U.A.Z. Sign. 191

Ms. f. 50

63

1.163

REVERENDI PATRIS FRATRIS PHILIPPI Diez Lusitani, ordinis Minorum, regularis obseruantiæ, prouinciæ Sancti Iacobi

QVADRVPLICIVM CONCIONVM DOMINICARVM, & festorum omnium, quæ à dominica prima Aduentus vsq; ad septuagesimam exclusiuè in sacro sancta Ecclesia habentur,

TOMVS SECVNDVS.

REGISTRO DE LA PROPIEDAD INTELECTUAL
PALENCIA

Cum Licencia.
SALMANTICÆ,
Excudebat Ioannes Ferdinandus.
M D. LXXXIII.

Licencia.

DOn Phelippe por la gracia de Dios, Rey de Caſtilla, de Leon, de Aragon, de las dos Sicilias, de Hieruſalẽ, de Portugal, de Nauarra, de Granada, de Toledo, de Valencia, de Galicia de Mallorcas, de Seuilla, de Cerdeña, de Cordoua, de Corcega, de Murcia, de Iaen, de los Algarues, de Algezira, de Gibraltar, de las Iſlas de Canaria, de las Indias Orientales, y Occidentales Iſlas de Canaria, y Tierra firme, del mar Oceano, Archiduque de Borgoñã, de Brabãte, y de Milan, conde de Abſpurg, de Flandes, y de Tirol, ſeñor de Bizcaya, y de Molina, &c. Por quanto por parte de vos fray Philippe Diaz predicador general de la orden de ſeñor ſant Franciſco de la ciudad de Salamanca, nos ha ſido hecha relacion que auiades compueſto vn libro intitulado ſegundo tomo ſermonario, deſde la Dominica prima aduentus haſta la ſeptuageſima: y atento que era vtil y prouechoſo nos pediſtes y ſuplicaſtes le mãdaſſemos ver y daros licẽcia y facultad para le poder imprimir y priuilegio por veynte años, o como la nueſtra merced fueſſe, lo qual viſto por los del nueſtro Conſejo, y como por ſu mandado ſe hizieron las diligencias que la pragmatica por nos nueuamente hecha ſobre la impreſsion de los libros diſpone, fue acordado que deuiamos mandar dar eſta nueſtra carta para vos en la dicha razon, e nos tuuimos lo por bien: y por la preſente vos damos licencia y facultad para que por eſta vez podays imprimir el dicho libro que de ſuſo ſe haze mencion por el original que en el nueſtro Conſejo ſe vio, que va rubricado y firmado al cabo de Miguel de Ondarça çauala nueſtro eſcriuano de camara, de los que en el nueſtro Conſejo reſiden, y con que antes que ſe venda le traygays al nueſtro conſejo juntamente con el dicho original para que ſe corrija con el, y ſe os taſſe el precio que por cada volumen ouieredes de auer ſo pena de caer e incurrir en las penas contenidas en la dicha pragmatica y leyes de nueſtros reynos de lo qual mandamos dar y dimos eſta nueſtra carta ſellada con nueſtro ſello, y librada por los del nueſtro Conſejo. En Madrid

a tres dias del mes de Deziembre de mil y quinientos y ochenta y dos años.

El Conde de Barajas. Don Pedro Puerto Carrero. El Licenciado don Fernando Niño de Gueuara.

El Licẽciado Mardones. El Licẽciado Nuñez de Boorques. El Licẽciado Iuã Fernãdez

Yo Miguel de Ondarça çauala Secretario de su Mageſtad la fize eſcriuir por su mandado con acuerdo de los de su conſejo.

RATER FRANCISCVS Burgos Prouinciæ ſancti Iacobi Ordinis Minerum miniſter Prouincialis admodum Reuerendo patri fratri Philippo Diez noſtri cõuentus Salmãticenſis prædicatori ſalutem. Quia omnes maximè ęq; ij, qui ſæpe tibi eruditiſſimè concionanti aſſuimus, aureum q; quadrageſimalium concionũ volumen à te inſigniter editum legimus, labores, quos ardentiſſimo humanæ ſalutis ſtudio ſuſcepiſti, vberrimo Chriſtianæ Reipublicæ fructui fore ſperamus: nũc q; ſecundum aduentualium concionum librum habes abſolutum, quem nõ minori eruditione, ac ſanctimonia præditum fore, ex prædictis cõijci poteſt: per has literas manu noſtra ſubſcriptas, noſtro q; ſigillo munitas tibi licere volumus, eum, poſt ipſius correctionem, adeptam q; Regij ſenatus, vt moris eſt, facultatem typis mandare. Datum in noſtro Cœnobio Salmãticenſi octauo Calẽdas Martij Anni. 1583.

Frater Franciſcus Burgos,
Miniſter prouincialis.

† 2

CENSVRA.

CVm nonnulli libri fuerint meę fidei commiſsi vt de illis Prælo mandandis iuxta decretum ſacri cõcilij Tridentini meũ elogium adijcerem: libens annui, & pro mea tenuitate id non ſemel prę-ſtiti viris ſanè doctis. Sed nũc auſim planè dicere quod eſt in Parœmia, Herculẽ quis vituperat? Vt opus ſit me cenſorẽ adhiberi his ſacris cõcionibus authore viro doctiſsimo & omnibus numeris abſoluto fratre Philippo Diaz religioſiſsimæ D. Franciſci familię inſigni Prędicatore, qui ſine cõtrouerſia inter noſtræ ætatis Primarios concionatores merito refertur. Cum ob ingenium fœlix, multiplicẽ eruditionẽ, pręclaram in docẽdo perſpicuitatem, ſtyli ornatũ, apud omnes clarus ſit. Præſertim apud Salmanticenſes, quibus tã multis retro actis annis nuſquam non proſpectus, nuſquam nõ attendit, cuius vocem vſq; adeo perhorreſcunt lupi rapaces vt ne noctu quidem (idq; eminus) circa Salmantini gregis caulas obambulẽt, qui hac præclara euangelij tuba accenſi in deſtinatum brauium ſupernæ vocationis

prom-

promptiori animo feruntur,& cum verbo omnes docere non posit id præstitit his clarissimis cõcionibus in lucem editis, in quibus omnia quæ cõtinentur pia sunt, orthodoxam fidem stabiliũt: sinceros mores promouent, oppositos radicitus euellunt, quæ ad hunc scopum miro sunt ingenio perfectæ summaq; industria elaboratę. Vnde tantũ abest quidquã in eis esse catholicæ fidei Christianæ ve religionis, pietati aut bonis moribus aduersum vel dissonũ vt eos qui in virtute,& religione constantes sunt firmiores reddant, vacillãtes cõfirment, ac deuios ad viam veritatis reducant. Et cũ hic liber omnibus vtilis sit, maxime tamen illis quibus prædicatio verbi diuini est demandata, eos enim sapienter instruit,& qua ratione muneri suo satisfaciãt singulari quadã dexteritate & perspicuitate demõstrat. Vt animarum saluti quã potissimũ optare debent Deo authore consulere possint, quod testimoniũ quoniã verũ est propriæ manus subscriptione confirmare decreui Salmanticæ in conuentu. D. Aug. die. xxiij. Octobris Anno incarnationis dominicæ. 1582.

F. Ioannes de Guetara.

Christiano Lectori.

ACcipe lector pie volumen hoc ea, qua offerimus, charitate: ipsa etenim, vt in lucem ad animarum salutem prodiret, confecit. Breuissimè, quę restant, volumina (præuia diuina voluntate) percipies. Operarij quidem (teste Euangelico præcone) non multi, terra autem ampla est, & spatiosa nimis, semen, quod ei inseras, abundat. Ratio ergò iure optimo illud Emblematis in memoriam reuocat.

Surge igitur duroq; manus assuesce labori.

Hac modò vbertate fruere, & talento à Domino accepto negotiare. In omnibus, & pro omnibus soli Deo Optimo Maximo honor & gloria. Vale & ora pro me.

DOMINICA PRIma in Aduentu Domini,

CONCIO I.

Erunt signa in Sole, Luna, & stellis &c. Lucæ. 21.

SANCTVS Et Euangelicus ille Propheta Esaias ait, visio dura nuntiata est mihi, propterea repleti sunt lumbi mei dolore, & angustia possedit me, sicut angustia parturiẽtis, corrui cùm audirem, conturbatus sum cùm viderem, emarcuit cor meum, tenebræ stupefecerunt me. Quænam visio hæc esse poterat quę huiusmodi effectus in viro Sanctissimo parere potuit, cui Deus prouidentiæ suæ secreta detegebat? Visio fuit vrbem Hierusalem euertendam esse, & ideò tanta admiratione, & timore plenus propheta remansit. Vę vobis & mihi quibus visio hæc nunciata est, quæ hodierno Euangelio cõtinetur: visio (inquam) euersionis non vnius ciuitatis aut regni, sed totius vniuersi. Dixi: væ vobis & mihi, quia omnibus cõmunis est. Si plures delinquentes morti damnati essent, vnus autem damnatorum sententiam pronuntiaret, quanto cum timore illã pronũtiaret? hoc idem est iudicium prædicare eum, qui etiam iudicandus est, & ideò tremere omnes hodie debemus. Diuus Ioannes ait: hunc filij Dei aduentum sibi fuisse in visione ostensum. Vidi (inquit,) cælum apertũ, & ecce equus albus, & qui sedebat super eum vocabatur fidelis & verax, & cum iustitia iudicat, oculi autem eius sicut flamma ignis: & in capite eius diademata multa, & vestitus erat veste aspersa sanguine, & vocabatur nomen

Esai. 21.

Simile:

Apoc. 19.

eius verbũ Dei, & exercitus qui sunt in cælo sequebãtur eũ, & de ore eius procedit gladius ex vtraq; parte acutus, vt in ipso percutiat gẽtes. O rẽ admirabilẽ, potetat nẽ hoc mysteriũ magis exaggerari. Equũ vocauit Christi redẽptoris nostri, corpus, ppter leuitatis dotẽ, Albũ propter claritatem: vocatur fidelis & verax, quia promissa seruabit iustis, & malos sine pasionũ affectu iudicabit: oculi eius sicut flãma ignis, quia omnia igne vastabit. Signũ est Domine meus quòd isti oculi non repręsentant misericordiam, nullus iam est veniæ & misericordiæ locus, qua iam vti solebas, cùm peccatores peccatorum suorum pœnitebat. Ita etiam prędixit Iob dicens, nec aspiciat me visus hominis. Quasi diceret peccatorum nomine, tunc filius virginis non aspiciet nos humanis & pijs oculis, quibus Diuum Petrum, Diuum Paulum, vel Diuum Matthæum aspexit, iam non pios illos & misericordes oculos inijciet. Sed oculos igneos quibus malos torquebit. Tu verò peccator, qui peccata tua tenebris tecta tenes, tunc Domini oculos videbis facis instar splendescere, vt ea patefacta in lucem prodeant. In capite eius diademata multa, quorum alia dabuntur ijs qui esurientibus cibo, alia ijs, qui nudis vestitu, alia, qui infirmis curando aut visitando opem tulerunt, & sic de singulis. Diadematum enim & coronarum diuersitate diuersi præmiorum gradus significantur, quæ Deus pro meritorum diuersitate daturus est. Et veste aspersa sanguine: hoc significat, quòd ibi tunc pretiosissimus Iesu Christi sanguis pro te in cruce effusus repræsentabitur, vt te tunc pudeat, eo ad salutem tuam vti cùm poteras noluisse, & te accusans, clamabit vltionem, ita vt tunc vtilis tibi futurus non sit, sed potius condemnaturus. Et hic est verus eius loci sensus: voluntarie enim peccantibus nobis post acceptam notitiam veritatis, (teste Diuo Paulo) iam non relinquitur pro peccatis hostia, terribilis autem quædam expectatio iudicij, & ignis æmulatio, quæ consumptura est aduersarios. Animaduertite verbum illud, ignis æmulatio, quasi in igne Dei honoris & gloriæ zelus futurus sit: & præterea illud, non relinquitur pro peccatis hostia. Idest altera crux Christi secundum Chrysostomum ibi: nihil erit cur secundam pasionem, quæ tibi medeatur expectes: prima verò, quæ mederi antea potuisset, tunc te accusabit. Et de ore eius procedit gladius

Iob. 7.

Matth. 4. Actor. 9. Luc. 5.

Hebr. 10.

Chrys. in ep. ad Hebr. 10.

ex

7 ex vtraque parte acutus. O spectaculum horribile, lingua illa tam amabilis & suauis, qua nunc ad veniam nos & misericordiam inuitat, & vocat, tunc erit gladius anceps ex vtraque parte acutus, quo malorum corpora animasque, percutiet eos æternis tormẽtis condemnans. Dignũ autem animaduersione est quòd cùm idem Apostolus aliam eiusdem iudicij reuelationem referret, qua Christum vidit eodem modo oculis igneis, & quòd de ore eius gladius ex vtraque parte acutus exibat, addidit: & cùm vidissem eum, cecidi ad pedes eius tanquam mortuus. *Apoc. 1.* Quid nã hoc est? discipulus nè ille dilectus qui supra pectus Domini in cœna recubuit præ timore nunc, & admiratione cadit tã quam mortuus, iudicem eum venturum esse intelligens? ex hoc colligere possumus qualis hic sit futurus aduentus. Ita eum exaggerauit Dauid dicens, montes sicut cera fluxerunt à facie Domi- *Ioan. 21.* 8 ni, à facie Domini omnis terra, id est, viri perfectissimi fluxerunt sicut cera in meditatione tam terribilis aduẽtus Domini, nos verò cur non timemus? timebat vir Sanctissimus Iob, qui ait; quid enim faciam, cùm surrexerit ad iudicãdum Deus, & cùm quæsierit, quid respondebo illi? Dixit Deus, ego plaudam manu ad manum, & implebo indignationem meã. Percutiam (inquit, Deus) inuicẽ manus, & inter illas peccatores includam, & cum ijs indignationem meam implebo. Sæpius à mundi primordio Deus homines punisse legitur, nunquam tamen indignationem suam impleuisse dicitur, nisi hoc iudicij die. Dei manus misericordia sunt, & iustitia: plaudere manu ad manum significat, quòd tunc aderit misericordia, illinc iustitia. Misericordia tot ac tanta in 9 homines collata beneficia in memoriam reuocabit, ille ego, qui te ad imaginem similitudinemque meam creaui, ille ego, qui pro te humanam carnem assumpsi, & crudelissimam mortem subiui, ille ego, qui tot tibi sacramenta ad animæ tuę remedium largitus sum, & tot beneficia contuli, vt vix numerari possint. Iustitia verò horum omnium beneficiorum rationem exiget, & pretereà peccatorum, quæ in Deũ, cui tantũ debebas commisisti. Et ita ambæ manus concurrent ad plausum. Peccator verò vndique intercludetur, & hoc est plaudere manu ad manum. Mundus vniuersus inter manus Dei est instar nihili & ita eum destruet, tu igitur ô peccator inter eius manus cõstitutus quid eris? quid eius misericordię, quid iustitię respõdebis? ait Iob *Ezechi. 21.* *Psalm. 96.* *Iob. 31.* *Iob. 31.*

cum quæ fierit quid respondebo illi, tu verò peccator quid respõ 10
debis si vir ille sanctissimus hæsitat, & quid irespondere possit
Sopho. 1. ignorat? De hac die Propheta Sophonias ait, dies illa dies tribula
tionis & angustiæ super ciuitates munitas & super angulos excel
Esai. 13. sos. De hac Esaias inquit: ecce dies Domini veniet crudelis, & in
dignationis plenus ad peccatores conterendos: de hac etiam Pro
Malach. 4. pheta Malachias, ecce dies veniet succensa quasi caminus, & erũt
omnes facientes impietatem stipula, & inflammabit eos. Videtis quid de hac die Domini Prophetæ dicant? quam diem Domini vocare solent, quia præsentes dies nostri sunt, nobis dati vt in illis salutem nobis futuram acquiramus. Infœlix ille, qui eos inutiles præterire sinet. Quomodò igitur fratres charissimi dũ hæc auditis capilli ipsi præ horrore non arriguntur? sed ita hæc absq; vllo timore auditis, ac si fabulæ essent. O stulti quis vos sic excęca 11
Eccles. 7. uit? Hoc sapiens admirabatur dicens; sunt impij, qui ita securi sunt, quasi iustorum facta habeant. Sed & hoc vanissimum iudico. Quæ maior vanitas, & stultitia quàm cùm luxurioſi, superbi, & omnes tandem, qui in peccato mortali sunt, in summo periculo versentur, hodiè aut cras æternis inferni ignibus conflagrandi, tamen tanta securitate viuant? opus hoc Diaboli est, qui diuini huius iudicij memoriam ex animis nostris tollere diligentissi
Psalm. 9. mè curat. Hoc Dauid significauit de peccatore dicens: non est Deus in conspectu eius, inquinatæ sunt viæ illius in omni tempore: auferentur iudicia tua à facie eius. Quia Diabolus eos distrahit, nè de illis cogitẽt. Diuus Antonius de Padua in sermone quo
D. Anto. de Padua. dam de iudicio appositissimam affert comparationem. In locis
Simil. vbi fit sericum, si tonare, & fulgurare contingit, nè vermes deter- 12
riti moriantur, tympana & cymbala & alia huiusmodi instrumẽta musica pulsantur, & ita decipiuntur, & distrahuntur, nè ex tonitruum strepitu aliqua in eis impressio fiat: hoc eodem artificio vtitur Diabolus, nam, cùm mortis, & iudicij homines recordãtur, statim delere has cogitationes studet humanarum voluptatum, & delectationum musica. Cùm agit prædicator de huius diei timore, quàm exacta vitę nostræ ratio reddenda sit monet, & tormentorum minis, quæ malis sunt præparata deterret: tunc Diabolus tympanis & mundi vanitatibus obstrepit, vt eos tympanis similes factos rapiat ad interitum. Rogo igitur vos fratres per viscera misericordiæ dei nostri, nè decipiamini vos à Diabolo sina-

tis,

13 tis, sed semper diem hunc vestros habeatis ob ōculos. D. Ba- *D. Basilius*
silius super illud Esaiæ: discite benefacere &c. admirabi- *sup. i. Esa*
lem ait sententiam. Habete (inquit) in oculis terribilem diē *c. 1.*
iudicij, & habete eum pædagogum. Vt quemadmodum puer
ante pædagogum stat summo cum timore, nec quicquam face-
re audet, quod modestiæ repugnet, ita Christianus se suosque
mores componere debet, hunc diem in memoria perpetuò præ-
sentem habens tanquam pedagogum. Cùm dixit Esaias vlula- *Esai. 13.*
te quia prope est dies Domini, clamores & vlulatus edite tan-
quam feræ syluarum: dixit propè esse, quia ita eum in memo-
ria habere debemus, vt propè sit, & vnà semper nobiscum
versetur, & nullo propè temporis momento ab eo obliuione di
scedamus cogitantes particulare vniuscuiusque iudicium ho-
14 die aut cras esse posse. De die illa nemo scit, dicit Dominus: ve *Mar. 13.*
rum quandoquidem quandò erit, ignoramus: æquum non est
scire quando non erit. Sunt enim nonnulli qui cùm quando
erit ignorent, ita viuunt, acsi quando non erit scirent. Non erit
(inquiunt) hoc anno, viuamus nunc vt libet, pœnitentiæ tem-
pus posteà non deerit. At non ita fratres cogitare debetis, sed
potiùs quod propè est dies Domini, & ideò vlulate, plorate &
pœnitentiam agite.

Erunt signa in Sole & Luna. Proponit Sancta mater Ecclesia hoc
iudicij Euangelium in prima hac Dominica aduentus, vt signi-
ficet maiorem accusatorem, quem eo iudicij die habituri su-
mus hoc tanti & tam excessiui amoris beneficium futurum esse
vt est Deum pro homine hominem fieri, cui tanta ingratitudine
15 homo respondit. Agens Christus Redemptor noster cum disci-
pulis suis de vniuersali hoc mundi fine dixit, tam occultum esse,
vt nemo sciat quando futurus sit, nec filius hominis nisi pater.
Modus hic loquendi fuit, vt suum in humanum genus amorem *Simile.*
exaggeraret. Quemadmodum si alicui dicitis; nescis nè quid il-
li amico nostro contigerit? ille verò respondeat, ob magnum quē
ex amici sui infortunio dolorē capit, nec scio nec scire vellē. Tā
ta molestia afficitur vt eam exaggerandi causa se nescire dicat,
quod verè scit: ita Christus Redemptor noster verus hominum
amicus quamuis non ignoret iudicij diem, & horam nostram, ta-
men afflictionem, quam eo tempore habituri sumus ita sentit
vt eam exaggerandi causa ignorare se dicat; sed patri tantum

D. Chryſoſt. ſup. Mar. 13 hoc notum eſſe, quia Deus, vt Deus eſt nullo affectu affici po- 16
teſt. Diuus Chryſoſtomus ſuper illa verba Marci aliam affert ex
plicationem dicens, quemadmodum cùm interrogauit adole-
Luc. 18. ſcens ille Dominum, magiſter bone quid faciens vitam æter-
nam poſſidebo, dixit autem ei Ieſus, quid me dicis bonum? ne-
mo bonus niſi ſolus Deus. Quo modo Domine, tu quoque non
ne infinita es bonitas? ita eſt. Quarè quemadmodum ibi ea ver-
ba intelligenda ſunt, nemo bonus niſi ſolus Deus, ita & iſta, ne-
mo ſcit niſi pater, quia ſolus pater bonitatem habet & ſcientiam
ex ſe non communicatam ab alio: filius autem à patre habet, &
ita non ſcit ex ſe: & quia in eo ſermone interrogauerunt diſcipu
Matth. 24. li eius; quod ſignum aduentus tui? reſpondit. *Erunt ſigna in Sole, Lu-*
1. ad Cori. 13 *na, & Stellis.* Diuus Paulus ait, videmus nunc per ſpeculum in
ænigmate: per ſpeculum, ideſt, per creaturas; in ænigmate, ideſt,
confuſe, creaturæ enim ſunt ſpeculum, per quod aliquo modo 17
Similes. diuina cognoſcimus. Si ſpeculum habemus ob oculos in eo vide
mus omnia quæ retrò poſita ſunt: ex rebus quas homo retrò poſi
tas & oblitas habet, hæc eſt ratio exactiſsima, quam in hoc iudi-
cij die vitæ ſuæ eſt redditurus, quarè Deus omnia hæc ſigna ho-
minibus ponet ob oculos, vt ſint tanquam ſpeculum, in quo eius
diei horrorem intuentes perhorreſcant.

Simile. *Erunt ſigna in Sole, Luna, & Stellis.* Cum in domo aliqua Domi-
nus mortuus eſt, plures ſolent dari mœroris & triſtitiæ ſigna: fa-
muli lugubribus induti veſtibus plorant, virgines radunt genas,
ſoluũt capillos, lachrymis ſeſe, & ſanguine fædant, omnia quere
D. Augu. li. 1. de ciuita. Dei. 12. c. lis & fletibus perſonant: quæ omnia vt ait Diuus Auguſtinus ma
gis ſunt ſolatia viuorum, quam ſubſidia defunctorum. Mundi 18
Hebr. 9. huius Dominus homo eſt, & tũc omnes homines morituri ſunt:
nam quod Diuus Paulus dixit: ſtatutum eſt hominibus ſemel
mori, tunc implebitur, nũc enim pauci paulatim moriuntur, qua
re quia tunc vniuerſum genus humanum moriturum eſt, ideò
omnes creaturæ, quæ vt homini inſeruirent à Deo creatæ ſunt,
doloris ſigna dabunt. Sol tãquam lugubri veſte indutus obſcura
bitur: Luna quaſi pulchra virgo vnguibus faciẽ ſuã fœdans mu-
tabitur in ſanguinem: plorabunt aues: vlulabunt feræ: omnia tã
dem miſeri hominis dolebunt interitum. O infœlix, & crudelis
peccator, quarè tu propria mala non defles, ſi Sol, Luna, ſtellæ,
& creaturæ omnes tua cauſa lacrymantur: plora frater, plora

nunc

19 nunc ex animo nè tunc ſit quod plores. Audi quid addat Dominus, dicens; *Et in terris preſſura gentium.* Adeò vt alter alterius viſceribus occultari vellet; *Areſcentibus hominibus*, Qui tanquam ſtatuæ prætimore rigebunt videntes ea ſigna, quæ ſuorum ſcelerum erunt quaſi ſcripturæ quædam & libri; vt affirmat Iob dicens: cæli narrabunt iniquitatem eius, quia obſcurari ſolem, mutari lunam in ſanguinem, cadere de cælo ſtellas, ideſt, cometas & alia omnia fient: vt ſignificetur quàm obſcuri, quàm crudeles, quàm inconſtantes fuerint peccatores. Et ait, *Prætimore & expectatione, quæ ſuperuenient vniuerſo orbi.* Ex quo colligi videtur, quòd ea ſigna præſentia non ita eos deterrebunt, ac alia maiora, & horribiliora, quæ poſteà ſunt conſequutura: *Nam virtutes cælorum mouebuntur.* Ideſt, influẽ 20 tiæ cæleſtes diſtemperabuntur, à quibus omnis iſta inferior machina gubernatur: & hinc ſequetur omnium creaturarum perturbatio. Verùm hæc omnia malos tantum, timore, & admiratione afficient: iuſtis enim (ait hoc loco Dominus) *His fieri incipientibus reſpicite, & leuate capita veſtra, quoniam appropinquat redemptio veſtra.* O rem admirabilem, res tam admirabiles non modo admirationem & timorem non parient bonis, verũ etiam gaudium, & conſolationem: vt pollicetur Dominus cùm ait, vt eas reſpicientes lætentur, & gaudeant. Quemadmodum in regis alicuius potentis ingreſſu plurima publicæ lætitiæ genera excogitantur, ludi, venationes, comœdiæ, & huiuſmodi alia, ita vt homines noua quotidie ſumma cum voluptate ſpectent; ita in filij Dei aduentu lætabuntur iuſti, 21 cometas illos, fulgura, & coruſcationes cæli, terræmotus, & quaſſationes, & cætera omnia ſigna ſine vlla perturbatione ſpectabunt, ex animalium vlulatu, ex maris ſtrepitu voluptatem capient. Quàm verè Diuus Paulus dixit: diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum. Quandoquidem ex tot infortunijs voluptatem illi & conſolationem colligent. Cùm prædicaret Diuus Petrus Hebræis dixit. Pœnitemini igitur & conuertimini, vt deleantur peccata veſtra, vt cum venerint tempora refrigerij à conſpectu Domini, & miſerit eum qui prædicatus eſt vobis Ieſum Chriſtum ſupple, benè ſit vobis. Animaduertite obſecro, vt tempus illud timendum, refrigerij tempus appellat, ijs tantum qui veram nunc pœ-

Simile.

Rom. 8.

Actor. 3.

nitentiam agunt, & diuinæ legis præceptis obtemperant, 22
quia his ait Dominus quoniam, appropinquat redemptio ve-
ſtra: qui hucuſque tanquam captiui vixiſtis. Ex his omni-
bus fratres infertur id quod ſemper timendum eſt, peccatum
Pſalm.48. eſſe; & ita interrogabat Dauid, cur timebo in die mala? ideſt,
die laborioſa, quæ eſt iudicij dies? & alibi reſpondens ait: ini-
quitas calcanei mei circundabit me. O infœlices peccatores
qui nunc tanta peccandi licentia viuitis, recordamini miſeri
quòd veſtrę iniquitates vos ea die circundare debent, non ſo-
lum graues ſed leuiſsimæ quæque; mendacium nullius ferè
momenti, verbum otioſum, & huiuſmodi alia, quæ nunc
Simile. minima videntur. Hoc enim ſignificat iniquitas calcanei mei.
Iter quis facit, & cùm minus id cogitabat, adſunt canes plurimi, & diuerſi generis, hi quidem grandiores venationi, & gre- 23
gis cuſtodiæ apti, illi vero minuti & puſilli, & omnes eum circundantes latrant & mordent: ſi catulorum morſus ille vix poteſt effugere, quomodò grandiorum propulſabit iniurias? Hoc ipſum peccatoribus accidet, qui à ſuis peccatis ſeſe circumueniri videbunt, ita vt ſeſe nè à minimis quidem peccatis, quæ peccata calcanei ſunt, tueri poſsint; quæ ſi peccatorem mordebunt. Quid facient peccata maiora, quæ capitis peccata ſunt? quis tũc tibi ô peccator defenſor accurret? nemo. Et ideò ait Dauid in virtute propria, & in multitudine diuitiarum tunc confidendum non eſſe, frater non redimit, redimet homo? Frater tuus Ieſus Chriſtus, qui pro te mortuus eſt, tunc te non liberabit ab afflictione illa, & rediment homines? nequaquam hoc credas: inutiles etiam tuæ lachrymæ erunt, & ideò addit: non da- 24
bit Deo placationem ſuam, hoc quod placare anteà Deum ſolebat, tunc illi non offeres, quia fruſtra offerri intelliges: fruſtra etiam Ieſu Chriſti, ſanguinem pro tua redemptione effuſum offeres; & ideò addidit; nec pretium redemptionis animæ ſuæ. Precium illud tam efficax, quod animæ tuæ precium fuit, tunc tibi erit inutile, ſed quod ſequetur, eſt, quòd laborabit in æternum, & viuet adhuc in finem, quòd malorum quiſque vitali quadam
Simile. morte morietur, quæ in æternum duratura eſt. Et vt intelligatis quid nam hoc ſit in æternum, fingite animo & cogitatione quòd debeat quis decem millia aureorum & cùm ſoluendo non ſit, cõ pellatur in carcerem: non multò poſt ſoluens quatuor millia ait

credi-

25 creditori suo, accipe quatuor millia aureorum, sex millia adhuc mihi soluenda supersunt: si responderet creditor, falleris, decem millia adhuc debes: nonnè quereretur debitor nullam quatuor millium rationem haberi quæ iam soluerat? vendit reliqua omnia & sex millia quæ supererant, soluit: ait creditor adhuc debes decem millia. [*Sancta Maria Señora.*] quatuor & sex millia solui, & decem millia me adhuc debere dicis? quærit alia decem millia & soluit. Idem creditor dicit: soluit viginti millia soluit quinquaginta millia, centum millia, millies millia semper decem millia deberi creditor clamat. Hoc est laborabit in æternum. Interrogate Iudam quamdiu, es in inferno, ô Iuda? respõdebit. Mille quingentis annis: quid debebas initio? pœnam æternam, nunc quid debes? pœnam æternam. Centum & mil-
26 le ab hinc annis quid debebis? pœnam æternam, semper in eodem statu est, & quamuis patitur, & soluere videtur non recipit Deus, vt precium, quia iam nullus est satisfaciendi locus. O rem horribilem quomodo hæc audientes non perhorrescimus? ô Deus maiestatis infinitæ! illumina nos Domine, pro tua clementia, vt maturè tot malis imminentibus medeamur.

Tunc videbunt filium hominis. Et eius aduentum ignis præcedet; horribilis vt ait Psalmographus ignis ante ipsum præcedet: de quo igne dicit Beatus Augustinus ad aquarum diluuij altitudinem esse ascensurum. Hic ignis omnes viuentes comburet, & in electis id omne, quod purificandum inueniet purgabit & erit loco purgatorij, vt habet Magister sententiarum. Tunc vt ait Diuus Paulus omnes quidem resurgemus, sed non omnes
27 immutabimur. Tunc cum anima iusti cum corpori suo coniungetur, quanta lætitia & voluptate perfundetur? veni huc (dicet illi) corpus sanctum, fruere mecum gloria, in qua acquirenda socius fuisti & comes. Cùm verò ex sepulchro excitatus resurget, & angelum custodem suum adstantem viderit, quo gaudio exultabit? veni dicet illi angelus, veni frater, nè timeas, pro te hodiè est pronuntianda sententia: hodie te in secura, quiete, & integra illius coronæ possessione constituent, quę tuis debetur laboribus. Animę verò peccatoris quæ erit angustia, quis dolor, quę tristitia: cùm ad corpus suum animandum vocabitur? Maledictũ corpus, clamabit misera, maledicta hora in qua te primum informaui, quandoquidem tua causa in voluptatum pœnam, quibus sem-

Psalm. 96. *D. Augu. li. 20. de ciuit. Dei. c. 18.* *Mag. sentẽ. in. 4. d. 44.* *1. Corin. 15.*

per tibi ſum obſequuta, condemnor. Accede huc miſera, & infœ- 28
lix caro, & pœnarum ſis particeps, quæ peccatorum fuiſti ſocia.
O maledicta lingua qua proximis toties maledixi, ô maledictæ
manus quibus tot eos affeci iniurijs. O oculi maledicti mearum
libidinum miniſtri, ô membra infirma præteritas vitæ voluptates æternis ignibus perſoluite. Cùm verò ad ſepulchrum adſtantem Diabolum viderit, qui erit terror? qui horror? tunc congregabuntur omnes gentes; nudi reges & imperatores adſtabunt; nullæ ibi coronæ, nulla regna, nulla ſceptra, nulla ſeruorum pompa.
Nudi tyrannidis, & iniuſtitiæ ſuæ rationem reddent. Nudi mali
pontifices, & epiſcopi, & eccleſiæ prælati adſtabunt ſine mitris, ſine vlla authoritate magno cũ pudore voluptuariæ & prophanæ vitæ quam Dei ſuique muneris obliti vixerunt. Nudi ad
ſtabunt iudices abſque virgis cęteriſque imperij inſignibus. Om- 29
nes denique adſtabunt ante tremendum illud iuſtitiæ diuinæ
tribunal: & vniuſcuiuſque peccata & ſcelera prodibunt in
1. *Theſſa.* 4. publicum. Iuſti verò (vt ait Diuus Paulus) rapientur in nubibus obuiam Chriſto in aerem. Quæ tunc lætitia erit, quod gaudium, cùm militantis eccleſiæ ciues triumphãtis ciuibus coniungentur? quam dulces, quàm charos veri amoris dabunt amplexus, vt nunquam poſteà diuellantur. Humi cætera malorum turba iacebit omnium dæmonum multitudine ſepta, qui cum iuſtos aſcendentes viderint, quis mœrorem explicare poſſet, quẽ
Malach. 3. ex illorum gaudio & fœlicitate percipient? tunc quod per Malachiam dixit Deus, implebitur: accedam ad vos in iudicio, & ero teſtis velox maleficis, & adulteris, & periuris, & ijs, qui calumniantur mercedem mercenarijs; & humiliant viduas & pupillos, 30
& opprimunt peregrinum, nec timuerunt me: dicit Dominus,
exercituum. Teſtis velox apparebit, quia coram omnibus citò
claritatis ſuæ radio malorum ſcelera deteget. O Dei lux, ô ſplendor ineffabilis, quis radios tuos effugere poterit? tunc tandem terribilem illam ſententiam diuinus iudex pronunciabit, diſcedite
Matth. 25. à me maledicti in ignem æternum, qui paratus eſt Diabolo. Di-
Ezech. 23. xit Deus ad Hieruſalem: in via ſororis tuæ ambulaſti, & dabo calicẽ eius in manu tua, ideſt, quia vixiſti vt ſoror tua Samaria, punieris vt illa. Ita hoc loco ait Deus, quia in via Diaboli ambulaſti puniaris vt Diabol⁹. Heu qui diſceſſus, heu quæ maledictio, heu qui ignis, heu quæ æternitas, heu quod Dęmonum conſortium.

Quid

31 Quid primum deplorabimus? separationem nè illam à Deo & sanctis eius, an maledictionem, an ignem, an malorum æternitatem? heu quàm deploranda omnia sunt. Lata sententia, quæ erit tortorum in ea exequenda diligentia? Cùm rex Assuerus *Hesle.7.* Aman supra reginæ lectulum vidisset; dixit iratus; etiam reginã vult opprimere, me præsente, in domo mea. Nec dum verbũ de ore regis exierat & statim operuerunt faciem eius; quod morte dignũ esse significabat. Nondum iusserat rex occidi, & iam tenebant vinctum, qui ei paulò antè ministrabant. Cùm imperabit summus rex Iesus Christus, ite maledicti, qua vi, quo furore, qua sæuitia infœlices peccatores dæmonũ turba rapiet ad supplicium, quod tam diu curant, & optant? si illi qui non optauerant, Assueri sententiam sunt tanta cum diligentia exequuti. Hæc fra-
32 tres charissimi si meditari aliquando vellemus, quoties à peccatis, huius saltem iudicij timore abstineremus. Cogitabat aliquando Sãson quonã modo Philistæos posset euertere: cumq; iã messis dies instaret tercẽtas vulpes cepit, caudisque earum iunctis, faces ligauit in medio, quas igne succendens dimisit, vt huc illuc per philisthinorum segetes discurrerent: & ita accidit. Igitur ig- *Iudicũ.15.* ne vulpium caudis impositò victor extitit Sanson: ita & vos fratres si vincere vultis, vulpium caudas succendere debetis: vestri affectus vestræ cogitationes, vestræ tentationes sunt veluti vulpes. Existit cogitatio, vlciscendam esse iniuriam, specta caudam & finem, qui vltionem consequi solet: exilium à patria, & vbicumq; sis timor perpetuus, huic caudæ appone, ite in ignẽ æternum, & cogita in eo peccato mori te facile posse. Existit
33 alia cogitatio & te ad ludum inuitat, vt tristitiam deponas ex animo; vulpis huius cauda est, post ludum sequi contentionem, perfidiam, periurium. Succende igitur hanc caudam, recordare si tunc mors interueniret æternis ignibus te esse conflagraturum: & ita vitiorum tuorum victor existes, Diaboli superabis astutias, & te ad diuinam gratiam recipiendam dispones, qua acquiritur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius.

Amen.

In

In eadem Dominica Prima Aduentus

CONCIO. II.

Erunt signa in Sole, Luna, & stellis. &c. Luc. 21.

INNVMERABILES Sunt causæ, propter quas homo Deum amare, & ei omni cura & diligentia seruire debet: quia nimirum bonus est, quia potens, quia misericors, quia liberalis, & tandem quia Deus est. Quia hoc nomine perfe- 2
ctiones omnes continentur, quæ nec hominum, nec angelorum lingua explicari possunt. Hoc Deus significare voluisse
Exod.3. videtur, cùm mittens Moysem in Ægyptum dixit nomen suum esse qui est, qui est misit me ad vos. Vt ostenderet, quàm æquum esset vt illi in eo confiderent, & eius se protectioni traderent. Acsi diceret, vos in Ægyptum venistis ob spem & fiduciam, quam tunc in Ioseph & Pharaonis familiaritate habebatis: eius regis virtus causa fuit, cur domos vestras deserentes alienam terram habitare voluistis. Succesit postea alius rex qui non amabat Ioseph, vt prior, & ita vos in hoc seruitutis statu constituit. Iam potuistis animaduertere non esse confidendum in hominibus, qui quamuis in omnibus certi essent saltem mortales sunt. Et quia ego sum qui 3
sum, mihi tantum fidem præstare debetis: in me omnẽ spem vestram collocare, quia nunquam deficio, semper sum, qui
Malach.3. sum, ego Dominus, & non mutor; & ideò neq; promissa mea deficere possunt. Hac consideratione, quisnam Deus sit; sancti omnes quasi extra se rapti ei seruire, & omnino eiꝰ se obediẽtię subijcere statuebant: & eò magis, quia amorẽ, quo nos Deus amat, in
Eccli.3. telligebãt. Hanc affert causam Ecclesiasticus dicẽs; iudicium patris audite filij dilecti, & sic facite, vt salui sitis: acsi diceret cõfidite in eius amore, quandoquidem filij eius estis dilecti, quia amor fallere nescit. Parete illi, nã quod iubet hoc vobis conuenire scito
Eccli.2. te. Et alibi dixerat; vę dissolutis corde, qui nõ credũt Deo. Cor dissolutum

4 ſolutum & vagum habet, qui ſe Deo non ſubijcit, neq; in eo, vt par eſt, confidit: effrænati enim cordis hoc ſignum eſt, & temerarij. Cùm igitur Deus ſit qui eſt, res eſt omnino indigna & vilis, moueri nos potius malis, quæ timemus, quàm tot iuſtiſſimis cauſis, quæ nos ad eum amandum incitare deberent, eo quòd eſt, qui eſt. Seruos veſtros omnia vi, & verberibus præſtare admiramini, & timore vobis ſeruire, cum tamen homines ſitis: cùm verò Deus ſit qui eſt, & tot in vos quotidie beneficia conferat, nihil tamen vobis niſi timore, & minis perſuadere poſſe, non admiramini? ô humanam infœlicitatem. Cùm intelligeret Dominus noſtram duritiem, vt nos deterreret, ſignis admirabilibus quæ vltimi iudicij diem præceſſura ſunt in hodierno Euangelio minatur, dicens. *Erunt ſigna in ſole, & luna.* Sanctus Pro
5 pheta Dauid magno quodã exordio incipit, Audite hęc omnes *Pſalm. 48.* gentes, auribus percipite omnes, qui habitatis orbem. Omnes vocat, nullam nationum aut gentium diuiſionem facit, quia ad omnes pertinet, id quod docere vult: & ideò addidit, quique terrigenæ, & filij hominum, ſimul in vnum diues & pauper. Quod narrare vult dignum eſt, vt tam à paupere quàm à diuite audiatur. Agè verò ô Propheta, narra iam quod dicturus es, quamuis enim non adſunt homines delicati, qui in lectulo iacent ſopiti, nec mulieres quæ ſeſe comunt, & ornant nihil de ſermone cogitantes; nec potentes, qui meridie ſurgunt, & miſſa tantum feſtinanter dicta contenti ſunt. Hîc tamen pauci adſumus, qui ſummo audiendi deſyderio tenemur, hoc quod te dicturum nobis eſſe poliiceris. Os meum (inquit) loquetur ſa-
6 pientiam, & meditatio cordis mei prudentiam. Dic tandem ali quid ſanctiſsime rex, quod dicturus es, noli eſſe in tuo ſermone prolixus: nam ſi hoc intelligent, paucos omnino auditores habebis: ſi prolixus eſſe vis in conuiuijs, in ludis in comœdijs, & fabulis eſſe poteris; Dei verbum prolixum ferre non poſſunt. No lite obſecro defatigari, hoc enim quod dicturus ſum Dei doctrina eſt, non mea: ad quam inclinabo in parabolam aurem meã, & ab eo edoctus aperiam in pſalterio propoſitionem meam, vt in animis veſtris faciliùs imprimatur. [*Sancta Maria ſeñora.* Magnum quid nobis dicturus eſt, & ideò tã longo exordio & verborum ambitu auditorum animos attentos reddit; & ita profecto eſt. Subdit enim ſtatim interrogans ſibi ipſe: cur timebo in die

malã

mala? cur in laborioſa mortis die mihi timendum eſt? num 7
fortè quia diuitias deſero, quas tanto labore acquiſiui? num
quia vxorem formoſam deſero? num quia filios orphanos? nũ
quia affines & amicos? num quia ad loca proficiſcor ignota? ideò
nè timendum mihi eſt? minimè verò. Quid igitur timebo? quia
ſupple, iniquitas calcanei mei circũdabit me. Calcaneum eſt hu-
manæ vitæ extremum: calcanei verò peccata ſunt mortis, quæ-
dum in vltimum vitæ tempus prorogamus pœnitentiam, adue
niens mors offendit: hæc enim ita nos circũdabunt, vt in infernũ
præcipites agant. Hoc ô mortales nobis timẽdũ eſt. O ſentẽtiã ad
mirabilẽ, quã vtinã in veſtris cordibus Spiritus Sanctus imprime
ret. Hac de cauſa minatur redemptor noſter, vt peccata timere di
ſcamus, nè mors in ijs nos inueniat: quarè (ait,) *Erunt ſigna in Sole*
Pſalm. 101. *& Luna.* Hi erunt mundi quaſi paroxiſmi, & inſtantis mortis in 8
dicia. Hoc ſignificare voluit Dauid cùm dixit; opera manuum
tuarum ſunt cæli, ipſi peribunt, tu autem permanes, & omnes ſi
Simile. cut veſtimentum veterascẽt. In ſenectute cęcutiũt oculi, tremũt
membra, nutare omnia videntur, & vicinam mortem innuere:
ita etiam in vltima mundi ſenectute, cùm iam eius inſtabit in-
teritus, eius oculi, ideſt, Sol & Luna, obſcurabuntur, *Et erunt ter*
ræmotus per loca. Homines tanquam arena maris tempeſtate com-
mota turbabuntur: ædificia corruent, & omnia terrę hiatibus ex
Exod. 12. haurientur. Cùm Deus Ægypti iam & Pharaonis obſtinationẽ
faſtidiens, vlciſci ſe tãdem ſtatuit: vnum ex præcipuis ſignis fuit
Deos, quos adorabãt euertere, & ita dixit in cunctis dijs Ægypti
faciã iudicia ego Dñs. Nam antequã ea nocte exirẽt Hebręi, Ægi
pti idola omnia ceciderunt: eodẽ modo ea omnia, quæ homines 9
tanquã idola venerãtur, & colunt diuitias, poſſeſsiones, ędificia,
hęc priùs euertet Deus, & in ijs iudiciũ quod eſt de omni carne fa
cturus oſtẽdet, & ideò ſubdit Dñs: *Et in terris preſſuragẽtiũ &c. are-*
Ioel. 1. *ſcẽtibus hominibus.* Cũ de hac die ageret Propheta Ioel ait, vinea cõ
fuſa eſt, & ficus elanguit, & omnia ligna agri aruerunt, & cauſam
addit, quia confuſum eſt gaudium à filijs hominum. Quod ſi ar-
bores eo die arescent, quid facient homines peccatores? quarè ad
dit; accingite vos, & plangite ſacerdotes vlulate miniſtri altaris,
ingredimini, cubate in ſacco miniſtri Dei mei, quoniã interijt de
domo Dei veſtri ſacrificiũ & libatio, ideſt, quia tũc nõ erit ſacrifi-
ciũ, quo Deũ placare poſsitis, nũc ſacerdotes dũ tẽpus habetis pœ

niten-

10 nitentiã facite, sanctificate ieiuniũ, vocate cœtũ, cõgregate senes; omnes habitatores terræ in domũ Dei vestri, & clamate ad Dñm. Aduertite: vt sacerdotibus, & senibus iubet, vt cęteros omnes ad pœnitentiã prouocẽt. Statim verò tanquã tristitia plenus exclamat Aa, a, a, diei, quia propè est dies Dñi, & quasi vastitas à potente veniet. Monet nos eo loco per hunc prophetã Spiritus Sãctus dicẽs, cõfusum est gaudiũ à filijs hominũ propter afflictionẽ, in qua se ea die videbunt. Si pes, aut manus, aut aliquod aliud membrũ luxatum est, & è suo loco motum, vt in suum locum redeat, sine magno dolore fieri non potest: quid si omnia corporis mẽbra è suis locis mota essent? quot mẽbra, tot essẽt dolores. Cõsiderate obsecro fratres omnes mundi status, eius mẽbra, quæ diuersi hominũ status sunt, luxata videbitis, & è suis locis in aliena 11 prolapsa, ecclesiastici, nobiles, mercatores, artifices, rustici, & ferè omnes è propijs locis moti sunt tanquam membra detorta. Pauci in officio continentur, pauci præstant, quod debent. Eo igitur die reformator ille vniuersalis aduenier, & vnum quodque membrum in locum suũ non sine magno dolore reuocabit. Proprius enim locus, qui illi debetur, qui in culpa versatur est pœna. Heu mundus infœlix, quo dolore in omnibus tuis membris miser afficieris: cùm iustus ille iudex reddet vnicuiq; secundũ opera sua? *Simile.*

Arescẽtibus hominibus præ timore. Aliqua hîc videtur esse cõtradictio, quia alio in loco ait Dñs; sicut factũ est in diebus Noe, ita erit & in diebus filij hominis: edebãt & bibebãt, vxores ducebãt, & dãbantur ad nuptias vsq; in diẽ, qua intrauit Noe in arcam, & venit diluuium & perdidit omnes. Apud Lucã dixit; attendite autẽ vo 12 bis nè fortè grauẽtur corda vestra in crapula, & ebrietate & curis huius vitę, & superueniat in vos repẽtina dies illa, tanquã laqueus enim superueniet in omnes, qui sedent super faciẽ omnis terrę. Hîc autẽ ait; erũt signa, & arescent homines præ timore. Quomodo igitur edẽt, bibẽt, vxores ducẽt, si hęc signa erunt? sed facilè respõdetur, diẽ nõ vocari tantũ vltimũ illũ iudicij diẽ, sed totum illud tẽpus ab initio turbationis vsq; ad aduentum Domini, & antè quàm ea signa fiant, edent homines, bibent, vxores ducẽt &c. & ideò paratos nos esse monet in id tẽpus, quo ea signa ventura sunt. Quasi significet, postquàm ea venerint, & turbari homines incipient, difficile posse nos pœnitentiam facere. Plurimum autem notandum est, quòd cùm tot futura sint, quæ prę- *Luc. 17.* *Gen. 7.* *Luc. 21.*

sentia

sentia timorem hominibus afferent, ait tamen quod timebunt 13
res futuras præ timore, & expectatione eorum; scilicet quæ super
uenient vniuerso orbi. Quasi diceret, quod non ea signa tãtum
timebunt, quantum rationem quã diuino iudici reddituri sunt.
Hoc nũc pręuidentes timere deberemus cogitantes, cùm opera
Simile. nostra rigoroso Dei iudicio tanquam setaceo cribro decutienda
erunt, farina nè an furfur exibit. Accidit mulieri cũ farinam à fur
fure separare vult, inuenire totum ferè furfur esse, aliàs totam es
se farinam & furfuris nihil penè habere admixtum. [*O Valasme la Beatissima Trinidad.*] Cũ mea ieiunia meæ orationes, meæ eleemo
synę, meus status diuini iudicij cribro purgabũtur, quid exibit,
farina nè, an furfur? inuenieturnè totum fuisse vanitatem & ap-
parentiam, an pura opera & perfecta? hoc est quod plus timeri
debet. *Nam & virtutes cælorum mouebuntur.* Ideſt angeli, secundum 14
aliquos, quæ magna exaggeratio est, dicere quòd ipsimet ange-
Simile. li timebunt. Quemadmodum siquis vrbem ardere videat, quam
uis in tuto sit, & securo loco, quo peruenire ignis non potest,
ex ipso tamen ignis aspectu horrorem quendam concipere vide
D. Greg. su- tur. Ideò Beatus Gregorius super illa verba Iob, columnæ cæli
per Iob. 26. tremunt, & contremiscunt ad nutum eius, ait, quid facient tabu
læ quando tremunt columnæ? quid virgula deserti quando ce-
drus paradisi cõcutitur? *His autem fieri incipientibus respicite*, Cum
hyeme gelat, tectis homines continentur, vere autem incipiente
cùm virent & florent omnia, tunc exeunt, & campi pulchritudi
ne gaudent: ita nunc iusti tanquam hyeme afflicti tristes & in-
clusi, tunc verò tanquam adueniente vere signa illa spectabunt,
acsi flores, & rosæ essent. Et ita illis ait Dominus, vt ea respiciãt, 15
& gaudeant. *Respicite & leuate capita vestra, quoniam appropinquat re-*
Simile. *demptio vestra.* Si rex aliquis Christianus Turcarum vrbem obsi-
det, captiui qui in ea sunt; cum bombardarum strepitum audiũt,
& expugnari vrbem intelligunt; vt gaudent proximæ libertatis
spe erecti? ò Deꝰ æterne quã certa tua victoria est, quã meritò gau
debunt iusti cùm viderint terræ motus illos, fulmina, fulgura, &
cætera omnia tuæ potentiæ signa, quibus hostes tuos deterrebis,
cogitantes libertatis suæ tempus aduentare. Si huius sortis parti-
cipes esse vultis estote hîc fratres captiui: vnicuique Christiano-
Gene. 49. rum ea verba conueniãt, æquum est, quæ dixit Patriarcha Iacob
filio suo Isachar: Isachar asinus fortis accubãs inter terminos. Vi
dit re-

16 dit requiem quòd esset bona, & terram, quod optima: & suppo-
suit humerum suum ad portandum, factusq; est tributis seruiēs.
Mundus bonos appellat asinos irridendi gratia, neq; id, quod di-
cit intelligit: quia malitiosi fraudulenti, iracundi nō sunt, asinos
esse putat: at ita esse eos conuenit si saluari debent, vt quisq; sit tā
quam asinus fortis qui omnes vitiorū terminos, & extremitates
euitet quadá mediocritate contentus. Hoc enim est accubare in
ter terminos. Et prætereà quia ita spiritualia, & cælestia curat, vt
corporis & earū rerū quæ necessaria sunt ad id alendum, penitus
non obliuiscatur & ita corporalia & terrena curat, vt non obliui-
scatur cælestia cogitans autem quàm præstans sit gloriæ quies
diuinæ legi humeros suos libentissimè subijcit, & Dei amore
faciet se tributarium. Sunt aliqui qui si ab eis eleemosynam
17 pro pauperibus petis: quotidie (inquiunt) petere à nobis de-
betis? sumusnè tributarij? ô quantum à vero erratis, nam si glo-
riam lucrari vultis tributarij Dei in hac vita sitis necesse est. Co-
gitate hæc obsecro fratres, quæ magni momenti sunt, & dicat
vnusquisque in corde suo: Domine meus tributarius tuus sum,
tributum hoc tibi soluere volo, quotidie, manè, & vesperi ali-
quantulum temporis insumam, me diuinæ tuæ maiestati com-
mendans, & vitæ meæ rationem disponens; & in meliorem or-
dinem redigens: vt tuo sancto seruitio dedicetur. Missam quo-
tidie audiam maiori qua potero deuotione, diebus Dominicis
sermonē, octauo quoq; die cōfitebor peccata mea, & sanctissimę
eucharistiæ sacramentum accipiam bis saltem in mense, lucri
quartam partem pauperibus distribuam, visitabo hospitalia, &
18 carceres, si me iniuria afficient, ignoscā. Hæc omnia tributa pro-
te Domine soluam, & tanquam captiuus in posterum viuam fa-
ctus, tributis seruiens. O te beatum si ita viues quia redemptio
nem ea die inuenies. Quòd si in libertate hîc viuere vis tuæ vo-
luntati obsequens, diuinę verò repugnans, nè expectes tunc re-
demptionem, sed captiuitatem æternam, quia illis tantum, qui
hîc demisso capite, & humiles sunt, dicit Dominus; *Respicite*
& leuate capita vestra quoniam appropinquat redemptio vestra, & tunc
videbunt filium hominis &c. Cur quæso ô Domine tu ipse ratio-
nē ab homin bus exigere vis? quis nā rex, quis Dominus in hoc
mūdo est, qui à seruis suis rationē exigat? Maiordomo id cōmit
tere solet, vt postquā exegit ipse videat. Hoc admirabatur Iob *Iob. 14.*

dicens: homo natus de muliere &c. Et dignum ducis super hu- 19
iusce modi aperire oculos tuos, & adducere cum tecum in iudi-
cium? vt digneris tu Domine rationem in iudicio repetere à re
tam vili, & miserabili, vt homo est: & altissima tua maiesta-
te dignum hoc existimes; melius esse videretur, vt angelo hoc
committeretur, & eò magis, quòd alia grauissima negotia il-
lis commissa sunt, vt illud omnium quotquot fuere grauissi-
Luc. 1. mum verbi diuini incarnationis, quod Diuo Gabrieli com-
missum est. O ineffabilis Dei misericordia, & bonitas! ipse ra-
tionem exigere vult, quia si alius exigeret summo iustitiæ ri-
gore æquaret omnia: & ideò, vt imbecillitati nostræ com-
pateretur, & plurimum de eo, quod debemus ignoscendo
remitteret; ille ipse rem nostram agere vult. Præterea quia
non modò operum, sed desiderij & cogitationum rationem 20
Matth. 24. reddere debemus, quas solus Deus nouit non angeli. Dici-
tur etiam quòd ante eius aduentum apparebit signum eius in
cælo, quòd sanctissimę crucis signum est: quod malis maiori erit
Exod. 13. tormento. Columna illa, quæ die nubes Hebræis videbatur, no-
ctu ignis erat. Heu peccator, filij Dei crux, & passio, quæ nunc
nubes est, quę omnes vmbra suatuetur, ac protegit, eo die contra
te in ignem mutabitur: nisi ea nunc ad tuam salutem vti volue-
ris. Vtaris igitur frater tanto bono hac enim cruce iter tibi se-
curum reddes, & tutum. Hinc intelligetis cur Dauid roga-
Psalm. 142. bat vehementissimè Deum dicens: non intres in iudicium
cum seruo tuo, quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis
Psalm. 42. viuens. Qui tamen alibi ait: iudicame Deus, & discerne cau-
sam meam. Quomodo vir sanctissime contraria à Deo petis? 21
modo vt te iudicet, modo ne iudicet? vtrumque dico, nec tamen
vlla repugnantia est. Nam cum dico, non intres in iudicium cum
seruo tuo, quia non iustificabitur &c. Hoc dico mea tantū pecca-
ta cogitans, quæ si tantum spectat Deus, condemnari timeo. Cū
verò te Domine tot ac tanta pro me passum esse recordor, tuis
meritis confidens, quæ pœnitentiæ meæ valorem tribuunt
magna cum fiducia dico: iudica me Deus. Et ita sancta Eccle-
Ex. D. Ambros. & August. sia in solenni illo cantico, Te Deum Laudamus, cum diuini iu-
dicij mentionem feciſſet dicens; iudex crederis esse venturus;
tanquam metum ex eo, & terrorem concepisset: ad sacratis-
simum Iesu Christi sanguinem tanquam ad remedium humi-

li se-

22 li sese inclinatione demittens, confugit dicens; te ergo quæsu-
mus tuis famulis subueni, quos precioso sanguine redemisti.
Prætereà in ijs verbis, iudica me Deus, & discerne causam
meam de gente non sancta: includitur in quonam magna iusto-
rum fiduciæ pars consistat: hoc est, in fine, propter quem om-
nia sua opera fecerunt. Quasi diceret, nè iudices Domine la-
bores, sudores, pericula, vigilias, tantum quia hæc omnia auari
etiã pecuniæ causa tolerant; gulosi vt edant, luxuriosi, vt suis ap-
petitibus obsequantur, superbi & ambitiosi gloriæ & dignitatum
desiderio. Quarè ô Domine nè iudices operà mea sic nuda, sed di
scerne causam meã de gente non sancta: hoc est magna ex parte
spei meæ, & fiduciæ fundamentũ te solũ meorũ operũ finẽ fuisse
& causam. Tua tantũ causa, tuo amore laborauí, tu meus es vnus,
3 & solus finis. Discerne causam meã de gẽte non sancta, quæ alios
fines suorum operũ habet. O quanti momenti istud est; vt plurimũ finẽ cuius gratia operamur spectemus, quando quidẽ iudex,
qui nos iudicaturus est, nouit hominũ cogitationes, & corda, ita-
q; tunc non tantum virtutes, & bonorũ opera patefient, quæ hîc
illi occultant, tanquam agricola, qui frumentum abscondit sub
terra, nè aues illud comedant; verum etiam patefient eorum san-
ctæ intentiones. Illi verò quibus satis non fuit benè operari pu-
ra & sancta intentione, sed omni efficacia, & studio curauerunt,
vt alij quoq; benè operarentur, & Deo seruirẽt: quas ibi coronas
accipiẽt? hoc magno erat Diuo Paulo solatio qui aiebat; quę est 1. ad Thes. 2.
enim nostra spes, aut gaudium, aut corona gloriæ, nõnè vos ante
Dñm nostrũ Iesum Christum, estis in aduentu eius? & iterũ repe
24 tit, vos enim estis gloria nostra, & gaudium. O fœlices illos, qui
suis oculis peccatores videbunt sua opera, & diligentia ad pœni
tentiam conuersos. Tunc dicet rex ijs, qui à dextris eius erunt, ve Matth. 25.
nite benedicti patris mei &c. esuriui enim & dedistis mihi mãdu
care. O ineffabilis Dei benignitas, qui nos de hoc monere voluit.
Cũ in vniuersitate aliqua in licentiatorum numerum aliquẽ vo- Simile.
lunt admittere, eum prius doctores summo cũ rigore examinãt,
nec monent, quæ dere arguere debẽt. Dicite obsecro, nonnè illi,
qui gradum accipere debet singulare beneficiũ videretur, vt mul
to ante cõmunicarent cum eo quæstiones, quas propositurí sunt;
vt esset ad respondendum paratior: ita est profectò; & si certior
hac de re factus, non se anteà præpararet, nulla esset excusatione

dignus. Vltima illa iudicij die licentiatus gradum expectamus, 25
quia tunc licentiam nobis daturus est, vt eius faciem cum beatis
videre liceat. Voluit autem vniuersalis magister Iesus Christus
Redemptor noster singulari beneficio monere nos anteà; quas tũc
quæstiones nobis propositurus est. Quæ sunt, esurijui, sitiui, hos-
pes eram, nudus eram &c. In his nunc nos exercere debemus, vt
Psalm.3. tunc interrogati sciamus respondere. Et ideò dixit Dauid iucun
dus homo, qui miseretur, & commodat: disponet sermones suos
in iudicio & quid tunc respõdere possit, habebit. Cũ dicet Dñs;
esurijui, verè respondere poterit; at ego Dñe, dedi tibi manducare.
Cùm dicet hospes eram, sciethuic difficultati respondere, &
dicet; ego te collegi, & sic de omnibus operibus misericordiæ.

Plurimum autem notãda sunt ea verba, quod vni ex mininis
Aug. sup. il lud Matth. meis feciſtis, mihi feciſtis; quæ verba declarat S. Augustinus hoc 26
25. exẽplo, quẽadmodũ ob naturalẽ amorẽ, quo mea omnia mẽbra
Simile. amo; siquis pedẽ premit aut manũ, dico, heus tu recede, quia me
premis: cum tamen pedem tantum aut manum premat. Et si po
draga pedes laborant, dico me esse infirmum; & cum in vincu-
lis pedes sunt, dico me esse vinctum. Ita etiam quia omnes Iesu
Christi membra sumus, qui nos tam singulari amore diligit: ait
se vinctum esse, & infirmum cùm suorum aliquis vinctus est,
aut infirmus. Et quemadmodum si pedis vulnus curamus, ho-
mo curatur, qui dicere solet, ô quantum me refeciſtis: ita etiam
tanquam proprium solatium recipit Dominus, quod pauper
Esai.28. ri datur; vt ipsemet significauit per Esaiam dicens: hæc est re-
quies mea: reficite lapsum, & hoc est refrigerium meum. Be-
nedictus & glorificatus sit talis Deus, qui ita pauperes diligit, & 27
eos qui illis benefaciunt æternis remunerat præmijs. Nam vt
1.Reg.25. Dauid Abigail ob munus, quod ei tempore suæ necessitatis ob-
tulerat, in vxorem accepit ita te Deus si illi nunc in suorum
necessitate succurres, regem faciet, ideò enim dicturus es: per-
cipite regnũ. His igitur quæstionibus studete fratres chariſsimi
diligenter cum pauperibus vestra distribuentes, qui Iesu Chri-
sti loco in terris sunt. Nolite esse, vt animalia quæ nisi mor-
tua, & cocta comedi non possunt. Ita diuites nonnulli sunt, qui
nisi anteà morte quoquũtur nihil prosunt. Facite vobis thesaurũ
Luc.12. non deficientẽ in cælis (ait Dñs) cũ videat homines thesaurizãdi
amicos esse eos, thesaurizare nõ prohibet: sed in cælo thesaurizare

iubet

28 iubet, qui locus ſecurus eſt: vt Diuus Paulus cùm videret homines tanto gloriæ, & honoris deſiderio teneri, non dixit eos nullo modo gloriari debere; ſed qui gloriatur (inquit) in Domino glorietur. 2. Cor. 10.

Super iſta verba Domini notare poteſtis quàm malum ſit peccatum, quandoquidem theſauros in diuino pectore abſcõditos, quo fur non appropinquat, mortale peccatum inde auferre poteſt. Vt intelligatis, quãto odio peccatum dignum ſit, & quoniã eleemoſyna facienda eſt in gratia & gratioſè cum gaudio & lętitia, ideo vocauit Diuus Paulus ipſammet eleemoſynam gratiã dicens, cùm autem præſens fuero quos probaueritis, per epiſtolas ad vos mittam perferre gratiam veſtram in Hieruſalẽ, ideſt, eleemoſynam veſtram. Quod ſi in hoc ſeculares ſe & laici exer- 1. ad Cor. 16.

29 cere debent, multo magis eccleſiaſtici, & omnium maximè prælati. Et ita ait Diuus Auguſtinus, bona clericorum bona pauperum ſunt: vnde ego, qui epiſcopus ſum, cauere debeo, nè res pauperum diuitibus elargiar. Conſanguineos habeo, ad me veniunt dicentes: da nobis pater aliquid, caro enim tua ſumus. Et tamen Dei gratia conſanguineum aliquem ditaſſe non recolo. Chariores enim mihi pauperes reputo, quã diuites. Heu, heu, heu, quã deploranda hæc tempora ſunt, quantum hodie in ſuperfluitates inſumitur; cùm in vna quaque Chriſtianorum republica tanta ſit pauperum multitudo. Verùm cur ô Domine eorum tantum recordaris, qui corporalia pietatis opera exercuerunt? illis tantũ regnum datur & prẽmium? cur nullam eorum mentionem facis, qui tuo amore mundum deferentes, ſeſe religionum clauſtris in- D. Auguſt. ſerm. 21. ad fratr. in er.

30 cluſerunt, viuentes in paupertate, obedientia, & caſtitate? cur nullam eorum, qui vt legem tuam docerẽt tot labores ſubierunt? cur nullam tot martyrum qui prò nominis & gloriæ tuæ confeſſione tot paſsi ſunt tormentorum genera? hoc Dominum ſignificare voluiſſe dico vt quæ ac quanta horum futura ſunt prẽmia ſi pro aqua frigida, panis buccella, & minima quaq; re pauperi in eleemoſynam eius amore data regnum largitur æternum. Benedicta ſit tanta liberalitas, & magnificentia; & beati illi, qui huic Domino ſeruiunt. Cùm ita bonos & electos Dominus ſolatus erit, ad malos ſeſe tanquam leo iratus conuertet, dicens; diſcedite à me maledicti. Hoc verbo diſcedite denotatur maxima pœna damnatorum, quæ à theologis pœna damni vocatur, quæ nõ eſt Matth. 25.

æqualis omnibus, quia eò maior erit dolor, quẽ dãnati ex diuinę 31
visionis priuatione percipiẽt, quò plura peccata, & maiori malitia, & depratione cõmiserint. Vt lapis fertur lõgiùs, quò sæpiùs
Simile. & maiori vi iacitur. In verbo, maledicti denotatur ligatio intellectus, & volũtatis, quia (vt ait Scotus) pœna sensus dãnatorum cõ-
Scotus. q. 4. distin. 44. q. 2. sistit quantum ad animas (quia corpora eorum post resurrectionẽ verè patientur, & cremabũtur ab igne infernali) in ligatione si uè incarceratione intellectus, qui ita est ligatus, vt necesse omnino sit eũ de pœna illa & igne in quo detinetur perpetuò cogitare. Volũtas verò ligata est, vt maximè odiat illam pœnam. Ex quo sequitur illa tristitia, qua tristantur damnati. Pœnam autem hãc terribiliorem facit hoc quod ait Dominus; discedite in ignẽ æternum. Nam si huic pœnæ certum aliquod tempus perscriberetur, aliquod damnatis esset consolationis genus. Considerate oceani 32
magnitudinem, quàm immensa est aqua, quam continet, fingite animo centesimo millesimo quoque anno formicam ex eo bibere, quantum formica potest: diceret autem Deus damnatis, cõfidite nam cũ exhauritur à formica mare, tunc pœnarum vestrarum finis erit. Dico magnam ex eo spem concipere posse damnatos, & meritò quia finis aliquis futurus esset, imò millies, & millies milles exhauriri posset: & hoc omne nihil omninò est, si cũ æternitate comparetur, quæ nunquam, nunquam, nunquam finem habitura est. Vt intelligatis fratres quanti referat victores ea die existere, & quamuis ignis ille obscurus est, & tenebrosus
Matth. 22. vt ea Domini verba significant, eijcite in tenebras exteriores, ta-
B. Grego. men quòd illis pœnã augere poterit ibi videbũt. Et ita B. Gregorius ait; vt peccatores amplius in supplicio puniãtur, & eorum vi 33
dent gloriã, quos cõtempserunt, & de illorum torquentur pœna
Psalm. 111. quos inutiliter amauerunt. Et ita dicitur, peccator videbit & ira scetur, dentibus suis fremet & tabescet. Quis tunc erit malorũ terror, cum terribilem illam sententiam audient, cum vix paruã stillam sermonis eius audierimus quis poterit tonitruum magnitu-
Iob. 26. dinis illius intueri? ait Iob; omnes huius vitæ labores vocat eo loco Iob stillã sermonis Dei, eius verò magnitudinis tonitruum, vltimam huius diei sententiam. Quarè ô infœlix homo si leuem huius vitæ dolorem minimam quamq; molestiã ferre nõ potes: quid tũ facies, terribili huius sentẽtiæ tonitruo deterritus? quid respõdebis? vt obmutesces cũ Deus illam condemnationis tuæ

cau-

34 cauſam afferet; quia eſuriui, & non dediſtis mihi manducare, res, quæ tam facilè fieri potuiſſent, mutus tacebis infœlix, quia omnis iniquitas oppilabit os ſuum. Nunc cum peccamus plurimas ſemper excuſationes excogitamus, quibus peccata noſtra occultare, aut minuere volumus: ibi vero intelligēt mali excuſationes omnes fore inutiles. Cùm primi illi parentes peccauerunt, cùm cognouiſſent ſe eſſe nudos conſuerunt folia ficus, & fecerunt ſibi perizomata. Sed adueniente Deo abſconderunt ſe, & cum clamaret Deus, Adā vbi es? reſpondit, timui eo quod nudus eſsē, & abſcōdi me. Ante quā Deus aduenīret folia illa ficus optimū nuditatis ſuæ remedium videbantur: at adſtante Deo hoc nihil profice re intellexit; & ideò ſe nudum fatetur. Idem omnino, peccatoribus accidet: nam cùm adoleſcens hoc tempore peccat, excu-
35 ſat ſe dicens nobilem ſe eſſe, & ita fieri inter adoleſcentes. Mulier, quæ tot horas in ſe ornando conſumit, excuſat ſe & ſtatum ſuum hoc requirere ait, illa verò quæ caſtitatem ſuam turpiſſimo pretio vendit, ſeſe paupertate excuſat. Et hoc antequam Deus veniat fit, at cùm clamabit, Adam vbi es? tunc in diuinæ ſuæ maieſtatis coſpectu excuſationum tuarum folia peccata occultare non poterunt. Ideò Eſaias; erubeſcetis (inquit,) quādo eri tis ſicut quercus decidentibus folijs. O infœlices huius ſæculi filios! quæ tunc veſtra erit confuſio, qui pudor vt peccatorum veſtrorum grauitatem intelligetis, quæ nunc nullius ferè momenti videntur. Literæ quæ citri ſucco ſcribuntur legi nō poſſunt, niſi igni admotę; ita etiā peccata, quę nunc in corde concupiſcentiæ, & ſenſualitatis ſucco, & humore ſcribuntur à peccatoribus non
36 dignoſcuntur, nec dignoſcentur, donec inferni ignibus admoueantur. Vt epulo ille diues cùm eſſet in tormentis tunc tandem peccati ſui grauitatem intellexit, & remedium petebat ab Abraham inutiliter. Quis hæc fratres audit, & non perhorreſcit, de vitæ ſuæ mutatione cogitās? Quare obſecro vos, de his ſæpè nō agimus? cur non hæc quotidiè meditamur? quarè res tanti momenti obliuiſcimur? quarè qui paruo dāno mouemur, hoc quod omniū maximum eſt, quo Deus amittitur, non timemus? quis vos ita incantauit, & amentes quodam modo reddidit? quis mētes veſtras excęcauit, vt mala tam timenda pauci omnino ſint, qui timeant, & ab his ſeſe liberare ſtudeāt? quantæ nunc eſſet vtilitatis corpora noſtra affligere, animas purificare, antequam hoc tempus

Pſalm. 106.

Gene. 3.

Eſai. 1.

Simile.

Luc. 16.

adueniat, quod non pœnitentiæ, sed iudicij tempus est. O beatos illos qui anteà iudicati & à seipsis puniti ante supremi iudicis tribunal adstabunt. O quanta cum voluptate gratia iam iustificatus, recipies ibi præmia gloriæ: ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen. 37

In eadem Dominica Prima Aduentus

CONCIO. III.

Erunt signa in Sole, Luna, & stellis. &c. Luc. 21. 1

Exod. 19. QVM Daret Deus legem Moysi, eum in montem Synai iussit ascendere. Et cùm iam ad montis culmen peruenisset, ecce ceperunt audiri tonitrua, ac micare fulgura, & nubes densissima operire mõtem, clangorq; buccinæ vehementis perstrepebat, & timuit populus, qui erat in castris, ita vt dixerint posteà Moysi: non loquatur nobis Dominus, nè forte moriamur. Res omnino digna admiratione, quod vt daret Deus legem tantam priùs in monte tempestatem concitarit: ita decebat fratres, sciebat Deus gentis illius malitiam, & ad legem frangendam promptitudinem, & vt tempestatem illam videntes, timerent, ideò eam ante legem præcedere voluit. O magna Dei secreta, nouit ecclesia à 2
Spiritu Sancto recta, quòd doctrina, quam in hoc aduentu vobis tradere vult excidet citò vobis ex animo, & ideò hodiè diem illum vobis ponit ob oculos, in quo Deus pluere debet fulgura, & fulmina super inimicos suos. Reuocat hodie in memoriam terribilem illam tempestatem tubæ illius sonum horribilem, ad quem mortui omnes resuscitabũtur. Hebræis dedit Deus legem cum tempestate, vt deterreret, nè eam frangerent, vobis sancta mater ecclesia doctrinam hanc tradit cum hac iudicij tempestate, vt deterriti, eius nunquam obliuiscamini. Quod si dicat aliquis, *Roma. 8.* Diuus Paulus ait, non accepistis spiritum seruitutis iterum in timore; sed accepistis spiritum adoptionis filiorũ Dei, in quo clama-

3 clamamus, abba pater. Quarè si filij sumus, filij amore potius alli
ciēdi, quā timore deterrendi? Dico hanc esse sagittam Sathanę fa
retra egressam, qua eius ministri damna plurima ecclesiæ his tē-
poribus intulerunt: qui cùm amatores carnis, & defensores sint,
non solum verberā, sed nè verba quidem ferre possunt. Et ita in
suis legibus præcipiunt ne iudicij sermo prædicetur; & qui secus
fecerint, homines sine iudicio existimandos esse. At non ita dice
bant homines illi Dei amantissimi primitiuæ ecclesiæ. Diuus
Augustinus toties hūc iudicij diem in memoriam suis auditoribus *D. Augusti.*
reuocabat, vt cum prædicaret aliquando, super ea verba Matthęi
cum venerit filius hominis in maiestate sua &c. rogauerit eos:
nè si toties iudicij recordationem inculcaret molestus ijs videre-
tur. Nam si id non feciſſet Deus negligentiæ suæ rationem exa-
4 cturus esset. Dico enim vobis; (inquit ille) quòd ipsemet Chri-
stus summus hominum Magister suis discipulis hoc per diuer-
sas parabolas, & similitudines sæpissimè prædicauit; vt in sacra
Euangelij historia videre est. Neque mirum est hoc fecisse Do-
minum, quia hoc vnum ex negotijs est cur pater eius misit in
mundum: vt affirmat Esaias eius nomine dicens: ad annuntian- *Esai. 51.*
dum mansuetis misit me; vt prædicarem agnum placabilem Do
mino, & diem vltionis Deo nostro. Et ideò viri cælestis huius
Magistri sectatores eum in hoc etiam imitantur; vt doctrinam
hanc sæpius iterent; vt ea auditores deterriti conuertantur ad Do
minum. Pro quo est notandum duo esse timoris genera. Primū *Duo timoris*
humanum est & malum, multorum malorum principium & *genera.*
Christianæ libertati contrarium. Alterum bonum est, Spiritus,
5 Sancti effectus & donum bonorum omnium principium, prior
timor est ille, quo temporalia damna timemus. Inter alias condi-
tiones malorum, quas refert Dauid vna est, quia illic trepidaue- *Psalm. 52.*
runt timore, vbi non erat timor: & ita eiusdem Dauid verba de-
clarat Diuus Basilius, à timore inimici eripe animam meā, ideſt, *D. Basilius.*
libera me Domine vt timeam vllum malum, quod mei inimici
mihi volent inferre: quia qui se timori dedit, propè est, vt ijs etiā
rebus se dedat, quę inde oriri possunt: alius timor est sanctus, quo
Deum, & eius iudicium miramq; timemus, qui animam quantum *Psalm. 118.*
uis dissolutam refrænat. Et ideò dixit Dauid, confige timore tuo *D. Basil. ho-*
carnes meas à iudicijs enim tuis timui. Sanctus Basilius ait: in *mi. 2. in.*
his verbis metaphoram desumptam esse ab ijs, qui clauo confi- *Psalm. 33.*

xi ſunt, quos claui ita cõtinẽt vt prę dolore neq; in hãc neq; in il 6
lã partẽ moueri audent nè maiori afficiantur dolore: ita etiã qui
diuino timore configitur ſeſe mouere non audet, neque vllum
peccatum committere, rigoris eius memor, quo ea Deus punire
ſolet. Taurus cùm emittitur omnes in theatri ſepta intrare com
Simile. pellit. Ita iudicij, & inferni timor ſæpiſsimè efficit, vt nos ad
pœnitentiæ ſepta recipiamus. Vt igitur hunc timorem in ho-
minum animis imprimeret, monet nos Dominus de vltimi
Zacha.9. illius diei rigore. Cum Dei nomine Propheta Zacharias mo-
neret Tyrum, & Sidonem de onere, quod ijs venturum erat,
ne miremini, (inquit,) me tot annis ante monere, quia Dominus
eſt oculus hominis, qui à longè præuidet periculum, nè in eo pe-
des prolabantur. Benedictus & glorificatus ſit talis Deus, qui no-
bis eſt inſtar oculi, & quo poſsimus offendere ſpectat, vt moneat
nè offendamus: & ideò ait, *Erũt ſigna in Sole, & Luna.* Ex hoc appa 7
ratu, qui in eius aduẽtu fieri debet, eius ſeueritas colligitur: moue
ri cælum & terram, creaturas omnes rationales cõuenire. Res eſt,
quæ admirationem parit: fingite, quod vellet rex de homine ali-
quo ſententiam ferre, & hanc ob cauſam omnia ſua conſilia, &
Simile. regni totius principes conuocaret, imò omnes qui eius iuriſdi-
ctioni ſubijciũtur: quantum hæc timorem illi afferrent cuius cau
ſa hoc iudiciũ fieret, & eò magis ſi plures eſſe cauſas intelligeret
propter quas rex meritò eum punire debet, quas anteà diſsimu-
lauerat: vt de omnibus ſimul eo die cum illo apparatu iudicaret.
O infœlix peccator! tu ille es, aduerſus quem vniuerſus mundus
ſurgere debet, cum quo Deus toties diſsimulauit, quid de te erit
Eſai.42. eo die tam laborioſo? & ita ille dixit per Eſaiã, tacui ſemper, ſilui, 8
patiens fui; ſicut parturiens loquar, loquar, vt ille qui pectus ve-
ſtrorum ſcelerum prægnans habet, parere deſiderans, & produ-
cere in publicum, vt ſeueriſsimè puniantur, diſsipabo & abſor-
Simile. bebo ſimul. Quemadmodum naues dum proſpero ac ſecundo
vento nauigant, à fluctibus, & tempeſtate, cum minus id cogitãt,
extolluntur, & turbine facto abſorbentur: ita (ait Deus) cum ho-
mines tuti ſibi eſſe videbuntur, excitabitur huius diei tempe-
ſtas, & Dei ira abſorbebuntur. Solent è terra frigidi quidam
vapores excitari, & ijs alij quidam fumi vaporeſque calidi cõuo
Simile. luti frigidi cõuertũtur in nubes, quæ calidos, & ſiccos in ſeipſis in
cludunt: hi exitum ſibi quærunt, & à ſuis contrarijs recedere ten

tant,

9 tant, qua pugna tonitrua fiunt, quæ quidem deterrere ſolent. Sed liberet nos Deus, cũ frangitur nubes, & fulmen huc illuc erũpit. Ita fratres mei in diuinæ miſericordię nube iuſtitiæ ſuæ ignis latet incluſus, exitũ ſibi ſæpè iuſtitia quærit, ſed cum ibi retinea-tur, nihil aliud nunc facit quàm tonare & ſtrepere: ſatis nunc Deo eſt minari, & deterrere dicendo, *Erunt ſigna in Sole, & Luna,* Veniet filius hominis. Supplicia etiã quib⁹ nũc homines afficit in hac vita fulgura & tonitrua ſunt, ne poſteà afficiãtur ęternis. Verum liberet vos Deus cùm ex nube ignis erumpet: cũ iuſtitia miſericordiæ nubem franget. O quæ rigoris & iræ fulmina! ô quot mortis æternæ ſagitæ, hoc eſt patiens fui ſicut parturiens loquar.

Erunt ſigna in Sole, & Luna, &c. Siquis crimen aliquod cõmiſit quod morte dignũ ſit, ſi iuſtitiæ miniſtri ei dicant, captus eſto re- *Simile.*
10 gis nomine, quamuis fortiſsimus ſit, ſtatim regis nomine deterritus contremiſcit. Creaturæ omnes, quæ dei miniſtri ſunt eo die clamabunt, captus eſto ô peccator ſanctiſsimæ Trinitatis nomine: quis tunc terror erit, & horror ô infœlix homo, cùm omnes creaturæ contra te ſurgent? quia ſcriptum eſt: & armabit creaturam ad vltionem inimicorum. *Sap. 5.* Omnia ſeruiunt ei, qui Deo ſeruit. Egreſſus eſt populus Iſrael ex Ægypto cœlum, terra, ma- *Exo. per totũ*
re, flumina, omnia illi ſeruiebant. Cælum dabat illi manna, ignis in itinere præcedebat: aquæ eis erant quaſi pro muro, aer ſiccabat terram, per quam tranſituri erant, montes exultauerunt vt arietes, & colles ſicut agni ouium. *Pſalm. 13.* Omnia Dei ſeruis ſeruiebant. Eo verò die omnes creaturæ eum qui deum offendit, offendent, Sol, Luna, ſtellæ, mare, flumina ſuis mugiti-
11 bus, terra ſuis terræ motibus. *Et in terris preſſura gentium præ confuſione ſonitus maris & fluctuum.* Neque ſolum inſenſibiles creaturę, verùm etiam ſancti ipſi pietate pleni contra eos conſurgent. Cũ *Exod. 17.*
eſſent manus Moyſis graues, eas Aaron, & Hur ex vtraque parte ſuſtentabant. O quàm graues manus habet Deus, adeò vt afflictiones omnes ſuas Iob diuinæ manus tactum appellaret, cum *Iob. 19.*
aiebat, miſeremini mei quia manus Domini tetigit me. Si diuitiarum amiſsionem, & filiorum mortem, vxoris perſequutionem, corporis plagas tactum diuinæ manus ſolum appellat, quid fuiſſet ſi verberaſſet? verùm quamuis hę Dei manus graues ſint, duo tamen nunc ſunt, quæ tanquam Aaron & Hur eas ſuſtẽtant, nè ſuper nos cadãt. Eius nimirum miſericordia, & ſanctorũ

oratio.

oratio. Sed veniet illa dies in qua miſericordia conuertetur in iu- 12
dicium, & ſancti fient ex interceſſoribus accuſatores, quia ſta-
bunt iuſti in magna conſtantia aduerſus eos, qui ſe anguſtiaue-
Sap. 5. runt. O miſeros huius ſeculi filios! cùm miſericordia & ſancti libe
ras Dei manus ad ſupplicium cadere ſinent, quæ verbera, quos
Hebr. 10. ictus vobis infligent? quàm verè dixit Diuus Paulus horrendum
eſt incidere in manus Dei viuentis. Si hominem inimicum ha-
bes, quamuis ex potentioribus huius mundi ſit, cras tamen eum
moriturum eſſe ſperare potes; & ita inimicitiæ finis imponetur.
Verùm ſi Deum habes inimicum, quiſnam finis expectari po-
teſt? & ita eius manus manus ſunt Dei viuētis, ſcilicet in æternū.
Curate igitur fratres mei obſecro vos, incidere hîc in manus Dei
mortui, quæ manus ſunt vulneratæ, à quibus nihil mali, imò bo-
na plurima vobis prouenient. Incidere in has manus eſt eius ſan 13
ctiſſimorum vulnerum meritis ad veſtræ ſalutis remedium vti.
Quod ſi in has Dei mortui manus non inciditis, neceſſario ea die
in manus Dei viuentis incidetis, quod horrendum eſt. Hanc ob
cauſam hæc vobis prædicamus, vt modò vos præparare incipia
tis. Sed heu, heu, quis ſanguinis lachrymas haberet, vt negligen-
tiam veſtram deploraret? & quam leuia iſta exiſtimetis, dicen-
tes: non deerit poſteà tempus, tunc hoc præſtare poterimus. Car
nalem videtis, qui cum diu adulter fuerit, mortis ſuæ tempore
crucifixum amplectitur, & dicitis; ita & ego faciam & me ſalua-
bo. O ſtulte, quomodo ſcis, ſiſnè ad hoc tempus peruenturus? an
repentina, & inopinata morte morituras, vt alij quàm plurimi? quomodo ſcis, ſi pœnitentia illa, quam peccator ille eo tem-
pore fecit, ſatis fuit ad Dei gratiam conſequendam? putas ne ni- 14
hil aliud requiri, quàm crucifixum amplecti, & ideò ſanctum re
manere? nonnè audiſti ſæpius dicere rem eſſe difficillimam in vl
tima illa mortis hora veram pœnitentiam facere, eum qui in om
ni vita in peccatorum pelago natauit, & nunquam ſanus ab ijs re
cedere voluit? Multi tanquā boni Chriſtiani hominum opinio-
ne moriuntur: & dicimus omnes: benedictus ſit Deus, mortuus
ille eſt tanquam ſanctus, & fortè in inferno eſt, quia illud om ne,
Iudi. 5. quod lucet, non eſt aurum. Cùm maledictus ille dux Siſara è do
mo ſua exiret aduerſus Debora, & Barac pugnaturus, quadragin
tā militum millia, & magna curruum, & equorum multitudo eū
ſequebantur: cùmq; Hebræi pauci eſſent, eius mater & vxor cer

tam

15 tam esse victoriam existimabant; adeò vt cum tardaret nec tam
cito, vt illæ sperauerant, reuerteretur, respiciens mater per fene-
stram vnde victorem eum, & triumphantem putabat aspicere,
moram admiraretur, ducis vero vxor dicebat illi, forsitan nunc
diuidit spolia, & pulcherrima fœminarum eligitur ei, vestes di-
uersorum colorum Sisaræ traduntur in prædam, & supellex va
ria ad ornanda colla congeritur. Hoc mulier conijciebat, quia ni
hil nisi pompam illam, cum qua egressus erat Sisara, spectaret: &
ita hæc omnia de illo fœlicia, & prospera suspicabatur. Verùm si
quantum mulier illa deciperetur, scire optatis, & quàm diuersa
Dei iudicia sint, à iudicijs hominum, audite quid de hoc Sisara
tũc fieret scriptura dicat. Voluebatur ante pedes Iahel, & iacebat
exanimis & miserabilis, defecit & mortuus est. O quoties id vi-
16 demus accidere, nam quia aliquis magnum sibi testamentum fe-
cit & in eo plurima pia legata reliquit aut aliqua dedit pœniten-
tiæ signa statim dicitis, hic Deo nunc in cælo, angelorumq; socie
tate perfruitur, & fortè ob sua peccata secreta, & ignota in inferni
ignibus palpitans iacet. Quam ob rem nolite periculosum illud
mortis tempus spectare: nunc, nunc Deo seruire incipite, hoc
enim tutius est, & certius.

His verbis, *Arescentibus hominibus &c.* Coniungi debet, quod
inferiùs sequitur, *His autem fieri incipientibus respicite & leuate capita
vestra, quia appropinquat redemptio vestra.* Quæ verba iustis dicuntur,
quibus gaudium, & consolationem Dominus pollicetur. Tunc
cùm mali tanquam statuę præ timore arescent. Curate igitur fra
tres, vt captiui in hac vita sitis, & virtutis serui, vt tunc fœlici hac
17 redemptione, & libertate perfruamini. Iusti vita perpetuum hîc
est captiuerium, vt significauit Diuus Paulus dicens: humanum *Roma.6.*
dico propter infirmitatem carnis vestræ: sicut enim exhibuistis
membra vestra seruire immũditiæ, & iniquitati ad iniquitatem;
ita nunc exhibete membra vestra seruire iustitiæ in sanctificatio
ne. Cùm enim serui essetis peccati, liberi fuistis iustitiæ. Super
hæc verba notant Diuus Ambrosius, Diuus Augustinus, & Ori *Ambrosius*
genes: quãta cum moderatione loquutus sit apostolus dicens; vt *Augustinus*
eo modo Deo seruiamus & virtuti, quo modo peccato seruiui- *& Origenes*
mus, nè difficilis Christiana religio gentibus videretur. Poterat *sup. ea verba*
ne minus peti cùm Deus sit is, qui est, & virtus illa quæ est, pecca *Pau. ad Ro. 6*
tum verò id quod est? & cùm seruiendo peccato æterna pœna ac

qui

quiratur, seruiendo vero Deo æterna gloria. Sed peto, cùm dicat 18
Apostolus: seruire nos debere Deo, vt seruieram⁹ peccato, si quis
biennio aut triennio peccato seruierat, satis ne erit, vt biẽnio quo
Matth.10. q; virtuti seruiat? respõdeo, satis nõ esse quia, qui perseuerauerit
vsq; in finẽ hic saluus erit. Quo modo igitur intelligendũ est il-
lud, ita exhibete? dico D. Paulũ tanquam magnũ theologũ locu
tum esse propriè & formaliter: quia de ratione peccantis mortali
ter est, quantum in se est fatere se perseuerantem in malo, nisi
Dei misericordia subueniat; quia per se surgere non poterit.
Ideò ait, sufficere ad salutem seruire iustitiæ, vt peccato ser-
uiuimus: quia de ratione serui est, vt perpetuò maneat in ser-
uitute si non liberetur. Ideò mysteriosè dicit; sicut exhibuistis
vos seruire iniquitati, ita nunc exhibete vos seruire iustitiæ:
ideſt, vt perpetuos nos iustitiæ seruos efficiamus. Et aliam af- 19
fert rationem dicens: cùm enim serui essetis peccati, liberi fui-
stis iustitiæ, ideſt, cùm in peccato eratis, ab omni virtute alieni
eratis, vacui, & liberi à iustitia: ita nunc seruientes iustitiæ,
ab omni malo alieni, & liberi esse debetis. Aliam etiam ra-
tionem addit: quem ergò fructum habuistis tunc in illis, in
quibus nunc erubescitis? ideſt, si cum res sit peccatum vtilitatis
nullius, damni verò plurimi, ei tamen tam diu seruistis, quanto
æquius est seruire vos iustitiæ, quæ tam vtilis est, & fructuosa?
quia gratia Dei vita æterna, ideſt, opera à gratia & libero arbi-
trio emanantia habent pro præmio vitam æternam. Quarè secũ
1 Thess.4. dum hæc Diui Pauli verba gratia est seminariũ gloriæ. O beatos
illos, qui sese hic huic seruituti subijciunt. Hi enim eo die re-
demptionem libertatem q; inuenient. Idem Diuus Paulus ait; ipse 20
Dominus in iussu, & in voce archãgeli, & in tuba Dei descendet
de cælo: & mortui, qui in Christo sunt, resurgẽt primi. [*O valasme
la Beatissima Trinidad*] quam potentes sunt angeli, si dum clamabit
vnus, & tuba signum dabit, vniuersum genus humanum ad eius
sonum exurget: orbem vniuersum ab imo vsq; ad summum vox
illa penetrabit: vt intelligatis quanta sit Dei potẽtia, qui vni crea-
1.ad Cor.15. turæ tantũ posse dedit. Et quãuis Diuus Paulus iustorũ tantũ re-
surrectionis mentionẽ facit, omnes tamẽ resurgent iusti, & pecca
Psalm.1. tores: quãuis, vt idẽ D. Paulus dixit: omnes quidẽ resurgem⁹, sed
non omnes immutabimur. Et ita illud intelligendum est: non re
surgent impij in iudicio; ideſt, non leuabunt ibi capita sua, non

flore-

florebunt vt iusti, qui in hac vita tanquam arbores in hyeme ficci videbantur sine virore & foliis. Immutationem appellauit Iob resurrectionem suam, qui sese hac spe consolabatur dicens cunctis diebus, quibus nunc milito; expecto donec veniat immutatio mea. O quæ immutatio, qui hîc marcidi, & aridi erant, ibi efflorescent: qui floridi fuerunt, ibi marcidi existent, & tristes. Quid tunc erit videre Alexandros illos, Darios, Xerxes: illos Cæsares, Romanos imperatores, illos mundi monarchas, animos, quos hîc habebant, & audaciam deposuisse, qui eos hîc vidit tanta cum pompa, & maiestate, & tanta ibi nuditate & confusione spectabit? Si Adam ad vocem tantum Domini se abscondit deterritus; cùm tamen nesciret adhuc, quid Deus vellet sed quod eum conscientia sola argueret: quantus erit illorum timor, qui vocem illam audierint, cum non ignorent, ad quid vocentur, & eos & mundus vniuersus accuset? *Iob.14.* *Gene.3.*

Dum simul hîc erunt, ait Sanctum Euangelium: *Tunc videbunt filium hominis venientem in potestate magna & maiestate.* O Christe, cælorum potentissime imperator, qui te sedentem vidit spinea corona coronatum, consputum, flagellatum, blasphematum ab impijs iniquitatis ministris, & te ibi in tam ineffabili gloria à tanta angelorum & sanctorum multitudine laudatum, & glorificatum aspiciet, ô quanta erit bonorum voluptas & gaudiũ, ô quãta malorũ tristitia & mæror! Sanctos omnes adducet secũ vt testes sint aduersus peccatores. Et ita Diuus Paulus cùm de pluribus sanctis locutus esset dixit: habentes ergò tantam impositam nubem testium: vbi sanctos testes appellat, quia sanctissimæ Christi Redemptoris nostri vitæ, & cælestis doctrinæ testes sunt in terris: cùm eius fuerint vitæ imitatores. Et ita idem Dominus, dixit suis discipulis: eritis mihi testes vsque ad extremum terræ. Sua enim vita sanctissima nostras condemnabit. Eodem modo declarat Diuus Augustinus verba illa apocalypsis: vidi thronum magnum candidum & sedentem super eum, à cuius conspectu fugit terra, & cælum: & vidi mortuos magnos, & pusillos stantes in conspectu throni, & libri aperti sunt, & alius liber apertus est, qui est vitæ; & iudicati sunt mortui ex iis, quæ scripta erant in libris, secundùm opera eorum. Libros enim priores sanctos esse ait veteris & noui testamenti, in quibus diuinæ legis præcepta apparebunt in *Ad Heb.12* *Acto.1.* *D. Aug. li. 20. de ciuit. Dei. c.14.* *Apoc.20.*

corum

Psal.118. eorum cordibus inscripta. In corde meo abscondi eloquia tua vt 14
Psalm.39. non peccem tibi. Et alibi, legem tuam in medio cordis mei, quo significatur, iustum diuinæ legis esse amantissimum. Eo igitur die sanctorum conscientiæ aperiendæ sunt tanquam libri: & quã similes sint vitæ libro, qui est Iesus Christus, videbitur: & ex his libris homines iudicabuntur. Dissimiles autem inueniri malorũ conscientias à bonorum vita est, esse bonos testes contra illos, cũ omnes ex ossibus cõstarent, & carne, omnes imbecilli essent, & infirmi; omnes eundem haberent Deum adiutorem. Ergò nè cõ tra nos testes futuri sint, eorum vitam summa cum attẽtione spe-
Matth.25. ctemus, tanquã exemplar, vt nostra illi similis fiat. Tunc Dominus ad electos, pios, & lætos oculos conuertet; ita vt in cor suum eos admittere velle videatur dicens; venite benedicti patris mei. In malorum maledictione non ait, patris mei. Cur hoc? quia ni- 25
mirum Deus benedictionis est author, & bonorum operum iusti fautor præcipuus: vt notat Origenes, mali verò propria mali
Orige. Hom. tia sese maledictione illa dignos effecerunt. Perditio tua ex te
34. in. Israel. Non est Deus author illius. Possidete paratum vobis reg-
Matth. num. O Dei serui tolerate, tolerate nunc hoc quicquid est labo-
Osea.13. ris. Deliciæ enim omnes, & voluptates ad hoc tempus vobis à Deo seruantur. Cùm verò ita bonos exceperit, ad malos sese irato vultu conuertet, quos seueriſsima illa sententia vulnerabit: di scedite à me maledicti. O quanta est amissio, Deum quod infini
2.Regu.13. tum est bonum amittere, cùm Absalon ab exilio ad vrbem Hie-
& 14. rusalem reuocaretur, hoc ea conditione factum esse, vt regis facie non videret: & quamuis domi suę esset, diuitijs afflueret, filios ha beret pulchros, & vxorem dilectam; misit tamen regi nuntium, 26
qui diceret, obsecro, vt videam faciem regis, quod si memor est iniquitatis meæ interficiat me. Tanto afficiebatur dolore patris priuatus aspectu, vt mori mallet. O infœlix peccator quid erit
Psalm.50. Dei faciem non videre? ab eius aspectu in perpetuum te esse reiectum? ideò orabat Dauid, ne proijcias me à facie tua. Quomodo
D. Ambr. inquit B. Ambrosius proijciat Deus à facie sua? audi dicentem:
Apolog. tollite illum in tenebras exteriores. Discedite à me. Quamuis
Dauid.c.14 Deus vbiq; est, dicitur tamen recedere à malis, non solum quia
Matth.25. eum nunquam videbunt, verùm etiam quia nunquam auxiliũ
Gene.3. in eo, & fauorem inuenient. Peccauit Adam & vniuersum humanum genus euertit: sed refugium habuit ad arborem, quò con

fugit:

27 fugit: quo ſignificatum eſt eius remediũ in arbore crucis futurũ eſſe. Cùm euerſa eſt Sodoma Loth ad montem recurrit, peccauit mundus tempore diluuij & in arcam confugit Noe, quæ ſanctiſsimæ Ieſu Chriſti humanitatis figura fuit. Peccabat populus Iſrael, & recurrebat ad templum. Peccatis nunc & ad diuina ſacramenta recurritis. Verùm tunc ô peccatores quo recurretis? non ad arborem crucis, quæ vobis iuſtitiæ virga erit, non miſericordiæ ſignum, vt modo eſt. Eadem virga qua Moyſes maris Rubri fluctus diuiſit, vt Hebræos defenderet, eadem puniuit Ægyptios, ita ſanctiſsima hæc crux, quæ bonorum fuit remedium, malorum erit quoque ſupplicium: nõ ad Saluatoris noſtri humanitatem confugietis, vt Noe ad arcam. Tanti enim ea tunc erit terroris, vt dicat Diuus Hieronymus damnatos me-
28 lius ſibi eſſe inferni pœnas, quàm eius præſentiam tolerare: ita eos ſuo torquebit aſpectu. Non recurretis ad montem tanquã Loth, ideſt, ad angelos, vt vos defendãt, quia illi diuinæ iuſtitiæ miniſtri futuri ſunt. Non recurretis ad templum: ideſt, ad ſanctiſſimam virginem Mariam pietatis parentem, quæ tunc ſuam vobis interceſsionem denegabit. Quô igitur ibitis infœlices cùm verba illa audietis, diſcedite à me? vti mini igitur fratres his remedijs, quandoquidem, & opportunum tempus habetis, & ea vtilia vobis futura non ignoratis. Maledictos eos appellat. Benedicere Dei ſecũdũ Hieronymũ eſt benefacere, maledicere autem non eſt malefacere, ſed tantum benedictione priuare, quam anteà dedit. Maledixit arborem ficum, ideſt, prohibuit nè fructum afferret: ita maledicere malos eſt, eos ſteriles relinque-
29 re nè vnquam poſteà bonorum operum fructus producant, nec remedium ſuum mereri poſsint. Et ita addit in ignem æternum. O verbum timendum! quis te lapis audit, & timore non frangitur, tales pœnas, & talia tormenta in æternum dum Deus erit Deus, eſſe duratura? aiebat Dauid ſagittæ tuæ tranſeunt, vox tonitrui tui in rota. Sagittæ, quas Deus in hac vita iaculatur, monentis amici ſagittæ ſunt. Cum carcere quis vinctus includitur, & quomodo exire & à ſupplicio ſeſe eximere poſsit ignorat; ſagittam iacis cum literis, quibus quid illi faciendum ſit, mones. Ah fratres infirmitates, & tribulationes, quas Deus in hac vita immittit non ſunt ſagittæ, vt vulnerent, & occidant: ſed vt moneant quonammodo è peccati

Gene. 19. *Gene. 7.* *Exod. 14.* *D. Hiero.* *D. Hieron.* *Pſalm. 76.* *Simile.*

cati vinculis exire posſitis. Labores ſunt breues, & momentanei, 30
Pſalm.63. quia finientur breui, omnes inimicorum veſtrorum iniuriæ, & perſecutiones ſunt quemadmodum ait Dauid ſagittæ paruulorum factæ ſunt plagæ eorum. Si puer ſagittam in vos pueri-
li arculo iacit, ferit quidem veſtem, ſed non elicit ſanguinem: ita ſunt malorum inuentiones, & artificia, quibus bonos perſequuntur, non eliciunt ſanguinem, externa tantum lædunt: Dei gratiam ſi nolumus non auferunt. Liberet vos Deus à tonitrui eius voce quæ nullum finem habitura eſt, quia ignem minatur æternum. Et ideò in rota eſſe dicitur; vox tonitrui tui in rota, quæ eſt horribilis illa ſententia. O ſi ex tot horis, quas in-
veſtras vanitates fratres inſumitis, vnam ſaltem quotidie in pœnarum, & gloriæ æternitatis meditationem inſumeretis. Cogitate ſi vobis in alicuius delicti pœnam in molli le- 31
ctulo per annum iacendum eſſet, quamuis filij, vxor, affines, amici adeſſent, & vos cantuum ſuauitate oblectarent; nonne pœna vobis intolerabilis videretur, & eius euitandæ gratia quẽcumque laborem libentiſsimè ſubiretis? at quid erit non per annum, non per centum, aut mille annos, ſed in perpetuum, non in molli lectulo, ſed in igne æterno iacere, non cum ſuaui filiorum & amicorum, ſed terribili dæmonum ſocietate, quæ ſola tormentum eſſet grauiſsimum? cur igitur obſecro vos paruum hunc laborem, vt eſt diuinæ legis præcepta ſeruare recuſatis, vt mala euitetis æterna? O luminum pater illumina nos pro tua clementia, vt quantum hoc ſit malum, intelligamus, & nunc ploremus, nè tunc fru-
Gene.25. ſtra ſit, & inutiliter plorandum. Eſau lentis edulio vendidit 32
& 27.c. primogenita, & cùm poſteà præreptam ſibi à fratre benedictionem vidit dicitur, quòd eiulatu magno flebat. Vera hæc eſt miſeriæ noſtræ imago, comedimus nunc, & lentis edulio cæli primogenita vendimus. Quid enim eſt ô peccator totum illud, cuius cauſa Deum offendis, niſi duæ, aut tres lenticulæ?
Pſalm.118. poſteá verò cùm diuini iudicis decretum audiemus, tunc plorabitur, ſed fruſtra. Verùm peto Deus æterne, ſi vt dixit Dauid iuſtus es Domine, & rectum iudicium tuum; cur in tua ſententia pœna non eſt culpæ æqualis? cur cum peccatoris culpa ſit temporalis, quamuis omni vitæ tempore peccauit, quæ morte finitur, cur (inquam) pœnam aſsignas æternam? huic

Diuus

33 Diuus Augustinus respondit Deum non solum peccatum punire, verum etiam & multò magis malitiam; hæc autem in voluntate consistit, quæ si rectè aduertitis æterna est. Cur enim peccatorem peccandi finem fecisse existimatis? an propter Dei amorẽ? an propter odium peccati? minimè verò; sed quia finiri vitam videbat, quam si credidisset æternam, aut facere potuisset æternam; semper peccare voluisset. Cum igitur Deus malitiam volũtatis tunc puniat, in qua æternum est peccatum, quia æternum illud peccator faceret, si quomodo vitam facere posset æternam, inueniret. Ideò æquum est pœnam esse æternam. Et ita (ait hic sanctus) vasi iræ non perpetuus remaneret interitus, nisi spõtaneum probaretur habuisse peccatum. Habetur. 15. q. 3. c. Nabucdonosor. Peto domus vestræ ignis cur extinguitur? respondebitis quia ligna deficiunt. Et si nunquam ligna deficerent, 34 nunquam ignis extingueretur: ita etiam in inferno ligna quæ ardent sunt mala voluntas, quæ cùm nunquam deficiat, nunquam ignis extinguitur. Videbitis lusores quosdam, qui ludo ita delectantur, vt nunquam cessent: donec candela deficiat, imò deficiente candela ludendi desiderium non deficit, & sese affligunt dicentes: ô nobis candela deficit, iam ludere non poterimus: ita etiam sunt damnati, quibus quamuis vita deficiat peccandi, tamen voluntas non deficit. Voluissent inquit Beatus Gregorius sine fine viuere, vt sine fine possent in iniquitatibus permanere. Alia præterea huius rei ratio affertur, peccatum scilicet, esse infinitæ malitiæ, quia infinitum est bonum, contra quod committitur: & ita vt proportionatum habeat supplicium, & culpa pœnæ respondeat, 35 æquum est pœna infinita persolui: infinita esse non potest intensiuè quia creatura rei infinitæ secundum intensionem capax non est, ideò petit iustitia vt pœna sit secundum durationem infinita, lata sententia demittent miseri caput, nec replicare poterunt sed eam sese meruisse intelligent. Cum filij Iacob peterent à fratre in Ægypto frumentum, qui dixit ad eos exploratores estis, vos eritis in vinculis, donec probentur, quæ dixistis: tunc loquuti sunt inuicem, meritò hæc patimur, quia peccauimus in fratrem nostrum, dum deprecaretur nos, & non audiuimus, idcirco venit super nos ista tribulatio. O peccatores, filius virginis, qui frater est vester precatur

D. August.

Simile.

Greg.

Gene. 42.

vos, nè eum vendere velitis; vos autem duri, & obſtinati non au- 36
ditis: at tunc vinciri vos, & in carcerem perpetuam detrudi iube
bit, veſtræ autem conſcientiæ dicent, meritò hæc patimur, quia
peccauimus in fratrem noſtrum. Quis igitur erit, qui altiſsimam
hanc Dei maieſtatem poſt hac offendere audeat hæc intelli-
gens? nemo ſit, ſed omni ſpiritu, & efficacia pœnitentiam fa-
cere curemus, vt Deus ſuam hîc nobis gratiam largiatur, & po-
ſteà gloriam. Amen.

In eadem Dominica Prima Aduentus

CONCIO. IIII. 1

Erunt ſigna in Sole, Luna, & Stellis. &c. Luc. 21.

CVM In omnibus Dei operibus infinita eius elucet miſericordia, tum in hoc præcipuè quòd nũ quam punit, & vulnerat niſi anteà minetur, vt minis, quos punire vult, moneat, vt pœnam eui-tent, quam volunt, euitare facile poſſunt. Cum primi noſtri parentes peccaſſent, venit Deus, vt puniret,
Gene. 3. ait enim ſcriptura. Et cùm audiſſent vocem Domini Dei de-ambulantis in paradiſo ad auram poſt meridiem. Vox illa, illud de ambulare erant quædam veluti minæ, quibus eos, vt ad ſuam 2
miſericordiam confugerent, admonebat. Cùm peccaſſet Cain; venit Deus ad ipſum, & poſuit ſignum in Cain quod ſig-
Gene. 4. num doctores Hebræi magnum dicunt fuiſſe tremorem, qui erat Dei admonitio, vt ad pœnitentiam conuerteretur; vitam etiam illi tribuiſſe longiſsimam, ita vt ſeptem ſuas generatio-
D. Ambr. nes viderit, fuit vt ait Diuus Ambroſius quia Deus, vt ſe corrige
Gene. 7. ret expectabat. Antequã Deus mundũ vniuerſali diluuio obrue ret, cẽtũ annis ante iuſsit Noe, vt arcã fabricaretur, qua etiã homi nes minari voluit, vt ſeſe cõuerterẽt. Antèquã Deus turpiſsimas illas vrbes Sodomã, & Gomorrham incẽderet, miſit anteà Loth,
Gen. 19. quia generos ſuos moneret vt antèquã vrbẽ Deus deleret egre-

deren-

derentur. Ante quàm Pharaonem, & exercitum ſuum rubri maris fluctibus mergeret, miſit Moyſem, qui coram eo tot ſigna faceret, vt conuerteretur. Hanc ob cauſam dixit Dauid, dediſti timentibus te ſignificationem, vt fugiant à facie arcus, vt liberentur dilecti tui. Auceps, vt quieſcat in ramo auis ſpectat, & tunc iaculatur, vt certior ſit ictus, quia eam optat occidere. Deus autem, non ita ſed antè quàm iaculetur, monet, & minatur: vt caueant illi, quos vulnerare vult, & ſagittas ſuas euitent. Pœnæ etiam iſtæ temporales, quibus nos in hac vita punit, minæ ſunt, ne in æternas incidamus, quemadmodum quod natura corrumpit, ex accidenti corrumpitur, quia præcipuus eius finis rei ſibi ſimilis productio eſt, non corruptio: vt in igne apparet, qui lignum combu
4 rit, vt ignem ſibi ſimilem generet, non vt lignum præcipuè combur at, quod corrumpit, quia generare non poſſet niſi corrumperet. Ita etiam præcipuus Dei finis in huius vitæ ſupplicijs, eſt nos Deificare, & ſibi ſimiles gratiæ participatione efficere, & quia, vnum ex medijs aptioribus ad hoc efficiendum eſt, nos caſtigando, & flagellãdo corrumpere, ideò ſæpè hoc præſtare ſolet. Dignum autem animaduerſione eſt, Dei ſupplicia vocari eo in loco à Dauid arcum, duas ob cauſas, primum quia quemadmodum iaculator antè quàm ſagittam emittat arcu priùs feriat ſibi pectus neceſſe eſt, dum remittitur arcus & reflectitur: ita & Deus antè quã puniat homines, ſeipſum prius in ſuo diuino pectore ferit: vt patet in Geneſi, vbi dicitur, tactus dolore cordis intrinſecus, delebo (inquit,) hominem, quem creaui, magnam vim habent, & emphaſim verba illa, delebo hominem, quẽ creaui: ideſt opus
5 hoc, quod præcipua quadam ratione meum eſt, quod tantopere amo, eius peccatis cogor, vt deſtruam. Hoc quod dicimus ferire ſe, dum punit Deus in pectore, ſignificat, ſi Deus triſtitiæ capax fuiſſet maximam in animo reciperet quod cogatur (ſi ita dici poteſt) eorum malitia, vt puniat. Secundò arcus vocantur, quia quẽ admodũ in arcu quò magis retrahitur ſagitta, & neruus intenditur eò maior eſt ictus: ita Dei ſupplicium, quò magis differtur, & expectatur eò grauius eſſe ſolet, & hoc eſt, quod ſignificat Diuus Paulus dicens: an diuitias bonitatis eius, & patientiæ, & longanimitatis contemnis? ignorans quod benignitas Dei ad pœnitentiam te adducit: ſecundum autem duritiam tuam, & impœnitens cor theſaurizas tibi iram in die iræ, & reuelationis iuſti iudicij

Exo. à. 3. vſq. 12.
Pſalm. 59.
Simile.
Gen. 6.
Roma. 2.

Dei, qui reddet vnicuiq; ſecundũ opera eius. Notate verbũ illud, 6
theſaurizas tibi irã. O rẽ terribilẽ, cogita peccator quid facias: nã
quò plura peccata cõmittis, eò maiorem iram tibi theſaurizas, &
accumulas in Dei pectore. Cùm verò minus id cogitabis miſeri-
cordiæ ſepta frangẽtur, & repentè ira erumpet, vt cum magni ali
cuius fluminis ſepta euelluntur. Quid igitur tibi fiet infœlix
cùm Dei ira tot dierum ſpatio accumulata ſupra te cadet? O ſi
hæc cogitaretis nec Dei longanimitate, & patientia, qua vos ex
pectat, abutere minim nè in maiorem condemnationem poſteà
mutaretur. Quemadmodum diximus vnam ex rebus, in qui-
bus Dei elucet miſericordia, eſſe quod minatur priùs, & mo-
net, antèquàm puniat: ita etiã vna ex rebus, in quibus miſeria no
ſtra oſtenditur eſt, quòd nullam ex his admonitionibus, & minis
percipiamus vtilitatem; vt nec percepit Cain, nec diluuij homi- 7
Gene.4. nes, neque generi loth, neque Ægyptij. Et quamuis Deus miſe-
Gene.7. riam noſtram cognoſcit, & eius minas nos paruifacere videt, ta
Gene.19. men non ceſſat ſolita ſua miſericordia vti, & ita pollicetur in ho
Exod.14. dierno Euangelio ante vltimum illud iudicium futura ſigna, vt
moneat malos, qui ea tunc videbunt. Et prætereà nos, qui nunc
futura audimus. Erunt (inquit) *ſigna in ſole, & Luna.* Quaſi
dicat, ſint homines quantumlibet mali, non ideò eos mone-
re deſiſtam. Non vacat myſterio, quod cùm verum ſit, Dei ſecre
ta prophetis per Spiritum Sanctum alijs alia fuiſſe reuelata, & ita
hi de paſſione ſcripſerunt, illi verò non: hi de incarnatione, illi
nequaquam, & ſic de alijs. Verùm vltimum hoc, & terribile iu-
dicium fuit prophetarum ferè nulli occultum, omnes de eo ſcri-
pſerunt: quia nimirum vidit Deus plurimum referre, vt illud
Eſai.40. nobis ſemper verſaretur ob oculos. Et ita dixit Eſaias, Nun- 8
quid non ſcietis? nunquid non audiſtis? nunquid non annun-
tiatum eſt vobis ab initio? nunquid non intellexiſtis funda-
menta terræ? qui ſedet ſuper gyrum terræ, & habitatores eius
quaſi locuſtę, quę in cophinis colliguntur, & mittuntur in foueã,
nè lædant terram. Hoc omne fuit vt nos deterreret, & ad nos
1.ad Cori.11 præparandos incitaret. Quia (vt Paulus ait) ſi nos metipſos di
iudicaremus, nõ vtique iudicaremur. Hoc autem iudicium, quo
nos ipſos iudicare debemus, cum iuſtitia fieri debet. Hæc enim
Pſalm.96. duo neceſſaria ſunt ad animæ reparationem. Nã (vt ait Dauid) iu
ſtitia, & iudicium correctio ſedis tuæ. Dei ſedes anima eſt, quę ſi

per

perdita est, & tanquam sedes fracta stridet, vt Deus sedeat in ea, necessarium est, vt duo illi artifices, iudiciũ & iustitia cã resarciãt. Iudicium ad intellectum pertinet, qui si inquisitionem faciat cõscientiam, quæ ita accusat inueniet. Fures, qui alienam rem possides: Murmuratores, qui proximũ tuũ infamia affecisti: Gulosus es, carnalis, & sic desinguis. Iudicet igitur intellectus ex testis huius fidelissimi accusatione, & lata sententia supplicium quod sibi meruisse videbitur imponat. Adsit mox iustitia, quæ iudicatum facere, & exequi quod æquum est, debet, quod ad voluntatem pertinet iudicium mei intellectus me tanquam lasciuum, & carnalem condemnat: volo igitur me affligere diciplina, ieiunio, cilicijs, condemnat me iudicium, vt furem, restituere volo aliena, & mea largiri pauperibus, & sic de alijs. Hoc enim modò Dei sedes, quæ anima est, reparabitur, vt in ea diuina maiestas quietè sedere possit. Hanc ob causam Esaias Dei nomine ait; si fuerint peccata vestra, vt coccinum, quasi nix dealbabuntur; & si fuerint rubra, quasi vermiculus, velut lana alba erunt, idest, si erunt peccata vestra sanguine tincta, & purpureo colore infecta, ex nigris vt anteà erant, alba fient vt nix. Ita hæc verba exponit Tertullianus. Quo significatur secundum huius grauissimi doctoris declarationem, sanguinẽ volũtariè pro Iesu Christo, effusum, & lasciuientis carnis afflictionem tantæ vis esse, & efficaciæ, vt Deũ placare possint: & vt ipsa peccata pulchra videantur efficere. Non quia peccatum colorem vllum habeat, cùm rectitudinis priuatio sit: sed quia causa est efficiẽs cur homo sanguinem effundat, & se Deo per pœnitentiam reconciliet. Hoc autẽ iudicium, quod tecum ipse facere debes, statim tibi faciẽdum est, cũ nescias hodie nè an cras vocabit te Deus ad iudicium. Dicit Dominus: cùm vadis cum aduersario tuo ad principem in via, da operam liberari ab illo. Quo in loco vtile nobis consiliũ tradit, vt nimirũ dum in hac vita sumus, quæ est veluti via, ab aduersario nostro liberemur, ante quam ad iudicis præsentiam deueniamus. Hoc accidere solet duobus litigantibus, qui sæpè antè quàm in forum veniant de componenda lite consentiunt. Aduersarius noster syndéresis est illa rationis, & conscientiæ stimulus, qui nos perpetuò pungit, & semper nobiscum est: cùm hoc in vita consentire debemus, & quod monet efficere, vitam nostram corrigere, & tot culparum onera ex animo deponere. Syn-

9 10 11

Thom. 2. 2. q. 58. art. 4.

Esai. 1.

Tertullia. li. 2. cõtra Martionem.

Luc. 12.

Thom. 22. q. 44. & Scot. in. 2. d. 39. deresis in intellectu est, vt ait Diuus Thomas, & Scotus Doctor subtilis. Et est scintilla animæ viua, quæ semper hortatur ad bonum; & quia malus in hac vita semper huic synderesi repugnat: voluit Deus æquissimè, vt hęc synderesis, quę in hoc mundo nos inclinabat ad bonum, in alia vita tanquam tortor crudelissimus

Esai. 66. nos torqueat, qui vermis remordens appellatur. De quo Esaias, vermis eorum non morietur. Et ideò (ait Dominus) dum sumus in via, vt demus operam, cum hoc aduersario trãsigere: & addit

Matth. 5. causam, nè fortè trahat te ad iudicem. Vbi illud, nè fortè significat certè, & absque vlla dubitatione, nè mittas margaritas ante porcos, nè fortè conculcent eas. Nulla enim dubitatio est, quòd

Matth. 7. conculcabunt. Quod autem inferiùs ait, quòd iudex ejci te iubebit in carcerem è quo non exibis, donec nouissimum minutum reddas, illud donec, non significat, quòd aliquando exibis, & ali-

Gene. 8. bi dicitur: coruus non est reuersus donec siccarentur aquæ: & ta- 13

Psalm. 119. men nunquam est reuersus. Et alio in loco, sede á dextris meis donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum: non significat quod post gentium conuersionem ad Christi fidem non se-

Psalm. 72. debit Christus ad dexterã patris; sed quod perpetuò sedebit. Et iterum orietur in diebus eius iustitia, & abundantia pacis, donec auferatur luna. Nunquam enim auferetur de cælo luna: & ita illud donec perpetuitatem significat. Diuinum profectò & cæleste consilium, quo vtimini fratres charissimi per reuerentiam illius Domini, qui illud tanto cum amore & salutis nostræ desiderio dedit. Cogitate, quòd nisi nunc in via cum aduersario trãsigitis, nullum posteà coram principe remedium erit. Audite quid

Roma. 3. de hoc cælesti principe Diuus Paulus dicat, quem (inquit) pro- 14 posuit Deus propitiatorem per fidem in sanguine ipsius ad ostẽsionem iustitiæ suæ, propter remissionem præcedentium delictorum, in sustentatione Dei, ad ostẽsionem iustitiæ eius in hoc tempore. O verba suauissima! digna, vt amoris viscеribus, & gratiarum actione excipiantur, in quibus ait Diuus Paulus quòd vna ex rebus, in quibus potissimum Dei iustitia consistit est, peccata ignoscere, & homines sanctificare. Iustitia enim virtus est, quæ suum vnicuique tribuit. Iustitiæ species videtur esse, vt ignis calefaciat, nix refrigeret, quia operationes sunt, quæ horum naturæ debentur. Cùm autem sit natura Dei ipsissima, æquum

Simile. est, vt peccata ignoscat. Et quemadmodum agentium naturaliũ

vis

15 vis nulla in re magis cognoscitur, quàm cùm alia in seipsa conuertuntur: ita infinita Dei iustitia cognoscitur plurimum; cùm peccatores in bonitatis suæ similitudinem conuertit, vt ignis vis ex ligno ignem efficit. Et ideò peccatorum iustificationem vocat. D. Paulus diuinæ iustitiæ ostensionem: & ita dum viuimus in seipso Deus iustitiam exercet, post mortem exercebit in nobis. Quare addidit, in hoc tempore: quia nunc Deus efficit quod eius bonitas iustissimè petit & ideò hoc est bonitati ipsi iustitiam facere, postea verò id quod malitia nostra merebitur faciet. Quam ob rem plurimum nobis refert in hoc tempore hac opportunitate vti: quia (vt ait Sanctus Dionysius,) quod angelis fuit casus, & obstinatio; hoc hominibus pessimis est mors, nè posteà à peccato recedere possint. Quarè verba illa, quæ scripsit Hieremias exagge- *S. Diony. lib. de diui. nom.* *Hiere. 17.*

16 rationis causa: peccatum Iudæ scriptum est in vngue adamantino stylo ferreo. illis conuenire optime videntur, qui in peccato moriuntur: & hoc est mysterium illud, cur cùm adduxerunt ad Christum Redemptorem nostrum adulteram, ipse digito scribebat in terram, ibi enim eorum, qui aderant peccata scripsit. Vt glossa ait. Ea autē in terram scribere voluit, vt significaret quantum huius temporis peccata differāt ab ijs, in quibus moriemur. Nam quemadmodum quod in terra scribitur minimo quoque vento tegitur vt non appareat: ita peccata, quæ nunc habemus in anima contritionis & pœnitentiæ actu (vt par est) qualificato tegūntur. Et ideo dixit Dauid de veris pœnitentibus, beati quorum remissæ sunt iniquitates, & quorum tecta sunt peccata. Verùm post mortē scripta peccata sunt in vngue adamantino, & sty- *Ioan. 8.* *Glossa ibi.* *Psalm. 31.*

17 lo ferreo quia nunquam deleri poterunt. Quam ob causam monet nos Spiritus Sanctus dicens: memento creatoris tui in diebus iuuentutis tuæ, antequam veniat tempus afflictionis tuæ; quando tenebrescent videntes per foramina: quandò ibit homo in domum æternitatis suæ, antequàm conteratur hydria, & confringatur rota super cisternam. Seruias Deo frater in iuuentute tua (ait Spiritus Sanctus) magna omnino esset impudentia, si quis regē inuitaret piscium spinis corrosis, carnium ossibus, & pomorum corticibus, quæ omnia stomachum illi mouerent ad vomitum. At quid aliud est de fatigata senectus; nisi adolescentiæ spinas? os corrosum, cortex putridus? & vis tu ô peccator Sathanæ in iuuentute tua seruire, vt posteà Deo in senectute seruias? magna *Eccles. 12.*

omnino impudentia est. Offer, offer Deo infinitæ maiestatis 18
ætatis tuę optimum; & illi matureseruias. Videntes per foramina, sunt animæ potentiæ, quæ vident nunc per foramina, idest, per bona & mala, quæ in hac vita recipimus. Cùm magnum aliquod vobis solatium succedit, & gaudium, foramen illud est per quod anima cæli bona, & gaudia considerare debet, dicens; si hęc momentanea, & corporalia gaudia, ita delectant, quid cælestia facient, & æterna? cùm aliquid aduersi succedit foramen est, per quod anima inferni tormenta considerare debet, dicens: si hic labor, & dolor tam paruus, tam breuis videtur tam durus, & difficilis ad tolerandum; quàm dura quàmque difficilia æterna inferni tormenta videbuntur? igitur antè quàm tenebrescant videntes per foramina conuertere ad Deum. Quandò autem tenebrescent? certè in morte. O quàm confusæ & attonitæ tunc erunt ani- 19
mę nostræ potentiæ, cogitantes post horam, aut dimidiam duarum sortium tam inæqualium, vnam esse recepturas pœnam, aut gloriam æternam. O Deus immutabilis! quo modo hęc cogitantes non contremiscimus? ait præterea quandò ibit homo in domum æternitatis suæ. A it suæ; quia boni aut mali æternitas, quam in alia vita habituri sumus nostra est, quia nostris debetur
D. Aug. li. operibus. Hæ sunt duæ illæ ciuitates, quas Diuus Augustinus
14. de ciuit. ait: duos amores efficere. Duo amores fecerunt duas ciuitates,
Dei. c. 28. amor Dei vsque ad contemptum sui fecit ciuitatem cælestem, & amor sui vsq; ad contemptū Dei fecit ciuitatem infernalem. Specta igitur quis nam amor est tuorum operum finis, & quàm primum remedium adhibe, antequam conteratur hydria, & cōfringatur rota super cisternam. Hic mundus cisterna appellatur, non 20
fons, quia voluptates, honores, & cætera huius mūdi bona, sunt tanquàm aqua cisternæ, quæ breui consumuntur, omnia aquæ
Simile. sunt mortuæ, & corruptæ, quæ nunc vento, nunc calore siccantur. Est quis diues, & prosperus vanæ gloriæ, & ambitionis aura inflatus, magnos sumptus facere cœpit, breui diuitiæ exhauriuntur. Quid huius cisternæ aquam exsiccauit? vanitatis, & superbiæ ventus. Alius auaritiæ calore, & desiderio acquirendi correptus pluribus se negocijs implicare voluit, defecerunt ij, quibus cum negociabatur, & amisit omnia. Quid cisternę huius aquam exhausit? nimius cupiditatis calor. Videtis igitur quàm propriè vocetur mundus cisterna. Rota verò homo est, qui tan-

quam

21 quam rota nunc lætus nnnc tristis, nunc sanus, nunc infirmus, nunc pauper, nunc dives circumagitur. Hydria verò è fragili luto, corpus hoc est: hac hydria, & hoc luteo vase homo tanquam noriæ rota ex mundi cisterna voluptatum, & vanitatum aquas haurit. Omne enim quo hic fruimur corpore hoc miserabili, & infœlici colligitur. Igitur ante quam morte hydria confringatur & rota, creatoris nostri prius recordemur necesse est. O fratres mei vllam ne vobis vtilitatem hæc, quæ dicimus allatura sunt, quæ non solum carnea, & humana corda, sed lapides propè ipsos mouere posse videntur? Cauete obsecro vos, ne verba illa tortores vestri aliquando fiant, ita vt quo plura audistis eò etiam plura sint futura tormenta. Hoc vt vobis persuadeat, agit hoc loco Deus de signis, quæ eius aduentum præcessura sunt di-

2 cens. *Erunt signa in Sole & Luna.* Erunt, vt ait B. Bonauentura, *Bonau. in 4.*
signa, quàm terribilis secundus eius aduentus futurus sit: quandoquidem tam timenda signa præcedent. Erunt tanquam admonitio, quæ condemnationem præcedent. Quemadmodum in cæ- *Simile.*
li tempestatibus antequam tonet fulgura videmus: ita ante horribilem illius diei tempestatem antequam tonitruum diuinæ sententiæ audiatur, hæc signa tanquam fulgura spectabuntur.

Erunt signa in Sole & Luna. O Deus infinitæ misericordiæ, quid nam in te Sol, Luna, & planetæ alij peccauerunt: vt eos punire velis, & sua illos luce, & pulchritudine priuare? Non enim ideò peccauerunt, quia peccatoribus inseruirent: vt nimirum intelligatis quanto odio Deus prosequatur peccatum, cùm non solum peccatorem puniat, sed ea etiam, quæ peccato seruiebant, quam

23 uis insensibilia sint. Cùm Holofernes vicisset terram Madian, *Iud. 2.*
descendit in campos Damasci in diebus messis, & succendit omnia sata, omnesque arbores, & vineas fecit incidi: & cecidit timor illius super omnes inhabitantes terram: ita omnia destruet, & euertet Deus, malos, vt se cõuertant, deterrens. In regis Pha- *Ezec. 32.*
raonis figura minatur Deus, quam eo die stragem facturus sit, his verbis. Et operiam, cum extinctus fueris, cælos, & nigrescere faciam stellas eius, solem nube tegam, & luna non dabit lumẽ suum, omnia luminaria cæli mœrere faciam, & dabo tenebras super terram tuam, dicit Dominus. O infœlix peccator omnia tua causa plorant, tu verò durus, tuique oblitus non ploras?

Erunt signa in Sole & Luna. Imitabitur Deus medicum, qui

cum

Similе. cum videt infirmum regulæ, quam illi perſcripſit, obtemperare nolle: ſed quicquid libet quamuis noceat, comedere velle: comedat (inquit) & moriatur. Venit Chriſtus redemptor noſter, in hunc mundum, tanquam lux quæ illuminat omnem hominem, & dilexerunt homines magis tenebras, quàm lu- 24
Ioan. 3. cem. Quare dixit Deus ita tenebras, & peccata amatis? His tamẽ cibis quamuis noceant, delectamini. Mutentur igitur lucidiſsimæ omnium creaturæ in tenebras, ſatiate vos tenebris, & cum illis moriamini, quandoquidem tantopere illas amatis. *Et interris*
Simile. *preſſura gentium.* Ideo. B. Bernardus ait: O quam anguſtæ erunt tunc viæ reproborum, quò fugiet tunc miſer peccator, non enim poterit aſcendere ſurſum, quia ibi erit iudex iratus, de cuius ore procedit gladius bis acutus, nec à dextris, quia ibi ſunt peccata eum accuſantia, nec à ſiniſtris, quia ibi ſunt dæmones eum accu- 25
ſantes, neque intra ſe, quia ibi erit vermis conſciẽtiæ remordax. Sed quid mirum ita peccatores timere. *Nam & virtutes cælorum*
mouebuntur, ait Dominus: angeli ipſi reuerentiæ quodam timore contremiſcent: tanquam filius dilectus, qui cum patrem ira-
D. Bernar. tum videat ſeruos virga punire, quamuis certò ſcit, quod ſe, non magis quàm pupillam oculi tanget tamen deterritus tremit. Tũc
Apoca. 20. tubæ ſonus excitabit omnes. Et vt ait D. Ioanes. Et dedit mare mortuos, qui in eo erant, & mors, & infernus dederunt mortuos ſuos, qui in ipſis erant. Quid tunc erit videre mare, & terram, tot mortuorum corpora parere, & tot nationum exercitus vndique ex diuerſis orbis terrarum partibus in vnum eundemque locum concurrere? Stabunt ibi potentes qui hic tanta cum pompa, & tam inflati ſteterunt, in magna humilitate & confuſione. Oculi 26
Iſai. 2. (inquit. S. Iſaias.) ſublimis hominis humiliati ſunt, & incuruabitur altitudo virorum, exaltabitur autem Dominus ſolus in die illa, quia dies Domini exercituum ſuper omnem ſuperbum, & ſuper omnem arrogantem, & ſuper omnes cedros Libani, & ſuper omnes quercus Baſan, & ſuper omnes mõtes excelſos, quibus nominibus varia peccatorum genera ſignificantur.

Et tunc videbunt filium hominis cum poteſtate magna, & maieſtate.
Malorum nullus Chriſti redẽptoris noſtri diuinitatem videbit.
Aug. lib. 1 de Trinit. c. pen. Quia vt ait B. Auguſtinus. Oculi eorum erunt improportionati, ſed glorioſam eius humanitatem videbunt: ex quo magno afficientur dolore, quia oculus infirmus magnum lumen videndo offenditur.

27 offenditur. Et præterea quia tunc diuina præsentiæ suæ luce om
nes eorum malitiæ patefient: & minimæ quæque cogitationes.
O quot tunc mala inuenientur, quæ hic bona videntur. Accedi- *Simile.*
tis ad frumenti aceruum, qui in area est, & cum cribrare incipitis
nihil exit præter paleam: acceditis ad alium, & exit frumentum
absque vlla palea: cùm eo die opera nostra diuinæ iustitiæ cribro
decutientur, palea nè an frumentum exibit. Cùm sacerdotis re
ligiosi, iudicis, prælati, prædicatoris munus, cùm ieiunia, elee
mosynæ, orationes nostræ eo diuino cribro purgabuntur palea
exibit è multis, quia omnia vanitatis plena fuerunt, ex alijs autẽ
frumentum, qui solum Deum tanquam finem in suis actionibus
habuerunt.

videbunt filium hominis. O Christe, animarum sponse suauissi
28 me cur cum diabolo pugnaturus tanquam agnus venisti, nunc
verò hominem iudicaturus tanquam Leo venis iratus? contra dia
bolum venisti inermis, & nudus, contra hominem venis cum po
testate, & maiestate magna. Similem omnino rem narrat sacra
scriptura de Dauid, qui cum Gigante Goliath pugnaturus arma 1. *Reg.* 17.
deposuit, & tanquã pastor pugnauit, & vicit inermis: cùm verò
vlcisci voluit Nabal Carmelum, qui rusticus erat, armatus & ma
gno suorum exercitu profectus est. Figura hæc fuit eius, quod Ie
sus Christus redemptor noster facturus erat: nam in primo aduẽ
tu venit, vt culpas redimeret, & pro ijs labores subiret, & mortẽ:
& ideò ita venit, vt pati possit. Sed in eo iudicij die in quo culpa
rum rationem exacturus est, vigore, & seueritate indutus adue-
niet. Pauperem & humilem in priori aduẽtu venisse artificium
29 fuit, vt diabolum fallendo vinceret, (vt canit Ecclesia,) ars vt ar-
tem falleret, & medelam ferret inde, hostis vnde læserat. Et præ
terea, quia in priori aduentu venit noster: in secundo autem ve-
niet suus. Et ideò tunc cùm noster venit, more nostro venire vo-
luit, sese miseriæ nostræ accõmodans: cùm vero veniet suus mo-
re suo veniet, cùm potestate magna & maiestate. Ibi clamabunt
angeli, & iusti dicentes: exaltare qui iudicas terram redde retri- *Psal.*
butionem superbis, ideſt, conculca Domine hos malos, qui ser-
uos tuos in mundo ita conculcabant. Hoc illud est, quod dicitur.
Stabunt iusti in magna constantia aduersus eos, qui se angustia-
uerunt. Idem Moyses qui Deum aliquando, rogabat, vt plagas *Sapi.* 5.
à Pharaone auerteret: vt pater in pluribus locis Exodi cùm
eum

eum obstinatum vidit, idem extendit virgam, vt eum Deus eius- 30
Simile. que exercitum maris fluctibus mergeret. Quemadmodũ pater, qui postea quàm filium virga puniuit, vt ei blandiatur: accipe (inquit) fili mi hanc virgam & proijce in ignem: ita etiam Deus iustos in hoc mundo malis tanquã virga verberauit: tunc verò eis has virgas tradet, vt in ignẽ proijciãt per approbationẽ sententiæ. Tũc bonos pio & hilari vultu respiciẽs, suauissima illa verba di-
Matth. 25. cet. Venite benedicti patris mei, &c. O verbũ benedictũ! O inui tatorium gloriosum! ò beatos illos, qui hanc vocationem audituri sunt, esuriui enim, &c. O quàm salutaris est communis illa di-
Ambro. sen tentia. ui Ambrosij sententia, sola misericordia comes est defunctorũ. Nec solum comes erit in iudicio, verùm etiã in hora mortis. Certũ est, quotquot hic sumus, ex hac misera vita citò esse migratu- 31
ros, in quo discessu desertos nos inueniemus, & solos, Rex, an Papa, & totius orbis monarcha sis nihil refert: solus in eo itinere profecturus es: non te comitabuntur serui, nõ amici, non affines, non dilecti filij, nõ charissima vxor, nõ diuitiæ quas tãto labore acquisisti. O mnis huius vitę põpa cadauer tuum ad sepulchrũ vsq; comitabitur: tua verò anima sola sine vllo comitatu ibit, vt præteritæ vitæ diuino iudici rationẽ reddat, quæ erit potẽtiũ admiratio! qui horror! qui tanta seruorũ turba in hac vita incedebãt: cùm se inhorribili illa regione solos videbunt? in tanta igitur solitudine sola misericordia comes erit, & alia, bona opera. Et ita cęli illa vox
Apoc. 14. dixit. O pera enim illorũ sequuntur illos. Hæc non solũ te sequẽtur, verũ etiam defendent, & pro te intercedent: non res, quas tanta cũ solicitudine accumulasti, sed quas cũ pietate distribuisti. Si-
Eccles. 29. cõtra te consurgẽt dæmones, audi quid dicat Spiritus sanctus. Su- 32
per scutũ potentis, & super lanceã aduersus inimicũ tuũ, ipsa pugnauit. Quis tam durus, & sibi ipse inimicus erit, qui sese optimis his socijs munire non cogitet, qui tam vtiles eo die futuri sunt, & quoniã malos illis destitutos videbit, irato vultu, & horribili vo-
Matth. 25. ce clamabit, Discedite à me maledicti in ignẽ æternum. O æquissime iudex, cur ais, æternũ? Repugnare hoc videtur illi sentẽtiæ,
Apoc. 18. quantũ glorificauit se, & in delicijs fuit, tantum date illi tormentum, & luctum. Ergo si delectatio temporalis fuit, cur pœna æterna? nunquid iniquus est Deus, qui infert irã, ideſt, pœnã ęternã?
Rom. 3 Absit (inquit) D. Paulus: Sed notandum est, q; sicut cibi nisi sto-
Simile. machi calore decoquũtur, aut vomuntur, mortales solent in cor-

pore

33 pore morbos generare: ita etiam peccata, quæ cibi sunt pessimi animarum, nisi in conscientiæ stomacho pœnitentiæ calore digeruntur, nec cõfessione vomuntur, crudã in anima perpetuò, & indigesta remanent. Quare pœna illis similis debet esse, & quia illa æternaliter ibi manent, pœna quoq; debet esse æterna. Hæc illa est admiranda redẽptoris nostri sentẽtia. Si cæci essetis nõ haberetis peccatũ, nunc vero dicitis quia videmus, peccatũ vestrũ manet. Quomodo manet? Manet, quia nunquã pœnitentiã egerunt. Ideò de peccatore dicitur: non dabit Deo placationem suã, & pretium redemptionis animæ suæ: & laborauit in æternum. Quemadmodũ illa quæ seruntur, similẽ sibi fructum afferunt triticum, triticũ, hordeum, hordeum, & sic de singulis: ita etiam ait D. Paulus. Quæ seminauerit homo, hæc & metet, quoniam si se
34 minat in carne sua, de carne metet corruptionẽ, qui autem seminat in spiritu, de spiritu metet in vitam æternam. Quare quia mala hæc peccatorum semina, perpetuo in anima manent: ideo perpetuò ex illis pœnę fructus colligẽdus est, vt iusti ex virtutibus gloriæ fructus perpetuo colligẽt. Esuriui enim, & nõ dedistis mihi mãducare. Quomodo dñe homicidiorũ, adulteriorũ, furtorũ non recordaris? O incõprehensibilia iudicia Dei, vt significaret, q̃ si homines pij essẽt, & misericordes cũ proximis suis: hac ratione se se ad aliorũ peccatorũ pœnitentiã disponerent: ideò operũ misericordiæ tantũ mentionẽ facit. Et præterea vt significaret, si ignis debetur æternus illis, qui esurienti pauperi cibum non prębent, quid ijs debebitur, qui eos expilant, & tot iniurijs afficiũt? Quid alijs, qui alia maiora peccata cõmittunt? concludit, D. Mat
35 thæus, dicens: & ibunt hi in supplicium æternum, iusti autẽ in vitã æternã, Meministis nè nomina, & cognomina, & titulos, quibus potẽtes mundus honorat, quãuis mali sint: videte hîc quo nomine spiritus sanctus appellet, ibunt hi. Vix habet mũdus nomen, quo plus aliquem parũi faciat, quàm cùm appellat, hunc, hoc nomine ibi Deus malos dedecorat. Quomodo, ò dñe nonnè erunt ibi Reges, Pontifices, Imperatores? cur ais, ibunt hi? Quia nimirũ corã Deo mali titulo, & nomine carent: quãuis Reges sint. Bonos autem quos mundus stultos, reipublicæ perturbatores, & hypocritas vocat, hos appellat Dominus benedictos, & honorat dicẽs. Iusti autem in vitam æternam. Intellexistis fratres charissimi hæc omnia? audistis quis bonorum & malorum finis futurus sit.

Ioan. 9.

Psalm. 48

Gala. 6

Matthæi. 25

Matthæi. 25

Quos

Quos igitur sequi vultis? plurimum ne vobis referre videtur vi- 36
tia deserere, & virtutũ exercitationẽ seriò aggredi? decernite hoc
aliquando per Christi crucifixi viscera, vt omnes tantæ maiesta
tis iudicem præueniamus, & præoccupemus faciem eius in cõfes
sione peccatorũm. Ploremus nunc, ne perpetuò plorandum sit.
Nolite vobis parcere, vt parcat Deus. Oportet enim vel pœnite-
re vel in æternũ ardere. Sed heu, heu, heu, quam securi, & sine vl-
lo timore, hæc audimus, & dicimus, ac si res nostra non ageretur,
vel ac si fabulæ essent, & nunquam dies ille venturus sit. Cùm ta
men perorauerit Dominus dicens. Cælũ & terra transibunt, ver-
ba autem mea non transibunt: quare merito hac die ecclesia san-
cta eam diui Pauli epistolã proponit, in qua nos hortatur dicẽs.
Fratres, hora iam est nos de somno surgere. Quisnam hæc audiẽs
iacere in somno potest? Surgendi iam tempus est & pœnitentiã 37
agendi, vt Dominus parcat, & suam nobis gratiam largiatur, qua
acquiritur gloria. Ad quã nos perducat Iesus Mariæ filius, Amẽ.

In festo sancti Andreæ.

CONCIO PRIMA.

Ambulans Iesus iuxta mare Galilææ vidit duos fratres, &c. Matthæi. 4.

Sapien. 8

DE Diuina sapientia dicitur, attingit à fine vsque ad 1
finem fortiter, & disponit omnia suauiter. Quo si-
gnificatur, quòd quamuis diuina sapientia poten-
tissima sit, nullam tamen rebus vim infert, sed regit
& disponit omnia suauiter. Cælestis doctrinæ scho
lam instituit, & ad eam mundi magistros vocauit Diony sium,
Augustinum, Cyprianum, Iustinum, & qui mendaciorum, &
vanitatum doctores fuerant: vt veritatis & virtutis essent, effecit.
Negociationem fecit spiritualem, & actorem suum mundi mer-
catorem esse voluit Franciscum. Ratiocinatore egebat, vt suæ ge
nealogiæ temporalis parentes numerarentur, & virtutes, quibus
cælestis beatitudo acquiritur, recenserentur, Matthæum vocauit
hominem

2 hominem ratiocinandi peritum. Patientię incudē facere voluit, *Simile.*
& quemadmodum in fabriferrarij officina ex malleo sæpe fit in
cus: ita Saulum vocauit, qui cum malleus esset, qui Sanctos tor-
quebat, ac verberabat, ex malleo patientiæ incus in Ecclesia fie-
ret. Et ita cum diceret Ananias, Domine, audiui à multis de vi- *Act. 9*
ro hoc quanta mala fecerit sanctis tuis in Hierusalem. Respon-
dit Dominus. Ego ostendā illi, quanta oporteat eum pro nomi-
ne meo pati: quasi diceret, Si hucusq; malleus fuit sanctorū tor-
tor, posthac patientiæ incudem efficiam. Piscari voluit animas,
piscium vocauit piscatores. Sciebat enim quanta cum cura, & pa
tientia trium, aut quatuor minutorum piscem piscantur. Ex quo
intelligitur quanta curæ, & patientia piscatoribus hominum, qui
tanti precij sunt necessaria sit. Videtis igitur quanta cum sua-
3 uitate diuinæ sapientiæ regit omnia, nec suas hominibus artes
eripit, sed potius perficit. Est etiam animaduersione dignum,
quòd idem Dominus, cum Deus sit, qui lapides filios Abraham
facere potest, & ignorantibus scientiam, & sapientiam largiri:
tamen ad diuersa officia diuersos elegit homines. Ita. D. Paulus
affirmat, dicens. Et ipse dedit quosdam Apostolos, quosdam *Ephe. 4.*
autem Prophetas, alios Euangelistas, alios autem pastores, &
doctores, ad consummationem sanctorum, in ædificationem cor
poris Christi. Et hos aliquam humanarum rerum experientiam
habere voluit: vt inde ad spiritualia duceret. At non ita nunc mū
di Reges, & Principes facere solent, sed illi, quem plus amant,
omnia imponunt officia, ac si hominum esset inopia. Et ita
homini literato, qui nihil scit nisi libros suos volutare & legere,
4 belli aut pecuniæ administrationem tradunt, cuius nullum ha-
bet vsum, & experientiam: ac si esset illa quæ in chartarum ludo
appellatur *Malilla*, quam nunc Regem, nunc equum vt libet fa-
ciunt. Ex quo magna in regnorum gubernatione perturbatio
sequitur. Eques si robustus est, & fortis vna quidem lancea pu-
gnare optimè poterit, duabus verò nihil faciet, & multò minus
tribus. Scriptor quamuis scribendi arte præstet, vno tantum ca-
lamo scribere potest, & si duobus scribere vellet, aut tribus, de-
leret vnus, quod scriberet alter. Est præterea notandum, q̄ ipse-
met Dominus elegit, & vocauit homines istos, vt eius essent mi
nistri, & non per aliam personam. Quod etiam. D. Paulus nota- *Gala. 1.*
uit de seipso dicens. Paulus Apostolus non ab hominibus, neque

per homines, sed Iesum Christum, & Deum patrem qui suscitauit eum à mortuis, & alijs in verbis paulò ante citatis dixit: & 5
Ephe. 4 ipse dedit quosdam apostolos, &c. Vbi plurimum ponderandæ sunt duę illæ dictiones, & ipse, quæ magnam vim habent, & emphasim. Quia cũ dixisset D. Paulus de ineffabili Iesu Christi redemptoris nostri excellentia illis verbis, qui descendit, ipse est, & qui ascendit super omnes cælos, vt adimpleret omnia: subdidit statim, & ipse dedit quosdam apostolos, &c. Quasi diceret: cùm esset tantæ excellentiæ, ipse tamen ministros suos, & seruos vocauit, & sua illis ministeria distribuit. Scire nè optatis causam, cur Reges & alij Principes malos sæpissimè seruos, & ministros habent? Causa ea est, quia eorum plures aliena sunt factura, qui eos à quibus aluntur in regum loco habent, ijs tamen seruiunt, eos venerantur, & colunt, quia eis illuc aditum 6
præbuerunt: domestici enim Regũ, & familiares non hoc tantũ contenti sunt familiares esse, sed cæteros quoque per seipsos volunt admitti: & ita plures ab his, quam ab ipsis regibus ad officia vocantur, & eliguntur.

Notandum præterea est, quòd hos apostolos inuenit Dominus, alios quidem piscantes, alios autem reficientes retia (vt ait sanctum Euangelium) *Vidit Iesus Simonem & Andream mittentes retia in mare, & Iacobum, & Ioannem fratrem eius reficientes retia sua.* Nunc verò si oculos ad aliquam Christianorum rempublicam conuertitis omnes fere videbitis piscantes, nemo reficit retia: & quamuis in republica plurimæ sint fracturæ vix tamen est, qui resarcire velit: & tot malorum, quæ in ea sunt, minori saltem remedium aliquod afferre: hoc etiam suis temporibus. D. Paulus 7
Philip. 1. deplorabat, qui omnes (inquit) quæ sua sunt quærunt, non quæ Iesu Christi. *O Valas me la beatissima Trinidad.* quæ miseria est, tot actã varios piscatores in mundi huius mari videre, hi diuitias, illi honores, hi voluptates, illi dignitates, hi beneficia & prælaturas illi principum familiaritates piscantur: & propter hæc omnia admirationem parit, quot sint retium genera, fallaciæ, mendacia, assentationes, munera, hypocrisis. Quot retia tendit auarus, vt
Gene. 25. proximi sui pecuniam capiat? Cùm venisset Esau de agro lassus à fratre Iacob petijt, vt sibi aliquid daret, quo se reficeret: cui cùm diceret Iacob vende mihi primogenita tua. Respondit: En morior, quid mihi proderũt primogenita? & ita lentis edulio sua

ab

8 ab illo primogenita emit: qui quamuis in hoc non peccauit, cùm
sciret Dei sententiã: quia seruiet maior minori, dixerat, sua esse
primogenita, & ea posse se quoquo modo acquirere. Quem-
admodum neque Hebræi peccauerunt cùm spoliauerunt Ægy- *Exo. 12.*
ptios, quia ea omnia illis Ægyptij debebant. Vos tamen grauis-
sime peccatis, qui cum proximum vestrum necessitate compul
sum videtis, dicitis: vendevineã, aut possessionẽ minoris precij, si
meas vis lentes comedere, Ita ne? Vineã nè illi eripitis? at diabo-
lus animã vobis (quod peius est) eripiet. O infœlices, qui odori-
bus pleni, & sericis vestibus vestiti superbè inceditis, quas si quis
premeret pauperũ (credo) sanguinẽ) eliceret, nec cogites miser lẽ
tes tantũ vendidisse, sed animã etiam, & vitã ipsam sæpissime vẽ
didisti: vt affirmat Spiritus sanctus, dicẽs: auaro autẽ nihil est sce
9 lestius. Quid superbit terra & cinis? nihil est iniquius, quàm ama *Eccle. 10.*
re pecuniã, hic enim & animam suam venalem habet, quoniã in-
vita sua proiecit intima. Vide, vt eo loco Deus auarũ quodãmo-
do depingat, qui animã suã in manu venalẽ habeat: vt minimo
quoque pretio vẽdat. Vbi auaritia regnat, nulla est cõscientia: &
ideò nihil scelestius. Auarus rarò ad senectutẽ peruenit, quia sese
lucri desiderio torquet, ac macerat. Et hoc significat in vita sua
proiecit intima sua, tanquã si se euiscceret. At quid dicã de ambi-
tiosorũ retibus, vt dignitates, & officia consequãtur? vix iã est,
quiobtineat dignitatem, nisi eam sibi negotietur, & ambiat. Ait
D. Ioãnes vidisse se belluam de terra ascendẽtem, cuius tanta erat *Apo. 13.*
potentia, vt factura esset, nequis posset emere, aut vendere, nisi
qui habet characterẽ bestiæ. Et ait apostolus, hic est patientia, &
10 fides sanctorum. Bellua ambitio est, quæ iam ita dominatur, vt
qui se illi non subijcit, vix viuere possit: & ideò magnam habeãt
fidem, & patientiam sancti necesse est, nè affligantur, & doleant,
dum vident prauos hominum, corruptosque mores. De his om- *Esai. 59.*
nibus dicere possumus illud Isaiæ: telas araneæ texuerunt. In
aranea omnes peccatores repræsentantur, superbus significatur,
quia aranea caput habet paruum, pedes autem longos, & plu-
res. Solet autem è suorum viscerum filis suspensa incedere: ita
superbus, qui paruo est capite: ideſt, parum sapit, & tamen plu-
rima habet, & longa imperandi desideria, & semper è suorum
negotiorum, & prætensionum filis suspensus incedit. De api-
bus refert Plinius: nihil eis plus nocere, quàm si ad eos aranea *Plinius.*

ingressa suas ibi telas texat, eas enim suo veneno corrumpit: 11
apum vas est capitulum, consistorium, monasterium, vbi boni
tanquam apes conueniũt, vt mel fabricentur, idest vt cælestibus,
& diuinis rebus occupentur, & alijs ad rempublicam pertinenti-
bus, quo si superbus, aut ambitiosus ingrediatur, omnes vene-
no inficit: & negotiorum suorum telis perturbat. Inuidus quoq;
in aranea significatur, quæ sese, vt texat euiscerat, & consumit:
ita etiam inuidus sua propria consumitur, & maceratur inuidia.
Iratum etiam repręsentat, quia vt aranea ore venenum expuit,
ita iratus ore venenosa verba in proximos suos vomit. Auarum
quoque, quia vt aranea tenuissimos, & subtilissimos filos texit:
ita auarus subtilia machinatur artificia, & acutas excogitat inuen
tiones, vt proximos fallat. Gulosum itidem repræsentat, & sen-
sualẽ: quia vt tota venter est, & ore texit, & præterea animal est 12
sordidissimum: ita & gulosus totus vẽter est, omnis eius actio, &
loquutio est comedere, & bibere, & hinc sordes, & sensualis tur-
pitudo nascitur. Accidiosum etiam, & pigrum repræsentat, quia
vt aranea sua ipsius tela capta remanet, & in ea dum sedet vita in
sumitur: ita accidiosus suis ipsius peccatis remanet irretitus, &
in ijs vsq; ad mortẽ hærens, sese ijs explicare non curat. Itaq; de
singulis peccatoribus, & omnibus simul dici potest, telas araneæ
texuerunt, araneæ enim sunt, & tanquã araneæ texũt: eorum re-
tia nihil aliud præter quam muscas, idest mundi vanitates venã
tur, & captant. Quanto cum dolore de hoc querebatur Dauid, di
Psal. 4. cens. Filij hominum vsquequo graui corde? vt quid diligitis va-
nitatem, & quæritis mendacium? ait filij hominum, significans,
quòd si bestiarum filij essemus, quæ nihil aliud cogitare debent, 13
quàm nasci & mori, mirum non esset: res humanas, & terrenas
tanta cum sollicitudine quærere: cùm nihil in futura vita spectẽt,
& sperent. Sed. D. Hieronymus transtulit ex Hebræo, filij incly
ti mei, vsquequò ignominiosè diligitis vanitatem? quæ maior
exaggeratio est, creaturas tam illustres res tam viles, tanta cum ig
nominia quærere. Cũ igitur omnes piscando sint occupati, vix
qui in reficiendo retia occupetur inuenies, quod parui omnino
in Deum amoris indicium est: cùm tam negligentes in eius hono
ris defensione simus, & cùm tot fracturæ (vt dixi) sint tot mala,
tot scelera, tot tyrãnides in Christianorũ republica: nemo resar
cire, nemo remedium afferre cogitat. Gentium historiæ narrant,

Crœsum

14 Crœsum Lidiæ Regem filium habuisse, qui mutus natus erat
Cumque pater aduersus Syrię Regem proficisceretur, sustulit in
pugna miles dextram, vt Crœsum ferro percuteret: quem cum
filius vidisset, qui patrem comitabatur, linguæ solutis impedimē
tis edere cœpit voces, & clamare, ò homo caue, ne regem Crœ-
sum occidas. Res omnino admirabilis amoris vim linguæ impe
dimenta tollere potuisse: nos verò qui quotidie homines suas
manus videmus extollere, vt parentem nostrum cælestem tot in
iurijs afficiant, & illis filium eius Iesum Christum iterum cru-
cifigere, muti tamen aspicimus, neque saltem vt eos lingua de-
terreamus, in verba prorumpimus, quamuis enim muti verè
essemus. Verus amor linguæ impedimenta solueret: ita vt ze-
lo saltem proximis nostris diceremus, cauete, cauete, nolite pa-
15 rentem nostrum, cui tantum debemus, offendere. Quantoma-
gis cùm muti non simus, & vnusquisque proximum monere
tam facile possit. Vnum ex potissimis medijs, vt Deus defen-
sor noster sit, & protector, est eius honoris defensores, & pro-
pugnatores esse. Vt Ezechias fecit cùm Sennacherib, & seruo-
rum eius blasphemias audisset, quem posteà Deus vltus est. Mi
sit enim angelum suum, qui percussit in castris Assyriorum cen-
tum octoginta quinque millia hominū. Quo zelo in honorē Re- 4. *Reg.* 19.
gis sui Dauid turbatur Abisai, qui cum illi maledici audiret:
quare (inquit) maledicit canis hic moriturus domino meo Regi?
Vadam & amputabo caput eius. Cur igitur nos non eundē ani- 2. *Reg.* 16.
mum in Dei iniurijs ostendimus? Cur non dolemus cum eum of
fendi videmus? Postquàm Dux Iudas Machabæus exercitum 1. *Mach.* 15.
suum ad pugnam sanctis admonitionibus hortatus esset, Cùm
16 iam pugnaturus esset (ait sacra scriptura) statuerunt dimicare
fortiter, eò quòd ciuitas sancta, & templum periclitarentur. Erat
enim pro vxoribus, filijs, itemque pro fratribus, & cognatis mi-
nor solicitudo. Maximus autem pro sanctitate timor erat tem-
pli. Hæc omnia exempla paruum nostrorum temporum zelum reprehendunt, & accusant. Quod quamuis in omnibus re-
prehensione dignum est: multò magis in Prælatis, in Guberna-
toribus, in iudicibus reprehēdendum est, quorum munus est rei
publicæ fracturas resarcire. Vna autem ex rebus, quibus mederi
præcipuè debent, est diuitum, & potentium in pauperes ty-
rannis, & violētia. Cum loqueretur Dauid de eo, quod Messias *psalm.* 71.

facturus erat in mundo, normam posuit, ad quam se dirigere 17
Psal. 71 debent ij omnes, qui alijs præsunt cælestis illius præsidis, & iudicis imitatione. Deus (inquit) iudicium tuum regi da. Ad quid? Respondet: iudicare populum tuum in iustitia, & pauperes tuos in iudicio: in quo autem hanc cum pauperibus iustitiam seruare debet? In hoc quia liberabit pauperem à potente, & pauperem, cui non erat adiutor. Parcet pauperi, & inopi, & animas pauperum saluas faciet. Ex vsuris, & iniquitate redimet animas eorum: & honorabile nomen eorum coram illo. Vbi quatuor ponit, quibus omnia continentur, quæ cum pauperibus præstari possunt. Primum est, vt cùm diues pauperem vorare vult pauperi faueatis, & ideò ait: liberabit pauperem à potente, secundum est, parcet pauperi & inopi. Hodie legibus pauperes tantum subijciuntur: at non ita fieri debet: sed 18
si frangi aliquando debent in pauperum potiùs, quàm diuitum fauorem frangendæ sunt. Tertium est, ex vsuris, & iniquitate redimet animas eorum. Tu quoque curare debes, vt eos ex omni vexatione iniqua, & iniusta tributorum, & onerũ impositione, quibus quotidie affliguntur defendas. Quartum est, honorabile nomen eorum coram illo, vt nimirum si pauper à te aliquid petat, citius expedias quàm diuitem. In Hebræo, loco, honorabile nomen eorum, sic habetur, pretiosus sanguis eorum coram illo. Sed heu, heu, contrarium omnino hodie fit. Si quis morti damnatur pauper est: diues autem quamuis ea dignus sit, pecunia liberatur.

Est etiam in hoc euangelio notandum Christum redemptorem nostrum Ecclesiã suam fundasse in duabus fraternitatibus. 19
Nam. D. Petrus, & D. Andreas fratres erant, D. Ioannes, & Ia
Exod. 4. cobus similiter. Cùm Synagogam instituit, eam in vna tantum fraternitate fundauit: in Moyse, scilicet, & Aaron, qui fratres erant: quo significauit, in hac gratiæ lege maiorem debere esse charitatis vnionem, & vinculum: cùm maiorem lucem, & maiora beneficia acceperimus. Quantò minor esset veteris legis, amor & charitas. Cùm amicos tantum amabant, oderant autem
Matth. 5. inimicos: declarauit Dñs dicens. Audistis, quod dictum est oculum pro oculo, dentem pro dente. Ego autem dico vobis, non resistere malo, sed si quis te percusserit in dexteram maxillam tuã, præbe illi & alterã. Ex quo patet aliquo modo Euangelij apo-

stolatas

20 ſtatas eſſe, & iudaizare illos, qui vlciſci volũt iniurias: Imo ipſis Iudæis deteriores eſſe, quia illi dentem pro dente, oculũ pro oculo petebant: nunc verò ad quadruplum. Quis mihi capillum auferet, vitam illi eripiam. O ſæuitia, & immanitas diabolica! in ijs qui tam ſanctam, & piam legem profitentur. Obſecro vos fratres mei per reuerentiam huius domini, qui nos in hac ſancta Ecclesia tanto ac tam ſingulari beneficio collocauit, vt eum ſupra omnes, & propter eum proximos veſtros amare omni ſtudio & diligentia curetis. Audite quid dicat. Diuus Paulus. Plenitudo legis eſt dilectio. *Rom.* 31. Vt differt vas plenum à vacuo, ita cogitare debetis, legem ſine amore, & charitate vas eſſe vacuum: quãuis cætera omnia legis præcepta ſeruantur, niſi adſit charitas, plenam legem non eſſe. Et in hoc ſenſu ea Diui Iacobi verba *D. Iacob.* 1.
21 declarari poſſunt: qui cùm de proximi amore loqueretur dixit: quicunque totam legem ſeruauerit, offendat autem in vno factus eſt omnium reus. Hoc vnum eſt charitas, quæ omnia implet, ſi adeſt: & ſi abeſt omnia remanent vacua. Et ita vt charitas etiam plena ſit, non vacua, non ſolum in verbis eſſe debet, ſed corde, & operibus: vt affirmat. B. Ioannes. Filioli non di- *1. Ioan.* 3.
ligamus verbo, neque lingua, ſed opere & veritate. Nolo (inquit Apoſtolus) vt verba tantum ſint amore, & ſuauitate plena: ſed vt verus ſit amor, non fictus, & quod verbis promittitur operibus oſtendatur. Statim autem de ſe ait, & ſuis ſocijs. Cognoſcimus quoniam ex veritate ſumus: ideſt veritatis nos eſſe filios, qui Deus eſt: filios veritatis ideſt, veritatis amatores eô quòd verè proximos noſtros amamus, & in conſpectu eius ſuadebimus
22 corda noſtra: ideſt, coram Deo, hoc ita eſſe probabimus, corda noſtra pro teſtibus afferentes: quoniam, ſi reprehenderit nos cor noſtrum, maior eſt Deus corde noſtro, & nouit omnia. Quia ſi cùm mentimur cor noſtrum nos reprehendere poteſt, & tanquã mendaces conuincere, eò quôd charitas in eo non ſit, quã lingua profitetur: quantò magis Deus nos cõuincere poterit, qui maior eſt corde? & ita declarans hũc locum Oechumenius ait: quod di- *Oechum. ſup.*
cimus, tanquam Deo inſpectori dicimus. *1. Ioan.* 1.

Ait igitur ſanctũ Euangelium. *Ambulans Ieſus, &c. Vidit duos fratres.* hoc eſt, noſtrorum omniũ principiũ, vt Deus nos aſpiciat: fœlices illos in quib⁹ Deus ſuos oculos figit. Hinc enim fit, vt veſtros in eo figatis, magna profecto res eſt, beatos Deum in gloria

illa cælesti perpetuò contemplari, sed mea quidem sententia ma- 23
ior est, quòd Deus ipsos contempletur: non dico beatorum gloriam in eo consistere, vt Deus eos contempletur, non vt ipsi Deũ contemplentur, sed si illi Deum vident, & in eo suos oculos perpetuo habent defixos: & ex hac visione fruitio, & beatitudo procedit: hoc esse quia Deus eos aspexit inde omnia eis bona promanasse, quia eos prædestinauit, vocauit, iustificauit, glorificauit. Vt speculi imago eum intueatur, qui eam spectat, necesse
Simile. est, vt qui eam facit, eam priùs intueatur. O anima, quæ Dei imago es, & oculos hic defixos habes, de quibus ait Dauid. Ocu-
Psalm. 16. los suos statuerunt declinare in terram: omnes cogitationes tuas, & affectus in humanis rebus collocatos habes, nunquam eos in Deum tolles, nisi in te anteà suos ille demittet. Quapropter ro-
Psal. 85. ga eum omni affectu, vt te respiciat: vt rogabat Dauid. Respi- 24
Ezc. 2. ce in me, & miserere mei. Ezechiel ait de se ipso: ingressus est in me spiritus, postquam loquutus est mihi: & statuit me supra pedes meos. Hoc spiritualiter fit in eo, quem Deus respicit, & ei diuinum suum spiritũ infundit. Pedes enim, qui affectus sunt ante Dei ingressum supra hominem sunt, ei dominantur, eum premunt, & in terram inclinare faciunt. Posteà verò supra pedes suos homo statuitur, suorum affectuum fit Dominus, eos vt decet, gubernat, & regit. Hac visione vidit Dominus hos
Simile. sanctos Apostolos, in quibus id fecit, quod Sol in conchis facere solet, quas ad littus maris eijcit refluxus: quæ cùm clausæ sint oriente Sole aperiuntur, quibus apertis Sol reflectitur, & ita in eas influit, vt humor ille crystallinus, qui intus est, congeletur, & ita margaritæ generantur: ita duo hi fratres, Petrus, 25
& Andreas tanquam duæ conchæ clausæ erãt, simplices, & ignorantes, ita vt primas Hebraicæ linguæ literas ignorarent. Cumque sic starent iuxta mare venit sol iustitiæ Iesus Christus.
Ambulans Iesus iuxta mare Galilææ. Qui eos diuina luce illuminans, intellectus eorum aperuit, vt bonum agnoscerent, & voluntatem, vt illud amarent. Mox in eorum animis ita reflexus est influendo in eis fidem infusam, charitatem infusam, & tot gratias, & excellentias, vt facti remanserint duæ Apostolici collegij margaritæ. Sed plurimum notandum est, cùm diceret Dñs, Venite post me, illi continuò relictis retibus sequuti sunt eum. O beatos viros. diuinæ voci tam promptè obtẽperauerũt.

Non

26 Nō refert hîc Euangelista, quid dixerint, sed quid fecerint. Quid dixerunt? nihil, quid fecerunt? reliquerunt quicquid habebant. O fratres mei quàm cælestis doctrina hæc est, scitote cælum nō verbis, sed operibus acquiri. Cùm rationem in iudicio exiget Deus quid proderit plurima nos esse loquutos? plurimum laudat Diuus Paulus Christi, redemptoris nostri, obedientiam, & citat illud Psalmi; in capite libri scriptum est de me, vt facerem voluntatem tuam: ingrediens mundum dixit: eccè venio, vt faciam voluntatem tuam, in qua voluntate sanctificati sumus per oblationem corporis Christi, semel: ideſt, cùm hoc exequutus est tunc nobis sanctificationem meruit. Magna hæc est Diui Pauli ponderatio, noluisse Christum Redēptorē nostrum, solo illo voluntatis actu infiniti meriti nos redimere, sed exequi eam voluisse, 27 vt doceret nos, nè bonis tantum desiderijs, & verbis contenti essemus, sed ad opera veniendum esse.

Hebr. 10.

Psalm. 39.

Relictis retibus. Omnia reliquerunt. Qui magnam aliquam domum fabricatur in cellis vinarijs, & reliquis locis subterraneis trabes ponit rudes, & impolitas, in cœnaculis verò, & cubiculis summo artificio elaboratas, quia in oculis omnium sunt, in sublimiori, & nobiliori parte. Sancti sunt in ecclesia Dei, qui reges, & imperatores fuerunt, & plurima bona temporalia habuerunt: illi autem qui in sublimiori ecclesiæ parte collocari debebant voluit Christus Redemptor noster bonis omnibus terrenis esse nudatos, vt ita perfectissimi essent, horum imitatione plurimi nunc facultates suas, & diuitias deserunt, & pro Christo se pauperes faciunt: alij verò non modò proprium, sed nè alienum qui 28 dem relinquūt (quòd maximè dolendum est) De vsurario quodā legitur, pecuniam suam in monasterio depositasse, vt ibi asseruaretur: cùmque quodam die eius conuenti religiosus iuxta arcam vbi erat pecunia oraret, diabolum supra arcam sedentem vidit: deterritus sanctus vir sese crucis signo armauit, & eū interrogaret, cur hîc sedes? aut quid expectas peruersissime diabole? meritò, (respondit diabolus). & iure optimo hîc sedeo, nam quod meū est, custodio. Quæ cum audisset monachus certiorem hac de re abbatem fecit, qui statim arcam, & pecuniam extra monasterium eijci iussit. Liberet vos Deus à pecunia malè acquisita, quę pecunia Diaboli est, neque eius depositum domi vestræ consentire velitis. Nō solum ait, *Relictis retibus*, Sed addit: *Sequuti sunt eum.*

Simile.

Exemplum.

Quod præcipuũ est. Nam plurimi etiam philosophi diuitias re- 29
liquerunt, & tamen nihil illis profuit. Diogenes Laertius de Dio
gene Cynico refert, cùm magnam auri, & argenti summam illi
Alexander offerret, respondisse Diogenem, tolle, tolle, non sunt
hæc munera hominum, sed onera iumentorum. Et ideò non so-
lum temporalia bona relinquere debemus, sed Saluatorem no-
strum Iesum Christum vera eius vitæ imitatione sequi, vt hi Sã-
cti Apostoli vsque ad mortem sequuti sunt. Nam ita gratiæ diui
tes, ad fruendum gloria ibimus, ad quam nos perducat Iesus Ma
riæ filius. Amen.

Diog. Laert. de vit. Philo so.

In eodem festo Sancti Andreæ

CONCIO SECVNDA.

Ambulans Iesus iuxta mare Galilææ vidit duos fra-
tres &c. Matth. 4.

RES Est animaduersione digna, ter à Domino Diu-
um Andream vocatũ esse. Primò cùm staret glo-
riosus Baptista cum duobus discipulis suis, quorum
vnus erat Andreas, & respiciens Iesum ambulantẽ
dixit; ecce agn⁹ Dei. Et tũc duo illi discipuli sequuti
sunt eũ dicẽtes: rabi vbi habitas? Secũdò piscium miraculo vocauit:
cũ laxare eos retia iussit, quod cùm fecissent, copiosam piscium 2
multitudinẽ cõcluserũt. Tertiò hoc loco cũ relictis retib⁹ sequuti
sunt eũ. Ex quo colligitur trib⁹ modis à Deo homines vocari. Pri
mo cũ illis sui ipsius cognitionẽ tribuit, vt ex ea ad amorem pau
latim deueniãt: quin nihil volitũ, quin sit prẽcognitũ. Gentibus
hãc cognitionem dedit naturæ lumine: vt affirmat Diuus Paulus
dicẽs: quod notum est Dei, manifestũ est in illis, Deus enim illis
manifestauit. Inuisibilia enim ipsius à creatura mundi per ea quę
facta sunt intellecta conspiciuntur: sempiterna quoque eius vir-
tus, & diuinitas, ita vt sint inexcusabiles. Notate verbum illud,
intellecta, quo docet apostolus, quòd intelligẽs humanus intelle
ctus naturali lumine res creatas, per illas ad creatoris cognitio-

Ioan. 1. Luc. 5.

Rom. 1.

1

nem

3 nem venit. Hebræis præter hanc cognitionem aliam dedit clario
rem, per ſanctas ſcripturas prophetis reuelatas. Nos verò Chri-
ſtianos multò etiam magis illuminauit per ſuum vnigenitum
filium, vt Diuus Paulus exaggerat dicens: multifariam multiſq; *Hebr. 1.*
modis olim Deus loquens patribus in prophetis nouiſsimè die-
bus iſtis loquut⁹ eſt nobis in filio, quod maximũ fuit beneficiũ,
quòd ſi gẽtiles inexcuſabiles fuerũt, multò magis Iudęi, & maxi
mè omniũ erũt Chriſtiani. Secũda vocatio eſt, ſui ipſius cognitio
nẽ homini dare, vt D. Petro dedit in eo piſcium miraculo: ita vt
ſtatim ideò dixerit procidẽs ad genua Ieſu: exi à me Dñe, quia
homo peccator ſum. Eandẽ cognitionẽ habuerũt eius ſocij, cùm *Luc. 5.*
ibi dicatur, quòd ſtupor circũdederat eũ, & oẽs, qui cũ illo erant.
Altiſsima cognitio eſt, ſe ipſum cognoſcere. Adã omnib⁹ anima
4 libus nomẽ impoſuit. Ait enim ſcriptura id omne quod vocauit
Adã animę viuẽtis, ipſum eſt nomen eius. Mirũ autẽ eſt, quòd cũ *Gene. 2.*
cęteris reb⁹ nomẽ impoſuerit, nullũ ſibi ipſi impoſuit: hoc enim
nomẽ, Adã, appellatiuũ eſt, & omnib⁹ hominibus cõmune, quã
uis primo homini tribuatur vt propriũ. Quemadmodũ homo ab
humo (quod terram latinè ſignificat) deriuatur: ita Adã ab Ada-
mah, quod terram Hebraicè ſignificat. Eſſe autem hoc nomen
Adã cõmune teſtatur D. Hieronym⁹ & D. Auguſtinus. Quod au *Hiero. de nõ*
tẽ nullũ ſibi nomen Adã impoſuerit, nõ ſine aliquo myſterio fa- *mini. Hebr.*
ctum eſſe dicendum eſt. Quod hìc ſolet reſponderi eſt, quòd vt *& Aug. li.*
ſciat quis nomina rebus cõueniẽtia imponere, earũ priùs eſſẽtiã *15. de ciuit.*
& naturã cognoſcat, neceſſe eſt. Cũ autẽ Adã in eo ſtatu rerũ om *Dei.*
niũ, quæ naturaliter ſciri poterant, cognitionem haberet, vt D. *Thom. 1. pa.*
5 Thomas & D. Auguſtinus affirmãt: facilè illi fuit eas proprijs no *q. 94. art. 3.*
minibus appellare. Se autẽ appellare noluit, quia fateri auſus nõ *D. Auguſt.*
eſt ſeipſum cognoſcere. Docere nos prim⁹ ille parẽs voluit ſui ip
ſius cognitionẽ adeò eſſe difficilẽ, & philoſophiã tã ſublimẽ, vt
faciliùs rerũ quantumuis abſtruſarum naturam, quàm nos ipſos
poſsimus cognoſcere. Ab antiquis tam ſingularis habita illa ſen-
tẽtia eſt; homo noſce te ipſum, vt Dicat Plato in templi Delphi *Plato.*
ci ianua fuiſſe ſcriptam. Cauſa autem eſſe illi videtur, vt eſſet
tanquam Dei ſalutatio ijs omnibus, qui tẽplum ingrediebantur
Nam quemadmodum cùm homines ſe ſalutãt inuicẽ, quod cuĩ
que videtur optimum precari ſolet, ij ſalutem plurimam, illi
vitam longęuam, alij fœlicem diem: ita etiã verba, quibus Deus

homi-

homines salutat, sunt, petere vt seipsos cognoscant: quia hęc plu 6
rimorum bonorum fons & origo est. Tertia vocatio cùm Deus
ita hominum corda incendit, vt quæ habent omnia deserant, &
ita nudi eum, & liberi sequantur; vt sanctissimi hi duo viri fece-
runt, & alij plurimi. Esse homines inuenietis, qui vitam
omnem in priori vocatione insumant. Quæ scire est vbi ha-
Luc. 4. bitas, nolunt aliud sibi prædicari, quàm quid sit Deus, vbi ha-
bitet, quid ipsi sint, & vbi habitent scire nolunt. Cùm ingres-
sus Christus Redemptor noster esset in Synagogam Naza-
reth, traditus est illi liber Esaiæ prophetæ, & vt resoluit librum
inuenit locum vbi scriptum erat, spiritus Domini super me, pro
pter quod vnxit me, euangelizare pauperibus misit me. Ex quo
infertur, prędicationis fundamentum debere esse sacram scriptu
2. Petr. 1. ram. Ita Diuus Petrus non enim indoctas fabulas sequuti notã 7
facimus vobis Domini nostri Iesu Christi, virtutem. Hodie plu-
rimi vt scientiam ostentent, nihil fere in toto sermone afferunt
præter gentiles historias, ita vt sermo gentilis potius quam Chri
stianus videatur. Plurimum etiam notãdum est, quòd cùm Dei
filius in mundum venerit, vt tam diuitibus, quàm pauperibus
Marc. 16. Euangelizaret, & ipse met discipulis suis dixerit, prędicate Euã-
gelium omni creaturæ: cur in eo Esaiæ loco dicat: Euangelizare
pauperibus misit me? respondeo: hoc dicere, quia quamuis omni
bus Euangelium prædicetur diuitibus, & potentibus eiusdem fe
rè est vtilitatis, ac si non prædicaretur. Dico præterea Hebræũ,
verbum, quod eo in loco est, non solum pauperes, sed humiles
etiam, & mansuetos significare. Et ita diuites etiam, qui his virtu
tibus prædiți sint, comprehendit. Cæteri enim si ali aquam ex
prædicatione voluptatem capiunt est, cùm in ea agitur, quid 8
Deus sit, & vbi habitet, si verò eos tãtillum tangis, qui nam sint,
irascuntur, & si possent prædicatorem viuum comederent: vt
Luc. 4. illi Nazareni, qui dum declarauit Dominus Messiæ prophetiã
mirabantur in verbis gratiæ, quæ procedebant de ore eius. Cùm
verò eos reprehendere cæpit repleti sunt omnes ira, & duxerũt
illum vsque ad supercilium montis, vt pręcipitarẽt eum. O ma-
litia infernalis, & quàm consueta semper in omni ætate fuisti.
Hiere. 16. Cùm prædicaret propheta Hieremias populo verba, quæ illi
Deus iusserat. Hæc dicit Dñs, si non audieritis me vt ambule-
tis in lege mea &c. vrbem hanc dabo in maledictionem cunctis
genti-

9 gentibus terræ. Cùmque compleret Hieremias loquens omnia, quæ præceperat ei Dominus; apprehenderunt eum sacerdotes, & omnis populus dicens: morte moriatur. Semper huiusmodi re prehensiones & minæ malè ab auditoribus acceptæ odij causa fuerunt. Volunt homines, vt libet viuere, & cùm in periculosis præcipitijs eorum vita versetur, de Dei gloria, & bonorum beatitudine sibi prædicari volunt, & certam eorum possessionem futuram esse dici: amitti eam nulla ratione posse. At scitote fratres tam lætos nuntios vestris corruptis, ac deprauatis moribus non deberi; sed reprehensiones, & minas, quibus deterriti de vestra conuersione cogitetis. Alij sunt, qui vitam omnem in secunda vocatione insumunt, magnos se peccatores esse fatentur, & nosscunt; sed nolunt hoc à te dici. Peccatores se ipsi publicare volũt
10 à te verò publicari vt iustos. Itaque omnia facient, omnia dicent: sed si eorum nauim, & retia tangis, ferre non poterunt, quod superbiæ, & imperfectionis signum est. De Philippo Magni Alexandri parente dicitur, inter regios pueros quos nunc Appellamus [*Pajes*] habuisse vnum cuius erat munus, hæc verba illi quoti die dicere, Philippe homo es. Acsi diceret nè viuas tui oblitus, nè tua te fœlicitas cęcet: tandẽ enim vt homo moriturus es. Itaq; vt cæteri principes pueros habent, qui lanceam gestent, qui poculamini strent, & alijs alij fungantur muneribus: ita Philippus puerum hunc habebat, qui suam illi miseriam in memoriam reuocaret. Plus hoc ille prę stabat, quàm alij plurimi, qui cùm Christianos se esse profiteãtur, ferre nullo modo possunt: vt quisquã defectuum suorum sit præco, nec etiam vt eos solos priuatim ad-
11 moneant, & dicant cogita te esse hominem. Non satis fuit Sancto Dauid hominem vocare hominem, sed filium hominis vocare *Psalm.* 143. voluit: vt magis eius miseriam declararet dicens: Domine, quid est homo quia innotuisti ei? aut filius hominis, quia reputas eũ? filius hominis Hebraicè significat non solum hominem esse miserum, sed miseriam suam amare. Hæc quoque ratio est, cur cum Deus familiariter prophetas alloquebatur, non dicebat, audi propheta; sed fili hominis: nè intima illa cum Deo familiaritas superbiæ causa esset, eam hoc verbo fili hominis temperabat. Quasi diceret, quamuis mecum familiariter loqueris ne superbias, cogita te esse filium hominis. O quanti momenti esset, vt non tantũ propria nostra cognitione contenti essemus, sed vt gauderemus quoque,

quoque, cum alij, ad eam nos admonitionibus, & reprehensio- 12
nibus excitant.

Alij sunt, qui vlteriùs progrediuntur nauẽ, retia, & seipsos quo
q; deserentes, vocantẽ Dñm sequũtur. Aitigitur Euãgeliũ, *Ambulãs Iesus iuxta mare Galilææ vidit duos fratres.* Primũ de quo hîc mẽ-
tio fit, est visio Dñi, quia ex ea duobus istis fratribus plurima bo
na prouenerunt: eos enim aspiciens eorum intellectus illumina-
uit, & corda molliuit. Cum fugeret Agar è domo Abraham mi-
Gene. 16. sit Deus angelum qui ei reditum suaderet, & quid illi faciendum
esset doceret; vt Dñæ suæ placere posset. Illa autẽ beneficiũ agno
scens dixit: tu Deus qui vidisti me. At quanto æquius hoc duo
isti sanctissimi viri dicere potuerunt, quandoquidẽ talia in illis
operata est Dei visio; verba etiam illa, quæ statim eadẽ Agar di-
xit: vidi posteriora videntis me: explicant aliqui hoc modo, vidi 13
oculorum vestigia eius, quime aspexit. Vidi effectum, quem in
me ipsa operati sunt. Tãtam vim habent Dei oculi, vt admirabi
les causentur effectus in eorũ animis, quos aspexerũt. Et hoc est
Dei oculorum vestigium, noua desideria atdẽtissimi affectus, sir
missima proposita, & tandem signa quædam ex quibus singula-
ri modo conijcitur, Deum animam illam respexisse. Hoc ea ver
Psalm. 103. ba significant: qui respicit terram, & facit eam tremere, tangit
montes & fumigant. Vbi terra, & montes nihil aliud sunt, quam
terreni, & superbi peccatores, in quibus Dei visio tot operatur ef
fectus: vt posteà in his sanctꝰ quidã timor, & diuini amoris ignis
remaneat, qui fumo, ideſt, externis operibus patefit. Hoc cog-
noscens Dauid magno cum animi affectu clamabat, Domine,
quandò respicies? restitue animam meam à malignitate eorum. 12
Psalm. 34. Anima enim plus est vbi amat, quàm vbi animat. Cùm Dauid
instigante diabolo, quod ei non licebat, amauit: sine anima tunc
fuisse ipsemet fatetur. Quarè à Deo eo loco petit vt illam sibi
restituat, eum diuinæ misericordiæ oculis respiciens. Heu, heu,
quomodò id dicam? quomodo? ô filij Adam! quot hîc adestis
corporibus, qui animas alibi habetis, hi quidẽ in pecunia, illi ve-
rò in amica, alij in suarum ambitionũ, & prætẽsionũ negotijs. O
Christe, verus cordiũ reformatur. Respice Dñe suauissimis tuis
oculis, respice meos istos fratres, & animas illis, quas dæmon eri-
puit restitue. Eia igitur fratres ad hoc vnicum, & singulare re me
dium accurrite: rogate pijssimum hunc Dominum, vt vos clemẽ

tiæ

15 tiæ ſuæ oculis reſpiciat: & quamuis in malo nunc ſtatu ſiſtis, & ita vos vinctos eſſe ſentiatis, vt explicare vos ignoretis: miſſam ſaltem quotidie audite, coram ſanctiſsimo ſacramento vos deuo tè proſternite, ibi veſtra vulnera detegite; vt vobis medeatur precantes: ita enim aliquando veſtri ſtatus miſeria, eius miſeri cordiæ viſcera comouebit, quãuis ea indigni ſitis. Quid merebãtur Hebræi, cùm omnes ferè eſſent in Ægypto idololatræ? cùm Deus miſericordia motus dixit Moyſi. Vidi vidi afflictionẽ po- *Exod.3.*
puli mei in Ægypto, & clamorem eius audiui, propter duritiam eorum, qui præſunt operibus: & deſcendi, vt liberarem eum. O ineffabilis Dei miſericordia! qui perditiſsimæ gentis clamores au diuit, & illi remediũ attulit. Quid merebatur Ioachaz rex Iſrael, qui vna cũ populo ſuo idola adorauerat? Deus tamẽ ita miſertus 4. *Reg.* 13.
eſt, vt dicat textus: vidit Deus anguſtiã Iſrael, quia attriuerat eos
16 rex Syriæ, & dedit Deus Saluatorẽ Iſraeli, & liberauit eos de ma 3. *Reg.* 12.
nu regis Syriæ: quãuis certò ſciret neq; hoc beneficio à peccatis, & idololatria Ieroboã receſſuros eſſe: vt verè accidit. At quantò magis tibi opem feret, quamuis hoc non merearis, ſi vero illi ſeruiendi deſiderio teneris. Quamuis vt eleganter dixit Diuus *Ambro.*
Ambroſius: accipimus ſine merito, quo tendamus ad meritum. Proſternite igitur vos fratres coram ſanctiſsimo altaris ſacramẽto, vt Diuini illius ſolis radij, qui ibi candida illa nube contectus includitur, animarum veſtrarum niuem liquefaciant. Si in *Simile.*
cera molli ſigillum imprimitis, turres, muri, montes, & quicquid in eo erat, remanet impreſſum: Quòd ſi eam, ad ſolem ponitis radiorum reflexione liqueſcit cera, & turres illæ, mu-
17 ri, montes, & cætera omnia deſinunt eſſe. Ita etiam auaritiæ, ambitiones paſsiones, & cætera omnia, quæ in anima Diabolus imprimit, diuini huius ſolis luce liqueſcunt. Vos igitur fratres qui cõſenſum Sathanę prębuiſtis, vt incordibus veſtris quicquid vellet imprimeret: petite ab hoc diuino Sole, vt vos ſuis potentiſ ſimis radijs feriat, vt non ſolum quod in vobis malum eſt, liquefiat: ſed vt in virtute magis ac magis quotidie proficiatis. Hic *Leuit.16.*
enim Dominꝰ ille eſt, qui Hebræis dixit, reſpiciam vos, & creſcere faciam: & hoc in vobis ſpiritualiter operabitur

Vidit duos fratres. Antequã eos vocaret, anteà eos diligenter inſpexit: vt ille qui cùm rem aliquam emere vult, eam priùs optimè ſolet inſpicere. O ſi hoc fratres mei faceretis, antequã res, quas

vobis

vobis dæmon, & mundus proponit, & offert, acciperetis. Persuadet Sathanas, vt episcopatum, aut aliquam aliam dignitatẽ ambias, diuitias tibi, honorem, & alia, quæ inde sequuntur proponens. Hortatur vt proximi tui mulierem habere cures, aut quid aliud, quo Deus offendatur, efficias, dicens: magnam te in eo voluptatem, & delectationem inuenturum esse. Quòd si rem nullius pretij empturus, eam priùs diligentissimè tentas, & inspicis: cur non eadem vteris diligentia, tecum ipse cõsiderans, quid nam Dei offensionibus consequi possis? Cũ iuuenis Tobias amularet, iuxta fluuium Tigris, piscis immanis exiuit ad deuorandum eum: cui angelus, qui eum comitabatur dixit; apprehende branchiam eius, statim subdidit, exentera hunc piscem, & cor eius, & fel, & iecur repone tibi: sunt enim hæc necessaria ad medicamenta vtiliter. Hoc ipsum tibi frater dico piscem istum, qui te deuorare vult, ideſt, peccatum, quod tibi offertur exentera, cogita quid voluptati illi, quid honori, quid diuitijs subsit. Hoc enim animæ tuæ oculos curabit. Cogita, quis malæ illius conuersationis finis futurus sit, quid boni possis ex ludo, aut ex vltione percipere. Vt cum hoc intellexeris reijcias, quod tibi magno futurũ est detrimento. Nesciunt hæc perditionis filij considerare. Et ita declarauit quidã illud Psalmi: in circuitu impij ambulant: ideſt, externa tantum & quæ circa rem sunt spectant mali, quod intus est negligunt, & ita decipi se sæpè sinunt. Rem preciosissimã, vt anima est, momentanea voluptate, & vilissimis quibusque rebus permutantes. At non ita obsecro sit fratres: & cùm homines sitis, & rationis participes, ab ea vos regi sinite. Nec tanto cũ impetu, vt bestiæ ad voluptates, & alias res tẽporales accurrite.

Tobi. 6. *Psalm. 11.*

Posteà quã eos Dominus aspexit, dixit illis: *Venite post me, at illi continuò relictis retibus sequuti sunt eum.* O admirabilis promptitudo, & obedientia in Christianorum confusionem, quoties nos Deus interiùs vocat, & exteriùs, & nullum in cordibus nostris operatur effectum. De interioribus vocibus ait Dominus: ego sto ad ostium, & pulso, quas non audiunt, nisi qui diligenter attendunt; delicatæ enim sunt, & cũ plurimi alijs rebus occupati sint, non perceptæ aures sæpissimè præteruehuntur. Similes hi sunt mulieribus quibusdam, quę diem integrum insumunt in fenestra, quid in via fiat aspicientes, quæ etsi clamores, & voces plurimæ domi edãtur exaudire non possunt, quia strepitus viæ impe-

Apoc. 3. *Simile.*

21 impedit: ita etiam animæ sunt quædã, quæ vitam omnem in sen
suũ suorum fenestris insumunt. Hæc quidem in oris fenestra de
alienis moribus, & vita loquens, illa verò in auriũ fenestra obscœ
na verba, & profana audiens: hæc in fenestra oculorũ vanitates
aspiciens, illa rebus alijs externis occupata: & tandem omnes ita
distractæ, vt Dei voces, quas in corde loquitur audire non pos-
sit, quia diabolus eas de via alloquitur, per tot instrumenta, quot
se se offerũt occasiones, quibus eã distrahere possit, nè Dei voces
exaudiat. O infœlix anima, quæ nunquam domum suam ingre-
ditur, cogitationes suas colligens; vt meditetur quanam in re vita
insumatur, quam sibi paulatim eripi nõ aduertit. Ideò ait Esaias *Esai. 46.*
Dei nomine, redite prꝛeuaricatores ad cor, satis sit hucusque vaga
tos esse. Aperiens Noe fenestram arcæ, dimisit coruum, qui egre *Gene. 8.*
22 diebatur, & non reuertebatur, donec siccarentur aquæ super
terram, ideſt, nunquam. Dimisit quoque columbam post eum,
quæ cùm non inuenisset vbi requiesceret pes eius, reuersa est ad
eum in arca. Videtis hîc quid inter bonos, & malos intersit,
mali ita extra seipsos egrediuntur, vt quemadmodum coruus
sese cadaueribus pascens, nunquam reuersus est: ita illi car-
nis, & mundi fœdissimis voluptatibus pasti, nunquam de re-
ditu cogitant: boni verò si aliquando extra se egrediuntur, cùm
cœnum omne esse aspiciant, & vbi requiescere possint, non
esse: statim ad se redeunt. Et hi sunt, qui Dei voces audiunt,
quia à mundi strepitu semoti sunt. De exterioribus Dei vo-
cibus quibus nos per prædicatores, & quæ quotidiè in nos con-
fert beneficia, vocat; ait Diuus Paulus afferens verba quædam, *Roma. 10.*
23 quæ Deus dixit per Esaiã. Tota die expandi manus meas ad po *Esai. 63.*
pulum non credentem & contradicentem mihi. Tota die, ideſt,
toto vitæ tempore te Deus vocat. Manus expãsæ, Dei beneficia
sunt, & supplicia quoq; quibus nos punit; & tamẽ his omnibus
vocibus surdi sumus. Seneca bona mens, inquit, nec commoda- *Senec. ep. 2.*
tur, nec emitur: & puto si venalis esset, non haberet emptorem, at
mala quotidiè emitur. Gentilis quidem dictum, sed verissimum.
sua enim nos gratia Deus inuitat, & sanctos nos vult pro sua infi
nita bonitate efficere: & tales sumus, vt gratiam gratis nolimus
accipere. Pudeat igitur nos fratres charissimi nostræ duritiæ,
promptitudinem hanc videntes, qua duo isti fratres diuinæ vo-
ci paruerunt, quos, & alios plures Deus nobis ad imitandum

Aduent. E pro-

Hebr.6. proposuit. Et ita ait Diuus Paulus: cupimus vnumquemque ve- 24
strum eandem ostendere solicitudinem ad expletionem spei
vsque in finem, vt non segnes efficiamini: verùm imitatores eo
rum, qui fide, & patientia hæreditabunt promissiones. Ita sese
August. Diuus Augustinus incitauit qui cùm pœnitentiam audisset, &
conuersionem Diui Antonij Abbatis, feruido animi affectu
quid facimus (inquit:) surgunt indocti, & rapiunt cælum, nos cũ
nostris scientijs demergimur in infernum, quid piget imitari?
vtinam fratres hunc spiritum conciperetis, & hæc verba seriò di
ceretis, horum apostolorum consideratione excitati, qui cùm
pauperes essent, rudes, & idiotæ piscatores; ita seipsos vicerunt,
& omnia relinquentes diuinam lucem, quæ eos illuminabat,
sequuti sunt.

Relictis retibus sequuti sunt eum. Vt diuinum illum ducem, qui tã 25
velociter per virtutum cãpum currit sequamur plurimũ refert,
humana deponere, quæ tanto oneri & impedimento sunt, vt om
nes quotidiè experimur. Quarè vbi translatio nostra habet: erat
Gene.13. Abraham Dives valdè: versio Græca habet, erat Abraham grauis vehementer, quo Spiritus Sanctus onus, quo diues premitur significauit. Quanquam priscis temporibus bona temporalia tanto vt nunc impedimento non erant: quando quidẽ qui illis affluebant humiles nihilominus erant, & charitatiui. Cùm esset Abrahã opulentissimus, ita vt seruorum tantum suorum exercitu quatuor reges superarit; non ideò tamen peregrinorum pedes lauare dedignabatur: non vitulum à grege humeris gestare, vt eo illos reficeret, non ijs cibum ministrare; vxor verò eius panem, & alios cibos coquere non recusabat. Nunc verò siquis qua 26
tuor habet minuta seruos vult, vt princeps, & omnia humilitatis, & charitatis dedignatur officia. Et ideò pluris nunc refert, hæc nostris temporibus relinquere. Cùm ad pugnam cum suo exer-
3. Mach. 4. citu Iudas Machabæus egrederetur, dixit: non concupiscatis spolia, quia bellum contra nos est, sed state nunc contra inimicos nostros, & expugnate eos, & sumetis posteà spolia securi. Ita & vos fratres moneo, cùm tam sæuum bellum contra nos sit, nè nos mundi huius rebus oneremus, quia finito bello, & acquisita victoria, erit opportunitas, vt æternis honoribus, & diuitijs perfruamur. Quod si nunc vos his oneratis,
Colo.2. periculum erit, nè illa amittatis. Ideò Diuus Paulus nos mo-

net,

27 net, dicens, nè tetigeritis, nec gustaueritis, nec contrectaueritis,
quæ sunt omnia in interitum ipso vsu. O admirabilis exaggera-
tio, qua nos Diuus Paulus monet, vt quocũque modo ab his re-
bus abstineamus, quibus vtitur diabolus, tanquam esca: vt suis
nos laqueis irretire possit, vt arboris fructu vsus est: cùm pri-
mos illos parentes decepit. Neque solum harum rerum consi- *Gene. 3.*
deratione contenti simus; sed omni diligentia diuini magistri, & du
cis sequamur vestigia: vt glorioſus hic Apostolus Andreas sequu
tus est, qui tanto cum gaudio crucem eius amore ascendit, quam
cùm à longè vidisset, exclamare cepit. O bona crux, quæ deco-
rem è membris Domini suscepisti, diu desiderata, sollicitè ama-
ta, sine intermissione quæsita, & aliquandò cupienti animo præ-
parata: accipe me ab hominibus & redde me magistro meo, vt
28 per te me recipiat, qui per te me redemit. Qui hæc dicebat, obse-
cro vos fratres erat nè mortalis, an angelus? an noua aliqua crea-
tura natura diuersa? hominem fuisse mortalem, & passibilem
passio, & mors ipsa ostendit. Vnde igitur tantum gaudium,
& in tanta fragilitate tanta constantia? mortem, quam ita om-
nes timent, hominẽ ex ossibus, & carne, vt nos sumus non ti-
muisse? Belluæ ipsæ, quæ ratione carent, eam vehementissimè
timent. Ita vt ad rugitum leonis feræ, ad vocem aquilæ volu-
cres contremiscant. Sanctus autem iste vir instrumentum mor-
tis aspiciens, gaudet, & gestit. Quod autem maiorem parit ad-
rationem, est, quòd cùm Christus Redemptor noster esset, qui *Marc. 14.*
erat, & in ætatis suæ flore mortis tempore; cæpit pauere, & tę-
dere Andreas verò iam senex aduentante morte lętatur. Cùm
29 equus indomitus est, quamuis equitandi artem quis optimè *Simile.*
calleat, eum timet ascendere: at postea quam domitus est, pueri
ipsi equitare in eo audent. Cruz antequam eam Christus Re-
demptor noster ascenderet, equus erat indomitus, qui quot quot
eam ascendebant, prosternebat, eorum honorem, & vitam: qua
rè sacratissima Dei filij caro, vt vera erat caro saltus istos & suc
cussus pertimescebat: at postquam eam animosus ascendit, ita
domita, & mansueta remansit; vt pueri, & senes ausi sint,
eam absque vllo timore ascendere. Et vt clariùs loquar
secundum doctores inter Christi Redemptoris nostri, &
sanctorum dolores, hæc vna ex differentijs est; quia Chri-
stus Dominus, sine auxilio relinquebatur, vt fortis, vt ma-

Matth. 27. & Marc. 15. gis dolores perciperet. Ideo, vt hoc declararet, dicebat: vtquid 30
dereliquistime? quia quamuis diuinitas nunquam sese ab humanitate separauit, eam tamen ita pati permisit, acsi secum non haberet vnitam. Martyres verò contrario modo passi sunt, nam ex passione Christi Redemptoris nostri, suas ipsi consolationes
Marc. 14. & Luc. 22. habebant: & hoc est, quod ipse Dominus orabat in horto dicens: transfer calicem hunc à me, ideſt, oro, vt transeat calix iste ad membra mea, vt in suis tormentis ex huius calicis consideratione, consolentur. Itaque ex Domini passione fortitudo ad ipsos proueniebat, vt non solum patienter, sed hilariter paterentur. Nec solùm mortem ferre potuerunt, sed & appetere, & tanquam ad epulas inuitati adire tormenta: in quibus Spiritus Sanctus talem rorem, & consolationem in eorum cordibus influe-
D. Bernar. bat, vt longè tormenta illa superarēt. Ita Diuus Bernardus: le- 31
uabat nempè dux benignus Christus inter ipsa dura tormenta militis deuoti oculos, & vultum in sua vulnera: vt illius ex hoc animum erigeret, nè sua propria sentiret. Vbi erat tunc anima martyris? nempè in petra, in visceribus Iesu. Quid ergò, mirum si in petra habitans, in modum petræ perdurauerit, & omnia ferret? quòd si mors crudelissima, & acerbissima tormenta suauia sanctis videbantur: cur igitur diuinæ legi obtemperare, quod neque mors est neque tormentum non erit, eiusdem Domini auxilio, & fauore suaue? hæc si experiri fratres in vobis ipsis aliquando velletis: vt verissima esse deprehen-
Eccle. 23. deretis. Cognoscent (inquit Ecclesiasticus) qui derelicti sunt quoniam nihil melius est, quàm timor Dei, & nihil dulcius quàm respicere in mandatis Domini. Poterat nè clariùs di- 32
ci? Animalia natura ipsa herbas cognoscunt, quæ vtiles ipsis, aut nociuæ sunt; & vtiles quibus conseruantur, magna cùm voluptate pascunt. Homo verò qui rationis particeps & à fide doctus, res, quæ sibi vtiles sunt ad animæ suæ salutem
Eccles. 23. cognoscit, vt per illas vitam consequatur æternam, qua animi alacritate eas exercere debet? Ideò Spiritus Sanctus ait; ni-
Psalm. 144 hil dulcius quàm respicere in mandatis Domini. Et Dauid de iustis cum Deo loquens ait: memoriam abundantiæ suauitatis tuæ eructabunt; & iustitia, tua exultabunt. Mira exaggeratio! tanta in esse iustorum suauitatem, vt cum eam vix anima capiat, per os exitum sibi quærens crumpat:

hoc

33 hoc enim est exultabunt, & cor præ gaudio saliat, quod significat, exultabunt. Post hanc verò maximam huius vitæ consolationem, aliam maiorem in cælo recipiet, quæ est gloria ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

In eodem festo Sancti Andreæ

CONCIO TERTIA.

Ambulans Iesus iuxta mare Galilææ vidit duos fratres &c. Matth. 4.

1 NATVRALIS Visio secundum perspectiuæ præcepta per intromissionem fit, recipiendo species. Dei verò visio non ita; sed per extramissionẽ fit: nobis misericordiæ suæ dona conferendo: ita vt Deum videre sit bona conferre. Homines quamuis alios aspiciant, non ideo eorum quos aspiciunt, necessitatibus medentur. Dicere sibi inuicem aulici magna cum voluptate solent; rex me aspexit. Quid tum, quod inde bonum consequutum est? nullum. At Dei oculus tantam habet vim, vt animam bonis refertam efficiat. Hinc verba illa intelligetis, quæ sanctissima virgo Maria domina nostra in suo cantico dixit: quia respexit humilitatem ancillæ suæ; ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes. Hoc nomen humilitas in 2 latina lingua varium est, & æquiuocum; ex quo aliqui in sacræ scripturæ intelligentia falluntur. Sepè enim pro re vili, & infima sumitur, vt in illo, saluatorẽ expectamus Dominum nostrum Iesum Christum, qui reformabit corpus humilitatis nostræ, configuratum corpori claritatis suæ, ideſt, quamuis corpus nostrum vilissimum sit, illud tamen ad sui similitudinem clarificabit. Dixit etiam Dauid: vide humilitatem meam, & laborem meum, ideſt, quam vilis, & miser sim: ita hîc humilitatem ancillæ suæ; miseriam significat, & abiectionem. Quasi diceret sanctissima virgo: Quamuis abiecta sim, & vilis, visio Dei ita potens est, vt me respiciens talem effecerit: vt ideò beatam me omnes generationes dicturæ sint. Ita-

Luc. 1.

Philip. 3.

Psalm. 24.

que ex hoc, quòd respexit me, omne in me bonum prouenit. 3
Psalm.32. Ita etiam Dauid ait: ecce oculi Domini super metuentes eum, vt eruat à morte animas eorum: & alat eos in fame. Quo in loco significat bona omnia, tam corporalia, quàm spiritualia à Dei oculo promanare. Hinc infertur quantum à Deo petere debeamus, vt nos clementiæ suæ oculis aspiciat. Quod vt me-
Simile. lius intelligatis, considerate: quòd cùm vos ipsos in speculo aspicitis formatur in eo imago, cuius omnis existentia in eo consistit, vt eam vos aspiciatis: nam si aspicere desinitis esse illa desinit. Fingite igitur imaginem illam ratione præditam esse, & loqui posse. Dicite, obsecro qua efficacia peteret, nè ab ea recederetis, nec cessaretis aspicere? intelligens suum esse à vobis pendere, vt nunquam vos dies, nocteſque rogando defatigaretur. Placeat infinitæ Dei maiestati mentes vestras illumina 4
re, vt ex hoc intelligatis, quanti sit negligentia vestra detrimenti. Dic obsecro, ô peccator, nonnè credis animam tuam imaginem esse, quæ nullam aliam vitam habet, neque aliud esse gratuitum, nisi dum eam Deus aspicit? cur igitur ab eo dies nocteſque non petis, vt nunquam sanctissimos suos oculos auertat? cur rei tam necessariæ obliuiscris? ô cælum, ô terra, tanta, & tam cõmuni miseria obstupescite. Quin plus etiam hoc exaggerare volo. Si videretis imaginem illam speculi, non solum rogare ab eo, qui eius causa est, vt in ea suos semper oculos defixos haberet: sed iniurijs, & maledictis eum irritare, & vt inde recederet prouocare, nonnè eius stultitiam admiraremini? maximè verò, & meritò. O infœlices, & cæcos huius seculi filios! cur vos ipsos. Non admiramini, qui vestris peccatis 5
tis diuinam maiestatem quotidie prouocatis: vt vos aspicere, & opem in necessitatibus ferre cesset. Intelligite obsecro fratres mali huius grauitatem, & à Deo magno cum af-
Psalm. 24. fectu dies & noctes petite cum Dauid dicentes: vide humilitatem meam, & laborem meum; & dimitte vniuersa delicta mea.

Vidit duos fratres Simonem &c. Priùs fraternitatem nominat, quàm eorum nomina, ea enim & amor mutuus, quo simul laborabant, dispositio fuit ad hoc, vt eos Christus Redemptor noster aspexerit, & vocauerit. Erant enim fratres carne, mente, amore, & officio: & tandem in omnibus, ô si hæc fraternitas hodie in-

ter

6 ter Christianos inueniretur, Dei oculos vt nos aspiceret, inuita
ret. Hoc verisimum esse inuenietis. Quamuis plurimæ sint viæ,
vt mundum fugiamus, vnam tantum esse, vt cælum ingrediamur. Cùm Hebræi ex Ægypto egressi sunt, per plurimas partes *Psalm. 135.*
mare diuisum est, vt affirmat Dauid dicens: qui diuisit mare rubrum in diuisiones aquarum. Verùm cùm promissionis terram *Iosue. 3.*
ingressi sunt vnum tantum in Iordane factum est iter. Omnia
ferè præcepta decalogi sunt, vt peccata fugiamus, vt, non mæchaberis, non occides, non furtum facies &c. verùm vnum tantum est, vt promissam gloriæ patriam ingrediamur, & hoc est
charitatis præceptum, ad quod cætera omnia, diriguntur. Et hoc
in Dei, & proximi amore consistit. Proximi amor tanti momẽ- *Roma. 13.*
ti est, vt in eo totam legem Diuus Paulus includerit dicens: qui *Roma. 9.*
7 enim diligit proximũ, legem impleuit: & ita illud seruauit, vt de
se ipso dicat, optabã ego ipse anathema esse à Christo, pro fratribus meis. Quę verba plurib⁹ modis explicãtur. Primũ de separationetẽporali, idest, à spirituali cõuersatione, quã cum Christo
in contemplatione habebam, aliquandiu separari desiderabam:
vt fratribus meis seruirem, tãto eos amore amabã. Secũdo modo
exponitur de separatione à bonis ęternis, quasi diceret: nolo Dñe
cæli tui gloriam, nisi eam meis quoque fratribus largiris. Tãquã *Simile.*
mater, quæ puerum lactat, & nutrit, si publicum aliquod spectaculum exhibetur, & ei dicũt: si eò ire vis, puer tibi domi relinquẽdus est: illa verò, nolo ire (inquit,) si puer mihi relinquendus est.
Ita Paulus tanto filiorum amore incensus erat, vt dicat exaggerationis causa: ire nolo, nisi & ipsi quoque vnà eunt. O admirabi
8 lis amor! vt quis pecuniam det nè Deus offendatur bonum est,
& dicat, accipe soror hanc dotem, qua nubere possis, nè Deum offendas. Accipe frater hanc Eleemosynam, nè fureris, & pecces. Magna quidem charitas hæc est, vt vitam etiam quis det,
nè alij peccent maius est, verum, vt cælum, & gloriam recuset
Diuus Paulus: cùm præsertim eam iam anteà ad tertium vsque
cælum raptus prægustasset & nolo eã, dicat: vt Deũ fratres mei
offendere cessent, nõ nisi vehemẽtissimi amoris potuit esse effectus. Agè verò ô S. Apostole, nonnè scis cælum absq; culpa amitti non posse, ergò desideras culpã? sed respondeo, quod amor nescit habere modũ, non spectauit vir sanctissimus culpam, quãm
nullo modò habere voluisset: desiderium tantum spectauit, quo

vt omnes boni essent, & Deũ amarent tenebatur. Alia etiã affertur declaratio, quæ literę videtur esse conformior, & vt intelligatur, notandum est ex Budæo in Pandectis; anathema Græcè idem esse quod homo sacer: homo qui propter rempublicam sese in sacrificium offerebat, quod ita solebat fieri, cum pestis in republica erat, aut bellum, aut aliquod aliud infortunium: ibat aliquis, & dicebat populo, vestra scelera huius infortunij sunt causa, volo me pro vobis sacrificare: tunc sacris eum vestibus indutum per vrbem ducebant, stabat quisque ante ostium domus suæ, & eo transeunte, dicebat peccata mea super te: inde ad mare deducebant, aut ad sublimem aliquem montem, vbi non esset mare, & inde præcipitabant dicentes: esto victima, esto piaculum ciuitatis, omnia nostra peccata in te finem habeant. Hic igitur vocabatur homo sacer, siuè anathema: & hoc significãs ait Diuus Paulus: cupio anathema esse. Quasi diceret: ô quis mihi concederet mori, vt fratres meos à peccatis liberarem. Quarta etiam declaratio affertur: pro cuius intelligentia notandum est, in omnibus linguis nomina esse, & vocabula, quæ contrarium omnino, & aliud, quàm sonant, significant: vt lucus syluam latinè significat, non quia lucet, sed quia obscura est: parcæ vocabantur à poetis fata, eò quòd nemini parcant. Hebræa lingua, quæ non adeò copiosa est, plures habet huiusmodi voces: & ita benedicere, dicunt pro maledicere, & piscinam lacum vocant sine piscibus. Nos etiam de homine malo dicere solemus [*Es vn hombre de la gracia de Dios.*] cùm dicere velimus Diaboli esse hominem: & ita per anathema, quod rem remotã significat, res etiã significatur Deo propinqua, vt ex alijs sacræ scripturæ locis probari potest, in quibus pro anathema in Hebræo habetur Herem. idest, excissum, quod res significat ab hominum vsu remotas, & gloriæ Dei dicatas. Itaque in hoc sensu optat Diuus Paulus, Deo ita esse propinquus, & tanto amore, & charitate in census, vt suos etiam fratres posset eodem amoris igne incendere. Eius igitur imitatione, & horum fratrum, nos quoque fratres in perpetua fraternitate, & amore viuere curemus. 6 10 11

Budæ. in Pãdect.

Vidit duos fratres mittentes rete in mare erant enim piscatores. Cur necesse erat, dicere eos fuisse piscatores? nonne satis erat dixisse eos piscari? nihil carere mysterio dico. Plurimi sunt, qui piscãtur, sed non sunt piscatores. Piscantur nobiles plurimi recreandi animi

animi cauſa, & tamen piſcatores non ſunt. At verò duo iſti fratres piſcabantur, & piſcatores erant, proprio munere fungebantur. Locus vbi Ieſum Chriſtum expectare debes, eſt munus tuũ, & officium. Apparuit Deus Moyſi, cùm minaſſet gregem ad interiora deſerti. Et D. Paulus ait, Mulier ſaluabitur per filiorum generationem, ideſt, viuens, vt nupta & matrimonij leges ſeruans. Helias reperit Eliſeum arãtem in duodecim iugis boum: vbi ſpecificat textus, quòd ipſe vnus erat ex arantibus, & tunc eum vocauit: eò quòd Deus eum ſibi Prophetam elegiſſet. Ita etiam hos duos fratres ad Apoſtolatum vocauit cùm proprijs officijs occupati erant. Vna ex multis miſerijs quæ in mundo ſunt eſt, propriam artem & munus deſerere, & alienis incumbere. Quia filij Aaron, Nadab, & Abiu, obtulerunt Deo ignem alienum, quod eis præceptum non erat, egreſſus eſt ignis à Domino, & deuorauit eos. Si nuptus es viue vt nuptus nè, offeras ignem alienum, quia te Deus puniet. Arma Saul meliora erant, quàm arma Dauid, ſed non ideò vtiliora, & ideò ſuis proprijs armis gigantem ſuperauit. Religionis ſtatus matrimonio perfectior eſt. Verùm tibi qui vxorem habes, plus te ita viuere decet, vt nuptum, quàm vt religioſum: rerum quæ familiæ tuæ neceſſariæ ſunt oblitum. Sancta erat lex, quam Sichem volebat accipere, ſed quia ſui tantum appetitus gratia recipiebat nihil illi profuit. Cùm Gedeon excuteret, & purgaret frumenta, apparuit ei Angelus Domini, & dixit Dei nomine: vade in hac fortitudine tua, & liberabis Iſrael de manu Madian. O quantum in Dei ſeruitio proficeremus, ſi in eo tantum nos occuparemus, quod muneri noſtro, & officio conuenit: ea verò, quæ ad nos minimè pertinent omitteremus. Fatetur Dauid ſe amiſiſſe virtutẽ, cuius rei cauſam fuiſſe ait, animi ſui diſtractionẽ: dereliquit me (inquit) virtus mea & lumẽ oculorũ meorum, & ipſum non non eſt mecum. Vbi illud, &, denotat cauſam. Ac ſi diceret, quia lumen oculorum meorum non eſt mecum, quo non ſe cæcum fuiſſe ſignificat, ſed quod intellectu, quem cùm Deus illi dediſſet, vt ſeipſum cognoſceret, & eo animæ ſuæ damnis mederetur, eo non in ſeipſo, ſed in alijs vtebatur. Quid inde factum eſt? Amici mei, & proximi mei receſſerunt à me. Hoc enim ijs accidere ſolet, qui aliena curant, vt cum omnes, & ipſimet amici odio proſequantur, & deſerant, ſcilicet, ſi boni ſunt, tales

12 Exod. 3
1. ad Tim. 11
3. Reg. 19
Leui. 10.
33
1. Reg. 17.
Gen. 24.
Iudi. 4.
14
Pſal. 37

Eccleſ. 1. enim eſſe debebant amici Dauid. Plurimum hæc exaggeratur 15
miſeria à Salomone, dum ait: propoſui in animo meo quærere,
& inueſtigare ſapienter de omnibus, quæ fiunt ſub Sole. Hanc
occupationem peſsimã dedit Deus filijs hominum, vt occupen-
tur in ea. Notate vt occupationem peſsimam vocat, & ait, quòd
dedit eam Deus filijs hominum, ideſt, permiſit illis in ea occupa-
ri in aliorum peccatorum pœnam. Vt cùm tot in anima tua, &
in familia habeas, quæ cures, aliena tamen ſpectes, vt viuit illa
mulier, & quis illi dedit, quod habet, & alia huiuſmodi: ex qui-
bus tot damna, & mala in republica conſequuntur. Obſecro igi-
tur vos fratres per viſcera miſericordiæ Dei noſtri, ad vniuſcuiuſ
que pedes humiliter demiſſus, vt peſsimã hãc occupationẽ omit
tere, & veſtris malis mederi omni diligẽtia poſt hac velitis. Audi
2. ad Cor. 5 te quid D. Paulus dicat. Omnes nos manifeſtari oportet ante tri- 16
bunal Chriſti, vt referat vnuſquiſq; propria corporis, prout geſ-
ſit, ſiue bonum ſiue malum. Videtisnè, vt dicat vnũquemq; pro
priorum operum rationẽ Deo eſſe redditurum: vt præmium, aut
pœnam, prout illa merentur accipiat? O verba pluſquàm acuti
gladij acuta! ò animæ æternæ, & immortales! animaduertite hęc,
recordamini, quòd quàm ęternus eſt Deus, tam ęterni vos eritis,
aut viuis in inferno ignibus conflagrantes, aut incomparabili cæ
Simile. li gloria perfruentes: & ideò ſua quiſque curet. Ingredimini in
domum aliquam amplam, & puluere ſordidam, videbitis cubi-
cula depicta, & aurata araneis plena, & ſemidiruta, quæ ingreſ-
ſi veſpertiliones, & aues aliæ fœdant. Quid hoc eſt? Quæ nam
eſt huius rei cauſa? quia nimirũ Dominus in ea non habitat. Prin
cipis cuiuſdã eſt, qui in regis aula viuit: & ita cum habitatore ca- 17
reat ruinam per diuerſas partes minatur. Huiuſmodi eſt anima,
& conſcientia tua, ò infœlix peccator! nam, quia in ea non habi
tas, fœda eſt, ſordida, & propè euerſa.

Ait illis. Venite poſt me, faciam vos piſcatores hominum. Suauem
Dei prouidentiam animaduertite: qui eorum officia non tollit,
ſed perficit. Eodem modo cùm hominis affectus tolli non poſ-
ſint, eos vult perfici. Plures ſunt affectus, quibus mouetur ani-
mus, ſcilicet, gaudium, ſpes, dolor, timor, amor, & odium, quæ-
quidẽ euelli ex animo non poſſunt, quod curare debemus eſt, vt
Exo. 3. ex malo mutentur in bonũ. Cum ſciret Deus Hebræos edendi
amicos eſſe, cùm ex Ægypto liberare vellet: Iuſsit Moyſi illis di

cere

18 cere, Deus patrũ veſtrorum apparuit mihi dicens. Viſitans viſitaui vos, & dixit: vt educam vos de afflictione Ægypti ad terram fluentem lacte & melle. Videtiſnè Dei artificium, qui affectum quidem nõ tollit, ſed ab Ægypti cibis ad terrę promiſsionis cibos immutat. Cùm ad ſacrificandũ idolis inclinatos videret: ſacrificare non prohibuit, ſed ſibi ſacrificari iuſsit, vt in libris Exodi, & Leuitici videre eſt: ita & nos affectus noſtros in melius mutare vult. Spem in hominibus collocatam habes, muta, & in Deo collo ca, quia maledictus homo qui cõfidit in homine, qui ponit carnem brachiũ ſuum. Mundi times infortunia, nolite timere eos, *Hiere. 17.* qui occidunt corpus, animã autem non poſſunt occidere, timete eum, qui poſtquam occiderit habet poteſtatem mittere in gehẽnam, humanis rebus gaudetis. Audite quid ſuis diſcipulis Dñs *Luc. 22*
19 dicat: in hoc nolite gaudere, q̃ ſpiritus vobis ſubijciũtur, gaudete *Luc. 10*
autẽ, quòd nomina veſtra ſcripta ſunt in cælis. Triſtes eſtis ob dã *2. Cor. 7.*
na tẽporalia, mutate hanc triſtitiã, quæ enim ſecundũ Deũ triſtitia eſt, pœnitentiã in ſalutẽ ſtabilẽ operatur: ſæculi autẽ triſtitia mortẽ operatur. Hoc artificio vſus eſt dñs hoc loco: non enim dixit, Venite poſt me, faciã vos principes terræ, ne officij nouitate obſtupeſcerẽt: ſed faciã (inquit) vos fieri piſcatores hominum.

Venite poſt me. O Chriſte vitæ reparator & animarum noſtrarum amor ſuauiſsime! cur ò domine rem adeò difficilem vt eſt teſequi hominibus iubes? quid eſt homo, vt ſequi poſsit Regẽ factorem ſuum? ait Eccleſiaſtes. Quod tãquam rem difficilem ait, *Eccleſ. 1.*
imo & naturæ corruptæ viribus impoſsibilem nam quemadmo *Simile.*
dum agnus infirmus, & tener leonem neque in fortitudine, neq; *Pſal. 103*
20 in curſu, neq; in rugitu, neque in victoria ſequi poteſt: ita homo *Hebræ. 7.*
imbecillis, & miſer te potentiſsime Rex ſequi nõ poteſt, qui ambulas ſuper pẽnas ventorum. De quo D. Paulus ait: quòd & ſanctus, & innocens ſegregatus à peccatoribus, & excelſior cælis factus. Sed reſpondeo vna cum diuina vocatione fauorem quoq; & auxilium ſuppeditari: vt eum ſequi poſsimus, ille nos hortatur, & docet, & ita quod impoſsibile humanis viribus eſſet, diuina fit ope facillimum. Qua in re plurimum notandum eſt, quòd Deus nõ vult nos eſſe quod ipſe eſt, neque poſſe quod poteſt, neque ſcire quod ſcit: ſed velle tantũ quod vult. Per voluntatis iter eũ nos ſequi deſiderat: & vt ille omne quod bonũ eſt amat, ita & nos amare. Operibus autẽ id tantũ q̃ prẽſtare poſſumus exequi.

Quare

Quare nè queri homo posset, & diceret, quomodo dominè, iu- 21
bes me humilem esse, & me ipsum contemnere, qui honorem
& gloriam tuam ita amas: vt Angelos ipsos, eò q̃ in ea te lædere
voluerunt de cælo deieceris? Iubes vt meas iniurias ignoscam,
Psal. 93 & Deus vltionum vis appellari, & nemo te iniuria afficit, qui
pœnas non det. Pauperem esse iubes, qui tam dives es, vt dicas,
Psal. 49. meus est orbis terrarum. Iubes me noctes ac dies laborare, tu
verò tanta cum gloria in cælo quiescis. Mansuetum me esse, &
humilem iubes, qui tanquam Leo es iratus, & rugiens, cui nemo
resistere potest. Hoc idem est ac si scribere nos, aut pingere sine
exemplari iuberes. Accipit itaque diuina maiestas candidam
illam sacræ humanitatis chartam, propria manu quæ est filij per
sona, & in ea virtutes omnes, & perfectiones scripsit, quas nos in
de transcribere possemus. Accipit pulcherrimum illud sanctis- 22
simi corporis velum Spiritus sancti manibus in sacratissimæ vir
ginis textrina contextum: & in eo duris clauis in sanctæ crucis
ligno extenso ea nobis omnia depicta proposuit, quæ nobis imi
tanda sunt. Querebaris hominem Deum esse terribilem, &
tremendum: aspice hîc mansuetum, & humilem, tanquam ag-
num, cuius vellere te debes induere, & sanguine lauare. Que-
rebaris Deum adeò honorem, & gloriam suam æstimare, te ve-
rò humilem velle, & demissum: aspice hîc humilem, & demis-
sum vsque ad mortem, mortem autẽ crucis. Querebaris Deum
esse vltionum: audi voces quas patri pro inimicis fundit, pater
ignosce illis. Querebaris cùm dives esset, paupertatem iubere:
aspice nudum, & pauperem, ita vt non habeat vbi reclinet ca-
put suum. En igitur exemplar quod imitari potes. En quod 23
in Deo sequi debes: merito igitur clamat pijssimus Iesus: veni-
te post me. O ineffabilem Dei misericordiam, qui miseriæ, &
imbecillitati nostræ respondere voluit. Quæ igitur causa est, cur
Simile. eum tam pauci sequuntur? cùm iter facitis, nè aberretis à via ab
ijs qui occurrunt petitis, vt doceant. Si is qui docere debet lon-
giùs distat galerum manu sumit, & eo indicat, qua iter sit: quòd
si propè est manu indicat: & tunc si aberratis maior est culpa.
Eodem modo cùm homines per hanc mundi viam iter facientes
in cælum cuperent peruenire: petebat Dauid à Deo eorum no-
mine, vias tuas domine demonstra mihi. Verùm cùm longissi-
Psal. 24 mè Deus distaret, qui nondum humanam carnem assumpserat,

nec

24 necdum tam singularia in nos beneficia contulerat, (hoc enim distare appello.) Galero docebat iter, *Con el sombrero, con sombra,* quæ erat cæremoniarum sacrificiorũ, & præceptorum legis multitudo. De quibus omnibus ait D. Paulus: quæ sunt vmbra futurorum. At verò cùm Deus hominibus factus est humanitate propinquus, tot in eos beneficia, & tam singularia conferendo, vt redemptionis beneficia sunt, iam non galero, sed propria manu, quæ vnigenitus eius filius est, iter docet. Et ita hoc exaggerans beneficium sanctus Isaias, inquit: non faciet auolare à te vltra doctorem tuum: & erunt oculi tui videntes præceptorem tuũ, & aures tuæ audient verbum post tergum monẽtis. Ait post tergum, nos esse sic admoniturum, hâc eundum est. Quanquam liberum arbitrium non tollit, quia vocat, non cogit. Quam igitur
25 excusationẽ afferemus, si tali auxilio errabimus? Cur nõ omnes viæ labores, & difficultates superare conabimur. Hoc significat sanctus Hieremi. dicens. Non sum turbatus te pastorem sequens. Non turbantur sancti te, ô Domine, in laboribus præeuntem. Hæc omnia his verbis significantur, venite post me.

Coloſ. 2.

Iſai. 30.

Hiere. 19

At illi continuo relictis retibus sequuti sunt eum. O admirabilis prõptitudo! quæ pigritiam nostram redarguit. Quod si dicitis admirabile aliquod Christi redẽptoris nostri factum viderũt, quo ad eum tanta cum celeritate sequẽdum incitati sunt: nos verò nihil huiusmodi videmus, & ideò mirum non est si non ita accurrimus, dico: dubitandum non esse plurima, & stupenda domini opera eos vidisse: sed certa est, & indubitata veritas nihil maius vidisse Apostolos, quo incitari possent, vt relictis omnibus do-
26 minum sequerentur: quam hoc ipsum quod fide credimus, adeò certè, & firmiter, imò multò magis ac si oculis videremus: & ideò nulla excusatione digni sumus. Hoc verbum, continuò admirabilem diuinæ vocationis efficaciam significat, quam etiam singulari quadam ratione declarauit sponsa, dicens. Dilectus meus misit manum suam per foramen, & venter meus intremuit ad tactum eius. Venter, ideſt, viscera mea contremuerunt ad tactum eius, vel vt in Hebræo est, super eum, ideſt eius gratia. Quàm turbata diuino illo tactu remanserit, clarius Hebræum verbum significat, hamu, pro quo posuit interpres: commota sum. Cùm propriè significet, infremere, & de mari turbato propriè dicatur. Vnde sponsa desumpsit, vt significaret, cor suum tanquam ma-

Canti. 5

re

re fremens, & turbatum tempestate remansisse. *O valas me la bea-* 27
tissima Trinidad. Quàm admirabilis est in anima diuinæ manus operatio, quæ mugire eam, fremere, & suspirare efficit, Irati & tumefacti maris instar, quem quidem effectum si sancti viri in seipsis ostenderunt, quandoquidem statim quicquid habebant, reliquerunt: vt eum sequerentur. Cùm Abraham singulare illud opus effecit, proprium filium Deo in sacrificium offerendo, di-
Gen. 22 xit ei Angelus. Nunc cognoui, quòd timeas Dominum, idest, nunc cognoscet mundus, quòd timeas Dominum. Tunc pietas & verus Dei timor, & amor cognoscitur: cùm nè eum offendamus, res, quas plurimum amamus, amittere malumus. Et hoc est
Luc. 14 quod ipsemet Dominus dixit. Nisi quis renunciauerit omnibus quæ possidet, non potest meus esse discipulus. Quod si dicitis hos pauca reliquisse: quia nihil præter retia reliquerunt, dico, 28 quòd plura reliquissent, si plura habuissent. Deus non tantum, quod præstatur, sed etiam quod optatur, spectat. Et ita dixit Angelus Abraham loco citato: quia fecisti hanc rem, & non pepercisti vnigenito filio tuo, benedicam tibi: quamuis re ipsa Abraham non sacrificauit filium, voluntatem Deus recepit, ac si vere sacrificasset. Et ideò ait, quia fecisti. Si igitur hi sancti Apostoli totius orbis principes fuissent, eum (credo) reliquissent, vt Christum redemptorem nostrum sequerentur, & hoc desiderium di-
Psal. 9. uina maiestas spectauit. Vnde Dauid. Desiderium pauperum exaudiuit Dominus, præparationem cordis eorum audiuit auris tua. Non ait desiderium diuitum, quia diuitibus, qui plurimum possunt, non satis sunt desideria, nisi ea exequuntur: pauperes verò plus præstare non possunt. Benedictus, & glorificatus sit talis Deus. Quis est tam durus, & ferreus, qui tam pio Domi- 29
no, & tam grato seruire recusset? Mundi principes quamuis plurima ijs diligentia seruias, vix opera, & facta remunerant: hic verò non solum bona opera, sed etiam bona desideria magnis remunerat præmijs: hîc gratia, in cælo gloria, ad quam nos perducat idem Iesus Mariæ filius,

Amen.

In

In eodem festo Sancti Andreæ

CONCIO QVARTA.

Ambulans Iesus iuxta mare Galilææ vidit duos fratres &c. Matth. 4.

Simile.

QVI columbaria habent, vt columbis frequententur, hoc artificio vti solēt: columbam vnam ex domesticis granis odoriferis, & dulcibus pascunt, rostrum deinde & alas melle vngunt: & ita emittunt: vt ad loca euolet, quò siluestres columbæ conuenire solent, quæ dulcedine illa allectæ eam sequūtur: quas eodem modo melle liniunt, vt cæteris esca sint, & ita paulatim columbarium frequentetur. Creauit Deus cælum, vt columbis impleret, & ideò columbarium conuenientissimè appellari potest, eò enim columbæ tantum ingredientur. Et ideo Dei filius monuit homines, dicens. Estote simplices sicut columbæ. Coruis enim *Matth. 10.* nigris, & fœdis in cælesti hoc colūbario locus nō est, nisi prius in colūbas mutētur. Et hæc causa est, cur sponso nō satis fuit dicere, *Cant. 4.* ꝙ spōsa, quæ est anima iusti, oculos habet columbæ: verum etiā columbam absolutè vocat. Cùm enim dixisset: quàm pulchra es amica mea, oculi tui columbarum. Inferiùs dixit, aperi mihi *Cant. 5.* columba mea. O quot ac quantas excellentias, hoc columbæ nomine Spiritus sanctus significat. Significat synceritatem, & bonæ æstimationis splendorem, quia pennæ columbæ deargentatæ, & posteriora dorsi eius in pallore auri. Significat lacrymarū *Psal. 67.* abundantiam, quia columba gemitum pro cantu habet. Significat etiam fidē, quam anima diuino sponso seruare debet, quia columba non miscetur indifferēter, vni tantum sociatur. Cùmq; colūbus, vt experientia videre est, zelosissimus sit: cùm foris venit ad locum vbi columba est, quasi aliquid suspicetur, concutitur, & turbatur, attollit pectus, & tanquam iratus gemit, eam hinc inde circumit, & rostro aliquando ferit: quæ omnia singulari manſue-

manſuetudine columba perfert, quia nec fugit, nec ſe defendit, donec eius patientia columbus manſuefit, iras deponit, & ſuſpicionis oblitus ad amores redit. Quæ omnia animæ ſanctæ manſuetudinem, & patientiam repreſentant, qua ſi diuinus ſponſus eius amoris zeloſiſsimus aliquò iraſcitur, & aduerſi aliquid ei in hac vita permittit accidere, nè ſuũ amorem in alio collocet, perfert & tolerat omnia, donec eius manſuetudine motus, manſuetus factus, & mitis, eam ſuauiſsimis cæli delicijs, & amoribus conſolatur. Vt igitur has columbas in cælum pater æternus attraheret, manſuetiſsimam hanc columbam Ieſum Chriſtum redemptorem noſtrum immiſit, quæ fuit diuinæ fruitionis ſuauitate depaſta, vt fatetur Eccleſiaſticus, eius nomine dicens. Spiritus meus ſuper mel dulcis. Os habuit ſuauiſsimum, & ita verba loquutus eſt ſuauiſsima. Alas etiam dulces habuit: quæ ſunt admirabilia eius opera, & ita & verbis, & operibus, ad ſanctiſsimam ſuam legem homines conuertit, quorum primi fuerunt Apoſtoli, qui eum relictis retibus ſequuti ſunt. Quibus etiam vt alias columbas attraheret verba dedit, & opera admirabilia, vt ijs pollicitus eſt dicens: dabo vobis os & ſapientiam, cui non poterunt contradicere omnes aduerſarij veſtri. Ex his omnibus fratres intelligetis quanti nobis referat, curare, vt columbæ fiamus, ideſt, eius conditiones habeamus, vt ſuperiùs declaraui: ſi in cæleſte illud columbariũ admitti volumus. Res eſt admiratione digna, quam ob cauſam cũm Chriſtus redemptor noſter mundum vellet ad ſuam obedientiam redigere, huius operis miniſtros ſibi, & coadiutores elegit rudes homines, qui nihil ferè ſciebant, præterquam retia reficere, & piſcari. Huic dubitationi reſpondetur huiuſmodi elegiſſe, vt admirabilem ſuam potentiam magis oſtẽderet, & humanam ſuperbiam ita euerteret: vt intelligeretur Dei opus hoc eſſe, non hominum. In operibus artificialibus, quò maior laus inſtrumẽto tribuitur, eò maior detrahitur artifici. Si quis calamo benè præparato ſcribit quamuis optime ſcribat, dici tamen ſolet hoc calamo quiuis optimè ſcribet: quòd ſi malè præparato optimè nihilominus ſcribit, laus omnis, & gloria ſcriptori tribuitur, qui tam malo inſtrumento opus fecit tam bonũ. Hæc igitur fuit Dei gloria admirabilis, qui tam vili inſtrumẽto opus fecit tam ſingulare, vt eſt mundi ad fidem cõuerſio. Et hoc eſt quod. D. Paulus ait his verbis, Habemus theſaurum iſtum

Eccle. 24.

Luc. 21.

Simile.

2. Cor. 4.

in

7 invasis fictilibus, vt sublimitas sit virtutis Dei, & non ex nobis,
ideſt, prædicationem Euangelij posuit Deus in infimis hominibus, vt infirmitas vasculi facilè declaret, hęc tam magnifica opera nequaquam à tam infimis vasculis facta fuisse. Hoc idem docuit, dicens. Misit me Christus, euangelizare, non in sapientia 1. Cor. 1.
verbi, vt non euacuetur crux Christi, ideſt, ne humano artificio animarum conuersio facta videatur, & honor Iesu Christi cruci detrahatur. Et inferius sese magis declarans ait: videte vocationem vestram fratres, quia non multi sapientes secũdum carnem, sed quæ stulta sunt mundi elegit Deus, vt confundat sapientes: vt non glorietur omnis caro in conspectu eius, quia si sapientes elegisset: potuissent gloriari dicentes: hoc sapientia nostra factum est. Clamauerunt filij Israel ad Dominum, qui suscitauit Iudi. 3
8 eis saluatorem vocabulo Aioth, qui vtraque manu pro dextera vtebatur, quod sacra scriptura notauit, vt doceret, quid Principes, & Gubernatores præstare debeant, suos nimirum subditos ab exterioribus inimicis defendere, & ab interiorum tyrannide. Sunt enim plurimi, qui vna tantum manu pugnant, & subditos suos ab externis inimicis tuentur, non ab internis, qui propria cuiusque vitia sunt, & affectus. Vbi nos legimus vtebatur vtraque manu pro dextera, in Hebræo habetur, erat Aioth inualidus manu dextra: quo significatur quam bonus artifex est Deus qui instrumentis vilibus, & infirmis admirabilia operatur: vt eo duce, qui inualidus erat manu dextra, quod plurimum ad rem facit, de qua loquimur. Et ideò fratres. Cùm nos inutiliores, & imbecilliores nobis esse videbimur: tunc confidere maxi-
9 me debemus, conuenientiora diuinæ operationis instrumenta fore: vt Dominus infinitam suam sapientiam, & potentiam in nobis ostendat. Hanc ob causam ait propheta Isaias. Et non di- Isai. 56.
cat Eunuchus, eccè ego lignum aridum. Quia hæc dicit Dominus. Eunuchis, qui custodierint sabbatha mea, & elegerint, quæ ego volui, & tenuerint fœdus meum, dabo eis in domo mea locum, & nomen melius à filijs, & filiabus: nomen sempiternum dabo eis, quod non peribit. Benedicta sit ò Domine altissima tua maiestas, qui tantam his verbis fiduciam hominum imbecillitati præbes. Neminem desperare iubet, quamuis se noscat infirmum eius se voluntati subijciat, qui res admirabiles ea ipsa infirmitate poterit operari.

Act. 10. Ait igitur sanctum Euangelium. *Ambulans Iesus iuxta mare* 10
Galilææ. Quærebat Dominus, cui benefacere posset, de quo Di
uus Petrus. Qui pertransit benefaciendo, & sanando omnes
oppressos à diabolo. Hac de causa deambulabat Iesus iuxta
mare: non vt otiaretur, vt plurimi, qui domi Deum offenden-
do defatigati per hortos, prata, & alia loca amœna deambu-
lant: vt hîc quoque rursus offendant, & alios, vt offendant,
inducant. Quemadmodum Christus, Dei filius singulis horis,
& momentis domi, & foris stans, & ambulans sanctis rebus oc-
cupabatur. Ita homines sunt, qui omnibus horis, & in omni
loco sunt ad innumerabilia prope mala committenda parati.
Magna est profecto miseria, vt viuant hodie Christiani, consi-
derare, tanta cum negligentia, ac si ad edendum tantum ad lu-
denduni, ad deambulandum ad omnia scelera, & mala nati es- 11
Sapi. 15. semus, de his dicit Sapiens, Æstimauerunt lusum esse vitam no
strum, & conuersationem vitæ compositam ad lucrum. O cæ-
citatem horribilem! ita viuere acsi alia vita non esset, nec Deo
actionum nostrarum ratio reddenda. Qua in re plus peccant no-
biles, & diuites, quàm pauperes. Et ita de his queritur Domi-
Hiere. 48. nus, dicens. Fertilis fuit Moab ab adolescentia sua, & requie-
uit in fæcibus suis nec transfusus est de vase in vas, & in trans-
migrationem non abijt, idcircò permansit gustus eius in eo, &
odor eius non est immutatus. Hoc enim in nobilibus, & di-
uitibus accidit, qui cùm ab adolescentia sua in delicijs, & om-
nium rerum abundantia educati fuerint: fæces, quæ peccata sunt,
ita in his residunt, vt mores mutare nesciant: sed semper in eo-
dem vitæ sapore, & odore persistunt, Dei gustui ingrati & in- 12
ter homines infames. Hoc enim significat saporē malum, & odo
rem habere, per fœces autem peccata significauit. Et hoc pro-
Sopho. 1 pheta Sophonias declarauit his verbis: & erit in tempore illo:
scrutabor Hierusalem in lucernis, & visitabo super viros defi-
xos in fœcibus suis, qui dicunt, &c. O infœlices peccatores!
in peccatorum fœcibus defixos, quid vobis fiet in eo Iudicij
die, nisi nunc vos mutare curatis, & transfundi de vase in vas?
Omittite igitur fratres inutiles istas deambulationes: sed potius
foramen vobis aliquod quærite, in quo peccata vestra deplora-
re possitis.

Ambulans Iesus iuxta mare Galilææ. Et cum diues esset thesaurum

suum

13 ſuum ſecum habebat, vt ſi neceſsitas aliqua occurreret, opem ferre poſſet. Non vt nonnulli facere ſolent, qui quamuis diuites ſint, domo exeunt ſine crumena, & ſi pauper ab ijs eleemoſynam petit, promptam habent excuſationem, domi crumenam reliqui. Diſcite crudeles à diuino hoc præceptore, qui cum deambulatum exibat, theſaurum ſuum ſecum ſemper habebat: & cùm duos hos fratres vidiſſet egentes, vt opem ferret vocauit dicens. *Venite poſt me, faciam vos fieri piſcatores hominum.* Quaſi diceret: ſingularia vobis beneficia polliceor. Idem & vobis faciendum eſt, vt vos pietatis oculis Deus aſpiciat. Audite quod dicat Spiritus ſanctus, Fili eleemoſynam pauperis nè defraudes. *Eccle. 4.* Animaduertite, vt eleemoſynam pauperis eſſe dicat. Quod ſuum eſt non eſſe illi denegandum. Ne exiſtimetis beneficium
14 maximum eſſe cùm datis, ſed fraudem eſſe, cum denegatis: quod ſi illi, qui rem ſudore ſuo, & labore acquirunt fraudem committunt, niſi pauperum neceſsitati medentur cum poſſunt, & cùm fieri hoc Dominus Iubet: quid de Eccleſiaſticis dicendum erit, niſi pij ſunt, & miſericordes? Horum redditus iuſtiori titulo pauperum eleemoſynæ vocantur: & maiorē omnino fraudem committunt. Idolo cuidam, quod vocabatur Bel offerebat popu- *Dani. 4.* lus eſcas plurimas, & vinum: quia Sacerdotes perſuaſerant illi, idolum ea omnia, quæ illi offerebant, comedere, illi autem (inquit ſacra ſcriptura) fecerant ſub menſa abſconditum introitum, & deuorabant ea, neque ſolum illi, ſed eorum quoque vxores, & filij, ſed excitauit Deus Danielem, qui fraudem ex veſtigijs Regi detegeret, qui eos ſeueriſsimè puniuit. Noſtris tempori-
15 bus populus Chriſtianus multa templo offert, vt ſunt decimæ, primitiæ, & alia: & hæc offert ſibi perſuadens quod detracto eo, quod ad templi miniſtros alendos neceſſarium eſt: quod ſupereſt Deus, ideſt, eius pauperes comedunt. Certum enim eſt, q̃ eorum nullus, qui ſanctis Eccleſijs redditus reliquerũt, voluit, vt ijs canes venatici alerẽtur, neq; alia fierent vana & profana: taceo de mulieribus & filijs, q̃ de hominibus Deo ſacris, necdum dicī ferẽdũ eſſe videtur. Verũ ingrediũtur plurimi ſacerdotes per portas ſecretas, & abſcõditas, vt redditus iſtos comedant, & hi ſunt, qui per ambitionẽ, & ſimoniã ad eccleſiaſticas dignitates aſcendunt: de quibus Dñs, qui nõ intrat per oſtium ille fur eſt, & latro. *Ioan. 10.* Hi ex veſtigijs cognoſcuntur. Spectate eorum vitam, & quæ

populo præbent exempla, & inde intelligetis an per ostium in- 16
gressi sint, an per absconditum introitum: pastores ne sint, an
fures ingressi ne sint Dei Ecclesiam, vt orent, an vt comedant,
quæ offeruntur, vt sacerdotes illi Bel, qui quamuis postquam
in furto sunt deprehensi, morte pœnas dederunt. Nunc in Chri-
stiana republica, vix est, qui malis nonnullis Ecclesiasticis di-
cat saltem malè agis, sed quamuis in hac vita impunè peccent, ni
si sese emendent pœna eos expectat æterna.

At illi continuo relictis retibus secuti sunt eum. O quot hîc adestis
quos sæpius Deus vocauit, & à malo recedere optantes, pigritia
Simile. tamen vos in eo detinet? Sicut ostium voluitur in cardine suo ita
piger in lectulo suo. De vno quoque peccatorum dicitur, qui
Prouer. 26. pigri sunt, & negligentes. Ostium quamuis hinc, inde circum-
agitur, semper tamen hæret in cardine: ita piger bonis deside- 17
rijs huc, illuc mouetur, quæ Deus in eo imprimit, sed nunquam
exit è peccato, & in eo tanquam in cardine ostium voluitur. De
Prouer. 26 his etiam dicitur. Leo est in via (dicit piger) & læna in itineri-
bus. Ah superbe dæmon tibi, Leo factus obijcitur, nec te Ie-
sum Christum per humilitatis, & cæterarum virtutum iter se-
qui sinit, si ignoscere vis, pusillanimitatis existimationem op-
ponit. Si viuendi mediocritate contentus es, & vestium, & su-
pellectilis pompam contemnis, cæteris te contemptui fore, ait.
Si aliena restituis, de necessitatis periculo admonet. Hic est
Glossa. Leo, qui in virtutis via occurrit. Læna autem glossa ait: præ-
teritorum peccatorum esse delectationem, quæ te ne Iesum
Christum, redemptorem tuum sequaris alacriter remorantur:
& ita per dirupta, & periculosa rupium, & saltuum itinera va 18
garis incertus: vt vagari solent ij, qui rectum, & planum iter
Leonem fugientes reliquerunt. Dicere volo, quòd si Iesum Chri
stum sequeris, diuinæ eius legis præcepta seruans quietus, &
securus vines: & si hæc, quæ difficilia quidem videntur, fugies,
in plurima pericula, & labores incides. Hanc ob causam inter
Prouer. 31. laudes, quas Spiritus sanctus animæ iustæ tribuit. Vna est, & po
tissima accingit fortitudinem lumbos suos, roborauit brachium
suum: & addit, fortitudo, & decor indumentum eius. Merito
vocat fortitudinem indumentum, quia quemadmodum vestis
non vni tantum membro, sed omnibus vtile est, ita fortitudo cõ
munis est virtus, quæ nõ vni tantũ virtuti, sed omnibus inseruit.

Quæ

19 Quæ enim virtus, dicite obsecro sine fortitudine exerceri potest, cùm omnes repugnantiam habeant? Anima sine fortitudine est tanquam miles inter armatos hostes inermis, quem quiuis facillime superare potest. Rogate igitur fratres Dominum, vt vos hac virtute muniat, quo maiori animo retia ista, quibus vos irretitos video relinquere posſitis: & redemptorem vestrum magna cum alacritate sequi. Mundi creaturæ omnes retia quædam sunt quibus homines leues, & infirmi capiuntur. Pulchritudo illa, & voluptas, qua alliciuntur est esca, vt ea inuitati facilius retibus implicentur, quæ non ipse dico, sed sacra scriptura affirmat, dicens. Creaturæ Dei factæ sunt in tentationem animæ hominum, & in muscipulam pedibus insipientium. Quæ non ita intelligenda sunt, ac si Deus creaturas fecerit, vt homi- *Sapi. 24.*
20 nibus tentatio essent, & laquei. Non enim eas ideò tam pulchras effecit: sed vt per eas ad diuinum eius amorem attraherentur. Verùm homines sua malitia eas sibi retia effecerunt, vt sese earum illicitis amoribus irretirent, creatorem suum propter eas deserendo. Et ideò sententiam illam statim limitauit, nam cùm dixisset, factæ sunt in tentationem, addidit, & in muscipulam pedibus insipientum: significans insipientes tantum decipi. Hæc igitur retia sunt nobis relinquenda. Scio hoc hominibus persuaderi difficile posse, quia & id quod furati sunt non sine dolore restituunt, quantòmagis id, quod proprio sudore, & labore acquisierunt. Egebat Adam societate quia, vt dicitur: *Gen. 2.*
non inueniebatur ei adiutor similis eius inter omnia bruta animantia. Decebat autem, vt mulier, quam Deus illi daturus
21 erat in sociam, ex eodem Adam egrederetur: vt eam plus amaret, & vt omnes ab vno principio orti maiori vnitate, & concordia coniungeremur. Verùm nè ægreferret Adam vnam sibi de costis eripi, quamuis in eius vtilitatem fieret: immisit Deus soporem, ideſt, extasim in Adam, vt hoc modo sopitus costæ dolorem non sentiret. Potuisset quidem Deus costam ei, sine dolore eripere, quamuis sopitus non esset, sopire tamen maluit, vt doceret nos, quòd vt homines mundum sine dolore relinquant, sopire eos debemus: & vt dormiant persuadere, ideſt, vt diuina contemplentur, & orationis, & meditationis amici sint: hoc enim cælesti somno, & extasi ab humanis rebus sine dolore, imò magna cùm voluptate auellimur. De

aliquo, qui dicit sit dicere vulgariter solemus, *Es hombre que tiene costilla.* Hanc igitur costam: si dormire scit, idest, orare, & me ditari sine vllo dolore dabit, quoties fratres rogaui vos, vt aliquã temporis partem in rerum diuinarum consideratione velitis in sumere? Iterum nunc rogo, & toties rogabo, quoties sese offeret occasio: inde enim discetis creaturarũ amorem ex animo deponere, & in creatore collocare. Quòd si hoc somno sopiti non estis, non modo costam, sed nè duo quidem minuta sine dolore vobis elici poterunt. De hoc diuino exercitio ea verba intelli- 22
Prouerb. 5. genda esse puto. Lætare cum muliere adolescentiæ tuæ, Cerua charissima & gratissimus hinnulus. Vbera eius inebrient te in omni tempore, in amore eius delectare iugiter. Hinnulus gratissimus est Spiritus sancti gaudium, quod in contemplatione acquiritur: vbera eius sunt fructus eius, qui animam alunt, & admi- 23
rabili voluptate perfundunt. O verba diuina! imprimat ea Dominus, in cordibus vestris. Mulier adolescentiæ tuæ vocatur hæc cælestis sapientia, & diuina conuersatio, quia ab adolescẽtia eam amare debemus, & in eius suauissimis amplexibus exerceri. *O sancta Maria señora.* Hæc si facerent homines, qua puritate, & amore, quo gaudio, & voluptate viuerent? Hanc amaui, & quæsiui eam à iuuentute mea, & quæsiui sponsam mihi assumere,
Sapi. 8. & amator factus sum formę illius, de iusto dicitur. O Deus Deus ò Deus maiestatis infinitæ inclina Domine pro tua clemẽtia horum, qui me audiunt, corda, vt hinc pulcherrimæ huius mulieris amatores discedant. Hoc optabat Dauid cum dicebat. Vnam
Psal. 26. petij à Domino, hanc requiram, vt videam voluntatẽ Domini,
Hierony. vbi D. Hieronymus ex Hebræo vertit: vt videam pulchritudinem Domini, quia vnum ex pręcipuis contemplationis exerci- 24
tijs est, Dei pulchritudinis consideratione delectari. Quod si adolescentiam vestram fratres, sine mulieris huius cælestis amore transegistis, tempus adhuc supereſt: nunc, nunc quàm primum eam amare incipite, & præterita damna compensabitis, & relictis retibus (imò & vobis ipsis) Dominum sequemini, se enim ipsum relinquere res est maioris momenti, & quæ plus ad diui-
D. Antoni. 1. parte. nam hanc sequelam confert. Narrat D. Antoninus, quod cum Socrati dixisset quidam sese hominum familiaritatem reliquisse, nihil tamen hoc sibi ad animi quietem profeciſſe, interrogauit Socrates an seipsum secum adduxerat, cùm ab hominum familia-

25 miliaritate receſsit: & cùm ita eſſe reſpondiſſet, igitur (inquit) ſolus non eras, aderat ſocius, & quod peius eſt, malus ſocius: ſi tecum tu ipſe aderas, tu ipſe tibi priùs relinquendus eras, ideſt, propria voluntas, quam ſi reliquiſſes, nec ab ea te trahi ſineres, quietiorem omnino, & meliorem vitam inueniſſes. O admirabilem Gentilis philoſophi ſententia! quam quoties plurimi experimur, qui mundum reliquimus, & tamen nihil in moribus, & vita profecimus vani, ambitioſi, auari, eodem ferè modo ſumus vt antea. Iam ſcitis fratres in vno quoque veſtrum duos reperiri, in vno quoque hominum (ait D. Paulus) duo ſunt homines. Hoc ſcientes quod vetus homo noſter ſimul crucifixus eſt, vt deſtruatur corpus peccati, vt vltra non ſeruiamus peccato. Homo vetus eſt corruptio illa, quæ ex Adam 26 ad nos hæreditario quaſi iure peruenit. Homo nouus eſt renouatio illa ſpiritus, quam per merita Chriſti redemptoris noſtri accepimus. Cùm igitur corruptionem illam relinquimus, & renouationem hanc ſequimur: tunc nos ipſos relinquere dicimur, & Ieſum Chriſtum verum ducem huius glorioſiſsimi Apoſtoli imitatione ſequi, qui quamuis retia reliquit, quibus piſces capiebat, alia accepit, vt homines piſcaretur, ideſt euangelicam doctrinam, nam quemadmodum retia ex plurimis funiculis, & filis conſtāt, ab vno tamē puncto incepta in puncto terminantur. Ita Euangelij doctrina quāuis præcepta plurima, & conſilia continet, duobus tamen punctis includitur, quæ ſunt Dei amor & proximi, in eo quod ad voluntatem pertinet. Nam quod ad intellectum pertinet, duobus etiam punctis includitur, ideſt, articulo 27 rum fide quæ ad diuinitatē pertinent, & eorum quæ ad humanitatem. Præterea quemadmodum retis aquam continere non poteſt, ita etiā doctrina euangelica non bona hæc temporalia, quæ mundi huius aquæ ſunt amariſsimæ captare debemus, ſed homines piſcari, vt Dei ſint cibus. Hanc ob cauſam aiebat D. Paulus. Non quæro veſtra, ſed vos. Hic veſter, ò patres in veſtris prædicationibus finis eſſe debet, homines in profundo peccatorū pelago demerſos extrahere, vt peccato moriātur, & ſolo Deo viuant. Aquas verò bonorū temporalium exire ſinite. Et quēadmodum piſcatores nauiculā habere ſolent, vt ex ea melius retē iacere poſſint, & plures piſces capere: ideo glorioſus hic apoſtolus Andreas in cruce tanquā in naui poni ſummo cū gaudio paſſus eſt, & in ea

Rom. 6.

2. Cor. 12.

per duorum dierum spatium crucifixus vixit, vt inde sanctissi- 28
mæ suæ doctrinæ retia melius explicaret, vt prædicandi munus
ad quod vocatus à Deo erat, exerceret. O rem admirabilem!
Christus redemptor noster crucis meditatione cohorruit. An-
dreas ad crucis aspectum exiluit. Quia nimirum Christus cum
timebat Andreæ erat humanitate vestitus, cùm gaudebat An-
dreas, Christi erat fortitudine vestitus. Timuit enim Christus
redemptor noster nè nos timeremus. In hoc æquum est, vt præ-
lati, & sancti Euangelij ministri veros sese Christi seruos esse
ostendant, vt crucem nimirum ascendant, & labores libenter su-
beant: vt piscentur animas, quæ tanquam pisces voluptatum
aquis demersi natant, in hoc mundi mari. Ita enim eum vocauit
*Psal.*103 Dauid, dicens. Hoc mare magnum, & spatiosum manibus, illic
reptilia quorum non est numerus, dixit. Spatiosum manibus, 29
& non pedibus, quia quamuis amplus sit mundus, angustus
tamen est, vnius tantum auari, & ambitiosi desiderijs, qui il-
lum vno si posset haustu absorbere vellet. Manibus verò spa-
tiosus est, & amplus, tanta enim hominum in bonis operibus
pigritia est, & negligentia, vt satis spatij ijs relinquatur qui se
se in virtutibus exercere voluerint. Qui eleemosynam dare op-
tauerit, saltem hoc non ideò omittet, quia alij vicem præue-
nientes acceperint, omnium pauperum necessitatibus succur-
rendo, plurimæ illi supererũt. Qui orare voluerit Ecclesiam non
inueniet adeò plenam, & occupatam, vt locus illi ad orandum
non sit: & ita de alijs bonis operibus. Hoc igitur significat spa-
tiosum manibus. In hoc mari Dei serui piscari debent pecca-
tores, quamuis crux illis, & mors esset subeunda. Et ita mutuò 30
nobis auxiliantes gratiam à Deo hîc consequemur, & in cæ
lo gloriam, ad quam nos perducat Iesus Mariæ
filius. Amen.

Dominica

DOMINICA SECUNDA in aduentu Domini.

CONCIO PRIMA.

Cùm audisset Ioannes in vinculis opera Christi. &c. Matth. 11.

VM Memoriam Dei filij in hunc mundũ aduentus sancta mater ecclesia hoc tempore celebret: cùm nos redempturus aduenit, Euangelia nobis quædam proponit, in quibus certissimæ huius veritatis testimonia continentur: vt hodiernum. Huius initium magnã nobis admirationem parit. Res enim admiratione digna videtur, virum hunc tam heroicum Diuũ Ioannem Baptistam Dei adeò familiarem, cuius vita tantæ erat vtilitatis, in vinculis esse. Manum illam, quæ Deum hominem factum digito indicauit dicens: ecce agnus Dei, ferreis manicis esse deuinctam. Linguæ illi, quæ tam clarum summæ veritatis dedit testimonium, tantum esse silentium impositum. Libertatem illam, qua in deserto tãta cum sanctitate viuebat; carcere esse inclusam. Virum illum, qui Iordanis aquis Christum Dei filium baptizauerat: dignus à Deo factus, vt æterni patris compater esset: talem (inquam) virum in carcere crudelissimi tortoris manu proprio sanguine baptizari. O admirabile spectaculum! quod sublimiora etiam ingenia stupida reddere admiratione potest. Et vt admirabilior res videatur, animaduertite verba illa Canticorum: en lectulũ Salomonis sexaginta fortes ambiunt ex fortissimis Israel, omnes tenẽtes gladios, & ad bella doctissimi, vniuscuiusq; ensis super femur suum propter timores nocturnos. Quorũ verborũ verus, & legitimus sensus est, per lectulum iustum significari: nã in peccatore videtur Dei maiestas quodammodo pressa esse, & contracta & eius magnificentia in angustum deducta, quia eius

Luc. 1.

Cant. 3.

opera, & effectus impedit, & ita vnum ex maioribus malis, quæ peccatũ facit est, Dei bonitati impedimẽto esse. Diuinę enim bonitatis inclinatio est, seipsam cõmunicare, quã cõmunicationem peccatum impedit. In iusto verò iacet Deus tanquã in amplo lectulo, & extenditur, & ita Hebræum nomẽ quod lectulum significat, ab extendendo, & dilatando deducitur. Sexaginta verò fortes diuersa Dei auxilia significant, quæ vndique iustum ambiũt. Quod nostra translatio ait optimè: omnes tenẽtes gladios: si verbũ interpretemur ex verbo, in Hebræo est, omnes capti, siuè apprehensi gladijs. Quo significatur ipsa Dei auxilia ab ipsa auxiliãdi inclinatione & desiderio apprehẽdi; quæ mira exaggeratio est. Vnusquisq; ensis super femur suũ significat, quã parata Dei auxilia sint, vt iusto accurrant. Propter timores nocturnos, idest, propter damna, quæ timet iustus in huius sæculi nocte. Quæ cùm ita sint cur tot enses ad iusti auxilium parati, virum hunc iustissimum ab hominum vi non defenderunt? verbis diuinæ scripturæ respondebo. Iustorum animæ in manu Dei sunt, & non tanget illos tormentum mortis, idest, malitiæ quæ peccatum est. Maxima omnino prærogatiua, & excellentia iustorũ animas talẽ meruisse locũ: vt de ijs dicatur in manu Dei sunt, vbi eas defendit, vt non à corporis laboribus, sed à peccato tangi non possit. Et hoc mysterium illud fuit, cur ipse Dñs prophetæ Ezechieli dixerit: vt adamantẽ, & vt silicẽ dedi faciem tuã; ne timeas eos. Adamas enim quãuis feriatur, non lęditur: imò si sagittis vulneras, resiliunt & reflectuntur in te ipsum sagittæ. Ita & iusto rũ persequutiones persequutoribus ipsis detrimento esse solent. Cum igitur certũ hoc in sacra scriptura sit, Deũ seruis suis tribulationes, & persequutiones permittere: inferri ex eo potest, quãti ijs referat sese fortitudine armare, vt aduersa forti animo tolerare possit, & ijs magnas sibi coronas acquirere. Hoc illud est, quod mulierem illa significare voluit Spiritus Sãctus: de qua dicitur, mulierem fortem quis inueniet? procul & de vltimis finibus pretiũ eius. Et cùm exaggerauerit, quã difficilis sit, & rara fortitudo, narrat statim admirabiles eius effectus dicens; confidit in ea cor viri sui, & spolijs non indigebit. Reddet ei bonum, & non malũ, omnibus diebus vitæ suæ. Quæsiuit lanam, & linum, & operata est consilio manuũ suarũ. Quibus verbis, & alijs quæ sequuntur significat fortitudinem esse tanquàm mulierem diligentissimam,

4

5

Sapi. 2.

Ezech. 3.

6

Prouer. 30.

quæ

7 quæ domũ, & omnes, qui in ea viuunt rebus neceſſarijs inſtruit. Sermone integro opus eſſet ad omnes huius præſtantiſsimæ virtutis effectus declarandos, qui eo in loco à Spiritu Sancto varijs & diuerſis metaphoris referuntur. De duce Veneto dicitur: quotannis mari ſolẽni quadã cæremonia nubere, & in huius fœderis ſignum annulũ in mare proijcere: quo ſignificat præcipuã eius curam eſſe debere nauium, & triremium claſſem apparare, & inſtruere: quia inde lucrum omne, & vtilitas in eam rempublicam manat. Ita virtutis amicus huic mulieri, quæ fortitudo eſt patientiæ, & tolerantiæ mater nubere debet, & eam tanquam vxorem amatam amplecti. Ita enim citò virtutum dies eueniet. Cùm igitur ſciamus cur Deus iuſtos affligi, & tribulari permittit; æquũ eſt etiam vt ſciamus quã ob cauſam iuſſerit rex He-
8 rodes ſanctiſsimum hũc virum vinciri. Quam refert D. Marcus: *Marc. 6.* ipſe (inquit) Herodes miſit, ac tenuit Ioãnẽ, & miſit eum in carcere rẽ propter Herodiadẽ vxorẽ Philippi fratris ſui, quia duxerat eã. Dicebat enim Ioannes Herodi: non licet tibi habere vxorẽ fratris tui. Plurimos D. Ioannes reprehendit, vt ex ſanctis Euangeliſtis conſtat. Verũ nemo de eius morte cogitauit præter Herodẽ, nemini tam ingrata, & odioſa veritas fuit, vt illi, qui rex erat. O quam miſeri hac in re ſunt reges, & potentes, quibus nemo ferè vera dicere audet, hi quidem quia nullum Pſalmum canere volũt præterquam placebo Domino, alij quia nè ſe audiant, ſed potius *Pſalm. 114.* perſequantur, timent. Cùm laſciuus ille rex Baltaſar cum vxoribus, concubinis, & regni ſui optimatibus in conuiuio potaret; & vaſa aurea, & argentea, quæ è templo Hieruſalem eius
9 pater attulerat, profanaret, in eadem hora (inquit textus): ap- *Danie. 5.* paruerunt digiti, quaſi manus hominis ſcribentis contra candelabrum in ſuperficie parietis aulæ regiæ. Scribebat autem pœnã, & ſuppliciũ, quod Deus illi præparabat. Admirabile hoc fuit myſterium, quo Deus ſignificare voluit Æquum eſſe vt in regum, & principum palatijs parietes ipſi loquantur: cùm homines loqui nõ audeant, & veritas in lapidibus manu à cælo dilapſa ſcribatur, cùm in terra ore eam pronuntiare audeat nemo. Quod nam naturæ ſecretum eſſe dicemus, vt arbor altiſsimis humi fixa radicibus vento euellatur? arundo verò vix luto inhærens eiuſdem venti impetu perculſa euelli non poteſt? dico quia arbor vento reſiſtit, vi vim propellit ventus; arundo verò non re- *Simile.*

pugnat,

pugnat, sed infirma & imbecilla inflectitur, & eum liberè sinit excurrere: & ita cùm nullam ventus inueniat repugnantiam, nullam ei vim facit. Hoc ipsum in potentium domibus accidere solet, Dei seruum, qui firmissimas in virtute defixas habet radices statim eijciunt, hominem verò perditissimum, qui in vitiorum luto radices habet, diu ibi perseuerare videbitis. At quomodo euellunt arborem, & non arundinem? quia nimirum vento arbor resistit, arundo quoquò impellit ventus, inclinat. Iustus domini vitijs, quæ superbiæ, & vanitatis sunt venti, repugnat, ideò deijcitur: peccator verò, qui tanquam arundo inflectitur, & domini vitia non modo non reprehendit, sed laudat, hic alitur, hic amatur, legitur. Noe posteros quosdam dixisse: venite faciamus nobis turrim, cuius culmen pertingat ad cælum. Perfici autē turris non potuit, quia confudit Deus linguas eorum: ita vt alter alterius linguam non intelligeret, & qui in inferiori turris parte erāt, non ea cęmenta præberent, quæ, qui in superiori parte ædificabant, ab ijs petebant: nam si petebant calcem dabant arenam, cū petebant arenam, aquam præbebāt, & sic magna erat rerum omnium perturbatio. Turris quam mundani ædificant, vt nomen suum extollant, & famam sibi, & gloriam acquirant, tam diu durat, quàmdiu qui in inferiori turris parte sunt, materiam, & cęmēta præbēt; quæ petūt ij, qui in superiori parte sunt. Mundi fauor, & gratia tamdiu durat, quàm diu minores maiorum voluntati obsequuntur. Quod ipsi volunt loquuntur, vitia eorum laudant, & in ijs opem & auxilium præbent. Hoc enim est materiam & cęmenta præbere, quæ petunt. At cùm secus fit, & aliud quàm ipsi volunt, præbent: cùm eos reprehendunt, & eorum vitijs opem ferre recusant; statim cessat ædificium, & euertitur. Hanc ob causam imperfecti pigrescunt, & vera dicere non audent. At Diuus Ioannes Spiritu Sancto plenus scelus illud nefandum, vt fratris sui vxorem viuente fratre publicè ducere auderet Herodes, acerrimè reprehendere non timuit. Ita hoc vitium cæcos nos, & amēntes reddit, vt affirmat propheta Oseas dicens: fornicatio, & vinū, & ebrietas auferūt cor. O admirabilem exaggerationem! vix potuit sanctus Propheta paucioribus verbis mali huius vim melius explicare, quàm ebrietati illud comparando. Quemadmodum enim ebrietas iudicio hominis priuat, qui eo tēpore nihil à stulto, & amente differūt; ita hoc vitium homines bestijs similes reddit.

Gene. 11.

Oſe. 4.

Simile.

13 dit. Hoc rectè sacra scriptura expendit, cùm ait: fornicatus est *Nume. 25.*
populus cum filiabus Moab, quæ vocauerunt eos ad sacrificia
sua; at illi comederunt, & biberunt, & adorauerunt Deos earum.
Initiatusq; est Israel Behel Phegor, idolum erat obscœnissimũ,
quod ab alijs dicebatur Priapus. Ex hoc igitur, intelligitur, quo
nos carnalis delectatio cæcos, & amentes rapiat. Quis crederet
populum illum Israel à Deo electum, & edoctum ad tantam mẽ
tis cæcitatem deuenturum, vt obscœnissimum idolum adoraret?
libido nimirũ, & luxuria causa fuit. Subdit eo loco textus: quòd
Moyses, & omnis turba flebant ante fores tabernaculi, dum ido-
lolatræ illi fœdissime adorationi operam dabant. Nunc autem
maiorem ferè mundi partem eidem Behel Phegor idololatriæ
deditam videmus, & vix est, qui Moysis imitatione deploret.
14 Illi Dei iussu in eodem loco pœnas morte dederunt, nunc verò
vix est, qui reprehẽdere saltem nostros idololatras audeat. Verũ
non ideò ô miseri carnales Dei manus effugisse existimate. Hoc
enim vitium seuerissimè Deus punire solet. Quod tunc decla- *Gene. 6.*
rauit cum terram lasciuia, & luxuria plenam spectans dixit: non
permanebit spiritus meus in homine, quia caro est. Vbi Hebraicè
legitur; non litigabit spiritus meus cum homine, quia caro est,
idest, nolo cum homine verbis contendere, sed operibus eum se-
uerissimè punire, quandoquidem carni deditus est. Inferiùs autẽ
dixit: delebo hominem quem creaui, à facie terræ, ab homine vs-
que ad animantia, à reptili vsque ad volucres cæli. Omnia dele-
uit, ita vt animal nullũ (præterquã pisces) supplicij immune fue-
rit. Quia non carnali coitu, sed alio modo multiplicantur. Alia
15 peccata solet Deus reprehẽsionibus punire, hoc verò punit ope-
ribus. Videte, vt Iudæ filium Iacobi nepotem punijt. De quo le *Gene. 38.*
gitur quòd quia obscœnũ quidam, & turpe committeret, idcir-
co percussit eum Dominus, quòd rem detestabilem faceret: & ita
infælici morte mortuus est. De septem verò Saræ maritis legitur *Tobi. 6.*
quod dæmonium occidit illos. Et additur, ab angelo illius suppli
cij causa, quia coniugium suscepérant, vt suæ libidini vacarent:
sicut equus & mulus quibus non est intellectus. [*O Valasme la Bea-*
tissima Trinidad.] Quot hodie huiusmodi peccata, & scelera fiunt, *Psalm. 31.*
quæ si Deus statim non punit, nè obliuione id fieri existimetis.
Nam quò magis differtur, nisi correctio sequetur maior erit pœ-
na. Nam si eos, qui tot ab eo beneficia non acceperãt, puniebat,
quantò

quãtò magis vos puniet, quos maiori obligatione deuinxit? ad- 16
uertite, obsecro, fratres hæc, quę vobis Dei nomine dico, nè po-
steà maioris cõdẽnationis causa fiãt. Hoc igit peccatũ fuit quòd
infœlicẽ hunc regẽ Herodẽ adeò excæcauit, vt propter Herodia
dẽ virum hunc sanctissimũ in carcerẽ detrudi iusserit. Ex quo in
fertur, quòd de homine carnali quodcũq; malũ præsumi potest.
Luc.7. Ideò de Magdalena dixit Diuus Lucas quòd erat peccatrix inde
finitè: quòd si petitis, quo peccati genere erat peccatrix quocũq;,
quia carnalis erat, & ideò hinc multa alia vitia habuisse sequitur.
D. Marc.16. Et ita de ea dixit Diuus Marcus: de qua eiecerat septẽ dęmonia.
D. Grego. Perquæ D. Gregorius ait, septẽ peccata mortalia intelligit. Mag
na inter peccata cõmunio, & societas est, quia sibi inuicẽ dispo-
Roma.6. sitio sunt. Hoc significauit Diuus Paulus dicens exhibuistis mem
Luc.3.c. bra vestra seruire iniquitati in iniquitatem. Et Diuus Lucas hanc 17
Herodis crudelitatem referens ait; adiecit & hoc super omnia, &
inclusit Ioannẽ in carcerẽ. Animaduertite verba illa, & adiecit su
per hæc omnia; quibus significat plurima alia peccata, quæ cõmi
serat, ad hoc aditũ patefeciss e. Peccauit infœlix adulterio, pecca-
uit mox veritatis, & reprehensionis odio, inde ira cõsequuta est,
mox carcer, & vincula, & tãdẽ capitis amputatio. Cũ quereretur
Ose.4.c. propheta Oseas Dei nomine quòd mundus malitia plenus esset
his verbis. Maledictum, & mendacium, & homicidium, & furtũ,
& adulteriũ, inundauerunt: addidit statim, tantorum malorũ cau
sam dicens: & sanguis sanguinem tetigit. Vbi illa, &, est causalis,
idest, quia sanguis sanguinẽ tetigit: quia peccatum peccati causa
est. Nam quia homines nascentibus malis iter non intercludunt:
hinc fit vt ijs plurimi obruãtur. Qua propter timete, obsecro, fra 18
tres prima peccata, neq; peccare audeatis dicẽdo: hoc tantũ pecca
Simile. tũ cõmittã nõ plura. Peccata enim sunt tãquam ceraſa: nam si ex
ceraſorũ aceruo vnũ tantũ sumitis, illud vnũ duo secum trahit: &
duo illa tria, & tria illa quatuor, & quatuor illa octo, & ita sese inui
cẽ sequuntur. Idẽ in peccatis accidere solet. Quarè si fortè Deum
aliquãdo offendere audetis, recidite statim peccatorũ filũ, priusq
quã voluntas in ijs resideat, & vires acquirat. Posteà enim à ma-
3. Reg.16. lo magna cũ difficultate dimouetur. Voluit Aihel vrbẽ Hierico
Iosue.6. reędificare: cũ maledixisset Iosue Dei nomine eos, qui hoc facere
ausi essẽt: & cũ vix primũ ędificij lapidẽ posuisset, mortuꝰ est illi
filius primogenitus, qui vocabatur Abiram: nec tamen ab opere
cessauit,

19 cessauit, sed dū ędificabat paulatim eius filij moriebantur, donec perfecto opere nullus ei filius superfuit. Liberet nos Deus ab animi obstinatione, & in malo perseuerātia postea quàm in voluntate radices egit.

Quāuis in vinculis esset Ioānes, amor tamē vinciri nō potuit, solut⁹ erat & liber, & ideò in carcere de animarū remedio, & reb⁹ ad Dei gloriā pertinētibus agebat. Nos verò tam miseri sumus vt minima quaq; aduersitate à virtutis exercitatione desistimus. At nō ita homines magni, & virilis animi, qui quāuis aduersa plurima accidāt, ea tamen quæ præstare debent, non obliuiscuntur: & hāc verā esse existimo eorū verborū intelligentiā, anima mea in manibus meis semper, & legē tuā nō sum oblit⁹. Quæ phrasis est Hebraica: ad significandū aliquē in mortis periculo versari, vel 20 mortis periculo exponi. Vt dixit Ionathas patri suo Saul de Dauid, posuit animā suā in manu tua, idest, morti se se tua causa exposuit. Et pytonissa dixit ad Saul: posui animā meā in manu tua: & ita hic, anima mea in manibus meis semper, & legē tuā nō sum oblitus, significat, quāuis in mortis periculis cōtinuò verser cū vndiq; ab aduersarijs meis mihi parētur insidiæ, nō ideò Dñe, legis tuę præcepta obliuiscor. Idē Dauid de iusto loquens, tāquam singulare beneficium exaggerauit, per diem Sol non vrettet, neq; Luna per noctē. Quasi dicat aduersa plurima, & prospera res sunt periculosæ. Verū Deus te seruabit, nè prospera, cū res tibi tanquam Sol clarę, & lętę succedēt, extollāt; neq; aduersa, cùm res tristes tibi, & obscuræ tanquā nox videbuntur, demittant, & ad impatiētiā prouocent, imo vires & animos addāt. Hoc fuit mysteriū illud 21 cur Deus Moysi in rubo apparuit: nam in medio rubi magnus erat ignis, quo rubus ardebat, & non comburebatur. Quo significauit, eodē modo populū Israel tot ac tantis Ægypti afflictionibus, & laboribus oppressum nullū tamen detrimentum receptu rū esse, quia Deus erat cum eo: ergò si Deū habes, tribulationū ignis lædere te non poterit, sed maiori tibi erunt vtilitati, & gloriæ.

Psalm. 118.

1. *Reg.* 19.

1. *Reg.* 26.

Psalm. 120.

Exod. 13.

Mittens duos de discipulis suis &c. Animarum zelus, qui eum in Herodis carcerem incluserat, hic idē zelus effecit, vt è carcere ad Christū Redēptorē nostrū duos hos discipulos mitteret. Vsus est vir sanctus hac cautela vt hi discipuli Dñi fierent discipuli. Vtinā nostræ omnes cautelæ in vtilitatē proximorū fierēt. Vtimini fratres cū peccatorib⁹ huiusmodi cautelis. Adducite ad sermonē

caute-

cautelæ gratia, fortè enim error in quo versantur illis eripietur, 22
fortè ad virtutem animum applicabunt. Ideò hoc vel illo modo
adducite. Cùm voluit Christus, Redemptor noster Lazarum
resuscitare, misit Martham vt vocaret Mariam, & cum ea veni-
rent simul Iudæi, qui ad eam consolandum conuenerant, & vi-
dentes miraculum crederent in eum. Videtis cautelam qua vsus
est, vt eos ad bonum attraheret. O si charitatem haberemus quot
cautelas excogitaremus, vt fratribus nostris mederemur. Cùm vi
derẽtur discipulis Diui Ioannis opera, & miracula Iesu Christi,
nomen D. Ioannis magistri sui obscurare, tacti inuidia vt homi-
nes imperfecti, quæ nam melior schola esset, Christi nè an Ioan-
nis contendebant. Semper hoc malum in mundo fuit, vt siquẽ
amatis, & illi fauetis alterius damno hoc fiat. Si deuotus es ordi-
nis Diui Francisci, & eius sermonum, aliorum ordines, & sermo 23
nes contemnis, & è contra: in quo vehementer erratis, nam virtus
sequenda, & imitanda est. Pardis nè, albis, an nigris vestibus in
duatur, nihil refert. Nunquam virtus est alteri virtuti contraria,
sed vitio: & tandem hinc infertur, animi affectus homini esse im-
pedimento, nè verum iudicare possit. Certum enim est, opera &
miracula Christi Redemptoris nostri præstantiora fuisse, & ad-
mirabiliora & tamen Diui Ioannis discipuli ita magistrum suũ
amabant, vt nullus ei comparari posse sibi videretur. Quem erro-
rem, vt illis D. Ioannes eriperet necesse fuit, vt ad Christum tan-
quam ad solem eos mitteret, qui eos in ignorantiæ suæ tenebris
Gene. 3. illuminaret. In Genesi dicitur: vidit mulier quòd bonũ esset lig-
num ad vescendum. Videte quid amoris affectus efficere possit,
vt quod proprius est effectus potentiæ gustus, oculo tribuatur. 24
Ita Eua pomum illud amabat, vt illud videns bonum ad vescen-
dum, & gustui gratum iudicauit. Liberet vos Deus ab homine
affectibus cæco, qui vt illi benefaciat, quem amat tibi malefacit:
& in eo se non errare existimat: ô quot hac de causa iniustitiæ
fiunt, ô quot suffragia in electionibus iniustè dantur indignis
magna cum Dei offensione, & conscientiæ onere. Verùm peto,
cur ipse Diuus Ioannes hunc errorem ex discipulorum suorum
animis euellere noluit, sed eos misit ad Dominum? huic dubita-
tioni responderi potest, cognouisse glorioſum Baptistam hoc à
se ipso præstari non potuisse: quidquid enim dixisset, in sui ip-
sius contemptum humilitati tribuissent. Et quò plus de sua virtu

te verbis

25 te verbis detraxiſſet plus eos in eorũ opinione cõfirmaſſet. Vnus Ieſus Chriſtus, eius vulneris medicus eſſe poterat, & ideò eos ad illũ miſit. Poſtquã Elias igneo curru à Deo raptus eſt, cùm prophetarum filij ſcire cuperent, quid de eo factum eſſet: miſit eos Eliſeus per mõtes, & valles, vt eum quærerent: & cùm tres dies, ac noctes erraſſent, non inuenerunt. Nõ dubitabat Eliſeus à Deo raptum fuiſſe Eliam, ſed vt illorum dubitationem tolleret, miſit eos, vt quærerent. Eodẽ modo D. Ioãnes miſit diſcipulos ſuos, vt crederẽt, quod ipſe ſine vlla dubitatione, credebat. Cauſam etiã eos mittẽdi fuiſſe exiſtimo: quia vidit D. Ioãnes populi illius duritiẽ, & cæcitatẽ, qui ſuũ de Ieſu Chriſto, Dei filio teſtimoniũ recipere nolebat: & cùm hanc ob cauſam magnũ animo dolorem caperet, proximum ſe morti videns admirabile quoddam artifi- 26 cium excogitauit, quo Dei filium manifeſtare poſſet. Et hoc fuit, mittere ſuos diſcipulos, vt publicè hoc ab eo interrogarent. Quaſi diceret: iam ô Domine, de te teſtimonium dedi, nec mihi fides præſtatur, da tu de te ipſo teſtimonium, & fortaſsè tibi credent. Exiſtimabat ſanctiſsimus vir magna cum prudentia, quod diuini redemptoris reſponſum magnam eorum tenebris lucem eſſet allaturum. Vt quemadmodum pater, & Spiritus Sanctus, dederant de eo in Iordane teſtimonium: ipſe etiam de ſeipſo daret in maiorem fidei confirmationem. Et ita verè accidit, quia reſpõdẽs Ieſus ait illis: *Euntes renunciate Ioanni, quæ audiſtis, & vidiſtis. Cæci vident &c.* Opera hæc quæ Chriſtus Redemptor noſter faciebat, modus, quo ea faciebat ſcilicet iubendo, & imperando tanquam Dominus, non deprecando, vt ſolent ſan- 27 cti reddebat mirabilia: & cò magis, quia ea omnia, à prophetis anteà prædicta inueniebantur, à Meſsia facienda eſſe. Vt clariùs apparet ex illo Eſaiæ vbi dicitur; ecce Dominus veniet, & ſaluabit nos, tunc aperientur oculi cæcorum, & aures ſurdorum patebunt. Tunc ſaliet ſicut ceruus claudus, & aperta erit lingua mutorum. Quæ omnia maximè Chriſtum, verum Deum & hominem eſſe, & Meſsiam mundo promiſſum confirmabant. Sed Redemptoris modeſtiam (queſo) animaduertite: non ait, cæcos illumino, mortuos reſuſcito: ſed, cæci vident, mortui reſurgunt &c. qui verè humiles ſunt omnibus in rebus, tam in corde quàm in verbis humiles eſſe debent. Superbi quod in corde habent, verbis oſtendunt, vt Nabuchodonoſor, qui ſuper- 4. *Reg.* 2. *Eſai.* 35.

Daniel. 4. bia inflatus dixit: nonnè hæc est Babylon ciuitas magna, quam 28
ego ædificaui in Domum regni, in robore fortitudinis meæ, &
in gloria decoris mei? quæ cùm tam superbè, & glorioſè iactaret,
vox de cælo ruit: tibi dicitur rex, regnum tuum transibit à te, &
ab hominibus eijcient te, & cũ bestijs, & feris erit habitatio tua,
fœnum quasi bos comedes. Ita Deus superbos punit, etsi nunc
cùm tot sint, non eodem supplicij genere punit, ne tamen secu-
ri sibi esse videantur. Nam nisi se emendent, eos Deus ad maio-
ra mala reseruat. Qua propter fratres à veræ humilitatis magi-
stro discite, & si quæ bona facitis, nolite gloriari dicendo: hoc
vel illud feci, bonorum enim operum potissimam partem
Deus facit, & si ea cum sanctorum operibus confertis imperfe-
Simile. ctissima videbuntur. Quod per se album videtur, iuxta niuem
positũ ferè nigrũ videtur. Si hoc facitis vos sagitta illa non feriet, 29
Psalm. 90. de qua dicitur, Deum dilectos suos liberare, à sagitta volante in
die, quæ vanitas est, & diei sagitta vocatur, quia prodit è luce bo-
norum operum, & herba est venenosa infecta. Interrogauit Pha-
Gen. 47. rao patriarcham Iacob, quot sunt dies annorum vitæ tuę? res-
põdit vir sanctus, dies peregrinationis vitæ meæ centum trigin-
ta annorum sunt, parui, & mali. Quod tamen tempus à pueritia
sua Deo seruiendo insumpserat, & magnos quos habuerat labo-
res patientissimè tulerat. Nihilominus tamen ait; parui & mali.
Quasi parũ illi videretur, & imperfectũ, quod fecerat. Ita & vobis
videri æquũ est. Recordamini cælestis illius doctrinæ, quam no-
bis diuinus magister dedit dicens: cũ feceritis omnia, quæ præce-
Luc. 18. pta sunt vobis, dicite: serui inutiles sumus. Quomodo Dñe inuti 30
le nè est ieiuniũ? inutilis eleemosyna? minime sed significat, ex
his omnibus nullam Deo vtilitatem prouenire, serui inutiles su-
mus Deo scilicet, cũ vtilitas nostra sit. Et ideò nihil est cur nostra
laudemus, quia quæ facimus bona in vtilitatem nostrã facimus,
plurimum notandum est, quod inter signa, quæ dedit Dominus
aduentus sui, vnum est, pauperes euangelizantur. Sunt homi-
nes propriæ vtilitatis tam amici, vt tanquam admirabilem rem,
& aliquo modo nouam esse dicant, prædicare Euangelium pau-
peribus à quibus nullum lucrum, nulla sperari possit vtilitas, &
pro ijs labores pati eos illuminandi, & regendi causa, cæcis etiam
visum, mortuis vitam restituere, quia in hoc magna erga pro-
ximos charitas & amor ostenditur. Qui enim perfectè Deum

amat

31 amat omnes diuites, & pauperes ad eundem amorem vellet attra
here, quamuis de vita periclitandum esset. Cùm causam suam *Act. 26.*
D. Paulus coram Agripa, & Festo defenderet, & verba quædam
interdum interponeret, quæ magnum quo tenebatur, desideriũ
ostendebant: vt quot quot aderant omnes sese ad Christi fidem
conuerterent. Dixit illi Agripa: paucis Christianum me fa-
cere vis, in modico suades me Christianũ fieri. Cui sanctus Apo-
stolus, opto (inquit) apud Deum & in modico, & in magno, non
tantum te, sed etiam omnes qui audiunt hodie fieri tales, qualis
ego sum. Vbi illud & in modico, & in magno significare existi-
mo, quocunq; precio vel modico vel magno, etsi vita ipsa, & san
guine hoc mihi emendũ sit. Et hic intelligetis cur ad Philippẽses *Philip. 1.*
scribẽs dicat: testis est mihi Deus, quòd cupio vos omnes habere
32 inviscerib⁹ Iesu Christi, ideſt, vt amorẽ, quo vos amo, & vestrã sa
lutẽ opto videretis. Neq; hoc solũ admirabile est, vt Euãgelium
pauperibus tãta cũ libertate prædicatũ sit, verũ etiã vt illud pau-
peres ipsi prędicauerint. Inter cætera enim quæ admirationẽ no
bis parere debẽt, est, videre quonã modo vsus sit De⁹, vt cæleſtes
aduẽtus sui nuntij, & Euangelia reciperẽtur. Elegit forsitã duode
cim Platones, an duodecim Demosthenes, & Tullios, vt hoc my
steriũ mũdo persuaderet? duodecim elegit pauperes, oĩs eloquẽ
tiæ, & doctrinæ præsidio destitutos. Et ita dicitur, q̃ mirabantur *Actor. 4.*
scribę, & põtifices audiẽtes mirabilia, quę loquebãtur D. Petr⁹ &
D. Ioãnes cõperto quòd homines essẽt sine literis, & idiotę. Hos
igitur mũdi imperatores, & sapiẽtes Euãgelij iugo subieciſſe, sig-
nũ est certissimũ diuini spiritus afflatu loquutos esse. Quare ele-
33 gãtissimè D. Augustin⁹ dixit: nõ cõuertit De⁹ piscatorẽ per ora *D. Aug. li.*
torẽ, sed oratorẽ per piscatorẽ: nõ armis, sed spiritu. Hoc est mira *de verb. Dñi.*
culorũ omniũ maximũ sufficientissimũ ad p̃bandũ Iesum Chri
stũ, esse illũ quẽ tãdiu anteà mũdus sibi p̃misũ expectauerat. At
verò facilia erãt fortasse creditu, quę prędicabant? nihil vnquã au
ditũ est in omni ætate tã difficile. Sanctissimæ scilicet, Trinitatis
mysteriũ, Dei filij incarnatio, sacratissimæ mortis, & resurrectio
nis mysteriũ, vniuersalis mortuorũ resurrectio. Quę sola vt per-
suaderetur, quot annorũ millia necessaria fuissent? Diuina sacra-
mentorum mysteria prædicauerunt, & breui temporis spatio tã-
tos in fide progressus fecerunt, vt omnia mundus vera, & indubi
tata esse crediderit. Quæ fides durat adhuc & duratura est vsq; ad

consummationē sæculi. Hoc igitur est mysterium, quod his ver- 34
1.Reg.30. bis significatur, pauperes euangelizantur. Cùm Dauid Amalechitas persequeretur, Ægyptium quendam inuenerunt in agro itineris labore, & fame defatigatum. Cui cùm dixissent Dauid cuius es tu, vel vnde? respōdit: puer Ægyptius ego sum seruus vnius viri Amalechitæ. Dereliquit autem me Dominus meus, quia ægrotare cępi nudius tertius. Duc me igitur (inquit Dauid) ad illos. Quod cùm feciſſet Ægyptius inuenit eos Dauid comedentes, & bibentes, & quasi festum celebrantes diem. Quarē ita eos percussit vt nullus ex eis euaserit præter quosdam, qui ascenderant camelos, & fugerant. Qua in re hoc mysterium depictum videtis. Nam cùm veniſſet Deus in mundum, vt mundanos persequeretur, pauperes quosdam inuenit: qui lassiac defatigati mundi diuitias & pompam sua paupertate sequi non poterāt. Huiusmodi enim homines à tergo mūdus relinquere solet. Hos igitur desertos & contemptos elegit Deus itineris sui duces, eos Euangelij sui prædicatores efficiens. His ducibus mundum vitijs, & voluptatibus occupatum inuenit: his eum culpæ occidit, & obedientiæ suæ subiecit, suauissimum Euangelij iugum imponēs. Huic igitur potentissimo Domino, qui tanto cum amore remediū nobis allaturus aduenit, omni voluntate pareamus: vt suam nobis gratiam largiatur, qua gloria acquiritur ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen. 35

In eadem Dñica. II. Aduentus.

CONCIO SECVNDA.

Cùm audiſſet Ioannes invinculis opera Christi. &c. Matth. 11.

Apoc.14. GLoriosus Euāgelista Ioānes ait; vidisse se angelū qui clamabat voce magna. Siquis adorauerit bestiā, & imaginē eius, & acceperit characterē in fronte sua, aut in manu sua, hic bibet de vino irę Dei quod mixtū est mero in calice iræ ipsius, & cruciabitur igne, & sulphure in cōspectu angelorū sanctorū, & ante cōspectū agni.

Et

2 Et fumus tormentorum eorũ aſcendet in ſæcula ſæculorũ. Et ſub didit paulò poſt: hic patientia ſanctorũ eſt, qui cuſtodiunt mãda ta Dei, & fidẽ Ieſu. Quibus verbis Spiritꝰ Sãctus nos docere vult: quòd cũ homines ad id malitię culmen peruenerunt, vt de ea glo riẽtur: tunc Dei ſerui maxima indigẽt patientia. Homines quidã ſunt adeò perditi, vt iactent ſeſe quòd proximũ ſuum iniuria affe cerint, quod virginem violarint; quod turpiſsima ſua deſideria cum nupta expleuerint, quod fratrẽ deceperint, & tandem Chri ſtum, iterum crucifixiſſe gloriantur. De quibus Eſaias ait: pecca *Eſai. 3.* tum ſuum quaſi Sodoma prædicauerunt, nec abſconderunt. Væ animæ eorum quoniã reddita ſunt eis mala. O peccator quomodo verba hæc audiens non perhorreſcis? tolera hîc parum dolo ris, nè poſteà patiaris æternos. Ne plurimos patiaris dolores den
3 tem tibi ſoles euellere, & vnum quamuis maximum pati dolorem vt te pluribus minoribus liberes. Cur igitur paruum nunc dolorem, & laborem non eligis: vt te tot qui in inferno ſunt maximi, & æterni liberes? hi igitur dæmonij characterem in fronte ſua impreſſum habent. Videbitis aliquos ita immodeſtos, adeò prophanos, vt vultu ipſo, & oculis impudentiam ſuam oſtẽdant. Hi beſtiæ imaginem in fronte habent, & in manibus, pluri ma paſsim peccata operando. Hîc patientia ſanctorum eſt, hîc hîc Dei amici qui tanquàm lapides pretioſi firmi in Ieſu Chriſti fide conſiſtitis, & diuina eius præcepta ſeruatis, hìc neceſſaria pa tiẽtia eſt. Cùm virtus deijcitur peccatum extollitur, & homines eò deueniunt, vt peccare glorioſum ſibi eſſe ducant. Tunc duas ob res ait Angelus, patientia neceſſaria eſt: qui cuſtodiunt man
4 data Dei & fidem Ieſu. Vna eſt Dei præcepta ſeruandi cauſa: cũ praua exempla ad vitium prouocent, altera eſt, vt fides Ieſu Chri ſti ſeruetur, ideſt, fidelitas, quæ ei debetur eius nos honoris defen ſores, præbẽdo. Has potiſsimũ ob cauſas patientia neceſſaria eſt, & multò magis ob ſecũdã, quia Dei defenſores exiſtẽtes, & depra uatos hominũ mores reprehẽdẽtes ſtatim hominũ in nos odium cõcitamus. Hinc perſequutiones, hinc vincula, & tandẽ mors vt Diuo Ioanni Baptiſtę accidit. Hîc patientia ſanctorũ eſt, & quãuis vniuſcuiuſq; peccati continuatio homines ad hãc impudentiã trahit, eorum tamen, quæ maximè trahũt eſt ſenſualis turpitudinis vitium, quod homines imbecilliores reddit, & ad reſiſtendum infirmos. Quam ob cauſam, de his ſingulari quadam ratione ver-

Esaiæ.1. ne verba illa Esaiæ intelligũtur: & erit fortitudo vestra, vt fauilla stupæ, & opus vestrũ quasi scintilla, & succẽdetur vtrũq; simul, & non erit qui extinguat. Passim cõburuntur miseri, tanquã stupa igni admota: neq; plus resistũt, quã scintilla, neq; solũ infirmi remanent, verũ etiã tanquã insani & amentes. Et ita dixit prophe-
Ezechiel. 23 ta Ezechiel de gente libidinosa: insaniuit libidine. Cũ verò hoc vitiũ tot fautores habeat, & hortatores, quia alios alij perdunt, & vt peccãdi pudorẽ amittant, efficiunt, ideò de hoc præcipuè que-
Apocal.2. ritur Deus dicẽs de peccatore quodã: habes illic tenẽtes doctrinã
Num. 24. Balaam, qui docebat Balac, mittere scandalum corã filijs Israel,
25.& 31. edere, & fornicari. Notate, vt ponere mulieres corã hominibus, vocet Deus scandalũ, ad quod offendũt sæpissime. Ideò plurimũ refert oculos ab huiusmodi rerũ aspectu remouere: quia de his
Thren.3. ait propheta Hieremias peccatorum quorundã nomine. Oculus 6
meus deprędat⁹ est animã meã in cunctis filiab⁹ vrbis meę. Quo modò oculi animã deprædantur? ita est, deprædãtur, & extra ad rem visam, & delectabilẽ trahunt, vt eam amans ibi captiua rema-
Eccles.6. neat. Quia plus est vbi amat quam vbi animat. Qua propter moneo vos fratres, & rogo, vt Salomonis cõsiliũ capiatis, qui ait: omnis mulier, quę est fornicaria, quasi stercus in via conculcabitur. Nã quemadmodũ, cũ iuxta sterquiliniũ transeundum est oculos clauditis, & nares premitis, nè vos fœdissimę rei aspectus, & odor offendat: idẽ iuxta mulierem fornicariam transeũtes facere debetis, & quasi eam stomachantes expuere: neq; solum oculi ab ea, sed à quacunq; alia remouendi sunt, quia vt eo loco ait sapiens: propter speciem mulieris multi perierunt. Et ex hoc concupiscẽtia quasi ignis exardescit. Ideò vocatur scandalum, & maledicti il- 7
li sunt, qui scãdala proximis suis obijciũt, vt ad ea offendãt. Quẽadmodum infidelis ille Balac, qui quidem hoc ideò fecit, vt filios
Num.22. Israel hostes suos euerteret. Nunc verò Christiani cùm sitis, cum ijs quos maximè amatis hoc crudelitatis genere vti soletis. Bona ne vobis amicitia videtur esse eos, quos amatis in æternas inferni pœnas deijcere? ô crudeles, feris, & venenosis serpentibus crudeliores! nulla nè in vobis est pietas, amicos vestros tanto damno afficere? neque solum eos deprauatis rerum turpium, & obscœnarum aspectu, sed vbique de rebus loquimini tam sordidis, vt aerem ipsum corrumpere posse videantur. O quàm verè Sathanæ (non Dei) filios vos, & sectatores esse

8 oſtenditis. Cum creaſſet Deus hominem dixit ſtatim, creſcite *Gene. 1.*
& multiplicamini. Idem dixit Noe, in quo animaduertite, quã *Gene. 6.*
honeſtè Dominus de actu matrimoniali loquutus ſit: non dixit: iungite vos vxoribus veſtris, ſed creſcite, & multiplicamini: vt diſcant homines, ſi de huiuſmodi rebus aliquando agendũ eſt, honeſtè de ijs eſſe loquendum. Et ita ait Diuus Paulus, eſto- *Epheſ. 5.*
te imitatores Dei ſicut filij chariſsimi. Et paulò poſt, fornicatio (inquit) & omnis immunditia, nec nominetur in vobis, ſicut decet ſanctos. Ita mundi eſſe debemus, vt nec verbum quidem immundum eſſe in ore debeat. Videtis igitur, quàm his contraria ſint, quæ hodiè fiunt? vos enim inuicem prophanatis, & beſtiæ infernalis imaginem nõ ſolum in manibus, ſed etiã in fronte, & linguis impreſſam habere gloriamini, videre autem
9 D. Ioannẽ Angelũ deſcendẽtẽ de cælo, qui ijs minaretur, qui beſtię imaginẽ haberent, nihil aliud ſignificat, quã ꝙ quamuis magna ſit in mundo peccãtiũ multitudo, nũquã tamen Angelici viri deficient, qui eos reprehendãt, & virtutis iter edoceant. Vt Herodi, qui in nefario illo ſcelere publice verſabatur, non defuit, qui eum reprehenderet. Glorioſus enim Baptiſta tantum crimẽ tãto reipublicæ ſcandalo, tanta cum Dei iniuria ferre non potuit. Defectio tenuit me pro peccatoribus derelinquẽtibus legẽ tuã. Dicebat de ſeipſo Dauid vir qui ad ſuperandos hoſtes tanta erat *Pſalm. 118.*
fortitudine præditus, Dei videns iniurias animo deficiebat: idẽ fortiſsimo Baptiſtæ contigit. Verùm hîc patiẽtia ſanctorum eſt.

Cùm igitur maledictus hic rex inſanus amore ſenſuali eſſet, & cæcus: minas, & reprehenſiones indignatus, iuſsit ſanctiſsimũ
10 virum vinciri, & in carcerem compelli. *Et cùm audiſſet Ioannes in vinculis opera Chriſti, &c.* Si lucernam aliquo in loco includitis, quam- *Simile.*
uis clauſus ſit locus lucis tamen radij contineri non poſſunt, quin per rimas, & foramina egrediantur. En igitur lucerna ar- *Ioan. 3.*
dens, & lucens, de illo dicitur: qui quamuis carcere eſſet inclauſus, inde tamen lucis ſuæ radios emittit, ibi etiam animarum remedium quacumq; poteſt ratione curat. Et ideò *Mittens duos de diſcipulis ſuis &c.* Diu? Gregorius hoc in loco dubitaſſe ait D. Ioã- *Greg. Hom. in Matth.*
nẽ, an verè, & realiter ad limbũ eſſet Dñs deſcenſurus, vt inde ſanctos patres educeret, an potiùs hoc erat ex hoc mũdo iuſſurus: & ideò vt hanc veritatem certò ſciret, miſiſſe hos duos diſcipulos ad Dominum. Nam vt viuos lætiſsimo illo nuntio de filij Dei aduẽ

tu cõsolatus erat: ita & mortuos solari cupiebat, certissimum ijs 11
Domini descensum prænuntians. Tanto Dei serui benefaciendi
desiderio ardent, vt non tantũ viuis benefacere, verùm etiã mor
tuis velint. Et ita de quodam dixit Noemi nurui suæ: benedictus
Ruth.2. sit à Dño, quoniam eandem gratiam, quam præbuerat viuis ser-
uauit, & mortuis. Quam pauci hodie hoc faciunt viuorum tantũ,
quos quotidiè videtis recordamini, mortuorum verò, qui fortè
sæuissima in purgatorio, tormenta patiuntur non recordamini,
quamuis parentes vestri sint, à quibus vitam, & bona omnia ac-
cepistis: quæ magna est sæuitia, & inhumanitas. Per reuerentiam
Dei obsecro vos fratres, vt mortuorum omnium, qui in purgato
rio sunt, memoriam in quotidianis vestris orationibus habeatis,
& eorum præcipuè, quibus plus debetis. Quamuis grauissimi do
ctores ideò Diuum Ioannem duos hos discipulos misisse existi- 12
mant; vt certiorem per seipsos redemptoris cognitionem habe-
rent. Qua in re præclarissimum parentibus, magistris, & superio
ribus omnibus exemplum præbuit, vt de suis famulis, seruis, filijs
& subditis præcipuam curam gerant. Nemo dicat victum illis, &
vestitum præbeo, quod ad animam, & cõscientiam pertinet, ipsi
viderint: non enim episcopus sum, nec Parochus. Vehementer
1.Timo.5. erratis quòd si mihi non creditis, audite quid Diuus Paulus dicat
siquis autem suorum, & maximè domesticorum curam non ha-
bet, fidem negauit, & est infideli deterior. O verba timẽda, quæ
ijs conueniunt, qui familiarum suarũ maiorem curam nõ habẽt,
quã si Arabes essent, & infideles. Et quamuis fidem habeant, eã
Simile. tamen negare D. Paulus ait: quia viuunt, acsi nõ haberent. Si cũ
rueret domus tua clamaret quis, exi, exi foras, ruit enim domus: 13
tu verò lætus, & securus accũberes, nec eius vocibus deterritus te
à ruina subduceres: nõnè certum esset indicium fidẽ te illius ver
bis non præstare? ita profectò, nam si præstares festinus assur-
geres, & te ex periculo imminenti proriperes. Ruunt in caput
tuũ domesticorũ, Et subditorũ peccata: monet te hac de re sacra
scriptura, nec vllũ remediũ adhibes, quid igitur aliud, quã te nõ
credere significas etsi verè credas? moneo itaq; vos fratres Dei no
mine, vt in hoc plurimũ vigiletis, nè vos alienis peccatis implica
ri velitis. O præclarissime Baptista quã tui ipsi, carceris, & mor
tis cui eras propinquus oblitus eras, plus te discipulorum cura an
gebat: non vt diuites eos relinqueres, sed Christo vnires, quæ

veræ

14 veræ animi diuitiæ sunt. Loquens D. Paulus de sancto Euange- *Rom. 1*
lio ait. Virtus Dei est in salutem omni credenti. Iustitia enim
Dei in eo reuelatur ex fide in fidem, sicut scriptum est. Iustus
autem ex fide viuit. Vocatur euangelium Dei virtus, quia agit
de admirabilibus virtutis, & omnipotentiæ Dei operibus. Et
præterea est virtus Dei credentibus, quæ eos illuminat, ducit, &
disponit ad Dei gratiam, & virtutem recipiendam, & in Dei iu-
stitia reuelatur in bonorum præmio, & malorum pœna. Citat
statim Habacuc dicens. Iustus autem ex fide viuit, ideſt, iustus *Habac. 1.*
iam per gratiam, & fidem formatam viuit, ideſt, habet ius ad
vitam æternam. De beatitudine autem loquitur, quæ diuinæ
iustitiæ, effectus est, quæ in Euangelio reuelatur. Et exemplum
affert de bonorum præmio, non de malorum pœna: quia hoc in
15 de necessario sequitur. Nam contrariorum eadem est disciplina. *Ioan. 1.*
Hoc eodem loquendi modo vsus est, D. Ioan. dicens. Quot-
quot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fie-
ri. De malis, qui non credunt, tacuit: quia certum est Dei filios
non esse, neque gloriæ hæredes. Hæc igitur omnia mysteria re-
uelantur in Euangelio de fide in fidem, ideſt, è maiorum, & pa-
rentum fide ad minores fides peruenit: per doctrinã, quam ma-
iores minoribus tradere debent. Neque hoc nouum est, sed an-
tiquissimum, vt filij religionis lucem à parentibus accipiant.
A patre Adam filij, & nepotes Dei mysteria didicerunt: & ex
illis ad Noë per Mathusalem eorum scientia deuenit, diù enim
tempore Adam vixit Mathusalem, quem Noë cognouit: quin-
quaginta annis antequam moreretur Noë natus est Abraham,
16 qui vnà cum Melchisedech plurima à Noë discere potuit. Ex
Abraham multa accepisse Iacob verisimile est: & ita de alijs.
Neque solum eos ipsi docere debent, sed ad eos etiam mittere,
qui plus sciunt. Nam quamuis sapientissimus esset D. Ioannes,
misit tamen suos discipulos, vt eos Dominus magis illumina-
ret. Posteaquam Moyses Dei iussui parere decreuit, tulit vxo *Exod. 4.*
rem suam, & filios suos: & imposuit eos super asinum, reuersus
que est in Ægyptum. Omnes secum ducebat, vxorem, & filios,
non sine causa, vt Dei mirabilia, quæ ibi operaturus erat, pro-
prijs oculis viderent: & in diuino timore, & amore educarentur,
vxor præsertim, quæ à gentilibus ducebat originem. Sapiens qui
dem erat Moyses, verùm nõ satis illi erat eos docere, & instruere,

& antequam aliorum magister, & dux esset, suorum prius esse 17
voluit. Hos igitur glorioſiſsimos viros fratres imitamini, &
ſemper illuc vxores veſtras, & filios adducite, vbi Dei mirabi-
lia audire poſsint: nō ad theatra, & comœdias, vbi mundi vanita
tes audientes deprauētur: neq; hoc tantum contenti ſitis, ſed eos
cùm neceſsitas poſtulat, punite. Quot dāna euenerunt, eò q Da-
uid filij Amnon inceſtum punire noluit? Quare ſcriptura ait, no-
2. Reg. 13 luit contriſtari ſpiritum Amnō filij ſui, quoniam diligebat eum
quia primogenitus erat ei. Quot inde mala euenerūt? eum enim
Abſalom interfecit, qui cùm Dauid ei nollet ignoſcere, ob cædē
iratus de vita illi, & regno auferendo coniurauit. Ex quo tot cæ-
des, tanta eſt perturbatio conſequuta. Et tandem, quia filiorum
vnū punire noluit amiſit vtroſq;. Et ita tam filijs quàm patri blā
dities illa detrimento fuit, & erit ijs omnibus, qui ea vtentur. 18
Prouer. 29. Quod Spiritus ſanctus ſignificauit. Qui à pueritia delicate nutrit
ſeruum ſuum, poſteà ſentiet eum contumacem. Vbi alia tranſla
tio ſic habet. Qui delicate à pueritia ſua ſeruus erit, nouiſsimē
contriſtabitur. Vbi videtis, quàm apertè moneamur, tam in
priori, quam in poſteriori tranſlatione, quod qui in delicijs nu-
tritur maiores ſuos poſtea contriſtabit, & ipſe quoque contri-
ſtabitur.

Interrogauerunt igitur Dominum Ioannis diſcipuli. *Tu es qui*
venturus es, an alium expectamus? Reſpondens Ieſus ait illis, euntes, &c.
Cur non aperte reſpondit, dicens, ego ſum? dico ſatis aperte re-
Simile. ſpōdiſſe, Nā ſi ab aliqua arbore interrogaretis, malū nè es, an py
rū, an cera ſum? Satis aperte tacēdo reſpōderet, ſi pendētes fructus
oſtenderet. Animaduertite autem, non ſatis fuiſſe Domino vno 19
tantum opere quiſnam eſſet teſtari, ſed pluribus. Ait enim, *Cæci*
vident, claudi ambulant. O admirabilem doctrinam! ſunt aliqui,
qui ſi vnum, aut alterum opus virtutis exercent, nihil faciendū
Gen. 1. ſupereſſe exiſtimant: in quo plurimum errant. Dixit Deus: ger
minet terra herbam virentem, & facientem ſemen, & lignum po
miferum faciēs fructum iuxta genus ſuum. Et paulo poſt dixit:
Producat terra animam viuentem in genere ſuo, iumenta, & re-
ptilia, & beſtias terræ ſecundum ſpecies ſuas. Factumque eſt ita.
Quod ſi vult Deus terram, herbas, arbores, fructus, & tam diuer
ſi generis animalia producere, quantò magis volet, vt tu vno
tantum opere contentus non ſis. Sed vno perfecto, facias aliud

&

20 & aliud: & ſemper ad alia facienda ſit diſpoſita, & præparata voluntas. Hoc enim ſignificat terræ iubere, vt germinet herbam virentem, & facientem ſemen, & lignum, cuius ſemen in ipſo ſit. Quia ſemen eſt diſpoſitio, & principium ad aliam herbam, & alium fructum. Et profectò poſteaquam Chriſtus Dei filius nos ſuo ſacratiſsimo ſanguine rigauit, æquum eſt: vt in ſanctis, pijſque operibus fertiliſsimi ſimus, & abundantiſsimi. In Canticis verba quædam dicuntur, quæ ſponſi nè ſint an ſponſæ, *Cant. 2.* ſciri non poteſt: ſed ſponſæ potiùs conuenire videntur. Ea hæc ſunt, ego flos campi, & lilium conuallium, & antea dixerat ſponſa: lectulus noſter floridus, tigna domorum noſtrarum Cedrina, laquearia noſtra Cypreſsina. Et ſtatim addit: ego flos campi, & lilium conuallium. Vt his omnibus ſponſum inuitaret,
21 vt vna cum ea habitare vellet, quaſi diceret. Vides hîc ſponſæ lectulum floridum, domum perpulchram, me verò formoſam tanquam roſam, hæc omnia æquum eſt, vt te hîc mecum detineant. His rebus omnibus diuerſa exercitia ſignificantur, & diuerſa iuſtorum opera, quæ vt Deo placeant facere ſolent. Verba autem illa ſponſæ eſſe, & hanc operum fertilitatem ſignificare, ex Hebræo probari poteſt. Nam vbi nos legimus flos, in Hebræo eſt, habaceleth, quod roſæ genus quoddam ſignificat nigri coloris: ſed egregiæ pulchritudinis, & odoris optimi quod ſponſæ conuenire videtur, quæ anteà dixerat, Nigra ſum, ſed formoſa, & vt rem magis exaggeraret addidit: lilium conuallium. Quia in vallibus pulchriora naſci ſolent lilia, & plura, quia ibi maior eſt humoris copia. Alij vbi nos ſegimus, ego floscampi,
22 tranſtulerũt: ego flos ſaturitatis, aut vbertatis, ideſt, ego ſum flos optimi, & fertilis anni. Flos vbertatis Ieſu Chriſti redẽptoris mei, & ſponſi. Hæc bonorum operum fertilitas, & abundantia animã ad altiſsimum perfectionis culmen excitat. Quod in his Ezechie- *Eze. 8.* lis verbis, ſignificatum eſt. Emiſſa (inquit) ſimilitudo manus apprehendit me in ciſcinno capitis mei, & eleuauit me ſpiritus, inter terram, & cælum. Eodem modo bonorum operum manus à Spiritu ſancto recta, & gubernata animam ad magnæ *1. Reg. 13.* perfectionis altitudinem eleuat, & magnas illi ſpirituales victorias acquirit. Rex Ioas Eliſei iuſſu ſagittam iecit, & cùm plures iacere deberet tres tantum iecit, has tantum ſufficere exiſtimans. Et iratus eſt vir Dei contra eum, & ait, ſi percuſsiſſes

quin-

quinquies, aut ſexies, aut ſepties, percuſsiſſes Syriam vſque ad 23
conſummationem: nunc autem tribus vicibus percuties eam,
tres tantum victorias de ea acquires, & ſi pluries percuſsiſſes plu-
res acquireres, donec eam omnino euerteres. Ita & nos quia in
bonorum operum exercitatione deficimus, & quia multum in
virtute nos eſſe progreſſos exiſtimantes: ſæpe conſiſtimus, ideò
affectus noſtros vitia noſtra, & prauas inclinationes nō omnino
euertimus: quòd ſi perſeuerare vellemus, magnas victorias con-
ſequeremur, & tandem in mortis noſtræ hora ſecurum iter inue-
Iudi.12. niremus. Cùm Ephratæi per vada Iordanis tranſituri eſſent, vt
in patriam ſuam proficiſcerentur, tribus Galaad Iordanis vada
occupauit, vt eos inſidijs exceptos occideret. Cùm igitur aliquis
de Ephraim accedebat, vt ſcirent Galaaditæ, an Ephratæus eſſet:
hanc vocem illi pronuntiare iubebant, Schibboleth, quæ ſpicam 24
ſignificat. Nam ſi Ephratæus erat, Sibboleth, reſpondebat, eò
quòd literam illam non poſſet exprimere: vt nunc Valentiani
exprimere non poſſunt el, *Ce*, ſed eius loco dicunt, *Se*, Ita igitur
Ephratæos agnoſcebant, & iugulabant. Ephratæi ſunt huius ſæ
culi diuites, qui velint nolint per mortis vadum ex hac vita ad
aliam tranſituri ſunt: quos dæmones aduerſarij noſtri æternæ dā
nationis pœna occident, quia Schibboleth exprimere non pote
runt, ideſt, ſpica ſum bonorum operum fertilis: illi verò, qui bo
norum operum ſpicas tulerunt condemnationis morte non mo-
Matth.22. rientur. Ideò enim dixit Chriſtus redemptor noſter ſcriptum
Exo.3. eſſe. Ego ſum Deus Abraham, & Deus Iſaac, & Deus Iacob.
Quia non eſt Deus mortuorum, ſed viuentium, quia qui moriū-
tur in gratia non mortui, ſed viui potius vocari debent. Quare in
Rom.5. eo Diui Pauli loco regnauit mors ab Adam vſque ad Moyſem, 25
etiam in eos qui non peccauerunt in ſimilitudinem præuaricatio
nis Adæ. Origenes & Diuus Ambroſius affirmatiuè legunt: in
eos, qui peccauerunt. Nam quamuis negatiue optime legatur:
vt D. Hieronymus. D. Auguſtinus, Irenæus, Cyrillus, Theophi
latus, & alij plurimi legunt, tamen non incongruè dici videtur,
mortem in ijs propriè regnaſſe, qui peccatores fuerunt, vt Adā:
nam cæteri, qui diuinam gratiam receperunt, & in ea vſque ad fi
nem perſeuerauerunt, parum omnino mors potuit.

Illis autem abeuntibus cœpit Ieſus dicere ad turbas de Ioanne. O quam
fidelis amicus eſt Dominus. In mundo ſtatim, ac quis eſt, in ad-

uer-

26 uersitate aliqua constitutus statim amicis destituitur. Quot habebat amicos Aman, cùm regi Assuero acceptus erat? at cùm Rex illi iratus esset non defuit, qui dixerit, en lignum, quod parauerat Mardochæo stat in domo Aman. Quasi diceret: ibi eum suspendere possunt. Quòd si amici tunc cùm necessitas postulat, deficere solent: quid facient extranei, & ignoti? Vt Pharaonis ministri, qui ita Ioseph dum in carcere detinebatur, obliti sunt, vt cum adolescentulus in eam ingressus esset, barbatus exierit? quæ nam eorum temporum iustitia esse debebat, quę ita vinctos obliuiscebatur? sed & nostris temporibus maiorem esse, & diligentiorem non existimo. Pharaonis verò pincerna quamuis ab eo somni interpretationem audierat, eodem modo ac cæteri eius oblitus est. Plena est sacra scriptura admonitionibus, & consi-
27 lijs, vt homo non confidat in homine: & inter alios locos vnus ex præcipuis est. Maledictus homo qui confidit in homine, & ponit carnem brachium suum, ideſt, fiduciam suam, quę eius brachium est, in carne collocat. Vel ille, qui carnẽ sibi pro brachio, & defensione accipit. Merito huiusmodi hominibus dicere possumus: quod dixit quidam regi Ezechiæ. Ecce confidis super baculum arundineum, cui si innixus fuerit homo intrabit in manum eius, & perforabit eam. Admirabilis comparatio, quã quotidie plurimi experiuntur: qui dum hominum gratiæ, & fauori inniti volunt, vnde auxilium sperabant, ibi maiorem doloris, & tristitiæ occasionem inueniũt. Et ideò beatus ille cuius Deus Iacob adiutor eius. Huic baculo fortissimo, & fidelissimo niti vos volo. Videte, vt vinctum Ioannem defendit, vt in eius laudes prorumpit, & toties eius virtutum fit præco. Benedicta sit
28 Domine meus, tua ista lingua sanctissima, qua doces nos quod cùm mundum iustos persequi videbimus, tunc eos nos laudemus, & defendamus. Æquum præterea est fratres charissimi, vt diuini magistri imitatione vinctorum recordari, & misereri discamus: quod magnæ pietatis opus est, & magnę remunerationis. Ita significauit D. Paulus, Hebræos enim de hac virtute laudat dicens: nam & vinctis compassi estis, & rapinam bonorum vestrorum cum gaudio suscepistis. Et postea addidit: nolite itaque amittere confidentiam vestram, quæ magnam habet remunerationem. Cum patientia vinctorum compassionem coniungit sanctus Apostolus gaudij plena: tunc cùm eorum bona diripie-

Esther.7.

Gen.41

Gen.40.

Hiere.17

Isai.36.

Psal.146.

Hebræ.10.

ripiebantur, quæ singulariſsima virtus eſt. 29

Prorupit igitur Dominus in laudes diui Ioannis dicens, *Quid exiſtis in deſertum videre? arundinem vento agitatam?* Non eſt profecto. D. Ioannes arundo, ſed arbor virtutum fructibus plena. Peccator arundo eſt: nam vt illa non in terra ſolida, ſed in ſtagnis & paludibus radices agere ſolet: ita peccator amorem ſuum in rerum humanarum luto defixum habet. Et quemadmodum arundo cùm ſemel in cœno, & luto radices egit, euelli difficilè poteſt: ita & peccator ſi ſemel ad res tranſitorias animum appulit, magna cum difficultate diuelli poteſt. Arundo foris quodãmodo ſplendet, intus autem inanis eſt, & vacua, eodem modo peccator corporis pulchritudine, & ornatu foris ſplendere curat, animam autem intus virtutum omnium vacuam habet, & D. Auguſtinus aiebat. Cùm iniquis omnia pulchra ſint, ipſi ſoli remanẽt turpes, tandem arundinis fructus lanugo eſt, quam diripit ventus. Ita peccatoris fructus omnes ventus aufert: de iuſto vero ait Dauid. Beatus vir qui non abijt in conſilio impiorum, & in via peccatorum non ſtetit. Beatus non quia diues, non quia potens, ſed quia peccato caret. Hoc eſt beatitudinis fundamentum, care re malo, peccatoris via eſt malum facere, & in eo perſeuerare: cathedra autem peſtilentiæ eſt, alios in malo erudire. Quapropter moneo vos fratres ſi veſtram ſalutem amatis, vt primum fundamentum ſit nulla de cauſa, nulla vtilitate, aut lucro, nulla occaſione mortaliter peccare. Neque hoc tantum, ſed in lege Domini voluntas eius, & in lege eius meditabitur die ac nocte. Ex diuinæ legis amore diurna, & nocturna eius meditatio ſequitur. O quantæ eſt vtilitatis hæc diuinæ legis lectio & meditatio! in qua ſi nos exerceremus quantos in virtute progreſſus faceremus. Hęc enim eſt tanquam aqua iuxta arborem decurrens, quæ ei humorem, & vires præbet ad fructum. Ideo ſubdit: erit tanquam lignũ quod plantatum eſt ſecus decurſus aquarum: quod fructum ſuũ dabit in tempore ſuo. Et quia perfectus verè non eſt, qui operatur tantum, ſed qui vna operatur, & docet, vt ipſe Dominus dixit. Qui fecerit, & docuerit, hic magnus vocabitur in regno cælorum. Ideò addidit, & folium eius non defluet, ideſt, cui ſancta, & proximis vtilia verba non deficiant. Et quia iuſtus non creſcit, & decreſcit vt luna, ſed ſemper in virtute proficit: ideò ait, & omnia quæcumque faciet proſperabuntur. Eia igitur fratres

Auguſti. 30

Pſal. 1. 31

Matth. 5.

videtis

videtis hic iusti definitionem, qui non arundo est, sed arbor plan
tata secus decursus aquarum. Videamus igitur an adsit hîc quis-
quam, cui hæc definitio conueniat. O Deus meus Deus meus!
qui cor diuini amoris igne haberet incēsum, vt hæc magno cum
dolore dicere posset, qui verba haberet efficacissima, vt res tanti
momenti postulat. At, quid hoc est pater, quòd tanta cum effi-
cacia dicere optas? dicere volo plures hîc fortasse adesse quibus
plus conueniat definitio illa, quam statim subdidit Propheta,
dicens. Non sic impij non sic, sed tanquam puluis, quem proij-
cit ventus à facie terræ. O quam verè hoc de peccatore dici po-
test. Iustus est tanquam arbor pulchra, florida, fructibus plena,
quæ magnam voluptatem, vtilitatē, & vmbram ijs præbet, quī
ad eam accedunt. Impius verò tanquam puluis sterilis, leuis, in-
utilis ad omnia, præterquam ad eorum oculos cæcandos, qui iter
faciunt. Ita malorum conuersatio eos cæcare solet, qui in virtu-
tis via progrediuntur. Et ideò prudentes ab hoc puluere quàm
maximè possunt recedere solent: claudite oculos, nè vos hic pul
uis cæcare possit. Nolite inconstātes istos, & leues aspicere, quos
leuissimus quisq; ventus, minima quæque tentatio proijcere po
test. Sunt enim tanquam puluis, pondus illud, & humorem nō
habent, de quo. D. Paulus. Optimum est enim gratia stabilire *Hebræ. 13.*
cor, & cùm tales sint, ideò non resurgunt impij in iudicio: ne-
que peccatores in consilio iustorum, idest, propter instabilita-
tem, & leuitatem nunquam mali è proprijs peccatis surgunt, ne-
que in iudicio proprio, quandò id statuunt diuina aliqua insp-
ratione incitati: neque in consilio alieno, quod illis iusti præbe-
re solent, idest, ita inconstantes sunt, vt nō satis sit ipsos in se ipsis
cogitare, quàm malum sit peccatum, & quo in periculo versen-
tur: neque satis sunt aliorū consilia, & præcepta, vt à peccatis sur
gant, adeò perditi sunt, & depranati. Liberet nos Deus ab infœ-
licissimo hoc statu. Curemus fratres omni diligentia & studio ar-
bores esse non arundines: gloriosissimi Baptistæ vitam imitan-
tes, quem Dominus tantopere laudauit. Et ita suam hîc no-
bis gratiam dabit, qua acquiritur gloria, ad quam
nos perducat, Iesus Mariæ filius,
Amen.

In

In eadem Dominica Secunda Aduentus

CONCIO TERTIA.

Cùm audisset Ioannes in vinculis opera Christi, &c. Matth. 11.

D. Chrysost.

Diuus Chrysostomus super hoc Euangelium hoc in loco magnis quibusdam exclamationibus immoratur. Ioannes (inquit) magisterium vitæ, sanctitatis norma, schola virtutis, est in vinculis? O rem admirabilē! quæ ipsi quoque Dauid admirationē parit, qui cum Deo loquens ait. Nūquid cognoscētur in tenebris mirabilia tua, & iustitia tua in terra obliuionis? Obliuionis terram vocat hanc vitam, quia Deus bonorum obliuisci videtur in laboribus, quos eius amore tolerant. Malorum autem obliuisci cùm eos, vt eorum peccata merentur, non puniat. Dicite obsecro, si Dux aliquis in hostium confinibus esset, qui die ac nocte ferro oneratus incederet, nunquam cibum & quietem sumeret, vt arcem regis sui defenderet, Rex autem nunc eius bona eriperet, nunc vxorem, nunc filios occideret: & tandem eum vulnerare iuberet, nōnè regem ingratū appellaretis, nonnè officiorum omnium, & meritorum huius oblitum esse diceretis? ita profectò. Idem iustis in hac vita cōtingit, qui vt hanc animæ arcem, quam Deus illis mandauit ab hostium suorū vi, & insidijs tueantur, die ac nocte laborāt, ieiunant, orant, vigilant, & sanctis alijs exercitijs occupantur: Deus verò illis nunc eripit bona, nunc filios, nunc vxores, nūc morbis affligit, nunc doloribus torquet. Quæ si quis cōsiderat, nonne ei Deus seruorum suorum oblitus esse videbitur? Si in hac vrbe latro esset famosus, homicida, proditor, & millies mori dignus, qui adeò impudens esset, vt in oculis iustitiæ in foro deambularet: iustitiæ autem ministri dissimularent, & impunè hoc facere sinerent: nōnè iudicem tanquā iniustum accusaretis, nonne huius hominis scelerum oblitum esse diceretis?

Psal. 87.

Simile.

Simile.

4 ceretis? Ita profectò, has ob causas vocat Dauid hunc mundum terram obliuionis, quia Deus non solum bonorum oblitus esse videtur, verùm etiam malorum, qui latrones sunt omni suplicio digni. Superbus Deo aufert honorem, & gloriam, quæ eius diuinæ maiestati debetur, & sibi tribuit. Carnalis Deo aufert amorem, & in creaturis collocat. Iratus Deo adimit vltionem, qui eam sibi seruauit, vt ait Paulus. Mihi vindictam, & ego retribuam. Auarus Deo adimit obedientiam, quam illi debitam pecuniæ præstat: & tamen cum latrones sint famosi, in diuini iudicis conspectu, qui omnia aspicit, tam securi deambulant, ac si Deus non esset. Deus autem impune eos viuere sinit, ac si eorum scelera non essent, neque ijs offenderetur. Quod admirans Dauid dicebat. Vsquequo peccatores Dñe, vsquequo peccatores gloriabuntur? *Rom. 12.* *Psal. 93.*

5 Hãc igitur causam esse dico, cur hic mundus terra obliuionis vocetur, in qua si externa tantum spectamus, neque occulta Dei mysteria penetramus, non videtur diuina iustitia elucere. Exemplum nobis sanctum euangelium præbet. Nam cùm esset iustus Ioannes in vinculis, impius regnabat Herodes. Verùm occultum Dei latet iudicium, quod suo tempore patefiet. Est in vinculis Ioannes, vt postea regnet in cælo. Triumphat Herodes in hac vita, vt in inferni carcere æterna patiatur tormenta. O stupendum spectaculum! ò timendum exemplum! quod nobis Dominus in sanctis suis proponit. Cùm bonos afflictos in hac vita, & tribulatos videmus. Tunc plorare peccatores, & de conuersione sua cogitare, æquum est: ita dixit Christus redẽptor noster. Cùm ad montem Caluariũcruce oneratus ascenderet. Filiæ *Luc. 23*

6 Hierusalem, nolite flere super me, sed super vos ipsas flete: quia si in viridi ligno hæc faciunt, in arido quid fiet? Si talia ipse propter peccata vestra patior, quid quisque propter sua patietur, cùm lignũ sit omnium virtutum aridum? O arbor viridis, & preciosa sanctitate, & virtute onusta! Si tales te, ò totius pulchritudinis flos, aliena peccata reddiderũt, qualẽ me propria peccata reddent. *O santa Maria señora.* Magna profectò cõsideratio, q cùm sanctissima Domini passio tot lachrymis digna sit, vult tamen eius diuina maiestas, vt hoc non contenti ad eius causam, quę nostra sunt peccata progrediamur: & vt hæc deploremus cogitantes, quid propter ea passuri sumus, nisi veram pœnitentiam agimus: si pro his innocentissimus agnus talia passus est. Ex

hoc Euangelio aliud etiã argumentũ huic simile deduci potest. 7
Si virũ sanctissimum qui nunquã mortaliter peccauit talia Deus
pati voluit, quę te & quanta, ò infœlix peccator expectãt suppli
1. Pe. 4. cia? Ideo dixit B. Petrus. Tempus est vt incipiat iudiciũ à domo
Dei. Si autẽ primum à nobis, quis finis eorũ qui non credũt Dei
Euangeliũ? & si iustus quidẽ vix saluabitur, impius & peccator
vbi apparebũt? Vix saluabitur, id est, laborioſe, quomodo igitur
putat peccator lusu, & ocio sine vlla molestia, & labore saluari,
si iustus tãta cum difficultate saluabitur? Si hæc patitur, qui vera
dicit: de eo qui passim mentitur, & periurus est, quid fiet? Si qui
locustas comedit, & pilis cameli vestitur, in vinculis est, quid gu
losi, & delicati? Si qui ne venialiter peccaret, in deserti solitudine
vixit, occiditur: quid illi qui, vt peccarẽt, prauis sese, & corruptis
familiaritatibus dediderunt? vere tẽpus est, vt incipiat iudiciũ à 8
domo Dei, id est, magni momenti fuit, vt Deus amicos suos, ita
prius affligere inciperet: vt peccatores confunderentur, & cogi-
tent, si in hac vita non patiũtur, in æterna se esse passuros. Ex hoc
etiã apparet, quã sit parui facienda mundi, gloria & fauor, cùm vi
deamus virum tantæ æstimationis, & gloriæ tanta cum ignomi-
nia breui temporis spatio carcere inclusum, catenis vinctum, &
tandem decollatum: quia bellè puella saltauerat. Quis nam cogi
tasset illã vniuersæ Iudææ admirationem, quæ de eius ortu narra
tur, hunc finem, & exitum habituram? quis hoc de Baptistæ fa-
ma cogitasset? quid illi Herodis familiaritas profuit? quid ingẽs
illa hominum multitudo, quę desertum eius causa frequentabat?
O mude munde, talis est tua gloria, talis fauor, & plausus. Vir
Act. 14. quidam Lystris infirmus pedibus, sedebat claudus ex vtero ma- 9
tris suæ, qui nunquam ambulauerat, cui cùm Paulus magna vo-
ce dixisset, Surge super pedes tuos rectus: exiliuit & ambulabat.
Turbę autem cùm vidissent, quod fecerat Paulus, leuauerunt vo
cem suam dicentes: dij similes facti hominibus descenderunt ad
nos, & vocabant Barnabam Iouem, Paulum verò Mercurium.
Sacerdos quoque Iouis tauros, & coronas ante ianuas afferens, cũ
populis volebat sacrificare Paulo & Barnabæ tanquam dijs. Par
ua nè gloria videtur hominem pro Deo habere, coronas illi tan-
quam Deo, & sacrificia præbere velle? sed qui finis? Superuene
runt quidam Iudæi, &, persuasis turbis lapidantes Paulum tra-
xerunt extra ciuitatem existimantes eum mortuum esse. En fi-

nis,

nis, en vt mundi gloria desinit. Res est consideratione digna; *simile.*
quanto cum labore, quanta cum diligentia aranea telam sibi texere soleat. Nunc ascendit, nunc descendit, vltrò citroque cursitat se semper euiscerans. Post multos verò labores quid illi remanet? fragilis tela, & adeò tenuis, vt minimo quoque vento frangatur. Quæ & quanta patitur homo, vt texit, vt huc illuc excurrit, vt sese euiscerat, honoris aut fauoris gratia, & tandem falsi testimonij flatus, minimum quodque infortunium omnia frangit, *Isai. 59.*
& disijcit. Telas araneæ texuerunt dixit de his Isaias. Vnus ex erroribus in quibus genus humanum versatur est, existimare humanas res firmas esse, & stabiles, ex quo errore in alium homines prolapsi sunt: vt falsa nomina rebus imposuerint: & ita status appellant, res quæ nunquam consistunt, sed semper sunt in mo-
11 tu. Vocant statum principum, statum nobilium, statum plebeiorum, nomen quod ab ijs qui fidei lacte, & Christiana doctrina nutriti sunt expellendum esset: si omnia transeunt nihil consistit quid nam status appellari potest? homo quomodo dici potest consistere. De quo Iob. Fugit velut vmbra, & nunquam in *Iob. 14.*
eodē statu permanet? non dixit ire, aut currere, sed fugere, vt maiorē significaret velocitatē. Cùm igitur, fratres humanarū rerum instabilitatē intelligatis, cur eas tantopere optatis? cur nō eas anteà relinquitis, quā vos ipsę relinquant? Hyberno tēpore sæpè *simile.*
accidit dum ad ignem sedetis pigrescere, & eum relinquere nolle donec vos ipse ignis relinquit, & paulatim extinguitur: & ita frigidi discedetis dormitum, qui maturè calidi discedere poteratis: ita & mundus, si eum relinquitis cum sese vobis propitium ostē-
12 dit, & prosperum, res erit vobis magni meriti, & magna dispositio, vt diuino amore calefacti eatis ad mortem: quòd si pigrescitis, mundum relinquere dura res videtur. Cùm minus cogitatis ipsamet prosperitas extinguitur, mundus vos relinquit, vita finitur: & ita frigidi sine amore, & charitate moriemini. O terribilis cæcitas! illuminet vos Deus, vt quam graue hoc malum sit intelligatis.

Erat igitur Diuus Ioannes in vinculis, quia Herodem reprehenderat. Omnes enim sine vlla exceptione reprehendebat. Verus enim Dei seruus nemini parcit. Quasi tuba exalta vocem tuam, annuntia populo meo scelera eorum, dixit Deus. Quasi tuba dixit, quia tuba in exercitu omnes vocat, omnibus ca- *Isai. 36.*

Isai.60. mit, & alibi de prædicatoribus dicitur, qui sunt isti, qui vt nubes 13
volant? nubes cùm aquã demittunt, non spectant diuitisnè campus sit, an pauperis, nobilis an ignobilis, sed vbiq; pluunt: ita præ
Hiere. 16 dicatores esse debent. Dixit Deus: mittã multos venatores, & venabuntur eos de omni monte, & de omni colle. Hoc prædicatorum debet esse munus. Nam quemadmodum venatores per spinas, & sentes ingrediuntur feras venandi desiderio: ita Dei serui quẽcumq; laborem subeunt, & vitam ipsam exponunt, vt peccatores venentur, qui tanquã bestiæ rationis expertes, per peccatorum suorum montes, & saltus vagantur.

Quod autem glorioſus Baptista Herodi dicebat, hoc erat. *Non licet tibi habere vxorem fratris tui.* Notate verba illa, non licet tibi. Reges & potentes omnia sibi licere putant, nullas esse leges, nisi quas eorũ appetitus probat. Iuliam Seueri Imperatoris vxorem, & Antonini Nouercã, cùm sæpius nefarius Priuignus aspexisset, reuerentiæ tandẽ ius violans, quã patri, cuius illa secunda 14
vxor erat, debebat: vellem (inquit) si liceret. Cui Iulia, si vis, licet, nescis te esse Imperatorem, qui leges alijs dare debet, & à nullo accipere. Quæ cùm audisset malus Imperator, quàm toties antea optauerat turpitudinẽ, exequutus est. Hæc nefanda Iuliæ doctrina à maiori principũ parte recepta est. Cuius rei testis est nõ solũ quod gentiliũ tempore contigit, sed quod in imperijs Christiana religione sacris factũ est, & quotidie fit. Ita enim principes viuunt, vt mors illis cũ cæteris non videatur esse cõmunis. De alijs quibus, non de omnibus loquor, non igitur licet tibi, qui Rex es, quod diuinæ legi repugnat: imò si plus, & minus diuina lex admittit, cui minus huiusmodi scelera cõmittere licet, quã regi, qui plura à Deo accepit beneficia? qui vniuersæ reipublicę plusquã cæteri suo nocebit exẽplo. O quot hominibus hodie dici posset, 15
nõ licet tibi vicini tui, aut amici vxorẽ habere: sed infœlicitas ea est, quod tunc quidẽ vnus tantum Herodes erat, & vnus D. Ioãnes, qui eum reprehendebat: nunc verò sexcenti sunt Herodes in vnaquaq; ciuitate, nec vllus est, qui D. Ioannis zelo, & spiritu dicere audeat. Non licet vobis. O scelus horribile! affinis amici, aut vicini titulo & colore alicuius honorem violare. O nefanda proditio! amicitiam simulare, vt fides matrimonio debita frangatur. Erat Herodes Philippi frater, & hoc titulo magnam cum eius vxore familiaritatem habebat, & tandem ex hoc

pul-

16 puluere lutum hoc factum est. Liberet vos Deus ab huiusmodi familiaritatibus: vt Dei nomine monet Hieremias dicens. Vnus quisque se à proximo suo custodiat, & in omni fratre suo non habeat fiduciam, quia omnis frater supplantans supplantabit, & omnis amicus fraudulenter incedit, & vir fratrem suum deridebit. Clariusnè dici poterat? viuite igitur caute, & occasiones maxime fugite: ita enim non solum mala euitabitis. Verùm etiam in virtute maximè proficietis, vt docet Spiritus sanctus, dicens. Qui obturat aures suas, nè audiat sanguinem, & claudit oculos suos, ne videat malum: iste in excelsis habitabit, munimenta saxorum sublimitas eius. O verba plurima animaduersione digna! audistisnè vnquam sanguinē loqui? Cur igitur ait, ne audiat sanguinem? Sanguis in sacra scriptura peccata significat, quæ miseram hanc carnem inuitant, & hortantur, vt ea committat, luxuria, gula, hinc clamant, illinc superbia, & auaritia, & tandem peccata omnia, nos passim inuitant. Beatus ille, qui sese huiusmodi vocibus surdum præbet, & claudit oculos, nè quid videat quod se ad malum incitare possit: iste enim in excelsis habitabit, ideſt, ad magnum perfectionis culmen ascendet, & eius ædificium non erit super arenam. Munimenta saxorum sublimitas eius, ideſt, hac diligentia plurimas virtutes acquiret, super quas perfectionem suam fundabit. Et quamuis huiusmodi vir in fœdissimo carcere versetur, tamen in excelsis habitat. Quæ verba si in animis vestris fratres hærerent semper, & illud quod significant, præstaretis: maiori profecto virtutis luce vita vestra fulgeret. *En las Atarazanas de Malaga.* Quia magna ibi semper puluerис sulphurei copia esse solet: mortis pœna dicitur esse ijs constituta, qui illac igne transeunt, nè puluis ignem concipere possit: ad concipiendum ignem maximè disposita est corrupta hominum inclinatio. Quomodò igitur ignem pulueri admouere audetis? Nōnè videtis magna inde incendia consequutura? recedite, recedite obsecro quam longissime fieri potest ab igne, claudite oculos, & obturate aures, cùm ex hoc tanta sequatur vtilitas. Ita gloriosus Baptista nephariū Regem publicè reprehendit, (vt Lira ait,) & cùm se conuertere debuisset, maiorem animo indignationem cōcepit: & ab Herodiade persuasus vinciri iussit Ioānem. Liberet vos Deus à mulieris furore, & ira nam quemadmodum cùm amat, vehemeter amat, ita cùm odit, vehementer odit.

Hiere. 9

Isai. 33

Simile.

Lira.

in amoris, & odij extrema ſemper prolabitur. Ex quo infertur 19
prædicatorem, qui Dei negotia fideliter tractat mortem certam
ſibi futuram exiſtimare debere: vt ſanctus Hieremias affirmat,
Thre.3 dicēs. Formido, & laqueus facta eſt nobis vaticinatio. Quot labo
res, & iniurias pertulit ſanctus Noë centum annorum ſpatio,
Gen.6. cùm arcam fabricabatur: & homines monebat, quam ob cauſam
eam fabricaretur, immiſſurum eſſe Deum diluuium, quo eos in
ſuis peccatis, niſi ſe emēdarent demergeret. Quoties eum irriſiſ-
ſe credimus? quot affeciſſe iniurijs, ob reprehenſiones, & admo
nitiones? quanta cum patientia ſanctus vir nunquam à ſuo mu-
nere deſtitit. Hoc exemplum vobis propoſui, tanta martyrum,
& ſanctiſsimorum virorum multitudine prætermiſſa, qui plu-
rima pericula ſubierunt, quia palam, & publicè vera dixerunt:
eò quòd Noë longiſsimo temporis ſpatio in veritatis prædicatio 20
ne perſeuerauit. Cùm igitur hoc ſit præmium, quod mundus ve
ritatis prædicatoribus tribuere ſolet: ideò tam pauci ſunt, qui ve
ra dicere audeant, & quod magis deplorandum eſt, qui vitia re-
prehendere velint. Plurimi paſsim inueniuntur, qui malis aſſen-
Simile. tantur, quod magnæ eſt crudelitatis genus. Nam ſi hominem vi
deretis, qui pelagi fluctibus penè obruitur, alium verò qui cùm
opem ferre deberet, ſaxo aliquo, aut pondere, eum magis oppri
meret: nonnè hunc appellaretis crudelem? Si homini vulneri-
bus pleno non vnguenta, ſed venenum imponi videretis, quid
obſecro diceretis? O crudelitas horribilis! at crudelior eſt, &
omnium crudeliſsimus aſſentator, natat proximus tuus in pec-
catorum pelago, & penè demergitur: tu verò, qui charitatiuis
reprehenſionibus manum ei deberes porrigere, aſſentationibus 21
tuis deprimis, dicens. Humanum eſt peccare, fruere nunc hoc
tempore, quod datur, pœnitentiæ tempus non deerit. O crude
lis! quid hoc aliud eſt, quam eius collo ſaxum appendere, vt fa
cilius in profundum deſcendat. In profundum illud, de quo Sa
Prouer.18. piens. Impius cùm in profundum venerit peccatorum contem-
nit. Et hoc etiam eſt vulnera, quæ peccata ſunt veneno cura-
re, vt plus corrumpantur. O quam verè de hoc dici poteſt, quod
Hiere.20. ſanctus Hieremias dixit. Maledictus vir, qui annunciauit patri
meo dicens: natus eſt tibi puer maſculus, & quaſi gaudio læ-
tificauit eum. Eo die quo quis inimicum ſuum vltus eſt, eo die
quo mulieri vim fecit, eo die quo ſubditos ſuos tributo onera-

uit

22 uit iniquo: quæ omnia opera sunt effœminata, & muliebria, quia tanquam fœmina, & pusillanimus à proprijs effectibus superatus est. Hoc die seruus, filius, aut amicus ei dicit: natus est tibi hodie puer masculus, virile opus fecisti, virum te esse ostendisti. O maledicte ita proximum tuum peruertere, ac deprauare non pudet, cui sanctũ aliquod consilium dare deberes, quo peccatorum suorum dolorem conciperet: istis assentationibus blandiris, quibus quasi gaudio lætificasti eum? Abstinete vos fratres à tanto malo, satis vobis sint vestra peccata, nolite vos onerare alienis.

Cùm igitur in vinculis esset Ioannes, audiuit opera Christi. *Luc. 3*
D. Lucas magis hoc declarat: nam cùm plurima Christi redemptoris nostri miracula retulisset, quæ tunc fecerat, cum D. Ioan-
23 nes erat in vinculis, addidit: & nunciauerunt Ioãni discipuli eius de omnibus his, & forte alia etiã dixerunt inuidia tacti, vt tactus ea fuisse videtur D. Ioãnes euangelista cum dixit Domino: præ- *Luc. 9.*
ceptor, vidimus quendã in nomine tuo eijcientẽ dęmonia, & prohibuimus eum, quia non sequitur nobiscum. Et ait ad illos Iesus: nolite prohibere, qui enim nõ est aduersum vos pro vobis est, ne que verò hoc malũ tunc incepit. Cũ videret Iosue homines quos- *Num. 11.*
dã prophetare, currens ad Moysem dixit, Domine mi Moyses prohibe eos. At ille, quid (inquit) æmularis pro me? Quis tribuat, vt omnis populus prophetet, & det ei Dominus spiritum suum? nostris etiam temporibus passim huiusmodi inuidias videre est inter discipulos de præceptoribus, inter auditores de prædicatoribus contendẽtes, dum quem quisque audit, & sequitur cæteros omnes eum audire, & sequi vult. Hoc seuere repre
24 hendit D. Paulus dicens: si qui autem perfecti in eodẽ sensu, & *1. ad Cor. 1.*
in eadem scientia: significatum est enim mihi de vobis, quia contentiones sunt inter vos, dum vnusquisque vestrũ dicit. Ego quidem sum Pauli, ego autem Apolo: ego verò Cephæ, ego autem Christi. Diuisus est Christus, nunquid Paulus crucifixus est pro vobis, aut nomine Pauli baptizati estis? Videtis, vt moneat eò q̃ vna, & eadem doctrina est. Omnes sint Iesu Christi ministri, omnes Iesu Christi amore amari, & honorari debere, qui omniũ bonorũ autor est & principiũ. Et vt hoc illis magis persuaderet, dixit paulò post: videte vocationẽ vestrã fratres, quia nõ multi sapiẽtes secũdũ carnẽ, &c. sed quę stulta sũt mũdi elegit Deus, vt nõ

glorietur omnis caro in cõſpectu eius, ideſt, ideò elegit Deus in- 25
ſtrumenta tam vilia, & illis mirabilia operatus eſt, vt illi gratia
referretur: & inſtrumenta non propter ſeipſa, ſed quia Deus
ijs vſus eſt, honorarentur. Hæ omnes inuidiæ, & diſſenſio-
nes charitati repugnant: & ideô patres prædicatores, & magi-
ſtri recordamini quid Dominus diſcipulis ſuis, Moyſes, Ioſue
Diuus Paulus Corinthijs reſponderit. Hoc enim veſtris diſci-
pulis reſpondere debetis: cùm inter eos huiuſmodi factiones ex
nimio amore oriri videtis. Attendite diligentiam, qua Diuus
Ioãnes cùm in carcere eſſet mittit ſuos diſcipulos, vt eis errorem
in quo verſabantur eriperet. O Deus immortalis! catenæ, &
vincula impedimento non erant, quo minus ſuo fungeretur of-
ficio. Nos verò minima quæque tribulatio à bono, & virtute re
uocat. Si ab aliquo petitis, cur frater non ita ſæpe, vt ſolebas con- 26
fiteris peccata tua? cur ſermones non audis? cur in ſanctis exer-
citijs, quibus occupari ſolebas, factus es negligentior? Reſpon-
det, infortunium mihi contigit huiuſmodi, vt mei pene oblitus
ſim. O ſtulte tunc cùm magis Dei recordari debebas, tunc eius
Simile. maximè obliuiſceris? Quid obſecro, equo pigro, & vitioſo fa-
ceretis, qui ſi calcaribus pungitis, vt acceleret, tunc maximè cal
citrans, aut quieſcit, aut retrogreditur? Quis malam hanc be-
ſtiam aleret, & non potius quocunque pretio venderet? Cùm
lentũ te, & remiſſum Deus in virtute videt: tribulationibus qui-
buſdam quaſi calcaribus incitat. Tu verò, aut remiſsior es, aut re
trogradus. Quid de te dici poteſt, præterquàm monere, vt caueas,
ne tibi accidat, quod tepido cuidam & remiſſo dixit Dominus?
Apo. 3. Quia tepidus es, incipiam te euomere ex ore meo. Non ita face
re ſolent viri diuino ſpiritu pleni, qui in tribulationibus melio- 27
res eſſe conantur. Sanctus Ionas in ventre ceti poſitus ſuſtulit
manus ad Dominum in ſpiritu, & tam quietè orauit, ac ſi in tem
Ion. 2. plo Hieruſalem fuiſſet. Orauit Ionas ad Dominum Deum ſuũ
de ventre piſcis & dixit: clamaui de tribulatione mea ad domi-
num, & exaudiuit me. De vẽtre inferi clamaui, & exaudiſti vocẽ
meã. D. Pau. è carcere catenis vinctus ſcribebat epiſtolas quas ma
D. Chryſ. hemi. 1. in epiſto. ad Coloſ. iorẽ habere ſuauitatẽ, & eloquentiã, quàm cæteras. D. Chryſoſt.
& Theophilatus teſtãtur. Roſæ conculcatæ plus olent, quantò ma
gis preſſæ, Tres pueri in camino ignis compoſuerunt, & eccini-
runt pſalmum illud, Benedicite omnia opera Dñi, Domino,

in

28 in quo creaturas omnes ad Deum laudandum inuitant. Glorio-
sus Baptista in vinculis suorum discipulorum non obliuiscitur:
sed eos misit, qui interrogarent Dñm: *Tu es qui venturus es an alium*
expectamus? ait autem D. Lucas in ipsa hora multos curauit à lan- *Luc.7.*
goribus suis, & plagis, & cæcis multis donauit visum. Et ita di-
xit: *Euntes renunciate Ioanni quæ audistis, & vidistis, cæci vident &c.*
His operibus & miraculis doctrinam suam Redemptor noster
confirmauit, & probauit eum se esse, qui mundo promissus fue-
rat. Nos etiam bonis operibus testari vult, qui nam sumus, & ita *Matth.5.*
dixit. Vt videãt opera vestra bona, & glorificent patrem vestrũ,
qui in cælis est. Quam pauci hodiè hæc de seipsis testimonia præ
beant, vos ipsi videtis. Vix est, qui benè operari sciat: ex quo ap-
paret, quanto in periculo saluatio nostra versetur. Vt de hoc nos
29 Spiritus Sanctus moneret glorioſum Baptistam in primo suo
sermone clamare voluit: Iam securis ad radicem arboris posita
est, omnis ergo arbor non faciens fructum bonum excidetur, &
in ignem mittetur, ô verba timenda quis est tam durus, vt ea au- *Luc.3.*
diens, nõ contremiscat? ô Deus maiestatis infinitæ illumina Do
mine animarum nostrarum oculos, vt quanti hoc momenti sit,
intelligamus. Ponderate fratres vnumquodq; verbum, non di-
xit: exciditur, sed excidetur: vt cogitemus tempus quidem nos
habere, sed breue, & incertum, & ideò dormitandum nobis non
esse. Per arbores enim homines intelligit, per securem verò mor-
tem. Ad radicem (inquit) securis posita est; & non ad ramos, vt
nullam spem esse significaret, arborem denuò pullulare posse:
nam cùm arbori rami tantum amputantur, statim reuiriscunt: at
30 cùm radicitùs euellitur, nulla spes est. Ita & homo ab hac vita di-
uulsus nunquam mereri poterit. Ideò addidit; omnis arbor nõ fa
ciẽs fructum bonum excidetur. Omnis arbor (inquit) modò rex
sit, modò pastor, modo diues, modo pauper, omnibus minatur,
nisi bonum fructum in hac vita afferent. Fructum autem nõ spe-
cificat, quia vnaquæq; arbor fructum naturæ suæ similem af-
fert. Pyrus pyra: castanea castaneas: &c. Ita vnusquisque ita vi-
uere debet, vt eius status postulat. Nuptus vt nuptus: clericus, vt
clericus: religiosus, vt religiosus: neq; dixit fecit fructum bonũ,
vel faciet, sed faciens quia satis non est benè nos esse operatos, ne
que benè operãdi in posterum propositum habere, sed in presen-
ti benè operari necesse est. Non ait: arbor malum fructum faciẽs,

sed arbor non faciens fructum bonum: quia satis nõ est, non ope- 31
rari male sed benè operari debemus. Quarè nemo dicat, neminẽ
occido, non furor, non mæchor, nõ hoc satis est abstinere à malo,
sed bonũ etiam facere necesse est. Quis igitur hæc intelligens tã
sibi ipsi crudelis erit, vt inferni pœnas malit, quàm res tã faciles
præstare, vt hæ sunt, quas Deus in Euãgelio iubet? scitote fratres,
si nunc dum tempus habetis in res vanas, & inutiles insumitis,
quod vos aliquando, frustra pœnitebit, & rabies mordebit æter-
na. Ideò temporis opportunitate nolite obsecro abuti.

Eccles. 11. *Illis autẽ abeuntibus, cœpit Iesus dicere ad turbas de Ioãne.* Hinc verba
D. Chryso. illa intelligetis ante mortẽ nè laudes hominẽ quemquã. Vbi B.
Chrysostomus legit: nè laudaueris hominẽ in vita sua. An fortè
significant nè laudemus hominem dum viuit: minimè: quia con
trariũ feciſſe Redẽptorẽ nostrum videmus, cuius opera, vt ait, D. 32
D. Augusti. Augustinus exemplar sunt, quod imitari debemus. In veteri te-
Iob. 1. stamento laudauit Iob, cùm adhuc viueret, cùm ait, nunquid cõ
sideraſti seruũ meũ Iob, quod non sit ei similis in terra homo sim
plex & rectus &c. Dauid laudauit dicens: inueni virũ secundum
cor meũ. Laudauit Nathanael dicens: ecce vir Israelita in quo do
lus non est. Laudauit Chananæã, Centurionẽ, Magdalenam, &
Ioan. 1. hoc loco D. Ioannẽ. Cur igitur ait Spiritus, Sãctus, nè laudaueris
hominẽ in vita sua? significat nimirũ hominẽ in alienavita lauda
ri debere non in propria. Quid enim ex nobis habemus. Deus di
Ose. 13. cit per Oseã perditio tua exte Israel, tantummodo ex me auxi-
lium tuum. Cùm auari estis, gulosi, carnales hæc vita vestra est.
Cùm verò casti, misericordes, humiles, hæc vita aliena est. Ideò
Gala. 2. ait Diuus Paulus viuo autem iam non ego, viuit verò in me Chri 33
D. Bernar. stus. Ita hæc verba declarauit D. Bernardus dicẽs: cũ laudatur ho
epist. 23. & Ser. 5. omn. Sancto. mo, in quo iã viuit, non ipse, sed Christus: nõ in sua laudatur, sed
in Christi, vita. Atq; per hoc non laudatur contra sententiã, quæ
prohibet laudare hominem in vita sua. Hæc ille, hæc laudatio iu
Prouer. 27. sto proficit, quia ea incitatur, vt magis in virtute proficiat. Et ita
ait Spiritus, Sanctus: quomodò probatur in conflatorio argentũ,
Simile. & in fornace aurũ: sic probatur homo ore laudãtis. Nã si hæc laus
illi nihil proficit, vera virtus nõ est. Nã quemadmodũ in cõflato-
rio, & fornace quod aurum non est, & argentũ, in fumum, & spu
mam mutatur, aurum verò lucet magis: ita virtus laudata si fal-
sa est, laude consumitur, & in vanitatis fumum mutatur: si

verò

34 verò ſolida, & vera virtus eſt, nullum patitur detrimentum. Et qui ea præditus eſt, vires acquirit, & animos, vt vlteriùs progrediatur. Quemadmodum venti, qui menſe Maij ſpirare ſolent, frumentis adiumento ſunt, vt ſpicas emittant: ita laus bonis ad virtutum ſegetem adiumento eſt, vt tanquam ſegetes ſint fœcundæ, & vberes. Ita igitur fratres viuamus, vt ab eo qui Diuum Ioannem laudauit, Laudari nos quoque mereamur in vltimo illo die; cùm dicturus eſt: venite benedicti patris mei. Vt laudatione illa & benedictione protecti eius gloria perfruamur. Ad quã nos perducat idem Ieſus, Mariæ filius. Amen. *Simile.* *Matth. 25.*

In eadem Dñica. II. Aduentus

CONCIO QVARTA.

Cùm audiſſet Ioannes in vinculis opera Chriſti. &c. Matth. 11.

1 Diſceſſurus ex hoc mũdo Chriſtus Redemptor noſter dixit diſcipulis ſuis: in hoc cognoſcent omnes, quòd diſcipuli mei eſtis, ſi dilectionẽ habueritis ad inuicẽ. Noluit Dñs oues ſuas ſine ſigno relinquere, quo dignoſci poſsẽt, vt ſuę, & à diaboli hircis differrẽt. Signũ autẽ eſt, amor & charitas. Qualis autẽ amor hic 2 eſſe debeat, quo vnuſquiſq; proximũ ſuũ amare debet: idẽ Dñs iã declarauerat, cùm dixit: diliges proximum tuũ ſicut te ipſum. Ex quo infertur, quod qui diuerſis oculis proximi res, & ſuas ſpectat, & aliorum res alienas putat, ſuas verò propriastantum à vera, & Chriſtiana charitate abeſt, quantum proximi res extraneas, & alienas putat. Et ita cùm ait D. Paulus charitas non quærit quæ ſua ſunt, videtur hac voce ſua, vti, vt vulgari hominũ lingua ſe accõmodaret, qui ſua, nõ niſi propria appellare ſolẽt. Nã charitatis lingua magis propriè diceremus, quòd charitas ſemper quærit, quæ ſua ſunt: quia omnia, quæ proximo vtilia ſunt, ſua putat, & vocat: & quę detrimento illi ſunt, odit, acſi ſibi ipſi nocerent. Ariſtoteles ipſe, qui quid eſſet charitas ignorauit præter natu- *Ioannis. 13.* *Matth. 22.* *1. ad Cori. 13.*

Arist.8. Ethic.c.4. naturalem amorem dixit: ex amoris defectu iustitiæ ortam esse necessitatem, quia amorinæ qualitatem, cui medetur iustitia, ferre non potest. Quarè inter veros amicos neque furta fierent, neque adulteria, neque homicidia, neque aliæ insolentiæ, & iniuriæ cõmitterẽtur. Quantò minùs si vera in nobis esset charitas amor hic proximi ex Dei amore nascitur. Diuisæ sunt aquæ Iordanis, & retrorsum conuersæ sunt, vt testamenti arca transire posset, neque solum arcæ trasitum prębuerunt; sed eius causa (vel vt melius dicam) Domini ipsius causa, quem arca repræsentabat omnibus Israelitis: quo significatum est quod in corde in quo Deo datur ingressus, datur etiam proximis, si cor vere Deũ amat, verè etiã proximos amat, quia Deus iubet. Et ita ait Diuus Paulus: de charitate autem fraternitatis non necesse habuimus scribere vobis: ipsi enim vos à Deo didicistis, vt diligatis inuicem, etenim illud facitis in omnes fratres in vniuersa Macedonia. Hoc nos propter peccata nostra dicere nõ poterimus, quod magnum est malum. Magna est Christianorum confusio, vt currentes vndæ propriũ & naturalem cursum deserant, vt testamenti arca, & vniuersus populus ingrediatur: homines verò ratione, & fide dotati Deo & proximis suis iter intercludant, quò minùs in eorum corda ingredi possint. Qua nam pœna dicite, obsecro digna est tanta iniquitas, vt homines homines se esse obliti, & feris ipsis crudeliores facti, sese inuicem discerpant, & vorent? sanctus Apostolus ait: nõ necesse habuimus scribere vobis de charitate fraternitatis. Ego verò dico necessarium maximè esse, vt omnes prædicatores sæpissimè hoc præceptum inculcent, dicentes cum eodem Diuo Paulo: charitas fraternitatis maneat in vobis. Ideò rogo vos, vt postea quàm cæteras omnes virtutes eiecistis, hanc saltem retineatis, & si nihil aliud heroicum facitis, hoc saltem facite. Hinc enim remedium, & salus vestra dependet; eò quòd Christus Redemptor noster, vt homo erat altissimam hanc charitatis virtutem in summo, & perfectissimo gradu habuit. Ideò dicunt theologi eius mortis sanctissimæ dolores omnibus doloribus, qui excogitari possunt, fuisse maiores: nõ solum propter tormenta corporis, verùm etiam propter sacratissimæ eius animæ tristitiam. Nam vt nos amauit tanto ac tam singulari amore, peccata nostra accepit sua: & ita idem quod eius anima eam Dei cognitionem, & amorem habens quem habebat, sensisset, si in seipsa peccata il-

Iosue.3.

1.Thessa.4.

Exod.13.

Hebræ.13.

3

4

5

la vi-

6 la vidisset, sensit ea in nobis videns. Et si peccata sua fuissent, idē *Exod.28.*
quod feciſset, vt deleret, idem fecit, vt noſtra deleret & hæc eorū
verborum ſententia videtur eſſe, quæ difficilia ſunt: & obſcura.
Portabitque Aaron iniquitates eorum, quæ obtulerunt, & ſan-
ctificauerunt filij Iſrael in cunctis muneribus, & donarijs ſuis,
ideſt, vt peccata remitterētur ijs, qui pro illis ſacrificia offerebāt:
neceſſe erat, vt ea ſacerdos tanquam ſua, & propria acciperet, &
vt talia Deo offerret, & veniam peteret: & hoc totum ſummā Re
dēptoris noſtri charitatem ſignificabat, qua hominum peccata
accepit vt ſua, remiſsionem petijt, & ſatisfecit pro illis.

Cum itaque Diuus Ioannes diuino hoc charitatis affectu pro
ximos ſuos diligeret, hinc factum eſt, vt regem Herodem tanto
feruore, & ſpiritu, reprehenderit, eius animæ remedium deſide-
7 rans: ac ſi ipſemet in ea neceſsitate verſaretur. Huius charitatis
defectu hodie ita obmuteſcimus, vt ne vnum quidem verbum
in noſtrorum proximorum remedium loqui audeamus, & maxi
mè ſi potētes ſunt, quia eos timemus. Ipſi Ægyptij quamuis gē
tiles eſſent, auſi ſunt in rege ſuo Pharaone duritiem, & obſtina-
tionem reprehendere, dixerunt autem ſerui Pharaonis ad eum: *Exod.10.*
vſquequò patiemur hoc ſcandalū? dimitte homines, vt ſacrificēt
Domino Deo ſuo. Nonnè vides, quòd perierit Ægyptus? ponde
rate verba illa, vſquequò patiemur hoc ſcādalum. Scilicet vt pec
cet rex, & puniatur populus. Videtis nè gentilium animum, quo
potentiſsimum regem accuſant? nonnè vides (inquiunt) quod pe
rierit Ægyptus, ideſt, tam cæcus es, cū ſis in ſublimi hoc loco poſi
tus, vt populi damna proſpicere non poſsis, tam cæcus es, vt ea
8 non videas? dimitte homines, vt ſacrificent Domino Deo ſuo. Et
non fuit reprehenſio inutilis: nam dixit ſtatim Hebræis rex, ite,
ſacrificate Domino Deo veſtro. O ſi inter Chriſtianos homines
tanti animi inuenirentur, qui regibus, & principibus dicere aude
rent: nonnè vides, quod perierit regnum? fortè non parum Chri-
ſtianæ reipublicæ damnis prodeſſent. Quot bona fecit Saul quā
uis malus Samuelis conſilio, quæ ſua ſponte nunquam feciſſet?
eadem charitas, quæ cauſa fuit, vt regem Diuus Ioannes reprehē *1. Reg. 5.*
derit, eadem cauſa fuit, cur hos duos diſcipulos ad Chriſtum Re-
demptorem noſtrum miſerit. Nam cùm eorum ignorantiam ita
ſentiret, ac ſi eam ipſemet haberet, eam ijſdem remedijs curare vo
luit, quibus ſuam curaſſet. Itaque neque exiſtimatio, nec opinio

eum

cùmà proposito dimouere potuit, quò minus ei mederetur. 9
Vna ex maioribus tentationibus diaboli, qua plurimos decipit est, iis persuadere, vt quam quisq; habet inter homines existimationem, & opinionem sustineant. Accusat principis alicuius familiaris, & domesticus proximi sui peccatum, mentitum se esse scit, & de famę restitutione teneri: sed tamen ea retractare non vult, nè existimationem, quā de eo eius Dominus habet, amittat eandem ob causam aliena bona restituere nolunt. Quia si restituerent, pompa illis, & faustus relinquēdus est. Hac sagitta, quæ acutissima est, diabolus Pilatum superauit; cùm suorum mem-
Ioan.19. brorum linguis ei dixit; si hunc dimittis, non es amicus Cæsaris. Contendebat infœlix Dominum dimittere, quàm iniustè ac cusaretur, cognoscēs. Sed hoc ictu effecit, vt se victū dederet. Maluit malus iudex existimationem, & opinionem, quam de eo Cę 10
sar habebat sustinere, quam sese ab innocentis sanguine purum cōseruare. Hac tentatione, Pharisæi Saluatorē nostrum superare voluerunt: cùm mulierem adulteram ei obtulerunt, tentan-
Ioan.8. tes eum. Nam cùm Dominus à populo amaretur quia cum peccatoribus pijssimus erat, existimauerunt, vt hanc opinionē conseruaret, iussurum esse nè eam lapidarent. Et ita ijsdem lapidibus, quas in manibus habebant, vt adulteram lapidarent, posse se eū lapidare, eò quòd legem non seruaret. Hæc igitur arma, quibus tot Satanas vicit, glorioso Baptistæ nocere non potuerunt, quo minus discipulis suis mederetur. Cū tamē potuerit suspicari hoc magnò futurum esse detrimento magnæ, quā de eo habebant existimationi, si discipulos suos mitteret, qui Dominum interrogarent: *Tu es qui venturus es?* Hoc enim erat occasionem præbere, 11
vt crederent ignorasse se, quod dixit, cùm eum digito indicauit dicens; ecce agnus Dei, aut certè mentitum esse. Hæc omnia
Ioan.1. Dei, & proximorum suorum amore postposuit. Dicant, credant quicquid velint, secum ipse dixit: nam cùm hoc ad Dei gloriam & proximorum vtilitatem pertineat, hoc faciendum est. O admirabilem viri sanctissimi charitatem, quæ efficit vt quod mundus tanti facit, contemnat. Hæc charitas fratres, vtinam esset nobis, vt proximorum peccata propria esse existimaremus, & in remedio diligentiores essemus. Quo animi affectu dicebat
Psalm.50. Dauid: cor mundum crea in me Deus, & spiritū rectū innoua in visceribus meis. Et paulo post, spiritu principali cōfirma me.

Cur

12 Cur verò tot à Deo munera petat, declarat mox dicens: docebo iniquos vias tuas, & impij ad te conuertẽtur. Quasi diceret: siquæ à te petij beneficia concedis ô Domine, non solum vt alij in vijs tuis offendant, non efficiam, vt ante solebam: verùm etiam tanquã cæci ductor ijs, qui cæci affectibus sunt, manum porrigã, & viam docebo nè errent. Docebo iniquos vias tuas, quæ tua præcepta sunt; & impij ad te conuertentur, & non ad me qui sine te nihil sum ad te nõ ad me, quia in eorum conuersione non meã gloriam & vtilitatem quæram. Sed hoc tantum mihi propositum habebo, vt meis admonitionibus & doctrina ad te plurimi cõuertãtur: tibi gloriam dent, & gratias. In Deuteronomio iussit Deus: siquis absque liberis moreretur, vt frater eius defuncti vxorem acciperet, & sic fratris sui semen excitaret nõ pro seipso, sed pro 13 fratre suo: & ita primogenitus ex ea fratris defuncti nomine appellandus erat. Hoc vt Diuus Augustinus declarat, significat, quòd vir Euangelicus debet in vxore defuncti Christi Iesu, quæ ecclesia est, sanctæ doctrinæ semine filios spirituales generare, non propter se, sed propter fratrem suum & Dominum Iesum Christum, cui omnis honor, & gloria debetur, cuius virtute omnia fiunt. Hunc sanctissimum virum, de quo agimus, pater eius Zacharias, prædixit missum à Deo esse ad dandam scientiam salutis plebi eius. Non dixit ad dandam salutem, quod Saluatoris munus est, sed scientiam, & cognitionem salutis. Vt hoc significaret in parabola illa Euangelica non appellauit Dominus seruum malum & pigrum, quia talento illo, quod illi dederat, nihil erat lucratus: sed quod negociatus 14 non esset, & nummularijs non dedisset: vt ostenderet docendi tantum diligentiã ad nos pertinere, proficere autem Dei esse munus. Iussit Deus vt tabernaculi cortinæ ita fierẽt, vt sese inuicem traherent: significans quod in sancta Ecclesia inuicem nos ad Dei cognitionem & seruitium debemus attrahere. Quòd si hoc cum omnibus faciendum est, multò magis cum filijs proprijs & domesticis fieri debet: & curare vt à pueritia in virtute exerceantur. Quia vt dicitur: prouerbium est, adolescens iuxta viam suam, etiam cùm senuerit, non recedet ab ea. Cùm ait, prouerbium est, sacra scriptura significat vsitatum hoc esse & antiquum, vt pueri in quo aluntur, in eo perseuerent. Si lana pura purpura inficitur, colorem illum, & splen-

Deut.25.

Augusti.

Luc.1.

Matth.25.

Exod.26.

Prouer. 22.

Simile.

& splendorem diutissimè conseruat: atsi quod nigrum antea erat, 15
purpureum fiat, vix nouum colorem imbibit, & nigrum amittit
ita & homo, qui virtutis colorem à pueritia accepit facile eum in
omni vita conseruat, at qui à pueritia in peccati & vitij nigredi-
Simile. ne tinctus fuit, eam postea magna cum difficultate amittet. Quã
difficile esset flumen, quod in hanc partem longissimo temporis
spatio fluxerit ad aliam partem conuertere: est nostra sensualitas rapidum flumen, & si in hanc partẽ fluere semel assueuit, in
aliam difficillimè mutari potest. Liberet vos Deus, vt anima vẽstra per vitia currere assuescat, qua enim vi opus erit, vt hic cursus mutetur? & ideò filij à pueritia in virtute exercendi sunt. Nemo equi pullũ finit indomitum, donec equus fiat, tunc enim vitia tolli non possunt. Nemo suillam carnem sale condit, cùm putrida est & rancida, sed cùm recens est: ita etiam filij cùm pueri 16
sunt, tunc domandi sunt, tunc virtutis sale condiendi. Cùm filij
Dauid manè è lectulo surgerent, per regis patris sui cubiculum
transibant, vir autem sanctissimus dicebat illis. Laudate pueri
Dominum, laudate nomen Domini. Filij autem respondebant,
sit nomen Domini benedictum, ex hoc, nunc, & vsq; insæculũ:
Psalm. 112. Et ita pater & filij totum illum Psalmum decantabant. O quàm
vtilis doctrina, imprimat eam Dominus, incordibus vestris: nulla enim lingua explicari potest vtilitas, quæ ex eius exercitatione consequitur, neque damnum, quod ex contrario succedit. Sũt
nonnulli patres, qui filiorum suorum non maiorem curam & sollicitudinem habent, quàm si Christiani non essent: hi sunt tãquã
Iob. 39. struthio, de quo dicitur, pẽna struthionis similis est pẽnis Herodij & Accipitris. Quandò dereliquit oua sua in terra, tu forsitan 17
in puluere calefacies ea: obliuiscitur, quòd pes conculcet ea, aut
bestia agri conterat. Duratur ad filios suos quasi non sint sui, frustra laborauit nullo timore cogente. Ait hoc loco sanctus Iob
quòd quamuis struthio pennas habeat Herodij pennis similes, eandem tamen, filiorum suorum curam nõ habet. Oua enim
faciens statim eorum obliuiscitur. Et illud, tu forsan in puluere
calefacies ea, est ironiæ genus elegantissimum. Quasi diceret;
ouorum obliuiscitur, vt tu ea calefacias. Eius autem negligentiã
supplet Sol, cuius calore exeunt pulli: illa enim frangãtur, nec ne
nihil curat, postea quam solis beneficio egressi sunt: auis est tam
crudelis, & erga filios suos tam impia, acsi eius filij non essent: du-

ratur

18ratur ad filios ſuos quaſi nõ ſint ſui. Huiuſmodi ſunt patres in filiorũ educatione negligẽtes. O ſtruthiones, ſtruthiones, nihil nè pudet tam crudeles eſſe? ſi Deus dedit vobis filios cur non timetis, nè eos vobis infernalis beſtia conterat, & conculcet? quod ſiquis hac in re negligens fuit, & ſtruthioni ſimilis, ſit ſaltem aliquis ſoli ſimilis, qui eius negligentiæ medeatur, & pullos ſuo calore extrahat. Cogitate, quòd nihilominus eorum cura ad vos iure pertinet, & cum ſtatum aliquem, & nouam viuendi rationẽ accipiũt; quomodò ſe in ea gerere debẽt, vos ipſi docere debetis: ipſi enim rerũ experientia carent. Ita dixit Spiritus Sanctus vir in multis expertus cogitabit multa: & qui multa didicit enarrabit intellectum. Vxorem ducit filius, dicite illi; vide fili vxorem ducis, eam vt te ipſum ama, fidem ſerua, vt tibi ſeruari vis, ſis illi vir- 19tutis & ſanctitatis exemplum. Quòd ſi filia eſt. Vide filia, maritum habes vt ſocium, ſed ſuperiorem etiam tuum eſſe recordare; ei obtẽpera, ei ſerui, & fidem ſerua. Cùm Tobias Saram, vxorem duxit, Saræ parentes, eam quid illi faciendum eſſet, longa oratione monuerunt, monentes eam honorare ſoceros, diligere maritum, regere familiam, gubernare domum: & ſeipſam irreprehenſibilem exhibere. Sara iam grandior erat, ſed quia nouam vitæ rationẽ accipiebat, cuius carebat experientia: ideò id omne quod neceſſarium videbatur, parentes docebant.

Ecclef. 34.

Tob. 10.

Mittens duos de diſcipulis ſuis, ait illi, tu es, qui venturus es &c. Non miſit diſcipulos ſuos ad amicos, vt ſe viſerent, de eius libertate agerent; & innocẽtiam ſuam regi probarent, carceris & vinculorum obliuiſcitur, omnem curam in Dei gloria, & proxi- 20morum vtilitate collocatam habet. Animaduertite autẽ myſterium, quòd quia vt diximus, in hoc nullam propriæ exiſtimationis rationem habet vero hominum amatori ſatis non fuit Diui Ioannis diſcipulos illuminare, tot miracula coram illis faciens in diuinitatis ſuæ probationem: ſed cœpit dicere ad turbas de Ioanne. *Quid exiſtis in deſertum videre &c.* Benedicta ſit Deus meus tua lingua, benedictum ſit os tuum, quod ita laudat eum, qui laudem tibi, & gloriam quærit. Credite mihi obſecro fratres, cum res aliqua ſe vobis offeret, quæ ad Dei ſeruitium ſpectet, quæ abſque veſtro contemptu fieri non poteſt, non ideò eam omittatis: nam præter præmium, quod Deus in cælo vobis daturus eſt: in terra etiam veſtri honoris

defensor erit. Videtis pauperem, orphanam, de honore & ani- 21
ma periclitari? scitis auxilium vestrum & eleemosynam re-
medium fore? sed status vestri dignitatem & authoritatem ser-
uare, vt anteà non poteritis: non ideò quod necessarium est,
illi suppeditare pigeat, quia nunquam ob hanc causam digni-
tas vestra & honor minor erit, quamuis pompa sit minor. In-
iuria vos quis affecit, ignominiã ducitis esse ignoscere, & pu-
sillanimitati tribui posse: superate vos ipsos, & cogitate vnam
ex rebus in quibus Deus gloriam suã maximè manifestat, quæ
est, misereri, & parcere (vt ait sancta Ecclesia,) Deus qui omni-
potentiam tuam miserendo, & parcendo maxime manifestas.
Eum igitur imitamini, & confidite honoris vestri eum futurum
esse defensorem: vt hoc loco glorioſi Baptistæ, existimationem
tueri voluit, nè crederent homines mysterium illud, quod ab eo 22
per discipulos suos quærebat ignorare. O Deus meus quam ami
cus es tuorum amicorum. Beati qui amicitiam tuam magna cum
efficacia optant, & curant. Honorem Diuo Ioanni restituit,
quem ipse non abstulerat. Vt intelligatis quanta cum diligentia
fama illis restituenda sit, quos affecistis infamia. Audietis ali-
quos dicere benedictus sit Deꝰ, tres hodie missas audiui, sed quid
prosunt infœlix nisi famam illi restituis? cui abstulisti, restitue
priùs; & quod mentitus es, retracta: & sic tibi proderunt missæ.
Cùm igitur Dominus Diuũ Ioannem laudat, primum de perse
uerantia mentionem facit dicens: *Quid existis in desertum videre? arundinem vento agitatam?* Non est profectò arundo, sed Eccle-
Hiere. 1. siæ columna firmissima. Et ita de eo ipso verba illa Hieremiæ
canit: ego dedi te hodiè in columnam ferream. Meritò eum co- 23
lumnam appellat, quia neque ventis, neque tempestatibus; ne-
que mundi honoribus, & fauore commotus est. In hac perseuerã
tiæ virtute eum quantum in nobis est, imitari debemus: ideò
enim Deus nobis in hac vita suo fauet auxilio, vt semper in eius
Can. 2. seruitio perseueremus. Quod significauit sponsa dicens; dile-
ctus meus, qui pascitur inter lilia, donec aspiret dies, & inclinen-
tur vmbræ, vbi pascitur, significat, quòd nos ipse pascit: quia
dum nobis fauet, ita Deus delectatur, acsi ipsemet eos fauores
reciperet. Ita ait sponsa, quòd pascitur, cùm nos pascit. Donec
aspiret dies, ideſt, vsque ad diei finem, qui vitæ finis est. Aspi-
rare (ait) quia vesperi venti quidam suauissimi spirare solent:

& quia

24 & quia occidente Sole, maiores fiunt vmbræ, ideò ait: inclinentur vmbræ. Vbi quod interpres Latinus vertit inclinentur, Hebræum verbum significat, fugiant: quia tunc vmbræ velocius currere videntur, quàm meridie, cùm Sol est sublimior. Dicens igitur: donec aspiret dies, non solũ significat, quòd Deus fauet homini vsq; ad finem vitæ; verùm etiam quòd tunc fauores, quos ijs largitur, qui perseuerarunt, suauiores sunt, significati per auras illas suaues, quæ vesperi spirare solent. Et dicens: quòd tunc fugiunt vmbræ, significat, quòd qui in virtute perseuerarunt: quò magis ad finem accedunt, eò magis ab ijs imperfectionum, & humanarum infirmitatum vmbræ fugiunt. Vt hoc significaret Spiritus Sanctus, his metaphoris vsum esse existimo: cùm vno verbo dicere potuisset, vsque in finem diei.

25 virtus est perseuerantia tantæ pręstantiæ, vt eam Diuus Paulus inter præcipua iustificationis signa ponat dicens: qui enim mortuus est iustificatus est à peccato. Si autem mortui sumus cum Christo, credimus, quia simul etiam viuemus cum illo: scientes quòd Christus resurgens à mortuis iam non moritur, mors illi vltra non dominabitur, quod enim mortuus est peccato, mortuus est semel, quòd autem viuit, viuit Deo. Ita & vos existimate vos mortuos quidem esse peccato, viuentes autem Deo in Christo Iesu: quamuis nemo sine reuelatione scire potest in hac vita, an iustificatus sit. Hîc tamen Diuus Paulus tria iustificationis signa ponit, primum mori peccato, secundum viuere cum Christo ad illius imitationem: tertium mori semel peccato, & non amplius, quæ est perseuerantia. Non quòd qui hæc 26 habent, de sua iustificatione certi esse possint; sed quòd signa quædam sint, ex quibus id conijci potest: tertium signum eo in loco ponitur: quod enim mortuus est peccato, mortuus est semel &c. vsque in Christo Iesu, ideſt, sicut Christus, pro peccatis generis humani semel mortuus est: ita oportet vos ad eius imitationem semel mori peccato in baptismo: ita vt amplius mori non sit necesse. Nam qui pluries peccat, licèt pluries per pœnitentiam resurgendo moriatur peccato, non tamen est perfectissimus Christi imitator. Qua propter magnum est iustificationis signum perseuerantia in innocẽtia baptismali: & ideò tam affirmatiuè (ait) existimate vos mortuos quidem

Roma. 6.

esse peccato, viuẽtes autem Deo in Christo Iesu, eandem ob cau- 27
1. Ioan. 2. sam D. Ioannes de malis quibusdam hominibus dixit: ex nobis exierunt, sed nõ erant ex nobis: si enim fuissent ex nobis, permã sissent vtique nobiscũ. Ille Dei est, qui cũ Deo permanet. O quã timẽda hæc verba sunt, cur nullũ nobis timorẽ incutiũt, qui tanquã arundines sumus inanes & leues, sinè perseuerantia, qui mini mo quoq; vento mouemur & flectimur? nullus est affectus, nullus amor, nullum desiderium, quo noster animus non rapiatur.

Ait prætereà Dominus. *Sed quid existis in desertum videre? hominem mollibus vestitum? ecce qui mollibus vestiuntur in domibus regum sunt.* O rem magnæ confusionis ait Dominus; eos qui mollibus vestiuntur, in domibus regum esse. Nostris verò temporibus in artificum domo, qui sudore vultus sui victum sibi lucrantur, vestes inuenietis tam molles & pretiosas, acsi reges essent. Cùm 28
esset regina Saba tam diues & potens, ipsa tamen & sui omnes vestitu vti debebant adeò simplici: vt inter cætera quæ in regis Salomonis domo est admirata, fuit seruorum Salomonis vestitus, & regiæ domus pompa. Ex quo infertur neque ipsam, neque
3. Reg. 10. gentilium reges, ea magnificentia & apparatu vsos esse. Quantò magis admiraretur regina illa si videret, non regis Christiani; sed mercatoris, aut notarij domum tanto apparatu instructam, acsi principes essent. Cur hæc fratres non deploramus, cùm ex his plurima peccata & vitia oriri sciamus? non deploramus, quia
Sueto. Dei, qui offenditur, amor in nobis non est. Suetonius Trãquillus de Augusto Cæsare refert, dicere solitum; vestitus insignis vexillum est superbiæ, & nidus luxuriæ. Notate gentilis dictum, & hominis, qui fidei lumine carebat. Ideò tanta hodie superbia 29
est, tanta luxuria; quia homines his vitijs vires dant vestium superfluitate. O glorioſe Baptista tua pompa & apparatus, vestes tuæ & ornamenta, pili erant cameli: & cùm sic nudus esses, & corpus adustum haberes & fœdum, animi pulchritudinem &
Canti. 1. ornamenta quærebas. Iustorum nomine ait sponsa, nigra sum, sed formosa: sicut tabernacula Cedar, sicut pelles Salomonis. Arabes vocat sacra scriptura Cedar, quia à Cedar Ismaelis filio duxerunt originem. Hi autem in tabernaculis viuebant. Notan dũ autẽ est hoc in loco, vt in alijs sacrę scripturę locis, quòd parti cula prima, sicut, non est coniungenda cum propinquiori nomine, sed remotiori: non enim dicendum est, formosa sum

sicut

30 ſicut tabernacula Cedar, ſed dicẽdum eſt, nigra ſum ſicut tabernã
cula Cedar, ideſt, tabernacula Arabum, quæ nigra ſunt ſole &
aquis fœda. Et formoſa ſicut pelles Solomonis, quæ erãt pulchræ
non nigræ. Hæc omnia cæleſti huic viro conueniunt, qui cùm
animam formoſam intus haberet, corpus aduſtum & aſpero ve-
ſtitu contectum erat. Vos autem è contra corpora formoſa, &
molliter veſtita; animas verò carbone nigriores.

Quid exiſtis in deſertum videre? prophetam? etiam dico vobis & pluſquàm prophetam. Pluſquàm propheta appellari poteſt: vel quia quẽ cæteri prophetarunt ipſe digito indicauit. Et ita idem Dominus de eo dixit: lex & prophetæ vſque ad Ioannem, ideſt, *Matth. 11.*
quia ibi pauſam quodammodo fecerunt prophetæ accidit (inquit Diuus Gregorius) Diuo Ioanni & prophetis, quod ijs ac- *Grege.*
31 cidere ſolet, qui balliſta iaculantur ad ſcopum: vnus enim proxime accedit, alter propinquius, alter autem attingit, & tunc iaculandi fit finis: ſic prophetarum ſcopus eſt Chriſtus: omnes accedebant ad ſcopum. Alij tamen propinquius alijs, Diuus verò Ioannes ſcopum attigit digito, & ita prophetandi de Chriſti aduentu ad redimendum homines finis tunc factus eſt. Appellatur etiam pluſquàm propheta quemadmodum, ſiquis in
regis domo eſſet, [*Mayordomo Maeſtreſala, y Veedor.*] diceretis de *Simile.*
eo: eſt maiordomo, & pluſquàm maiordomo: ita Diuus Ioannes, quia Apoſtolus fuit, præcurſor & prophetadicitur eſſe pluſquàm propheta. Hunc igitur glorioſiſsimum ſanctum, quem Deus ipſe ſuo ore laudauit, patronum nobis & interceſſorem habeamus: & eius virtutes quantum in nobis eſt imitemur.

Et ita Deus ſuam nobis gratiam daturus eſt, qua ac-
32 quiritur gloria. Ad quam nos perducat
Ieſus Mariæ filius.
Amen.

In festo immaculatæ conceptionis Beatissimæ Virginis Mariæ

CONCIO PRIMA.

Liber generationis Iesu Christi, filij Dauid, filij Abraham. &c. Matth. 1.

HOdiernus hic dies tam solennis & lætus est, miseris Adæ filijs: vt post diem illum infœlicem & tristē, in quo mūdus eius culpa lapsus est posteà nullus eo vsq; huic similis illuxerit. Hodie enim libertatis nostræ signum apparere in mundo cœpit: & ideò magna cum lætitia canit ecclesia; cōceptio tua Dei genitrix virgo gaudiū annūtiauit vniuerso mundo. Fingite animo & cogitatione, captiuū aliquē in misera seruitute positū, qui procerto habet, regē ipsum venturū esse, vt eū redimat, sed quādo hoc futurū sit, nescit: cum videret hic captiuus regi tabernaculum præparari, quā obsecro, lætitiā animo conciperet, videns libertatis suæ tēpus instare? at hic dies est in qua cælesti regi Iesu Christo, sanctissimū hoc tabernaculum præparari cæptum est: ex quo Dominus in natiuitatis suæ die egressus est, vt mundum redimeret: in tam celebri festo proponitur sacrum hoc Euangelium, in quo de sanctissimæ virginis generatione agitur, quo nam modo ex sanctis illis regibus, patriarchis & prophetis descenderit: vel (vt melius dicā) ascenderit: quia omnes in gratia & sanctitate superauit. Vt significauit Dauid dicens: fundamenta eius in montibus sanctis. Quiquidem Psalmus ex omnium ferè sacrorum doctorū sententia loquitur ad literam de sancta ecclesia, quæ fundamenta sua habet in montibus, ideſt, Iesu Christi Dei filij meritis. Et diligit Dñs portas Siō super omnia tabernacula Iacob, ideſt, præstātiora sunt huius Ecclesiæ sacramenta, quæ portæ sunt, per quas ad gratiam recipiendam ingredimur, quàm omnia tabernacula Iacob, ideſt, quicquid lex vetus habebat. Verùm quia quod de toto dicitur de præcipua totius parte dici potest: præcipua verò Ecclesiæ pars est beatissima virgo, ideò de ea etiam dici potest ad literam fundamenta eius in montibus sanctis. Per montes autem

Gene. 3.

Simile.

Psalm. 86.

1 2 3

4 tem reges, prophetæ & patriarchæ significantur: quia super eorum culmina & perfectiones virginis huius fundamenta posita sunt. Fundamenta infima sunt ædificij pars, & quod in tota domo minus perfectum est. Quo significatur perfectionis suæ infimum sanctorum perfectionibus fuisse perfectius. Quo igitur cæ lestem hanc reginam perfectionum suarum culmine peruenisse dicemus: si quod infimum in ea est, & minus perfectum super aliorum sanctorum capita, ideſt, supra perfectionum culmen extollitur? rectè igitur diximus ex sanctis illis patribus ascendisse potius, quàm descendisse, quandoquidem ita eos superauit. Addit statim, diligit Dominus portas Siō super omnia tabernacula Iacob. Quæ verba duos habent sensus. Prior est, quòd diligit Dominus exteriorem eius sanctitatem, & exteriora opera,
5 quæ portę sunt, per quas ad interioris sanctitatis considerationē ingredimur, quæ ineffabilis aliquomodo & inintelligibilis est; vt ex exteriori conijci potest. Quarè illuc Deo tantum ingredi licet, quia ipse solus hoc comprehendere potest. Hoc significauit Ezechiel, porta hæc clausa erit, & vir non transibit per eā; quoniā Dns Deus Israel ingressus est per eā. Quod de Beatissima Dei matre intelligitur secundū B. Hieron. de qua nihil videri potest pręter quā porta clausa, ideſt, solus Deus, quod intus est cōprehēdere potest. Alius sensus est: quòd diligit Deꝰ sanctissimæ matris suæ portas, ideſt, ingressum in hanc vitā & egressum; cōceptionē & mortem plusquàm aliorum sanctorum vitam & mortem. Hoc enim primum redemptionis nostræ opus est, quia post sacratissimam redemptoris nostri animam, hæc primum prædestinata fuit. Primum dico: nostro loquendi modo & in rerum
6 ordine. In Deo enim, & in eius scientia nihil prius & posterius est, sed quemadmodum in imagine color, qui perfectior est, plus ferit oculum, & prius videtur, quàmuis in imagine omnes colores æqualiter ab oculo distent: & cùm vnà omnes sint, videntur tamen eorum aliqui eminere, alij recedere, eò quòd alij alijs perfectiores sint: ita in diuinæ sapientiæ imagine quamuis omnia simul sint & ab æternitate, sine prioris & posterioris ordine, ea Deus cognoscat: quæ tamen perfectiora sunt citiùs videntur, & ideò secundum earum qualitatem priùs sunt ordinatæ. Hoc prioritatis genere ait Scotus, Doctor sanè pius & subtilis. Quòd prius Christi, Redemptoris

Ezech. 44.

simile.

Scot. in 3. senten. d. 7. q 3.

nostri anima prædestinata fuit ad gloriam quàm omnes sancti: 7
& post eam sanctissima eius mater, quia cùm decreuit Deus humanam carnem assumere, eam sibi matrẽ eligere decreuit: & talem illi dignitatem & excellentiã dare, qualis eius matrem decebat. Et hanc huius sanctissimæ virginis præstantiæ causam affert in eo Psalmo Dauid: nam cùm dixisset, gloriosa dicta sunt de te ciuitas Dei, paulò inferiùs dixit: nũquid Sion dicet, homo, & homo natus est in ea, & ipse fundauit eã altissimus quasi dicat; quid admiramini ciuitatis huius excellẽtias, quia idem, qui eam fundauit, sibi in matrẽ elegit. Sed videndum est cur eam ciuitatem appellet, quod vt intelligatur, notandum prius est quòd
Augusti. in ep. ad. Max. D. Augustinus scribens ad Maximũ, cũ quæreret antequã Deus mundũ crearet, vbi moraretur, respondit: in seipso, in sua infinitate & immẽsitate. Morari in seipso dicitur Deus, quia in eius di- 8
uina essẽtia tãquã in proprio habitaculo diuinus eius intellectus, & voluntas morari, & quiescere possunt. Nostræ omnes potentiæ sua habent obiecta, tanquam domos & mansiones, idest, res illas, in quibus operantur & in his tanquàm in proprijs domibus quiescunt. Oculorum domus & mansio est color pulcher, & bene proportionatus: quia in eo oculi quiescunt. Aurium mansio est musica suauis & consonans, quia in ea delectantur: & ita de nostra voluntate doctores dicunt, quòd cùm vehementer amat, à seipsa exit & ad rem amatam transit, quia ea est voluntatis domus, in qua delectatur, & quiescit. Eodem modo dicimus, quòd intellectus & voluntas Dei in infinita eius essentia quiescunt, tanquam in proprio habitaculo & mansione, quia in ea operantur, & operationes omnes suas exer- 9
cent, quas operari possunt. Potest intellectus infinitè intelligere, & ita notitiam producit infinitam: & in ea infinita essentia beatificatur. Idem de diuina voluntate dicimus, amat enim quã maximè amare potest, & in ea infinita essentia beatificatur. Hãc igitur ob causam Deus ab æterno in se ipso morabatur, & moratur. Verùm post quàm creaturas creauit, ita moratur in illis, vt in seipso remaneat. Et ideò ait Diuus Dionysius: quod Deus passus est extasim, idest, quod extra seipsum abstractus est (si ita de Deo dici potest) vt moraretur in creaturis: in quibus ita est intrinsecè, vt quamcunque creaturam accipiatis, priùs in ea Deus, quã ipsa mueniatur. Morari autem in creaturis Deum est esse in illis

per-

10 per potentiam, præsentiam, & essentiam: quod quamuis sæpius dici audiuistis nescio an omnes intellexeritis: & ideò similitudine declarabo, qua res oscuræ optime declarari solēt. Fingite animo Regem intra suum regnum in aliquo palatij sui cubiculo sedere, per essentiam in sella tantum est, quia eam solam occupat, & implet, per præsentiam in toto illo cubiculo, quia inde quicquid in eo fit videt: per potētiam in toto regno est, nam in eo nō est per essentiam, quia illud non implet, vt sellam, neque per præsentiam, quia omnia quæ in regno fiunt non videt, sed per potentiam, quia sua potētia punit, ignoscit, & gubernat: & quia Deus infinitus est, in omnibus rebus est per essentiam, quia omnes res implet, melius quàm Rex sellā, & per præsentiam, quia omnia videt meliùs quàm Rex cubiculum, & per potentiā, quia omnes 11 creaturæ eius concursu & fauore operantur. Sed magis particulariter moratur in iustis per aliū illapsum magis particularem, suā ijs gratiam, & diuina dona cōmunicando. Et ideò præcipua quadam ratione iusti domus Dei vocantur. Sanctissima autem virgo inter omnes sanctos per excellentiam quandam Dei ciuitas appellatur, ob maiorem amplitudinem & dispositionem, quam in eius anima Deus inuenit. Et hoc ipsamet significauit, cum in suo cantico, dixit. Magnificat anima mea Dominum. O sacratissima virgo, quomodo hæc dicere ausa es? Quomodo magnificat anima tua Dominum? Dicam quamuis Deus in iustis alijs moretur, inuenit eorum animas, adeò occupatas diuersis cogitationibus, vxoris, filiorum, familiæ, & aliarū rerum quamuis sine vllo peccato, vt aliquo modo moretur in ijs Deus tanquam pressus, & contractus: vt ille qui in angusto aliquo loco versatur, ideſt, ipsæ 12 met animæ non sinunt operari Deum quod operaretur si maiorem dispositionem inueniret. Verùm cùm in hanc purissimam virginem ingressus est ita liberam inuenit, & expeditam, adeò ei dicatam, vt in illa sese vt voluit extendere potuerit, ideſt, dispositionē in ea inuenit tantam, vt quicquid voluit in ea operari potuerit. Et ita, Magnificat anima mea dominum, significat in anima mea ita moratur Deus, vt vult, vt in ea magnificetur: ab effectu, quia in ea talia operatus est, vt suam omnipotentiam maxime ostenderit. En igitur causa cur eam Spiritus sanctus ciuitatem appellet, dicens. Gloriosa dicta sunt de te ciuitas Dei, Ex quibus verbis psalmi constructio incipienda est: gloriosa enim

simile.

Luc. 1.

quæ de ea dicuntur, sunt quæ præcedunt, & posteà sequuntur, 13
præter alia multa, quæ de ea tam in veteri quam in nouo testamento dicuntur. Et hoc significat: Dominus narrabit in scriptu ris populorum. Hoc enim testamentum nouum est, quod non vni tantum populo, vt vetus testamentum datum est. Cæteri enim populi poterant quidem legem illam accipere, sed sine ea saluari poterant, legem naturalem seruando. Euangelium autem omnium populorum est, quia vniuerso mundo datum est.
Matth. vlti. Vt dixit Dominus. Ite in vniuersum mundum, prædicate Euan gelium omni creaturæ. In his igitur scripturis populorum narrauit Dominus glorioſa de hac ciuitate ſua, neque ſolum ibi, ſed & principum, ideſt, in ſcripturis principum, qui fuerunt in ea: patrum, ſcilicet, antiquiorum, qui in ea per amorem, & deſiderium fuerunt. Hoc igitur ſignificat, quod in ſcripturis 14
noui & veteris teſtamenti narrauit Deus res glorioſas de hac ſan cta ciuitate, ex quibus, vnam tantum vobis dicam, quæ in
Pſal. 45. Pſalmographo eſt, vbi dicitur. Fluminis impetus lætificat ciuitatem Dei, ideſt, gratiæ Spiritus ſancti impetus lætificauit hanc precioſiſsimam reginam: peccatum & gratia in eo inſtanti, quo eius anima creata fuit, ad hanc ciuitatem magno cum im petu cucurrerunt, ſed gratia maiori impetu, & ita citius peruenit ad animam. Etiam glorioſi Baptiſtæ currebat gratia, ſed peccatum velocius fuit, & ita originali culpa infectus eſt, ſed ad hanc ciuitatem Dei non peruenit hæc culpa, quia fluminis gratiæ maior impetus fuit, qui hanc ciuitatem lætificauit: & talia in ea fundamenta iecit, vt antiquorũ patrum, & progenitorum ſuo rum perfectiones exceſſerit: & ideo diximus ex ijs aſcendiſſe po 15
tius quàm deſcendiſſe.

Ait ſanctum Euangelium. *Liber generationis Ieſu Chriſti filij Dauid, filij Abraham, &c.* Plurimum notandum eſt, & deplorandum ex tot regibus, qui hoc loco recenſentur, tres tantum iuſtitiæ fuiſſe cultores, & religionis, vt ſacra ſcriptura teſtatur.
Eccle. 49. His verbis: præter Dauid, Ezechiam & Ioſiam, omnes peccatum commiſerunt: nam reliquerunt leges altiſsimi Reges Iuda, & contempſerunt timorem Dei. Ex quo apparet non ſolum humanæ naturæ imbecillitatem, verum etiam potentiam & imperium plurimorum malorum cauſam eſſe. Nunquam finem dicendi facerem, ſi damna hîc referre vellem, quæ regnis illis

16 illis, & populis malorum Regum peccata attulerunt: quia diaboli fraus est, vt subditos euertat, prius capita euertere. Quod aperte sacra scriptura affirmat. Consurrexit Sathan aduersus Israel, & quid fecit? incitauit Dauid, vt numeraret Israel, idest, caput prius voluit inficere: vt vniuersum corpus destrueret. Quæ cum ita sint magna cum diligentia præceptum illud Diui Pauli, seruare debemus, cùm nos monet, dicens. Obsecro primum omnium orationes, & obsecrationes fieri pro Regibus & Principibus: & ijs, qui in sublimitate constituti sunt: vt quietam, & tranquillam vitam habeamus in omni pietate, & castitate. Cùm ait, obsecro primum omnium: quanti momenti hoc sit, significat, & quoniam tantopere Diuus Paulus exaggerat: ego quoque eius nomine vos obsecro, vt in vestris ora-
17 tionibus magnæ vobis hoc curæ sit. Ex hoc præterea infertur consolari plurimum nos ipsos debere, qui pauperes sumus neque tantam habemus potentiam, vt mala exequamur. Et ita Sanctus quidam vir nostri ordinis dicebat, Dei seruos Deo debere gratias agere, cum tentãtur, quia peccandi opportunitatem non habent: & quando habent agere etiam debent, quia tunc non tentantur. Ex hoc etiam sequitur, cùm potentes in tanto periculo versentur, æquum esse, vt nos prædicatores eos sæpissime moneamus: vt meliores se quàm plebei esse debere recordentur, quia plura à Deo beneficia, & maiora acceperunt. Cæli puriores sunt & perfectiores quam elementa. Inter elementa ignis purior quàm aër, aër purior & clarior quàm aqua, aqua clarior quam terra: & in ipsa etiã terra montiũ culmina puriora sunt
18 & pulchriora quã valles, quæ luto & nebula plenæ sunt. O reges & potentes terræ, recordamini obsecro, q̃ quo sublimiores estis virtutibus etiam clariores esse debetis. Imperatores & Reges cæli sunt, per quos inferior hæc machina gubernatur: & ideò maior in ijs ordo requiritur. Virtutibus tanquam stellis debent esse ornati, quibus bonorum exemplorum influentias demittant ad inferiora: Et ita de omnibus statibus sublimioribus, & inferioribus dici potest: vt diximus de elemẽtis. Qui vero in sublimiore statu collocati estis, vt virtutes acquiratis, & in ijs perseueretis: Dei legẽ optime omnium tenere debetis, & semper habere in oculis. Ei qui Rex futurus erat, hoc præceptum dedit Deus: postquam sederit in solio regni sui, describet sibi Deuteronomium legis, ac-

2. *Paral.* 21.

1. *ad Tim.* 2.

Deut. 17.

cipiens

cipiens exemplar à Sacerdotibus: & habebit secum, légetque il- 19
lud omnibus diebus vitæ suæ, vt discat timere Dominum Deum
suum, & custodiat verba, quæ in lege præcepta sunt, ne eleuetur
cor eius in superbiam super fratres suos, nec declinet in partem
dexteram, vel sinistram, vt lõgo tempore regnet ipse & filij eius
super Israel. Hoc præceptum diligentissimè seruabat Dauid, qui
Psal. 118. ait. Quomodo dilexi legem tuam Domine? Tota die meditatio
mea est. Et consilium meum iustificationes tuæ, & si attente eius
psalmos legimus, monachus potius deserti contemplatiuus, quã
Rex, aut belli dux esse videbitur. Quandoquidem satis illi non
erat Deum septies in die laudare, verùm etiam media nocte sur-
gebat ad orandum. Ponderate plurimum verba illa Deuterono-
mij, sunt enim digna quæ in Regum & Principum memoriam sę
pissimè reuocentur: & præcipue notate verbum illud à Sacerdo- 20
tibus, quo Reges docentur sanctorum, & prudentum Sacerdotũ
consilio vti debere. Ioas rex Israel cùm posuisset manũ suam su-
per arcum, vt sagittas iaceret: sanctus propheta Eliseus superpo
4. Reg. 13. suit manus suas manibus regis. Itaque iaculabatur rex, sed pro-
pheta regis manus tenebat. Hodie contrariũ fit: reges enim pro-
phetarum manus tenent, & eos iaculari, vt sibi videtur, iubent:
& inde magna rerum perturbatio consequitur.

Filij Dauid, filij Abraham. Abraham autem genuit Isaac. Et ita per
patriarchas, & reges paulatim delabitur ad sanctum Ioseph.
Virum Mariæ, de qua natus est Iesus qui vocatur Christus. Agit in hoc
sanctus Euangelista, vt ille qui terram eruit, & post tergum deij
simile. cit, donec perfectissimi auri venam inueniat. In toto enim Euan
gelio nihil fere agit aliud quã terram extrahere, omnes, scilicet, 21
illos terrenos peccatores: donec purissimi auri venã detegat, quæ
est sacratissima virgo Maria, mater gratiæ & misericordiæ, quæ
Cant. 7. è tot peccatoribus duxit originem. Et sic dicitur de sponsa. Col-
lum tuum sicut turris Eburnea. Sponsa est sancta Ecclesia, collũ
autem, quæ pars est cæteris omnibus post caput sublimior, est
sanctissima virgo, quæ post Iesum Christum Dei filium primũ
in Ecclesia locũ obtinet. Per collum caput inclinatur ad corpus:
ita per huius pijssimæ matris intercessionem ad opem nobis fe-
rendam inclinatur Christus. Ebori eam comparat Spiritus san-
ctus, quod os est candidum, & pulchrum, quod ab elefante ex-
trahitur, qui animal est giboſum, nigrum, & fœdum: ita os istud

pul-

22 pulcherrimum è natura deformi & peccatrici horum progenitorum, qui hîc recenſentur extractum fuit. *Virum Mariæ, de qua natus eſt Ieſus.* Iam ad auri venam ventum eſt, quæ ſub hac terra latebat occulta: iam lux inter tot tenebras apparuit, nulla iam adulteria hîc ſunt, nulla homicidia, non tyrannis, non idololatria: vt in ſuperioribus, omnia hîc ſancta ſunt, ſanctus Ioſeph, Maria ſanctior, ſanctiſsimus & totius ſanctitatis fons Ieſus. Sicut Lilium inter ſpinas, ſic amica mea inter filias, (ait Sponſus.) Truncus eſt ſpinis plenus vniuerſa hæc genealogia: omnes tanquam ſpinæ læſerunt, & offenderunt Deum, omnes peccatores fuerunt. Ex ſpinis extitit ſacratiſsima virgo tanquam lilium, candida, pura, nitida, abſque vlla peccati ſpina, *De qua natus eſt Ieſus.* nihil aliud de ea ſanctus Euangeliſta dixit. Dum enim hoc dixit
23 omnia dixit. Quemadmodum. D. Ioannes Euangeliſta dicens. Verbum caro factum eſt, & vidimus gloriam eius, gloriam quaſi vnigeniti à patre: plus dixit, quàm pluribus verbis, imo libris dici potuiſſet. Ita hoc loco D. Matthæus ſanctiſsimæ virginis perfectiones his verbis incluſit. *De qua natus eſt Ieſus.* D. Paulus ait. Idoneos nos fecit miniſtros noui teſtamẽti. Quæ verba vere ſignificant, quòd Deus ijs quos elegit, eam largitur gratiã, & dignitatem, qualem muneris ad quod eliguntur, dignitas poſtulat. Videtis autem ad quam dignitatem hanc ſanctiſsimam virginem Deus elegerit, vt nimirum eius mater eſſet. Tremunt dæmones, ſtupẽt Angeli, poſſe mulierẽ vere dicere, Dei mater ſum. Vt probaret D. Paulus Chriſtũ redemptorem noſtrũ, vt homo eſt, Angelis eſſe maiorẽ ait: tantò melior angelis effectus, quãtò præillis excellentius nomẽ hæreditauit. Cui enim angelorũ aliquan
24 do dixit Deus, Filius meus es tu, ego hodie genui te? Nulli angelorum dixit, & dixit Chriſto, ergo maior eſt omnibus angelis. Eodem modò de hac angelorum regina poſſumus argumentari: omnibus angelis meliorẽ eſſe. Quia quis angelorum aliquando Deo dixit, Filius meus es tu, ego hodie genui te? O admirabilem mulieris dignitatẽ! Tanta hæc dignitas eſt: vt dicat. B. Thomas. Quòd beatiſsima virgo dignitatem habet quandam infinitam, quæ prouenit ei ex bono infinito, quod eſt Deus. Plus diſtat Mariæ ſacratiſsimæ officium à Diui Ioannis officio, quàm præſeruationis gratia, à ſanctificationis gratia, ergo ſi conueniens fuit Diuum Ioannem ſanctificari, vt eſſet Chriſti præcur

Canti. 1

Ioan. 1.

1. ad Cor. 3.

Hebræ. 1.

D. Tho. 1. p. q. 25. art. 6.

cursor conuenientius fuit sanctissimam virginem præseruari, vt Dei mater esset. Ex hoc infertur singularis quædam conclusio, quæ est quòd in ijs rebus, quæ ad eius honorem pertinent, non requiritur, vt expressè eas scriptas inueniamus: sed satis est si nullus in sacra scriptura locus sit, qui repugnet. Nam si eam Dei matrem confitemur eandem ob causam æquum est, vt ei omnẽ tribuamus honorẽ, qui neque fidei neq; sanctæ Ecclesię contrarius sit. Ideò non eam omnipotẽtem, neque summum bonum appellabimus; quia fidei repugnat, sed eam ab omni peccato tam actuali, quàm originali puram pleno ore fatebimur. Et quamuis dicat *Rom. 5.* D. Paulus. Cùm loqueretur de Adã, in quo omnes peccauerunt: Respondetur, quasdam esse in sacra scriptura propositiones vniuersales, quæ non ita vniuersaliter, vt sonant, accipiendæ sunt, vt *Isai. 4* est illud Isaiæ. Videbit omnis caro, quod os Domini loquutum 26
1. Cor. 9. est. Et illud D. Pauli. Omnia factus sum omnibus, vt omnes lu-
Philip. 1. crifaciam: & illud omnes quæ sua sunt. Quæ loca non de omnibus intelligenda sunt. Ex quo apparet, quàm infirmum argumẽtum quo purissimæ virginis puritati contradicitur sit, citare hũc *Iacob. 3.* D. Pauli locum. Nam D. Iacobus etiam dixit: In multis offendimus omnes, vbi de peccatis actualibus loquitur. Cũ dicat in multis. Originale autem peccatum vnum tantum sit: ergo si omnes offendimus in multis, & nemo excipiendus est: debent illi eodẽ modo dicere, quòd beatissima virgo, offendit in multis, idest, in pluribus peccatis actualibus. Quòd si dicunt hæc. D. Iacobi verba intelligenda esse, omnes, excepta beatissima virgine, cur non eodem modo, D. Paulus explicandus est: cùm vtraq; propositio vniuersalis sit, vtraq; diuino spiritu dictante scripta sit? Et quã- 27
uis verum sit hæc, D. Pauli verba vniuersaliter esse intelligenda, vt sanctum concilium Tridentinum declarat, vbi eos omnes, qui hoc negant anathematizat: verùm idem Concilium in eius decreti
Conci. Tridẽ. Sessio. 5 fine sic ait: Declarat tamen hæc ipsa sancta synodus non esse suæ intentionis cõprehendere in hoc decreto, vbi de peccato originali agitur beatã & immaculatam virginem Mariam Dei genitricem. Videtis, vt eam sanctũ concilium immaculatam appellet? per huius decreti verba possumus securè fateri liberã fuisse, & immunẽ ab vniuersali illa D. Pauli sententia. Præterea non minus repugnare videtur vniuersali sacrę scripturę, propositionibus, q fuerit sanctificata in vtero, quàm q fuerit prę seruata. Nam idẽ

D. Paulus

28 D. Paulus ait. Omnes naſcimur filij iræ, & non dixit, omnes concipimur filij iræ: & tamen fatẽtur omnes vniuerſaliter, quòd ſanctiſsima virgo iræ filia nata non eſt. Cur igitur non fatentur etiã, iræ filiam non fuiſſe conceptam? Qui pię huic veritati repugnãt, & eam quæ Spiritu ſancto plena de ſeipſa dixit. Quia fecit mihi magna qui potens eſt: hac in re adeò infimam, vt cæteros Adæ filios efficere voluerũt. Videtur in cæleſti hac ſuarũ laudum muſica eam ſibi vocem ſuſcepiſſe, quę vulgo appellatur, [*Contrabaxo.*] Nam vt hęc vna ex vocibus eſt, quæ muſicã ſuauiorem reddunt, ita hæc contradictio vna ex rebus fuit, quæ hanc laudum ſuarum muſicã, & feſtum hũc ſanctæ, & immaculatæ Conceptionis diẽ ſuauiorem faciunt & pulchriorem. Sanctus Auguſtinus ait. Ideò permiſit Deus hęreſes in eccleſia: vt diſcuterent Chriſtiani pigri
29 tiam, & ſecreta profunda diuinarum ſcripturarum ſollicite perſcrutarentur. Ita vtilitas, quã contraria opinio puriſsimæ attulit conceptioni fuit, plurimas ſanctiſsimæ virginis excellentias in lucẽ hac occaſione prodijſſe. Et ideò eos vocaui [*Contrabaxos,*] quia cùm in hoc Dei matrẽ infimam, & alijs creaturis æqualẽ facerent, occaſionẽ præbuerunt: vt eius feſtũ ſublimius eſſet & celebrius. D. Thomas, in diuerſis locis idẽ quod nos conſtãtiſsime affirmat: nimirum ſine peccato originali fuiſſe cõceptam, & cùm dicat, quòd non fuiſſet, qualis ea eſſe conueniebat, vt Dei mater eſſet, ſi venialiter peccaſſet: ergo ſi originaliter peccaſſet fuiſſet indignior: nam veniale peccatum non facit animam iræ filiam, vt originale, & tamen ſanctum Concilium Tridentinum, anathema eſſe decernit eum, qui eam venialiter peccaſſe affirmet:
30 quia cùm Deus ex ea humanam carnem aſſumpſerit, magna eſt irreuerentia dicere, quòd ex ea matre carnem aſſumpſit, quæ veniale habuit peccatum. At cùm maius malum ſit originale peccatum, quàm veniale: maior igitur erat indignitas, originale peccatum habere, quàm veniale. Conuenientiſsimè itaque dicimus omnibus caruiſſe. Nam ex omnium theologorũ ſententia, Chriſtus redemptor noſter venit, vt hominem à peccato originali potiùs quàm actuali ſanaret: & quia ſanctiſsima virgo tanto in hac redẽptione adiumẽto fuit, quando quidẽ propter illam ab omni peccato actuali liberã fuiſſe dicimus: cõuenienter etiã dici poteſt purã ab originali fuiſſe. Iuſſit Deus nè triturãti boui os alligaretur, quia æquũ videbatur animal illud, quod tantopere laborauerat,

Rom. 5.

Simile.

S. Augu. de vera religio.

D. Tho. 1. ſen. tẽ. d. 44. ar. 3. & ſect. 6 ſup. cap. 3. ad Gal.

Idem. 3. p. q. 27. arti. 4.

Conc. Tri. ſeſ. 6. can. 23

vt

vt fructus illi cogerentur, maiorem ex ijs vtilitatem perciperet, 31
neque eos illi, vt alijs animalibus certa aliqua mensura præberent. Nunquid Deo cura est de bobus? ait Diuus Paulus. Si-
1. Cor. 9. gnificans propter homines potius quàm propter bestias eam legem à Deo fuisse datam. Cum igitur benedicta hæc virgo in hoc redemptionis opere Domino in omni vita seruierit: non solum sanctum ei corpus dando, quo passus est, sed ei vsque ad crucem & sepulchrum seruiendo, æquum erat, quòd non alligaretur os bobi trituranti: non eadem mensura redemptionis vtilitas ei danda erat, ac cæteris. Dixit Dominus: qui recipit
Matth. 10. Prophetam in nomine Prophetæ, mercedem Prophetæ accipiet. Et quemadmodum hæreticorum fautores hæreticorum pœna puniuntur: ita æquum erat, vt maiorem illa, quàm cæteri vtilitatem ex sancta redemptione acciperet. 32

De qua natus est Iesus, qui vocatur Christus. Hoc est omnium quæ diximus fundamentum, in quo notate obsecro mysteriũ quoddam pro totius sermonis conclusione: quòd cùm institueret Dominus ineffabile altaris sacramentum, noluit consecrari pane fermentato: fermentum enim denotat corruptionem. Sed cur hoc Domine iubes, siquidem panis substantia non remanet, sed accidentia tantum? noluit Deus panis corrupti accidentia remanere. Sed accidentia te, ò Domine, non tangent. Verùm quidem est, sed tamen quia debent esse veluti cortinæ quædam, quibus occultandus sum: nolo corrupti panis ibi esse accidentia. O Dei ineffabilem puritatem quantum in hoc ostendit, quam odiosa ei sit culpæ corruptio. Quod si accidentia, quæ eum tangere non debebant, noluit tamen corrupti fermenti accidentia 33
esse creditisne voluisse, quòd singularissima illa virgo, quæ adeò ei contigua futura erat, & ita illum tangere deberet, vt tanti Dei mater fieret, & vehiculum, originalis culpæ fermento corrupta esset? nolite hoc per Dei charitatem cogitare. Cùm igitur purissimæ huius Conceptionis festum celebremus: studeamus omnes fratres puram quandam huius sanctissimæ virginis deuotionem & amorem concipere. Conemur eam quantum in nobis est, in puritate & sanctitate imitari: puros nos ab omni peccato conseruantes, cùm res sit Deo vt diximus tam odiosa, vt in pluribus sacræ scripturæ, locis videre est: & præcipuè in his
Isai. 1. Isaiæ verbis. Si volueritis, & audieritis me, bona terræ comede-

tis

34 tis: quod si nolueritis, & me ad iracundiam prouocaueritis, gladius deuorabit vos. Vbi notate obsecro, quôd noluit dicere Dominus: nisi me audieritis, vt sententia postulare videbatur: cùm dixisset antea, si me audieritis, sed dixit, si me ad iracundiam prouocaueritis. Quia voluit hoc loquendi modo peccati naturam declarare, quæ est, odiosos nos Deo reddere, & simul ostendere, quanta cum æquitate peccatum tam seuere puniatur. Cum tantum in nos Dei odium concitet: vt ad iram prouocet. Precemur igitur cælestem hanc Reginam misericordiæ matrem, vt à Deo nobis magnum peccati odium obtineat, & gratiam consequatur: qua vnà cum ea perfrui aliquando possimus gloria, ad quam nos perducat Iesus eius filius. Amen.

In eodẽ festo immaculatæ Cõceptionis virginis Mariæ

CONCIO SECVNDA.

Liber generationis Iesu Christi, filij Dauid, filij Abraham, &c. Matth. 1.

INter plurima, quæ à liberalissima Dei manu accepimus beneficia: vnum ex præcipuis est redemptionis beneficium. Duas ob causas inter alias potest beneficium aliquod appellari magnum, vel, quia in eo pluri
2 mum verè datur, vel quia plurimo labore datur, vt aqua illa, quã Dauid tresilli, & generosi principes obtulerunt. Quamuis aqua tantum esset: tamen quia illi magno cùm vitæ periculo è cisterna Bethlehem hauserant, tanti eam fecit Dauid, vt Deo eam offerre voluerit. Et ita dixit. Propitius sit mihi Dominus ne faciã hoc, num sanguinẽ hominum istorum bibam? Redẽptionis beneficiũ magnum est, vtramq; ob causam, primum quia in eo magnum in nos donum collatum est, donum nempè diuinæ gratiæ, liberatio à morte æterna, & cum patre æterno reconciliatio, & ita ait Isaias Dei nomine, non erunt in memoria priora, & non ascẽdent super cor: sed gaudebitis, & exultabitis vsque in sempiternum in his, quæ ego creo, ideſt, talia in homines beneficia confe-

2. Reg. 23

Isai. 65.

ram redemptorem ijs dando, vt præterita omnia beneficia oblituri sint. Magnum etiam hoc beneficium fuit, quia magno redemptoris nostri labore collatum fuit: nam vt ait D. Petrus. Non corruptibilibus auro, vel argento redempti estis, sed precioso sanguine, quasi agni immaculati Christi. Pro hoc igitur maximo beneficio, maximas Deo gratias agere debemus. Et ita ait Dauid. Benedic anima mea Domino: & omnia quæ intra me sunt, nomini sancto eius: & vna ex præcipuis causis, quas affert est quia redemit de interitu vitã tuam. Et, D. Paulus, de ineffabili hoc beneficio agens ait. Iustificati ergo, ex fide pacẽ habeamus ad Deũ per Dominũ nostrum Iesum Christũ, per quẽ gloriamur in spe gloriæ filiorũ Dei: non solum autẽ, sed & gloriamur in tribulationibus: & paulò post ait: non solũ autẽ, sed & gloriamur in Deo per Dominũ nostrum Iesum Christũ, per quẽ nunc reconciliationẽ accepimus. Significat D. Paulus his verbis quod ad Christianã perfectionẽ pertinet propter Dei beneficia, propter charitatem. Quã nobis pater ęternus ostẽdit: propter eius filij mortẽ, propter iustificationẽ acceptam, & glorificationem promissam gloriari. Non solum ait sanctus apostolus. Gloriari in spe gloriæ filiorum Dei, & in tribulationibus: verum quod maius est, & perfectius in ipsomet Deo gloriari. Hæc igitur verba viri Christiani progressum ostendũt, & de virtute in virtutẽ ascensum, quò nos accepta beneficia vocãt. Gloriari, scilicet, in spe gloriæ, & in tribulationibus: & gloriari in Deo, & paulatim ad sublimiora ascẽdere. Gloriari autẽ in solo Deo, & nullã aliam sibi gloriam quærere, res est adeò perfecta, vt ideò addat statim per Dñm nostrũ Iesum Christũ. Quasi ad hoc particulare auxiliũ necessariũ sit, quod nobis Iesus Christus sua morte meritus est: & ita quãuis vt in spe gloriæ & in tribulationibus gloriemur, necessariũ etiam est diuinũ auxiliũ: tamẽ hîc præcipue addidit per Dominũ nostrum Iesum Christum: vt particulari auxilio hîc opus esse significaret. Addit per quẽ nunc recõciliationẽ accepimus: vt ostẽderet quod is, qui nos patri sua morte recõciliauit, quod omniũ beneficiorũ fundamentũ est: is etiã nobis hęc omnia auxilia meruit. Tãti igitur beneficij principiũ hodierna die celebramus. Hodie enim plantata fuit arbor, quæ vitæ nobis fructũ erat allatura. Hodiè purissima illa virgo cõcepta est, de qua carnẽ assumere Deus decreuerat, ex quo efficacissimũ infertur argumẽtum eius conceptionem fuisse pu-

1. Pet. 1.

Psal. 102.

Rom. 5.

3

4

5

6 puriſsimã: quia cùm redemptio fuerit, vt peccato nos liberaret, æquũ erat huius redemptionis principiũ, & primum illius opus eſſet ab omni peccato alienum. Opus tam admirabile à principio tam vili vt eſt in peccato conceptio incipiendũ non erat. Tẽpli Salomonis portæ omnes ex oliua fuerunt. Ita ſanctiſsimæ virginis conceptio, quæ redemptionis porta fuit, æquum erat vt tota miſericordiæ, & diuini fauoris opus eſſet. Solet Eccleſia ſanctiſſimam hanc virginem verbis illis ex Prouerbijs laudare. Dominus poſſedit me in initio viarum ſuarum, quæ verba quæ iam dicta ſunt confirmant. Et vt ea intelligatis notandũ eſt, quod Deus vt Dñs & creator ius habet, non tantum ad proprietatẽ omnium creaturarum & præcipuè rationalium, vt ait B. Thomas. Verum etiam, ad earum poſſeſsionẽ, cùm in eius gratia ſunt, & amore.

3. *Reg.* 6.

Prouer. 8.

D. Tho. 22. *q.* 10.

7 Cùm vero peccant mortaliter, amittit Deus hanc poſſeſsionẽ, & diabolus eam acquirit. Fructus verò animarũ eius ſemper ſunt, qui poſſeſsionẽ habet: vt in rebus corporalibus fieri videmus. Nã qui beneficiorũ Eccleſiaſticorũ poſſeſsionẽ habet, eorum fructus percipit. Idẽ eſt in hæreditatibus & in cęteris omnibus rebus: ita etiã iuſti fructus, qui eius bona opera ſunt, ſuos Deus facit. Gloria & honor Dei eſt: vtilitas verò ipſius met animæ, imò alia etiã opera, quæ ex ſe nec bona, nec mala ſunt: ſed indifferẽtia: ſi ad Deum referũtur, Deo quidẽ glorię ſunt, animę verò iuſti vtilitatis: & ita dixit D. Paulus. Diligẽtibus Deũ omnia cooperãtur in bonũ, ſi proſpera ſuccedunt, Deũ laudant, ſi aduerſa eodẽ modo. Vt idẽ Apoſtolus dixit. In omnib⁹ exhibeamus nos metipſos ſicut Dei miniſtros. Et paulò infernùs per arma iuſtitiæ à dextris & à ſiniſtris per gloriã & ignobilitatẽ, per infamiã & bonã famã: ex omnibus iuſti vtilitatem ſibi percipiunt: & Deo gloriam, ſed plurimũ notandũ eſt, q vbi nos legimus, omnia cooperantur in bonũ, Grẽcè ſic legitur, omnia cooperatur in bonũ, ideſt, Deus reducit omnia quę accidũt iuſto in bonum, & augmẽtum gratiæ. Nõ ait, operatur, quia meritoria opera non operatur iuſtus ſine Deo, neque Deus ſine iuſto, vt iuſti fructus ſint maiores vel minores tria conſideranda ſint, vt docet Sanctus Bonauentura. Primum eſt, operis difficultas. Secundum, Promptitudo voluntatis. Tertium. Magnitudo charitatis: & ita quanto difficilius ex ſe opus eſt, & maiori voluntatis promptitudine fit, & maiori charitate: tantò magis meritorium eſt, & hoc eſt animam maio-

Rom. 8.

2. *ad Cor.* 6

8

S. Bonauẽ. 2. *ſenten. d.* 29. *q.* 3.

rem fructum dare. Quam ob cauſam curate obſecro fratres, vt res 9
arduas & difficiles ſuſcipiatis, & ad eas vos incitetis, vt prompte fiant, & in earum exercitatione magna vos charitate incendatis, vt veſtri fructus & merita ſint in cõſpectu Dei maiora. At vero cùm anima in peccato mortali eſt, cùm in diaboli poſſeſsione ſit, omnia opera poſſeſſoris ſunt: & ita Deus poſſeſsione remanet ſpoliatus, & fructibus, ideſt, operibus, quæ facit, neq; meretur gratiam, neq; gloriã. Ideò diligenter vnuſquiſq; caueat ne fruſtra laboret. Verũ tamẽ eſt, quod bona opera in peccato facta bona me
Ez. 29. rentur tẽporalia: vt patet per Ezechielem cui dixit Deus, fili hominis Nabuchodonoſor rex Babylonis ſeruire fecit exercitum ſuum ſeruitute magna aduerſus Tyrũ, & merces non eſt reddita ei, neque exercitui eius de Tyro, propterea hæc dicit Dominus. Ecce ego dabo Nabuchodonoſor regẽ Babylonis in terra Ægy- 10
4. Reg. 5. pti, & accipiet multitudinẽ eius, & diripiet ſpolia eius, &c. Et vt peccatorũ merces ſunt bona tẽporalia, & dicitur de illo Naamã leproſo, qui erat princeps militiæ regis Syriæ, quod per illum dedit Dñs ſalutẽ Syrię: quãuis infidelis erat, dabat ei tamẽ Deus victorias propter eius bona opera. Cũ igitur animæ à tã diuerſis dominis poſsideãtur, ſi à ſanctiſsima virgine petimus, quis eius poſſeſſor ſit. Reſpõdebit, Dñs poſſedit me in initio viarũ ſuarũ. Dei viæ præcipua quadã ratione redẽptionis ſunt vię, quarũ initium cõceptio fuit huius immaculatæ virginis. Tũc poſsidere eam cœpit: vt nunquã poſteà amitteret. Hoc ipſamet verbis illis humillimis ſignificare voluit: cũ dixit ad angelũ. Ecce ancilla Dñi. O virgo ſingularis plus in hoc dicis quàm ingenio noſtro aſſequi poſſumus. Dei ancilla vocatur, per antonomaſiam, quia præter Deũ 11
nullum alium habuit Dominũ, nec poſſeſſorem. Nos enim prius poſsedit diabolus, poſtea Dominũ in baptiſmo mutamus: verùm ſanctiſsimæ virginis in primo ſuæ cõceptionis inſtãti poſſeſsionem Dñs accepit: & ita quemadmodũ in die, in quo Imperator aliquis ampliſsimi imperij poſſeſsionẽ accipit, plurima & ſingularia beneficia cõferre ſolet: ita hoc die in quo Deus huius ſanctiſſimæ virginis poſſeſsionẽ accepit, credendũ eſt ſingularia lætitię dona cæli angelis, Limbi patribus, & terræ iuſtis largitũ eſſe.

In tanta feſtiuitate proponit nobis Eccleſia hoc Diui Matthæi Euangeliũ, in quo de Chriſti redemptoris noſtri generatione agitur, ſecundũ carnem. Videndum autẽ eſt, cur voluerit Dñs

gene-

12 generationis ſuæ memoriã fieri. Nã D. Paulus ad Timotheũ ait. *1.Timo. 1*
Rogauit te vt maneres Epheſi, cùm veni in Macedoniam: vt annuntiares quibuſdã ne intenderent fabulis & genealogijs, & ſcribens ad Titum. Stultas (inquit) quæſtiones & genealogias deuita: ſunt enim inutiles & vanæ. Cur igitur tanta cum diligentia ſanctus Euangeliſta Chriſti redẽptoris noſtri genealogiã recenſet? nullã dico eſſe inter D. Paulũ, & D. Matthæum repugnantiã: ambo enim eodẽ ſpiritu ſcripſerũt. Erant inter Iudæos quæſtiones plurimæ de genere, cũ alij alijs nobiliori ſe genere ortos contenderẽt, & hi quidẽ à Ioſue, illi verò à Moyſe, alij à Caleb ſuam repetebãt originẽ. Et ijs quæſtionibus Deũ offendebãt, vt hodie etiã fieri ſolet: vbiq; enim homines alijs generis nobilitate prẽferri volunt, quãuis virtute inferiores ſint. Si lignũ aliquod intelle- *Tit. 3.*
13 ctum haberet, & cũ putridũ eſſet carie & puluere corroſum in regis throno ponendũ ſe eſſe exiſtimaret: quia è mõte Libano, vel mõte Thabor, vel alio aliquo mõte inſigni exciſum eſſet, magna profectò eſſet amentia. Quid igitur tibi, ò infœlix homo genus prodeſt, ſi tot vitijs putridus & corruptus es: ita vt inferni tãtum titio eſſe poſsis ad cætera omnia inutilis? nullã montis habet ratio nem artifex vnde lignũ exciſum ſit, ſed ſecuri tentat, an ſit vtile ad opus ſuũ, necne. Tẽtate veſtras cõſcientias, & nobiles nè ſitis, an nõ, videbitis. Nam vt ait D. Paulus. Gloria noſtra hæc eſt, teſtimoniũ conſcientiæ noſtræ. *O ſancta Maria ſeñora*, quam pauci nobiles inueniẽtur, ſi conſciẽtiæ teſtimoniũ ſpectatur, quo vera probatur nobilitas. Melchiſedec, qui fuit Rex Salem & Dei ſacerdos, ſine patre, ſine matre, ſine genealogia in ſacra ſcriptura ponitur, vt notat D. Paulus. Vt nimirũ ſignificaret verã nobilitatẽ, *Simile.* *1.Cor. 1.* *Hebræ. 7.*
14 nõ in carnali cognatione, ſed in virtute conſiſtere. Ita affirmauit Deus dicẽs. Quicunq; honorificauerit me, glorificabo eum: qui autẽ contẽnunt me, erunt ignobiles. Poterat nè clarius dici, vt vanas hominũ iactãtias tolleret, niſi carerent iudicio? Iſaias etiã ait, dicit Dñs, redẽptor Iſrael ad contẽptibilẽ animã, & ſeruũ dominorũ. Notate quibus titulis peccatorẽ appellet, quãuis ſit mundi Monarcha. Animam vocat ab angelis imo ab ipſis etiam dæmonijs contẽptam multorũ dominorũ qui ſunt vitia & affectus ſeruum. Plus dicã, q̃ ſi recte aduertitis inuenietis generis antiquitatẽ ignominiã aliquo modo in ſacra ſcriptura, ſignificare. Genus enim omniũ antiquiſsimũ eſt genus Adã, & vt peccatores ignominia *1.Reg. 2.* *Iſai. 49*

Psal. 4. minia afficiat: Adæ filios appellat, dicens, filij Adam vsquequo 15
graui corde. Non nego tamē generis nobilitatem metallum esse
maximè proprium & accommodatum, vt in eo virtutes tanquā
gemmæ in auro includantur. Magna enim auro iniuria fieret, si
auro plumbum aut ferrum, non gēma includeretur. O mundi no
biles cur non pudet generis vestri auro metalla tam vilia, vt sunt
peccata & vitia, tanquam auro ferrum includere? cur non potiùs
misericordiam, humilitatem, castitatem, & alias virtutes, tan-
quam preciosissimas gēmas cum nobilitatis auro coniungitis? cæ
tera enim omnia vana & inutilia sunt, & hæc ea sunt, quæ Diuus
Paulus locis paulò ante citatis reprehendit. Verum Diuus Mat-
thæus tanta cum diligentia hanc Christi genealogiam scripsit,
non vt Christum honoraret, quia ipse suorum progenitorum
honor fuit & gloria: In alijs enim nobilitas à parentibus descen- 16
dit in filios: filij nobiles sunt, quia patres nobiles fuerunt. Hic è
contra patres antiqui omnem nobilitatem à Iesu Christo, Dei fi
lio acceperunt, & hic legitimus est eorum verborum sensus Apo
Apo. 5. calypsis. Vicit Leo de tribu Iuda radix Dauid. Videtur enim Da
uid potius Christi radix fuisse, quia ab eo Christus, secundum
carnem duxit originem. Verùm quia bonum omne Dauid à di
uino redemptore accepit, ideò à Spiritu sancto radix Dauid ele-
gantissimè appellatur. Non igitur Christi genealogia scribitur,
vt ideò honoretur, sed necessariū fuit, vt Hebræis verus hic esse
Messias è generatione Abraham, & Dauid in lege promissus pro
baretur. Hinc magnum sacræ scripturæ mysterium intelligetis,
Gen. 6. quòd cùm reuelaret Deus sancto Noë. Mundi, per diluuiū, euer-
sionē, nō legitur rogasse vir sanctus à Deo, vt peccatoribus ignos
Exod. 32. ceret. At cū diceret Deus Moysi. Cerno q̄ populus iste duræ cer 17
uicis sit, dimitte me, vt irascatur furor meus contra eos, & deleam
eos: faciamq̄; te in gentē magnam, tamē quamuis Deus illi maio
rem & meliorē populum polliceretur, vehementer eum orabat,
vt populo illi ignosceret: ita vt veniā tandē sit precibus cōsequu-
tus. Quæ igitur causa est, cur Noë mundi vniuersi ruina instante
Dei misericordiā non precatur, Moyses verò pro vnius tantum
populi euersione, tanto cum affectu orat, quamuis alium illi po-
pulum, cuius esset dux, Deus polliceretur? Causa hæc fuit, quia
tempore Noë nondum Deus promiserat ex aliquo genere deter
minato humanam se carnem assumpturum: at tempore Moysi

iam

18 iam promiserat Abrahæ generationem mundum esse redẽptu-
ram, cùm dixit. Benedicentur in nomine tuo omnes gentes. Qua re vt hoc fieret, & in ea generatione, ideò tanto cum affectu pro eo populo Moyses orabat. Vt igitur promissionem hanc & aliã, quã deinde fecit sancto Dauid impletam iam esse. D. Matthęus ostenderet: ideò omnes istos patres recensuit ab Abraham vsque ad sanctissimã virginem, *De qua natus est Iesus.* *Gen.* 12.

Cùm numerus aliquis, supputatur, summa in fine apponi so- *Simile.*
let: ita sanctus Euangelista cùm in Euangelio tot Patriarchas, & Prophetas enumerasset, in fine quasi omniũ virtutum & perfectionum summã posuit sanctissimam virginẽ, de qua natus est Iesus. Hanc ob causam eam talẽ effecit: & ita Salomõ ait. De cæ- *Prouer.* 31.
lesti illa muliere, de qua ibi loquitur de vltimis finibus pretium
19 eius, quia re vera ex vltimis duobus finibus, qui sunt Deus & homo sanctissimæ huius mulieris præstãtia cognosci potest. Homo rerum corporalium finis est, Deus est vltimus hominis finis & angeli. In his duobus finibus quænã sit sanctissima virgo cognoscitur, quia mater electa fuit Iesu Christi, veri Dei & veri hominis: & vt sola ad altissimã hanc dignitatẽ electa fuit, ita omnibus sanctis fuit virtute sublimior. Quare explicans. D. Bernardus verba *D. Ber. super illa Ver. Ecc.* 24.
illa Ecclesiastici. In plenitudine sanctorum detentio mea, ait: q̃ supra omnium sanctorum perfectiones singularissima hæc virgo fundata fuit: & omnes illorum perfectiones in ea tanquam in compendio includuntur. Imò etiam perfectiores in ea sunt, quã in illis, hoc significauit tabernaculum illud, quod Deus fieri iussit, cui omnes offerre voluit, O Deus maiestatis infinitæ, tu qui *Exo.* 25
20 diues es, & potens, vt tabernaculum tibi fiat tributa imponis? Tunc eges tributis? Si mundi Reges hoc iuberent, qui vt egere se ostendant, quot annis tributa renouant inaudita, & noua, mirum non esset. Tu verò qui egere non potes, cur pro tabernaculo tributum petis? aurum, argentum, margaritæ, Indiæ, & vniuersus orbis est tuus, & pro tabernaculo ipsasmet animalium pelles, & caprarum pilos petis? Hoc nimirũ tabernaculum illius figura est, quæ vnigeniti mei filij mater futura est, & quia virtutes omnes omniũ sanctorum habere debet: ideò iubeo, vt omnes pro hoc sanctuario offerãt. In ea futura est patriarcharũ fides, prophetarũ veritas, iustorũ gratia, sacerdotũ religio, principum iustitia, ducum fortitudo: & omnia in perfectiori gradu. Notare autẽ

vos volo mysteriũ quoddam animaduersione dignum, q̃ tot pro 21
eo tabernaculo obtulerunt, vt plurima superfuerint: ita vt cùm
sacerdotes auari non essent monuerunt populũ nè plura offerret.
At nõnè diximus, quòd dona illa beatissimæ Dei matris, virtu-
tum figura erant? at quæ virtus inuenitur in ea superflua? quid in
alijs sanctis inueniri potest, quod in ea nõ inueniatur perfectius?
Dico in sanctis virtutes quasdam esse necessarias, quæ eius sunt
perfectioni superfluæ. Contritio virtus quidem necessaria est no
bis omnibus, qui peccamus: at sanctissimæ cælorum reginæ quę
nunquam peccauit superflua est. Culpæ confessio suo tempore
necessaria est: at columbæ huic immaculatæ superflua fuit. Satis-
factio ijs, qui aliena possident necessaria est, at quæ nec minima
quidem in re proximis suis damno fuit, ei hæc virtus superflua
fuit: & hoc per ea dona, quæ in tabernaculi oblatione superfue- 22
runt, significatum est: & ita quemadmodum cùm Dei sanctua-
rium sit, & mater eam sine actuali culpa fuisse fateamur: ita etiã
eandem ob causam ab originali fuisse liberam conuenientissimè
dicimus. Ita vt merito verba illa dicere possit, quæ seruus dixit
Iob. 1. Iob. Chaldæi fecerunt tres turmas, & pueros percusserũt gladio:
& ego effugi solus, quæ vt intelligatis notandum est, quòd ait Ec
Eccles. 21. clesiasticus. Quasi romphęa bis acuta omnis iniquitas. Duplicẽ
habet aciem ensis iste, vna corpus, altera animam lædit, vel bis
acuta est, quia gratia priuat & gloria. Ensis est tam acutus, vt vix
sentiatur vulnus, dum ea delectatione vulnerat, quam in se pec-
catum habet. Hoc ense pugnat diabolus: & ideò cùm nos in tan
to periculo versari Deus videret, alium nobis dedit ensem, quo
aduersus hunc hostem pugnaremus: & hic est diuinum verbũ, de 23
Ephe. 6. quo D. Paulus. Assumite gladium spiritus, quod est verbũ Dei.
Ideò auditis fratres sermones, vt diuinũ verbum in vestra memo
ria tanquã ensis in vagina inclusum remaneat: & tunc cum diabo
Luc. 18. lus ferire vos vult extrahatis, si vos superbia tentat, defendite vos
ea sententia, qui se humiliat exaltabitur. Si sensualitate aut auari
tia: defendite vos ea sententia. Omnis fornicator, immundus, aut
Ephe. 5. auarus non habebit hæreditatem in regno Christi, & Dei. Si ten
tat gula, defendite vos ea sententia, nisi pœnitentiam egeritis,
Luc. 13 omnes simul peribitis. Hoc est ensem extrahere, vt inimici pro-
pulsetis iniurias. Sed quemadmodum aliqui sunt adeò timidi,
vt quamuis ense præcincti sint, educere tamẽ eum è vagina non
audent,

24audent, quamuis hostis eos persequatur, & vulneret: ita nonnulli sunt, qui quamuis plurimas sacræ scripturæ sententias optimè sciant, ijs tamen cùm opus est vti nesciunt. O timidi & pusillanimi, nonnè vinci vos & vulnerari pudet, cùm optima habeatis arma, quibus vos defendere possitis? at cauete nè vobis Deus arma eripiat, eò quòd ijs vti noluistis, pœna enim solet Dei esse æquissima permittere, vt qui scientia ad suam vtilitatē vti noluit, eam amittat, & in errores incidat. Vt affirmat Dauid auertisti adiutorium gladij eius, & non es auxiliatus ei in bello. Diximus igitur peccatum esse gladium, & quemadmodū Chaldæi fecerunt tres turmas, & pueros percusserunt gladio; ita dæmones tria peccatorum genera fecerunt, originale, mortale & veniale; quamuis veniale propriè non vulneret nisi leuissimè: *psalm.* 88.

25ita vt pungat potiùs quàm vulneret. Vt cùm mulier acu pungitur non ideò impeditur, vt opus suum non possit efficere quamuis non ita facilè, vt anteà: ita etiam peccatum veniale ita pungit animam, vt eam tanta cum facilitate & delectatione operari non sinat. Originale verò & mortale vtrumque hominē efficit vtiræ filius sit, & gloriam amittat: quamuis magnum sit discrimen inter eos, qui propter mortale ab ijs, qui propter originale eam amittunt. Et ita de his dici potest, quod dixit Hieremias, melius fuit occisis gladio, quàm interfectis fame. Nam qui gladio occiditur, semel tantum moritur, at qui fame millies morietur: ità de his, qui in peccato mortali moriuntur fame interfici dici potest, quia millies in inferno moriuntur. Alij verò, qui in originali moriuntur, vna tantum mor- *Simile.* *Thren.* 4.

26te moriuntur, quæ est Dei visione carere: Has igitur, tres turmas fecerunt dæmones, & omnes gladio percusserunt, quia omnes contraxerunt saltem peccatum originale, & venialiter peccauerunt. Pauciſsimi autem à mortali liberi fuerunt. Solus puriſsimæ virginis spiritus dicere potest: Chaldæi, idest, dæmones percusserunt omnes gladio, eua ſi ego ſolus, ſolus ab omni peccato liber effugi. Et optimè sequitur ex eo quòd peccato actuali caruerit, originali etiam caruisse, vt paulò antè dicebam, cum de illis verbis Iob agere cœpi. Quod argumētum est Diui Augustini, quo probat ſi Christus Redēptor noſter originale habuiſſet peccatum, actuale etiam habuiſſet: & ideo non habuit actuale, quia non habuit originale. *D. Auguſt.*

Probatur præterea istud, quia cælestis regina non habuit 27
originalis peccati sequelas. Pro quo est notandum, quòd duo
sunt sequelarũ genera: aliæ, quæ nobis vt mereamur adiumento
sunt: vt fames, sitis, labor, & mors, & has Christus, Redemptor
noster habere voluit, vt ijs nos redimeret. Suam etiam
sanctissimam matrem eas habere voluit, vt maioris meriti causa
essent. Aliæ sequelæ sunt, quæ impedimento sunt, vt ignorantia
& sensualitatis rebellio. Has non habuit sanctissima vir-
D. Augusti. lib. 14. decim. Dei. c. 4. go, (vtait Beatus Augustinus) probatur idem, quia maximè
ad Christi Redemptoris nostri, honorem pertinebat matrem
suam, quam maximè poterat honorare. Quia in Prouerbijs
Prouerb. 17. dicitur; gloria filiorum patres eorum & alibi, gloria hominis in
Eccle. 3. honore patris sui, dedecus filij pater sine honore. Et ita lauda-
Tobi. 9. mus filios propter patres, vt fecit Gabelus ille Tobiæ; qui di- 28
xit Tobiæ iuueni, benedicat te Deus Israel quia filius es optimi viri & iusti, & timentis Deum, & eleemosynas facientis.
Saul autem vt filium suum Ionatham iniuriosè appellaret: vo-
1. Reg. 10. cat filium mulieris vltro virum rapientis. Cùm igitur Dei filius sola voluntate talem qualem ipse voluit matrem suam efficere potuerit: cur non ab omni peccati genere puram fecisse fatebimur? si Deus tantam vobis potentiam concederet, vt
vnusquisque matrem sibi suam faceret, qualem obsecrò faceretis; nonnè perfectissimam, & purissimam? cur igitur matrem
suam non ita faceret Deus, qui parentum honorem nobis tantopere comendauit. Reliquum igitur est, quòd cùm Deus hanc
cælorum reginam tantopere honorauerit: nos etiam eam quantum in nobis est, honorare studeamus, eius nos tutelæ, & 29
patrocinio committamus, vt nobis in nostris necessitatibus faueat. Et gratiam nobis à Deo obtineat,
qua acquiritur gloria, ad quam nos perducat Iesus eius filius
Amen.

In

In eodem festo immaculatæ Conceptionis Virginis Mariæ

CONCIO TERTIA.

Liber generationis Iesu Christi, filij Dauid, filij Abraham. &c. Matth. 1.

1 2 IMVius Euangelij enarrationi in qua sanctus Euangelista per tot patriarchas, reges, & prophetas paulatim ęd Ioseph & Mariam delabitur. Optimè verba illa Canticorum conueniunt; vbi ait sponsa, quę est sancta Ecclesia. Ecce iste venit saliens in montibus, trãsiliens colles. Montes & colles, per quos venit cęlestis spõsus, sunt hi patriarchæ & patres, quos hîc recensęt sanctus Euangelista: per hos ad montẽ virginalẽ peruenit, de quo anteà dixerat Habacuc Deus ab austro veniet, & sanctus de monte pharã. Ab austro, ideſt è Bethlehẽ. Et pro monte pharã, verterũt septuaginta interpretes, de mõte vmbroso, ideſt, de mõte arboribus dẽso, & ideò vmbroso. Hic mons est sacratissima virgo, omni arborũ genere, ideſt, virtutũ plenus, quẽ Deus diuina sua gratia & fauore obũbrat. Hoc significauit angelus dicẽs Spiritus Sanctus superueniet in te, & virtus altissimi obũbrabit tibi: vbi notãdũ est, 3 nõ dixisse veniet, sed superueniet: quia in instanti suæ cõceptionis in eã venit, & sua diuina virtute illi obumbrauit, posteà noua gratia & virtute superuenit. Sãctus Esaias ait: sub vmbra manus suæ protexit me. Quibus verbis Ecclesia glorioſum Baptistam honorat. Hoc autẽ nomẽ vmbra aliquãdo, protectionẽ, & fauorẽ in sacra scriptura significat: & sub vmbra alicui⁹ esse, est ab eo defendi, & protegi: vt vmbra eos, qui sub ea sunt à solis calore dẽfendit Et ita in ea Iudicũ parabola, ierunt ligna, vt vngerẽt superse regẽ: cũ elegissẽt rhãnũ, dixit eis; si vere me regẽ cõstituistis venite, & sub vmbra mea requiescite, ideſt, sub mea protectione. Et in Threnis dicitur, spirit⁹ oris nostri Christus Dñs, captus est in peccatis nostris, cui diximus in vmbra tua viuemus in gentibus. Per manum

Cant. 2.

Habacuc. 3.

Luc. 1.

Esai. 49.

Iud. 9.

Thren. 4.

num autem Dei filius in sacra scriptura significatur: quia vt ma- 4
Arist. nus est instrumentum quo operamur (& ideo vocat eam Aristot. instrumentū instrumētorū.) ita filius Dei manus est, quia omnia peripsum facta sunt. Huius igitur manus vmbra est diuinus eius fauor. Nam quemadmodum res, quæ vmbram facit, ea melius propinquiores quàm remotiores defendit: ita æquum est, vt fateamur potētissimam hanc patris æterni manum perfectius sanctissimam hāc virginem protexisse, ac defendisse quàm cęteros omnes sanctos quia ei cæteris omnibus propinquior fuit, cùm eius mater fuerit. Si igitur alij sancti, vt Diuus Ioannes Baptista, & Hieremias in matrum suarum vtero huius diuinæ vmbræ, & protectionis virtute sanctificati fuerunt: sequitur, si hæc sanctissima mater propinquior erat, magis ab hac vmbra protecta fuit, plusquàm sanctificatam fuisse. At hoc est fuisse 5
præseruatam. Ad hanc diuinam manum fratres dilectissimi omnes accedere curemus, vt cælestis fauoris vmbra nos protegat, & concupiscentiæ ardorem extinguat. Sed scire vos æquum est, quòd vt bona vmbra inuenitur: ita etiam mala inuenitur, quæ
Psalm. 43. est peccatum, de qua dicitur, cooperuit nos vmbra mortis. Hac vmbra mala omnes filij Adam in suę conceptionis instanti coo-
Iob. 3. periuntur: ita vt de ijs dici possint verba illa Iob obtenebrētur stellæ calligine eius, expectet lucem & non videat, nec ortum surgentis auroræ. Stellæ omnes, ideſt, omnes animæ hac originalis peccati vmbra obscuratæ sunt, sola vera illa lux, quæ illuminat omnē hominē venientē in hunc mundū Christus Redēptor noster ab hac vmbra liber fuit natura, quia nō est conceptus ex viro & ita quamuis Deus non fuisset, originali tamen culpa caruisset. Et ortum surgentis auroræ. O aurora pulcherrima virgo sanctis- 6
Ioan. 1. sima, mater gratiæ aurora lucēs, ex qua ortus est Sol iustitiæ Christus Deus noster, neque te mala hæc peccati vmbra tangere potuit. Ortus tuus est tua conceptio, ab his tenebris liber euasit. Et quoniam stellę omnes, ideſt, omnes filij Adam hac vmbra obscurati fuerunt; quamuis posteà per baptismum illuminati sunt,
Simile. plurimæ tamen imperfectiones in ijs remanserunt. Cum ligna incenditis, quæ flammam magna cum difficultate concipiunt, sed fumum & humorem emittunt, statim dicitis: hæc ligna ex vmbroso aliquo loco excisa sunt, in valle aliqua humida & vmbrosa nata sunt: nam quæ in sublimi loco nascuntur, & soli ex

posita

7 posita sunt, statim excitant flammam. Fructus etiã qui in vmbro
sis locis consiti sunt, nunquã matureſcũt, ſemper acerbi eſſe ſolẽt
& inſipidi: ita etiã omnes homines, qui in peccati originalis vm-
bra concepti ſunt quamuis interdum virtutis lucem emittant,
multorum imperfectionum fumo miſcẽtur, & bonorũ operũ fru
ctus ſapore & maturitate carent: quam habuiſſent, niſi in ea pec-
cati vmbra conciperẽtur. Hoc eſt, imperfectiones omnes, quæ in
ſanctis viris ſunt, à peccato originali promanant. Hinc intelligi-
tis, quàm iniquè faciant ij, qui aliquas iuſtorum imperfectiones
admirantur. Videtis aliquem, qui diuina ſacramenta frequen-
tat, qui rerum cæleſtium cõtemplationi vacat: ſi in leui aliqua re
offendit obſtupeſcitis, & ſtatim dicitis, nonne vides vt iraſcitur?
vt indignatur? nonne audis quàm aſperè reſpondeat? at quo-
8 modo, putatis nè hominem non eſſe, Adæ filium non eſſe? Mag
nũ Dei beneficiũ eſt poſſe illũ ſe à peccatis mortalibus diuino fa
uore abſtinere, & admirabili prouidẽtia venialiter eos interdum
Deus peccare permittit, vt infirmitatẽ ſuã cognoſcãt. Ita dicebat
Iob, ſi peccaui, & ad horã pepercisti mihi, cur ab iniquitate mea *Iob. 10.*
mundum me eſſe non pateris? ideſt, ſi grauiora peccata mea miſe
ricorditer condonaſti; cur à minoribus delictis purus eſſe nõ poſ-
ſum? cur in ea me prolabi ſinis? Hoc Deũ efficere dico in maiorẽ
noſtram vtilitatẽ. Non dico, vt negligentes ſitis, & venialia pec-
cata parui faciatis: quia (vt Eccleſiaſticus ait;) qui timet Deum ni *Eccleſ. 17.*
hil negligit. Sed nè Dei ſerui nimia triſtitia obruantur, cùm ſe im
perfectionibus ſubiectos vident: & eas tam facile ſuperare non
poſſũt. Vos autẽ miſeri peccatores: qui quotidie tot peccata mor
9 talia cõmittitis, ſi voſmetipſos non admiramini: cur mirum vo-
bis videtur, ſi iuſtus venialiter aliquãdo peccat? Originalis pecca
ti reliquiæ ſunt, & earum aliquæ in hominibus etiam in gratia cõ
firmatis inuentæ ſunt. Et quia mala hæc vmbra non vidit or-
tum ſurgentis auroræ: hinc factum eſt, vt omnia immaculatæ
huius virginis opera perfectiſsima, & ſuauiſsima fuerint. Vide-
tis igitur quid inter vtramque vmbram interſit? peccati origina-
lis vmbra, omnium malorũ fons & origo eſt, bona autẽ quæ eſt
Chriſti Dei filij fauor & protectio omnium bonorũ cauſa eſt. Et
hinc tot in hanc puriſsimam virginem bona prouenerunt, vt
myſticè dixit propheta Eſaias verbis obſcuris: primo tempore *Eſai. 9.*
alleuiata eſt terra Zabulon & terra Nephthali, & nouiſsimè ag-
grauа-

grauata est via maris. Primo tempore, ideſt, in principio redem- 10
ptionis generis humani alleuiata est terra Zabulõ & terra Nephthali per has duas terras sanctissima virgo significatur in varijs tẽporibus. At nõnè D. Matthæus ait hoc loco esse extribu regali Iuda, quomodo ais esse è Zabulõ & Nephthali? dico illud esse secũdũ carnẽ, hoc secũdũ spiritũ: quia Zabulõ significat domũ fortitudinis, & huiusmodi fuit purissima virgo in sua conceptione, vbi cadimus omnes diuina gratia deficiente, quæ est animæ fortitudo. Nephthali significat rem latam & amplam. Et hoc in sanctissima eius morte factum est, cùm tam in anima, quàm in corpore ineffabili gloria amplificata est. Ait autem propheta quod abstulit Deus onus de terra Zabulon, & onus de terra Nephthali, quia duo sunt onera grauissima, quibus omnes premimur: priori quidem in vitæ huius ingressu, quod est originale peccatum, & pœ- 11
nas quas secũ adducit. Alio verò in egressu quod est mortis amaritudo redire hæc corpora, quę tãto perè animas in puluerẽ & vermium escam fieri. Hæc duo onera non abstulit omnino sanctissimæ virgini, sed alleuiauit: partem abstulit, partem reliquit. In ingressu abstulit partem, quia eam culpa liberauit, reliquit partem, quia pœnas famem scilicet, sitim, & laborem reliquit. In egressu reliquit partem, quia mori permisit, abstulit partem, quia noluit eius sanctissimum corpus dolorem illum sentire, neque mutari in puluerem: & ideò ait, alleuiata est terra Zabulon & terra Nephthali, & nouissime aggrauata est via maris. Christus Redemptor noster est via in mari huius mundi, Beati illi, qui per hanc viam ambulabunt, quia nulla alia quæ nos deducat ad patrem. Hæc via aggrauata fuit doloribus, tor- 12
mentis & morte: vt eius mater sanctissima à peccato originali, à mortis doloribus & à corruptione liberaretur. Onus ipse assumpsit, & quamuis cum ea concepta fuit, Redẽptor noster nondum mortuus erat, propter mortem in diuina mente præuisa hoc ei beneficium factum est. Ex hoc igitur, monte vmbroso aiebat Habacuc venturum esse Deum & in Bethlehem nasciturum. Et hoc est quod hic ait sanctus Euangelista. *De qua natus est Iesus.*

Reseſt profecto animaduersione digna tanta cum diligẽtia sacros Euangelistas vel (vt melius dicam) Spiritum Sanctũ D. Ioãnis Baptistæ, vitam scripsisse, cõceptionis eius nuntium, sanctificationem, ortum, mirabilia quæ in eius circuncisione & nomi-

nis

13 minis impositione acciderunt: in desertum cùm puer adhuc
esset secessionem, vestitus asperitatem, & ipsummet cin-
gulum quo præcingebatur, cibum, potum, baptismum, mor-
tem, sepulturam; ita vt studiosè Spiritus Sanctus eum no-
bis in Euangelio depictum proponere voluisse videatur, vt
eius sanctitatem intelligeremus. De hac verò sanctissima
cælorum regina quæ Seraphinos superat puritate, nihil fe-
re scribunt Euangelistæ, & hoc ipsum quod scribunt, tan-
ta cum breuitate: vt admirationem pariat. Cùm de Baptista,
loquũtur longissimi sunt, cùm debeatissima Dei matre loquen-
dum est, propè obmutescunt. Non caret hoc mysterio. Cau-
sa enim est, quia Diuus Ioannes natus est, vt de Christo Re-
demptore nostro, testimonium daret; vt digito eum nobis osten
14 derèt, vt expressè de eo ait Diuus Ioannes, fuit homo missus à *Ioan. 1.*
Deo cui nomen erat Ioannes, hic venit in testimonium, vt testi-
monium perhiberet de lumine, vt omnes crederent per illum.
Et ita necesse erat, vt eius ortus & vita admirabilis hominibus videretur, vt fidem eius testimonio præstarent. Et hanc vitæ sanctitatem prædicari in mundo opus erat non minori cum authoritate, quàm ea, quam Spiritus Sanctus suis Euangelistis dedit, vt talis fuisse crederetur ille, qui à Deo erat ad hoc munus electus. At vt de sacratissima virgine maiora, & perfectiora crederentur, satis fuit hæc verba scripsisse, *De qua natus est Iesus.* Hinc Christiano animo philosophari & contemplari licet, omni illud quod virtus Dei non est, nec Christi, minus esse eo, quod in hac sanctissima virgine reperitur. Vt Diui Ioan-
15 nis virtutes credam, Spiritus Sancti testimonium necessarium est, sed vt credam quantum hæc diuina mulier præstet Ioanni, omnibus sanctis & omnibus cæli Hierarchijs, satis est vt dicat Spiritus Sanctus, *De qua natus est Iesus.* Mulieres quæ exi- *Simile.*
gui sunt corporis egent soccis altioribus, quos (vulgo chapines) vocamus, quæ verò maiori sunt corpore & cæteris per se ipsę emi nent duorum vel trium digitorum socculis contentæ sunt. Alij sancti vt D. Ioannes D. Petrus D. Paulus nè eorum virtutes & merita ab hominibus ignorarentur, necesse fuit, vt de ijs ea omnia sacra escriptura scripserit, quæ scribit: at de sanctissima virgine quamuis nihil præterquam hæc verba, *De qua natus est Iesus*, scriptum extaret, sufficeret, quia in illis quæ dici possunt,

omnia,

omnia cõtinentur, imò ea etiam, quæ nec humana, nec angelica 16
lingua poſſunt explicari nihil dixi. Matris Dei nomine comprehendi dico, quod nec humano nec angelico intellectu comprehendi poteſt. Quia Deus eſt, cuius illa mater, intellectus ſuperat omnes creatos tantum excedit, vt neque cum fide, nec ſine fide clara viſione intelligi nulla ratione poſsit qualis eſt, ſolus ipſe ſe ipſum intelligit & comprehendit. Mater relatiuum eſt ad filium, filius eſt infinitus: igitur mater Dei dicit quandam infinitatem, ex quo eius excellentia infertur, cùm ad altiſsimum hunc finem electa fuerit. Homines ſæpe eos eligunt ad officia & dignitates, qui ijs indigni ſunt, & hinc in ſæcularis & Eccleſia ſticæ reipublicæ gubernatione tanta perturbatio, quia propriæ
Eſai. 3. vtilitatis & lucri cupiditas eo deuenit: vt quẽadmodum ait Eſaias
apprehendat fratrẽ ſuũ & domeſticũ patris ſui. Quæ maxima eſt 17
Deut. 17. iniuſtitia: non enim eligi debet, qui tibi videtur, ſed vt dicitur:
1. Reg. 8. eum conſtitues regem, quem Dominus Deus tuus elegerit. Dixerunt Hebræi ad Samuelem, cõſtitue nobis regem, vt iudicet nos ſicut vniuerſæ habent nationes: & cum hanc ob cauſam ſanctus vir triſtis eſſet, dixit ei Deus: non te abiecerunt, ſed me, ne regnem ſuper eos. Imò hoc ipſum Samueli diſplicebat: ita eos Deũ contemnere. Ex quo patet indignatum eſſe Deum, non quia regem petierunt (hoc enim licebat eis) ſed quia eorum finis erat propria libertas, non Dei honor, & iuſtitiæ conſeruatio, & ita non dixerunt; da nobis regem, vt cum zelo Dei ſeruitium vlteriùs proſequatur, ſed da nobis regẽ, ſicut vniuerſæ habent nationes. Regem volebant, vt gentilium more viuerent: regem qui prophanis eorum deſiderijs morem gereret. Hęc vna eſt ex maioribus rerũ publicarum miſerijs, ex qua plurima mala naſcuntur; 18
vt eligant homines mali alios malos, & ſibi ſimiles, vt eos in ſua illa viuendi libertate viuere ſinant. At nõ ita Deus elegit ſed ſem
S. Anſel. li. cur Deus homo. per meliores. Quare talem ſibi matrem elegit, vt dicat Diuus Anſelmus, decuit virginem ea puritate nitere, qua maior ſub Deo nequit intelligi. In omnibus ſcientijs primũ aliquod principiũ poni inueniſtis, ex quo cætera probãtur, & eiuſdem ſcientiæ cõcluſiones deducuntur: ita Spiritus Sanctus hoc nobis tanquam primum principium poſuit, *De qua natus eſt Ieſus.* Vt ſi myſteria & veritates ſcire optatis, ex hoc principio deducere poſsitis. Hinc deducitur ſine peccato fuiſſe conceptam, cùm ad finem hunc prę-

ſtantiſ-

19 ſtantiſsimum electa fuerit. Cum referret Dauid impenſas in ædi- 1 Paralip.
ficium templi præparatas, & vniuerſum populum hortaretur, vt 29.
quæcunq; poſſet offerret, addidit cauſam dicens: opus enim gran
de eſt, neq; homini præparatur habitatio, ſed Deo. O quam ad-
mirabilis doctrina hinc deduci poteſt, æquum ſcilicet, eſſe, vt in
operibus illis, quæ propter gloriam & honorem Dei facimus, di-
ligentiſsimi ſimus. Magna eſt enim confuſio videre, quanta cum
ſolicitudine humana, quanta cum negligentia diuina faciant.

Cuiuſuis artis artifex omnes intendit vires vt opus ſuum pri-
matum inter cætera teneat. Quot excogitant, vt homines dele- *simil.*
ctent veſtium tot varia & diuerſa genera pretioſiſsima, vaſa au-
rea & argentea tanto cum artificio elaborata, vitrea tanta cũ ele-
gantia conflata: vt iam aurea aliquo modo excedant. Diuina ve-
20 rò opera tanta cum moleſtia & faſtidio faciunt, vt coacti quodã-
modò ea facere videantur. Si auditis miſſam quæ opus Dei eſt,
vbi altiſsimum illud myſterium celebratur quamuis ſacerdos fa
cie ad vos conuerſa moneat vos, dicens: Dominus vobiſcum, vos
tamen non cum Deo, ſed cum Sathana eſtis, cum pecunia, cum
concubina: & tandem vbi cor veſtrum habetis. Quid dicemus
de inquietudine & animi diſtractione, qua ſermones audiuntur?
De imperfectione qua omnia pietatis opera fiunt? ô infælices ho
mines, nonne cogitatis quod opus grande eſt, & quod non homi-
ni præparatur habitatio, ſed Deo? non ea ſaltem diligentia in re-
bus diuinis vteremini, qua in humanis vtimini? O ſancte Dauid *Pſal.58.*
quàm diuerſè tu id agebas, qui dicebas: fortitudinem meam ad te
cuſtodiam. Quicquid poſſum, quicquid in me boni eſt, tibi Do-
21 mine, cuſtodio, vt tibi eo ſeruiant. Neq; hoc multum eſt, cùm pec
catores fortitudinem ſuam ſanitatem, diuitias, ingeniũ, quicquid
habent totum diaboli ſeruitio dicauerint, qui eos æternis tormen
tis remunerabit. Si igitur Dauid videbantur omnes illæ impen-
ſæ, quas ad templi ædificium præparatas habebat ſatis nõ eſſe &
omnes hortatus eſt, vt offerrent donaria, quia non homini, ſed
Deo præparabatur habitatio: quæ igitur dona; quas diuitias ſpiri
tuales æquum erat ſanctiſsimam hanc virginem habere, vt Dei
mater eſſet? opus enim grande erat, & non homini præparabatur
habitatio, ſed Deo.

Ad hunc ſenſum particulari quadam ratione verba illa appli-
cari poſſunt, quæ dixit Dauid. Tu cognouiſti omnia, nouiſsi-

ma & antiqua, tu formasti me, & posuisti supra me manũ tuam. 22
Existimate verba esse quæ sanctissima virgo Deo dicat: tu Dñe cognouisti omnẽ senectutẽ, quæ peccatũ est. Nulla est senectus, quæ magis hominẽ debilitet, & infirmũ reddat, quàm peccatũ. Cum igitur peccatũ hominũ cognosceres, cognouisti & statuisti quomodò renouãdi erant per incarnationẽ vitã, & mortẽ vnigeniti filij tui, per lauacrũ regenerationis & renouationis spiritus sancti, quẽ effudit in nos abũde per Iesum Christũ Saluatorẽ nostrũ, ait D. Paulus. Et propterea tu formasti me: & posuisti super me manũ tuã. Omnia quæcũq; sunt formauit Deus, & super omnia posuit manũ suã: sed particulari quadã ratione hoc de sanctissima virgine dici potest ob singularia beneficia, quibus eã Deus ornauit: præcipuè Dei manuũ opus appellari potest, & ita de ea canit ecclesia. Et dixit mihi creator omniũ & qui creauit me requieuit in tabernaculo meo. Cur virgo sacrata postea quàm Deũ 23
creatorẽ vocasti omniũ rerũ addis statim: & qui creauit me? cur hãc creationẽ à cæterarũ rerũ creatione distinguis vt nimirũ significaret creationẽ suã aliarũ rerũ creationẽ fuisse præstantiorem cùm in ea Dñs tam singularia ei dona & beneficia cõmunicauerit: cùm propter finẽ hũc tam illustrẽ & nobilẽ eã creauerit. Ex quo vt diximus sanctissimæ eius cõceptionis puritas infertur.

ad Tit. 3.

Eccles. 24

Quod vt clarius intelligatis quomodo hoc ex eo principio deducatur: notate verba illa, quæ dixit D. Paulus, vnus mediator Dei & hominũ homo Christus Iesus, qui nos liberauit à morte & cõsecutus est gratiã à patre, quæ est vita animarũ. Ex quibus verbis format Scotus efficax argumentũ. Nã cùm Christus Dei filius perfectissimus Redẽptor sit. Vt D. Paulus, eo in loco vocauit dicens vnus mediator, ideſt, perfectissimus, cõueniebat, vt vnã saltẽ animã, perfectissimè redimeret: quia artifex perfectissimus nõ 24
vocatur, nisi vnũ saltẽ opus in sua arte perfectissimum facit. At Christi Redẽptoris noſtri modus, quo nos redemit perfectissim' nõ fuit, quia redemit nos cùm iã captiui essemus, qui minus perfectus est redimẽdi modus: duo enim sunt redẽptionis genera, vnũ est redimere aliquẽ, qui captiuus iã sit, aliud est redimere ante quã ille captiuus sit, quod priori perfectius est. Nã dicite obsecro si cùm rex aliquis nauigaret, Turcę eius nauẽ inuaderẽt, vt eũ captiuũ facerẽt; Regis autẽ milites cùm opẽ ferre deberẽt, dicerẽt: sinamus eũ captiuũ duci, & postea redimemus, & ita fieret, ducerẽtur Rex captiuus, ferro oneratus, ab hostibus cõtẽptus, & irrisus:

Scot' in 3. d. 3. q. 1.

Simile.

25 si eo tẽpore cũ eũ captiuare volebãt, sui eo periculo liberassent, certũ est hoc perfectius esse redimẽdi genꝰ: ita dicimus perfectiorẽ esse redẽptionẽ, prẽseruare animã antequã culpę captiua fiat, quàm cùm iã captiua est à diabolo contẽpta & irrisa, iustificare. Quẽadmodũ medicinę perfectiores illę sunt, quę à morbo prẽseruãt, quàm illę quę sanãt. Hãc autẽ appellari redẽptionẽ patet ex illo Dauid, Deꝰ redimet animã meã de manu inferi & alibi, Erui sti animã meã ex inferno inferiori. Nã Dauid nũquã fuit in inferno inferiori, sed in limbo, & ita ait, D. Hieronymus ꝙ Abraham fuit redẽptus de Hur Chaldęorũ in quo frater eius fuit cõbustus. Cùm itaq; hic perfectior sit redimendi modus, conueniebat, vt diuinus Saluator perfectissimũ redẽptorẽ se esse ostẽderet, animã saltẽ vnã perfectissimè redimere, & si aliqua hoc modo redimẽda erat, nulla ęquiùs redimi poterat, quàm eius sanctissimæ ma-
26 tris. De Germanis in historijs legitur, ꝙ cũ pugnaturi erant, stabãt à tergo vxores in curribus eos ad pugnã clamoribus hortãtes: ei a viri fortes pugnate fortiter, vincite nè nos Romanorũ captiuas videatis. Quę voces tãtos illis animos addebãt, vt cũ iã inclinaret acies, & ꝑpè vincerẽtur, facto impetu in hostes ruerẽt & victor ã ꝑpè iã desperatã reportarẽt, & hoc facie bãt nè eorũ vxores in hostiũ potestatẽ captiuę venirẽt. Nã quãuis scirent eas se redimere posse, nè tñ, ea ignominia afficerẽtur, occũbere in acie liberi malebãt. Quòd si hoc gẽtiles faciebãt, quid vnigenitũ Dei filiũ facere ęquũ erat, nè eius mater nè pũcto quidẽ tẽporis diaboli captiua esset? Hoc significare vidẽtur verba illa Ieremiæ. Torcular calcauit Dñs virginis filię Iuda, idcirco ego plorãs, & oculus meꝰ deducẽs aquas: quia lõgè factus est à me consolator meus. Dñm ait calcasse torcular, quia cùm Dñs mittit seruos suos, vt vuas in
27 torculari calcẽt, ipsum tãquã Dñm calcare dicimꝰ scilicet iubẽdo ꝙ si ipsemet calcat, calcare eũ dicimus tãquã seruũ. Christus Redẽptor noster tãquã seruus, ꝓ vniuerso humano genere calcauit in sanctissimę crucis torculari formã serui accipiẽs: at ꝓ sua sacratissima matre & virgine filia Iuda calcauit tãquã Dñs: nondum actualiter patiẽdo sed iubendo (si sic dicere fas est) venturæ passioni, & suis meritis pręuisis animã eiꝰ, quę sua mater futura erat, præseruaret. Idem illi accidit, quod ei interdũ accidere solet, qui cùm amici sui capiti ensem videat imminẽtẽ dũ interponit se se, & ictũ ab amico ꝓpulsat, eo vulneratur: & ita vt vulgo dici solet.

Psal. 48. *Psal. 84.* *Simile.* *Thren. 1.* *Simile.* *Simile.*

[*Lleua el despartidor la peor parte.*] Eodem modo in eo instanti, in 28
quo sanctissimæ virginis anima creata fuit, iustitiæ suæ ensem
pater æternus manu tenebat, vt eam vulneraret cõmuni illo cul-
pæ originalis ictu: interposuit sese eius filius, pœnã in se ipso tan
quam fideiussor recepit, vt posteà eam in cruce persolueret, vt
eius mater à culpa libera remaneret. Et ideò calcabat tunc, id est,
redimebat tanquam Dominus iubendo, torcular virginis filiæ
Iuda, cui ait sanctus propheta dominum adeò fuisse propinquũ,
vt ploraret videns se eius respectu longè à Deo factum esse. Vbi
docet nos quantum plorandum nobis sit, cùm videmus alios no-
bis in virtute præstare, non quia illi vincunt, sed quia nos vinci-
mur. Quod sanctæ cuiusdam inuidiæ genus est: quam habuisse se
2. *Cor.* 11. D. Paulus fatetur cum ait: Æmulor enim vos Dei æmulatione.
Quia ipse solus optabat præstare quòd cæteri omnes simul præ-
stabant. O qui hoc virtutis desiderium haberet, de quo Spiritus 29
Eccles. 4. sanctus ait: pro iustitia agonizare pro anima tua. O verba verè
diuina! agonizamini fratres charissimi, vt sanctos in virtute esse
quamini, vt peccatores agonizantur, vt eos ques sibi in humanis
1. *Ioan.* 1. rebus præstare vident, assequantur. Audite quid dicat. Quod vi-
dimus, & audiuimus annuntiamus vobis, vt & vos societatẽ ha-
beatis nobiscum. Ac si diceret, nolite desperare, quia vos quoq;
& martyres, & abstinentes, & sancti esse poteritis: cùm omnia
in vestra volũtate sint posita, si pro iustitia vultis agonizari.

Sed vt ad rem redeam, notate, obsecro, Sanctus hic propheta
Ieremias, sanctificatus fuit in vtero, & tamen ait eo loco, plorare
se, & aquas deducere, eò quòd longè factus esset à Deo, si cum ea
comparetur. Ergo illa plusquàm sanctificata fuit, & hoc est fuis-
se præseruatam. In quo ostendit Dei filius perfectissimum se es- 30
Cant. 6. se Redemptorem, vt eum D. Paulus appellat cum ait: vnus me-
diator Dei & hominum homo Christus Iesus, & ita etiam ait spõ
sus de hac perfectissimè redempta, vna est columba mea. Ego
vnus mediator sum & tu vna es columba mea, ô verba amabilis-
sima, quanta cum suauitate in auribus huius manfuetissimæ colũ
bæ resonarunt. Ex singulis verbis ratio deducitur efficacissima,
vt pia hęc veritas comprobetur, vt vna, id est, singularis quę æqua
lem non habet, & ideò de ea canit ecclesia, nec primam similem
simil. visa est, neq; habere sequentẽ. Nam vt in cithara chordæ omnes
binæ collocantur, præter eam, quæ prima vocatur: ita in hac mi

litanti

31 litanti ecclesia, quę Dei quodammodo cithara est, iusti sunt chor
dæ spiritus sancti cōcētu tēperatæ, quæ singulæ alterā sibi sociā
cōiūctā habēt. Nullus enim iustus inuenitur, qui aliū sibi æqua
lē non habeat, aut meliorē, sola huius citharæ prima, quæ est sa-
cratissima virgo Maria Dei mater nullam sibi sociam, & parem
habet, ipsa perfectissima omniū vna omnibus eminet. Filius eius
vnigenitus vnus est, & singularis Redēptor, ipsa vna & singula-
ris redēpta: ipse vnus, ipsa vna, ille innocētissimus, illa innocētis-
sima. Quā obrem ipsemet de illa dixit: equitatui meo assimila- *Cantic. 1.*
ui te amica mea. Vbi septuaginta interpretes clariùs transtulerūt
equo meo assimulaui te amica mea. Verbū diuinū eques est, cu-
ius equus est sanctissima humanitas: huic equo, huic humanitati
verbum diuinum precio sissimā virginem similem fecit: non di-
xit mihi similis es, sed assimilaui te, quia verè anima illa in origi
32 nalem culpā, vt cæteræ omnes incidisset, nisi eius filius eam libe
rasset. Ille eā sibi assimilauit, & hac de causa dixit ei Sancta Eli-
sabet, Benedicta tu in mulieribus & benedictus fructus ventris *Luc. 1.*
tui. Vbi particula illa, &, nō est copulatiua, sed causalis, vt ibi an-
notauit Theophilactus, & ita significat benedicta tu, quia bene- *Theophi.*
dictus fructꝰ vētris tui. Inde in te bona omnia prouenerūt: arbor
es à cæteris diuersa in alijs arboribus terra virtutem à sole & aqua
recipit, quam radici communicat, radix trunco, truncus diuidit
in Ramos, Rami in flores, flores in fructus. At in hac cælesti ar-
bore non ita fit, quia ab eius benedicto fructu in eam manauit
virtus, ab ea in truncum, ideſt, in Patriarchas, & in radicem in pri
mos scilicet, parentes, imò & in ipsam quoque terram, ideſt, in
nos infœlices & miseros peccatores, qui terra sumus. In nos
33 enim sanctissimi illius fructus remedium per hanc sanctissimam
virginem promanauit. Quare ait B. Anselmus, quòd statim ac *Anselm.*
Adam & Eua peccarunt, annihilari meruerunt: sed misericor-
dia diuinæ iustitiæ occurrit, nè meritum ab ijs supplicium exe-
queretur, singularissimæ huius virginis merita expectans, quæ
ab ijs erat aliquādo nascitura, & si antequàm nasceretur Deꝰ eius
causa misericordias conferebat, quantò magis nunc conferet,
si qui eam sibi aduocatā elegerint? ideò fratres si verum est quod
vulgo dicitur. [*Quien a buen arbol se arrima buena sombra le cubre*]
Ad sanctimam hanc arborem magno cum affectu & deuotione
confugite, & eius vmbra & fructu perfruemini, secundum ver-

Genes. 8. bum est columba, quæ auis est sine felle, quo innocentia signifi- 34
catur nullum peccati habuisse fel. Huius columbæ figura fuit
columba illa quæ ex arca egressa cum non inueniisset vbi re-
quiesceret pes eius, cùm omnia luto essent plena, in arcam re-
uersa est. Ita etiam cælestis hæc columba à Deo per creatio-
nem egressa ad eum est per glorificationem reuersa: neque se
mundi cæno fædauit, nunquam affectus sui pedem in creatu-
ra aliqua posuit. O quantoperè deplorandum hoc est si con-
sideramus quam defixi in rerum humanarum lutoversemur: vix
vlla creatura est, in qua pedem non ponamus, eam magna crea-
toris iniuria inordinatè amantes. Ideo fratres clamemus: cum
Dauid, amplius laua me ab iniquitate mea. Iterum atq; iterum
Psalm. 50 laua me Deus meus. Cùm adeò sordidus sit mũdus: tam infœlix
ipse, & miser, vt quicquid video, quicquid audio, quicquid tan-
go me fœdet. Tertium verbum est, mea, quia sola illa singulari 35
quadam ratione Dei esse dicitur. Spectate quicquid in terra,
quicquid in cælo est, omnia inuenietis Deũ hominis causa creas-
se. Hanc verò columbam sibi ipsi peculari modo creauit: & ideò
meritò suam appellat. Quod si ea, quæ hominis causa creauit
Deus adeò perfecta creauit omnia: Soli statim lucem dedit, Lunę
& Stellis admirabiles virtutes, & influentias, & ita cæteris omni-
bus creaturis: eam, quam sibi ipsi creauit, cur non statim gratiæ
suæ splendore clarificasse dicemus.

Cant. 3. Ferculum fecit sibi rex Salomon, & quoniam Rex potentis-
simus opus illud sibi ipsi faciebat, credi non poterat, nõ esse opus
ea maiestate dignum: & ita additur statim: de lignis Libani, co-
lumnas eius fecit argẽteas, reclinatorium aureum, ascensum pur-
pureum, media charitate constrauit, ideſt, ipse Salomõ in sella
sedet: nam amatorio quodam modo amans, amor, & charitas vo- 36
catur, ait propter filias Hierusalem, quæ eum amabant: quia di-
gnus erat ab ijs amari. Et ita alij transtulerunt; & medium tenet
ipse accensus, seu combustus amore ob filias Hierusalem. Quia
Hebræa verba ambigua sunt, & vtrumq; significant. Id quod
alij interpretes verterunt significat, quòd Salomon eas ama-
Hieron. bat. At D. Hieronymi translatio significat, quòd ipsę eum
amabant. Si igitur huiusmodi erat Salomonis opus quale tan-
dem fuisse dicendum est, quod potentissimus Deus fecit: vt eius
medium teneret ipse amoris igne combustus, quid à Deo ex-

pecta-

37 pectari poterat, præterquam conceptio omnium quot quot fue
runt, & erunt puriſsimæ Chriſti Redemptoris noſtri, nomine di
citur: pauper ſum ego, & in laboribus à iuuentute mea. De eo- *Pſal. 87.*
dem dicitur: ſingulariter ſum ego, donec tranſeam. Vtrumque *Pſal. 140*
ſimul ſignificat, quamuis pauper ſum, ſingularis ſum. Quia lan
cea, quæ latus meum aperuit, nunquam aliud aperuit. Coro-
na, quæ caput meum coronauit; nunquam aliud coronauit. In
cruce in qua crucifixus ſum, nunquam alius crucifixus eſt, ſepul-
chrũ in quo poſitus ſum: nunquam recepit alium. Domus igitur
in qua Deus nouẽ menſes moraturus erat, cõſentire nè Deus de-
bebat, vt Sathanæ priùs eſſet domus? nolite quæſo hoc per hu-
ius Dei reuerentiam dicere. Æquum erat, vt purpura illa, qua
ſe Deus veſtire debebat nulla eſſet macula fædata, æquum
erat vt linteum illud candidiſsimum, ex quo diuinum ver
38 bum precioſiſsimam perſonæ ſuæ ſubuculam conficere de-
bebat nulla vini nigri macula turparetur, quæ quamuis la-
uetur, ſemper aliquod ſui veſtigium relinquit. Has om-
nes ob cauſas Sacratiſsimæ huius Virginis Conceptionem ab
omni tam actualis, quàm originalis peccati macula puram
fuiſſe, meritò fatendum nobis eſſe videtur. Et finem iam
dicendi faciens, obſecro vos fratres, vt ſtudeamus omnes
Deum in animis noſtris concipere: Cùm ipſe vita illarum
ſit, & remedium, & quia impoſsibile eſt mulierem quæ
prẽgnans eſt concipere, niſi priùs quod viſceribus ſuis con-
tinet pariat: parere priùs debemus prauos animarum no-
ſtrarum affectus, vt malitiæ vacui Deum poſſimus con-
cipere, hic gratia & poſteà gloria ad quam nos per
ducat Ieſus Mariæ filius
39 Amen.

In eodẽ festo immaculatæ Cõ- 1
ceptionis virginis Mariæ

CONCIO QVARTA.

Liber generationis Iesu Christi filij Dauid, filij Abraham, &c. Matth. 1.

QVæri solet cur D. Matthæus sanctũ suũ Euãgelium librũ generationis Iesu Christi appellauerit: non enim de Iesu Christi Redẽptoris nostri generatione tãtũ in eo agitur, sed de glorioso Baptista, de Apostolorũ cõuersione, de Saluatoris nostri prædi- 2
catione, de eius miraculis, morte, resurrectione & ascensione. Huius rei ratio est Diuũ Matthæũ inter Hebræos scripsisse, quorum cõsuetudo erat, libros ex eo quod initio cõtinebãt, appellare. Et ita quia genesis à mũdi principio exorditur: in principio creauit Deus, ideò liber principiũ appellatur, & Isaiæ liber, quia à visione incipit, quã sanctus propheta vidit: vocatur visio Isaiæ. Hanc ob causam, quia Diui Matthæi Euãgeliũ à Chri Redẽptoris nri generatione incipit: ideò liber generationis Iesu Christi vocatur. Alia etiã affertur ratio, q̃ quẽadmodũ Moyses cùm Adę creatio
Genes. 5. nẽ cæli, solis, syderũ, elemẽtorũ, & rerũ omniũ in Genesi scriberet, tñ cũ in quinto capite nomẽ libro vellet imponere ait, hic est liber generationis Adã. Quasi hoc esset præcipuũ, cuius causa cætera omnia, creata essent: ita quãuis in hoc Euãgelio Diui Baptistæ, Apostolorũ, & plurimorũ redẽptoris nostri operũ mẽtio fit, 3
tamẽ quia hęc omnia fecit Deus, vt Christus Redẽptor noster, cognosceretur in terris, ideò hoc nomine appellari voluit, & quia cõueniẽs erat, vt gratiæ lex à verbo tã suaui & grato inciperet: tãti ac tã singularis beneficij, vt est sacratissima verbi Diuini incarnatio, ideò hac suauitate orditur sanctũ Euãgeliũ dicẽs: *Liber generationis Iesu Christi.* Huius libri figura fuit liber ille, de quo propheta Ezechiel ait: vidi, & ecce manus missa ad me, in qua erat
Ezech. 2. inuolut⁹ liber, & dixit ad me: fili hominis comede volumẽ istud, & aperui os meũ, & cibauit me volumine illo. Et dixit ad me, fili homi-

4 hominis viſcera tua cõplebũtur volumine iſto, & comedi illud, & factũ eſt in ore meo ſicut mel dulce: ô legis euãgelicę liber admirabilis, quãta ex te percipit vtilitatẽ is, qui nõ modo te videt & legit, ſed te etiã comedit. Nõ tãtũ oſtẽdit Deus ſancto prophetę librũ, verũ etiã dixit illi comede librũ. Plurimi ſancti Euãgelij librũ legẽt, & intelligẽt: quitñ nõ ſaluabũtur, quia eum nõ comedũt. Filij Dei doctrina & opera nõ tãtũ legi, & audiri curioſè debent: verũ etiã mãdi, guſtari, vorari, & ruminari debẽt, vt anima cæleſti hoc cibo alatur, & pingueſcat. Et ideò ait: cõplebũtur viſcera tua volumine iſto. Addit ꝓpheta: comedi illud, & factũ eſt in ore meo ſicut mel dulce, O mei Redẽptoris vita & amor, quæ anima eſt adeò ſicca, & inſipida, quę ſi te guſtat, & ruminat dulcẽ te & ſuauẽ nõ inueniat? ita vt mũdi ſuauitas, & delectatio poſteà amariſsima videatur: ô quã ſuauis eſt ortus tuus animæ illi, quæ

5 eũ cõtemplatur. O quam dulcis eſt tua vita, dulcis tua paupertas, dulcis tua doctrina, dulcis labor, dulcis paſsio, dulcis mors, & tãdem dulce lignum, dulces claui, dulce pondus. Hęc verba illa ſunt, quæ cùm nobilis ille rex & ꝓpheta Dauid guſtaſſet clamauit. Quàm dulcia faucib⁹ meis eloquia tua, ſuper mel ori meo. Hoc mel ſuauiſsimũ in ore noſtro, quod eſt vni⁹ cuiuſq; affect⁹ lique factũ, & à corde noſtro guſtatũ, efficit vt oculi animæ illuminentur, vt corporis oculi Ionathę filij Saul, qui cùm cæcus eſſet, eò ꝙ paululũ mellis guſtaſſet illuminati ſunt oculi eius. Hac ſuauitate ſancti omnes vitæ huius labores vorarũt. Hæc dulcedo patrẽ, matrẽ, patriã, affines, amicos, & nosmetipſos obliuiſci facit. Hãc ob cauſam ꝓphetę liber ille datus eſt, & nobis ſanctum Euãgeliũ, vt illud comedamus, & eo cõpleantur viſcera noſtra. Nã quẽadmodũ cibus digeſtus vires membris omnibus impartitur: ita ſanctũ Euãgeliũ, ſi comedatur, animæ potẽtijs vires dat, &

6 corporis ſenſibus, vt in Dei ſeruitio occupẽtur. Comedere autem hũc librũ, mãdere, & ruminare nihil aliud eſt, quàm ſępiſsimè de his rebus, quę in eo cõtinẽtur cogitare & meditari, D. Auguſt. ait Chriſtiani vitã eſſe perpetuũ cęleſtiũ rerũ deſideriũ. At quomodo deſiderari ea poterũt ſi nũquã ea meditamur? Cùm ſanct⁹ Dauid hoc ardebat deſiderio dicẽs: cõcupiuit anima mea deſiderare iuſtificationes tuas: in omni tẽpore, quonã modo ardentiſsimũ hoc deſideriũ eſſet aſſequutus, niſi ea perpetuo animo & cogitatione voluiſſet? quod etiã magis exaggerat aliorũ interpretũ trã-

Pſal. 118.

1. *Reg. 14.*

D. Aug.

Pſal. 118

flatio, qui verterũt: attrita est anima mea præ desiderio iustificationũ tuarũ omni tẽpore. Quod nã & quantũ desideriũ erat, quo sanctissimi huius viri anima tãta cũ vehemẽtia torquebatur? Sancta nimirũ meditatio diuinũ spiritũ ad animã attrahit, & inuitat: vt in ea ardẽtissima hęc desideria excitet. Hinc suspiria illa, hinc
Roman. 8. gemitus, de quibus, B. Paulus ait: in quo clamamus Abba pater. In eodẽ psalmo vbi nos legim⁹: nã testimonia tua meditatio mea est, cõsiliũ meũ iustificationes tuę, alij verterũt: nã & testimonia tua delectationes meæ sunt: & cõsiliarij mei. Aptissimè profectò leges Dei cõsiliarios appellat, Beatos illos, qui eos cõsulũt, cũ ijs sua omnia negotia cõmunicãt. Quid enim esse potest tutius, quid prudẽtius, quàm actiones suas ad diuinę legis normã dirigere? Verùm adeò negligẽtes sumus, vt de salute nostra quàm rarò cogitamus hinc appareat, & quàm parũ nos hũc diuinæ legis librũ gustemus. Hic enim est fõs, ex quo plurima & maxima mala nascũ 8
Psalm. 9. tur, & ita cũ narrasset Dauid plurima peccatorismala, addidit causam dicens: non est Deus in conspectu eius: inquinatæ sunt viæ illius in omni tempore: vbi alij verterunt nõ est Deus in vllis cogitationibus suis, idest, ita viuunt ac si non esset, & eius obliuiscuntur. O cæci filij Adã cur rẽ tãti momẽti patui facitis? cauete, quia tũc cũ minus cogitabitis huius libri rationem ipsemet Iesus
Simile. Christus, Redẽptor noster, qui eum nobis dedit, exacturus est, & quẽadmodũ magister, qui puero exẽplar dat, vt scribat blãdè & amãter dare solet. Cùm verò rationẽ exigit nisi rectè scripseriteũ seuerissimè verberat: ita pius ille Iesus, qui suã nobis legẽ tãto cũ amore dedit, cùm in mũdi fine rationẽ exiget, singulas literas & virtutes spectabit: quas si ab huius libri scriptura diuersas inueniet, nos seuerissimè puniet. Itaq; cùm dedit legẽ, fuit veluti ma-
Tim. 3. gister, qui exẽplar suis discipulis magna cũ suauitate dat: vt illud 9
imitentur, & ita D. Paulus affirmat dicens: apparuit benignitas & humanitas Saluatoris nostri Dei omnibus hominibus erudiens nos: vt abnegantes impietatẽ & sæcularia desideria, sobriè, & iustè & piè viuamus in hoc seculo, expectantes beatã spẽ, & aduentũ gloriæ magni Dei. Videtis vt benignitatis mentionem facit, qua nos docuit, & mox de iudicio agat, in quo doctrinę suæ rationẽ exacturus est? ¶ *Liber generationis Iesu Christi filij Dauid, filij Abrahã.* Cùm omnẽ Dñi genealogiã D. Matthæus recẽsuisset, tres generationũ ordines effecit, & in singulis ordinibus quatuor decim generationes collocauit: & vt hũc seruaret ordinẽ reges ali

quos prætermisit. In quo significatur, voluisse Spiritũ sanctũ, vt Christi Redẽptoris nr̃i, passiua generatio hoc ordine describeretur: vt doceret nos, neminẽ actiuæ eius generationis participẽ futurũ, nisi qui in suis operib⁹ & viuẽdi modo ordinẽ seruabit. Isaias ait: De⁹ cęlũ sedes mea, & quia cęlũ magnũ in motu ordinẽ seruat, significare De⁹ voluit, animã, quæ ordinẽ in vita seruat, esse sedẽ ei⁹. In sacra scriptura duo cas⁹ narrãtur animaduersione digni, vnus cùm, pphetaEliseꝰ vaticinari vellet, vt vaticinãdi spiritũ, qui sopit⁹ videbatur excitaret citharã pulsari iussit. Adducite (inquit) mihi psaltẽ. Cùmq; caneret psaltes facta est super eũ manꝰ Dñi & ad sonũ, & cãtũ venit super eũ spũs sanct⁹. Alter est, quod amici Saul, vt Dęmonis furorẽ & impetũ, quo torquebatur reprimerẽt, dixerũt ei: vt quęreret hominẽ sciẽtẽ psallere citharã. Inde enim fore, vt cùm malo spũ, exagitaretur, cãru labor & dolor leniretur. Cùmq; adduxissẽt Dauid, cùm spiritus Dñi malus arripiebat Saul, tollebat citharã, & percutiebat manu sua: Refocillabatur Saul, & leuius habebat, recedebat enim ab eo spiritus malus. Dubitãdum nõ est, qꝑ cùm intelligeret sanctus ille propheta esse aliquid in musica, quod spiritum sanctum attrahit, & inuitat, & cùm Saul amici scirẽt esse in ea aliquid ad dæmonẽ fugãdum accõmodatum, ideò illum psaltẽ sibi popposcisse: Hos verò suasisse regi, vt psallẽtẽ audiret. Et ita pfecto est. Musica enim tota ordo est, & cõcẽtus ita vt si vel minimũ quẽq; tonũ, aut modulũ cãtor amittat: musica cõstare nõ possit. Cùm igitur Deus ordine plurimũ delectetur dæmõ autẽ cõtrariò: vult sanctus, ppheta sibi cani, vt cantu eius spiritus excitetur, & spiritũ sanctũ inuitet, & cũ dæmõ ordinis & cõcẽtus inimicus sit, vt eũ expellãt amici Saul musicũ accersiri iubẽt. Res est ordo adeò prędãs, & perfecta: vt perfectiores hominũ status, qui sunt religiones, ordines appellemus, & præstãtiora ecclesiæ munera, quæ sunt sacra ministeria, ordines etiã vocem⁹. Ordo diaconat⁹, ordo presbyteratus, &c. Vt intelligatur ordinẽ rẽ esse in humana vita prędãtissimam, & ideò D. Paulus, monet nos dicẽs: oĩa autẽ honestè & secũdũ ordinẽ fiãt in vobis. Quot hic dici posset de magna nostrorũ tẽporũ cõfusione? nullus iã enim in victu, nullus in vestitu, null⁹ in verbis: null⁹ in familiaritatib⁹ ordo seruatur. Hinc tot inhonesta, & turpia nascũtur. Ex ordine enim honestas, ex cõfusione turpitudo oritur. Et hãc ob causã cùm dixisset D. Paul⁹ eo in loco, oĩa honestè addidit, &

Isai. 66.

4. Reg. 3.

1. Reg. 16

1. Cor. 14.

dit, & secũdũ ordinẽ fiãt: optimè enim honestatẽ ordini cõiũxit. 13
¶ Est prętera in hoc euãgelio notãdũ cur permiserit Dei filius, in sua generatione tot peccatores esse, nã si rẽ diligẽter spectẽm, nullũ est ferè peccatorũ genus, quod hic nõ inueniatur: homicidę, Idololatrę adulteri, &c. Et eõ magis mirãdũ est quia Christus Redẽptor noster poterat sibi quos volebat patres eligere, cur igi turnõ oẽs iustos elegit & sanctos? dico hoc significare nobis voluisse, quãtopere nõ peccata, sed peccatores amet, odit Deꝰ pecca
Lucæ. 15. ta, nõ peccatores. Murmurabãt de Chro Redẽptore nro Hebręi, eò ꝙ peccatores reciperet, & mãducaret cũ illis. Plus dicere potuissent nõ solũ mãducare cũ peccatoribus sed mãducari à peccatoribus, & diuinũ suũ spiritũ peccatoribus dedisse, & ijs ipsis peccatoribus, qui eũ crucifixerãt. Nã cũ spiritũ sanctũ super Aposto
Act. 3. los misisset, egressus est D. Petrus, & cõcionatus est ad populũ: & inter alia plurima dixit, vos autẽ sanctũ & iustũ negastis, & peti 14
stis virũ homicidã donari vobis, auctorẽ verò vitæ interfecistis: pœnitemini igitur, & cõuertimini, vt deleãtur peccata vestra. Et cùm pœnituissent, datus est eis spũs sanctꝰ. Qui igitur tãtũ in peccatores ac tã singulare beneficiũ cõfert, quid mirũ est si à peccatoribus originẽ secũdũ carnẽ ducere voluit? vt significaret quã to eos amore ꝓsequatur. Et pręterea ius quod in eo peccatores hã bẽt: filius de iure naturę patri succurrere debet: & pater de iure naturę ius habet & actionẽ ad filij rem. Vult igitur Deus recipere peccatores vt patres, vt hoc modo ius & actionem habeat peccator adopem petendam à filio suo Iesu Christo, qui tanquam filius patri peccatori opẽ ferre teneatur. O ineffabilem Dei boni tatẽ/animaduertite artificia, quę Deꝰ excogitat, vt peccatoribꝰ animos addat: quò cõfidẽter ad eũ tãquã pater ad filiũ accedant. Eia igitur peccatores quãdoquidẽ Deꝰ filius vester est, quid expecta 15
tis? cur nõ ad eũ accurritis? O infelix anima quę talibus blãditijs nõ mollitur, O corverè adamãtinũ, quod tãto amore nõ frãgitur.

Percurrẽs itaq; sanctꝰ euãgelista oẽs istos patres tãdẽ ad sacratiſ simã matrẽ deuenit dicẽs: *De qua natus est Iesus, ideſt*, de qua natus est Saluator, & quia verbũ Diuinũ ex ea carnẽ assumpsit, vt in ea carne pateretur, & ita mũdũ redimeret: hinc infertur eius innocẽtia & puritas: quod vt intelligatur, diligẽter quæso, attẽdite: quę dicturꝰ sum. Sãcta scriptura de duobꝰ vitę & mortis generibꝰ agit: de vita corporis & animæ, de morte corporis & morte animæ.

Vita

16 Vita corporis est esse in eo animam: vita animæ est Deum in ea esse, & ita ait D. Augustinus, sicut corpus viuit ex anima, ita anima viuit ex Deo. Mors corporis est animę ab eo discessus, mors animæ est Dei ab ea discessus. De hac duplici morte dixit Dñs nolite timere eos, qui occidunt corpus, animam autẽ nõ possunt occidere. De duplici vita dixit D. Paulus quod autem nũc viuo in carne, in fide viuo filij Dei, qui dilexit me. Hæ mortes & vitæ quamuis plurimum inter se differãt, in hoc tamẽ corporis & animæ vitæ conueniunt: quòd eorum vterq; vitam recipere non potest, nisi moriatur ille, qui eam tribuit. Probemus hoc, prius in vita corporis, quam diximus esse animam, in eo habitare, in eo instanti cùm anima corpus animare incipit, & vitam illi dare: in eo instanti mortua illa remanet peccato originali, quod omnes occidit. Res profectò admiratione digna est: artificis lapidarij artificium, qui *En vn Camafeo*, quamuis exiguo vultum exprimit pul-
17 cherrimum, sed si annulo deinde includitur, gemmæ artificium obscurari potest, si annulum ex auro falso cõflauit aurifex, & ita gemma illa, quę extra annulum perfectissima erat, in annulo nescio quid pulchritudinis suæ videtur amittere aurificis culpa non lapidarij. Eodem modo magnus ille lapidarius Deus in anima nostra imaginem suam tanquam in gemma exprimit, dum creat, creat autem perfectam in suo naturali ad suam imaginem & similitudinem factam, verùm aurifices, qui sunt causæ secundæ, pater & mater annulum faciũt ex metallo imperfecto & malo, quod est corpus indispositum & corruptiuum: & ideò cùm hæc gemma annulo includitur, id est, cũ corpori anima infunditur, perfectionem illam amittit, & originali culpa moritur. Non adducit secum anima culpam neq; corpus eius capax est: sed in
18 animæ cùm corporis coniunctione contrahitur. Atramentum ex gummi galla, & vino albo fit, quorum nihil est per se nigrum, sed simul coniuncta nigredinem efficiunt: ita culpæ nigredo cõtrahitur. Ignis ex silice ferro elicitur, & tamen nec in ferro neq; in silice ineſt, sed tactu vtriusque & motu exilit: eodem modo neq; in anima per se neq; in corpore ineſt peccatũ: sed ex vtriusque coniunctione cõtrahitur. Ratio autem cur tunc & non anteà contrahatur est: quia corpus per se non est homo neque anima per se, sed cum vtrumq; coniungitur, tunc totum illud simul homo est, & cum homo esse incipit, tũc filius Adæ est, & cum filius

D. Aug.

Matth. 10.

Galat. 2.

Simile.

Adæ

Adæ est, iustitiæ originalis obligationem habere incipit, quam 19
dedit Deus Adę, & eius omnibus descēdētibus. Et vt hoc melius
intelligatur sciendū est, quid nam sit iustitia originalis, ex hoc e-
nim in originalis peccati cognitionē deuenietis. Cùm Deus crea
Psalm. 8. uit hominem, adeò perfectum creauit, vt vbi nos legimus minui
D. Hieron. sti eum paulominùs ab angelis, D. Hieronymus vertat, minuisti
eum paulò minus à Deo. Quo exaggerauit Dauid excellētiā in
Eccles. 7. qua Deus hominē creauit. Ecclesiasticus ait, Deus creauit homi
D. Aug. nē rectū. Quæ rectitudo (ait D. Augustinus) in perfecta corporis
ad animā subiectione consistebat: & ita in eo statu sensus rationi
obtemperabat. Quæ tamē, obediētia nō erat illi naturalis, vt igni
calor est naturalis, imò sensui naturale est rationi repugnare, &
ideò necesse fuit donū aliquod supernaturale in appetitu po-
nere quod eum rationi obedientē redderet, & hoc donū vocant
Simile. iustitiā originalē: facilius hoc similitudine intelligetur. Equus ex 20
natura sua tuæ voluntati subiectus nō est: quarè si tibi eū parere
vis, frenū imponis, quo eū regis, vt libet: ita iustitia originalis tan
quā frænū erat, quod sensum rationi subiectū & obedientē facie
bat. Vocatur hoc donū iustitia, quia iustū est, vt inferiores poten
tiæ pareant superioribus. Vocatur, originalis, quia eā Deus Adæ
dederat pro se ipso, & posteris omnibus, si quod seruā dū illi erat,
seruasset: & ita omnes à Deo hāc iustitiā accepimus in Adā, qui
pater omniū fuit, & hanc ob causam omnes Deo, p illa debemus,
acsi rex daret parēti tuo comitatū aliquē, aut ducatū pro se & po
steris omnibus. Amisit pater tuus crimine aliquo læsæ maiesta-
tis, ita vt ad te nō peruenerit: tamen regi beneficium illud debes,
quod tibi in patris tui persona fecit: eodē modò omnes pro eo be
neficio quod nobis Deus in Adā fecit, tenemur. Originalis igi- 21
Alex. de tur peccati formale nihil aliud est præterquā iustitia illa origina
Ales. 2. p. li carere, cùm quisq; eam habere deberet: vt ait Alexander de
& 122. Ales & quia in animæ & corporis vnione Adæ filius esse inci-
pit, ideò tunc hæc obligatio incipit, & quia omnes sumus filij,
Simile. omnes in obligationem hanc & peccatum incidimus. Si cerua
prægnans est, & venenosa sagitta à venatore configitur, certum
est ceruæ filios vnà cum matre interire, quos cerua ventre cōtine
bat: eodem modo diabolus parentem nostrum Adam tentatio-
nis venabulo configens culpa occidit: & cum omnes in eo origi-
naliter & seminarie essemus eum occidens, nos quoque occidit

neque

22 neque ſolum originali culpa occidit, verum etiam plures alias miſerias reliquit. Voluntas enim tam infirma remanſit, vt abſq; eo iuſtitiæ originalis fræno ſenſus regere non poſsit: ſed ſtatim ac ſua obiecta apprehendunt, ad ea tãquam equus effrænus & præceps accurrunt. Hinc eſt vt tactus libertatem non habeat, quin rebus mollibus & delicatis delectetur, neque aures quin excantu & cõcentu capiant voluptatẽ, & ſic de alijs ſenſibus. Hãc ob cauſam dixit D. Paulus, ego autem carnalis ſum venundatus ſub peccato, ideſt, ſecundum ſenſum carnalibus & ſenſualibus delectationibus inclinatus ſum. In ſtatu innocentiæ nihil huiuſmodi fuiſſet: at iuſtitia originali amiſſa, venundatus ſum ſub peccato, ideſt, victa ſenſualitas mea remanſit, & inclinationis ſuę ſerua. Peccatum vocat eo loco Diuus Paulus inclinationem illam, quam ſenſus habet, vt proprijs delectetur obiectis: non *Roman. 7.*

23 quòd ea peccatum ſit, ſed quia ad peccandum incitat, & peccati occaſio eſt. Cauſa autem cur ſenſum adeò his delectationibus ſubiectum habeam, eſt, quia (inquit) quod operor non intelligo, ideſt, paſsiones illas, quas interdum ſentio, non intelligo, ideſt, appetitui intellectiuo non obtemperant, qui eſt voluntas: & ita non quod volo bonum, hoc ago, ſed quod odio malum illud facio, ideſt, ita liberi ſunt ſenſualitatis appetitus, vt me nolente ſuas capiant voluptates. Niſi eſſet peccatum neque guſtus, neq; tactus, neq; alius ſenſus in ſuis proprijs obiectis, niſi permittente voluntate delectarentur.

Neq; ſolum hęc repugnantia nobis ex peccato remanſit: Verum etiã ignorãtia cum alijs pluribus miſerijs: Dauid tractat hoc egregiè cùm ait: ſepulchrũ patens eſt guttur eorũ, linguis ſuis doloſè agebãt, iudica illos Deus. Decidãt à cogitationibus ſuis, ſecũ- *Pſalm. 5.*

24 dũ multitudinẽ impietatũ eorũ expelle eos, quoniã, irritauerunt te Domine, D. Paulus, cùm diceret omnes peccatores eſſe, inter aliàs cauſas quas adducit, vna eſt, ſepulchrum patens eſt guttur eorũ. Adæ peccatum gutturis peccatum fuit, & gulæ, quę primos illos parentes occidit, & quia non eos ſolum, ſed omnes occidit: ideò ait ſepulchrum eſſe apertum vt deuoret omnes. Ait præterea Dauid, linguis ſuis doloſè agebãt, quia poſt peccatũ malè locuti ſunt. Nã cum vocaret eos Deus ad iudiciũ dixit Adam: mulier quã dediſti mihi, &c. Quaſi diceret: nõ dediſſes mihi Dñe hanc ſociam, hæc enim me ad peccandũ induxit. Malè loqueris *Roman. 3.* *Geneſ. 3.*

Adam,

Adam, quia liberum habebas arbitrium & iudicium, ne te vinci 25
ac decipi sineres. Respondit Eua: serpens decepit me, inepta excusatio, mulier adeò prudens vt tu eras à bruto animali ita decipi debebat? Quarè quia iustam peccandi causam non attulerunt, addit Dauid: iudica illos Deus. Sed qua pœna eos puniri æquũ erat? ea nimirum, quæ à sapiente ponitur per quæ quis pec-
Sapien. 22 cat, per ea torqueatur. Blasphemus es, clauo lingua configenda est. Vna ex pœnis quibus illi digni erant, est, decidant à cogitatio nibus suis contra ac cogitabant, fiat. Dei scientiam habere optabant, cuius scire est: filium sibi æqualem, & eiusdem sapientiæ generare, scire hoc optatis? at tantæ temeritatis pœna erit, vt quemadmodum Deus filiũ generat, natura sapientẽ & bonũ, vos filios stultos & malos & miseriarũ plenos generetis. Cui datur aliquid plurimi valoris & pretij seruandum si illud ea qua debet diligen
Simile. tia nõ seruat: æquum est vt ei auferatur. Dedisti Domine primis 26
illis parentibus paradisum voluptatis custodiendum ingrati fue-
Genes. 2. runt custodes, quia ab eo quod illis vetitum à te erat abstinere no luerunt: ideò secundũ multitudinem impietatũ eorũ expelle eos quoniã irritauerunt te Dñe. Ait secundum multitudinem, quia si statim peccatũ suum agnouissent, & verã egissent pœnitentiã, neq; peccatum peccato suis excusationibus addidissent: statim Deus ignouisset, neq; eos à paradiso eiecisset. Cùm igitur certissimum sit, omnes in peccato esse conceptos necessariò sequitur corpus viuere non posse, nisi moriatur illud, quod ei vitã tribuit, idest, anima neq; etiam viuere põt anima, nisi moriatur illud per quod viuit. Animę vita Dei est, & ita ait D. Ioãnes qui habet filiũ
1. Ioan. 5. Dei habet vitam. Hæc vita datur nobis per eius sacratissimam
Roman. 5. mortem: vt affirmat D. Paulus dicens: reconciliati sumus Deo per mortem filij eius, cuius virtute animæ omnes sanctæ quæ ab 27
initio mundi fuerunt, vitam acceperunt, & accipiẽt omnes, quæ erunt vsq; ad cõsummationem sæculi. Vt igitur Dei filius animę nostræ vitam tribueret, humanã naturã decreuit assumere, pœnarum plenam. Sed pœnas sine culpa esse voluit, quia culpæ remedium futuræ erant. Et ideò conueniẽtissimũ erat, vt sanctissima mater, ex qua carnem pœnarũ plenã erat assumpturus, omni culpa careret: vt illa sola ab hac communi miseria immunis esset & libera, & ita eius anima corpori vitam daret, vt diuina gratia viuare maneret per virtutẽ mortis filij sui vnigeniti. Quia vt

quis

28 quis peccato originali careat, satis est habere aut iustitiã originalẽ, vel aliud quidpiam tanti valoris, aut etiam maioris: & hæc est diuina gratia, quæ si absolutè loquimur præstantior est, quàm iustitia originalis quia perfectiùs nos cum Deo coniungit, vt ait Scotus & Gabriel. Quamuis habent se gratia & iustitia originalis sicut excedens & excessum: quia iustitia originalis frenabat sensualitatem, quòd non facit gratia sed tamen gratia excedit iustitiam in præstantiori proprietate, quia coniungit nos fini vltimo, vt summè honesto propter se, summè diligendo: at iustitia originalis coniungebat nos Deo vt fini conuenienti, & delectabili. Quemadmodum dicimus hominem perfectiorem esse leone, quamuis leo homini in fortitudine præstet. Et certũ est quòd gratia animam plus ad bonum inclinat, & excitat, quàm
29 iustitia originalis: & ita fortiores sunt iusti & constantiores diuina gratia muniti, quàm fuit Adam, sola originali iustitia: vt experientia patuit, quandoquidem tot ac tanta pati tormenta maluerunt, quam Deum offendere. Adam autem tam leui occasione peccauit. Qua propter illud dici optimè potest Esaiæ lateres ceciderunt, sed quadris lapidibus ædificabimus. Adã & Eua lateres fuerunt, leuissimo enim ictu contriti sunt: iusti autem nunc lapides sunt durissimi ad cæli ædificium restaurandum, & tales lapides, vt tot ictus integri & solidi perferre potuerint. Quot ictus tot martyres pertulerunt? quod si nunc infirmiores sumus, non est quia non possumus sed quia diuinæ gratiæ auxilium quærere nolumus, quo anima corroboratur. Audite enim quid de se Diuus Paulus dicat. Omnia (inquit) possum in eo qui me confortat.

Scot. in. 2. d. 19. ad. 4. argumentum. Gabriel. 2. p. d. 30. q. 1. dubitatio. 2.

Esai. 9.

Philip. 4.

30 Cùm igitur gratia sit iustitia originali præstãtior: sanctissimã illam animam ab originali peccato liberare potuit, & eam puram & innocentem efficere, vt Dei matrẽ decebat. Et ideò dixit Dauid ei⁹ nomine. In hoc cognoui quoniã, voluisti me: quoniã nõ gaudebit inimicus meus super me. Me autẽ propter innocentiã suscepisti, & cõfirmasti me in cõspectu tuo in æternum. Quæ verba Dauid conuenire non videntur, quia innocens non fuit, neq; Christo Redemptori nostro, qui semper Deus fuit, & eius humanitas non fuit antequam vniretur diuinitati: igitur propter innocentiam suam suscipi non potuit, quia nunquam fuit antequàm susciperetur. Quarè nulli verba illa tam propriè conueni-

Psalm. 40.

re posse videntur, quã sanctissimæ virgini. Me autem propter in- 31
nocentiam suscepisti, quia Deus talem effecit, ideò eam sibi matrem elegit. Dico eũ talem effeciſſe, quia ipse met illam præseruauit per merita prequisa suę passionis. Hoc significasse videtur pro
Habacuc. 3. pheta Habacuc verbis quibusdam obscurissimis. Sol & luna steterunt in tabernaculo suo, in luce sagittarum tuarum ibunt, in splendore fulgurantis hastæ tuæ. Tabernaculum in quo Deus creauit hominem fuit innocentia, quæ mansio erat omnibus hominibus communis, verùm ex ea illos Adæ culpa eiecit. At Sol, & Luna steterunt in tabernaculo suo. De sanctissima virgine dicitur pulchra vt Luna, electa vt Sol. Sol vocari potest, quantum ad animam, Luna verò quantum ad corpus, & hic Sol & Luna statim in innocentia positi fuerunt, & in ea steterunt. Ibunt (inquit) in luce sagittarum tuarum. Hæ sagit- 32
tæ dolores sunt, & tormenta Redemptoris nostri. O acutissimas sagittas ad filiorum Adæ corda configenda infœlix anima, quæ ab ijs sese vulnerari non sinit, nec duci lumine & splendore fulgurantis hastæ, quæ nihil aliud est, quàm sanctissima crux. Per hos igitur dolores, per hanc crucem meruit Christus Redemptor noster sanctissimæ matris suæ præser-
Cant. 2. uationem. Ideò ait sponsus; sicut lilium inter spinas sic amica mea. Lilium à spinis non læditur sed custoditur, nè manibus contrectari possit: ideò horti spinarum septis muniri solent. Vt igitur lilium inter spinas seruatur; ita cælestis hæc virgo per sanctissimæ passionis spinas & dolores est præseruata. Et ideò
Cant 7. de ea etiam dicitur. Comæ capitis tui sicut purpura regis iun-
Aristote. cta canalibus. Ait Aristoteles quòd homo est arbor euersa, eius 33
enim radices capilli sunt, & quia radices principium sunt, ideò per purissimæ virginis capillos eius principium & conceptio significatur. Et hanc ait esse Spiritus Sanctus tanquam purpuram recenter egressam è canalibus, vbi perfectissimo illo colore tingitur. Quod significat conceptionem suam lotam & imbutam fuisse in canalibus illis preciosissimi corporis Christi, qui sunt eius vulnera. O canales sanctissimi, vbi Christianorum animæ lauantur, & diuinum colorem accipiunt. Hîc hîc fratres charissimi si vos interdum sancta meditatione & contemplatione lauaretis, alium profecto colorem haberetis ab eo, quem nunc habetis diuersissimum. Cùm rex Pha-
Exod. 14.

rao

34 rao fugientes ſequeretur Hebræos diuiſit Deus mare, vt Hebræi ſiccò pede tranſirent: quod valdè manè factum eſt, & per virgam: cùmque iam liberi eſſent, Maria Moyſis ſoror accepit tympanum & aliarum mulierum chorum ducens laudes Deo canere cœpit. Quam ob cauſam inter alias matronas iunior Maria pulſat tympanũ, chorũ ducit, & cantũ incipit prior? mota nimirũ Spritu Sancto hoc agebat; huius ſacratiſsimæ Mariæ figura, quæ cum præſeruanda eſſet à culpa illa feſtum præſeruationis filiorum Iſrael celebrare voluit. Præſeruatio fuit illa miraculoſa, quia niſi Deus eos liberaſſet, perijſſent omnes, ſequebatur Pharaonis exercitus populum Iſrael: diuidit Deus mare, tranſeunt Hebræi: obruuntur Ægyptij, inſtrumentum Moyſis virga fuit, cuius tactu apertum eſt mare & clauſum,
35 & hoc vt dixi, diluculo fuit: eodem modo diabolus & peccatum ſanctiſsimam hanc Dei matrem ſequebantur, & eam aſſequuti profectò eſſent, niſi Deus eam ſacra hac crucis virga præſeruaſſet: & hoc valdè manè, ideſt, in conceptione; vt prædixerat anteà Dauid dicens: adiuuabit eam Deus manè diluculo. *Pſalm. 45.*

Fuiſſe autem præſeruationem illam Hebræorum huius figuram & typum apertè dixit ſponſus his verbis, in curribus Pharaonis aſsimilaui te amica mea. Si matris meę (ait verbum diuinum) prærogatiuas ſcire optatis, in curribus Pharaonis eam depinxi, & præfiguraui. Qua propter meritò cæleſtem hanc reginam puram ab omni culpa fuiſſe fatemur. Verùm quia de originali peccato egimus: quæro cùm parentes noſtri pec- *Cant. 1.*
36 cauerunt, quodnam, obſecro, crimen commiſerunt? occiderũt nè aliquem, fures ne fuerunt, aut aggreſſores itinerum? quia pomum tantummodò comederunt: ideò ne ſtatim tot pœnis à Dei iuſtitia ſunt tanta cum ſeueritate puniti? adeò ſeuerus eſt Deus? ita nè peccatum odit, ita punit? ita profectò, & ideò fratres chariſsimi ſi vt Diuus Iacobus de lingua loquens dixit: paruus ignis magnam ſyluam incendit: paruum Adæ peccatum vniuerſæ humanæ naturæ detrimento fuit. Quonammodò nunc peccare audemus? quod ſi dicitis, Quid paruum ne vocas Adæ peccatum? paruum voco ſi alijs quàm? plurimis, quæ vos quotidie committitis, comparetur. Peccati grauitas abſolutè conſiſtit in obiecti, & præcepti præſtantia, contra quod *D. Iacobi. 3.*

committitur: ideò peccata contra præcepta primæ tabulæ sunt 37
grauiora, quã contra præcepta secũdę tabulæ. Et peccatũ, quod
est contra præceptum legis naturæ grauius est eo, quod fit cõtra
solam legem diuinam positiuam, quale fuit Adæ peccatum: ita
vt grauius peccatum sit blasphemia contra Deum, odium contra
proximũ, quo plenus est mundus, quàm Adæ peccatum. Et ita
Scotus in. 2. d. 22. Scotus ait: quod si Adam eo peccato damnatus fuisset, minorem
pro eo pœnam in inferno habuisset, quàm alij plurimi habituri
sunt ob alia peccata. Caueamus igitur diligentissimè nè Deum,
qui peccatum ita odit, & punit nostris irritemus peccatis.
Eum continuis precibus rogemus: vt nos à diaboli insidijs ser-
Psalm. 16. uet, & custodiat, & cùm Dauid dicamus: custodi me vt pupil-
lam oculi tui. Peto à te Domine, vt me custodias, non vt caput
tuum, quod spinis coronari permisisti, non vt manus tuas & pe- 38
des, quos clauis confodendos, non vt corpus tuum, quod cruci-
figendum tradidisti; sed vt pupillam oculi tui, vt matrem tuam
sanctissimam, quæ est oculi tui pupilla, custodisti, vt si te huc
vsque offendi, saltem post hac caueam nè te vlla in re offendam
gratia tua custoditus, qua acquiritur gloria, ad quam nos perdu-
cat Iesus Mariæ filius Amen.

DOMINICA. III. in Aduentu Domini.

CONCIO PRIMA.

1

Miserunt Iudæi ab Hierosolymis Sacerdotes & Leuitas ad Ioannem &c. Ioannis. 1.

Elebrat hoc tẽpore sancta mater Ecclesia (vt præterita Dñica diximus) magni illius benefi cij memoriã, cũ Deus è cælo in terrã delapsus homo voluit apparere: & ideò his diebus nobis Euãgelia proponit in quibus Iesum Christũ, verũ esse Deũ præclarissima afferuntur testimonia. In superiori Dominica de seipso Dominus testimoniũ dedit, & de diuo Baptista: hodiè de alio testimo-

2 ſtimonio agitur, quod Diuꝰ Ioãnes de ſeipſo & de Chriſto, Dei filio dedit. Nam poſtea quàm glorioſus Euangeliſta Ioãnes tres illas veritates, ꝓpoſuiſſet adeò difficiles, vt vix eas mũdus deglutire potuerit: quarũ prima fuit, in principio erat verbum, & verbum erat apud Deum, & Deus erat verbum, ſecunda, dedit eis poteſtatem filios Dei fieri, ijs, qui credunt in nomine eius. Tertia verbum caro factum eſt & habitauit in nobis. Vt has veritates confirmaret, addidit ſtatim, Ioannes teſtimonium perhibet de ipſo. Et eaſdem ibi veritates alijs repetit verbis, quibus eas antea ſanctus Baptiſta protulerat. Quaſi diceret: videbuntur vobis hæc, quę dixi creditu difficilia, at credite veriſsima ea eſſe & indubitata. Quia alius cui vos fidem præſtatis, ea anteà dixit ſanctus ſcilicet, ille vir Ioannes, qui fuit miſſus à Deo, vt teſtimonium
3 perhiberet de lumine, vt omnes crederent per illum. Itaq; ſubli miora ſacri Euangelij myſteria ſanctus Euangeliſta confirmare voluit, quia ea glorioſus Baptiſta, prædicauerat. Tanta eius erat authoritas. Et ſtatim ait: hoc eſt teſtimonium Ioannis quando miſerunt Iudæi ab Hieroſolymis ſacerdotes & leuitas ad eũ. Tunc enim clarum hoc de eo teſtimonium dedit dicens: *Ipſe eſt, qui poſt me venturus eſt, qui ante me factus eſt.* Diuus Auguſtinus B. Ambroſius Beatus Gregorius dicunt; ante me, hoc loco ſignifica re, honoratior eſt me: mihi in honore & dignitate præſtat. Verùm duo hæc verba ante & poſt, cùm contraria ſint, & ideò eiuſdem generis, neceſſariò ſequitur debere fieri circa idem: & ita ſi vnum prius tempus ſignificat, alterum poſterius tempus ſignificabit: non rem diuerſam, vt eſt, poſt me factus eſt homo, &
4 me honoratior eſt. Quòd ſi animaduertimus quonammodo Diuus Ioannes paulò poſt eadem verba retulerit dicens: hic eſt, de quo dixi, poſt me venit vir qui antè me factus eſt, veram hanc eſſe intelligentiam inueniemus, quia Chriſtus Redẽptor noſter in inſtanti ſuæ conceptionis fuit vir, ideſt, vſus eſt ratione, & omnem habuit ſapientiam quam ſemper erat habiturus, quæ ſunt viri opera: & ita ſignificat quod ille, qui venit, & natus eſt poſt eum, factus fuit vir ante eum. Et ita hoc intelligit Magiſter ſentẽtiarũ & doctor ſeraphicus D. Bonauẽtura: & hãc ob cauſam quia ſanctus hic vir hæc de Redemptore teſtimonia daturus erat, res fuit conuenientiſsima, vt eum antè quàm baptizarit, nõ viderit neque familiaritatem cum eo habuerit: vt ipſe met fate-

Aug. tract. 4. ſuper Ioã. & Ambro. li. 3. de fide. c. 5. & Grego. homi. 9. ſup. Euang.

Magi. ſent. in. 3. d. 13. c. 1. & D. Bonauentura in. 2. ſent. d. 3. art. 3. q. 1.

tur paulò inferius dicens,& ego neſciebam eum. Et credendum eſt,quòd plurimum Domini familiaritatem optabat,cum ſemper audire,ab eo nunquam diſcedere voluiſſet. Verũ quia præcipua cum Deo conuerſatio eſt,eius præceptis obtemperare, & eã vocationẽ qua nos vocat ſequi,maluit D. Ioannes cũ Deo cõuerſari,vt præcurſoris officium poſtulabat;quàm vt deſiderium ſuũ optabat, quia qui muneris ſui obligationem ob aliam rem, quæ perfectior videatur,relinquit:ſi ita ſe Deum quærere putat, fallitur,ſe enim,non Deũ quærit. Fallitur ſi diuino ſpiritu,ſe moueri exiſtimat. Proprij enim amoris ſpiritus eſt, quem legis obligationi anteponit. Impoſsibile enim eſt Dei ſpiritũ, cõtra quod iubet mouere ; imò quò magis id , quod relinquimus, vt quod exigit obligatio,fiat, delectat, eò maior eſt virtus, & magis heroica: & ita verus Dei ſeruus diligentior eſſe debet & promptior 6
ad ea quæ obedientia præcipit præſtanda, quamuis ſuæ ſint inclinationi contraria,quã ad ea, quę ipſemet optat. Septẽ cæli orbes primi mobilis motum vno die perficiunt, & cùm proprio vnuſquiſq; motu moueatur, in eo velocior eſt , luna eſt omnium infima,quæ menſis vnius ſpatio proprium conficit motum:ſol per annum; Mars per duos annos, Iupiter per duodecim, cælum ſtellatum triginta & ſex millibus annorum indiget,vt ſemel gyrum ſuum,& orbem ſemel conficiat;ita vt quo ſublimior orbis eſt,& à terra remotior,eò tardior ſit in proprio motu;ita & Chriſtianus quò eſt in perfectione ſublimior eò tardior in proprio ſuæ volũtatis motu eſſe debet. Et hoc eſt quod dixit Dominus:ſi quis vult
Luc.9. venire poſt me,abneget ſemetipſum. Et quia Dei præcepta cete-
Pſalm.10. ris omnibus rebus præferri debent, ideò Dauid eis perfectionis 7
nomẽ impoſuit,dicẽs:quoniã,quæ perfeciſti deſtruxerunt. Vbi litera Hebraica habet, quoniã fundamẽta diſsipata ſunt, vbi per
Simach. & Hiero. fundamẽta præcepta intelligũtur, & ita Simachus & Beatus Hieronymus tranſtulerunt:quia leges diſsipatæ ſunt. Fundamẽta vocantur,quia hoc præcipuum eſt in quo homines fundari debent, ſed hoc eſt malũ,quòd vt queritur eo loco Dauid,fundamẽta diſsipata ſunt. Vt appetitibus ſuis homo obſequatur Dei præcepta omittet:nec quod mun⁹ ſuũ neceſſario requirit,præſtabit. Quòd ſi reprehendendus eſt, qui vt cum Deo in cubiculi ſui angulo cõuerſetur, officij ſui obligationes prætermittit ; quid de eo dicemus,qui eas prætermittit,vt ludat, venetur, deambulet, & alia

mala

8 malafaciat, siuè iudex sit, siuè prælatus. O magnũ malum, & âlio
rum malorũ causa, quæ subditi, & inferiores ob superioris absen
tiã comittẽt. Dixit Deus Moysi; sumes duos lapides onychinos, *Exod. 28.*
& sculpes in eis nomina filiorum Israel: portabitq́ue Aaron no-
mina eorum coram Domino super vtrũq́ue humerũ ad recorda-
tionem. Audiant hoc superiores quo modo pͦortare debent oues
suas super humeros. Et notandum est, quòd iubebat Dominus,
nomina in lapidibus scribi, non atramento, sed stylo ferreo, vt
superiores intelligant, nullam ob causam inferiorum suorum me
moriam debere eos amittere. Et quia gestans in humeris nomi-
na facilè ea obliuiſci potuisset, ideò iubebat Deus, vt supra pe-
ctus quoq́; gestaret, vt quocũq́; in loco semper ea haberet ob ocu
los. Qui ita ea in corde gestaret inscripta officij sui & guberna-
9 tionis negocia; non ita facilè omittere, vt suis appetitibus obse-
quatur hæc omnia diximus occasione desumpta ex magno ani-
mi dolore, quem Diuũ Baptistã cepisse verisimile est, eò quòd
diuini Saluatoris familiaritate careret, & hoc æquo animo fere-
bat, eò quòd sic officium suum postulare videbatur, vt testimo-
nium, quod de Domino daturus erat, omni suspicione careret.

Ait igitur sanctũ Euangeliũ; *Miserũt Iudæi ab Hierosolymis &c.*
Nõ ignorabant isti D. Ioãnẽ non esse Christũ, & Redẽptorẽ mũ
do promissum. Nam cum Herodes de Messia interrogasset, re- *Matth. 2.*
sponderunt statim vt homines legisperiti, sic scriptum est per
prophetam: & tu Bethlehem terra Iuda. Et quamuis scirẽt Mes-
siam è tribu Iuda futurum esse; tamen Diuum Ioannẽ hi sacerdo
tes & Leuitæ interrogant, *Tu quis es?* Quia videbatur illis Diuus
10 Ioannes sua intentione aptus esse ad regendũ populum, eò quòd
semper in deserto viueret, & vrbana negotia contemneret. Hic
aiebant illi in solitudine degens, quid in vrbe fiat minimè curat,
liberos nos in vrbe facere sinet, quicquid libet [*O Valas me Dios*]
Quã odiosa est malis boni præsentia, omnis qui malè agit odit lu
cem, & non venit ad lucem, vt non arguantur opera eius, Dixit
Dominus: de eo qui boni præsentiam & conuersationem *Ioan. 3.*
amat, ait Ecclesiasticus: pondus super se tollit, qui honestiori *Eccles. 13.*
se communicat. Videbitis pullos quosdam equorum indomi- *Simile.*
tos, qui si eos domare vultis, & frænum & equitem saltibus re-
cusant, & calcibus; quarè imponunt illi onus aliquod, &
ita paulatim mansuefiunt, & equitis subijciuntur imperio;

ita iusti conuersatio & communicatio est leuibus tanquam pon- 11
dus, & ideò illud deijcere à se sæpe conantur & à Iusti præsentia
quantum possunt recedunt: quod si cuiusuis iusti præsentia ma-
lis odiosa est, quantò odiosior erit illius iusti præsentia, qui præla
tus est & puniendi authoritatem habet! & ideò hi Diuum Ioan-
nem prælatum sibi voluissent, exi. timantes eum semper inter
montes & syluas victurum esse: quòd si in vrbe vellet habitare, si
eum sibi eligerent prælatum hoc deuinctum beneficio eorum
vitia simulaturum esse sperabant. Quæ vna est ex magnis Ada
filiorum miseriis, eos tantum sibi præesse velle, quos eligunt; ita
enim fore existimant, vt omnia sibi facere liceat, neq; eos præla-
tus eius beneficij memor reprehendere audeat. De hoc queritur
Esai. 30. Deus per Esaiã dicens; væ filij desertores, vt faceretis consilium
& non ex me, & ordiremini telam & non per spiritum meum: 12
vt adderetis peccatum super peccatum. Vbi in Hebræo loco il-
lius verbi ordiremini est verbum nasach, ideſt, constituere. Vn-
de aliqui sic vertunt, væ filij desertores, vt ponerent, ideſt, consti
tuerẽt super se principes non secundũ voluntatẽ meã. Itaq; elige
re prælatum aut iudicem indignum, vocat Spiritus Sanctus ordi
ri telam aduersus Deum, & hoc efficere homines, vt peccatum
peccato addant, nè sit qui eis malæ vitæ filum incidat. Et ibi vo-
cat etiam Deus malum prælatum, erroris frænum, & eum se euer
surum minatur, quia cum frænum esse deberet ad frænandas
subditorum cupiditates, est frẽnum erroris, ideſt, frænum errans.
Solet enim sacra scriptura genitiuum pro adiectiuo ponere. O
quam verè vocatur prælatus frænum errans: qui cum sub-
ditos frẽnare deberet, liberos eos in omni vitiorum genere errare 13
finit impunè. Neq; solum eum tantũ nobis prælatum volumus,
quem ipsi eligimus verùm neq; Deum etiam vellemus, nisi eum
quem nos ipsi facimus: vt infælices isti, qui Deo debitum hono-
rem tribuebant Diuo Iãni. Res profectò est admiratione digna,
quòd cùm soleret senatus Romanus (vt humanæ narrant histo-
riæ) cum præclarum aliquod factum de homine aliquo referre-
tur, statim eum in deorum numero adscribere Christum Redẽ-
ptorẽ nostrũ qui in Iudæa tot & post hominũ memoriam inau-
dita miracula faceret, in cæterorum saltem deorum numero non
retulerint. Causa autem quæ afferri solet ea est; quòd cùm delibe
rarent, an Deus esset publico decreto declarandus, declarare no-
luisse,

14 luisse, eò ꝙ se sine senatus authoritate Deum esse dixisset, & pro Deo in Iudæa haberetur. Itaq; eum tantũ Deum volebant, quẽ sibi propria authoritate eligerent. O nos infœlices qui cùm Christiani simus in eodem errore aliquo modo versamur, neque verò Deo obedire volumus, sed dijs, quos nobis ipsi facimus, hi pecuniam sibi Deum faciunt, illi ventrem, alij honorem, alij voluptatem, & tandem vt Diuus Augustinus ait, hoc quisque Deum fa *D. Augusti.*
cit, quod supra Deum diligit. O summa peruersitas hominem fi
de illuminatum vides creaturas plus amare, quàm Deum immẽ
sum & infinitum. O cælum, ò terra, ò creaturæ insensibiles ob
tam horrendum scelus obstupescite, ò feras hominum mentes,
ô pectora cæca, ò demẽtiam sanguineis etiam lacrymis deploran
dam! vbi quæso sensus, vbi ratio, vbi iudicium, vbi consilium?
15 In Exodo iussit Deus, nõ habebis Deos alienos coram me: vbi in *Exo. 2.*
Hebræo habetur, non erunt, vel non sint tibi Dij alieni. Magnã
vim habet, & emphasim verbum illud, tibi. Quasi dicat barba-
ras alias gentes in hunc errorẽ incidere magnum quidem est ma
lum, sed non tanta admiratione dignum. At verò te populedi-
lecte, qui tot à me beneficia accepisti in eundem errorem induci,
maius omnino malum esset. Quid de te Christiane dicam, qui
Iesu Christi sanguine lotus es? qua nam ratione, hoc tibi persua
dere potes? vbi nos legimus, alienos, in Hebræo est, posteros.
Verè enim posteri Dei sunt, ideſt, post Deum verum, ideſt, crea
turæ, addit coram me, quasi dicat: cogita me omnia videre, ni-
hil me latere, nè minimum quidem cordis tui affectum, quo has
creaturas amas, magnam me existimare iniuriam pecuniæ, aut
16 voluptatis causa te facere, quod mea causa non facis, & hoc me
esse seueriſsimè puniturum scias.

Interrogant igitur Sacerdotes & Leuitæ à glorioſo Baptiſta, *Tu quis es?* Malitioſi hominis interrogatio est, tu quis es? at interro
gare, quis ego sum, interrogatio est hominis Deum timentis.
Malitioſi hominis est aliorum vitam & mores inquirere: alios
non seipsum spectare: at vero qui Deũ timet ab alijs oculos auer
tit, & ad seipsum conuertit: & ita ait Ecclesiasticus. Qui timet *Eccles. 21.*
Dominum conuertetur ad cor suum. Nam vt sanctus vir quidã
noſtri ordinis dixit. Quãuis homo mille annos vineret, nũquam
tamen ea perficeret, quæ in seipso quisque debet efficere. Qui do *Simile.*
mum habet optimam libenter domi continetur, raro extra vaga

tur, quia nihil foris eſt, quod ibi non habeat, qui verò malam ha- 17
bet domum, domus ipſa eum foras exire videtur compellere: ita
peccator mala conſcientia tanquam mala domo torquetur, & ita
extra ſeipſum vagatur, vt aliena inquirat. At verò qui bonã ha-
bet conſcientiam ſecum ipſe manet Dei cõuerſatione fruens, qui
in creatura interius manet, quàm ipſamet in ſeipſa.

Exiſtimans glorioſus Baptiſta, quòd interrogabant an eſſet
Meſsias. *Confeſſus eſt & non negauit, & confeſſus eſt, quia non ſum ego*
Chriſtus. Animaduertite humillimi viri reſponſum, & quibuſnã
verbis illud exaggerat ſanctus Euangeliſta, toties hanc confeſsio
nem iterans: vt ſignificaret quanta cum conſtantia honorem il-
B. Gregorius. lum quem illi offerebant recuſarit. Nam vt ait. B. Gregorius for-
Simile. taſſe non eſt difficile gloriam non appetere, ſed valde difficile eſt
non recipere cum offertur. Maior fuit hæc tentatio, quam Hero- 18
dis carcer & vincula. Verùm quẽadmodum in bello milites cùm
ſagittam in aëre vident minantem vulnus, ſeſe demittunt, & ita
ſupra caput volat ſagitta, neque eos vulnerat: ita ſanctiſsimus hic
vir demiſit ſeſe, & humiliauit, ne inanis gloriæ ſagitta damnum
illi inferret. Quare non modo quod illi offerebant non recepit,
verùm etiam dixit, *Non ſum dignus vt ſoluã eius corrigiam calceamẽti,*
qui verus Meſsias eſt. At non ita nos facimus, ſed oblatum ho-
norem libentiſsimè recipimus, & non oblatum optamus, & quę
rimus. Iniurias vero quamuis leuiſsimas quanta cum impatien-
tia recipimus. Lepus magna cum facilitate ad ſuperiora aſcendit,
at non ita facile ad inferiora deſcendit, quia priores pedes breuio
Simile. res ſunt, quàm poſteriores. Hoc vitio nos etiam laboramus: ani-
mæ pedes affectus ſunt, priores quidem cæli affectus, poſteriores
verò terreni: & cũ cæli affectus breues habeamus terræ vero lon- 19
giores, hinc fit, vt magna cum difficultate ad iniurias deſcenda
mus: ad honorem verò, aſcendamus facillimè. Vnuſquiſque iam
Deum ſeſe in terra vult facere, & præcipue principes & poten-
tes. Priſcis temporibus in his terris, quas habitamus, colebant gẽ
tiles varios ac diuerſos Deos: eorum loco nunc nobiles, diuites &
potentes mundi Deos ſeſe faciunt, & tanquam verus Deus coli
volunt. Verùm qui nam ſunt iſti Dij? verus enim Deus nihil fa
cit malum: hi verò nihil faciunt bonum. Deus nunquam men-
titur, iſti nunquam vera dicunt. Deus ignoſcit multa, hi nihil
ignoſcunt. Deus pro omnibus, quæ facit laudari dignus eſt: iſti

pro

20 pro omnibus quæ faciunt vituperatione digni sunt: isti vix semel in hebdomada verum Deum adorant, & ipsi decies in die adorari volunt, & qui eos alloquuntur genua flectere, quæ magnaest impudentia & abominatio. Legitur apparuisse Angelum Apo. 19.
Diuo Ioanni. Cecidi (inquit) ad pedes eius, vt adorarem eum, & dixit mihi: vide ne feceris conseruus tuus sum. Noluit Angelus, vt eum homo flexis genibus alloqueretur, sed dixit, omnes Dei serui sumus, Deum adora: nunc verò prophanus homo, quia diues est & potens genibus flexis adorari vult. Cũ esset Di- Act. 10.
uus Petrus tãto honore dignus, & Cornelius Dux Romanus procidens ad pedes eius adoraret eum, eleuauit illum dicens: Surge & ego ipse homo sum, animaduertite sancti viri humilitatem, qui cùm ei honor ille deberetur eum tamen recusabat. In Psal- Psal. 92.
21 mis dicitur. Mirabiles elationes maris. Quia res videtur admirabilis, quod tanta aquæ multitudo, & ita grauis, vt est maris aqua minimo quoque vento infletur, & attollatur: ita mirandum profecto est, hominem cùm è terra sit, quæ grauior est, quàm aqua inanis gloriæ aura ita extolli vt cælum ascẽdere velit, & tãquam Deus coli & adorari. Sed quàm facile maris fluctus euanescunt: ita humana gloria in nihilum facillimè redigetur, & ita dicitur. Hoc scio, quòd laus impiorum breuis sit, si ascenderit vsque Iob. 20.
ad cælum superbia eius, & caput eius nubes tetigerit: quasi sterquilinium in fine perdetur, & qui eum viderant dicent, vbi est? velut somnium auolans non inuenietur, transiet sicut visio nocturna. O metaphoras elegantissimas! quibus humanæ gloriæ breuitas, & vanitas optimè explicatur. Quid somnio, & no-
22 cturna imaginatione velocius? Ita ò infœlices superbi fœlicitatis vestræ pompa transibit. Magnum est diuinæ gratiæ argumentum, cùm se quis demittit, & humiliat, ne superbiæ sagittis vulneretur. Cùm Saul Dei erat amicus, (& talis vt de eo sacra scriptu- 1. Reg. 9.
ra dicat. Non erat vir de filijs Israël melior illo) cum diceret illi Samuel, Deum elegisse illum ad populi sui regnum, respondit. Nunquid non filius Iemini ego sum de minima tribu Israel, & cognatio mea nouissima inter omnes familias de tribu Beniamin? Quare ergo loquutus es mihi sermonem istum? Videtis nè, vt se viliorem facit, dum ait: non solum se esse de minima tribu, sed de minori familia minimæ tribus, cum tamen filius esset Cis, & nepos Iemini. Verùm quia Iemini

generis

generis sui truncus fuit, & homo infimæ sortis, vt se magis humi 23
liaret vocauit se filium Iemini non filiũ Cis. Quia nimirum Deus
in eius anima erat: at posteà cùm Samuel dixit illi: quia proieci-
1.Reg.15. sti sermonẽ Domini, proiecit te Dominus. Respondit ipse pec-
caui, sed nunc honora me coram seniorbus populi mei, & coram
Israel. Animaduertite, quantum à seipso differat. Cùm Deus
ipsum amabat, & honorabat hominum honorem contemnebat.
De eo enim dicitur: cùm Regem eum elegissent, ecce absconditus
1.Reg.10 est domi. Cùm verò à Deo deiectus est, petit coram hominibus honorari. Honorem hominum quæris? signum est te à Deo
esse proiectum. O quam timenda res est persuadere nobis à Deo
nos amari: cùm tamen mundi auram tanta cum diligentia capte-
1.Reg.19 mus. Cùm dicerent Dauid generum eum futurum esse Regis,
quanta cum humilitate respondit, Quis ego sum, vt sim gener 24
Regis? Prudens illa Abigail cùm nuntiarent Dauid nuntij eius
1.Reg.25. futuram vxorem, & dicerent, Dauid misit nos ad te vt accipiat
te sibi in vxorem, statim cõsurgens adorauit prona in terram, &
ait. Ecce famula tua sit in ancillam, vt lauet pedes seruorum Domini mei. Attendite mulieris humilitatem, vtinam fratres charissimi his excitati exemplis ad superbiam contemnẽdam, & humilitatem amplectendam incitaremini.

Cùm audissent Sacerdotes & Leuitæ humile hoc Diui Ioannis responsum, qui Christum se non esse dicebat, neque Eliam, dixerunt ei, *Quis es vt responsum demus iis, qui miserunt nos?* Respondit vir sanctus, *Ego vox clamantis in deserto.* Quod responsum fuit etiam humilitate plenum. Duas de D. Ioanne prophetias in veteri testamento legimus, vtrasque in Euangelio relatas: vna est
Mala.3. Malachiæ. Vbi dicitur in persona Dei. Ecce ego mittam Ange- 25
lum meum, & præparabit viam ante faciem meam. Altera est
Isai.40 Isaiæ, vbi dicitur, Ego vox clamãtis in deserto, dirigite viam Domini. Quare cùm esset D. Ioannes angelus & vox, tanta fuit eius humilitas, vt interrogatus quisnam esset, non nobiliori se nomine appellarit dicẽs. Ego Angelus, sed humiliori, ego vox. In quo diuinum magistrũ Iesum Christum imitatus est, qui cùm verus Dei filius esset, & sacratissimæ virginis Mariæ, vt tamen nos, quam prædicabat verbis humilitatẽ, doceret exemplo, sæpe vocauit se filium hominis. Non ita hodie homines, qui cùm honoris ita cupidi sint semper nobiliorem & præstantiorem titulum assumunt.

26 assumunt. Verùm attendite Domini artificium, qui eò quòd D. Ioannes ignobiliorē titulum elegisset, se vocem appellans: cùm Christus redēptor noster eum laudare voluit nobiliori titulo honorauit dicens. Hic est de quo scriptum est, Ecce ego mitto angelum meum. Eligite vos fratres quod infimum est, & humile, & Deus quod sublime est, vt vos honoret, eliget. Ita etiam quia *Matth.* 3
Christus redemptor noster vocabat se filium hominis, pater ęternus in Baptismo & transfiguratione dixit: Hic est filius meus dilectus: & alibi ait Dominus, iustis. Cùm feceritis omnia, quæ *Luc.* 17.
præcepta sunt vobis dicite, serui inutiles sumus. Seruos eos se appellare vult. Quos tamen iam (inquit) non dicam vos seruos, sed *Ioan.* 15.
amicos. Humiliate vos, nam quo humiliores vos Dominus videbit, eò magis exaltabit.

27 *Ego vox clamantis.* Ait vir sanctus. Modus est loquēdi Hebręis vsitatissimus, qui vt rem aliquam exaggerent, genitiuis vti solēt: vt filius mortis, ideſt, morte digniſsimus filius huius sæculi, ideſt, nimis deditus rebus mundanis: ita vox clamantis, ideſt, vox maxime clamans. In quo docemur prædicatorē, cùm res postulat, clamare & vociferari debere, tanquam rem agat magni momenti, voces edere debere affectu plenas: & hoc est mysterium illud, cur sancto Ezechieli iusserit Deus. Comede volumen istud, & *Ezc.* 3.
viscera tua complebuntur. Nam quod cæteris prædicare debebat, vt priùs ipse comederet, iussit, & eo illius viscera compleren tur: vt voces ex ipsis visceribus magna cum vehementia prodire viderentur: & alibi dixit. Quasi tuba exalta voce tuam. Orga *Isai.* 39
norum vox vento emittitur, qui flat super terram, at tubæ vox
28 vento fit, & flatu ex visceribus extracto: & ideò prædicatorem non organo, sed tubæ Spiritus sanctus comparauit: quia eius voces & verba è visceribus magno cum feruore & spiritu exire debent: & hanc ob causam sancti prophetæ ab indocto vulgo, qui mysterium ignorabant stulti & dementes existimabantur: tanto cum affectu, & vehementia loquebantur, & sacrati apostoli cùm repleti Spiritu sancto prædicabant: Ebrij à multis appellabātur. Musto pleni sunt isti, sed quod plus id confirmat est, quòd sum- *Act.* 2.
mus prædicator, & prædicatorum omnium magister Iesus Christus redemptor noster: tanto cum spiritu, & efficacia prædicabat: vt suæ prædicationis initio dicat D. Marcus. Quòd admira- *Mar.* 3.
bantur sui eum ita loqui audientes. Et cùm audissent sui, exierūt

tenere

tenere eum, dicebant enim, quoniam in furorẽ versus est. Quod 29
nam exemplum admirabilius prædicatores expectant, vt sciant
quonam feruore prædicare debeant? sed & reprehendere seuerè
D. Augusti. serm. 47. ad fra. in ere. debent, & cum Diuo Augustino dicere. Quia video, quòd vos
nõ pudet publicos esse peccatores: ideò nec me pudet aspere vos
reprehendere. Corrigite vestros mores, & meas ego reprehensio-
D. Chrysost. homil. 11. in Matth. nes corrigam. D. etiam Chrysostomus, Frigidos quosdam prædi-
catores alloquens, qui virili animo reprehendere scandalum pu-
tant, ait: quod vbi non est vehementia iræ, & reprehensionis se-
ueritas nihil doctrina proficiet: neq; vlla erit emendatio, qui spi-
ritualem animarum vtilitatem non spectant, sed aurium oblecta-
tionem, & vulgi plausum: ita frigidè loquuntur, vt dicere videan-
tur, nihil faciatis eorum, quæ prædicamus. Non erat huiusmodi
2. Cor. 4 D. Paulus, neque eius socij. Nam habentes (inquit) hanc ad mi- 30
nistrationem iuxta quod misericordiam consequuti sumus, non
deficimus, sed abdicamus occulta dedecoris, non ambulantes in
astutia, neque adulterãtes verbum Dei, sed in manifestatione ve-
ritatis: & paulò inferius ait: non enim nos metipsos prædicamus,
sed Iesum Christum Dominum nostrum. O cælestis doctrina!
qua sanctus Apostolus docet patientiam, perseuerantiam, syn-
ceritatem & zelum, quo diuini verbi ministerium debet à prædica-
toribus ministrari, & finem Dei, scilicet, gloriam, & animarũ vti-
litatem, sed inter cætera notare vos maxime vellẽ verbum illud
non adulterãtes verbum Dei ab adulterio desumpsit, cuius finis
non est generatio, sed voluptas: ita prædicator, qui verba inutilia
componit, & sine spiritu loquitur, neque reprehendere audet: nõ
habet tanquam finem, spiritualem generationem, ideſt, animarũ 31
conuersionem, sed tanquam adulter voluptatem tantum sibi, &
delectationem propositam habet, quod magnum est Ecclesiæ
sanctæ flagellum. Nam in peccatorum nostrorum pœnam tales
Deus prædicatores permittit, qui causa sunt vt animæ in suis vi-
tijs securè & quiete permaneant. Quamobrem rogo vos patres
prædicatores per Dei charitatem, vt ab inani eloquentia absti-
neatis, sed voces sitis valdè clamantes cum spiritu, & efficacia, vt
vos proterui audientes, eorum aures timeant, & deterriti conuer
tantur ad Deum, vt suam illis gratiam largiatur qua acquiritur
gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

In

In eadem Dominica Tertia In Aduentu Domini

CONCIO SECVNDA.

Miserunt Iudæi ab Hierosolymis Sacerdotes & Leuitas ad Ioannem, &c. Ioan. I.

AGitur in hoc sacro Euangelio de singulari testimonio, quod glorioſus Baptiſta, de Chriſto redẽptore noſtro dedit quibuſdam Iudæorum legatis, qui à Hieruſalẽ venerunt, vt interrogarent eum. *Tu quis es?* In quo quanta ſit virtutis vis declaratur, quia quamuis iſti mali erant, ab ea tamen allecti eam honorare volunt, & quamuis in deſertum Diuus Ioannes ſeceſsiſſet: inde tamen virtutis eius odor in Hieruſalem manabat. Virtus enim occultari non poteſt, vbicunque ſit, appareat, neceſſe eſt. Et hoc eſt, quod malorum animos vincit. Ideò aiebat Diuus Paulus. Ego ſic pugno, non quaſi aërem verberans: ſed caſtigo corpus meum. Hoc pugnare appellabat, corpus ſuum caſtigare, & pœnitentiam agere. Hac pugna ſuperabat gentiles, & alibi ait. Epiſtola noſtra vos eſtis, quæ ſcitur, & legitur ab omnibus: manifeſtati, quod epiſtola eſtis Chriſti, miniſtrata à nobis, & ſcripta non atramento, ſed ſpiritu Dei viui, non in tabulis lapideis, ſed in tabulis cordis. Sacra Ieſu Chriſti lex in libris atramento ſcripta eſt: in cordibus vero iuſtorum ſpiritu Dei viui, & multò magis malos attrahit, & inuitat in cordibus ſcripta, quàm in libris. Et ita Diuus Paulus perfectam iuſtorum vitam epiſtolam vocat, quæ attrahit ad ſeſe omnium oculos & animas. Hoc enim ſignificat, ſcitur & legitur ab omnibus. Vtinam nunc ita viueremus, vt Dei epiſtolæ & libri vocari poſſemus: & vita noſtra malos ad virtutem alliceremus.

1. *Cor.* 9.

2. *Cor.* 3.

Et cõfeſſus eſt & nõ negauit. Nullus vnquã maritus, tãtopere in vxoris ſuę honore puro & incorrupto ſeruãdo ſtudioſus fuit: vt ſancti oẽs in honore, qui Deo debetur. Ne ſ. aliquid de eo detraheretur, & ijs

& ijs tribueretur. Cùm Lyſtres. D. Paulum & Barnabam ob mi 4
racula quæ faciebant, tanquam Deos adorare vellent: ſancti viri conſciſsis tunicis ſuis exilierunt in turbas clamantes, Viri quid hæc facitis? & nos mortales ſumus ſimiles vobis homines annuntiantes vobis ab his vanis conuerti ad Deum viuum. Quonam affectu Dei gloriam ſanctus Moyſes curabat? ait ſacratus textus, quòd pugnabat populus Iſrael contra Amalechitas, Moyſes autem & Aaron & Hur aſcenderunt ſuper verticem collis: cùmq; leuaret manus Moyſes vincebat Iſrael cumque ſuis orationibus, & bona, qua vſus eſt diligentia victoriam à Deo conſequutus eſſet, ædificauit Moyſes altare, & vocauit nomen eius Dominus exaltatio mea, ideſt, meus honor & gloria, Deus eſt, cuius virtute vicimus. Nihil vir ſanctus, neque propriæ virtuti, neque populi viribus, ſed omnia Deo adſcribere voluit: ita & vos fratres 5
chariſsimi, cùm ieiunatis, oratis, diaboli tentationes ſuperatis, dicite, Dominus exaltatio mea. Ad hanc rem etiam facit, quod extat in Geneſi, vbi benedicẽs patriarcha Noë filio ſuo Sem, dixit.
Gen. 9. Benedictus Dominus Deus Sem, at cur vir ſancte dum benedicere vis Sem, benedicis Deo? quia nimirum omnis benedictio à Deo eſt, & quia obedientia illa & virtus propter quam Sem ab eo benedicendus erat, Deo potius quàm Sem referri debebat ac-
Iacob. 1. cepta. Quia vt ait D. Iacobus. Omne datum optimum, & omne donum perfectum de ſurſum eſt, deſcendens à patre luminum. Ita D. Baptiſta cùm videret gloriam ſibi offerri, quæ ſoli Deo debetur (quia ſolus ipſe humanam carnem aſſumens redemptor noſter eſſe voluit,) ideò ſæpius & pluribus verbis ſe non eſſe Chriſtum affirmauit, & quamuis Dei honorem vſurpare grauiſ 6
ſimum ſit peccatum: aliquos tamen inuenietis, qui quãuis Deos ſe eſſe verbis non affirment, re tamen ipſa diuinum ſibi honorẽ
Ezc. 18 vſurpant, & tãquam Dij adorari volunt. Regi Tyri ſeueriſsime Deus minatus eſt, eo quòd (inquit) eleuatum eſt cor tuum, & dixiſti, Deus ego ſum [*Valas me la beatiſsima Trinidad.*] Homo nè auſus eſt dicere, Deus ego ſum? non ait eo loco ore hoc eum dixiſſe, ſed quomodo dixerit ſtatim declarat dicens. Dediſti cor tuũ quaſi cor Dei, ideſt, ita geſsiſti, ac ſi eſſes Deus. Dic, obſecro, nõne Deus rerum omnium finis eſt, & ideò ſuper omnia, amari debet, & ad eum dirigi omnia, debent? Ita eſt profecto. Quod ſi tu vltimum te finem facis, teipſum ſuper omnia amas tua cauſa fa-

cis

7 cis omnia: nonne Deum te facis? & quãuis Dei tibi nomen non
vsurpes, Dei officium vsurpas: & es Dei diuinitatis aggressor. O
creatura rationalis pudeat te tãtę abominationis, & cum D. Pau 1. Timo. 1
lo dicas, soli Deo honor & gloria.

Miserunt Iudæi ab Hierosolymis. Vt honorem, qui Deo debetur, creaturæ tribuerent. Nihil est magis in mundo vsitatum, quàm hominum voluntates creaturis idololatrare. Hæc sunt nostrarũ voluntatum adulteria cultum Deo debitum creaturis præstare, vitam illis, cogitationes, & desideria omnia sacrificare: & quãuis intellectu creditis, Deum plusquam creaturas mereri, voluntate tamen plus creaturas amatis: & ita intellectus Christianus est voluntas idololatra. Et hoc est quod ait Diuus Paulus. Confitentur se nosse Deum, factis autem negant. Pedem alterum in ma- Tit. 1.
8 ri habent, alterum verò in terra: & ita neque nauigant, neque ambulant: sed hinc in periculo versantur, nè vndis obruantur, illinc nè terra absorbeantur, vt Datan & Abiron. Quonam af- Num. 16.
fectu Sanctus Elias Hebræis quibusdam idololatris dixit, vs- 3 Reg. 18
quequo claudicatis in duas partes? Si Dominus est Deus sequimini eum, si autem Baal sequimini illum. Idem & vobis dico, si Deum creditis summum esse bonum, creaturas vero Deos non esse, neque eis amorem deberi & cultum, cur Deum vestrum, & creatorem contemnitis, & creaturas sequimini? Cur tantæ maiestati tantam iniuriam facitis? O monstrum horrendum, ò detestabilem nequitiam, ò execrandum facinus sempiterno suplicio, sempiternisque ignibus meritò vindicandum! in quem enim magis ignis ille desæuiet, quam in diuinæ maiestatis violatores & contemptores? quid magis contra com-
9 munem humani sensus, & rationis iudicium certat, quàm vilissimam creaturam nobilissimo conditori, & parenti anteferre? O quàm verè dici vobis potest, quod sanctus Moyses dixit populo illi duro, & obstinato. Generatio praua atque per- Deut. 32.
uersa. Hæccine reddis Domino populo stulte & insipiens? non nè ipse est pater tuus, qui possidet te, & fecit & creauit te? quod perinde est ac si diceret: si adeò naturæ consentaneum est, vt filij parentes diligant, & venerentur, à quibus existendi principium & vitam acceperunt, quantò iustius erit, vt homo Deum, quem parẽtem agnoscit multo maiori ardore diligat, & obseruet, à quo solo animã accepit? Celebris doctorum sententia est, vt si instan

te extremæ neceſsitatis articulo, & vrgente fame vnus tantum panis haberetur, & hinc pater, inde filius fame periclitarentur: patri potiùs quàm filio eſſe ſubueniendum, & vnici ac dilectiſsimi filij mortem ferendam, vt patris vitam tuearis. Quòd ſi tantus amor terreno patri debetur, quid parenti cæleſti qui non modò te totum condidit, ſed modo etiam conditum ſeruat: ſine quo neque eſſe, neque viuere, neque ſpirare, neque loco moueri poſſes? Hac ratione Daniel propheta Regis Aſsyriorum impietatem exaggerauit, quòd illum Dominum ad iracundiã prouocaret, qui flatum ipſius haberet in manu ſua. Exaggerari etiã poteſt hęc abominatio, quia præter illud, quod Deo debes, & quod ille meretur, in eo ſolo vera ſatietas, vera quies, & voluptas inuenitur, in his ciſternis, quas tibi fodiſti, aquæ viuæ fontem deſerens, non inuenies aquã, quæ ſitim extinguat: ſed potius augeat.

Dani. 5

Probauit hoc Elias idololatris illis, qui verum Deum negabant. Conuenerunt enim, vt ſuũ ipſi Deum vocarent, qui ignẽ immitteret, ſe ſuũ Deum vocaturũ. Eum Deum qui voces exaudiret, & ignem immitteret verũ Deum eſſe crederent. Vocabant prophetæ ſuum Baal, & ignẽ ab eo petebant, à mane vſq; ad meridiẽ, & non erat, qui eis reſponderet. Illudebat eos Elias dicens: clamate voce maiori forſitã enim in diuerſorio eſt, aut in itinere, aut certe dormit. Ipſi verò maiori voce clamabãt, & cultris ſe, & lanceolis incidebant, donec perfunderentur ſanguine: nunquã tamen. Reſpondit Baal. Vocauit Elias Deum ſuũ & noſtrum dicẽs: Domine Deus Abrahã, & Iſaac, & Iſrael oſtende hodie, quia tu es Deus Iſrael, & cecidit ſtatim ignis Dñi, & vorauit holocauſtũ. Quod cùm vidiſſet populus clamare cœpit, Dñs ipſe eſt Deus, Dñs ipſe eſt Deus. O quã irridendi ſunt idololatræ iſti, qui creaturas adorãt. Dicite ijs vt inuocent pecuniã, forte eorum voces exaudiet. Petant ab ea, vt ſua deſideria ſatiet, & ignẽ ſuper holocauſtũ veſtium immittat, quo cura iſta & metus, in quo viuitis cõſumatur. Petat carnalis à ſuo Deo quicquid voluerit, & ſe amorum ſuorũ cauſa cultris incidant, & ſe mutuo vulnerent, occidant ſeſe vani & ambitioſi honoris cauſa. Sanguinẽ iracũdi vltionis cauſa effundãt. Fruſtra clamabũt, fruſtra laborabunt: ò miſeri Adæ filij cur creaturas inuocatis, vt veſtris appetitibus ſatisfaciãt, quæ omnes ſimul nõ dicant veſtris omnibus deſiderijs, ſed nẽ minori qui dẽ ſatisfacere poſſunt. Quare nolite eas tanquã Deos adorare, ſed

3. Reg. 18

ijs

13 ijs vtimini ad id tantũ cuius gratia Deus eas creauit. Quòd si dicitis cuius gratia creauit? Dauid significauit dicens. Omnia subieci *Psal.8*
sti sub pedibus eius, vbi significare voluit, hominẽ rerum omniũ dominum à Deo creatũ esse. Cur nõ dixit sub manibus eius, quò dominiũ etiam significatur? dico, vt significaret res omnes, creasse Deum, vt tanquã scalæ essent, quibus ad eum ascẽderemus: & quia scalæ sub pedibus collocantur, ideò dixit. Omnia subiecisti sub pedibus eius, idest, res omnes creasti Dñe, vt tanquam scalæ essent per quas homo ad infinitæ bonitatis tuæ & omnipotentię cognitionẽ ascenderet: & ideo te singulari amore amaret. Vides igitur homo quomodo creaturis vti debeas, & quam ob causam creatæ sint? Creauit Deus cælos, vt te conseruarent: creauit terrã, vt cæli influẽtijs tantam herbarũ & florum varietatẽ produceret,
14 tantã fructuum copiã pareret: hos quidẽ ad cibũ, illos verò ad voluptatẽ. Creauit homines ingenio & natura diuersos, vt quisque sibi quos vellet amicos eligeret. Benedictus sit talis Deus, benedictus sit talis creator, qui tot nobis beneficia tãta cũ liberalitate donauit. Quonã affectu aiebat Dauid: Delectasti me Dñe in fac- *Psal.91.*
tura tua: vtere igitur frater creaturis, vt peregrinus & hospes diuersorio: vt nauta portu, vt paulũ, scilicet, recreati, iter maiori cũ alacritate sequãtur. Sint tanquam panis Eliæ, quo per quadraginta 3. *Reg.* 19.
dies iter fecit, donec ad Dei montẽ Horeb peruenirent. Sint tãquã diuitiæ Iob, qui omniũ se patrẽ vocabat, sint tanquã Abrahæ filius, vt si Deus postulauerit prompti & parati sitis ad sacrificiũ. Verũ heu, heu quàm pauci sunt, qui hoc præstent, sed in his finẽ nostrum collocamus, quæ magna peruersitas est. Et ita quod ait *Psal.72*
15 Dauid de malis: transierunt in affectum cordis, verti etiã ex Hebræo potest: consumpserunt vitã suam seruiendo idolis ex corde, & vbi nos legimus, Proba me Dñe, & vide si via iniquitatis *Psal.138*
in me est. Hebræa vox significat etiã si via idoli in me est. Et ita trãstulit. B. Hiero. & vtraq; trãslatio vera est & optima. Significa *Hieronymus.*
re hoc voluit Spiritus sanctus malorũ viam, eorũ viã esse qui sua idola adorant: & tot esse cordiũ nostrorũ idola, quot sunt res quibus voluntatem nostram diuinę repugnantes occupamus.

Et confessus est & non negauit, & confessus est quia nõ sum ego Christus.

Videtur D. Ioannes respondere, vt ait Isaias, qui cuidam dicens, *Isai.3.*
Princeps noster esto, respondebit, non sum medicus, & in domo mea nõ est panis, neque vestimẽtum, nolite cõstituere me princi

pem populi. Ita hoc loco cum ait Diuus Ioannes, non ſum Chri- 16
ſtus, idem eſt ac ſi diceret. Non ſum medicus, ſolus enim Chri-
ſtus animarum pulſum ſanctis aſpirationibus tangere ſcit. Solus
corda vulnerare cauterio timoris efficacis, & vehementis, ſolus
gratiæ medella curare, quæ vim carnis ſuperat, ſolus ſacramen-
torum faſcias facere ad culparum vulnera alliganda. O admira-
bilis doctrina! recuſat vir ſanctus qui verè non eſt, eſſe exiſtima
ri. Tu verò infœlix peccator quod non es exiſtimari cupis. Pru-
dens, animoſus, & fortis exiſtimari vis: cùm ſtultus ſis & timi-
dus. Diues exiſtimari optas, qui pauper es, & bonus qui malus
es, videri tantum & exiſtimari, non re vera eſſe ſtudes. Animad
uerte etiam, vt Sanctus hic vir oblatam dignitatem recuſat: tu
verò vt aſſequaris id quod tibi non offerunt, neque fortaſſe con-
uenit deſudas. Semper iuſti cæteris imperare, & munera reci- 17
Iob.26 pere recuſauerunt. Gigantes gemunt ſub aquis ait Iob. Diuus
Gregorius, Diuus Ambroſius, Diuus Auguſtinus, & alij huiuſ-
modi ſancti, qui in Eccleſia Dei præerant, hi erant Gigantes,
Apo.17. aquæ (ait Diuus Ioannes) ſunt populi, aquæ multæ populi mul
ti, & ſancti illi quamuis Gigantes in virtute fortiſsimi, ſub his
aquis, dignitatis & prælatiæ onere depreſsi gemebant: tu verò
Nanus, idiota & imperfectus dignitates accumulare vis, & cùm
eas obtines gaudes? O magna ſtultitia tunc cùm plorare deberes
Prouer.17. rides? hoc illud eſt quod dicitur. Stultus homo plaudet mani-
Simile. bus, cùm ſpoponderit pro amico ſuo. Nonne ſtultus vobis vi-
deretur ſi quis exiliret gaudio, & plauderet manibus, & ſi ab
eo lætitiæ cauſam peteretis, reſponderet lætus ſum, quia de-
cem aureorum millia pro quodam ſpopondi, & tamen cen- 18
tum aureos non haberet, quos pro alio ſoluat. Huiuſmodi ſtul
titia eſt: imò & maior illius, qui eo die quo prælatiam, & ani
marum onus conſequutus eſt: ita lætum ſe eſſe oſtendit, vt ſe-
ipſum præ gaudio capere non poſſe videatur. Animæ ſuæ ra-
tionem non habet, & alienæ rationem reddere ſpondet. Neq;
ſolũ hæc magna cum lætitia, & voluptate recipiunt, ſed vt aſſe-
quantur, ita omnia perturbant, vt inde plurima mala in Eccleſia
Gen.25. Dei conſequantur. Magno in periculo Rebecca verſabatur, eò q̃
filij, quos geſtabat in vtero, quis nã prior exire deberet, conten-
derẽt, & tandem prior egreſſus eſt Eſau malus ille & hiſpidus, &
ſic tũc primogenitură prę̃ripuit. Contentiones iſtę Chriſtianorũ

quiſ-

19 quiſnam in prælatia, aut in quacunque dignitate præſerēdus ſit, Dei Eccleſiam perturbant, & maximis doloribus torquent: & accidit ſæpè peccatorū noſtrorum cauſa, vt deteriores vincant, & dignitates præcipiāt, quia plus habent velleris, plus lanæ, plus pecuniæ, plus fauoris & gratiæ. Vetuſtiſsimum hoc malum eſt in mundo, de quo ait Salomon. Eſt malum, quod vidi ſub ſole, vi- *Eccle.* 10.
di ſeruos in equis, & principes ambulantes ſuper terram quaſi ſeruos, ideſt vitiorum ſuorum ſeruos in dignitate poſitos: bonos vero & iuſtos qui ſibi ipſis imperare ſciunt pedeſtres, in angulo poſitos ſine vllo honore & officio.

Cum Iudæorum legati glorioſum Baptiſtam tam humiliter de ſeipſo ſentire viderēt dixerunt ei, *Quid ergo baptizas, ſi tu non es Chriſtus, neque Elias, neque propheta?* Videtis hic malorum conditio-
20 nem, vt erant Phariſæi iſti, qui cùm Diuo Ioanne egere ſe exiſtimabant, humiles ſe eſſe oſtendunt, & modeſtè dicunt, Tu quis es? dic nobis, quæ ſumus, veritatem, an ſis Meſsias, nam te magna cum pōpa & honore ad vrbem adducemus. Sperabant enim fore, vt eos ſtatim Canonicos, & Archidiaconos crearet: at ſtatim ac eum non eſſe Meſsiam audiunt, neq; ab eo nihil ſe ſperare poſſe intelligunt, iracundè, & aſpere dicunt: *Si tu non es Chriſtus, &c.* qua nam authoritate baptizare audes? eodē modo plurimi ſunt qui cum à te aliquid ſperant, conculcari ſe ſinent: at cùm nulla eſt vtilitatis ſpes, ſtatim te contemnunt: imo etiam ſi poſſunt, iniuria afficiunt, & ignominia. O quàm multi hodie dicere poſſumus, cur diuina adminiſtras ſacramenta, ſi ſufficientiam non habes? neque es Chriſtus, eius ſacratiſsimæ vitæ imitatione, neque Elias, cùm neque diuinæ legis, neque tuæ ſalutis, neque
21 proximorum tuorum zelum habeas: neque propheta, qui rem tam certam, & futuram, vt eſt inferni te ignibus eſſe, niſi te corrigis conflagraturum, præuidere neſcis. Cur igitur hac vita: & his moribus diuina audes exercere miniſteria? O te infœlicem! Timendum quiddam vobis dicam fratres chariſsimi, ſeueriſsimum nempe ſupplicium, quo Deus maledictis quibuſdam ſacerdotibus filijs Heli comminatur: de quibus dicitur, filij He- 1. *Reg.* 2.
li fili Belial, ideſt, filij Diaboli neſcientes onus, neque officium ſacerdotum ad populum. De ijs etiam eodem loco dicitur, quod dormiebant cum mulieribus, quæ obſeruabant ad oſtium tabernaculi. De his igitur ait Dominus vlterius. Idcir-

cò iurauit domui Heli, quòd non expietur iniquitas domus eius 22
victimis, & muneribus vsque in æternum. O stupendum Dei
supplicium! O verba aspera & seuera! ò patres Sacerdotes, au-
dite iustam Dei sententiam, qua decreuit, vt nihil sacrificia pro-
ficerent ijs, qui contra sacrificia peccauerunt. Quemadmodum
ijs, qui peccauerunt in Spiritum sanctum qui peccatorum re-
missionis author est: peccatorum venia indigni sunt, vt dixit Do
Luc. 12 minus. Ei qui in Spiritum sanctum blasphemauerit, non remitte
tur. Hoc supplicio puniri digni sunt mali Sacerdotes, vt quia
diuina sacramenta in peccato administrant, ipsa sacramenta ni-
hil illis prosint: & ea nunquam digne recipiant, sed in suis
peccatis moriantur. De his & huiusmodi hominibus ait Da-
Psal. 68 uid. Appone iniquitatem super iniquitatem eorum, non est
hæc deprecatio: sed seueriſsimæ pœnæ Prophetia, qua pu- 23
niuntur, qui grauiſsimis his peccatis diuinam maiestatem of-
fendunt. Vt nimirum diuino destituantur auxilio, vt à pecca-
to in peccatum prolabantur. O Deus infinitæ maiestatis, illu-
mina, quæso, mentes nostras, ne in horrendum hoc supplicium
incidamus.

Respondit eis Ioannes dicens, Ego baptizo in aqua, &c. Ego aqua
Simile. lauo, vt mulieres lintea sordida & immunda aqua prius laua-
re solent, & præparare vt collari possint: tum sapone iterum
lauant, & si quæ sunt maculæ delent: ita ait vir iste Sanctus, ipse
dum baptizo aqua tantum lauo, & præparo ad aliud lauacrum
efficacius. Christus, Dei filius verè vos lauabit cum in ligno
Mala. 3. crucis collabit filios Leui. Diuini sui amoris igne, & sanctiſsi-
mæ suæ carnis cinere, lixiuiam faciet ad animarum maculas 24
diluendas. O Christe, vere animarum baptizator laua nos obse
cro Deus meus, quos tam sordidos, & immundos vides. Eia pec
catores, eia carnales, homicidæ, vsurarij huc huc accurrite: vt vos
acri sanguinis sui precioſsimi lixiuia, & molli misericordiæ
suæ sapone lauet. Ipse lauit nos à peccatis nostris in sanguine
Apoc. 1. suo ait Diuus Ioannes. Et quemadmodum ipsum, & quotquot
iusti fuerunt, lauit: ita & vos lauabit. Durat enim adhuc san-
guinis sui sacratiſsimi virtus, & duratura est, quia infiniti va-
loris est.

*Ego baptizo in aqua, medius autem vestrum stetit, quem vos nesci-
tis: ipse est, qui post me venturus est, qui ante me factus est.* Hæc verba,

ante

26 ante me factus est, intelligi non possunt de Christo, vt Deus est. Nam vt ait Beatus Athanasius, vt Deus est, filius non est factus, neque creatus, sed genitus: non creatus quia quod creatur, nihil anteà fuisse intelligitur, vt mundus, qui è nihilo creatus est. Christus autem ab æterno fuit Deus, neque etiam factus, quia facere præsupponit materiam, quę in Christo, vt Deus est, non inuenitur, quia est actus purus. Sed genitus est, quia generatio substantiæ communicationem præsupponit: & quia pater totum suum esse filio communicat, & filius per intellectum patris producitur: ideò dicitur genitus. Quod si ante factus dici non potest, quo ad diuinitatem, dici quo ad humanitatem videtur falsum, quia Diuus Ioannes sex menses antè quàm Christus conceptus est: vt declarauit Angelus sacratis-
27 simæ virgini dicens: & hic mensis est sextus illi, quæ vocatur sterilis. Respondeo, ante me hoc loco significare citiùs, quàm ego, factus fuit homo, quia in instãti incarnationis factus fuit homo. Quemadmodum si quis duo vasa aurifici facienda daret, & vnum quidem breui perficeret alterum verò longiori temporis spatio: dicemus enim ante fuit hoc factum, quia breuiori tempore factum est.

Athanasius in symbolo.

Luc. 1.

simile.

Ait præterea glorioſus Baptista, *Cuius ego non sum dignus, vt soluam eius corrigiam calciamenti.* O mira humilitas, quanti refert cæleſtis cum Deo conuersatio, sanctæ meditationis & orationis exercitatio: vt quis veram assequatur humilitatem. Quia in his rebus Dei maiestas, & nostra infirmitas patefit, vnde humilitas nascitur ex oratione & contemplatione, quam in deserto age-
28 bat Diuus Ioannes, tantam percepit humilitatem. Nobilis qui nunquam regis aulam vidit, nullum se esse in vniuerso orbe nobiliorem, neque opulentiorem putat: at qui plurimum in aula versatus est, cum in ea tot principes, & nobiles viderit non tanti se æstimat: ita qui cum Deo conuersantur, & cæleſtis gloriæ vias contemplatione perambulant, & Angelorum & iustorum pulchritudinem contemplantur, statim seipsos contemnunt, & humiliant. Cùm si ijs comparentur nihil se esse cognoscant: & ita ait Iob. Nunc autem oculus meus videt te, idcirco ipse me reprehendo, & ago pœnitentiam in fauilla & cinere. Quid clarius dici poterat ad hoc quod dicimus confirmandũ? hæc humilitatis virtus tãti momẽti est, vt dicat D. Paulus. Qui non habet spiritũ

simile.

Iob. 42.

Rom. 8.

Christi, hic non est eius. Vbi spiritum Christi humilitatem vo- 28
cat, quæ singularis est eorum verborum declaratio. Spiritus
Christi, vocatur humilitas, quia eam redemptor noster maxime
Philip. 2. amauit, & in ea se particulari quadam ratione exercuit. Quare
idem Diuus Paulus. Eam nobis particulariter commendauit di-
cens: hoc enim sentite in vobis, quod & in Christo Iesu, qui
cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse se æqua
lem Deo: sed semetipsum exinaniuit formam serui accipiens.
Notate obsecro, quòd humiliare se vocat Apostolus, sentire
idem quod Christus, Christi Iesus sensum & Spiritum habere.
Cùm igitur res tanti momenti humilitas sit, & quia existimo
fratres his verbis eius amore vos esse incensos: ideò quædam
vobis præcepta tradam, vt eam facilius consequi possitis: quãuis
enim eius, vt cæterarum omnium virtutum Deus sit author præ 29
cipuus, non ideò tamen, vt eas assequamur, & assequuti con-
seruemus, inutile est humanum exercitium, quia propter hoc
vocantur virtutes acquisitæ, & non infusæ, quãuis Deus eas etiã
infundere potest. Ex acquisitis vna est humilitas, quam Deo ad-
iuuãte acquiremus. Ex quo infertur, quantopere decipiantur illi
qui sine vllo labore, & industria se virtutes acquirere posse existi
mant. Nunquã obediens erit, nisi qui sæpius volũtatem suã alie
næ subiecerit, nunquam castus, nisi qui sæpius libidinis impe-
tus superauerit, nunquam temperatus, nisi qui sæpius gulæ triũ
phator extiterit. Virtutes sunt istæ, quæ in anima exercitatione
nascũtur, & aluntur: in quo mœchanicis artibus similes sunt, quę
sine vsu & habitu acquiri nõn possunt. Nemo enim aurifex, pi-
ctor, aut citharœdus esse poterit, nisi qui diu se in his artibus exer 30
cuerit: ita nemo etiam humilitatem, & cæteras virtutes acquisi-
tas consequi poterit, nisi prius in earum exercitatione laboret.
Primum autem huius virtutis mediũ videtur esse ipsius amor &
desiderium: ita vt eundem in animo sentiamus affectum, quem
in seipsis experiri solẽt, qui amant. Intimo debet amari affectu,
lachrymis & suspirijs peti, & nõ modo septem annis, sed &qua-
Gen. 29. tuordecim eius acquirẽdi gratia seruiri: vt Iacob, ob amatã suam
Rachel feciſſe sacra scriptura testatur, imò & toto vitæ tẽpore si
opus est. Ita Salomõ cum secũ ipse decreuisset, ad regni sui guber
nationẽ necessariam sibi esse sapiẽtiam: ante quã eam à Deo obti
nuit eam prius adamauit, & plurimi, vt par est, estimauit: & ita ait.

Optaui

31 Optaui, & datus est mihi sensus, inuocaui, & venit in me Spiritus sapientiæ: & præposui illam regnis & sedibus, super salutē & speciē dilexi illā. Post vehemens hoc desiderium, & singularem amorem, non solū eam assequutus est: sed venerunt (inquit) mihi omnia bona pariter cum illa. Hac eadē diligentia vti tu debes frater: vt hanc virtutem assequaris. Et vt te vincas & humilies. Fac prætereà quod dixit Moysses populo Hebræo. Ne dicas in corde tuo, propter iustitiam meam introduxit me Dominus, vt terram hanc possiderem. Memento, & ne obliuiscaris quomodò ad iracundiam prouocaueris Dominum Deum tuū. O singularē doctrinam, disce quonammodo te infœlicirerum euentu gerere debeas, nè superbia intumescas. Cogita cōmissa peccata, & ita secundas res & prosperas nō ob tua merita tibi euenire cognosces: 32 imò iudicium Dei esse timebis, nè te terrenis rebus remuneret, vt cœlestes deneget. His rebus addenda est continua diuinæ maiestatis & potentiæ meditatio, à qua se ad tantam demisit humilitatem, vt humanam carnem assumeret; & sæuissimam crucis mortem subire voluerit. Durum profectò cor erit, quòd si sacrosancta Dei mysteria frequenter tractet, inde humiliare sese non discet. Ideò obsecro vos fratres mei, vt horū præceptorū memores sitis, vt puro corde vos humiliantes Deus exaltet hìc gratia, & posteà gloria ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen. *Sap. 7.* *Deut. 9.*

In eadem Dominica Tertia in Aduentu Domini

CONCIO TERTIA.

Miserunt Iudæi ab Hierosolymis Sacerdotes & Leuitas ad Ioannem &c. Ioannis. 1.

MOs est principū, vt cū nobilissimā aliquā fœminā vxorem ducere promiserunt, ei antequam spōsalia fiant, imaginem suā mittant, ex qua pulchritudinē suā cognoscere aliquomodo possit. Cū igitur Dei filius humanæ naturæ se iūgi promiserit; misit anteà

glorioſum Baptiſtã tanquã ſui imaginẽ, quæ eũ ita expreſsit: vt ipſummet principem eſſe non imaginem principis mundus exiſtimarit. Et ideò mittunt à Hieruſalem ad eum *Sacerdotes & Leuitas vt interrogarent eũ, tu quis es?* Bonum erit vt hic paululum commoremur, & notemus quod ad hoc vt humilis Baptiſta diceret, quis eſſet, neceſſarium fuit: vt anteà ab eo interrogarent: tu quis es? Nunc verò homines gloriæ & famæ, ita auidi ſunt, vt antequàm interroges, quinam ſint, ipſimet præueniant, & ſeſe de genere, de literis, de virtutibus iactent, & ipſimet ſuorũ operũ præcones ſint. *Luc.18* Vt Phariſæus ille de quo dicitur, quòd orans in templo aiebat: non ſum ſicut cæteri, ieiuno bis in Sabbatho, decimas do omnium, quæ poſsideo. Et quia ſe de virtutibus iactauit, eius oratio talem habuit euẽtum, vt condemnatus in domum ſuam deſcenderit. Eſt diabolus adeò aſtutus, & ſagax, vt 83
cum bona opera impedire non poteſt, inuidia motus ipſiſmet operibus nos lædere tentet efficiens, vt ex ijs inanem gloriam & delectationem percipiamus: & ea cum iactantia publicemus, vt alios contemnamus, quos in aliquo peccare videmus, & ijs nos meliores eſſe exiſtimemus. *Roma. 11.* In hunc errorem Romanorum aliqui primitiuæ Eccleſiæ inciderant, quos ideò Diuus Paulus in ea, quam ad eos ſcripſit epiſtola, monuit dicens: ſi aliqui ex ramis fracti ſunt, tu autem cum oleaſter eſſes, inſertus es in illis & ſocius radicis, & pinguedinis oliuæ factus es: noli gloriari aduerſus ramos, quod ſi gloriaris non tu radicem portas, ſed radix te. Vbi monet glorioſus Apoſtolus Iudæorum & Gentilium exemplo, vt Chriſtianorum nullus quamuis ſe in virtute proſeciſſe videat, glorietur aduerſus eos, quos in peccatis aut in 4
infidelitate viderit. Cogita quis nam tu anteà eſſes, eras enim oleaſter: quòd ſi nunc aliquid es, à Deo omnia, accepiſti, & ideò ait: cùm oleaſter eſſes, inſertus es, nõ te in Ieſu Chriſti ſocietatem inſeruiſti, ſed inſertus es. Cogita, vt Hebræi illi cùm à Deo tantopere amarentur, fracti tamen ſunt, & in infidelitatis errorẽ prolapſi ſunt. Eodẽ modo & frangi tu ipſe poteris, & ex oliua ſertiliſsima in qua nũc inſertus es, quę eſt Ieſus Chriſtus, cadere. Cogita magnũ illius beneficium, quo te in ſua gratia conſeruat, tu ab hac radice virtutẽ accipis, illa autẽ nihil à te recipit. Noli autem ſapere, ſed time. Si enim Deus naturalibus ramis nõ pepercit, nè fortè nec tibi parcat. Hebræos vocat naturales cæleſtis huius oliuę ra-

5 uæ ramos. Quia vt idem D. Paulus dixit de illis: Quj sunt Iraeli tæ, quorum adoptio est filiorum, & gloria & testamentum, & legis latio; & obsequium, & promissa, quorum patres, ex quibus est Christus secundũ carnem, qui est super omnia, Deus benedictus in sæcula Amen. Si propter hæc omnia eos naturales ramos appellat, & cũ huiusmodi essent, fracti tamen sunt, & ceciderũt: cur igitur nõ timebis tu, quamuis à Deo te amari sentias? Ait præterea, vide ergo, bonitatẽ, & seueritatẽ Dei, in eos, qui ceciderũt, seueritatẽ, in te autem bonitatẽ Dei, si permanseris in bonitate; alioquin & tu excideris. Docet hic sanctus Apostolus, quòd vt homo in virtute perseueret, continua consideratione eget, quòd semper Dei bonitatem & misericordiam habere debet ob oculos, qua cum ijs vti solet, qui perseuerant, & seueritate, qua vti- 6 tur cum ijs, qui ceciderunt. Bonitatem priùs quam seueritatem ponit; quia bonitas magis propria est Dei, quia vt ea vtatur, merita nostra non expectat, seueritate autem vtitur propter demerita. Et ita ait Esaias, Ambulate in lumine ignis vestri, & in flammis, quas succendistis, idest, pœnarum, quibus affligimini, vestra demerita causa sunt. Ait autem, in te bonitatem Dei, scilicet, videbis si permanseris in bonitate, non ait, si permanseris in fide, sed in bonitate, idest, in omnibus operibus bonis. Quod nam clarius argumentum contra Hæreses adduci potest? quòd si non permaseris, audi pœnam: alioquin (inquit) & tu excideris. Quæ pœna intelligi potest, quòd amissa bonitate fides sæpe amittitur, & vniuersaliter intelligi po test de separatione æterna in alia vita, vt dixit Dominus, om- 7 nis arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur & in ignem mittetur. Verba sunt ista Diui Pauli tantæ efficaciæ, vt si ea semper in memoria hærerent, magna nobis essent humilitatis causa, nè de virtutibus & bonis operibus gloriaremur. Per Esaiã ait Deus: ego Dominus primus & nauissimus ego sum. Et cum dicat D. Paul?: imitatores Dei estote ficut filij charissimi, in hoc etiam eũ aliquo modo possumus imitari, vt quisque primus in virtute studeat esse & in propria opinione & æstimatione, nouissimus. Odiosa quidẽ res est diabolo, in virtutis exercitatione priorẽ esse Odiosior tamẽ est esse humilitate nouissimũ. Et ideò qui prudẽtes nõ tum ratiõ ad hãc virtutis perfectionẽ deueniũt: quia maximis diabolus vtitur artificijs vt hoc impediat. Callidi & experti duces

Roma. 9.

Esai. 50.

Matth. 7.

Esai. 41.

Ephe. 5.

Simile.

duces cùm vrbem aliquam expugnare volunt, ex aliqua parte 8
eam aggrediuntur, & scalis illac ascendere simulant: vt de-
fensores eò accurrant, & cæteras vrbis partes defensoribus destitu
tas deserant: tũ qui in insidijs latent, desertã partem aggrediũtur,
& expugnant facillimè: ita & Sathanas irã vos & luxuria tentat,
quòd si vos præparatos inuenit, & ei resistere vìdet, deserit sta-
tim callidus hanc partem, & aliam aggreditur inopinatam. Ten
tat statim vos inani gloria, & superbia; vt si alia parte, castitate,
aut patientia vicistis, hic victorię ipsius iactantia vincamini, eius
D. Tho. 3. p. q. 3. art. 5. gloriam vobis ipsis adscribentes, quæ magna est iniustitia. D.
Thomas ait; tantò maius esse delictum, quantò maius est obie-
ctum cæteris paribus. Ex quo patet, magis peccare eum, qui
Deo honorem eripit, quàm qui homini pecuniam. At tu qui
tentationum, quas superasti, & bonorum operum, quæ feci- 9
sti, gloriam tibi tribuis: vide quàm graue peccatum commit-
tas Deo auferens, quod ei tanta iustitia debetur. Hoc quod
Pharisæi à Diuo Ioanne petierunt interrogantes, tu quis es?
hoc ego ab vno quoque vestro fratres charissimi petere vellem.
Tu quis es? sed antequàm respondeatis notare vos volo, quòd
quamuis fide certum & indubitatum sit, hominem ad imaginem
& similitudinem Dei fuisse creatum: quia hoc sancta scriptu-
ra affirmat: hanc tamen veritatem hoc modo probari potest.
Gene. 1. Quo enim modo imaginem aliquam in cera impressam, cuius
nam sigilli imago sit, cognoscetis? ita nimirum si sigillum ima-
gini superimponitis: nam si nihil vacuum remanet, eius sigil-
li imaginem esse dicetis: eodem modo deprehenditur homi-
nem Dei esse imaginem, & à Deo tanquam sigillo esse impres-
sam, quia nihil omnino, præter Deũ animæ vacua, & angulos im- 10
Scotus in. 4. dist. 14. plere potest. Et hinc est, vt ait Scotus: quod nulla creatura natura
liter animæ dignitatẽ cognoscere potest, neq; ipsamet se ipsam,
quia Dei est imago. Quo modo enim poteris cognoscere Ioãnẽ
petro similẽ esse, nisi Petrũ cognoscis? ita cùm qui snam Deus sit
ignoremus, scire non possumus, quid nam anima sit, quæ eius est
imago. Attamen eius præstantiæ cognitionem aliquam assequi
possumus, cùm videmus omnes creaturas minori eius deside-
rio satisfacere nulla ratione posse. Hunc cognoscendi modum
Cantic. 1. docet sponsam sponsus dicens; si ignoras te ô pulcherrima inter
mulieres, egredere, & abi post vestigia gregum tuorum, &

pasce

11 pasce hœdos tuos iuxta tabernacula pastorum. Propria animæ domus & requies Deus est, ad quam reuerti optabat Dauid, cùm aiebat, Conuertere anima mea in requiem tuam. Ouium greges sunt nostri sensus, hœdi eorum sunt appetitus, qui per huius mundi prata pascere solent; vbi pastores, qui sunt homines carnales sua tabernacula habent collocata. Ait igitur sponsus ad sponsam, visnè cognoscere quæ nã sis? egredere post vestigia gregum tuorum. Non iubet eam egredi, sed modus est loquendi, quo & hodiè vti solemus: nam cùm quis non cognoscit bonum, quod domi vestrę habet, dicere soletis: egredere è domo mea, & tunc quod in ea bonum habes, cognosces. Non iubetis eum egredi, sed idem est, ac si diceretis. Cùm egressus eris tunc præsens bonum cognosces: hoc idem ait sponsus his verbis spõ- *Psalm.* 114.

12 sæ. Cùm è domo tua egressa eris, cùm à Deo tuo recedes; ab eius amore & gratiã, & effrænatos tuos sensus sequeris eorum appetitus pascens per huius mundi pascua, vbi peccatores sua habent tabernacula: tunc videns paruam, quam in eis inuenies, delectationem, & plurimum molestiæ & doloris, quem secum praua & corrupta vita afferre solet: tunc animæ tuæ præstantiam cognosces, quæ nulla in re præterquã in Deo quiescere poterit. A te, igitur, quem Deus tanta cum excellentia creauit, interrogo, tu quis es? es nè fortè homo ad imaginem & similitudinẽ Dei creatus? si ratione vteris, & Deo assimilari studes, & vt anima ista adeò præstans & nobilis vili & infimæ carni imperet, merito hominẽ te esse respondere poteris; at nisi hoc habes, quãuis pulchritudinem habeas, diuitias, & honores bestia potiùs quàm ho-

13 mo appellari debes. Magna profectò stultitia est, vt cùm res omnes, quot quot sunt, ob suas proprietates laudemus, hominem tã tum ob res externas laudemus. Dicite obsecro, bonamnè appellabitis nauem, quia depicta egregiè est? minimè verò, sed quia ex optimo ligno est, & optimo artificio contexta, quia leuis est, & velis ventisque optimè paret. Ensem bonum esse dicetis, quia auro est exornatus, & vaginam habet elegantem? minimè, sed quia optimè secat, & ferit. Normam laudabis nè, quia pulchra est? minimè sed quia recta: cur igitur hominem laudas, quia dives est? quia pollet gratia, quia fortunæ bonis affluit, quæ nihil ad hominis naturam faciunt: si tamen eum tanquam bestiam viuere videtis, & hominis nomine indignum esse? quis igi

tur

tur es, si homo non es, neque vti ratione vis? num te seruum Dei 14
possumus appellare? minime quia huius fundamentum est, ratione non affectu vti. Seruus diligens coram Domino suo stat paratus ad iussa, oculos in eius oculis defixos habet, vt si vultu aut capite, aut manu annuat prōptè exequatur; & ita ei addictus est, vt quicquid illi gratum esse nouit, diligētissime pręstet. Heu, heu, vix vllus est, qui Deo ita seruiat. Videretur nè vobis bonus esse seruus, qui quamuis Dominus oculis, & manu annueret, tū voce ipsa iuberet, hæc audiens & videns terga verteret, & eius iussa cōtemneret? quis nam huiusmodi seruū domi suæ ferre posset, neque hanc iniuriā puniret? ô infœlix & impudens peccator Dei inspirationes & beneficia, prædicatorum voces quid aliud sunt, quā nutus & vocationes Dñi; tu verò omnia cōtēnis? seru⁹ igitur Dei nō es, sed irrisor potius, & æternis dign⁹ supplicijs. At nō ita 15
Roma.1. D. Paul⁹, qui dicebat: testis est mihi De⁹ cui seruio in spiritu meo. Vbi græcè verbum, latreuo, quod latinè per verbum seruio tran
D. Aug. slatū est. Quia vt ait B. Augustinus nullo vocabulo latino potest plenius explicari significatio latriæ, quàm per verbum seruio, quia latria significat seruitutem summam factam Deo cum tremore vehementi, & sic seruiebat Deo B. Paulus. O quàm pauci nunc ita Deo seruiunt; ita vt meritò de nobis dici posset, quod
Ezech.5. dixit Deus per Ezechielem de Hierusalem. Contempsit iudicia mea, vt plus esset impia quàm gentes, & præcepta mea vltra quam terræ, quæ in circuitu eius sunt. Impius (inquit) est populus meus plus quàm gentiles, & idololatræ, qui lapides adorant, illi enim fidem dijs suis seruant, & ijs obediunt. Maurus siquid legi suæ repugnare scit, ab eo abstinet: Christianus verò mini- 16
mè. Intuere (inquit Deus) infidelem & Arabem, qui Christianum te esse docebūt. Et ita ait illis, & in illis nobis omnibus quia superasti gentes, quæ in iudicio vestro sunt, & iuxta iudicia gētiū non estis operati. Ideò faciam in te, quod non feci propter omnes abominationes tuas. O quanta confusio est, vt dicat nobis Deus; iuxta iudicia gentium nō estis operati. Cur saltem legem naturæ non ita seruamus, vt suos ipsi ritus seruant. Quin etiam virtutibus moralibus sæpè nobis præstant. Itaque existimo peccatum tales vos fratres charissimi reddidisse, vt vix huic interrogationi respondere possitis, tu quis es? Quarè idem de vobis
Psalm.143. dici posse videtur quod dixit Dauid libera me Dñe de filijs alieno

norum

17 norũ quorũ os loquutũ est vanitatẽ: & dextra eorũ dextera iniquitatis. Quorũ filij sicut nouellæ plãtationes à iuuentute sua. Filiæ eorũ cõpositæ, circum ornatæ vt similitudo tẽpli. Promptuaria eorũ plena eructãtia ex hoc in illud. Attẽdite quod nomẽ imponat, filij alienorũ, gens sine nomine, quę nê verbum quidẽ virtutis loqui scit, sed sexcẽtas vanitates & ineptias, quales sunt patres, tales sunt filij. Tanquàm plantæ nouellæ, quæ præter folia & ipsa amara nullum afferunt fructum; ita mentiuntur, ita iurant & periurant, ita murmurant, ita proximos suos infamant: vt eorum patres. Filiæ eorum cõpositæ. Quicquid possunt, furantur, vt filias suas ornent, & componant: tanquam templi imagines. Pauperis Ecclesiæ sacristæ, qui vnam tantum *Simile.*
18 vestem habet ad ornandas imagines, eam omnibus Ecclesiæ suæ imaginibus aptat: ita vt in festo Diuæ Catherinæ, ea veste eius imaginem ornet: in festo Diuæ Luciæ Diuæ Catherinæ vestis detrahenda sit, vt Diuæ Luciæ imago componatur. Et ita in omnibus anni festiuitatibus. Vnde tritum est illud sermone prouerbium [*Descomponer a vn sancto por componer a otro*] Hic mundus est tanquam sacristia pauper, vix vni vestiri & componi possunt, nisi alij denudentur. Infœlix homo, qui filias suas componere vult, tanquam templi imagines; difficulter id præstare poterit, nisi proximos suos spoliet iniquis contractibus. Vt daret Sanson triginta vestes, quibusdam qui eas sibi proble- *Iud. 14.*
matis solutione meruerant, percussit triginta viros, quorum ablatas vestes dedit ijs, qui problema soluerant. Hoc est horum tyrannorum munus, qui nomine carẽt, occidere & spoliare proximos
19 suos: vt filias suas componant. Occidere eos dico, quia ijs alimentum, quo viuebant, auferunt, & ita remanent promptuaria eorum plena eructantia ex hoc in illud. Ex hoc magna eorum auaritia patet: arcas enim plenas habent, & promptuaria noua, quotidie efficiunt, vt nouis rebus impleant. Nam si quæ plena iam sunt, pauperibus darent, nihil opus esset, noua efficere. Moneo igitur vos, vt caueatis, nè vobis contingat, quod dixit Dominus. Contigisse auaro cuidam diuiti, qui cogitabat intra se dicens. Quid faciam, quod nõ habeo, quò congregẽ fru- *Luc. 12.*
ctus meos? & dixit, hoc faciam, destruã horrea mea, & maiora faciam, & illuc congregabo omnia, quæ nata sunt mihi? nõ recordabatur infœlix hospitalia esse, carceres, viduas, orphanos, vbi

quod

quod illi supererat cõseruare optimè poterat. Nõ habeo (inquit) 20
quo congregẽ fructus meos. Mẽtiris sceleste, mẽtiris: nam nihil
opus est horrea tua maiora efficere. Ob hanc crudelitatẽ & auari
tiam cùm hæc secum ipse cogitaret, Dei vocem audiuit dicen-
tem, stulte hac nocte animam tuam repetent à te, quæ autem
parasti cuius erunt? O Deus incommutabilis quã multis istud
accidit hodie, quib⁹ in maioris suę auaritiæ pelago mors interue
nit repentina, quorum animas diaboli repetunt, quæ autem lu-
crati sunt, hîc remanet, neque vlla in re illis prodesse possunt.
Obsecro igitur vos fratres per viscera misericordiæ Dei nostri,
vt recordemini pauperum domos horrea esse & promptuaria,
vbi quæ vobis supersunt, seruanda sunt. Imò etiam ex ijs, quæ
vobis necessaria sunt, non quæ supersunt, tantum ijs dare debere
tis. Et ita de vobis dici non poterit promptuaria eorum plena, & 21
eructantia ex hoc in illud.

Cũ respondisset, D. Ioãnes se non esse Christũ, neq; prophe-
tam; vt veteri testamenti prophetæ, qui venturum esse Messiam
prædicebant ipse verò digito indicauit. Neque Heliam esse
quamuis spiritum, & virtutem haberet Heliæ, dixerunt illi.
Quis es, vt responsum demus ijs, qui miserunt nos? quid dicis de te ipso? ait
ille, ego vox clamantis in deserto. Vox clamantis, ideſt, valde cla-
mans, vox efficax. Vox per omnes partes est vox: ita Diuus Ioã
nes totus erat vox, eius cibus, eius vestit⁹, eius austeritas, eius pau
pertas; tota eius vita erat vox, omnia clamabant, omnia sanctita-
tem & virtutem prædicabant. Vtinam daret Ecclesiæ suæ
Deus plurimos prædicatores Diuo Ioanni similes. Petite hoc
ab eo fratres, vt prædicatores det, qui voces sint clamantes & ef- 22
ficaces: vt vita plusquàm verbis prædicent, quamuis plurimi
cùm sese emendare nolint, prædicatores frigidos vellent, non
efficaces, qui eorum aures verbis mulcerent, potiùs quàm cor-
Exod. 20. da vulnerarent. Dicebant Hebræi ad Moysem. Loquere tu no-
bis, non loquatur nobis Dominus nè fortè moriamur. Cùm eos
angelus Dei nuntius cum fulgure & tonitruo alloqueretur, eum
deterriti audire nolebant, sed Moysem, qui blandiùs loque-
batur: ita hodie gens maximè perdita ait; nè nobis prædi-
cent angeli, qui nos minis deterreant, qui tonent, fulgu-
rent, & metum incutiant: prædicent nobis homines, qui vt
homines loquantur, ornatè & compositè. Hoc illud est tem-

pus,

23 pus, de quo D. Paulus dixit: Erit tempus cùm sanam doctrinam non sustinebunt, sed ad sua desideria coaceruabunt sibi magistros prurientes auribus, & à veritate quidem auditum auertent, ad fabulas autem conuertentur. O pessimum signum! audite quid de his dicat Dauid. Omnem escam abominata est anima eorum & appropinquauerunt vsque ad portas mortis. Per hoc verbum, omnem escam, Dei verbum significatur, quod esca est perfecta. Phrasis enim est sacræ scripturæ, hoc nomen, omne pro perfecto accipere. Ita illud Pauli intelligitur. Vt in me ostenderet Christus Iesus omnem patientiam, id est, perfectã patientiam, & quoties in suis epistolis ait: in omni patientia intelligi debet in perfecta patientia. Et illud Sapientiæ. Panem de cælo præstitisti illis omne delectamentum in se habentem, & omnis saporis suauitatem, omne delectamentum, id est, perfectum. Ita hic
24 omnem escam, id est, perfectam escam, & cùm Dei verbum esca sit tam perfecta, & animis tantæ vtilitatis, eã abominari est mortis, & æternæ condemnationis portis propinquum esse. Quare fratres nè existimetis ideò vos Dei verbum non abominari, quia prophana quorundam prædicatorum eloquentia delectamini, quæ non Iesum Christum, sed se ipsos prædicant. Nam nisi perfectam hanc escam abominaremini, eos libenter audiretis, qui Dei verbum prædicant cum spiritu, efficacia, & simplicitate vt decet.

2. *Tim.* 4.

Psal. 106.

1. *Tim.* 1.

Sapien. 16

Vox clamantis, significat etiam querentis Dei vocem esse. Cùm vir aliquis generosus patiens & potens conqueritur: signũ est querelam suam esse iustam, & cùm potens sit, & vlcisci se posset, & tamen queritur, signum est, ideò queri nè vlciscatur: sed vt querelis medeatur rei, de qua queritur. De Deo ait Dauid, Deus
25 iustus, fortis & patiens. Quarè cum patientiæ sit, & fortitudinis infinitæ: & tamen de nobis conqueritur? signum est iustam esse querelã, & nè suas vlciscatur iniurias, sed vt nos eius querelas audientes mores nostros emendemus, & finem imponamus iniurijs. Ibat Saul cum suo exercitu quærens Dauid, vt eum interficeret: & speluncam quandam ingressus est, vt purgaret ventrem, in qua latebat Dauid, quem cùm non videret Saul, serui Dauid eum hortabantur, vt se se vlcisceretur, & inimicum suum occideret: noluit Dauid occidere sed chlamydis oram clam abscidit. Cum verò egressus esset è spelunca Saul, clamauit Dauid post tergũ eius

Simile.

Psalm. 7.

1. *Reg.* 24

Aduen. O dicens:

dicens: quarè audis verba hominum loquentium, Dauid quærit 26
malum aduersum te? iam vides quod te occidere potuissem: &
tamẽ chlamydis tantũ partem abscidi. Sed verum est prouer-
bium ab impijs egredietur impietas, qualis quisque est talia præ
stat. Audiens Saul querelas Dauid, leuauit vocẽ suam, & fleuit:
1.Reg.26 & culpam suam agnoscens ei reconciliatur. Nõ multos post dies
fœderis oblitus Saul (vt vlteriùs legitur) magno rursus cum exer-
citu Dauid persequitur: & cùm instaret iam nox castrametatus
est, & dormire cepit. Aduenit eõ Dauid secretò & cum ad vltio-
nem incitaretur, vlcisci se noluit: sed hastam ad caput eius defi-
xam, & aquæ sciphum abstulit, cùmq; abijsset de monte clama-
re cœpit, & queri de Saul iterum se eum occidere potuisse signi-
ficans. Quibus vocibus excitatus Saul iterum amicitiam pollici
tus est dicens: peccaui, nequaquam vltra tibi malefaciã, eò quòd 27
preciosa fuerit anima mea in oculis tuis hodiè, sed secunda pro-
missa seruauit vt prima. Nonnè igitur vobis videtur fratres quòd
meritò Dauid de perfido Saul querebatur? non nè magna vobis
eius ingratitudo videtur? At maior vestra ingratitudo videatur,
& æquius de vobis Deus queri posse scitote. Cogita infœlix pec
cator tuis peccatis Deum te, quantum in te est, persequi, & occi-
dere velle. In malitiæ tuæ spelũca abscõderis, & putas, eò quòd
tu Deum non videas, ideò te à Deo non videri: sed falleris, quia
omnia videt Deus, qui tecum semper plusquam tu ipse tecum
adest. Eius iustitia & omnipotentia eum ad iram, & vltionem
prouocant: vtte in peccatorum tuorum spelunca occidat. At
Deus vestis tãtum oram abscindere vult: vt te deterreat, aliquid
tibi ex bonis temporalibus aufert, filium tibi eripit, permittit, vt
aliquod tibi infortunium succedat: mox clamat, & queritur per 28
suos prædicatores dicens, vide homo, quòd quemadmodum di-
uitias tibi, aut filium: ita & vitam tibi auferre poteram. Vide
quid tibi accidisset, si te in eo statu mori permisissem, vide quot
te beneficijs afficio. Tu verò me iniurijs, quia qualis quisque est
talia præstat. Quoties frater has querelas audiuisti? quoties re-
mordet conscientia, & ploras in corde tuo statuens post hac nũ-
quam Deum te esse offensurum? Sed statim promissi oblitus ad
iniurias redis & rursus cælestem hunc Dauid persequeris, & dum
in tuis flagitijs, & sceleribus sopitus iaces, aduenit Deus, & ha-
stam aufert, quæ est fortitudo corporis & salus, cui tanquam

hastæ,

haſtæ omnia tua peccata ituntur. Aufert aquæ vas, vxorem tibi occidens: quæ vaſis tibi inſtar erat, vt voluptatum humanarum aquas potares. Vita te priuare poſſet: ſed adhuc te patiẽter expectat. Iterum clamat, & te ex illo infœlici ſomno excitat. Tu iterum ploras, iterum pœnitentiam polliceris: ſed vix pollicitus es, cùm iterum obliuiſceris. O feras hominum mentes! O pectora cæca! Vbi iudicium, vbi conſiliũ, vbi ſaltem naturalis periculorũ timor, qui tantò acrior eſt quantò periculũ immi nens grauius & certius eſt? quid autẽ certius quàm quòd catholica fides prædicat? quid grauius quàm id, in quo de ſempiternis gehennę ſupplicijs (quæ omnia huius vitæ ſupplicia vincunt) ſententia deferenda eſt? quis igitur nos ita de mente deduxit? quis ita ſenſus noſtros obſtupefecit, vt iſta, nec videamus, nec timeamus? O pater luminum! illumina nos ob tuam clementiam in tantis cæcitatis
30 erroribus, nè diuinæ tuæ maieſtati, non ſolũ querelæ, ſed vltionis cauſam prębeamus. Videtis igitur quãta cum cauſa dicat, D. Ioannes, ego vox clamantis? Vox Dei ſum, qui clamat & queritur. Idem etiam Euangelici prædicatores dicere poſſunt, & quoniam Dei querelæ cum adeò potens ille ſit, ideò ſunt, vt vos deterreant, & ad pœnitentiam prouocent, efficite obſecro nè inutiles vobis ſint, & ita ſuam hic vobis gratiam dabit: qua acquiritur gloria, adquam nos perducat Ieſus Mariæ filius, Amen.

In eadem Dominica Tertia

In Aduentu Domini

1 ## CONCIO QVARTA.

Miſerunt Iudæi ab Hieroſolymis Sacerdotes & Leuitas ad Ioannem, &c. Ioan. I.

VIA homines in ſuis actionibus inconſiderati ſunt, neque ſua deſideria diligenter examinant: ideò fit vt ſæpè decipiãtur, & virtutẽ eſſe exiſtimẽt id quod verè non eſt. Qua propter maximè eſt

huiusmodi temeritas reprehendenda in re tanti momenti, vt est
Prou. 18. animæ salus, aut condemnatio. Et ideò dicitur iustus prior
est accusator sui, venit amicus eius, & inuestigabit eum. Hoc
est iustus, cùm res aliqua magni momenti facienda offertur,
primum se ipsum accusat, ignorantiam suam agnoscens, & ita
eius determinationem prudenti amico relinquit eius consilium
suo anteponens. Si Pharisæi sacros diuinæ scripturæ libros con-
soluissent, neque in re tanti momenti præcipites, & incon-
siderati fuissent, intellexissent profectò nihil opus fuisse, cur Sa-
cerdotes, & Leuitas mitterent ad Ioannem, qui ab eo peterent,
an esset Messias. Cùm apertissimè in sacris scripturis, ex qua
tribu futurus erat, & vbi nasciturus, prædictum esset. Sed quam-
uis in hoc eorum temeritas, & imprudentia patefiat, declaratur
etiam, quantæ potentiæ sit virtus. Et antè quàm hoc explicem
1. Corin. 1. explicabo verba illa obscurissima Diui Pauli. Nam quia in 3
Dei sapientia non cognouit mundus per sapientiam Deum:
placuit Deo per stultitiam prædicationis saluos facere creden-
tes. Cùm Dei cognitio sit bonorum omnium principium, vo-
luit Deus, vt per admirabilia creationis opera, in quibus infini-
ta eius sapientia tantopere elucet, deuenirent homines ad eius
magnitudinis infinitę cognitionem. Sed quia homines propria
malitia cæci Deum ex mundi creatione, & conseruatione, non
cognouerunt: ideò voluisse eum (ait Apostolus) vt ex rebus
quas mundus stultitiam putat, vt est cæli & terræ Dominum es-
se pauperem, vitæ & mortis Dominum condemnari, flagellari
& crucifigi: vt his rebus eum cognoscerent. Et ita subdit Apo-
stolus. Quoniam & Iudæi signa petunt, & Græci sapientiam
quærunt: nos autem prædicamus Christum crucifixum, Iudęis
quidem scandalum, gentibus autem stultitiam. Christum, cru- 4
cifixum prædicare, Iudæis scandalum erat, & Græcis stultitiam.
Quia videbatur illis quòd cùm prædicaretur res tam admirabi-
lis, vt est Deum hominem fieri, aliæ saltem qualitates Dei ma-
iestati conuenire deberent: vt homo esset potentissimus, cui mũ-
dus vniuersus obtemperaret: Diues & liberalis, vt Deum esse de-
cet. Nos autem (ait Diuus Paulus) non prædicamus nisi Chri-
stum, qui verus Deus est, & verus homo crucifixus, quia in hac
humilitate maiora & Deo digniora latent, quàm in ea pompa &
superbia quam Iudæorum incredulitas & gentilium curiositas

petit, &

petit, & verè quandoquidem decreuerat Deus humanam carnẽ
5 assumere nihil plus ei conueniebat, quàm paupertas, quã vos ita
cõtemnitis. Res enim fuisset à Deo maximè aliena & eo indigna
in hunc mũdũ venire Iulij Cęsaris in apparatu, Alexãdri in Im
perio & diuitijs æmulũ. Et ita hæc omnia, & cætera, quæ carna-
les homines Deũ hominẽ factum habiturũ esse sperabant: omnia
sub alterius hominis, qui Deus nõ esset iurisdictione & dominio
esse potuissent. At Christus R. noster in ijs tãtum rebus debebat
excellere, quas nemo, præter illum habere, poterat. Vt est mun-
dum veritatis vi acquirere, & homines sublimis ingenij humili-
tatis admiratione sibi subijcere: omnia quæ mundus amat contẽ
nere, & quæ contemnit amare, ita vt maius in eo aliquid, & diui-
nius latere videretur. Quatè ex rebus magnis eas tantum sibi ele-
git, quæ Deo tantum conuenire poterant: vt mortuos resuscita-
6 re, mari imperare & ventis, & huiusmodi alia. Ex cæteris verò re
bus occasionem tantum accepit, vt virtutis valorem ostenderet,
& diuinum spiritum, qui in eo erat. Et hæ fuerunt pauperem es-
se, contemni & crucifixi, quibus in rebus, plus quisnã esset, ostẽ-
dit, quàm coronis & imperijs ostendisset: quod ex hoc Euange-
lio probari potest, quandoquidem videmus omnes mundi impe
ratores, & potentes principum tantum, præstantissimorũ & for
tium ducum nomen obtinuisse, D. verò Ioannes cameli pelle
vestitus, herbarum radices pascens, tyranni potentiæ subiectus:
sine vllis miraculis tantam Hebręis peperit admirationẽ, vt Deũ
esse posse, & Messiã in lege promissum existimarint, & hanc ob
causam ab eo interrogasse, *tu quis es.*

Patet ex eo quòd respõdit dicẽs: *non sum ego Christus*, esset enim
7 Diui Ioãnis humilitate indignũ respondere Deũ se non esse, nisi
hoc ab eo petere voluissent. Quod si tantam vim habuit glorioſi
Baptistę virtus, quã habuisse credimus Christi R. nostri, virtutẽ,
quæ erat sine vlla cõparatione maior? Videtis igitur vt ex opinio
ne, quã D. Ioannes sua virtute consequutus est, infertur, quanti
momenti fuerit: Vt quò homines in Dei humanati cognitionem
deuenirent, humilitatẽ & paupertatẽ, quã elegit, eligeret, & in
ea mirabilia, quæ operatus est, operaretur. Sed occurrit hoc loco
quęstio: Cur Pharisęi qui homines erant mali & perditi, hominẽ
tam seuerum & sanctum, rectum, pauperem, & eorum moribus
omnino, contrarium, qui eos genimina viperarum tanta cum li-

Luc. 3. bertate vocabat: volebant tamen, vt Messiam & prælatum recipere? Respondeo: sæpè accidere, vt in hominibus vitiosis vitiũ aliquod maius sit vitij minoris frænum, plusquàm Dei timor, ne que aliud quicquam. Nam cùm vitiorum actus sint inter se sæpè contrarij, qui plus in animo potest, vincit, & frænat alios. Est aliquis luxuriæ deditus, quem neq; prædicatorum voces, neque inferni timor ab hoc vitio deterrere potest: quòd si ambitiosus es se incipiat, aut auarus infamiæ metus, aut amor pecuniæ efficit, vt in opere saltẽ castus sit, si desideriũ nõ omninò euellit. Ita no uorum deorum desiderium effecit, vt aurum omne & gemmas ad idolum conflandum libenter pręberent Hebræi. Tanta erat Pha *Exod.* 32. risęorum superbia, tantum erat publicæ existimationis desideriũ: vt plus in ijs potuerit opinionis acquirendæ spes, quàm Diui Ioannis seueritatis & integritatis timor. Et ita quia sanctos à populo haberi se existimabant, si talem sibi Messiam eligerẽt, 9
2. Reg. 11 legatos ad eum miserunt. Cùm dux Ioab mitteret, qui regi Dauid nuntiarent infortunium, quod in vrbis cuiusdam Amonitarum obsidione contigerat: vbi cum vrbis mœnibus propiùs accederent plurimos milites interfecerant. Cumque regis iram,
Iudic. 9. & reprehensionem timeret (eò quòd ex Abimelech Gedeonis filij morte belli pericula metuere non didicisset, quem mulier ex turre lapidis ictu occiderat: Cùm mœnibus audacius accedere voluisset) monuit nuntium dicens: si videris irasci Regem dices. Etiam seruus tuus Vrias Hethæus occubuit. Paruit nuntius, & cùm Vriæ mortem Dauid audiuit, tantum in eo potuit innocentis viri morte desiderium suum expletum esse, vt iram placarit, quam nec verba plurima neque excusationes placare fortassè potuerant. Vt intelligatis quonammodo maior affectus minorem sæpe frænare soleat. 10

Et confessus est & non negauit: & confessus est, quia non sum ego Christus. Non videtur magna in Diuo Ioanne virtus fuisse, hos indebitæ sibi gloriæ titulos recusasse. Quòd si sancti hoc in eo plurimum laudant, hoc faciunt propter hominum consuetudinem, qui plus de opinione & existimatione, quam de rei veritate gloriantur: & boni existimari malunt, quàm esse. Ex quo infertur, quàm infimum vitium sit superbia, quandoquidem in mendacio, & in eo, quod verè non est, fundatur. Hinc etiam infertur nullum verum esse honorem præter eum,

11 ter eum, qui in Dei seruis est: quorum honor in opinione funda
tur, quam Deus de illis habet, qui falli nulla ratione potest. Hic
tantum honoris nomine dignus est, & ita Dauid postquam de
certa cognitione, quam Deus de hominibus habet, loquutus es- *Psal.138.*
set, dicens: imperfectum meum viderunt oculi tui. Hinc infert:
nimis honorati sunt amici tui Deus, & ita ait D. Paulus, quòd
nullus peccator verum honorem habet, vt declarauit quidã ver- *Roman.3.*
ba illa: omnes peccauerunt, & egent gloria Dei, ideſt, omnes
destituti sunt vera gloria, quæ in iudicio Dei consistit. Quem-
admodum in sacra scriptura montes Dei vocantur, qui in gra-
tia Dei sublimes sunt & excelsi: ita gloria Dei vocatur vera glo
ria. Hæc fratres gloria est, quam omnes optare, & ambire de-
bemus. Hanc vt assequamur, mors ipsa si opus est subeunda:
12 humana enim quæ falsa est, & inanis, nobis est inutilis, imò ea
carere vtile.

Cùm respondisset Diuus Ioannes se eum non esse, quem ipsi
cogitabant, dixerunt illi. *Quis es, vt responsum demus ijs, qui*
miserunt nos? ego vox clamantis in deserto, ideſt, vox Dei sum, qui
clamat, & queritur. Cùm Deus creauit mundum, quia ni-
hil diuinæ eius voluntati repugnabat: non ait Sancta scriptu-
ra eum clamasse, sed loquutum esse. Dixit Deus fiat lux, & *Genesi. 1.*
facta est lux. Fiat firmamentum, congregentur aquæ, quæ
sub cælo sunt, &c. Et factum est ita. Et ita notat, Beatus Au- *August.*
gustinus, super illud Spiritus Domini, ferebatur super aquas,
quòd per aquas ibi nebulosa illa obscuritas intelligenda est,
& illud, quod Philosophi materiam primam appellant, quæ
est massa, ex qua cætera omnia creata sunt, antequam pro-
13 prijs formis distinguerentur, & aquas appellat, quia vt artifex
nullam in aqua repugnantiam inuenit: sed quamcunque fi-
guram facilè recipit: nam si rotundam & globosam eam fa-
cere vult in rotundo vase eam ponit, & statim illa sine vlla
repugnantia orbicularem figuram recipit. Si triangularem,
aut quadrangularem, nullam eodem modo repugnantiam in-
uenit: ita Deus cùm specificũ & indiuiduũ esse rebus omnibus da
ret, nullã in ijs repugnãtiam inueniebat. Illud autẽ Spiritus Do- *D. Aug.*
mini, ferebatur super aquas ait D. Augustinus quòd erat tanquã *lib. 1. sup.*
auis, quæ ouis incubat, vitam ijs tribuens: Ita spiritus Dñi infini- *Gen. c. 18.*
tæ suæ potentiæ calore rebus omnibus distinctum & specificum

esse dabat: & id omne sine clamore faciebat, quia omnia, Diuine 14
Gene. 3. eius voluntati obtemperabant. At postquàm peccauit homo ne
que Dei præcepto paruit, ait textus quòd audiuit Adam vocem
Domini deambulantis in paradiso. Iam clamabat Deus, & de
Adæ inobedientia conquerebatur. Neq; solum his vocibus que
ri se de homine significabat: verum etiã hominẽ propter pecca-
tum procul eo abesse. Nam tunc clamare solemus, cùm quis lon-
Psal. 118. giùs distat. Et ita ait Dauid: longè à peccatoribus salus. Vera au-
tem salus Deus est. Quòd si petitis quomodo cùm sit Deus infi-
nitæ potẽtiæ, creatura tã vilis eum à se possit eijcere: ita vt Deus
longé esse à peccatoribus dicatur? Respondet Scotus. Quod hoc
Scot. in. 2. dist. 37. sit non formaliter, neq; effectiuè sed demeritoriè per peccatum
mortale. Nulla est vis quæ Deũ effectiuè possit eijcere, sed deme
ritoriè. Quod sit, vt dici solet, non verbis dicam tibi, vt abeas, sed
Genesi. 31. operibus. Cùm esset Iacob in domo Laban, & abire ex ea decre- 15
uisset, Liæ & Rachel vxoribus suis discessionis causam affert. Vi-
deo faciẽ patris vestri, quòd non sit erga me sicut heri & nudius
tertius. Quidnam refert sancte patriarcha Laban amabilem ti-
bi & lætã, vt anteà solebat, faciẽ nõ ostẽdere? quia ex facie cor cõ-
ijcitur. Vt Eccles. significat dicẽs, Cor hominis immutat faciem
Eccle. 13. eius. Faciem auertere, mutatum esse cor significat, ideò discede-
re volo. O Deus ineffabilis! meritò discedere à peccatore potes,
qui faciem adeò tristem, cor adeò peruersum diuinæ tuæ maie-
stati ostendit. Mũdi creaturis lætam ostendit faciẽ, quia eas amat,
tuis verò rebus tristẽ, quia eas non amat. Ieiunio, sermoni, Elee-
mosynæ, orationi, & omnibus virtutis operibus tristem faciem
Eccle. 10. peccator ostendit, quia te Dñe, non amat. Hoc significat, quod
ait Ecclesiastes. Cor sapientis in dextera eius, & cor stulti in sini- 16
stra illius. Certum est, q; vterq; quo ad naturalẽ dispositionẽ cor
in sinistra habet. Sed hoc ait, quia cor est operũ auctor, manus au
tẽ dextera est, quæ recta operatur, sinistra verò mala & imperfe-
cta, si sinistra scribis, aut suis, aut cædis aliquid, imperfectũ opus
efficies. Ideò ait, quod sapiens habet cor in dextra: quia cor habet
ad bona opera inclinatũ, stultus verò qui est peccator in sinistra,
quia cor habet inclinatum ad malum. Et ideò in rebus quæ ad
Dei seruitium pertinent, malã & tristem faciem ostẽdit. Et ideò
discedit ab eo Deus. Et vt intelligas. O miser peccator, quanta
cũ causa Deus discedat: vide quid agas cũ mortaliter peccas nũc

in lege

17 in lege gratiæ. Vt affirmat D. Paulus dicens. Irritam quis faciens *Hebr. 10*
legem Moysis sine vlla miseratione duobus vel tribus testibus
moritur: quantò magis putatis deteriora mereri supplicia, qui fi-
liũ Dei conculcauerit, & sanguinem testamẽti pollutũ duxerit:
in quo sanctificatus est, & spiritui gratię cõtumeliã fecerit? Exag
gerat eo loco sanctus Apostolus peccata, quę in lege gratiæ fiũt:
quia post initũ fœdus commissa sunt. Refert autẽ tria peccatoris
scelera, quæ admirationẽ pariunt & timorem. Primum concul-
cat Dei filiũ. Cogita, quæso, infœlix homo, quod si peccatũ ali-
quod cõmissurus considerares illud, nihil aliud esse quam sancti
alicuius os conculcare à peccando deterrereris: quãtò magis scies
hoc esse non sanctũ aliquẽ, sed ipsummet Christũ Iesum, R. tuũ
conculcare. Quomodò igitur tantam maiestatẽ tanta iniuria au-
des afficere? Ait secundò quòd polluit sanguinem testamenti. Si
18 cùm peccare vis, diceret tibi diabolus: efficiam, vt quod optas prę
stare non possis, nisi anteà calicem in missæ sacrificio consecratũ
stercore & sordibus imples. Quis nam tam audax & temerarius
peccare hac cõditione vellet? Tertiò ait, quòd spiritui sancto cõtu
melia fit. Cõsidera hic, q̃ si cùm peccare vis ipsemet rex te voca
ret dicens: velle te filiũ suum & regni hęredẽ facere, esses tu adeò
impudens & insanus, vt eũ contẽneres, neq; audire velles, vt de-
siderio tuo satisfaceres: quidnã tua hęc mereret impudentia? hęc
omnia quę hic ait D. Paulus, non potestis dicere à me esse excogitata, sed spiritus sancti esse, necessariò fatendum est. Ita sentit
Deus huiusmodi temeritates, vt de ijs cũ cęlo & terra per Isaiam *Esai. 1.*
cõqueratur dicens. Audite cęli auribus percipe terra, filios enutri
ui, & exaltaui: ipsi autẽ spreuerunt me. Cum creaturis queritur
sensu carentibus, nõ cum rationalibus significans rem huiusmo-
19 di esse, vt à cęlo ipso & terra quę sensu carẽt sentiri debeat. Exag-
geratur etiam hoc verbis illis Ecclesiastici, altissimus odio habet *Eccles. 12*
peccatores. Si vas aliquod haberetis ex auro malo & fętido liquo
re plenum: ideò nè vas ejiceretis? minimè profectò, sed potiùs la *Simile.*
uari illud iuberetis & seruari: ita Deus peccatum odit, vt quãuis
anima vas sit preciosissimum, cùm spiritualis sit, nihilominus ta-
men quia peccatum in se continet, eam quoq; odit Deus, & vtrũ
que deijcit in infernum, & hoc est, odio habet peccatores. Non
enim satis illi fuit dicere, odio habet peccatum. Et hoc demeritũ
illud est, cuius causa dicebamus Deum ab anima discedere, & ab-

ire longiùs, ita vt clamare necesse sit. 20

Ego vox clamantis in deserto. Hæc vox cæteris omnibus vocibus præstitit, quia nunquam rauca facta est. Admirabilis vox
Matt. 16 fuit, Diuus Petrus, cùm dixit tu es Christus, filius Dei viui. Sed passionis tẽpore adueniente ita timoris frigore raucus deuenit, vt verbum Diuinum confiteri ausus non sit. Hæc verò vox mori potiùs maluit, quàm clara vox esse desinere, & veritatem constantissimè profiteri. Sed quonammodo rauca fieri poterat ea vox, quæ tam suaues gratiarum, & donorum spiritus sancti, nectares in matris vtero acceperat? Vox clamantis in deserto glorioſus hic vir vocatur, quia in deserto prædicabat, & eò omnes, vt eum audirent, conueniebant. Nunc etiam prædicatores appellari possumus voces clamantes in deserto; quia nihil plus ferè proficimus, quàm si in deserto prædicaremus. Nam quamuis in vrbibus prædicemus, & hominibus impleantur eccleſiæ; idem 21
simile. tamen est ac prædicare in deserto. Plures enim veniũt, vt videãt, quomodo prædicetur: quàm vt id, quod prædicatur, efficiant. Videbitis aliquos ociosos, qui ex silice ferro ignem excutiunt, non vt ignem accendant: sed vt videant quomodò euolent scintillæ, & eas salientes contemplentur, percutiunt silicem, & vix scintilla exiluit, cùm clamant, en vt hæc scintilla volauit. Percutiunt iterum, & aiunt: plus ista volauit. Sed quamuis plures iterent ictus, nunquam tamen ignem accendent: quia escam non admouent silici. Nam si admouerent, ignem statim concipe-
ret. Auditorum intellectus est tanquam silex prædicatores verò sunt tanquam ferrum, vos igitur auditores huc conuenitis, vt prædicatores vos suis vocibus, & aures & animos feriant, non vt charitatis ignis accendatur, sed vt videatis, quænam scintil- 22
læ plus euolent. Quisnam in verbis ornatior sit, quis in rebus plus eruditus, quis in gestu venustior? quis in pronuntiatione clarior & decentior: & ita dicitis, plus volat hic quàm ille, melior est hic prædicator quàm ille. Et nunquam diuini amoris ignem accenditis, quia non applicatis escam, quæ est volũtas, vt ignem concipiat. Nam si vt intellectus, quod prædicator docet, apprehendit: ita voluntas tanquam esca amplecteretur, & amaret, vt exequeretur, magnus in animis vestris ignis excitaretur. Neque ita frigidi hinc discederetis, vt disceditis: quia eum tantũ finem habuistis, vt videretis, quonammodo prædicator

23 dicator diceret, & repræsentaret: ac si prædicatores histriones
essent, & comędiarum repręsentatores. O scelus horribile! ô in-
iuriam, quæ Dei verbo fit! vt ait propheta Ezechiel, & tu fili ho- *Ezec. 33.*
minis, fili populi tui venundant, & audiunt sermones tuos: &
non faciunt eos, quia in cāticum oris sui vertunt illos, & auaritiā
suam sequitur cor eorum: & est eis quasi carmen musicum, quod
suaui dulcique sono canitur. Accidit sæpè vt dum in lectulo no- *Simile.*
ctu iaces, canant alij in via: surgis & è fenestra musicam magna
cum delectatione audis, qua absoluta ad lectulum statim redis &
somnum. Idem omnino contigit pluribus, qui huc conueniunt,
vt Dei verbum audiant: & libenter quidem audiunt, sed sermo-
ne absoluto ad lectulum, ideſt, ad peccatum in quo iacebant, re-
uertuntur. Ante sermones carnales sunt, post sermonem carna-
les: anteà auari, & posteà auari, anteà iracundi, posteà iracundi.
24 Et vtinam non discedatis interdum prædicatores irridentes: vt
Israëlitas suos irridebant prophetas, qui eorum temporum præ-
dicatores erant. Hoc deplorabat sanctus Esaias dicens: Et erit *Isai. 28.*
eis verbum Domini, manda remanda, manda remanda, expe-
cta reexpecta, expecta reexpecta, modicum ibi, modicum ibi.
Solebant prophetæ Dei præcepta sic prædicare, iubet Deus, nè
adoretis idola, nè furemini, nè occidatis, &c. Recordamini aliam
esse vitam, mortem instare & rerum omnium rationem reddituros vos esse exactissimam. Hæc audientes non modò non se cor-
rigebant, sed discedebant è templo secum ipsi repetētes id, quod
prophetæ dixerant, eos irridendi gratia sibi inuicem dicentes:
vides nè quàm importuni sint nostri isti prædicatores dum di-
cunt: Deus hoc iubet, Deus illud iubet, manda remanda, expe-
52 cta. Nam altera est vita bonorum præmium vel malorum pœna.
Expecta reexpecta, modicum ibi, modicum ibi. Quid nostra re-
fert? percussimus fœdus cum morte, & cum inferno fecimus pa-
ctum, neque mortem neq; iudicium, neq; infernum timemus, cū
his omnibus fœdus iniuim⁹, Mādet Deus, & remādet: nos enim
viuemus, vt libet. Propter hoc audite verbū Dñi viri illusores:
Ego ponam in pondere iudicium, & iustitiam in mensura: & de
lebitur fœdus vestrum cum morte, & pactum vestrū cum infer-
no non stabit, flagellum inundans cùm transierit, eritis enim
in conculcationem. [*O vdlas me la beatissima Trinidad.*] Vt idem
prorsus nostris quoque temporibus accidit. Clamamus hinc

quot idie

quotidiè abſtinete à periurio, à ludo à murmuratione recor- 26
damini Dei præcepta hæc eſſe, recordamini aduentare mor-
tem, quam ſeueriſsimum Dei iudicium conſequitur. Quid
nam his rebus reſpondetis viri illuſores? profectò poſtquam hæc
audiuiſtis: ita ſecurè & abſq; vllo timore viuitis, vt cum morte &
inferno pacti eſſe videamini. Quid igitur expectatis fratres tan-
ta conſcientiæ libertate? diſcite obſecro, diſcite timere, & aliquã
ex cæleſti doctrina vtilitatem percipite. Diſponite animos ve-
Roma. 10. ſtros, & præparate, vt illa in ijs operari poſsit. D. Paulus ait: quã
ſpecioſi pedes Euangelizantium, ideſt, O quam bona deſideria
prædicatores Euangelici habent: vt ſudant, & laborant pro ani-
marum remedio, ſed non omnes obediunt Euangelio, quia non
ſe diſponunt. Ad imaginem depingendam non ſufficit pennicil
Simile. los bonos eſſe, colores bonos & pictorem egregium, niſi tabula
anteà optimè complanata eſt, æquata & leuigata: ita non ſatis eſt 27
prædicatorem bona habere deſideria, ſanctam & integram do-
ctrinam, ſi corda leuigata non ſunt, ſed dura, aſpera, & rudia: ita
vt verbum Dei imprimi in illis non poſsit.

Si tu non es Chriſtus, quare baptizas? Reſpondit Ioannes dicens, ego
baptizo in aqua, medius autem veſtrum ſtetit quem vos neſcitis. Ille
Simile. animam lauat, ego præparo, vt ſit ad ſanctum baptiſmum reci-
piendum diſpoſita. Vt quis ſuere diſcat, & manum leuem fa-
ciat & velocem, priùs acum ei dant ſine filo, vt ea pannum qua
maxima poteſt velocitate perforet: vt paulatim manus habitue
tur: at qui eum à longè ſpectant ſuere exiſtimant: cùm tamen
nihil efficiat, quia deficit filum, quo panni extremitates coniungi debent: huiuſmodi erat Diui Ioannis baptiſmum, quod
nihil aliud erat quàm veri Ieſu Chriſti baptiſmi exercitatio,
quod perfectè animas à peccatorum ſordibus purgare debebat, 28
& eas gratia tanquam filo cum Deo coniungere. Diui Ioannis
baptiſmum non coniungebat eas cum Deo, quãuis exteriùs ba-
ptizare videbatur: vt ipſemet Saluator. Itaque ait Diuus Ioan-
nes cum eo, qui poſt me vẽturus eſt comparari nulla ratione poſ-
ſum: qui in medio veſtrum eſt, ille ſol eſt, ego verò Lucifer
qui ſolis luce aduenientè euaneſcit. Ille iudex eſt, viuos & mor-
tuos iudicaturus eſt: ego verò præco ſum, qui ei vt vos moneam
præcurro. Ille eſt ſanctiſsimum Sacramentum animarum paſ-
tus & refectio: ego verò ſum tanquam campanula, quæ præ-
cedit,

29 cedit, vt omnes se prosternant, & eum venerentur. Ille est horologium qui mortalium vitas ordinat, & mensurat: ego verò manus sum, qui eum indicans dicens: ecce Agnus Dei. Ille vinum est, qui corda amore inebriat: ego verò ramus sum, & signũ qui cæteros moneo, vt ad eum accurrant. *Ioan.* 1.

Medius autem vestrum stetit quem vos nescitis. Cùm Diuus Ioannes hoc dixit, nondum Christus se reuelauerat mundo miraculorum operatione: & ideò mirum non est, si eum quamuis in medio eorum staret nondum tamen cognoscebant. Nunc verò cùm iam se manifestarit, & in medio nostrum stet in sanctissimo scilicet, altaris Sacramento, vbi eum meritò veneramur: ita tamen viuere ac si eum nesciremus hoc maximè accusandum est. Et præterea cùm Deus vt Deus est, in medio nostrum stet interius, quàm quisque nostrum in se ipso stet, & tamen vt audeamus 30 in eius oculis ea facere, quæ coram hominibus infimæ conditionis facere puderet: hæc magna omnino, impudentia est. Quænam mulier adeò impudens inuenietur vt in mariti sui conspectu committere audeat adulterium? quis nam latro adeò sceleatus, vt coram iudice furari audeat? quomodò igitur, ô infœlix homo coram altissima hac maiestate peccare audes? Considerate hæc obsecro, fratres, & cogitate Deum in medio vestrum stare: hac enim consideratione proficiebat in virtute Dauid qui ait, seruaui mandata tua & testimonia tua, quia *Psal.* 118. omnes viæ meæ in conspectu tuo. Mandata & testimonia sunt Dei præcepta & consilia, quæ Dei voluntatem testantur. Habens te (ait Dauid) Deus meus præsentem. Quomodò rem, quæ voluntati tuæ repugnet, cogitare nedum præstare au- 31 deam? quia meditatio cordis mei in conspectu tuo semper.

O beatos illos, qui hoc verè de se ipsis dicere possunt. Ita enim sese disponunt ad gratiam, qua acquiritur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

Dominica

DOMINICA. IIII. in Aduentu Domini.

CONCIO PRIMA.

Anno quintodecimo Imperij Tiberij Cæsaris, procurante Pontio Pilato Iudæam, &c. Lucę. 3.

NArrat hoc loco Diuus Lucas, q̃ cùm glorioſus Baptiſta prędicare cępit humani generis redẽptionẽ, aduenisſe Meſsiã, & hominẽ factum inter homines cõuerſari tũc Iudęorũ regnũ in quatuor principatus ſeu gubernationes diuiſum erat, quibus homines Gẽtiles Imperij Romani nomine præerãt. Voluit aũt ſpiritus ſanctus horũ gentiliũ mẽtionẽ fieri, vt impletas iam eſſe prophetias appareret: quæ hoc tẽpus prædixerant, in quo Dei filius humanã
Gen. 49. cárnẽ erat aſſumpturus, inter quas eſt illa celebris Patriarchę Iacob, qui morti proximus dixit: non auferetur ſceptrũ de Iuda, & dux de fœmore eius, donec veniat, qui mittendus eſt, & ipſe erit expectatio gentiũ. Vbi verba illa, qui mittẽdus eſt, Hebręũ verbũ interpretantur, ſchilo. Quã dictionẽ in nullo ſacræ ſcripturæ loco præterquam hic reperiri aiunt, & eius diuerſas afferunt interpretationes. Noſtra tranſlatio habet, qui mittendus eſt, ſeptuaginta interpretes (cui repoſita ſunt) trãſlatio Chaldaica (Meſsias) propriè autem ſchilo, ſignificat eũ, qui in omnibus fæliciter agit, & proſperatur, & omnia, quę incipit ad fœlicẽ exitũ perducit. Et ita quicquid de hoc verbo dicitur, ſolũ Chriſto Redẽptori noſtro, conuenire poteſt, nõ alij. Ille enim eſt, qui mittẽdus erat, ille eſt, cui repoſita erãt faciẽda ea, quę nemo pręter eũ facere poterat: vt eſt humanũ genus redimere, & cũ æterno patre reccõcilia re: cęlũ reſerare, inferno ſpolia detrahere diabolum vincendo, & mortem. Ille eſt Meſsiach, ideſt, vnctus, quem pater vnxit oleo
Pſal. 44. lętitiæ præ conſortibus ſuis. Ille eſt qui proſperè omnia fecit, & ad debitum perfectumque finem perduxit. Vt pater eiiuſſerat dicens: intende proſperè, procede, & regna. Vt eſt in eodem pſalmo.

4 psalmo. Et quamuis Dæmonis astutiæ eum impedire voluerint, nunquam tamen potuerunt. In eadem Iacob prophetia, vbi nos legimus, & ipse erit expectatio gentium, in Hebræo est, & ipsi aggregabuntur gentes. Vt patuit experientia cum tanta hominum multitudo eius se obedientiæ subiecerit: non vi & armis coacta, sed sola Apostolorum prædicatione persuasa.

Mentionem præterea facit Sanctus Euangelista malorum pontificum Annæ & Caiphæ: vt corruptos illorum temporum mores significaret: non sæcularis tantum ordinis, verùm etiam ecclesiastici, & ita ait Diuus Paulus. Lex autem intrauit, vt abun- *Roman. 5.*
daret delictum, vbi autem abundauit delictum superabundauit & gratia, vt sicut regnauit peccatum in mortem, ita & gratia regnet per iustitiam in vitam æternam per Iesum Christum Do-
5 minum nostrum. Quod non intelligendum est, legem fuisse datam, vt plura essent delicta. Mali enim propria malitia ei parere noluerunt. Quare lex illis in maius malum redundauit, & ideò ait, lex intrauit, vt abundaret delictum. Vbi particula illa, vt, non denotat causam, sed cõsecutionem effectus. Quasi dicat: eô quòd Deus legem illis dederit, propria eorum malitia consequutum est, vt plus peccauerint, quia plus optare homines solent id quod prohibetur. Plurimum autem notanda est temporis opportunitas, cùm Deus maximum omnium beneficium largiri voluit, cùm nimirum abundauit delictum, cùm in culmine malitia erat, cùm mundus minus hoc merebatur. O bonitas Dei ineffabilis! O charitas incomprehensibilis! dic obsecro, Domine quanam in re homines de te benè meriti sunt, vt in eos
6 tam liberalis esse volueris? ad hoc eo loco Diuus Paulus respondet. Vbi abundauit delictum superabundauit & gratia. Hoc nos cogitare vult Deus, & in animo semper habere: vt Diuinus in nobis amor excitetur. Qua propter per Isaiam ait. Non *Isai. 43.*
me inuocasti Iacob, neque laborasti in me Israel, verum tamen seruire me fecisti in peccatis tuis, præbuisti mihi laborem in iniquitatibus tuis. Ego sum, ego sum ipse, qui deleo iniquitates tuas propter me, reduc me in memoriam, & iudicemur simul. Narra siquid habes, vt iustificeris. Pater tuus primus peccauit, & interpretes tui præuaricati sunt in me. Quasi dicat. Non ob tua neque maiorum tuorum merita hoc in te beneficium confero, quia omnes peccatores estis. Discite fratres ab hoc piissimo

Domino

Domino benefacere ijs, qui vobis malè fãciunt. Hoc vnum est 7
Isai. 49. inter alia, quæ vt doceret, venit in mundum. Et ideò per Isaiam
ait illi pater æternus: Dedi te in fœdus populi, vt suscitares terrã,
& possideres hæreditates dissipatas, vt diceres ijs, qui vincti sunt,
exite, & ijs, qui in tenebris, reuelamini. Primum, quod illi di-
cit est, dedi te in fœdus populi. Non solum nobis eum dedit: Vt
nos infinitæ suæ maiestati reconciliaret: Verùm etiam vt nos in
uicem reconciliaret, & amorem in cordibus nostris accenderet.
Ideò addit, vt suscitares terram. Terra mortua esse dicitur, cùm
iacet inculta, & nullum producit fructum, qui vtilis sit: ita terre-
ni homines terra sunt mortua, quia verum fructum, qui est amor
non gignunt: & eandem ob causam eos vocat hæreditates dissipa
tas, quia in vetustis, & dirutis ædificijs lapides dissipantur, & cæ-
menta omnia. Quod significat, quàm diuisa sint hominum cor- 8
da, & nullo amore & charitate coniuncta. Vt nos iterum coniun-
geret, venit Dei filius. Et admirabilis profectò fuit amorem do-
cendi modus, homines ipsum amare, & tunc tot eis bona largiri,
cùm illi tot in eum mala faciebant. Quam obrem fratres nõ ideò
proximos vestros odio prosequamini, quia vos iniurijs afficiant:
quando quidem hoc redemptoris nostri exemplum propositum
habetis ob oculos. Ante quam hunc amorem Deus doceret iusse
rat Hebræis, non abominaueris Idumæum, quia frater tuus est.
Deut. 23. Erant Idumæi filij Esau Hebræorum hostes acerrimi, & tamen
ait: non abominaueris Idumæum. Et affert rationem, quia frater
tuus est. Ex quo loco optimè infertur, quam ob causam inimi-
cos etiam amare debeamus, quia nimirum frater tuus est. Ne spe
ctes malum, quod tibi facit, neque damnum quod infert: sed fra-
trem tuum esse cogita, vnam esse carnem, vnum sanguinem, om-
nes ad imaginem Dei factos. Quòd si hoc olim Deus iubebat, 9
quid nos hodiè facere æquum erit? & si res tibi difficilis & labo-
riosa videtur: scias eum, qui hoc iubet, non ignorare, quod potes.
Psal. 102. Ipse cognouit figmentum tuum, recordatus est quoniam pulus
sumus. Poterat ad infirmitas nostra plus diminui, quàm pulue-
rem nos appellando, qui vnimo quoq; flatu spargitur? Cùm igi
tur imbecilles nos & infirmos esse non ignoret, & tamen rẽ adeò
difficilem iubeat: vt est bonum pro malo reddere, ille opem fe-
ret & vires, vt præstare hoc possimus, fopperitabit. Cùm iussit
Genesi. 6. Deus Noe, vt cuiuscunq; generis animalia arcæ includeret: dicit
re san-

10 re ſanctus vir potuiſſet quonã modo, tam diuerſa animalia, per orbem diſperſa colligere potero ? quomodò leones, tigres, vrſos, lupos domare & manſue facere ? Præuenit huic difficultati Deus dicens; bina ex omnibus ingredientur tecum, ideſt, ſine vllo labore ipſamet ſponte ſua arcam ingredientur. Ego qui hoc iubeo, modum etiam, quo fieri facilè poſsit dabo. Idem in hoc prçcepto accidit, & in cæteris omnibus, quæ magnam hominibus difficultatem habere videntur. Ipſe enim Deus, qui vires noſtras optimè ſcit, ſuo nobis fauet auxilio, vt facilè fieri poſsit.

Hoc tempore ait ſanctum Euangelium. *Factum eſt verbum Domini ſuper Ioannem Zachariæ filium in deſerto*. Plurima hìc notanda occurrunt. Primum quòd cùm eſſet Diuus Ioannes in matris
11 vtero ſanctificatus, & in gratia confirmatus, vt mortaliter peccare non poſſet: hominum tamen familiaritatem fugit, & cum beſtijs in deſerto vitam degere maluit. Præſtat enim inter animalia bruta, quàm inter homines viuere: ita mali iam ſunt, adeò perditi, & beſtijs ipſis deteriores. Leo leonem non occidit, homo verò non hominem tantum, ſed & fratrem, cùm etiam parentem ipſum occidit, à quo vitam accepit. Beſtiæ cùm filios neceſſaria habere vident quieſcunt: homo verò quamuis filijs careat, nec die, nec nocte quieſcit, vt dicitur, vnus eſt, & ſecundum *Eccleſ. 4.* non habet, non filium, non fratrem, & tamen laborare non ceſſat, neque ſatiantur oculi eius diuitijs: nec recogitat dicens, cui laboro, & fraudo animam meam bonis ? in hoc quoque vanitas eſt, & afflictio peſsima. Beſtiæ de craſtino die ſolicitæ non
12 ſunt: homo verò quamuis ad viginti ætatum annos (ſi tot viuere poſſet) opes ſuæ ſufficient, nunquam tamen contentus viuit, ſed nouas ſemper artes excogitat, vt plus poſsideat, acſi perpetuò victurus eſſet. O hominum peruerſitas. Beatus ille, qui à vobis ſecedens in remotas & deſertas ſyluarum ſolitudines fugit. Quia nihil eſt, quod hominem ita peruertat, vt homo. Cùm da- *Num. 16.* ret Deus terram Chanaan Hebræis, primum, quod eis præcepit, *& 33.* hoc fuit: vt omnes eius habitatores deſtruerent ſignificans nihil maiori eſſe hominibus detrimento, quàm homines malos. Ideò *Deut. 4.* ſanctus Moyſes cùm dixiſſet Hebræis, quòd niſi diuinæ legi parerent, Deus eos erat ex terra illa eiecturus in peccatorum ſuorum pœnam, inuocat ſtatim cælum & terram dicens: teſtes

inuoco hodiè cælum & terram citò perituros vos esse de terra, 13
quam possessuri estis: non habitabitis in ea longo tempore, sed
delebit vos Dominus, atque dispergetin omnes gentes: ibique
seruietis dijs, qui hominum manu fabricati sunt ligno & lapide.
Videtis vt prædicit, quòd permixti semel cum idololatris breui
idololatræ fieri debebant, & gentium Deos adorare, vt intelliga
tis quàm periculosa sit malorum familiaritas, quorum exemplũ
plurimum ad malum incitare solet. Et ideò ait; ibi seruiatis dijs.
Quasi dicat cum gentilibus gentiles statim eritis. Quod confir-
1. Reg. 26. mari etiam potest ex eo quod dixit Dauid loquens cum Saul.
Maledicti sunt in conspectu Domini, qui eiecerunt me hodiè vt
non habitem in hæreditate Domini, dicentes: vade serui dijs alie
nis. O admirabilis exaggeratio: ait enim quòd qui causa erant, vt
à Dei populo exularet, & inter gentiles viueret, idem erat ac si il- 14
li dicerent: ito & idola adora, significans rem esse difficillimam
si inter adololatras versetis nõ idololatrari. Quod si gloriosus Bap-
tista, cum mortaliter peccare non posset hominum tamen fa-
miliaritatem tantopere fugit: cur vos fratres imbecillitatis ve-
strę conscij, eos quamuis mali sint non fugitis? imò causa cur eos
ametis & ijs familiariter vtamini potissima est quia mali sunt,
nam bonorum aspectum & familiaritatem fugitis, vt dæmones
crucem.

Secundum quod hic notandum occurrit est. Fugisse sanctum
hunc virum hominum frequentiã, & vrbium strepitũ, vt se diui
Esai. 58. næ contẽplationi dederet. Sanctus Esaias ait vocaberis Sabbathũ
delicatum, & sanctum Domini glorioſum. Qua in re significauit 15
animæ quietẽ, & otium esse diuinarũ rerum contẽplationẽ quæ
res est valdè delicata: et si tantillum distrahimur, facilè amittitur.
Hanc ob causam Dei serui humanas conuersationes quam ma-
Psalm. 45. ximè possunt fugere solent: quod Deus ipse docet dum ait: va-
cate & videte, quoniam ego sum Deus, significans, quòd vt
eius bonitatem, & potentiam consideremus, & ita eius amore
incendamur, necessariũ est vacare à rebus omnibus humanis. Et
Eccles. 38. ita in Ecclesiastico dicitur. Sapientiã scribe in tempore vacuita-
tis. Sapientia est suauis & amabilis Dei delectatio, quæ in anima
Psalm. 101. tẽpore vacuitatis imprimitur. Quarè pro eo quòd nos legimus:
4. Reg. 19. respexit in orationẽ humilium; beatus Hieronymus ex Hebræo
vertit: respexit in orationem vacui, idest, egeni & omni humana

ope

16 ope & conuersatione destituti. Et alibi dicitur; quodcunque reli
quum fuerit de domo Iuda, ideſt, saluatum, mittet radicem deor
sum, & faciet fructum sursum, hoc est, quò magis se quis recõdet,
& si fieri posset sub terra, eò magis in amore & meritis crescet. Tã *Gene. 2.*
ti æstimat Deus animæ quietem, quòd cùm dies omnes creaue-
rit septimo tantũ benedixit. Benedixit diei septimo, & sancti-
ficauit illum. Causa statim affertur, quia in ipso cessauerat ab om
ni opere suo, quod creauit Deus, non benedixit primo sed septi-
mo, ideſt, Sabbatho, vt doceret nos Dei benedictionem, & diui-
næ contemplationis quietem coniungi solere. Quia res est Deo *Cant. 2.*
adeò grata. Sponsus, adiurat filias Hierusalem, nè dormientem
sponsam cæleſti quiete & somno excitent, dicens; adiuro vos fi
liæ Hierusalem per capreas ceruosque camporum, nè suscitetis,
17 neq; euigilare faciatis dilectã, quo ad vsq; ipsa velit. In quo signi
ficatur, quantum sit malum Dei seruos in sua quiete perturbare.
Quapropter obsecro vos fratres diuini huius sponsi nomine
nè cùm iuxta religiosorum monasteria inceditis obscœnis ver-
bis, & importunis clamoribus iustorum animas, quæ Dei spon
sæ sunt, in diuina cæleſtis sponsi conuersatione occupatas per-
turbetis. Cauete enim nè vos Deus ob tam graue facinus se-
uerissimè puniat. Ex hac spirituali doctrina inferre potestis Dei
spiritum & amorem valdè remissum in hominibus esse, qui mag
no cum animi affectu in humanarum rerũ strepitu viuunt. Qua
nam quiete viuere eorum animus potest, qui tanquam fornax
est, vbi innumera ferè desideria fabricantur, & incus, in qua
tot curas assiduè tundunt? ô infœlix homo! qui manè surgis pro
18 prijs desiderijs excitatus & curis; & primum, quod facis est cogi
tare, quonam modo telas ordiri, & retia texere possis, quibus pro
ximos tuos fallas: ita vt à peccato initium ducat dies. O cęcitas!
ò miseria! vt velit homo ob res tam vanas, res tanti momen-
ti, vt sunt cæleſtes, amittere. Si fugimus fratres à procelloso ma-
ri ad portum, si à naui fracta rimarum plena, & naufragio pro-
xima, si ab ædificio ruinam minanti; cur non etiam mundum
fugimus, in quo tot capiti nostro pericula imminentia vide-
mus? Ex hoc quia in hoc strepitu cæleſtium rerum obliti tan-
ta cum perturbatione versamur, fit, vt Dei amor amittatur, &
charitas, quæ quiete tantum acquiritur, & conseruatur. He- *Leuit. 6.*
bræi ignem in altari ad sacrificia perpetuò seruare soliti sunt

at posteà quàm Babyloniorum captiui facti sunt illúm altaris ignem sacerdotes inima quadam spelunca occultarunt: transactis iam captiuitatis annis reuersi ad Hierusalem ignem in spelunca positum quęsierunt, vt narratur in Machabæorum libris: *Matth.1.* & non inuenerunt ignem, sed eius loco aquam crassam, quasi lutum, qua cũ sacrificium aspersissent, solis percussa radijs in ignẽ mutata est, & ita consummatum est sacrificium. Qua in re plurimum notandũ est, quòd dũ Hebræi in Hierusalẽ fuerunt ignẽ in altari habebant. Cùm in Babyloniã profecti sunt ignis mutatus est in aquam, & lutum factus est. Cum ad Hierusalem sunt reuersi aqua rursus in ignẽ mutata est. Qua in re significauit Deus, quòd cùm homines quietè & pacificè viuunt ab humano strepitu remoti, diuini amoris ignem in suorum cordium altari conseruant, quo desideria affectus & opera diuinæ maiestati sacrificãt: at verò si ab hac quiete egressi in Babyloniã proficiscuntur, ignis ille mutatur in lutum, in carnales & sordidos amores, donec ad spiritus quietem, & pacem reuertantur.

Tertiũ quod in glorioso hoc viro animaduerti debet, est, tãto rũ annorum in eo deserto, & in ea vitæ austeritate perseuerantia, Nũc verò si fortè aliquãdò virtutis sumus iter ingressi, vix biduũ vel triduum progredimur, cùm statim labore defatigati minima quaq; de causa ad peccati viam reuertimur. Magnopere prudens *2.Regu.24.* quædam mulier regem Dauid sibi laudare visa est: cùm dixit. Sic est Dñs meus rex sicut angelus Domini, qui neq; benedictione neq; maledictione mutatur. Angelo eum comparauit, qui ab eo quod semel apprehendit non mutatur. Fœlix ille, qui ita virtutẽ amplectitur, vt neque benedictione neq; maledictione, ideſt, neq; prosperis neq; aduersis rebus eã dimittat. Est hæc perseuerantiæ virtus tantæ præstantiæ, vt cùm dixisset Dominus discipulis suis: vos estis, qui permansistis mecum in tentationibus meis: addidit statim, & ego dispono vobis, sicut disposuit mihi pater meus regnum. Vt edatis, & bibatis super mensam meam in regno meo, & sedeatis super thronos iudicantes duodecim tribus Israel. O præmiũ ineffabile quod ijs pollicetur Deus, neq; ait, quia patrem, aut matrem, aut bona vestra reliquistis: sed quia permansistis mecum. Quia perseuerarunt, ideò illis cœleste pollicetur regnum. Et quamuis infirmi & instabiles simus, vt arboris folium, quod vento & sine vento mouetur, &

Luc.22.

exi-

22 exiguo calore arescit, & decidit (Quã ob causam dixit Esaias. Ce cidimus quasi folium vniuersi) nihilominus tamen si Deo inniti mur, perseuerare poterimus, quia de eo qui hoc facit dicitur. Firmabitur in illo, ideſt, Deo, & non flectetur. Et ita diuino hoc auxilio firmatur iustus: vt idem Ecclesiasticus paulo vlteriùs dicat iustus sicut sol permanet, qui nunquam lucem suam amittit. De peccatore autem ait statim, stultus sicut luna mutatur. De chamæleonte narratur, & experientia probatum est, colorem mutare pro diuersitate rerum, quæ illi obijciuntur. Albedini tantum similis non fit; ita vt si rem nigram apponis, niger, si viridem, viridis videatur; quod si candidam, candidus non fiat. O quàm verè hoc de te peccator dici potest, ad quamcunque rem mutaris, 23 cuicumque rei similis fis, præterquam virtutis candori. Apponãtur ludi, voluptates, lucra, vltiones; harum omnium, rerum colorem accipies; at si castitatem, misericordiam, humilitatem pietatem in tuo proximo videas, color iste virtutis & candor nihil in te operatur, huic soli assimilari non vis. Audi infœlix quod Diuus Paulus ait secundum duritiem, & impœnitens cor thesaurizas tibi iram in die iræ, & reuelationis iusti iudicij Dei, qui dedit vnicuique secundum opera eius, ijs quidem, qui secundum patientiam boni operis gloriam, & honorem, & incorruptionem quærentibus vitam æternam: ijs autem, qui sunt ex contentione, & qui non acquiescunt veritati, credunt autem iniquitati, ira & indignatio, tribulatio, & angustia in omnem animam hominis operantis malum. O pœnam seueriſsimam! quam tibi sanctus Apostolus Dei nomine comminatur, eò quòd tam 24 facilis fis, & promptus ad malum: tam durus, & difficilis ad bonum, vos autem iusti lætamini, audientes hæc, quæ Deus pollicetur premia ijs, qui secundum patientiam boni operis vitam æternam quærunt. Vbi boni operis patientia significat perseuerantiam vsque ad mortem. Sic exponit Origenes hũc locum. Et ait; secundum patientiam, quia ad perseuerãtiam maximè necessaria patientia est. Magna enim in virtute repugnantia est, si iniurias ignoscere vis, quanta sit repugnantia, vides, si mundum deserere, & religiosam vitam eligere: quot etiam hîc impedimenta occurrunt? si castus esse vis, si humilis, in vna quaq; tandẽ virtute multa inuenies, quæ patientia superanda sunt. Ait prę terea ijs, qui quærũt vitã æternã. Quia plurimi sunt, qui in bonis

Esai. 64. *Eccles. 15.* *Eccles. 27.* *Roma. 2.* *Origen.*

Psalm. 118. operibus exercentur, sed non propter vitam æternam. Ideò orat 25
Dauid, auerte oculos meos nè videant vanitatẽ, scilicet, nè oculus
intentionis tendat in vanitatem, & appetitũ humanæ laudis: sed
quicquid facit, Deũ tanquam finem spectet. De malis, qui in ma
litia obstinati sunt, ait Apostolus. Qui credunt iniquitati. Crede
re iniquitati est credere nullũ sibi ex iniquitate malũ euenire pos
se, quod quãuis ore fateri non audeant, in suis tamẽ cordibus per
suasi sunt, quamuis male viuant, condẽnandos tamen non esse.
Quia ipsa met iniquitas eos cæcat, & persuadet pœnitentiæ tem
pus non defuturũ. Horũ pœnam (ait) futurã esse iram, & indigna
tionẽ, quia indignabuntur in inferno Deũ appellãtes iniustũ, &
perpetua quadam rabie & furore concitati horrendis blasphe-
Apoc. 16. mijs Deo maledicent, vt dicitur. Æstuauerunt homines æstu
magno, & blasphemauerunt nomen Dei habentis potestatem 26
super has plagas. Tribulatio autem est pœna, qua eos dæmones
afficient. Angustia, quam Dei visione priuati recipient, quæ
pœna est omniũ maxima. O Deus bonitatis immensæ! Hæc di-
cimus, hæc audimus, acsi ad nos non pertinerent. Quæro à vo-
bis fratres, quid vos in hoc tanto discrimine consolatur? quæ
spes animum vestrum erigit? quid nunc animo voluitis? quid
cogitatis? quid nam solatij capitis? quid (quæso) agit ratio? quid
sensus? quid mens atque consilium? si hoc ita est, si hoc veritas
dicit: si fides & credit & confitetur; quomodò qui ita punien-
di sunt tam facilè, tamque leuibus de causis committere au-
dent, quod sempiterno acerbissimoque supplicio vindican-
dum est? Quamobrem adiuro vos sanctissimæ Trinitatis nomi-
ne, vt statim pœnitẽtiam facere incipiatis: & vt in illa perseuere 27
Ephes. 5. tis D. Pauli præceptum seruate, qui Ephesijs ait. Eratis aliquan-
dò tenebræ, nunc autem lux in Domino: vt filij lucis ambulate.
Vt filij lucis Hebraicè significat, vt homines virtuti maxime sub
iecti & dediti. Fructus enim lucis, idest, cordis per pœnitentiã,
& fidem illuminati, est in omni bonitate, iustitia, & veritate, pro
bantes quid sit beneplacitum Deo. Probantes, idest, experimen-
to cognoscentes. Ex quo patet necesse esse vt qui mali fuerunt,
in plurimis virtutibus exerceantur: vt prauos habitus tollant,
& nè ad vitia redeant. Magna profectò miseria est videre, vt nũc
satis sit hominibus dicere: iã peccata mea confessus sum; nihil nè
faciendũ supereſt cùm in tot peccatorum sordibus tandiu vixe-

ris?

28 ris? nullam adhibent diligentiam, vt in virtute perseuerent, quæ maxima Dei iniuria est. Vt Tertullianus affirmat, ait enim huiusmodi homines inter Deũ, & Diabolũ cõparationẽ facere voluisse, videntur & vtriq; seruire. Diabolo quidẽ cùm in peccato erãt, Deo autẽ cũ se cõuertũt. Statuisse tãdẽ melius esse Diabolo seruire, quã Deo, quandoquidem tã cito ad priorem viuendi rationẽ reuertuntur: quod sine timore nec dici nec audiri potest. *Tertull. lib. de pœni.*

Et venit in omnem regionem Iordanis. Non ignorabat Diuus Ioannes quid sibi euenturum esset si egrederetur, multa in mundo se visurum esse sciebat prophana, & diuinæ legi repugnantia, quæ reprehendere sinè vitæ periculo non poterat: nihilominus tamen diuinæ voluntati obtemperat, & omnibus se periculis libenter eius amore exponit. Fallimur si volu-
29 mus Deo seruire in ijs tantum rebus, quæ voluntati nostræ consentanea sunt. Sinite vos fratres à diuino spiritu, non à proprio affectu trahi. Verisimile est Diuum Ioannem si propriam voluntatem spectasset, maluisse in ea solitudine viuere; Deum contemplari, angelorum conuersatione vti, dulcem illam & quietam vitam viuere; quàm tot annos vixerat, verùm in eo instanti cùm factum est verbum Domini super eum, sciens Dei voluntatem esse, vt inde discederet, eam propriæ delectationi antepositi. Ex quo infertur virtutem esse orationem interdum, & contemplationem relinquere. Vt misericordiæ opera cum proximis exerceamus. Hoc significatur in Canticis, *Cant. 8.* vbi loquens sponsus cum sponsa ait. Quæ habitas in hortis amici auscultant te, fac me audire vocem tuam. Vt idem spon- *Matth. 25.*
30 sus dixit: quod feciſtis vni de his fratribus meis minimis, mihi feciſtis. Ita ait in persona vniuscuiusque eorũ. O anima, quæ habitas, & deambulas per diuinæ contemplationis hortos, veni ad hæc hospitalia, & me tua voce, tuis verbis, tuis operibus consolari. Specta hos amicos tuos pauperes & infirmos, qui te videre, & auscultare desiderant. Et ita ait Ezechiel de quatuor *Ezech. 1.* illis animalibus, quòd volabant, & manus hominis sub pennis eorum in quatuor partibus. Quo significatur velle Deum, vt contemplationis alas habeas & simul bonorum operum manus ad proximorum necessitates subleuandas. Et plurimum notandum est, quòd omnia illa animalia manus hominis habebant. Nonnulli sunt, qui Aquilæ alas habent; leonis

autem manus. Orant, missam audiunt, libros legunt deuotos; sed 31
post orationem aut lectionẽ murmurare eos videbitis, negotiari, proximos fallere. Quid prosunt diuinæ contemplationis alæ nisi manus habes hominis, quæ opera rationalia & charitatiua significant? quòd si sublime hoc contemplationis exercitium interdum relinquendum est, vt corporalia misericordiæ opera exerceantur, multò magis, vt exerceantur spiritualia; quia maius est misericordiæ opus animam diuinæ doctrinæ præceptis illustrare: quàm corpori victum, aut vestitum prębere. Sed quia carnales sumus, omnem adhibemus diligentiam in corporum necessitatibus; de anima vero nulla fere cura est. Fraternitates sunt confradiæ quæ carcere inclusos & vinctos visunt, eos alunt, eorum libertatem studiosissimè curant. Bona quidem hæc opera sunt, & sancta. Verùm nulla nè erit fraternitas, quæ 32
animarum curã gerat, vt eas è carcere peccati & diaboli laqueis
2. *Timo.* 2. liberet? vt Diuus Paulus ait: vt resipiscant à diaboli laqueis, à quo captiui tenentur ad ipsius voluntatem. Nulla'ne adhibebitur diligentia, nè vicinus tuus cum concubina tot annis viuat, nè alius animam suam vsuris captiuam habeat: alius vltione & ira, nullus erit, qui eas misera hac seruitute liberet? Hospitalia etiam sunt, vt corpora curentur: & siquis in morbum incidit, aut vulneratur, ibi diligentissimè curatur. Quod quamuis bonum sit, quã tò melius esset, si quæ essent hospitalia ad animorum morbos & vulnera curanda? mulieres sunt, quæ dissolutè vixerunt, & errorem suum cognoscentes honestam & castam vitam libenter susciperent: & cum locum, quo confugere possint, non inue- 33
niant in suis peccatis viuunt. Nonnè videtur magnum esse hoc malum? id omne nascitur eò quòd pluris faciamus corporis, quàm animæ vulnera.

Vt igitur hæc spiritualia misericordiæ opera faceret. D. Ioannes deserti quietem deseruit; *Et venit prædicans baptismũ pœnitẽtiæ in remissionẽ peccatorũ.* Et vt homines ad pœnitentiã incitaret aiebat: quòd Saluatoris aduẽtui iter cæli facilius fieri debebat. Hoc enim ea verba significãt, *Omnis vallis implebitur, & omnis mons, & collis humiliabitur: & erunt prauа in directa, & aspera in vias planas.* Quasi diceret; difficultates omnes, quæ in itinere occurrere possunt, eo aduenientе tollentur. Iter difficile esse solet, si montes habeat & valles, si asperum sit, si indirectum: quæ omnia, erant in le-

34 in lege veteri: vt D. Petrus significauit, cùm dixit. Quid tentatis imponere super ceruices discipulorum iugùm, quod neque nos neque patres nostri portare potuimus? Æquauit omnia Christus redemptor noster, qui iugum nobis dedit suaue, & onus leue. Ex quo patet, maius argumentum & fortius ad probandum cæli iter æquum esse & suaue ijs, qui illud experti sunt (cæteri enim hoc ignorant) hoc esse, Dei filium in hunc mundum venisse: vt hoc iter æquum redderet, & suaue: in quo tantopere laborauit, vt propter hanc causam vitam, & sanguinem effuderit. Dicemus nè igitur non feciſſe, quod voluit, cùm verus sit Deus, cuius perfecta sunt opera? Quidnam de eius infinita potentia, & sapientia ignominiosiùs dici posset? Quòd si tibi cæli iter asperum, & iniquum videtur: ieiunare, orare, eleemosynam
35 dare, & cætera huiusmodi: cauere debes ne hoc sit, quia anima tua diuino amore flagrans non est, qui res difficiles faciles, & suaues reddit. Audi, quid sacra scriptura dicat. Viæ eius viæ pulchræ & omnes semitæ eius pacificæ. Pœnitẽtiam age, animam tuam purifica, Iesum Christum, vere amplectere potentissimum animarum auxilium, & facillimè per hoc virtutis iter incedes, per quod, imò per seuissima martyrij tormenta ipsimet pueri, & virgines transierunt. Quod deplorandũ nobis esset. Illud est, quòd cùm sit peccatis iter adeò difficile & asperum, facile nobis & suaue nostra deprauatione videatur. Vnde ait Dauid. Inimici Domini deficientes, quemadmodum fumus deficient. Quo non modo vanitatum breuitatẽ significare voluit. Verùm etiam mo-
36 lestiam, quam secum afferre solet peccatum. Quid vilius reperiri potest? quid vanius fumo? & tamen ita oculis molestus est: vt lachrymas eliciat, fauces ita constringit, vt spiritum intercludat. Præterea ignis signum est, quæ omnia peccato conueniunt: animam enim cæcat, torquet, & æterni ignis signum est, quo peccator, nisi pœnitentiam agit, conflagraturus est. Plus etiam hoc declarat Hieremias dicens. Vt iniquè agerent laborauerunt. Quòd si antequam fiat peccatum, laboris causa est, quid erit cùm committitur? quid postquam commissum est? Si cepe odor tantum lachrymas excutit: quid faciet cùm manditur? quare si laborauerunt, vt inique agerent: quid cùm iniquè egerũt? Verum sunt homines adeò à seipsis alienati, & tam inuersi: vt vix peccati molestiam, & laborem sentiant: suauissima autem Dei lex difficillima

Act. 15.

Matth. 11.

Prouer. 3

Psal. 36.

Hiere. 9.

ficilima videantur. Rogo igitur vos fratres, vt aliquando resipiscatis,& quantoperè erretis intelligentes, cordis vestri iter præparetis,vt diuinus hic hospes,quem expectamus adueniat. Hîc gratia, vt in alia vita perfrui possimus gloria, ad quam nos perducat idem Iesus Mariæ filius, Amen. 37

In eadem Dominica Quarta In Aduentu Domini

CONCIO SECVNDA.

Anno quintodecimo imperij Tiberij Cæsaris, procurante Pontio Pilato Iudæam, &c. Lucæ.3. 1

VEri hoc loco solet & meritò cur sanctus Euangelista,cùm de glorioſi Baptistæ prædicatione agere vellet, agat priùs de hac gente idololatra, & tam depraua ti temporis mentionem faciat? Huic quæstioni respondetur. Hoc fecisse,vt impletas iam esse prophe

Daniel.2 tias ostenderet, quæ filij Dei aduentum pollicebantur. De statua quadam narratur,quæ caput aureum habebat: pectus verò argenteum, pedes luteos: & abscissus est lapis de monte sine manibus, & percussit statuam in pedibus fictilibus. Quod significabat, cũ genus humanũ à capite aureo, idest, ab aurea illa Patriarcharum ætate, ad luteos illius temporis pedes descẽdisset: in quo tam gen 2
tilium,quàm Hebræorum mores corruptissimi essent. Tunc lapis qui est Christus Dei filius debebat abscindi ex monte, idest, ex sanctissimæ virginis viscеribus luteos pedes percutere,statuã, quæ erat ex gentilitate & Iudaismo composita euertere,& vnam Ecclesiam conficere,quæ ex duarum gentium hominibus formata remãsit. Et ita ait D.Paulus. Quando venit plenitudo tẽporis

Gala.4. misit Deus filium suũ, factum ex muliere. Quæ plenitudo tẽporis est ista? plenitudo peccatorum,plenitudo necessitatis, & indigentiæ humanæ. Hanc ob causam filij Dei aduentus promissus,

Ose.6. erat vt pluuia serotina, & quasi imber nobis serotinus ait Oseas.

Quia

3 Quia huiuſmodi pluuia tunc decidere ſolet, cùm terra aqua maximè indiget, & minima eſt meſsis & fructuũ ſpes. In maioribus neceſsitatibus ſolet Deus maiori ſuccurrere auxilio. Cùm Ieroboam decem tribuum regem ſe videret electum, nè cum rege Iuda iterum coniungerẽtur, & in vrbem Hieruſalem diebus feſtis, vt lex iubebat, ad ſacrificia conuenirẽt: duos vitulos cõflauit, & tẽpla duo ædificauit, & ibi vniuerſos ſacrificare iuſsit. Tantæ igitur neceſsitati opẽ tulit Deus, viros duos ſanctiſsimos mittẽs Heliam & Eliſeum. Antequã vituli fierent & tẽpla, non erant in Iſrael huiuſmodi homines: ſed tũc cùm neceſsitas poſtulabat extiterũt. Ita tantæ tyrãnidi, & ambitioni, vt narrat hoc loco ſanctus Euãgeliſta, mederi voluit Deus mittẽs D. Ioannẽ, & poſteà filiũ ſuum vnigenitũ: vt tot tantiſq; malis mederetur. Ex quo colligi 4 poteſt, quantũ Deo debeamus: qui vt ſua in nos beneficia conferat, non merita noſtra, ſed immenſam eius clementiam ſpectat. At ècontra infœlix homo nulli benefacere ſolet, neque parentibus, neque filijs ſine propria vtilitate. Si ad ſublimẽ aliquem locum vultis aſcendere, ſcalam, quamuis grauis ſit & oneroſa, proprijs humeris geſtatis: ſed cùm ea iam vſi eſtis, in angulo collocatis, & nunquam eius recordamini, niſi cùm neceſsitas poſtulat. Cum veſtro proximo tanquam ſcala vti vultis, vt eius fauore, & auxilio, id quod optatis, conſequamini. Tunc eius moleſtias æquo, & libenti animo fertis. At cum nulla ab eo ſperari poteſt vtilitas, quamuis frater ſit: imò & pater veſter ſtatim obliuiſci ſoletis. Vna ex præſtantioribus perfecti Chriſtiani virtutibus eſt: abſque vlla vtilitate benefacere. Imò ijs etiam, qui ma- 5 lefaciunt, & nos odio proſequuntur cæleſtis patris imitatione, qui ijs, qui eum offendunt, benefacit. Super ea verba dixit Dominus: Deus, non eſt bonum hominem eſſe ſolum, faciamus ei adiutorium, ait D. Chryſoſtomus. Quomodo Domine dicis nõ eſt bonũ hominem eſſe ſolum? Imò optimum videtur, cur dare illi vis adiutorium, cùm ſcias hoc illi incitamentum eſſe ad malum? & reſpõdet, benedicis Dñe, nos erramus. Plures vis eſſe malos, quibus ignoſcas, quàm vnum tantum iuſtificatum, qui te laudet, & glorificet. Nõ placet Deo peccatores eſſe, ſed ſiiam ſunt, ijs ignoſcere, & benefacere placet. Benedictus, & glorificatus ſit talis Deus. Beatos illos, qui eum quã maxime poſſunt, imitari ſtudẽt. Apud D. Lucã quædã Samaritanorũ inhumanitas narratur,

3. Reg. 12

ſimile.

Chryſoſtom.

Luc. 9.

qua

qua cum Christo redemptore nostro vsi sunt. Nam eò quòd ad 6
Hierusalem proficisceretur, vt ibi pascha celebraret, eum hospitio excipere noluerunt. Cùm inter eos, & Hierosolymitanos magna esset de tẽplo controuersia: eius itaque discipuli cum tam viderent inhumanitatem dixerunt. Domine, vis dicimus, vt ignis descendat de cælo, & consumat illos? Ferri nè potest tanta inhumanitas, vt pedestri tot stadiorum itinere defatigatos, & fame propè enectos excipere nolint? non ignorabant discipuli Samaritanos neminem excipere, qui illac ad templum iterfaceret: & quamuis fame & itinere debilitati essent. Veritatem tamen fateri maluerunt, se ad vrbem Hierusalem proficisci, quàm hoc negando periculum, quod imminebat, euitare. Ne, scilicet, si hoc dicerent, ejicerentur, vt vere accidit. Tantus erat in Apostolorum 7
animis veritatis, & simplicitatis amor. Conuersus autem Dominus increpauit illos dicens: nescitis cuius spiritus estis. Filius hominis nõ venit animas perdere, sed saluare, ideſt, meministis nè filios Deivos esse, eius Dei qui totus amor est & misericordia? Quo modo hæc dicere audetis? talis patris filij vltionem petere nõ debent. O ineffabilem redemptoris nostri clementiam! quis nam est, qui cùm Christianus vocetur, malũ pro malo reddere audeat? quin mãsuetissimi agni clementiã animaduertite, qui cùm reuerteretur, eos, qui eum eiecerant, cælesti sua doctrina cõuertit. His rebus nõnulli frigide, & ineptè respondent. Christus Deus erat, ego vero homo sum peccator & infirmus: & ideo nihil mirũ est, ipsum hoc præstare potuisse, quod ego nõ possum. O stulte tuis verbis te conuincere volo, & probare hanc ipsam ob causam te hoc facere debere. Si Rex scopas proprijs manibus acciperet, & 8
domum ipsemet mundaret, & verreret: & militi alicui diceret, vt idem faceret, quandoquidem ipsemet rex hoc faciebat: nonne ineptus vobis miles videretur si diceret? Rex hoc fecit, quia Rex est, ego pauper sum. Imo hoc contra te est, si Rex cùm Rex sit hoc facit: cur tu vilis & infimus homo non facies? Eodem modo, si Deus cùm Deus sit, tam facile ignoscit iniurias, & bonum pro malo reddit: cur tu idem vilis creatura non facies? nescitis cuius spiritus estis. O vos qui vestra scientia, dignitate & pecunia vlciſci iniurias vultis: vt discipuli illi, qui sua potentia ad eam inhumanitatem vlciſcendam vti volebant. Non ita Samuel, quem cùm Hebræi contempsissent: cùm ab eo se gubernari nollent, ijs

tamen

9 tamen dixit. Absit autem à me hoc peccatum in Domino, vt cessem orare pro vobis: & docebo vos viam bonam & rectam. Quid respondebunt, qui euangelica lege viuunt, si veteris legis homines suis inimicis ignoscebant, & bonum pro malo reddebant. *1. Reg. 12.*

Factum est verbum Domini super Ioannem in deserto. Viginti & quinque annos Sanctus vir in ea solitudine vixerat, cum Deo communicans, & ab eo discens, quod mox prædicaturus erat. Ex quo patet, quod vt diuina conuersatione fruamur, non solum à malis, verum etiam à bonis interdum recedendum esset. Nobiliores aues nunquam inter homines viuunt, quia varias illis tendunt insidias: sed in syluis, vbi quietè, & maiori cum libertate morantur, ibi suos sibi nidos faciunt, & suos filios absque vlla molestia alunt: ita homines spirituales, vt aquila de qua ait Iob. Nunquid ad præceptum tuum eleuabitur aquila, & in arduis ponet nidum suum? in petris manet, & in præruptis silicibus commoratur: inde contemplatur escam, & de longe oculi eius prospiciunt. O beatum Dei seruum, qui quietis locum sibi quærit: ibi plorat, ibi orat, ibi ieiunat, ibi contemplatur sine vllo impedimento Deum. Ducam eam in solitudinem, & loquar ad cor eius, dixit per Oseam Deus. Est Deus amans, modestus, & pudens qui nisi dilectam suam solam videt, loqui non audet, neque suum cor illi detegere. Ideo Diuus Bernardus aiebat. O anima mea sola esto, vt illi soli te solam serues, quem ex omnibus elegisti. Primum quod optat sponsa est. Osculetur me osculo oris sui. Et in textu Græco legitur. Osculetur me osculis, siue ab osculis oris sui. Non vnum tantum osculum petit, sed plura. Quo significatur animam vero Dei amore flagrantem non breui tantum spirituali conuersatione contentam esse, sed longa & diuturna: non vnum, aut alterum donum à sponso velle recipere, sed plura. Ea etiam verba, quæ paulò post ait: introduxit me Rex in cellaria sua, non solum ineffabilem voluptatem, & omni humana voluptate maiorem significant: verum etiam quandam ab omni humana conuersatione separationem, per quam anima nulla re occupata tota in Dei corde includitur. Neque mirum est, quòd qui semel Deum gustauerunt, solitudinem ament: nam ipse quoq; Iulius Cæsar dicere solebat. Nunquam se minus esse solum, quàm cùm solus erat. Interrogatus autem *Simile.* *Iob. 39* *Osea. 2.* *D. Bernar.* *Cant. 1.*

10

11

tem cur hoc esset, respondit: illos nos habere debere socios, qui 12
nos meliores reddant: eos verò fugere, qui deteriores nos redde-
re possunt? Si igitur viuorum societatem quæro, omnes ad ma-
lum pronos video, nam si in re aliqua boni sunt, in pluribus ma-
li sunt. At verò cùm solus sum mortuorum societate, & familia-
ritate fruor: eorũ gesta lego, & virtutes, quæ calcaris mihi instar
sunt, vt eos æquare, aut etiam superare studeam, quod viui nõ fa-
ciunt: imò me tanquam fræno retardant, ne ad id, quod opto, cõ
tendam. Attendite gentilis verba, & pudeat eos qui doctrinam
Euangelicam profitentur, ita solitudinis esse inimicos: vt nè vnã
quidem horam in sanctorũ vita & gestis legendis insumere sciãt:
vt virtutem eorum imitatione incitentur, aut certè in diuinis re-
bus contemplandis, vt diuinus in nobis amor excitetur. Sed fex-
centas nobis familiaritates, & confabulationes inquirimus, qui- 13
bus animus in varias partes distrahatur. Nolite, obsecro fratres,
rem adeò pretiosam, vt est tempus, ità contemnere. Recordami
ni illius præcepti diuinitus diuo Antonio dati. Si vis saluari fu-
ge honores & homines.

Cùm igitur in hac solitudine viueret gloriosus Baptista, factũ
est verbum Domini super eum, iubens, vt inde egrederetur ad
prædicandi munus. Animaduertite, ex quo loco efficacissimum
Act. 13. hunc prædicatorem Deus eduxerit. Erãt in Ecclesia Antiochiæ
prophetæ & doctores: ministrantibus autem illis Domino, & ie-
iunantibus dixit Spiritus sanctus: segregate mihi Paulum & Bar
nabam in opus, ad quod assumpsi eos. Tunc ieiunantes, & oran-
tes imponentesque eis manus dimiserunt illos. In hoc occupaba 14
tur gens illa à Deo dilecta in oratione, scilicet, & ieiunio, & ex ea
elegit Deus Paulum & Barnabam in opus suum. O patres Præ-
dicatores! nõ nego mundi doctores & magistros proficere posse,
quamuis vestibus induti incedant, quas eorum dignitas, & autho
ritas postulat: non nego mulis & curribus vehi posse, hoc enim
negare temeritatis esset: nihilominus tamẽ plus meo iudicio pro
ficerent, si homines essent ieiunio, orationi & pœnitentiæ dedi-
ti, & sine tanta pompa viuerent. Hoc enim sanctæ prædicatio-
nis opus est, Domini vineam colere: vineæ autem cultor & ope
rarius vestibus oneratus inutilis ferè est. Ligonem enim altius in
figere non potest: quòd si vestes deponat, liber remanet & leuis
ad opus, & plus vnus vel alter ligonis sui ictus facit, quàm cæte-

rorum

15 rorum decem. Ita Prædicatores, qui humanis rebus exuti pœni
tentiæ ſibi vitam elegerunt, plus auditorum animas penetrant, &
altius Dei verbum in humanis cordibus imprimunt.

Notandum etiam hoc loco eſt Diuum Ioannem prædicatoris
munus non propria authoritate ſuſcepiſſe, ſed à Spiritu ſancto
ei fuiſſe demandatum. Idem de ſe affirmat Diuus Paulus, his ver *Rom. 1.*
bis. Paulus ſeruus Ieſu Chriſti, vocatus Apoſtolus, ſegregatus in
Euangelium Dei: vocatus & ſegregatus, ideſt, non mea autho-
ritate hoc facio, ſed vocauit me Deus, & ſegregauit tunc, cùm
minus id cogitabam. Vocari debemus, & trahi ad hoc munus: &
ſi idonei nobis eſſe videmur, tunc ſuſcipiendum eſt, ſed maxi-
mo cum timore. Quot excuſationes afferebat Moyſes cùm iu- *Exo. 3 & 4.*
bebat illi Deus, vt in Ægyptum proficiſceretur. Et quamuis
16 Deus diceret illi, perge, ego ero tecum, & ego ero in ore tuo do-
cebo te, quid loquaris: ſe tamen excuſabat dicens. Obſecro Do-
mine mitte, quem miſſurus es. Donec vidit Deus iratum, tunc
enim obtemperauit. Heu, heu, & millies heu, hodie ambiunt di-
gnitates, & in primis Eccleſiæ prædicare volunt, & cùm ambi-
tione pleni ſint, eam animarum vtilitate velant. Cor mundum *Pſal. 50*
crea in me Deus, & ſpiritū rectū innoua in viſceribus meis: & ſpi
ritu principali cōfirma me, aiebat Dauid. Cur, ò ſanctiſsme Rex
tot à Deo virtutes petis? Reſpondet. Docebo iniquos vias tuas.
Hæc omnia, neceſſaria ſunt, vt prædicatoris munus recte fiat,
& quod maximè notandum eſt, cùm Dauid leones diſcerpſit,
& vrſos: cum Gigantem occidit, tantum à Deo auxilium petiſ-
ſe non legitur. Vt verò malos doceret iam videtis, quot petat:
17 quia nimirum difficilius hoc eſt, quam Leones & Vrſos occide-
re. Eliſeus etiam duplicem à Deo ſpiritum petijt, vt recte ſuo fun *4. Reg. 2*
geretur munere, quia qui prædicat, & zelum habet cùm honora
tur, cùm vero excitatur inuidia, deterritus vera, quæ antea liberè
dicebat, dicere non audet, hic duplicem ſpiritum, non habet.
Non ita faciendum eſt, ſed vt Diuus Paulus ait. Exhibeamus *2. Cor. 6.*
nos metipſos in omnibus, ſicut Dei miniſtros, in multa patien-
tia per arma iuſtitiæ, à dextris & à ſiniſtris, per gloriam, &
ignobilitatem: per infamiam & bonam famam. Hoc eſt du-
plicem habere ſpiritum, libere & palàm vera dicere, cum neceſ-
ſitas poſtulat.

Et venit in omnem regionem Iordanis, vt baptizandi munere fun-

gi

gi posset, ad locum venit aquis abundantem. Discamus hinc 18
fratres locos quærere opportunos ad benefaciendum: ita vt ipsi
met loci bonorum operum occasionem præbeant. Cùm Esaias
Isai. 38 dixit ad regem Ezechiam infirmum: dispone domui tuæ, quia
morieris tu, & non viues: conuertit Ezechias faciem suam ad pa
rietem, & orauit ad Dominum, & fleuit fletu magno. Super
D. Hierony. quod ait Diuus Hieronymus, conuertisse se ad parietem, vt ora
3. Reg. 7. ret, & fleret. Quia cùm Salomon templum ædificaret, ædes suas
iuxta templum ita ædificauit, vt idem paries esset templo, & do
mui regiæ cõmunis: vt quæ occurrerent negotia, de ijs cum Deo
agere faciliùs posset. Ita etiam sacerdotes omnes iuxta templa
habitare solebant: vt hæc maioris esset virtutis, & deuotionis oc
Num. 1. casio: & in Numer. iussit Deus. Leuitæ per gyrum tabernaculi 19
figent tentoria, ne fiat indignatio super multitudinem filiorum
Israel: & excubabunt in custodijs tabernaculi testimonij. Põde
rate verba illa, ne fiat indignatio, quibus significat Dñs, quod Le
uitæ illi, & Sacerdotes iuxta tabernaculũ habitabãt tanquã patro
ni populi, vt eorũ meritis, & oratione Deus populo benefaceret.
Hodie verò propter peccata nostra omnia permista sunt, omnia
confusa, sicut populus, sic Sacerdos: nemo iam locorum oppor
tunitatem quærit, vt melius suo fungatur officio. In ea loca pro
pe Iordanem venit Ioannes prædicans Baptismum pœnitentiæ
in remissionem peccatorum. Duo maxime singularia de sanctis
simi huius viri prædicatione notantur. Primũ est, quòd cùm pœ
Luc. 3. nitentiam prædicaret, ait Diuus Lucas, quòd ipsimet, quibus in
suo sermone dixerat, Genimina viperarum, quis ostendit vobis
fugere à ventura ira: eius efficacissimis verbis conuersi illi dice- 20
bant: quid faciemus? ille verò respondebat, qui habet duas tuni-
cas det non habenti: & qui escas similiter, res admiratione digna
hominibus tam perditis, vt Dei misericordiam consequantur,
præcipere, vt misericordia cum pauperibus vtantur, Idem præce
pit veritatis magister Christus Dei filius Pharisæis apud eundẽ
Luc. 11. Diuum Lucam, vbi rem animaduersione dignam inuenietis: ea
hæc est. Narrat Diuus Lucas, vt Christus redemptor noster, Pha
risæos, & legis peritos seuerè reprehenderit, dicens. Væ vobis
pharisæis, qui diligitis primas cathedras in synagogis, væ vobis,
quia estis vt monumenta, quæ non apparent. Væ vobis legis pe
ritis, qui tulistis clauem scientiæ: ipsi non introistis, & eos, qui
introibant

21 introibant prohibuistis. O Deus infinitæ potentiæ quam aspera reprehensio, quæ tam sæua comminatio, ipsummet Deum toties hominibus dicere, væ vobis. Post huiusmodi minas, quisnam existimaret, aliquam huiusmodi hominibus salutis spem esse reliquam? At scitote ijs ipsis hominibus, in eodem capit. eundem Dominum dixisse. Veruntamen quod superest, date eleemosynam, & ecce omnia munda sunt vobis. Quid nam addi potest ad eleemosynam laudandam? potestne hoc verbis exaggerari? si hos eleemosyna mundare potest, quemnam mundare non poterit? non hoc illis ideò dixit, eo quòd nullum aliud remedium esset ad eorum peccata mundanda: sed quia illi teneri erant, delicati, & sui ipsius amatores: & ideò asperiora, & difficiliora remedia non recepissent. Idem nos dicere meritò possumus nostro-
22 rum temporum diuitibus, qui cum ad pœnitentiam, ad orationē, ad humilitatem & difficiliora virtutis opera, tam idonei nō sint: cum delicijs omnibus, & voluptatibus affluant, nisi ad eleemosynam confugiunt, omne salutis iter aliquo modo clausum ijs esse videtur. Et ita dixit Daniel. Magno illi peccatori Nabuchdonosor. Consilium meum placeat tibi, & peccata tua eleemosynis redime. Quod si hoc ita est, dic mihi obsecro, ô peccator, quem nam fundum maioris redditus, quam nam supellectilem maioris vtilitatis tua tibi pecunia poteris comparare: quām te à tuis peccatis mūdare? quòd nisi maturè facis, in ignem æternum sine vlla dubitatione cito deijciēris. Vtinam Deus ob suam clementiam mentis tibi oculos aperiret, vt hæc tandem intelligeres. Non tamen ex his inferre debetis fratres si in peccato estis, *Dani. 3*
23 sola eleemosyna veniam vos esse consequuturos, sed docere tantum vult Dominus eleemosynam dispositionem esse ad pœnitentiam, quæ si fiat: posteà etiam eleemosyna redimuntur peccata, ideſt, pœna, qua propter illa in purgatorio peccator afficiendus erat. Duas præterea tunicas habenti iubet D. Ioannes vt alteram det non habenti. Nunc autem tres & quatuor habetis, & nullam pauperibus dare vultis, nisi cum laceræ iam sunt, & inutiles. Non attenditis fratres dicere Diuum Paulum, Qui parce seminat parcè & metet, & qui seminat in benedictionibus, de benedictionibus & metet. Conuenientissime seminare vocat Apostolus eleemosynam dare. Nam quemadmodum diuerso tempore seminatur, & metitur: ita in hac vita eleemosyna dan- *1. Cor. 9.*

da eſt, vt in alia fiat gloriæ meſsis. Et quemadmodum frigora, & niues vberiorem faciunt ſementem: ita perſequutiones, & contradictiones in virtute augent merita: & mirum omnino eſt huiuſmodi ſementem ſi in terra ſterili fiat, maiorem fructum reddere, quam ſi in fertili fiat, hoc eſt, quod pauperibus datur, qui ſunt terra ſterilis magni eſt meriti in cælo non quòd diuitibus da tur. Ideò dixit Dominus, cùm facis conuiuium voca pauperes, & debiles, & hic D. Ioānes ait, det non habenti. *Luc. 14.* 24

Secundum in hac diui Ioannis prædicatione notandum eſt, quòd non ſolum publicè eum concionantē audiebant: ſed vnuſquiſque priuatè quid ſibi faciendum eſſet interrogabat. Milespublicanus, diues, pauper, nobilis, ignobilis: & omnis ordinis homines, vt narrat hic Diuus Lucas. Hæc vna ex cauſis eſt, cur noſtrorum temporum concionatores parum proficiant, quia audi- 25 tores hic tantum eos audiunt: priuatim autem, quid vnicuique conueniat nullus ferè eſt, qui petat, concionator non poteſt doctrinam omnibus, accommodatam hoc loco afferre, ſed communis eſt, & vnicuique ſufficere non poteſt, vendit veſtiarius plurima veſtium genera, quæ cum ad corporis tui magnitudinem factæ non ſint, tibi ex omni parte conuenire non poſſunt: at ſi ſartor veſtem corpori tuo aptam & æqualem faciat, tunc nec longior erit nec breuior: ſed optime quadrabit. Concionator in pulpito eſt quaſi cōmunis doctrinæ mercator, quid vnicuique conueniat ſcire nō poteſt, neque decet vt hoc loco iniuria quiſquam & ignominia notetur: quia pulpitum non eſt actus inquiſitionis, vbi datur pœna ſecundum allegata & probata: ſed cathedra potiùs eſt, vbi docere, monere, & reprehēdere debemus: non pœ 26 na & ignominia afficere. Et ita parū in virtute proficitis. Quòd ſi vnuſquiſque priuatim prædicatorem adit: tunc ille præcepta tibi tradere poterit, quæ tuæ neceſsitati conueniant. Accidere enim poteſt duos eundem habere ſcrupulum: & tamen circunſtantias vtriuſque ita eſſe diuerſas, vt diuerſo remedio opus ſit. Et quò homines in maiori dignitate poſiti ſunt, eò magis priuatis hominum prudentum conſilijs egent, qui & ſcientiæ & conſcientia præditi ſint. Et ita ait D. Ioannes. Hanc ſibi eſſe viſionem oſtenſam. Ecce ſedes poſita erat in cælo, & ſupra ſedem ſedens: & in circuitu ſedis ſedilia vigintiquatuor, & ſupra thronos vigintiquatuor ſeniores ſedētes. Ita vt ſedēs in throno à ſenibus *simile.* *Apoc. 4.*

cir-

27 circundaretur. Eodem modo qui in aliqua dignitatis ſede collocatus eſt, ſenes circa ſe habere debet qui non tantum annis quantum ſcientia & virtute ſint ſenes, quia ſenectus venerabilis non diuturno tempore, neque annorum numero computata. Cani enim ſunt ſenſus hominis. Et ita dixit Deus Moyſi, Congrega mihi ſeptuaginta viros de ſenioribus Iſrael, quos tu noſti, quòd ſenes populi ſint: vt ſuſtentent tecũ onus populi. Cùm ait, quos tu noſti, quòd ſenes ſint, ſignificat ſe non de ſenibus loqui, qui canos in capite habent. Hos enim omnes ſenes eſſe vident: ſed de ijs, quos ipſe prudentes eſſe expertus erat. Sunt nonnulli ætate iuuenes, qui ſunt ſcientia & virtute ſenes. Adoleſcens erat Timotheus, & ita eum vocat D. Paulus dicens. Nemo adoleſcentiam tuam contemnat. Nihilominus tamen eum creauit Epiſcopum, 28 & alios eo ſeniores reliquit, & cùm Epiſcopi conditiones referret, nullam ætatis mentionem fecit, quia vir iuſtus, honeſtus, grauis, & prudens quamuis paucorum annorum ſit, ſenex exiſtimari debet. In Geneſi etiã dicitur: Iſrael autem diligebat Ioſeph ſuper omnes filios ſuos eò quòd in ſenectute ſua genuiſſet eum. Vbi Lira in Hebræo ſic eſſe ait, eò quòd genuit illum filium ſenectutis, hoc eſt, quia quamuis paucorum eſſet annorum, ingenio tamen & virtute fratres ſuperabat. Et ita eos quamuis minor eſſet reprehendebat. Tales igitur viros adire debemus dicendo, quid faciemus? vt hi D. Ioanni dicebant, & hi præcipuè (vt diximus,) qui in aliqua dignitate poſiti ſunt.

Sapi. 4. *Num.* 11. *1. Timo.* 4. *1. Timo.* 3. *Gen.* 37. *Lira ſuper Gen.* 37.

Ait ſanctum Euangelium, quòd prædicante Diuo Ioanne impletum eſt, quod dictũ erat per Iſaiam. *Vox clamantis in deſerto.* 29 vbi vocem Diuum Ioãnem appellat. Plurimi ſunt prędicatores qui vocẽ habent, ſed vox ipſi non ſunt, quia aliud prædicat vox, aliud vita, & mores. Non prædicabat D. Ioãnes, aliud Euangeliũ noſtro melius, neq; maiores profitebatur veritates: & tamen ad eius vocẽ Iudæa omnis, cõtremuit, neq; Helias cũ tantum regi timorem ſuis vocibus incutiebat. Verum aliud in eorum vita virtutis exemplum à noſtro diuerſum ſpectabant: lachrymis eos conſumptos contemplabantur, in cibo parcos, inveſtitu aſperos: vt ipſum vitæ genus timorem, & admirationem afferret. Clamabat autẽ hæc vox. *Parate viam Domini.* Quàm benè hoc huic tempori conuenit, in quo æquum eſt, vt nos ad hũc Domini aduentum præparemus, & quamuis hoc à nobis ſuperioribus omni

Iſai. 40. 3. *Reg.* 19.

bus diebus factum sit, nunc maiori diligentia faciendum est. 30
Quia cõmunis est Philosophorum sententia, naturalem motum quò magis accedit ad finem, eò maiori impetu, & leuitate ferri: & cùm hic aduentus motus quidam fuerit & cursus spiritualis, ad redemptoris ortum: nunc cùm propinquiores huic fini simus
simile. æquum est, vt feruidiores & diligentiores simus. Qui chirothecas induere vult solet priùs oris halitu calefacere vt eas calidas, manus inueniat: idem in toto hoc Aduentu Ecclesia præstitit: corda enim nostra tot prædicationibus, tot spiritualibus canticis, tot admonitionibus, tot ieiunijs & orationibus tanquam oris sui spiritu calefecit: vt cum diuina illa manus aduenerit, quam nunc tanta cum efficacia petit dicens: emitte manum tuam de alto, animas nostras dispositas inueniat, vt in ijs admirabilia operari possit. Faxit Deus, nè nos adeò frigidos in- 31
ueniat, vt ea nostræ indispositionis causa operari nolit, vt sæpè contingere solet. O quantoperè deplorandum est, quòd eo tempore in quo clamat Ecclesia, Parate viam Domini, nihil tamen eius vocibus mouemur: sed in nostris peccatis lenti, & ocio si sedemus. Clamat illa parate, nos vero remissis animis aliò diuertimur. O Christe vere animarum nostrarũ amator, quibusnam verbis conqueri potero de tanta disconuenientia, & inordinatione, quæ sanctissimo hoc natiuitatis tuæ tempore fieri solet, inordinatio, in conuiuijs, in vestibus, in lusibus, in risu, in conuersationibus, & familiaritatibus: ita vt cum innumerabiles tibi pro tam singulari beneficio gratias agere deberent: tunc maioribus te iniurijs afficiant. Obsecro igitur vos fratres per maximum illud diuini huius sponsi amorem, quo nos ab alto 32
dilapsus inuisit: vt huiusmodi vanitates & ineptias eijciatis, vt ob omni malo vacui vestrorum cordium ianuam illi aperiatis, in quibus gratia nascatur, qua acquiritur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

In eadem

In eadem Dominica Quarta In Aduentu Domini

CONCIO TERTIA.

Anno quintodecimo imperij Tiberij Cæsaris, procurante Pontio Pilato Iudæam, &c. Lucæ.3.

NTer clariores de Christi filij Dei in hunc mũdum aduẽtu prophetias, ea esse videtur, quæ extat in Genesi, vbi patriarcha Iacob iam moriturus, dixit. Nõ auferetur sceptrum de Iuda, & dux de fœmore eius, donec veniat qui mittendus est, & ipse erit expectatio gentium. Verùm ex his verbis, non auferetur sceptrum, donec veniat: magna oritur difficultas, nam cùm Christus redemptor noster, natus est, iam triginta duos annos Herodes Idumæus regnauerat, qui Gentilium & externorum regum in Hebræa gente primus fuit. Ille nimirum, de quo Diuus Matthæus ait. Magorum aduentu turbatum esse. Ex quo sequitur à gentibus expectatum Hebræorum sceptro deficiente non aduenisse, sed triginta duobus annis postquam ab Hebræis regnũ est translatum ad gentes. Quomodò igitur ait: non auferetur sceptrum, donec veniat? Huic dubitationi Diuus Hieronymus respõdet, quòd vltimus, qui ex Iudæis in Iudæa regnauit fuit Hyrcanus, cuius filiam, quæ Marcana dicebatur, Herodes vxorem duxit. Cùm verò Hyrcanus à Parthis captus esset, Romam Herodes profectus est, & ab Augusto Cæsare, & senatu Iudææ regnum eò quòd Hyrcani gener esset, obtinuit. Quod per annos vnum & triginta magna cum tyrannide & crudelitate gessit sine Iudæorum consensu, qui externum hominem admittere ad imperium noluissent, sed tandem vt erga eos benignior esset, eum vt regem legitimum recipere decreuerunt, tyrannidis suæ anno trigesimo primo, in quo Christi redemptoris nostri incarnatio fuit, natiuitas autem sequenti anno nimirum tri-

Gen.49.

Matth.2.

D. Hiero. super Isai.1.c.

Eusebius in Chronicis. gesimo secundo, vt affirmat Eusebius. Et ita tunc hæc prophe- 4
tia impleta est: quia tunc sceptrum tribus Iuda defecit. Antea
enim defeciſſe dici non potest, quia vi potius vsurpatum erat.
Nam cùm quid vi vsurpatur non ideo eius dominium ad eum,
qui vim facit, transit: sed quod tu propria voluntate tradis, tunc
Philo, lib. 2. tuum non esse verè dici potest. Philo etiam breui, de tyrannica
hac vsurpatione agit, tribui Iuda facta. Hoc Herode mortuo di-
uisum est regnum in quatuor gubernationes, de quibus hoc lo-
co sacrum Euangelium loquitur dicens. *Anno quinto decimo. &c.*
Vbi considerare possumus, quòd terram illam Abrahæ à Deo
Gen. 12. & 15 toties promissam: cũ ait, ego Dominus, qui eduxi te de Vr Chal
dæorum, vt darem tibi terram hanc, vt possideres eam. Nunc ijs
propter eorum peccata abstulit. Hæc est diuinæ iustitiæ consue
tudo, regna & possessiones sæpius auferre propter possessorum, 5
aut eorũ parentum peccata. Nullum legitur publicum cõmisisse
peccatum Roboam Salomonis filius, cum duodecim regni sui
partium decem quæ ab eo defecerunt amisit: & cùm copias face-
3. Reg. 12. ret, vt eas recuperaret: venit Dei nomine propheta Semeias, qui
ei dixit. Hæc dicit Dominus, Non ascendetis, nec bellabitis con
tra fratres vestros filios Israel à me enim factum est verbum hoc,
id est, cum Deus nihil faciat, neque fieri permittat sine causa, cer
tissimum est, flagellum hoc passum esse Roboam propter paren
tis sui Salomonis peccata. Ita sæpè accidit, vt hæreditas, aut di-
gnitas, quæ ad te iure pertinebat, occulto Dei iudicio alteri adiu-
dicetur propter tua, vel parentum tuorum peccata: & hinc est
cur tot sententiæ contra notoriam, & publicam iustitiam feran-
tur, & tot proprijs possessionibus & dignitatibus spolientur. De 6
Saul etiam sacra scriptura, narrat regnum illi esse à Deo ablatum
3. Reg. 2. ob eius peccata. Quod cùm consideraret Dauid dixit. Morti iam
proximus successori suo Salomoni. Obserua vt custodias man-
data Domini, vt confirmet Dñs sermones suos, quos loquutus
est de me dicens. Si custodierint filij tui viam meã, & ambulaue-
rint in veritate, non auferetur tibi vir de solio Israel, & quia Salo
mõ in ea veritate nõ ambulauit, ablatũ est eius successori regnũ.
Heu peccator infœlix, nisi te corrigis tua tibi bona, vitam, &
Matth. 8 gloriam Deus eripiet: quamuis Christianus sis. Et ideò dixit Do
minus. Filij regni ejcientur in tenebras exteriores.

Cùm horum principum Gentilium Sanctus Euangelista

men-

7 mentionem feciſſet: ſtatim ſacerdotum mentionem facit. Huiuſmodi erant illi ambitioſi, nempe & ſimoniaci: vt Gentiles ijs præferendi eſſent. Hoc illud eſt, quod Dominus dixit. Quod *Matth. 5.* ſi ſal euanuerit, ad nihilum valet vltra, niſi vt mittatur foras, & conculcetur ab hominibus. Et paulò poſt ait: qui ſoluerit vnum de mandatis iſtis minimis, & docuerit ſic homines, minimus vocabitur in regno cælorum. Ex hoc etiam colligi poteſt, principum vno eodemque regno multitudinem peccatorum pœnam eſſe: cùm propter Hebræorum peccata permiſerit Dominus, tot in eo regno dominari. Et ita ait Salomon. *Prouer. 28.* Propter peccata terræ multi principes eius. Ex quo in rebus publicis diſcordiæ plurimæ, & damna naſcuntur. Notate præ-
8 terea fratres, quòd perditiſsimis his temporibus glorioſus Baptiſta, in tanta ſanctitate viuebat: vt intelligatis malos, niſi vos ipſi vultis, parum vobis nocere poſſe. Nam (vt ait Diuus Pe- *1. Pet. 3.* trus) quis eſt, qui vobis noceat, ſi boni æmulatores fueritis? Sed etſi quid patimini propter iuſtitiam, beati, plurimum refert, vt boni ſimus æmulatores, quamuis enim plurimi ſint mali, nunquam tamen deerunt boni, quos imitari poſsimus. Et ſi mundus huiuſmodi eſſet, vt nihil in eo imitatione dignum videres: cum Dauid dicere poſſes. Introibo in potentias Domi- *Pſal. 70.* ni: Domine memorabor iuſtitiæ tuæ ſolius. Potentiæ Domini vocantur Angeli, quia eius potentiæ executores ſunt. Sublimis autem exercitatio eſt, inter choros illos Angelorum affectu, & conſideratione aſcendere: & inde infinitam Dei bonitatem, & pulchritudinem contemplari.

9 Ait igitur ſanctum Euangeliũ, quòd hoc tẽpore, in quo tanta erat in Gentilibus tyrãnis, in ſacerdotibus ambitio: tot peccata in ſubditis, propter quæ ita opprimebantur. *Factum eſt Verbum Domini ſuper Ioannem in deſerto*, Vt inde egreſſus mundi redemptorem iam aduenisſe nuntiaret. In quo plurimum infinita Dei bonitas, & ſapientia elucet, qui tunc, cùm homines deteriores erant, neque vllam ex ſupplicijs vtilitatem perceperant: cùm eos vltimo ſupplicio afficere, & euertere poſſet, tanto ac tam ſingulari beneficio eos affecit, vt amoris vi eorum animos, obedientiæ ſubiectos efficeret. Ex quo diſcere nos æquũ eſt, quomodo nos cum inimicis noſtris gerere debeamus eius exemplo & imitatione. Si Rex te frater vocaret, & diceret: inimicos quoſdam habeo, *Simile.*

qui mihi molesti sunt, iubeo tibi, vt eos maiore, qua potes di- 10
ligentia capias, & viuos adducas, nam pro vno quoque opti-
mam tibi. & pinguem [*Encomienda,*] polliceor, sed vide nè eos
occidas, sed viuos mihi adducas. Dic, obsecro, quot nam artifi-
cia excogitares, vt Regis iussa tanta tibi proposita vtilitate exe-
quereris? At cogita Christiane, omnes, qui te persequuntur,
& offendunt, hac ipsa de causa Dei esse inimicos, qui nè eos
Psal.58 occidas iubet. Vt dixit Dauid. Deus ostendit mihi super ini-
micos meos ne occidas eos: sed viuos eos sibi adduci vult, ideſt,
vt ad eius obedientiam & amorem eos adducere studeas, & pro
vno quoque ineffabiles tibi diuitias pollicetur, sed dices, quo-
modo viuos adducere potero? à Diuo Paulo hoc pete, quia ait.
Si esurierit inimicus tuus, ciba illum, si sitit, potum da illi: hoc
Rom. 12. enim faciens carbones ignis congeres super caput eius, ideſt, in 11
anima inimici tui diuini amoris ignem beneficiorum multitu-
dine congeres. Ita solet Deus inimicos suos ad se conuertere, vt
hoc loco videmus. Hanc enim ob causam in tanta temporum
peruersitate vnigenitum filium suum misit in mundum. Ideo
Philosophi de beneficio dixerunt. Beneficium, qui accipit, li-
bertatem amittit, & qui beneficia inuenit compedes inuenit.
Et eò magis fratres hoc nobis faciendum est, quia inimicos no-
stros, non inimicos, sed diuinæ iustitiæ ministros esse existima-
Psal.16. re debemus. Quamobrem vbi nos legimus eripe animam meam
Hieronymus ab impio, frameam tuam ab inimicis manus tuæ Diuus Hiero-
nymus ex Hebræo vertit, eripe animam meam ab impio, qui
est gladius tuus. Ex quo patet inimicos nostros, Dei gladios
esse, quibus nos vulnerat: vt si in peccato sumus conuertat, si in 12
gratia maioris meriti præbeat occasionem. Quis igitur posthac
inimicis suis nocere audebit, considerans diuinæ iustitiæ gladios
esse, & Deum audiens, qui non [*Vna encomienda.*] sed æternum re
gnum pollicetur ijs, qui inimicis suis benefaciunt, & ad eius obe-
dientiam beneficijs adducere student? quòd si se conuertere nol-
lent damnum illorum erit, meritū autem in conspectu Dei idem
erit, ac si seipsos verè conuertissent.

Ait ꝙ *Factum est verbum Domini super Ioannem in deserto.* In quo à
pueritia vixerat, vt nos doceret, hanc pœnitētiæ partem, quæ in
carnis maceratione consistit: non solum peccatoribus vtilem, &
necessariam esse: verùm etiam iustis ad virtutis conuersationem.

Inter-

13 Interrogatus vir quidam sanctus nostri ordinis, qui frater Gil appellabatur, cur cũ glorioſus Baptiſta cùm tãtæ ſanctitatis eſſet & virtutis, in deſertum profectus ſit alia interrogatione reſpondit: Cur caro recens, quæ nondum malum odorem concepit, ſale cõditur? nè, ſcilicet, corrũpatur: ita nè ſe D. Ioannes in mũdo venialibus peccatis contaminaret (venialiter enim peccare poterat) ſe pœnitentię ſale condire voluit, vt de eo canit Eccleſia. Nè leui ſalem maculare vitam famine poſſet. Et vt intelligatis, quam neceſſarium ſit omnibus corpus ſeuerè & aſperè pœnitentia macerare, referam quod ait Diuus Hieronymus. Nam cum viueret vir iſte ſanctiſsimus in deſerto vitam aſperrimam, & ita debilitatus eſſet, vt vix caro hæreret oſsibus: nihilominus tamen inter Romanarum virginum ſaltantium choros eſſe interdum illi vi-

D. Hiero. in epiſto. ad Euſtochium.

14 debatur. Quod ſi huiuſmodi cogitationum pugnam hi euitare non poſſunt, qui in remotas ſolitudines ab vrbium ſtrepitu receſſerunt; quid facient ij, qui ſæculi voluptatibus perfruuntur, & noua quotidie delectationum genera excogitant? quorum cura omnis, & ſtudiũ eſt, ventrem cibis onerare, & igni lignа ſuppeditare, vt ardeat. Et tamen periculi ſui magnitudinem infœlices non ſentiunt. O vtinam Diui Pauli ſpiritum haberem, & eius linguæ efficaciam: vt tantam infœlicitatem exaggerare poſſem. Da mihi ô Deus maieſtatis infinitæ ob tuam clementiam verba, vt res tanti momenti declarare poſsim. Quomodo fratres mei à peccatis abſtinere vultis, voluptatibus & diuitijs affluentes? ſcitote hunc plurimorum malorum fontem eſſe, & vnam ex maioribus Chriſtianæ reipublicæ perſecutionibus.

15 Tres perſequutiones Diuus Bernardus Antichriſti aduentum præceſſuras eſſe dixit: Primam tyrãnorum, ſecundam hæreticorum tertiam, voluptatum & delectationum: quam plus eſſe (ait) periculoſam, & totum fere Eccleſiæ corpus penetrare. Et ita eius eſſe vocem (ait) illam Eſaiæ, Eccè in pace amaritudo mea amariſſima. Amara enim fuit perſequutio Tyrannorum, amarior Hæreticorum, amariſsima perſequutio deliciarum. Ideò plorat ſancta Eccleſia, ecce in pace, ideſt, in delicijs amaritudo mea amariſsima, ideſt, maior mea perſequũtio. Quia (vt ait Beatus Chryſoſtomus) tormenta faciebant martyres, blandimẽta verò faciũt Epicuros. Proh dolor, & quot hodiè in Eccleſia Dei ſunt Epicuri. Inter infideles eſſe plurimos nihil mirũ eſt, ſed inter eos, quorũ

Eſai. 38.

D. Chryſoſt.

caput est Iesus Christus: hoc parit admirationem, vt sub capite 16
spinoso membra sint delicata, & mollia, & vt meliùs intelligatis,
quàm necessarium sit delicias fugere, & asperiorem vitam sequi:
Cant.1. notate quod dese ipsa ait sponsa dicens: nigra sum sed formo-
Origen.homi. sa, quæ verba Origenes animæ esse (ait) quæ ad Deum sese
1.in Cant. paulò antè conuerterit. Nam quamuis sit diuina gratia, & chari
tate formosa, nigra tamen adhuc est; ob prauas propensiones.
& habitus, qui ex peccatis in ea remanent. Ea ipsa nigredinis
suæ causam affert dicens. Nolite me considerare, quòd fusca sim,
quia decolorauit me sol. Vel vt in Hebræo est, quia aspexit me
Sol. Sol hoc loco vim illam, & calorem malæ concupiscentiæ sig
nificat, qui animam nigram efficit. Et Hebræa verba, aspexit me
Sol: malam hanc concupiscentiæ operationem plus exaggerat:
denotant enim magnam in anima reflexionem efficere. Addit 17
præterea. Filij matris meæ pugnauerunt contra me, posuerunt
me custodem in vineis, vineam meam non custodiui filij ma-
tris meæ, id est, sensus corporis, & vis animæ vegetatiua, & sensi-
tiua, qui filij sunt ipsius naturæ: isti pugnant contra me. Et in
Hebræo est excandescunt, & incenduntur, scilicet, eo igne con-
cupiscentiæ. Et ij animam incitauerunt, vt ea tantum cura-
ret, quæ ipsos delectabant. Et hoc est posuerunt me custodem
in vineis. Et ideò vineam meam non custodiui, id est, quod ani-
mæ meæ conueniebat, non præstiti. Non quia cæteras poten-
tias custodire ex se malum sit: sed quia inordinate hoc fieri so-
let. Quæ cùm ita sint manifestè patet, quàm necessarium sit,
hos naturæ filios superare: nè animam concupiscentiæ igne
incendant. 18

Hac de causa Dei serui corpora sua tanta cum cura affligere so
lent, & macerare. Sathanæ verò filij è contra ea omni deliciarum
Roma.8. genere curãt. Nam vt ait Diuus Paulus. Qui secundũ carnẽ sunt,
quæ carnis sunt sapiunt; qui verò secundum spiritum sunt: quæ
sunt spiritus, sentiunt. Nã prudẽtia carnis mors est, prudẽtia autẽ
spiritus, vita & pax, quoniã sapientia carnis inimica est Deo, legi
enim Dei non est subiecta, nec enim potest. Qui autem in carne
sunt Deo placere non possunt. Vos autem in carne non estis sed
in spiritu si tamen spiritus Dei habitat in vobis. O verba per-
petua memoria digna quæ frenum nobis esse debent, nè prauam
carnalis appetitus propensionem, sed rectam spiritus voluntatẽ
sequa-

19 ſequamur. Ait primum qui ſecundum, carnem ſunt, quæ carnis
ſunt, ſapiunt. Quæ ſunt carnis opera? idem Apoſtolus dixit his *Gala.5.*
verbis. Manifeſta ſunt opera carnis, quę ſunt fornicatio, immũdi
tia, impudicitia, luxuria, ebrietates, comeſſationes, & his ſimilia,
quæ prædico vobis, ſicut prędixi: quoniã qui talia agunt, regnũ
Dei nõ conſequentur. Ait, qui ſecundũ ſpiritũ ſunt, quę ſunt ſpi
ritus, ſentiũt. Quæ ſunt opera ſpiritus? idẽ D. Paulus loco citato
ea refert his verbis. Fructus ſpiritus, eſt charitas, gaudiũ, pax, pa-
tiẽtia, benignitas, modeſtia, cõtinentia, caſtitas. Cur autẽ ea fuge
re, hæc debeamus amplecti cauſam affert dicens. Nam prudentia
carnis mors eſt; prudentia autẽ ſpiritus, vita & pax. Non ait pru-
dentiam carnis mortem parere, tanquam cauſam effectum; ſed
20 vt hoc malum exaggeraret, ait, prudentiã carnis ipſam met mor-
tem eſſe ſpiritualem. Prudentia definitur, eſt recta ratio rerum
agibilium. Quod ſi ita eſt, cur Apoſtolus carnis hanc ſtultitiam *Ariſto. 6.*
prudentiam appellat? loquitur nimirum ex vulgi opinione & *Ethic.*
loquendi conſuetudine, qui hoc prudentiam vocat: & qui carni ſuæ voluptatibus, & delicijs blandiri poſſunt, hos prudentes exiſtimat. Hanc carnis ſapientiam eſſe (ait) inimicam Deo, quia hæc animam Dei inimicam facit, nam quamuis anima Deum odio proſequi nequeat; poteſt tamen eius effectus odiſſe. Ideo addit, legi enim Dei nõ eſt ſubiecta nec poteſt: quia hæc prudentia diuinæ legi repugnat. Sed plurimam parit admirationem, quòd mox ait. Qui autem in carne ſunt Deo placere non poſſunt. O nos miſeros ſi qui nunc in carne ſunt Deo placere nõ poſſunt. Dico in carne eſſe hoc loco eſt carnẽ amare, & illi obtem
21 perare. Secus enim omnes tam iuſtorum quã peccatorũ animæ in carne ſunt eam informantes. Sed iuſtorum animę in eo ſenſu quem diximus, in carne non ſunt; quia carni non parent, carnis amatores non ſunt. O rem deplorandam, quot mala carnis prudẽtia cõgerit, vt in his verbis D. Paulus affirmat. Et è cõtra quot bona è prudentia ſpiritus cõſequũtur. Quam vitam & pacẽ appellat exaggerationis cauſa. Loquens autẽ cum Romanis qui fidẽ Chriſti receperãt, & in eorũ perſona cũ omnibus Chriſtianis ait. Vos autẽ in carne nõ eſtis, ſed in ſpiritu, ſi tamen ſpiritus Dei habitat in vobis. Attẽdite, vt carni nõ obtẽperare ſignũ eſſe dicat, & argumentũ Dei ſpiritũ in anima eſſe. Ex quibus omnibus diſcere vos fratres vellẽ, quàm neceſſariũ ſit carnis amorẽ deponere, & eã nè

animæ

animæ noceat ieiunijs, vigilijs, orationibus, & cæteris pœniten- 22
tiæ operibus nobis subiectam reddere: non tantum peccatoribus
sed etiam iustis (vt dixi).

Factū est verbum Domini super Ioannē in deserto. Et statim audijt, & diuino verbo obtēperauit. Nunc sæpè clamat Deus, plurima ver
ba loquitur seruorum suorū ore; sed ea non audimus, quia nō in
deserto viuimus: sed in rerum humanarum strepitu & tumultu
Esai.50. versamur. Qua de re meritò Deus conqueritur per Esaiam di-
cens, eccè enim iniquitatibus vestris venditi estis, &c. quia veni,
Simile. & non erat vir, vocaui, & non erat qui audiret. Cùm domi plu-
rimi clamant, & saltant magno cum strepitu, quamuis ad ia-
nuam clament alij, vox audiri ab ijs, qui domi sunt commodè nō
potest, & eò magis si foris etiam in via strepitus fiat. Idem tibi ô
peccator contingit: intus tot voces sunt, quot habes appetitus, ap- 23
petitus voluptatis, honoris, diuitiarum, vltionis, omnes clamant.
Foris autē prauarum conuersationum, & familiaritatum strepi-
tus fit, quæ te à teipso alienatum, & in varias curas distractum te-
nent: nè Dei voces audias, quibus te singulis momentis vocat.
O quanti momenti esset huiusmodi tumultus relinquere, & in-
deserti tū, & solitudinē secedere: quia difficile omnino est, iustū
Gene.7. esse, & inter peccatores versari. Ideo laudauit Deus Noe dicēs; Te
enim vidi iustū corā me in generatione hac, ideſt, inter homines
adeò malos: nā mirū fuit nō contaminari, & de Iob sacra scriptura
Iob.1. ait exaggerationis causa. Vir erat in terra Hus nomine Iob, & erat
vir ille simplex & rectus, ac timens Deū, & recedens à malo. Res
noua, vt in terra illa maledicta perfectus hic vir inueniretur. O
beatos illos, qui hæc considerantes miseris hisce tēporibus sese in 24
sanctas religiones includunt, vbi & corpora sua mortificare &
maiori cum securitate viuere possint, quod eis vitæ reliquū est.
Simile. Cum flumina niuibus & imbribus tumefacta sese supra ripas ex
tollunt: ita vt iter quod ad fluminis ripā positū est periculosum
sit: tutius est paululū ascendere, & sublimius iter eligere mundi
flumina his tēporibus ambitionū, & carnalitatum aquis tumefa
cta sunt. Itinera autē, quæ propè flumen sunt posita; sunt status
sæculares, quæ aquis adeò plena sunt vt vix per ea tutè possit in
cedi. Ascendite igitur, ascendite ad sublimiora itinera, quæ sunt
sanctæ religiones, ad quas aquæ istæ non ita perueniūt: & ita per
eas potest maiori cū securitate incedi, & quamuis maiori cum la
bore

25 bore, & difficultate, res digna eſt, in qua quiſque laboret. Qui in arca Noe continebantur quamuis incluſi, & præ multitudine preſsi eſſent, nihilominus tamen ſingulare hoc eis beneficium videbatur, quia foris omnia erant aquis & animaliũ hominumque cadaueribus referta. Ita quamuis religioſi incluſi & ſubiecti viuant, maximum tamen Dei beneficium exiſtimandũ eſt, cũ foris aquis & cadaueribus plena ſint omnia. Si mundi homines aquarum multitudine obrutos, & fluctuum tempeſtatibus agitatos contemplamini: religioſorum autem quietem & ſecuritatẽ attenditis, qui in arca iam eſtis nunquam gratias Deo agere ceſſabitis. Qui autem foris adhuc eſtis à Deo maximo cum affectu rogabitis vt vos in eam recipere velit.

Egreſſus, D. Ioãnes, à deſerti quiete ſpiritus ſancti iuſſu *Venit*
26 *in omnẽ regionẽ Iordanis prædicans Baptiſmum pœnitentiæ.* Vbi per Baptiſmum pœnitentiæ, ipſa pœnitentia intelligi poteſt, quæ lauacrũ eſt, in quo anima à peccatorum ſuorũ ſordibus purgatur. Hãc prædicabat, D. Ioannes, vt ea ſe Hebræi diſponerẽt ad altiſsima Saluatoris veri Dei & hominis Ieſu Chriſti myſteria credenda. Quia qui ſeſe optima hac diſpoſitione præparauerant, fidẽ facilè recipiebãt. Vt in Cornelio patuit, & in reginæ Cãdaciæ eunucho *Actor. 10.* Et ita dicitur quod cũ prędicarẽt Apoſtoli audiẽtes gẽtes gauiſæ ſunt, & glorificabant verbum Dei: & crediderunt quotquot erãt præordinati ad vitam æternã. Quod ita intelligi poteſt: eos qui aliquẽ ordinem in vita ſeruabant, & ſe ſe naturali ratione regebãt (quod erat quædam prędordinatio ad vitam æternã) hos fidẽ magna cũ facilitate & ſuauitate recipere. Vt autem hãc Hebræis pœ-
27 nitentiam perſuaderet, eos mortis & inferni minis deterrebat dicens: *Facite fructus dignos pœnitentiæ, iam enim ſecuris ad radicem arboris poſita eſt, omnis arbor non faciens fructum bonum excidetur & in ignẽ mittetur.* Quæ verba plurimũ eos mouebant: quamuis nunc etiã mortẽ & iudicium prædicamus, quæ lapides ipſos mouere poſſent, & tamẽ in plurimis, qui ea audiũt nihil imprimũtur quod reprobationis ſignũ eſt. Cum Saul Philiſtæorũ timeret exercitũ, *1. Reg. 28.* Pythoniſſam cõſuluit: vt pugnæ euẽtũ illi prædiceret. Orbẽ mulier facit & in eo ſtãs dęmones inuocat. Venit Deꝰ, neq; dęmonẽ vllũ exire paſſus eſt. Iuſsit Samuelis ſpiritum exire, qui poſtero die eũ & filios ſuos morituros prædixit, vt his minis ad Deum cõuerteretur. Saul eũ reiecit neq; eius dictis fidem præſtare voluit.

O duri-

O duritiem diabolicã! vtinam idem noſtris quoq; temporibus 28
non cõtingeret. Sed quot Saules hodiè ſunt quos quamuis mor
te & inferno deterreas, nihil tamen proficis? Non inutiles D. Ioã
nis minæ ſuis auditoribus fuerũt, qui eius vocibus perſuaſi ab eo
petebant, quid ergò faciemus? vbi vox illa, ergò, non vulgarem
emphaſim habet, perinde enim eſt, acſi dicerent, ſi iam vt prædi
cas omnis arbor excidenda eſt, quæ non facit fructum bonum:
& in æternum ignem conijcienda, quid faciemus, vt hoc incen-
dium euitare poſsimus? vir autem ſanctiſsimus tanquam inci-
pientibus res non admodum difficiles iubebat, vt ibi videri po-
1. Corin. 3. teſt. Ita D. Paulus dicebat, ego fratres nõ potui vobis loqui quaſi
ſpiritualibus ſed quaſi carnalibus, tanquã paruulis in Chriſto lac
vobis potũ dedi, non eſcam, nondũ enim poteratis. Lactis nomi-
Act. 16. ne res faciles intelliguntur quas eos initio docebat. Et idem Apo 29
ſtolus regi Agrippæ dixit, opto apud Deum nõ tantum te, ſed
etiam omnes, qui audiunt hodiè fieri tales qualis ego ſum, excep-
tis vinculis his. Quomodo Cũ D. Paulus labores & vincula plu
ris faceret, quam vllus vnquam imperator imperium, & omnes
perfectos eſſe Chriſtianos optaret: qualis ipſe erat, & ſibi vincula
optaret, cur alijs etiã nõ optabat? quia nimirũ ipſe plurimum iã
in virtute profecerat, incipientes autem ea patientia & alacritate
non ferrent quæ ipſe ferebat, & ideò ſibi ea nõ alijs optabat. Hãc
Diui Ioannis & D. Pauli regulam ſeruare debent prædicatores
& prælati, nè ſcilicet, incipientibus quos ſibi ſubiectos habent,
difficilia imperent. Illud hoc loco maximè notandum eſt, ſan-
ctum Euangeliſtam vulgi tantum, militum & publicanorum
mentionem facere. 30

Hos D. Ioannis prædicatione cõuerſos dixiſſe (ait) *Quid facie-*
mus, Sacerdotũ autẽ, Phariſæorum, & legis peritorum nulla ab
eo mentio fit. O rem timendam illi, quæ cæteris ad virtutem du-
ces ſe præbere deberent, illi, qui maiorem ex prædicatione vti-
litatẽ percipere deberent illi aridiores & minus deuoti diſcedũt,
Simile. & ſæpè ea quæ à prædicatore dicta ſunt irridentes. Cũ in nuptijs
comeſſationes fiunt, adſunt famuli quã plures cũ patinis & vaſcu
lis vario rerũ genere plenis: Fratres autem nouæ nuptæ & paren-
tes miniſtrate (hæc inquiunt) alijs, nos enim domeſtici ſumus: ita
plurimi Eccleſiaſtici facere ſolẽt in hoc eccleſiæ cõuiuio, & in his
ſpiritualibus nuptijs; nam cùm concionator cæleſtia documenta

audi

31 auditoribus miniſtret, dicunt ipſi, hãc orationẽ, quam prædicas, hanc contemplationem, hanc mortificationem, hoc ſilentium, alijs da pauperibus, & ignobilioribus; hæc præcepta trade; nos enim domeſtici ſumus. Satis eis eſſe videtur ſacerdotes, & Eccleſiaſticos eſſe. Admirabilis res omnino fuit. Quod cùm paſſionis tempore terra tremuit, & ſol obſcuratus eſt, turbæ reuertebantur percutientes pectora ſua: ſacerdotes autem, & phariſæi ita obſtinati erant, vt quamuis omnia illa ſigna vidiſſent. Pilatum tamen poſteà adierint dicentes: recordati ſumus, quòd ſeductor ille &c. Liberet nos Deus à malo ſacerdote, poſtquam Dei timorẽ amiſit, quia in ſuæ ingratitudinis pœnam ſolet eum Deus in ſua obſtinatione relinquere: vt nihil ei proficiat. *Luc.23.*

Ait ſanctum Euangelium, quod cum hæc Diuus Ioannes præ-
32 dicaret, impleta eſt Eſaiæ prophetia *Vox clamantis in deſerto parate viam Domini.* Quæ verba nobis eccleſia ſancta proponit vt nos ad ſpiritualem filij Dei in animas noſtras aduentũ præparemus. Scire enim vos volo fratres hunc aduentũ ideò celebrari, nè nos excuſare poſsimus dicentes: quòd ſi nati eo tẽpore eſſemus cũ Redẽptor noſter in hunc mundũ venit, aliter eũ recepiſſemus, quã Hebræi receperunt. De necromanta quodã narratur: quod cùm nobiles quidam corã rege. Caſtellæ Hectoris & Achillis geſta minuerent & ſi eorum tempore vixiſſent oſtenſuros ſe fuiſſe, plus eos nomine & fama, quàm virtute præſtitiſſe, & eorum temporum milites formicas fuiſſe, non homines: & ideò tantam eſſe eos fortitudinis opinionem conſequutos. Hæc cùm audiret Necromanta, ſecretò inde diſceſsit, & ſuis incantamentis effecit, vt in-
33 cubiculum in quo rex & nobiles illi erant, Hector & Achilles armati ingrederentur, vel vt meliùs dicam Dæmones duo ſub Hectoris & Achillis figura: qui ſtatim mutuis ictibus ſeſe tanto cum impetu vulnerare ceperunt, vt nobiles illi timore deterriti aufugerint. Arridens Necromãta hæc ne (inquit) veſtra fortitudo eſt? vos nè cum ijs pugnare auſi eſſetis, quos nec pugnantes quidem ſpectare potuiſtis? prophana hæc quidem eſt hiſtoria, & fabula potiùs videtur: ſed ſi cur eam adduxerim, cogitatis, magnam nobis lacrymarum copiam effundere faciet. Eodem enim modo ſe plurimi iactare ſolent his verbis, ſi eo tempore vixiſſem cum Dei filius natus eſt, vt animam meam ad eum recipiẽdum præparaſſem. Ad præſepe illud vbi natus eſt ac *Eſai.40.*

cur-

curriſsē, ibi ei & ſanctiſsimæ eius matri maiori qua poſsē diligen- 34
tia ſeruiſſem. O quanto cū amore & deuotione Chriſtū Redēpto
rem meum pauperem, nudum, & frigore rigentem, in lachry-
mas liquefactus ſpectaſſem. Hocnè feciſſes? at non ideò idem
nunc præſtare ceſſes, Ait Deus. Fingite me natum non eſſe:
celebret eccleſia aduentum meum, celebret natalem diem, vi-
deamus, an vos præparetis, an ieiunetis, an conſcientias veſtras
mundetis, an bona veſtra in pauperes diſtriduatis, an diuina re-
cipiatis ſacramenta? Nam ſi hæc facitis, & me in hoc ſpiritua-
li aduentu, vt decet recipitis, ſignum eſt, tunc quoque cùm cor-
poraliter adueni me fuiſſe recepturos. Quòd ſi ſecus facitis, ſig-
num eſt, deluſores vos eſſe & mendaces. Et ſi eo tempore me
vidiſſetis omnium primos me occiſuros fuiſſe. Quapropter nè
à verbis opera diuerſa ſint, omni affectu nos ad hunc ſpiritua- 35
lem aduentum præparemus, vt eum per gratiam, hic recipien-
tes, conſequi mereamur gloriam, ad quam nos perducat Ieſus
Mariæ filius. Amen.

In eadem Dominica Quarta in Aduentu Domini CONCIO QVARTA.

Anno quintodecimo Imperij Tiberij Cæſaris, procu rante Pontio Pilato Iudæam, &c. Lucę. 3. 1

IN omnib⁹ Dei operibus non minori cōſideratione dignum eſt, cur facta ſint, quàm ipſa met opera: & ideò ponderatione dignū hoc loco videtur, cur De⁹ elegerit tempus hoc adeò infame populo Iſrael: vt D. Ioānē mitteret ad vnigeniti filij ſui aduentum prędicandū. Et cùm hoc mecū ipſe cogitarē, memini, quòd vnū ex Dei nominibus, quæ grata illi in ſacra ſcriptura, eſſe ſolēt, eſt, zelotes. Et ita ait ego ſum Dñs Deus tuus fortis zelotes, & Paulò inferi⁹ Dñs zelotes nomē ei⁹. Vocatur hoc nomine, nō ſolū quia Deū præter ſe nullum adorari patitur: verùm etiam quia nihil vt ſe ipſum amari vult, neq; in alio, vt in eo ſperari. Actus ſimiles

Exod. 20. & 34.

vult

2 vult esse obiectis, & cũ solus Deus, Deus sit, & vltimus finis infinitè perfectus, ita amorẽ & spẽ, quæ in eo collocatur, singularẽ esse vult, & cęteris omnibus maiorẽ. Est Deus honoris & gloriæ suæ adeò zelotes, vt eius amorẽ & seruitiũ nõ recipiat, qui alium illi æquare velit. Imo huiusmodi amorẽ odiũ potiùs quàm amorẽ existimet. Itaq; eo maior est animę in Deũ amor, & spes, quò minor est erga cęteras res amor & spes quẽadmodũ in libra vnius lãcis ascẽsus est alterius descẽsus. Efficacissimũ hoc argumẽtum est ad probandũ solũ Deũ animę, quę verè eũ amat sufficere, eo quod ab ea petat, vt cæterarũ rerũ omniũ amores deponat. Esset enim Deus iniquissimus, & eius zelus iniustus, & eo indignus: si nos terrena spe priuaret, neq; esset cęlestis, in qua nos collocat securior. Quarè salutis nostrę principiũ est humanarũ rerũ naturã penitùs cognoscere. Difficile enim id, quod amo, odisse pote 3 ro: nisi prius cognoscã illud nõ esse adeò bonũ, vt existimabam. Sed plurima illi deesse quæ anteà nõ animaduerteram. Et ita D. Ioãnes Baptista, pœnitẽtiã mũdo persuasurus temerariã & vanã Hebræorũ opinionẽ euertere cœpit, qui ad ęternã beatãq; vitam satis esse eximabãt Abrahę filios esse, quarè dixit. Nè cęperitis dicere patrẽ habemus Abrahã, dico enim vobis, quia potẽs est Deꝰ, de lapidibus istis suscitare filios Abrahæ. Hæc mihi causa fuisse videtur, cur Deus hoc tẽpus elegerit, in quo D. Ioãnes, pœnitẽtiã prædicaret: cùm populus ille gẽtiliũ tyrãnide oppressus erat, & Iudęa plurimũ à pristina sua gloria & dignitate defecerat. Quia vna ex dispositionibus, quę meliores sunt, vt nonullis pœnitẽtia persuaderi facilè possit, est, cùm spem illam, quam in rebus humanis collocatam habebant, iam amiserunt. Tunc cùm apertè 4 cognoscunt amorem, qui in illis collocatur, & laborem inanẽ esse: tunc enim faciliùs moueri possunt ad præteritos vitæ suæ annos inutiliter insumptos deplorandos, qui nullum alium fructum præter pœnitentiam afferre solent. Primum quod præstitit Moyses, vt idololatriæ veniam cõsequeretur, & Hebræos ad pœnitentiam prouocaret, fuit, vitulum, quem adorauerant, conterere, & eius puluere aquam adsperfam eis bibendam præbere. Vt scilicet, videntes, quàm infirmum & impotentem Deum sibi elegerant: qui eos liberare non poterat, cùm se ipsum liberare non potuisset: faciliùs veniam à vero & immortali Deo peterent.

simile.

Luc. 3.

Exod. 32.

Cum sanctus Euangelista Gentilium mẽtionem feciſſet, qui populum Iſrael ſua opprimebant tyrãnide, mox Synagogę pontificum mentionem facit: & ita Iudæos cum gentilibus coniungit. D. Gregorius ſuper hoc euangelium ait, voluiſſe ſpiritũ ſanctum Iudęorũ & gentilium mẽtionem hoc tempore fieri in quo Domini narratur aduentus: vt ſignificaret vtrorumq; Redemptorem aduenire, vt gentilibus & Iudæis mederetur & ex omnibus vnam fundaret eccleſiã, & ita vbi nos legimus dixiſſe Moyſem, laudate gentes populũ eius, in Hebręo eſt: laudate gentes cũ plebe eius. Et ita eũ locũ citat D. Paulus, quãuis vtraq; lectio idẽ ſignificat. Nimirũ hos duos populos, Hebręũ & gẽtilẽ tanta animorũ coniunctione copulatos futuros eſſe Dei filij aduentu, qui fecit vtraq; vnũ: vt gẽtiles Hebręos laudaturi eſſent, aut cõmunẽ vtrorũq; lætitiam futuram eſſe ab vno eodemq; amore ortam. Charitas certè ſignificatur, quæ inter hos duos populos futura erat, ad eandem fidem eundemq; Deum conuerſos. Ex quo patet eos, qui proximũ ſuum contemnunt, & ignominia afficiũt dicentes: eum malo vel ignobili genere ortum eſſe: huic charitati aduerſari: ſit ille in Chriſto genitus, & in eius amore viuat & gratia quocũq; ſit genere ortus, nihil refert, quia in Chriſto, nec Iudæus nec Gentilis nec ſeruus & liber: ſed omnia & in omnibus Chriſtus, ait Diuus Paulus. & c.

5 Deut. 32. Rom. 15. 6 Coloſ. 3.

Hoc tẽpore *factũ eſt verbũ Dñi ſuper Ioãnem Zachariæ filiũ in deſerto.* Ibi ſanctus vir à pueritia vixit nõ ſolũ res diuinas contẽplans, verũm etiã famẽ, ſitim, frigus & calorẽ magna cũ animi cõſtãtia per ferẽs. Et hæc vna ex cauſis eſt, cur Dñs dixerit: à diebus Ioannis Baptiſtę, vſq; nũc regnũ cælorũ vim patitur, & violenti rapiunt illud. Quod vt intelligatis, notãdũ eſt, q̃ vt regnũ cælorũ acquiratur, neceſſariũ eſt, diligẽter cõſiderare, vnde ſit pugna incipienda. Sæpè enim accidit, vt quis victoriã amittat, eò quòd ab inutili parte oppugnationem aggreſſus eſt. Videbitis aliquos, quorum omnis cura eſt de religioſorum moribus & vita agere dicẽtes: cur non ſe domi continent? cur extra monaſteriũ vagantur? aliorum omnis cura eſt de clericorũ cura agere: redditus (inquiũt) eccleſia ſticos in pietatis opera, vt par eſt, nõ impendũt. Alij Doctorũ & literatorum mores reprehendunt, &, vidiſti nè (aiunt) illum, qui nudius tertiùs Bachalaureus erat, & hodiè maioraſgũ fecit? neſcio quãnã in ſuis legibus alchimiã doctores iſti inueniãt, ex quibus

7 Matt. 11

tantum

5 tantũ auri colligũt. Alij nobiles tyrãnos appellãt, & hos reſpubli
cas euertere (aiunt.) Alij mulierũ pompã ferre non poſſunt: pro
phanas eas appellãt & uiſ ve ſtibus & ornamẽtis maritos, filios
& vniuerſam familiã perdere aiũt, & tãdẽ vnuſquiſq; cęlũ acqui
rere vult neq; ab ea à qua decet parte pugnã aggreditur. In ea fra-
tres ſtultitia & errore verſamini, vt quiſq; cęlũ proximo ſuo dare
velit, pro ſe autẽ infernũ accipiat. ô cæcitatẽ incredibilẽ! alienã
curare ſalutẽ, ꝓpriã verò cõtẽnere. Cælũ bello acquiritur, ſed pu
gna à te ipſo incipiẽdaeſt. Tecũ ipſe pugna, te ipſum ſupera & ita
cęli Dñs fies. Hãc ob cauſam dixit R. noſter, à diebus Ioãnis Ba-
ptiſtæ regnũ cælorũ vim patitur. Quia hic docuit, & verbis & exẽ
plo. Vnde cælũ oppugnãdũ eſſet: vnde pugna incipienda eſſet,
cùm ꝓprio corpore per viginti quinq; annorũ ſpatio tãta vitę au
6 ſteritate pugnãdo: ô quãti referret virũ hũc angelicũ imitari occa
ſiones, & pericula euitãdo. Nã ſi qua diuina gratia munitus erat:
hoc tñ vitæ genus elegit, quid nobis faciẽdũ eſſet, qui ad malum
adeò ꝓni ſumus & peccato ſubiecti? de quibus ait Dauid: Pluet *Pſalm. 10*
ſuper peccatores laqueos: quot nobis laqueos diabol⁹ vbiq; tẽdit?
hos Dauid pluuię guttis cõparauit, & tñ adeò cęci ſum⁹, vt eos mi
nimè videam⁹: vel adeò pigri, vt quãuis videamus, ad ſecurũ tutũ
q; locũ cõfugere nõ audeam⁹. Quot hîc adeſtis quos ſępè De⁹ ſan
ctis inſpirationibus ad religionis ſolitudinẽ vocauit? & tñ Diui-
nis eius vocibus ſurdos vos præbuiſtis, pœnitentiæ aſperitatẽ re-
formidantes? audite quid Diuus Paulus dicat, Spiritum nolite ex
tinguere, ideſt, ſcintillam, quam Deus in corda veſtra diuinis in *1 Theſſ 5.*
ſpirationibus inijcit, nolite extinguere. Eam ſufflate, & magnus
ex ea ignis excitabitur. Plurimę Dei inſpirationum, ſcintillæ ex
7 tinguntur, quia eas ſpiritu non alitis, & accenditis. Significat hoc
ſanctus Apoſtolus, vt cùm Deus ſanctis vos inſpirationibus vo-
cat, eas orationibus, ſuſpirijs, lachrymis, deuota librorũ lectione,
ſanctorũ hominũ cõuerſatione ſuffletis. Quia hæc omnia ſunt tã
quã flatus, & ſpiritus quo huiuſmodi ſcintillę accẽdũtur. Ex qui
bus eã potiſsimũ magna cũ diligẽtia ſufflare debetis, nè extingua
tur, ſed flãmã excitet. Cùm Deus vos ad religionis ſtatũ vocat,
cùm res ſit tãti momenti ad ſalutẽ animarum. Dei autem ſeruo-
rum flatus, cum quibus hoc cõmunicabitis, pigritiã iſtam & ti-
morem prudentibus conſilijs & admonitionibus expellet.
Nam Deus, qui religionis aſperitatem ſuperioribus patribus

dulcẽ reddidit & ſuauẽ, tibi quoq́, reddet, & difficultates omnes 11
tollet. Sicut fecit in mari rubro, ſic faciet in torrentibus Arnon.
Num. 21. Scopuli torrẽtiũ inclinati ſunt, vt requieſcerẽt in Arnõ, & in finibus Moabitariũ. In Scopulis iſtis Arnõ, de quib⁹ hic agitur erãt, (vt Hebręi affirmant) ſpelũcæ quædã, in quibus hoſtes armatos homines poſuerãt, vt Hebręis nocerẽt. Sed Deus ſuper ipſos inclinauit ſcopulos, & ita omnes ijs oppreſsi mortui ſunt. Hebræi verò ſine vllo detrimẽto amnẽ trãſierũt. Hęc igitur verba (quę in numeris citãtur ex libro bellorũ Dñi) ſignificant Deũ ſeruis ſuis oẽs, quę ſe ſe offerũt, difficultates tollere, vt inceptũ iter magna cũ ſuauitate proſequãtur, & ita Hebræos cùm ad ſcopulos illos peruenirent, verbis illis animabant duces ſicut fecit in mari rubro, ſic faciet in torrẽtibus Arnon. Idem tecum frater dilecte præſtabit Deus. Et quẽadmodũ alijs: ita & tibi pœnitẽtię laborẽ ſua 12
uẽ reddet. Et ideò metũ iſtũ, qui te impedit animoſẽ & audacter
Deut. 20. expelle: iubebat De⁹, vt cũ ad bellũ pfecturi eſſent duces, audiẽ te exercitu, pclamarent: qui eſt homo, qui ædificat domũ nouã, & nõ dedicauit eã? vadat & reuertatur in domũ ſuã. Quis eſt homo, qui plãtauit vineã, & necdũ fecit eã eſſe cõmunẽ? vadat, & reuertatur in domũ ſuã. Quis eſt homo, qui deſpõdit vxorẽ, & nõ accepit eã? vadat, & reuertatur in domũ ſuã, Quis eſt homo, formidoloſus & corde pauidus? vadat, & reuertatur in domũ ſuam, nè pauere faciat corda fratrũ ſuorũ, ſicut ipſe timore perterritus eſt. Quibus verbis quatuor hominũ genera ſignificãtur, quę vt ſibi vim faciãt, & cęlorũ regnũ acquirãt, idonea nõ ſunt, vttũc quia bello inutilia erãt, à Deo dimiſſa ſunt. Per eos, qui domũ ędificauerãt, ſuperbi ſignificãtur, qui amplas domos habitare volũt, & 13
in omnibus dignitatẽ oſtẽtare & põpã. Per eos, qui vineã plãtauerãt, auari ſignificãtur, qui vitam omnem, in excolẽda terra conſumũt. Per eos, qui vxorẽ deſpõderãt, carnales ſignificãtur. Quę omnia magno huic bello ſpirituali impedimento ſunt. Et inter hæc vitia timor etiam mortis & pœnitentiæ aſperitatis enumeratur, qui homines pigros reddit & puſillanimos: ita vt ieiunijs vigilijs & orationibus corpora ſua affligere non audeant, morbum aliquem, aut ipſam etiam mortem metuentes. Qui ſuo timore & pigritia cæteroſquoque timidos & pigros efficiunt. O ſtulti cur vitam vultis niſi vt eam in eius ſeruitio inſumatis, qui eam vobis dedit? nolite eã fratres ſeruare febri aut lateris dolori,

14 lori, qui eam vobis duorum aut trium dierum ſpatio eripiet. Tũc enim nonnè meliùs fuiſſet, ea eius datori ſeruiſſe? O cęcitas intolerabilis/exiſtimatiſnè eorum vitã, qui Deo ſeruiunt breuiorem fieri? nõ nè videtis militem in bello trium aureorũ pretio de vita ſingulis horæ momentis periclitari, vos autem æternæ gloriæ propoſito prẽmio eam ne minimo quidem periculo audetis exponere? O Deus æterne aperi ob tuam clementiam horũ fratrũ oculos, vt intelligant quan iteferat, ſe ſe ad pœnitentiæ laborem animare. Et ita diuinis tuis vocibus reſpondeãt. Referam quod ait D. Paulus cùm de fide ageret, qua ſe antiqui patres ad eligendos labores, & delicias euitandas incitabãt: vt nos noſtræ pudeat timiditatis. Fide (inquit) Moyſes grandis factus negauit ſe eſſe filium filiæ Pharaonis, magis eligens affligi cum populo Dei, quàm temporalis peccati habere iucunditatem, maiores diuitias 15 æſtimans theſauro Ægyptiorum improperium Chriſti. Plurimum notandum eſt verbum illud grandis factus, cùm ſcilicet, ea ætate eſſet, & capacitate Moyſes, vt principis ſtatum in quo poſitus erat æſtimare poſſet, tunc eum reliquit, cùm alius maiori illius cupiditate captus fuiſſet. Itaque his verbis ſanctus Apoſtolus ſignificat, Moyſem in pueritia tantum in Pharaonis domo & delicijs vixiſſe, ſed cùm iam grandior eſſet factus, & ad diſcretionis annos peruenisſet, ea omnia, tãquam animæ pernicioſa reliquiſſe, & ita B. Gregorius Nicenus hoc, quod hic D. Paulus refert, nõ tunc feciſſe intelligit, cùm ex Ægypto fugit eo quod Ægyptium occidiſſet, ſed multò antè è regia domo egreſſum fuiſſe, & cum electis ſeruire, quàm cũ idololatris imperare maluiſſe. Sed quod magis ponderari debet, eſt, quod addit dicens: maiores diuitias 16 æſtimans theſauro Ægyptiorum improperium Chriſti. Ex quo patet eo etiã tempore labores ſanctos viros plurimi feciſſe propter labores, quos Dei filius in mundo paſſurus erat, & ita Diuus Paulus eius temporis labores vocat improperium Chriſti. Quòd ſi hoc Moyſes fecit tot annis antequàm R. noſter in cruce moreretur: quomodò nos labores parui facimus? quomodò odioſum nobis eſt, pati, cùm tanta Dominus pro nobis paſſus ſit? Magna profectò imbecillitas, paruus eius imitationis zelus. Animate, animate vos, obſecro fratres, ad Diuini huius magiſtri Ieſu Chriſti imitationẽ, & nè vos excuſare poſſitis dicentes illum verum Deũ & hominẽ fuiſſe, vos verò homines tãtũ eſſe infirmos, Diuũ

Hebr. 11.

B. Grego. Nic. in l. de Vita Moyſis.

Ioannẽ cõtẽplamini, qui purus homo erat: vt nos ſumus. A mate 17
ſolitudinẽ, amate vitæ aſperitatẽ, amate diuinã cõmunicationẽ
& cõuerſationẽ: vt ille amabat, & intelligite, Deũ ſe plus per in-
teriorẽ cõuerſationẽ, quàm per hęc externa cõmunicare. Ita illud
2. Cor. 3. Diui Pauli, Diuus Theodoretus declarat. Nos verò omnes reue-
lata facie gloriã Dñi ſpeculãtes, in eandẽ imaginem transforma-
mur à claritate in claritatẽ, tanquã à Dñi ſpiritu, ideſt, per cõuer
ſationẽ ſpiritus Dñi, & eius in cordibus noſtris cõmunicationem
tanquã per ſpeculũ, in quo eius imago repræſentatur, eius gloriã
& perfectiones aſpicimus, & cõtẽplamur: ex qua viſione ab eius
gloria illuſtrati, ab eius luce illuminati, ab eius bonitate perfecti
remanemus: vt alios etiã illuminare poſsimus, tanquã ſpeculũ ni
tidũ, quod nõ modò ſolis figurã, ſed radios etiã recipit & ſplẽdo-
rẽ, & per reflexionẽ radios ex ſe iacit, quibus eã, quã ferit partem 18
D. Baſil. illuſtrat. Ita etiã intelligit, D. Baſilius illud pſalmi, lux orta eſt
Pſal. 96. iuſto (ait enim) ſolẽ omnibus oriri, quãtũ ex ſe eſt, ſed verè cæcis,
aut ijs, qui oculos claudũt, aut ſe abſcõdũt nõ oritur, cùm eos non
illuminet: ita diuinus ſol eos illuminat, qui cordis oculos aperiũt.
O quàm vtilis doctrina hæc eſt prædicatoribus, qui cæteros illu-
minare debẽt. Studete patres mei hãc D. Pauli doctrinã ſequi, ſę-
pè cũ Deo diuina meditatione, & cõtemplatione cõmunicãtes.
Nõ dico omnia in contẽplatione cõſiſtere: ſacræ verò ſcripturæ,
ſtudiũ inutile eſſe. Nõ enim ex eorũ numero ſum, qui deuotio-
1. Cor. 8. nis ſpecie ſcire ſe & ſtudere nolle dicũt, & illud Diui Pauli citãt:
ſcientia inflat, charitas verò ædificat. Qui hoc dicunt, attendant,
quod ait Dñs, per Oſeã. Quia tu ſcientiã repuliſti, repellã te nè
Oſee. 4. ſacerdotio fungaris mihi. Repellere ſcientiã, eſt, eã cõtẽnere: pœ- 19
na autem eius, qui ſcientiã cõtẽnit, eſt à Deo cõtẽni. Nullus vn-
quã Dei amicus ſapiẽtiã odit, imò amauit plurimũ, & ita ait ſpiri
Prou. 12. tus ſanctus. Qui diligit diſciplinã, diligit ſcientiã. Videtis, vt virtutẽ & ſciẽtiã cõiũgit. Cùm verò aiũt ex Diuo Paulo ſciẽtiã infla
re, optimè D. Chryſoſtomus reſpõdet, etiã ieiuniũ inflat, & elee-
D. Chryſ. moſyna inflat. Ideòne ieiunã dũ nõ eſſe dicẽt, neq; Eleemoſynã
dãdã? minimè verò fratres, ſed vt homines rationales vanitatem,
quæ ex bonis operibus & ſciẽtia naſcitur ſuperate: & ita duplex
erit meritũ, vnũ quod ex bonis operibus, alterũ, q; ex inanis glo-
riæ victoria cõſequitur. Dicere etiã iſti ſolent rudes homines, &
idiotas nullo Dei eccleſiæ detrimẽto eſſe, vt eruditos, qui ſępè in

hæreticos

20 hæreticos errores labi ſolent. Quæ quidẽ ratio rudes potiùs & in doctos quàm eruditos oppugnat: nã ridiculũ eſſet ſi arũdo diceret: ſaltẽ mea cauſa nõ ruet ędificiũ, nã illi dici poſſet: tu quidem neq; vtilis es neq; inutilis, trabes enim, nõ arũdines ſuſtinẽt ædificiũ, quãuis in eo poſitæ ſint. Quòd ſi trabis ruina ruit etiã ædificiũ, ſignũ eſt trabẽ illud ſuſtinuiſſe. Dubitãdũ nõ eſt viros eruditos plurimum afferre auxilij ad Dei eccleſiam ſuſtinendam, & quamcunque congregationem & ſocietatem, quæ tunc erit beata cùm à doctis & ſapientibus regetur. Quòd ſi illi in errorem aliquem incident, tunc apparebit quantæ vtilitatis eſſent, tunc cùm ſtabant: quandoquidem eorum ruina & lapſus tanti mali cauſa fuit. Priſcis temporibus Iulianus & Porphyrius Dei eccleſiam irridebant dicentes congregationem eſſe ab 21 hominibus rudibus & indoctis fundatam. Contra quos ſcripſit Diuus Hieronymus librum, qui appellatur illuſtrium virorum in quo breuiter recẽſuit permultos viros & ſapiẽtia & ſanctitate illuſtres, qui naſcẽtis eccleſiæ initijs fuerũt: & à ſanctis Apoſtolis exorditur, quos ipſa cœleſtis ſapiẽtia Dei ſcientiã edocuit, cui mũdi ſapientia reſiſtere non potuit. Et ita de illis dixit Dominus. Eſt ſcriptum in prophetis, erũt omnes docibiles Dei. Iniuria profectò eſſet eccleſiæ ſanctæ ſi verum eſſet, quod ſceleſtus ille Iulianus aſſerebat quia rudes & ignari ſine ſapientum conſilio & eruditione ſunt aliquomodo tanquam corpora ſine anima, tãquam exercitus ſine duce. Quòd ſi interdum ſapientes erãt, hoc non fit eò quòd ſapientes ſint, ſed quia à vera ſapiẽtia diſcedunt. Qua propter patres mei virtutẽ cũ ſapiẽtia cõiũgere ſtudeamus: & ita tẽpus diuidamus, vt pars orationi & cõtẽplationi, pars ſtu- 22 dijs, pars cæteris virtutũ exercitijs detur. Et ita quantũ in nobis eſt, præſtabimus, quod neceſſariũ eſt, vt prędicatio vtilis ſit & fructuoſa. *Et venit in omnẽ regionẽ Iordanis prædicans Baptiſmũ pœnitẽtiæ.* Plurimũ animaduerſione dignũ eſt in hoc Dei conſiliũ, qui omnium hominum innocentiſsimũ elegit, vt pœnitẽtiã prędicaret. Quod munus Dauid potiùs alicui, aut D. Petro cõuenire videbatur, qui quàm amara ſint peccata optimè ſciebant, & quàm egeant pœnitẽtia illi, qui Deũ offenderũt. Deus tamẽ è cõtra cũ duos eligere vellet miniſtros, vnum quidem vt pœnitẽtiã prædicaret, alterum verò vt miſericordiã diſtribueret, & diſpẽſaret. Pœnitentiæ prædicatorẽ Diuũ Ioãnem fecit, qui tunc omnium

Simile.

Ioan. 6.

erat innocentiſsimus: miſericordiæ verò miniſtrũ D. Petrũ, qui 23
inter eos, qui in eius collegio remãſerũt, maximus omniũ peccator fuit. Ratio aũt fuit, vt eò magis intelligerent homines, quàm neceſſaria ſit pœnitentia, quò maior eſſet eius, qui eã prædicabat innocẽtia, qui minus ea indigebat. Nã quomodô existimare potero ſaluari me poſſe ſine pœnitẽtia, vidẽs ab eo eã prędicari, cui parũ neceſſaria eſt? & prętereà intelligerẽt, quàm certa & ſecura Dei miſericordia ſit illis, qui eã quęrũt, & petũt: cùm ab eo eã petere debeãt, qui in ſe ipſo eã nemini denegare didicit. Cùm ſcilicet, peccator vt ego exiſtẽs, ea vt ego indiguerit. Quod ſi petitis cur D. Ioãnes prędicare cœpit pœnitẽtiã in remiſsionẽ peccatorũ? cur nõ à charitate, aut à ſpe incepit? Reſpõdeo à pœnitẽtia incepiſſe, quia hęc cęterarũ omniũ virtutũ fundamẽtũ eſt, quę, niſi ad ſit pœnitẽtia virtutis nomẽ amittũt. Quẽadmodũ qui imaginem 24
Simil. aliquã diuerſis coloribus pingere vult, priùs tabulã cõplanet, & leuiget neceſſe eſt. Prętereà hoc eſt quod quotidiè prędicare debemus, & auditoribus ſæpiſsimè inculcare: nã cùm quotidiè homines peccẽt, quotidiè perſuadẽdi ſunt, vt cõmiſſa peccata deplorẽt, & creatorẽ ſuũ offendiſſe pœniteat. Ait enim D. Gregorius, verba illa declarãs Diui Pauli, redimẽtes tẽpus quoniã dies mali
D. Gregor ſunt. Tẽpus redimimus quãdò anteactã vitã laſciuiẽdo perdidi-
Epheſ. 5. mus, flẽdo reparamus. Et vt intelligatis, quẽnã mœrorẽ & triſtitiã ex peccatis cõcipere debeamus, referã quod de Alexãdro Magno Gẽtiliũ hiſtorię narrãt. Nã cùm ebrius aliquãdò eſſet Alexãder, familiarẽ quẽdã ſuũ, qui Clito appellabatur occidit, cùm verò ad ſe reuerſus, quod fecerat, intellexiſſet tantũ ex amici morte & ex eo ſcelere, quod patrauerat dolorẽ cõcepit, vt ſibi ipſe manus abſcindere, & mortẽ ſibi ipſe cõſciſcere voluerit. Quid igitur 25
nos facere ęquũ erit, qui toties noſtris peccatis quãtũ in nobis eſt Deũ occidimus, ô angelorũ gloria & beatorũ vita Ieſu Chriſte, Dei fili! nõ dolebo, nõ mœream, nõ lachrymiscõſumar & fletu cõſiderãs peccata mea huic te cruci affixiſſe: & tã ſęua morte affeciſſe? Cùm peteret Dauid à Deo peccatorum veniã aiebat. Miſerere
Pſal. 6. mei Dñe, quoniã infirmꝰ ſum, & inter cętera quę ſe feciſſe eo loco refert, vt hãc miſericordiã cõſequeretur, hoc erat, turbatꝰ eſt ãfuro
D. Hiero. re oculꝰ meꝰ. Vbi D. Hierony. vertit, caligauit præ amaritudine oculꝰ meꝰ, & alibi idẽ D. Hiero. ꝓ eo ꝙ nos legimꝰ, exitꝰ aquarũ deduxerũt oculi mei, vertit, riuos aquarũ deduxerunt oculi mei.

Et

26 Et quoniam quatuor ad veram pœnitentiam neceſſaria ſunt, ſcilicet, peccati odium, Dei amor, ſummus dolor, firmum & conſtans in virtute propoſitum, quę omnia vires humanas excedũt, neceſſariũ eſt ea à Deo magno cum affectu petere. Nam qui per Ezechiel. dixit: Facite vobis cor nouum, & ſpiritum nouũ, idem hoc nobis cor dare pollicetur per eundem prophetam, dicens: Dabo vobis cor nouum, & ſpiritum nouum ponam in viſceribus veſtris, & auferam à vobis cor lapideum. Ideò ſacroſancta Concilia decreuerunt, ſi quis dixerit Deum impoſsibilia præcepiſſe, Anathema ſit. Impoſsibile enim appellari non poteſt, quod diuini fauoris auxilio (quod nunquam ex Dei parte deficit) præſtare poſſum. Et hoc auxilium idem per prophetam Zachariã nobis pollicetur, dicens: Conuertimini ad me, & ego conuertar ad vos. Verum ne fiat hoc negligenter, ſed magno cum animi ardore & ſtu-
27 dio; quia ſcriptum eſt. Si quæſieris Dominũ, inuenies eum: ſi tamen quæſieris eum in toto corde tuo, & tota tribulatione animæ tuæ. Verùm cùm hoc omne Dei amore fieri debere, dixerimus: cùm plurimi ſint, qui plus pœnæ timore mouẽtur, quid de his dicemus? num fortè nullum his afferri poteſt remediũ? poteſt profectò. Ad horum ſolatium decreuiſſe videtur Tridentina Synodus. Illam verò contritionem imperfectam, quæ attritio dicitur: quoniam vel ex turpitudinis peccati conſideratione, vel ex gehennæ & pœnarum metu communiter concipitur: ſi volũtatem peccandi excludat, cùm ſpe veniæ, declarat; non ſolum non facere hominem hypocritam, verùm etiam donum Dei eſſe, & Spiritus ſancti impulſum, non adhuc inhabitantis, ſed tantũ mouentis, quo pœnitens adiutus viam ſibi ad iuſtitiam parat. Et quamuis ſine ſacramento pœnitentiæ per ſe ad iuſtificationem perdu-
28 cere peccatorem nequeat: eum tamen ad Dei gratiã in ſacramento pœnitentiæ impetrandam diſponit.

Ezech 18. Ezech. 36. Zacha. 1. Deut. 4. Conci. Triden. Seſs. 14. c. 4.

Prædicans D. Ioannes docebat Hebræos, vt ſi Saluatorem à Patre in terras miſſum cognoſcere, & videre vellent: ſuas præpararent conſcientias eas à peccatorum ſordibus mundantes. Vt Iſaias multò antè monuerat, dicens: Parate viam Domini, omnis vallis implebitur, &c. Et videbit omnis caro, id eſt, omnis homo, qui hoc facier, ſalutare Dei. Quæ omnia ſignificant, quòd qui ſe, vt par eſt, præparabunt: his Deus ſui ipſius cognitionem dabit. Et ita omnia per imperatiuum interpretari debẽt, ex linguæ He-

Iſa. 40.

bræ proprietate, vt omnis vallis exaltetur, &c. Et omnia vno verbo includit, quod est pœnitentiã agere, quia hæc omnia, impedimẽta tollit. Idẽ clarius dixit Dñs, verbis illis memorabilib⁹: 29

Ioan.14. Qui diligit me, diligetur à Patre meo, & ego diligã eum, & manifestabo ei meipsum. Quod idẽ est, cũ eo, & videbit omnis caro salutare Dei. O verba suauissima, fœlices illi, qui ad salutem suã ijs vti sciẽt. Tanti fecit Moyses Deũ ad montẽ Sinai descendisse, vt

Deut.4. dixerit: Interroga de diebus antiquis, qui fuerunt ante te ex die, quo creauit Dñs hominẽ super terrã, si facta est aliquãdo huiusmodi res, vt audiret populus vocẽ Dei loquẽtis de medio ignis, sicut tu audisti, & vidisti. Quid feciſſet Moyses, si Deũ hominẽ factum inter homines versari vidisset? Nolite, obsecro fratres, tãto actã singulari beneficio ingrati esse. Preparate corda vestra, mũdate conscientias, & ita diuinũ hũc Saluatorẽ videbitis hîc fide & 1
gratia, & postea in cælo gloria: ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

In festo Expectationis beatissimæ Virginis Mariæ

CONCIO PRIMA.

Missus est Angelus Gabriel à Deo in ciuitatem Galilææ, &c. Lucæ.1.

HODIERNA festiuitas ad laudem & gloriam purissimæ virginitatis Dei matris instituta fuit. Decreuit rerum omnium potentissimus Dominus singulare hoc Redemptionis beneficium hominibus facere: sed sine vllo sanctissimæ illius mulieris detrimento fieri voluit: ex qua carnem erat assumpturus. Et ideò admirabili sua potentia hoc sine virginitatis læsione fieri iussit, & 2

Cant.7. hoc est, quod in ea Spiritus sanctus laudat, dicẽs: Vẽter tuus sicut aceruus tritici vallatus lilijs. O Deus altissime, nihil occurrit pulchrius, cui spõsæ tuę ventrẽ cõparare posses, quã frumẽti aceruus? si dixisses, vẽter tuus sicut crystallũ, aut sicut globus aureus refulgẽs cõuenientius hoc esse videbatur. At verò tritici aceru⁹ res est vilis, & nihil ad rẽ facere videtur. Significare Spiritus sanctus hac cõparatione voluit gaudiũ, quod beatissimus ille matris Dei ven-

ter

3 ter hominibus erat allaturus. Nã quo tẽpore ruſticus maiorẽ animo capit voluptatẽ, nũ cùm terrã colit? minimè, quia hoc magno cũ ſudore & labore facit: nũ cùm ſeminat? minimè, quia tunc triticũ perdere videtur: periculũ enim eſt, ne aut illud volucres comedant, aut certè areſcat. Num cũ in herba eſt? minimè, quia periculũ eſt, ne greges illud depaſcãt. Num cùm iã in ſpicas erũpit? minimè, quia grãdine verberari poteſt; nũ quãdo metit? nũ quãdo triturat? minimè, quia tũc ſudat, & æſtuat, & periculũ quoq; eſt, ne maxima aquæ vis decidat, vt neq; meti, neq; triturari poſſit, ſed in area ipſa marceſcat. Maior igitur eius lætitia eſt, & voluptas, cùm triticũ purgatũ palea & puluere excuſſum, & coacerua tũ in area videt. Tũc ea, quã ſentit, lætitia præteritorũ laborũ obliuiſci videtur. Tũc per areã iũctis poſt terga manibus tumidus &
4 inflatus incedit, & nullũ ſe beatiorẽ exiſtimat. Vt igitur Spiritus ſanctus ſignificaret beatiſsimæ Virginis ventrẽ lætitiã mũdo attuliſſe ait: Vẽter tuus ſicut aceruꝰ tritici. Aceruus etiã tritici anni fertilitatẽ denotat. Annus enim nõ ideo appellatur fertilis, quia magna pomorũ copia ſit, ſed ſi tritico abũdat. Ideò Spũs ſanctus hac metaphora vſus eſt, vt ſpiritualis cibi, & ſubſtãtialis animarũ alimẽti abũdantiã denotaret, quã fertiliſsimus hic vẽter attulit. Et ne quis cogitaret eò quòd mater eſſet, puritatẽ eius virginalẽ læſam eſſe: ideò addidit, vallatus lilijs. Lilia enim ob candorẽ & cæli colorẽ virginitatẽ ſignificãt. In hac feſtiuitate ſancta mater Eccleſia hoc nobis Euangeliũ proponit, in quo oſtẽditur, quãti eſtimaret cẽleſtis hęc regina Virginẽ eſſe, quãdoquidẽ nũquã matrẽ eſſe aſſenſa eſt, donec hoc illęſa virginitate futurũ eſſe intellexit.

5 *Miſſus eſt Angelus Gabriel à Deo.* Ab Angelo verbi diuini Incarnationis, & mundi reparationis hiſtoria incipit: vt ab Angelo lapſus & culpa inceperat. D. Bernardus ſuper Cantica ait, (vt eius verba declarat Alexander de Ales) quòd præuiderat Lucifer hominẽ cum Deo perſonaliter aliquãdo coniungi debere, & quòd hoc illud eſt: cui in cælo repugnauit. Idem ſentire videtur Lactãtius Firmianus, & huc videtur alludere D. Paulus, cùm ait: Et cũ iterum introduxit primogenitũ in orbem terrę, dixit: Et adorẽt eũ omnes Angeli Dei. Vbi plurimũ notandum eſt illud, iterũ, in quo ſignificatur antea iuſſiſſe Deũ Angelis, vt ſacratiſsimã illã humanitatẽ adorarent, antequã ex puriſsimo Virginis vtero naſceretur, nempè ſtatim vt illos creauit. De hac etiam reuelatione

D. Bernardus 5. & 17. ſuper Cant. Alexãd. de Ales 3. p. q. 74 memb. 8. Lactã. Firmi. libr. 2. c. 9. Hebr. 1.

Angelis

Angelis initio suæ creationis facta idem D. Paulus loquitur, di- 6
1.Timo.3. cens: Manifestè magnum est pietatis sacramentum, quod manifestatum est in carne, apparuit Angelis. Cùm igitur Lucifer intellexisset humanam naturam verbi incarnatione sublimandam esse, inuidia plenus primos illos parentes ad peccatum inducere voluit: vt impediret ne Deus fieret homo, neque homo Deo æqualis fieret. Optimum enim sibi mediũ visum est vestem fœdare peccato, vt cum Deus eam sordidam videret, eam recusaret induere. Sed impedire hoc existimans, ei potius adiumento fuit, nam cum nulla antea huius rei esset occasio, vt existeret, nolens effecit. Quia vt Doctores plurimi affirmant, & præcipuè D. Au-
D. Augustini. gustinus: Si Adam non peccasset, Deus homo factus non esset; & cùm peccasset plus pro eo quàm pro Angelo fecit. Non ideò dico, propter peccatum plus amasse hominem (vt ait B. Thom.)
D. Thom. Et rationem affert, quia pater plus insumit in seruum infirmum,
1.par.q.2 quàm in filium sanum; & tamen non ideò dicimus, plus seruum 7
art.4. infirmum, quàm filium sanũ amare. Ex hac doctrina inferri potest, quot astutijs & fallacijs vtantur dæmones, vt sancta hominum consilia impediant. Nam si diuina impedire ausi sunt, quãtò faciliùs audebunt impedire humana? & ideò cautissimè viuamus necesse est, & magno cum timore, quamuis desperandũ non
2.Cor.10. est. Nos enim plurimum D. Paulus solatur, dicens: In carne enim ambulantes, tamen non secũdum carnem militamus: nam arma militiæ nostræ non carnalia sunt, sed potentia Deo ad destructionem munitionum consilia destruentes & omnem altitudinem, extollentem se aduersus scientiam Dei. Hæc arma merita sunt passionis & mortis Christi Redemptoris nostri, virtutes infusæ, & doctrina Euangelica, quæ vocãtur arma potentia ad id omne, quod Dei seruitium est. Hoc enim significat potentia Deo. His armis muniti & firmissimè statuentes Deum offendere nolle, si 8
eam, quæ opus est diligentiam adhibeamus, hostium nostrorum victoriam consequemur: & quia sanctissimæ Virginis festiuitatem celebramus, hoc vobis dicam, quod plurimum nos animare
Cant.8. debet. Nam eius nomine dicitur: Ego murus, & vbera mea sicut turris, ex quo facta sum coram eo, quasi pacem reperiẽs. Quibus verbis fatetur hæc pijssima Virgo, quòd quia Dei mater est, auxi-
D. Bernardus. liari nobis omnibus debet: cùm propter peccatores mater Dei fuerit (vt D. Bernardus ait) cum ea loquens his verbis. Peccatores

non

9 non abhorres, sine quibus non esses mater Dei, & hoc significat, Ego murus, murum, scilicet, esse vt nos defendat: & vbera mea turris. Vbera vocat, matrem Dei esse, quia ex vberibus tantum exterius cognosci poterat matrem esse: nam cùm virgo concepe-rit, & pepererit, matrem esse cognosci nõ poterat, nisi quod pue-rum lactaret vberibus. Et ideò maternitatẽ vbera vocat, & eam turrem esse (ait) quia esse illam Dei matrem, nobis est munitissi ma turris: vt in ea nos à diuina iustitia tueatur: addit, ex quo facta sum coram eo; quasi pacem reperiens. Quia donec ad aliam vitã proficiscamur, & in gratia confirmemur, verã pacem habere non possumus; sed quasi pacem. Pariens autem illa Dei filium, qui nos cum æterno Patre reconciliauit, quandam quasi pacem no-bis in Deo reperit. Et ideò fratres cùm à diabolo vos oppugnari
10 videtis ad sacratissimam hanc turrem confugite, quæ magno vo-bis erit ad victoriam adiumento. Idem etiam significant verba il la Ecclesiastici, quibus sancta Ecclesia cælestem hanc Reginam laudat. Quasi Platanus exaltata sum iuxta aquas. Platanus folia *Eccle. 24.* habet latissima, ita vt vnum quodque scuto simile videatur. Per aquas, populi significantur, vt in Apocalypsi. Aquas quas vidi- *Apoc. 17* sti populi sunt, & gentes, & linguæ. Esse igitur sanctissimã Vir-ginem tanquam Platanum iuxta aquas, est esse illam tanquam scutum populorum. Esse in ea plurima auxilia, & defensiones, quibus peccatores ad eam deuotè confugientes tuetur, & prote-git: vt in Platano plurima folia sunt scutis similia.

Ait igitur sanctum Euangelium: *Missus est Angelus Gabriel.* Ma gna videbatur Angelis angelicæ naturæ iniuria, & (si ita dici po-
11 test) ignominia ex ea extitisse eum, qui hominibus tanto fuisset detrimento. Quare vt hanc Deus deleret ignominiam, & illi ali-quo modo illatum damnum restaurarent: misit Angelum Ga-brielem, vt hominibus Redemptionis nuntios afferret, & de ea cũ sanctissima Virgine ageret. Ex quo potestis intelligere, quan toperè errent illi, qui vnius tantum mali causa cæteros eiusdẽ so-cietatis & ordinis condemnãt. Si sacerdotem, aut religiosum ali-quem peccare interdũ vident statim exclamãt, ô sacerdotes, ô re ligiosi pessimũ hominũ genus: praua hæc profectò iudicia sunt. O gens temeraria! si mali Angeli malitia & inuidia, qui Euã ten tauit, vos scandalizat, sanctorum Angelorum, qui eiusdem natu ræ sunt, charitas vos ædificet. Quãdoquidem beatos hos spiritus,

videtis

videtis, cùm creaturæ sint adeò nobiles quanta cum diligẽtia de 12
nostra vtilitate agunt, quanta cũ cura nos diu noctuq; custodiũt:
& præcipuè singulare hoc beneficiũ considerate, quod glorioſus
hic Angelus lætissimo hoc redẽptionis nuntio attulit mũdo. Ita
& cũ ecclesiasticis gerere vos debetis, vt si quis eorũ vos scandali-
zat, cõsideretis alios esse quàm plurimos, qui vos suo exẽplo &
virtute ædificãt: & in Dei conspectu die ac noctu perpetui sunt
vestri intercessores. Et ideò cogitate quãtoperè eos amare, & ve-
nerari debeatis. Altissimę etiã dignitatis in qua eos Deus posuit
habẽda est ratio. Magnũ enim sacrilegiũ est eos, vestris maledictis
linguis vulnerare. Optimè quantũ sacerdotibus debeatur Impe-
Chalce. cõ rator Martianus intelligebat, qui in Chalcedonẽsi cõcilio, in quo
ci. actione sexcẽti triginta & sex Episcopi cõuenerũt, dixit: nolle se in ea
7. sanctissima cõgregatione esse, vt quod in ea decerneretur, cõfir- 13
maret: sed potiùs exequeretur, & cæteros oẽs eius sacrosanctis
Decretis parere iuberet. Idẽ magnus Constãtinus ostẽdit, qui in
cõcilio Niceno adstãtibus Episcopis cõplures libellos cõbussit,
quos ipsi ei dederãt, in quibus se inuicẽ accusabãt, & cùm legere
eos noluisset, dixit: vt inter eos de illis rebus iudicarent: regibus
tantã autoritatẽ tributã nõ esse, vt de ijs iudicare possint, vt patet
11. q. 1. sacerdotibus. Quòd si regibus autoritas data non est, quis
popularibus eã dedit, vt tot Dei seruis maledicãt: eò quòd culpã
aliquam in vno, aut altero eius societatis animaduertant?

Ait præterea sanctũ Euangeliũ hunc Angelũ à Deo missum
esse, *Ad Virginem desponsatam.* Voluit Deus sanctissimã Virginẽ,
tunc cùm verbũ diuinũ conceptura erat, despõsatam esse ne adul
terio concepisse existimari posset. Nõ satis est Deo homines esse 14
1. Thes. 5. bonos, sed videri etiam vult. Et ita D. Paulus ait: Ab omni specie
mala abstinete vos. Ipse autẽ Deus pacis sanctificet vos per om-
nia, vt integer spiritus vester, & anima & corpus sine querela in
aduentu Domini nostri Iesu Christi seruetur. Videtis, vt optat
sanctus Apostolus, vt sanctissimus per omnia interiori, & exte-
riori sanctitate, & vt corpore interius virtutis exterioris prębea-
Deut. 22. mus exemplũ? Iusit Deus Hebręis: Funiculos in fimbrijs facies
per quatuor angulos pallij tui, quo operieris: vt nimirũ Hebræi
qui sui erãt serui, nõ circunciſione tantũ quod signũ erat occultũ:
sed vestibus etiã à cęteris gẽtibus distinguerẽtur, significãs velle
se etiam, vt serui sui à diaboli seruis non interioribus tantum

signis,

15 signis, sed exterioribus etiam differre. Et ita dixit D. Matthæus: Luceat lux vestra coram hominibus, vt videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in cælis est. Recusat Deus virtutem, quæ vitij habet speciem. Quare dixit: Iustè quod iustũ est, persequeris, vt viuas. De sancto Loth ait D. Petrus: Iustum Loth oppressum à nefandorum iniuria, ac luxuriosa conuersatione eripuit. Aspectu enim & auditu iustus erat habitans apud eos, qui de die in diem animam iustam iniquis operibus cruciabant, aspectu, quia non solum interius, sed etiam exterius erat iustus. Ponderate vnumquodque verbũ, vbi tanquam causam cur Deus in sordida illa hominum conuersatione integrum incorruptumque seruauit, affert: quia aspectu & auditu iustus erat. Qui omnia videre & audire vult, corruptum se habere cor significat. *Matt. 5.* *Deut. 16.* *2. Petr. 2.*

16 Nam qui à malis contaminari non vult, oculos abijs & aures debet auertere, & hoc est iustum esse aspectu & auditu. In locis vbi auri venæ latent, semper externa aliqua signa apparere solent: vt in lapidibus, vel herbis: vnde, qui vsum & experientiã habẽt, aurum ibi esse conijciunt: ita cùm in anima gratiæ thesaurus reconditus est, saltim exteriora signa, quæ sunt sensus, hoc indicant. Cùm, scilicet, in oculis honestas est, in manibus erga pauperes liberalitas, in pedibus ad virtutis opera facilitas & promptitudo: in auribus sanctæ & salutaris doctrinæ auiditas, in ore casta & deuota verba, hæc omnia thesauri, qui in anima latet argumenta sunt. Et ita Dominus dixit: Ex abundantia cordis os loquitur. Sed heu, heu, quàm pauci in hominum cordibus thesauri latent, quandoquidem tam pauca foris apparent indicia. *Simile.* *Luc. 6.*

17 Intuemini, quæso, huius sæculi homines, vix quidquam inuenietis, quod vos ædificet, & ad virtutem sit incitamẽtum. In ore mendacia & periuria, in manibus furta & auaritiæ: in pedibus ad malum mira velocitas. Omnia corrupta sunt. Obsecro itaque vos fratres, vt hac in re, quæ plurimi momenti est, diligentiores sitis. Et cùm Deus voluerit, vt sanctissima eius mater non modo optima esset, sed vt etiam videretur, & ideò desponsatam esse diuina sua prouidentia ordinauit, vt vos quoque non tantum boni esse studeatis, verum etiam videri in omnibus, qui exterius apparent. Vbi Isaias ait: Ecce Dominus, exercituum auferet à Hierusalem senem, septuaginta interpretes pro senem transtulerunt sacerdotem, quia nimirum sacerdos senex esse debet *Isai. 3.*

debet nõ canitie, sed ingenio, grauitate, & modestia, in omnibus 18
suis actionibus senile quoddam virtutis præbens exemplum. Nã
lingua illa, quæ cæli clauis est, inferni sera, aurea amoris cathena,
quæ Deum in cælo vinctum (si ita loqui fas est) in terram con-
secrationis verbis trahit, verba ne prophana loquetur? manus illæ,
quæ Dei thronum, & sedes sunt, quandoquidem in illis residet,
quotidie Deus turpiane operari debent? cor illud, quod in sacra-
tissimo Iesu Christi sanguine tanquam in fonte quodam quoti-
die mergitur, prauasne in se ipso cogitationes continere poterit?
Profectò nisi lapides essemus, aut dæmones, cùm potẽtissimum
Deum verbis nostris vinciri, & amore nostro capi se sinere creda
mus, neque cor, neque linguam, neque oculos, neque manus, ne-
que corpus ad altissimam eius maiestatem nostris sceleribus of-
fendendã haberemus, cogitãtes nos totos sanctissimi eius corpo 19
ris tactu consecratos esse. Quòd si tãta esset ecclesiastici alicuius,
aut alterius cuiusuis Christiani deprauatio, vt malũ se esse con-
stitueret: saltem curare deberet, ne proximos suos exteriori ex-
Simile. emplo scandalizaret. Contingere solet, vt mulierem quis habeat
concubinam, quæ præter illud peccatum, quod cum eo commit-
tit, aliquas habet virtutes, quę hominem induxerunt, vt eam sibi
vxorem duceret: & ita quæ antea erat concubina vxor legitima
fit. Eodem modo accidit, vt quis bona, quædam opera faciat
ne malus videatur, sed virtutis opinionem acquirat. Paulatim se
se bonis illis operibus aliquo modo disponit: ita vt posteà eadem
opera Dei tantũ amore efficiat, & ita virtus, quæ antea quasi con
cubina erat vxor legitima fit. Et ideò minus malum est hypocri-
tam esse, & inanis gloriæ causa virtutis speciẽ præ se ferre, quàm 20
dissolutum esse & prophanum, & cæteris suo exemplo nocere.

Ait præterea sanctum Euangelium: *Ad virginem desponsatam viro, cui nomen erat Ioseph de domo Dauid.* Primus cui promissum spe
cialiter à Deo fuit Dei filium ex sua generatione, esse nasciturũ
secundum carnem, fuit Abrahã: & ita cùm nomen mutauit Abra
Gene. 17. hę, addidit hanc literam Hebræam (he) quæ vna est, ex quatuor
essentialibus, quibus ineffabile Dei nomen scribebatur. Est autẽ
inter Hebræos aspirationis litera, vt inter nos litera (h) iam scitis
nos aspiratione viuere; & ita Deus significare voluit ex Abrahã
esse venturũ, qui vera hominũ vita & spiratio futurus erat,
Thren. 4. qui est Iesus Christus. Ita eum vocauit Hieremias: Spiritũ oris

nostri

21 noſtri Chriſtus Dominus. Nihilominus tamen glorioſus Euangeliſta non Abrahæ hoc loco, ſed Dauid mentionem facit, cui etiam poſteà idem beneficium promiſſum eſt, vt ex illo Pſalmi patet: Iurauit Dominus Dauid veritatem, & non fruſtrabitur eum, de fructu ventris tui ponam ſuper ſedem tuam. Nouus loquendi modus. Cum viro loquitur, qui filium ventre non concipit, quod mulieris proprium eſt, & tamen ait: De fructu ventris tui, quia nimirum Chriſtus Redemptor noſter non erat à Dauid per virum, ſed per mulierem originem ducturus, & per ſolã mulierem ſine hominis auxilio: & ideò ait, de fructu ventris tui, id eſt, è fructu ventris Virginis, ex genere tuo, & familia regni tui ſucceſſorem efficiam, quod eſt regnum fidelium, in quo florere debet fides, ſpes, & charitas, quam tu habes. Hanc enim ob cau- *Pſal.132.*

22 ſam militans Eccleſia regnum Dauid appellatur. Solius autem Dauid mentio fit hoc loco, vt intelligamus, quàm grata ſit pœnitentia Deo, & quanto pœnitentes honore afficiat. Hoc enim honore, quo hunc peccatorem conuerſum afficit, inuitare nos ad pœnitentiam vult. Eia igitur peccatores, quid expectatis cum Dei miſericordiam adeò certam habeatis? Si ad eum accurrere vultis attendite artificia, quibus vtitur, vt vos attrahat. Cùm Abſalon infœlici illa morte quam ſæpiùs audiuiſtis, interijſſet: ij omnes, qui eum nulla Dei, iuſtitiæ & fidei, quam optimo regi debebant habita ratione ſequuti fuerant, cùm infidelitatem ſuã agnoſcerent, de conuerſione ſua agere cœperũt, & obedientiam ei præſtare decreuerunt. Quod cùm intellexiſſet Dauid; hoc tanti fecit, vt per nuntios ijs dixerit. Fratres mei, vos os meum & ca- *2. Reg. 19*

23 ro mea vos. O ad mirabilem Regis clemẽtiam; ſed poteſt ne hæc Dei clementiæ comparari, qui ait: Gaudium eſt in cælo ſuper vno peccatore pœnitentiam agente. Mira exaggeratio, non ſatis ei fuit dicere angelos gaudere, ſed cælũ vniuerſum. Angeli, Cherubines, Seraphines, omnis aula cæleſtis, & eius Rex peccatoris conuerſione gaudent. Plus ne dici poterat? Incipite igitur fratres cordibus veſtris volutare, & cogitare, quonam modo ad Deum vos conuertere poſsitis: nam ſi Dauid plurimi fecit, vt eius ſubditi, qui infideles illi fuerant, errorem ſuum agnoſcerent, & de reuerſione agerent: pluris facit Deus, vt vos de veſtra conuerſione per veram pœnitentiam cogitetis. *Luc. 15.*

Et ingreſſus Angelus ad eam. Domi clauſa ſanctiſsima Virgo

continebatur, vt Virginem decebat. Ex plurimis rebus quæ la- 24
chrymis dignæ sunt, vna est, paucos esse huius virtutis amatores:
sunt enim ferè omnes extranei, & extra seipsos vagantur, quod
Simile. magnum est argumentum animas esse corruptas. Iter faciēs æsti-
uo tēpore diuersorium aliquod inueniens quiescere in eo vellet:
sed cùm muscarum plenum videat, & hospitam iratam, & querē-
bundam, eamus (inquit) aliò, hic enim requies non est. O qui di-
cendi hîc finē faceret, & sanguineis lachrymis silēdo deploraret!
Nā si in te ipso quiescere aliquādo vis, & de vita tua, & moribus
cogitare conscientiā tuam talē inuenis, vt tristitia plenus statim,
eamus hinc, dicas ad amici alicuius domū, & ibi ridebo, & hāc ani
mi tristitiam deponam. O te infœlicem qui ideò extra te ipsum
vagaris, quia in te nihil boni inuenis, quo te oblectare possis. Et
quamuis omnibus, hæc virtus necessaria sit, multò magis virgini- 25
Gene. 24. bus, & in hoc potissimū tēpore. Antiquis enim tēporibus hoc tā-
toperè necessariū nō erat. Nā de Rebecca dicitur, quòd cùm vir-
go esset honesta & pulchra, & digna, quæ magni illius Patriar-
chæ Isaac vxor esset: nihilominus tamen ad aquam hauriendam
sine vllo periculo sola egrediebatur. Nunc verò tanta est iuuētu-
tis impudentia, vt vix matres filias suas ad ecclesiā adducere au-
deant; & quod peius est, posteaquam eas magnis importunatio-
nibus, & falsis promissis deceperunt, ipsimet infamiæ præco-
nes sunt: ab illis se rogatos iactant, & propriam malitiam sexcen-
Gene. 3. tis excusant periurijs. Tantoperè amauit Adam vxorem suam,
vt eius causa peccauerit. Maluit enim illi morem gerere, quàm
D. Augu Deo parere: vt notat Diuus Augustinus super illa verba: Qui co-
sti. medit. Sed post peccatum cùm à Deo reprehenderetur, amoris 26
oblitus eam accusauit, dicens: Mulier, quam dedisti mihi sociam
dedit mihi de ligno, & comedi. Huiusmodi solet esse humani
amoris finis, qui neque in Deo, neque in virtute fundatur.

Ingressus Angelus ad eam, magna cū veneratione dixit, *Aue gra-
tia plena Dominus tecum.* De egregio quodam pictore, qui Zeuxis
appellabatur; legitur, quòd cùm pulcherrimam quandam Iuno-
nis imaginem pingere vellet, pulchriores vrbis virgines contem-
platus: quinque, quæ inter eas pulchritudine præstare videban-
tur, elegit; ex quibus quod pulchrius, & elegantius visum est, vt
eo suam ornaret imaginē, desumpsit. Plus sine vlla comparatio-
ne fecit Deus in Virgine hac, inter omnes ad hāc dignitatē electa,

nam

27 nam admirabili ſua ſapientia, & potentia in ea gratias omnes & virtutes expreſsit, quæ inter cæteras omnes mulieres diſtributæ fuerant. Quare Diuus Hieronymus ait: Cæteris virginibus præſtatur gratia per partes: Mariæ verò tota ſe effundit plenitudo gratiæ. Sed notandum eſt, quòd proprijs viribus diuinam gratiam conſeruare non poſſumus, niſi particulari aliquo auxilio Deus nobis aſsiſtat: vt ait Beatus Thomas. Et hoc ſignificat Dauid, dicens: Fiat manus tua ſuper virum dexteræ tuæ. Hoc enim ſignificat opus eſſe, vt Deus manum ſuam imponat ei, qui in gratia eſt, vt perſeueret in ea. Et ideò addit: Et non diſcedimus à te. Hanc ob cauſam cum dixiſſet Angelus, gratia plena, addidit, Dominus tecũ: ſignificans, quòd cùm eam Deus gratia impleuit, ſtatim in ea confirmauit. Indigemus præterea diuina benedictione, vt ad virtutem & exercitium, & augmentum nos corroboret. Et ita dixit Dauid: Etenim benedictionem dabit legiſlator, ibunt de virtute in virtutem; & videbitur Deus Deorum in Sion, id eſt, vt videatur. Hoc orabat Diuus Paulus, dicens: Flecto genua mea ad Patrem Domini noſtri Ieſu Chriſti, ex quo omnis paternitas in cœlis & in terra nominatur, vt det vobis ſecundum diuitias gloriæ ſuæ virtutem corroborari per ſpiritum eius in interiori homine. Et ideò poſtea quàm Angelus dixerat; Dominus tecum: addidit; *Benedicta tu in mulieribus.* Dei benedictio eſt bona nobis ſpiritualia largiri: vt ait Diuus Paulus: Benedictus Deus, & Pater Domini noſtri Ieſu Chriſti, qui benedixit nos in omni benedictione ſpirituali in cæleſtibus, ſcilicet, conſequendis, & ſtatim

28 quæ eſt Dei benedictio declarat, ſcilicet, quod elegit nos in Chriſto, ante mundi conſtitutionem, vt eſſemus ſancti & immaculati in conſpectu eius in charitate, id eſt, vt eſſemus pleni virtutibus & gratia, & immaculati ab omni ſorde peccati. His benedictionibus plena fuit ſanctiſsima Virgo, non ſolum plus quàm cæteræ omnes mulieres, ſed plus quàm Angeli omnes, vt ait Beatus Thomas: Videns Angelus, quod laudari ſe audiens humiliſsima Virgo turbabatur, dixit ad eam. *Ne timeas Maria inueniſti gratiam apud Dominum.* Qui apud homines gratiam inueniunt illi timere debent, quia qui plus gratiæ humanæ, & fauoris habet: hic in maiori ſalutis ſuæ periculo verſatur. De quadam Aquilonis

D. Hiero. in ſermo. aſſumptio nis Mariæ.

D. Thom. 1. 2. quæſtio. 190. art. 9. & 10.

Pſal. 79.

Pſal. 83.

Epheſ. 3.

Epheſ. 1.

B. Thom. opuſc. 4.

regina refertur filiam suam pulcherrimam veneno aluisse, & eam ad Alexandrum Magnum misisse, vt eam amplexus more retur. Quod cùm sapiens quidam regni intellexisset, factum hoc impediuit; & ita Alexander mortuus non est. De hoc mundo ait
Epist. Ioã. 5. c. D. Ioannes: Mundus totus in maligno positus est, & cum veneno plenus sit; ille, quem amplectitur, est suæ condemnationi propinquior. Tu verò Virgo sanctissima nihil est cur timeas, cùm gratiam non apud homines, sed apud Deum inueneris. *Ecce concipies in vtero, &c.* Statim ac Virgo sanctissima, salua sua virginitate cõcipere se posse intellexit, vt affirmauerat Angelꝰ, profunda humilitate consensus sui ianuam aperuit, dicens: *Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum.* In hoc instanti verbum diuinũ in purissimis eius visceribus incarnatus est. Et hoc hodie sancta Ecclesia celebrat nobis repræsentãs, quomodo glorioſissima hęc 31
Regina Dei filium in suo ventre virginali habuerit: vt in hominum manibus poneret, ne amplius desiderij sui cõpotes facti suspirarent: sed Redemptorem suum iam tenentes gauderent. Et hoc significatur in solennibus his Antiphonis, quas his diebus Ecclesia sancta decantat. Omnes enim ab exclamatione: O, incipiunt, vt mundi suspiria, & desideria significet; quibus sanctissima Virgo satisfacit. Clamabat mundus: O Domine, ignarus sum, & quid mihi conueniat, nescio. Timeo ne tu quoque me ignores, quia ignorans, ignorabitur: & ideò clamo, dicens: O sapientia, quæ ex ore altissimi, prodijsti, attingens à fine vsque ad finem, veni ad docendum nos viam prudentiæ. Tace ô munde, ne clames: ista enim sapientia, quam petis nunc in schola Virginalis vteri dolorum tuorum scientiam experientia discit: vt 32
tui misereatur. Citò ad docendum exibit. Clamabat mundus: O Domine, captiuus diaboli sum: & ideò clamo, dicens: O Adonai, & Dux domus Israel, veni ad redimendum nos in brachio extento. Tace ô munde, nam Dux ille, quem vocas armatus iam est in virginalis vteri domo, carnis & pœnarum humanarum armis, quibus tyrannum illum, qui te captiuum tenet superaturus est. Citò ad te redimendum exibit. Clamabat mũdus: O Dñe spirituali alimẽto indigeo. Adeò enim infirmus sum & imbecillis, vt in virtute nihil proficiã: & ideò clamo, dicẽs: O radix Iesse, qui stas in signũ populorũ, veni ad liberandũ nos, & noli tardare. Tace ô munde, quia hæc radix, quam

optas

optas in purissimi ventris furno coquitur, vt vitæ panis fiat, quẽ
3 qui manducet non moriatur in æternum. Cito in præsepio collo
cabitur tanquam in mensa, vt eo te reficias. Clamabat mundus:
O Domine in culpæ carcere vinctus detineor, & ideô clamo, di-
cens: O clauis Dauid, qui aperis, & nemo claudit, veni & educ
vinctum de domo carceris. Tace ô munde, nam clauem istam,
quam petis cælestis hæc mulier in cingulo iam positã habet, citò
eam tibi tradet, vt te ab infœlici hoc carcere liberes. Clamabat
mundus, ô Domine, peccati tenebris cæcus sum: & ideò clamo,
dicens: O oriens splendor lucis æternæ, & sol iustitiæ! veni & il-
lumina sedentes in tenebris, & vmbra mortis. Tace ô munde, nã
lux illa quam petis est ita refulgens vt oculi tui eã ferre non pos-
sint: & ideò beatissima Virgo è viscerum suorum tela laternam
34 effecit, vt radios suos mitigaret; & videbit omnis caro salutare
Dei. Clamabat mundus, regem non habeo qui me gubernet, &
regat: & ideò clamo, dicens: O Rex gentium & desideratus earũ
salua hominem, quem formasti de limo. Tace o munde, quia ecce
Rex tuus venit tibi, & glorioſa hæc domina est lectica, qua vehi
tur, sed videri non potest, quia lecticæ alis, & cortinis occultatur.
Clamabat mundus: O Domine solum me video, ita vt si cado,
non habeam qui me subleuet: & væ soli, quia cùm ceciderit non
habebit subleuantem se: & ideò clamo, dicens: O Emanuel Rex *Eccle:4.*
legifer noster, veni ad saluandum nos Domine Deus noster. O *Ioan.2.*
Emanuel, id est, o Deus nobiscum. Tace o munde, quia verbum
caro factum est & habitauit in nobis. Iam socius noster venit &
cohabitator: cælestis autem hæc Virgo domus est, vbi habitat, &
35 vbi eum inuenies cum opus erit. Præparemus igitur nos, fratres
charissimi, vt diuinum hunc Saluatorem dignè recipiamus,
qui venit, vt tot nobis beneficia faciat, & suam gra-
tiam communicet, qua acquiritur gloria: ad
quam nos perducat Iesus Mariæ
Filius, Amen.

In eodem Festo expectationis beatissimæ Virginis Mariæ CONCIO SECVNDA.

Missus est Angelus Gabriel à Deo in Ciuitatem Galilææ, &c. Luc. 2.

1

TANTA est Dei potentia, sapientia, & bonitas, vt non solum ex bono, sed etiam ex malo bonum eliciat cùm ageret Moyses de beneficijs, quæ Deus populo Hebræo fecerat, (ait) ex ijs vnum fuisse, quod constituit eum super excelsam terram, vt sugeret mel de petra, oleumque de saxo durissimo. Hoc dixit, vt terræ fertilitatem exaggeraret, in qua petræ ipsum oleum & mel stillare videbantur. Sed veriùs dici potest Dei omnipotentiam è petris durissimis, vt sunt peccata oleum & mel suxisse: cùm ex ijs plurima bona deduxerit, & quotidie deducat. Et ita malus ille seruus dixit: Homo austerus es & metis, quod non seminasti. Verum dixit, quia Deus è semente quam non seminauit plurimum colligere solet. Nunquam Deus seminauit peccatum, & tamen plurima ex eo bona collegit. Magnum fuit malum Luciferi peccatū, vt creatura creatori parere nollet, & in eius regno bellum contra ipsum excitare auderet. Sed tanta est (vt dixi) Dei potentia, & sapientia, vt ex hoc malo magnum bonum deduxerit; nempè hominis creationem. Nam cùm magna Angelorum multitudo de cælo cecidisset, & plurimæ cælestis regni sedes vacuæ remansissent: creauit Deus homines, vt implerētur. Magnum fuit Adæ peccatum, qui vt vxoris suæ morem gereret Dei iussum fregit, nam si rem aliquam difficilem Deus iussisset, quam sine magno labore præstare non potuisset, peccatum maiori excusatione dignum videretur, sed rem facillimam iussit, vt est ab vno tantum arbore abstinere; & tamen tanta eius fuit inobedientia, vt prior ex qua comederit, fuerit illa, quam Deus prohibuerat. Magnum profectò malum, sed ex eo Dei sapientia tantum bonum, vt fuit filij sui incarnatio, deduxit. O ineffabilem Dei misericordiam! quisnam imaginari

2 *Deut.* 32.

3 *Luc.* 19.

Gene. 3.

4 ginari potuisset, quòd pro miserorum vermium remedio, qua-
les homines sunt, Deus homo fieret? hoc admirabatur Iob, dicēs.
Quid est homo quia magnificas eum, aut quid apponis erga eū *Iob.7.*
cor tuum? Diuus Augustinus ait: Filium vocari cor patris. Tanti *D. Augu.*
igitur fecit hominem Deus, vt pro eius salute suum ei cor dede- *lib. de sub*
rit. Et ita in Genesi. Quòd cùm videret Deus hominum malitiā, *stan. diui-*
tactus est dolore cordis intrinsecus. Res ponderatione digna est, *nita.*
quòd Deus propter peccata hominum dolorem in corde osten- *Gene.6.*
dit, quod est filius suus vnigenitus. In hac parte æterno Patri resi
det dolor; quia cor istud peccatorum nostrorum onus ferre debe
bat. Quomodo igitur, tantum beneficium altissimæ tuæ maiesta
ti persoluemus? quas tibi gratias ô Domine pro eo agemus? infœ
lices profectò fuissemus, si cùm tu Deus meus tuis manibus nos
5 formasses; alius præter te æterna morte liberasset. Nam cùm plus
sit redimere quàm creare, indigna res esset: vt tibi de creatione, al
teri de redemptione gratias ageremus. Quare vt ait Beat⁹ Anselmus: *B. Anſel.*
Ne amorem diuideres inter creatorem & redemptorem, idē
tibi factus es conditor & redemptor. Vtrumque illi debemus. Vt
hoc igitur beneficium homini faceret: *Missus est Angelus Gabriel à*
Deo ad Virginem, & ingressus ad eam dixit: Aue gratia plena. Admira-
bilis hæc est excellentia, gratia plenam esse & Deo dilectam. Et
è contra, vnus ex titulis maioris ignominiæ, quibus homo voca-
ri potest, est peccatorē & Dei inimicum vocari. Maiorē sentiunt
pœnam damnati in inferno, cùm videant odiosos se esse Deo,
quàm quod teterrimo illo carcere inclusi sint. At è contra in-
ter maiora beatorū gaudia, est securitas, quam habēt in Dei odiū
6 se incidere non posse: & de eius amore ita certos esse, vt deficere
nunquā possit. Diuus Ambrosius ait, quòd iter cætera, quæ san- *D. Am-*
ctus Iob passus est, nihil maius doloris vulnus infligit, quàm cū *bro. lib. de*
tres illi eius amici dixerunt, eum peccatorē esse & Dei inimicū: *interpella*
& ideò à Deo tot infortunijs puniri, vt patet his verbis: Recorda *tione.*
re, obsecro te, quis vnquam innocens perijt. Quæ cum Iob au- *Iob.4.*
diret, & huiusmodi alia magno dolore respondit. Consolato- *Iob.16.*
res onerosi omnes vos estis, nunquid habebunt finem verba ven
tosa? Hoc nos etiam fratres, nisi tam cæci essemus super omnia ti-
mere deberemus, peccatum, scilicet, quod ignis quidam est, qui
totum hominem vrit, & consumit. Tempestas quædam est,
& diluuium, quo omnia destruuntur. Est malum quoddam,

quo homo inutilis sit, vt tanquam palmes infructuosus amputetur, & in ignem æternum dejiciatur. Cũ persuaderet Bethsabee regi Dauid vt filium suum Salomonem regni sui hæredem faceret, eò quòd si secus faceret, ipsa & filius in magna infœlicitate remanerent: vt hoc exaggeraret, hæc verba protulit: Eritque cùm dormierit Dominus meus Rex cum patribus suis, erimus ego & filius meus peccatores. Hoc nomine comprehendit, quod pluribus verbis explicari nõ poterat. Quasi diceret, erimus pauperes, miserabiles, orphani, derisi, ignominia & iniurijs affecti, mendici. Hæc & plura hoc nomine, peccatores, significare voluit. Tandem peccatum res est tam odiosa Deo, vt de eo scriptura dicat: Terribiles in Deo effectus operari, & ita D. Paulus cùm dicere vellet: Nolite peccare, ait, nolite contristari Spiritum sanctum Dei. Et Oseas ait: Pereat Samaria, quoniam ad amaritudinem concitauit Deum suum. Et in Hebræo est: Amaricauit os Domini. Et Dauid ait: Quotjes exacerbauerunt eum in deserto: quæ omnia dicuntur, vt significentur effectus, quos peccatum in Deo causaret, si Deus eorum capax esset. 7 8

3. Reg. 1. Ephes. 5. Ose. 14. Psal. 77.

Ex quo colligere potestis, quàm æquum sit, vt super cætera omnia peccatum abhorreamus, & Dei gratiã quæramus, ex qua plurima in nos bona promanant. Hanc ob causam laudans sacra Scriptura Diuum Stephanum, ait: Stephanus autem plenus gratia & fortitudine faciebat prodigia & signa magna in populo. Primum ait, gratia plenum fuisse, quia hic fons est, ex quo fortitudo, & cætera omnia bona nascuntur. Et Diuus Paulus in suis Epistolis Christianos his verbis salutabat: Gratia vobis & pax. Quasi diceret: Cõmunicet vobis Deus suam gratiam: nam si eius amici estis, facilè pacem habebitis ad inuicem. Sed tibi, ô Virgo sacrata, singulari quadã ratione dixit Angelus: Aue gratia plena. Et secundũ omnes sacros Doctores verè de se ipsa dicere potest illud Ecclesiastici. In me oĩs gratia, quia ea gratia plena fuit, quam vocant gratũ facientẽ, quæ omniũ præstantissima est, & sola nos Deo gratos & amicos facit. Oẽs prẽterea gratias habuit, quę sunt virtutes oẽs Theologales, & Cardinales, fides, scilicet, spes, & charitas, fortitudo, tẽperantia, iustitia, & prudẽtia. Cũ cæteris quę ac cessoriæ dicũtur: vt est, humilitas, patientia, mansuetudo, misericordia, &c. Fuit præterea plena gratia septem donorum Spiritus sancti, fuit etiam plena nouem illis gratijs, quas gratis datas 9

Act. 6. D. Paul. Eccle. 24.

appel-

10 appellant, quas Deus largiri ſolet, vt quis alios ad Deum conuertat. Prima eſt, admirabilis rerum inuiſibilium certitudo, quam Diuus Paulus fidem appellat. Gratia quæ rerum diuinarum cognitionem dat, quam ibi vocat Diuus Paulus ſapientiam. Gratia, quæ rerum humanarum cognitionē dat, quam ibi vocat ſciētiam: gratia quæ potentiam dat faciendi miracula ad ſanāda corpora, quam ibi vocat gratiā ſanitatum: gratia quæ eandem potētiam dat ad diuinam potentiam manifeſtandam, quam ibi vocat operationem virtutum: gratia quę docet futura prædicere, quam ibi vocat prophetiam: gratia, qua cordis ſecreta aſſequimur, quā vocat diſcretionem ſpirituum: gratia varia linguarū genera ſciēdi & earum ſenſus intelligendi, quam vocat genera linguarū & interpretatio ſermonum. Fuit præterea vt omnes aſſerunt plena gratijs, quæ priuilegiatiuæ, vt Dei matrem eſſe, & iuſtorum omnium, cœli portam, ante iudicij vniuerſalis diem reſuſcitatam eſſe, & ſuper omnes choros angelorum exaltatam. Hæc omnia, ſignificat gratia plena. Finxerunt antiqui poetæ virginem quandam dijs omnibus gratam; quam eorum quiſque dono aliquo ornauit, quam Pandoram appellabant, ideſt, omnium Deorum donis ornatam. Et hoc quod tunc fabula erat, in ſacratiſsima virgine veritas factum eſt, quę beatiſsimæ Trinitatis donis plena fuit. Pater ornauit eam potentia & fortitudine, filius ſapientia, ſpiritus ſanctus amore & charitate.

11 Ait præterea angelus *Dominus tecum*. Quamuis Deus in omnibus rebus ſit, in iuſtis ſingulari modo inuenitur, & in te ô virgo beata particulariori quodam modo. Cum aliquo eſſe eſt attentè ipſum audire: & ita ijs, cum quibus de re aliqua magni momenti loquimur dicere ſolemus, [*Eſtad conmigo*] ideſt, attentè, quæ dico, audias. Et ita horum verborum Dominus tecum ſentētia eſſe poteſt, Deus tuis rebus omnibus valdè attētus eſt, quia omnes illi gratæ ſunt. Tua deuotio, tuæ lachrymæ, tua contemplatio, tua deſideria, tuę cogitationes, tuæ preces, tua conceptio, tota tua vita, quicquid in te eſt, illi gratiſsimum eſt. Alio modo intelligi poſſunt, nam res coniungi ſolent, vel quia iunctæ ſunt, aut quia conglutinatæ, aut quia clauis defixæ, aut quia permixtæ vt aqua & vinum, & his omnibus, modis ſolet Deus animæ cōiungi, primum funibus ſibi Deus hominem ligat, ideſt, beneficijs, quibus eum ſibi obligat: & ita dixit. In funiculis Adam traham eos, in vinculis *Oſee.11.*

12 *1.Cor.12.*

vinculis charitatis. Tribus funiculis vinxérat Deus Adam, qui 13
tria erant beneficiorum genera, quibus eum suo amori deuinxe-
rat, scilicet, bona naturæ, bona gratiæ, & bona fortunæ. Et his
velle se ait homines trahere. Et ita facit, nam omnibus bona na-
turæ tribuit, & fortunæ, & paratus est vt gratiæ bona largiatur
Eccles. 4. ijs, qui se ad ea recipienda disponent, dicitur enim funiculus tri-
plex difficilè rũpitur. Tu verò peccator, qui mille funiculis vin-
ctus es, ideſt, mille beneficijs, quæ à Deo accepisti, eos tanta cum
facilitate rumpis, vt tua ista violentia & furor terrorem pariat.
Qui stupor esset & terror videre bestiam aliquam, quæ pluri-
bus funibus vincta eos magno cũ impetu rumperet: vt ad herbã
viridem depascẽdam accurreret? O quæ bestiæ furia! quæ fames
& quanta, quę vt herbam pasceret, tot fregit vincula. O infœlix
peccator! Tu hæc bestia es, quæ cũ tot beneficiorũ vinculis Deo 14
deuinctus sis: omnia paruæ delectationis existimationis, aut lu-
cri causa frangis, & à Dei obedientia fugis. O infernalis ingratitu
do! O homo cæce! quomodo tantæ te impudentiæ non pudet?
1. Reg. 13 Secũdus res iungendi modus est, cõglutinatio, & ita dicitur. Ani
ma Ionathæ cõglutinata est animę Dauid, & dilexit eum Iona-
thas quasi animam suam. Hæc cõglutinatio vnam rem cum Deo
1. Cor. 6. nos facit, vt ait D. Paulus. Qui adhæret Dño vnus spiritus est, sci
licet, cum eo. Tertius coniunctionis modus est, cùm res clauis iun
guntur, & ita homo cum Deo diuino timore tanquam clauo quo
dam configitur, quod donum adeò singulare est, vt Dauid mag-
Psal. 118. na cum efficacia illud à Deo peteret, dicens. Confige timore tuo
carnes meas, à iudicijs enim tuis timui. Quibus verbis vates san-
ctus tãtam huius timoris vim à Dño postulabat, vt non modo spi 15
ritus eius, sed caro etiam hoc timore transfixa, ipsum quoq; spiri
tũ ad peccati odiũ excitaret. Est autẽ (vt B. Basilius elegãter in eo
B. Basil. loco adnotauit) metaphora sumpta ab ijs, qui patibulo afflixi
sunt, qui immobiles persistere nitũtur, quoniã si vel paululũ se
in aliquam partem verterint, nouo doloris aculeo vulnerãtur. In
simili igitur cruce, sanctorum mentes defixę manent nè se ad-
uersus Dei legem vlla in re mouere possint. Vt enim illic dolor,
ita hic timoris aculeus mentem pungens à quouis delicto reuo-
cat. Itaque si impura aliqua cogitatio, si fratris odium, si frater-
næ inuidiæ stimulus, si superbiæ aut inanis gloriæ tumor sese
animis obijciat: superuenit statim diuini Iudicij metus, qui sic

men-

16 mẽtẽ concutit, vt omnia, iſta procul à ſe ſine vlla cunctatione abigat. Si igitur viri ſanctiſsimi diuinę iuſtitiæ iram reformidant, vnde quæſo in ſceleratorum hominum mentibus hæc tanta ſalutis ſuæ è ſola Dñi miſericordia, cõfidẽtia? quaſi in ipſo ſola ſine iuſtitia eſſet miſericordia. Nos igitur fratres non falſam improborũ ſecuritatẽ, ſed ſalutarẽ ſanctorũ metũ ſectari ſtudeamus, & ſpem noſtrã prę timore bonorũ operũ ſtudio & peccati odio fulcire cõtẽdamus. Quartus cõiunctionis modus eſt, mixtio, vt aqua vino miſcetur, anima cũ Deo nõ ita miſcetur, ſed per intimã quãdam vnionẽ ſimilẽ ſe Deo in virtute efficiens. Diuus Dionyſius ſimilitudinẽ quãdã affert, ex qua intelligi poteſt, quonã modo Deus in anima maneat. Nã ſi in aliquo cubiculo tres faces accẽſas ponas, ex omnibus vna reſultat claritas, & tñ vnius claritas eſt ab alterius claritate diuerſa, neque ita miſcẽtur, vt vna lux fiat, quod *D. Diony. de diuinis nomini. cap. 1.*

17 manifeſtè patet, (vt philoſophus quidam ait) quia ſi earum facẽ vnam tollis, ſecum ſuam lucem aufert, quia principiũ ſuũ, quod eſt fax ſequitur: igitur nõ erat vna lux ex tribus mixta. O anima in qua, ſi Dei amica es, Deus manet, vt B. Ioannes affirmat. Qui manet in charitate in Deo manet, & Deus in eo. Sed nulla fit cõfuſio, non permiſcetur Deo, vt aqua aquę, ſed vt duo lumina quę coniungũtur & vnum ab alio diſtinctũ remanet: ita anima cum Deo cõiuncta eſt, & admirabilem Dei ſimilitudinem habet: ſed tamen diſtinctus eſt ab anima Deus, quia ille Deus eſt per eſſentiam, anima verò per gratiæ participationem deificatur. *1. Ioã. 4.*

De his igitur omnibus cõiungẽdi modis intelligi poſſunt hæc verba, Dominus tecum. Dominus tecũ eſt, ô ſanctiſsima virgo! quia maiorum beneficiorũ vinculis deuincta es, quàm nulla vn-

18 quã pura creatura fuit, aut erit. Tecum efficaciſsimo amoris glutine conglutinatus eſt: & vt ea, quæ glutine tenaciter hærent faciliùs frangi, quàm diuidi poſſunt: ita tu quamuis mille mortis genera ſubeunda eſſent, ab eo diuidi non poteras. Dominus tecum, quia diuini timoris clauo te fixam tenet, timoris (inquam) non ſeruilis, ſed reuerentialis, de quo dixit Dauid. Timor Domini ſanctus permanet in ſæculum ſæculi. Qui quidem timor propriè pertinet ad latriam, quæ ſic græcè dicitur, à verbo, latrin, quod eſt tremere, eò quòd valdè tremẽtes Deum nos colere oporteat. Et hic ſanctus timor, non triſtitia animam, ſed lætitia afficit. Quare idem Dauid aiebat *Pſal. 18.*

lætetur

Isal. 85. lætetur cor meum, vt timeat nomen tuum. Dominus tecum. 19
Quia tecum etiam est, tanquam lux cum alia luce, quia nulla ex
titit vnquam pura creatura, quæ tam singularem in virtute simi-
D. Anselm. litudinem cum eo habuerit vt tu habuisti: Hoc D. Anselmus cõ-
siderãs magnam illam exaggerationem dixit. Decuit virginem
ea puritate nitere, qua maior sub Deo nequit intelligi.

Quæ cùm audisset turbata est in sermone eius. Quemadmodum qui
aliquod auri thesaurum habet absconditum, si fures iuxta illud
videat, maximè timet: ita qui verè humilitatis thesaurum habet,
cùm se laudari audit, timet, quia laudes fures esse intelligit, qui hu
militatis thesaurum furantur. Ideò dicitur, populeus, qui te
Isai. 3. beatum dicunt, ipsi te seducũt, & semitas gressuum tuorum dis-
sipant. O quam delicata est fratres humilitatis virtus, quam exi-
gua vanitatis aura, aut extrinsecus veniens, aut in nobis ipsis or- 20
ta solet euertere. Quamobrem quæcunque æstimatio, aut laus
tanquam sæuissima pestis diligentissimè nobis fugienda est. Et
statim ac aliquid huiusmodi audimus, à nobis tanquam infernalis
ignis scintilla decutienda est. Vtinam omnes ab humilissima
hac virgine discceremus, quæ quamuis in gratia confirmata esset,
tamen laudibus angelico ore prolatis turbata est. Quid igitur no
bis faciẽdum est, qui tam infirmi sumus & proni ad malum, cùm
ab hominibus nos laudari audimus, qui nos falsa sæpè assentatio
ne decipiunt? Salutaris hæc est doctrina principibus & poten-
tibus seculi, quibus magna semper assentatorum turba solet ob-
strepere: ita vt vix sit, qui veritatem illis dicere audeat. Monstra
Sene. epist. ad Liberal suum. bo (inquit Seneca) cuius rei inopia laborant magna fastigia, & 21
quidomnia possidentibus desit. Ille scilicet, qui veritatem di-
cat. O magna infelicitas! neminem habere, qui dicat, ma-
lè facis, sed eos tantum, qui ipsamet vitia laudent, & pro-
bent.

Et ait angelus *ei, ne timeas Maria inuenisti enim gratiã apud Deum.*
In mundo plus præstat regibus & principibus placere, quàm ijs
multorum annorum spatio seruisse. Solent enim plura in eos be
neficia conferre, quos amant, quàm ijs, qui illis magna cum dili-
gentia seruire student. Alijs enim quadraginta, aut quinquagin-
ta aureorum millia annui redditus dant. Hos verò centum aureis
singulis annis remunerare sibi videntur. Et ita nullam ferè in vl-
lo regno familiam ex maioribus & nobilioribus videbitis, cuius

initium

22 initium non fuerit eò quòd earum fundatores fuerint illorum tẽporũ regibus chari. Quod si hominum gratia & fauore tot opes & dona assequimur, quidnã cœlestẽ hanc reginam diuina gratia cõsequutã esse existimatis? Plurimis bonis ornata fuit quia illa meruit sed alijs eò quòd inuenit gratiã apud Deũ. Ecclesiã illi à Christo, R nostro, in cruce cõmẽdari, vt esset (quẽad modũ D. Ignatius ait in epistola quadã ad D. Ioannem Euãgelistam) doctrinæ nostræ magistra, hoc suæ sapiẽtiæ datũ est. Collocari in cœlo supra oẽs choros angelorũ, profundissimæ eius humilitatis prę-miũ fuit. Tot illi gloriæ gradus dari præmium fuit, quod magnis suis laboribus debebatur. At verò Dei matrẽ esse hoc mereri nõ potuit, quia hoc omnia, merita excedit, vt affirmat D. Bonauentura puram hoc fuisse gratiam ait. Et hoc est quod ait angelus, in

D. Ignat.

D. Bonau. in. 3.

23 uenisti gratiam apud Deum, ecce concipies, ideſt, magnam tibi Deus gratiam facit, vt nimirum eius mater sis: & hoc non ob tua merita, sed quia inuenisti gratiam apud Deum. Sed quæro cur dixit concipies in vtero? num fortè solent mulieres in alia corporis parte concipere? Respondeo, hoc dixisse vt significaret iam in anima concepisse. Et si prius non concepisset eum in anima, in vtero posteà non concepisset. Propheta Ieremias hoc mysterium multò ante prædixerat dicens. Nouum faciet Dominus super terram, mulier circundabit virum. Sed antequam eum circulo carnis circundaret: anteà amoris circulo circũdedit. Ita enim amorem Diuus Dionysius vocat dicens, Amor est circulus bonitatis, à bono in bonum perpetuò reuolutus. Tria hic ait sanctus hic doctor maximè notanda, primum, amorem esse circulum,

Ierem. 31.

D. Dion. lib. de diui. nomini.

24 qui eos, qui se amant vincit. Secundum circulum esse bonitatis, quia amor Diuinus ita bonus est, vt eos etiam in quibus est, bonos efficiat. Tertium à bono in bonum procedere, & reuolui, quia à Deo oritur, qui summum est bonum, inde ad cor humanum deueniens, bonum illud efficit, eius affectum rapit, & secũ ad Deum reuersus adducit. Ex se autem perpetuus est, nisi homo filum illi propria malitia recidat. Quarè perpetuo reuolutus significat id, quod Deus ait, Ego diligentes me diligo. Hic est ille circulus, de quo Iob cum Deo loquens dicebat. Nun quid pones circulum in naribus Leuiathan, aut armilla perforabis maxillam eius? Qui quidem Leuiathan secundum Diuum Gregorium super hunc locum est diabolus, eius nares sunt homines

Prouer. 8.

Iob. 40.

D. Greg.

mines malitiosi & astuti: eius maxillæ sunt tyranni proximorũ 25
destructores. Et solus Deus diuini sui amoris circulo calidũ proximorum deceptorem, sæuum bonorum persecutorem, murmuratorem, qui Sathanæ os est, vincire potest, & ex diaboli membris sua membra efficere. O opus admirabile potentissimæ Dei manus! Rogate ab ea fratres, vt vosqui liberi & soluti per vitia effreni excurritis diuino hoc circulo vinctos detineat. O beatos illos, qui tantũ à Deo beneficium recipiunt. Ita enim hic circulus homines circundat, vt illi etiam Deũ circũdatũ teneãt, & suæ voluntati deditũ, quia voluntatẽ timentium se, faciet, (ait Dauid.) Hoc igitur amoris circulo preciosissima virgo Deũ priùs circundedit, & posteà purissimo eius vtero. Et ideò ait Angelus, ecce concipies in vtero.

Psal. 144

Hęc est fratres clarissimi huiusdiei festiuitas quomodo Deus 26
se in hoc virginali circulo inclusit vt hominũ manibus vinctũ se & victũ dederet: qui cœleste hoc donũ tantopere optauerãt, & tot precibus à Diuina maiestate postulauerant. Sanctus Moyses
Exod. 33. à Deo magno cũ animi feruore petijt: si inueni gratiam inconspectu tuo ostẽde mihi faciẽ tuã, vt sciã te, vbi aliqui in Hebræo esse asserunt, ostẽde mihi manũ tuã. Sed ex vtraq; trãslatione manifestũ est à Moyse vnigenitũ Dei filiũ peti, quia Christus nõ solũ manus, sed etiã facies Dei est. Nam quemadmodum homo per fa-
Ioan. 1. ciẽ cognoscitur: ita pater per filiũ cognitus est, vt D. Ioãnes affirmat dicens. Deũ nemo vidit vnquam, vnigenitus ipse enarrauit nobis. Hoc etiam sanctorum patrum desiderium verbis illis Isa-
Isai. 45. iæ significatur. Rorate cœli desuper, & nubes pluant iustũ aperiatur terra & germinet Saluatorem. Cælum & terram inuoca- 27
bat sanctus Propheta, vt significaret hæc duo ad hoc beneficium debere concurrere. Nam per trium personarum sanctissimę Trinitatis concursum, & aperiente se terra per assensum voluntatis huius humilissimæ virginis cœlestis hic ros & pluuia erat descẽsura. Quòd si dicitis nomen Manna quod suauissimum erat, aut panis, quo alimur, aut vini, quod lætificat cor, cõuenientius fuisse videtur adhoc Diuinum beneficium significandum, quàm nomen aquæ, quæ, vilis esse videtur. Respondeo, nomine aquę vsos esse, vt vehementissimum illud desiderium significarent, quo huius beneficij tenebantur, quia sitis plusquam fames affligere solet, quæ aqua faciliùs quàm vllo alio liquore extinguitur.

De

28 De hoc ſancto veterum patrum deſiderio ait D.Bernardus. Ar- *D. Bern. ſerm. 2. ſup. Cant.*
dorem deſiderij patrum ſuſpirantium Chriſti præſentiam fre-
quentiſsimè cogitans, compungor, & confundor in memetipſo,
& nunc vix continere lachrymas valeo: ita pudet temporum ho
rum miſerabilium. Cui namq; noſtrum tãtum ingerit gaudium
gratiæ huius exhibitio, quantum veteribus ſanctis accenderat de
ſiderium promiſsio? Quod ſi hoc de ſuis tẽporibus D. Bernardus
aiebat: quid nũc diceret, ſi viueret, cùm vix ineffabilis huius be-
neficij recordamur? & ſi ſancti illi patres hunc filij Dei aduẽtum
tantæ ſitis ardore optabãt, quid de ſanctiſsima virgine dici poteſt
quæ illis omnibus charitate præſtitit, & omniũ maximè generis
humani redẽptionem deſiderauit? Cùm verò grauidam ſe vide-
ret, & iam diuinũ illud verbũ tantoperè expectatũ vtero conti-
29 neret: ſpem habebat feruentiorem & deſiderium vehementius.
Vxor, quæ maritum ſuũ ex Indijs diutiſsimè expectauit, & li- *simile.*
teris ſæpiſsimè reuocauit, quo ſuæ viduitati & paupertati mede-
ri ſperat: cùm è naui iã iam deſcẽdit in portũ, tunc ſpes & deſide-
riũ ita augeri ſentit vt cor in pectore ſaliat, & vix lætitiã in ſe ip-
ſo cõtinere poſsit. Sed quid hoc eſt, ſi ſanctiſsimæ virginis deſide
rio cõparetur, quę matrẽ Dei ſe eſſe, & vtero eũ cõtinere ſciebat?
quo nã affectu eum virginali ſuo ſinu tenere, & amplecti optaſſe
credimus? Illud Canticorũ ſecũ ipſa dicens, quis mihi det te fra- *Cant. 8.*
trem meum, vt inueniã te ſolum foris, vt deoſculer te. His conſi-
derationibus fratres his diebus nos occupemus, animas noſtras
magna cũ ſolicitudine purificantes: vt in hac ſacratiſsima feſtiui
tate Diuinum hunc ſponſum ita recipiamus, vt ſuam nobis gra-
30 tiam communicet, qua acquiritur gloria. Ad quam nos perducat
idem Ieſus Mariæ filius. Amen.

In feſto ſancti Thomæ Apoſtoli CONCIO PRIMA.

Thomas autẽ vnus de duodecim, qui dicitur Didymus, nõ erat cum eis, quando venit Ieſus. &c. Ioan. 20.

RES

RES est animaduersione digna, quòd cùm in sanctorũ festiuitatibus sancta ecclesia Euangelia nobis proponat, in eius laudem & gloriam, cuius festum celebratur, hodierna die in glorioſiſsimi huius Apostoli festo Euangelium proponit, in quo eius infirmitas in fide refertur. In confessorum festo talentorum Euangelium proponit, significans eos optimè à Deo accepta beneficia negotiatos esse. In Martyrum festo Euangelium illud proponit, vbi dicitur, beati eritis cum vos oderint homines, vel illud vbi dicitur, siquis vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me. Vbi admirabilis patientia significatur, qua labores pro Deo susceptos pertulerunt. In Virginum festo, virginum parabolam proponit, quæ suis lampadibus oleo plenis sponsum suum expectabant: vt magnam earum prudentiam significaret qua diuinum sponsum expectare voluerunt. In festo Diui Ioãnis Baptistæ Euangelium proponit, in quo eius sancti admirabilis ortus proponitur. In festo Diui Petri proponit Euangelium, in quo de magna eius fide mentio fit. At in hodierno Euãgelio sancti huius Apostoli infidelitas & durities narratur: ita vt sancta ecclesia ignominia eum potiùs quàm honore afficere velle videatur. Sed respondeo, Dei seruos alio modo honorem in corde habere, quam mundani solent. Illi enim gaudent suas infirmitates & culpas ab omnibus sciri, vt plus honos & gloria sublimetur diuini illius medici Iesu Christi, qui eorum infirmitates curauit: vt homines grati solent, qui de magno aliquo morbo, quem habuerunt loqui sæpissimè solent, vt medicus, qui eum aliqua experientia curauit maiorem in vrbe famam & opinionem acquirat. Quam ob causam conuenientissimè Diuus Paulus de se ipso & cæteris Apostolis dixit. Tanquam purgamenta huius mundi facti sumus omnium peripsema vsque adhuc. O admirabilem metaphoram! qua humilissimus Apostolus declarat, quid nam ipsi essent ex se, & ad quãtam dignitatem eos Deus extulerit. Peripsema significat pomorum corticem: qui proijci solet & conteri, in malis citreis comedi solet, quod cortice contectũ est: cortex verò tanquã inutilis cõtẽnitur, sed qui corticẽ cõdire vult, quãuis cõculcata iam sit, & sordida, colligit, radit, lauat, & tandẽ melle vel saccaro coquit: & ita cocta, & condita ei, quod intus latebat sapore & suauitate præstat: ita cõtingit

Matt. 25. Luc. 6. Matt. 16. Matt. 25. Luc. 1. Matt. 16. Simile. 1. Cor. 4.

4 tigit & cõtingit quotidie Iesu Christi regno, quod est eius ecclesia. Mũdani homines id statim eligũt, quod sibi optimũ videtur pomi scilicet, medullã. Si quis Collegiũ aliquod instituit, primũ omniũ iubet, vt homines admittãtur, qui nullã in suo genere macula habeãt. Qui filiæ suæ maritũ quærit nobilẽ eligit, vel erudi tũ, vel diuitẽ. Deus è cõtra elegit omniũ peripsema, rudes homines, pauperes, & à mũdo reiectos. Sed artifex est adeò pręstãs, vt hæc purgamẽta radẽs, & lauãs, ex ijs mira cõdimẽta fecerit, eò sine vlla cõparatione meliora, quod mũdus tanquã optimũ & medullã eligit. Ita vt cũ malit & qui se in mũdo cæteris præstare existimabãt, eos quos iniurijs & ignominia affecerũt, tanta in cœlo, gloria & honore ornatos spectabũt: illud magno cũ animi dolore dicturi sint. Hi sunt quos aliquãdo habuimꝰ in derisum & in simi- *Sap. 5.*
5 litudinẽ improperij, nos insensativitã illorũ existimabamus insaniã, & finẽ illorũ sine honore: eccè quomodò cõputati sunt inter filios Dei, & inter sanctos sors illorũ est, ô glorioſi Dñi Apostoli! qualesolim fuistis, & quales nũc estis. Benedicta sit altissima Dei maiestas, quæ ita vos ab imperfectionũ sordibꝰ lauit, & ita in sua uisimo gratiæ suę & amoris melle decoxit, & diuino suo spũ, impleuit, vt in eiꝰ cõspectu adeò precioſi essetis. Eia fratres dilectissimi, qui vos cõtritos nũc & cõtẽptos videtis, & tãquã purgamẽta humi sparsa sordidos: tradite vos diuino huic artifici lauãdos, qui precioſissima, ex vobis cõdimẽta cõficiet, & ex peccatoribus iustos, ex sordidis puros efficiet. Hãc obcausam sancta ecclesia interdũ sanctorũ virorũ peccata nobis ꝓponit, vt nos animet eorũ exemplo, nam qui eos è peccatorũ suorũ sordibus lauit, & ad tã-
6 tũ virtutis culmẽ erexit: idé etiã nobis eũ si volumus pręstabit, & infœlix ille qui nolit. ¶ Ait igitur sanctũ Euãgeliũ, *Thomas autẽ vnus de duodecim.* Vt eius infidelitatẽ sanctus euãgelista narraret, hocanteà dixit, quasi diceret, vnꝰ ex ijs, quos plus Dei filius amabat, & qui maiora ab eo beneficia acceperat, hic ille est, qui eum tã grauiter offendit. O magna ingratitudo! de qua magno cũ dolore cõqueritur Isaias, dicẽs. Audite cœli, auribus percipe terra, quoniã Dñs loquutus est: filios enutriui, & exaltaui, ipsi autem spreuerũt me. Ita etiã propheta Nathã, peccatũ à Dauid cõmissum exaggerauit dicens. Hęc dicit Dñs Deus Israel, ego vnxi te in regẽ super Israel, & ego erui te de domo Saul, & dedi tibi donũ Dñi tui, & vxores Domini tui in sinu tuo: dediq; tibi domum *Isai. 1.* *2. Reg. 12*

Israel & Iuda: & si parua sunt ista, adijciã tibi multò maiora. Qua rè ergo cõtẽpsisti verbum Dñi, vt faceres malũ in cõspectu meo? 7
Psal. 40. & in persona Christi, R. nostri, exaggeratio illa dicitur: Qui edebat panes meos magnificauit super me supplãtationẽ, & Moyses
Deut. 32. ait de populo illo rebelli, incrassatus est dilectus, & recalcitrauit incrassatus, impinguatus, dilatatus. Dereliquit Deũ factorẽ suũ, & recessit à Deo salutari suo. Quibus verbis plurima, quæ populus ille à Deo beneficia acceperat, significat, & quia eum ita ditauerat recalcitrauit. Quàm verè hoc de mũdi potẽtibus dici põt, qui, quia eos Deus ditauit, aduersus eũ insurrexerũt. Nõ feciteos Deus potẽtes & diuites, vt comedãt, dormiãt, delicijs se se & voluptatibus dedãt, plusquam cæteri: sed vt quẽadmodũ diuinçma iestati potẽtiæ similes sunt, similesetiã ei virtute & sanctitate sint. Ipsi verò contrarium omnino, faciunt, Neque solum de potentibus 8
& diuitibus, sed & de cęteris quoque Deus cõqueritur. Quãdoquidẽ eũ nos Deus in hac ecclesia tãtę lucis & sacramẽtorũ copia collocarit, & tot in sua infidelitate reliquerit, ei tamen ingra-
Ezech. 16 tos nos tot eũ iniurijs offendẽdo ostẽdimus. Per Ezechielẽ de Synagoga admirabili quadã parabola cõqueritur dicẽs. Radix tua & generatio tua de terra Chanaã, pater tuus Amorrhęus, & mater tua Cethęa, ideſt, cũ parẽtibus peccatoribus orta sis, quandò nata es, aqua nõ es lota in salutẽ, neq; sale salita neq; inuoluta pãnis. Nõ peperci super te oculos, vt facerẽ tibi vnũ de ijs, misertus tui. Sed proiecta es super faciẽ terræ in abiectione animæ tuæ, in die qua nata es. Trãsiẽs autẽ per te vidi te cõculcatã in sanguine tuo, & dixi tibi, viue, & grandis effecta vbera tua intumuerũt, ideſt, venit tẽpus cùm iam nubilis eras, & eras nuda & confusione plena, & 9
trãsiui per te, & vidi te, & ecce tẽpus tuũ tẽpus amãtiũ, ideſt, amariiã poteras, & expeti vxor. Et expãdi amictum meum super te, & operui ignominiã tuã, & iuraui tibi: & ingressus sum pactum tecum, & facta es mihi, ideſt, recepite vt spõsam, laui te aqua, & mundaui sanguinẽ tuum ex te: & vnxi te oleo, & vestiui te discoloribus, & ornaui te ornamẽto, & ornata es auro & argẽto, & perfecta es in decore meo, quẽ posuerã super te dicit Dñs Deus. Et habẽs fiduciã in pulchritudine tua fornicata es. Quidnã vobis de hac ingratitudine videtur, vt Rex potẽtissimus puellã recẽter natã, malis parẽtibus, humi iacentem, sanguine sordidam, ab omnibus destitutam inueniens ipsemet eam exciperet, lauaret, vestiret,

10 ret, ornaret? & cùm iam nubilis esset vxorẽ duceret. Illa verò tantorum beneficiorũ oblita plures sibi quærẽs amatores, Regi datã fidẽ proderet? quidnã de hac ingratitudine diceretis? hoc de adultera illa Synagoga dictũ est. Cui Deus tã singularia beneficia fecit. Sed sine vlla cõparatione maiora sunt, quæ idẽ Christianis fecit: & tamẽ eum passim plurimis & nephãdis peccatis offendim⁹ amorẽ nostrum in vilissimis creaturis collocãdo: in hac etiã parabola declaratur, quãto cũ amore Deus peccatorẽ sordidũ & scelerũ suorũ sanguine cõtaminatũ recipiat, & proprijs manib⁹ curet. Ille verò tot beneficia non agnoscit. Nescio profectò quomodò nos tãtæ impudẽtiæ nõ pudet. Quomodò manus nostræ & corda clemẽtissimũ hũc Dñm offendere audeãt. Eidẽ Synagogæ dixit Deus per Ieremiã. Eccè loquuta es, & fecisti mala & potuisti. Mi *Ierem. 3.*
11 rari videtur Deus, posse homines eũ offendere. Loquuta es (inquit) scilicet, in corde tuo cogitasti. Quasi dicat: quomodò in animũ cadere tibi potuit, vt Deũ tuũ offenderes? Et si hoc cogitasti, quomodò exequi illud potuisti? æquiùs hoc à te o Christiane interrogari põt, qui cũ plus Deo debeas huiusmodi crimina cõmittis, quomodo hoc cogitare, quomodò exequi potuisti? Respõde infelix quãnã in diuino cõspectu excusationẽ afferes? Diligẽter hæc quæso fratres aduertite, digna enim animaduersione sunt.

Vnus de duodecim, qui dicitur Didymus, nõ erat cũ eis quãdo venit Iesus. Dixerũt ergo ei alij discipuli, vidim⁹ Dñm. Ille autẽ dixit eis, nisi videro &c. non credam. Verisimile est quod sancti oẽs discipuli ei hãc veritatẽ persuadebãt, & prędicabãt, vt eũ à tãta infidelitate dimouerẽt, nõ enim erãt, vt nos sumus, qui quãuis fratres nostros in magna ali-
12 qua necessitate spirituali videamus, nè salutari quidẽ cõsilio eis opẽ ferimus. Magna confusio est q; oẽs, qui corpore infirmos vi sunt, morbi causam ab eis diligẽtissimè quærũt, & vt se curent, monẽt: Si quod habẽt remediũ, docẽt. Cùm verò fratẽ vestrũ superbiæ, luxuriæ, auaritiæ morbo laborãtẽ videtis nè verbis quidẽ & sanctis cõsilijs ei mederi vlla vobis cura est: nõ nè magna hæc crudelitas & inhumanitas esse videtur? Audite quid sancta scriptura dicat, plus proficit correctio apud prudentẽ, quàm centum plagę apud stultũ. Et in Hebręo habetur. Melior est clamor intel *Prou. 17.*
ligẽti, quàm percutere stultũ. Quavoce clamor, significatur spũs & efficacia, qua correctio fieri debet. O quãtã Dei seruus percipit animo voluptatẽ, cũ pximi sui animã ei⁹ opera emẽdatã videt

2. *Cor.* 2. ita ait D. Paulus. Quis est, qui me lætificet, nisi qui cõtristatur ex me? id est, qui correctionẽ meã humiliter suscipit, & cõtristatur, quia Deũ offendit? nũquã lętitiã hãc spiritualẽ sentiet, qui cũ próximo suo vti hac pietate nescit. Sed quãuis cęteri oẽs Apostoli hãc veritatẽ pluribus testimonijs cõfirmarẽt, semper tamẽ in sua infidelitate permãsit dicẽs, Nisi videro, nõ credã. Liberet nos De⁹ à tali duritia. Magnũ omnino malũ est propriã sentẽtiã sequi tãtũ velle, ex quo errores plurimi nati sunt. De leone dicitur. Leo fortissimus bestiarũ ad nullius pauebit occursum: nõ retrocedet, nõ desistet ab impetu, quo fertur quãuis læuissimũ quodq; animal occurrat, optimè hęc similitudo vnicuiq; hęreticorũ cõuenit quos nemo, qui se eorũ furori opponat deterrere ab incepto potest. Nascẽtibus Arrij erroribus occurrit eius diœcesis epicopus in qua Arrius morabatur & nihil profecit. Occurrit Sylvestrus Põtifex sublegatũ mittẽs aduersus eũ; & nihil etiã profecit. Occurrit Cõstantinus Imperator, & in vrbe Niceę Cõcilium cõgregauit ex ducentis & octoginta episcopis, viris & sanctitate & eruditione præstãtibus. Qui omnes se huic Leoni opposuerunt: ille verò ad nullius pauebat occursum. O infernalis bestiæ ferocitas. Extitit patrũ nostrorũ memoria maledictus ille Lutherus, cui Echius occurrit. Occurrit Leo decimus Pontifex, qui ei per literas suasit, vt ab eo errore discederet: proponunt ei sanctissimorũ & antiquissimorũ doctorũ (vt D. Irenæi, D. Cypriani D. Ambrosij D. Hieronymi, D. Augustini) testimonia, qui aliter ac ipse sentiebãt, proponunt sanctæ ecclesiæ vsum, quæ ita se mille & quingentos annos gubernauit. Sed nihil horum ferocissimũ leonem deterrere potuit, qui in eodem semper vestigio hærens ad nullius pauebat occursum. Huiusmodi hominib⁹ minatur Deus per Ezechielẽ dicẽs. Vę prophetis insipiẽtibus, qui sequũtur spiritũ suũ & nihil vidẽt. Vbi D. Hieronymus ait, hoc prophetæ no mẽ bonis & malis esse cõmune. Boni nõ suũ, sed diuinũ spiritum sequũtur, qui per illa quatuor sancta animalia plena oculis designãtur de quibus dicitur quod vbi erat impetus spiritus, illuc gradiebãtur: non ambulabant aduersus spiritum, sed quò eos ducebat spiritus. De malis autem prophetis qui sequuti sunt spiritũ suum, ait, quod nihil vidẽt, & quid dicãt, nesciũt. Magnæ superbiæ signum est, propriam sententiam sequi velle in omnibus, & magnæ humilitatis indicium ab alijs regi se sinere, & præcipuè ab ijs,

Prou. 30.

Ezech. 13 *D. Hiero.*

Ezech. 1.

16 ab ijs, qui & ſapientia & virtute præſtant. Hoc modo olim eremi patres ſancti illius patris Simeonis ſpiritum & virtutem experti ſunt. Nam cùm ſanctus hic vir viuendi modum ab omnibus, diuerſum elegiſſet, quia in colũnę vertice manſiunculã ſibi in qua habitaret effecerat: cæteri eremi patres (vt refert Euagri' ſcholaſticus) miſerũt quendã, qui ei diceret cur eã vitæ rationem *Euagrius.* à cæteris omnibus, qui in ea ſolitudine vixerãt diuerſã elegiſſet: vt eã ſtatim relinqueret, & vt cæteri, viueret. Nũtiũ autẽ, qui hęc dicturus erat, ita monuerũt. Si cùm hęc dices, ille libẽter læto & alacri vultu deſcẽdet, & illã viuẽdi rationem relinquet: tũc ei patrum omnium nomine dices, vt in ea (ſi velit) vita perſeueret, manifeſtum enim erit ob eius obedientiam ab humilitate ortã quod à Spiritu ſancto ductus eſt. Quod ſi parere nollet, vi eum ex eo
17 loco expelle. Nondum ſanctus vir omnia nuntij verba audierat, cùm iam deſcendebat: vt aliorum ſententiam ſequeretur: & tamen vitam illam, quam elegerat Dei eſſe ſciebat, & iam plurima fecerat miracula. Sed tanta erat eius humilitas, vt aliorum potiùs patrum quàm propriam ſententiam ſequi mallet. Nondum D. Thomas ad hoc perfectionis culmen peruenerat, qui ita in ſua ſentẽtia obſtinatus hærebat, vt cæterorũ Apoſtolorũ perſuaſione, ab ea dimoueri nõ potuerit. Tinea in optimo pãno ita hęret, *Simile.* vt vix extrahi poſsit, in vilioriverò & rudiori facilè moritur. Eccleſiæ ſanctæ tinea hæreſis eſt, quæ ab homine erudito, & acuti ingenij difficilè aut nunquam euellitur: quia cum maiori malitia peccauerit, plus inhæret, & Dei auxilio indignior eſt. At in homine ignaro, vel rudioris ingenij, qui minori malitia peccauit,
18 nõ ita hęret: ſed facilè optimis cõſilijs, & admonitionibus remoueri poteſt. Hãc ob cauſam prioribus minatur Deus per prophetã Iſaiã, dicẽs, Vę qui ꝓfundi eſtis corde, vt à Dño abſcõdatis cõ *Iſai. 29.* ſiliũ, quorũ ſunt in tenebris opera. Abſcõdere cõſiliũ à Dño, eſt, nolle Dei cõſiliũ ſequi, neq; Dei ſeruorũ. Vę illis, quorũ opera ſunt in tenebris, qui cũ malitia peccẽt à Deo in ſua cæcitate deſtituũtur. Et hinc intelligetis cauſam, cur miſeris hiſcè tẽporib⁹ peccata ſint ita exorbitãtia. Nã quẽadmodũ optimũ acetum non niſi ex optimo vino fit, ita magna malitia ex magno ingenio effici *Simil.* ſolet. Et cùm nũc optima ſint ingenia, hinc fit etiã, vt maiora ſint vitia: quæ diabolica peruerſitas eſt, vt qui maiora à Deo beneficia acceperunt, ijs, vt plus eum offendant, abutantur.

Post dies octo venit Iesus, &c. O ineffabilis Dei bonitas, qui vnius 19
tantum Apostoli causa rursus apparere, rursus tua vulnera osten
dere voluisti. O Christe angelorum gloria, verè hominum amator, quantoperè vnumquenque nostrum diligis, & quam parum te nos omnes simul diligimus. Non præsens peccatum, sed præterita merita clementissimus Iesus spectare voluit. Iosaphat Iudæę rex fuit vir bonus, sed grauiter Deũ offendit, eò quod cũ Achab,
2. Par. 19. qui malus erat, familiaritatem haberet: cui cùm in prælio quodã auxiliatus esset, venit ad eũ, ꝓpheta Iehu, qui Dei nomine dixit, impio præbes auxiliũ, & ijs, qui oderunt Dñm, amicitia iũgeris: & idcircò iram Dñi merebaris: sed bona opera inuẽta sunt in te, eò ꝙ abstuleris lucos de terra Iuda, & præparaueris cor tuũ, vt requireres Dñm Deũ patrũ tuorũ. Deũ imitatus Salomõ, dixit ad
3. Reg. 2. Abiatar Sacerdotẽ, Vir mortis es, sed nõ interficiãte, quia sustinuisti laborẽ in omnibus, in quibus laborauit Dauid pater meus. 20
Nunquam accepta beneficia obliuiscì debemus neq; labores ab ijs, qui nobis seruierũt, susceptos. Et si aliquãdo errãt eorũ merita in memoriã reuocemus: & hoc modo iracũdia mitigabitur. Postea quàm Diuinꝰ Redẽptor oẽs cõmuniter salutauit dicẽs, *Pax vobis* dixit Thomę. *Infer digitũ tuũ huc, & vide manꝰ meas.* O quàm manifestè ineffabilis amor hoc loco declaratur, quo Deus animã
Ionæ 4. diligit. Cùm Ionas ignouisse Deũ Niniuitis vidisset afflictus est Ionas afflictione magna, & iratus est, & orauit ad Dñm, &c. & nũc Dñe, tolle (quæso) animã meam, quia melior est mihi mors quã vita. Et cùm ex vrbe egressus esset, preparauit ei Dñs hederã in cuius vmbra requiesceret. Sed cùm statim exaruisset, & cõtri- 21
staretur sanctus propheta: dixit ei Deꝰ: putas nè benè irasceris tu super hederã? tu doles super hederã in qua nõ laborasti, & ego nõ parcã Niniue ciuitati magnæ? doles tu, eò quòd hederã amiseris, quæ nullius pretij est, me verò tot animarũ, quot in Niniue sunt perditionẽ sentire nõ vis? nescis ô Iona, qui sit vniꝰ animę valor, & pretiũ. Benedictus & glorificatus sit talis Deus, quis est tã durus & ferreus, qui pijssimum hunc Dominum nõ amet, qui nos terræ vermiculos tanti æstimat, & amat?

Affer manum tuã, & mitte in latus meum. Attẽdite, obsecro, quanã suauitate eum vocet. Eia peccatores nunc vos quoq; vocat per
Ierem. 3. Ieremiã dicẽs. Cõuertimini filij reuertẽtes, & sanabo auersiones vestras. ô admirabilis pietas! filios vocat, qui eũ toties offenderũt.

Conuer-

22 Cõuertimini filij reuertẽtes, ideſt, filij, qui toties mihi terga vertiſtis ad creaturas cõuerſi: adhuc vos amo, tãquã pater, & ideò cõuertimini ad me, & ſanabo auerſiones veſtras. Quid igitur fratres expectatis? quid vos detinet? cur nõ ad eũ accurritis, & reſpõdetis id, quod ibi ſequitur? Ecce nos venimus ad te, tu enim es Dñs, Deus noſter. *Affer manũ tuã* dixit Thomę, quid mirũ ſanctiſsimã ſuã carnẽ diſcipulo ſuo tãgẽdã tradidiſſe qui eã Iudęis flagellãdã, & crucifigẽdã tradiderat? Acceſsit ſanctus Apoſtolus, & cũ ſanctã illã humanitatẽ vidiſſet: ſtatim credidit diuinitatem, & dixit Dñs meus, & Deus meus. In hac ipſa diuini pectoris ſchola didicit D. Ioãnes quę poſteà mũdũ edocuit, cùm in ea vltima illa nocte ſuauiſsimè dormiẽs recubuit, ô ſchola admirabilis! ex qua huiuſmodi diſcipuli ꝓdierũt, quorũ vnus ea, quã ibi didicit doctri- *Ioan. 21.*

23 na ſuper angelos euolare cępit dicẽs. In principio erat verbũ, & verbũ erat apud Deũ. Alter verò veritatis luce, quę inde emicuit illuſtratus clamat. Dñs meus, & Deus me⁹. Ita vt vix in toto euãgelio clarior de Chri R. noſtri diuinitate confeſsio extet. In hac ſchola fratres chariſsimi ſtudere debemus, hic vbi ſanctus apoſtolus grauẽ hũc infidelitatis morbũ curauit: nosquoq; noſtrarũ tẽtationũ & ſpiritualiũ infirmitatũ remediũ quęrere debemus. Fęlix anima illa, quę ſeſe in his vulneribus intima cõſideratione abſcõdit: ibi enim miſerię ſuę medelã inueniet. ¶ *Dicit ei Ieſus, quia vidiſti me Thoma credidiſti, beati qui nõ viderũt, & crediderũt.* Magnũ nobis ſolatiũ hęc verba afferre debẽt, nã ſi anteà dixerat Dñs, beati oculi, qui vidẽt, quę vos videtis, ait etiã hoc loco, beati, qui nõ viderũt & crediderũt. Illud maioris ſolatij fuit: hoc maioris meriti. Quid *Ioan. 1.*

24 mirũ D. Petrũ, D. Andreã, D. Thomã, Pro Ieſu Chri Dei filij cõfeſsione mori voluiſſe, qui eũ reſuſcitatũ, & ad cęlos glorioſè aſcẽdẽtẽ viderũt? plus admirari debemus, eos, qui eũ nõ viderũt, ꝓ eo tũ mori voluiſſe. Hoc exaggerat D. Petrus dicẽs. Quẽ cùm non videritis, diligitis: in quẽ nunc quoq; nõ vidẽtes creditis, credentes aũt exultabitis lætitia inenarrabili, & glorificata, reportãtes finẽ fidei veſtræ ſalutẽ animarũ veſtrarũ. Gaudeamus igitur fratres hoc tam fœlici nuntio. Amemus clemẽtiſsimũ hunc Dominum qui ſingulare hoc beneficium nobis fecit: vt in eum, quem non vidimus firmiter credamus: ita enim glorioſum gloriæ finem conſequemur ad quam nos perducat Ieſus Mariæ filius, Amen. *1. Petr. 1.*

In eodem festo sancti Thomæ Apostoli CONCIO SECVNDA.

Thomas autẽ, vnus de duodecim qui dicitur Didymus nõ erat cum eis quãdo venit Iesus, &c. Ioan. 2.

Coloss. 1. DIuus Paulus ad Colossenses ait, Adimpleo ea, quæ desunt passionũ Christi in carne mea, pro corpore eius, quod est ecclesia: cuius factus sum ego minister secundũ dispensationẽ Dei, quę data est mihi. Audacia videtur sanctus Apostolus hæc dicere. Dic enim, obsecro, vir sanctissime, defuit nè aliquid Christo, R. 2
nostro, quod pati deberet, & nõ passus sit, quod tu nũc patiaris? nõ hoc mea verba significant: sed quod posteà quã Christus passus est, & resurrexit, nihil iã deerat, præterquã homines qui sacratissimæ eius vitæ, volũtariæ eius mortis, admirabilis eius resurrectionis, glorioſæ eius ascẽsionis testimoniũ præberẽt, qui pro fidei cõfessione vitã exponerẽt, persecutiones, tormenta & mortẽ cerã mũdi regib⁹ & tyrãnis cõstãtissimè perferrẽt. Cũ igitur hoc D. Paulus pręstabat, tot labores in carne sua patiẽs: tũc quæ passioni Dñi deerãt implebat. Ex quo patet, martyriũ duas res habere pręstãtissimas, prima quidẽ est æternę vitę meritoriũ esse: altera est eo Iesum Christũ Dei filiũ honorari, quia eo impletur quod eius passioni defuit, testimoniũ scilicet, de ei⁹ pretio, & gloria hominibus dare. Et ita martyr testẽ significat, vt sanctissima 3
hęc passio, quæ, vt Diuus Paulus ait his quidem scãdalũ illis verò stultitia videbatur, Martyrũ testimonio cõprobata ab omnibus
1. Cor. 1. honoraretur, & reciperetur. Quæ cùm ita sint cur ô Deus æterne elegisti ad hoc homines adeò timidos & imbecillos, qui cùm te mortis tẽpore deseruissent, cùm te posteà resuscitatũ viderũt, timidi adhuc sunt, & domi se clausis ianuis cõtinent? ita enim post octo dies inuenisti (vt sanctũ hoc euãgeliũ refert) cur nõ ꝓdeunt in publicũ? cur latẽt? cur nõ te fautore ad omnia subeũda pericula animãtur? Tales homines Dñe meus eligis, vt mysteriorũ tuorũ testes sint: oẽs timidos, vnum infidelem, qui nisi te videt creditu rum se non esse affirmat? O admirabile Dei artificium! quo eius

potentia

4 potẽtia admirabilior manifeſtatur, cùm huiuſmodi homines fortes, & animoſos effecerit. Doctores plurimi, & Theologi doctiſſimi libros de natura & gratia ſcripſerunt, in quibus laborauerunt: vt quid natura, quid gratia poſsit, declararent. Sed hoc optimè Apoſtolorum exemplo declarari poteſt. Hic enim exiguas naturæ vires videbitis, ſi conſideratis, quibus nam armis eos Dominus ad ſanctiſsimæ ſuæ paſsionis pugnam inſtruxerit, eã multò antè prædicens; quonam modo & vbi futura eſſet: potentiam ſuam tot miraculis & ſignis confirmans: & tamen non ſolum eos mortem pro eius fide pati noluiſſe, ſed poſteaquam iam reſuſcitatum viderant, adeò timidos fuiſſe, vt mortis timore in publicum exire non auderent. O infirmitas filiorũ Adæ miſerabilis; quod nam clarius argumentum ad eam comprobandam afferri poteſt?

5 quid autem eadem natura diuinę gratiæ auxilio poſsit, in ijſdem Apoſtolis videri poteſt, in eo, ſcilicet, quod poſtea Spiritu ſancto pleni præſtiterũt. Ex quo dicere nos æquum eſt nihil nos in proprijs viribus confidere debere; ſed magna cum humilitate petere diuinæ gratiæ auxilium, quo confirmati & corroborati eos imitari poſsimus, qui infirmi vt nos ſumus, antea fuerũt. De ſancto illo ſene Mathathia Machabæorum patre legitur: cùm iã moriturus eſſet nullum aliud filijs ſuis teſtamẽtum, neque legatum reliquit, quàm ſalutare hoc conſilium his memorabilibus verbis. Nunc ergo, ô filij ęmulatores eſtote legis, & date animas veſtras pro teſtamento patrum, & mementote operum patrum, quæ fecerunt in generationibus ſuis: & accipietis gloriam magnam, & nomen æternum. O ſingulare ſancti viri conſilium, vt filios ſuos

1. Mach. 2

6 animaret (ait) vt patrum & auorum ſuorum virtutes imitentur, quorum geſta eo loco refert, à Patriarcha Abraham initium ducens. Nihil enim eſt, quod plus moueat hominem, quàm alterius hominis exemplum, vt in eo quantũ poſsit videat, & ſi nõ poſſe ſibi videtur hoc eſſe, quia non vult. Homo eſt iuſtus vt peccator, eiuſdem naturæ miſerijs & imbecillitatibus ſubiectus. Idẽ Deus vtriq́ue auxiliatur & fauet. In hoc differunt, quod peccator à proprijs affectibus ſuperari ſe ſinit, & eo quo rapiunt, fertur. Quapropter beſtiæ potiùs, quàm hominis nomine, qui ita viuunt digni ſunt. De quibus Ioel: Computruerunt iumenta in ſtercore ſuo, id eſt, peccatis ſuis. Quemadmodum quod diu ſub ſtercore iacet, putreſcere ſolet: & ita tãquam res putrida nulli malo, quod

Ioel. 1.

Ezech. 23 illis offeratur, resistere sciunt. De his etiam Ezechiel ait: Quo- 7
rum carnes sunt, vt carnes asinorum, & vt fluxus equorum fluxus eorum. O mira exaggeratio! homines ita deprauari, & corrumpi, vt de ijs dicat Spiritus sanctus; in suis fluxibus & passionibus nihil ab asinis aut equis differre. O miseri peccatores! quomodo hæc audientes non confundimini? vt quamuis fericis & aureis vestibus vos induatis, quamuis pulchro & venusto corpore vobis esse videamini; Deus tamen vos asinos & equos appellet? Studete igitur fratres homines, & re, & nomine esse: imitamini sanctorum exemplum, qui infirmi, vt vos nati sunt. Studete eos imitari in pœnitentia, quam post peccata egerunt, & in virtutibus, quibus diuinæ gratiæ auxilio naturæ suæ infirmitatem superare potuerunt. Hanc enim ob causam eorum peccata referuntur, vt nos, sci- 8
licet, eorum incitemur exemplo. Non vt culpas nostras excusemus, quæ magna iniuria est, quam Deus vt propriam ac-
2. Reg. 10 cipit. Legitur, filios Amon nuntios regis Dauid iniuria affeciſſe radentes dimidiam partem barbæ eorum, & præscindentes vestes eorum medias vsque ad cingulum. Quam iniuriam cùm accepisset Dauid, vt suam misit Ioab cum exercitu, vt eam vlciſceretur. Cùm carnales se se Dauid adulterio, vel Magdalenæ lasciuia & libidine excusant, vsurarij Diui Matthæi auaritia suam excusant, tyranni crudelitatem suam excusant, dicentes: Diuum Paulum Ecclesiæ persequutorem fuisse: & alij suas culpas excusant eò quod Diuus Petrus ter magistrum suum negauerit, & Diuus Thomas incredulus fuerit, hi omnes profectò eorum vestes scindunt, & eorum pudenda detegunt. 9
Sed si Dauid iniuriam seruis suis illatam vltus est, scitote, quod Dei filius eos, qui seruos suos hac afficiunt ignominia non relinquet inultos. Si homines isti, de quibus loquimini fratres, in cælo Dei gloria perfruuntur, hoc non illis datum est propter peccata, quæ commiserunt: sed propter veram pœnitentiam, quam egerunt. Et quandoquidem imitati estis in malo, imitamini etiam in bono: secus enim æterna pœna vos expectat.

Hæc igitur fratres, vna ex causis est præcipuis propter quas permittit Deus vt eius amici aliquando cadant. Quare si interrogatis cur sanctus hic Apostolus in hanc infidelitatem, &

alij

10 alij Dei amici in alias miserias ceciderint: cùm scriptũ sit in Ecclesiastico. Oculi Domini super timentes eum, protector potentiæ, fundamentum virtutis, tegimen ardoris, & vmbraculum meridiani, adiutorium casus, & illuminans oculos: vbi alij verterunt, amatores suos respicit Dominus potens præsidium, firmamentum validum, tegumentum ab æstu, vmbraculum à meridie, à casu auxilium, animam euehit, oculos illuminat, munditiam & vitam affert. Respondeo, id quod antea dixi: hoc à Deo permissum esse, ne nos si aliquando caderemus, desperaremus, sed diuinam misericordiam ad omnes recipiendos præparatam esse intelligeremus. Qui theriacam vendit, filio suo venenum tradit bibendum, & cùm iam intumescit corpus, tunc eum theriaca curat, vt omnes medicinæ præstantiam experientia vi- 11 dentes eam facilius emant. O infinitæ misericordiæ Pater, & totius consolationis Deus; cur permittis Domine, filium tuum à te tantoperè dilectum, vt Diuus Thomas erat, à peccati veneno inficì? Permisisse hoc dico, tum vt ipsemet sanctus se humiliaret: tum vt nos diuinæ misericordiæ efficaciam experientia ipsa cognosceremus, quæ huiusmodi venena tanta cum suauitate sanat; & ideò salutare hoc remedium maiori cum diligentia quæreremus. Hoc mirè Diuus Paulus exaggerauit, dicens: Fidelis sermo, & omni acceptione dignus, quia Christus Iesus venit in hunc mundum peccatores saluos facere; quorum primus ego sum. Sed ideò misericordiam cõsequutus sum, vt in me primo ostenderet Christus Iesus omnem patientiam ad informationem eorũ, qui crediturì sunt illi in vitam æternam. Cùm igitur pijssimus hic Pa- 12 ter tam facilè parcat, ad eum omnes accurramus, & theriacæ huius remedio ad salutem nostram vtamur.

Ecclc. 34.

Simile.

1. *Timo.* 1.

Cum D. Thomas non adfuisset, cũ Dominus sanctissimę suæ Resurrectionis die discipulis suis apparuit, retulerũt illi, quod acciderat dicentes: *Vidimus Dominum.* Ita faciẽdum est fratres, vt beneficia, quæ à Dño accepimus cum proximis nostris cõmunicemus. Communicant priùs cum D. Thoma, quia eorum sodalis erat, & eiusdem professionis. Charitas enim incipere ab ijs debet qui nobis coniunctiores sunt. Dicebant autem, vidimus Dominum; rem adeò sublimem, vt est Christum resuscitatum videre, & eius sanctissima vulnera manibus contrectare: quomodo eclare poterant? Ah Domine, qui te vidit, quo nam modo

tacere

tacere poterit? qui vulnera tua tractauit, quomodo se continebit, 13
quin clamet; qui tecum conuersatus est, & donorum tuorum sua
uitatem gustauit, quomodo silere poterit? Profectò fratres si hic
adessent aliqui à diuino Spiritu tacti, satis essent ad cæteros inci-
Isai.41. tandos. Sanctus Isaias ait: Vnusquisque proximo suo auxiliabi-
tur, & fratri suo dicet, confortare. Confortabit faber ærarius per-
cutiens malleo eum, qui cudebat tum temporis dicens, glutino
bonum est, & confortauit eum clauis, vt non moueretur: & tu
Israel serue meus Iacob, quem elegi, &c. Scilicet, nõ facies hoc?
O mirifica verba, imprimat ea Deus in cordibus vestris, vt quis-
que proximum suum ad bonum incitet: vt faber ille, qui cùm
opus aliquod effecit, aliũ docet, quomodo fieri debeat. At quan-
to magis vos Dei serui proximos vestros docere debetis, vt cla-
ues sibi cudere possint, quæ Dei cor peccatis clausum referent, 14
quid enim lachrymæ sunt? quid suspiria? quid oratio? quid virtu-
tum exercitia? nisi claues quibus Dei cor aperitur; ex quo inæsti
mabiles thesauri hauriuntur. Quod si omnes inuicem nos confor
tare debemus, multò magis ij quorum munus hoc est, vt sunt Ec
Gene.24. clesiastici. Cùm Abrahę seruus in Mesopotamiam profectus est,
vt Domini sui filio vxorem quæreret, quamuis eo itinere defati
gatus peruenisset, & appositus esset illi panis (panis autem nomi
ne mensa hoc loco intelligitur omnibus cibis instructa) dixit, nõ
comedam, donec loquar sermones meos. Videtis ne serui fidelita
tem & diligentiam, qua sponsam Domino suo quærebat? Infœ-
lix ille ecclesiasticus, qui vt comedat, & molliter ac delicatè vi-
uat hoc quod munus suũ postulat, prætermittit: delitiæ omnes,
& voluptates, patres mei, postponi debent, vt Dño nostro spon- 15
sam, id est, proximi nostri animam quæramus. In hoc omni stu-
dio, & diligentia, & verbis, & exemplo laborandũ est, vt Rebec-
ca cum Isaac desponsetur, id est, anima quæ infidelis erat, & pec-
catrix Iesu Christi Domini nostri sponsa fiat. Diuus Paulus ait:
1.Cor.14. Sectamini charitatem, æmulamini spiritualia, magis autem, vt
prophetetis. O mira exaggeratio: monẽs nos Diuus Apostolus,
vt in charitate exerceamur, & spiritualia opera faciamus, quæ
alios facere videmus super omnia, tamen dicit, vt alios verbis &
consilijs bonos esse doceamus. Hoc enim est, magis autẽ vt pro-
phetetis. Hoc Apostoli faciunt, cùm D. Thomæ dicũt, vidimus
Dominum, non semel, sed sæpiùs per octo dierum spatium.

Ille

16 *Ille autem dixit eis, nisi videro in manibus eius fixuram clauorum, &c.* *non credam.* Decem homines, qui vniuersum orbem Saluatoris nostri fidei subijcere potuerunt, sanctum hunc virum subijcere nō possunt. Ratio autem fuit, quia Apostolus erat, & prædicator vt illi. Credite fratres, quod si homo perfecti status à Deo deficit, prius lenonem aliquem perditissimum, vel meretricem aliquā conuertetis, quam ipsum, quia cùm peccat, grauius peccat. Cùm Angelus sancto Zachariæ apparuit, & filium, Deum illi daturū nuntiauit nomine Ioannem: inter cætera quæ de eo dixit, hoc fuit: Et multos filiorum Israel conuertet ad Dominum Deum ipsorum. Non dixit, plurimos Gentiles conuertet, & infideles, sed multos filiorum Israel, quemadmodum si nunc diceret, multos Christianorum. Hoc ait exaggerationis causa, quia difficilius est 17 conuertere malum religiosum vel clericum, quàm lenonem. Videtis enim hoc loco quid nam opus fuerit vt D. Thomas ab ea infidelitate discederet. Verisimile enim est, quod per octo illos dies non Apostoli tantum, verum etiam sanctæ illæ mulieres, & quod plus est, sanctissima Virgo hanc ei veritatem persuadere conabantur, & nihil tamen proficiebāt. Hoc est illud mysterium visione illa Ieremię significatum, vbi dicitur: Ostendit mihi Dominus, & ecce duo calathi pleni ficis positi ante templum. Calathus vnus ficus bonas habebat nimis, vt solent ficus esse primi tēporis, & calathus vnus ficus habebat malas nimis quæ comedi non poterant, eò quòd essent malæ. Ita boni Ecclesiastici valdè boni sunt, mali verò valdè mali. Obsecro igitur vos patres mei per misericordiam Dei, vt diligenter caueatis, ne in incepto virtu 18 tis itinere prolabamini: nam semel prolapsi magna cum difficultate surgetis. Ideò aiebat Diuus Paulus: Hoc præceptum commendo tibi fili Timothee secundum præcedentes in te prophetias, vt milites in illis bonam militiam habens fidem & bonam conscientiam, quam quidam repellentes circa fidem naufragauerunt. Prophetiæ hoc loco studia significant diuinæ legis, & ita Diuus Hieronymus super ea verba Pauli: Dedit quosdam prophetas, id est, homines (inquit) qui studeant, & diuinæ legis intelligentiam discunt. Quare monet Diuus Paulus Timotheum, vt viuat secundum ea, quæ in diuina lege didicerat, & his armis pugnet, doctrina, scilicet, & virtute, ne naufragium faciat, vt alij qui doctrinam & scientiam à virtute separauerūt: & hoc Timotheo potissimum

Luc. 1.

Iere. 24.

1. Tim. 1.

D. Hier. sup. illud ad Ephes. 4. c.

potissimum præcipit, qui ecclesiasticus erat. 19
Cùm itaque Diuus Thomas in ea infidelitate perseueraret, iterum apparuit Dominus: & cum omnes salutasset, dixit *Thomæ infer digitum tuum hûc.* O Thoma non est hoc tempus vendendi gratias, & munera magno pretio. Equidem existimo, quod si opus fuisset, iterum pijssimus Iesus pro hoc discipulo passus esset: quanto magis ei, quod semel passus erat ostendere. Attendite mansuetudinem. *Affer* (inquit) *manum tuam, & mitte in latus meum.* Cùm omnibus discipulis apparuit, vt narrat Diuus Marcus: Exprobrauit incredulitatem eorum, & duritiã cordis. Hic verò nulla asperitate, sed mira mansuetudine hunc incredulum alloquitur, & ait: *Noli esse incredulus.* Vbi docet nos, quòd qui omnes generaliter alloquitur, seuerè reprehendere potest, sed qui vnum tantum particulariter corrigit, mansuetè hoc 20
Marc. vltimo. c.
Simile.
præstare debet. Piscatores aliquando arundine, interdum retibus piscantur. Cùm arundine piscantur, magna opus est patientia, passim debent incedere, neque strepere, ne, scilicet, pisces deterreant: cùm verò retibus piscantur, strepunt; aquas verberant, & pisces deterrent: ita enim plures capiunt. Ille qui aliquem admonet, est tanquam qui piscatur arundine, patiens esse debet & mansuetus, ne qui se emendare debet, magis peruertatur. At verò prædicator euerriculo quodam piscatur, cum sagena missa in mari: & ideò minis ac reprehensionibus strepere debet, nam cum communes omnibus sint, nemo conqueri potest. Hac mansuetudine allectus discipulus accessit, & tetigit, & tanta suauitate perfusus est, vt statim dixerit: *Dominus meus & Deus meus.* O quàm verè dixit Dauid: Superuenit mansuetudo, & 21
Psal. 89.
3. *Reg.* 19 corripiemur. Cùm expectaret Elias, vt transiret Deus, transijt priùs spiritus grandis & fortis subuertens mentes, & conterens petras ante Dominum; non in spiritu Dominus, & post spiritum commotio: non in commotione Dominus, & post commotionem ignis: non in igne Dominus, & post ignem sibilus auræ tenuis, ibi Dominus. O admirabile mysterium, tanta ne mansuetudine venit Dominus? quid hoc est? significatur nimirum, qua nam in re præcipuè salutis nostræ remedium consistat. Putatis ne, vt cum prædicatores vos mortis & gehẽnæ pœnis deterrent, has minas sufficere, vt victos vos Deo dedatis? minimè: non ignoro plurimum hoc posse, quis enim non huiusmodi

22 modi minis contremiscat, & præcipuè credens quòd dum in pec
cato mortali manet secundum præsentem iustitiam æternis
ignibus damnatus est? sed quamuis huiusmodi timor & motus
excitetur; tamen non ibi Dominus, quia nondum vos omnino
dedidistis, donec filius Virginis impulsu interiori & leni accedit
ad cor.

O suauissime Iesu, quàm suauis est sibilus ille, quo hominum
corda alloqueris, dicens: Fili, ego te creaui, ego te meo sanguine
redemi, cõuertere ad me. Tunc efficacissimis his vocibus anima
victam se Deo tradit. Quapropter rogo vos fratres, si qui in pec-
cato mortali estis, vt voces audiatis, quibus vos filius Virginis in
corde alloquitur. Vnicuique vestrum dicit, affer manum tuam.
Vult enim, vt ad vestram iustificationem manus vestras adhi-
23 beatis. Optat peccator saluari, sed sine vllo labore. Omnia
Deum præstare vellet. Plurimum Deus, ô frater præstat, qui
semper te vocat, & sanctis inspirationibus excitat: nisi tu surgere
vis, & tuas quoque manus afferre, semper in eodem statu rema-
nebis. Dominus ait: Ego sto ad ostium, & pulso; si quis audierit Apoc. 3.
vocem meam, & aperuerit mihi ianuã, introibo ad illum, & cœ-
nabo cum illo, & ipse mecum. Quid significat hoc commune genus? nonne satis erit dicere, cœnabo cum illo, cur addidit, & ipse
mecum? Idem est ac si dixisset, ambo cœnam parare debemus; il-
le suos mihi cibos apponet, ego illi meos. Ille pœnitentiam mi-
hi dabit, qui meus est cibus; dabit lachrymas, qui meus est potus:
dabit deuotionem, quæ mea voluptas est. Ego verò suorum pec-
catorum veniam illi dabo: dabo gratiam, dabo Spiritus sancti
24 gaudium, quæ ille tantopere desiderat. Quis igitur sibi ipsi adeò
inimicus erit, qui cælestis huius hospitis vocibus non respõdeat?
Audite vt clamat, sto ad ostiũ & pulso. Moræ & negligẽtiæ no-
stræ importunatione (sanctæ dici potest) suppleat, donec nos exci-
tet. Ter vocauit Samuelem, & per Samuelem vocabat Helisæ- 1. Reg. 3.
cerdotẽ, & quamuis se se ad voces excitaret: statim tamẽ ad somnum redibant, tam senex quàm iuuenis: sed rogo ties clamauit, vt
tãdem surrexerint. Sed heu, heu, quibus nam verbis hoc dicam?
quot hic adestis, quos Deus non ter, sed tercenties & millies voca
uit, & quãuis aliquo cõscientiæ remorsu sæpissime excitamini,
statim tamẽ reditis ad somnũ. Cauete fratres, moneo enim vos,
quod omnes hæ voces, nisi vllam ex eis vtilitatem percipiatis,

maioris

maioris erunt aliquando condemnationis causa. Et ita notat Di- 25
D. Hiero. uus Hieronymus; quòd quia homines Dei misericordia obdure-
sup. Isa. scere solent, mos est sacræ Scripturæ, vt cùm magnum aliquod
16. Dei beneficium pollicetur, statim seueriſsima minetur ſuppli-
Psal. 114 cia. Quare cum dixisset Dauid: Custodit Dominus omnes dili-
Psal. 144 gentes se; addidit statim: Et omnes peccatores disperdet. Et cùm
dixisset, suauis Domin⁹ vniuersis & miserationes eius super om
nia opera eius (quod significat, omnia Dei opera misericordia te-
cta esse) statim minatur, dicēs: Confiteantur tibi Domine opera
tua, & sancti tui benedicant tibi, vt notam faciant filijs hominū
Psal. 62. potentiam tuam. Et alibi. Semel loquutus est Deus, duo hæc au-
diui, quia potestas Dei est, & tibi Domine misericordia, quia tu
reddis vnicuiq; iuxta opera sua, id est, quadam vice loquutus est
mihi Deus, & ab eo duo didici, quod quamuis misericordiam ha 26
beat; potentia tamen & iustitia non caret. Vtamur itaque fratres
diuina misericordia, vt glorioſus hic Apostolus fecit, qui sacratiſ-
sima illa vulnera videns, magno diuini amoris igne incensus cla-
mare cœpit; Dominus meus & Deus meus. O quam conuenien
Cant. 7. ter dicitur: Comæ capitis tui sicut purpura Regis iūcta canalibus.
O ptima purpura priùs sine vllo colore est, sed postea colore illo
purpureo in vasibus quibusdam suppòsitis flammis feruentibus
tingitur; ita vt aqua dilui postea non possit. Caput sponsæ, quæ
est Ecclesia, Iesus Christus est Dei filius, cuius capilli sunt sancti
eius Apostoli. Nam vt capilli virtutem à capite recipiūt, & ideò
crescunt, quia in eo fixas habēt radices (detonsi enim crescere nō
possunt) ita Apostoli Christi, virtute & fauore creuerunt. Hi si-
ne colore erant, sine fortitudine, sine animo, adeò timidi, vt nō 27
dicam sancti, sed vix homines viderentur: sed Dominum iam
resuscitatum videntes, & vulnera illa sanctiſsima manibus con-
trectantes, tantam animo fidelitatem, tantum amorem concepe-
runt; vt tanquam purpura optima, & pulcherrima remanserint.
Et quamuis omnes sine vllo colore fuerant, multo magis Diuus
Thomas eo carebat, qui in tanta infidelitate versabatur. Sed sta-
tim ac precioſisima illa vulnera tetigit, quæ erant optimæ & pre-
cioſisimæ purpuræ canales, huiusmodi colorē cepit, vt eū nun-
quam postea amiserit. Iam videtis fratres, vt omnes nullum ferè
Christianitatis colorē habeam⁹; nā neq; in verbis, neq; in vestitu,
neq; in nostris conuersationibus Christiani videmur, sed potiùs

Arabes

28 Arabes & gentiles. Eccè igitur hic feruentis purpuræ canales, aſpicite aperta illa vulnera in glorioſo Redemptoris noſtri corpore impreſſa, quod verè & realiter eſt in ineffabili illo altaris Sacramento, illuc deuota conſideratione intrate, ibi vos ſanctiſsimo illo ſanguine mergite. Conſiderate amorem, quo illa veſtra cauſa excepit, ruminate hoc ſæpè ſæpiùs, vt diuino illo colore tincti, Chriſtiani, & re, & nomine ſitis. Scitote diuini illius capitis vos eſſe capillos, & quēadmodū capilli ſi regis capiti inhęrent, maximo honore digni ſunt, auulſi verò tanquā purgamēta & ſordes in ſterquiliniū deijciunt: ita vos Ieſu Chriſto, per gratiā & amorē hærentes honorāt angeli, metuunt dæmones: auulſi verò tāquā ſordes in inferni ſterquiliniū deijciemini. Curate igi-
29 tur, cum talis capitis capilli ſitis, ſacris his canalibus ſæpius lauari vt regia purpura ſitis optimo charitatis colore fulgentes, vt poſteà quàm hìc vixeritis gratia, deducat vos dñs ad gloriā. Amen.

In eodem feſto Sancti Thomæ Apoſtoli

CONCIO TERTIA.

Thomas autem vnus de duodecim, qui dicitur Didymus non erat cum eis, quando venit Ieſus &c. Ioan. 20.

1 Portium & prudentum ducum mos eſt, vt poſteà quā magnas de ſuis hoſtibus victorias reportarūt, ſi aliquā aliā pugnam expectant, milites, qui ſparſi vagabantur conuocare, & eos oratione animare: ita Iudas ille fortiſsimus Machabæorū dux facere *Machab. 1.* ſolitus eſt. Et quia Chriſtus, Redēptor noſter miſſus ab æterno patre fuit in mūdum tanquā dux ſui exercitus, vt ipſe met dixit per Eſaiā, dedi eum ducē ac præceptorem gentibus. Vbi propter *Eſai. 55.* diuinæ promiſsionis certitudinē antè quàm daret, ſe dediſſe (ait) tanquam fortiſsimus & prudentiſsimus dux poſt campeſtrē illā montis Caluariæ pugnā in qua diabolum vicit, cum iā eū ad in-

Aduent. V fernum

fernum vsque fugatum prosecutus esset, & spolia indè ampla 2
reportasset: quia alia certamina expectabat futura, non secum,
sed cum sanctissimis suis discipulis, ideò eos qui illis diebus di-
sperſi vagabantur in vnum locum admirabili prouidentia con-
uenire voluit. Et in medio eorum stans eos suauissimo pacis
nomine salutauit, & vt optimus dux ad ea, quæ supererant, cer
tamina animauit. Ex quo etiam patet quàm fidelis dominus, &
amicus sit Deus, & quam diuersus ab huius sæculi Dominis, qui
quidem suos laboribus & periculis exponere sæpè solent, &
eos tunc cum maxime ijs essent destituere. At pijssimus hic Do-
minus & in minoribus, & in maioribus afflictionibus semper
in medio suorum stat, neque solum cum omnibus, simul verùm
etiam cum singulis: vt ipse met affirmat dicens: cum ipso sum
Psalm.9. in tribulatione eripiam eum, & glorificabo eum. Versabantur 3
sacri discipuli in magno corporis, & animæ periculo. Corpo-
ris quidem quia à Iudæis occidi metuebãt: & ideò domi se clau
sis ianuis continebant: animæ verò ob fidei imbecillitatem, &
omnium maximè Diuus Thomas, qui ad tantam duritiam &
obstinationem deuenit. Animæ pericula nobis fratres charissi-
mi maximè timenda sunt, & deploranda, si in ijs nos aliquan-
Psalm.114. dò, videmus, vt deplorabat Dauid dicens: pericula infer-
ni inuenerunt me: tribulationem & dolorem inueni & nomen
Domini inuocaui. Et statim tanquam se in magno periculo
videret (ait,) ô Domine, libera animam meam misericors Domi
nus, & iustus. Hæc sunt omniũ periculorum maxima, nam si se
mel, in infernum cadimus, nullum est remedium. Si opes amitti
tis non desunt remedia ad nouas acquirendas, nouæ quotidiè 4
Indiæ deteguntur, quo nauigare potestis. Si famam amitti-
tis, cras ea præstare poteritis, quibus maior acquiratur. Vi-
tam amittitis in vniuersali resurrectione recuperabitis melio-
rem. Et tandem quacumq; rea amissa non deest remedium. At
verò si anima in inferno amittatur nullum postea remedium
erit. In hoc igitur periculo versatur, qui est in peccato mor-
tali. Et vt melius huius periculi magnitudinem intelligatis,
simile. appositissimam vobis similitudinem proponam. Facite vo-
biscum puteum aliquem profundum ardentibus flammis ple-
num, dracones in eo & serpentes quàm plurimos patenti-
bus faucibus expectare eos, qui illuc decident. Imaginamini

ad

5 ad os putei capillo aliquem esse suspensum, teneri autem capillum ab alio manu sinistra qui dextra nudatum ensem tenet, vt capillum illum secet; quo secato infœlix ille in puteum casurum se se esse videt, ignis & draconum prædam. Proh quàm timenda res est, dum dicitur tantum, & auditur metum incutit. Dicite, obsecro fratres, qui se in huiusmodi periculo videret, quos nam clamores ederet, quas lachrymas, quas preces funderet, quanto cum affectu opem sibi ferri peteret? quòd si eum ridere in eo periculo videretis, & cum eripere inde velletis ipse recusaret: eum verò, qui manu capillum, quo suspenditur, tenet verbis iniurioſis incesseret, & prouocaret: vt capillum secaret, quid nam diceretis? hominem esse stultum & carere iudicio, cùm periculi magnitudinem non percipe-
6 ret. Vtinam Deus lucem mentibus vestris hodie daret, vt periculum in quo versantur ij, qui in peccato mortali sunt, intelligatis. Omnes credimus secundum fidem, quam profitemur, terribilem gehennam, & flammis plenam esse, & crudelissimis serpentibus, ideſt, magna dæmonum multitudine. De hoc puteo profundissimo ait Esaias. Præparata est ab heri Tophet à rege præparata profunda & dilatata, nutrimẽta eius ignis & ligna multa. Flatus Domini sicut torrens sulphuris succendens eam. Scitis etiam quid dixerit Dominus cùm de Ecclesiæ suæ constantia loqueretur. Portę inferi non pręualebunt aduersus eam, non quia infernus portas habeat è ligno aut ære, sed inferni portas hæreses vocauit & peccata, quia per hæc tanquam per portas ad inferos ingressus est, ergò tu qui in pec-
7 cato mortali versaris ad os inferni stas capillo suspensus, quia vita ipsomet capillo infirmior est, quæ minimo quoque vento, aquæ frigidæ potu, vnius cœnæ super fluitate eripi potest. Quid dico? eò eius infirmitas & miseria deuenit, vt interdũ alterius hominis halitu corrũpi possit. Nullus inueniri potest capillus adeò tenuis, vt oris halitu secari possit. Tua igitur vita frãgi & secari facilius potest, quàm capillus. Hic capillus, qui tua est vita, in Dei manu positus est, qui dum in peccato mortali es, iustitiæ ensem dextra tenet, vt eum secet: quia à sua iustitia suadetur, vt vitam tibi secet, & in inferni puteum deijciat. Cogita igitur infœlix homo, & considera periculum, in quo versaris. Salus enim tua ab vno tantũ capillo suspensa depẽdet, quòd si hoc

Esai. 30.

Matth. 16.

certissimum est, vt est, & tu ita esse credis; cur in tanto periculo 25
rides, ludis, comedis, bibis, dormis, acsi fabula esset. O miser quis
sic te dementauit? ô cælum & terra ô creaturæ insensibiles ob tan
tam insensibilitatẽ obstupescite. Sed quod peius est, cùm Deus
te diuinis suis inspirationibus, & ecclesiæ suæ vocibus quotidie
moneat, velle te ex hoc periculo extrahere, tu nõ modo non as-
sentiris: sed peccata peccatis addẽs, eius iustitiam prouocas, vt vi-
tæ tuæ capillũ secet, & in æternas gehennæ pœnas præcipitet
Nullis profectò verbis huiusmodi cæcitas exaggerari posse vide
tur. Ex his omnibus, infertur, quòd ipsum tantum peccati nomẽ
nos deterrere deberet. Iã audistis colloquium quod inter Christũ
Ioan. 18. & 19. Redẽptorẽ nostrũ, & Pilatum factum est cũ interrogauit. Tu es
rex Iudæorum? quid fecisti? vnde es tu? quid est veritas? scitis etiã
quantoperè eius vxor optarit, vt eum absolueret, & vt iusserit 26
illi nuntiari, nihil tibi & iusto illi: multa enim passa sum hodiè
per visum propter eum. Sed parũ his omnibus rebus motus est,
Matth. 27. sed cùm Redemptor noster dixit ad eum, propterea qui me
tradidit tibi maius peccatum habet: statim additur, exinde quæ
rebat Pilatus dimittere eum. Statim ac dixit vide quod peccas,
quamuis alij plus peccant, quamuis Romanus esset: infide-
lis, homo ethnicus, qui Deum non cognoscebat. Solo tamen
peccati nomine extimuit, & exinde quærebat dimittere eũ. Quã
tum igitur timorẽ nobis deberet incutere imaginari si hoc facio,
peccabo & Deum offendam? profectò quamuis millies morien
dum esset, eum offendere non deberemus. Videtis igitur quanta
cum causa aiebat Dauid, pericula inferni inuenerunt me? & in
his periculis versabatur Diuus Thomas. 27.

Quòd si causam petitis, dicam, quia nimirum *Non erat cum eis quando venit Iesus*. O quàm multa tunc amisit, quia non erat cum eis. Primum ineffabile illud gaudium amisit, quod habuerunt alij, quia gauisi sunt discipuli viso Domino. Secundo magnum illud donum, quod dedit illis dicens, pax vobis: & posteà insufflauit dicens: accipite spiritum sanctum. Tertiò scripturarum intelligentiam quia aperuit illis sensum, vt intelligerent scripturas. Quartò magnam illam remittendi peccata potestatem. Quorum remiseritis peccata remittentur eis. Vbi eos omnes episcopos consecrauit. Hæc omnia amiserat quia nõ fuerat cum eis quando venit Iesus. O quam salutaris est

bono-

11 bonorum conuersatio & familiaritas. Carbo niger & frigidus si *Simile.*
inter carbones accẽsos inijciatur, facilè & ipse quoq; accenditur:
at verò carbo accensus per se solus facile extinguitur, & ideò sacri
doctores existimãt monasticam vitã in societate & cõmunione
solitaria esse tutiorem: quia homo peccator niger, & frigidus tan
quam carbo in sancta aliqua congregatione positus facilè accen-
ditur. Iustus autem solus perse quamuis diuini amoris igne accẽ
sus sit, facilùs extinguitur. Et hoc est quod ait Ecclesiastes. Me- *Eccles. 4.*
lius est duo esse simul, quàm vnũ, habent enim emolumẽtum so
cietatis suæ. Si vnus ceciderit ab altero fulcietur. Væ soli, quia cũ
ceciderit non habebit subleuantem se. Et si dormierint duo foue
bũtur mutuò, vnus quomodò calefiet? ex quo infertur, quòd quẽ
admodum qui carbonẽ diu inter prunas positum teneret, & nun
12 quam accẽderetur neque pruna fieret & præcipuè si assiduè quis
insufflaret sed frigid⁹ semper & niger permaneret, mirũ omnino,
videretur: ita magna admiratione dignũ est, quod religiosus diu
in iustorũ congregatione versetur qui sunt carbones accensi vbi
tot flatibus eũ excitãt, vt diuino amore incendatur & tamen frigi
dus semper & niger tanquam carbo permaneat. Quid, obsecro,
sunt bona cæterorum religiosorum exempla? quid chori cantus
& mẽtalis oratio? quid refectorij lectiones? quid redditus quibus
alũtur, qui sunt Eleemosynæ ad homines virtuosos alendos lega
tæ? quid cæteræ omnes sanctæ ceremoniæ? quid hæc omnia, sunt
nisi vehemẽtissimi quidã flat⁹ vt religiosus intẽsissima charitate
incẽdatur? & tamẽ niger carbo pfenerat? Mira omnino res, quæ
à propheta Ezechiele in Luciferi cõfusionẽ, & vituperationẽ di *Ezechi. 28.*
13 citur his verbis: Tu Cherub extentus & protegens & posui te in
mõte sancto Dei, in medio lapidũ ignitorũ ambulasti. Et posteà
magna cũ emphasi subdit: & peccasti, & eiecite de monte sancto
Dei. Magna profecto reprehensio, & cõfusio hæc est vt inter tot
angelos sanctos infœlix illa creatura peruerteretur. Sed magna
etiã confusio & ignominia est hominis, qui inter iustos iniustus,
inter bonos malus viuit. Quòd si vt paulò antè dicebam⁹ ille, qui
à bonorũ societate ad solitariã vitam secedit in periculo versatur;
quantò maius erit illius periculum qui à bonis discedẽs cum ma-
lis coniungitur? dicitur enim, muscæ morientes perdũt suauitatẽ
vnguẽti. Vnguẽtũ in sacra scriptura, quẽcũq; liquorẽ odoriferũ *Eccles. 10.*
significat, quẽ quidẽ muscatantũ corrumpere potest. Quo quã

delicata sit virtus significatur. Ita enim iusti vni⁹ bonitatẽ verbũ 14
aliquod negligenter dictum, minimaque occasio corrũpere potest. Hæc autem verba, quæ initio capituli decimi ponũtur optimè conueniunt cũ superioribus in fine capituli noni. Qui in vno peccauerit multa bona perdet, ideſt, vna tantum culpa virtutis splendorem obscurat, & causam afferens addit; muscæ morientes perdunt suauitatem vnguenti. Si igitur huiusmodi res minimæ tantum homini nocent, quantum nocebit vnius hominis mala conuersatio, & quantò magis plurimorum hominũ malorũ societas? obsecro vos fratres per reuerentiam Domini, vt in
Seneca. amicis & familiaribus eligendis cautissimi sitis. Scribens Seneca ad quendam amicum suum ait, scribis vt te moneam à quibus nã cauere debeas. Non dico vt à Tigribus & Leonibus: sed vt à malis societatibus caueas. Videte quid sentiat homo ethnicus. 15
Iob.1. Quòd si dicitis, de Iob dicitur, Iob erat vir simplex & rectus. Vbi in Hebræo est cham quod significat immaculatum & perfe-
Iob.30. ctum, & idem est quod latinè dicitur iustus. Cùm igitur huiusmodi esset, dese ipso ait, frater fui draconum & socius struthionũ vbi inter cætera, quæ se fecisse narrat in Dei seruitium, vnum est socium fuisse malorum hominum, quos dracones & struthiones vocat ergo bonum est conuersari cum malis. Respondeo, viris perfectis rem esse licitam & meritoriam cum peccatoribus cõ uersari, vt eos conuertant: nam qui tales sunt si eam conuersationem nocere sibi posse videt, cùm iam in virtute firmiter hæreãt: facilè tunc à malis recedunt. At verò qui ita perfecti non sunt sed adeò infirmi, vt mala eos conuersatio corrumpat: æquum est, vt sibi caueant neque temerè suarum virium imbecillitati, 16
Simile. confidant. Si castaneas integras in ignem deijcitis, statim exiguo calore concepto resiliunt; at verò quæ demorsæ proijciuntur, quamuis igne tangantur nihil mouentur, donec carbones fiunt. In hoc perfecti ab imperfectis differunt. Perfecti castaneæ integræ sunt, quæ in igne positæ, in malorum scilicet, conuersatione vt eos conuertant si vri se & peruerti sentiunt, saliunt statim, & ab ea conuersatione recedunt: qui verò mala aliqua cõ uersatione demorsi sunt, nihil resistunt: sed in ea mala cõuersatione perseuerãt, donec carbones fiunt. Et hoc est mysterium cur pa
Gene.14. triarcha Abrahã seruo illi suo antiquo dixit: nõ accipies vxorẽ filio meo de filiabus Chananæorũ inter quos habito. Cur ô sancte

vir

17 vir prohibẽs filio tuo, quod paucos post dies tu ipse facturus es? Gene. 25.
an nõ Cethuram ex ea terra duxisti vxorem. Respõdetur quod sanctus hic senex in fide & amore Dei optimè fundatus erat, & ita ab vxore peruerti non timebat: imò eam meliorem reddere sperabat. Iuuenes verò, qui teneri adhuc in virtute sunt, peccati occasiones euitare debent. Hæc omnia diximus, eò quod infidelitatis principiũ in Diuo Thoma fuit, quia non erat cum discipulis quandò venit Iesus, & si infirmitatis suæ remedium consequutus est, tunc fuit, cùm erat vnà cum cæteris.

Cùm igitur ad locum vbi cæteri erant reuersus esset, magna cum lætitia dixerunt ei: *Vidimus Dominum, ille autem dixit, nisi videro in manibus eius fixuram clauorum. &c. non credam.* Ex quo infertur, quanta fuerit clauorum magnitudo, & vulnerum, cùm dicat, di-
18 gitos se in ea & manum in latus immittere velle, & si ita nõ vidisset, se non esse crediturum. Sed falleris sancte Apostole, nã videre & credere vna esse in domo Dei non possunt, prius credendũ tibi est, & posteà videndum. Quare vbi nos legimus si non credi Esai. 7.
deritis non permanebitis, Septuaginta interpretes legunt, si non credideritis non intelligetis: & ita hunc locum citat Diuus Augu Gene. 29.
stinus. Refertur Patriarcha Iacob septem annis seruisse Laban propter Rachel, quæ pulcherrima erat, & cùm eam iam vxorem ducere vellet, dedit illi pater in vxorem Liam dicens: non est in loco nostro consuetudo, vt minores antè tradamus ad nuptias. De his duabus filijs ait eo loco sacratus textus, quod Lia erat lippis oculis, Rachel autẽ decora facie & venusto aspectu. Quamuis vt posteà patuit, Lia fæcunda erat, & plurimos filios pariebat:
19 Rachel verò sterilis. Duas filias habet Deus, duas scilicet, Ecclesias, vnã triũphantẽ, quæ est Rachel pulchra facie & venusto aspectu, ibi enim iusti diuinã maiestatem clare aspiciunt. Sed sterilis est, quia ibi merẽdi locus non est. Altera est Ecclesia militãs, quę lippis est oculis vt Lia, quia nihil hîc rerũ diuinarum, & spiritualium videmus: sed tantum credimus, & tamen fæcũda est, & plurimos parit filios, quia hîc est meritorũ opportunitas. Priùs Liæ nubere debetis, priùs in hac Ecclesia & fide viuere, merita quàm plurima gratia & amore producentes. Tunc verò cum Rachel nubere poteritis, Deo in cęlesti gloria perfruentes. Qua propter errant, qui dicunt, nisi videro non credam, imò è contra, vt videam in cælo priùs hîc credam, & nisi credidero non videbo.

Et post dies octo venit Iesus, & stetit in medio eorum. Mira res est, quo- 20
ties Dominus in medio inuentus est. In præsepio pastores eum
Habac.3. in medio animaliũ inuenerunt, vt ait Habacuc iuxta septuaginta interpretes. In medio duorũ animalium cognosceris. Inuenit eũ sanctissima eius mater in medio doctorum, in cruce etiã in medio duorũ latronũ erat. Vt nimirũ extrema nos fugere doceret: & cũ nos in pœnitentiæ cruce ponemus, semper in medio consistẽtes euitemus extrema. Duo enim latrones, duo extrema sunt, latro manus sinistrę est, cum quis omnia animæ furatur, vt corpori tradat, cùm tempus omne vires omnes & opes in corporis vtilitatẽ insumit, nulla animę habita ratione. Latro verò dexteræ manus, est, omnia corpori auferre, & animæ tradere, cũ omnia in res sanctas & spirituales insumere volumus, corporis necessitatũ oblitimanus dexteræ latro vocatur, quia hoc semper recta intentio- 21
ne fit, quamuis sine prudentia, & ideò latro vocatur & malus est, vt alter. Cùm igitur in pœnitentiæ cruce positi sumus, in medio consistere debemus vtraque extrema fugientes, vt nimirum corpori ita satisfaciamus, vt animam non obliuiscamur, & è contra. Et hoc est stare in medio.

Deinde dixit Thomæ: infer digitũ tuũ huc & affer manũ tuã, & mitte in
Simile. *latus meum.* Benedicta sit hæc ineffabilis Dei charitas. Cùm mater filiũ suũ frigere videt, solet eius manus pectoris sui calore fouere dicens; mitte huc fili manus tuas, vt calescant. O Christe, vitæ reparator, suauissime animarũ amator, qui tanquã pijssima mater videns filium tuũ Thomã in amore & in fide frigidũ, petis ab eo manus vt eas sanctissimi lateris tui calore foueas dicẽs; veni huc fili mi Thoma, hîc te calefacere poteris, affer manum tuã, & mit- 22
Psalm.41. te in latus meum. O quã verè adimpletũ tunc est quod dixit Dauid abyssus abyssum inuocat in voce cataractarũ tuarũ. Abyssus Dei misericordia vocatur, quia est infinita, hominũ misericordia finita est, & statim deficit. Si illatã vobis iniuriam ignoscitis importunis amicorũ precibus, statim dicitis, hãc tantũ nõ aliã ignoscã si iterũ me irritat dabit pœnas omniũ simul. O quã breuis misericordia statim tãgit solũ. At Dei misericordia abyssꝰ est qui solo cæret & fundo. Nã quãuis homines eũ sæpè offendãt, nunquã tamẽ ignoscendo defatigatur, & si se vt decet, disponunt, eodem amore & voluntate millesimum peccatum ignoscit, vt primũ. Vocatur etiam peccator Abyssus, quia Abyssus in alio sensu

rem

23 rem obſcuram ſignificat: & prætereà rem profundam, ex qua difficilis eſt exitus, peccator autem non ſolum in tenebris verſatur, ſed in profundiſsimo loco, ex quo nemo eum præter Deum poteſt extrahere. In culpæ, ſcilicet, ſtatu, verſabatur D. Thomas in abyſſo ſine vllo fundamento, quia fide carebat, quæ (vt ait D. Paulus.) Sperãdarum rerum eſt ſubſtantia, ideſt, fundamentum omnia amiſerat, nihil iam ei reliquum erat. Nam cùm quis mortaliter peccans, gratiam amittit, remanet tamen illi fides, & ſpes: at vero fide amiſſa, quæ eſt virtutum theologalium fundamentum, nihil prætereà ſupereſt quod amitti poſsit, cataractę in vno ſenſu ſignificant viſcera, & ita cum dicitur. Cataractæ cæli apertæ ſunt, ſignificat quod videbatur hominum opinione cæli viſcera aperiri. Strabo in vltimo ſuæ coſmographiæ libro ſignifi- *Hebræ.11.* *Gene.7.* *Strabo.*

24 care, ait, concauitates quaſdam, & locos præcipites & abrutos, vt concauitates illæ, in quas aqua Nili confluit. Quare conuenientiſsimè Chriſti redẽptoris noſtri, vulnera cataractæ vocari poſſunt, ideſt, cauernæ, quibus infinitæ pietatis & clementiæ flumẽ retentum eſt: vt inde in plures confluentes diuiſum credentium corda irrigaret. Dicimus ergò, quod abyſſus abyſſum inuocat in voce cataractarum tuarũ, ideſt, abyſſus miſericordiæ Ieſu Chriſti filij Dei vocat miſeriæ abyſſum, qui erat D. Thomas, in voce quæ ex pijſsimis viſceribus exibat, & prætereà ſanctiſsimorum ſuorum vulnerum vocibus. Quia hæc eadem vulnera clamabant aliquo modo, vt infidelis ille diſcipulus glorioſiſsimæ reſurrectionis myſterium crederet: ſed & hodie clamant, vt ijs ad ſalu-

25 tem noſtram vti velimus: neque nouus eſt hic loquendi modus. Nam & D. Paulus ait. Acceſsiſtis ad ſanguinis aſperſionem meliùs loquentem, quàm Abel. Morbo quis aliquo laboret, & vt conualeſcat, (aiunt medici) patriæ ſuæ aërem maxime ſalutarem futurum eſſe. Eia peccatores, qui periculoſo peccati morbo laboratis, patria veſtra Ieſus Chriſtus, eſt ſaluator mundi: eò vos ſanctiſsima eius vulnera vocant dicentes: huc, huc ad patriam veſtrã accurrite, hic remedium, & ſalutem inuenietis, quid igitur ſtatuitis? vultis ne, an non? Illuminet corda veſtra Deus, vt efficaciter, quod hic vobis dico, præſtare poſsitis. *Hebræ.12.* *Simile.*

Acceſsit D. Thomas & ſanctam humanitatem videns, credidit diuinitatem, & dixit, *Dominus meus & Deus meus.* Qui aurum explorare volunt, & cuius nam valoris ſit ſcire, lapide quodam *Simile.*

Luc. 2. illud tangunt, post octo natalis dies Christus redemptor noster, 26
gladio lapideo tactus fuit, quo circunciſus eſt, & ita exploratus
eſt verum eſſe hominem, poſt octo reſurrectionis dies [*Diole eſte diſcipulo otro toque, tocandole.*] obſtinationis ſuæ lapide: & quãuis
carnem tetigit, veruntamen Deum eſſe cognouit. Et quoniã nos
talẽ credimus & fatemur, nihil iam reliquũ eſt, niſi vt prompte ei
pareamus, vt ſuam nobis gratiam cõcedat, qua acquiritur gloria,
ad quam nos perducat Ieſus Mariæ filius. Amen.

In eodem feſto ſancti Thomæ Apoſtoli

CONCIO QVARTA.

Thomas autem vnus de duodecim, qui dicitur Didymus non erat cum eis quando venit Ieſus, &c. Ioan. 20.

QVm Dominus diſcipulis ſuis poſt glorioſiſsimam
eius reſurrectionem apparuit, vt eos conſolaretur,
D. Thomas non erat cum illis negotio fortaſſe aliquo occupatus. Quam ob cauſam, neque Dominũ
cum cæteris vidit, & mox in tantæ infidelitatis miſeriam lapſus eſt. Plurima damna hominibus euenire ſolent ex
Matth. 22. huiuſmodi negotijs temporalibus. De quodam refertur, qui ad 2
nuptias ire recuſauit, vt iret ad negotiationem ſuam, quo magna
Chriſtianorum pars ſignificatur, quæ ſi condẽnatur, eſt, quia ni-
2. Tim. 2. mis ſæcularibus negotijs occupantur. Ideo D. Paulus diſcipulo
ſuo Timotheo, aiebat. Labora ſicut bonus miles Chriſti Ieſu: nemo militans Deo implicat ſe negotijs ſæcularibus, vt ei placeat,
cui ſe probauit. Hinc intelligetis cauſam cur vna ex præcipuis apparitionibus, qua Dominus, diſcipulos ſuos maxime poſt reſurrectionem conſolatus eſt, qua dedit eis Spiritum ſanctum,
epiſcopos eos conſecrauit, & alia præterea ſingularia contulit beneficia fuit, cum ianuis clauſis domi ſe continerent, vt doceret,
quod qui à mundi ſtrepitu remoti in ſecreto aliquo loco Deo va-

cant,

3 cant, hi particularia à Deo beneficia accipiunt. In vitis ſanctorum patrum de venerabili illo Abbate Arſenio legitur, quòd cum à Deo magno cum affectu peteret, Domine, quid faciam? Cæleſtem vocem audiuit dicentem, fuge, tace, & quieſce, ideſt, fuge hominum conuerſationes, ſilentium ſerua, & ne cures ſæcularibus negotijs perturbari. Ex tribus inimicis, quos habemus, mundus tantum nos deſerit fugientes: caro & diabolus etiã nos fugientes perſequuntur: & ideò qui mundum fugit liber ab eius inſidijs remanet, & quietè viuere poteſt. Et vt intelligatis, quantum noceat inquietudo: audite quid dicat Propheta Hieremias. Hęc dicit Dominus populo huic, qui dilexit mouere pedes ſuos, & non quieuit & Domino non placuit, nunc recordabitur iniquitatum eorum, & viſitabit peccata eorum, & dixit Dominus ad me, Noli orare pro populo iſto in bonum, cùm ieiunauerint, non exaudiam preces eorum, & ſi obtulerint holocauſtomata, & victimas non ſuſcipiam. Magnũ ne videtur malum inquietudo, quæ Deum ad tantam indignationem prouocat? Ait ſponſa, ſurgam & circuibo ciuitatem, per vicos & plateas, quæram quem diligit anima mea: quæſiui illum, & non inueni, inuenerũt me vigiles, qui cuſtodiunt ciuitatem. Num quem diligit anima mea vidiſtis? & nihil ab ijs de eo ſcire potuit: imò percuſſerunt me (inquit) & vulnerauerunt me, tulerunt pallium meum cuſtodes murorum. Quod ſi ſponſa per plateas ciuitatis & vicos errãs, ſponſum ſuum inuenire non potuit: ſed vulnerata, percuſſa, & nuda redijt, quid tibi accidet, ò homo inquiete & diſſolute, qui per vrbem vagaris? nõn vt ſponſum inuenias, ſed vt ocioſus de-
5 ambules, vt ſpectes, vt deſideres, vt in ſexcentas vanitates effundaris? Qualem domum te rediturum exiſtimas? magnum fuit illud manus Moyſis myſterium, quam cùm leproſam in ſinum miſiſſet, protulit inſtar niuis. Quo ſignificatur quod optimũ ad euitanda mala remedium eſt clauſura, qua animæ lepra curatur. Ideo D. Paulus ait. Rogamus vos fratres vt operã detis, vt quieti ſitis, & vt veſtrũ negotiũ agatis. Et poſtea dixerat. Rogamus autẽ vos fratres, corripite inquietos. Et in ſecunda quã ad eoſdem ſcripſit epiſtola. Denũtiamus (inquit) vobis fratres in nomine Dñi noſtri Ieſu Chriſti: vt ſubtrahatis vos ab omni fratre ambulãte inordinate, & nõ ſecũdũ traditionẽ, quã acceperũt à nobis. Ipſi enim ſcitis quẽadmodũ oporteat imitari nos quoniã nõ

Hiere. 14.

Canti. 3

Cant. 5.

Exo. 4

1. Theſſa. 4. & c. 5

2. Theſſa. 3.

inquieti

inquieti fuimus inter vos. O Deus quanti detrimẽti esse debet in quietudo quando quidẽ toties iubet Apostolos: vt inquietos fugiant, & corripiant: & quietudinẽ, quã in se, & in socijs viderant imitentur. Quis igitur hæc audiens non studebit post hac præceptum illud cæleste seruare, fuge, tace, & quiesce? Fœlix ille qui Hericij industria vtitur, qui cùm venatores & canes sentit, ore & pedibus contractis in globi formam conuoluitur, & ita cum nihil canes præter aculeos inueniant delusi remanent: eodem modo qui sese ad intimã cordis suæ partem contrahunt dæmones facile superant, qui ita eos munitos inueniũt vt nocere non possint. 6

simile.

Reuersus D. Thomas audiuit, quid nam cæteri discipuli vidissent, sed plus peccauit respondens, quàm peccauerat discedens. Et vt magis propriè loquar, & veriùs: ita respondit, quia ita discesserat. *Nisi videro* (inquit) *in manibus eius fixuram clauorum, &c, non credam*. Credite fratres plurimum de Deo, & de mundo sciri non posse, nam qui plus de mundo, minus de Deo sciunt, & è contra. Ex quo sequitur, quòd homines, qui sancta exercitia intermittunt, vt mundanis rebus implicentur, non solùm in virtute non progrediuntur, sed retrocedunt. Nam si citharœdus biduum citharam pulsare cessans, mox manum impeditã sibi habere quodammodo videtur, & ad munus suum tardiorem, & idem in cæteris omnibus artibus contingit, quantò magis hoc in spirituali musica continget, quæ magnam assiduitatem & exercitationẽ requirit? Discedit Apostolus à cæterorum societate, qui de Iesu Christo, & eius mysterijs agebant, quisnam eius discessionis finis esse poterat? Nisi videro non credam. Quid Arabs, quid infidelis dicere potuisset, qui nullum tot miraculorum, quæ Dominus fecerat vidisset, & eorum authoritatis & sanctitatis, qui hoc asserebant, nullam cognitionem habuisset? Optime hîc manifestatur quod dixit propheta Baruch. Disce vbi sit prudentia, vbi sit intellectus, vt scias simul vbi sit lumen oculorum, & pax. Et addit statim: qui nam sint ij, qui non inueniunt eam, & ex ijs ait esse filios Agar, qui exquisierunt prudentiam, quæ de terra est, negotiatores terræ & Themam. Vbi significatur quod homines terræ negotijs diditi rebus diuinis idonei non sunt: sed facilè in errores labuntur. Nam quẽadmodum naturalis hominis cognitio, vt homo est, paulatim ætate perficitur: ita vt cũ iam vir perfectus est, perfectior etiã sit naturalis rerũ cognitio: ita hominis, 7

simile.

Baruch. 3.

8

simile.

vt

9 vt Christianus est cognitio paulatim perficitur. Quæ quidem similitudo, Diui Pauli est, dicentis: cùm essem paruulus loquebar vt paruulus, sapiebam vt paruulus, cogitabam vt paruulus: quando autem factus sum vir euacuaui quæ erant paruuli. Nunc cognosco ex parte, tunc autem cognoscam sicut & cognitus sum: vbi fatetur D. Paulus, quòd in hac vita homines sanctis exercitationibus in Dei cognitione proficiunt donec in cælum ascendãt: vbi vnusquisq; cognoscet Deum sicut & cognitus est. Quæ verba non significant, quòd Deum ita quisque cognoscet, vt à Deo cognitus est, vt D. Augustinus declarat, sed quod cognitio tam certa erit & clara, vt per oculorum aspectum Dominus equum suum cognoscit: & equus cognoscit Dominum: sed præstat Do-
10 mini cognitio equi cognitioni: ita Deus cognoscit vt Deus, & homo cognoscit vt homo. 1. Cor. 13. D. August. Simile.

Quare si hæc Dei cognitio diuinorum mysteriorum spiritualibus exercitijs conseruatur, & augetur, si ea homo intermittit, & terræ se negotijs immiscet remanet quodãmodò tãquam bestia, ita vt facillimè huiusmodi deliramenta dicere possit, qualia hic discipulus dixit his verbis. *Nisi videro, &c. & mittam manum meã in latus eius non credam.* Videte audaciam: nescis, ò Thoma cuius latus illud sit, & quanta reuerentia dignum? Ita ne manus illuc immittere vis? Credite fratres nullos esse homines audaciores, neque qui minori cum timore & reuerentia res sacras tractent, quã homines peccatores, qui iustorum habent circunstantias. Nam
11 qui valdè mali sunt, & publicè mali res diuinas tangere non audent, & magno cum timore eas tractant, boni eodem modo: illi verò qui non sunt adeò mali quamuis in peccato sint, quia Apostoli sibi esse & Ecclesiastici videntur, ad res diuinas irreuerenter accedunt. Malus Ecclesiasticus quia sancti statum sibi habere videtur, minus quàm cæteri res sacras veneratur. O impudentiam diabolicam. D. Hieronymus in quadam epistola de seipso ait, Cùm iratus fuero, aut me nocturnum phantasma deluserit, basilicas martyrum intrare non audeo: ita animo & corpore contremisco. O Deus, quanto vir iustus timore res sanctas reuerebatur: tu verò infœlix sacrilege quanta cum impudẽtia ad diuina sacramenta accedis, non somnio & phantasmate delusus: sed actualibus immunditijs sordidus. Equidem existimo vnum hoc esse ex tuæ reprobationis signis. Terrorem incutit timor, reuerentia, & *Hieronymus*

puritas

puritas illa qua in veteri lege iubebat Deus ad res tẽpli accedi, quę 12
Exo. 30. nouæ legis mysteriorũ vmbratãtum erãt. Deus iussit, vt quoties
Aarõ summus sacerdos & eius filij tabernaculũ ingressuri essent:
Leui. 22. manus & pedes lauarent, nè interirent. Et in Leuitico dicit Dñs.
Omnis homo, qui accesserit de stirpe vestra ad ea quæ cõsecrata
sunt, & quæ obtuleriut filij Israel Domino, in quo immundi-
tia est, peribit coram Domino. O Deus maiestatis infinitæ,
quot nunc dissimulas, nam si statim pereundum esset ijs omni-
bus, qui ad res sacras immundi accedunt, quot passim quotidiè
perirent? Sed væ illis si Dei patientia abutuntur, seuerius enim
quam illi, punientur: & vt meliùs rei huius grauitatem intelli-
gatis, attendite quod legitur. Sacerdotem Abimelech nunquam
1. Reg. 25. sacrum illum panem mensæ propositionis Dauid & seruis eius
dare voluisse, donec certò sciret eos mundos esse, maximè à 13
D. Hiero. su- mulieribus. Qua de re Diuus Hieronymus hæc ait, Si panes
per Matth. propositionis ab ijs comedi non poterant, qui vxores tetigerant:
quantò magis panis qui de cælo descendit, non potest ab ijs qui
coniugalibus paulò ante vacauere amplexibus, violari, atq; con
tingi? nõ quòd nuptias condẽnemus, sed quòd eo tempore (cum,
scilicet, sanctissimum eucharistiæ sacramentum recipere debe-
mus) vacare carnalibus operibus non debemus. Quid vobis, ob-
secro, de sancti huius viri sententia videtur? plurimũ verbũ illud,
violari, ponderari debet. Quãuis hanc. D. Hieronymi sententiã
secundũ congruitatẽ, non secundũ necessitatem intelligendã esse
fateor. Vnde talis suo iudicio est relinquendus an eo die cõmuni
D. Th. 2. par. cet, nec ne. Vt tenet B. Thomas. Non parua animaduersione di-
q. 8. arti. 7. gnum est, quòd nõ legitur in sacro Euangelio cæteros Apostolos 14
ad. 2. fratri suo Thomæ indignatos esse eò quòd testimoniũ suũ ab eo
contẽni viderent, nam charitas patiens est, benigna est, nõ irrita-
1. Cor. 3. tur, ait D. Paulus. Affectus hominũ virtuosorũ cõmunis esse so-
let, vt si in proximis suis peccatũ aliquod vident statim irascãtur,
quæ non solũ ira est, sed occulta etiã superbia, & cæterorum con
temptus, eò quòd in eo se minime peccare videant. Quapropter
huic morbo Dei serui plurima remedia quęrũt, quibus vix eum
curare possunt. Et inter cætera remedia illud est valde efficax,
vt vnusquisque se diligenter, & sua spectet: vt cordis sui secreta
scrutetur, in quo plurimos affectus, & complures miserias inue
niet. Cogita vel eadem te peccata commisisse, vel alia similia,

vel

15 vel forte cõmitres aliquando. Ideò miſereri potius quã indignari debes: nam ſi morientis amici miſereris, quantò magis miſereri debes peccantis? Et ita Diuus Auguſtinus ait, non ſunt in te viſcera charitatis, ſi plangis corpus à quo receſsit anima, & nõ plangis animam à qua receſsit Deus. Quamuis igitur ſancti Apoſtoli Thomæ duritiam & infidelitatem viderent, non ideò indignabantur: ſed piè & patienter monebant, quia ita Dominus faciendum eſſe docuerat. *D. Auguſt.*

Si quis rem aliquam emendi deſiderio tenetur, interponit rogatores & pararios, vt eam conſequatur: quod ſi ita eam conſequi non poteſt, ipſemet venditorem conuenit, & pete (inquit,) quodcumque pretium, nam etſi quicquid habeo petas, domum ſine ea redire nolo: ita & Dominus, cùm hanc huius 16 diſcipuli animam poſsidere maxime optaret, rogatores prius quam plurimos, & pararios interpoſuit: cæteris diſcipulis, & ſanctis illis mulieribus perſuadens, vt eum alloquerentur, & patienter admonerent. Sed cùm hoc ſatis non fuiſſet. *Venit Ieſus ianuis clauſis, & dixit Thomæ, affer manum tuam.* O Thoma pete, quicquid volueris, da mihi manum tuam, in hoc latus immitte, & inde quicquid volueris accipe, ea conditione, vt ſine anima tua non diſcedam. Benedictum ſit Domine meus os tuum, quo pijſsima hæc verba protuliſti, quæ quanti facias, vel vnam tantum animam declarant. Si quis ſe demittit vt vnum tantum minutum ex humo colligat, auarum ex hoc conijcitis eſſe, & pecuniæ auidum. Quid enim dicitis feciſſet ſi aureum vidiſſet: ſi ſe demiſit ad minutum? Cùm igitur Ieſus Chriſtus, ſaluator 17 mundi ſe ita demiſerit, & tanta vſus ſit diligentia mali illius diſcipuli cauſa à quo traditus eſt, lauans ei pedes, & deoſculans in cibum ſe illi præbens, & potum, qui hæc Iudæ cauſa fecerat: quid pro Diuo Thoma facturus erat? Nolite igitur admirari tot eum, ac tanta præſtare, quia eſt cupidiſsimus animarum. *ſimile.* *ſimile.*

Intrare autẽ voluit ianuis clauſis, tunc, ſcilicet, cum minus id cogitabant, vt doceret diuinæ ſuæ potentiæ, & prouidentiæ nullam eſſe ianuam clauſam. Si clamas inops, & pauper ſum, fame pereo, quid faciam? Tace & confide nam cum minus hoc cogitabis aderit Dñs ianuis etiam clauſis. Ita filij Iſrael noctu dormiebãt, mane autem humũ cibo plenã inueniebãt. Deiectus ſanctus

Daniel

Dani. 14. Daniel in lacum Leonum, quid faceret? vnde ô vir sanctissi- 18
me, cùm lacus vndique clausus sit, opem expectas? sed diuinum
auxilium etiam ianuis clausis sperandum est: & ita missus est à
diuina prouidentia Angelus qui Habacuc capillis abreptum eo
portaret, vt cibo quem messoribus suis gestabat, Danielis vires
reficeret. Fugiebat Dauid Saul, & eò deuenit, vt dicat sacra scri-
ptura. Saul & viri eius in modum coronæ cingebant Dauid &
viros eius. Cùmque in tanto periculo versaretur Dauid, & mor-
tem iam expectaret; tunc cùm minus cogitabat, nuntius venit
ad Saul dicens, festina, & veni, quoniam infuderunt se Philistijm
1. Reg. 32 super terram. Reuersus est ergo Saul desistens persequi Dauid.
Videtis igitur vt sæpe ianuis clausis insperatum Dei auxiliũ ad-
ueniat: & ideo fratres nunquam diffidere debetis, quamuis con-
fidentiæ virtus difficilis admodum est. Pauci enim sunt, qui in 19
periculo & necessitate positi in solo Dei auxilio spem habeant
collocatam. Ascendit Loth de Segor, & mansit in monte: duæ
quoque filiæ eius cum eo: timuerat enim manere in Segor, &
mansit in spelunca ipse, & duæ filiæ eius. Quamuis elegisset
sibi Loth Segor, vt ibi tutior esset, & promisisset ei angelus,
Gen. 19. tutè ibi manere posse, timuit tamen, & plus in montis altitu-
dine, quàm in angeli promissis confidit, vt videatis, quàm diffici
le sit plus in Dei promissis, quàm in humanis auxilijs confidere.
Non igitur existimare debemus, hanc virtutẽ nostris viribus ac-
quiri posse, sed à Deo maximo cum affectu petendam esse.

Cùm igitur intrasset Iesus Ianuis clausis, vt discipuli huius ne
cessitati succurreret & sanctissima eius vulnera tetigisset clama-
re cœpit, *Dominus meus, & Deus meus.* Quid hoc est ô Dñe? à Ma- 20
gdalena, quæ tãtum te amabat, tangi recusas, cui dixisti, noli me
tangere. Ab hoc verò incredulo & latus, & manus contrectari, &
palpari permittis? respõdeo, quòd medicina seruata est infirmo,
Ioan. 1 & vulnerum tactus vulnerato. Magdalenæ iubet nè tangat, vt
plus mereat. Thomæ iubet, vt tangat, vt ab infirmitate sua cure-
tur. O admirabilem vulnerum virtutem, & ô beatos illos, qui eã
semper noctu diuque habent ob oculos, qui assiduè sacris his ca-
nalibus os admotum habent, ex quibus cælestis dulcedo pota-
tur. O fœlices columbas, quæ in his petræ foraminibus, idest,
Christo crucifixo nidum suum & habitationem efficiunt. O fœ
lices illos qui diuinam hanc prædam iaculari sciunt, quæ nunc

ita

21 ita quiescit, vt ictum expectare videatur. Duo sunt venationis genera, vnum cursus, cum scilicet, leporem tam diu currendo defatigamus, donec assequamur: aliud venationis genus est iaculi, cùm scilicet, feram dum stat, & quiescit iaculo confodimus antequam Deus homo fieret, cursu assequendus erat, & plurimũ quidem ijs currendum erat, qui eum assequi optabant. Quare pauci nisi canes optimi, & in cursu velocissimi essent, eum assequi poterant: sed postquam homo factus est iaculi iam venatio est: ita se posuit: vt, [*à pie quedo.*] vnusquisque iaculari possit. Videte quam [*à pie quedo,*] eum D. Thomas tetigerit. Nos etiam nunc eum in sanctissimo illo altaris sacramento, ita quiescentem habemus: vt sine vllo labore ad eum possimus accedere. Priscis temporibus tam pauci eum assequuti sunt, vt tempore Noë plures in
22 terra iusti non essent, quam ipse & eius familia: tempore vero Abrahã fortasse non multò plures: nunc verò, ita se præda apposuit, vt eam assequi plures possint, & quotidie assequãtur. Eia igitur fratres amoris sagittis ex voluntatis vestræ arcu emissis cæleſtem hanc prædam iaculamini, vt eam hîc per gratiam capientes, ea perfruamur in gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen. *simile.*

In die Natiuitatis Domini

CONCIO PRIMA.

1 *Exijt edictum à Cæsare Augusto, vt describeretur vniuersus orbis, &c.* Lucæ. 2.

Odierna festiuitas, & altissimum quod in ea celebratur mysterium non tam lingua, quàm cordis affectu celebranda est. A Deo enim petere debemus, vt cùm tantũ nobis beneficium largiri dignatus sit, eius cognitionem, & sensum denegare nolit, nè simus eius liberalitati ingrati, quid tot à Deo dona accepisse profi-

ciet, nisi ea nos accepisse intelligimus? nihil profectò, nisi vt tan 2
quam ingrati meritò accusari possimus. O diem fœlicissimum!
in quo Deus homo factus apparuit. Hunc diem vidit in spiritu
Dauid, & lætitia plenus cùm eam in se continere nō posset, crea
turas omnes inuocare cœpit, vt vnà Dominum, pro tam singula
Psal.95 ri beneficio laudarent. Et ita clamat, Lætētur cæli, & exultet ter-
ra, cōmoueatur mare, & plenitudo eius: gaudebunt campi & om
nia, quæ in eis sunt. Et ad quid erit, ò sancte propheta, tam vni-
uersalis omniū, & immoderata lætitia? Respondet ipsemet, exul
Psal.97. tabunt à facie Domini, quia venit, cùm dixisset. Cantate Domi-
no canticum nouum, causam addit, dicens, quia mirabilia fecit.
Notum fecit Dominus salutare suum, in conspectu gentium re-
uelauit iustitiam suam: recordatus est misericordiæ suæ, & ve-
ritatis suæ domui Israel. Per antonomasiam & singularitatem 3
quandam hoc opus misericordiam Dei appellat, & ita hoc bene
Psal.16. ficium à Deo petierat his verbis. Mirifica misericordias tuas, qui
saluos facis sperantes in te. Quasi diceret: ex illa misericordiarū
tuarum, & innumerabilium gratiarum multitudine, mirifica, ô
pater misericordiarū, ideſt, exprime, extrahe, [*Como por alquitara*]
Ex omnibus vnam, quæ cęteras omnes excedat, misericordiam
vnam, in qua omnes tuę misericordiæ tanquam in epilogo inclu
sæ sint: quæ erit hominē te fieri, vt pro homine patiaris. Hoc etiā
Tit.2. opus Diuus Paulus per singularitatem quādam gratiam Dei vo
cauit dicens, apparuit gratia Dei. Gratiam vocat, quia Deus ho-
die mundo gratiosus apparuit. Quod elegantissima illa simili tu-
Psal.18. dine, significauit Dauid, dicens: tanquam sponsus procedens de
thalamo suo. Sponsus è thalamo lætus egreditur, animi lætitiam 4
vultus hilaritate ostentans. Alioquin si tristis esset existimarent
omnes minimè sibi placere sponsam. Vt igitur sanctus prophe-
ta denotaret maximum gaudium, quod sponsus Iesus Christus,
capit ex nuptijs & nouo matrimonio, quod inter diuinitatē & hu
manitatē factū est: cōparat eum spōso egredięti de thalamo, quia
gratioso & hilari vultu egredi solet. Vocatur etiā Dei gratia ab-
solute vt significetur, fuisse hoc beneficiū sola Dei gratia factū,
quia in hominibus nullū esse potuit meritū, propter quod tanto
munere digni essent. Pura Dei liberalitas fuit & gratia: vt videns
homo eius in nos amoris magnitudinē, suauissimis eius vinculis
simile. vinctus remaneret. Elephas nobilissimū est animal: ita vt cæte-

ris

5 ris omnibus animalibus inſtinctu naturali præſtet, & qui irrationalem eum eſſe ignoraret, exiſtimare poſſet, aliquam in eo rationis ſcintillam ineſſe. Præſtat etiam viribus, ita vt capi à venatoribus ſine hac cautela non poſsit. Nam cùm bellua ſit vaſta & grauis, ſi ſemel cadit ſurgere non poteſt, quia iuncturis caret, & ideò vt ſomnum noctu capiat non humi proijcitur, vt cætera animalia ſolent: ſed ſtans, arbori alicui innititur. Obſeruant igitur venatores arbores quibus inniti ſolet Elephas, quas ſerra in trunco ita ſecant, vt partes paululum inter ſe cohærentes remaneant: & ita cùm inniti arbori putat elephas, vnà cum arbore proſternitur, & cùm ſurgere nulla ratione poſsit, accurrit tunc venator, tanquam doleat ob eius caſum, & ei, qui belluam proſtrauit iraſcatur. Et ita manibus & humeris ſubleuat, donec per ſe elephas ſtare poſsit.

6 Qui cum tantũ homini ſe debere videat, ob allatũ auxilium, eum tanquã agnus manſuetiſsimus ſequitur, quaſi nulla alia ratione gratias illi pro accepto beneficio perſoluere poſsit. O magna belluæ gratitudo, ò magna hominum confuſio, qui à beſtijs ſe in hac virtute ſuperari ſinũt. Simili vſus eſt Deus artificio, qui cũ hominem proſtratũ videret eò q; vetitæ arbori inniti voluiſſet: ita vt proprijs viribus ſurgere nulla ratione poſſet: tantæ miſeriæ compatiens, eum fortiſsimo amplexus amore à culpæ lapſu ſubleuauit, vt homo tanquam animal gratum tanto deuinctus beneficio eum ſequatur, & amet. Sed, ò immanitas, ò crudelitas! non dicã, ferina ſed humana quãdoquidẽ beſtiæ nos humanitate ſuperãt. Sequitur elephas benefactorẽ ſuum, homo ſtat, neq; tam ſingulare beneficiũ agnoſcit. Quid dicam ſtat? imò fugit, & terga vertit,

7 precari igitur Deũ debemus omnes fratres chariſsimi, vt mentes noſtras illuſtret, & tanti beneficij cognitionẽ det, ex qua gratitudo cõſequatur, & amor. Et vt gratitudo quoq; nos ad huius beneficij conſiderationẽ incitet, non ab re erit de eo hic nonnulla afferre. Quãuis vt verum fatear, tot ac tanta vndiq; occurrunt myſteria, vt vndè exordiri debeã, prorſus ignorem.

Cum plurima vaſa ex auro ſummo cum artificio elaborata, exponuntur vendenda, diligenter priùs conſiderãdum eſt, quod nam ex ijs omnibus eligi debeat, nã ſæpe accidit, vt vnumquodque per ſe ita emptorẽ alliciat, vt quod ſibi optimum videatur, & pulchrius ſtatuere neſciat: vt emat omnia, pecunia quam habet, nõ ſufficit: vt vnum eligat, electio non occurrit, & ita ſecum *Simile.*

ipſe ſic loquitur. Si hoc emo, illud relinquere dolet, ſi illud emo, 8
hoc ſine dolore relinqui non poteſt: ſed tandem vnum vel plu-
ra exijs eligit quãuis cætera relinquere doleat. Magnus ille mer-
Ephe.3 cator, de quo ait Diuus Paulus. Deus autem, qui diues eſt in mi
ſericordia plurima hodie vaſa in Bethlehem exponit, quorum
vnum quodque per ſe adeò precioſum, adeò pulchrum tanti arti
ficij eſt, vt quod nam eligere debeam prorſus ignorem, Vnaque
que circunſtantia, tot eſt plena myſterijs: vnũquodq; myſteriũ
tam ſuaue, tam gratum, tanto amore plenum, vt de quo primum
agere debeam dubitem. Si cælum, lunã, & ſtellas intueor, noua
luce fulgere videntur: ſi aërem ſpecto, Seraphinum vbiq; choros
audio: Angelos huc illuc volitantes video, & tanquam niuis glo
bos è cælo deſcẽdere, vt Deum ſuũ è virgine natũ adorent. Si ad
montes oculos conuerto, paſtores video muneribus oneratos feſ- 9
tinanter deſcẽdere, vt primum omniũ, redemptorẽ ſuum vene-
rentur. Si Bethlehẽ ſpecto omnibus totius orbis ciuitatibus nobi
liorem & ditiorẽ factam video: ſi ſtabulũ contẽplor, Salomonis
tẽplo beatius iudico: ſi præſepe aſpicio, obſtupeo, animaliũ men
ſam regis gloriæ thronũ factam conſiderans. Si oculos in nato in-
fanti defigo hinc ab angelis adorari video: inde tremẽtem frigo-
re, & ſuis lachrymis madefactum anima duerto. Si matrem obſer
uo, quid dicã neſcio, virginem eam videns & matrem: & matrẽ
Dei in ſtabulo peperiſſe. O diuitiæ ineffabiles! ò theſauri cæle-
ſtes, ò vaſa precioſiſsima! vt omnia emam pecuniam nõ habeo,
quia de omnibus his myſterijs agere nõ poſſum, ſed quis poſſet?
non angelorũ linguæ, non omniũ ſæculorũ tempora ſufficerent:
diuino tamẽ inſpirãte fauore de his nõnulla dicere aggrediamur. 10

Ait igitur ſanctum Euangeliũ, *Exijt edictum à Cæſare Auguſto.*
Permiſit Deus, vt hic tyrannus ita ſuperbiret & edictum hoc per
vniuerſum orbem diuulgari iuberet, vtſcilicet, occaſio eſſet bene
dictiſsimę virgini proficiſcendi Bethlehẽ. Neque hoc mirum vi-
deri debet, nam & diabolis quoque vtitur Deus, tanquam pro-
uidentiæ ſuæ miniſtris. Quare cũ oratis & Deo ſeruire velle dici-
tis nolite indifferẽter ſeruitiũ dicere: nam quãuis mali ſitis ſeruire
Deo poteſtis, quare petere ab eo debetis, vt ſuã vobis gratiã, largi
ri velit: vt ſcilicet, ei ſeruire poſſitis, eo ſeruitij genere, q̃ gratũ illi
ſit, & vobis meritoriũ. Nam alioquin creaturę omnes quãuis ma-
Pſal. 118. lę ſint, Deo ſeruiũt: & in hoc ſenſu accipiẽda ſunt verba illa Dauid

Quoniam

11 Quoniam omnia seruiunt tibi: vt hic Imperator quãuis tyrãnus seruijt hac in re Deo, qui permisit, vt hoc tẽpore, superbũ hoc edictum ferret, vt huius itineris occasio esset: & ita eius filius maiori cũ labore & paupertate nasceretur. Mirũ profectò est quot artificia Deus excogitet, vt seruis suis labores accumulat, vt maioris in de meriti sumatur occasio. Quam vere dixit D. Paulus. Omnia 1. *Cor.* 3.
uestra sunt, siue Paulus, siue Apollo, siue Cephas, siue mũdus, siue vita, siue mors, siue præsentia, siue futura: & addere potuisset, siue Cæsar, siue Roma, omnia uestra sunt, vos autẽ Christi, idest, si mittit apostolos, si mittit infirmitates, si mittit persequutiones omnia fiũt, vt perfectiores sitis Iesu Christi imitatores. Idẽ signi ficat illud Oseæ. Et erit in die illa, exaudiã (dicit Dñs) & exaudiã *Oseæ.* 2.
cælos, & illi exaudiẽt terrã, & terra exaudiet triticum & vinũ &
12 oleũ: & hæc exaudient Israel, & seminabo eam mihi in terrã, & miserebor eius. Attẽdite vt omnia illius addicta seruitio sint, cui Deus benefacere vult, sed plurimũ notandum est, ꝙ cùm Dauid hoc ipsum peccatũ cõmiserit, imò non ita graue, vt hoc Cæsaris Augusti, qui auaritiæ & lucri siti incẽsus tributũ sibi ab omnibus solui iussit: nihilominus tamẽ peccatũ Dauid statim peste punitum est. Augusti verò peccatum tunc impunitũ remansit: vt gra 1. *Reg.* 24.
uius gehẽnæ flammis puniretur. Vere igitur ait D. Paulus. Quos *Hebræ.* 12.
diligit Deus, corrigit & flagellat, omnem filium quem recipit. Iubebat Deus, homo, qui maledixerit Deo suo portabit peccatum suum, & qui blasphemauerit nomen Domini morte moria tur, lapidibus opprimet eum omnis multitudo populi. Qua de *Leui.* 24. *Origẽ. homi.*
13 re Origenes ait, res admirabilis est hæc, quòd eum, qui tam graue peccatum cõmittebat, vt est maledicere Deo suo, non iuberet puniri, eum verò qui blasphemaret nomẽ Domini, quod leuius peccatum esse poterat, lapidibus obrui vellet. Nimirum quia leuius peccatum hic punitur, ne in alia vita puniatur, grauioris vero peccati pœna in aliã vitam reseruatur. Et ideò melius fuit Dauid hîc puniri, quàm Cæsari impunitum remanere, vt post mortem pœnis puniretur æternis. Gratias igitur dilectissimi agite Deo, cùm post peccatũ in hac vita vos punit. Signũ enim est nolle vos maiori punire supplicio. Et ita læto libẽtiq; animo subite labores, vt vobis pro purgatorio sint. Ait D. Paulus de peccato- 1. *ad Cor.* 5
re quodã, qui grauissimũ crimen cõmiserat. Ego quidem absens corpore præsens autẽ spiritu, iã iudicaui, &c. tradere huiusmodi

hominẽ Sathanæ in interitũ carnis. Cur hoc, ò ſancte Apoſtole? 14
ipſe ſtatim declarat dicens, vt ſpiritus ſaluus ſit in die Dñi noſtri
Ieſu Chriſti. Hæc eſt mortis temporalis vtilitas, hoc etiã Macha
bæorũ vnus intellexit, qui crudeliſsimo illi tyrãno Antiocho di-
2. *Macha.* 7 xit. Nos propter nos ipſos hæc patimur peccantes in Deum no-
ſtrum: tu autem nè exiſtimes tibi impunè futurum, quòd contra
Deum pugnare tentaueris. O rem timendã homines videre pec-
catis oneratos proſpere tamen, & fœliciter diutiſsime viuere. Si-
gnũ eſt reprobationis, vt è contra vitæ huius ſupplicia præ deſti-
nationis interdũ ſunt ſigna, & præcipuè cũ patienter ea ferri vide
mus, & ijs mores corrigi deprauatos. Per Hieremiã dixit Deus.
Hiere. 64. Dolore & flagello caſtigaberis Hieruſalẽ, vti nè abſcedat anima
mea abs te. O verba amore plena, fœlices aures quæ ea audire me
Hebræ. 12. ruerũt. At ècõtra attende verborũ rigorẽ D. Pauli. Quis enim fi- 15
lius quem non corrigit pater? quod ſi extra diſciplinam eſtis adùl
teri & non filij eſtis. Nolite igitur fratres poſthac peccatorũ fœ-
licitati, qua in hac vita perfruuntur inuidere. Miſeratione enim
potius quàm inuidia digni ſunt.

Ait præterea ſanctũ Euangeliũ, *Hæc deſcriptio prima facta eſt à præ ſide Syriæ Cyrino* Nunquã tyrannis ſuperbiæ, & auaritiæ ſuæ mini
ſtri defuerũt, qui quod tyrãnicè & iniuſte iubent, diligẽtiſsimè
2. *Reg.* 11. præſtãt. Vix iuſſerat Dauid duci ſuo Ioab, vt vbi fortiſsimũ eſ-
ſet præliũ Vriam collocaret, & ibi eum deſereret, vt percuſſus in
teriret: cũ ſtatim iniqua iuſſa Ioab exequutus eſt. O vos infœli-
ces! qui peccatis veſtris nõ contẽti, iniuſtitię etiã alienę inſtrumẽ
ta eſſe vultis, ſed vtrũq; ſimul ęternis pœnis punietur, & iuſſores,
& executores ijſdem flãmis pœnas dabũt: & ita exiſtimo, quod 16
quemadmodum potentes plurimos in hac vita comites, & ſe-
ctatores habere ſolent: ita & in alia vita plurimos habebunt pœ-
narũ comites, qui maioris tormẽti cauſa erunt. Quãobrem matu
re cauendũ eſt, ne, ſcilicet, maiores iniqua imperẽt: minores verò
ſi iniqua imperant nõ pareant, vt ſerui Saul feciſſe dicuntur. Qui
1. *Reg.* 22. bus cũ rex ille crudeliſsimus imperaſſet, cõuertimini, & interfici
te ſacerdotes Dñi, nã manus eorũ cum Dauid eſt: noluerũt exten
dere manus ſuas in ſacerdotes Dñi: ita faciendũ eſt, diuinæ volũ-
tati repugnari non debet, vt hominum appetitui ſatisfiat.

Aſcendit autem & Ioſeph cum Maria deſponſata ſibi vxore prægnãte. Cõſiderate dilectiſsimi hoc ſanctiſsimæ virginis iter: vt diſcedit:

vt

17 vt proficiſcitur: quid cogitet, qui ſint itineris ſocij. Nã ſi Dauid tanta cum ſolẽnitate arcam Dñi reducebat: quot nam Angelorũ choros cæleſtem hanc Reginam comitatos eſſe exiſtimatis? quo nam gaudio, quanta cũ reuerentia cuſtodiã illam, in qua corpus Dñi continebatur, venerabãtur? quã benedicta terra illa remanebat, quę digna erat à ſanctiſsimis illis pedibus calcari? O qui tunc Domina mea ramis te & veſtibus excipere potuiſſet, ! ò qui meruiſſet itineris lapides, quacunq; trãſibas, oculis tollere. O cælorũ imperatrix quò nunc procul à patria proficiſceris? cæteræ mulieres prægnantes ſi abſunt, ad patriã redeunt: neque ſolum tantum domi ſuæ ſe continent, ſed parentes vocant, & fratres: vt omnes partus tẽpore adſint. Tu verò prægnãs à patria, à cognatis & affinibus procul diſcedis pedeſtris, pauper, vnius tantum viri mu-
18 nita præſidio. Quid hoc eſt? quo progrederis virgo prudentiſsima? Si cùm prudentiſsima ſit, hoc facit procul dubio diuino ſpiritu ducta facit, vt Dei filius humanatus ipſomet natalis ſui die peregrinus eſſe inciperet. Cùm igitur Bethlehem vnà cum viro ſuo Ioſeph peruenirent, cùm gens eſſet plurima, charitas verò exigua cùm diuerſorium diu diligenter quæſiuiſſent, non inuenerunt. O munde munde, iam Deum tuum reijcere incipis, qui ad te tanto cũ amore venit. Non ita fecit Dauid cum hoc ipſo in loco hoc ipſum myſteriũ in vmbra & figura præuidens, ante arcam teſtamenti ſalutauit. Neque enim veriſimile eſt, grauiſsimum illum 2. Reg. 6.
Regem tũc tanta cum lætitia ſaltaſſe, eam tantũ ob cauſam, quia arca vrbem Bethlehem ingrederetur. Nam anteà ſæpius arcam viderat, neque vlla tantę lætitiæ ſigna dederat: myſterium igitur
19 fuit eò quòd intelligebat, illac ſacratiſsimã virginem eſſe aliquando tranſituram, cuius viſceribus verbum diuinum humanatum contineretur: & ita quaſi arcæ illud iter in Bethlehem nouæ huius arcæ typus, & figura eſſet: diuino ſpiritu inflammatus, & venturi Meſsiæ amore correptus, qui per has portas virginali ventre incluſus in Bethlehem ingreſſurus erat, in eius veneration em magna cum lætitia, & hilaritate ſaltauit. Sed quid obſecro, feciſſet ſi tunc cum ſanctiſsima virgo ingreſſa eſt, adfuiſſet? Eia Chriſtiani, erit nè aliquis, qui pauperem, & peregrinam virginem domi ſuæ velit excipere? O quam vere dici illud poteſt, vulpes foueas habẽt, & volucres cæli nidos, filius autem hominis non habet vbi reclinet caput ſuum. O cæleſtis Luc. 8.

auis, quæ nido cares, neque auicula ſacratiſsima mater tua locum ad habet, vbi te reclinare poſsit, cùm ex eius puriſsimo ventre exibis. Conſtruite dilectiſsimi in cordibus veſtris nidũ, vbi requieſcere poſsit. Et quonam modo faciendus ſit diſcite ab auibus, quæ interiores nidi partes rebus mollioribus, & ſuauioribus ſternunt, vt ſunt plumæ, fænum, paleæ. Foris autem ſpinis eum, ſentibus, & aſperioribus rebus muniunt. Ita & vobis faciendum eſt. Sit in intimo cordis manſuetudo, benignitas, amor, modeſtia, & patiẽtia, foris autem cilicij & veſtis aſperitas: ieiunium, abſtinentia & diſciplina. Et ita eritis tanquam nidi, vt in vobis cæleſtis hæc auis naſci, & requieſcere poſsit. Sed heu, heu, quot hoc lachrymis deplorandum eſſet. Omnia noſtra externa mollia ſunt intus vero aſpera: veſtes linteæ & ſericæ: cibi precioſi & delicati, corpus nitidum, mundum, omnibus delicijs affluens: in corde autem verò ſpinæ & ſentes, auaritiæ, iracundiæ, cogitationes turpes, tot denique depraua ti affectus, vt Dominus in eo quieſcere nullo modo poſsit. Tollite, tollite fratres per reuerentiam huius pijſſimi Ieſu, qui in animis veſtris naſciturus aduenit: tollite has ſpinas & impedimenta, quia diuinus hic Dominus in humilibus tantum & quietis habitare ſe ait. Et ita vbi nos legimus. Ad quem reſpiciam, niſi ad pauperculum, & contritum ſpiritu alij legunt, ſuper quem requieſcit ſpiritus meus, niſi ſuper humilem & quietum.

simile.

Iſai. 66.

Cùm igitur ſanctiſsima virgo locum in diuerſorio non inueniret: & appropinquaret iam nox, magna cum patientia & ſpirituali gaudio ad porticum quendam ſemidirutum, in quo erat præſepium confugit. Nam cùm ait Dius Lucas, non erat ei locus in diuerſorio. Significat præſepium illud extra diuerſorium fuiſſe. Nam ſi in eo fuiſſet, dixiſſet, reclinauit eum in præſepio, quia nõ erat alius locus in diuerſorio. Sedebat itaque in ſtabulo virgo ſanctiſsima partus horã expectans: quę tandẽ circa noctis mediũ aduenit, hora illa tantopere deſiderata, hora omnibus horis perfectior & nobilior. Sentire iam cœpit virgo partũ appropinquare, non doloribus, vt cæteræ mulieres, ſed diuina quadã ſuauitate, & amore quodam interno, quo viſcera liquefieri ſibi quodammodo videbantur. Quiſnam virgo ſanctiſsima explicare poſſet, quæ nam ſcintillæ tunc è corde exiliebant? Quibus nam coloribus virginalis facies decorabatur? Sol ille iuſtitiæ qui ex te naſci-

23 naſciturus erat, te quaſi auroram candidiſsimis ſplendoribus illu
ſtrabat. Equidem exiſtimo quòd tenerrimum illud beatæ virgi-
nis corpus vehementiſsimas illas impreſsiones ferre nullo mo-
do potuiſſet, niſi ille ipſe, qui eam illuminabat & incẽdebat diui-
næ ſuæ lucis radijs, miraculoſè interiùs eam ſuſtentaſſet. Montes
& petræ ſicut cera fluxerunt à facie Domini. Et delicatiſsima vir *Pſalm. 96.*
ginis caro reſiſtere potuiſſet? tot ac tantis repleta gaudijs *Peperit*
filium ſuum vnigenitum, & pannis eum inuoluit, & reclinauit eum in præ
ſepio. O vitæ reparator Chriſte, ô animarum amor ſuauiſsime
quid de te dicam? attonitus hæreo, nec vndè exordiar ſcio. Vbi
Domine imperatorum pompa? nihil præter miſeriam & pauper
tatem video. Vbi parietes regij cubiculi ſerico & auro veſtiti? ni-
hil niſi aranearum telas aſpicio. Vbi lectus precioſus? nihil niſi fę
24 num duriſsimis impoſitum lapidibus cerno. Vbi caminus, vbi ig
nis? nihil niſi gelu & hyemem video, quo membra tua tenella tor
quentur. O rex gloriæ, vt te ſine gloria video. O cæleſtium diui
tiarum hæres, ô beatorum gloria quonam mundum amore pro-
ſequeris, vt te ipſum ita oderis, & contempſeris? quid nam ô
Domine non facies? quid non intentabis, quãdoquidem neque
naſcens cunam, neque moriens lectum, neque viuens domum,
neque mortuus ſepulchrum habes? cur obſecro Deus meus non
in meridie potiùs naſci voluiſti? non enim defuiſſet, qui ſanctiſsi
mæ tuę matri rebus neceſſarijs ſuccurreret. Cur noctu naſceris in
expectatus? qui tam bonum opus facturus aduenit, cur fugit lu-
cem? nam qui malè agit odit lucem. In omnibus, ſcilicet, rebus eſ *1 Ioan. 3.*
ſe aliquid voluit laboris in tempore & in loco.

25 *Et reclinauit eum in præſepio quia non erat ei locus in diuerſorio.* No-
tate quod ait ei, ſignificans quod alijs erat locus, non ei. Quod
vaticinium quodammodo fuit eius, quod in mundo euenturum
erat: noſtra enim corda, tanquam publica diuerſoria, omnia pec
catorum genera recipiunt: ſoli Deo locus non eſt. O ingratitudo
diabolica, vt creatura creatorem ſuum non agnoſcat. Verba illa,
reclinauit eum in prẽſepio, noſtram ſuperbiam, noſtras delicias
& voluptates confundunt. Et veram humilitatem, verum rerum
humanarum contemptum docent. Ingreſſus Ionas Niniuẽ cla-
mat. Adhuc quadraginta dies & Niniue ſubuertetur. Rex vt Dei
iram placet è regio throno ſurgit, & precioſas veſtes deponens in
duit ſaccum: & cinere caput aſpergit, & omnes Regis exemplum

Ionæ.3. imitati ſunt. Clamabat Deiiuſtitia, pereat homo, ꝓpter peccatũ. 26
Surgit cæli rex è throno regio, vt æterni patris iram placet, carnis noſtræ ſaccũ indutus in præſepio iacet. Cur ô homines eum non imitamini. Cũ Dauid irã Abſalõ nudis pedibus per montis latus aufugeret, ſua deplorans peccata, & diuinæ iuſtitiæ flagellũ illud eſſe exiſtimans: omnes etiam eum ſequebantur deplorãtes oper
2.Reg.15. to ſimilitet capite. Dicite, obſecro dilectiſsimi, ſiquis ex eorũ numero tunc equitare voluiſſet maxima cum lætitia & põpa, quis eum non appellaſſet inſanum? ſi igitur angelorum rex ſe, non propter propria peccata, vt Dauid, ſed ꝓpter tua ita humiliauit: cur tu viliſsime vermis ita ſuperbis? eia fratres ad infantis Ieſu vagitus excitamini. Satis iam ſatis hucuſque dormiuimus. Satis iam mundo viximus. Satis carni obtemperauimus, tempus iam eſt vt aliquid temporis magno huic Deo detur, qui nos ad eius 27
amorem tot allicere voluit artificijs. Audite ſuis vos lachrymis vocantem. Hodie ſi vocem eius audieritis, nolite obdurare corda veſtra. Si hodie eum præ frigore plorare auditis, & ſanctiſsimam matrem filij nuditatem ſuſpirantem, emollite veſtra iſta corda tã dura, vnuſquiſq; & filij, & matris vocibus reſpondeat, nolite ob
Pſalm. 94. durare corda veſtra, ait Dauid. Petite ab eo vt ex tot lachrymis quas plorando effundit, vnam ſaltem det, quæ non veſtra tantũ peccata, ſed mundum vniuerſum lauare poterit. Induite vos ſaccо, regem veſtrum viliſsimis pannis inuolutum videntes. *Et pannis eum inuoluit.* O quanta eſt veſtium inter Chriſtianos abuſio, & quot inde peccata naſcuntur. Cùm quereretur Deus de populo
Hierem.2. Hebræo inter alia hæc ait. In alis tuis inuentus eſt ſanguis animarum pauperum & innocentium. Vbi in Hebræo eſt in veſte pre- 28
ciоſa. Hebræi enim veſtibus vtebãtur longis, quarũ ora, fimbrijs ornabãtur, & fimbrias illas, & ſuperfluitates, alas appellat. Quaſi dicat, tua ornamẽta, tuę ſuperfluitates (quæ ſunt alę, quibus ad infernũ volas) pauperum ſanguine factæ ſunt, vel quia pauperibus ſanguinẽ aufers, ideſt, pecuniã, qua alendi erant, vel quia tantũ in precioſas veſtes inſumis, vt pauperum neceſsitatibus mederi non poſsis. Hoc enim eſt ſanguinẽ auferre pauperũ, & illis quæ debemus, nõ præſtare & ſuppeditare. Hæc fuit illius diuitis epu
Luc.16. lonis condẽnatio, cuius meminit Lucas. Nã inter cæteras cauſas hæc affertur, quòd induebatur purpura & byſſo. Lazarũ autem fame perire ſinebat. Quod ſi hoc in Hebræis ita reprehendebatur;

29tur; quantò magis in Christianis reprehẽdendũ erit, quorum vita Iesu Christi imitatio esse debet? Prædixit Dauid eorum hominum perfectionẽ & sanctitatem, qui in lege gratiæ viuere debebant dicens; Dominus dabit benignitatem, & terra nostra dabit fructum suum. Iustitia ante eum ambulabit, & ponet in via gressus suos. Tũc dedit Dominus, benignitatẽ cùm in stabulo homo factus apparuit. Quare ait Diuus Paulus apparuit benignitas & humanitas saluatoris nostri Dei, non ex operibus iustitiæ, quæ fecimus nos, sed secundum suam misericordiam. Ait præterea quòd terra, quæ erat sterilis, ideſt, genus humanum, datura erat fructum vitæ æternæ. Et iustitia quæ exulabat, tunc inceptura erat, ponere in via gressus suos, & tanquam iam libera & ab exilio reuersa per mundum vagari multorum iustorum exercitatione, qui iustè viuere incipient. Quæ quidem prophetia quãuis in pluribus iustis adimpleta est, qui in hac gratiæ lege fuerũt & sunt: nihilominus tamen seueriſsima nobis reprehensio est, in ea enim quales esse deberemus, & quanta cum iustitia viuere admonemur. Quid igitur fiet si Hebræis prophaniores sumus, & iustitiam longiùs quàm ipsi eiecimus? quonã supplicio existimatis, tantam ingratitudinem esse puniendam.

Psalm. 84.

Ad Tit. 3.

Et reclinauit eũ in præsepio. Hoc diuinã prouidentia factũ est, vt doceret illũ verũ animarũ nostrarũ cibũ esse. Cętera omnia, non cibus sed cibi somniũ sunt. Quẽadmodũ qui dormiens comedere se somniat, varia & optima ciborũ genera, & dũ in maiori delectatione versatur pulsari audit ianuã, & ieiunus excitatur è somno: ita fratres nobis cõtingit, qui ad hãc mũdi mẽsam omni voluptatum genere refertam sedemus, & cùm maior est edendi suauitas, pulsabit mors ianuã & qui nunc dormimus, ieiuni excitabimur, famẽ passuri æternam. Et ita dixit Dauid de malis. Famẽ patientur, vt canes. En igitur verus animarũ cibus Iesus Christus, Dei filius, qui replet in bonis desideriũ tuum. Non intelligũt hoc Deus meus miserabiles Adæ filij, qui cæci mundi sectantur ineptias: tu Dñe, qui verus es doctor, eos hoc doce. Docebo (inquit ille) reclinẽt me in præsepio, & inde docebo. Imaginamini igitur, fratres è præsepio ita vos alloqui: vester ego cibus sum, ô homines nẽ honor, nõ pecunia, nõ voluptas, nõ vltio. Ego sum panis viuus, qui dè cælo descẽdi: & quia bestijs & iumentis similes factiestis, ideò me in præsepio pono, q̃ bestiarũ est mẽsa. Rediẽs animal ab aratro

Simile.

Psalm. 58.

Ioan. 6.

simile.

de

de fatigatum domũ ingreditur, & à nemine ductum, recta se in 32
præsepium confert: quasi dicat, hîc meus est cibus, mea fames satianda est: ita & tu homo bestiæ similis ad sanctum illud præsepium accurre. Ipsa te animalia bruta, quæ ibi tanta cum veneratione iacere inuenies; quid facere debeas docebunt. Qui præsepij duritiem dedignatus non est, cordis tui duritiem non dedignabitur. Qui bestiarum societatem non abhorruit; te etiam quãuis bestia sis non abhorrebit sed è bestia hominem te rationalem efficiet. Qui in stabulo nasci voluit, te peccatorum stabulum, & sterquilinium non reijciet; si te eum offendisse pœnitebit. O animæ peccatrices, vt vos his omnibus rebus animat, vt ad eum accedere audeatis. Accedite igitur per veram pœnitentiam, & eum singulari amore amplectimini. Studete posthac in magna puritate viuere, memores fratres vos esse Iesu Christi, & eiusdem natu- 33
ræ socios, quam in vobis ipsis fædare peccatis scelus esset impudentissimum. Huius naturæ violatoribus minatur Deus per
Esai. 9. Esaiam dicens: Omnis violenta prædatio cum tumultu, & vestimentum mixtum sanguine erit in combustionem & cibus ignis. Et huius vltionis causam assignãs, addit, paruulus enim natus est nobis, & filius datus est nobis. O verba seueriſsima, væ illis in quos hæc iustitia exercenda est. Sententia hæc est, studeat vnusquisque carnem suam puram, & mundam conseruare: quando-
Ioan. 1. quidem verbũ caro factum est. Secus enim, sciat, quòd eum æternus ignis expectat, quo non solum eius anima, verùm etiam eius caro comburetur in æternum in eius iniuriæ pœnam, quam sanctissimæ carni verbo diuino vnitæ facit. Vestimentum mixtum 34
sanguine est caro peccatorum sordibus fædata, quæ animæ vestis est: violenta vero prædatio cum tumultu est anima tentationum impetu superata. Quisquis igitur vel in anima prauis desiderijs victus est, vel in carne malis operibus sordidus, sciat ignis cibum futurum esse. Quis igitur post hac eam in se ipso naturam violare & fædare audebit, quam vnigenitus Dei filius suæ naturę vniendo sublimauit? Deus eam supra choros angelorum collo cauit: tu verò eam bestijs similem facis? fit, sit posthac saltẽ vnus quisque purus, quandoquidem Deus hominis amore se fecit hominem; & ita in hac puritate viuentibus suam vobis gratiã Deus largietur, qua acquiritur gloria. Ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

In eo-

In eodem die Natiuitatis Dñi CONCIO SECVNDA.

Exijt edictum à Cæsare Augusto, vt describeretur vniuersus orbis &c. Lucę. 2.

Cire vos æquũ est, dilectissimi, quòd omniũ festiuitatũ dies, omnia diuina officia, omnes Ecclesiæ sanctæ ceremoniæ, ideò institutæ sunt, vt harũ rerũ memoria & exercitatione in diuinæ bonitatis contẽplatione occupemur: & ex ea in diuini amoris cognitionem deueniamus, quo incensi eius amplitudinem, & magnificentiã laudemus. Supremi illi spiritus, qui corpore carẽt non egent rebus corporeis & visibilibus, vt per eas Dei amore incendantur: & eum assiduè laudent, vt faciunt. Nos verò, qui corpore cõstamus & anima huiusmodi festiuitates tanto cum apparatu celebramus, vt ex rebus corporalibus ad spirituales excitemur cogitationes, & indè ad laudes Deo & hymnos magna cum lætitia decantandos incitemur. Et ita ait Dauid, Cogitatio hominis confitebitur tibi, & reliquiæ cogitationum diẽ festũ agent tibi. Quia diuinorum beneficiorũ consideratio, ita fideliũ animas diuino accendit amore, vt vix se continere possint: quin eorũ datorem laudent. Vt ipsemet Dauid exaggerat dicens; cõfiteantur tibi Dñe omnia opera tua, & sancti tui benedicant tibi. Vbi significat, quòd ipsa met Dei opera Deũ laudãt, & homines mouẽt, vt Deo suo benedicant. Hæ sunt piæ reliquiæ, quæ in anima remanent admirationis, scilicet, gratitudinis, & amoris affectus, quib⁹ reliquijs festum Deo agitur. Posse autem ita festos dies celebrare illius Domini, donum est, qui mysteria, quæ in his diebus celebrantur, operari potuit. Solus ille, qui tanta in nos beneficia contulit, eorũ quoq; pium affectum dare potest: vt affirmat D. Paulus dicens. Nos autẽ, non spiritum huius mundi accepimus, sed spiritum, qui ex Deo est, vt sciamus, quæ à Deo data sunt nobis. Quia ex eodẽ fonte beneficia, & eorũ cognitio manat. Hoc donũ sanctus Dauid à Deo acceperat, qui hunc diem in spiritu, con tẽplãs lætitia plenus clamabat, omnes inuitãs, vt vnà secũ laudes Deo & hymnos pro tanto beneficio canerẽt dicẽs, Cantate Dño, *Psalm. 75* *Psalm. 144* *1. Cori. 2.* *Psalm. 49.*

can-

Psalm. 97. canticum nouum, quia mirabilia fecit. Notum fecit omnibus sa-
lutare suum. Canticum nouum postulat, non vetus. Superbia cã 4
ticum vetus est & antiquum, quod Lucifer in cælo canere cæpit.
Gen. 4. Inuidia canticum vetus est, quod initio mundi cecinit Cain.
Gene. 6. Luxuria canticũ vetus est, quia ipso ferè mundi primordio, om
nis caro corruperat viam: suam cantate igitur canticum nouum.
Concordia & amor proximorũ canticum nouum est, humilitas,
mundi contemptus, & castitas, cantica noua sunt. Tum quia ani-
Ioan. 13. mam renouant, tum quia homines ea canere non solebant. Ideò
Psalm. 46. dixit Dominus mandatum nouum do vobis. Neq; solum lin-
gua propheta sanctus Deũ nos laudare voluit: verùm etiã ait, om
nes gentes plaudite manibus, iubilate Deo in voce exultationis.
Plaudite manibus Eleemosynis, scilicet, pauperũ inopiæ succur-
rẽdo: plaudite manibus, corpora vestra castigando, nè caro & sen 5
sus rationi repugnet. Et ita posterior pars, iubilate Deo in voce
exultationis priorem declarat. Quia iubilum est cordis gaudium
quoddam, quod explicari non potest. Et ideò plauditur manibus, vt explicari aliqua ratione possit. Eodem modo fratres inte
riorem animi lætitiam, quam in hac festiuitate vnusquisque ve-
strum percipiet, non solum lingua: verùm etiam manibus, ideſt,
bonorum operum exercitatione declarare debet. Et quamuis verum sit, hos omnes spirituales affectus dona esse spiritus,
sancti: nobis tamen aliquid faciendum est, vt ea impetremus,
non solum precibus à diuino spiritu ea postulando, verùm etiã
contemplatione & consideratione ea assiduè ruminando. Et vt
faciliùs hoc fiat sæpè de ijs agere & loqui debemus. Verùm my-
steria adeò sublimia sunt, vt obmutescat lingua, & intellectus 6
tam humanus quam angelicus obstupeat.
1. ad Tim. 2. Quarè Diuus Paulus ait, Manifestè magnum est pietatis sa-
cramentum, quod manifestatum est in carne. Quod vt exagge-
Ioan. 1. raret Diuus Ioannes, priusquàm diceret, verbum caro factum
est: diuini huius verbi magnitudinem retulit dicẽs, In principio
erat verbum, ideſt, in æternitate erat verbum, quod est æter-
na quædam Dei notitia: vel in principio erat verbum, ideſt,
in patre ab æterno erat filius. Et verbum erat apud Deum. Vbi
diuinarũ personarum distinctio denotatur, quia verbum apud
seipsum esse non potest, ergò, si æternaliter erat apud patrem,
æternaliter erat, & erat distinctio inter eum & patrem. Et

cùm

7 cùm dixisset hoc verbũ illustrissimi esse & antiquissimi generis, quia vt quis bonus sit, satis nõ est, genitũ esse è bonis parẽtibus nisi ipse per se bonus sit, ideò addit statim, & Deo erat verbum. Quasi diceret: nõ solũ filius boni patris est, sed Deus est vt pater, bonus vt ipse met pater, infinitus & omni potens vt pater. Laudes eius prosequẽs ait. Omnia per ipsum facta sunt. Et tandẽ cũ plurimas diuini huius verbi excellentias narrasset, concludit, Et verbũ caro factũ est. Non ait, verbũ factum est homo, sed caro vt maiorẽ denotaret humiliationẽ. Quid magis infimũ carne? quid sublimius verbo in rebus spiritualibus quantumcunq; vultis ascendite ab angelis ad archangelos, ab archangelis ad thronos vsque ad Seraphines; quos quamuis præstantissimæ sint naturæ, infinitè tamen verbum excedit. In rebus temporalibus quan
8 tumcunque vultis descendite nihil infirmius, nihil corruptibilius inuenietis carne. Hæc altitudo se ad hanc humilitatẽ nostra causa demisit. Homo spiritu & corpore constat: quo ad spiritum, creaturis omnibus spiritualibus minor est: quoad corpus omnibus creaturis corporalibus aliquo modo minor est, quoad spiritũ angelos habet superiores, quo ad corpus ipsas etiã plãtas aliquo modo superiores habet, quæ vitã habent vegetatiuã puræ potentiæ, & nullum animal est pluribus miserijs subiectũ, quã corpus humanum. Nihilominus tamen Deus humanam naturã accipere dignatus est. Quod vt significaret Diuus Paulus dixit. Nusquam angelos apprehendit sed semen Abrahæ, Non ait assumpsit sed apprehendit, quia quod currendo assequimur apprehendere dicimus, & quia Deus infinito amoris cursu currens homi-
9 nem, qui ab eo infinita perfectionis distantia fugiebat assequutus est; ideò ait apprehendit semen Abrahæ. *Hebr. 2.*

Cloncludens D. Ioannes ait, & vidimus gloriam eius, gloriã quasi vnigeniti à patre. Vbi illud quasi, non diminutionẽ, sed idẽtitatẽ significat. Vt cùm D. Paulus de prælatis dixit, ipsi enim pervigilant, quasi rationem pro animabus reddituri. Vbi illud, quasi, nõ denotat diminutionem, sed quod verè rationem reddituri sunt. Quemadmodum, cùm rex vrbem aliquã magna cum põpa ingreditur; interrogat quis, quomodo ingressus est? respondet alter, quasi rex. Ita hoc loco, vidimus gloriam eius, significat, vidimus pompam, qua hunc mundũ ingressus est. Quæ nam prophetarum pompa per quinq; annorum millia antequam nasceretur *Hebr. 13.* *Simile.*

præ-

præcesſit? quanta angelorũ multitudo eũ naſcentẽ adorat? reges à remotiſsimis orbis terrarũ partibus aduenium. Noua in cælo ſtella emicat, Simeõ & Anna prophetizãt. Hæc gloria fuit quaſi vni geniti à patre. Veruntamen ineffabilis fuit Dei humiliatio humanã carnẽ accipere, quod exinanire D. Paulus appellat dicẽs. Qui cũ in forma Dei eſſet non rapinam arbitratus eſt, eſſe ſe æqualem Deo; ſed ſemetipſum exinaniuit formã ſerui accipiens, in forma Dei, ideſt, cùm eſſet eſsẽtia Deus. Notate autẽ plurimũ verbũ, illud ſemetipſũ exinaniuit. Nã ſi angelũ, aut Seraphinẽ humiliaſſet, vt Seraphim ſimul & homo fuiſſet, & natus in præſepio eſſet, (quod vt theologi affirmãt fieri potuiſſet) tantam nobis admirationẽ nõ pareret. Sed vt ſemetipſum ita Deus humiliare, & exinanire voluerit: hoc eſt quod ſtuporem parit. Addit formã ſerui accipiens. Ita ſeruus factus eſt, vt ſtatim nobis ſeruire inceperit. Quis ſeruus eſt, qui quamuis ſeruus naſcatur, ante decimum aut duodecimum annum ſeruiat? ſed tu ô clementiſsime Ieſu vix natus nobis ſeruire voluiſti: nec duodecimũ ętatis annũ expectaſti. O meus ſeruus, ô meus frater, ô meus magiſter, ô meus Redẽptor, quid eſsẽ quid ſcirẽ ſine te? Arabs eſſem, ruſtic⁹ eſsẽ, tu me illuminaſti; tu me virtutes oẽs docuiſti. Quę cũ ita ſint, non ideò tamen ob myſteriorũ altitudinem ſilendum omnino eſt: ſed nõnulla dicere æquum erit, quæ animo & cogitatione volutare poſsitis.

Philip. 2. 10

11

Ait igitur ſanctũ Euangeliũ. *Exijt edictũ à Cæſare Auguſto.* Naſci tunc voluit, cũ vniuerſus orbis tyrannica lege deſcribebatur, & ſe quoq; legi, non neceſsitate, ſed voluntate ſubiecit: vt nos aeterna liberaret captiuitate. Vt ait D. Paulus, vbi venit plenitudo tẽporis, miſit Deus filiũ ſuũ, factũ ex muliere, factũ ſub lege: vt eos, qui ſub lege erant redimeret, vt adoptionẽ filiorũ reciperemus. Cùm ait factũ ex muliere, puritatẽ & virginitatẽ, qua cõceptus eſt denotat. Quod etiã, multò antè ſignificauerat Dei⁹ per prophetã Oſeam dicens, ero quaſi ros, & Iſrael germinabit ſicut lilium. Iſrael vocat ſanctiſsimã virginẽ matrẽ ſuã, quia fuit totius Iſrael quaſi flos. Quemadmodum eos, qui ciuitatis gubernationi præſunt appellare ſolemus, [*La ciudad*] quia ſunt [*La flor y la nata de la ciudad*] Hæc (inquit) virgo Iſraelitica pariet, vt parit lilium rorem. Vidiſtis nè lilium rore perfuſum, cuius guttis tanquam preciosis margaritis decoratur: ita vt neque madefiat lilium neq; colorẽ & candorẽ ſuũ amittat. Flante verò aura decidit ros,

Gala. 4. 12

Oſe. 14.

Simile.

& lilium

13 & lilium ita ſiccum reliquit, ac ſi nunquam rorem habuiſſet. Eodem modo Dei filius in puriſsimis matris ſuæ viſceribus erat, tanquam ros & gemma orientalis. Sanctiſsima verò Virgo tanquam roſa vel lilium, quæ cæleſtem illum rorem habens; non ideò tamen virginitatis ſuæ florem & candorem amiſit: tempore autē diuina prouidentia conſtituto cæleſtis Spiritus ſancti aura ſpirauit, quæ ſua virtute & operatione rorem è lilio deiecit, cùm nimirum filium ſuum vnigenitum peperit, remanens tanquam lilium excuſſo rore, tam integra, tam pura, ac ſi nunquam peperiſſet. Certiſsimum eſt plurimum differre lucem, quam Sol generat, & eam quam generat ignis: illa enim à Sole manat ſine rei vllius corruptione. Ab igne verò egredi non poteſt, niſi illud vnde exit, corrumpat. Chriſtus Dei filius, vt
14 Diuus Ioannes ait: Erat lux vera, quæ illuminat omnem ho- *Ioan. 1 c.*
minem. Genita hæc lux fuit quoad naturam humanam ſolis, qui eſt Spiritus ſanctus, operatione & virtute, & ideò eadem virtute è puriſsima matre, ſine vlla corruptione egreſſa eſt. Nos verò cùm ignis concupiſcentiæ virtute generati ſimus: cùm ad huius vitæ lucem egredimur, tanquam lux ignis egredimur, matres noſtras vnde egredimur corrumpendo. Hanc igitur integritatem declarat Diuus Paulus dicens: Factum ex muliere.

Ait præterea, & factum ſub lege, vt eos qui ſub lege erant; redimeret. Quemadmodum ſi Princeps aliquis nobiliſsimus *Simile.* pauperis alicuius qui vinctus carcere detineretur, libertatem peteret; & vt eam facilius impetraret, vnà cum eo in carcere vi-
15 uere vellet, neque inde exire donec illi liber traderetur, dicens: Serui, afferte huc cibum, nunquam hinc diſcedam, quin mecum vnà hunc vinctum extraham: ita Dei filius legi ſe & tributo ſubiecit, vt nos à legis & tributi infernalis ſubiectione liberaret. Hinc intelligetis magnum quoddam ſacræ Scripturæ myſterium, quæ de mundi ſalute loquens ſæpè eam non mundi, ſed Dei ſalutem appellat. Et ita dixit Iacob: Salutare tuum *Gene. 49.*
expectabo Domine. Et Dauid: Exultabo in ſalutari tuo, & ſa- *Pſal. 9.*
lutare tuum da nobis. Et Iſaias: Viderunt omnes fines terræ *Iſai. 52.*
ſalutare Dei noſtri. Et Simeon: Viderunt oculi mei ſalutare *Luc. 2.*
tuum. Et Dauid: Vt liberentur dilecti tui, ſaluum fac dexterā *Pſal. 59.*
tuam, id eſt, filium tuum. Nunquam finem dicendi facerem, ſi

omnes ſcripturæ locos hoc probãtes referre vellem. Myſterium 16
autẽ cur noſtra ſalus, Dei ſalus vocetur eſt: quia Dei filius ſe legi
ſubiecit, & miſeriarum noſtrarum carcere incluſit, vt ſeipſum ab
ijs quo ad corpus redimens, nos vnà etiam quo ad animam redi-
meret. Et ita eius ſalus & redemptio noſtra eſt.

Ait præterea D. Paulus, vt adoptionem filiorũ reciperemus,
id eſt, hæc omnia fecit, vt nos adoptaret. Nam ſi quis ſpurios fi-
lios habet, iam ſcitis eos hæredes iure eſſe non poſſe, neque etiam
ſacros ordines recipere. Remedium autem vt legitimi fiant, eſt,
ſi pater mulierem è qua eos ſuſcepit, vxorem ducat. Omnes ho-
mines ante mundi redemptionem erant ſpurij propter culpam:
& ideò neque gloriæ hæreditatem recipere poterant, neque ſa-
cros ordines, id eſt, inter ſacros illos Angelorum ordines & cho-
ros admitti. Quare vt legitimi fierent, Deus ſe tãquam matrimo- 17
nio cum humana natura coniunxit: & ita legitimi facti gratiæ,
quam nobis vt homo meruit, cæleſtis hæreditatis capaces, & ſa-
crorum ordinum facti ſumus. Et ideò ait, vt adoptionem filio-
rum reciperemus. Et eandem ob cauſam (vt diximus) ſe legi &
noſtris pœnis ſubiecit, vt in ſacro Euangelio patet. Non ſolum
enim deſcribi ſe & tributum, vt cæteri ſoluere voluit: ſed in ma-
xima paupertate naſci, vt his carnis ſuæ ſacratiſsimæ pœnis, plu-
rima carnis noſtræ onera & moleſtiæ tollerentur. Mirabiliter
Iſai. 40. hoc ſingulare beneficium multò ante ſanctus Iſaias prædixerat,
qui cum temporalem verbi diuini incarnationem, & natiuitatẽ
retuliſſet, dicens: Conſolamini, conſolamini populo meus, dicit
Deus veſter: loquimini ad cor Hieruſalem, & aduocate eam, quo
niam completa eſt malitia eius, dimiſſa eſt iniquitas illius. Suſce- 18
pit de manu Domini duplicia pro peccatis ſuis. Et paulò poſt. Et
reuelabitur gloria Domini, & videbit omnis caro pariter, quod
os Domini loquutũ eſt. Quibus verbis conceptionis & ortus my
ſterium incluſit. Addidit ſtatim vox dicentis: Clama, quaſi dice-
ret Spiritus ſanctus Iſaiæ: Cur propheta hæc præuidẽs taces? cur
tam ſingulare beneficium cognoſcẽs illud publicare ceſſas? quo-
modo non rumpuntur præ gaudio viſcera? quomodo hoc iam to
ties nõ repetis, vt fauces areſcant & labia? Clama, clama, noli eſſe
ingratus. Et dixi, quid clamabo? id eſt, quomodo rem tam ineffa
bilem clamabo? qua lingua? quibus verbis? qua exaggeratione de
ſublimi hoc myſterio loquar? Clama, vt potes, & dic, omnis caro

fœnum,

19 fœnum, & omnis gloria eius quasi flos agri: exsiccatum est fœnũ, & cecidit flos, quia spiritus Domini sufflauit in eo: & hoc declarans, ait: Verè fœnũ est populus, exsiccatũ est fœnum, & cecidit flos, & verbum Dñi manet in ęternũ. Quid clarius? fœnũ est populus fœnum est caro, verbum caro factum est, & exsiccatum est fœnũ, quia spiritus Domini insufflauit in eo. Exsiccata est caro, quia Deus spiritũ suum sparsit super omnẽ carnẽ, & ita eius flos exaruit: homo propter peccatum in carnem mutatus erat (vt dixit Deus:) Non permanebit spiritus meus in homine, quia caro est. Hanc carnem Deus assumpsit, vt omnis homo mutaretur in spiritum. Et ita Diuus Ioannes ante quam diceret, verbum caro factum est, vt vtilitatem, quæ inde consequuta est, declararet, dixit: Dedit eis potestatẽ filios Dei fieri. Non statim eos filios Dei 20 effecit, sed potestatem dedit, vt, si vellẽt, fieri eius fauore possent. Et vt filiorum Dei naturam intelligeremus; addidit statim: Qui non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt, id est, qui non peccato, non sanguine, non humana persuasione ducuntur: sed eorum cura & studiũ est appetitus omnes & delectationes, quæ à carne & sanguine manant reijcere. Carnem autem humanam siccam & aridam remansisse verbi diuini incarnationis virtute experientia patet. Dicite enim, obsecro, dilectissimi, ante quàm verbum humanam carnem assumeret: quales nam homines natura generabat? Priscis temporibus, quot castos extitisse legimus? vix duos aut tres, scilicet, Heliam, & discipulum eius Elisęum. Et hos etiam an casti fuerint, ignoramus; sed tantum vxo- 21 res eos habuisse non legimus. Cæteri quamuis sancti vxorem duxerunt. Nunc verò à filio Dei carne recepta, & tot pœnis afflicta, quot nam virginum chori? quanta seruorum Dei multitudo, qui puros se & immaculatos sine matrimonio conseruant? Num fortè non est hoc aridam esse carnem, & fœnum exsiccatum? Quamobrem initio huius prophetiæ, vbi nos legimus: Completa est malitia eius: alij non incongruè, militia, legunt. Militabat enim caro nostra diuina gratia destituta aduersus legem spiritus: & ita prosternebatur quotidie. Sed Iesu Christi virtute carnis vires diminutæ sunt, & additæ spiritui, cuius victoriæ causam fuisse declarat, eo quod Deus homo factus sit, dicẽs: Et videbit omnis caro, quod os

Gene. 6.

Ioan. 2.

Domini loquutum est. Quæ verba referens Diuus Ioannes 22
Baptista retulit secundum septuaginta interpretum translatio-
Luc. 3. nem dicens: Et videbit omnis caro salutare Dei. Vtraque tamen translatio eandem rem significat: quamuis hæc posterior clarius hoc, quod dicimus, significare videatur. O pijssime Iesu! ô Angelorum gloria! quas tibi gratias pro tam immenso beneficio agemus? quibus te laudibus efferent homines, quos tua gratia quasi in aliam naturam commutasti? grauissimum carnis pondus recipere non recusasti, vt nostram efficeres leuiorem. Nam quamuis caro tua sanctissima culpę onera non habuit: pœnas tamen omnes, quæ culpa carent, recepit. Considerate, si Deus nunc alicui Angelorum imperaret, vt humanam carnem indueret; carnis molestias & affectus experiretur, quàm molestum illi esset huic parere imperio. Quid si iuberet, 23
vt ea sæuissima tormẽta mortem & crucem, & cætera omnia pateretur, quæ Dei filius nostra causa passus est?

Et factum est, cùm essent ibi, impleti sunt dies vt pareret, & peperit filium suum primogenitum. Vocat primogenitum, quia neque antea, neque postea alium peperit. Nam in sacra Scriptura ille vocatur primogenitus, qui primum natus est, quamuis nullus postea nascatur. Primus non quia sequatur alius, sed quia nullus præcessit. Vt patet ex illo Numerorum, vbi ait Domi-
Num. 18. nus: Quicquid primum erumpet è vulua cunctæ carnis, quam offerunt Domino, siue ex hominibus, siue de pecoribus fuerit, tui iuris erit; ita (duntaxat) vt pro hominis primogenito pretium
Exod. 12. accipias. Vbi definit Deus, quid sit primogenitus, dicens: Quicquid primum erumpit è vulua. Cùm Deus omnes primogeni- 24
tos occidi iussit, dicitur. Neque erat domus in qua non iaceret defunctus. Num fortè vnaquæque domus plures habebat filios? minimè. Imò plurimæ vnum tantum habebant, & tamen primogenitum vocat, & vt primogenitus occisus est.

Et pannis eũ inuoluit. O humana superbia quomodo hæc audiẽs nõ cõfunderis? iacet rerũ omniũ creator Deus homo factus pãnis vilibus inuolutus, homo verò vilissimus terræ vermis maria nauigat, terras pererrat, vt pretiosis vestibus induatur: & noua quoti-
Iob. 40. die eorũ genera excogitat. In libro Iob dicitur: Si habes brachiũ sicut Deus, & voce simili tonas, circunda tibi decorem, & in sublime erigere; & esto gloriosus, & speciosis induere vestibus.

Vbi

25 Vbi denotat precioſas veſtes Deo, nõ peccatori cõuenire. Quod ſi Deus cũ Deus ſit, vilibus tamen induitur veſtibus: quanto magis tu, qui peccator es, hæc ornamenta deponere, & cinere & cilicio tegi deberes? Poſtquam Hebræi vitulum illum aureum adorauerant, iuſsit Deus Moyſi: vt iuberet illis; iam nunc depone ornatum tuum, vt ſciam, quid faciam tibi. Et ait Textus ſacratus ſtatim: Depoſuerunt ergo filij Iſrael ornatum ſuum. Et hoc fecerunt, vt Deum placarent: nam ornamenta ad vanitatem potiùs & prophanitatem, quàm ad pœnitentiam prouocant. Et ita quia Dei filius naſcebatur, vt peccatorum noſtrorum pœnitentiam faceret, & æterni Patris iram placaret: ideò ſe pœnitentiæ veſtibus induit. Tu verò infœlix homo peccatis plenus cùm te humiliare deberes: ita te ornas, vt templi potiùs imago videaris & idolum, quàm homo. Propheta Habacuc dixit: Ecce iſte coopertus eſt auro & argento, & omnis ſpiritus, non eſt in viſceribus eius. Quod veriſsimè de ijs, qui precioſis veſtibus ornati incedũt, dici poteſt. Nam quo maiora habent ornamenta, minorem habent ſpiritum Dei: & ita tanquam ſtatuæ ſunt & Idola. *Exod.* 33. 26 *Habac.* 2.

Et reclinauit eum in præſepio. O admirabilis Dei humilitas! ſed admirabilior aliquo modo hominum ſuperbia, qui poſt tantæ humilitatis exemplum ita ſuperbiunt. Magnam parit admirationem, videre Deum ipſum vſque ad puluerem demiſſum, in præſepio reclinatum ante aſini pedes, inter bobis cornua. Sed plus aliquo modo admirationis parere debet, dum videmus puluerem & terram ſupra cælum extollere ſe velle ſuperbia, tantæ humilitatis habens exemplum. Dixit Angelus ad Iacob: Nequaquam Iacob appellabitur nomen tuum, ſed Iſrael quoniam ſi contra Deum fortis fuiſti, quantò magis contra homines præualebis? Hoc ipſum argumentum de Chriſti Redemptoris noſtri humilitate fieri poteſt. Quia ſi contra æterni patris iram fortis fuit, ita vt eam placare potuerit, contra homines magis præualebit. Quomodo igitur humanam ſuperbiam ſuperare non potuit? Cur tam ſuperbi remanent homines, ac ſi nunquam Dei filius ſe humiliaſſet, vt ijs humilitatis præberet exemplum? O corda lapidea, quin ipſis etiam lapidibus duriora, quæ tales ictus non ſentiunt. Quintus Curtius refert, quod cùm Alexander Perſiam debellabat, tanta niuis copia decidit vt milites pedeſtres incedere non auderent: quod cum videret Alexander, 27 *Gene.* 32. *Quintus Curtius lib.* 5.

xander, ex equo descendit, & per niuem pedestris incedere 28
cœpit, quem statim familiares & domestici sequuti sunt;
mox duces, & tandem omnis exercitus. O homines regem
vestrum humi iacentem videtis, cur eum non sequimini? præ-
sepium, stabulum, panni, nuditas, frigus, humilitas, omnia
Luc.14. clamant illud Lucæ: Si quis non renuntiauerit omnibus, quæ
2.Reg.11. possidet, non potest meus esse discipulus. Cùm vocasset Da-
uid ab exercitu seruum suum Vriam; cùm ea quæ ad bellũ perti-
nebant, interrogasset; dormire eum iussit domi suæ, & quiescere:
noluit optimus miles proficisci in domũ suam, sed dormiuit ante
portã domus Regiæ. Cùmq; interrogaretur à Dauid cur hoc fe-
cisset, respondit: arca Dei & Israel habitãt in papilionibus, & ego
ingrediar domũ meam, vt comedam, & bibam? Per salutem tuã
non faciãrem hanc. Vtinam hoc ipsum Christiani dicerent: Dei 29
filius humanatus, & sanctissima Virgo eius mater in stabulo ha-
bitant, ego verò comedã domi meæ, bibã, dormiã, delicijs omni-
bus affluã? nullo modo hoc faciam. Sed heu, heu, contrariũ om-
nino hodie fit, ita, vt huiusmodi festiuitates non aliam ob cau-
sam institutæ videantur, quam vt voluptatibus, vanis propha-
nisque rebus vacemus. Nihil de mysterijs, quæ celebrantur
cogitantes præter paucos quosdam, qui Spiritu sancto pleni
Gene.45. festos dies (vt decet) celebrare sciunt. Cùm Ioseph fratres
suos agnouit non potuit, se vltra cohibere multis coram ad-
stantibus: vnde præcepit, vt egrederentur cuncti foras, &
nullus interesset alienus agnitioni mutuæ. Et cùm egressi es-
sent Ægyptij leuauit vocem suam cum fletu, quam audierunt
Ægyptij, dicens: Ego sum Ioseph frater vester, nolite pauere. 30
Hæc omnia verba, quibus sanctus Ioseph fratres suos con-
solabatur, quamuis Ægyptij, qui foris stabant, eorum sonum
audirent; soli tamen fratres intelligebant magna sua cum vo-
luptate & gaudio. Idem prorsus hodie accidit, in his enim fe-
stiuitatibus sanctissimus Ioseph Iesus Christus, se veris suis
fratribus manifestat, qui intus cum eo loquuntur in amoris
cubiculo, vbi eos suauissimis verbis deosculatur & amplectitur. At verò Ægyptij, qui sunt peccatores extra manent,
non audiunt nisi voces & verborum sonum, nihil nisi externa intelligunt. Natiuitas est, festus est dies, edamus, biba-
mus, lætemur vnà cùm amicis nostris, ornemus corpora no-

stra

31 ſtra veſtibus, notos & familiares noſtros viſitemus: his rebus exterioribus ſuas feſtiuitates celebrant, tanquam Ægyptij ſonum tantum verborum audiunt; interiorem autem ſenſum non intelligunt, quid, ſcilicet, feſtus dies, quid Natiuitas, & eius celebratio ſignificet. O dulciſsime Ioſeph, ô dulciſsime Ieſu, ô ſuauiſsime filiorum Adæ amator, ô verè & fideliſsime hominum frater. Rogamus te ob tuam clementiam, vt te nobis interiùs manifeſtes, vt intelligamus, quænam ſit feſtiuitatum medulla, neque vocibus tantum & verbis, vt Ægyptij contenti ſimus: vt ea puritate, ſanctitate, & gratitudine viuamus, quam tempus, & tot beneficia requirunt. Et vt intelligatis fratres, quid à nobis hoc tempus requirat. Notate quod ait Iſaias de eo loquens, in die illa cantabitur Canticum iſtud.

32 Aperite portas, & ingredietur gens iuſta cuſtodiens veritatem: ſiue vt alij verterunt, ſeruans pactum: quibus verbis ſignificat ſanctus Propheta, quòd portæ (quas Dauid ſibi aperiri poſtulabat) dicens: Aperite mihi portas iuſtitiæ, & ingreſſus in eas confitebor Domino, clauſæ erant, & veniente filio Dei apertæ fuerunt, quibus gens iuſta ingreſſura erat; & gentem iuſtam Chriſtianos appellat. Propheta Daniel etiam prædixit in aduentu huius dulciſsimi Domini peccatum eijciendum eſſe, dicens: Et finem accipiat peccatum, & adducatur iuſtitia ſempiterna. Et certè has prophetias bene conſiderando, & eas cum noſtrorum temporum corruptis moribus conferendo; equidem exiſtimo antiquis prophetias fuiſſe, nobis autem maximæ ignominiæ cauſam eſſe. His nam-

33 que rebus, non quales ſumus, ſed quales eſſe debemus, declaratur; cùm tot beneficia, & tale exemplum à Ieſu Chriſto, Dei filio acceperimus. Iſaias etiam prædixit nullos hoc tempore lupos, nullos vrſos, ſiue leones, aut ſerpentes futuros eſſe: ſed omnes agnorum manſuetudinem imitaturos eſſe. Quæ prophetiæ non dubito quin in principio Eccleſiæ præcipuè impletę fuerint. Nunc autem proh dolor, quibusnam verbis id dicã, ignoro. Dic tu Domine meus his hominibus, vt tantorum criminum grauitatem intelligant. O quot leones tyrãni, quot lupi voraces, quot canes detractores, quot vrſi turpes, quotque venenoſi ſerpentes malitiæ & inuidiæ veneno ſunt hodie in ſancta Dei Eccleſia. Quòd autem Gentiles ſicut beſtiæ viuant, mirum non eſt:

Pſal.26.

Pſal.117.

Dan.9.

Iſai.11. & 65.

at Christianos tali lege & præceptore mutatos esse in bestias 34
hoc admirationem parit. Obsecro, igitur vos dilectissimi vt tempus & legem, in qua viuitis, spectetis: nouo enim spiritu & amore viuendum nunc est: vt gratia hic ornati perueniatis tandem ad gloriam: ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

In eodem die Natiuitatis Domini

CONCIO TERTIA.

Reclinauit eum in præsepio, quia non erat ei locus in diuersorio, &c. Luc. 2. 1

QVATVOR ob causas olim homines de Deo conquerebantur. Primum quòd ea, qua voluissent facilitate eum inuenire non poterant. Et ita Dauid
Isai. 41. ait: Fuerũt mihi lachrymæ meę panes die ac nocte: dum dicitur mihi quotidie; vbi est Deus tuus? Plorabat die ac nocte, eò quòd hominibus indicare non potuisset,
Ioan. 1. quod digito Diuus Ioãnes Baptista indicauit, dicẽs: Ecce Agnus Dei. Itaque Dauid lachrymæ hoc petebãt, vt Deus homo factus se se hominibus manifestaret. Secundò querebantur, Deum ma-
Iob. 13. nus habere graues, & ijs verberare & punire grauiter. Ideò Iob 2
dicebat: Manum tuam longè fac à me. Tertiò querebantur,
Exo. 20. seuerè eum & asperè loqui. Et ita dicebant Hebræi ad Moysem: Loquere tu nobis, & audiemus: non loquatur nobis Dominus, ne fortè moriamur. Quartò querebantur, quod quamuis molliter & suauiter loqueretur: sedebat tamen in throno quodam tantæ maiestatis, vt eum alloqui non auderent. Ita eum
Isai. 6. vidit Isaias, vt ipsemet refert, dicens: Vidi Dominum sedentem super solium excelsum & eleuatum: Seraphim stabant, & clamabant alter ad alterum dicentes: Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus exercituum, plena est omnis terra gloria eius. Hodiernum igitur Euangelium refert Angelum quendã

è cælo

3 è cœlo delapsum nuntiasse pastoribus gaudium magnum dicentem. Inuenietis infantem pannis inuolutum, & positum in præsepio. Quasi diceret, nulla est iam querelæ causa: nam si quereba mini quod inueniri non posset, nunc inuenietis. Si querebamini verba eius esse aspera, nunc inuenietis infantem: infans est & mutus, qui infinitum est æterni patris verbum. Et lachrymis & vagitu suauiter & amanter loquitur. Si querebamini eò quòd manus haberet graues, nunc inuenietis infantem pannis inuolutum: vilibus pannis vinctas habet manus. Et ita sanctæ Melchiadæ loquutus est Christus Redemptor noster dicens. Scis, quòd cùm natus sum pannis inuolui volui & fascijs, quia qui vinctus est, neque se defendere, neque alios offendere potest: & si bona illi sua eripere voluntresistere non potest. Et ideò vinciri volui, vt denotarẽ
4 quod si quis cœlestes thesauros, quos mecum attuli eripere voluerit, non impediam. Et prætereà vt ostenderem me non ideò in hunc mundum veniisse, vt offenderem. Eadem ob causas moriẽs clauis in cruce configi volui. O magnæ suauitatis nuntium! quis hæc audiens non audebit accedere, vt eius vitæ & mortis meritadum vinctis manibus, & brachijs detinetur, eripiat? Si querebamini in sublimi throno sedere, nunc inuenietis positum in præsepio, pro throno iam habet lapides duros & gelidos. Si Seraphinum multitudine circundatum eum Isaias vidit, hîc brutis animalibus circundatum inuenietis. Illic omnis terra erat sua gloria plena, hîc verò omnis sua gloria plena est terra. Magnam igitur lętitiæ causam habemus. Cum natus est Noë, pater eius Lamech *Genes. 5.*
dixit: Iste consolabitur nos ab operibus & laboribus manuũ no
5 strarum in terra, cui maledixit Dominus. Plurimas horum verborum rationes doctores afferunt: omnium optima videtur esse *Hieron.*
Diui Hieronymi, & hæc est, Magnum ante Noe arandi & seminandi terram fuisse laborem, quia lignis quibusdam arabant, & quia Noe iugo & animalibus arare primus homines docuit, ideò eius pater quod futurum erat prædicens dixit. Iste consolabitur nos ab operibus & laboribus manuum nostrarum. Sed quantò æquius est, vt in ortu huius diuini Noe lætemur, qui nos tanto labore liberauit, & edocuit quonam modo glorię fructum percipere facilè possimus, tollens prius ipse proprijs humeris crucis aratrum, & Euãgelicæ legis iugum & dicens omnibus tollite iugũ *Matth. 11*
meum super vos, & discite à me, & inuenietis requiẽ animabus

Geneſ.21. veſtris. Cùm peperit Sara quæ diu ſterilis anteà fuerat dixit. Riſum fecit mihi Dñs, ideſt, magnã mihi lætitiæ cauſam præbuit. 6
Quicũq; audierit corridebit mihi. Et ita filio nomen Iſaac impoſuerũt, quod riſum & lætitiã ſignificat. At quãtò veriùs dicere hodie ſanctiſsima virgo potuiſſet, riſum fecit mihi Dñs, quicumq; audierit, corridebit mihi. Omnes nos huius lætitiæ participes effecit, cùm hic ortus in noſtrã vtilitatẽ ſit, & ita angelo iubet, vt fę
Iſai.35. lices hos nũtios nobis afferat. De hac lętitia agitur his verbis, lætabitur deſerta & inuia, exultabit ſolitudo, & florebit quaſi lilium: quare hoc? quia gloria Libani data eſt ei, decor Cameli & Saron, ideſt, quia terra, quæ erat quaſi deſertũ inuia, arida, ſterilis & inculta, ſpinis & ſentibus plena: nunc à Dei filio culta fœcũda remanebit, virtutũ referta floribus, & æternæ vitæ fructibus. Non benè hãc fertilitatẽ percipimus, quia nõ profundè conſideramus 7
diuinorũ ſacramẽtorũ excellentiã, quæ in eccleſia ſunt, quæ qui dẽ anteà Synagoga erat arida & ſterilis, in qua nõ manabãt perẽnes hi gratię & ſanctificationis fontes. Notate aũt quod ait angelus, Euangelizo vobis gaudiũ magnum quod erit omni populo. Quod verbũ intelligi põt de vniuerſo mũdo, quia quãtũ ex Deo
Eccle.1.c. eſt, omnibus hoc dedit. Et ita ait Eccleſiaſt. Ipſe creauit illam in ſpũ ſancto, & vidit & dinumerauit & mẽſus eſt, & effudit illã ſuper omnia opera ſua & ſuper omnẽ carnẽ: ſecũdũ datũ ſuũ, & prębet illã diligẽtibus ſe. Vbi loquitur de admirabili æternę ſapiẽtię incarnatione, quę quidẽ ſapiẽtia ideſt, verbũ creata nõ fuit ſed genita. Sed humanitas creata dicitur, quia anima, quæ eſt præcipua pars creata fuit, & quãtũ ad humanitatẽ vnitã verbo intelligitur hîc, ipſe creauit illã, & quãuis opera ad extra indiuiſa per oẽs tres 8
ſanctiſsimę Trinitatis perſonas fiũt, alia tñ vni, alia alteri tribuũtur perſonę. Opera aũt gratiæ & miſericordię ſpiritui ſancto tribuũtur: & ideò ait in ſpũ ſancto. Ait prætereà. Et vidit & dinumerauit, & menſus eſt, ideſt, Rei quã dabat pretiũ & valorẽ optimè ſciẽs, effudit illã ſuper omnẽ carnẽ. Liberaliſsimus eſt Deus, ita vt nihil ſibi ipſi reſeruare poſſe videatur, quãdoquidẽ vnũ tãtũ filiũ, quẽ habebat, nobis dedit. Res parui pretij cùm damus clauſis oculis dare ſolemus, res verò magni valoris diligẽter priùs inſpicimus, metimur, & dinumeram⁹. Ita Deus cùm res tẽporales dat tãquã quires viles & parui pretij det, eas quodã modo clauſis oculis dare videtur, at cũ filiũ ſuũ dedit vidit, & dinumerauit, & dimẽſus eſt, & poſteà effudit ſuper omnẽ carnẽ. O Deus ęterne cur

9 hoc beneficiũ tãta cũ diligẽtia priùs inſpicis, dinumeras, & metiris? Auari hæc ſolet eſſe cõditio, qui quod dat priùs inſpicere magna cũ auiditate ſolet, imo ſępè etiã cùm quod dat manutenet qua ſi liberalitatis ſuę pęniteat manũ retrahit eò ꝙ plurimũ ſibi dare videatur. Tu verò Dñe qui liberaliſsimus es, cur hoc facis? hoc ſignificat ineffabile & infinitũ fuiſſe donũ. Et prætereà quia qui exactã alicuius rei rationẽ petituri ſunt eã prius quã dẽt dinumerãt & metiũtur. Vultis igitur ſcire quàm exactã vnigeniti filij ſui rationẽ à nobis Deꝰ ſit repetiturus? ex hoc colligere poteſtis quod eũ antequã nobis daret vidit, dinumerauit & mẽſus eſt. O dulciſſima & timẽda verba, dulciſsima quia ſingulare hoc beneficiũ ſignificãt, timẽda quia vnã denotãt quã exactã eius rationẽ ſimus reddituri: beneficiũ fuit ſecundũ datũ illius, ideſt, Dei donum eſt
10 datore dignũ quãuis pro vno quoq; hominũ nouum mũdũ crearet vt creare poteſt multò minus eſſet Deo quàm vobis vnũ tãtũ minutũ dare. At verò vnigenitũ filiũ ſuũ dare donũ eſt infinitũ qualis ipſe eſt & ideo ratio quã repetet erit exactiſsima: qua propter nolite quæſo fratres permitterevt magnũ hoc bonũ in maximũ malũ mutetur, oẽs ex eo vtilitatẽ percipiãt quia omnibus datũ eſt. Hoc enim ſignificat effudit illã ſuper omnia, opera ſua & ſuper omnẽ carnẽ. Ex quo inferri poteſt, quod D. Bernardus ait *D. Bernar.* ſuper ea verba, factus eſt pro nobis ſacrificiũ, nimirũ, quòd angeli *ſerm. 22.* boni redẽpti fuerũt per Ieſum Chriſtũ, Redẽptorẽ mũdi, qui eos à lapſu pręſeruauit, & hoc ſignificãt verba illa Apocalypſis. Qui occiſus eſt ab origine mundi, quia tunc eius mors angelis ꝓficere *Apocal. 3* cæpit. Quare vt ſignificaret ꝙ filij Dei aduẽtꝰ alijs etiã præter ho-
11 mines vtilis erat, ait: effudit illã ſuper omnia opera ſua & ſuper omnẽ carnẽ. Id etiã ꝓbari videtur verbis illis ad Hebręos. Decebat enim eũ in quo oĩa, & per quẽ omniã, auctorẽ eſſe ſalutis eorũ. Sed notate ꝙ quãuis omnibꝰ natꝰ ſit, paſtoribꝰ tñ particulari quadã ratione dixit angelus natus eſt vobis hodie Saluator. Quaſi ſignificaret, quod quãuis omnibꝰ natꝰ ſit, nõ tñ omnibꝰ ꝓfuit, ſed vobis ideſt, humilibus pauperibus & ſimplicibus paſtoribus, nõ diuitibus ſuperbis, auaris, ocioſis carnalibus. Ita Malachias. Orietur ſol *Hebræ. 2.* iuſtitię vobis timẽtibus nomẽ ſuũ. Oritur manè ſol omnibus, ſed *Malach. 4* ſiquis in cauerna aliqua & ſpelũca occultatur neq; ꝓdire in lucẽ vult, quid ei ꝓdeſt ſol? qui ſolis luce frui vult nec eſſe eſt, vt vmbręterga vertat. De rebꝰ humanis dicitur. Trãſierũt oĩa, tãquam

vm-

vmbra: huicigitur vmbræ terga per contemptum vertere debet 12
qui diuini solis luce frui voluerit: hoc etiam prædixit sanctus Isa-
Isai. 61. ias dicens Saluatoris nostri nomine: cõtritis corde misit me, vt da
rem eis coronã pro cinere, oleum gaudij pro luctu: pallium laudis
pro spiritu mœroris. Da nobis ô pijssime Iesu hæc omnia, & vt
ea efficaciori petamus desiderio quàm filios sibi dari postulabat
Gene. 30. Rachel cum coniugi suo dicebat. Da mihi liberos alioquin mo-
rior, da nobis Dñe contritionem, da spiritũ pœnitẽtiæ, da nobis
lachrymas propter peccata propria & aliena, vt sanctissimus tuus
aduentus nobis prosit. Notate autem quòd non dixit, natus est
hac nocte, sed hodie, nullã temporis rationẽ habens, sed rei quæ
tantæ lætitiæ fuit vt tempus in quo facta est non nox sed dies sit
appellandum. Ita quatuor illi leprosi quamuis noctu Assyriorũ
4. Reg. 7 castra cibis & opibus plena inuenissent, tamẽ dixerunt, hęc dies 13
boni nuntij est. Lætam noctem vocarunt diem.

Ait præterea angelus quod hoc fuit in ciuitate Dauid. O mira
Num. 17. Dei liberalitas, qui plus dare quam polliceatur solet. Iussit Deus
vt vnaquæq; tribus virgam acciperet & eum cuius virga floruis-
set sacerdotem futurum esse dixit: accepit Aaron virgã suam, quę
non solum floruit, sed folia dedit et fructus, dedit enim amygda-
las, plus igitur dedit Deus quàm promiserat: petit à Deo Dauid:
ostende nobis Domine misericordiam tuam & salutare tuum da
nobis. Quod ei Deus promittit sed non solũ hoc dat, sed vult etiã
vt ex suo genere & in sua ciuitate nascatur, & hoc significasse aiũt
desiderium illud, quo tenebatur potandi aquã ex cisterna Beth-
2. Reg. 23. lehem: nam cùm ciuitas Bethlehem à Philistæis oppugnare- 14
tur dixit Dauid. O siquis mihi daret potum aquę de cisterna quę
est in Bethlehem iuxta portam. Irruperunt ergò tres fortes ca-
stra Philistinorum, & hauserunt aquam de cisterna Bethlehem,
& attulerunt ad Dauid. At ille noluit bibere. Res profectò admi
ratione digna. Quomodò ô sancte Rex vt tibi aquam tantoperè
optatam afferant mortis periculo se exponũt: tu verò eam bibe-
re recusas? Dicere potuisset Dauid: non hanc ego aquam suspiro
& opto, sed aquam illam cisternæ, quæ est in Bethlehẽ iuxta por
tam. Tu sanctissima virgo gratiæ & misericordiæ mater, tu es ci-
sterna portæ Bethlehem; iuxta portam Bethlehem Dei filiũ hu-
manatum peperisti: quæ aqua est salutaris ad cordium nostrorũ
sitim extinguendam, hæc erat aqua, quã desiderabat Dauid: aqua

quæ

15 quæ in cœlesti illa cisterna requieuit: aqua enim pluuia aspera est *simile.*
& insuauis, at cum in cisterna resedit & requieuit grata fit & suauis, ita & Deus ante incarnationem asperum se & terribilem hominibus ostendebat, sed posteà quàm humanam carnem assumpsit, & in purissimis Mariæ visceribus per nouē menses requieuit tanquam aqua in cisterna mollis & suauis factus est. O aqua vitæ quæ sicut pluuia in vellus descendisti, & sicut stillicidia stillantia super terram, irriga Domine, corda nostra, & appetituum nostrorum sitim extingue, nè posthac humanarū voluptatū aquas potare velimus, sed si eas diabolus aliquandò offeret dejiciamus, vt Dauid aquam illam, quam illi obtulerunt, diffudit.

Et Hoc vobis signum, inuenietis infantem pannis inuolutum, & positum in præsepio! O admirabile Dei artificiū lo solitudo, o paupertas;
16 o humilitas, Artificia hæc fuerūt, vt ad se ipsum corda nostra attraheret, nam cum regem aliquem magna cum pompa & multitudine, vt fieri solet aspicimus: intuentium oculi in varias & diuersas res distracti regem ipsum ea attentione aspicere non possunt: ac si solum sine illa pompa intuerentur, & ideo altissimus Dei filius pauper & solus in stabulo nasci voluit, vt hominum oculi distrahi non possint, sed in eo solo defixi hæreāt. Nihilominus tamen negligentiæ aliquo modo mater eius sanctissima argui posse videtur: aut certè pia vt matrē decebat, non fuisse quando quidem infantem suum vix natum statim in duro præsepio reclinauit. O misericordiæ & pietatis mater si lectulum tibi tua denegabat paupertas, sinus saltem tuus lectulus esse potuisset ipso præsepio mollior & ad tenella membra fouenda & calefaciendа
17 aptior. Sed respondeo, quòd in huiusmodi rebus id semper pijssima mater præstitit, quod filij voluntatem esse sciebat, quia eum nō vt ipsa, sed vt ille vellet & illi inspiraret alebat, & hęc vna fuit ex maioribus sanctissimæ virginis angustijs, eum scilicet, quem tam molliter amabat, tam asperè educare. Sed tamen regebantur *simile.*
hæc duo corda sicuti cœlestes orbes in suo motu, nam secundum Astrologos quamuis inferius cœlum contrà ac superius naturaliter mouetur, semper tamen superius regit & mouet inferius: ita quamuis sanctissima virgo, vt pijssima mater naturaliter optabat infantem Iesum molliter & delicatè nutrire, ab eo tamē qui suus erat Dominus regi se & moueri sinebat, & eius voluntatem proprię ante ponebat. Præterea reclinauit eum in præsepio, vt cum

geni-

genibus flexis humiliter adoraret, & pro tot beneficijs, quę mũ- 18
do facturus erat gratias ageret: ab eo etiã peteret, vt alias ſibi manus, alia vbera crearet, vt eũ tãgere digne poſſet. Nã quẽadmodũ cũ eũ cõcepit ſe appellauit ancillã ita cũ tãgebat, & alebat ſe exiſtimabat indignã. Heu, heu, patres ſacerdotes hinc diſcite qua nã veneratione verbũ incarnatũ ſanctiſsimę hoſtiæ accidẽtibus contectũ, veſtris manibus cõtrectare, & in ſacro altaris preſepio collocatũ adorare debeatis. Sed valde miror ò angele beatiſsime (D.
D. Aug. Auguſt. ait) cur hoc gaudiũ hominibus tã infimi generis, vt ſunt paſtores annũtias? an neſcis quod bonum eſt malè collocatum valorẽ ſuũ amittere? Iuſtitiæ virga quæ vt quiete quiſq; viuat facit & ſecurè quod ſuũ eſt poſſideat in hominis tñ manu poſita infimi imperiti & timidi dignitatẽ ſuã & æſtimationem amittit, qui vis enim ei parere recuſat & eius iuſſa cõtemnit. Prætereà magni 19
pretij & valoris res eſt fides, quæ tamẽ in corde ſine operibus valorẽ ſuũ amittit, quia ſine operibus mortua eſt. Prelatiæ quoque quæ ſunt lucis throni ſi eas ſtatuæ quædã & idola occupant autoritatẽ ſuã amittũt. Cur igitur ô angele benedicte non hæc potiùs nuntiabas aulæ regiæ aut ciuitatis Hieruſalẽ ſenatui aut pontificũ & phariſæorũ collegio? ô homo (ait angelus) nè admireris me hæc non nuntiaſſe regi qui tyrannus eſt & crudelis. Rex aũt crudelis tãtæ pietatis nuntio indignus eſt. Qui vrbis gubernationi præſunt auari ſunt, & omnes quæ ſua ſunt quęrũt. Et ideò tantę liberalitatis nuntio indigni. Principes & phariſæi ambitioſi ſunt
Matt. 24 qui amant primos recubitus in cœnis, & primas cathedras in Synagogis, & ideò tantæ humilitatis nuntio indigni, quare pauperes & humiles paſtores elegi. Mundi etiam diuitibus & delicatis 20
hæc non nuntiaui quia plurimas horas in ſe ornando conſumunt Sed ijs quos veſtes nihil remorantur cum veſtiti dormiant, neq; molles lectuli quia humi iacẽt, qui ſtatim certiores facti ad Bethleẽ feſtini accurrere poſſint. Homines vult Deus expeditos vt ſe illis communicet. Agricolæ arbores fructiferas in trunco ſyluęſtri facilè inſerunt, ſi eſt inter eas aliqua affinitas [*Como ſi ſon de pepitas o de eſpino*] & ita cum paupertas euangelica & paſtoralis aſperitas affines inter ſe ſint, ideò eam angelus huic inſeruit. At è contrà mollis lectulus, veſtes pretioſæ plurimum à præſepio differunt, & ideò alterum alteri inſeri magna cum difficultate põt. O diuites mundani quam diuerſa eſt veſtra viuendi ratio ab ea

quam

21 quam Dei filius homo factus elegit. Per Isaiam vocat ad se *Isai. 55.*
Deus omnes dicens: omnes sitientes venite ad aquas: & singulariter paulò post, pauperes vocat dicens: & qui non habetis argentum properate ideſt, cum aurum & argentum vos non oneret, & impediat properate, quia diuites quamuis Christum sequantur ita properare non possunt eo quod onerati sint diuitiarum pondere. Dixit Iacob ad fratrem suum Esau: nosti domine mi *Genes. 33.*
quòd paruulos habeam teneros, & oues & boues fœtas mecum, quas si plus in ambulãdo fecero laborare, morientur vna die cuncti greges: præcedat Dominus meus ante seruum suum, & ego sequar paulatim vestigia eius, sicut videro paruulos meos posse. Idem nunc dicunt diuites quibus cum personæ dignitas seruanda sit & magna cum põpa & seruorum turba incedendum, ideò
22 fratrem suum maiorem Iesum Christum, qui festinat & currit sequi non possunt. Hanc ob causam sancti Apostoli & alij eius imitatores relictis omnibus quæ habebant nudi & expediti eius sequi vestigia voluerũt. Et ita Diuus Petrus omnium nomine dixit. Ecce nos reliquimus omnia & secuti sumus te. Et igitur ratio cur angelus hoc gaudium pastoribus nuntiauerit dicens, Ecce annũtio vobis, attentionem ab ijs requirens, vult enim Deus sua beneficia attentè considerari, vt debitæ pro ijs gratiæ habeantur. *Matt. 19.*

Cum hæc dixisset angelus, *Subito facta est cũ eo multitudo militiæ cælestis exercitus laudantium Deum, & dicẽtium gloria in altissimis Deo, &c.* Quæ omnia, fœlices illi pastores magna cum voluptate spectabant. Nascente sole omnia, matutinis auium cantibus reso-
23 nant vt cœlestes cantus imitari quodammodo videantur. Sed eos non audiunt molles & delicati homines qui nunquam nascentem solem vident, Sed in lectulo vsque ad meridiem sopiti iacent. Rustici tantum pastores & huius generis homines qui manè surgunt horum cantuum suauitatem recipiunt. Ita etiam diuino hoc sole Iesu Christo, nascente cœli aues ideſt, angeli per aerem volitantes suauissimè decantant, gloria in excelsis Deo, quos tamen, cantus carnales & voluptuarij homines, qui in peccatis suis iacent sopiti, non audiunt, sed pauperes tantum pastores, qui erãt vigilantes & custodientes vigilias noctis super gregem suum. Sed ô angeli beati cur canitis? quia Deus homo factus est: si angelus fieret æqua fuisset canendi causa, sed nusquam

ange-

angelos apprehendit, sed semen Abrahæ. Vilior fieri natura ve- 24
stra videtur hominem esse aliquem vobis omnibus nobiliorem,
hominem, qui angelorum omnium caput sit & hominum. O ad
mirabilis beatorum spirituũ charitas, in hoc cantu fœliciſsimus
illorũ ſtatus declaratur, in quem nulla cadere potest inuidia, quia
1. Cor. 13. si charitas (vt ait D. Paulus) in hac vita non æmulatur, non agit
perperam, non inflatur, non est ambitiosa, non quærit quæ sua
sunt, quantò magis hæc habebit perfectiſsima angelorũ charitas?
Si charitatem dilectiſsimi haberemus, nulla ob proximorũ fœ-
licitatẽ torqueremur inuidia, imo ex ea ac si propria esset magnã
perciperemus lætitiã & vna pro ijs Deo gratias ageremus. Ita nos
amãt angeli vt gloriã nostrã ac si propria esset celebrent, & cum
vires nostras ad gratias pro tanto beneficio agendas non sufficere
intelligãt vicẽ nostrã sumunt pro nobis, altiſsimam Dei maiesta- 25
tẽ glorificãtes. Notandũ prętereà plurimum est, quod cũ cęlestis
regina cũ rege regũ in ſtabuli angulo lateat, mitrit Deus angelos
qui eã suis vocib⁹ & cãtibus manifestẽt, quia omnis, qui se humi
Simil. liat exaltabitur. Cũ noctu muſicã aliquã suauẽ auditis à lõgè, ſta-
tim amores eos esse infertis, & amãtẽ proculdubio ibi esse aliquẽ
quando quidẽ media nocte nemo caneret, niſi quis ex propinquo
audiret. Eodem modo quandoquidem media nocte canunt ange
li circa tabernacula pastorũ donec suprà ſtabulũ Bethlehẽ quieſ-
cũt, ꝓculdubio amãs aliquis ibi esse debet; & ꝓfectò ita est, amãs
est, qui ibi hodie nascitur, & vt nasceretur amor effecit, qui media
nocte illi à cœlesti angelorũ choro cani vult, quam omniũ maxi
me ad amauit, suæ, scilicet, sanctiſsimæ & puriſsimæ matri. Cã-
tores, ait euãgeliũ milites esse cęlestis exercit⁹, mira ꝓfectò res nã 26
magnũ profectò bellũ esset, si põtificis motu ꝓprio religioſi oẽs
diuinis officijs & miniſterijs prętermiſsis arma sumere, & ſtipẽ-
dia mereri vt milites iuberẽtur, & è cõtra si milites nocturnas ex
cubias deserẽtes vagari per vrbẽ canẽtes videretis: pacis hoc esse
signũ diceretis & bello iã finẽ esse impositũ. Cũ igitur militiæ cę
lestis exercitus hodiè canãt, gloria in excelſis Deo, & in terra pax
hominibus: certũ signũ est, in cęlo & in terra pacẽ esse, quãdoqui
dẽ angeli qui crudeles huc vsq; hominũ vindices fuerãt pacẽ pu-
blicè nũtiãt. Huc vsq; neq; cũ Deo, neq; cũ angelis, neq; nobiſcũ
pacẽ habebamus quia in animis nostris bellũ etiã inerat & diſcor
dia, at nũc vbiq; pax. ¶ Sed attẽdite quod ait *in terra pax hominibus*

bonæ

27 *bonæ voluntatis.* Et ita cũ dixisset Deꝰ per Esaiã creaui pacẽ ei, qui lõge est & qui propè, addidit vlterius, impijs autẽ quasi mare fernẽs, ꝙ quiescere non potest. Et paulo post, nõ est pax impijs. Et Apocalypsis. Neq; habẽt requiẽ die ac nocte, qui adorauerũt bestiam id est, appetitus suos belluinos. Ideò studete fratres bonã voluntatẽ habere vt cælesti hac pace perfrui possitis, amet volũtas bonũ, nã quemadmodum chamæleon illius rei colorẽ assumit quæ illi objicitur, ita etiã talis erit voluntas, qualis ea res quã amat, & ideò à te ipso aliquomodo bonitas tua dependet. Et hac de causa cùm dixisset Deus, quod cum ꝙ; fecerat esse bonũ, de hõmine nihil dixit. Quia vt dicitur: reliquit eũ in manu consilij sui vt nimirum eius fauore bonitatẽ acquireret. Et quia voluntas fons est boni & mali: ideò angeli bonam nobis voluntatẽ optant, vt res omnes in
28 nobis ipsis bonæ sint. Et ita in græco originali Diui Lucæ est, in terra pax, in hominibus bona volũtas quasi eã nobis optarent & precarentur. Cũ hęc audissent, pastores loquebantur ad inuicem dicẽtes, *Transeamus vsq; Bethlehem.* Ita faciendũ est vt ad bonũ inuicem nos hortemur. *Et venerunt festinantes.* Ita quærendus est Deus, festinanter & diligenter, vt monet etiam Esaias, si quæritis, quærite, cõuertimini & venite, quasi lentè & negligẽter quærere, nõ sit quęrere, & ideò ait, si quęritis quærite, id est, si quęritis diligenter quęrite. Si nautæ in portu cũ tẽpus est nauigationi opportunũ, aliud expectant opportunius, tunc cũ minus id cogitãt mutatur ventus & nauigationis tẽpus elabitur: & ita putrescit nauis & omnia pereunt. O quot perierunt & nunc gehẽnæ flãmis comburuntur, quia temporis opportunitate vti noluerunt falsa quãdã
29 imaginatione maiorem in posterum opportunitatem fore. Non ita fecerunt pastores isti, sed statim venerunt festinantes. Humanas res lentè & remissè fieri parum refert, at quæ ad Dei seruitiũ pertinent remissè & negligẽter fieri sine magno periculo nõ possunt. Cum Salomon propriam domum ædificauit, duplo maius tempus in sumpsit quam in templi ædificatione insumpserat.

Et inuenerunt Mariam & Ioseph & infantem positum in præsepio. Angelus, inuenietis infantẽ, dixerat. Sed præter infantem Mariã & Ioseph inueniunt, quia (vt diximus) diuinæ liberalitatis est, plus quã promittit largiri. Primũ ait, inuenerunt Mariã. O magnum mysterium, Iesum quęrunt & Mariam prius inueniunt. O virgo Maria, tu es iter ad Iesum, tuus fauor, tua intercessio iter illis est

Esai. 57.

Apoc. 14.

Gen. 1.

Eccle. 15.

Esai. 21.

3. Reg. 6.

Simile.

qui Iesum & eius gratiam inuenire volunt. *Videntes autem cognouerunt de verbo quod dictum erat illis de puero hoc.* Quid hoc est? dixerat illis angelus mysterium, & non bene illud percepe- 30
perunt donec puerum viderunt. Scitote enim fratres, quod quãuis angeli vobis prædicent, nunquã tamen ea, quæ dicuntur exactè intelligetis, donec doctrinam opus & exercitatio cõsequatur, quia virtutũ exercitatione intellectus clarior fit & volũtas in amo
Sapi. 1. re virtutis feruentior. Ideò dicitur, sentite de Deo in bonitate & simplicitate cordis quærite illum, apparet enim eis qui fidem habent in illum & iustitia simplicis dirigit viam eius, videtis quam aperte hic Spiritus Sanctus cognitionem declaret, quæ virtutis exercitatione acquiritur, & quo modo paulatim ad maiora iter aperiatur. *Et reuersi sunt pastores glorificantes, & laudantes Deum.* Ita & nos facere æquum est, quandoquidem singularis huius bene- 31
ficij cognitionem accepimus, nunquã nec die nec nocte diuinã liberalitatem laudare & glorificare cessemus vt his sanctis exercitijs hic mereamur gratiam & posteà gloriam. Ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

In eadem die Natiuitatis Dñi

CONCIO QVARTA.

In principio erat verbum, & verbum erat apud Deum & Deus erat verbum. Ioan. 1. 1

Diuus Hieronymus Nepotiani sacerdotis epithaphiũ his ferè verbis exorditur. Magnas materias parua ingenia sustinere non possunt, & cùm eas tractare nituntur in medio itinere oneris depressa magnitudine cadunt: & quò maior res est, quam explicãdam suscipiũt, eò magis obruuntur, eò quod verbis rerum magnitudinem æquare non possunt. Si hæc ait vir tantæ eloquentiæ & sanctitatis de vnius sacerdotis laudibus dicturus, quid mihi dicẽdum esset, qui vnam ex maioribus materijs magis gloriosam, magis admirabilem tractandam suscepi? qui nam spiritus, quæ

eloquen-

2 eloquentia, quæ vires ſufficerent ad tot & tam alta myſteria explicanda quæ tantum humana excedunt ingenia? Antè quàm Sancti Euangelij verba declarare incipiam, monere vos dilectiſſimi volo, quòd hodierna die cũ ad ſermonẽ audiendum conueniſtis, exiſtimetis, ad alicuius principis menſam conueniſſe, in qua varia & diuerſa ſint ciborum genera, quorum alij alijs ſtomachis & palatis conueniant. Et mos eſt Hiſpaniæ [*que ſiruen con plato cubierto a los ſeñores de ſalua, y con plato deſcubierto a los que no lo ſon*] ita in hodierno ſermone fiet, aliqua enim tractabimus (*Con plato cubierto*,) vt illuſtriſsimis ſeruiamus ingenijs, nam in hoc ſacro euangelio res aliquæ continentur adeo ſublimes, vt cum demitti non poſſunt ad omnium captum, apponi debent (vt dixi), [*Aplato cubierto*] ſplendidioribus & acutioribus ingenijs. 3 Alia ſunt clariora quæ dabũtur, [*Aplato deſcubierto*,] ijs, qui ingenium non habent adeò illuſtre. Primum quod notandum occurrit eſt tanquã rem notam & receptam à Diuo Ioanne pretermitti Deum eſſe, ſed ſtatim docet quomodo admirabilis hic Deus habet filium. Adeò à philoſophis vnum eſſe Deum receptũ erat, vt Atheniẽſes Prothagorã magno ſupplicio affecerint, qui librum quendã ſcribens initio hanc quæſtionẽ poſuit: an Deus ſit. Hanc enim ob cauſam Athenis eiecerunt in exiliũ tã quã hominẽ, qui de eo dubitaret quod certiſsimũ haberetur. Libru itẽ cõburi iuſſerunt. Sanctiſsimæ tamẽ Trinitatis myſteriũ philoſophi aſſequi non potuerunt. Si perfectiſsimã aliquã imagi *ſimile.* nem prudentis viri oculis obijciunt, facilè ex ea conijcere poteſt pictoris præſtantiam, ſed albus ne eſſet an niger ſi oculos haberet 4 an non, hoc ex imagine ſcire non poteſt: ita philoſophi mundi imaginem contemplantes, eius artificium, & ordinem ſingularem, creaturarum diuerſitatem & perfectionẽ cognoſcere ex his rebus potuerunt infinitæ eſſe ſcientiæ, infinitæ potentiæ & bonitatis harum rerum autorem & opificem. At alias Dei proprietates vt eſt patrem eſſe & filium habere ſibi æqualem, aſſequi non potuerunt. Et hoc eſt quod D. Paulus ait. Quod notum eſt Dei, *Roma. 1.* manifeſtum eſt in illis, ideſt, per creaturarũ excellentiam id tantum manifeſtatum eſſe illis, quod notũ de Deo eſt & cognoſcibile vt eſt eius bonitas, eius ſapientia & eius potẽtia. De hoc igitur quod philoſophi aſſequi non potuerunt & ſanctæ Eccleſiæ diuina fuit reuelatione manifeſtatum, agit hoc loco glorioſus Euan-

D. Aug. li. 6. de Trinit.

gelista dicens, *In principio erat Verbum.* Verbum secundum Diuum Augustinum, idem est, quod filius, quia verbum propriè significat conceptum determinatum, seu notitiam, nam verbum exterius quod ore profertur non appellatur verbum nisi quia interiorem manifestat notitiam, hanc notitiam, quam pater essentiam suam contemplando & intelligendo producit, filium Dei & diuinum verbum appellant. Verbum vocatur quia est notitia totius essentiæ patris declaratiua. Vocatur filius quia genitus est cum vita & ex patre viuente, & cum similitudine in omni essentiali, quia filius est imago patris & est imago bonitatis illius. Nos non sic imagines Dei sumus, sed ad imaginem Dei creati, quia non omnis Dei perfectio in nobis declaratur. Spiritus Sanctus etiam, imago patris est quia in ipso etiam, tota patris perfectio declaratur, nõ tamen filius appellatur quia ita procedit 6
vt illi non conueniat imaginem esse vt filio, nam quod per volũtatem procedit est amor qui non repræsentat tanquã imago obiectum quod amamus. Notitia quam alicuius hominis habeo in eius absentia instar speculi & imaginis mihi est. Amor verò quo illum amo speculum mihi esse non potest, quia si notitia illa & figura quam illius hominis habeo obliuione delerctur quamuis oculis eam viderem non tamen propter amorem cognoscerẽ, quia amor illius imago non est, sed si notitia permaneret per illam eum videns agnoscerem. Discedit puer aliquis decem annorum è parentum suorũ domo quem parentes vehementer amãt. Abest per quadraginta annorũ spatium quo tempore nunquam eum parentes vident, notitia quidem amittitur, sed non amor, reuertitur tandem filius senex & canus. Amant eum parentes & 7
tamen non agnoscunt, quia amor non est imago rem amatam re
præsentans, eò quòd voluntas non efficiat speculũ vt intellectus. Ex quo patet Spiritui Sãcto eo quod sit amor patris esse imaginẽ non conuenire sed quia tantus & talis amor sit, scilicet, infinitus, verbum autem est imago patris quia notitia & non solum quia talis & tanta notitia scilicet, infinita. Et ideo quamuis Spiritus Sãctus est imago patris nõ tamẽ filiꝰ vocatur quia imaginẽ esse nõ conuenit ei ex modo procedẽdi vt diximus, cũ nõ per intellectum sed per voluntatẽ procedat. Solum igitur verbũ est filiꝰ & hoc verbũ erat in principio, ideſt, in æternitate coæternꝰ patri, & cũ filius sit patris, æternus vt pater, eiusdẽ essentiæ cũ patre,

distin-

8 distinctus tamen est à patre, cum à patre genitus sit, pater autem seipsum generare non possit. Et ideò addidit, *Et Verbum erat apud Deum.* In quo denotauit verbi & patris distinctionem, sed quamuis distinctum sit à patre cum eiusdem sit essentiæ cum patre, Deus est vt pater, & ideò addit, & Deus erat verbum.

Et vt huius verbi omnipotentiam declararet, quæ eadem est cum omnipotentia patris, ait, omnia per ipsum facta sunt & sine ipso factum est nihil. Quod factum est in ipso vita erat quia rerũ omnium creatarum ideæ tam naturaliter & æternè in verbo sunt vt in patre. Hæc vltima verba D. Ambr. & D. Augu. diuersè declarant. Nam Diuus Aug. super hunc locum ait, posse verbũ illud factũ est inter pungẽdum esse hoc modo, quod factũ est, idest, totum quod factum est in ipso vita erat, omnia ante quam fierent 9 esse in eius mente habebant. D. verò Ambr. super Psalmos declarãs hæc ipsa verba ait. Post verbũ in ipso inter pũgendũ esse hoc modo. Omnia quæ facta sunt in ipso, scilicet, verbo vita erat, vbi sanctissimæ incarnationis mysterium indicatur. Pro quo notandum est, quod quamuis verbum factum non fuit sed æternaliter genitũ, tamẽ in verbo facta fuerũt anima, caro, labores, lachrymę, mors. Hæc omnia, in verbo facta fuerunt, & hoc omne vita erat quia in verbo erat. Nam quamuis hoc omne finitũ esset, infinitæ tamen personæ ratione, infiniti erat valoris. Et ita vel vna tantũ lachryma quæ facta est in ipso erat vita sufficiens ad totius mũdi redemptionẽ, & hinc admirabilẽ illum loquẽdi modũ intelliges Diui Pauli, qui ait scitis enim gratiã Dñi nostri Iesu Christi, quoniã propter vos egenus factus est cũ esset Dives, vt illius in 10 opia vos diuites essetis. Quis vnquam sua ignorantia doctos alios effecit? quis fortes, sua infirmitate? quis liberales sua auaritia? natura ipsa docet quod à bono bonum, à malo malum procedit, à paupertate pauper, à diuitijs dives efficitur, & alibi ait de eodem, qui factus est nobis sapientia, iustitia, sanctificatio, & redemptio, idest, eius sapientia in nos deriuata sapientes nos effecit per suam prædicationem. Eius autem iustitia nos iustos fecit, quia illa nostram nobis iustificationem meruit & tandem per eius redemptionem redempti sumus. Videtis igitur vt dicat gloriosus Apostolus quod Christi Redẽptoris nostri, diuitiæ nobis cõmunicatæ nos diuites effecerũt. At paupertas bonorũ tẽporaliũ priuationẽ dicit, quomodo igitur nos eius paupertate & inopia diuites

D. Aug. & D. Ambro.

D. Ambro. sup. 1 Psalm.

2 Cor. 8.

1. Cor. 1.

fecit? dico ei⁹ paupertate ſpirituales nobis meruiſſe diuitias: quia 11
q̃ factũ eſt in ipſo vita erat, & ſic paupertas quę facta eſt in ipſo,
vita erat nobis. Prętera eius paupertas diuites nos facit quia exẽ
plũ nobis fuit vt pauperes facti ſpiritales diuitias acquireremus.

Hoc itaque altiſsimum verbum, per quod omnia facta ſunt
quod eſt vita & lux hominum, caro factum eſt. Eſt verbum men
tale, verbum vocale, & verbum ſcriptum, verbum mentale non
poteſt videri, quoniam in mente remanet, verbum vocale quam
uis non videtur, auditur tamen: verbum autẽ ſcriptũ poteſt vide
ri. Filius Dei, verbum mentale eſt in patris mẽte abſconditũ vbi
haud quiſquam mortalium illud viderat: & hoc verbum men
tale factum eſt verbum vocale, quod per prophetas loquutũ eſt;
qui illum audiebant, non tamen videbant. Adueniente autẽ tẽ-
pore vniuerſalis miſericordiæ factum eſt verbum ſcriptum vt il- 12
lud videre & audire poſſemus, ſcriptum autem eſt in puriſsimis
Eſai.8. Mariæ virginis viſceribus. Eſaiæ dixit Deus, Sume tibi librum
grandem & ſcribe in eo ſtylo hominis velociter. Quod autem
ſcribi in eo iuſsit, vt in textu patet, fuit admirabile verbi diuini
incarnationis myſteriũ. Quæ admirabilis ſcriptura fuit in libro
grandi ſtylo hominis ſcripta: ſtylus hominis eſt trib⁹ digitis & ca
lamo ſcribere. Hoc autem diuinum myſterium tribus ſanctiſsi-
Luc.1. mæ Trinitatis perſonis ſcriptum eſt, & ſanctiſsimæ virginis lin-
gua tanquã calamo cùm dixit; ecce ancilla Domini grandis liber
fuit venter eius puriſsimus, quia in eo magnum hoc verbum ſcri-
ptum eſt, verbum ſcilicet, diuinum quod ibi caro factũ eſt, vt ſic
ſcriptum illud videre & audire in eius doctrina & prędicatione
poſſemus. Hoc ſignificat, verbũ caro factũ eſt & habitauit in no 13
Cant.8. bis, Quaſi dicat impreſſum eſt in nobis, & hinc intelligetis meta
phorã illam, qua vtitur ſponſus dicens: pone me vt ſignaculũ ſu-
pra cor tuum, ideſt, imprime me in corde tuo vt ſigillum in cæra
imprimitur: nã quemadmodum propter peccatum imago quã
Deus in anima poſuit deformata eſt, ita ſigillo opus fuit, vt de-
nuo formaretur, & ideò Dei filius hominem ſe fecit: vt ſuam ima
ginem in cordibus noſtris tanquam ſigillo quodam imprime-
ret: & vt cordium noſtrorum cæram liquefaciat, & cæterarum re
rum omnium imagines deleat: calorem ſecum amoris adduxit.

Simile. Verbum igitur diuinum homo factum ſigillum eſt. [*Que tiene
razios y llenos. Los llenos*] Eius gratia ſunt, eius ſapiẽtia, eius fortitu-
do &

14 do & cæteræ omnes virtutes [*Los vazios*] sunt eius paupertas, eius humilitas, eius dolores, & quemadmodum cum sigillum in cera molli imprimitur [*La cera se mete por los vazios del sello, y los llenos del sello entran por la cera:*] ita cum Christus se in nobis imprimit, ille suam nobis gratiam, sapientiam, fortitudinem, & amorem communicat quia hæc omnia, se in animas nostras infundunt. Nos verò in eius paupertatem in eius dolores in sanctissima eius vulnera debemus immittere, ibi perpetua cõsideratione hærẽtes. Verbum igitur diuinum vt meliùs nos in huiusmodi rebus imprimere possemus; nasci voluit tãta paupertate & solitudine in stabulo. Nam si diuitis alicuius domũ intratis in varias res animus & oculi distrahuntur. Preciosa vestis, argentũ mire elaboratum, imagines artificiosè depictæ, hæc & alia multa ita ad se
15 oculos attrahunt vt vix earum rerum Dominũ intueantur. Hanc ob causam Dei filius ita nasci voluit vt nihil præter ipsum intueri possim⁹, nihil in stabulo est quod distrahere oculos possit, nulla vestis, nullũ argentum, non picturæ, nõ serui, solus ipse cũ matre iacet qui non verbis, sed operibus quæ plus mouent ita vos alloqui videtur. Vide ô homo amorẽ quo in mundũ homo factus advenio, pone pone me vt signaculũ supra cor tuũ. Hunc amorem sponsa significauit. Ecce iste venit saliens in montibus, transiliẽs *Cant. 2.* colles, ideſt, ecce venit trãsiens per ea omnia quæ impedire illum aut detinere posse videbãtur. Quasi diceret, veniet veniet procul dubio quãuis montes & colles trãsiliendi sint, qui quidẽ peccata sunt maiora & minora quæ nos ab eo diuidebãt. Quemadmodũ montes & colles regiones alteram ab altera diuidunt. Et cum tan
16 to veniendi desiderio teneretur ambitus & circuitus euitauit sed rectà per montes & colles trãsiliens, venit, & ita statim capreæ & hinnulo cẽ parauit dicẽs, simili est dilectus meus capreę hinnulo q; ceruorum. Mox magis hunc amorem declarat dicens, En ipse stat post parietem nostrum respiciens per fenestras, prospiciens per cancellos. Metaphoram elegantissimè desumpsit ab eo qui virginem aliquam amat, & sibi sponsam optat, cuius amor vehementissimus facit vt eius domum circumeat & hac illac prospiciat per ianuas, per fenestras & cancellos an amatam suam videre possit, an alloqui & suum illi amorem exaggerare.

Elegantissime igitur hic filij Dei amor significatur, quo naturã humanam amauit, quia hic dicitur feciſſe, vt ille à cælesti mon-

te ad hanc lachrymarum vallem descenderet, & cum Deus esset 17
inuisibilis poneret se post parietem humanitatis nostræ visibilis prospiciens per corporalium oculorum fenestras, & audiens per auriũ humanarũ cancellos & per cæteros omnes sensus miserias nostras & necessitates. Experiẽs itaq; tãquã amans post humanitatis parietẽ stabat, inde animas nostras prospiciebat, inde eas alloquebatur & in amorẽ sui diuinis operibus attrahebat vnicuiq; animarum dicens, pone me vt signaculum supra cor tuum, pone me vt amoris tui signum & scopum quandoquidem ego te vt amoris mei signũ posui. Hoc enim significat quod in eodẽ capitulo, paulo ante dixerat sponsa, ordinauit in me charitatẽ quasi dicat amorẽ omnẽ quẽ sponsus in varias res à se creatas dispersum habebat in me vnã collegit, in me ordinauit charitatẽ, [*Ytedala corriente desu amor*,] in me vnam sponsus immisit. O immensa Dei 18
bonitas quanti facis rem vilissimã & terræ vermiculum, vt dicaris
Gene.2. tuam omnem charitatem in eum ordinare. Hunc amorẽ mystice primus ille parens significauit cum dixit ad mulierẽ hoc nunc os de ossibus meis: quã obrẽ relinquet homo patrẽ suum & matrem & adhærebit vxori suæ. Res scitu digna est, cur nã hæc verba de homine potiùs, quã de muliere dicantur; cùm tamen plus illi cõueniant, quæ cum infirmior sit & plena miserijs, quibus vix sine viro mederi potest, veriùs dicere posset, propter hunc relinquet mulier patrẽ & matrem & adhærebit viro suo. Hoc profectò nõ
Ephes.5. caret mysterio. Pro quo notate, quod hæc verba D. Paulus Christo Redẽptori nostro, tribuit: nã cũ dixisset, propter hãc relinquet homo patrẽ & matrẽ suã, addidit statim, sacramentũ hoc magnũ est. Ego autẽ dico in Christo & in Ecclesia. Quib⁹ verbis declarat 19
amorẽ quo Christ⁹ Ecclesiã suã amat. Et quia plus Christ⁹, Ecclesiã suã amat, quã ab ea amatur: ideò hæc verba quæ altissimũ hũc amorem mysticè exprimunt: de viro, non de muliere dicuntur.

Hæc igitur ô homo infans Iesus è præsepio loquitur his blãditijs te ad sui amorẽ allicit. Si puerum formosum nudũ, pauperẽ,
& plorantẽ videmus, quis est, qui se moueri nõ sentiat, & ad eius
Exod.2. amorem attrahi? hoc mouit Pharaonis filiã vt puerũ Moysem tã toperè amaret & in filiũ sibi adoptarit cũ nulla intercederet affinitas, imò quisnã esset ignoraret. Benedictũ sit ô Dñe nomẽ tuũ in secula qui hęc artificia excogitastiv t quãuis nulla alia esset causa, hæc sufficeret vt pietate saltẽ moti te amaremus neq; solum in

præ-

20 præsepio iacens nos ad amorem allicit, sed tot tantisque virtutibus nos erudit, vt cùm dixisset D. Paulus. Apparuit gratia Dei, & saluatoris nostri omnibus, addidit statim, erudiens nos. Tunc apparuit gratia & salus mundi, cum apparuit Dei filius in præsepio natus, quia antea non erat in mundo, qui nos saluaret, & statim apparuit erudiens nos, res profecto mira, quod Euangelistæ fecisse referunt Christum redemptorem nostrum, triginta annos natum cum prædicare & docere cœpit, hoc D. Paulus ait statim facere cœpisse cum apparuit in mũdo: & ita profecto fuit quia in præsepio non loquens, sed plorans nos erudijt, ibi impleri cœpta est celebris illa prophetia Dauid. Benedictus Dominus die quotidie: & quare benedicendus est quotidiè? Prosperum iter faciet nobis Deus salutarium nostrorum. Dicitur Deus salu- *ad Tit. 2.* *psal. 67.*

21 tariũ nostrorum, quia quot nobis peccata ignoscit, tot nobis concedit salutes. Et addit Deus noster Deus saluos faciendi, & Dñi, Domini exitus mortis. Solus ipse magnum hoc opus facere potuit, vt est saluos facere homines & morti exitum dare. Quod à præsepio vsque ad crucem docuit, vocat prosperum iter ad cæli, scilicet, patriam.

Contemplare igitur homo diuinum tuum magistrum, qui in præsepij cathedra positus est erudiens nos, sed quid docet? vt ab negantes impietatem, & secularia desideria sobrie, pie, & iuste viuamus in hoc sæculo. O admirabilis doctrina, ô admirabilis docendi modus, ponderate verbum illud abnegantes, quod vt ponderat Oecumenius, significat magnã separationem non solũ *Oecume.*

22 à peccatis, sed etiam à desiderijs: & ab his omnibus rebus, quæ no biscum in cælum ascendere non possunt. Impietas est omne illud, quod diuino amori repugnat & impedit piam Iesu Christi sequelam. Sæcularia desideria sunt, libertas, abundantia, diuitiæ, vltiones, honores, &c. Sobrie viuamus in vestitu, in cibo, in somno, in verbis: cogitate Dei filio cæli & terræ Domino in præsepio omnia defuisse, & vobis omnia supersse vultis, & nihil omnino deesse? Sobrie viuere vobiscum debetis, iustè cum proximis sine murmurationibus & iniurijs, pie cũ Deo oratione, meditatione, & contemplatione, omnes omnium Christianæ reipublicæ miserias ex hoc fonte manare existimo, ex orationis, scilicet, & contemplationis defectu: nam quis est qui si profunde consideraret quod Deus meretur, quod illi ob tanta beneficia debeat

quæ ſit pœnarum, quæ præmij & gloriæ magnitudo nõ incitare 23
tur ad bonũ? ideo D. Paul. diſcipulũ ſuum Timotheum admone
1. Tim. 4 bat dicens. Exerce te ipſum ad pietatem nam corporalis exercitatio ad modicum vtilis eſt promiſsionem habens vitæ quæ nũc eſt & futuræ: & ſtatim addidit, fidelis ſermo & omni acceptatione dignus. O fideliſsimus nuntius, Dei nomine nobis nũtiatur quod pietate & ſpiritus eleuatione Dei amore incenſi poſſumus ſi volumus beati eſſe in hac vita incipere ſpiritualibus voluptatibus perfruẽtes. Fidelis ſermo (inquit D. Paulus) & recipi dignus amoris viſceribus, recipite igitur fratres & in cęleſti hac doctrina proficite expectantes beatam ſpẽ, & aduentũ gloriæ magni Dei qui nũc puer apparuit. Eum tũc magnum Deũ in magna gloriæ maieſtate videbimus, nũc igitur accedere debetis & ſanctas has le
Simile. ctiones audire eas operibus diſcendo, vt eas diuinus magiſter ope 24
ribus docet. Venator antequã carnem accipitri vorandã præbeat priùs eam mãdit & molliorẽ reddit, vt eam faciliùs vorare poſsit quod ſi adhuc mãſa & mollis in faucibus tamen hæret flatu ipſo, & ſpiritu venator propellit inferius: ita cæleſtis hic magiſter, quia paupertas, humilitas pœnitẽtia, & cæterę virtutes duræ nobis videbãtur & difficiles, eas priùs mãdere & molliores reddere voluit in ſeipſo exercẽs. Cui enim paupertas, nuditas, & humilitas dura videbitur, ſihęc omnia in vnigenito Dei filio cõtẽplatur? quod ſi tamẽ hæc vorare nõ poſſumus humiliter ab hoc ipſo Domino precemur dicẽtes. O Chriſte paupertatis, humilitatis & pœnitẽtiæ amator, obſecro te per infinitę tuæ clemẽtiæ viſcera vt diuini tui fauoris & gratiæ flatus ſpires vt hæc facile & ſuauiter vorare poſsim. Hunc docẽdi modum magno cum affectu petebat 25
Pſal. 142 Dauid dicẽs: Domine ad te confugi, doce me facere voluntatem tuam. Non ignorabat Dauid quæ nã eſſet Dei volũtas: cùm eam illi Deus in legẽ declaraſſet, & tamẽ eo loco petit vt eam facere ſe doceat. Nõ ſatis mihi eſt vt Abrahã obedientiã Iſaac patientiã doceat, ſed ex te tãtũ diſcere volo, qui verus es magiſter. Quaſi diceret. Si vis Deus meus me humilẽ eſſe, priùs humilẽ te volo videre & in præſepio reclinatũ, vt me flagellare diſcã, volo priùs te flagellatũ videre, vt me viuũ carcere includã, volo te priùs carceratũ & cruci affixũ videre. Et profectò hæc omnia illũ docuit: quãdo quidẽ tanto tempore ante hæc illi reuelauit, & ita dixit. Loquẽs
Pſal. 118. cum patre æterno. In veritate tua humiliaſti me, ideſt, in filio tuo

docuiſti

26 docuisti me humiliare: sed quid erit fratres si post hanc doctri-
nam acceptam imperiti vt antea remanebimus, superbi, auari,
carnales, ac si Christus nunquam humilis & pauper fuisset. O
nos infœlices! qui non intelligimus ad quam nam dignitatem
elati simus, tunc cùm Deus nostram carnem assumpsit. Si rustica *Simile.*
aliqua Regi nuberet nonne æquum esset vt in verbis, in vestibus,
in incessu, in cibo, & in omnibus rebus, noui status diuersitatem
ostenderet? Ita etiam æquum est vt natura nostra, quæ cum Deo
quodam quasi matrimonio coniuncta est carnis operibus renun-
ciet & se spiritualibus dedat, verum dicere possumus illud Hiere
miæ. Quam vilis facta est iterans vias tuas, per easdem vias am- *Hiere.2.*
bulamus per quas olim ante Christi aduentum homines ambu-
lauerũt. Nullum ferè in nobis apparet vestigium ex quo ortum
27 esse Christum, conijci possit, vbi enim pax quam nobis tantopere
commendauit? vbi paupertas spiritus? vbi mundi contemptus?
vbi cordis humilitas? nam si Deus homo factus non esset,
& Christiani non essemus, minus profectò harum virtutum nõ
haberemus. Facti sumus quasi in principio cum non dominare-
ris nostri, dixit sanctus Isaias. Ita viuimus, ac si Dei cognitio- *Isai. 63.*
nẽ non haberemus. Querebatur Moyses dicens. Vos vidistis vni- *Deu.29.*
uersa quæ fecit Dominus coram vobis signa illa portentaq́ue in-
gentia, & non dedit vobis Dominus cor intelligens & oculos vi-
dentes vsq; in præsentẽ diem. O Deus maiestatis infinitæ quan
tò æquius potes nunc de Christiano populo queri cuius causa ma
iora signa fecisti, & tamẽ multi nondũ ea intellexerũt: nõne scitis
dilectissimi, q̃ sancta Ecclesia huiusmodi festiuitates celebrat, vt
in memoriã nobis reuocet mysteria, quæ his diebus nostra causa
28 operatus est Deus: vt ita ea æstimemus & pro ijs gratias agamus,
ac si eo ipso die iterum ea operaretur?

Quod si hoc ita est spectet se vnusquisq; & cõsiderẽt quot ho-
ras in huius sanctissimę festiuitatis cõsiderationẽ insumpserit, &
ita qualis nã sit intelliget: ò gens ingrata quã vere illud Isaiæ vo- *Isai.5.*
bis dicere possum, væ, qui consurgitis mane ad ebrietatem sectan
dam, & potandũ vsq; ad vesperã, vt vino æstuetis, cithara, & ly
ra, & tympanum in conuiuijs vestris, & opus Dñi nõ respicitis.
Væ vobis qui vólupratibus dediti hoc opus quod nunc celebra-
mus non aduertitis quod singulari quadam ratione opus Domi-
ni vocatur: quid est in hac festiuitate magis obliuioni traditum,

quàm

quàm ineffabile opus, quod in ea factũ est? ludis, saltationibus, 29
comessationibus, delectationibus, tota dies insumitur, & neque
vna tantum hora huius mysterij considerationi relinquitur. Ve-
re igitur opus Domini non respicitis, pudeat vos dilectissimi tan
tæ ingratitudinis, & mementote quod Angeli ipsi vt hominum
festiuitatẽ celebrarent, corpora phantastica à cælo dilapsi assum
pserunt, laudes illi & hymnos decantantes qui verum corpus as
sumpsit quid igitur homines facere æquum erit, cùm Deus non
Angelus fiat, sed homo celebremus hunc diem amore & spiritus
puritate: accedamus omnes & mentis excessu eum in præsepio
adoremus, qui puri sunt puritate Angelica, accedant & eum ado
rent vna cum Angelis qui puri sunt & casti cum virginibus acce
dant, quia purissima mater & eius custos ambo sunt casti, paupe
res pastoribus se misceant, peccatores bestijs se socient. Ideo in- 30
ter bestias natus est, & in stabulo patenti sine ianua, vt nulli adi-
tus intercluderetur. Accede peccator humiliter, & si oculis non
potes, corde saltem lachrymare, noli esse timidus, nam vt pecca-
ta mundaret aduenit. Erit fons patens domui Dauid & habitanti
bus Hierusalem in ablutionem peccatoris, & menstruatæ, ait Za
Zacha. 13. charias videte quam patens sit diuinus hic fons cum quemadmo
dum dixi locus in quo natus est ianuam non habeat lachrymæ
Ioseph metum fratribus abstulerunt qui eum tanta cum inhuma
Gen. 45. nitate vendiderant (nam vt dicitur in Genesi: ipsemet eleuauit
vocem suam cum fletu, & dixit. Ego sum Ioseph frater vester,
quẽ vendidistis nolite pauere.) O sanctissime Ioseph Iesu Chri-
ste, Dei fili qui in præsepio plorans clamas, Ego sum frater vester 31
quem vili pretio vendidistis nolite pauere, meæ lachrymæ secu-
ros vos faciũt & peccata vestra si vultis abluent, quis igitur timi-
dus erit? Quis hæc audiens non confidenter accedet? his conside-
rationibus his diebus vos occupare deberetis non prophanis las-
Isai. 9 ciuisq; rebus: & si lætamini fiat hoc, vt ait propheta Isaias. Læ-
tabuntur coram te sicut qui lætantur in messe, sicut exultant vi-
ctores capta præda, quandò diuidunt spolia. Qui lætantur, & nõ
coram Deo, errant, quia lętitiæ suæ frænum non imponunt, iu-
sti verò qui ita lætantur vt semper se coram Deo adstare existi-
ment immoderatam lætitiam frænant quia videri seà Deo scĩũt,
vel vt melius dicam, nullam obrem lætantur quæ non sit Dei ser
uitium, & hoc significat lætabuntur coram te, & quia scripta lex

erat

32 erat nox humida: ideo messes & fructus ad maturitatem peruenire non poterant: sed iam venit legis gratiæ dies & Sol iustitiæ Christus, apparuit qui hominum corda amoris sui radijs ferens eorum fructus, & opera matura, & perfecta reddit. Lætari igitur debemus sicut lætantur in messe, & sicut exultant victores capta præda qui diuidunt spolia; quandoquidem tantum diuini fauoris auxiliū aduersus hostes hodierna die acquirimus, vt quasi iam certa victoria sit lætari debeamus, vt hic gratia victores gloriæ spolia tandem consequamur. Ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

In festo sancti Stephani prothomartyris

CONCIO PRIMA.

Dicebat Iesus turbis Iudæorum, Ecce ego mitto ad vos Prophetas, &c. Matthæi. 23.

1 CVm peccasset Adam vocauit eum Deus vna cum muliere & serpente, & cùm omnes conuenissent dixit serpenti. Inimicitias ponam inter te & mulierē, *Gene. 3.*
& semen tuum & semen illius. Vbi translatio Chal
2 daica clariùs sic ait: Inimicitias ponam inter filium tuum & filium eius, & ipse, scilicet, filius eius conteret caput tuū. Quasi diceret, mulier & vir tecum amicitia coniuncti sunt quandoquidem tibi potius quam mihi obtemperare voluerunt: sed hanc amicitiam dissoluam, & inimicitias ponam inter filios tuos & filios mulieris, qui nam sunt filij serpentis, idest, dæmonis? Peccatores, præsciti, & reprobati à Deo, hi sunt semen diaboli: & ita dixit Dominus, huius generis hominibus. Vos ex patre *Iean. 8.*
diabolo estis, iusti autem & prædestinati sunt filij mulieris, sed dices, cur peccatores non appellantur filij mulieris? nōne ex muliere vt cæteri nati sunt? Ita est, sed sciendum est in eodem loco dixisse Deum mulieri tanquam in peccati sui pœnam, multiplicabo

cabo conceptus tuos. Ex quo colligunt aliqui, inter quos est D. 3
D. Euche. in cõmẽ. in Gen. & Hugo. Eucherius, & Hugo, quod in statu innocentiæ non peperissent mulieres, nisi filios prædestinatos & iustos: & si nunc mali inter bonos nascuntur, hoc est pœna peccati: ergo causa cur peccatores nascãtur fuit serpẽs, quia ad peccatũ prouocauit, & ita merito mali serpentis, idest, diaboli semen vocantur. Itaque si Eua non pec-
1. Ioan. 3. cassẽt Cain qui peccator fuit non peperissẽt. Hinc D. Ioãnes ait, Non sicut Cain qui ex maligno erat, & occidit fratrẽ suum. Vbi sanctus apostolus significare videtur Cain propter peccatũ natũ esse qui ex maligno erat. Inter hos igitur filios serpẽtis, qui sunt peccatores & reprobati, & inter filios mulieris, qui sunt prædesti nati & iusti magna semper fuit inimicitia, & ita in primis Euæ filijs maledictio illa adimpleri cœpit, vt sacra scriptura refert cum Cain fratrẽ suũ Abel occidit. Durat hæc maledictio & hodie, & 4
vsq; ad vniuersalẽ mundi finem duratura est, vt mali bonos perse-
quãtur ob maiorẽ malorum condẽnationẽ, & maiorẽ iustorũ co-
simile. ronã. Faber qui ex ferro opus suũ cõficit nõ posse nouit, nisi illud prius plurimis ictibus contũdat & molliat prius forcipe firmum illud & stabile super incudẽ tenere conatur, vt postea ictus mallei recipere tutius possit & in opus quodcũq; facilius formari. Ita sa-
premus ille artifex Deus, cũ, quam necessariũ sit iustis intelligat, ab iniquis & malis affligi, & tanquã mallei ictibus contũdi, prius eos amoris sui forcipe tenaciter apprehendit, tum eos verberat à malis iniuria & dãno affici permittens. O quã tenaciter & firmiter D. Paulus, & cæteri eorum tẽporum sancti hærebant. Et ideò
Rom. 8. clamat. Quis nos separabit à charitate Christi? tribulatio, an an-
gustia, an gladius? certus sum enim quia neque mors, neq; vita: 5
neque Angeli, neq; principatus, neq; creatura alia poterit nos se-
parare à charitate Dei. O quam tenax, ò quam firmus forceps est amor, vt animam semel apprehẽsam tenet nẽ per impatientiã saliat, cùm persequutionum ictibus tunditur, quia quẽadmodum ferrum si forcipe apprehensum non est ad vnumquemq; ictum resilit & cadit: ita homo nisi diuino amore hæreat apprehensus, ad vnũquemq; persequutionis ictum resilit impatienter, & cadit. Optimus etiam forceps vt homo patienter ictus perferat, so-
Hebræ. 6. let esse spes, quam obrem dicebat D. Paulus. Confugimus ad tenendam propositam spẽ quam sicut anchoram habemus animæ tutam ac firmam, & incedentem vsque ad interioria velaminis.

Quibus

6 Quibus verbis significat spem nobis valde necessariam esse donec intremus in sancta sanctorũ gloriæ, vbi nullum erit fidei velum: claram enim Dei visionem, interiora velaminis, vocat. Eò vsque semper tundi & formari debemus, vt perfectionẽ illam assequi tandẽ possimus, quam Deus nos habere vult, ad quam plurimũ malorum persequutio confert, quia vt ait Dauid. Dum superbit impius, incenditur pauper, ideſt, superborum persequutionibus iustus amore incenditur. Et ideò dilectissimi cùm vos mali affligunt, cogitate ad martyrium vobis esse adiumẽto, cùm vos contẽnunt, humilitatis vobis occasionem præbere, cùm vos reprehendunt, cogitate vestros esse parentes & magistros: & ita tanquam apes, [*sacareys miel de la retama*] persequutionum amarities in gloriæ suauitatem mutabitur, & qui euertere vos cogita- 7 bat scala vobis erit ad perfectionem. *Psal. 9.*

Hæc cùm intelligerẽt iusti aduersitates omnes singularia Dei beneficia esse existimabant. Hinc sanctus Ezechiel de seipso loquens dixit. Cum essem in medio captiuorum, cum captiuus vt cæteri Hebræi esset, non dixit, cũ essem captiuus, primum quia non criminis alicuius causa vt cæteri captiuus erat, sed vt cæteros captiuos consolaretur. Deinde ex captiuitate illa percipiebat vtilitatẽ, & ea tanquam instrumento vtebatur ad perfectionẽ. Alij vocantur captiui, quibus inutilis est, & infructuosa captiuitas: qui ex corporis seruitute, spiritus libertatem colligere nesciunt. *Ezec. 1*

Permittit etiam Deus, vt mali bonos persequantur, nè humanas res ament. Qui iter faciunt per loca fontibus & syluis plena hinc quiescendi occasionem sumunt: quod si arida & deserta sunt lo- 8 ca nullibi consistunt, sed vlteriùs progrediuntur: ita homines in humanis delicijs & voluptatibus quiescere solent, & ideò Deus iustorum iter aridum esse vult, & asperum ne vlla re retardari possint. Ita Hebræos in Ægypto permisit affligi, vt promissionis terram vehementius expeterent: & quamuis Iacob iustus esset, dum tamen lætum & hilarem vultum à Labã sibi ostendi, vidit, nunquã ab idololatris illis discedere voluisse, legitur. Præterea affligi vult Deus iustos, vt cælestis quies videatur transacto iã labore suauior, vt Hebræis labore itineris defatigatis, aqua illa quæ è petra manauit adeò suauis visa est vt mel esse existimarẽt, vt ait Chrysost. Antequàm Deus Abrahæ quietẽ daret, per quot itinera & peregrinationes duxit? Antequã Iacob diuitijs Laban per- *simile.* *Deut. 32.* *D. Chry. to. 5. homi. 7.*

perfrueretur, quot annis illi seruiuit? antequam Ioseph in Ægy 9
pto princeps esset, quot pertulit? antequã Dauid regni pace frue
retur, quot passus est infortunia? antequã Hebræi promissionis
terrã ingrederentur, quot per deserti itinera labores pertulerunt?
quibus omnibus rebus significauit Deus plurimũ referre per la-
bores ad quietẽ transfire: vt pluris æstimetur & suauior videatur.

Hoc igitur posito permitti à Deo, vt mali bonos vtilitatis suæ
causa persequantur: sequitur quod quãuis Deus intelligat bono-
rum consilia & exemplũ malis, nullius futurum esse vtilitatis, ni
hilominus tamen eos mittit, vt eos venia & misericordia inuitet
ad maiorẽ causæ suę iustificationẽ & maiorem iustorũ coronam.
Et ita ait, *Ecce ego mitto ad vos Prophetas & sapientes.* Cùm ait mitto
mittendi quandam cõsuetudinẽ significat, semper enim mittit,
& mittet homines sanctos & iustos: nam quẽadmodũ nõ omnia 10
poma simul producuntur, sed alia alijs suo quæq; tempore matu
rata succedunt: ita nõ omnes sancti vno eodẽq; tempore vixerũt,
sed alij alijs succedũt, quia suprema illa sapientia quæ omnia ma
gna æquitate metitur & diuidit: noluit vno quidẽ tempore mun
dũ sanctis esse refertũ, alio autẽ omnes esse malos, in hos quidem
poma omnia effundere, illis verò nihil prẽterfolia remanere. Hos
verò sanctos tãta charitate & amore incẽsos mittit in animarũ re
1. *Thess.* 2. mediũ: ita vt de se & suis socijs dicat D. Paulus. Facti sumus par-
uuli in medio vestrũ tanquam si nutrix foueat filios suos. Ita desi
derantes vos cupidè volebamus tradere vobis, nõ solum Euange
lium Dei, sed etiãanimas nostras: quoniam charissimi nobis facti
estis, memores enim facti estis fratres laboris nostri, & fatigatio-
nis nostæ & die operantes, ne quẽ vestrum grauaremus prædica- 11
uimus in vobis Euangeliũ Dei. Vos testes estis & Deus quã san-
ctè & iustè, & sine querela vobis, qui credidistis adfuimus. Pon-
derate quæso, fratres vnum quodque verbum sunt enim omnia
ponderatione digna, & per ea intelligitur quantum sit Dei bene
ficium huiusmodi ministros mitti ab eo tanto salutis nostrę desi-
derio flagrantes. Benedicta sit talis maiestas quæ ita peccatorum
miseretur, & eorum remedium tanto opere optat & curat, quæ nã
mater, obsecro, pro filij sui salute ita desudaret, vt laborasse se re
3. *Thess.* 3. fert hoc loco sanctus Apostolus in proximorũ suorũ vtilitatem:
& in eiusdẽ epistola, ita se eorum bonis gaudere ait, ac si propria
essent vita dicens. Itaque nunc viuimus si vos statis in Domino.

Cùm

12 Cùm autem Corinthiorum aliquos peccasse intellexisset: ita eorum peccata deplorabat, vt in secunda, quam ad eos scribit, epistola dicat. Ex multa tribulatione & angustia cordis scripsi vobis per multas lachrymas, nõ vt contristemini: sed vt sciatis, quã charitatẽ habeã abundantius in vobis. Si ita nũc Dei offensiones sentiremus, tot ac tãtę sunt, vt in lachrymarũ pelago perpetuò nataremus. Qui à Deo ad hoc munus mittuntur, tanta cũ sanctitate & æquitate illud exercere optant, vt idẽ Apostolus dicat. Et ego fratres in timore & tremore multo fui apud vos. Qui timor, vt Theophilactus declarat, nihil aliud erat, quàm quòd metueret nẽ diuinæ prædicationis munus ex sua parte impediret. Quod exaggerat dicens: In timore & tremore multo fui, quasi tantus esset animę timor, vt corpus ipsum tremeret, ne scilicet, homines 13 culpam in eo aliquam animaduerterent: & ita hoc singulari exẽplo Euangelicæ legis facilitatẽ & suauitatem ostendebant. 2. Cor. 2. 1. Cor. 2. Theophi.

Philo ait Dei legem mortuam esse & viuam, mortuã esse eam quæ tantũ intelligitur: viuã eam esse quæ exercetur. Mortua appellatur non ab effectu, sed per comparationem, quia quẽadmodum homo mortuus plusquã viuus deterret, vt experiẽtia patet, plures enim magnæ fortitudinis & audaciæ videbitis qui decem homines viuos & armatos non timẽt, & cum vno tantũ mortuo soli remanere nõ audẽt, statim enim timore illis arrigũtur capilli & toto corpore cõtremiscunt. Ita & lex cum tantum intelligitur est quasi mortua quia deterret. Iubet enim à vitijs nos abstinere, & in rebus exerceri carni & sensui contrarijs. Viua verô hæc lex & exercitata, non solum à viris adultæ iam ætatis, sed à pueris 14 ipsis & senibus tanta cum suauitate & facilitate, tunc non deterret, sed animat peccatorem qui horum commotus exemplo, si isti (inquit) qui homines sunt hæc præstare possunt, cur non ipse quoque præstabo? Itaque Dei nuntij non solum verbis, sed etiã operibus nos ad virtutem inuitant, & hoc illud est quod sponsus laudat in sponsa, dicens. Dentes tui sicut greges tonsarum, quæ ascenderunt de lauacro, omnes gemellis fœtibus, & sterilis non est in eis. Comparatio quam impropria videtur! quid enim simile inter oues tonsas, & dentes: meliùs dixisset, Dentes tui æquales & candidi, tanquam alabastrum, comparationem tamen dico esse singularissimam, & Spiritu sancto qui eam apposuit dignam: dentes enim Ecclesiæ sunt ministri Ecclesiastici. Philo. Cant. 4.

Dentes sunt candidi, firmi, & quamuis è carne nascantur, carnem 15
tamen & pellem non habent, nihil intra se ferre possunt, sed
statim si quid hæsit cibi dentis calpio expellendum est, eorum
munus est mandere, & cibum conficere in omnes corporis par-
res distribuendum. Hęc omnia in Ecclesiasticis esse debent, cãdi
diores enim esse cęteris omnibus debẽt castitatis & pudicitiæ cã-
dore, fortiores non ense & clypeo vt milites, sed heroica quadam
animi fortitudine ad aduersitates tolerandas, & tentationibus re
sistendum. Carne tegi non debent, sed omni carnali amore care-
Rom. 8. re debent: ita vt illis vere dici possit illud Pauli. Vos autem in
carne non estis, sed in spiritu. Pelle etiam tegi non debent, idest
humanos fauores ambire: imo ipsi cæteris fauere debent. Nihil
externum intra se ferre debent, sed quicquid diuisionis, aut scan
dali causa esse potest statim diuino amore tanquam dentiscal- 16
pio tollere debent. Mandere etiam debent, & cibum omnibus
mysticiEcclesię corporis membris conficere, quia eorum munus
est omnibus cælestis doctrinæ alimenta suppeditare. Hi igitur
dentes esse debent tanquam oues tonsæ, & omni temporali vtili
tate denudati ex humanis ea tantum accipientes quæ vitę conser
uationi necessaria sunt. Hæ oues sunt quæ è sancti baptismi laua-
cro ascenderunt, quia cæteri Christiani maiorem habere perfe-
ctionem non tenentur ea quam in baptismo promiserunt. Ipsi
verò ascenderunt de lauacro, perfectiores esse debent, quia præ-
stantiorem, & perfectiorẽ vitæ statum elegerunt: & ita æquum
est vt maiori spiritu, & feruore à cõmuni virtute ad maiorem as-
cendant. Omnes gemellis fœtibus, quia & verbis, & exẽplo do-
cere debent, & sterilis nõ est in eis, quia nullus debet esse eccleśia- 17
sticus, qui Christianæ reipublicæ non prosit: sed heu dolor, ò Ec-
clesia sancta, multos nunc habes dentes non naturales, sed facti-
tios, idest, postizos. Quot enim sunt Ecclesiastici quos ad eam
dignitatem Deus non elegit: sed ipsimet in ea se superbia, & am
bitione posuerunt, non sunt ex ijs, de quibus ait Dominus. Ecce
ego mitto ad vos prophetas & sapientes. Non enim missi sunt,
sed ipsimet propria voluntate venerunt. Factitij dentes ad speciẽ
tantum inseruntur, & vt verba facilius exprimantur, cibo vero
inutiles sunt: & ita cum cibus sumendus est tolluntur, & supra
mensam collocantur. O Ecclesiastici quot vestrum dentes estis
ad speciem tantum vtiles, & ad verborum sonitum. Cum vero ad
bonorum

18 bonorum operum menſam veniendum eſt inutiles eſtis. Obſecro vos fratres mei per Chriſti crucifixi viſcera vt quantum in vobis eſt diligenter Chriſtiani populi ſalutem attendatis. Videte quid ſancta Iudith populi ſui ſacerdotibus dixerit. Et nunc fratres quoniam vos qui eſtis presbyteri in populo Dei, & ex vobis pendet anima illorum ad eloquium veſtrum corda eorum erigite. Quod cum ita ſit ſtudete omnium corda ad Dei amorem, & ſeruitium erigere. *Iudith.8.*

Ait igitur Chriſtus redemptor noſter Hebræis, *Ecce ego mitto ad vos Prophetas, & Sapientes, & Scribas, & ex illis occidetis, & crucifigetis, &c. Vt veniat ſuper vos omnis ſanguis iuſtus, qui effuſus eſt ſuper terram.* Quaſi dicat. Tanto & tam graui ſupplicio ob iſtam crudelitatem, & ingratitudinem puniendi eſtis
19 ac ſi Dei ira ſemper repreſſa, & retenta fuiſſet, neque vnquam maiores veſtros, iuſtorum ſanguinis effuſores puniſſet, ſed ſupplicium omne in caput veſtrum effundendum conſeruaſſet. O minas horribiles quibus docet Dominus, quod ij, qui in alijs diuinæ iræ ſupplicia ob aliqua crimina viderunt, neque ideò ſe corrigunt, ſed eadem, & ipſi crimina committunt, maioribus ſupplicijs digni ſunt, quàm priores illi fuerunt. Punierat, grauiſsimè Deus præteritis temporibus populum Iſraeliticum, vt refert propheta Hieremias, dicens. Factum eſt verbum Domini ad me, & loquutus ſum ad vos de nocte conſurgens & loquens, & nõ audiſtis & miſit Dominus, ad vos omnes ſeruos ſuos prophetas conſurgens diluculo mittenſq; & non audiſtis, neq; inclinaſtis aures veſtras, vt audiretis, cùm dicerem, re-
20 uertimini vnuſquiſq; à via ſua mala, & à peſsimis cogitationibus veſtris, & nõ audiſtis, dicit Dñs, vt me ad iracundiã prouocaretis in operibus manuũ veſtrarum in malũ veſtrũ. Deſumit hic Dñs metaphoram à patre familias, qui magna cura & diligentia mane ſurgit matutinum ſibi ſomnum qui ſuauiſsimus eſſe ſolet detrahẽs, vt operarios in vineã ſuam mature mittat. Quo infinita Dei prouidẽtia denotatur & cura qua operarios in eccleſiam ſuã mittit qui eam cœleſti doctrina, & ſanctis admonitionibus excolãt, nihil tamẽ tanta Dei diligẽtia ingratæ illi Hebræorũ genti profuit. Quare ait, & nõ audiſtis me in malũ veſtrũ, propterea hæc dicit Dñs exercituũ pro eo quod nõ audiſtis verba mea, ecce ego mittã & aſſumã vniuerſas cognationes Aquilonis & Nabuchdonoſor *Hiere.25.*

regem Babylonis seruum meum, & adducam eos super terram 21
istam, & super habitatores eius. Seruum suum vocat Dominus Nabuchdonosor idololatram, quia ei vt instrumentum inseruijt quo Iudæam omnem seueriſsimè punijt. Quod quidem supplicium, & alia præterea plurima nõ ignorabant illi, quibus hoc loco Christus, redẽptor noster minabatur, & quia eorum exẽplo discere noluerunt: sed eos malitia superabũt tot crudelitatis genera in Dei seruos & nuntios exercẽtes. Ideò maiori dignos ait esse supplicio, quo autẽ supplicio puniendi erant, ipse met paulò infe rius declarat, dicẽs. Ecce relinquetur domus vestra deserta. O supplicium seueriſsimũ quod à nobis vtinam diuina maiestas auertat, Attendite quã deserta & destituta sit domus Israel cęca, dura, obstinata, in sua infidelitate relicta. Magnis olim supplicijs affecta est vt illud de quo paulò ante dicebamus per Nabuchdonosor 22
Isai. 1 & illud alterũ, de quo Isaias ait, vbi cũ dixisset, væ genti peccatrici populo graui iniquitate, semini nequam, filijs sceleratis, dereliquerũt Dnm, blaſphemauerunt sanctũ Israel, abalienati sunt retrorsum super quo percutiam vos vltra addẽtes prævaricationẽ, subdit statim tanquam tanti sceleris pœnam, & derelinquetur filia Sion vt vmbraculum in vinea, & sicut tugurium in cucumerario, sicut ciuitas quæ vastatur.

Isai. 5. Aliud etiam supplicium horribile idem Isaias refert, vbi cùm maxima illius gentis peccata narrasset ait. Propter hoc sicut deuorat stipulam lingua ignis, & calor flammæ exurit, sic radix eorum quasi fauilla erit & germen eorum vt puluis ascendet, lin guam hoc loco igni tribuit, quia flãmas ex se iacit quasi linguas, & præterea, vt significaret quod eadem velocitate qua lingua in 23
ore mouetur eos deuorare debebat. Radicis nomine patres significantur, germinis autẽ nomine filij, quare patres ait, Dei irę non magis resistere poterunt quã arista igni, filij autem quamuis iuue nes & formosi tanquam puluis erunt, quem ventus magna facilitate dispergit. Hęc omnia supplicia quãuis magna fuerunt, mi nora tamen sunt hoc, de quo hoc loco Dñs agit dicens. Relinque tur domus vestra deserta, quia eos propter eorum peccata in fum mum pertinaciſsimæ infidelitatis malũ prolabi permisit. Equidem nescio dilectiſsimi, cur hæc audiẽtes nullũ animo concipiamus timorẽ, nè nos Deus vt illos deserat, & paulatim precioſiſsimũ fidei thesaurũ amittamus, vt nostris quoq; tẽporib⁹ totregna

ami-

24 amisisse videmus: vt prædixerat D. Paulus. Nouissimis temporibus (inquit) discedent à fide cauteriatam habentes conscientiam metaphora est à cauterijs desumpta, quibus seruos emptos inurunt, & quibusdam signis notant, vt serui esse dignoscantur. Ita quoque diabolus seruis suis cautherium & signum quodam imponit, quãdam, scilicet, conscientiæ deprauationem, duritiem & obstinationem. Ex qua impudentia & dissolutio nascitur, qua publicè se Sathanæ seruos ostendunt, & ex hoc quod cautheriatas habeant conscientias, plurimi paulatim ad infidelitatem dilabuntur: & hoc significat, discedent à fide cautheriatam habentes conscientiam. Eia igitur dilectissimi, adest nè hîc quisquam, qui hac in se deprauationem, & peccandi impudentiam sentiat? ò quot adesse timeo. Quid igitur spectatis, an vt Deus vos deserat 25 & vt in aliquem infidelitatis errorem incidatis? An vt mors adueniat improuisa, & æternis gehennę ignibus vos dedat comburendos? cogitate quod quamuis diuina misericordia, qua vos Deus expectat, in maiorem iustitiæ pœnam vestra culpa mutabitur. Qua de re sic ait D. Paulus, Si Deus volens ostẽdere iram, & notam facere potentiam suam, sustinuit in multa patientia vasa iræ apta in interitum, vt ostenderet diuitias gloriæ suæ in vasa misericordiæ, quæ præparauit in gloriam, ex quibus verbis apertè colligitur, quamuis ex se misericordia sit peccatorũ pœnam differri, magnum tamen esse interdum iræ argumentum, & ideo ait, volens Deus ostendere iram suam sustinuit in multa patiẽtia vasa iræ. In eodem sensu declarat D. August. ea verba Psalmi, Exacerbauit Dominum peccator, secundum multitudinem iræ suæ 26 non quæret. Itaque qui plurimorum peccatorum conscij à Deo vos diutissimè expectari videtis, & tamen non ideò vos emendatis, timete nè ista Dei misericordia in maiorem iram mutetur.

1. Tim. 4

Rom. 9.

D. August. super psal. 9.

Antequam Dominus seueriss imam hanc pronuntiaret sententiam, *Ecce relinquetur domus vestra deserta*, eorum duritiem & obstinationem declarauit his verbis, *Hierusalem, Hierusalem quæ occidis prophetas, & lapidas eos, qui ad te missi sunt: quoties volui congregare filios tuos, quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas, & noluisti.* O ineffabilem Dei clemẽtiam, quidnam vobis fratres de horum verborum suauitate videtur? Comparat se immensus Deus gallinæ, quæ tantum in pullis nutriendis, & fouendis laborat, quos alarum tegit præsidio, vt à milui tueatur iniurijs: & tamen homi-

nes in tanta suorum affectuum cæcitate versantur, vt ex tãta cle- 27
mentia nullam ferè vtilitatem percipiant. His verbis respondet
Dominus cuidam hominum querelæ: nam cùm dicat D. Pau-
Ephe.6 lus. Non est nobis colluctatio aduersus carnem & sanguinem,
sed aduersus principes & potestates, aduersus mundi, rectores
tenebrarum harum: contra spiritualia nequitiæ in cælestibus.
Conqueri homines potuisse videntur iniquum esse hostes à
Deo dari adeò fortes & potentes tam prudentes, & sapientes
hominibus, qui tam infirmi & ignari sunt. Iniquum tamen non
est ob magnum quod Deus nobis suppeditat auxilium, si eo vti
volumus.

1. Reg. 17. Cùm Dauid in cãpum cum Gigante pugnaturus descẽdit, im-
par videbatur pugna: & ita dixit Saul. Non vales resistere Phili-
sthæo isti, neque pugnare aduersus eum: quia puer es, hic autem 28
vir bellator est ab adolescentia sua. Quid nam puer Dauid vide-
retur coram vasto illo Gigante, molis cuiusdam, & turris instar?
Humano iudicio impar videbatur pugna, at reuera nõ erat, nam
ipsemet Dauid Giganti dixit. Tu venis ad me cum gladio, & ha
sta, & clypeo, ego autem venio ad te in nomine Domini exerci-
tuum: & dabit te Dominus in manu mea, & percutiam te, & au-
feram caput tuum à te: vt sciat omnis terra, quia est Dominus
Deus in Israel, & quia non in gladio, neque in hasta saluat Do-
4. Reg. 6. minus. Et ita qui ex se erat infirmior diuino munitus auxilio vi-
ctoriam consequutus est. Misit Rex Syriæ exercitum suum,
vt Eliseum ad se captum adduceret, & cum eum vndiq; iam
septum tenerent, seruus eius Giezi timere, & plorare cœpit
dicens, heu, heu, heu, Domine mi quid faciemus? At ille re- 29
spondit, Noli timere, plures enim nobiscum sunt, quam cum
illis. Et orãs Propheta ad Deum, vt aperiret oculos pueri vt vide
ret: aperuit Dominus oculos eius & vidit: quia eccè mõs plenus
equorum & curruum igneorum in circuitu Elisei. Quis nam di-
xisset hominem senem infirmum, & solum regis Syriæ copias
superaturum esse? Verùm tot fuerunt Dei auxilia, & tanta per-
currus illos igneos significata, vt illis non solum regis Syriæ, sed
vniuersi orbis exercitus vincere potuisset. Ad hãc rem facit etiã
illud Apocalypsis, vbi vidisse se Diuus Ioannes ait Angelũ des-
Apoc.20. cendentem de cælo habentẽ clauem abysi, & catenam magnã
in manu sua, & apprehendit draconem serpentẽ antiquum, qui
est

30 est diabolus & Sathanas, & ligauit eum per annos mille, & misit eum in abyssum. Quibus verbis significatur potestas quam Christus redemptor noster habet, & habebit in æternum in potestates infernales. Nam per mille annos, quod est tempus finitum, infinitum significatur. O beatos illos! qui ad has alas confugiunt, & hoc se præsidio muniunt, quia quamuis ex se infirmi sint, dæmones autem potentissimi, hoc tamen freti auxilio victores existent. Contemplamini, obsecro, dilectissimi diuinum hunc redemptorem tanquam gallinam alis in cruce expansis: vos verò tanquam pullos à rapacissimis auibus inferni septos esse considerate, quæ vt vos vnguibus deprædentur, huc illuc circumuolant, properate, properate, & ad hoc diuinum præsidium, quam primum accurrite. O Christe supreme
31 mundi reparator, animarum amor suauissime, qui gallinæ te tanta cum clementia, & humilitate comparasti. Aperi, quæsumus, cælestes alas, & tua nos defende tutela: ita vt dæmones communes hostes damnum nobis inferre non possint. Huius auxilij certitudinem significauit Diuus Stephanus, cùm vi- *Act. 7.*
disse se dixit, cælos apertos, & Iesum stantem à dextris virtutis Dei. Quòd si petitis cur glorioſissimo huic martyri potius quàm cæteris admirabilis hæc visio ostensa est? Respondeo, quòd vt ait Diuus Paulus, oportet accedentem ad Deum cre- *Hebræ. 11.*
dere, quia est, & inquirentibus eum remunerator est: quod non solum necessarium est credere Deum esse bonum: verùm etiam seruorum suorum optimum remuneratorem. Et quia in hac Ecclesia Diuus Stephanus martyrum omnium primus
32 fuit, cæterorum quasi signifer, vt alios, qui eum sequerentur, vehementius incitaret. Ostendit ei Deus in hac vita præmium, quod in alia daturus est ijs, qui vitam, & sanguinem eius amore effundunt. Gaudeamus igitur omnes quandoquidem præstantissimum aduocatum è terra in cælum hodie misimus, qui quanam ratione amicorum in gloria poterit obliuisci qui inter lapides non est oblitus inimicorum? O admirabilem martyris charitatem, lapidum oblitus, qui lapidei imbris instar innocentissimum caput vulnerabant: & animarum memor eorum, qui eos iaciebant, plus spiritualia proximorum vulnera, quàm corporis sui ictus sentiebat.

Quarè pro seipso stans rogauit dicēs, Domine Iesu accipe spi

ritum meum. Pro ijs verò, qui eum lapidabant genibus flexis & 33
clamans rogauit. Positis autem genibus clamauit voce magna di
cens, Domine ne statuas illis hoc peccatum, efficacius & vehemē
tiùs orauit: vt illud quod difficilius videbatur impetraret. Non
frustra orauit, quia D. Pauli conuersionem impetrauit. Vtinam
idem nunc impetret ijs, qui in peccato duri, & obstinati versan-
tur. Hoc à glorioſissimo hoc martyre petendum, & sperandum
est. Nam vt à Diuo Rocho pestis auersionem, à Diua Lucia ocu
lorum conseruationem petimus: ita à Diuo Stephano, vt cordis
mollitiem à Deo impetret petere debemus, qua corda nostra è du
ro lapide in mollem carnem mutentur, quod vt ab eius interces-
sione sperare possimus; non solum admirabilis Diui Pauli con-
uersio facit, verum etiam magnū quoddam miraculum quod D.
Augustin. refert. Nam cùm paganus quidā morti iam proximus es 34
set, eius filia, quę Christiana erat, & genero vt antequā morere-
tur Christianus fieret suadebāt: cùmq; nihil preces, nihil prodes-
sent lachrymę, gener flores quosdā ex D. Stephani altari desum
ptos ad caput moriētis posuit, qui manè expergefactus, clamare
cœpit, vt Episcopum ad se quàm primum adducerent, qui tunc
cum Diuo Augustino erat, & cum statim accurrisset baptismū,
quod magnis precibus postulabat pagano concesit. Qui pec-
cata sua pluribus cum lachrymis confessus est, & ex eo tempo-
re donec animam exhalauit, semper ea diui Stephani verba in
ore habuit, Domine Iesu accipe spiritū meum. Cùm tamen hæc
D. Stephanum dixisse à nullo accepisset. Quòd si hoc glorioſus
hic martyr pagano sua intercessione impetrauit, & eum æternæ
damnationis, quæ iam imminebat, periculo liberauit: quid de- 35
uotis suis fidelibus non impetrabit? Petamus igitur ab eo fratres,
vt cordis nobis mollitiem impetret, vt ea veram agamus
pœnitentiam, qua acquiritur gratia, & posteà glo-
ria. Ad quam nos perducat Iesus Mariæ
filius, Amen.

D. August. lib. 2. de ciui. Dei.

In

In eodem festo Sancti Stephani protomartyris

CONCIO SECVNDA.

Dicebat Iesus turbis Iudæorum, & principibus sacerdotum, eccè ego mitto ad vos prophetas, & sapientes, & scribas &c. Matth. 23.

EX maioribus diuinæ liberalitatis beneficijs vnum est, mittere viros iustos diuino spiritu, & sapientia plenos, vt peccatoribus medeantur: vt affirmat D. Paulus dicẽs. Et ipse dedit quosdã quidẽ Apostolos, quosdam autẽ prophetas, alios verò Euangelistas, alios autẽ pastores & doctores ad cõsummationẽ sanctorũ, in op⁹ ministerij, in ædificationẽ corporis Christi. Põderate verba illa, ad cõsummationẽ sanctorũ, quæ dupliciter intelligi possũt. Vel mittere huiusmodi ministros, vt in muneris sui, & ministerij functione opera sanctissima, & cõsummata operẽtur in ædificationẽ Ecclesiæ, vel tantã illis virtutem tribuisse Deũ, vt instrumenta sint operis adeò sublimis, vt est peccatores sanctos cõsummatos & perfectos efficere. Et profectò si huius beneficij magnitudinem intelligeremus nunquam gratias Deo agendi finem faceremus, cùm dona omnia, & gratiæ quas in suos ministros diuisit, omnes ad vtilitatem nostrã sint. Et ne existimaremus hos ministros tot Spiritus Sancti donis ornatos missos tãtum à Deo esse nascentis Ecclesiæ initio, addidit S. Apostolus, donec occurramus omnes in vnitatem fidei, & agnitionis filij Dei, in virum perfectum, in mensurã ætatis plenitudinis Christi. Significans quòd nunquam sancti Dei ministri deficient vsq; ad vniuersalem omnium resurrectionem. Et hoc etiam significat præsens verbum quo dominus hoc loco vsus est dicens. *Eccè ego mitto ad vos.* Semper mitto & mittam vsq; ad consummationẽ sæculi. Ex quo infertur quanta veneratione digni sint Ecclesiæ sanctæ ministri, cũ eos Deus salutis nostræ causa mittat. Nam si regum nuntios & legatos tãtoperè æstimamus, & veneramur, vt ipsas etiam quas affe-

Ephes. 4.

runt literas capiti nostro venerationis causa imponamus, quid nam cum cælestis regis nuntijs faciendum erit? & vt videatis Dei nuntios & legatos esse, audite quid Diuus Paulus dicat, 1.Cor.5. Deus erat in Christo mundum reconcilians sibi, non reputans illis delicta ipsorum & posuit in nobis verbum reconciliationis. Pro Christo ergo legatione fungimur tanquam Deo exhortante per nos, obsecramus pro Christo, reconciliamini Deo. O verba consolatione & suauitate plena tibi ô vilissime terræ vermis potentissimus cæli rex legatos mittit. Vide quanti te faciat. Quis nam hoc considerans diuino se amore inflammari non sentiet? ô ipsis met lapidibus duriores, qui hoc non sentitis. Notate vt dicat Sanctus Apostolus, in Christo, posuisse patrē opus reconciliationis, nulla mundi meritorum habita ratione: qui tantum beneficium non merebatur. In nobis autem posuit (inquit) verbum reconciliationis, non ipsam reconciliationem. Pro Christo ergò legatione fungimur, eius nomine vos ad reconciliationem & veniam inuitamus: neque solum inuitamus, sed obsecramus pro Christo. O summa Dei clementia, qui ab homine tot Iesus iniurijs, non ideò tamen vindicem Angelum mittit, qui eas seueriſimè vlciscatur, sed legatos mittit: qui eum venia & reconciliatione obsecrent. Obsecramus pro Christo, vtinam huius verbi vim perciperemus: nam reuera significat, quòd cùm euangelij minister vos ex hoc loco obsecrat & hortatur ipsemet Christus vos ad misericordiā & amicitiam hortatur, & obsecrat. Obsecramus pro Christo, reconciliamini Deo. Eia homines, quot vobis legatos magnus hic rex mittat, videtis, quid igitur respondetis? væ vobis si tantum beneficium contemnitis. Date, obsecro, fratres in cordibus vestris tale responsum, quale huiusmodi legatio petit? secus enim magnam legatis iniuriam fieri scitote, & regi, qui eos mittit maiorem.

Gal.4. Videte si iniuriam & ignominiam existimabat Diuus Paulus nihil sua legatione & prædicatione prodesse, qui ait, vellem modò esse apud vos, & mutarem vocem, quoniam confundor in vobis. Mutarem vocē (inquit) ideſt, iam non tanta mā suetudine prædicarem, sed seuerè vos reprehenderem: quia pudet nihil vobis mea prædicatione profuisse. Et è contra, cùm Philip.4. prodesse se intelligebat suam hanc esse coronam dicebat: vt cùm ait, fratres mei dilectissimi, & desideratissimi, gaudium meum,

7 meum, & corona mea, sic state in Domino charissimi, modestia vestra nota sit omnibus hominibus, Dñs enim propè est. Gloriæ coronam Philippensium in virtute progressum existimabat. O quam paucas huius generis coronas hodiè nos sancti Euãgelij prædicatores sperare possumus, & quam verè dicere, confundor in vobis, quandoquidem sudores & labores nostros parum omnino, spiritualiter proficere videmus. O Domine meus Iesu Christe, num hi sudores mei hæ voces iustitiam coram te aliquandò clamabunt horum hominum, qui me audiunt & toties audierunt vltricem? Quam nam Deo rationem fratres tot meorum laborum reddetis? satis iam satis durities & pertinacia sit, qua huc vsque surdos vos meis vocibus præbuistis, dedite iam vos, & vinci aliquando sinite, nolite permittere, vt
8 mea omnis cura & studium, quo vos per tot annos ad bonum incitaui maioris vobis pœnæ causa sit. Per Esaiam minatur Deus *Esai. 29.* proteruis quibusdam dicens: væ Ariel Ariel ciuitas, quam expugnauit Dauid, additus est annus ad annum, solennitates euolutæ sunt, & circumuallabo Ariel, & erit tristis & mœrens. Et cùm labores plurimos corporales retulisset, quibus ciuitatem illam volebat affligere eò quòd plurimi anni & solennitates plurimæ transactæ essent, quibus eos, vt se conuerterent, monuerat, & nihil profuisset: addit statim aliud supplicium, quod (inquit,) erit sicut somnium visionis nocturnæ, si cum superioribus comparetur. Hoc autem supplicium paulò post declarat his verbis. Quoniam miscuit vobis Dominus spiritum soporis, claudet oculos vestros. Et statim metaphoram de
9 clarat dicẽs. Prophetas & principes vestros, qui vident visiones operiet, nè scilicet, quæ vobis conueniunt & vtilia sunt, præuidere possint: & ita in vestræ obstinationis & præuaricationis pœnam cæci & sine duce remanebitis. Hæc omnia cum ciuitate Hierusalem propheta loquebatur: quam Ariel vocat, quod Leonem significat, vel quia fortissima erat, vel quia dura & Dei præceptis rebellis. Sed quam verè eadem verba de plurimis Christianorum ciuitatibus, & de plurimis hominibus priuatim dici possunt, væ tibi respublica, væ tibi anima, ciuitas, quam tanto labore verus Dauid Iesus Christus, & tanta sanguinis effusione expugnauit. Additus est annus ad annum, solennitates & quadragesimæ euolutæ sunt: & tu sem-

per

per in peccatis obduratis, væ tibi quia non solum te Deus 10
corporalibus, sed spiritualibus etiam puniet supplicijs, quorum
vnum erit, oculos tibi claudere, qui sunt sapientes & prædica-
tores, nè quæ tibi conueniunt dicere possint, Vel certè tã frigi-
dè & sine vllo spiritu, & deuotionis affectu dicant, vt nihil plus
prosint, quàm si non dicerent. Per hanc metaphoram oculorũ,
quam Deus hoc loco posuit & ex loco in quo eos natura colloca
uit declarat nobis Dominus quantæ vtilitatis sint sapientes, & il
lis sublimiorem & priorem in Christiana republica locum debe
ri in qua oculorum munere fungũtur. Oculi enim res nobis ostẽ
dunt, antequam ad eas accedamus, vt scilicet, eas vel sequamur,
vel fugiamus. Et hac de causa non in pedibus sed in eminenti lo-
co eos natura posuit vt decebat, vt scilicet, vtilia prospicerẽt & no
xia euitarent. Ita & sapiẽtibus qui reipublicę oculi sunt, locus de 11
betur sublimior vt inde quid reipublicę corpori vtile sit, & quid
noxiũ prospicere possint. Per eundem prophetam Esaiam decla
rauit Deus ex grauissimis supplicijs quibus populũ suum puni-
re solet, vnum esse, non solum oculos illi claudere, sed etiam pror
Esai. 3. sus auferre: & ita Esaias ait: eccè dominator Dominus exer-
cituum auferet ab Hierusalem & ab Iuda iudicem, & prophe-
tam, & senem, & honorabilem vultu, & consiliarium, & da-
bo pueros principes eorum, & effœminati dominabuntur eis,
& corruet populus. O seueriſsimum supplicium, quod vtinam
fratres à nobis Deus auertat, nam si his temporibus cum tan-
ta hominum copia sit qui sapientia, virtute, vsu, & prudentia
præstant, & nos ad virtutem doctrina incitant & exemplo, ni-
hilominus tamen nulla fere vitæ & morum correctio est, si hæc 12
deficerent auxilia quid obsecro nisi reipublicę euersio expectari
posset? Ponderate potisimũ verba illa, auferet senem, principẽ,
& dabit pueros principes eorum. Ex quo manifestè apparet Dei
esse supplicium prædicatores, prælatos, & principes senes defi-
cere, & hæc munera adolescentibus sine vsu & experientia &
Cicero. de se- quod peius est sine virtute demandari. Cicero plures res pu-
nect. blicas adolescentium temeritate euersas esse affirmat, & senum
prudentia restauratas: & hanc ob causam supremum Romanorũ
consilium senatum appellatum fuisse ait, eò quòd ex senibus cõ
Aristot. 6. staret, quos rerum vsus & experientia prudentes efficit. Ideò
Ethi. 8. c. enim Aristoteles adolescentes ait esse imprudentes, quia rerum

ex-

13 experientia carent. Et Iulius Frontinus duces ait, senes esse de- *Iuli. Front.*
bere, vt prudenter gubernent, milites vero iuuenes, vt fortiter *lib.4.c.1.*
pugnent. Stobeus quoque, Solonis fuisse legem apud Athe- *Stobe.serm.*
nienses refert, vt nullus adolescens ad aliquod consilij genus quã 112.
uis sapientissimus esset, admitteretur. Sed quid gentilium
exempla refero? Nonnè Diuum Ioannem Baptistam, & quod
plus est Christum Redemptorem nostrum, nũquam nisi trigin
ta annos natos prædicare voluisse legimus? cur igitur nos ante
hos annos prædicandi aut confitendi munus exercere audebi-
mus? ab eo certè abstinendum esse monet Diuus Anselmus D. *D.Anſel.in*
Cyprianus & Diuus Thomas. Ex his etiam verbis, *Eccè ego mitto* *D. Luc.3.c.*
ad vos prophetas & sapientes, colligitur sacrorum ministeriorum *D. Cypria.*
munera nõ sponte nostra suscipi debere, sed prælatorũ expectã- *de Ieiu. &*
14 dum esse imperium, & tunc cùm aut illi imperabũt vel certè ele- *tent. Christ.*
cti ab ijs fuerimus, qui eligẽdi potestatem habent, charitas est ea *D.Thom. 3.*
Dei amore recipere, & propriam interdum quietem vniuersa- *p.q.39.art.3*
li animarũ saluti postponere, res est magni meriti. In libro Iu- *Iudicum.9.*
dicum legitur, quòd quia oliua olei sui pinguedinem, ficus fru-
ctus sui dulcedinem, vitis vinum suum deferre noluerunt, vt
arborum regnum acciperent, eò res deuenit vt rhamnus, id est,
[*çarça*], fuerit arborum regina constituta. Quo significatur:
quod quia nonnulli nè quietem suam & spiritualia exercitia de
serant, publica munera recusant; ideò sæpè homines indigni eli-
guntur, qui nocent potiùs quàm prosunt.

Hucusq; de magno Dei beneficio diximus, quo homines af-
ficit, cùm ad eos ministros mittit & sapientia & sanctitate præstã
15 tes. Reliquum nũc est, vt de hominũ ingratitudine dicamus, qui
non solum ex ijs nullam capiũt vtilitatem, sed eos etiã ad extre-
mum vsque spiritum persequuntur, vt significat hoc loco Do-
minus dicens: *Et ex illis occidetis.* Ex tanta crudelitate, quam il-
li in Dei seruos exercuerunt horum sanctitas & virtus inferi
potest, quam tantæ crudelitatis obiectum Deus esse permi-
sit. Cum homini infirmo & imbecillo vena inciditur, monet *Simile.*
medicus vt parum sanguinis detrahatur, periculum enim est
nè vires omnino deficiat. Labores & persequutiones nihil aliud
sunt, quàm sanguinis detractio: & ideò eas Deus ex subiecti qua
litate metitur, quarè cùm Sanctus Iob patientiæ & fortitudinis *Iob.1.*
viribus polleret ideò ille ipse qui sanguinẽ illi Dei permissione

de

detrahere debebat, qui fuit Sathanas, dixit, extende paulu- 16
lum manum tuam & tange cuncta, quæ possidet. Et profectò
omnia illa infortunia, quæ alios debilitassent, Iob nullo erant
detrimento. Diuum quoque Ioannem Baptistam, qui vir erat
perfectissimus, mundi monarchia & Messiæ honore oblato Deꝰ
tentari permisit. Abrahę fidē arduo illo facto, vt est proprij filij
sacrificiū tentauit. Sanctissimam virginem Mariam magno do-
loris ictu vulnerauit, cùm morti suæ adesse, & tot in seipso tor-
menta proprijs oculis spectare voluit. Et hoc illud est, quod
1. Cor. 10. Diuus Paulus ait. Fidelis autem Deus est, qui non patietur vos
tentari supra id quod potestis, sed faciet etiam cum tentatione
prouentum vt possitis sustinere. Ex quo etiam infertur quam
imbecilles in virtute simus, qui si tantillum sanguinis nobis exi-
gua aliqua persequutione aut tētatione detrahitur, statim defici- 17
mus. O miseros Adæ filios! Quid nā esset si accensos ignes, prępa
ratas cruces imminētes capiti gladios videremus? Quod siquis ve
strū petet quonām modo hæc D. Pauli verba intelligenda sint, non
patietur vos tentari supra id quòd potestis? respōdeo verbis illis
Exod. 3. Exodi vbi dicitur ardebat rubus, & non comburebatur. Quomo
dò hoc esse poterat si ille verus erat ignis & rubus combustibilis?
fieri hoc modo potuit, vel Deus rubi vires auxit, aut ignis vires
depressit, vt rubi resistentia minores essent. Idem etiam in ten-
tationibus fit, vel auget Deus iustorum vires vt eas perferre
possint vel tentationum vires diminuit & iustorum viribus
æquat. Quo igitur hominum malitia deuenire poterat? quid prę
stare iniquius quàm Dei seruos & ipsummet Dominum occi-
dere, & ipsismet medicis vitam, quam ab ijs debebant, accipere 18
auferre, & theriacam in venenum conuertere? Hoc vnum est ex
maioribus malis quæ sibi ipsis mali inferre possunt, scilicet, iu-
stos persequi, & muros, qui eos tuebantur, euertere.

Cum autem ait, *Vt veniat super vos omnis sanguis iustus.* Significat
meritas aliquando pœnas daturos, qui quidem loquendi modus
Matth. 27. Hebræis est familiaris, quo etiā vsi sunt illi, qui dixerunt Pilato
2. Reg. 1. sanguis eius super nos & super filios nostros. Et dixit Dauid Ama
lechitæ, qui mortem Saul illi nuntiauerat, sanguis tuus sit super
caput tuū, ideſt, pœna tibi ob sanguinis effusionē debita veniat
suprate. Ait igitur, *Vt veniat super vos omnis sanguis iustus, qui effusus*
est super terram. Eo quod maiorū suorū peccatis tā seuerè à diui

na iu-

19 na iustitia punitis nullum timorem animo conceperant, sed eadem, imo maiori licentia & libertate peccabant. Ex quo supremi iudicis iustitiam colligere possumus qui non solum beneficiorum ingratitudinem, verùm etiam duritiem cordis & obstinationem punit, cùm nihil aliorũ mouemur supplicijs. Et ita cum Daniel regi Balthasar declarauit quid manus illa in pariete scriberet: supplicium scilicet, quod de eo diuina iustitia sumptura erat, inter cęteras querelas, quas Dei nomine eo loco affert, vna est, quia patris sui Nabuchdonosor supplicio nihil profecerat, quẽ Deus superbia tanquam belluã tandiu per syluas errare permiserat: & ideo ait, tu quoque filius eius Balthasar non humiliasti cor tuum, cùm scires hæc omnia: sed aduersum dominatorem cæli eleuatus es; idcircò missus est articulus magnus, qui scri- *Daniel.5.*
20 psit hoc, quod exaratum est.

Ait autem Dominus, *A sanguine Abel iusti vsque ad sanguinem Zachariæ filij Barachiæ, quem occidistis inter templũ & altare.* Vbi apertè declaratur quomodò Deus iustorũ causam propriam efficiat. Nunquam Abel de fratre suo Cain questus est, & ita Dominus non dixit ad Cain, frater tuus clamat ad me, sed vox sanguinis fratris tui clamat ad me: vt dixit etiam Habacuc, lapis de pariete clamauit, & lignum quod inter iuncturas ædificiorum est, respõdebit. Vbi non dixit eos quibus lapides & ligna, per vim erant ablata clamare, sed ipsosmet lapides & ligna. Quòd si has voces audit Deus, quãtò magis eorum voces audiet, qui iniuria afficiuntur? De Zacharia apertè legitur cùm moreretur hæc dixisse, videat Dominus & requirat. Et vt intelligatis crudeli- *Gene.4.* *Habac.2.* *2.Para.24.*
21 tatem, qua hic Zacharias occisus est, sciendum est, quòd in libro quarto regum legitur, Athaliam crudelissimam & impijssimam Ochoziæ matrem mortuo filio omnes regios filios & nepotes occidi iussisse. Solus Ioab adhuc infans vnà cum nutrice liber euasit, quem Ioiada summus sacerdos, & regis mortui gener secreto in templo alij iussit: & tandem cùm opportunum tempus visum est, eum populi consensu regem creauit, & Athalia iuxta regis palatium interfecta est. Mortuo Ioiada, rex & principes omnes idololatræ esse cæperũt, quos cùm Zacharias filius Ioiadæ sacerdos, & ipse diuino spiritu motus reprehẽderet regis iussu à populo eò ipso in loco lapidatus est, vbi eius pater ipsum regem ab Athaliæ violentia & furore defenderat. Quarè *4.Reg.11.* *2.Paral.24.*

eo

eo in loco sancta scriptura ait, Non est recordatus Ioas rex 22.
misericordiæ, quam fecerat Ioiada pater illius secum: sed in-
terfecit filium eius. Quod scelus diuina iustitia non modò æter
no alterius vitæ supplicio sed hic quoque punire voluit. Nam
vt eo in loco refertur cum euolutus esset annus surrexerunt con-
tra eum serui sui, & occiderunt eum in lectulo suo in vltionem
sanguinis Zachariæ. Credite dilectissimi plurima à Deo flagella
Gene. 42. immitti ob huiusmodi violentias, quæ iustis fieri solent. Hoc in-
tellexerunt filij Iacob cùm dixerunt, meritò hæc patimur, quia
peccauimus in fratrem nostrum. Quibus dixit Ruben, nun-
quid non dixi nobis, nolite peccare in puerum, & non audi-
stis me? en sanguis eius exquiritur. Et quamuis interdum pro-
pter occulta diuinæ suæ prouidētiæ iudicia simulat tūc cū homi-
nes minus id cogitant pœnas repetit peccatū illud crudelitatis, 23
1. Reg. 12. quod Amalechitæ quadringētis annis anteà cōmiserant, iussit
Deus à Saule puniri. O magnam hominum stultitiam, qui quod
præsens non vident supplicium nunquam venturum esse existi
māt. Ita infœlix illa Babylonia existimabat, quæ dicebat in cor
de suo sedeo regina, & vidua non sum, & luctum non video.
Apoc. 18. De qua statim ibi dicitur, ideò in vna die venient plagæ eius,
mors, & luctus, & fames & igne cōburetur, quia fortis est Deus
qui iudicabit illā. Et qui eam videbunt dicent, væ, væ, ciuitas illa
magna Babylō quoniam vna hora venit iudicium tuum. Hoc si
cogitares ô infœlix peccator, cùm peccare vis, non te ita temerè
simile. præcipitares, vt facis. Qui in diuersorio sedet lætus & hilaris co-
medens & bibens, quantumcunq; libuerit, quamuis nihil de sum
ptibus cogitet, quicquid tamen insumitur, diuersorij Dominus, 24
diligenter notat, neq; eū discedere sinet, nisi prius vel minimum
quadrantem persoluat. Ita quamuis tempus vobis à Deo ad pœ
nitentiam datum in lasciuias, in ludos, & in alia sexcenta scelera
insumatis, non ideò tamen Deum vestrum obliuisci existime-
tis; sed diligenter omnia spectat, & notat, & omnium suo tem-
Psalm. 38. pore rationem exiget. Et ita ait Dauid. Imperfectum meum
viderunt oculi tui, & in libro tuo omnes scribentur. Quam
obrem qui iniuria aliqua affecti sunt, ignoscant quàm pri-
mum, neque vlcisci se studeant; quia siqui eos iniuria affe-
cerint iniustitiæ suæ pœnitentiam non fecerint, cum minus
Deut. 32. cogitabunt, Deus vlciscetur. Qui ait, mea est vltio, & ego retri-

buam

25 buam eis in tempore, vt labatur pes eorum; iuxta est dies perditionis, & adesse festinant tempora, iudicabit Dominus populum suum.

Amen dico vobis, venient hæc omnia super generationem istam. Hoc factum esse manifestissimè patet, cùm iam per mille & quingentos & octoginta annos Hebræorum gens infidelitatis & crudelitatis suæ pœnas dent, qua Dominum & eius seruos tot tormentorum generibus necauerunt. Dixit illis Deus in pœnam idololatriæ, seruient omnes gentes istæ Regi Babylonis septuaginta annis. Et seruitus illa pœna idololatriæ fuisse dicitur Regis Manasses. Et verum est Deũ peccata alia alijs grauius punire, nõ aliã ob causam, nisi quia grauiora sunt, peccatum illud idololatriæ, septuaginta annorũ seruitute puniunt. Hoc autẽ tot annorum ser- 26 uitute tot flagellijs, tot iniurijs, tot ignominijs punit. Sequitur igitur hoc idololatriæ peccato maius sine vlla cõparatione fuisse. At nullum inueniri potest grauius idololatria, nisi Deum occidere: ex quo quãuis nullum aliud esset argumentum, satis apertè conuinci Iudæi possunt, hominem illum quem occiderunt verũ fuisse Deum. Sed plurimum hoc loco notandũ est, quòd non ait Dñs quia me occidetis, venient hæc omnia super generationẽ istam; sed *quia occidis prophetas, & lapidas eos qui ad te missi sunt.* Et qui ad te mittentur. In quo ineffabilis Dei bonitas apparet, qui proprias iniurias obliuisci videtur, eas verò quæ amicis suis fiunt vlciscitur. Ita eos æstimat, & amat & damna quæ illis inferuntur propria existimat, & vt talia punit. Quamobrem dixit Moyses, armate ex vobis viros ad pugnam, qui vltionem Domini expe- *Num.* 21. 27 rere possint de Madianitis. Vltionẽ Domini vocat, vt intelligatis Deo vos iniuriam facere cum proximos vestros læditis: & tunc maximè cũ eos ad peccandũ prouocatis, vt fecerãt Madianitę. Iã verò me cũ vna dilectissimi cõsiderate quãta cũ commiseratione pijssimus Iesus de supplicio Hierusalẽ loquatur. Quãuis verbis pietate plenis appellat, Hierusalem, Hierusalẽ, quæ occidis prophetas.

Quoties volui congregare filios tuos, quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas, & noluisti? O clementiam infinitam! o summum amorem! o pietatem Dei immensam, qui se gallinæ comparat nam inter cæteta omnia animalia gallina magnum amoris & pietatis affectum erga pullos suos ostendit, ita vt cum ijs se tanquam

Hier. 25.

4. *Reg.* 21

infirmam faciat, & vocem mutat, & colorem quasi se in illorum 28
infirmitate cõmutet, ô Christe, vere hominũ amator qui tãquam
Cant. 5. gallina infirmitates nostras & dolores suscepisti, & cùm esses (vt
dixit sponsa) candidus & rubicundus, electus ex millibus, faciem
Matt. 11. tuã palli dãreddidisti, Et ita mutatus & fœdatus cruci affixus es,
ex qua pullos tuos pijs vocibus vocas dicens. Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos. Eia igitur Christiani, huc tanquam pulli accurrite, & ad sanctissimas gallinæ huius alas confugite, si eius misericordia & fauore protegi vultis. Nolite eius voces contemnere cogitantes quidnam illis comminatus sit, qui eius protectionem recipere noluerunt, Ecce (inquit) *Relinquetur vobis domus vestra deserta*. Hæc est diuinæ protectionis contemptorum pœna cuius magnitudinem Deum magno cum affectu rogate vt vobis declaret, nè post hac ti- 29
more saltem deterriti hac in re peccetis. Hac gallinæ comparatione docet diuinus magister quàm suaues, quàm mansueti
Eccles. 4. & pij prælati & Domini esse debeant erga subditos, & inferiores scilicet, tanquam gallina erga pullos suos non Leo esse debes vt monet Spiritus sanctus dicens. Noli esse sicut Leo in domo tua, euertens domesticos tuos, & opprimens sub-
Gene. 9. iectos tibi. Neque vt Taurus, qui hunc arripit, illum dimittit, & quot potest omnes cornibus vulnerat. Noe & filijs suis dixit Deus, terror vester ac tremor sit super cuncta animalia terræ ideſt, rigore & timore cum bestijs vtendum est, vt vobis
Matt. 20. obtemperent. Homines verò rationis participes amore regendi sunt. Et discipulis suis dixit Dominus, scitis, quia prin- 30
cipes gentium dominãtur eorum, & qui maiores sunt potestatem exercent inter eos non ita erit inter vos. Gentiles tyrannos esse & crudeles nihil mirum est, at verò Christianos mansuetissimi agni Iesu Christi sectatores, illum in mansuetudine vt in cæteris omnibus virtutibus imitari debent. Vitæ vestræ perfectio subditorum flagellum sit, & eos mode-
1. Petr. 5. stia vestra refrænet. Hoc glorioſus Apostolus Diuus Petrus præclare docet, Pascite (inquit) qui in vobis est gregem Dei, prouidentes, non coactè sed spõtaneè secundum Deum, nec turpis lucri gratia, sed voluntariè, neque vt dominantes in cleris, sed forma facti gregis ex animo, & cùm apparuerit princeps pastorum, percipietis immarcescibilem gloriæ coronam.

31 O verba Diuina, & digna quæ in prælatorum & principum cordibus imprimantur. Non coactè (inquit) sed forma facti gregis, nec vt dominantes. Quòd si faciem vt Moyses cornutam habetis, velo eam obtendite, hoc est, si naturaliter iracundus es, seuerus & grauis, vim aliquomodo naturę facias, & humanior fias hoc enim est velare faciem, nè subditos cornibus deterreas, ita vt ad te in suis necessitatibus accedere non audeant. Isaiam Deum sibi dixisse refert, vade ad Sobnam præpositum templi, & dices ad eum. Quid tu hîc, aut quasi quis hîc? quia excidisti tibi hic sepulchrum, excidisti in excelso memoriale diligenter in petra tabernaculum tibi. Ecce Dominus asportari te faciet sicut asportatur gallus gallinaceus, quasi pilam mittet te in terram latam & spatiosam, ibi moriertis, & vocabo seruum 32 meum Eliachim, & induam illum tunica tua, & potestatem tuam in manu eius, &c. O male prælate (ait Deus) qui magnum tibi sepulchrum ideſt, magnam domum ædificasti, ita vt rectè appellari possis [*Capon en caponera*] Asportabit te Deus vendendum in Babyloniam tanquam gallum gallinaceum, & alium tibi successorem dabit, qui pater sit, tu enim tyrannus es, non pater. Videtis fratres supplicium, quo hominis huius crudelitatem Deus puniuit: qui cùm prælatus esset piùs pater non erat. Et ideò patres mei & Domini alieno exemplo discite nè vos Deus in hac & in alia vita puniat. Sed animaduertere vos æquum est quod patris & prælati muneri maximè conuenit, cum subditorum dissolutio & durities postulat, rigore & seueritate vti, cuius enim prælati patientia & 33 modestia ad subditi proterui, & inobedientis mores emendandos sufficiat. Aristoteles ait, quòd actus actiuorum sunt in patiente dispositio: hinc videmus plurimos prælatos benignos, & mansuetos subditorum immodestia asperos factos esse & seueros. Quis Moysem (de quo dicitur, erat Moyses vir mitissimus super omnes homines, qui morabantur in terra) quis (inquam) cum tot hominum seueriſsimum fecit homicidam, nisi subditorum malitia? Quis eius successorem Iosue è patre & duce Dei exercitus terribilem fecit interfectorem nisi subditorum inobedientia? Quis mansuetudinẽ Dauid, qui dicebat, memẽto Dñe Dauid & omnis mãsuetudinis ei⁹ intantum rigorem mutabit, vt mortis tẽpore, cùm iã animã Deo

Isai. 22.

Arist 2. de anima.

Num. 12.

Exod. 32.

Iosue. 7.

esset, redditurus testamentum humano sanguine infecerit, iubens 34
Ioab & Semei occidi; nisi subditorum malitia? Quis tandem agnum illum mansuetissimum Iesum Christum Dei filium in leonem iratum mutauit, cùm vendentes illos & ementes è templo eiècit: nisi subditorum malitia? Quapropter qui subditi sumus, quantum in nobis est curare debemus nè nostra immodestia prælatorum modestia abutamur: sed tanquam pulli mansueti & mites eorum exemplo & virtute nos quasi quibusdam alis protegamus: & ita tam prælati quam subditi plurimum in virtute proficiemus. Et hic gratiam consequemur, qua acquiritur gloria, Ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

3. Reg. 2.

Matt. 21.

In festo Sancti Ioannis 1
Euangelistæ
CONCIO PRIMA.

Dixit Iesus Petro, Sequere me, conuersus Petrus vidit illum discipulum, quẽ diligebat Iesus, &c. Ioan. 21.

EX pluribus & magnis miserijs, quæ inter homines sunt, vna est quod cùm se ad aliquã dignitatem ascendisse videt statim eorum, qui inferiores remanẽt, obliuiscuntur, cùm contrarium omnino faciendum esset, quia cùm Deus aliquem ad nobiliorem statum excitat æquum 2
est, vt ille cogitet, non sua tantum causa hoc fieri: sed vt ijs, qui in paupertate remanent opem ferat. Sciebat Deus famem, quæ futura erat in terra Chanaan, quarè misit anteà Ioseph in Ægyptũ, & cùm ad eam, quam sæpè audiuistis dignitatẽ, extulit. Quã de causa? Ipsemet dixit: pro salute vestrã misit me Deus ante vos in Ægyptum. Et paulò inferius, præmisit me Deus vt reseruem ni super terram, & escas ad viuendum habere possitis. Præuidit Deus, quantæ afflictionis Hebræis causa futura erat malitia Aman, & ideò diuina sua prouidentia fecit, vt Esther Regi Assuero placeret, & in legitimã vxorẽ ab eo reciperetur. Cur? vt scilicet, ad regiã dignitatẽ excitata afflictis mederetur. Ita ad eã

Gene. 45.

scripsit

3 scripsit Mardochæus his verbis. Nè putes quòd animam tuam tantum liberes, quia in domo regis es, si enim nunc silueris per aliam occasionem liberabuntur Iudæi, & tu & domus patris tui peribitis. Et quis nouit vtrum idcircò ad regnum veneris, & in tali tempore parareris? Cùm plures pueri hortum aliquem ingrediuntur, qui inter eos corporis agilitate præstat in arborem ascendit vt poma decerpat: æquum nè esset, vt ille, qui ascendit cæterorum qui ad arboris radicem expectant obliuisceretur: & sibi tantum poma colligeret? O magna iniquitas, & inhumanitas homines in magno aliquo & opulento statu positi cæterorum, qui in magna versantur necessitate, obliuiscantur: & ipsi soli opulẽtia illa & abundantia frui velint. Montium nix solis percussa radijs & eius liquefacta calore ad valles & ima loca descendit, & 4 ea irrigans fertiliora reddit: quòd si non liquescit signum est solis reflexione non calefieri, sed frigore congelatam obdurasse. O diuites & potentes huius sæculi credite, quòd si ad valles, idest pauperes liquefacti non descenditis, vestra illis bona communicantes, signum est non obscurum corda vestra, diuini amoris radijs calefacta non esse, sed peccatorum frigore gelasse. Hoc est argumentum efficacissimum Diui Ioannis, cùm ait: In hoc cognouimus charitatem Dei, quoniam ille animam suam pro nobis posuit, & nos debemus pro fratribus nostris animas ponere. Sed quomodo animam pro eo quis ponet, cui neque ea quæ illi superest pecunia succurrit? Et ideò paulò inferiùs addit, qui habuerit substantiam huiusmodi & viderit fratrem suum necesse habere, & clauserit viscera sua ab eo, quomo- 5 dò charitas Dei manet in eo? quomodò diues, qui clausa sic habet viscera perspicuo hoc argumento non contremiscit.

Esther. 4.

Simile.

Simile.

1. Ioan. 3.

Ex hoc sancti Euangelij initio Diui Petri magnanimitas apparet, qui in suprema illa dignitate positus, & Christi vicarius factus, non ideò tamen amicisui Diui Ioannis obliuiscitur, imò Dominum interrogat dicens: *Hic autem quid?* Quasi diceret, Domine, Cùm mihi munus hoc dederis eminentissimum, tuo huic dilecto quid dabis? Non ignoro tamen alios aliter sentire, quòd nimirum cùm Dominus interrogauit Petrum, diligis me plus his? Respondit, etiam Domine, tu scis quia amo te. Cui Dominus: Pasce agnos meos. Quibus verbis ei summi Pontificatus dignitatem tradidit, in qua nullum admittere socium Diuus

Ioan. 21.

Petrus voluit, sed amorem sequi ad eam necessarius erat habere constantissimè profitebatur. Quare tunc non dixit, hic autem quid? At verò cum dixit Dominus, sequere me scilicet, per mortem, tunc interrogauit, Domine, hic autem quid? Num tuus hic dilectus te quoque per mortem sequetur? Ex quo videtur in labore socios voluisse, non in dignitate. Sed hoc reuera de Diuo Petro mihi persuadere non possum, qui diuino amore & charitate incensus erat. Commune tamen hominum peccatum esse fateor, qui malorum socios habere solatium esse existimant, bonorum verò socios ferre non possunt. At non ita Sponsa illa sanctissima, quæ cum ad tantam dignitatem peruenisset, vt à Rege in cellaria sua introducta esset, quod erat cordis intimum: & cum dixisset, Dilectus meus mihi & ego illi, mutuum significans amorem, socias mox inuitat, vt secum vnà sponso & dilecto suo perfruantur dicens. Egredimini filiæ Sion, & videte Regem Salomonẽ in diademate, quo coronauit illum mater sua. Sed cur benedicta sponsa sponsum tuum tanta cum liberalitate ostendis? an non times vt cæteræ mulieres eius pulchritudine captæ eius amorem expetant? Terrenæ & rusticæ cogitationes istæ sunt. At meus sponsus diuinus est, & cœlestis, non terrenus, qui vt vnam amet cæteras odisse debeat. Omnes cœlestis hic sponsus amat, neque ob vnius amorem alias minus amat. Omnes summè diligit, & tamen ego non ideò minus dilecta sum: & ita omnes eũ amare volo, omnes eius pulchritudinem videre. Egredimini egredimini, & videte Regem Salomonem, omnes eum amate. Quantò magis quis amat Deũ, tantò magis ab omnibus eum amari vult. Hæc est iustorum consuetudo vt omnes prosperitatum participes: aduersitatum verò expertes esse velint. Imonè cæteri labores ferant eos ipsi suscipiunt, & præferunt, & ita suis vestibus aliorum corpora contegentes ipsi nudi remanent: vt pauperum fami succurrant, suum sibi cibum detrahunt: vt peregrinus itineris labore defatigatus in molli lectulo requiescat, ipsi humi iacent. Sunt enim vt ait Diuus Paulus, Necessitatibus sanctorum communicantes, hospitalitatem sectantes, & tandem, vt idem Apostolus dixit vsque in hanc horam esurimus, & sitimus, & colaphis cædimur, & instabiles sumus. Vel vt alij verterunt, incertis vagamur sedibus, propriam domum non habemus. Hæc omnia libentissimè per-

Cant. 3

Roma. 12.

1. *Cor.* 4.

9 perferebant, vt proximos ſuos laboribus liberarent æternis.

Denotat prætereà hæc Diui Petri interrogatio, *Domine hic autem quid?* Curioſitatem quandam, qua homines aliena curare ſolent. Nam cùm à Chriſto, Redemptore noſtro Diuus Petrus vocaretur conuerſus diſcipulum quem diligebat Ieſus, reſpexit, & quid illi faciendum erat interrogauit. Hoc ipſum, qui à Deo vocantur præſtare ſolent. Vixiſti omnes vitæ tuæ annos in peccatorum cœno: vocauit te Deus ad pœnitentiam, & vix te triduo in virtute exercitaſti, & omnes tuæ curæ & cogitationes ſunt de illis agere, quos à tergo te reliquiſſe putas, cur ille non idem quoque faciet? Cur non hanc ſibi viuendi rationem eliget? quid illi miſero fiet? Stul-
10 te & inepte quid ad te? *Tu me ſequere* ait Dominus. Quiste in hac lite iudicem fecit, nonnè ad me hominum cura pertinet? Tu quis es qui iudicas alienum ſeruum? Domino ſuo ſtat aut cadit. Stabit autem. Potens eſt enim Deus ſtatuere, *Rom. 14.* ait Diuus Paulus, pro eo potiùs Deum orare & obſecrare debes, & ſi res poſtulat fraternè corrigere debes de vita autem & moribus eius ſollicitus ne ſis. Hoc deplorabat Dauid dicens: Et lumen oculorum meorum & ipſum non eſt mecum. Quibus ver- *Pſal. 37.* bis non ſe cęcum eſſe neque oculorum lumen amiſiſſe ſignificat: ſed oculorum ſuorum lumine aliena non propria ſpectare, & ſui ipſius cognitionem amiſiſſe. Magnum profectò malum eſt vt ea cognitione, quam Deus nobis, vt nos ipſos cognoſceremus dedit, in aliorum peccatis cognoſcendis vtamur. Hinc enim
11 virtutem ſe amiſiſſe fatetur Dauid dicens: dereliquit me virtus mea, & lumen oculorum meorum non eſt mecum, particula enim illa (&) denotat cauſam. Quaſi diceret, quia lumen, &c. Sed plurimum hoc loco notandum eſt, quòd cum de ſe ipſo D. Ioan. Euãgeliſta loquitur non ait ſimpliciter, vidit illũ diſcipulũ, qui vocabat Ioãnes, ſed magno verborũ ambitu vſus eſt dicẽs: *vidit illũ diſcipulum quẽ diligebat Ieſus, qui & recubuit in cœna ſuper pectus eius.* Iactãtia alicui videri poſſet, hæc de ſe ipſo referre, & maior humilitas fuiſſe ea tacere, & alteri euangeliſtę dicenda relinquere. Sed tamen nulla hic poteſt eſſe iactantiæ ſuſpicio, Primò quia non ſeruitia hîc refert, quæ Chriſto Redẽptori noſtro fecerat ſed beneficia, quæ ab eo acceperat tanquam gratus & memor. Secundò

quia licèt seruitia referret ea iustus beneficia esse reputat. Sãctis- 12
simum verò exercitium est, diuina beneficia sempet habere ob
oculos, de ijs sæpè loqui & agere: ita enim diuinis amor in nobis
Leuit. 6. solet excitari. Iubebat Deus, ignis in altari semper ardebit, quem
nutriet sacerdos subijciens ligna manè per singulos dies. Ignis
est iste perpetuus, qui nunquam deficiet in altari. Quo signifi-
cauit vnum ex præcipuis exercitijs, quibus Dei seruus occupari
debet, vt amoris ignis in cordis sui altari perpetuus sit, est ligna
quotidiè subijcere, quæ sunt accepta beneficia singulis diebus
imo etiam singulis horis & momẽtis in memoriam reuocare, &
ex abundantia cordis os loquitur, nam ex beneficiorum memo-
ria & cordis gratitudine, oris nascitur pronunciatio. O quàm di-
uersa vita nostra esset ab ea, quam viuimus, si hæc assiduè cogi-
taremus. Nam non solum amoris ignis in nobis accenderetur, 13
verùm etiam ex hac gratitudine promptitudo quædam nasce-
retur in Diuinæ legis executione. Hanc ob causam cùm Deus
Hæbræo populo legem dare voluit initio legis hęc verba posuit
ego sum Dñs Deus tuus, qui eduxi te de terra Ægypti de do-
mo seruitutis, & hoc posito statim præcepta subijcit dicens: Non
habebis Deos alienos, &c. Prius in memoriam reuocat collata
beneneficia, vt intelligant quanta cum diligentia legem illam
seruare debeant, quia quem accepta beneficia non mouent, quid
Exod. 16. mouebit?

Hanc etiam ob causam iussit vt Manna, quo eos per tot
annos aluerat vnà cum legis tabulis in arca seruarent: vt illius
beneficij memoria intelligerent homines, quanta cum cura le-
gis essent præcepta seruanda. Ideò enim Manna & legem 14
idest, beneficium & id quod iubebat vnà esse voluit. Mag-
nas gratitudinis laudes in sacra Scriptura inuenietis, & ex præ-
cipuis vna ea esse videtur clauem quandam esse Diuinæ mi-
sericordiæ, quam si consequi vultis omnium beneficiorum
quæ ab eo accepistis grati estote, idest, omnium quæcunque
Psal. 126. habetis, & conseruationis illorum. Quod optimè notauit
Dauid dicens. Nisi Dominus ædificauerit domum, in va-
num laborauerunt qui ædificant eam, ædificare domum in
sacra Scriptura est, domum dare vnà cum vxore, familia, &
Deut. 25. diuitijs, vt in Deuteronomio, sic fiet homini qui non ædifi-
cat domum fratris sui, & de obstetricibus, quæ timuerunt
Deum

15 Deum dicitur. quòd ædificauit eis Deus domos. Ita hoc loco, nisi *Exod. 1.*
Dominus ædificauerit domum significat: si Deus non daret nobis domum, vxorem, filios, & cætera bona omnia, quæ possidemus, nihil horum haberemus: Et nisi Dominus custodierit ciuitatem frustra vigilat qui custodit eam, id est, nõ solum dat nobis bona, sed etiam conseruat, & nisi ea ipse conseruaret: statim perirent. Deo igitur pro omnibus gratias agite, & hac gratitudinis claue Dei cor aperietis, vt maiora etiam beneficia conferat. Hoc faciebat Dauid qui ait: Ego autem semper sperabo, & adijciam *Psal. 7.*
super omnem laudem tuam, id est, semper noua sperabo beneficia, quia ob vetera tibi gratiam habeo. O quantũ in hac gratitudinis virtute antiqui illi patres floruerunt, qui non solum, si quid à Deo accepissent, sed si quid eis ab illo promissum esset, gratos se
16 ostendebant. Et ita cùm dixisset Dominus Abrahæ: Semini tuo *Gene. 12.*
dabo terram hanc. Statim subdit sacra Scriptura: Qui ædificauit ibi altare Domino, vt scilicet, gratias pro accepta promissione ageret. Nunc verò quam ingrati sumus, non tantùm ob promissiones, sed ob ipsa etiam munera & beneficia. Et ita quæ prodesse nobis deberent, nostra culpa maioris sunt detrimẽti causa. Capilli, quibus Absalon nihil habebat pulchrius, mortis ei causa *1. Reg. 18*
fuerũt. Nam eò quòd ijs abusus erat, ideò diuina iustitia eos ipsos mortis suæ esse voluit instrumentum. Ita etiam accidere solet, vt id quod pulchrius & præstantius est inter naturæ bona, ingeniũ scilicet, scientia, generis nobilitas, corporis pulchritudo, & vires, quæ omnia Dei beneficia sunt: eò quòd ijs sæpè abutamur, temporalis nostræ destructionis, & æternæ condemnationis in-
17 strumenta sint. Ideò Diuus Paulus, cùm monuisset homines, vt plurib⁹ se virtutibus ornare studerent, ait: Super omnia autem *Coloss. 3.*
hæc charitatem habete, quod est vinculũ perfectionis, id est, perfectissimum, & pax Christi, exultet in cordibus vestris, in qua & vocati estis in vno corpore, & grati estote. Hęc tria eos super omnia habere iubet.

Hanc ob causam glorioſus Euangelista in diuinis beneficijs recensendis nimius aliquo modo, si dici potest, esse videtur. Sed dicet aliquis, optima quidem arrogantiæ excusatio hæc, quam attulisti videtur esse: sed quæ inurbanitatis afferri poterit excusatio, qua vsus est cùm supra pectus Domini in cœna recubuit? vt priuilegium Diuo Ioanni Baptistæ concessum fuit, vt sanctis-

simum Iesu Christi caput in baptismo tangeret; & tamen de eo 18
dicitur: non audebat tangere sanctum Dei verticem; sed cum cla
Matt.14. more & tremore dicebat: Sãctifica me Saluator, nam ego à te debeo baptizari, & tandem tangere illud voluit. Nam vt priuilegio quàm vt obedientia singularis esset. Concessum etiam est sanctæ illi peccatrici Magdalenę, vt diuini illius medici pedes tangeret, qui peccata curabat: & suo vtens priuilegio, à tergo magna cũ humilitate accessit, vt sanctissimos illos pedes lachrymis suis rigaret, & capillis suis detergeret. Diuo Thomæ iussit Dominus sacra sua vulnera tangere, vt quæ in eo erant infidelitatis vulnera curarentur. Tremens S. Apostolus obtemperauit, & statim eius diuinitatem cõfessus est, dicens: Dominus meus, & Deus meus. O rem admiratione dignam, eò quod cæteris vt singulare priuilegium concessum est, & quo cæteri tanto cum timore & vene- 19
ratione vtuntur, sanctus hic discipulus tanta cum audacia, & nulla humano iudicio veneratione vtens super pectus illud sanctissimum in cœna recumbens. Sed respondeo dilectissimi diuinas vrbanitates ab humanis diuersissimas esse. Immodestum & inurba
Psal.30. num dictum illud videtur Dauid: Propter nomen tuum deduces me. Quis enim regi dicere auderet, Dñe deduc me obsecro, illuc enim proficisci volo. Impudens & inciuilis, nonne satis tibi est, vt Rex seruum suũ mittat qui te ducat, sed ipsummet Regẽ, Ducem tibi postulas? At quanto maior impudentia erit hoc à Deo petere? Nonne Angelum aliquem qui se deduceret petere potuisset? Et tamen nulla hæc fuit impudentia, quia vt dixi, spirituales vrbanitates à mundanis diuersæ sunt. Humanæ vrbanitatis præcepta sunt, vt serui se dominis suis seruire offerant, & si do 20
mini ipsi seruire voluerint, vt serui hoc non permittant. At verò aliud spiritualis vrbanitas iubet, non enim Deo seruire debes, nisi tantum in ijs rebus quæ Deus imperabit: & si Deus ipse seruire voluerit, eius seruitium recipere magna cum synceritate de
Matth.8. bes. Scriba quidam ad Christum Redemptorem nostrum accessisse dicitur, dicens: Magister, sequar te quocunque ieris, & dicit ei Iesus: Vulpes foueas habent, & volucres cæli nidos; filius autem hominis non habet vbi reclinet caput suum. De alio autem refert Diuus Lucas, cui quamuis non accederet, dixit Dominus, sequere me. Ille autem dixit, Domine permitte mihi primũ ire, & sepelire patrem meum. Neque tamen eum Dñs ire permisit,

dicens

21 dicens: Sine vt mortui ſepeliãt mortuos ſuos. Quid hoc eſt? eum qui ſponte accedens, eum ſe ſequuturum eſſe aſſerit, dimittit; & eum qui ſe excuſat, inuitat? Qua in re ſignificatur plurimos Deo ſeruire velle in eo ſtatu & officio, ad quod eos ipſe nõ vocat, neq; in eo eorũ ſeruitium recipere vult. O quot religioſam, aut clericalem vitã elegerunt, non tã Dei ſpiritu, quã propria volũtate impulſi, qui quidem ſi vxorem duxiſſent & filios procreaſſent, boni in eo ſtatu fuiſſent, & tamen mali eccleſiaſtici ſunt.

Alij qui ad religionis ſtatũ idonei eſſent, matrimoniũ malũt nulla ad illud Dei inſpiratione vocati, & ita peſſimi in eo ſtatu ſunt. Vnum ex præcipuis Chriſtianæ Reipublicæ damnis, vnde plurima naſcuntur hoc eſſe exiſtimo; neq; me falli puto, nimirũ quia nos plurima ſponte noſtra eligimus, neque antea delibera-
22 mus, an ad illa nos Deus vocet. Cum Deus Pater ſit omniũ piiſſimus, tam fortis, quàm infirmi curam gerit, & quæ vnicuiq; neceſſaria eſſe videt, ea ſuppeditat; & ita cum de virginitate D. Paulus loqueretur, ait: Volo autẽ omnes vos homines eſſe ſicut me 1. Cor. 7.
ipſum, ſed vnuſquiſq; propriũ donum habet ex Deo, alius quidẽ ſic, alius verò ſic. Notate, vt optabat Apoſtol⁹, quantũ in eo erat omnes eſſe continentes, vt ipſe erat, ſed tamen fieri hoc nõ poſſe ait, quia non omnes ad hunc ſtatum vocat Deus. Nam te qui infirmus es ad matrimonij ſtatũ elegit, quia religionis labores ferre non poſſes, neq; tua inclinatio quæ laſciua eſt tibi ad eos perferendos adiumento eſſe poſſet. Et ita ait eo loco D. Paulus: Sinõ ſe continẽt nubant; melius eſt enim nubere, quã vri. In hoc ſtatu pacificè viuas, fidem vxoris ſerues, filios optima morum diſcipli-
23 na educes, familiã tuã prudenter regas, omnes Dei timorẽ & verbis, & exẽplo doceas, & ita ſaluari poteris, quia hæc tua vocatio eſt. Hinc D. Paulus paulò inferius ait: Vnuſquiſq; in qua vocatione vocatus eſt in ea permaneat. Tu verò qui robuſtus es, & naturali inclinatione caſtus, ad religionẽ vocaris à Deo, noli tardare, ſed ſanctam hanc vocationẽ quam primũ exequere, & eo quo incepiſti ſpiritu perſeuera. Peſſima profectò electio eſſet, ſi matrimonio idoneus, religioſus fieret, & è cõtra, nulla naturæ, nulla cõplexionis, & corporis habitudinis nulla diuinarũ inſpirationũ habita ratione, nulla prius adhibita diligentia ſacramentorũ, ſcilicet, receptione conſcientiam ſuam purificans, & à Deo efficaciter petens, vt id ſibi inſpiret quod plusilli gratum futurum ſit.

Quamob-

Quamobrem cùm dicat Diuus Paulus: Vnusquisque proprium 24
donum habet ex Deo signum est, quod cum donũ Dei sit in sta-
tus electione & deliberatione non errare, necessarium est hoc à
Deo vehementissimè & magna cum animi puritate petere. Fie-
ri enim potest vt in peccatorum tuorum pœnam eum à te statũ
eligi Deus permittat qui naturæ tuæ minimè cõuenit. In alijs lo-
cis ad artes eos tantum admittere solent qui naturalem ad eas ha-
bent inclinationem, & ita in artibus præstant, quia natura ma-
gnum arti adiumentum afferre solet. Verùm, quia is, qui ad suto-
ris artem naturalem habet inclinationem, sæpè pictor efficitur, &
è contra: ideò fit, vt mali artifices euadant. Sed maior etiam incli-
natio necessaria est ad eum statum quem sibi quisque debet eli-
gere: & ideò maiori etiam consideratione & deliberatione opus
est. Ea igitur ratio cur Diuinus Magister eum qui sponte se se 25
obtulit, dimisit; quia quamuis tunc illud non mala intentione op
tabat: ipse tamen scrutator cordium superbiæ in eo, vel ambitio-
nis, vel malitiæ inclinationem, minimè ad eum statum idoneam
Luc. 9. cognouit: & ideò respondit: Vulpes foueas habent, &c. Quasi di-
ceret, vulpium foueas non habeo, id est, malitiosorum & callido-
rum hominum: neque volucrum nidum, id est, superborum ho-
minum qui ad dignitates volare & ascendere cupiunt. Alium ve
rò qui se non offerebat, vocauit; eò quòd cordis intimum pene-
trans, plus quam ipse de se sentiret, posse intelligebat, & hoc mo
do intelligendum est, quod initio dicebam Deo seruiendum esse
in illis tantum rebus, in quibus nos illi seruire vult. At è contra, si
nobis ille seruire velit, permittere debemus, & assentiri. Nam si
aliter fiat, audite quàm seuerè Diuum Petrum lauari ab eo recu- 26
Ioan. 13. santem reprehenderit, dicens: Nisi lauero te, non habebis partem
mecum. Et quoniam Dauid optimè sciebat Deum, & illi, & suis
omnibus ductorem esse velle: ideò non solum hoc ab eo seruitiũ
recipit, verùm etiam illud ab eo magna cum reuerentia & humi-
litate petit, dicens: Propter nomen tuum deduces me. Et glorio-
sus Euangelista, Diuus Ioannes non ignarus diuinæ huius vrba-
nitatis hoc à clementissimo Magistro seruitium recepit, qui san-
ctissimum suum pectus præbere voluit, vt in eo discipulus re-
quiescens cordis sui secretarius fieret. Nam cum in vltima illa cœ
na de grauissimis rebus cùm eo agere vellet, ne verba & tempus
insumerẽtur, iussit caput ibi eum reclinare, vt dũ corpus somnũ
caperet,

27 caperet, & quiesceret, anima diuina cordis secreta videret. Erit a vt D. August. ait: Fluenta Euangelij de ipso dominici pectoris fon te potauit, quibus vniuersum orbem irrigauit. Nos verò post hac dilectissimi, cum sciamus Deum nobis seruire velle ne recuse- mus eius seruitia, sed ea efficacissima oratione petamus, & pro- fundissima humilitate recipiamus. *D. Augu stinus.*

Res autem est cõderatione digna, quòd cùm sanctus hic Apo stolus magnis à Deo priuilegijs ornatus esset, solius tamen amo ris hoc loco mentionem facit. Dicere potuisset, conuersus Petrus vidit illum discipulum, qui Patriarcha fuit omnium quotquot fuerunt maximus, quem Christus Dei filius in Ecclesiu sua tan- quam præcipuum eius reformatorem, post cæterorum omnium Apostolorum mortem superstitem diu reliquit; quia vt Dr Hie-
28 ronymus asserit, sexaginta octo annos post Domini Ascensionẽ *D. Hiero.* vixit, & semper regula fuit & norma ad errores omnes, qui tunc in Dei Ecclesia excitabantur, corrigendos. Dicere etiam potuis- set, vidit illum discipulum, qui in gratiæ lege Princeps proph e- tarum fuit: quia vt idem Diuus Hieronymus ait: Apocalypsis *D. Hiero.* habet tot sacramenta, quot verba, parum dixi, pro meritò volu- *in Epistol.* minis minor est omnis laus. Dicere etiam potuisset; vidit illum *ad Pauli.* discipulum, qui matrem habuit omnium, quæ in mundo fuerũt præstantissimam. Nam D. Ioan. Baptistæ ortus ex matre Elisa- beth in templo nuntiatus ab Angelo fuit, tunc cum pater eius Za charias Deo offerebat incensum. Huius verò dilecti discipuli or- tus singularis ex beatissima Virgine, tunc nuntiatus fuit, cum magnus ille Sacerdos Iesus Christus in ara crucis, non incensum,
29 sed proprium sanguinem in peccatorum sacrificium æterno Pa- tri offerebat. Quare verbis illis quæ Redemptor noster dixit: Mu *Ioan. 19.* lier ecce filius tuus, magnam sanctissima Virgo dignitatem acce pit, quæ spiritualis noui huius filij mater facta est, & in eius per- sona omnium fidelium, & singulare dilecti huius discipuli bene ficium fuit: qui talis matris filius factus est, & singulari ratione ip siusmet Saluatoris Iesu Christi frater; qui quidem titulus omnes humanos titulos nobilitate & præstantia excedit. Dicere etiam potuisset, vidi illum discipulum, qui cæteros omnes Mar tyres superauit, eò quòd amoris Martyr fuit, qui vnà cum matre sibi à Saluatore dato iuxta crucem martyrio affectus fuit, non iõs non in se ipso, sed in amato fratre suo Iesu, vt plus quodammodo

ipse

ipse moreretur. Diuus Laurentius seuisimè combustus fuit, Di- 30
uus Bartholomæus pelle exutus, Diuus Petrus decapitatus, &
cetera omnis Martyrũ multitudo de morte glorioſisimè trium-
1. Cor. 13. phans, cum Diuo Paulo decantabat: Absorpta est mors in victo
ria: vbi est mors victoria tua? quia ex sanctisima diuini Salua-
toris morte fortitudinem ipsi, & virtutem percipiebant: vt læ-
ti tormẽta perferre possent. Sed tu ô glorioſisime Martyr, dum
in eo quem tantoperè amabas, moriebaris nullum inueniebas
solatium, non mori mors tibi erat: nã moriebaris, quòd mori non
posses eo in quo viuebas moriente. Itaque ex fonte illo vnde in
cæteros Martyres gaudium & solatium ad sua martyria perfe-
renda manabat: inde dolor tuus & mœror oriebatur in tuo. Qua
in re notate quæso mysteriũ ponderatione dignũ: nempè quod
passionis Domini tempore, solus Diuus Petrus, & Diuus Ioan- 31
nes cum eo remanserunt. Et quidem Diuo Petro sceleris ministri
Matt. 26. toties molesti fuerunt, interrogantes: Tu ex illis es? nã & loquela
tua manifestũ te facit. Qua interrogatione turbatus, se illius esse
discipulum negauit. Diuus verò Ioannes in palatio, & in præto-
rio adfuit cùm eum accusabant, cum flagellabant, cum spinis co-
ronabant, cum eius faciem conspuebãt, iuxta crucem stetit cum
eum crucifigebant, plorare eum, suspirare, & magistri sui mortẽ
dolere videbant; & tamen eorum nullus interrogat, cur ploras?
Nemo accusat, neque ait, suus iste erat discipulus, amicus & fau-
tor cùm ita eius mortem deploret: & eò magis, quia eius curæ ma
trem suam commendat. Dico admirabile hoc fuisse amoris priui
legium, vt amati sui Iesu tormentis & morti adesset, & vt è pas- 32
sionis suæ calice nullo repugnante biberet, Diuina hoc proui-
dentia statutum fuisse, vt nemo hanc ei glorioſisimi martyrij
palma impediret.

Harum rerum omnium sanctus Apostolus mentionem hoc
loco facere potuisset, vt tamen omnes silentio prætermittit, &
tantum Iesu Christi dilectum se fuisse profitetur, dicens: *Vidit il-*
lum discipulum quem diligebat Iesus. Quo in loco occurrit illud Salo-
Eccle. 9. monis, cùm ait: Sunt iusti atque sapientes, & opera eorum in ma
nu Dei, & tamen nescit homo vtrum amore, an odio dignus sit.
Sed omnia in futurum seruantur incerta, eò quod vniuersa æquè
eueniant iusto & impio, id est, quãuis verum sit iustos in hac vi-
ta, reperiri & sanctos: ipsi tamẽ an à Deo amentur, ignorant, quia

hæc

33 hæc externa, infortunia, scilicet, & labores tam iustis, quàm iniu
stis eueniunt. Quomodo igitur diuinus hic Apostolus omni dubi
tatione remota à Iesu Redẽptore nostro, amari se constanter asse
uerat? O te Diue Ioannes beatũ! qui in huius vitæ exilio esse de
tua salute securus meruisti, & tãti tituli dignitate nobilitari. Si in
seraphicos illos cæli spiritus diuini amoris igne flagrantes cadere
posset inuidia, plus hunc tibi titulum quàm cætera omnia creata
inuiderent, vt eorum aliquis Dei dilectus posset singulari ratio-
ne vocari: nam re vera hic titulus, titulos omnes excedit: & ideò
vnigenito Dei filio datus fuit, de quo Pater æternus in transfigu
ratione & in baptismo dixit: Hic est filius meus dilectus, & hoc *Matt. 17.*
eodem titulo sanctum hunc discipulum honorare voluit. Nam
cæteri omnes tituli sine hoc nihil ferè sunt, & hic per se solus
34 instar est omnium, imò omnes vnus superat. O Deus maiesta-
tis infinitæ! si hoc per tuam clementiam doceres eos, qui hu-
manos titulos tanti faciunt. O quantum optarem, vt hoc dili-
genter considerarent. [*Los Guzmanes, los Manriques, los Mendo(as.*]
Et cæteri huius mundi gigantes, nempè quod si Apostolatus
quod tanti æstimabat Diuus Paulus, vt scribens ad Romanos
dicat: Paulus seruus Iesu Christi, vocatus Apostolus segrega- *Rom. 1.*
tus in Euangelium Dei. Si (inquam) Apostoli, Euangelistæ,
& Prophetæ munus sine diuino amore inutile est, quid ob-
secro generis nobilitas? quid corporis pulchritudo? quid diui-
tiæ & cætera omnia, quæ homines tanti faciunt, prodesse po-
terunt, nisi Dei adsit amor? O filij Adam, vt quid diligitis va- *Psal. 4.*
nitatem & quæritis mendacium? Cur id quod tam vile est tan-
35 ti æstimatis; id verò quod tanti est momenti, vt est diuinus amor
contemnitis? Illuminet vos Deus vt vanitates istas posthac ni-
hili faciatis, & diuinum amorem seriò & diligenter habere stu-
deatis, cùm ei qui tantum amauit, tantus amor debeatur. Hi
vestri tituli esse debent, hoc palam & publicè profiteri debe-
tis amantes & amatos Dei esse qualis fuit hic glorioſus Apo-
stolus, cui dilectus suus non solum in vita, sed etiam in morte:
magnum quo eum prosequebatur amorem ostendit, quam à cæ-
terorum Apostolorum morte diuersam esse voluit. Nam cum
iam plenus dierũ esset, & mortis aduentare diem præuideret &
suos discipulos & vniuersum Ephesi populũ in Ecclesiam cõuo-
cauit, quo cùm oẽs conuenissent suum aperiri sepulchrũ iussit, &

in

in illud ingressus, non tanquam moriturus, sed tanquam ad lætũ 36
aliquod iter discessuros populum est suauissimè & deuotissimè alloquutus monens, vt eam quam ipsis prædicauerat, fidem præstantissimè retinerent. Prælatis diligenter obtemperarent, mutuum inter se amorem, mutuam pacem, & concordiam conseruarent: & tandem, vt humana omnia contemnerent, cælestia & diuina quærerent. Quæ cum dixisset, & populus rei nouitate admiraretur, quid nam sibi vellet ignarus, ecce de cælo dilapsa lux, sepulchrũ in quo Sanctus iacebat, contexit; quæ cùm paulò post videntibus omnibus euanuisset, nihil in sepulchro inuẽtum est, præter Manna quod è sepulchro tanquam arena è fonte manabat, & ita diutissimè perseuerauit. De sancto Apostolo quid factum sit, ignoratur. Piè creditur sanctissimum eius corpus vnà cum anima in cœlestem gloriam fuisse translatum. Ita Diuus Au 37
D. Augustinus. gustinus affirmat, & nonnullis probat argumentis. Ita etiam D.
D. Thom. Thomas affirmat, verba illa Domini declarans, sic eum volo manere. Quod nostra interest illud est, vt hunc Dei dilectum omnes Patronum nobis & aduocatum habeamus in cælo, eius puritatem & sanctitatem imitantes, vt posteaquam gratia hîc vixerimus perfrui mereamur gloria: ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

In eodem Festo S. Ioannis Euangelistæ

CONCIO SECVNDA. 1

Dixit Iesus Petro, sequere me; conuersus Petrus vidit illum discipulum, quem diligebat Iesus, &c. Ioan. 21.

POSTEAQVAM Christus Redemptor noster Diuum Petrum ouium suarum pastorem creauit, vt ei significaret moriendum illi esse earum causa, vt ipse mortuus erat, dixit illi, vt se per crucis iter sequeretur. Quasi diceret, non ideò te earum ouium pastorem feci, vt te otio & delicijs tradas lactis & lanæ beneficio fruens: sed vt

eas

2 eas exemplo & doctrina pascas, & tandem propter eas mea imitatione moriaris. Sed peto si omnes Apostoli per hoc mortis iter Christum Redemptorem nostrum sequuti sunt, cur tantum Diuo Petro dixit: Sequere me? Nam si hoc dixisse putas ob mortis genus, eò quod crucifigendus erat vt ipse, falleris; quia Diuus Andreas quoque & Diuus Simon crucifixi sunt; ergo non solus ipse per crucis iter magistrum suum sequutus est. Respondeo igitur, hoc illi tantum dixisse eò quòd omnium prælatus esset, significãs, quòd si is, qui cæteris præest, primus omnium cælestem hũc ducem sequitur, facilè etiam eum cæteri sequentur. Hoc vnusquisque potissimum curare debet, vt non se ipsum, sed omnium virtutum exemplũ Iesum Christum sequatur. Quid enim querelæ illæ Isaiæ significant, cum ait? Expandi manus meas toda *Isai.65.*
3 die ad populum incredulum, qui graditur in via non bona post cogitationes suas: hoc enim est quod homines in infernum præcipites agit, malorum affectuum iter sequi. Sunt Adæ filij adeò inclinati ad id quod appetitus postulat exequendum, vt nisi id quod optant consequantur, nulla alia re acquiescãt. Quemadmo- *simile.*
dum puer, qui si pro gladio suspirat & plorat, quæcunque illi des, contemnit; neque ideo clamare & plorare cessat: ideò ait eo loco dominus, qui graditur in via non bona post cogitationes suas. Væ illi, qui per hoc iter incedit & proprium appetitum sequitur, qui tanquam coruus ei oculum eruit; à quo alebatur. Primum igitur fratres quod faciendum est, vt Saluatorem nostrũ sequamur, est appetitus nostri viã deserere, & idola ista quæ hucusque sequuti sumus: vtrumque enim sequi non possumus,
4 vt sanctus ille senex Mathathias dixit. Qui cũ vt Idola adorare 1. *Macha*
vellet, persuaderetur, magna voce dixit: Et si omnes gentes Regi *bæ.2.*
Antiocho obediunt, vt discedat vnusquisque à seruitute legis, ego & filij mei, & fratres mei obediemus legi patrum nostrorum, propitius sit nobis Deus, non est nobis vtile relinquere legem & iustitias Dei, vt eamus altera via. Vtinam Deus spiritum nobis & efficaciam daret, vt ita appetitui nostro & cæteris omnibus rebus, quæ nos à Iesu Christi filij Dei via reuocare volunt, respondere possemus. Sed, ô cælestis Dux, ô infinitæ virtutis Deus, ecquisnam te Domine sequi poterit? Quomodo formica & vermis, & qui tanto carnis pondere opprimitur, eum sequi poterit, qui exultauit vt Gigas ad currendam viam? Sed confide,

nam qui te vt eũ sequaris, inuitat, vires etiã vt hoc prẽstare possis 5
suppeditabit: hic enim est ille qui dat lapso virtutẽ, ex ijs, qui nõ
Isai. 40. sunt fortitudinẽ & robur multiplicat. Huc facit exaggeratio illa
Ephes. 3. D. Pauli, quã notare vos vellem (ait enim) Flecto genua mea ad
Patrem Dñi nostri Iesu Christi, à quo omnis paternitas in cẽlo &
in terra nominatur, id est, ex quo & beatæ mentes quæ in cælo
sunt & homines, qui in terra viuunt suã ducunt originẽ, vt det vo
bis secundũ diuitias gloriæ suæ, id est, gratiæ suæ, quæ eius gloriã
maximè declarat, virtutẽ corroborari per spiritũ eius in interiori
homine Christũ habitare per fidẽ in cordibus vestris in charita-
te radicati & fundati: qui ita confirmati & corroborati essent, cẽ
simile. lestẽ hunc gigantẽ magna cũ suauitate sequerẽtur. Pueri accẽsis
facibus præire solent, vt dominis suis præluceant, præcedere etiã
alij serui solent, vt turbam remoueant, & si quid iter impedire 6
possit, tollãt. O ineffabilis Dei bonitas, ac si domini nos essemus
vnigenitus Dei filius præire voluit, cælesti sua doctrina prælu-
Psal. 118. cens, vt fatetur Dauid, dicẽs: Lucerna pedibus meis verbũ tuũ, &
lumẽ semitis meis: viã etiam plenã & facilẽ reddit omnia nobis
impedimẽta tollens. Ita ipsemet per Isaiã promiserat, vbi de filij
Isai. 3. Dei aduẽtu loquẽs, ait: Et erit ibi semita, & via sancta vocabitur,
nõ transibit per eam pollutus: & hæc erit vobis directa via, ita vt
stulti nõ errent per eã, nõ erit ibi leo, & mala bestia nõ ascendet
per eã. Hæc via Euãgelica lex est, per quã nõ trãsibit pollutus, id
est, sensualis & carnalis. Dicere autẽ ita vt stulti non errẽt per eã,
exaggeratio est: vt hui⁹ viæ rectitudo & facilitas significetur, &
quã facilis & suauis sit gratiæ lex ijs, qui per eã volũt, magna in-
tentionis sanctitate, & puritate incedere. Dici etiã potest, quod 7
1. Cor. 4. illi stulti, de quibus ait D. Paulus: Nos stulti propter Christũ, nõ
errant per eã. Semitam autẽ vocat, quia pauci ambulãt per eã: &
quia ita angusta est, vt triũphales currus, mulos & equos onera-
tos, id est, mũdi superbos & auaros capere nõ possit. Ait etiã: Nõ
erit ibi leo, & mala bestia nõ ascendet per eã: significans Redem
ptorẽ nostrũ omnia impedimẽta sustuliss̃e, quę cęli iter in veteri
lege impedire videbãtur, & omnia pacis & securitatis plena reli-
quisse. Quis igitur est adeò piger & timidus, qui per hãc viã adeò
securã & suauẽ ad summum illud bonũ, vt est cælestis gloriæ prę
miũ contẽdere recusẽt? O infœlices illos, qui tãta opportunitate
vti nolint. Nemo se imbecillitate excuset, quia corã Deo inutilis

erit

8 erit excusatio; nihil est, cur dicat ouis suum se pastorem sequi non posse: nam si viæ labore defatigabitur, aut claudicabit, ipse suis gestabit humeris. O clementissime pastor Iesu Christe, benedictum sit os tuum & tua lingua, qua suauissima illa verba dixisti, scilicet, quòd inueniens pastor ouem amissam imponit in humeros suos gaudens. *Luc.15.* O beatam ouem, quæ talem meruit habere pastorem. Sed peto Domine, nonne dixit Diuus Petrus, suo & sociorum suorum nomine: Ecce nos reliquimus omnia, & sequuti sumus te, cur igitur rursus nunc illi dixisti, sequere me, si iam te ille sequutus est? Nimirũ, quia quamuis plurimum quis me sequutus sit, semper tamen superest, in quo me sequi possit. Et ita scriptũ est: Cùm consummauerit homo, tunc incipiet: Quia semper iustus existimare debet tunc in- *Matt. 19.* *Eccle. 18.*

9 cipere, neque defatigari debet, donec vitæ cursus conficiatur: secus enim parum incepisse proficiet. Effundit arbor magnam florum copiam: cùm autem fructus afferendi tempus est, sterilis est & infœcunda. Alia cùm tener est fructus statim aresci. *simile.* Alter cùm fructus maturus iam est decidit. Idem omnino hominibus accidit: aliqui enim nihil dant præter flores, alij dant quidem fructus, sed teneri adhuc & immaturi arescunt, alij tandem iam ætate maturi & senes deficiunt: vt Salomon de quo dicitur: Cum iam esset senex deprauatum est cor eius per mulieres, vt sequeretur Deos alienos. *3. Reg.11* Ideò dicitur: Ecce veniet citò, tene quod habes, vt nemo accipiat coronam tuam. *Apoc. 3.* Quasi dicat, cùm breuis vita sit, donec ad metam peruenias noli defatigari.

10 Dixit præterea Diuo Petro: *Sequere me.* Quia huc vsque eum sicco pede sine vlla sanguinis effusione sequutus erat, posthac verò eum se sequi vult eius causa in cruce moriendo. *Conuersus Petrus vidit illum discipulum, quem diligebat Iesus sequentem.* Quid hoc est ô Iesu Christe dilecte? non te sed Diuum Petrum Dominus vocauit: quò vadis? quem sequeris? Iesum Christum, mundi Saluatorẽ, & Diuum Petrum summũ mundi Pontificem sequor, quos enim meliores duces habere possum, quã Dei filiũ & eius in terris vicarium? Rectè ais. Idem & nobis dilectissimi faciẽdum est, summi Pontificis obedientiam amplectamur, sanctorum Conciliorum authoritatẽ sequamur, quę eius confirmauit authoritas: & ita nulla in re errare poterimus. Ideò enim tanta hominũ mul-

titudo errauit, quia per hanc viã incedere noluit. Sed plurimũ no 11
tandũ est, pro eorum verborũ declaratione: Vidit illũ discipulũ
quẽ diligebat Iesus, amorẽ inter cętera nomina: hęc quatuor in sa
Cant. 4. cra Scriptura habere. Vocatur vulnus, & ita ait spõsus: Vulnera-
sti cor meũ soror mea sponsa. Quasi dicat, in amorẽ me tuũ attra-
xisti. Vocatur autẽ vulnus, quia quemadmodũ qui sagitta aliqua
vulneratus est, quiescere nõ potest, quãuis lectulus in quo iacet
mollis sit; ita qui diuini amoris sagitta vulneratus est quiescere in
creaturis nõ potest, quãuis suaues sint & delectabiles. Hac sagitta
Psal. 41. vulneratus erat Dauid, cùm dixit: Quemadmodũ desiderat cer-
uus ad fontes aquarũ, ita desiderat anima mea ad te Deus. Sitiuit
anima mea ad Deũ fontem viuũ: quãdo veniã & apparebo ante
faciem Dei? De ceruo dicitur, quod cùm sagitta vulneratus est in
frigido aliquo fonte mergi desiderat. Et quãuis riuuli occurrãt lu- 12
cidi & clari; tamẽ donec fontẽ ipsum inueniat, nunquã quiescit.
creaturę oẽs quãuis pulchritudine præstẽt, nihil tamẽ aliud sunt,
quã infinitæ bonitatis riuuli, quæ Deus est. Anima autẽ diuino
amore vulnerata in his creaturis tanquã ceruus in riuo mergi re-
cusat, & donec ad diuinũ fontẽ perueniat, nunquã quiescere po-
terit. Et ideò aiebat Dauid: Sitiuit anima mea ad Deũ fontem vi
uũ: quemadmodum desiderat ceruus ad fontes aquarũ. Sed quid
de vobis dicã dilectissimi quos viuũ fontẽ relinquere, & riuulos
cõsectari video; nisi signũ esse, & argumentũ ceruos vos vulnera-
tos nõ esse. neq; adhuc diuini amoris vulnꝰ habere? Vocatur etiã
Cant. 5. diuinus amor liquefactio. Et ita dixit spõsa: Anima mea liquefa
cta est, vt dilectus loquutꝰ est. Quod liquefit ita dissoluitur, vt ni
hil in eo integrũ remaneat. Nã cũ ædificiũ euertitur integræ eius 31
partes remanẽt: si euellitur arbor, integra remanet; si frãgitur, re-
manet trũcus & rami; si secatur, remanet radix; si mola tũditur fru
mentum, remanet furfur. At eius quod liquefit nihil integrum
remanet, & res liquefacta quocunq; vis dilapsa diffunditur. Hic
est diuini amoris effectus, quo anima ita liquefit, vt nihil in ea in
tegrum, nihil durum remaneat, & quocũq; Deus vult, diffluit tã
per honorẽ, quàm per ignominiam; tam per salutem, quam per
infirmitatem; tam per diuitias, quàm per paupertatẽ, per omnia
diffluit, per omnia diffunditur: iustus nulla in re diuinæ volunta
Philip. 1. ti repugnãs. Ita te Diue Paule, diuinus amor liquefecerat, vt di-
xeris: In nullo confundar, sed in omni fiducia sicut semper &
nunc

14 nunc magnificabitur Christus in corpore meo, siue per vitam, siue per mortẽ, mihi enim viuere Christus est, & mori lucrum. Quanta hîc fratres deplorandi causa esset, si duritiam nostrã considéramus, & quanta cum difficultate & repugnantia, quò Deus nos ducit, fluimus. Ponderate obsecro ea Diui Pauli verba, vt intelligatis parum omninò diuino amore tactos vos esse: quando quidem tanta adhuc in cordibus vestris durities remanet. Vocatur etiam amor mors. Fortis sicut mors dilectio. Nã quemadmo- *Cant. 8.*
dum mors intimam hanc corporis & animæ vnionem dissoluit, animam rapiens, & à corpore diuidens: ita diuinus amor animam rapit, & ad cælestem contemplationem excitat eam humanis, & terrenis rebus hærentem vi quadam suauissima auellens. Quare si plurimum terrena amatis intelligite, nondum
15 vos hoc suauissimo mortis genere mortuos esse. Vocatur tandem amor languor quidam, & defectio. Et ita dixit sponsa: Di- *Cant. 2.*
cite dilecto meo, quia amore langueo. Autor quidam languorem vocari dixit amorem, eò quod intellectus nunquam perfectè intelligere & cognoscere illud possit, quod amat voluntas: ita vt non solum vires corporales, verum etiam spirituales langueant & deficiant. Voluntas enim plus amando, quàm intellectus intelligendo ascendit, quia voluntas res etiam diuinas amat, quas intellectus intelligere in hac vita non potest. Itaque vt voluntas perfectionem suam assequatur necesse est, vt ea amet, quæ assequi intellectus non potest: & si ea, quæ intelligi possunt amat, vt sunt corporalia, vilescit: quia cùm voluntas in eas res, quas amat, transformetur: si amat terrena, terrena fit. Hinc ver-
16 ba illa Domini intelligetis: Non permanebit spiritus meus in *Gene. 6.*
homine, quia caro est. Quomodo Domine in homine, nonne post peccatum anima remanet spiritualis, cur ais carnem esse? Nimirum, quia cùm anima in rem amatam transformetur, si amat carnem, caro fit: & ita quamuis sit spiritus, caro vocatur. Verùm quamuis verum sit voluntatem eo ascendere, vt ea, quæ intellectus intelligere non potest, amet: non ideò tamen vocatur amor languor & virium defectio, quia hîc non de actibus intellectus, sed de voluntatis amore agimus. Et huius ratio petitur, cur in sacra Scriptura languor, & defectio vocetur. Et inter alias causas, quę afferuntur illa est, quia amoris præceptum, præceptũ quoddam est, quod perfectè in hac vita seruari non potest; vt D. Au-

Luc. 10. gustinus affirmat super ea verba Lucæ: Diliges Dñm Deum tuũ 17
ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex omnibus viribus
tuis, & ex omni mẽte tua. Et inter alias causas, quas ibi affert vna
est, quia cũ amor Dei, & amor sui inter se contraria sint (Amor
enim Dei ordinat omnia in Deum, amor verò sui, siue cupiditas
omnia ordinat ad se) hinc necessariò consequitur in nobis regnũ
suũ charitatem obtinere non posse, nisi perfectè moriatur cupidi
tas. Cupiditas autem in hac vita minui quidem potest, extingui
autem non potest: quandiu ergo aliqua ratione viuit cupiditas,
nondum in nobis perfectè regnat charitas. Quemadmodũ enim
vt lignum ad motũ igni vertatur in ignem necesse est, omnẽ eius
humiditatem & frigiditatem expelli (quandiu enim humidita-
tis in eo aliquid residet, nondum perfectè ignis est) ita planè cùm
charitas & cupiditas inter se contraria sint necesse est, vt tota cu- 18
piditas ab anima expellatur, vt in ea charitas plenè dominetur,
quod in hac vita fieri non potest. Alia etiã ratio vniuersalior cur
amor languor & defectio vocetur, etiam in omnibus beatis qui
Deo in cælo perfruuntur, hæc est, quia Deum amare nõ possunt,
Isai. 44. vt amari dignus est. Dicitur enim: Ecce Libanus non sufficiet ad
comburendum, & animalia eius non sufficient in holocaustum.
Quod idem dici potest de omnibus beatis mentibus: sicut enim
neq; animalia cuncta, neq; ligna Libani, neq; cæterorum omniũ
montium dignum Deo sacrificium offerre possunt: ita neq; om-
nium creaturarum mentes debitum amoris holocaustum eidem
offerre sufficient, quia immensa Dei pulchritudo & bonitas di-
gna est amari amore infinito. Ex hoc languore, & ex hac virium
in amore defectione, eò quod Deum amare beati nõ possunt, vt 19
amari dignus est: magnã animo lętitiã percipiunt, cũ se ab infini-
to illo amoris pelago superari videãt. Et hac lætitia illud Psalmi
Psal. 72. dicere possunt: Defecit cor meũ Deus cordis mei. Itaq; compre-
hendi Deũ & amari vt dignus est, nisi à seipso non posse magna
est beatorum gloria: secus enim neq; ille infinitus esset, neq; illi
Matt. 25. beati. Ideò dixit Dñs: Dicturũ se esse seruo illi, qui accepta talen
ta negotiatus erit: Intra in gaudiũ Dñi tui, vbi denotatur beatos
omnes à gaudio illo cælesti & diuina bonitate & amore plus su-
perari, quàm exiguus piscis ab vniuerso Oceano superatur, cum
in eius profundo natat immersus.

Cùm igitur verũ sit amorẽ vulnus esse liquefactionẽ, languo-

rem,

20 rem, & mortẽ; quomodo hæc cõia in Deum cadere possunt? & si
in Deũ non cadũt, amor etiã creaturarũ in eum cadere non posse
videtur. Cur igitur ait sanctũ Euangeliũ: Vidit illũ discipulum
quẽ diligebat Iesus? Huic dubitationi verbis illis Isaiæ respon-
deo: Nõ enim cogitationes meæ cogitationes vestræ, neq; viæ ve- *Isai. 55.*
stræ viæ meę, dicit Dñs, quia sicut exaltãtur cæli à terra, sic exal-
tatę sunt viæ meæ à vijs vestris, & cogitationes meæ à cogitatio-
nibus vestris. Vbi docet nos de eo nõ ita nos sentire debere, vt de
nobis ipsis sentimus. Magnus Dionysius: Diuinus (inquit) amor *Mag. Dio-*
non permisit ipsum esse sine genere, id est, coegit quodãmodo (si *nys. lib. de*
ita dici potest) vt oẽs creaturas crearet, & se illis cõmunicaret, & *diui. nomi-*
amor (idẽ ait) via est per quã Deus ad rationales creaturas descen- *ni. c. 4.*
dit. Et D. Augu. ait, quod amore venit Deus in mundũ, & amore *D. Augu-*
21 homo factus est. Via etiã per quã nos ad Deũ ascendimus, amor *stinus.*
est. Ait igitur vt cælum à terra differt, ita vias suas à nostris, id est,
amorẽ suũ à nostro differre. Inter cætera, quibus cælũ à terra dif-
fert illud est, quod cælũ vt ait Arist. Non recipit peregrinas im- *Aristote.*
pressiones. Terra enim nũc frigida est, nũc calida, modo humida,
modo sicca; & assiduè mutatur, at cęlũ has mutationes nõ recipit;
ita Dei cogitationes mutabiles, vt nostræ nõ sunt, sed æternæ &
immutabiles. Amor noster, quia mutari potest rectè mors & vul
nus, rectè languor & liquefactio appellari potest. At Dei amor
qui infinitus est, & immutabilis, peregrinas impressiones nõ re-
cipit. Humanus amor hominẽ à se ipso rapit, & eũ in re amata po
nit: at diuin⁹ amor nõ Deũ à se ipso ad rẽ amatã, sed è cõtra homi
nẽ à se ipso ad Deũ trahit & rapit. Hinc alia oritur difficultas. Cũ
22 amor Dei infinitus & immutabilis sit, quomodo discipulus iste à
Deo singulariter dilectus esse dici posset: nã in rẽ immutabilẽ, &
quæ vna semper est, neq; alia esse potest, vt est Deus, quomodo
hæc amoris singularitas & differentia amoris cadere potest; ita vt
hũc plus illo diligat? Respõdet Magister Sentẽ. ex D. Augu. hãc *Magister*
amoris singularitatẽ nõ esse ex parte diuinæ essentiæ, in quã nul *sent. in. 3.*
la nouitas cadere potest, cũ immutabilis sit. Et ita ait D. Aug. Ab *d. 32.*
sit, vt dicam⁹ quòd tẽporaliter De⁹ aliquẽ diligat, quasi noua di- *D. Augu.*
lectiõe, quæ in ipso antea nõ erat, apud quẽ, neq; præterita trãsie- *libr. 4. de*
rũt, & futura iã facta fũt. Prouenit igitur hęc differẽtia ex donorũ *ciuitate*
& gratiarum diuersitate, quas diuina ei⁹ gratia in creaturas distri- *Dei.*
buit: ita vt illũ plus amare dicatur, cui plurẽs gratias elargitur, &

ex hoc infertur D. Ioānes singulariter à Deo amatus fuisse; quia 23
singularia illa dona communicauit. In vltima illa cœna discipu-
los suos magnis gratijs & beneficijs remunerauit, ob id quod vnà
Luc. 22. cum eo passi fuerant; & ita dixit: Vos autem estis qui mansistis
mecum in tentationibus meis, & ego dispono vobis, sicut dispo-
suit mihi Pater meus regnum: vt edatis & bibatis supra mensam
meā in regno meo, & sedeatis super thronos iudicātes duodecim
tribus Israel. Verùm inter cæteros omnes D. Ioannem sociū sibi
elegerat, vt in maioribus sanctissimæ suæ passionis, & mortis la-
boribus socius illi esset & comes. Et cum æquum sit, vt qui dam-
ni est socius, lucri etiam socius sit: cùm laborum suorum eum so-
cium fecisset, volens omnia eum videre, vt omnia doleret, & vt
vulnera, quæ cælestis agnus corpore recipiebat, corde dilectus di
scipulus reciperet: æquū erat, vt eum ad lucri etiam societatē ad- 24
mitteret. Et inter cætera, quæ glorioſissima eius morte lucratus
est, fuit sanctissimi sui nominis exaltatio, vt affirmat Diuus Pau
Philip. 2. lus, dicens: Factus obediens vsque ad mortem; mortem autem
crucis, propter quod & Deus exaltauit illum, & donauit illi no-
men, quod est super omne nomē. Ita vt verè dicere posset illud
Eccle. 24. Ecclesiastici: In omni populo, & in omni gente primatū habuit.
In rebus enim naturalibus in vnoquoque genere vna inuenitur,
quæ sit metrum & mensura cæterarum omnium rerum illius ge
neris: eò quod omnium præstantissima sit, & primatum quodā-
modo habeat inter eas; ita vt quot sint rerum genera, tot sint pri-
matus. Inter planetas, Sol primatum habet; inter metalla, aurū;
inter gemmas, carbūculus; inter arbores, palma; inter flores, rosa;
inter aues, aquila; inter animalia, leo; inter pisces, cete. In 25
rebus gratiæ non ita est, sed maioris concordiæ & conformitatis
causa voluit Deus, vt solus Christus vnigenit⁹ eius filius inter om
nes status & ordines sanctorum primatum haberet. Et ita inter
Angelos vocatur: Magni consilij Angelus. Inter Patriarchas ma
ximus omnium est, quia est pater futuri sæculi. Prophetarum
Luc. 7. etiā primus est, & ita de eo dicebant omnes: Propheta magnus
surrexit in nobis. Apostolus fuit in mūdum à Patre missus Apo
stolorum omnium princeps & caput. Euangelista fuit cæteris
omnibus præstantior; quia non in libris, sed in fidelium cor-
dibus Euangelium scripsit. Martyrum etiam Rex fuit, quia in
eius passione omnes causæ insunt, quæ in cæteris omnibus Mar-
tyribus

26 tyribus ſparſę inueniuntur. Alij enim paſsi ſunt propter iuſtitiã: vt Abel, alij propter Dei legem vt Machabæi, alij eo quod vitia ſeuerè reprehenderent, vt Ieremias Iſaias & D. Ioannes Baptiſta. Alij propter fidem vt D. Stephanus, & cæteri omnes Apoſtoli: quæ omnes cauſæ in ſanctiſsima Saluatoris noſtri paſsione fuerunt, inter caſtos etiam caſtiſsimus fuit, & corpore & anima, neque ſolum caſtus fuit, ſed vt dixit Diua Agnes, eius amor cæteros facit caſtos: & à Diuo Vrbano appellatus eſt ſeminator caſti conſilij. *Geneſi. 4. 2. Macha. 7.*

Harum igitur rerum omnium ſocium ſuum fideliſsimum D. Ioannem participem fecit. Primum, vt quemadmodum ille nomen habuit ſuper omne nomen: ita hic ſingulari hoc nomine appellaretur, ſcilicet, Ieſu Chriſti dilectus. Admirationem parit in
27 ter duodecim homines, quos Dñs ad munus Apoſtolatus elegit, vnũ D. Ioãnem ita cæteros ſuperaſſe, vt propriũ Ioannis nomen amitteret & Dñi dilectus appellaretur, titulo adeò ſublimi, vt humanum intellectũ attonitũ ſtupore reddat. Prætereà primatus etiã participẽ fecit, quẽ ſupra omnes ſanctorũ ſtatus habet: nam ſuprà angelos primatum illi quendã dedit, quia illud eos decuit, quod aſſequi per ſe nõ poterãt, illud ſcilicet, de quo Iſaias ait dubitãs his verbis: Quis eſt iſte qui venit de Edõ tinctis veſtibus de Boſra. Quæ verba alijs doctorũ expoſitionibus omiſsis D. Hieronymus ait eſſe minorũ angelorũ, qui à maioribus in admirabili Dñi aſcẽſione petũt, quis eſt iſte &c. Et D. Dionyſius ait, hãc interrogationẽ eſſe omniũ beatorũ ſpirituũ plẽ informari cupiẽtiũ de incarnatione Chri. Edõ ſumitur ibi tãquã nomẽ appellatiuũ,
28 & ſignificat rubicũdũ. Boſra ſignificat munitionẽ, aut ſeptũ; quarè interrogabãt, quis eſt iſte, qui venit rubicũdus ob carnẽ precioſiſsimã, qua veſtitus erat, & vulnera illa rubicũda, quæ ſanctiſsimo ſuo corpore exceperat, & tãta ſeptus multitudine, propter animas, quas ſecũ è limbo ducebat, ergo interrogatis ô angeli gloriofi, quiſnã iſte ſit? D. Ioãnes vobis reſpõdet: verbũ caro factũ eſt. Neq; hoc mirũ videri debet, quia D. etiã Chryſoſtomus affirmat Angelos plurima Chriſti, R. noſtri myſteria à D. Ioãne & eccleſia didiciſſe, quod verbis illis Diui Pauli cõfirmat vt innoteſcat principatibus & poteſtatibus in cęleſtibus per eccleſiã multifor mis ſapientia Dei, quã fecit in Chro Ieſu Dño noſtro. D. Greg. Nicen. ait & Theophilactus etiã refert, quòd multiformis ſcientia *Iſai. 63. D. Hiero. D. Diony. D. Chryſ. Epheſ. 3. D. Grego. Nicen. Theophi.*

Dei significat, Deum ad vnum eundemq; finem cõsequẽdũ plu- 29
rima & diuersa habere media. Sapientia est fines assequi per na
turalia media & illis conuenientia: vt si morbo aliquo laboras sa-
pientia est te curare, & pristinam valetudinem tibi restituere, qui
quidem finis est medici applicando remedia saluti conuenientia,
sed maior sapientia est, si medicus hunc morbum curaret rebus
omnino contrarijs: sita venit Deus in mundum & cum cœlestem
doctrinã docere vellet, duodecĩ magistros elegit. Media huic fini
cõuenientia hęc esse videbãtur, homines eligere ingenio, doctri
na, & linguarũ cognitione præstantes. Sed humana hæc fuisset sa
pientia, quæ fines suos assequi nescit, nisi per media naturalia &
cõmunia. At Dei sapiẽtia diuersa est, est enim multiformis & me
diis sæpè fini assequẽdo cõtrarijs vtitur: & ita quia illi cæterorũ
omniũ magistri futuri erant, ideò rudes, ignaros, & omni huma- 30
na scientia destitutos elegit, vt diuinę sapiẽtiæ magnitudo intelli-
gatur, & hãc sapiẽtiã innotuisseait. D. Paul. angelis per ecclesiæ
sanctæ prædicationẽ & doctrinã. Ait igitur D. Chrysostomus si
ab ecclesia principatus & potestates, plurima redẽptionis myste
ria didicerũt: vt eo loco D. Paul. affirmat, prȩcipuus ecclesiȩ ma-
gister fuit glorioſus Euãgelista Ioãnes, igitur ille est hominũ, &
angelorum magister: ò admirabilis prȩrogatiua & excellẽtia. Ne
q; tamẽ existimetis hãc angelorũ iniuriã esse, nã in Regis domo
plurima regni secreta regis filij ignorãt, quę secretarius & legatus
optime nouit. Incarnationis mysteria Archangelus Gabriel tan-
quã legatus sciuit, & sciuit. D. Ioãnes vt secretarius, neq; mirũ est
eorum mysteriorum aliqua angelos ignorasse, quamuis filij Dei
sint. Primatum etiam inter prophetas Diuus Ioannes habuit, 31
nam cæteri prophetæ vt fuit Isaias & Ezechiel Deum viderunt
sedentem super solium excelsum & eleuatum. At D. Ioannes
cum eo sedit & supra sacrum pectus recubuit. Cùm Rex ob ali-
quam sibi illatam iniuriam iratus est, nemo quãuis familiaris sit
& domesticus eum alloqui audet, imò neque oculos eo præsente
tollere. Dixerat Christus cœli rex magna cũ animi tristitia disci
pulis suis, vnus ex vobis me traditurus est, cogitate, quàm triſtes
quàm perturbati essent audientes inter eos esse eum, qui magi-
strum traditurus erat, oculos tollere nõ audebãt: sed demisso ca-
pite pudore suffusi, timore pallidi deplorabãt. Hoc tẽpore cùm
ecclesiæ sanctæ colũnę nutabãt, amatus discipulus singulari amo
ris

32 ris priuilegio vtebatur supra pectus amantis recũbens. O te D. Ioãnes beatum qui nullo vnquam tẽpore excluſus à rege fuiſti, ſed tunc cum triſtis ita eſſet ad domeſticam eius familiaritatẽ admittebaris. Magna profecto res fuit prophetas Deũ vidiſſe ſedẽtẽ, ſed maior cum eo ſediſſe, & in eius pectore ſuauiſsimè tali tẽpore conquieuiſſe. Primatum quoq; habuit inter euãgeliſtas, & ita in admirabili illa Ezechielis viſione quatuor animaliũ, quæ alas habebãt & volabãt, ait, ꝓpheta. Facies Aquilæ deſuper ipſorũ quatuor. Per hæc quatuor animalia ſancti oẽs doctores, quatuor Euangeliſtas ſignificari affirmant? & per alas eorum contẽplationem & ſpiritus eleuationem. Aquilam autem deſuper ipſorum quatuor volare ait. Ex quo infertur ſupra ſe ipſam volaſſe. Hæc Aquila D. Ioãnes eſt, qui adeò ſublimis volauit, vt ſe ipſum 33 & omnem humanum intellectum ſuperarit. Cęteri euangeliſtæ vix ſe ſupra humũ excitarũt, quia quicquid ſcripſerũt, omne ferè de Chriſti humanitate fuit: at verò D. Ioannes ad ſanctiſsimæ Trinitatis myſteria euolauit. Cũ autem dicitur animalia illa habuiſſe alas, ſignificatur nõ naturales fuiſſe, ſed factitias. Leo enim bos, & homo naturales non habẽt, quia nimirum humanitati de qua illi ſcripſerunt ſi debetur contemplatio, eſt nõ ex ſe ſed quia diuinitati vnita eſt: & ita alę nõ ſunt naturales ſed appoſititię, eò quòd contẽplatio quæ eſt ſpiritus quædã in Deũ eleuatio, propriè Deo debetur. Aquilę aũt alę naturales ſunt, quia de diuinitate tractauit cuius ꝓpria eſt cõtẽplatio. Inter Martyres quoq; primatũ habuit, quia quater martyriũ paſſus eſt: primũ in ſanctiſsima magiſtri ſui paſsione. Secũdo cùm venenum vas potauit. Tertiò 34 cùm in inſulã Patmos relegatus fuit. Quartô cùm in feruẽtis olei doliũ eiectꝰ eſt. Quod ſi oleũ quãuis feruẽs eũ cõburere nõ potuit: Dei fuit auxilium, qui cum oleo concurrere voluit, vt in eo illud operaretur, imo tãquã piſcis in eo tãta cũ voluptate natabat, ac ſi aqua eſſet temperatiſsima: quãuis vir ſanctus frixũ ibi ſe remã ſurũ eſſe exiſtimauit, vt D. Laurẽtiũ prunis impoſitũ: ſed noluit Dominus cum oleo frixum comedere [*sino guiſado en el eſcaueche de la dulce oracion y contemplacion de tantos años.*] Quod ſi quiſquam dicere audebit, quòd cũ D. Ioãnes nullã in ſuo Martyrio lęſionẽ ſenſerit, ideò Martyrij coronã amiſit, neceſſariò etiã illi dicendũ erit nullũ fuiſſe Dei beneficiũ eũ illęſum cõſeruaſſe, ſed potiùs dãnũ & fraudẽ eò ꝙ eũ martyrij gloria & corona, quã tantoperè optabat

Exech. 1.

optabat priuarit: quod falsissimũ esset. Et præterea probatur hoc 35
quia Dominus illi & fratri suo æqualiter dixit, calicem quidem meum bibetis. Hunc igitur Iesu Christi dilectum omnes aduocatum & intercessorem nostrum habere studeamus, vt gratiam nobis impetret, qua acquiritur gloria, Ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

In eodem Festo S. Ioannis Euangelistæ

CONCIO TERTIA.

Dixit Iesus Petro, sequere me. Cõuersus Petrus vidit illum discipulum quem diligebat Iesus, &c. Lucæ. 21. 1

VM Christus Redemptor noster discipulis suis post glorioſissimã suã resurrectionem apparuisset ecclesiam suam D. Petro commendauit dicens: pasce oues meas. Et vt illi declararet quod nã illi præmiũ in hac vita daturus esset, addidit statim: Amen dico tibi cũ esses iunior cingebas te, & ambulabas vbi volebas, cũ aũt senueris extẽdes manus tuas & alius cinget te & ducet te quô tu nõ vis. Hoc aũt dixit significãs qua morte clarificaturus esset Deum. Quasi diceret, pastoralis huius muneris præmiũ erit mor 2
tem mea causa patienter ferre. Ex quo infertur patiẽtiam in perferendis laboribus aliorũ bonorũ operũ præmiũ esse: & è cõtra im
D. Amb. patiẽtiã aliorum peccatorũ pœnam esse. Agẽs D. Ambrosius de glorioſis martyribus D. Geruasio, & Prothasio, ait, Apparuisse illi D. Paulum in somnijs, & dixisse: isti sunt, qui monita mea sequuti sunt, respuẽtes prædia & diuitias: sequuti sunt Dñi nostri Iesu Christi pia vestigia in vrbe hac, & per decem annos in Dei seruitio perdurantes ad hæc pertingere meruerũt, vt Christi martyres fierẽt. Quasi diceret tantos in virtute progressus fecerunt & tanto tempore perseuerauerunt: vt meruerint hoc tanquam præmium quoddã cõsequi, vt Martyres Dei fierẽt ideſt, locupletissimi testes, quos Deus adduxit ad fidei suæ confirmationem.

Ioan. 21.

Ex quo

3 Ex quo inferri potest si plurimi sancti Martyres nõ fuerunt, hoc ideò fortasse permisisse Deum eò quod hac corona digni minimè fuerint. Notate autem quod vt D. Ioannes ait Diuus Petrus patienter mortem tolerando clarificaturus erat Deum, quia magno sibi honori Deus esse existimat, vt homo ad eum amoris gradũ perueniat, vt vitam ipsam eius amore profundere suauissimũ putet, & vt se plus Dñs declararet, cùm hoc dixisset, dicit ei, *Sequere me*. Cum autem D. Petrus intelligeret beneficij magnitudinẽ eũ de D. Ioãne interrogauit, quẽ etiã sequẽtẽ vidit. *Domine hic autem quid*, idest, si me qui te negaui tanto afficis beneficio, hũc quẽ tantoperè amas, qui tecum vsq; ad sepulturam tanta cũ fidelitate perseuerauit, quo nã beneficio & præmio remunerabis? Qua in re significat D. Petrus eos, qui à Deo plus amantur maioribus tri-
4 bulationibus affligi solere, & hæc esse maiora amoris indicia. Et ita dixit Dauid potum dabis nobis in lachrymis in mensura. Mẽsura autem erit, vt amatus, & domesticus plus tribuletur. *Psal. 79.* Cùm Moyses fœdus inter Deum & populum ferijt: vniuersum populum sanguine aspersit, quo facto reliquum sanguinem fudit super altare. *Exo. 24.* Qua in re significatum est, quòd fœdera & amicitiæ inter Deum & homines sanguine fieri debent, neque solũ Christi R. nostri sanguine, sed proprio etiam vniuscuiusq; labores & tribulationes patienter tolerãdo, verùm hæc differentia est inter homines vulgares & perfectos, qui Dei altaria appellari digni sunt: quod illis aspergi tantũ sanguine satis est, his verò nõ aspergi tantũ sed profundi sanguine debẽt, & quodãmodo mergi idest, ad plurimos labores perferendos debent esse parati.

5 Cùm autem de se ipso glorioſus Euangelista loquitur magna, quæ à Dño acceperat beneficia tanquam gratus apponit dicens: *Vidit discipulum illum, quem diligebat Iesus.* Ita faciebat Dauid qui ait *Psal. 65.* venite, audite, & narrabo vobis, omnes, qui timetis Deũ, quãta fecit animæ meæ. Hæc fuit sanctorũ omniũ consuetudo, passim Dei beneficiorum mentionẽ facere. Cùm Iacob fratrẽ suũ in itinere alloquutus est petijt ab eo Esau. Quid sibi volũt isti, & si ad te pertineant? Respondit, Paruuli sunt, quos donauit mihi Deus seruo tuo. Rogans verò Esau, vt de bonis suis, quod illi offerebat assumeret dixit, suscipe benedictionem, quam attuli tibi & quã donauit mihi Deus tribuẽs omnia. Videte vt omnia Deo adscribat, nõ ita præscitus Esau, qui dixerat, habeo plurima frater mi, *Genes. 33.*

sint

sint tua tibi. Non dixit mihi quoq; Deus multa bona tribuit sed 6
habeo (inquit) plurima tanquam ingratus, & immemor beneficiorum loquens. Eadem consuetudine vsus est sanctus Ioseph
Genes. 45 dicens. Deus fecit me Dominum vniuersæ domus Pharaonis, ac principem in omni terra Ægypti. Non dixit Pharao me fecit dominum, vel mea prudentia hoc assequutus sum: sed à Deo hoc ac
Gene. 41. cepi; illi non Pharaoni habenda est gratia. Et alibi dicitur, quòd nati sunt Ioseph Duo filij, quorum vnum vocauit Manassem dicens: obliuisci me fecit Deus omnium laborum meorum: alterum verò vocauit Ephraim dicens: crescere me fecit Deus in terra paupertatis meæ. O magna sancti viri gratitudo! qui non solũ pro malis auersis, & bonis acceptis gratias Deo agit, sed nomina etiam filijs hæc beneficia significantia imposuit: vt ita assiduè hę rerent in animo, & eos incitarent ad gratias pro ijs Deo agendas. 7
Mira, pfectò gratitudinis artificia. Exploratores illi, quos Raab
Iosue. 2. à mortis periculo liberauerat, & mox diceret illis, iurate mihi per dominũ, vt quomodò ego misericordiam feci vobiscũ: ita & vos faciatis cum domo patris mei: respõderunt, innoxij erimus à iura mẽto hoc, quo adiurasti nos, si ingredientibus nobis terram signum fuerit funiculus iste coccineus & ligaueris eum in fenestra, per quam dimisisti nos. Attendite artificium: nam eo ipso in loco signum poni voluerunt, per quem eos incolumes dimiserat, vt scilicet, accepti beneficij memores efficacius ad gratitudinem mouerentur. Cùm verò homines per se non mouẽtur, vt hæc artificia excogitent, Deus ipse ea docet & vt ijs vtãtur iubet, vt patet
Iosue. 4. Cùm Deus Iordanis aquas filijs Israel diuisisset, vt sicco pede trã sirẽt, in ei⁹ beneficij memoriã dixit Deus Iosue: elige duodecim 8
viros singulos per singulas tribus: & pręcipe eis, vt tollãt de medio Iordanis alueo, vbi steterũt pedes sacerdotũ, duodecim durissimos lapides, quos ponetis in loco castrorũ, vbi fixeritis hac nocte tẽtoria. Notate noluisse Deũ, vt oẽs illi viri ex vna tantũ tribu eligerentur, sed è singulis tribubus, vt scilicet, ab omnibus cõmune agnosceretur beneficiũ. Iubet autẽ nõ quoscũq; lapides sed durissimos poni, vt significaret perpetuã velle beneficiorũ memoriã: sed vt in sacro textu dicitur, alios quoq; duodecim lapides posuit Iosue in medio Iordanis alueo, vbi steterũt sacerdotes, & sunt ibi vsq; in præsentẽ diẽ. Duodecim tantũ lapides poni Deus iusserat extra Iordanẽ: sed Iosue alios duodecim in medio Iordanis poni

iussit,

9 iussit, tanquam columnas suprà aquas eminentes, vt non solum in terra, sed etiam in aqua tanti beneficij monumentum extaret. Seruus enim Dei non solum Dei iussa exequi debet, sed plus etiam præstare si potest. Quo significatur quàm libenter & prõ ptè obtemperet. Signum quod petijt seruus ille Abraham, vt quæ nam Isaac spõsa futura erat dignoscere posset, hoc fuit, puel la cui dixero inclina hydriam tuam, vt bibam; & illa responderit bibe, quin & camelis tuis dabo potum, ipsa est, quam præparasti seruo tuo Isaac. Ita etiam argumentũ est, & signum satis apertum animam in spiritus sancti sponsam electam esse, cùm plura dat, quàm ab ea petatur. Ex eo quòd iussit Iosue, colligitur etiã quantoperè vir sanctus optabat vt Hebræi Deo ob accepta beneficia grati essent: quandoquidem plusquam Deus iusserat præsti 10 tit. O quàm durum est videre his temporibus tantam Christianorum ingratitudinem, qui cùm multò præstantiora à Deo beneficia acceperint, vix tamen eorum recordantur. De rege Assuero legitur quòd noctem duxit insomnem legens historias & annales priorum temporum, in quibus scripta extabãt omnia, quæ acceperat beneficia, & eos quos nullo prẽmio se remunerasse cõperit, statim remunerari iussit. Quomodo fratres Ethnici regis gratitudinem audientes non confundimur? dicite enim obsecro, homines fidei lumine illustrati, & legis euangelicæ doctrina eruditi quot noctis horas insomnes transegistis, vt à diuina liberalitate accepta beneficia considerantes eius amore inflãmati gratias illi, vt æquum est haberetis? Respondete, obsecro, corda adamantina, quæ nullo artificio molliora fieri video. Diligentiores post hac, hac in re dilectissimi esse oro, & obtestor vos per Iesu Christi 11 charitatem ob oculos semper habentes ineffabilia, quę à Deo accepistis beneficia, vt ex tot horis, quas die ac nocte in tot ineptias insumitis, vna saltem huic considerationi relinquatur.

Genes. 24.

Esther. 6.

Primũ beneficium, cuius glorioſus hic euangelista mentionẽ facit, est amor, quo eũ Dominus amauit; quia hic est cæterorum bonorum fons: Nam ipse quoq; Plato in Socratis cõuiuio in oratione Aristophanica amorẽ vocauit diuinũ potẽs, singulare & vni cũ mũdi beneficiũ, quia Deus nõ amat, vt homines amare solẽt, his præsertim tẽporibus, qui verbis tantũ amant: Deus aũt opere & veritate amat. Quin inter homines etiam quamuis frigidè & lẽtè ament, si accidit, vt Rex aliquem ex domesticis suis amet, ille

Plato.

statim

statim fit alter quasi Rex & regni Regisq; possessor, nam Re- 12
giam sibi voluntatē acquirenti & Rex, & regnum, & omnia in a-
mati vtilitatē vertuntur. ¶ At quantò maiora Dei dilecto, quem
Deus verè amat, ex hoc amore bona proueniūt? Hinc miraculorū
illis prouenit operatio. Nam eò quòd Dei amici sunt rerum natu
ra illis obtemperat. Hinc etiā D. Ioannes tam singularibus à Do
mino ornatus est beneficijs, quia scilicet, eū inter cæteros singu-
Ephes. 4. lari quodā amore prosequebatur. D. Paulus docet cœlestem hūc
Regē domus suæ munera & officia in varios homines distribuis-
se. Ait enim, Ipse dedit quosdā Apostolos, quosdā autē prophe-
tas: alios verò euāgelistas, alios autem pastores & doctores. Suum
vnicuiq; munus dedit, quia singula singulos sufficientissimè ho-
norare poterant. D. Petrus Apostolus fuit nō euāgelista, D. Mar
cus euangelista non Apostolus. D. Laurentius martyr fuit, nō doc 13
ctor, D. Augustinus doctor fuit nō martyr. At D. Ioānem ita Dei
filius amauit, vt officia & dignitates, quas inter cęteros sanctos di
stribuit, omnes in eo vno collocarit, quem Apostolum euange-
listā, Prophetā, doctorē, cōfessorē fecit, & martyrē. Tunc scilicet
cùm iuxta crucē stans ab eo qui moriebatur occidebatur, & amor
erat tortor, & non mori maior erat mors.

Martyr præterea fuit, cùm in feruētis olei dolium eiectus est.
Quòd si tunc cōbustus nō est, hoc accidit, quia satis Deo fuit prō
ptissima sancti martyris volūtas opere quantum in eo erat adim
pleta. Quòd si dicitis mortuus ibi nō est, ergo Martyr non fuit.
Peto, dicere nè auderetis Deum miracula permittere in sanctorū
suorum detrimētum? Minimè profectò: magnus enim esset error
igitur, si miraculum illud non in eius detrimentum, sed vtilitatē 14
potiùs factum est, & sine miraculo Martyr fuisset, sequitur cū mi
raculo etiam fuisse & quod conueniens erat coronā illi nō eripe
re, quā vehementissimus hic amoris actus merebatur. Quod si
omnia beneficia quæ à Deo vir iste sanctissimus accepit silentio
prętereūda essent, illud certè nullo modo sileri potest, in quo ma
iorē illi amorē ostēdisse videtur. Cùm esset patriarcha Iacob mor
Gene. 48. ti proximus, vt singularem amorē, quo filium suum Ioseph pro-
sequebatur ostenderet, dixit. En ego morior, & erit Deus vobiscū
reducetq; vos ad terram patrum vestrorum, do tibi partē vnā ex-
tra fratres tuos, quam tuli de manu Amorrhæi in gladio & arcu
meo. Ita Patriarcharum pater Iesus Christus morti proximus

cùm

15 cùm animam in cruce patri iam reddituru esset, vt singularem amorem, quo suum hunc discipulum prosequebatur, ostenderet: dedit ei partem illam, ideſt, matrem suam sanctissimã, quam crucis & passionis gladio & arcu præseruauit, nè à diabolo tangeretur dicens. Ecce mater tua. Benedictus & glorificatus sit talis Deus, ò Domine quãto honore amicos tuos afficis: fœlices illi, qui tuo se seruitio dedicant. [*Aquí lo hizo Comendador mayor, de la mas rica y preciosa encomienda, que jamas huuo en el mũdo.*] Cuius statim possessionẽ accepit, quia ex illa hora accepit eã discipulus in suã. Merito dicitur bonũ esse adstare seruũ iuxta Dñi moriẽtis lectulũ, cùm testamentũ facit: quia si eũ amat, aliquid ei legare solet. Iacebat Dei filius in duro illo crucis lectulo, & testamentũ suũ condens, in quo spiritũ patri legabat, discipuli sui qui iuxta crucẽ sta- *Ioan. 9*
16 bat memor eius rei, quã potẽ animã suã plus cæteris omnib⁹ amabat, ideſt, sanctissimæ virginis matris suæ eum fecit hęredẽ. Mer- *simile.*
cator, qui per mare nauigat vrgente tẽpestate omnibus in mare proiectis arculam tantũ sibi aliquam pretiosis refertam gemmis seruat: ita Dei filius in sæuissimæ passionis suæ tẽpestate omnia quæ habebat proiecerat. Iam auulsi erant capilli, corpus vulneribus lacerum, sanguis effusus, venustatis suæ flos amissus, sanctissimi oris mutata figura, solũ arcula illa preciosissima cælestibus referta thesauris remanserat, mater, scilicet, eius sanctissima, & hanc discipulo illo, quem plus amabat, cõmendauit dicens, Ecce mater tua. O quam quietam præbendã Summus pontifex Christus, D. Ioãni dedit, & ò quam laboriosam D. Petro reliquit. Omnes homines res vnitas potiùs quàm sparsas habere cupiunt, vt si
17 quis mille aureos habet in arca eos aliqua vna simul habere mallet quã centũ Hispali, centũ Toleti, cẽtũ Salmãticę, & in diuersa loca diuisos. Ex quo patet inter cæteras differẽtias, quæ inter Dei & mundi seruos intersunt, vnam hanc esse, quòd qui mundo seruiũtres habẽt diuisas & separatas. Hîc enim honorẽ, ibi opes quę runt, hîc voluptatẽ, ibi scientiã. Et ita vt ait D. Paulus. Solicitus *1. Cor. 7.*
est, quæ sunt mundi, & diuisus est. At vero qui Deo seruit omnia in vno Deo habet cõiuncta, in eo enim honorẽ, in eo voluptatẽ, in eo quietẽ, in eo tandẽ quicquid optat inuenit. Hac de causa D. Petri præbendã laboriosam dixi, quia per varias mũdi partes diuisa erat, at verò ea, quam D. Ioãni dedit, in vna tantum persona quæ erat virgo sanctissima continebatur. O singulare beneficiũ?

O sublimis dignitas,ô fœlix pastor! qui talem ouem curæ suæ 18
D. Ambro. lib in. Euan. c. 18. commissam habere meruit. Nam vt Diuus Ambrosius affirmat: hic Sanctus Apostolus beatissimæ virgini sanctissimum sacramentum ministrabat; hic illi diuinum missæ mysterium celebrabat;hic tandem omnia, quæ illi necessaria erant suppeditabat;sacerdotis munere fungebatur & filij. Nã vnà quoque filius erat,cùm dixerit ei Dominus,eccè mater tua,& matri suæ,eccè filius tuus. Quibus verbis nõnulli dixerunt, Dñm sanctissimæ virginis filiũ naturalem Diuũ Ioãnem feciſſe, & quemadmodum sacramentalia verba panem in carnẽ, & vinum in sanguinẽ Domini possunt diuina virtute conuertere, ita ea verba Diuũ Ioannem naturalem Dei matris filium efficere potuisse. Quæ tamẽ opinio nullo innixa fundamento erronea est. Verum tamen est verba illa singularem filij dignitatem sanctissimæ virginis Di- 19
uo Ioãni inter cæteros sanctos dare potuisse: quia si reges hoc solo verbo pronunciato [*sed duque*] priuatum aliquem equitem ducẽ efficere possunt: quid faciet Dei verbum? qui vocat ea, quæ non sunt, tanquam ea quæ sunt? vt ait Diuus Paulus.
Roma. 4. His igitur verbis Diui Ioannis & sanctissimæ virginis animas tanto amoris vinculo copulauit,acsi reuera ille filius, illa mater esset. Quonam gaudio affici Diuũ Ioannem existimamus quoties filium se ab ea vocari audiebat? quot nam Deo gratias ageret,qui talem sibi matrem dedisset. Quam verè dicere poterat il-
Sapi. 7. lud Sapientiæ. Venerunt mihi omnia bona pariter cum illa. Nã si vna tantũ glorioſissimę huius reginę visitatio causa fuit, vt D. Ioannes Baptista matris adhuc vtero inclusus tanta gratia impleretur quid faceret in altero Ioãne tot annorũ familiaritas? 20
Luc. 1. Non hoc dico, vt D. Ioannis Baptistæ,& Euangelistæ sanctitate dissensiones excitẽ, quiquidẽ inter se eodẽ modo se habere videtur. [*Como dos puertas que se juntan de tal manera:*] vt quæ ex vna parte alteri supponitur ex alia super imponatur: ita etiam in nonnullis rebus glorioſus Baptista,sanctum excedit Euangelistam, in alijs verò exceditur.

Inter cęteras autẽ causas,quas sancti afferre solẽt cur Dñs huic discipulo matris suæ curã cõmiserit,vna est: eò quòd castus esset, & purus. Nullibi enim meli⁹ ignis quã in igne, aqua in aqua, aer in aere conseruatur;ita nullibi virginitas est,quàm in virginitate securior. Et quamuis purissima hæc virgo virginitatis suæ cu-

stode

21 ſtode non indigebat, noſtri tamen exempli cauſa voluit eã Dñs caſto huic diſcipulo commendare vt doceret nos ſi puros nos & caſtos cõſeruare volumus, cũ caſtis & puris conuerſandũ eſſe. Magnum in muſica prodigium illud eſſe videtur, quod ſi duæ citharæ eodẽ ſint vocis ſono tẽperatæ, ſi vnius chordã tangis alia alterius citharę chorda eiuſdẽ toni & cõſonantiæ tremit, quieſcẽtibus alijs. Cuius quidem ſecreti cauſam nullus (credo) eſt, qui aſſequatur. Idẽ certè in virtutum muſica & concentu contingere experientia probat, quia caſtus caſtum, humilis humilem, deuotus deuotum plurimum mouere ſolet, videt iuſtus alium orantem, & magna ſpiritus vehementia ſuſpirantem audit: ſtatim commotum ſimili affectu animum ſentit diuini amoris ſuauitate diffluere. Videt & audit eundem malus aliquis nihil mouetur; 22 ſed potius de illius virtute detrahens, vides (inquit) hypocritam, quàm bene ſanctitatẽ ſimulat? En igitur vt vnius chordę tactus in alia eodem tono temperata (quæ quidem duo illa ſunt iuſtorum corda eiuſdem virtutis temperamento à Spiritu Sancto temperata) admirabilem hunc cauſet effectum. Precioſa res eſt dilectiſimi caſtitas, & in hominibus maioris omnino meriti, quàm in angelis, & ideò angelis virginitatis non datur aureola, vt hominibus, quam Deus per Eſaiam pollicetur dicens: *Eſa. 56.* Et non dicat Eunuchus, eccè ego lignum aridum, ideſt, non dicat caſtus, inutilis ego ſum, quia hæc dicit Dñs, Eunuchis qui cuſtodierint Sabbatha mea, & tenuerint fœdus meũ, & elegerint, quæ ego volui, dabo eis in domo mea, & in muris meis locũ nominatũ, & nomẽ melius à filijs & filiabus, ideſt, dabo eis ſingulare quã 23 dã gloriã inter cæteros ſanctos. Quod quidẽ de Eunuchis illis intelligitur, qui ſe tales fecerunt propter regnum cælorum.

Simile.

Et notandum eſt quòd non ſolum ait Eunuchis, ſed addidit *Matth. 19.* etiã, qui cuſtodierint Sabbatha mea &c. Quo ſignificat ſolam caſtitatẽ non ſufficere, niſi cũ alijs etiã virtutibus coniũgatur. Ideò dixit ſponſus, Vulneraſti cor meũ Soror mea ſpõſa in vno oculorũ tuorum, & in vno crine colli tui. In oculis honeſtitas virginis cognoſcitur: crines autẽ humiles ſunt cogitationes, & hoc eſt, quod Deus plurimum amat, virginitas ſcilicet, cum humilitate coniuncta. Plurimi enim caſti ſunt, qui hanc ipſam ob cauſam ita ſuperbiunt: vt ferri non poſſint. Ideò ait Diuus *D. Ambro.* Ambroſius virginitatis bonum, quàm magnũ video, tantum ei

Cant. 4.

nè pereat furē superbiā pertimesco. Quarè ait Dñs si tenuerint fœ- 4
dus meū, & elegerint quæ ego elegi. Itaq; cū res sit adeò preciosa
virginitas æquū est, vt eā plurimi ęstimemus, & eā omni diligē
tia custodire curemus. Et inter cætera quæ ad hoc plurimum con
fert est, vt dixi, castorum conuersatio. Qua de causa talem Dñs
matri suæ custodem dedit, vt, scilicet, hoc nos doceret exemplo:
illa enim, quæ gratiæ cōfirmatione impeccabilis erat, nullo virgi
Simile. nitatis egebat custode. Lignū viride ignē magna cum difficultate
concipit: at si aridæ assulæ apponātur, facile, vel exigua quaque
scintilla incenduntur: & ita paulatim ligna quamuis humida sint
accendunt. Huiusmodi est damnum, quod praua mali hominis,
vel mulieris cōuersatio afferre solet. Nam cum mali assulæ quæ-
dam sint aridæ omni virtutis hūmore destitutæ minima quaque
leuissimæ occasionis scintilla concupiscētiæ carnalis ignem con- 25
cipiunt. Mox verò bonos etiam quāuis Dei gratia & virtute vi-
rides sint, eodem igne accendunt. Ideo Ecclesiast. Lustraui (in-
Eccle. 7. qüit) animo meo, & inueni amariorem morte mulierem quæ la
queus venatorum est, & sagena cor eius, vincula sunt manus il-
lius. O Deus, quibus nam verbis prauæ mulieris periculū exag-
gerari poterat, quam non solum diaboli laqueum vocat, verùm
etiam [*Red barredera.*] quia manibus, oculis, corde, & omnibus
suis partibus, capit & irretit. Ideò subdit, qui placet Deo effugiet
illam, qui autem peccator est, capietur ab illa. Attendite differen
tiam, quam inter bonos & malos Spiritus sanctus hoc loco facit.
Quòd boni periculi magnitudinē intelligēter malā conuersatio-
nem fugiunt, mali autem capi se sinunt, vt deteriores fiant.

Hunc ergo discipulū quē diligebat Iesus, *Cùm vidisset Petrus dicit* 26
Iesu, Dñe hic autem quid? Tāquam ille, qui ouiū Dñi pastor futurus
Rom. 12. erat, earū curam gerit. Hoc D. Paul. prælatos monet. Spiritus san
cti dona referens, eorum vnū esse ait, qui præest in solicitudine.
Qua in re significat hoc donum esse, à diuina liberalitate peten-
dum. Tunc autem Dei pastores vereſe esse de ouium salute so-
licitos ostēdent si cū ipsomet Deo de his rebus agēt, quæ ad rectā
earū gubernationē pertinēt, & in oratione quidnā illis agēdū sit,
deliberabūt. Hoc D. Petrus hoc loco præstare cœpit & hanc vnā
esse causam existimo inter cęteras, cur Spiritus sanctus voluerit,
vt cum referenda hic esset hæc D. Petri interrogatio vna quoque
referretur Diui Ioannis excellentia, vt significaret, eum quoque

qui

27 qui tantoperè à Christo Redemptore nostro diligebatur, nihilo minus tamẽ ouem D. Petri fuisse, cuius Diuus Petrus tanquã pastor curam habebat. Quamuis de eius morte nihil curæ Diuo Petro esse Dominus voluit, sed eam sibi seruauit, quia reuerahęc cura ad eum qui præest, non pertinet, sed Deus tantum statuere id debebat, quonam martyrij genere vnumquenque discipulorum glorificaturus esset. Ideò non dixit Diuo Petro, quid tibi cum eo? sed hoc, quid ad te scilicet, an sit moriturus Ioãnes necnè. Ex quo infertur diabolicam esse superbiam, siqui putant eò quòd quis ad magnum perfectionis, seu contemplationis gradum ascendit: ideò nullius voluntati subiectum esse debere: imo ad maiorem perfectionem ascendere est, vt plus in humilitate subiectione & obedientia descendat, & hoc est ex certioribus veræ
28 perfectionis argumentis. Diuus Paulus vas electionis, qui Euangelium Iesu Christi filij Dei reuelatione acceperat de seipso ait. Quod post diuinam reuelationem acceptam venit Hierosolymam videre Petrum, & mansit apud eum diebus quindecim; non quia in eo quod ei Dominus reuelauerat error aliquis esse poterat, sed vt Diuũ Petrum tanquam vniuersalem Ecclesiæ pastorem debito honore & veneratione agnosceret. A mate igitur dilectissimi obedientiam, & ita vos quoque amabit ille, qui pro nobis factus est obediens vsq; ad mortem. *Gala. 1.*

Dicit ei Iesus, sic eum volo manere donec veniam, quid ad te. Quibus verbis significauit Dominus quod posteà factum est, scilicet, post glorioſissima omnium Apostolorum martyria ipsum remansurum diu esse [*Como registro viejo de la sancta Iglesia*] neque
29 tortorum manibus moriturum, & ita eum à feruẽtis olei dolio, in quod eum Domitianus immiserat, seruauit innoxium. Redeunti Dauid expugna periculosissima dixerunt sui, non egredieris amplius nobiscum in prælium, nè extinguas lucernam Israel: ita etiam Dominus voluit vt Diuus Ioãnes qui Ecclesię lux erat nunquam posteà in tortorum & tyrãnorum prælium egrederetur nè scilicet, extingueretur. Et quemadmodum mundi initio primi illi patres diutissimè viuebant, vt plurimos filios carnales generarent: ita nascentis Ecclesiæ initio æquum erat vt sanctorum Apostolorum aliquis diu viueret, vt plurimos spirituales filios generare posset. In libro Sapientiæ dicitur de Sancto Patriarcha Iacob: custodiuit illum ab inimicis, & à seductoribus tutauit *2. Reg. 21.* *Sap. 10.*

illum, & certamen forte dedit illi, vt vinceret. Ita sanctum hunc 30
Apostolum ne eum tortores & tormenta necarent Dominus cu
stodiuit. Veruntamen plurima martyrij genera non defuerunt,
interquæ nō minimum illud fuit tot annos inter tot idololatras
Hiere.9. viuere, quibus tunc vniuersus orbis refertus erat. Si Hieremias
aiebat; quis det me in solitudinem diuersorum viatorum, vt fu-
giam populum meum; quia omnes adulteri sunt; quidnā Diuus
Ioannes sentiret, qui quo magis amabat Deū, eò etiam maiorē ex
his rebus percipiebat dolorem. Martyrij etiam genus fuit à dile-
cti sui Iesu Christi præsentia per sexaginta octo annos abesse; tot
enim vixisse post sanctissimam eius mortem ex Ecclesiasticis
Psalm.119. constat historijs. Si Dauid dicebat: heu mihi quia incolatus
meus prolongatus est; quanto æquius hoc ille dicere poterat, qui
suauissima Domini conuersatione frui tanta cum voluptate sole 31
bat? O quam certum est argumētum Deum à nobis perfectè nō
amari, eo quod nullum aut certè exiguum absentiæ dolorem sen
tientes, contenti hoc vitæ exilio viuimus. Nam cùm dicat Arist.
Aristo.2. Ethic. c. 5. & 6. virtutū & habituū animæ propriū esse promptè & suauiter ope-
rationes suas exercere; secus autem habitus & virtutis nomen nō
mereri, quonammodo ab eo perfectè Deum amari dicemus, qui
hos eius amoris in seipso non sentit effectus? Qui cum de Deo
loquitur aut cogitat nullum eum videndi desiderium excitari in
animo sentit, magnum hoc esse existimare debet indiciū perfe-
ctum in se Dei amorem non esse, quia perfectè Dei amantes exi
lij dilatione martyrij genus esse putant. Curate igitur dilectissi-
mi Dei infinitam bonitatē serio & perfectè amare & statim amo
rem mortis desiderium consequetur: vitam autem martyrij ge- 32
nus quoddam & patientiæ materiam libēter Dei amore perferē
dam esse existimabitis gloriosissimi huius Apostoli imitatione,
qui nonagesimum nonum annum agens ex hac mortali vita ad
immortalem transmigrauit. Quid de eius sanctissimo corpore fa
ctum sit nescitur, sed cùm Deus Apostolorum & sanctorum om
nium corpora in terra magna cum veneratione seruare voluerit,
credi piè potest sanctissimum huius Apostoli corpus in cælum
transferre voluisse. Quod quidem eius puritati debebatur, vt sci-
licet, neque post mortē corruptioni esset obnoxius, qui in vita
nulla fuerat corruptione fædatus. Et ita corpus & anima simul cęle
sti gloria frueretur, ad quā nos perducat Iesus Mariæ filius. Amē.

In eo-

In eodem festo Sancti Ioannis Euangelistæ

CONCIO QVARTA.

Dixit Iesus Petro sequere me conuersus Petrus vidit illum discipulum, quem diligebat Iesus. Ioan. 21.

1

Amosa inter alias quæstio fuit à veteribus Philosophis agitata an inter Deum & hominem amor esse posset. Et Arist. quidem nullum esse posse asseruit, *Aristote. 8. Ethic.*
2 quia ad verũ amorẽ hęc tria requirũtur. Æqualitas, beneuolẽtia, & familiaritas, quæ inter Deũ & hominẽ esse non posse ait Arist. Non enim (inquit) esse inter hæc duo æqualitas potest: quia Deꝰ infinitus est, homo vero finitus. Nõ beneuolentia: quia beneuolentia est amico bene optare & agere: at Deo quis benefacere poterit qui summũ est bonũ, & omnia possidet bona? Nõ familiaritas, quia homo in hac infima terræ regione viuens Deũ, neq; videt neq; audit, qui in sublimi illa cæli parte versatur. His de causis visum est Aristoteli nullũ inter Deũ & hominem amorẽ esse posse. Neq; mirũ videri debet hoc dixisse Aristotelẽ, quia ignorauit Deum aliquando humanã assumpturum esse naturã: nam si hoc non ignorasset, nunquã inter Deum & hominem amorem esse posse negasset. Recte dixit Aristote.
3 tres in amore conditiones requiri vt perfectus sit: sed male has inter Deum & hominẽ esse posse negauit. Eas enim omnes vt nos Christiana docet fides Deus seruauit. Nã quia amor vel est inter æquales, vel æqualitatẽ facit, vt D. Hiero. ait. Ideo se Deus, vt se *D. Hieron.* æquaret hominibus hominẽ fecit. Et ita summa veritas dixit, Sic Deꝰ dilexit mundũ vt filiũ suũ vnigenitũ daret. Et D. Paulus pro *Ioan. 3.* pter nimiã charitatẽ qua dilexit nos Deꝰ, cũ essemꝰ mortui pecca- *Ephe. 2.* tis cõuiuificauit nos in Christo Iesu. Hoc etiã mystice significauit Dauid dicẽs, hunc humiliat, & hũc exaltat, quia calix in manu *Psal. 74.* Domini vini meri, idestꝫ, quia Deus calicem habebat vino puro refertũ, quo pura eius & immẽsa charitas significatur: quæ calix & vinum merum vocatur, at charitatis, & amoris nostri differentiam

rentiam, qui vinū est propriæ vtilitatis & aliarū imperfectionū 4
aquę immixtū. Deū enim amam⁹, vt nos in cęlesti gloria beatos
faciat, & ne perpetuis gehęnæ flāmis condēnet, imo eius amorē
cum humanarū quoq; rerū amoribus miscemus. At verò Deus
puro vos amore amat, nulla vtilitatis mixtione: quia nulli⁹ rei in
diget. Omnia prętер illū re aliqua necessario egēt. Reges quidēno
bilibus qui illis seruiant, egent, nobiles rusticis & cultoribus qui
terram excolant, terra plantis & herbis quæ eam exornēt. Plan-
tæ aqua quæ eas fertiles reddat: aqua aere qui eam exsiccet, aer
igne qui eum purificet; ignis cælis quibus conseruatur; cæli An-
gelis à quibus mouentur, Angeli Deo qui eorum gloria est,
Esai. 50. Deus autem nullo indiget & nihil omnino ei deest. Hoc ipsemet
Deus explicauit cùm dixit: plenus sum. Quid est plenus sum, ni
si perfectus sum, & nulla re extra me ipsum indigeo? Et hoc ita ve 5
rum est vt quamuis omnes maris arenæ omnia arborū folia, om
nes cæli stellę linguæ essent quæ Deum perpetuo laudarēt, nihil
illi augeretur gloriæ, & si illi omnibus quæ excogitari possunt
iniurijs maledicerent, nulla tamen illi fieret ignominia, quæ ip-
sum affligeret. Et ideò si nos amat hoc nō est, eo quod aliquā ex
nostra salute vtilitatē percipiat; sed tantum, ob eius infinitam bo
nitatem, quia sicut Deus quicquid intelligit, propter se ipsum in
telligit, ita quicquid amat propter seipsum amat; & si alia mino-
ri bonitate ad amandum moueri posset vilior diuina voluntas &
abiectior remaneret. Meritò igitur diuinus amor calix vini me-
ri appellari potest, cuius causa ait Dauid, hunc humiliat & hunc
exaltat. Humiliauit diuinitatem ad infimum nostræ humani-
tatis, exaltauit humanitatem nostram ad suæ diuinitatis subli- 6
me. Et ita humiliata diuinitate & exaltata humanitate facta est
inter humanitatem & diuinitatem æqualitas. Æqualitatem di-
co personæ; quia duæ naturæ diuina & humana æqualiter sunt
(vt ita dicam) personalizatæ, substantificatæ, & suppositatæ à
diuina Christi Redemptoris nostri, persona & ita dicimus amo
rem inter Deum & hominem æqualitatem fecisse.

Seruauit prætercà Deus, vt amicus fidelis beneuolentiam, quę
1. Timo. 2. est benè amicis suis optare & facere, & ita dixit. D. Paul⁹ de Deo
loquens: omnes homines vult saluos fieri & ad agnitionem
veritatis venire. Et hoc duobus modis cognoscitur: primò quia
Deus sufficiens dat auxilium omnibus, vt saluari possint.

Nam

7 Nam si quis filium suum Salmanticam mittit, vt literis operam det, & ibi quotannis omnia necessaria suppeditat, meritò dicere possumus hunc hominem optare, vt filius suus doctus euadat eò quod omnia quæ ad hoc requirũtur auxilia libẽtissime præbeat. Ita etiam vere dicere possumus Deum optare omnes saluos fieri; quandoquidem omnibus quæ ad hoc necessaria sunt suppeditauit, omnes enim intellectus, & rationis naturalis luce ornauit, quam si ducem sequerentur homines condemnari nullo modo possent: quia Deus eos diuina sua prouidentia ad fidei, & legis gratiæ cognitionem adduceret, vel Euãgelij prædicatione vel admirabili aliqua reuelatione. Quod si nunc in sua infidelitate perseuerant hoc Deus permittit in peccatorum pœnam, quæ contra rationem, & naturalem legem cõmittunt. ¶ Secũdò hoc cognosci 8 potest quia videmus Deum se tam vili pretio hominibus dare. Nam cum quis magnum alicui rei pretium constituit, signũ est non magno eius rei vẽdendæ desiderio teneri. Quòd si paruo pretio ad rem aliquã preciosam emendã emptores allicit, tunc quã primum eam vendere optat. Ita cùm Deus cælestem gloriam, tam vili pretio det, signum est optare vt eam omnes emant. Potuisset (vt ait Scotus) maius illi pretium constituere, cibum potum, verba, vestes, & alia plurima tali lege perscribens, vt qui secus faceret statim mortalis peccati pœnæ reus esset, possetq; nos ad tot quot in lege veteri fuerunt præcepta obligare, quæ (vt ait Burgensis) tot fuere, quot dies in anno: & Guilelmus Parisiensis, & Galatinus multò plura esse affirmãt, scilicet, 613. Et tamen voluit legem nobis ita facilem dare, vt dicat D. Paulus. Qui dili- 9 git proximum, legem impleuit. Et profecto res est adeò sublimis & præstans Dei æterna fruitio, vt quamuis mille annos nobis vi uendum esset, & iuberet Deus vt quisque nudis pedibus per spinas & sentes incederet, in syluis viueret, herbarum radices pasceret, aquam biberet, hybernas niues, & æstiuos soles nudus perferret, hæc omnia læto & libenti animo ferenda essent, vt tanti boni præmium consequeremur. Attendite igitur infinitam Dei bonitatem, qui cùm hæc iubere potuisset, idem tamen præmium legi suauissimæ qualis est Euangelica proposuit. ¶ Tertiò quoque amoris conditio, quæ est familiaritas à Deo seruata est: nam ante quam homo fieret suauissimam illam sententiam hominibus reuelauit, quæ eius nomine dicitur. Deliciæ meæ esse cum

simile.

simile.

Scotus in. 4. dist. 15. q. 1. sub litera. D.

Burg. libr. 1. Scrutiny. dis. 18. c. 9

Rom. 8.

Guilel. lib. de fide, & legibus.

Galati. lib. 11 de arcanis catholicæ fidei. cap. 4.

filijs hominum. O bonitatem Dei ineffabilem, quisnam hoc co- 10
gitasset, vt infinitæ gloriæ Dominus terrę vermium conuersatio
ne tantopere delectaretur, vt quo cum illis conuersari posit & è
cælo in terram descendere vellet, & homo fieri, vt eos redimeret,
& in cælum adduceret: vbi suauissima eius & æterna conuersatio
ne fruerentur? Videtis igitur Deum exactissime amoris cōditio-
nes seruare, quòd si inter homines parum amoris inuenitur, hoc
est, quia has conditiones seruare nolunt: primā enim quæ æqua-
litas est non seruant, quia Deo meliores esse volunt. Vide pater
quid dicas: impossibile enim videtur, vt quis Deo melior esse ve-
lit: sed ne temere à me hoc dici putetis hoc manifestissima ratio-
ne probabo: peto enim frater quonā modo cæli gloriam assequi
velles? vellem (inquies) quietam viuere vitam, opibus abundare,
seruos habere quam plurimos, quicquid volo nullo repugnante 11
præstare, tum vero mori, & ita cælestē gloriā cōsequi. O Christe
vitæ reparator & animarū amor suauissime, dic obsecro Dñe in
Lucæ. 14 cælum intrasti? Audite quid respondeat dicens. O stulti & tardi
corde ad credendum, nesciebatis, quia oportebat Christum pati,
& ita intrare in gloriā suam? Ita igitur, ò Domine meliores te ho
mines esse volunt, quandoquidem cùm per passionem & mortē
in gloriam tuam intrare volueris eam illi delicijs & voluptatibus
consequi putant. En igitur fratres vt apertè probatum est nolle
vos primam amoris conditionem seruare: quæ est æqualitas. De
Psal. 61. hoc conqueritur Deus per Regiū Psaltem, dicens. Veruntamen
pretium meū cogitauerunt repellere, cucurri in siti. Omnis homi
nū cura est pretiū quo Dei filius gloriam emit reijcere. Pretiū au-
tem eius est, fames, paupertas, ignominia, & mors, quę omnia ho 12
mines magna cū cura & solicitudine fugiūt. Hac de causa maria
nauigāt vsq; ad Indos; hac de causa orbē ambiunt vniuersum, vt
paupertatē fugiant, hoc die cogitāt, hoc nocte somniāt, pretium
meū cogitauerūt repellere. Ego verò (ait Dominus) cucurri in si-
ti, idest, tanto desiderio tenebar, & siti sanctissimū meum corpus
glorificādi, vt per omnes labores mira velocitate cucurrerim: &
ad trigesimū tertiū ætatis annū peruenies, quod est vitæ nostræ
dimidium, iam metam quæ est crux contigeram, in dimidio an
norū meorū cucurri, ita pius Iesus in laboribus properauit, nos ve
ro in voluptatibus properamus, & ita æqualitatē non seruamus.
¶ Beneuolentiam quoq; minime seruamus, quæ est bene optare

amato

amato, quia omnes qui mortaliter peccant malè aliquo modo
Deo optãt: O rem horrendã, sed verissimam esse probabo. Nam
cum mortaliter peccas, nonne velles aliquo modo Deum tuum
ignorare peccatum? at hoc ipsum est male Deo optare, quia vel-
les eum infinitam sapientiam non habere. Quod si ais nunquam
te hoc optasse, saltem cum mortaliter peccas impunitus velles ne
te puniret euadere, ac hoc est etiam male Deo optare, quia nolles
eum esse omnipotentem. Quôd si neq; hoc te cogitasse dicas sal-
tem velles Deum scelera tua dissimulare, at hoc etiam est male
Deo optate, quia optas nõ esse infinite bonum: nam impossibile
est malum dissimulare, & infinite bonum esse. Quod si hoc quo-
que te cogitasse negas, saltem tibi fatendũ est te optare, vt Deus
peccata tua minori afficiat supplicio quã digna sunt. At hoc est
optare quantum ex te est quamuis indirectè, vt infinite iustus
non sit: quia diuina iustitia quantũ est ex se postulat vt pœna sit
culpæ æqualis. Quod si Deus nunc pœnitentibus parcens de-
bita pœna remittit, hoc est, propter infinita Christi redempto-
ris nostri merita. Videtis igitur quod aliquo modo mortaliter
peccando Deo male optatis, & his bonis eum carere, quæ idem
cum sua essentia sunt. ¶Neque etiam beneuolentiam seruamus
ei dando quæ debemus, scilicet, honorem, reuerentiam,
& timorem: & ita per prophetam Malachiam, conqueritur
dicens. Filius honorat patrem, & seruus dominum suum. Si er- *Malach. 1.*
go pater ego sum, vbi est honor meus? Et si ego Dominus sum
vbi est timor meus? ait dñs exercituũ. O terribilis Adæ filiorum
abominatio, qui ita patrẽ & Dominũ suum contẽnunt. Nũ time
re illum & reuereri nos dicemus, in cuius cõspectu ea peccata pa
trare impudẽtissime audemus, quæ corã infimi generis homine
patrare pudor nõ sineret? Dic obsecro, ò infelix homo nonne eas
quas quotidie cõmittis turpitudines, certò sciens per fidem Deũ
tibi plusquã tu ipse tibi adesse: corã alio quouis quamuis vilissi-
mus esset committere puderet? Igitur minus Deum quam hu-
iusmodi hominem reuereris. Hac de causa peccatum suum Da
uid exaggerat, dicens. Tibi soli peccaui, & malum coram te *Psal. 50.*
feci: quasi diceret, coram iudice, qui omnia spectat peccare au-
sus sum. Ita etiam Dñs hominum peccata sæpissime in sacra scri
ptura exaggerat dicens. Et faciebatis malũ in oculis meis, & ego
fum iudex & testis, dicit Dñs, & ego sum, & ego vidi, ait Dñs. *Hiere. 28.*

De

¶ De conuersatione autem vere dicere possumus nullam nos cũ 16
Philip. 3. Deo habere. Viuens adhuc D. Paul. conuersationẽ suam in cælis esse dicebat; quia quamuis corpore in terra esset, spiritu tamen versabatur in cælis. Nostra verò omnis conuersatio in terra est, quasi animalia bruta essemus: & cũ Deus dicat delicias eius esse cum filijs hominum cõuersari, filijs hominum nihil grauius, nihil molestius est quàm cum Deo conuersari, ò maxima Adæ filiorum ingratitudo qua omnem exaggerationem excedit.

Audiuistis fratres tres veri amoris conditiones, quas vellẽ vos diligentissime seruare, vt glorioſus Euangelista D. Ioannes qui verus Iesu Christi amans, & amatus fuit. Nam primo æqualitatem seruauit, & cum Dei voluntate miram quandam consensionem & conformitatem: & hanc fuisse causam existimo cur in supremaillapassionis nocte gladio, vt D. Petrus Christum redem- 17
ptorem nostrum, defendere noluerit, vt scilicet, se eius voluntati conformaret non ignarus tamen eius laborum futurũ se esse par-
Simile. ticipem, & ita eum nunquam deserere voluit. Inter arbores quæ tunc cùm iam creuerunt, & illas quæ adhuc tenerę transponuntur, hæc differentia est, quòd illæ minimo quoque vento euellũtur: hæ vero radices agunt altiores, ita vt facilè euelli non possint: ita etiam sancti discipuli Domini, quos iam grandiores elegerat, & in suo amore & doctrina transposuerat, minimæ sunt tribulationis aura diuulsi, & relicto eo omnes fugerunt. At vero D. Ioannes qui tener fuit, in tenera ætate transpositus: ita in amore firmis hærebat radicibus, vt quamuis initio cum cæteris fugerit, ab ipso tamen amore reuocatus, eum ad extremum vsque spiritum, imo ad sepulchrum vsque comitatus sit. Beneuolentiam 18
quoque seruauit quandoquidem per 68. annorum spatium tot labores, pro amati sui honore pertulit. Conuersatio autem adeò intima fuit, vt supra amati sui pectus in cœna recumbens dormierit.

Pro quo notandum est quod quãuis ineffabilis sit suauitas qua anima in Christi redemptoris nostri, humanitatis contemplatione perfunditur, tunc præcipuè cùm eam non solũ tanquam verbo vnitam contemplatur, verum etiam tanquam diuinæ naturæ conditionum, participem admirabili quadam deiformitate facta quãtum creatura diuinæ naturæ particeps fieri potest (nam per illam vnionem quasi ferrum in diuinitatis fornace incende-

batur,

19 batur, & vt D. Dionysius ait, in naturalibus nostris supra natu- *Dionysius in*
ram erat.) Quamuis inquam huius contemplationis ineffabilis *Epistio. 4. ad*
suauitas sit, tamen vltima animæ quies (etiam in hac vita) in di- *Cãum, quæ*
uinitatis contemplatione consistit. Suauis quidem est humani- *incipit, quæ-*
tatis contemplatio, quæ vt non in seipsa, sed in Deo subsistit, ita *ris quidem.*
eos qui eam contẽplantur ad res diuinas extollit, suauior tamẽ est
diuinitatis contẽplatio. In omnibus quidẽ redẽptor noster pul-
chritudine prẽstat: de quo Dauid dixit. Speciosus forma prę filijs *Psal. 44.*
hominũ: diffusa est gratia in labijs tuis, vbi Paraphrasis Chaldai-
ca habet expressius pulchritudo tua Rex Messia maior est quã fi
liorũ hominũ: sed tamẽ plus diuinæ pulchritudinis consideratio
animã consolatur; quã in humanitate positã contẽplatur. Hæc
dixit nõ animaduertens fortasse ea, quæ D. Paul. ait. Non enim *Rom. 15.*
20 audeo loqui aliquid eorũ quæ per me non efficit Christus. Nam
cùm ferè nullam harum rerum experientiã habeam, de ijs loqui
audacia videbitur. Sed fortasse alicui eorum qui me audiunt pro
derunt, cui Deus diuina sua solet reuelare mysteria.

Hoc igitur posito tantopere Dei filius suum discipulum ama
uit, & tantam cum eo familiaritatem habuit, vt ei altissima my-
steria reuelarit. Origenes ait: ò beate Paule raptus es (vt tu ipse *Origenes.*
asseris) vsq; ad tertium cælum, & audiuisti verba quæ non licet
homini loqui, Ioannes autem intimus veritatis inspector vltra
omne cælum cælorum, hoc est in causam omnium ascendens au-
diuit vnum verbum, per quod facta sunt omnia: & licuit illud
verbum loqui quantum potest hominibus prædicari: & ita ipse-
met fatetur, dicens, quod fuit abinitio quod audiuimus, quod *1. Cano.*
21 vidimus oculis nostris, quod perspeximus de verbo vitæ (& vi
ta manifestata est, & vidimus, & testamur, & annuntiamus vo-
bis vitam æternam, quæ erat apud patrem, & apparuit nobis)
quod vidimus, & audiuimus annuntiamus vobis. Videtis quo-
ties ijsdem verbis idem sæpius repetat, vt videatur à mysterijs
illis reuelatis neque oculis, neque ore, neque corde potuisse re-
cedere? Idem etiam significare illis verbis voluisse videtur, ver-
bum caro factum est, & habitauit in nobis: & vidimus gloriam
eius, gloriam quasi vnigeniti à patre. Quo in loco Diuus Au- *D. August.*
gustinus ait. Super omnem naturam, & conseruorum clarita- *super Ioan.*
tem Euangelista mentem erigens, ad ipsum verticem bono-
rum nos perduxit, cum ait vidimus gloriam eius, &c. Itaque

non

non ſolum redemptor noſter dilectum ſuum Ioãnem in transfi-
guratione, in horto, in cruce in vita, & in morte ſociũ eſſe voluit, 22
Cãnti. 1 verum etiam vt in ſanctiſsima cœna altiſsimis contemplationi-
bus frueretur voluit, vt aiebat ſpõſa ad ſponſum, Indica mihi vbi
paſcas, vbi cubes in meridie. Ita forte in vltima illa cœna videre
ſanctus hic Apoſtolus optabat quomodo diuinus paſtor bea-
tiſsimos illos ſpiritus in cæleſti gloria paſcat: & cum hoc cor-
poris oculis videre minime poſſet, permiſit ei Dominus, vt ſu-
pra pectus ſuum ſacratiſsimum recumberet, vt in corporali cœ
na æternam illam beatorum cœnam diuina reuelatione videret
cibũ & illum diuinum, quo beatos paſcit contemplaretur. O bra
chia ſanctiſsima quæ illum amplexa eſtis, ſi me quoque vna
amplecteremini, quàm ſecurus ſuauiſsimo hoc deuinctus am-
plexu hærerem. O diuinum calorem qui ex redemptoris no- 23
ſtri corde exibat, amati ſui animam incendens, quem, vt ali-
quo modo refrigeraret, veriſimile eſt aliquas lachrymarum
guttas è ſacris redemptoris oculis in iacentis diſcipuli vultum
decidiſſe ad maius ipſius ſolatium. Cogitate hominem arden-
ſimile. tiſsima ſiti laborantem, qui ſi ſuauiſsimum aliquem fontem
reperit quantum aquæ, & quanta cum ſuauitate bibit, qui ve-
rò diutiſsima fame laborauit, ſi menſa illi omni ciborum ge-
nere apponatur inſtructa quantum, & quanta cum voracitate
comedit. Si pauperi permitteretur, vt in arcam nummorum
plenam manus immitteret, quantum nummorum colligeret.
Guloſus in officina aliqua poſitus fructibus, ſaccaro, & melle
condĩtis, & huiuſmodi gulæ irritamentis referta, quanta cum
ingluuie voracitatis appetitui ſatisfaceret. O animarum fons ſua- 24
uiſsime, in quo iuſti, & bibere, & mergi cupiunt. O lautiſsi-
ma menſa, ò theſaurus immenſus, ò delicatiſsimorum ciborum
officina. Hûc ſancti huius diſcipuli ſpiritus ingreſſus eſt, quas
nam diuitias quam voluptatem inde percepiſſe exiſtimamus?
Euſeb. Emiſ. Merito de eo Euſebius Emiſſenus dixit: ſicut vas plenum oleo
mixtionem alterius liquoris reſpuit, ita in eum nihil ſæcula-
ris maculæ introire potuit, in quo plenitudo ſanctificationis
regnabat, Vos quoque dilectiſsimi vnà cum eo ſupra hoc ſan-
ctiſsimum pectus curate recumbere, hic enim veraquies in-
uenitur, cætera autem omnia labor potius ſunt, & dolor.
Omnes homines quietem natura, & optant & quærunt: ſed

non

25 non omnes, vbi vera quies ſit intelligunt: & ideo plures eum quem optant finem non aſſequuntur. Dulce omnibus, dulce videtur, ſed non omnibus idem dulce gratum eſt, ſed aliud alijs, nonnulli enim mel comedere non poſſunt ſaccarum autem comedunt. Alij qui rudiores ſunt mel quidem libentiſsime comedunt, ſaccarum autem guſtare nō poſſunt. Alij malunt [*Arrope*] Alij neque hoc volunt, ſed ſi vinum dulce eſt gratiſsimi videtur eſſe ſaporis. Quod ſi vniuſcuiuſque ſententiam petas quod guſtui ſuo gratum videtur illud laudabit, cætera verò vituperabit: & tamen nihil de ſaccari perfectione eius vituperatione detrahitur: non enim ſaccarum illius palati culpa minus perfectum eſt. In quietis electione idem accidit, & voluptatis: aliqui enim in venatione, alij in ludo ſuam ponunt voluptatem, alij hæc
26 contemnunt, & nihil cum turpibus, & laſciuis amoribus comparari poſſe affirmant: alij diuitias, honores & dignitates malunt, at Diuus Paulus ait. Si quæ mihi fuerunt lucra hæc arbitratus ſum propter Chriſtum detrimenta, propter quem omnia arbitror vt ſtercora. In Chriſto tantum vera quies vera eſt voluptas, quamuis aliud deprauato malorum iudicio videatur, hîc tãtum quietus ſibi, & ſecurus propheta Dauid videbatur, & ideò aiebat: in pace in idipſum dormiã, & requieſcam, quoniã tu Domine ſingulariter in ſpe conſtituiſti me, ideſt, quia tu Dñe dediſti mihi, vt ſpem meã omnem, amorem, curã, & cogitationes omnes in te vnũ conſtituerem, ideò in te ſecurè dormio & requieſco. Hîc, hîc dilectiſsimi in hoc ſacro pectore requieſcite: ideò brachia pius Ieſus expãdit, vt omnes recipere & amplecti poſsit: quẽad-
27 modũ per Iſaiam promiſerat dicens. Ad vbera portabimini, & ſuper genua blãdietur vobis, quomodo ſi cui mater blandiatur: ita ego cõſolabor vos. O verba ſuauiſsima, & amore plena, ò corda lapidea quæ tãto amore liquefacta nõ diffluũt: hoc in veteri lege promiſſum, nunc in gratiæ lege præſtatur. O cæcitas, ò error diabolicus: quærunt homines principum familiaritatem & amorem & hoc ſummam eſſe putãt fœlicitatem: Dei verò amorẽ nihili faciunt, imo eum ad iram ſuis ſceleribus prouocant. Conqueritur Deus per Oſeam dicens. Chanaã in manu eius ſtatera doloſa. O quã verè hoc dici poteſt de ſingulis peccatoribus querũ quiſq; vere eſt Chanaã, ideſt, cõmutatus, nam cũ homo eſſet ratione prædi tus, ſe in belluam cõmutauit, ſtatera autem quę eius eſt voluntas,

Philip. 3.

Pſal. 4

Iſai. 66.

Oſe. 12

doloſa

dolosa est, quia in ea Barabbas, & Iesus Christus positi pluris latro quàm redemptor æstimatur, pluris hominum amor, quàm Dei. Hucetiam facere possunt verba illa psalmi, quæ paulò ante citauimus: veruntamen pretium meum cogitauerunt repellere, ideſt, cùm essem (inquit Dominus) infiniti valoris & pretij, homines tamen mũdi voluptates maluerunt, minoris me quã res terræ vilissimas æstimando. O summam rationalis creaturæ ingratitudinem, quam quibusnam supplicijs puniendam esse existimatis? Resipiscite obsecro dilectissimi, & si erga Deum ingratos vos aliquãdo ostendistis, lachrymis & pœnitentia cum eo vos reconciliare studete, & in eo vno post hac veram quietem inueniri existimate. 28 *Psal.* 61.

Cùm dixisset sanctus Euangelista discipulum illum à Domino amatũ fuisse, & supra pectus sanctissimum in cœna recubuisse, addit hunc etiam à Domino petijsse, quis est qui tradet te? Quæ etiam magna est Diui Ioannis excellentia, & dignitas inter redemptorem nostrum, & Diuum Petrum aduocatum quodam modo fuisse, quia cum scire Diuus Petrus optaret quisnam futurus esset proditor Diuum Ioannem rogauit, vt hoc à Domino peteret: itaque Ecclesiæ princeps glorioſum hunc virum sibi aduocatum elegit, & illi secretô Dominus dixit: ille est cui ego intinctum panem porrexero. Nihil enim Dominus amato suo discipulo denegare voluit. At quanto æquius erit, vt nos peccatores eum nobis aduocatum faciamus in cælis? quid enim huius quem tantopere Deus amat intercessione non impetrabimus? Disponamus igitur nos vera pœnitentia, vt diuinam nobis gratiam impetrare possit, qua acquiritur gloria, Ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen. 29 *Ioan.* 13. 30

In festo sanctorũ Innocentiũ

CONCIO PRIMA.

Angelus Domini apparuit in somnis Ioseph. &c.
Matthæi. 2.

In

1 N Hodierno Euangelio persequutio quædam refertur, quã Christus redemptor noster in infantia passus est. Neque tamen huius sanctissimi pueri labores, vt cęterorũ puerorũ labores fuisse existimari debent: eius enim anima statim à suo conceptionis instanti omni illa sapientia prædita fuit, quam postea erat habitura: & ita D. Basilius libro de incarnatione, verba illa declarans quæ Angelus dixit sancto Ioseph. Quod enim in ea natum est, de Spiritu sancto est, præclare ponderat, cùm Angelus ea dixit, nondum Christum natum esse, & tamen non ait, quod in ea conceptum est, sed quod in ea natum est. Ratio autem hæc fuit, quia statim ac conceptus fuit vir fuit perfectus, & non vt cæteri quorum corpus certo tempore animatur: inde post aliquos annos ra-
2 tionis vsum habere incipiunt: at vero Christus Dei filius omnia simul habuit. Hinc Diuus Paulus ait. Ingrediens mundum dicit, Hostiam & oblationem noluisti, corpus autem aptasti mihi? holocaustomata & pro peccato nõ tibi placuerunt, dixi, ecce venio. Ingressus est redemptor noster in mundum sanctissimæ suæ incarnationis tempore, & tunc dixit æterno patri: scio pater veteris legis sacrificia te placare nõ posse, quare ipsemet te placaturus aduenio: ex quibus verbis manifestè conuincitur, in ipso conceptionis instanti rationis vsum habuisse. Hinc etiam intelligetis quid nam passus sit infans Iesus Christus in purissimo matris vẽtre, & quantũ pro illo ei debeamus. Cogitet enim vnusquisq; vestrum, quid nam sentiret, si ea qua nunc præditus ratione est matris se suæ visceribus videret inclusum, tot sordibus & immundi-
3 tijs plenus, quod quidem nobis molestum non fuit, quia iudicio & rationis vsu carebamus. Credite igitur Iesum Christum corpore quidem infantem, sed rationis vsu virum iam sapientissimum carcere illo per nouem mensium spatium contineri voluisse, neque tot respuisse sordes, quot in mulieris ventre, quamuis sancta & pura sit, inueniũtur, vt vos teterrimo gehẽnę carcere liberaret. Hoc Ecclesia sancta exaggerat cum eo loquens his verbis: tu ad liberandum suscepturus hominem, non horruisti virginis vterũ. Hoc igitur rationis vsu & sapientia præditus iniurias omnes, & persequutiones sibi puero ab inimicis illatas magno animi dolore sensit, & æterno patris propter nos obtulit, quæ quidem cęteri pueri quia ratione carent non sentiunt.

D. Basilius. Matth. 1

Hebræ. 10.

Ait sanctum Euangelium. *Apparuit Angelus Domini in somnis* 4
Ioseph. Quæri hoc loco posset cur Ioseph potiùs quàm Mariæ ap
paruit? Respondeo domestica tantum negotia ad mulieres perti
nere, externa verò ad viros: hoc autem domesticum non erat. D.
Tit.2 Paulus scribens ad Titum ait. Tu autem loquere quæ decent sa-
nam doctrinam, & inter alia quæ eum docere iubet hoc est, do-
cere adolescentulas, vt filios suos diligant, prudentes, castas, so-
brias, domus curam habentes, benignas, subditas viris suis. Pon-
derate singula verba, & præcipue illa: domus curam habentes.
Hæc enim omnia maximè ad mulieres pertinẽt. Magna pertur-
batio est, & confusio, vt mulier foris necessaria curet, vir verò
domi otiosus sedeat. In veteri lege præcipiebat Deus. Non in-
Deute.22 duetur mulier veste virili, nec vir vtetur veste fœminea: abo-
minabilis enim apud Deum est, qui facit hoc. Quo significatum 5
est mulierem hominum negotijs minimè misceri debere, vt sunt
emptiones, venditiones, contractus, lites, & alia huiusmodi: hoc
enim est virilem vestem induere. Vir autẽ effœminatus & mol-
lis, qui negotia sua nõ curat, hic muliebri veste vti dicitur. Quod
apud Deum abominabile est, & odiosum: & quia iter facere, &
peregrinari viri negotium erat: ideo apparuit Angelus Ioseph.
¶ Ex hoc etiam inferri potest reuelationes, & huiusmodi alios
spirituales fauores, non maiorem sanctitatem, sed maiorem ne-
cessitatem arguere. Nõ enim ideò Ioseph sanctior quàm Maria:
Simile. quia Ioseph Angelus apparuit. Plantæ quæ adhuc teneræ sunt
sæpius irrigari debent, non quia maioris sint valoris, & pretij
quam quæ grandiores iam sunt arbores, sed quia plus egent aquę
alimento. Ita etiam Deus infirmos, & imbecilles singularibus 6
Simile. sæpe solet fauoribus alere, vt fortiores efficiat. Accipiter qui in
venatoris manu pascitur instinctum illum aues quas volantes
videt infectandi paulatim amittit: ita etiam illi quos Deus spi-
rituali suauitate pascit, desiderium illud humanarum volupta-
rum paulatim noua, & inusitatata cælestium rerum delectatio-
ne deponunt.

Apparuit igitur *Angelus in somnis Ioseph.* Et ita apparuit, vt cer
tissimus vir sanctus remanserit, Dei nuntium esse verisimum,
& non nocturnum phantasma: nobis quidem, vt plurimum
somnijs fides præstanda non est. Si tamen dum in peccato ver-
saris, & à dæmonum multitudine rapi te ad inferni supplicia

somnias,

7 ſomnias, quamuis huic ſomnio fidem præſtes non reprehendam, ſed potius laudabo: fieri enim poteſt huiuſmodi ſomnio velle Deum te deterrere, vt te in poſterum corrigas: & ita dixit Sanctus Iob. Si dixero conſolabitur me lectulus meus, terrebis me per ſomnia, & per viſiones horrore concuties, quamobrem elegit ſuſpendium anima mea. Idem tibi peccator dicēdum eſt, cùm in lectulo delectari putans, & requieſcere horribili aliquo ſomnio deterreris, monere me Deus hoc ſomnio vult, & timore concutere: quamobrem æquum eſt, vt anima mea ſuſpendium, & crucem pœnitentiæ eligat, vt hoc quod Deus forte minatur euitet. *Iob.7.*

Verba Angeli hæc fuerunt. *Surge & accipe puerum & matrem eius, & fuge in Aegyptum, &c. Futurum eſt enim vt Herodes quærat pue-*
8 *rum ad perdendum eum.* Ex verbis quæ glorioſus hic Angelus dixit ſancto Ioſeph cùm ex Ægypto redire iuſsit, infertur plures ſancti pueri Ieſu mortem optaſſe, dixit enim. *Vade in terram Iſrael: defuncti ſunt enim qui quærebant animam pueri.* Veruntamen id quod optabant præſtare non potuerunt vt Herodes qui potens erat. Liberet vos Deus à malitia quæ cum potentia coniungitur, quod enim ſcelus non audebit? & hac de cauſa cùm regina Eſther dixit regi Aſſuero. Si inueni gratiam in oculis tuis ô Rex, dona mihi animam meam pro qua rogo, traditi enim ſumus ego & populus meus, vt conteramur. Petijt ab ea Rex: quis eſt iſte, & cuius potentiæ, vt hæc audeat facere? Reſpondit illa: hoſtis & inimicus noſter peſsimus iſte eſt Aman. Inimicum ſuum ait eſſe Aman illum Regis domeſticum, illum
9 diuitem, illum potentem: hæc enim omnia ſignificat iſte eſt Aman: & cùm huiuſmodi eſſet peſsimum quoque ait fuiſſe. Nam ſi peſsimus ſine potentia fuiſſet, tantum nocere non potuiſſet. Ideò etiam Propheta Iſaias regi cuidam Iſrael dixit. Noli timere à duabus caudis titionum fumigantium iſtorum, ideſt, ne timeas hos duos titiones ex vtraque parte ardentes, ita vt manu, neque hinc, neque inde apprehendi poſsint: quo duo Reges ſignificantur, potentes & malitioſi. Ideo enim ait, à duabus caudis fumigare, ideſt, ex vtraque parte ardere, vt ſignificet quàm difficile horum remedium ſit: quia ſi quis potens eſt, & tamen ignorantia, aut infirmitate peccat, facile à malo reuocari poteſt. Eſt enim tanquam titio ex vna tantum par- *Eſther.7.* *Iſai.7.*

te fumigans, qui ab altera potest apprehendi. Item si quis ma- 10
licios⁹ est, & tamen potentia caret, remanet in eo aliqua pars
quæ apprehendi potest: quòd si potens est & malitios⁹ titio
est ex vtraque parte fumigans, vix manum, & remedium ad-
mittere posse videtur. Ex quo colligitur magnum esse Dei be-
2. Reg. 11 neficium homines interdum praua sua desideria exequi non
posse: nam quamuis Dauid Bethsabeæ pulchritudine captus
fuisset adulterium tamen, & homicidium re ipsa non commisis-
set, nisi Rex fuisset. Et ideò paupertate contenti esse debere-
mus, quæ vitijs vires, & alimenta non suppeditat. Plurimi etiam
æstimare deberent homines, in eo se statu constitutos videre,
quem gloriæ Rex, & vnigenitus Dei filius nascens & viuens ele-
git: imò ex eo etiam ecclesiæ suæ principes, & magistros elegit,
quos etiam pauperes esse voluit: & ita eos paupertatem, humi- 11
litatem, & rerum humanarum contemptum docuit, non so-
lum diuitijs eos renunciare iubens, verum etiam parentibus, &
Luc. 14. ijs rebus omnibus, quæ cæli iter impedire possunt, dicens. Si
quis venit ad me, & non odit patrem suum, & matrem, & vxo-
rem, & filios, & fratres, & sorores: adhuc autem & animam suam
non potest meus esse discipulus. Significãs hoc vltimo verbo pa
rum prodesse, omnia deserere, nisi seipsum quoq; deserat. Ama-
bilis præterea est paupertas ob beneficia, quæ Deus in pauperes
Psal. 9 conferre solet: & ita ait Dauid. Oculi eius in pauperẽ respiciunt:
ita vt defixos in paupere habere oculos Deus videatur, vt ei bene
Eccle. 21. faciat, & de paupere ait Ecclesiasticus: deprecatio de ore pau-
peris vsq; ad aures altissimi peruenit, quasi pauperũ precibus nulla
Psal. 67. sit in cælo ianua clausa: & Psaltes Regius. Parasti in dulcedine 12
tua pauperi Deus, ideſt, versaris Dne in infinita gloriæ tuæ suaui
tate coronam pauperi præparans. Sed his omnibus causis omissis
quãuis nullam aliam nobis afferret vtilitatem, quàm ad plurima
mala impotentes nos reddere, hac tantum de causa plurimum
nobis amanda esset, qui enim pauper est, quamuis ad malum
inclinatus sit, eius tamen peccatum in desiderio terminatur.
Diues autem, & malè inclinatus, quæ optat facilius obtinet, &
Psal. 39. citiùs ferè quam cogitat. Ideò Dauid. Nihil sibi nocere diuitias,
tanquam rem admiratione dignam narrabat, dicens. Ego au-
tem mendicus sum, & pauper: Dominus sollicitus est mei. Quo-
modo hoc fieri potest regem esse & mendicũ? Nimirum ita bona

sua

13 ſua poſsidebat, ac ſi ea emendicata accepiſſet: non enim eius animum opes inflabant ſuperbia, nulli plus nocebat, quam ſi pauper & mendicus eſſet, qui panem oſtiatim mendicatur: & ideò inquit, Dominus ſolicitus eſt mei. O beatos illos qui ita ſuis vtuntur diuitijs: ita enim Deum obligare aliquo modo vidē tur, vt rerum ſuarum ſolicitus ſit.

Ex his etiam verbis, *Defuncti ſunt qui quærebant animam pueri*, Infertur finē tandem habuiſſe pueri ſanctiſsimi perſecutores, & eundē eos omneshabituros eſſe, qui eos in ſua tyrannide imitā tur. Quomodo igitur peccare audēt qui mortē tam certā, vitam tam incertam eſſe ſciunt? ſcilicet, quia iudicium ita deprauatum habent, vt ex hac ipſa vitæ breuitate maioris malitiæ, & tyrannidis occaſionem ſumant: ita ſapientiæ liber affirmat. Dixerūt *ſapi. 2.*
14 impij cogitantes apud ſe non rectē, exiguum & cum tædio eſt tempus vitæ noſtræ, &, tranſibit vita noſtra tanquam veſtigium nubis, vmbræ enim tranſitus eſt tempus noſtrum. Et quid hinc inferunt? venite ergò & fruamur bonis, quæ ſunt, & vtamur creatura tanquam in iuuentute celeriter. Coronemus nos roſis antequam marceſcant: opprimamus pauperem iuſtum, & non parcamus viduæ, neque veterano, neque reuereamur canos multi temporis: ſit autem fortitudo noſtra lex iuſtitiæ. O cæcos, ò miſeros, quorum malitiæ, & tyrannidis fundamentum eſt breuitas vitæ. Aliud ex ea inferebat rex Ezechias quem *Iſaiæ. 38*
Iſaias dixiſſe refert, de mane vſque ad veſperam finies me. Tanquam flos, ſcilicet, quæ mane floreat, veſpere autem areſcat & decidat. Quid igitur inde ſequitur? quod cùm vita tam breuis
15 ſit, ſicut pullus hirundinis ſic clamabo: qui adhuc implumis cibum à matre clamoribus petit, ita ego miſeriæ meæ & paupertatis conſcius, tanquam pullus implumis clamabo ad Deum meū aſsidue, & opem ab eo petam. Meditabor vt columba, cuius cantus eſt gemitus, & cogitatio omnis & cura eſt, accipitris vngues euitare: ita ego die ac nocte plorabo, & omnis mea cura erit cogitare quomodam modo poſsim diaboli vngues effugere. Hoc vos dilectiſsimi perpetuò oboculos habere vellem, hoc cogitare, hoc meditari: eſt enim remedium efficaciſsimum ad mala quā plurima euitanda.

Dici etiam hoc loco poſſet, eorum plurimos odium illud aduerſus infantem Ieſum, Herodis exemplo fortaſſe concepiſſe.

Solet enim hoc passim contingere, vt inferiores prauo superio- 16
rum exemplo deprauentur. Quamobrem regis Assueri sapien-
tes cùm de reginæ Vasthi inobedientia agerent, prudentissime
Esther. 1 dixerunt. Non solum Regem læsit regina Vasthi, sed & omnes
populos, & Principes, qui sunt in cũctis prouincijs regis Assueri.
Egredietur enim sermo Reginæ, ad omnes mulieres, vt contem-
nant viros suos & dicant. Rex Assuerus iussit, vt regina Vasthi
intraret ad eum, & illa noluit: atque hoc exemplo omnes Princi
pum coniuges Persarum atq; Medorum paruipendent imperia
maritorum. Quasi dicerent: hoc malũ se intra domus parietes cõ-
tinere non poterit, sed tanquam pestis per vniuersum regnum la
tissimè serpet. O huius seculi potentes quàm exactam rationem
reddituri estis, non solũ ob cõmissa peccata, verum etiam de dã-
no illato cum alios ad peccandum vestro exemplo prouocaueri- 17
Simile. tis. Cùm prægrandis aliquis lapis ex montis culmine auulsus per
latera magno cum impetu ad ima rotatur, frangit arbores muros
euertit, quicquid occurrit deturbat, & tandem magna solet dam
na inferre: quòd si lapis exiguus est, non modo damnum, sed ne
que strepitum edit. Hæc eadem differentia est inter priuati, &
publici hominis peccatum: nam qui in aliqua dignitate constitu
tus est, magno cum strepitu cadit, quia diuulgatur statim pecca-
tum, diuulgatum admirationem, & scandalum parit, & tandem
alios ad peccandum prouocat. Licere enim sibi cæteri existimãt
peccare, cum eos peccare videant, quorum vitam & mores vitæ
suæ & morum regulam existimant.

Dicit ergo Angelus. *Surge & accipe puerum & matrem eius, &*
fuge in Aegyptum. Cùm locus aliquis peste infectus est, optimũ 18
remedium fuga est, quare cùm puerorum pe[illegible]is Herodis cru-
Simile. delitas futura esset, iubet Deus pueri custodi, vt fugiat. Fuge in
Ægyptum, quia mors qua[illegible]eum Herodes necare vult, neque pue
ri nobilitati, neque prophetijs, quæ de eo scriptæ sunt, neque
Simile. hominum necessitati conuenit. Inter agnos, & hœdos hæc inter
cæteras differentia est, quòd hœdi & gustui, & stomacho gra-
tiores sunt adhuc paruuli, quam iam grandiores, hirci enim
ætate fiunt: quorum caro dura est & malæ concoctionis. Agni è
contra, cùm paruuli sunt deteriores sunt, quàm iam arietes facti.
Hæc eadem differentia inter pueros illos Bethlehem, & pue-
rum Iesum esse videbatur: illi enim hœdi erant tenelli, & Deo

grati

19 grati, & grandiores facti, hirci fortasse fuissent, vt eorum parentes, duri & Dei obedientiæ repugnantes: & ideò mors illis fuit in ea ætate vtilior: nam de vno quoque illorum illud Sapientiæ dici potest: raptus est, ne malitia mutaret intellectum eius: aut ne fictio deciperet animam illius. Asparragi si teneri adhuc antequam durescant comeduntur, optimi sunt, postea enim spinis similes fiunt. At verò sanctissimus puer Iesus qui agnus erat innocentissimus si tunc mortuus esset, tantæ hominibus vtilitatis non fuisset. Potuisset quidem nos circuncisionis sanguine redimere, vel ab Herode se occidi permittere, & statim in cælum reuerti. At dicere homines potuissent quis nos cæli viam ostendet? à quo nam virtutem, & perfectionem discere debemus? Quod nobis exemplum imitandum relinquitur? *Sapi 4. simile.*

20 Num Moyses balbus? Num Dauid adulter? Num Salomon idolatra? Num homines imperfectionum pleni? Ne igitur huius querelæ occasio esset, necesse fuit, vt Dei filius per plurimos annos in mundo moraretur, vt suo nimirum exemplo & doctrina virtutes ad cælestem gloriam consequendam necessarias doceret. O immensam Dei bonitatem, ò ineffabilem erga hominum genus charitatem, ò perpetuis laudibus celebrandam benignitatem! In hoc impletum est, quod optabat Dauid cùm dicebat. Beatus homo quem tu erudieris Domine, & de lege tua docueris eum. *Psal. 93*

Ex quo patet vtilitas quæ ex hac Ægypti fuga consequuta est, qua filius Dei ad crucis mortem reseruatus est: sed væ illis qui hoc singulari beneficio abutuntur maiori enim pœna afficiẽtur,

21 quàm si Dei filius puer ab Herode occisus hominum magister non fuisset. Cùm dixisset Isaias: Venite ascendamus ad montem Domini, & ad domum Dei Iacob, & docebit nos vias suas: & ambulabimus in semitis eius: quia ex Sion exibit lex & verbum Dei de Hierusalem: & iudicabit gentes, & arguet populos multos, iterum posteà repetit, domus Iacob venite & ambulemus in lumine Dei nostri. Quæ verba omnia apertè de Christo redemptore nostro, ad literam debent intelligi, & de eius lege quæ exijt de Sion: ibi enim Spiritus sanctus Apostolos confirmauit, & illustrauit, vt ea quæ Dominus docuerat intelligerent, & inde illi exierunt, vt illa cæteros docerent. Lex enim Moysis non è monte Sion exijt, sed de monte Sinai. *Isai. 2.* *Exo 31.*

Et præterea cùm Isaias illud scribebat, iam data erat Moysis lex, & ideo de ea verba illa intelligi non possunt, & quia Hebræi ad mirabili hoc beneficio abusi sunt: ideo statim damna illis ventura prædicit cum Deo loquens his verbis: proiecisti enim populum tuum domum Iacob, quia repleti sunt vt olim. Et cum plurima eorum scelera narrasset, concludit: ne ergo dimittas eis. Pœnam qua eos punijt videtis hanc fuisse, eos oppressos contẽptos concultatos vbique reliquisse. O sancte Deus quàm horribilis pœna! Cùm idem propheta Dei filij incarnationem & ortum prædixit. Loquimini (inquit) ad cor Hierusalem, quia completa est malitia eius. Vbi septuaginta interpretes transtulerunt, quia completa est humilitas eius, ideſt, eius ignominia & oppressio. At quomodo posteaquam Dei filius in mundum venit, ita humiliati & oppressi sunt? cur non impleta est Isaiæ prophetia? Nimirũ quia Isaias eo loco à Deo in eos conferendum beneficiũ prædicebat: quòd si illis maioris ignominiæ causa fuit, hoc eorũ culpa factum est: quia honorem à Deo oblatum cõtempserunt. Idem quoque nobis dilectissimi meritò timendum est: quandoquidem parum in ea doctrina proficimus, quam diuinus magister triginta trium annorũ spatio operibus, & verbis edocuit. In Apocalypsi dicitur, quòd illi qui vicerũt bestiã & imaginẽ eius, (ideſt iusti) aiebant, quis non timebit te Domine, & magnificabit nomen tuum, quia solus pius es? Quoniam omnes gentes venient, & adorabunt in conspectu tuo. O rem admirabilem! Dicunt iusti Deum esse timendũ, quia pius est. Si dixissent, quia potens est, vindex, aut seuerus, meritò timendus videretur, at pietatem timoris esse causam, hoc admiratione dignum est. Et quare pius? Quoniam omnes gentes venient, & adorabunt in conspectu tuo. Notate obsecro causam, quam afferunt, cur nam Deus timendus sit: quia nimirum pius fuit erga Gentiles eos ad fidem conuertens, relicta Hierusalem, quam tantopere amabat. Hoc fratres nobis maxime timendum est, timeo Domine, quia pius erga me fuisti, & liberalis ne mea ingratitudine irritatus me deseras, vt Hebræos deseruisti. Hoc timore nos incitare debemus, vt nobis accepta beneficia prosint.

Isai. 4.

Apoc. 15

22 23 24

Accipe puerum & matrem eius. Eat vnà mater, quamuis enim aspectu formosa sit, Ægyptij autem lasciui, eam tamen ego custodiam, vt olim Saram cùm illuc vnà cum Abraham descendit.

25 descēdit. Eat puer quāuis enim Ægyptij Hebræorū pueros occi
dunt, ipse tamē eum seruabo incolumē, vt Moysem. Eat mater
vt puerum alat, eat puer vt matrem soletur. [*Comiencen a andar las
estaciones hasta el Viernes de la Cruz*] qua die limbi animæ à dam-
ni pœna quam ibi habent liberabuntur, plenaria illa sanctissi-
mæ passionis indulgentia. Hæc cùm audisset sanctus Ioseph
statim angeli iussis obtemperauit. Ex quo infertur magnā esse
prudentiā interdum tyrānorum persequutiones fugere, si hoc
fiat, vt maior inde spiritualis vtilitas consequatur. Docet etiam
hac fuga Dominus animæ persequutiones fugere, quæ sunt oc-
casiones peccandi, & malorum hominum persuasiones & exem
plum. Ne peccaret alter ille Ioseph impudicæ mulieris aspe- *Gene.39.*
ctum fugit, relicto pallio, idem tibi faciendum est; quamuis
26 enim in domo aliqua magno tuo cum lucro & vtilitate verse-
ris, si tamen hoc peccandi periculo fit, fuge relicto pallio; præ-
stat enim pallium quàm animam amittere. Vehementer à Deo
rogabat Dauid viam iniquitatis amoue à me, non peccatum *Psalm.118.*
tantum dixit amoue, sed peccati viam, quæ est occasio; via enim
est occasio ad peccādum adeò facilis, vt in ea homo positus dif-
ficile se à lapsu liberet. Et si eam spontè ingreditur iam lapsus
est, & peccauit coram Deo, quia qui amat periculum peribit in *Eccle.3.*
illo. Res lachrymis digna est, quod si equus vel aliud animal flu *Simile.*
men aliquod transiens in cœno inhæsit, si iterum illac transeun
dum sit, consistit & prius se fustibus contundi sinet, & confo-
di calcaribus, quàm vlterius progredi, locum in quo lapsus est
agnoscens: homo autem bestijs ipsis stupidior, secundò, tertiò
27 & quartò & sæpius se in ea loca immittit, in quibus se peccasse
nouit. Pudeat vos homines à bestijs hac in re superari, fugite
animæ persequutiones, fugite peccandi occasiones, quæ tanti
momenti sunt.

*Qui consurgens accepit puerū & matrem eius nocte & secessit in Ægy
ptū.* Considerare hoc loco potestis dilectissimi labores, quos san
ctissima Dei mater in eo itinere pertulisse credēdū est, imo per se
ptē illos annos quibus cū filio & sponso suo Ioseph in Ægypto
summa cū paupertate vixit; & hac consideratione cōfundimini,
quandoquidē optatis, & omni studio & diligētia conamini, vt ni
hil vobis in hac vita desit, sed omnia abundent. Sanctus Isaias de *Esai.9.*
gratiæ lege loquēs ait; lætabuntur coram te, sicut exultant victo-

res capta præda. Præda appellatur quod vi apprehenditur, & ita quod etiã in mõtibus venamur & syluis prædam vocamus, & ita solet dici; & verè ita est quòd præda quo magis cursu agitata est, eò etiam melioris solet esse saporis. Præda nostra Deus est; & meritò ita appellatur, quia vt dicitur per Matthęũ; regnũ cęlorũ vim patitur, & violẽti rapiũt illud: cui⁹ rei figura videtur fuisse Esau, cui Isaac iussit: sume arma tua, & pharetrã & arcũ, & egredere foras: cũq; venatu aliquid apprehenderis, fac mihi inde pulmentũ, vt comedã & benedicat tibi anima mea antequã moriar. D. Augustl. lib. quęstionũ noui & veteris testamenti ait; cogitandum non esse quod vir tantæ prudentiæ & sanctitatis vt erat Isaac, primogeniti sui benedictionem in venationis sorte posuisset, nisi aliquod in hoc mysteriũ includeretur. Venationis enim illius præda, Dei filiũ significabat, quem qui apprehendit æterna benedictione dignus est. Hæc igitur præda hodie cursu agitari cepit, vt gustui gratior & suauior esset. Suauis est Christus in præsepio, suauis in sanctissimæ suæ matris sinu positus. Suauis à regibus adoratus; sed cùm Herodis crudelitatem Deus omnipotens existens in Ægyptum fugit, suauior est, vt scilicet, inimicorum iræ cedẽdum nobis esse doceat; neq; eorum iniurias vindicandas, quamuis ad vltionẽ vires sufficiãt. O cælestis præda, quæ ex tuæ inuisibilitatis syluis egressa, in hunc mundi campũ descẽdisti, in quo ab inferni canibus tandiu agitata & defatigata fuisti, vt tandem rabidis eorum morsibus laceratum in cruce sęuissima morte necarint; & omnia æquo & libenti animo passus es, vt nobis suauior fieres & vtilior. Meritò igitur dixit Esaias Exultabuntur coram te, sicut exultant victores capta præda. Eia igitur fratres currite currite, si cælestem hanc prædam assequi vultis. Ex lapide enim & ferro est qui puero Iesu fugiente quiescet ociosus, voluit Dns hanc fugæ persequutionem initio vitæ perferre, vt intelligas, quòd cùm tu peccato mortuus gratiæ nasceris, & viues statim tibi persequutiones occurrent, & ideò te ad patientiam præpares: & ita ait Ecclesiasticus: fili accedens ad seruitutem Dei sta in iustitia & timore & prępara animam tuam ad tentationem. Nam si alia persequutionum genera molesta non sunt hoc certè deesse non solet virtutum scilicet ipsa exercitatio quæ incipientibus solet esse difficilis. Et hæc vna ex causis est cur in sacra scriptura vestes appellantur

Matth. 11. *Gene. 27.* *D. Augu.* *Eccles. 2.*

31 tur vt in prouerbiorũ libro dicitur: fortitudo & decor indumentum eius. Et paulo inferius, ſtragulatam veſtem fecit ſibi. Hæc charitas eſt quæ vocatur veſtis ſtragulata, quã vulgariter vocatis, [*Ropa de girones*] ita autem appellatur quia nullus eſt qui charitatem & amorem continuè habeat actualiter in voluntate, nam ſaltem cùm dormit interpolatur. Sola Chriſti Redemptoris noſtri charitas vocari potuit tunica inconſutilis deſuper contexta per totum (vt vocata eſt à Ioanne veſtis exterior) quia dormiens & vigilans ſemper eius voluntas Deum ſine vlla interpolatione actualiter amabat. Virtutes igitur veſtes appellari dico, quia quẽ admodum veſtes recenter factæ initio moleſtæ ſunt corpori, ita virtutes initio difficiles & laborioſæ videntur. Cùm primum thoracem vel aliquam aliam veſtem induitis, vix eam ferre po-
32 teſtis, elidi vos & exanimari dicitis. Adeſt ſartor qui patienter biduum aut triduum hoc ferendum eſſe monet, temporis enim inquit progreſſu, [*Dara de ſi el paño, y aſſentarſehã las coſturas*] eodem modo ieiunia, diſciplinæ, ſilentium, oratio, caſtitas, humilitas, veſtes ſunt quæ initio vix ferri poſſunt. Procedente autem tempore earum exercitatione habitus quidam fieri ſolent, quibus ſuauiſsimæ redduntur.

Prou. 31.

Ioan. 19.

Simile.

Conſiderate etiam hoc loco doloris magnitudinem quem ſanctiſsima virgo percepiſſe credẽdũ eſt, cũ ſe inter tot idololatras videbat, qui tot ſceleribus eũ, quẽ ipſa tãtopere amabat Deũ offendebant. Sanctus Dauid aiebat, vidi pręuaricantes & tabeſcebam, vt magnũ quẽ ex peccatis aliorũ capiebat dolorem exaggeraret; & antea dixerat exitus aquarũ deduxerunt oculi mei, quia nõ cu-
33 ſtodierunt legem tuam. Nos verò tot diuinæ legis pręuaricationes ſiccis oculis contemplamur. Quod argumentum eſt nullum, aut ſaltem exiguum in nobis Dei amorem eſſe: nam ſi vt Dauid eum amaremus, lachrymarum riuos vt ille ex oculis funderemus. Ponderat Diuus Chryſoſt. quanto cũ dolore Sanctus Loth Sodomæ viueret, in vitiorum illa ſentina vbi homines ita ſordidi erant, vt Angelos ipſos prophanare voluerint. At quò magis ſanctiſsima virgo Deum amauit tantò etiam maiorem capiebat animo dolorem ex diuinæ maieſtatis offenſionibus. Quantum igitur per hos ſeptem annos inter illos idololatras ſenſiſſe credendum eſt? O Martyr incomparabilis per hanc peregrinationem, & per dolorem, quem in ea cepiſti humiliter te roga-

Pſalm. 118.

D. Chryſoſt.

mus

mus, vt à filio tuo fauorem nobis & auxilium impetres, vt dum 34
in hac vita peregrinamur, & in hac lachrymarũ valle exulamus
diuinæ nobis gratiæ fauor adsit, cuius auxilio ad huius peregri-
nationis finem peruenire possimus, qui est gloria ad quam nos
perducat idem Iesus. Amen.

In eodem festo SS. Innocentiũ

CONCIO SECVNDA.

Angelus Domini apparuit in somnis Ioseph. &c. 1
Matth. 2.

Simile. PRudens & expertus hortulanus cùm plantis quę iuxta grandiores arbores sitæ sunt vmbrã nocere animad uertit, alio transponere solet. Ita æternus pater ne tyrãnidis & crudelitatis Herodis vmbra teneræ illi plãtę noceret, quæ erat vnigenitus suus filius, recenter homo factus & natus, ideò hodierna die eam in Ægyptum transponi iubet. O incomprehensibilia Dei iustitia ille, in cuius conspectu cæli potestates prosternuntur, hodie humanam potentiam fugit. Et vt maioris admirationis causa vobis sit, notate quòd malos punire tanti honoris Deo est, quanti bonos remunerare. Et hoc meo iudi
Leuit. 10. cio verba illa significant quæ Moyses dixit Aaron, cùm ignis 2
eius filios combussit: Hoc est quod loquutus est Dominus sanctificabor in ijs, qui appropinquant mihi, & in conspectu omnis populi glorificabor. Quasi diceret, cùm homines quamuis maximè propinqui mihi sint me religionis actibus non glorificabũt, ego me, eos puniendo, glorificabo, & gloriam quam mihi coram populo suis peccatis detrahent eam mihi eorum pœna restituã. Quæ audiens Aaron tacuit. Et hac de causa in sacra scriptura ciuitates, quas Deus euerti & bona quæ vri Deus iubebat anathemata appellãtur ideſt res dedicatę & separatæ cultui diuino, & in Hebræo vox loco anathematis est; hęrem, ideſt, excisum quod proprium nomẽ est quo sacra scriptura sacrificia vocat. Itaq; idẽ nomẽ sacrificijs imposuit & ijs rebus in quibus diuini suplicij exe

cutio

3 cutio fit; quia quemadmodum in sacrificijs Dei bonitas declaratur quæ tam facilè peccata ignoscit, ita in supplicijs eadem bonitas manifestatur, quæ tantum peccata abhorret. Et ita hoc sacrificij quoddam genus est, quæ quàm bonus & iustus sit Deus ostenditur, neque eo eius iustitia & integritas perfecta remanet quam alijs sacrificijs misericordiæ. Constat hoc manifeste ex Deuterono. vbi euerti iussit Deus ciuitates, quæ idola adorarent, & mobilia bona in foro comburerentur his verbis: Ita vt consumas omnia Domino Deo tuo, & non adhærebit de illo anathemate, quidquã in manu tua. Et qui in sacra scriptura versatus fuerit optimè intelliget priora illa verba propria sacrificiorũ esse, quæ Deo offerũtur. Quæ cũ ita sint cur Deus tyrãni huius crudelitatem & scelus dissimulat, & cum viuũ aliquo terræ hiatu 4 deuorari iubere potuisset impunitũ tũc eũ reliquit, & in Ægyptũ fugere maluit? Hoc fecisse dico, vt patientiam & mansuetudinẽ doceret, qua in hũc mundũ venit. Et hoc Esaias prædixerat dicens: ecce virgo concipiet & pariet filiũ & vocabitur nomen eius Emanuel, butyrũ & mel comedet vt sciat reprobare malũ & eligere bonũ. Vbi particula illa, vt, non denotat causam, sed consequutionem effectus, idest, quia butyrum & mel comedet, ideò sequetur quod sciebat id quod plus conueniebat eligere. Ex ouium lacte fit butyrũ & caseum: Butyrum molle est & suaue, caseũ verò durũ & aridũ. Optimè igitur puer eligere sciuit butyrũ comedẽs, & nõ caseũ. Quis natura humana est in qua duo sunt butyrũ molle & suaue, quod est pars aliqua bona, & caseum durum & aridũ, quod est peccati corruptio; Dei autẽ filius homo factus butyrũ 5 elegit, idest, quicquid in humana natura bonũ erat sinè vlla peccati corruptione de qua dicitur; coagulatũ est sicut lac cor eorum. Apis quæ pascitur inter lilia, angelorũ est Deus, in quo est misericordiæ mel & iustitiæ aculeꝰ, & ita aiebat Dauid Misericordiã & iudiciũ cãtabo tibi Dñe, in hũc mundũ hæc cęlestis apis dilapsa, secũ misericordiæ mel adduxit, non supplicij aculeũ, adeò vt cũ eius discipuli dixissent eò quod eum Samaritani recipere noluissent; Dñe vis dicimus, vt ignis descẽdat de cælo & cõsumat illos? conuersus increpauerit illos dicens, nescitis cuius spiritus estis, filius hominis non venit animas perdere sed saluare. Videtis itaq; mel & butyrũ comedisse, quia naturæ humanæ optimũ accepit, & illud cum misericordia diuina vniuit, & homo fuit verus sine

Deute. 44.

Esai. 3.

Psalm. 118.

Psalm. 100.

Luc. 9.

pecca-

peccato, & Deus verè misericors sine iustitiæ rigore, quandoquidem in hac vita iustitia vti erga homines noluit. Discite dilectissimi ab eo quomodo vos in tribulationibus gerere debeatis, eas patiẽter tolerãdo. Dici vulgo solet, amorem non nisi amore persolui, cùm igitur redemptoris nostri amor erga nos ad id culmen peruenerit: vt tot & tanta cum patientia nostra causa passus sit, ideò vult, vt hunc amorem alio amore tribulationum pleno 6
Psalm. 115. persoluamus. Hinc Dauid cùm dixisset: quid retribuam Domino pro omnibus, quæ retribuit mihi? statim sibi ipse respondet. Calicem salutaris accipiam & nomen Domini inuocabo. Calicem salutis bibam, quod est labores patienter eius amore fer
1. Reg. 17. re. Versabatur Dauid post Goliæ victoriã in magna fœlicitate omnium enim in se amorem concitauerat, & ne ea fœlicitate superbiret Saulis persequutionem Deus excitari permisit qua 7
per tot annos afflictus est, & quia ex ea tantã vtilitatem percepit
D. Aug. ideò eo in loco calicem salutaris appellat. Hac etiã de causa labor vocatur in sacra scriptura, tribulatio, quod nomẽ vt D. Augustin. ait, dicitur à tritura triturę: & ita quẽadmodũ cùm messiũ tritura fit, frumentũ mundatũ & omni palea excussum remanet, ita vt eo impleri horrea possint, palea verò contrita remanet, vt bestiarum sit esca, ita mali remanent in tribulatione triti, & impatientia fracti, vt bestijs infernalibus proijciantur in escam, bo
Roma. 5. ni autem omnibus imperfectionibus purgati remanent, vt in cælestibus horreis collocentur. Ideo aiebat Diuus Paulus gloriamur in tribulationibus scientes, quod tribulatio patientiam operatur, patientia autẽ probationem, probatio verò spem, spes autem non confundit. Quæ quædam quasi scala est, qua in cælum 8
Simile. ascenditur, & quemadmodum qui tauri insequentis impetũ fugit si scalam aliquam inuenit, quamuis difficilem habeat ascensum, facilis tamen & suauis videtur: vt se imminenti periculo subtrahat, multò suauiores nobis labores & tribulationes videri debent, quę scala quædam sunt, vt inferni periculis erepti in cælum possimus ascendere. Et eò magis quòd soleat Deus tribulationibus diuina sæpè miscere solatia.

Cùm Deus dixit Abrahæ, tolle filium tuũ vnigenitũ, quẽ diligis Isaac, & vade in terrã visionis, atq; offer eum ibi holocaustũ, quantum ex eo sanctissimus senex dolorem caperet, vos ipsi cogitate, cùm sibi filius sacrificandus esset, quem tantum optaue-

9 tauerat, vt cum Deus illi promissionis terram pollicitus esset, quasi hoc non contentus dixerit: Dñe Deus quid dabis mihi, ego, vadã absq; liberis? quasi cætera omnia parui faceret, nisi filius sibi concederetur. Et tamen de eo Christus Redẽptor noster, dixit: Abrahã pater vester exultauit, vt videret diẽ meũ, vidit, & gauisus est. Quã visionẽ illius sacrificij tẽpore fuisse Doctores affirmant, vt scilicet, hoc gaudiũ doloris, quẽ susceperat vim aliqua ratione mitigaret. O Dei bonitas ineffabilis, qui labores ei⁹ amore susceptos non ęterna tantũ corona, sed diuinis etiã cõsolationibus in hac vita remunerat. His omnib⁹ de causis aiebat. D. Paul⁹ gloriamur in tribulationibus. Iter facienti hyberno tẽpore molestus solet esse vẽtus, qui vultũ importunè ferit, & ita se ab eo quã tũ potest vel brachio, vel veste defendit, & à se reijcit. Æstiuo ve-
10 ro tẽpore cũ calore æstuat suauissimus est, quarè eum ore, sinu & toto corpore libentissimè excipit: ita etiam qui in hac vita iter faciunt, in diuino amore frigidi in vitijs & sceleribus torpẽtes tribulationis ventum ferre non possunt. Si filiorum, vxoris, aut rei amissio, si infirmitas, si persequutio, si iniuria, aut alterius aduersitatis ventus ingruit, sexcenta videbitis artificia, quibus se tueri studeant vultu, verbis, manibus, & toto corpo⁹is motu irã, qua eum excipiunt præ se ferunt, quæ omnia faciũt eò quod nullo diuini amoris calore sint prẽditi, quia vt ait Diuus Augustinus in quodã sermone, omnia sæua & ignauia facilia & propè nulla facit amor, & ideò qui diuino amore incensi sunt, tribulationem tanquam ventum frigidum excipiunt, & brachia vt eam amplectantur expandunt. Hoc sponsæ illa verba significant. Fascicu-
11 lis Mirrhæ dilectus meus mihi, inter vbera mea commorabitur. Mirrhæ arbor folia habet aspera, & spinis plena, quarè fasciculus Mirrhæ est Christus Redẽptor noster, qui verbis & operibus res docuit sensualitati asperas, at spõsa amore feruida hunc fasciculum libentissimè & intimo cordis affectu recipit, & hoc est inter vbera mea cõmorabitur. O Christe sponse amabilissime! tu mirrhæ verus fasciculus, quem in infantia persequũtur ad necem: quem flagellis contusum, spinis transfixum, clauis confossum in cruce sæuissimo mortis genere necant. Fœlix anima illa quæ ita te complectitur & inter vbera sua per veri amoris affectum & vitæ tuæ imitationem ponit. Ad tãtum perfectionis culmen & amoris gradũ peruenit D. Paulus vt non solũ labores

Gene. 15.

Ioan. 8.

Simile.

D. Augustin.

Cant. 2.

ipse

ipse & tribulationes patienter susciperet & ferret: sed etiam mag 12
2.Cor.7. nam ex aliorum iustorum tribulationibus lætitiam caperet. Et ita multa (inquit) mihi fiducia est apud vos, multa mihi gloriatio pro vobis. Et ex eo quòd plurimum in eorum virtute & charitate confideret, sequebatur quòd mox subdit, repletus sum consolatione, superabundo gaudio in omni tribulatione vestra. Ponderate obsecro verba illa repletus sum, & superabundo: ex quibus inferre potestis optimè glorioſum Apostolum intellexisse magnam esse fælicitatem tribulationes pro Christo pati, & ex ijs iustos magnam vtilitatem percipere.

Fuge in Ægyptum, & esto ibi vsque dum dicam tibi. Nullum temporis terminum perscribit, quod quidem singulare Dei artificium est, qui ignorare nos vult quam diù tribulationes duratu- 13
ræ sint, vt plus mereri patientia & constantia possimus. Decreuit iam diuina prouidentia annuam futuram esse persequutionem, & tamen hoc à te ignorari vult, vt eam ita excipias acsi per omnes vitæ tuæ annos duratura sit dicens: eam læto & libenti animo recipio, & plurimas Deo pro ea gratias ago. Tunc autem promptam & sibi indicatam voluntatem Deus spectando plurimi facit quòd te tot laboribus tam diu eius amore tolerandis tanta cum animi alacritate obtuleris. Quòd si vnius tantum anni terminum futurum esse sciuisses illud tantũ Deo obtulisses neq; actus tanti meriti esset, vt prior. Quid nam vobis fratres de infinita Dei bonitate videtur, qui artificia excogitare videtur, vt se ab hominibus falli quodammodo sinnat? Põderatione etiam hoc loco dignum est, Sanctum Ioseph nihil ab eo de 14
exilij diuturnitate petijsse, non breuem peregrinationem esse rogasse: sed omnia Dei voluntati reliquisse. Vt intelligatis quã de
Prouer.21. diti diuinæ volũtati sint iusti: & ita quidam verba illa declarauit sicut diuisiones aquarum ita cor regis in manu Domini, quocunque voluerit inclinabit illud. Cor regis, idest, cor iusti,
D.Luc.10. quia quod Diuus Lucas ait, multi prophetæ & reges voluerunt
Matth.13. videre quæ vos videtis. Diuus Matthæus dixit. Multi prophetæ, & iusti. vbi significatur iustos esse reges. Iusti igitur voluntas est sicut diuisiones aquarum in manu Domini. Sunt nonnulla quæ terminantur facilè proprio termino, & difficilè alieno, propriam figuram optimè seruant, alienam verò difficilè recipiunt: vt saxa, quæ si quadrata nascuntur

15 tur difficilè in aliam figuram mutantur. Aliam propriam figuram non ita seruãt: sed alienam facillimè à recipiunt, vt aqua, quę effusa spargitur, inclusula verò vasis figurã recipit, & ita Diuus Augustinus super illud Geneſis spiritus Domini ferebatur super aquas, ait, aquarũ nomine primã illã materiam intelligi, ex qua Deus res corporales eduxit, & ijs distinctas & proprias formas dedit. Aquã autẽ appellari, quia quẽadmodũ artifex nullã in aqua repugnãtiã inuenit ad id ex ea, quod vult, faciendum, quia facilè quãcunq; figurã recipit: ita etiã materia illa prima diuinæ volũtati magna cũ facilitate parebat. Hæc eadẽ inter iustos & peccatores differentia est: peccatorũ enim corda saxea sunt & dura, quia difficilè figurã & formã, qua Deus ea formare vellet, recipiũt: iustorũ autẽ corda sunt quẽadmodũ aqua in manu Domini, qui nulla 16 repugnantia diuinæ volũtati obtẽperat. Huiusmodi erat sanctus Ioseph. An verò vos dilectissimi saxea, an aquea corda habeatis hinc colligere potestis, ex repugnãtia scilicet, vel facilitate & prõptitudine in diuinæ voluntatis iussis exequendis.

D. Aug. sup. Gen. 1.

Futurum est enim, vt Herodes quærat puerum ad perdendum eum. Cõsuluerat infœlix hic tyrãnus legis peritos & scribas, vbi Christus nasceretur. Sed peti ab eo posset, fidẽ nè ô rex prophetiæ prẽstas an nõ? Si nõ præstas cur eã petis? si præstas, quomodo Dei decretũ impedire posse cogitas? Nã si vera Michęę prophetia, quã audisti est, in Bethlehẽ eũ nasciturũ, qui regeret populũ Israel, necessario adimplenda est. Sed in animo affectibus cæco ratio quę renda nõ est. Admirationẽ pariũt errores, in quos peccator peccati sui cæcitate prolabitur. Et ita de malorũ cõgregatione ait Isaias

Mich. 5.

17 Dñs miscuit in medio ei? spiritũ vertiginis, & errare fecerũt Ægyptũ in omni opere suo, sicut errat ebrius & vomẽs. Spiritus vertiginis est spiritus erroris & perturbationis, spiritus delirationis & insanię, nã si quis in gyrũ sæpius rotatur, & circũ agitur statim vertigine quadã correptus, quo loco sit, nescit. D. Hierony. eo in loco spiritũ peccati trãstulit ex Hebræo, qui quidẽ est praua ad plurima peccata cõmittẽda inclinatio: Ex qua homo ita deprauatus remanet, vt nõ solũ ipse in suis actionibus erret: sed etiã causa sit vt alij errent, sicut ebrij, vt eo loco ait. Errare fecerunt Ægyptum in omni opere suo, vt errat ebrius. Quæ quidẽ magna exaggeratio est, hominẽ eo deuenire posse, vt nihil omnino bonũ prẽstet: sed in omni opere erret. Et quoniã hoc grauissimũ Dei suppliciũ

Isaiæ. 9.

D. Hiero.

est, ideò ait, Dñs miscuit, idest, Propter eius peccata ad hũc mali- 18
tiæ gradũ deuenire permisit. In hoc statu rex iste infœlicissimus
versabatur, quãdò quidẽ tãta huius prophetię luce illustratus nõ
est: sed ex ea occasionẽ potiùs desumpsit, vt inauditã hanc exer-
ceret sæuitiã. Cauete obsecro fratres qui in peccato versamini,
nè paulatim in hũc deprauationis statũ prolabamini.

Qui consurgens accepit puerum & matrem eius nocte, & secessit in Ægyptum. Profectionis tempus sanctus Euangelista apposuit, re
ditus verò tempus tacuit, neque noctu ne an die fuerit dixit. Vt
significaret, quòd cùm Deus à nobis discedit hoc pro certo sæpè
habere possumus ex fide, quã credimus. Communiter enim cùm
mortaliter peccamus intelligimus, nos peccare, & statim Deũ à
nobis discedere fide credimus. At verò Dei reditũ per gratiã & iu 19
stificationẽ scire nõ possumus. Quæ quidẽ res valdè timẽda est
dictu & auditu: pro certo habere peccatorẽ, & cõstantissimè cre-
dere, statim ac peccat mortaliter Deũ ab eo discedere, & tamen
audere peccare, & cùm bonum infinitum amittat: nõ magis hoc
damnum sentire, quàm si rem vilissimam amitteret: & hoc acci-
dit eò quod damni grauitatem non consideret. Admirabili enim
prouidentia rerum creator vniuersalis statuit, vt ijdem oculi, qui
in corpore humano visioni inseruiunt, lachrymis etiã inseruirẽt
& fletui: vt significaret vnum ex alio sequi. Nam qui damna spe
ctare nouit, vt spectari digna sunt, ea etiam deplorare, vt deplora
ri debent, optimè nouit, hinc est quod quia tu infœlix peccator 20
non consideras ideò neque ea deplores, eo enim die, quo morta-
liter peccasti, rides, & gaudes, ac si tibi prosperum aliquid conti-
gisset. O detestanda cæcitas! ô amẽtia abominanda. Prçclarè hoc
Abdi. 1. Abdias ꝓpheta exaggerat dicẽs: Si fures introissent ad te, si latro
nes per noctẽ, quomodò conticuisses? Non nè furati essent suf-
ficiẽtia sibi? Si vindemiatores introissent ad te, nunquid saltẽ ra-
cemũ reliquissent tibi? quasi diceret: Clamares, & plorares quã-
uis latrones isti totam domũ tuam, aut vineam non expilarẽt: sed
plurima relinquerent. Cùm autem peccatum Deũ tibi furatur, &
tot merita & gratiæ gradus, quot in anima habes, expilat, vix tã-
ti damni magnitudinem sentis? tunc rides? tunc gaudes? O te in-
fœlicem, qui huc malitia deuenisti.

Tunc Herodes videns quoniã illusus esset à Magis, iratus est valdè: & mit-
tẽs occidit omnes pueros, qui erant in Bethlehem & in omnibus finibus eius.

Iussit

21 Iussit fortassè omnes in forum Bethlehem conuenire, quasi regiæ suæ magnificentiæ maiestatem ostendere vellet. Quemadmodum mulier gemma aliqua amissa omnes domus sordes & purgamenta in vnum locum colligi iubet, vt videat an gemma inter sordes occultetur: ita etiam Herodes omnes hos pueros simul congregari iussit, existimans inter eos gemmam illam preciosissimam inuenire, quæ ex cœlo vt animas nostras decoraret, descendit. O puer Iesus (*que eres Iesu*) in te enim est gemma illa diuinitatis preciosissima, auro humanitatis inclusa. Hoc fratres animæ vestræ ornamentum esse deberet, vt ita ornata æterni patris oculis placere possit. Cùm igitur nutrices omnes & matres cum pueris conuenissent munus aliquod à regia liberalitate expectantes, eccè Herodis militesma
22 gno cum impetu egressi pueros matrum hærentes amplexibus arripiunt, hos ense confodiunt, illos allidunt in parietes, hos mẽbratim discerpunt, illos transfigunt verubus: & tandem omniũ crudelissimam stragem edunt vitę datori vitam eripere existimãtes. Videor mihi videre matres sparsis capillis, expansis brachijs opem frustra implorare. Audire mihi videor clamores & fletus. Nihil huic proderat dicere, puer heu non est sed puella. Nihil alteri proderat nudum pectus, & caput imminenti gladio offerre, & preces addere, vt se priùs quàm filium occiderent. Imò vt eos ex earum sinibus euellant, huic manus, illi brachia, alijs vbera secant, alios in ipso sinu vna cum matre transfigunt. O crudelis Herodes, num te vltum existimas? derisum potiùs & illusum puta, puer enim, cui vitam eripere voluisti,
23 viuit adhuc, mortuos verò Martyres tua crudelitate fecisti. Diuus Thomas quærit an pueri isti Martyres sint, & concludit esse, vt Diuus Hilarius affirmat, & Diuus Hieronymus. Et ratio est quia vt perfectum sit Martyrium requiritur mortem pro Iesu Christo pati quod in his Innocentibus completum est, & ita fatetur, & credit Sancta Ecclesia, quæ singulariss imæ apud omnes debet esse authoritatis. Plurimos hodiè hic tyrannus habet imitatores, qui pauperes Innocentes persequuntur & opprimũt. Quarè Ecclesiastes magno cũ animi dolore dicebat. Vertime ad alia & vidi calũnias, quę sub sole gerũtur & lachrymas Innocẽtiũ, & neminẽ cõsolatorẽ, & vt qui hoc facitis, peccati vestri grauitatem intelligatis: referam hoc loco maledictiones

simile.

D. Thom. 2.2.q.12. articul.4. D. Hilar. suprà Matthæũ. D. Hier. in serm. innocẽtium. Eccles. 4.

Psal. 118. quasdam & deprecationes quibus sanctus Dauid vel potiùs spi- 24
ritus sanctus tyrānis & pauperum persequutoribus minatur. Prophetiæ enim potiùs sunt si propriè loqui volumus, quàm deprecationes. Earum vna est: Constitue super eum peccatorē & diabolus stet à dextris eius. Vbi particula illa, &, significat, ideſt, nā ea,
Psal. 90. quæ sequuntur priora verba declarāt. Diabolū stare à dextris alicuius & nō cadere, dicitur cum vincit, vt alibi de iusto è cōtra dicitur, cadent à latere tuo mille, & decē millia à dextris tuis. Quia iustus tentationes omnes vincit, & prosternit, tam eas, quę à dextris scilicet, prosperitatibus delicijs, & voluptatibus eius animum superbia extollere tentāt: quam eas, quæ à sinistris scilicet, aduersitatibus & tribulationibus, impatientia, & desperatione deprimere vellent. Quas omnes iustus prosternit, & vincit, & hoc significat, cadēt à latere tuo mille, & decem millia à dextris tuis. 25
Ait præterea, cùm iudicatur ex ea condemnatus, & oratio eius fiat in peccatum, ideſt, omnia illi mutentur in malum. Et cùm plures alias addidisset maledictiones subdit. In memoriam redeat iniquitas patrum eius in conspectu Domini, ideſt, sit eius vita adeò deprauata vt in ea omnia maiorum suorum peccata renouentur. O Deus! Quod nam crimen infœlix iste commisit tot supplicijs dignum? Eo in loco Spiritus Sanctus declarat, & duo tanquam pœnarum causas potisimas affert, quorum vnum est. Pro eo quòd persequutus est hominem inopem & mē dicum. Vt ex pœnarum grauitate peccati magnitudinem intelligatis. Tyranni etiam sunt, & innocentium interfectores illi,
Thren. 4. qui cum eorum necessitatibus mederi possent, eos magno crudelitatis & inhumanitatis genere deserunt. 26
Cùm ageret Ieremias, de illis qui mortui sunt tūc cùm à Nabuchodonosor capta est vrbs Hierusalem: Meliùs (inquit) fuit occisis gladio, quàm interfectis fame: quoniam isti tabuerunt, consumpti à sterilitate terræ. Nam qui gladio occiduntur breui, & vno tantum mortis genere moriuntur: at verò qui fame necantur, plurima & diuturna mortis genera perferunt. Meritò igitur dicere possumus maiorem esse aliquomodo eorum crudelitatem, qui innocētes fame absumi sinūt, cùm opē afferre possent, quàm eorum qui eos gladio occidūt. Meliùs fuit illis innocētibus gladio Herodis occisis, quàm huius ciuitatis innocētibus interfectis fame. Sed maior his omnibus & sæuior illa videtur esse tyrānis innocentes

spiritus

24 ſpiritualiter occidere, eos ad peccandum verbis & exemplo pro-
uocãdo. Maior hæc eſt quàm Herodis crudelitas, quia ille innocẽ
tes Martyres reddidit, tu verò innocentes Dæmones efficis. O
Deus incõmutabilis! O crudelitatis genus horribile! animam pro
ximi ſui perdere, vt in inferno ſempiternis ignibus ardeat. Lo-
quens Deus de Iſraelitis ait: Iratus eſt furor meus in eis vſq; quò *Oſee. 8.*
non poterint mundari. Quibus verbis ita ſe illis iratum eſſe ſigni
ficat, vt eos in ſuis peccatis perſeuerare permiſſurus eſſet: & antè
quàm hoc diceret dixerat. Proiectus eſt vitulus Samariæ, in-
dignationis ſuæ cauſam ait eſſe eò quòd in Samaria vitulũ aureũ
adoraſſent. Sed cur Iſrael punire vis propter peccatum Sama-
riæ? quia (inquit) ex Iſrael & ipſe eſt, artifex fecit illum, & nõ
25 eſt Deus, quia ſcilicet, Iſraelitarum exemplo Samaritani au-
reum vitulum adorauerant. Heu fratres non ſolum ob peccata
noſtra puniemur, verum etiam ob ea, quæ proximi noſtri mali-
tiæ noſtræ exẽplo, prouocati cõmiſerũt. At quãto magis eos non
ſolum exemplo, ſed verbis etiam importunis & occaſioni-
bus prouocamus? O proditores fidei quàm Deo debetis: Num
creauit vos Deus vt ab eius obedientia deficientes, alios etiã ſol-
licitetis, vt ad eum offendendum vnà conſpirent? Pudeat, pu-
deat tantę crudelitatis, & eas quas deprauaſtis animas, antè quàm
de ira debita vos pœna afficiat omni diligẽtia & cura ad eius obe
dientiam reuocare ſtudete.

Non prætermittam hoc loco habitatorum Bethlehem inhu-
manitatem, qui ſanctiſsimam virginem hyberno tempore nocte
26 frigidiſsima in porticu ſemidiruto iacere paſsi ſunt, & cùm po-
ſteà à paſtoribus, quæ viderant, & audiuerant narrari publicè au
dirent, Reges autem à remotiſsima orbis terræ parte illuc ſtella
duce veniſſe, nunquam tamen eam Herodis timore recipere vo
luerunt. Et hac de cauſa permiſit Deus, vt ille cuius timore pec
cauerant, filiorum ſuorum in tantæ crudelitatis pœnam crude-
liſsimus tortor eſſet. Quòd quamuis parentum pœna fuit ſin-
gulare tamen filiorum beneficium fuiſſe dicendum eſt. Nam ſi *Simile.*
alicui ad Indos proficiſcendum eſt, magnum illi beneficium fie
ret, ſi quis nauem illi daret, qua nauigare poſſet: & eò magis
ſi eum ſecurè ei polliceri poſſet illuc eſſe citò & incolumem
peruenturum. Nam ſi terreſtri itinere illuc proficiſceretur, plu-
res illi eſſent & maiores labores tolerandi, & ſerò aut nunquã

eò peruenirent. Ita etiam si pueri isti suis pedibus per huma- 27
næ vitæ terram iter fecissent, nunquam fortasse ad cœlestem illam patriam, aut saltem magna cum difficultate peruenissent. Ideò singulare beneficiũ fuit aditum illis per sanguinis mare in Martyrij naui præbere: & ita breui ad tutum limbi portum peruenerunt. Ne igitur vos Deus, vt horum puerorum parentes puniat, pij estote, & hospitalitatis amatores, ad quam nos Diuus Paulus hortatur dicens. Hospitalitatem nolite obliuisci, per hanc enim placuerunt quidam Angelis hospitio receptis: vt Abraham & Loth. Vos autem dilectissimi pauperes hospitio recipientes non solum Angelos vos recipere existimate, sed Angelorum Dominum, qui in huius pietatis præmium suam hic vobis gratiam dabit, & postea recipiet vos hospitio gloriæ. Ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

Hebr. 13.

Genes. 18. & 19.

1

In eodem Festo Sanctorum Innocentium

CONCIO TERTIA.

Angelus Domini apparuit in somnis Ioseph dicẽs: Surge & accipe puerum, &c. Matth. 2.

Hebr. 11. IOQVENS Diuus Paulus de Patriarcha Abraham. Fide (inquit) demoratus est in terra repromissionis tanquam in aliena, in casulis habitando cum Isaac & Iacob cohæredibus repromissionis eiusdem. Expectabat enim fundamenta habentem ciuitatem (ideſt firmam & stabilem ciuitatem.) Cuius artifex & conditor Deus. Hæc ciuitas adeò firma & secura est cœlestis illa Hierusalem: his enim verbis significat Diuus Paulus Deum admirabili sua prouidẽtia voluisse, vt quamuis Palæstinæ terram Abrahæ & eius generationi pro- 2

Gen. 15. & 17.

3 ni promisisset, vt nihilominus tamen in ea tanquam peregrini, & hospites ipse & filius eius Isaac, & eius nepos Iacob habitarent, vt indè intelligeretur, fidem tantam vim in iustorum animis habere, vt se in eo quod possident, eius quod optant, & sperant amore, peregrinos existiment. Et ita cum Rex Pharao peteret à Patriarcha Iacob, quot sunt dies annorum vitæ tuæ? Respondit: dies peregrinationis vitæ meæ centum trigintaannorum, parui & mali, & non peruenerunt vsque ad dies patrum meorum, quibus peregrinati sunt. Ex quibus verbis Diuus Paulus in eodem capitulo colligit sanctos illos Patriarchas tanquam hospites & peregrinos in hac vita fuisse. Quarè (ait) iuxta fidem defuncti sunt omnes isti, non acceptis repromissionibus sed à longè eas aspicientes & salutantes & consi- 4 derantes quia peregrini & hospites sunt super terram. Qui enim hæc dicunt significant se patriam inquirere. Ex quo concludit sanctus Apostolus, ideò non confunditur Deus vocari Deus eorum, parauit enim illis ciuitatem. Verè non confunditur Deus illorū Deum vocari qui nihil aliud in hac vita à Deo optabāt, quàm illi obtemperare & omni cura & diligentia seruire. Ex quo inferri potest confundi Deum, & tanquam ignominiosum sibi esse existimare malorum Deum appellari, qui hanc terram tanquam suam possident. Ideò Dauid quamuis Rex esset diues & potens ait, exaudi orationem meam, auribus percipe obsecrationem meam. Et quarè hoc? quia aduena ego sum & peregrinus sicut omnes patres mei. Et Diuus Ambrosius latronum differentiam notans, qui cum Christo Redemptore nostro in cru- 5 ce mortui sunt, ait, malum futuræ vitæ oblitum, hanc petijsse dicendo: Si tu es Christus saluum te fac & nos, bonum verò vitæ huius oblitum aliam petijsse dicendo, memento mei dum veneris in Regnum tuum. Hæc eadem differentia hodiè est inter bonos & malos: Boni enim tā quam peregrini de alia tantū vita cogitāt; mali verò illius obliti huius tantum rationem habent. Neque solum sancti illi Patriarchę peregrinos se existimabant in ea terra, quæ promissa sibi erat ante quàm eam possiderent: verùm etiam posteà iubebat Deus illis, quibus eam dedit, nihil in ea proprium habere: sed tantum vsufructuarios esse. Ideò enim venditiones perpetuas fieri vetauit: sed retrouendendi conditione appositā, his verbis: Terraquoque non vendetur

Gene. 47.

Psal. 38.

D. Amb.

Leuit. 25.

in perpetuum, & causam huius rei afferēs ait: quia mea est & vos 6
aduenæ & coloni mei estis. Quòd si Deus homines, quas tem-
poralibus & terrenis bonis remunerabat, in ijs tamen aduenas
eos esse volebat, & nihil in hac vita proprium habere præter
Deum (ideò enim in eodem capitulo, & in alijs pluribus locis ait
Ego Dominus Deus vester.) Quid dicemus de hominibus Chri-
stianis, quos tunc Deus se plus amare ostendit, cùm eos bonis tē
poralibus priuat? Quantò magis aduenas eos esse vult, & ani-
mum à rebus terrenis habere seiunctum? Sed heu dolor quàm
pauci huiusmodi sunt in Christiana Republica vt propria quisq;
negotia curat? vel (vt meliùs dicam) vt nemo proprium negotiū
curat, Christianorum enim negotium est non habere hic manē-
tem ciuitatem, sed futuram inquirere, vt Diuus Paulus ait. In Ge
Hebr. 13. neſi manifestè ostenditur differentia quæ est inter præscitos & 7
Genesi. 9. prædestinatos. In noño enim capite cùm benedixit Noe ama-
to suo filio Iaphet (inquit) Habitet Iaphet in habitaculis Sem.
Non dixit habitet in ædificijs Cam, quia Cam nepotes & de-
scendentes tanquam homines terræ amatores ciuitatis sibi &
domos deliciarum & delectationis causa ædificarunt: & ita pro
Genesi. 11. certò habetur verba illa Genesis, Venite faciamus nobis ci-
uitatem & turrim, cuius culmen pertingat ad cœlum, & ce-
lebremus nomen nostrum, verba fuisse Nemrod nepotis
Cam. Quarè vt significaret sanctus Patriarcha iustos, qui vt pe-
regrini inquirunt ciuitatem permanentem, magnis non egere
ædificijs, sed paruis tabernaculis esse contentos. Ideò dixit:
Habitet Iaphet in habitaculis Sem. Videtis igitur vt ex eo
tempore benedictos filios Noe à maledictis dignosci cæpisse, 8
eò quòd illi in tabernaculis tanquam peregrini habitarent, hi
verò magnas sibi domos & superbas turres ædificarent, no-
men suum ædificiorum magnitudine immortale reddere existi-
mantes? O beatos iustos! qui nomen sibi & famam alia ratione
quærunt, & quòd in ædificia insumendum esset, in pauperes ma
lunt insumere: Et ideò de vno quoque illorum aiebat Dauid di
Psal. 111. sperſit dedit pauperibus, iustitia eius manet in sæculum sæculi:
cornu eius exaltabitur in gloria. Et paulò antè dixerat, in memo
ria æterna erit iustus. Et vna ex causis est, quia dispersit dedit
pauperibus.

Vt igitur Dei filij peregrinos nos esse in hac vita doceret, ideò
sanctissimam

9 sanctissimam suam matrem virginalis partus tempore procul à patria in itinere & peregrinatione nõ in magna aliqua domo, sed in stabulo parere voluit. Neque hoc solum satis illi fuit, sed voluit etiam vitæ suæ initio in Ægyptum peregrinari, Herodis per sequutionem fugiendo, & ideò: *Aparuit Angelus in somnis Ioseph, dicens: Surge & accipe puerum, &c.* Quam reuelationem fieri Deus voluit sancto Ioseph in somnis, vt significaret Dei seruos in sanctæ contemplationis somno maximè illustrari. De hoc somno aiebat sponsa: Ego dormio, & cor meum vigilat. Et adeò gratus *Cant. 5.* est hic animæ somnus Deo, vt iubeat, vt nemo eam excitet, dicens: Adiuro vos filiæ Hierusalem ne suscitetis, neque euigilare faciatis dilectam, donec ipsa velit. O quam æquum esset *Cant. 8.*
vt hoc considerarent illi, qui suis importunis vocibus & clamori-
10 bus Dei seruos cælestis contemplationis somno sopitos excitãt. Conuenientissimè rerum diuinarum contemplatio somnus appellatur, quia quemadmodum somno mali corporis humores, qui morborum solent esse causa, concoquuntur: ita etiam in spirituali hoc somno, prauæ animæ inclinationes, quæ peccatorum sunt causa consumuntur. Et quemadmodum illi qui somnum nõ capiunt colore pallido, viribus infirmis, & membris omnibus fracti esse solent: ita etiam homines hoc contemplationis somno destituti communiter perfecti viri colorem & vires habere non videntur, quia vnus ex præcipuis fontibus, ex quibus Christianorum dissolutio & deprauatio manat, & tãta in tentationibus infirmitas, est somni huius spiritualis defectus. Hac de causa dilectissimi, quia hoc ita esse intelligo in singulis meis concionibus
11 hoc vobis persuadere contendo, vt ex tot horis quas in res inutiles insumitis, vnam saltem huic somno detis supra sanctissimum Iesu Christi pectus suauissimè dormientes, neque hoc persuadere adhuc vobis potuisse existimo; & quoniam hæc Innocentium dies est, incitare vos ad hoc volo innocentiæ desiderio, quæ contẽplatione acquiritur. Nam cum sanctus Dauid interrogaret: Quis *Psal. 23.*
ascendet in montem Domini, aut quis stabit in loco sancto eius? Respondet: Innocens manibus & mundo corde, qui non accepit in vano animam suam, nec iurauit in dolo proximo suo. Ex quibus verbis Diuus Augustinus colligit, in quatuor rebus innocen- *D. Augu*
tiam consistere; in operibus, in cogitationibus & desiderijs, in *stinus.*
verbis, & in ijs omnibus exercitijs, propter quæ anima creata

fuit. Ille manus habet puras & innocentes (ait D. Augu.) qui bene operatur. Ille est mundo corde, qui sanctis cogitationibus occupatur. Ex quibus bona nascuntur desideria: quod sponsa notauit, dicens: Exultabimus, & gaudebimus in te memores vberum tuorum. Exultare est, corpore exilire, cùm, scilicet, tantã animus concepit lætitiam, vt in corpus etiam ipsum erumpat. Quod clarius etiam patet ex Hebræo verbo, scilicet, guil, quod lætitiã denotat voce, plausu, & totius corporis motu significatam, & huiusmodi lætitiam capiũt animæ memores vberum tuorum. Siue vt alij vertunt, amorum tuorum. Ex quo patet diuinorum beneficiorum & amorum considerationem, ex qua tanquam è radice spirituales consolationes nascuntur, esse etiam Sanctorum desideriorum radicem, quibus ad seruiendũ beneficiorum autori incitamur. Hinc etiam opera sancta, & sancta verba nascuntur. Et hoc significat non accipere in vanum animam suam, quia illud vanum dicitur, quod finem suum non assequitur. Finis propter quem Deus hominem creauit, fuit; (vt D. Augustinus. ait:) Vt summum bonum intelligeret; intelligendo, amaret; amando, possideret; possidendo frueretur. Quare qui per hos gradus nõ ascendit, ille in vanũ accepit animam suam, quia finẽ propter quem creatus est, frustratur. Et cum res ista sit magni momenti, postea quã docuit Dauid quid illi faciendum sit, qui in montem Dñi ascensurus est, statim hortatur homines vehementer vt hoc præstent, dicens: A tollite portas principes vestras & eleuamini portę æternales & introibit Rex gloriæ. Principes inter creaturas corporales, sunt homines, quorum causa cętera omnia creata sunt, quibus Deus dixit: Dominamini piscibus maris & volatilibus cæli, & vniuersis animantibus, quæ mouentur super terram. Et inter omnes homines Principes sunt singulari quadam ratione Christiani, quibus D. Petrus dixit: Vos autem genus electum, regale sacerdotium, id est, gens estis electa, vt reges & sacerdotes inter cæteros homines eligi solent. Horum principum vnusquisq; duas habet portas æternales, quæ aperiendæ sunt, vt in animam Rex gloriæ ingrediatur vna est intellectus; altera voluntas: æternales vocantur, non solũ quia immortales potentiæ sunt, sed quia eas potissimũ Deus creauit: vt in rebus æternis occuparẽtur. Magna enim miseria est, vt potentię adeò præstãtes, se se ad res tã viles, vt sunt terrenæ, demittãt. Has igitur duas portas attolli hoc loco iubet

Cant. 1. 12

D. Augustinus. 13

Gene. 1. 14

1. Petri. 2

15 iubet Dauid, & prius quidē intellectus porta ad diuinorū myste-
riorum considerationem attollenda est. Mox alia voluntatis por
ta, eam diuino amore & vehementi desiderio incendendo, vt in
omnibus rebus diuinæ voluntati obsequatur. Vtrasq; attolli iu-
bet, quia intellectus speculatio, quæ amorem non parit, est tan-
quam scintilla ex silice excusa, nam nisi adsit esca, quę ignē con-
cipiat inutilis est. Viua petra est Iesus Christus, & ita ait D. Pau-
lus: Petra autem erat Christus, in qua diuinitatis ignis latet, & 1. Cor. 10.
ideò cum eum intellectus noster fide tanquam ferro munitus
tangit diuinæ bonitatis scintillæ exiliunt, sed nisi esca sicca præ-
paratur, quæ est voluntas omni carnalis concupiscentiæ humo-
re destituta, vt diuini amoris ignem concipiat, frustra loboramus, vt Philosophi, qui vt ait Diuus Paulus: Cùm Deum co- Rom. 1.
16 gnouissent, non sicut Deum glorificauerunt; sed euanuerunt in
cogitationibus suis, & factum est insipiens cor eorum. Euanue-
runt (inquit) quia quemadmodum nux appellatur vana, cùm
medulla caret; quamuis perpulchro sit cortice: ita anima vana ap-
pellatur, cum diuino amore & charitate caret, & ita plurimum
refert voluntatem vnà attollere, vt ea amet quæ intellectus con-
templatur. Hoc enim modo in animā introibit Rex gloriæ. Vti-
nam seraphicam nunc linguam haberem, & verba vehementissi
ma, vt hoc vobis persuadere possem, quod hîc sanctus Dauid Dei
nomine verbis obscuris monet. Et quoniā scitis iam quatuor res,
in quibus innocentia consistit & radicem ex qua nascuntur, quā-
tum ad nos pertinet, quę est somnus ille spiritualis, de quo huius
considerationis initio loquebamur, obsecro vos dilectissimi, vt
17 magno cum animi ardore in ijs vos exercere incipiatis. A liter
enim de vobis etiam in vanum animam accepisse dicetur. O Pa
ter misericordiarū & Deus totius consolationis! rogo te per infi-
nitæ tuæ clementiæ viscera, vt hæc in horum fratrum animis im-
primas, & eos moueas, vt se in illis exerceant.

Surge & accipe puerum & matrem eius. O quam suaue hoc pue-
ri nomē audire, & de illa infinita maiestate dici, quæ cælos glorię
suæ maiestate implet. Sed non se tamen Deus fecit puerū, vt eū
ideò contemneremus. Et hac de causa cum dixisset Isaias: Paruu Isai. 9.
lus natus est nobis. Subdit: Et vocabitur nomē eius admirabilis,
Deus fortis: quasi diceret, nolite eū contēnere, quamuis puerum
videatis, quia Deus est omnipotens: & si se puerū fecit, hoc fuit

vtilitatis vestræ causa. Inter alias puerorum conditiones vna hęc 18
est, vt quamuis maximè irati sint, facilè tamen placari possint;
duob⁹, scilicet, cerasis, aut verbis amore plenis: vt si dicas [*No mas, no mas mi amor.*] O ineffabilis Dei bonitas, qui se puerum fecit, vt
spem nobis & fiduciam daret. Ideò peccatores confidite, securè
ad eum accedite; nam quãuis vobis iratus sit, si puro & vero cor-
dis affectu dicas [*No mas, no mas mi amor.*] Nũquam te posthac cor
dis mei Deus offendam, placabitur. Si vel duo tantum ei cerasa
offeras, quæ sunt, dolor qualificatus eò quod eum offenderis, &
firmum propositum nunquam postea offendendi statim placa-
Psal. 55. bitur. Pro nihilo saluos facies illos aiebat Dauid: Quia nihil est,
quod pecatores dant, si comparetur illi, quod tu dare soles. Alia
etiam puerorum solet esse conditio, scilicet, liberales esse, dant
quicquid habent, & amplexus & oscula addunt, vt quod dant re 19
cipias; quin etiam ipsismet canibus panem præbere gaudent. O
dulcissime puer Iesu Redemptor magnifice quàm liberalis est
tua altitudo, qui ipsismet canibus, id est, peccatoribus diuinæ tuę
misericordiæ panem præbere soles, & eos quibus tua dona largi-
ris amplecteris, & tibi singulari amore coniungis. Quis igitur tã-
tam opportunitatem elabi sinet? Hac de causa fratres se puerum
fecit, & puer vocatur, vt vestra ista corda emolliat. Quam ob rem
Ephes. 5. cum D. Paulus dicit: Estote imitatores Dei sicut filij charissimi,
æquum erit, vt nos quoque pueros eius amore faciamos; quia vt
Matt. 18. ipsemet dixit: Nisi conuersi fueritis, & efficiamini sicut paruuli,
non intrabitis in regnum cælorum. Effici sicut pueros, est eorũ
innocentiam imitari: pueri enim illatas sibi iniurias non vlciscũ-
tur; sed parentes adeũt, dicentes: Pater ille me verberauit, paren- 20
tes autem verbis eos placare conantur: ita etiam cum iniuria ali-
qua tibi fit, non est tibi proprijs manibus vindicanda, sed cęlestẽ
patrem adi, dicens: Domine scis quanta iniuria affectus sim, pa-
tientiam mihi obsecro largire: meis verò persequutoribus cogni
tionem, vt peccati sui magnitudinem intelligant: & meritò ita
faciendum est, quia Deus sibi ipsi seruauit vltionem dicens, vt
Rom. 12. Diuus Paulus citat: Mihi vindictam, & ego retribuam. Qui can-
Simile. delam manu emũgere vult, comburitur, & candelam extinguit.
Quare emunctoria fiũt, quibus emungi optimè potest: ita etiam
qui se propria manu vlcisci vult, animam vrit, & causa est, vt pro
ximus plus peccet. Et ideò iubet Deus: Ne ipsi nos vlciscamur,

quia

21 quia ille iustitiam habet, qua quod decet, præstabit; neque enim existimare debetis Deum iniurias, quæ suis in hac vita fiunt obliuisci, aut parui facere: hoc enim non ita esse satis ostendit verbis illis, quæ dixit ad Cain: Vox sanguinis fratris tui clamat ad me de terra, vbi non intelligit iniuriam sibi à Deo factam, eò quòd diuinæ suæ legis præcepto non paruisset: sed crudelitatem, qua fratrem suum occideret, quasi plus iniuriam illi, quàm sibi illatã sentiret, quo in loco etiam notandum est, quod non dixit anima fratris tui Abel clamat ad me, quia iusti à Deo vltionem non petunt: sed dixit, vox sanguinis clamat ad me, id est, ipsa crudelitas qua sanguinem fudisti clamat ad me. Cùm Maria & Aaron aduersus Moysem murmurarunt, tacuit Moyses; Deus autem causam tanquam propriam accepit, & Mariam Moysis sororem le
22 pra puniuit; quia illa iniuriæ illius initium & causa fortasse fuerat. Imitari etiam pueros debemus in fletu: pueri enim præter lachrymas nulla habent arma: ita & nos ad fletum faciles esse debemus, & peccata nostra assiduè deplorare, & ita nos ad lachrymas inuitat Dauid, dicẽs: Venite adoremus & procidamus ante Deũ, ploremus coram Domino qui fecit nos. Si quis internam aliquã habet corruptionem, solet illi per fontem aliquem & cauterium exitus dare; & quia de nobis omnibus verè dici potest: corrupti sunt, optimum remedium erit, vt in oculis nostris, aut saltem in corde lachrymarũ fons fiat, vt hæc corruptio euacuari possit. Regi Ezechiæ dixit Deus: Vidi lachrymam tuã & sanaui te. Quòd si illi salutem dedit corporalem, nobis si plorabimus verè & ex animo dabit spiritualem. Alia etiam puerorum solet esse condi-
23 tio nunquam quiescere, nunc saltant, nunc currunt, nunc ludunt, & sexcenta ludorum genera excogitant: idem & nobis faciendũ est, nunquam enim in vno virtutum exercitio quiescendum est, sed per omnia debemus excurrere. Supremus rerũ omniũ Creator, ita creaturis dedit esse ex nihilo, vt illud esse effectiuum esse voluerit, vt nihil ociosum esset: terram plantas producere voluit, mare pisces parere, aerem aues alere, & creaturas omnes vita prẽditas conseruare, cælos suis planetis & motibus mundum illuminare, & in inferiora influere: si inferiores etiam creaturas spectatis, eas omnes occupatas esse inuenietis. Nam ipsę etiam formicę muscæ & vermiculi sua habent officia & exercitia: solus homo in ociositatis vitio peccat, ex quo innumera vitia nascuntur.

Gene. 4.

Num. 12.

Psal. 94. Simile.

Isai. 38.

Quod

Quod si quis eũ excusare velit, dicẽs; æquũ esse vt aliarum crea- 24
turarũ dominus ociosus sedeat tanquã Rex, & seruiri potiùs quã
seruire debere, magn⁹ hic error esset. Quia quemadmodũ cæteræ
creaturæ, vt homini seruiãt creatæ sunt; ita etiã, & multo æquius
homo, vt Deo seruiret creatus est: & quoniam inferiores omnes
creaturæ, nunquã ab eius seruitio cessant, hominẽ à Dei seruitio
cessare iniquũ est: perpetuus hic motus esse debet, & nunc quidẽ
corporalia misericordiæ opera, nũc spiritualia exercẽda illi sunt,
alias orationi & contẽplationi, alias familiæ gubernationi operã
dabit. Prudentia enim ita tẽpus distribuet, vt hæc omnia præsta-
re possit. Et præsertim si diu initiũ à sancto orationis exercitio or
dietur: ex quo cordis quædã dilatatio, & ad difficilia quæq; sub-
Psal. 118. euenda fortitudo sequitur, vt affirmat Dauid, dicens: Viã mãdato
rũ tuorũ cucurri, cũ dilatasti cor meũ. Si cor angustũ est, quęcũq; 25
res, siue prospera, siue aduersa ita in eo inhæret, & transitũ occu-
pat, vt legis obedientiã transire nõ sinat. At verò iustus cui Deus
cor dilatat, neq; honor, neq; auaritia, neq; voluptas, neq; iniuria
in eo inhęret, & ita nõ impeditur iter; quò minus homo per diui-
Simile. næ legis præcepta currere possit. Cùm horologiũ, quod suas ha-
bet rotas & artificia, quiescit antè quã pondera humũ tangant, si-
gnũ est inordinatũ esse: vnusquisq; Christianorũ est horologiũ
quoddã tanto spiritualiũ potentiarum artificio compositũ, quæ
fide & doctrina Euãgelica expolitæ & elaboratæ sunt, huius ho-
Sap. 9. rologij pondera sunt corpus & eius sensus. Quia vt dicitur: Cor-
pus, quod corrũpitur, aggrauat animã. Christianus igitur qui in
seruitio Dei consistit & quiescit antequã hæc pondera ad sepul-
chri humũ morte pertingãt, signum est hoc horologiũ debito or 26
dine & proportione carere, & è contra, si nunquã cessat argumen
tum est illũ in se ordinem habere. Quem Deus in sponsa posue-
Cant. 2. rat, cùm dixit: Introduxit me Rex in cellam vinariam, ordinauit
in me charitatem. Si has puerorum conditiones habebimus, illi
grati erimus, qui se nostra causa puerum effecit.

Cùm hoc Angel⁹ Dñi sancto Ioseph reuelasset, statim paruit
sanctus vir: *Qui consurgens accepit puerum & matrem eius nocte, & se-*
cessit in Ægyptum. O Christe qui verus es Dux domus Israel, nõ-
Psal. 20. ne tu ille es de quo ait Dauid: Quoniã tu dolorem & laborẽ con-
Isai. 53. sideras? Et Isaias: Verè langores nostros ipse tulit? Quòd si aliorũ
laboribus libẽter occurris, & eos à lijs detrahẽs fortiter excipis: &

ita

27 ita in ſuprema illa paſsionis nocte nefariæ illi hoſtium tuorum turbæ dixiſti: Si me quæritis, ſinite hos abire. Cur igitur hodierna die hos innocentes pueros tyranicæ crudelitatis prædæ futuros in Ægyptum fugiendo deſeris? quiſnam dux erit, qui ſuis militibus pugnantibus non prœire in pugna velit, & vnà cum ijs, ſi opus eſt mori? Tu verò ô cæleſtis Dux, cur fugis, & eos lacerari crudeliſsimè ſinis? Nonne dicere tu ſæpè ſoles; quemadmodum gallina congregat pullos ſuos ſub alas, ita velle te homines auxilio tuo defendere? Cur igitur hos pullos alarum tuarum ope deſtitutos deſeris? O diuine Paſtor! qui per antonomaſiam quandã dixiſti: Ego ſum Paſtor bonus, & animã meam pono pro ouibus meis. Quiſnam paſtor erit, qui agnos ſuos luporũ poteſtati relinquat? Dico hoc in maiorem horũ puerorum vtilitatem à Deo ſic eſſe diſpoſi *simile.*
28 tum. Solent aliquando Duces, qui plurimũ milites ſuos amãt, cautè à pugna recedere, cum nimirũ eos ſtrenuè pugnare vident, & vna etiã equites paulatim recedere iubent, vt pedeſtribus copijs victoriæ gloria poſsit adſcribi: ita etiã cæleſtis hic Dux hos infantes, qui rectè huius militiæ [*Infanteria*] appellari poſſunt, ſolos in mortis & martyrij certamine reliquit; in quo qui moritur, vincit; & ita vt victores coronati ſunt. Optimè etiam, quãuis puer ſit, paſtoris munus nouit, qui cùm agnos à matribus auellere, & diuidere vult, eos ad alia paſcua transfert, quæ meliora & vberiora ſint. Quamuis hoc magno agnorum labore, & ouium dolore fiat. Ita etiã prudentiſsimus hic Paſtor hos agnos innocentiſsimos à matribus ſuis diuidere voluit, & ad limbi paſcua transferre, vbi vnà cum ſanctis patribus cæleſtis gloriæ ſpe paſcerentur. Inter cæte-
29 ra quæ in ſolennibus proceſsionibus magno ſolet eſſe ornamento, eſt puerorum Innocentium, quæ præcedit multitudo. Vita & mors Chriſti Redemptoris noſtri proceſsio quædam fuit omniũ quæ fuerunt, & erunt ſolenniſsima: & ideò æquum non erat, vt in ea hoc præcipuum ornamentum deeſſet; ſed vt in ea etiam Innocentes pueri præcederent: quare tyrannum ſequire permiſit in carne illa innocentiſsima, vt pro eo mortem tolerantes veri Martyres eſſent, & in glorioſa hac paſsionis ſuæ & mortis proceſsione præirent. Nos etiam dilectiſsimi aliquid eius amore pati ſaltem optemus, qui tot & tãtis præmijs ſuſceptos pro eo labores remunerat, hîc gratia & poſtea gloria: ad quam nos perducat Ieſus Mariæ filius, Amen.

D O-

DOMINICA IN- 1
fra Octauam Natiuitatis

CONCIO PRIMA.

Erant Ioseph & Maria mater Iesu mirantes super ijs quæ dicebantur de illo. Luc. 2.

ES animaduersione digna est de sanctissima Virgine hoc dici, scilicet, admirari, quæ de puero Iesu dicebantur, quando quidem 2
D. Fulgẽ. Luc. 1. (vt notat D. Fulgentius) omnia diuina mysteria & optimè sciebat, & firmiter credebat. Et ita sancta Elisabeth, cùm eam laudare vellet non virginitatem, non humilitatem, sed fidem tanquam bonorum omnium principium laudauit, dicens: Beata quæ credidisti, quoniam perficientur ea, quæ dicta sunt tibi à Domino. Cur igitur hoc loco mirari dicitur? admirationem eius admiremur fratres, & hinc in eius quod illa admiratur, admirationem veniemus. Quam ob rem notandum est res humanas à diuinis hoc inter cætera differre, quod humana quamuis initio magna videantur, quo plus tractantur, minora videtur. Optat
Simile. puella aliqua cùm nobili aliquo iuuene nubere, & si hoc fieret, beata sibi esse videretur. Nubit post biduum, aut triduum, minor 3
sibi ea in re beatitudo esse videtur, quã cogitabat. Magno rei alicuius desiderio teneris, magna tibi antè quam eam assequaris videtur, assequeris, nihil esse comperis. Diuina verò quamuis initio non ita magna videantur, paulatim tamen maiora videntur.
Simile. Quemadmodum cùm iter faciens, turrem aliquam procul aspicis, quæ initio quidem parua videtur; sed quo magis propinquior fit, eò magis eius altitudo & artificium apparet. Hinc dixit quidam, viri sancti definitionem hanc esse, hominem esse admirantem & obstupescentem, quia cùm assiduè res diuinas contemple
Ex 25. tur, semper eas admiratur. Et ita Cherubines illos propitiatorij iussit Deus, vt se mutuò versis vultibus respicerent, quæ erat admirationis

4 mirationis quædam disposítio & habitudo, significans duo intel
lectualium creaturarũ genera Angelos, scilicet, & homines quo
magis diuina mysteria contemplantur, in maiorem admiratio-
nem rapi; quia ea penitus comprehendere impossibile est. Quin
ipsemet Aristo. dixit: Optimorum non esse laudem, sed aliquid *Aristo.*
maius laude, quod est admiratio. Ratio autem est, quia laus est
oratio quędam qua illius rei quam laudamus virtus comprehen-
ditur. Cum autem res adeò eminens est, vt oratione comprehen-
di non possit, laudari etiam nequit: & ita cùm res diuinæ incom-
prehensibiles sint; ideò eas laudare non possumus, sed eas admi-
rari tantum debemus, quia plus admiratione quam verbis laudã
tur, & declarantur. Plus D. Paulus diuinarum rerum præstantiã
exclamatione illa declarauit, dicens: O altitudo diuitiarum sa- *Rom. 11.*
5 pientiæ & scientiæ Dei: quàm incomprehensibilia sunt iudicia
eius, & inuestigabiles viæ eius. Quis enim cognouit sensum Do
mini, aut quis cõsiliarius eius fuit? Plus hac exclamatione dixit,
quàm alij longa oratione dixissent. Hinc causam intelligetis, cur
sanctissima Virgo quamuis mysteria illa nõ ignorabat, quæ san-
ctus Simeon prædicebat, scilicet, puerum illum lumen esse ad re *Luc. 2.*
uelationem gentium & gloriam plebis Israel. Mundum esse re-
dempturum, & hominum cordibus dominaturum, vt prædixe-
rat ei Angelus, dicens: Dabit illi Dominus Deus sedẽ Dauid pa
tris eius, & regnabit in domo Iacob in æternum. Nihilominus ta
men ea rursus audiens, admiratur; quia res diuinæ (vt diximus) no
uam semper admirationem pariunt. Et hac de causa tantum san-
cta Ecclesia hodiernum Euãgelium statim post sanctissimi Dei
6 filij natalis festiuitatem proponit, vt nos tacitè reprehendat, qui
nihil ferè in hac ineffabilium mysteriorum celebratione admira-
mur. Causa autem est, quia eos nulla consideratione & contẽpla
tione præterire sinimus. Sanctus propheta Abacuc iuxta septua
ginta interpretum translationem ait: Consideraui opera tua, & *Habac. 3.*
expaui, id est, quia consideraui, expaui; & quia nos non conside-
ramus, ideò non admiramur.

Quoties antequam hæc fierent, ea Propheta Dauid considera
uerat, & cùm animo iã continere nõ posset, per os etiũpere opta-
bat, & omnibus patefieri, quare hoc affectu feruidus ait: Deus do *Psal. 70.*
cuisti me à iuuentute mea, & vsq; nunc pronuntiabo mirabilia
tua, & vsq; in senectam & seniũ, Deus ne derelinquas me, donec

annuntiem brachium tuũ generationi omni quę ventura eſt: Po 7
tentiã tuam, & iuſtitiã tuã Deus vſq; in altiſsima, quæ feciſti ma
gnalia, Deus quis ſimilis tibi? O admirabilis de cæleſtibus rebus
loquẽdi modus! ô vehementiſsimus deuotionis & ſeraphici ſpi-
ritus affectus! ô verba, quæ plus quã ſolis radij illuminãt, & plus
quam ignis comburunt? Deus docuiſti me à iuuentute mea, &
vſque nunc, id eſt, toto tempore vitæ meæ præceptor meus fui-
ſti, ex tẽ quicquid ſcio, didici: quapropter non ſilebo poſthac,
ſed pronuntiabo mirabilia tua, quæ me docuiſti; non per vnius
tantum diei, aut vnius anni ſpatium, ſed vſque ad ſenectam &
ſenium, & donec moriar. Ne derelinquas me Domine Deus meus,
neque tuæ mihi gratiæ auxilium eripias, donec annuntiem bra-
chium tuum, id eſt, filium tuum humanatũ: & hoc, generationi
omni quæ vẽtura eſt: quia populus iſte Hebræorum carnalis eſt, 8
durus, ruſticus, & non ſapit quæ ſpiritus Dei ſunt, & Eccleſiæ ſa-
cramentorum capax non eſt. Scio futuris ſæculis aliam genera-
tionem venturam eſſe ab hac multò diuerſam, fidelem, pruden-
tem, ſpiritualem, & docilem: huic ego opto annuntiare mirabi-
lia tua: ſed quænam mirabilia iſta ſunt, ſanctiſsime Rex? Num
illa ſunt quæ olim operatus eſt? Rubum flammis nõ abſumptũ?
aquæ mutatæ in ſanguinem? Ægypti primogeniti occiſi? rubrũ
mare virga diuiſum? manna per tot annos à cęlo demiſſum? num
hæc mirabilia ſunt, quæ venturæ generationi annuntiaturus es?
Minimè (inquit) ſed potentiam tuam & iuſtitiam tuam Deus vſ-
que in altiſsima, quæ feciſti magnalia. Maiora ſunt iſta, ſine vlla
comparatione, quæ dico, quæ terram pauere facient, & cælos ob-
ſtupeſcere, Deum carne tegi, in ſtabulo naſci, in pannis inuolui, 9
lacte in Virginis ſinu nutriri, profrigore lachrymari. Hæc dicere
opto, quæ admirabiliora ſunt quã illa antiqua. Et ideò ait Iſaias:
Iſai. 43. Ne memineritis priorum, & antiqua ne intueamini. Ecce, ego fa
cio noua, & nunc orientur, vtiq; cognoſcetis ea, ponam in deſer-
to viam, & in inuio flumina, & glorificabit me beſtia agri, dra-
cones & ſtruthiones, quia dedi in deſerto aquas, & flumina in in-
uio, vt darem potum populo meo, electo meo. Populum iſtũ for
maui mihi, laudẽ meã narrabit: quo in loco ad literam de filij Dei
aduẽtu loquitur, de gratiæ lege, quam dedit & cæteris beneficijs
gentilibus factis, quos agri beſtias vocat, & de nouo populo quẽ
ſibi formauit, ſcilicet, Chriſtianum. Quam ob rem priſca illa &

vetera

10 vetera nihil iam facienda ſunt, vt ſanctus quoque Ieremias præ- *Iere. 3.*
dixit: In diebus illis non dicetur vltra arca teſtamenti, neq; aſcen
det ſuper cor, neque recordabuntur illius: tantum mirabilia no-
ſtra ab illis differunt, vt lux ab vmbra, à figura veritas. Dicite
igitur Iudæi incredduli quænam fieri potuiſſent maiora, vt præ-
terita obſcurarentur? Quidnam vos vidiſtis tantæ admiratio-
nis, vt eius comparatione arcam teſtamenti, & cætera illa pri-
ſca obliuiſci poſsitis? Quòd ſi dicitis nondum facta, ſed facienda
eſſe, hoc ſacræ ſcripturæ verbis repugnat, quæ ait, nunc orien-
tur, id eſt, cito, vtique ſcietis ea. Profectò niſi tam cæci eſſetis
intelligeretis, non alia hæc eſſe poſſe quam ea, quæ vos ipſi fie-
ri vidiſtis in verbi diuini ortu, quæ Angeli, ſtella & admirabilia,
quæ Dei filius in vita, in morte, & poſtea operatus eſt miracula
11 clariſsimo teſtimonio manifeſtarunt. Neque ſolum in his my-
ſterijs Dei potentia elucet, verum etiam iuſtitia. Et ideò ait Da-
uid: Potentiam tuam & iuſtitiam tuam Deus. O admirabilis
iuſtitia; æterni patris filium pro ſeruo peccatore mori. Iuſti-
tia hæc eſt Domine, quia in te nulla iniuſtitia eſſe poteſt, ſed
nos verè eam intelligere, & percipere non poſſumus, ſed tan-
tum eam laudamus & admiramur. Et ideò cùm dixiſſet: Iuſti-
tiam tuam Deus; addidit, vſque in altiſsima, quæ feciſti magna-
lia. Verè altiſsima & magnalia, quæ nemo comprehendere po-
teſt. Præterea non ſolum potentia & iuſtitia Dei in hoc myſte-
rio elucet: verum etiam omnis diuinæ virtutis, bonitatis, miſeri-
cordiæ, ſapientiæ, & amoris magnitudo. In hoc, ô æterne Deus,
quantum poſsis, quantum ſcias, quantum ames, & quantum
12 ignoſcas oſtendiſti. Interrogabat Dauid: Quid eſt homo, quia *Pſal. 143*
innotuiſti ei, id eſt, innotuiſti in eo: in omnibus alijs creaturis tã
clare quis nam eſſes, quid nam poſſes, & quanto perè amares non
apparebat, vt in ſolo homine, quia cùm ſis ſumme bonus, vehe-
mentiſsimè hanc tuam bonitatem communicare optabas; & ni-
hil erat, quo hæc benefaciendi ſitis extingui poſſet, donec crea-
tus eſt homo: & ideò quãuis innumerabiles (vt aliqui affirmant)
Angelorum ſpecies, cælum, ſtellas, elementa, & tot animalium
genera creaſti, in nulla tamen creatura requieuiſſe diceris, niſi
homine creato. Tunc enim ait ſacra Scriptura: Requieuit Deus *Gene. 2.*
die ſeptimo ab vniuerſo opere, quod patrarat. In homine requie
uit Deus, non in Angelo, non in cælo, non in terra, quia in eo ma

teriam esse vidit suæ bonitatis exercendæ humanam naturam 13
recipiendo. Hæc omnia considerauerat Dauid, & admiratus annuntiare illa optabat, vsque in senectam & senium, hoc est, in omni vitæ suæ tempore. Hæc nobis etiam dilectissimi considerandasunt: & ita in assidua diuinarum rerum admiratione versabimur, & nunquam gratias pro ijs diuinæ maiestati agere cessabimus, ne quod ad salutem nostram institutum fuit, ob ingratitudinem muteturin damnum.

Ex his omnibus infertur ex diuinorum mysteriorum consideratione admirationem nasci, & ex admiratione amorem, & cor-
Psal. 76. dis puritatem. Et ita vbi nos legimus: Cogitaui dies antiquos, & annos æternos in mente habui. D. Hieronymus ex Hebræo sic vertit: Recogitabam dies antiquos, annos sæculorum, recordabar Psalmorum meorum, in nocte cum corde meo loquebar, & 14
scopebam spiritum meum. In quo significatur omnem meditationem, cordis puritatem, & spiritus reformationem, tanquam
2. Cor. 3. finē habere debere. Quod D. Paulus quoq; monuit, dicēs: Nos verò omnes reuelata facie gloriam Domini speculātes, in eandē imaginem transformamur à claritate in claritatem, tanquam à Domini spiritu, scilicet, agitati. Quibus verbis fatetur Diuꝰ Paulus, quod diuinarum rerum contemplatione, humanis rebus expedito intellectu, ipse & eiꝰ socij spiritualiores in dies diuini spiritus fauore & Deo similiores fiebant. O si nunquam humanus spiritus se se ad terrena dimitteret, sed semper ad cęlestia ascenderet, omnes profecto spirituales potius quā humani essemus. Hoc
1. Cor. 4. idem Apostolus vlterius significauit, dicens: Qui intus est, noster homo renouatur de die in diem; & addit rationem, non contem- 15
plantibus nobis quæ videntur, sed quæ non videntur, & hoc est reuelata facie gloriam Domini contemplari, scilicet, animum habere à creaturarum amore omnino auulsum: & quoniam his contemplationibus renouatur spiritus, optimè sequitur eos qui huius mundi contemplationibus non vacant, spiritum habere non nouum, sed senio & vetustate confectum, de quibus sanctus Apostolus ait: Qui terrena sapiunt quorum finis interi-
Philip. 3. tus. Neque solum huiusmodi considerationibus spiritus renouatur, sed etiam exteriora omnia: quare de illis animalibus quæ vidit Propheta Ezechiel ait, quod facies eorum & pennæ eorum erant extentæ desuper: facies intentionem significat,

alæ

16 alæ autem eleuationem ſpiritus, quia nimirum iuſtorum omnis cogitatio & cura de cæleſtibus rebus eſſe debet, & in omnibus ſuis actionibus Deum ſibi tanquam finem propoſitum habere: alarum autem quas habebant duabus quidem volabant, duabus verò corpora ſua tegebant: quo ſignificatur quod alias quidem cogitationes in interiori ſpiritus reformatione poſitas habebãt: alias autem in externa corporis compoſitione. Sunt enim aliqui, qui ita cogitationes ſuas in Deum extollunt, vt aliarum virtutũ obliuiſcantur, quæ ad humanum tam ſuum, quam proximorum conuictum neceſſariæ ſunt: at non hoc docet diuinus ille ſpiritus, quem ducem ſancta illa animalia ſequebantur, ſed ita nobis duabus alis volandum eſſe, vt alijs duabus corpora contegamus, nos interdum in corporalium paſsionum reformatione, & in operi-
17 bus ad vitam neceſſarijs occupando.

Ait ſanctum Euangeliũ: *Et benedixit illis Simeon.* In diuina Scriptura inuenitur maiores minoribus benedicere ſolere; hinc D. Paulus dixit: Melchiſedech Rex Salem ſacerdos Dei ſummi, qui obuiauit Abrahę regreſſo à cęde Regum & benedixit ei. Cũ igitur ſanctiſsima Virgo Maria creaturarum omnium, quæ fuerunt & erunt præſtantiſsima eſſet: quomodo auſus eſt ei ſanctus Simeon benedicere? Reſpõdeo, benedictionem duo ſignificare, interdum donum & gratiam, & tunc maior minori benedicere dicitur; & ita cùm dicimus: Benedicat nos Deus Deus noſter, benedicat nos Deus: ſignificamus & petimus vt nobis benefaciat, & ſua nobis dona communicet. Alias benedictio ſeruitium ſignificat, & tunc minorem maiorem benedicere dicimus, vt cum di-
18 xit Iacob ad Eſau: Suſcipe benedictionem, quam attuli tibi. Et quando dixit Abigail ad Dauid: Accipe benedictionem iſtam, hoc eſt, recipe Domine hoc ſeruitium, & hoc modo omnia illa verba intelligenda ſunt quæ paſsim in Pſalmis occurrunt, vt: Benedicite omnia opera Domini Domino, benedicite cæli Domino. Benedicite glacies & niues Dño, & in alijs pleriſq; locis, vbi creaturæ inuitantur, vt creatori ſuo ſeruiant: & ita hoc loco intelligendum eſt, quod Simeon benedixit illis, hoc eſt, laudum & prophetiæ ſeruitium eis præſtitit. Et dixit ad Mariam: quia nimirum diuina reuelatione ſciebat eam tantam pueri matrem eſſe: ideò eam alloquitur, dicens: *Ecce poſitus eſt hic in ruinam, & in reſurrectionem multorum in Iſrael.* O quàm ſeuera ſententia: huc

Hebr.7.

Pſal.66.

Gene.33.

1. Reg.15

hominum malitia deuenit, vt ex omnibus Dei beneficijs condē- 19
nationis ſuæ plurimi occaſionem deſumpſerint: omnium bene-
ficiorum maximum fuit Dei filij incarnatio, quæ nonnullis pro-
pria culpa maioris fuit deprauationis occaſio, alijs autem cauſa
Iſai.8. ſalutis. Hoc ſanctus Iſaias prædixit his verbis: Dominum exer-
cituum ipſum ſanctificate, ipſe pauor veſter, & ipſe terror ve-
ſter, & erit vobis in ſanctificationem; in lapidem autem offenſio-
nis & petram ſcandali duabus domibus Iſrael, & in laqueum, &
in ruinam habitantibus Hieruſalem, & offendent ex eis plurimi,
& cadent, & conterentur. O quàm timenda hæc ſunt & dictu, &
auditu. Pauor (inquit) veſter & terror veſter, vt ſcilicet, Deū plu-
rimum timere diſcamus. Si enim hunc timorem habebimus, erit
(inquit) nobis Dominus in ſanctificationem, ijs vero qui eo care
bunt, lapis erit offenſionis: malorum lapſum diuerſis iterat ver 20
bis, dicens: quod offendent, & cadent, & conterentur, & irretien-
tur, & capientur, vt infœliciſsimum eorum ſtatum ſignificet, qui
nullam ex tanto beneficio vtilitatem propria culpa percipere no
Simile. luerunt. O dor vineæ cùm in flore eſt, hominibus gratus eſt, ſer-
pentes autem fugat, eodem ſolis calore molleſcit, & diffluit cera;
lutum autem durius fit propter diuerſas ſubiecti diſpoſitiones.
Idem hodie in omnibus diuinis rebus contingit: ſacris enim quæ
per annum celebrātur feſtiuitatibus iuſtus quidem maiorem de-
uotionem & ſpiritum acquirit; malus verò maiorem peccandi
accipit occaſionem. Concionantur diuini verbi concionatores,
omnes ad audiendum conueniunt, hi quidem maximo peccato-
rum ſuorum dolore & firmiſsima nunquam poſtea peccandi de-
liberatione diſcedunt: illi verò concionatori iraſcuntur & maledi 21
cunt, qui in reprehendendo nimius eſt & imprudens. Quid de al
tiſsimo Miſſæ ſacrificio dicā? quot in eo ſimoniæ committuntur,
alij verò quot inde ſpiritualia bona colligūt: idem de ſanctiſsima
cōmunione & confeſsione dici poteſt. Hoc nobis ſæpiſsimè con-
ſiderādum eſſet, Num, ſcilicet, ex ijs rebus quas Dei filius noſtra
cauſa operatus eſt, vtilitatis aut damni occaſionem capiamus. Nā
ſi deteriores in dies euadimus, maturè tanto malo occurrendum
eſt: magna enim ſolatij cauſa nobis eſſe debet hoc verbum, re-
ſurrectio, cum dicitur; poſitus eſt in reſurrectionem multorum.
Nemo enim reſurgere poteſt, niſi prius cadat: & idcò, qui ſe ce-
cidiſſe vident, deſperare non debent, ſed omni diligentia curare

vt

22 vt eius auxilio & fauore resurgant: & quamuis non dicat in resurrectionem omnium, sed multorum, quia non omnes resurgere volent, tamen curemus inter hos multos esse. Maximè autem notandum est non dixisse, in ruinam multorum in Babylone, sed in Israel: & hoc est quod admirationem parit, & de quo sæpè Deus in sacra Scriptura conqueritur, homines, scilicet, quos fidei lumine illustrauit, & tam singularibus beneficijs affecit, tam ingratos esse, vt eum offendere impudentissimè audeant: hanc ob causam dicunt aliqui, quod quãdo Dominus passionis suæ tempore à pluribus verberatus sit: nihilominus tamen de sola tãtum illius ministri alapa conquestus est, quia illi aurem diui Petri gladio auulsam restituerat, quasi de ingratitudine, non de alapa conquereretur.

23 *Et in signum cui contradicetur.* Id est, est positus in signum ineffabilis Dei amoris, in quod signum omnium nostrorum affectuũ & operum sagittæ dirigi debent: sed huic diuino signo diaboli ministri contradixerunt, quæ quidẽ contradictio tibi, ô sanctissima Virgo, erit gladius, qui tuam ipsius animam pertransibit: ita dilectissimi lætitiæ dolor succedit. Laudauerat Simeon puerum eum lucem, salutem & gloriam mundi vocando, quod sanctissimæ Virgini maxima spiritualis lætitiæ causa fuit: statim hęc verba addidit, quibus pijssimum illud cor vulnerauit. Cùm quan- 2. Reg. 1.
dam victoriam consequutus esset Dauid, & spolia diuisisset, statim aduenit nuntius, qui ei de Ionathæ amici sui morte & exercitus Israel euersione nunciauit: ita vt statim lætitia in dolorem & plausus mutarenturin lachrymas. Et quod plurimum
24 hic notari debet, est, quod cum cælestis regina maius æterno patri seruitium præstare vellet, quam eo vsque vllus vnquam præstauerat, tunc diuina maiestas hanc doloris amaritiem tantæ suauitati misceri voluit. Cum quis malum aliquod committere vult & benè succedit: pessimum est signum, quia nimirum finit te Deus desiderij tui compotem fieri: cum autem male succedit, tunc bonum signum est, quia Deus, ne malum quod cogitabas præstes impedit. Verum bonum aliquod operari velle & malè succedere melius hoc signum est, quia Deus per eandem te viam deducit, per quam sanctissimam suam matrem deduxit. Eo die in quo Iob sacrificium pro filijs obtulit, & cum Deo pro pace quam habebant, gratias ageret; tunc plurima

illi aduersa succesſerunt, cum Tobias mortuos sepeliendo defa- 25
tigatus esſet, tunc cæcus factus est. O æterne Deus & quam incõprehẽſibilia sunt iudicia tua! quia hæc omnia gaudio & lætitia terminata sunt: at verò è contra fiet si cum peccare vis omnia ex voto & animi tui sententia initio succedunt, tandem in malum terminari solent. Quare Propheta Baruch ciuitatis cuiusdam pec
Baruch. 4 catricis nomine ait: Nutriui illos cum iucũditate, & immiſi illos cum fletu & luctu. O rem admiratione & miſeratione dignã, columbæ ſine vllo felle cor magni doloris gladio pertranſiri debere; nimirũ quia quemadmodũ pater vnico filio ſuo nõ pepercit, ita filius vnicæ ſuæ matri non pepercit ad maiorem gloriæ coronam: ita autem eius animã doloris gladius pertranſiuit, vt nullus vnquam Martyr tanto cum dolore paſſus ſit, quia eam ſolus cordis dolor, ſine vllo exteriori martyrio martyrẽ fecit incompara- 26
bilem. Omnibus cæteris Martyribus Dei amor maximo in martyrio adiumento fuit, quia quò magis Deus amatur, minus doloris ſentiuntur aculei. At verò hæc beatiſsima mater quo magis amabat, plus patiebatur; quia in eo quem amabat, patiebatur. Et præterea, quia Martyres in propria carne patiuntur, quam tanquam ſpiritus aduerſariam maximè oderũt: ſanctiſsima verò Virgo in filio ſuo patiebatur, quem vehementiſsimè amabat.

Tuam ipſius animam pertranſibit gladius. Aliquos vulnerat hic gladius, ſed in vagina; alios ferit euaginatus, & ſanguinem elicit, ſed carnem tantum; non animam vulnerat, alijs animam ipſam pertranſit. Et hi omniũ optimi ſunt; primi veſtrũ plurimi ſunt, qui naturali quadã humani animi commiſeratione, cũ de Redẽptoris noſtri morte agitur, lachrymas effunditis, vt ſępè alias cũ aliquod 27
auditis infortuniũ, aut crudelem nobilis alicuius viri necem: ſed tamẽ in malitiæ veſtræ nido perſiſtitis, eadem durant adulteria, eadem odia & inimicitiæ, quia nimirum gladius vagina reconditus vos verberauit potius quam vulnerauit, non peruenit ictus ad carnem, non elicuit ſanguinem. Secundi ſunt, qui cum Redemptoris noſtri paſſionem audiunt, mœrent, dolent, non tam naturali affectu, quàm eius amore commoti: quare membra ſua diſciplina & ieiunio eius imitatione mortificant, oculi (inquiũt) Redẽptoris mei cũ in cruce eſſet, terrã demiſsi reſpiciebãt, quaſi me ipſum reſpicerẽt: igitur poſt hac oculos meos in eo defigam:
Pſal. 24. vt Dauid qui ait: Oculi mei ſemper ad Dominum, quoniam ipſe

euellet

28 euellet de laqueo pedes meos: brachia in cruce (inquiunt) Redẽptor extendit, ego post hac ad pauperes & misericordiæ opera extendam: pedes Redemptoris in ligno fuerunt mea causa confixi, ego etiam meos eius amore configam ne ad malum veloces excurrere possint. Hos vulnerauit gladius & sanguinem extraxit sed alijs altius vulnus infligitur & animam ipsam gladius pertrã sit, hi autem sunt qui sanctissimæ Redemptoris passionis consideratione in cognitionẽ animæ valoris & pretij deuenerũt, quia quam inęstimabilis & pretiosa anima sit considerãt, pro qua Dei filius mori voluit: Ex quo millies mori malunt, quàm animam tanti pretij mortali aliquo peccato amittere ne Dei filio fiat iniuria qui eam tam sublimi pretio redemit. Sanctissimam verò virginẽ altius etiam hic gladius vulnerauit quæ vehementissimum
29 sensit dolorem non solum ob tormenta quæ proprijs oculis filiũ suum perferre vidit, sed etiam & multo magis ob grauissimam iniuriam quæ diuinitati fiebat.

Non est silentio hoc loco prætermittendum voluisse Dominum vt sanctissima eius mater maturè & post paucos partus virginalis dies hũc passionis futuræ dolorem præsentire incipere, vt in omni vita cor suũ hoc gladio transfixum haberet illius diei memoria in quo hæc prophetia adimplẽda erat. Inuenimus in sacra scriptura, Iosue petijsse à Deo vt diẽ longiorẽ faceret. Sed neminem petijsse comperimus vt nox longior fieret, quia nimirũ vix quisquam est, qui tribulationis noctem longiorem fieri optet, & plurimi vellent vt prosperitatis dies nullum haberet finem: hac de causa voluit Dominus vt sanctissimæ suæ matri lætitiæ dies
30 brẽuior fieret, doloris verò nox longior, & vitam ferè omnem in dolore transigeret ad eorum scilicet, solatium qui tribulantur: & vt intelligamus vtilius esse in hac vita dolere quam gaudere. Ex tauri cornibus laterna efficitur qua candela includitur ne scilicet, aut vento extinguatur, aut ita liquefiat vt statim absumatur: ita etiam ne superbiæ ventus in Dei seruis gratiæ lucem extinguat, vel ne humanis voluptatibus & delitijs liquefiãt, ideò eos Deus laboribus, persequutionibus, iniurijs, & afflictionibus includit, quæ omnia sunt tanquã laternę factæ ex cornibus taurorum qui sunt malorum tyrannis & crudelitas. Hinc est quòd cùm Deus amicos suos tribulari & affligi à malis permittat vt maior illis inde consequatur vtilitas, ideò eò persequutionẽ deuitare nõ sinit vt

Ioſue. 10.

Simile.

eos peccare faciat & in desperationem aut impatientiam cadere. 31
Psal. 124. Hoc significauit Dauid vbi cum dixisset Dominum suorum esse præsidiũ his verbis: Dñs in circuitu populi sui, quia dici illi potuisset, cur eos à malis affligi sinit, huic tacitę obiectioni respondet, non relinquet Dominus virgam peccatorum super sortẽ iustorum vt non extendant iusti ad iniquitatem manus suas: & ita
Exod. 5. inuenietis, quòd Pharao præcepit præfectis operum dicens: Ne quaquam vltrà dabitis paleas ad conficiendos lateres, sicut priùs sed ipsi vadant & colligant stipulam, & mensuram laterũ quàm priùs faciebant imponetis super eos nec minuetis: quod cum perfecti exequerentur ait ibi sacratus textus, flagellati sunt, qui præerant operibus filiorum Israel, à vexatoribus Pharaonis, vociferati sunt miseri ad Pharaonem dicentes: Cur ita agis contra seruos tuos? hem famuli tui flagellis cędimur & iniustè agitur contra po- 32
D. Hiero. pulum tuum: vbi Diuus Hieronymus transtulit ex Hebræo, hem peccatum populi tui. Quo significatur laborum magnitudinem populum ad peccandum monisse: quare tunc Deus eos ea seruitute liberare quàm primùm statuit, & cęlum, terram, mare, & aerem, angelos spirituales, & corporales creaturas omnia in hoc occupari iussit: omnia tentẽtur & liberetur populus, vt non extendant iusti ad iniquitatem manus suas. Sed Dei prouidentiam attẽdite, quamuis enim eos eo labore liberauit, alios tamen labores succedere voluit: vix enim ex Ægypto egressis rubrum mare occurrit, quo in loco in tanto periculo se versari videbant vt in Ægypto viuere melius sibi esse videretur: maris periculo diuina potẽtia erepti siti torquentur, mox fame cui bella succedunt. Sed quò ibit iustus, vbi à laboribus & aduersitatibus liber viuere quietè 33
posit? Et vt vulgari prouerbio dicitur, *Adonde ira el Buey que no are sino a la carniceria*? Ita vbi iustus quiescere poterit præterquam in
1. Cor. 10. sepulchro? Verum ne desperet, quia vt Diuus Paulus ait, faciet cum tentatione prouentum, vt possitis sustinere: hoc enim Deus intendit & optat amicos suos locupletare & ditiores efficere. In magna afflictione versabantur Bethuliæ ciues dum vrbem obsideret Holofernes: sed ex hac afflictione magnum diuina pro-
Iudith. 13 uidentia bonum consequutum est, cum enim Iudith Holophernis caput amputasset discessit exercitus & hostibus opima spolia reliquit.

Ait præterea, vt *reuelentur ex multis cordibus cogitationes*: vbi illud

vt

34 vt non denotat cauſam (vt ſæpè aliàs, monui) ſed cõſequutionem effectus, perinde enim eſt ac ſi diceret, poſitus eſt in ſignum cui contradicent, vt re ipſa contradixerunt in doctrina, in vita, in perſona, & in omnibus: verum vt eius nomine dixit Dauid loquẽs cum æterno patre. Eripies me de cõtradictionibus populi, conſtitues me in caput gentium: & ex illa contradictione ſequetur, quòd plurimorum cogitationes patefient tam bonæ quàm malæ quæ anteà erant occultæ: patuerunt inuidię Phariſæorum cogitationes, & Iudęorum malitia, patuit Pilati timor qui ne Cæſaris amicitiam amitteret eum condemnauit, patuit Iudæ proditio, patuit Diui Petri, & aliorum Apoſtolorum exigua, & infirma fides, patuit filiarum Hieruſalem pius & deuotus animus quæ eum cruce oneratum lachrymis proſequutæ ſunt & 35 aliarum mulierum, quæ ſanctiſsimam Virginem comitatæ ſunt. *Pſal. 17.*

Et erat Anna prophetiſſa & vixerat cum viro ſuo annis ſeptem à virginitate ſua. Plura hoc loco de hac ſancta vidua Euangeliſta refert, & inter alia vixiſſe cum viro ſuo, quo pax & quies denotatur matrimonij, aliter enim mors potius quã vita appellanda eſt. Ideò dicitur: commorari Leoni & Draconi plus placet, quàm habitare cum muliere nequam. Et infra, melior eſt mors quam vita amara qualis eſt illa quam homo habet cum muliere litigioſa. Quare curate ſorores meæ affectus veſtros ſuperare ne maritis tãtorum malorum occaſio ſitis. Pro ſermonis concluſione notare vos volo quomodo cum ſanctus Euangeliſta Simeonis & huius venerabilis viduæ de Chriſto Redemptore noſtro præconia, & quæ 36 de eo mirabilia prædixerunt, prius vtrumque laudat, vt ſignificaret Deum malorum laudes contemnere. Hac de cauſa quãdo exibant dęmonia à multis clamantia & dicẽtia, quia tu es filius Dei, increpans non ſinebat ea loqui: & ſanctus Oſeas, omnem (inquit) auferiniquitatem & accipe bonum & reddemus vitulos labiorũ noſtrorum: quaſi dicat, ſi aufers à nobis peccatum ſtatim à nobis laudes recipere poteris & benedictiones, & reddemus (pro quia reddemus) ſacrificia labiorũ noſtrorũ & ideò antè quam Deum laudare incipiamus, purificanda eſſet conſcientia vt noſtras ille laudes recipere poſſet. *Eccleſ. 21.* *Eccleſ. 30.* *Lucæ 4.* *Oſe. 14.*

Dum laudaret Simeon puerũ ſuperuenit ipſa hora ſancta hæc vidua Anna, vt ſimul etiam cum laudaret, ait enim Euangeliſta:

Et hæc

Et hac ipsa hora superueniens confitebatur. Ac si dicat, in ipsamet hora 37
in qua confitebatur Simeon, confitebatur & Anna: Galli media nocte non vnà omnes cantãt, sed vnus post alium, at cum iam illuxerit omnes simul vnà fere voce & cantu orientem solem salutant: ita etiam in scripturæ legis nocte non eodem tempore omnes Prophetæ cecinerunt, sed sibi succedebant diuersis temporibus: Nunc verò cum gratiæ legis dies illuxit vnà omnes canunt Simeon, Anna, Angeli, Pastores, Reges omnes simul Deum laudant: Nos etiam fratres charissimi eum vehementissimo amoris affectu laudare æquum est quandoquidem tot ab eo beneficia accepimus: & quoniam hæc plurimi meriti oblatio est ea gratiam cõsequemur & postea gloriam. Ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen. 1

In eadẽ Dominica infra Octa. Natiuitatis

CONCIO SECVNDA.

Erant Ioseph & Maria mater Iesu mirantes super ijs, quæ dicebantur de illo. Lucæ. 2.

EXistimant nonnulli verba illa, erant mirantes, non 2
ad beatissimam Virginem, sed tantum ad Ioseph referri debere quia ille tantum admirabatur, vt verba illa Matthæi. Videntes discipuli indignati sunt dicen-
Matt. 26. tes, vt quid perditio hæc, &c. ad Iudam tantum referri debent qui indignatus est. Et latrones qui crucifixi sunt cum eo, im-
Matt. 27. properabant ei, de malo tantum latrone intelligenda sunt quia ille tantum improperabat. Alij tam ad Ioseph, quam ad Mariam referenda esse dicunt qui quidem non mirabantur ea quæ dicebantur qui iam sciebant, sed à quo dicebantur: quemadmodum cum vir aliquis eruditus à rustico aliquo propositionem aliquam dici audit quam ipse magno cum labore & studio didicerat, non propositionem admiratur, sed à rustico dici: ita etiam sanctissima

3 ſanctiſsima Virgo admirabatur quia ea myſteria quæ ſecreta & ignota cæteris eſſe exiſtimabat ita publica eſſe videbat, vt & paſtores & Reges, & Sacerdotes ea non ignorarent. Dici etiam poteſt admirationem in ea non ex ignorantia, ſed ex magnitudine myſteriorum ortam eſſe quæ quò plus conſiderantur maiorem pariunt admirationem. Duplex enim admiratio eſt, vna quæ ab ignorantia naſcitur, alia quæ à ſapientia, Prior eſt qua admirantes homines incipiunt Philoſophari: vt cum priſcis tẽporibus viderent homines ſereno cœlo ſolem aliquando obſcurari cum cauſam ignorarent, Philoſophari cœperunt & cauſam inueſtigare, quam eſſe inuenerunt eò quod Luna inter Solem & nos interponeretur. Altera eſt quæ ex rei ipſius magnitudine prouenit, & ita quo plus diuina conſideramus & per
4 fectius intelligimus, plus etiam admiramur: quare Angeli quia maiorem rerum diuinarum cognitionem habent plus eas admirantur. Hinc Iſaias. Obſtupefacti interrogant, quis eſt iſte qui venit de Edom tinctis veſtibus de Boſra? Quam interrogationẽ omnium beatorum ſpirituum eſſe, Diuus Dionyſius ait: Qui ſibi inuicem reſpondẽt, iſte formoſus in ſtola ſua gradiens in multitudine fortitudinis ſuæ. Sanctus etiam Dauid diuina ſapientia plenus Dei magnitudinem contemplans exclamat, Domine Dominus noſter quàm admirabile eſt nomen tuum in vniuerſa terra. Quia igitur Maria Virgo ſapientiſsima erat & diuina myſteria optimè intelligebat, ideò ea maximè admirabatur: hoc poſtulat & optat Deus, vt mirabilia quæ noſtra cauſa homo factus operatus eſt aſsiduè conſiderantes
5 in eius bonitatis admirationem rapiamur: ſunt enim ineffabilia, incomprehenſibilia, admirabilia. De his dixerat Ieremias. Eccè dies venient dicit Dominus, & non dicẽt vltra, viuit Dominus, qui eduxit filios Iſrael de terra Ægypti, ſed viuit Dominus qui eduxit ſemen domus Iſrael de terra Aquilonis & de cunctis locis ad quos eiecerant eos: quæ verba vt notant interpretes de Babyloniæ ſeruitutis liberatione intelligi non poſſunt quia hæc non fuit tã admirabilis vt Ægyptia, quæ tot miraculis facta eſt: quare de libertate intelligi dicẽdũ eſt quã nobis R. noſter è diaboli ſeruitute liberãdo reſtituit: nã non vnus tantũ populus Redẽptoris noſtri vita & morte Redẽptus eſt ſed cuncti loci ideſt, omnes orbis terrarũ populi ſi hoc remedio vti ad ſalutẽ ſuã voluerint. De Babyloniæ

Iſai. 63.

D. Diony.

Pſalm. 8.

Ierem. 23.

Babyloniæ

Psal. 125. *D. Hiero.* babyloniæ liberatione ait Dauid, inconuertendo Dominus captiuitatem Sion: facti sumus sicut consolati: vbi Diuus Hieronymus ex Hebræo vertit, facti sumus sicut somniantes, quasi tãtam ex libertate lætitiam caperent, vt vix liberos se esse crederent, sed somnia re sibi potius viderentur. At quãto maiorem lætitiam ex nostra Redemptione percipere debemus qua ex peccati culpa & infetni pœnis redẽpti sumus? & vna cum gaudio admirari etiã debemus infinitæ maiestatis Deum hunc nos redimendi modũ eligere voluisse. 6

Simile. Fingite Regis alicuius potentissimi filium venenoso serpentis alicuius morsu vulneratum morti propinquũ esse, & medicos vna omnes voce de eius vita & salute desperasse nisi alterius hominis mortem illi remedium adhibeatur, necessariũ enim esset vt quis vulneris venenum lamberet, cui necessatiò moriendum esset. Quod nã igitur consilium eligeret rex? Profectò hominem aliquem morti damnatum, vel seruum aliquem cuius vita parui pretij esset adduci iuberet vt eius morte Principis vita seruaretur: hoc esset humanæ prudentiæ consilium. At fingite contrarium omnino accidisse, scilicet, seruum aliquem vilissimũ eo morbo laborare, & cũ oẽs venenũ è vulnere fugere recusarent, Regis filium pietate motum sponte se offerre & vt seruus viuat mori velle, quis nam hoc cogitare posset? Cuius vnquam charitas, cuius amor & pietas huc deuenit? At quid hoc est cum eo cõparatum quod Dei filius nostra causa præstauit? Hoc igitur quod nullus terræ princeps præstaret, neq; præstari ab eo posse homines cogitarẽt: hoc Dei filius nostra causa præstauit. O ineffabilis charitas, o amor immensus, quibus nam verbis gratias tibi pro tãto beneficio agemus? Nihil omnino, fratres charissimi efficere virium nostrarũ imbecillitate possumus quam amore & gratitudine plenos in assidua diuini huius beneficij admiratione & stupore versari: quia tũc Deo gratias agimus cum nos ad gratias agendas fatemur indignos illius maiestatis consideratione deterriti: 7 8

D. Greg. Hinc D. Greg. in Moralibus, tũc (inquit) diuinę virtutis opera facũdius loquimur cũ stupescẽdo reticemus, Hoc tẽpore ipsemet. Deus se ipsum in nobis laudat, qui talẽ nobis sensum & deuotionis affectũ largitur, vt eius magnitudinẽ cõsiderare & verborum omniũ ornamẽto maiorẽ existimare possimus: & ita eũ silentio potius & admiratione prædicemus. Sed quibusnam verbis exaggerari potest ingratitudo si tantus Dei amor non magis animos

9 mos noſtros commoueret quam ſi bruta animalia eſſemus? Montes ait Dauid ſicut cera fluxerunt à facie Domini, à facie Domini omnis terra. Quaſi diceret, Deum in mundum hominem factum deſcendere res eſt tantæ pietatis, & amoris vt lapides ipſos & vniuerſum terrarum orbem liquefacere poſsit, & tamen tu, ô peccator durus & frigidus remanes acſi Deus nihil tua cauſa feciſſet. *Pſal. 96.*

Poſteà quam ſanctus Simeon benedixit illis, dixit ad Mariam matrem eius: *Eccè poſitus eſt hic in ruinam, & in reſurrectionem multorum*: quæ verba intelligenda ſunt, Redemptorem noſtrum ſufficientem fuiſſe cauſam vt multi à peccatis reſurgerent, nemini tamen cauſam fuiſſe ruinæ & lapſus, ſed plurimos propria malitia ex eius ſanctiſsima vita & doctrina peccandi occaſionẽ ſumpſiſſe: Reſtamen eſt animaduerſione digna: qua de cauſa cum voluntas velle non poſsit neq; bonũ neque malum niſi Deus cũ ea cõcurrat, dicitur tamẽ Deus virtutis, nõ peccati cauſa. Reſpõdeo hoc eſſe quia prius natura inclinatur voluntas ad volendũ malũ quam Deus cum ea cõcurrat ideò nõ eſt cauſa peccati. Secus verò de opere bono dicendum eſt, quia prius natura mouet ad illud Deus voluntatẽ, quam voluntas moueatur. Exẽplum primi ponit D. Paulus dicens: nemo in ſpiritu Dei loquẽs dicit anathema Ieſu, quod perinde eſt, ac ſi diceret, nemo dicit blaſphemiam cõtra Ieſum motus ſpiritu Dei, ſed ex ſua malitia quia perditio vniuscuiuſque ex ſe incipit: exemplum ſecundi in eodẽ Dim Pauli loco extat, cum ait: Nemo poteſt dicere Dominus Ieſus niſi in ſpiritu ſancto: hoc eſt, nullus poteſt confiteri Ieſum Chriſtũ eſſe verum Dominum & Deum niſi prius moueatur à ſpiritu ſancto: vtrumque ſignificant verba illa quę Deus dixit per Oſeam: perditio tua Iſrael tantũ modo ſcilicet, ex te: in me auxiliũ tuum. Itaque mali ex ſe ad peccandum, boni à Deo ad bonum mouentur, & diſponuntur: vndè B. Paulus reprobatos vocat vaſa iræ apta in interitum, prædeſtinatos verò vaſa miſericordiæ quę Deus præparauit in gloria: Non ait Deum feciſſe malos aptos in interitum ſed ipſoſmet ex ſe vaſa eſſe apta in interitum, prædeſtinatos vero ait Deum præparaſſe ad gloriam. Notate hæc, dilectiſſimi diligenter, & voluntates veſtras frenare diſcite ne ad malũ excurrere poſsint quãdoquidem perditionem veſtram in manu veſtra poſitam eſſe videtis, *1. Cor. 12.* *oſe. 13.* *Rom. 9.*

Eccè

Ecce positus est hic in ruinam. O peruersitas terribilis, ex tanto bo 12
no tanti mali occasionem desumere. Cùm ageret Diuus Paulus,
Rom. 5. de lege quam Deus dedit Hebræis ait: Lex subintrauit vt abun
daret delictum, quibus verbis ostendit legis medicamento non
modò non fuisse concupiscentiæ & peccati incendium extinctũ
vt etiam auctum fuerit: vnde rursum ait: Cùm venisset manda-
Roma. 7. tum peccatum reuixit. Mirares, mandatũ ideò datum est vt pec-
catum extingueret, quod tamen viuacius & potentius reddidit:
vnde subdit, & inuentum est mandatum quod erat ad vitam mi-
hi esse ad mortem. Cur ita tandem? Primum quia prohibitio le-
gis irritauit & auxit cupiditatem, nitimur enim in vetitum
Prouer. 9. & negata vehemẽtius optamus. Hinc meretrix illa prouerbiorũ
ad illicitas voluptates inuitans dicebat: Aquæ furtiuæ dulciores
sunt, & pannis absconditus suauior: Deinde multarum rerum 13
prohibitione quæ secluſa lege peccata non erant nouæ delinquẽ
di occasiones infirmis mentibus additæ fuerunt: & tandem pec-
catorum grauitas lata lege aucta est. His igitur decausis diuinus
1. Cor. 15. Apostolus ita legem deprimit vt (quod miserabile est) eam sti-
2. Cor. 13. mulum peccati, literam occidentem & ministerium mortis atq;
damnationis appellet. Quod ideò facit vt Dei gratia & redẽptio-
nis beneficiũ & necessitatẽ extollat & morbi nostri magnitudi-
nẽ ostẽdat eò quod tãtis à Deo remedijs adhibitis nõ modò non
sublatus sit, sed etiã auctus: Hoc enim deploratę ægritudinis pro
priũ esse solet vt adhibita remedia non modo nihil ægroto confe
rant sed etiam noceant. Hoc autem communis huius morbi pro-
Roma. 7. prium est, quod in hoc exitiali naturæ morbo euenisse idẽ Apo-
stolus confirmat his verbis. Vt appareat peccans, peccatum per
mãdatũ, id est, vt appareat quãta sit illa naturæ corruptionis & cõ 14
cupiscẽtiæ vis quæ medicamẽta in venena cõuertit, dũ carnis ap
petitio mãdati prohibitione irritata operata est in me omnẽ con-
cupiscẽtiã. Et quãuis res omnino fuit miseratione digna homines
Hebræ. 7. veteri illa lege abusos esse, mirãdũ tñ non est quia vt ait idẽ Apo
stolus neminẽ ad perfectũ adduxit lex, quia per legem cognitio
peccati non autem gratia quæ fugam parit odium que peccati. At
verò cũ Deus humanã carnẽ assumens nouam legem hominibus
dederit & sacramẽta gratia & sanctificatione plena, & tamen ex
hoc homines maiorẽ deprauationis occasionẽ desumpsisse, ita vt
de Deo humanato dicatur, hic positus est in ruinam multorum,
hoc miran-

15 hoc mirandum est. Origenes tamen, & glossa aliam horum ver- *Orig.*
borum sententiam afferunt, fuisse nimirum Redemptorem nostrum, positum in ruinam multorum vitiorum & plurimarum virtutum resurrectionem: stabant anteà vitia & vt Diuus Paulus dixit. Regnabant, nam, non regnet (inquit) peccatum in ve- *Roma.6.*
stro mortali corpore vt obediatis concupiscentijs eius, sed nec exhibeatis membra vestra arma iniquitatis peccato: quæ verba significant peccato tanquam regi omnes animæ potentias & corporis sensus paruisse eò quòd omnes eius essent seruitio dicatæ; & præterea peccatum omnes tanquam regem in magno habuisse honore: quanti enim facere solent mali & æstimare peccatum, quanti æstimant illatas vlciscii iniurias, proximum fallere ad honorem aliquem, & dignitatem, iniustè ascendere,
16 aut turpem aliquam delectationem assequi? vt se iactant & im- *Psalm.9.*
pudenter gloriantur? hoc vehementer dolebat Dauid cùm aiebat, quoniam laudatur peccatum in desiderijs animæ suæ & iniquus benedicitur: Hac de causa venit Dei filius in mũdũ vt peccatum è sede sua deturbaret & iniusto priuaret imperio. Quarè loquens Angelus Gabrel cum propheta Daniel de ami- *Daniel.9.*
rabili verbi diuini aduentu eius finem esse ait, vt consumatur prœuaricatio, & finem accipiat peccatum, & deleatur iniquitas, & adducatur iustitia sempiterna: idem pluribus verbis iterat, vt efficaciam significaret qua Dei filius ex sua parte peccatum erat euersurus. Ait in ruinam multorum, quia nunquam ferè peccata sola esse solent [*Son como gente de palacio*] inuicem se inuitant, superbia cupiditatem pecuniæ attrahit, vt plures ser-
17 uos & familiares alere possit, cupiditas inuidiæ mater est, ex inuidia nascitur ira, & ita peccata turmatim incedunt: ideò de peccatoribus ait Dauid fient viæ illorum tenebræ & lubricum, vt *Psalm.34.*
significaret quod quemadmodum illi, qui per vias lubricas & obscuras incedunt, sæpè labi solent & rotari præcipites, ita etiam peccatores prolabuntur & è peccato in peccatum magna cum volubilitate rotantur.

Natus est ita que Dei filius in horum omnium peccatorum ruinam: sed heu dolor, quibus nam verbis hoc dicam? à te ipso Deus maiestatis infinitæ verba & efficaciam petã, vt hoc, quod dicturus sum ab his, qui me audiunt intelligatur, scilicet, quòd cùm verbum diuinum ad hoc ipsum è cælo in terram descende-

rit vt peccatorum multitudo euerſa caderet, nos miſeri & infœ- 18
lices tanto hoc tempore ſi quę humi iacebant rurſus extollimus,
gulam conuiuijs & comeſſationibus extollimus, fraudes per
iuria & mendacia aleæ, ludo turpes carnis voluptates & ille
cebras inhoneſtis mulierum familiaritatibus, ſuperbiam, ve-
ſtium luxu & pompa: quo igitur ſupplicio digni ſunt qui ita
ſanctiſsimo filij Dei ortu abutuntur? terræ hiatibus viuos vos
non deuorari miror tanquam ſacrilegos & ſacrorum horum die-
rum violatores.

Ait etiam multorum, cum de virtutum actibus loquitur, vt
de peccatis dixerat: ait enim in reſurrectionem multorum, quia
2. Petri. 1. etiam virtutes ſe mutuò comitari ſolent: vnde Diuus Petrus
monet, vos autem curam omnem ſubinferentes miniſtrate in-
fide veſtra virtutem, in virtute autem ſcientiam, in ſcientia au- 19
tem abſtinentiam, in abſtinentia autem patientiam, in patien-
tia autem pietatẽ, in pietate autem amorem fraternitatis, in amo-
re autem fraternitatis charitatem: attendite virtutum cate-
nam, quarum prima, fides eſt quia eſt cæterarum omnium vir-
Hebr. 11. tutum fundamentum: & ideò Diuus Paulus eam ſubſtan-
tiam dixit eſſe ſperandarum rerum, & argumentum non appa
rentium: cùm enim ſubſtantiam ait, totius ſpiritualis edificij do-
cet eſſe fundamentum: vox autem Græca, quæ argumentum
ſignificat eſt vt Græci doctores notant Elenchos quod medium
D. Ambro. ſignificat ſine ſyllogiſmo concludens & ita. D. Ambroſius hunc
Exod. 20. locum declarat, fidem ſcilicet, eſſe [*Vn cimiento y conuencimiento de
lo que no ſe ve] quapropter fides ſyncera debet eſſe & ſolida, cuius 20
rei figura illud fuiſſe videtur quod iuſsit Deus dicens: ſi altare la
pideum feceris mihi non ædificabis illud de ſectis lapidibus, ſi
enim lauaueris cultrũ tuũ ſuper eo polluetur: altare quod in cor-
dis templo ædificari debet, fides eſt, quia quẽadmodũ ſuper alta
re ſacrificia offerebãtur, ita etiam ſuper fidem tanquã altare amo
ris & charitatis ornamẽto ornatã orationes, ieiunia, eleemoſynæ,
& cętera bona opera offerenda ſunt: ait autem hoc altare huma-
ni intellectus cultro tangi non debere quia humanis rationi-
bus quod ſupra rationem eſt probari non poteſt: ſiquis autem
ingenij ſui acumine hoc fidei altare ſibi ſacrare & conficere vel
let, hac ipſa de cauſa eſſet altare pollutum: ſignificare volo fi-
dem naturalibus rationibus inniti non debere: nam poſteam

quam

21 quam iam est in corde fundata vtiles sunt rationes ex quibus apparet naturalem rationem non solum fidei non repugnare, verũ etiam vna cõsentire, quia quamuis verum esse quod creditur nõ probat, credibile tamen esse & nõ impossibile ostendit, imo plurimum rationi conueniens. Cum arbor plãtatur extrahitur terra & magna fit fouea, mox verò posteà quã plãtata est arbor rursus ipsamet terra quæ extracta & eruta fuerat fouea impletur quia arbori vtilis est: ita etiã rationes cũ iam plantata est fides vtiles sunt vt & ipsa fides radices in nobis altiores agat & possimus alijs eorũ, quæ credimus rationẽ, cum poscunt, afferre, vt D. Petrus ait his verbis: parati semper ad satisfactionem omni poscenti vos rationem de ea quæ in vobis est spe. Ait præterea vt in fide virtutem ministremus, quia vt radix ex folijs, floribus & fructibus 22 cognoscitur, ita fides ex bonarum cogitationum folijs, ex bonorum desideriorum floribus, ex bonorum operum fructibus tanquam radix viua cognoscitur: vndè eius nomen, vt Diuus Augustinus ait, ex facio & dico componitur quasi fides sit faciẽs & dicens: hinc. D. Iacobus fides (inquit) sine operibus mortua est: fidei vita non sunt bona opera, sed charitas, & ita Diui Iacobi verba significant bona opera signum esse fidem viuam esse, & si ea deficiant mortuam esse conijci posse, quia quemadmodum homo cum viuit motum habet & pulsum, mortuus autem omni motu caret, ita etiam fides viua cor assiduo quodam percussu ferit, & hominem ad bonum incitat. Et quemadmodum mortuũ corpus pessimum ex se odorem exhalat, ita etiam magna est Christiani infamia & ignominia qui cum fide sciat quantũ Deo 23 debeat, quod credit operibus & virtutum exercitatione non probat. Hac de causa Diuus Petrus ait, vos autem omnẽ curam sub inferentes ministrate in fide vestra virtutem.

Similc.

1. Petri. 3.

D. Augu.

Iacob. 2.

Neque solum virtutẽ nobis operari iubet, sed magna cũ cura & diligentia operari. Ex quo præcepto confundi omnes deberemus videntes quanta nã diligentia & cura Deũ offendimus, in rebus autẽ quæ ad eius seruitium pertinent quã negligẽtes simus & pigri. Legitur quod vitulo aureo tãta Dei iniuria conflato surgentes manè obtulerunt holocausta & hostias pacificas, & sedit populus manducare & bibere & surrexerunt ludere. Attendite curã eorum & diligentiam in malo qui tã negligentes semper in bono fuerãt: verba hoc loco prætermittenda essent & lachrymis

Exod. 32.

potius noſtrorum temporum miſeriæ deplorandæ: qua enim 24
cura vos inuicẽ ad veſtras voluptates incitatis dicentes: manè ſur
gamus, huc vel illuc ibimus, ludemus, comedem⁹, nullũ volupta
tis genus deerit: & his cogitationibus diſtracti per totam noctem
inſomnes vix quieſcere poteſtis. Quòd ſi aliquod vobis pietatis
& religionis opus faciendum eſt tanta cũ pigritia & negligentia
fit acſi res eſſet inutilis & ad vos minime pertineret. O cæci & mi
ſeri Adæ filij, excitamini aliquando, ex tã graui ſomno & omnẽ
curam ſubinferentes miniſtrate in ſide veſtra virtutem, in virtu-
te autem ſcientiam, hæc eſt prudentia qua bona opera fieri de-
bent vt Deo placere poſſint: in ſcientia autem abſtinentiã, ideſt,
vt prudentia nimia non ſit, eſſet enim vitioſa curioſitas. Præte-
reà abſtinentia ſignificat modeſtiam quæ eſt humilitas & ait, in
ſcientia abſtinentiã quia quò maiorẽ quis ſcientiã & prudentiã 25
habet, eò debet eſſe modeſtior & humilior: & quia ad hanc humi
litatem patientia requiritur, ideò addit, in abſtinentia autem pa-
tientiam: quæ quidem patientia non debet eſſe rabie plena, ita
vt cor interiori quadam rabie corrodatur ſed hilaris debet eſſe &
læta qua omnia aduerſa perferri debent: iubebat Deus in veteri
lege vt piſcis qui ſquamis careret & alis immundus haberetur,
ſquamę in piſce ſunt, quaſi lorica qua ſe à ſcopulis, petris, & cęte
ris rebus duris defendit: quo ſignificabat Deus immũdos eos exi
ſtimandos eſſe, qui patientiã cũ animi lætitia & hilaritate nõ ha-
bent quę duo ſunt per ſquamas & per alas ſignificata, quia huiuſ-
modi homines à triſtitia & męrore obrui ſe in tribulatione ſinũt,
qui verò patientia præditi ſunt, vna cum ea quam dixi alacrita-
te, qua animus ſuper amaras aduerſitatis aquas extollitur, hi 26
Deo offerri poſſunt in ſacrificiũ: in pãtientia autem pietatem:
Canti. 1. hæc pietas eſt intima animæ cum Deo familiaritas pio quodã &
tenero cordis affectu: hoc verbis illis ſponſæ ſignificatur: eccè tu
pulcher es dilecte mi & decorus, lectulus noſter floridus: quibus
verbis anima Deũ inuitat corde malorũ affectuũ & cupiditatũ va
cuo ſed ſanctarũ cogitationũ floribus referto & obedientiæ prõ-
ptitudine ac ſuauitate molli: hæc pietas ſuperiores virtutes con-
ſeruat & eã quæ ſequitur gignit, hoc eſt, in pietate amorẽ fraterni
tatis, quam virtutem plurimum diuinus præceptor inter cæte-
ras commẽdauit, & ideò hærere deberet in animo. Nã vt diſcipu-
lus omnia quæ à præceptore audiuit retinere memoria nõ poſsit

miran-

27 mirandū non est, sed si cū præceptor ait, notate hic enim omnis
versatur difficultas, & ideò eius vos obliuiſci nollē, ſi tūc diſcipu
lus attētè non audit neq; ea quæ maximè illi notanda ſunt cōmē
dat memorię, profectò diſcipuli nomine indignus eſt, ita etiam
quāuis reprehendendi ſimus ſi omniū quę diuinus hic præceptor
Ieſus Chriſtus nos docuit nō recordamur, maiori tamen reprehē
ſione digni erimus ſi illius præcepti obliuiſcimur in quo toti⁹ ſuę
doctrinæ ſummā cōtineri monuit dicēs, In hoc cognoſcēt omnes *Ioan. 3.*
quod diſcipuli mei eritis ſi dilectionē habueritis adinuicē: nullo
vnquā tempore voluit Deus oues ſuas ſine aliquo ſigno eſſe quo
poſſent à Diaboli hircis dignoſci, in veteri lege circunciſione dig
noſcebantur nunc verò amore: quod quidem cum præcipuum ſit
Chriſtianæ vitæ præceptum Deum ſcilicet amare & proximos
28 nullo modo illud obliuiſci deberemus. Vtinam fratres in cordi-
bus noſtris amor iſte vigeret meliùs enim & promptius proxi-
morum neceſsitatibus mederemur, nam vt quod ſentio liberè
dicam inter cætera quæ in Chriſtiana Republica magnam mi-
hi admirationem parere ſolent eſt cum video hos quidem fa-
me & inopia laborare, alios in morbos præ ciborum ſuperflui-
tate incidere, hos nudos, illo veſtibus oneratos, & non ſolum
corpus ipſum tegere ſed etiam humum veſtibus verrere, hos nu
dis pedibus incedere, illos verò ſerico & auro ornatos & om-
nes quidem Chriſtianos eſſe Ieſu Chriſti filios, omnes precio-
ſiſsimo eius ſanguine redemptos & tamen ita cælum ſperamus
& poſcimus Aut eſt Deus aut non eſt, aut nullum poſt mor-
tem eſt cælum, aut eſt, aut verè timetur infernus aut fruſtra, aut
29 veritas euangelium eſt aut fabula: ſed veritas eſt euangelium
& omnium veritatum veriſsima, Deus eſt & infinitæ poten-
tiæ qui pauperem fame laborantem ſolabitur, infernus eſt di-
uitis crudelitatem æternis flammis vlturus. Pudeat igitur fra-
tres chariſsimi hoc Ieſu Chriſti diſcipulorum ſigno carere ſed
proximos veſtros amare incipite in opere & veritate & in amo
re fraternitatis miniſtrate charitatem: hæc enim ſi adſint in por
tu vos tuto & ſecuro conſtituent: ſed non ſolum ſatisfuit Apo-
ſtolo dicere hæc ſi vobiſcum adſint, ſed addidit, & ſuperent, vt
ſignificaret non debere nos harum virtutum mediocritate con-
tentos eſſe, ſed maiores quotidie progreſſus facere. Videtis igi-
tur vt virtutes ſe mutuò comitantur, & ideò Sanctus Simeon

dixit Dei filium positum esse in resurrectionem multorum, eas 30
enim quæ humi anteà iacebant excitauit, vitia autem quæ stabant prostrauit.

Ait prætereà ad sanctissimam virginem, *Tuam ipsius animam pertransibit gladius.* Quis nam de afflictionibus, & doloribus conqueri audebit cum sanctissimam virginem à Deo supra omnes puras creaturas amatam doloris gladio vulnerandam esse hoc loco audiamus? Et potissimum cum sciamus tribulationes à Deo vtilitatis nostræ causa permitti: sumus enim ad malum adeò proni vt nisi nos persequutiones detineant statim ad delicias & voluptates prolabamur & indè plurima vitia & Dei offensiones con
3. *Reg.* 22. sequuntur. In libris regum dicitur. Transierunt tres anni absq; bello inter Syriam & Israel: quod fuit tunc cum rex Achab la- 31
pidari iussit Naboth vt vineā ei eriperet qui si bello fortasse Syriæ occupatus fuisset nunquam hoc facinus commisisset. Diluuij aquæ quæ peccatores omnes submerserunt arcam in qua iu-
Gene. 7. sti versabantur extollebant. Vt dicitur, arca ferebatur super aquas consumptaque est omnis caro quæ mouebatur super terram, ita etiam tribulationes quæ præscitos sua impatientia submergunt, iustos ad maiorem perfectionem & meriti gloriam pa
Rom. 8. tientia extollunt, ideò Diuus Paulus dixit, diligentibus Deum
Ionæ. 1. omnia cooperantur in bonum: puniuit Deus Ionam qui peccatum suum in tempestatis periculo cognouit: quare cum quisnā esset nautæ interrogarent, respondit Hebræus ego sum & Dominum Deum cæli timeo, qui fecit mare & aridam. Quibus verbis peccati sui grauitatem exaggerare voluit: Hebræus (inquit) sum, 32
quem Deus tot beneficijs affecit, quod si gentilis essem, leuius omnino peccatum videretur: quæ audientes Nautæ eum in mare deiecerunt, & cùm à pisce vorari viderunt occisum ab eo esse existimarunt, eum tamen viuum in ventre triduò seruauit. Existimant nonnulli aduersitates & tentationes esse tanquam cete, &, vt immanes quasdam belluas iustos vorare vt eos destruant, non vt eis medeātur: quod igitur maximè interest est vt labores magna cum patientia suscipiantur quæ quidem Dei donum est singulare, & ideò Diuus Paulus inter cætera Spiritus Sancti do-
Roma. 12. na enumerat esse in tribulatione patientes. Quam obrem cum in hac misera & infœlici vita adeò necessaria sit ne aduersitates nobis noceant, sed prosint, humiliter à Deo petenda est, & quan-

tum

31 tum in nobis est hæc mansuetissima & patientissima virgo Dei mater imitanda quæ huius gladij vulnus tanta cum constantia & patientia pertulit, ita diuinæ gratiæ hic participes facti perfruemur in cælo gloria ad quam nos perducat Iesus eiusdem Mariæ filius Amen.

In die Circuncisionis Domini

CONCIO PRIMA.

Postquã consummati sunt dies octo, vt Circuncideretur
1 *puer.* Luc. 2.

Celebris quæstio est curnam Dei filius circuncidi voluerit cum circuncisio esset originalis peccati remediũ quo caruit qui vt omniũ nostrorũ bonorũ principiũ originale esset, natus est, neq; eius capax fuit: sed antè quam huic quæstioni respondeam notare vos volo inter cætera quibus singularis patris alicuius erga filium amor ostenditur, hoc esse, cum scilicet, ipsemet eum erudire vult, neque vllius præceptoris disciplinæ tradere: vnum tantum Deus habet filium in hoc mundo valdè dilicatum & à se maxime amatum, populum scilicet, Christianum, de quo dixit per Hieremiã filius honorabilis mihi Efrain, puer delicatus, quia *Hierem. 31.*
2 ex quo loquutus sum de eo adhuc recordabor eius, idcirco conturbata sunt viscera mea super eum, miserans miserebor eius: vbi glossa per Efrain Christianũ populũ intelligi notat tot à Deo beneficijs ornatum. Quid autem huic filio suo facturus esset paulò post declarat dicens: dabo legem meam in cordibus eorum & in visceribus eorum scribam eam & non docebit vltrà vir proximum suum dicens cognosce Dominum: ipsemet ait Deus eum docebo ne alterius præceptoris disciplina de prauetur. Ita- *Ioan. 16.*
que ipsemet in terram vt nos erudiret aduenit & suis discipulis dixit: cùm venerit paracletus quem ego mittam vobis à patre ille vos docebit omnem veritatem: ex quo patet quæ credimus, ab ipsomet Deo omnia reuelata esse. Hac de causa vix nat?

Esai.11. in præsepio docere incepit, vt prædixerat Esaias dicens: delectabitur infans ab vbere super foramina Aspidis & in cauerna reguli qui ablactatus fuerit manum suam mittet: foramina de quibus eo loco propheta loquitur, sunt peccata, quorum causa est Diabolus qui assiduè peccatorum corda effodit vt se intus occultet: addit cauernas, vt significaret peccatorum alia esse maiora, alia minora. Aspidis & Basiliſci mentionem facit, quia alter ore & lingua, alter oculis occidit, vt significaret dæmones linguis potissimum & oculis hominum nocere. 3

Itaque non tantum sanctissimus puer Iesus suauissimis matris suæ vberibus quantum ex eo tempore cum peccatis pugnare inciperet & ea adhuc puerum superare: quia delectatio eius rei quam plurimum anteà optauimus, præsentia causatur: & si filius Dei aiebat, deliciæ meæ esse cum filijs hominum, 4 hoc erat ob desiderium quo nos à peccatis & hostium nostrorum violentia defendendi tenebatur, & quia adhuc puer hoc præstare cæpit ideò ait Esa. delectabitur infans ab vbere bellum illis indicere & pugnam aggredi: ideò hodierna die circuncidi voluit vt obedientiam & humilitatem docendo superbiam & inobedientiam prosterneret, inter cætera enim Redemptoris nostri opera, quibus eius humilitas maximè elucet, fuit circunciſio, & ita in ea clariùs verba illa Diui Pauli ad *Roma.8.* impleta sunt, Deus filium suum mittens in similitudinem carnis peccati & de peccato damnauit peccatum in carne. Si peritum aliquem medicum grauem alicuius morbum curare videres qui diceret si omnes eo morbo curari vellent eo vteretur remedio, & ipsummet medium postea eo vti videres, meritò ex eo conijceres eum eodem morbo laborare. Laborabat genus humanum originalis peccati morbo, remedium autem huius morbi erat circunciſio à Deo hac de causa instituta, qui dixit: siquis vt mihi pareat circuncidetur ab originali culpa curabitur. Adest ipsemet medicus Iesus Christus à cælo in terram dilapsus verus Deus & verus homo, & eodem vtitur remedio se hodierna die octaua scilicet, ab eius ortu circuncidens, significare videtur peccatum originale habere quamuis eo reuera careret, & ideò in hoc opere potissimum plus quàm in cæteris peccati susceperit similitudinem vt Diuus Paulus ait, Deus filium suum mittens in similitudinem carnis peccati, non 5

Simile.

pecca-

6 peccati carne, ſed carne peccati carni ſimili, quia peccatricis carnis ſentiebat moleſtias quæ peccati ſunt pœnæ, & præterea tanquam peccati morbo laboraret, peccati medicinam adhibuit: & de peccato damnauit peccatum in carne, hoc eſt, ſecundum D. Auguſtinum ipſius peccati armis peccatum vicit, vel vt dici vulgo ſolet [*A coſta del meſmo peccado*,] vt cum dicimus. [*A ſu coſta dan guerra al Rey.*] Cum ipſiuſmet Regis opibus regem perſequuntur: peccati opes ſunt pœnæ, fames, frigus, labor, & mors. His igitur peccati opibus Dei filius peccatum vicit: quod eſt (vt clarius loquar) pœnis quæ in mundum per peccatum ingreſſæ ſunt (& ideo peccatum vocantur) euertit Deus peccatum quo ad culpam, eas omnes pœnas in ſeipſo recipiens, & pro nobis æterno patri offerens. Hanc peccati ſimilitudinem accipiens 7 plus ſe Dei filius humiliauit quam hominum & Agelorum linguis explicari poſſet, quia nihil eſt Deo ita contrariũ, vt eſt peccatum, quia peccatum nihil aliud eſt quam Deo repugnare, & Dei inimicum eſſe, quid autem plus Deo repugnare poteſt quã Deum ſibi ipſi contrarium & inimicum eſſe. Et ideo cum Deus peccati ſimilitudinem accepit, tunc ſe maximè humiliaſſe dicimus quod in circunciſione contigiſſe videtur in qua tanquam peccator peccati remedio vſus eſt. Veram igitur (vt dicebã) nos hodie docuit humilitatem, qui cum ſumma eſſet innocentia peccatori ſimilis fieri voluit. Eſt autem humilitas virtus Euangelicę profeſsionis, ita propria vt cũ Philoſophi Gentiles treſ illas theologales virtutes Chriſtianę religionis proprias, fidẽ, ſcilicet, ſpem & charitatẽ non cognouerint, ita etiam humilitatis virtutem ig- 8 norarũt: quod vel ex eo ſatis probari poteſt quod proprio nomine hæc virtus apud Latinos careat: quẽadmodum ea quibus veteres non vtebantur, Latinis nominibus carent vt ſunt (*Los tiros de artilleria.*) quos vulgari nomine (*Bombardas.*) apellamus, & alia huiuſmodi, ita etiam hæc virtus eò quod ab ijs ignoraretur, Latino nomine caret: hoc enim humilitatis nomen apud Latinos, non virtutem aliquam, ſed potius tenuitatẽ abiectionẽ, & ignobilitatem ſignificat. D. Ioannes Climacus de ea loquens, cum aliorum diffinitiones retuliſſet, vltimo loco ſuam affert ſententiam donum eſſe ſine vllo nomine, ſed inter eos tantum nomen habere qui eam experti ſunt: per nomen autem definitionem intelligit: qua in re eam Deo aliquo modo ſimilem feciſſe videtur qui

D. Auguſti.

D. Ioã. clim. grad. 25.

definitione caret: & quid nam ſit explicari minime poteſt: & ſan 9
cta Eccleſia vt eam in cordibus noſtris imprimeret inter cæteras
ſanctiſsimæ incarnationis & mortis cauſas hanc refert, vt ſcili-
cet, nos humilitatem doceret, & ita inquit, Deus qui humano
generi ad imitandum humilitatis exemplum ſaluatorem noſtrũ
carnem ſumere, & crucem ſubire feciſti: ideo vitæ ſuæ initio
eam docere voluit exemplo, vt tu peccator qui peccati ſordi-
bus purus exiſtimari vis & ſanctus, puritatis fontem & gratiæ
peccatori ſimilem factum videns confundaris. Hac tua inflatus
ſuperbia honoribus & dignitatibus te dignum eſſe putas, & eas
magna cum anxietate optas & ambis, nec recordaris infœlix
quod Deus ſuperbis reſiſtit humilibus autem dat gratiam, vt
Iacob. 4. Diuus Iacobus ait. Fabricare quantũuis tantundem enim Deus 10
euertet. Idolum illud Dagon ante arcam Domini poſitum non
ne capite, & manibus abſciſsis Deum proſtrauiſſe meminiſti?
1. Reg. 5. Ita Deus ſuperbum proſternit, qui tanquam idolũ adorari vult,
manus illi & caput abſcindit, ſuas omnes inuentiones, & ma-
chinas quas mente fabricatur euertit, humilibus autem dat gra-
tiam. Quis igitur fratres chariſsimi hæc audiens non omnem
adhibebit curam vt præſtantiſsimam hanc aſſequatur virtutem?
Et quia non ſolum ſuperbia illi contraria eſt, verum etiam ipſe-
met virtutes illi nocere ſolent, quia homini occaſio ſunt vt ſe
magni æſtimet, ideo qui eam acquirere optatis non tantum vir-
tutes quibus præditi eſtis ſpectetis, ſed peccata quæ commiſi-
ſtis, & quibus nam pœnis digna eſſent, quomodo nam pote-
rit mercator diuitis animos habere, ſi non quid in arca incluſum
habeat: ſed quid debeat tantum cogitet? & ſi omnia debet, quo- 11
modo ſe diuitem exiſtimare poterit? Hac igitur conſideratione
Pſal. 59. & diuino potiſsimum fauore freti dicite vna cũ Dauid. In Deo
faciemus virtutem, & ita vires vobis ille ſuppeditabit, vt eum in
ea imitari poſsitis.

Voluit præterea redemptor noſter circuncidi, vt nos à dura
illa, & moleſta circunciſionis lege liberaret: hoc eſt quod Di-
Galat. 4. uus Paulus dixit. Miſit Deus filium ſuum factum ſub lege, vt
eos qui ſub lege erant redimeret: potuiſſet quidem ea nos libe-
rare ſi diceret, nolo pater poſthac circunciſionis præceptum
eſſe, & aliud originali peccato ſuauius remedium daret: & ta-
men circuncidi voluit, & circunciſionis dolorem patiens, pa-

tior

12 tior dixit, nè eum homines posthac patiantur, sed suauissimum illis baptismi lauacrum dabo, quo se ab orignali culpa lauare poterunt: & ita omnes in eo circunciſi remansimus, vt Diuus Paulus affirmat, dicens. Repleti estis in illo qui est caput omnis principatus & potestatis, in quo, & circunciſi estis non circunciſione manu facta in spoliatione corporis carnis, sed in circunciſione Christi, consepulti ei in baptismo, in quo & resurrexistis per fidem operationis Dei qui suscitauit illum à mortuis. Beatos vos esse existimate (inquit Apostolus) quia lege liberati estis non per Angelorum, aut Archangelorum ministerium, sed per illum qui eorum omnium caput est in quo circunciſi estis non cruenta & carnali circunciſione, sed ipsamet Christi circunciſione, quia sacrum baptismum recipientes eo à pecca
13 ti morte noua gratiæ vita resurgitis: passus itaque Christus est ne nos pateremur. *Coloſ. 2*

Ait igitur sanctum Euangelium. *Postquam consummati sunt dies octo, vt circuncideretur puer.* Mature sanguinē nostra causa profundere & pretium redemptionis persoluere incipit, octauo, scilicet, ab eius ortu die. Deus iubebat, quòd si quis possessionem suam paupertatis causa venderet, propinquus eius posset eam si vellet eodem pretio redimere. Vendidit Adam cæli possessionem & ius, quod omnes in eam habebamus & ex ea lege poterat propinquus eam redimere si pretiū ad redimēdum haberet. Omnes homines sunt Adæ propinqui, sed omnes pauperes erant, neque pretium redemptionis necessarium habebant, Deus autem diues quidem erat, sed ex nostra cognatione non erat, & ideo miseriæ
14 nostræ compatiens hominē se fecit, vt propinquus noster factus posset hanc possessionem redimere. Hæc vna ex causis est quas D. Anselmus adducit. Quia scilicet, conueniebat vt esset qui redimere nos debebat, Deus & homo, homo quidem vt hominum propinquus esset, & pati posset, Deus autem vt sanctissimæ humanitatis operibus infinitum daret valorem. Et ita ait D. Petrus. Scientes quod nō corruptibilibus auro vel argento redēpti estis de vana vestra conuersatione paternæ traditionis, sed pretioso sanguine quasi agni immaculati Christi Iesu, & incontaminati: quod si pretiosus eius sanguis redemptionis fuit pretium, ergo innocentissimum eius corpus erat huius thesauri arca quæ hodierna die aperta est, vt pretium solui inciperet, cum nimirum *Leui. 25* *D. Anſelm. lib. cur Deus homo.* *1. Pet. 1*

san-

sanctissima eius caro fuit in circunsione præcisa. O magnæ lætiæ diem miseris peccati captiuis quantã enim animo perciperẽt lætitiam si qui in crudelissima aliqua captiuitate positi aliquem dicentem audirent, gaudete, adest enim qui vos redempturus est & arca reserata pretium ostenderet? Idem hodierna die Dei filius præstauit, qui vix natus nobis seruire, & nostra causa pati incepit: ita vt verè illud psalmi dicere possit, pauper sum ego & *Psal. 87.* in laboribus à iuuentute mea, imo ab infantia mea: nos autem quod illi debemus seruitium in vltimam senectutem differimus, & ætatis florem mundo, carni, & diabolo seruientes insumimus. O dementiam detestandam qui scis, ò infœlix an eo vsque peruenire dabitur, & an hodie aut cras mors te inopinata rapiet? *Matth. 4* audi quid Deus dicat. Quòd si dixerit malus ille seruus in corde 15 16
suo moram facit Dominus meus venire & cœperit percutere cõ seruos suos, manducet autem & bibat cum ebriosis, veniet Dominus serui illius in die qua non sperat, & hora qua ignorat, & diuidet eum. O verba timenda quæ plus diuidunt ac secant quam acuti gladij, cuius nam cor integrum ad eorum ictus remanebit? Quis coram Deo negligentiam poterit suam excusare quandoquidem ipsemet hæc antea monuit? veniet cum hoc minus cogitabis & diuidet animam tuam à corpore: & præterea ab omnibus te bonis, & omni remedio separans. Quomodo hæc audiens non contremiscis? quæ saxa hoc fulmine concussa non frangentur? Dei hic ego & hominũ fidem imploro: hic cælum, terras, maria, tantæ dementiæ testes inuoco cum ita viuamus, quasi hoc quod credimus merum somnium & puerorum terriculamenta putare mus. Sed quãuis certã senectutis spem haberemus, nihilominus 17
tamen statim pœnitentiam aggredi deberemus antequã cor ob- *Psal. 37.* duresceret. Plorabat propheta Dauid, dicens. Putruerunt & corruptæ sunt cicatrices meæ à facie insipientiæ meæ, vbi significat stultitiam esse magni detrimenti animę vulnera corrumpi sinere eo quod difficilius curentur.

Simile. Atramenti guttæ quæ candidam aliquam vestem fœdant, si statim lauantur, facile delentur quod si diu ibi eas senescere sinimus vix tolli possunt. Ideò quidã ex sanctis patribus monebat, vt si decies in die cadimus decies surgere conemur, & si millies millies pijssimi illius patris misericordia freti, qui D. Petro iussit, vt nõ septies tantũ, sed septuagies septies ignosceret. Quia si hoc

18 poteſt ab humana pietate ſperari, quantò magis poterit à diuina,
& infinita ſperari? quãobrem obſecro vos dilectiſsimi Dei nomi
ne vt filios veſtros à pueritia Dei ſeruitio dedicetis ſanctiſsimi hu
ius pueri imitatione. Bonum eſt viro cum portauerit iugum ab
adoleſcentia ſua. Plantæ ſi in eo loco in quo natæ ſunt relinquũ- *Threno.3.*
tur, aut nullũ, aut certe amarũ afferunt fructum: & ideo trãſponi
debent, & hoc mature, quia ſi duriores fiunt difficile alibi radices *Simile.*
agere poterunt, & ſi agent tenuiſsimæ erũt & exiguæ virtutis, ita
vt poſsint quocunq; vento auelli: ita etiã ſi puer in praua illa in-
clinatione relinquitur qua natus eſt quæ culpæ originalis eſt pœ
na, quos afferet fructus Deo amari erunt: ideo antequam durior
diſciplinæ & inſtitutioni fiat tranſponi debet, vt optimas in vir-
tute radices agat, neq; facile tentationum ventis poſsit auelli. Si
19 eum Regi alicui ſeruire vultis à primis pueritiæ annis ſeruire inci
pit, ſi militiæ operam dare vultis aut literis, maturæ equitandi &
arma tractandi arte vel doctrinis & ſcientijs eruditur, quod ſi hac
diligentia in his rebus vtimini quæ breues & caducæ ſunt, cur nõ
maiori, vel eadem ſaltẽ vtemini, vt à pueritia in Dei ſeruitio exer
ceatur? Nimirum quia minoris cæleſtia quã terrena æſtimatis. Si
cut ſagittæ (inquit Dauid) in manu potẽtis, ita filij excuſſorum? *Pſal. 126*
iuſti rerum humanarum contemptores vocantur hic excuſſorũ
quorum filij ſunt eorum cura & ſolicitudine in Dei ſeruitio dili
gentes ſicut ſagitta in manu potentis, ita vt virtus qua pater filiũ
ſuum inſtituit, eum ſagittã efficiat eſſe velociſsimam quæ Dei
cor ferit, & vulnerat. At non ita peccatores, quare Diuus Hiero- *D. Hierony.*
nymus immediatè poſt illa verba erubeſcetis ſuper hortis quos
20 elegeratis, tranſtulit, & erũt quaſi terebinthus, & Simachus ver- *Iſai.1.*
tit quaſi quercus: quo ſignificatur malos, aut nullum afferre fru
ctum, vt terebinthus, aut ſi afferunt eſſe tanquam fructum quer-
cus durum, & inſipidum, vt ſunt glandes, quæ porcorum ſunt
eſca, ita etiam malorum filij mala deprauati diſciplina rebus
omnibus inutiles ſunt præterquam vt diabolo tradantur in eſ-
cam, & ſæpe permittit iuſto iudicio Deus, vt quos virtute non
educaſtis cum iam grandiores ſunt vobis parere recuſant, ne-
que canitiem veſtram venerari ſciant quos, neque Deum ipſum
venerari docuiſtis. Notandum etiam hoc loco eſt quod vt puer
inter Hebræos circumcideretur non erat neceſſe hoc in templo
& à Sacerdote fieri. Sed quicunque eum circuncidere poterat

ſi præ-

D. Hieron. *D. Bernar.* ſi præceptū legis adimplendi intentionem haberet: & ita D. Hie 21
ronymus, de vera circunciſione: & D. Bernardus de lamentatio
ne virginis, aiunt redemptorem noſtrum à ſanctiſsima virgine
eius matre circunciſum fuiſſe.

Et vocatum eſt nomen eius Ieſus. Nomen in circunciſione impone-
batur vt nūc in baptiſmo, duas ob cauſas, primum vt intelligatur
hominem vix hominem dici poſſe donec à peccato originali mū
datus ſit, & in Dei gratia cōſtitutus, quia nominis munus eſt eſſe
hominis ſignificare, & cum omnes naſcamur filij iræ, vt D. Pau-
Ephe. 2. lus dixit, Omnes ſumus nihil, quia vt idem dixit. Si charitatem
1. Cor. 13. non habuero, nihil ſum & ita nomine indigni ſumus, donec cha-
ritatem & gratiam habeamus. Secunda ratio eſt quia nunc in ba- 22
pūſmo & antea in circunciſione in domum Dei tanquā eius ſer-
uii admittuntur: & ideo æquum eſt vt eis nomē imponatur quod
cum ita ſit æquum erit fratres, vt in eius ſeruitio diligentes ſimus
quandoquidem nos eius futuros eſſe ſeruos in baptiſmo pollice-
mur, niſi eum premij obliuiſci volumus. Dicite enim obſecro ſi
quis alicui magna aliqua mercede ſeruire certum eſt quod non ſa
tis ei eſſet octauo quoque die ſeruire, vel ſemel tantum in die ſed
maioris diei partem in eius ſeruitium inſumeret. At quis maiori
ſeruos ſuos mercede remunerat quam Deus? Et quis ſeruiri di-
gnus eſt vt ille? & tamen ſi octauo quoque die in Eccleſiam con-
uenitis quod illi debetis præſtitiſſe vobis videmini. Benedicant
te Angeli, ò cæli & terræ Rex, quandoquidem paruite homines
æſtimant! O error non ferendus: ò diuinæ maieſtatis deplora-
da contemptio. Nolite obſecro dilectiſsimi in Dei ſeruitio tanta
1. Co. 10. negligentia vti: ſed vt ait Diuus Paulus. Siue manducatis, ſiue 23
bibitis, vel aliud quicquam facitis, omnia in gloriam Dei facite.
Hæc duo potiſsimum notauit, quia ex his tanquam ex fontibus
plurima mala naſcuntur: ſignificare autem vult omnes Chriſtia-
ni actiones diuinæ legis regula eſſe dirigēdas, & ea mēſura & or-
dine fieri debere, vt Deo offerri poſsint, & ex ijs magna Deo glo
ria cōſequatur, quia ſcilicet, quiſquis eas videt Deum glorificet,
qui talem homini virtutem largitus eſt, & hoc eſt Deo aſsidue, &
in omnibus ſeruire & tandem id quod debemus & promiſimus
accurate præſtare.

Matth. 1 *Et vocatum eſt nomen eius Ieſus.* Huius ſanctiſsimi nominis cauſ-
ſam Angelus declarauit dicens, Vocabis nomen eius Ieſum: ipſe
enim

24 enim ſaluum faciet populum ſuum à peccatis eorum, quia Ieſus idem eſt quod ſaluator: meritò dixit Dauid, ſecundum nomen tuum Deus, ſic & laus tua in fines terræ. Accidere ſæpe inter homines ſolet vt homini nomen non rectè conueniat: mundus enim in nominum impoſitione decipitur. Nomen habes quod viuas & mortuus es: ait Deus, ita etiam Regis quis & Domini titulum habet, qui diaboli ſeruus eſt: eques quis appellatur qui in virtute non equitat, ſed repit in vitijs: illuſtris quis dicitur, qui omnis virtutis luce caret. Magnificus vocatur, qui auarus eſt & ſordidus, aut ſi liberalis eſt erga eos tantũ erit qui ad turpes ſuas cupiditates adiumento ſunt: & tandem omnes Chriſtiani nomen habemus aliqui tamen vt infideles, & ethnici viuunt. Sepulchra quædam videre eſt candidis exornata marmoribus in quibus ma- *Pſal. 47*

25 gni ſunt tituli eorũ qui in ijs iacent inſcripti, vt hic iacet illuſtris eques, [*Don Pedro.*] Hic iacet illuſtriſsimus comes [*Don Iuan. &c.*] quod ſi lapidẽ tollitis, vt illuſtres illos & fortes videatis nihil, niſi putredinem, nihil niſi oſſa & cinerẽ inuenietis. At non ita in hoc ſanctiſsimo nomine contingit, quod ſaluatorem ſignificat, quia vere ſaluator eſt, & omnes qui cęleſtis gloriæ participes facti ſunt huius ſaluatoris meritis ſaluati ſunt, quod ſi alij non ſaluãtur hoc eorum culpa contingit qui eius meritis vti nolunt. Sanctus Hie- *Apo. 3.* *Hiere. 8.*

remias ait malorum nomine tranſijt meſsis, finita eſt æſtas, & nos ſaluati non ſumus: merendi tempus tranſit, nos vero in noſtris peccatis abſque vllo remedio remanemus, quibus Deus reſpondit, nunquid reſina non eſt in Galaad, aut medicus non eſt ibi? Quare non eſt obducta cicatrix filiæ populi mei? O miſeros pec-

26 catores qui cum in ſancta Eccleſia tot ſint diuinorum ſacramentorũ medicinæ eas tamen ad veſtra vulnera curanda non adhibetis. Studeamus igitur fratres chariſsimi huius ſaluatoris imitatione ea præſtare vt nominibus quæ habemus digni eſſe videamur, qui clerici, aut religioſi nomen habet, viuat vt clericus & religioſus: qui nupti nomen habet viuat vt nuptus, & quia omnes Chriſtiani nomen habemus, vt Chriſtiani viuamus Chriſtum caput noſtrum quantum poſſumus imitando. Iuſsit Deus Moyſi vt fi- *Exo. 28.*

liorum Iſrael nomina in pretioſis lapidibus ſcriberentur quibus alius lapis ſupponeretur in quo inſcriptum eſſet, doctrina, & veritas, & vt Ioſephus affirmat in eo nomen etiam Dei tetragrãmatõ, ſcribebatur: ita etiam chriſtianorũ nomina ſupra pretioſos

multarum

multarum virtutum lapides fundari debent, & virtutes omnes 27
supra preciosissimum Iesu Christi nomine, quia nomen Iesus,
& nomen tetragrãmaton, non solum synonyma sunt: sed etiam
Ephe. 4 idem nomen: ait D. Paulus. Obsecro vos ego vinctus in Domino, vt digne ambuletis vocatione qua vocati estis cum omni humilitate, & mansuetudine, cum patientia supportantes inuicem in charitate, quorum verborum duplex potest esse sensus vnus, vt vita vestra sit vocationi conueniens & statui ad quẽ vos Deus vocauit: alius est vt vita sit nomini quod habetis cõueniens, & cũ Christiani vocemini, vt Christiani viuatis. Imposuerunt etiam ei hoc nomen in circuncisione vt significarent huius sanctissimi nominis virtute frui nos minime posse, nisi nos circuncidamus.
4. Reg. 4 Legitur, paupercula quædam mulier Elisei consilio quod debebat parua olei quantitate persoluisse: oleum effusum nomen tuũ 28
Canti. 1 dixit sponsa sponso, in quo nomine remediũ nostrum consistit:
Act. 4 & ita dixit D. Petrus. Neque enim aliud nomẽ est sub cælo datũ hominibus in quo oportet nos saluos fieri, quare vt Eliseus viduæ illi dixit eo oleo suæ necessitati mederi posse, ita verus Eli-
Ioan. 15. seus Iesus Christus. Si quid (inquit) petieritis patrem in nomine meo dabit vobis: sed vt oleo illo ea tantum vasa quæ vacua erant impleta sunt: ita etiam diuini huius nominis, quod suauissimum est oleum, virtutem ea tantum corda recipiunt quæ humanarum rerum amore vacua sunt: & ideo fratres prauos istos affectus, cupiditates istas, & ambitiones effundite, hæc enim est spiritualis circuncisio qua se homines disponunt ad huius diuini nominis virtutem recipiendam.

Hæc sit fratres charissimi huius concionis peroratio vnũquem- 29
que vestrum humiliter orare, vt quandoquidem primus hic anni dies est huic sanctissimo nomini dedicatus, quisque apud se firmiter statuat omnẽ posthac ineffabilis huius nominis iniuriã, periurium & blasphemiã tanquã rem Christianis indignam à seipso, & à familia sua prorsus tollere. Recordamini enim quod cum
Matth. 5. Dñs Euangelicam legem daret, dixit. Ego autẽ dico vobis, nõ iurare omnino, neq; per cælũ, quia thronus Dei est, neq; per terrã, quia scabellũ est pedum eius, neq; per Hierosolymam, quia ciuitas est magni Regis, neque per caput tuum iuraueris, quia non potes vnum capillum album facere, aut nigrum, sit autem sermo vester, est est, non nõ, quod autem ijs abundãtius est à malo est.

O Deus

30 O Deus ſumme. Quis nam verborum rigor? quanta in hoc deprauatio eſt, cùm præſertim nullum ſit in iuramento lucrum neque vlla honoris vtilitas aut corporis delectatio, quæ tria hominibus ſolent eſſe ad peccandum incitamenta. Ex quo infertur hac etiam de cauſa iuramentum grauiſsimum eſſe peccatum eò quod eadem non habeat incentiua vt plurima alia vitia, ſed deprauatam tantum conſuetudinem. Quare vt hoc vitium magno poſt hac odio proſequamini audite quid de eo dicat Eccleſiaſticus, vir multum iurans replebitur iniquitate, hoc eſt, iuramentorũ vſu ſe homines diſponunt vt Deus eos in plurima peccata prolabi ſinat. Concubinarium eſſe, vſurarium, proximorum detractorem & alia huiuſmodi vitia ſæpè ſunt pœna iuramentorũ. Subdit etiam, & nõ recedet à domo eius plaga: quot morbi, quot 31 ignominiæ, quot damna hominibus accidunt in huius peccati pœnam? Timore igitur ſaltem fratres deterriti abſtinete à iuramentis & ſanctiſsimum hoc nomen vt par eſt veneramini & eo vtimini non vt mendacia veſtra confirmetis, ſed vt hoſtium veſtrorum propellatis iniurias, vt diuinæ gratiæ in hac vita participes facti gloriam in alia conſequamini. Ad quam nos perducat Ieſus Mariæ filius, Amen. *Eccleſ. 23.*

In eadem die Circunciſionis Domini

1 CONCIO SECVNDA.

Poſtquam conſummati ſunt dies octo vt circuncideretur puer &c. Lucæ. 2.

Sanctus propheta Iſaias cùm de admirabili verbi diuini incarnatione ageret, cõſũmatio (inquit) ab breuiata inundabit iuſtitiã: cõſummationẽ enim et abbreuiationẽ Dñs Deus exercituũ faciet in medio omnis terræ. Carebant res humanæ ſua perfectione vltima, quã in Ieſu Chro receperũt & ideò incarnatio vocatur cõſũmatio: dicitur aũt abbreuiata nõ quia infinita diuinitas abbre- *Iſai. 10.*

uierur & coāgustetur, sed quia locus in quo habitauit angustus est, 2
D. Basilius lib. de huma. Christ. gener. & brevis. D. Basilius ait, hoc incarnationis mysteriū igne & ferro optimè declarari, quia vt ignis ferrum penetrat & incendit & in se quodammodo transformat, ita diuinitas humanitatem. Itaq; hanc metaphorā sequēdo Deū se humanitati nostræ tanquā ignē ferro cōmunicasse, verbū diuinū esse in humanitate dicimus singulari quadā ratione & lōgè ab ea diuersa qua est in omnib⁹ creaturis, in quibus est per essentiam, præsentiā, & potentiam, quod theologi illapsum generalē appellant: in iustis etiam alio illapsu particulari esse dicitur eis suam gratiam cōmunicando. Hac verò in sola humanitate verbum diuinum est alia ratione magis speciali quia illi personale suum esse communicauit: & ita humanitas subsistentiam in sua proprietate non habet, sed habet in proprietate diuina, itavt idē omnino esse personale sit verbi diuini & 3
sanctissimę humanitatis. Quare verbū diuinū hoc illapsu singulariſsimo totā humanitatē implet & ambit, & interius penetrat quā ignis ferrū. Quod si Deus vniuersam ignis sphęrā in exiguo aliquo vase includeret rectè sphęra abbreuiata diceretur, ita etiā quia Deus totā suā diuinitatē in exiguo vnius infantis corpore inclusit merito hæc ab Isaia abbreuiatio appellatur: & si plus etiam in hac cōsideratione ascēdere vultis ingentē aliquā sphęrā imaginamini cuius circūferentia termino careat in cuius medio sit punctus qui est circūferētiæ centrū, in eo aliquo modo infinitū circūferētiæ abbreuiatū & cōtractū inuenietis: & ita geometræ mūdi centrū mundū abbreuiatū appellāt quia lineæ quæ à circūferētia rectè ducuntur omnes in cētro cōiungūtur & illā circūferentiæ quantitatē quodāmodo cōtrahunt. Eodē modo diuinitatē sphęrā 4
esse quandam infinitam dicimus, cuius cētrum est humanitas instar puncti, lineæ quæ à circunferentia ad centrum ducūtur, sunt diuinæ perfectiones quæ viæ quædam sunt vt sapientia, bonitas, & iustitia infinita per quas Deus cognoscitur, de quibus Salomon dixit: viæ eius viæ pulchræ: hæ omnes lineæ & viæ in cētro quæ est sanctissima humanitas coniunguntur quia verbum
Colos. 1. suas omnes diuinas perfectiones humanitati communicat, &
Colos. 2. ita Diuus Paulus dixit. Quia in ipso complacuit omnem plenitudinē habitare & clarius infra quia in ipso habitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter ideſt, verè non figuratiuè aut per ænigma: solet enim Diuus Paulus figuratum corpus appellare

quia

5 quia figuram appellat vmbram, vt eodem capite cum de legis rebus loqueretur, quæ sunt vmbra futurorum corpus autē Christi ideſt, vmbrarū illarum corpus, eſt corpus Chriſti, quia corpus eſt vmbræ cauſa: quare cum omnis plenitudo diuinitatis habitet in illa humanitate corporaliter, ideſt, realiter merito puer hic ſanctiſsimus appellatur Deus abbreuiatus: hac de cauſa dixit Sanctus Iſaias verè tu es Deus abſconditus Deus Iſrael Saluator. *Iſai. 55.*

Sed quamuis Deus humanam carnem aſſumens ſe abſcondit, nunquam tamen poſtea quam è puriſsimis matris ſuæ viſceribus prodijt, ita ſe abſcondit vt hodierna die in circunciſione. Vnde Diuus Paulus de incarnationis myſterio agens, illud pronunciauit his verbis in ſimilitudinem hominum factus & habitu inuen- *Philip. 2.*
6 tus vt homo: habitum Sanctiſsimam humanitatem appellat quia vt habitus eſt veſtis, quæ totum corpus tegens manus pedes & vultum nudos relinquit, ita etiam quamuis diuinitas eſſet humanitate veſtita, nonnulla tamen nuda remanſerunt, ex quibus ea quæ latebat diuinitas apparebat. Abſconditus erat in præſepio inter duo animalia iacens ſed ex Angelorum, paſtorum & regum adoratione, Deum eſſe apparūit & in omni vitæ ſuæ curriculo quamuis pauper defatigatus & contemptus videretur, miraculis tamen verum ſe Deum eſſe oſtendebat: quin etiam in ipſo Caluariæ Monte cruci tanta cum ignominia affixus ſuam oſtendit diuinitatem, & hinc cauſam intelligetis cur inter duos latrones crucifigi voluerit, potuiſſet enim ita res diſponere, vt hinc Diuus Petrus, illinc
7 Diuus Ioannes vnà cum eo crucifigerentur: verum quia tunc infinita ſua potentia Sol obſcurari, Terra tremere, lapides collidi, & velum templi ſcindi debebat quia tanta erat Iudæorum malitia, vt ſi aliquem Sanctum virum cum eo crucifixum viderent, illi ea miracula tribuiſſent, ideò inter duos latrones mori voluit vt infinitam ſuæ diuinitatis potentiam manifeſtè cognoſcerent: quæ latronibus adſcribi non poterat. At verò in Circunciſione, diuinitatem ſuam omnino abſcondiſſe videtur, nulli enim hic Angeli, non ſtella, non Reges, non paſtores adſunt, non tremit terra, non obſcuratur ſol in omnibus ſe peccatorem oſtendit, plorat, ſanguinem effundit circuncidi ſe finit quæ erat peccati medicina. Meritò igitur dicebamus

hîc maxime illud Iſaiæ adimpleri, verè tu es Deus abſconditus. 8
O Dei charitatẽ admirabilẽ, o humilitatẽ prædicandã nõ modo
enim ſe hominẽ noſtra cauſa facere voluit & tot pœnas vnà cum
humanitate recipere ſed peccatoris etiam ſimilitudinem non re
Geneſ.37. cuſauit. De ſancto Ioſeph legiturq; cùm patris ſui iuſſu ad fratres
ſuos profectus eſt miſſus de valle Ebron venit in Sichem, vbi
cum eos non inueniſſet ſed ex eo loco receſsiſſe audiret, per
rexit poſt fratres ſuos & inuenit eos in Dothain. Hoc vt alia
multa ſancti illius viri Ioſeph Dei filij figura fuit qui patris
ſui iuſſu in hunc mundum, venit vt homines fratres ſuos ho-
mo factus viſeret, & ijs mederetur: peruenit ad Sichem, ideſt,
ad pœnam & homines è Sichem ad Dothain ideſt, à pœna
ad culpam tranſierant quia ita ſe homines deprauauerant vt 9
pœnas quas eis dederat Deus vt ijs pro peccato ſatisfacerent,
eas in culpam commutarent: fomes peccati pœna eſt, ſed ab
ea ad culpam tranſierunt quia cum merendi eſſe potuiſſet oc-
caſio ſi paucis & moderatis cibis contenti fuiſſent, ex ea cul-
pæ occaſionem homo deſumpſit, tot enim ciborum genera
& eos condiendi modos excogitauit, vt pœna in gulæ cul-
pam ſit commutata. Sitis etiam peccati eſt pœna, quæ aqua
tantum aut modico vino contenta fuiſſet: ſed, homo hanc pœnã
præterit & eam in culpam commutat tot delicata vinorum ge-
nera delectationis & voluptatis cauſa quærens. Nuditas pec-
cati etiam pœna eſt, ſed ea etiam vili eſt panno contenta, at 10
homo hanc pœnam præteriens mutauit in culpam tanta pre-
cioſarum veſtium pompa. Domo egere peccati eſt pœna, ſed
priſcis temporibus quamuis homines per octingentos & mille
annos viuerent paruulis tamen quibuſdam caſulis & tugurijs
contenti erant: nunc verò hanc pœnam mutantes in culpam
ſumptuoſiſsima ſibi palatia & ædificia conſtruunt marmori-
bus & auro ornata. Seruis egere peccati etiam pœna eſt: Nunc
verò tanta ſeruorum turba mutatur in culpam quos vt alant vio-
lentia ſæpè & tyrãnide erga pauperes vtuntur.

Quàm verè illud de hominibus dici poſſet, vocabuntur ter-
Malach.1 mini impietatis: quia ſcilicet, quod Spiritus ſanctus præce-
Prou.21. perat ſeruare noluerunt. Ne tranſgrediaris terminos antiquos,
quos poſuerunt patres tui. Temperantia illa in cibo & potu,
in veſtitu modeſtia, in ædificijs paupertas, qua antiqui illi pa-
tres

11 tres mundi primordio vſi ſunt, limites erant & termini intra quos ſi ſe homines continere voluiſſent ſatisfacere pro peccato & plurimum mereri potuiſſent: ſed conſiſtere ibi noluerunt, & terminos illos immoderatè tranſgreſsi pœnam vt toties iam diximus, mutarunt in culpam. O verbum cæleſte! O Chriſte Redemptor noſter, qui æterni patris iuſſu homines quæris & cum iam ad pœnam deueneris nondum eos inueniſti quia à pœna ad culpam tranſgreſsi ſunt, num tu etiam eo te conferes & non inuentos in pœna quæres in culpa? O ineffabilem bonitatem! ita nos amauit vt vlterius etiam progredi voluerit, & ad culpam ea qua potuit ratione peruenire quod erat peccatoris ſimilitudinem accipere ſe vt homines peccatores circuncidens in quo etiam obedientiam nos docere vo-
12 luit & legi nos debere ſubijcere, cui ille qui ea ſolutus erat parere non recuſauit: & ita vbi nos legimus, factus eſt principatus *Iſai. 9.* ſuper humerum eius, tranſlatio Chaldaica inquit, & recipiet ſuper ſe legem adſeruandum eam. Primum quod hominibus Deus præcepit fuit obedientia vt patet ex Geneſi, vbi dicitur, quod præcepit Deus Adæ ex omni ligno paradiſi comedes, de ligno *Geneſ. 2.* autem ſcientiæ boni & mali ne comedas. Vbi D. Auguſtinus in- *D. Aug.* terrogat, dic mihi obſecro Domine arbor quam creaſti aut bona erat aut mala, ſi mala cur creaſti? Si bona cur vetaſti? Et ſibi ipſi reſpondens Dei nomine ait, Arbor quam plantaui bona erat, ſed eius fructum comedi prohibui quia cum Deus ſim ex omni parte perfectus volui etiam hominibus cibum abundè præbere & quia homo ex anima & corpore conſtat, ideò tam animæ quam
13 corpori alimentum ſuppeditaui: corpori quidē cùm dixi, de omni ligno paradiſi comede, animæ verò cum dixi, de ligno ſcientiæ boni & mali ne comedas, huius enim præcepti obedientiam pro animæ cibo tradidi. Ex quo videtis obedientię præſtantiam quę virtus omnium prima fuit ad animam alēdam à Deo homini data in ſtatu illo innocentiæ, & Chriſtus Redemptor noſter dixit diſcipulis ſuis, meus cibus eſt vt faciam voluntatem eius, qui mi- *Ioan. 4.* ſit me: Iactare ſe ſolent principes in eorum menſa eoſdem cibos apponi quæ in Regis menſa apponuntur. Si igitur Ieſus Chriſtus Rex veſter eſt & Regum Rex cur non eodem cibo veſci glorioſum vobis exiſtimatis? Eius autem cibus vt audiſtis obedientia eſt. Præclare Diuus Paulus obedientiæ præſtantiam exag- *Hebræ. 5.*

gerat de Redemptore nostro loquens his verbis: & quidem cum 14
esset filius Dei didicit ex ijs quæ passus est obedientiam & consummatus factus est omnibus obtemperantibus sibi causa salutis æternæ ideſt, obedientiæ præstantiam vsu expertus est. Quam præclara res est propriam abnegare voluntatem: in castitate negatur voluptas, in Spiritus paupertate auaritia, in mansuetudine ira, at verò in obedientia homo se ipsum abnegat quæ
Exod. 4. difficillima res est & præstantissima. Cùm Moyses in Ægyptum vnà cum vxore & filijs proficisceretur & esset in itinere in diuersorio occurrit ei Dominus & volebat occidere eum. O pietatis & misericordiæ Deus cur hominem occidere vis, qui propriam domum relinquens in Ægyptum vt tibi pareat tanto cum labore proficiscitur? Nimirum quia tunc grata illi obedientia non est, cum in ijs tantum rebus illi obtemperas, 15
quæ nihil tua referunt, in ijs verò quæ repugnantiam quandam voluntatis habent, parere recusas, irascitur Deus Moysi in Ægyptum proficiscenti quamuis eò proficisci iussisset, quia ibant vnà cum eo filij, quos circuncidere vt Deus imperauerat recusabat, eò quod plus apud eum vxoris amor posset, quæ hoc fieri non patiebatur, quàm diuinæ legis præceptum & ideò fratres intelligite in omnibus Deo esse obtemperandum vt grata illi obedientia sit.

Circundi præterea voluit ne ab Hebræis posset tanquam legis transgressor accusari & à populo Israelitico ejici tãquam gẽ-
Leuit. 20. tilis & idololatra: intercæteras enim circũcisionis causas hęc fuit, vt Hebræi à Gentilibus distinguerẽtur: & ita aiebat Deus, ego Deus vester qui separaui vos à cæteris populis, & paulò inferius, eritis mihi sancti quia sanctus sum ego Dominus & separaui vos à cæteris populis vt essetis mei. Attendite vt eorum omnium quę illis præcipiebat finis erat diuinæ puritatis & sanctitatis imitatio, & præterea vt à cæteris gentibus dignoscerentur. Quod si Hebræos à gentilibus differre Deus volebat, quantò magis à nobis hoc postulabit quos maioribus affecit beneficijs:
Roman. 6. hoc argumento sanctitatẽ Diuus Paulus Christianis suadet, dicens: peccatum vobis non dominabitur, non enim estis sub lege,
Roman. 7. sed sub gratia: causam autem afferens ait. Cùm essemus in carne passiones peccatorum quæ per legem erant vigebant in membris nostris ad fructificationem mortis, nunc autem soluti sumus à le-

ge

17 ge mortis in qua detinebamur ita vt ſeruiamus in nouitate ſpiritus, quaſi dicat, lex illa quæ peccata prohibebat, non dabat ſpiritum, lex autem euangelica cœleſti virtute opprimit & frãgit peccatum. Et ad idem nos hortatur dicens: Hoc itaque dico fratres, *Epheſ. 4.*
atq́, teſtificor in Dño vt iam non ambuletis ſicut gentes quæ ambulant in vanitate ſenſus ſui tenebris obſcuratum habentes intellectum propter ignorantiam quæ eſt in ipſis, propter cæcitatem cordis eorum qui deſperantes, ſemetipſos tradiderunt in operationem immũditiæ omnis in auaritiã. Notate verbum illud, qui deſperantes, ideſt, qui fidei luce & cœleſtium bonorum ſpe deſtituti cum nullam aliam eſſe vitam crederent, nihil eſſe ſperãdum
18 nihil timendum, omnibus ſe voluptatibus tradiderunt auaritia tanquam medio vtentes vt haberent quod in vitia poſſet inſumi & tantum vitæ amitti exiſtimabant quantum voluptatibus detrahebatur. Vos autem (inquit) non ita didiciſtis Chriſtum, hoc eſt ſublimiorem Philoſophiam profitemini alium vobis finem propoſitũ habetis alia fide, alia ſpe, alio ſpiritu erudimini. Quid igitur erit ſi ea lege quam profitemur tam laſciui, tam ambitioſi, tam auari, & plus fortaſſe quam gentiles ſumus? O Deus æterne qui tuus populus vocamur gentilium more viuimus. Equidẽ præſtare dico vt nos terra viuos dehiſcat, quàm te pijſsimum & clementiſsimum patrẽ tot iniurijs afficere niſi nos emendamus.

Hac igitur de cauſa quia iuſſerat Deus circuncidi Hebræos vt à gentilibus differrent, conueniens fuit vt verus hominum magiſter ſe cum cæteris conformaret ne vt incircunciſus reijci poſſet: ideo poſtquam conſummati ſunt dies octo circunciſus eſt.
19 Pati feſtinat quia maximo ſalutis noſtræ deſiderio ardebat: nos verò pigri & lenti in noſtra ſalute ſumus, cum tamen de vitæ termino ſimus incerti. Quam vtile eſſet fratres ea Eccleſiaſtici verba in animis habere impreſſa. Quodcumque facere poteſt manus tua inſtanter operare, quia neque opus, neque ratio, *Eccleſ. 9.*
neque ſapientia, neque ſcientia erunt apud inferos. Ponderate quæſo vnum quodq́; verbũ, ſunt enim referta myſterijs. Quodcũq́; inquit, hoc eſt, ne ſis hoc vel illo cõtentus, ſed quicquid facere potes inſtanter tibi faciendum eſt. Manus tua quia ſcilicet, ſalutis noſtræ negotia aliorum manibus relinquenda non ſunt aut hæredum voluntati, magna enim ſtultitia eſt

exiſtimare vt quis maiori erga te pietate, quam tu ipſe, vtatur. 20
Eccleſ. 11. Addit, quia neque opus neque ratio erunt apud inferos, ſed vt ip
ſe ait vbicumque ceciderit lignum ibi erit. Solet autem in eam
partem cadere, in quam erat inclinatum. Stat in ſylua arbor ve-
tuſtiſsimis humi fixa radicibus: quam ruſticus ſecuri nunc hos,
nunc illos ramos amputans vehementiſsimis ictibus ferit, nutat
arbor & ruinam inclinato vertice minatur, peto in quam partem
cadet? profectò in eam in quam inclinatur. O homo tu iſta es
arbor, tempus autem tibi nunc dentes, nunc oculos, nunc
pulchritudinem, nunc vires amputat: tu verò quaſi nuda arbor &
ſuis ſpoliata ramis nutas & ruinã pronus minaris, quò cades? pro-
fectò in eam partem in quam inclinaris, ideò dum datur tempus
ad virtutem inclinare, eam promptè & libenter exerce & in eam
partem diuinæ miſericordiæ auxilio caſurum te eſſe confide. 21

Super hæc verba, *Poſtquam conſummati ſunt dies octo, vt circun-
cideretur puer*, notari poteſt quod ſpiritualis iuſtorum circun-
ciſionis terminus breuis eſt, malorum verò, cum ſua debent
vitia circuncidere de die in diem differtur. Hoc Diuus Ste-
Act. 7. phanus in Hebræis reprehendebat dicens: Dura ceruice & in
circunciſi cordibus & auribus, vos ſemper ſpiritui ſancto re-
Deuter. 9. & 10. ſiſtitis. Iubebat Deus, circuncidite præputia cordis veſtri.
Quæ quidem circunciſio eſt etiam his temporibus & erit vſque
ad vniuerſalis iudicij diem neceſſaria, quamuis altera illa car-
nis cum lege ceſſauerit. Dicite enim obſecro dilectiſsimi ſi quis
eſſet qui nunquam ſibi vngues ſecaret, non capillum tonde-
ret, non lauaret faciem, non oculos, non aures, non nares, non
dentes purgaret à ſordibus, qualis nam videretur? Apagè rem 22
tam ſordidam: Sylueſtre potiùs aliquod animal quam homo
videretur. Vtinam Deus mentes veſtras illuminet vt per hoc in
telligatis quãta ſit ſpiritualis huius circũciſionis neceſsitas ne Dei
oculis mõſtra aliqua & ſylueſtres belluæ videamini. Secate ſeca
te fratres chariſsimi iracũdię veſtræ vnges qua proximos veſtros
ſæpè laceratis, ſecate bonorum temporalium capillos reſtitutio-
ne & eleemoſynis, mũdate murmurationũ dentes, cõſcientiæ fa-
ciẽ, & turpium affectuum pedes veſtris lachrymis & vera pœni-
tentia lauate, in his enim rebus ſpiritualis circũciſio conſiſtit. Vt
circuncideretur puer: non ait vt circũcidereturrex regũ & gloriæ
princeps, ſed puer: pueri nomine omnipotens Dñs cõtentus eſt,

pue-

23 pueri nomine omnis diuinæ maiestatis altitudo includitur. Vbi, vbi reuerendissimi, illustrissimi, regiæ maiestates, & cæteri inanes hominum tituli? Vnum hoc humilissimum nomen hominũ superbiam & stultitiam condemnat, quæ nunc inter Christianos plus viget, quam vllo vnquam tempore inter ipsos Gentiles inualuit. Quis est qui non illustrem se appellari velit? quod si in literarum quæ ad eum scribuntur titulo, non apponitur; non modo eas legere non vult, sed neque aspicere. Neque hoc mirũ videri debet; nam in ipsis sepulchris vbi vermes qui nam simus, ostendunt titulos aureis literis inscriptos apponunt. Vocauerũt nomina sua in terris suis ait Dauid. Hic in terris suis, in his terris *Psal. 48.* hominibus datis, glorioſis his nominibus appellantur, qui in terris eorum qui viuunt, nullum fortasse nomen habebunt; sed tan-
24 quam ignoti à Deo terribili illa voce reijcientur: Nescio vos.

Puero igitur isti sanctissimum hoc nomen Iesus impositũ est, quod est super omne nomen, vt in nomine Iesu omne genu flectatur cœlestium, terrestrium, & infernorum, vt D. Paulus ait: Ita *Philip. 2.* enim sublimari debet humilitas. Iesus Saluatorem significat, & vt admirabile Dei artificium in hoc nomine imponendo intelligatis. Notate quod inter cætera quæ diuinæ maiestati maximè grata sunt, est gratitudo; & vt anima Deo grata sit, plurimũ confert diuinorum beneficiorum memoria, quæ in ea amorem excitat & incẽdit. De Phœnice naturales historici referunt vnã tantum esse, & in Arabia viuere; eam senescentem naturali quodam instinctu in sublimi aliquo monte casia turisque ramulis construere nidũ, & quamplurimis replere odoribus, eum mox ascẽ-
25 dere, & expansis illis expectare donec solis calorem congesta ligna concipiant, & ita ibi tanquam in funeris rogo comburi, & cinerem fieri; ex quo vermiculum quendam nasci, mox fieri pullum, & tandem nouam Phœnicem existere. Vniuscuiusque anima meritò Phœnix vocari potest, quia ita Deus vnamquamque æstimat, ac si vna tantum, & sola esset, neque vlla alia vniuerso terrarum orbe inueniretur. Et ita ait: Vna est columba mea. Hęc *Cant. 6.* igitur anima si renouari optat, & diuino amore incendi, ad diuinorum beneficiorum montem consideratione ascendat, & in ijs tanquam in nido Phœnix collocata voluntatis alis expansis, suspirans & plorans suam ingratitudinem diuino illo comburetur incendio, & in perfectæ humilitatis cinerem commutabitur; ex

quo renouata, grata, & beneficiorum memor tãquam nõua Phœ 26
nix exiſtet, nunquam Deo gratias agere ceſſans. Optimè hoc in
Pſal. 102. telligebat Dauid, & ideò aiebat: Benedic anima mea Dño, &
omnia quæ intra me ſunt nomini ſancto eius. Vt Domino bene
dicam, quid mihi faciendum eſt anima reſpondet. Noli (inquit
Dauid) obliuiſci omnes retributiones eius. Retributiones, vt D.
D. Auguſtinus. Auguſtinus declarat, ſignificant ea, quæ quibus accepta remune
rat & compenſat. Retribuere enim eſt, compenſare & remunera
re, & vt vulgo dicimus *Dar en retorno.*] Sed quidnam nos Deo da
mus quod dignum remuneratione ſit? quid damus præter offen-
ſiones & iniurias? O admirabilẽ loquendi modũ, quo ineffabilis
Dei miſericordia ſignificatur. Perinde enim eſt, ac ſi diceret Da
uid: Noli obliuiſci anima mea quod cum Deum tot affeceris iniu
rijs, tũc cũ te inferni pœnis punire deberet, tuas iniurias & pecca 27
ta innumeris remunerat beneficijs. Addit, qui propitiatur omni
bus iniquitatibus tuis, &c. Qui coronat te in miſericordia & miſe
rationibus: quaſi dicat, ſeptã te beneficijs tenet, ne ab eius amore
& obedientia diſcedere poſsis. Non adimit libertatem; ſed ſi la-
pis, aut diabolus non eſſes, acceptis ab eo beneficijs ita teneri de-
beres, quaſi ſepta & incluſa, vt ademptã tibi ad peccandũ liberta
tẽ exiſtimandũ eſſet. Nã ſi ſancto illi Ioſeph accepta à Rege be-
neficia libertatem ſibi ademiſſe videbantur, ne eũ poſſet afficere
Gene. 39. ignominia, & ita laſciuæ illi mulieri reſpondit: Quomodo poſ-
ſum hoc malũ facere & peccare in Dñm meum? quãto magis tu
animæ tuæ peccandi adẽpta poteſtas videri debet? Profectò niſi
videtur, hoc eſt, quia retributionum eius obliuiſceris.

Cùm igitur beneficiorum memoria tantæ ſit (vt diximus) effi 28
caciæ, attendite admirabilem Dei prouidẽtiam, qui filio ſuo hoc
nomen Ieſus, id eſt, Saluator imponi voluit, vt nomen ipſum no
bis in memoriã reuocaret labores, quos vt nos ſaluaret paſſus eſt,
& omnia redemptionis noſtræ beneficia. Hoc ſanctus Iſaias mul
Iſai. 26. to ante præuidens aiebat: Nomen tuum & memoriale tuum in
deſiderio animæ meæ, id eſt, nihil plus anima mea deſiderat, nul
la re magis incenditur, quàm ſanctiſsimi nominis tui memoria.
O ſuauiſsima verba, quæ vnuſquiſq; noſtrum verè & ex corde
dicere deberet. Nomen (inquit) tuum & memoriale tuum, quia
hoc nomen Ieſus eſt beneficiorum omnium, quæ ab eo accepi-
mus memoriale. Ex quo infertur, quonã amoris & gratitudinis

affectu

29 affectu hoc ſuauiſsimum nomen pronunciãdum ſit. Si cum quis magni alicuius pelagi fluctibus penè obrueretur, natator aliquis nudum ſe ad opem illi ferendã in vndas proijceret, & magno cũ labore cœno fœdatus ad littus extraheret, quonã amore, quanta cũ gratitudine naufragij periculo liberatus, liberatorẽ ſuum aſpiceret & alloqueretur? Cũ homo in magno naufragij periculo verſaretur, clamabat à Deo petens auxilium, dicẽs: Saluum me fac Deus, quoniã intrauerũt aquæ vſq; ad animam meã, infixus ſum in limo profundi, & non eſt ſubſtãtia, id eſt, nullũ eſt fundamentum, cui inniti poſsim niſi tu tuo faues auxilio. Proiecit ſe Deus in tãtæ miſeriæ pelagũ, ſua quaſi maieſtate & dignitate nudatus, & in eo triginta triũ annorum ſpatio natans ad vitæ littus, & orã quæ in cruce erat, egreſſus eſt. O Chriſte Dei fili, quis te cœno
30 ſordidauit? quis pulchritudinis tuæ florem fœdauit? quia nimirũ tanquam natator, vt nominem æterna morte liberares, has ignominias recipere voluiſti. Ergo quonam amoris affectu noſtrum hunc Saluatorem debemus aſpicere? quanta cum veneratione, eius nomen ſanctiſsimum appellare, in quo omnia quæ pro te paſſus eſt, includuntur.

Sunt in Hiſpania nonnulla collegia inſtituta, vt pauperes homines alant, qui literis vacent, & inde ad totius regni gubernationem admitti poſsint. Hi omnes collegæ in more poſitum habẽt, vt cum eius nomen audiunt qui collegiũ inſtituit in gratitudinis & venerationis ſignum caput detegant. Quid igitur nos facere æquũ erit, cùm ſanctiſsimum hoc nomen Ieſus audimus à quo tot bona, & iam accepimus, & in poſterum expectamus? Conſi-
31 derate fratres chariſsimi beatos illos qui Deo in cælo perfruuntur, & in die eorum tormenta vident, qui ſæuiſsimis inferni pœnis torquentur, quia vt dicitur: Erunt ad viſionem omni carni: cum inde horrorem illum contemplantur, & tot ac tanta pœnarum genera, & ſe non modo ijs omnibus liberos vident huius Saluatoris Ieſu Chriſti meritis, ſed in magna etiam fœlicitate poſitos, quas illi gratias agere exiſtimatis? quanto cum amore laudes illi & Hymnos decantabunt? De tribus illis pueris legitur, quòd cùm flammas ſibi parcere animaduerterent, tanto diuini amoris igne incenſi ſunt, vt omnes cæli, terræ, & maris creaturas, vt Deo benediceret, inuitarent, dicentes: Benedicite omnia opera Domini, Domino, laudate & ſuperexal-

Iſai. vlt.

Dan. 3.

perexaltate eum in ſecula. Quid igitur eos facere exiſtimamus, 32
qui æterno ſe igne liberos vident, & in æterna gloria collocatos?
Itaque cur non in hac vita alterius vitæ laudes præcinere incipie
mus, & ſanctiſsimum hoc nomen omni, vt par eſt, cura & ſtudio
glorificare, cæleſtes illos & beatos illos ſpiritus imitantes? Sed
heu dolor, quomodo impudentiæ noſtræ non pudet? Mundi
enim Principes, quanta cum veneratione nominamus [*Eſto manda la Magestad Imperial, eſto dize la Serenidad Real, eſto hizo ſu Alteza, o ſu Excelencia del Duque.*] Solum ſanctiſsimum Dei nomen nulla
veneratione, nullo nominatur honore, quod neque impius ille
Matt. 26. Caiphas facere auſus eſt, qui dixit: Tu es filius Dei benedicti?
Attendite quanta cum reuerentia Diuus Paulus de Deo loquatur, quem ferè ſemper addere inuenietis; qui eſt benedictus in
ſecula. Vos autem ſacrilegi paſsim quocunque in loco, quin etiã 33
inter veſtras ſæpè turpitudines & ſcelera Dei nomen ore ſordidiſsimo vſurpatis, ac ſi aliud quodcunque nomen eſſet: ita enim
ſimpliciter Chriſtum dicitis, ac vulgaris alicuius & infirmi hominis nomen. O horribilis impietas, ô ineffabilis Dei patientia,
qui hoc patitur. Nos verò hæc nulla admiratione tanquam omni ſenſu carentes audimus, vel tanquam nullam haberemus fidẽ.
Alij ita ſunt deprauati, vt Dei nunquã recordari videãtur, niſi vt
iurẽt magna cũ ſanctiſsimi huius nominis iniuria. In Exod. dici-
Exo 20. tur: Non aſſumes nomẽ Dei tui in vanũ. Aſſumere Hebraicè, ex
Pſal. 14. primere & pronunciare ſignificat. Et ita vbi dicitur: Qui opprobrium non accepit aduerſus proximos ſuos; ſignificat, qui opprobrium non protulit aduerſus proximos ſuos. Quot igitur in va-
num ſine vlla neceſsitate, ſed prauæ tantum conſuetudine & te- 34
merè ſanctum Dei nomen iurando vſurpant? At moneo vos fratres chariſsimi, quod qui peſsima hac præditi eſtis conſuetudine,
in condemnationis ſtatu verſamini. Et ita quemadmodum concubinarius niſi occaſionem tollat, abſolui non poteſt: ita neque
qui paſsim temerè iurat, nulla rei & cauſæ habita ratione, ſed
prius apponenda illi eſt medicina aliqua præſeruatiua perſonæ
qualitati conueniens; alio enim modo ſi abſoluatur, mortaliter
pecatur. Per clementiſsima Ieſu Chriſti viſcera obſecro vos dile
ctiſsimi, vt hæc quæ à me vobis pij animi affectu dicuntur, in cor
dibus veſtris collocetis, ne peſtifera huius veneni labes ea poſsit
Matt. 5. inficere. Sciretamen vos volo, quod ea Domini noſtri verba nõ

iurandum

38 iurandum omnino, ita intelligenda sunt, vt nostra voluntate iurare nolimus, neque hoc faciamus, nisi necessitas postulet: & vt intelligatis quanti facerent veteres Gentiles iuramenta. Referã quod Valerius Maximus de Marco Attilio Regulo narrat: nam cum in pugna quadam Carthaginensium captiuus factus esset, & pluresitem Carthaginenses Romanorum, decreuerunt Carthaginenses Marcum Attilium libertate donare; ea conditione, vt Attilius cum Romano senatu de Carthaginensium libertate ageret; quòd cùm se præstare pollicitus esset dijs se Carthaginẽ rediturum esse iurauit. Romam profectus cùm senatu de captiuorum permutatione egit, quam cũ senatus non probasset eò quòd Attilius senex esset, & Reipublicæ inutilis, Carthaginensiũ autem captiui iuuenes & militiæ idonei, Carthaginem, vt quod iu-
39 rauerat, præstaret: reuersus est, vbi quatuor equorum caudis vinctus discerptus esse dicitur. Satis ne hoc probare potest, quanti Gentiles illi æstimarẽt iuramentũ falsis dijs præstitum? Nos verò Christiani, ea quæ vero & immortali Deo fiunt ita contemnimus, vt quam faciles ad iurandum sumus, tam faciles simus ad datam iuramento fidem frangendam. Discite igitur ab Ethnicis nisi à bonis Christianis discere vultis iuramenta plurimi facere; quanquam (vt dixi) sine magna necessitate præstanda non sunt. Assuescite etiam sanctissimum Dei nomen magna cum veneratione pronuntiare aliquo semper honoris additamento, vt Christus Dei filius Iesus Saluator noster, Deus Dñs noster, vt verbis cordis amor excitetur, & ita diuinam gratiam acquiratis, & postea gloriam: ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

Matt. 5.

Vale. Max. xi.

40

In eodem die Circunciſionis Domini

CONCIO TERTIA.

Poſtquã conſummati ſunt dies octo, vt circunciderẽtur puer. Luc. 2.

DE

DE Gigante illo Goliath legitur, quòd stans clamabat aduersum Phalangas Israel & dicebat: 1
1. Reg. 17 Eligite ex vobis virum, & descendat ad singulare certamen: & ita exprobrabat agminibus Israel. Israelitæ autem stupebant & metuebant nimis, & nemo in campum audebat descendere, donec venit Dauid qui erat adolescens rufus & pulcher aspectu, & quamuis Saul suis eum armis induisset, non tamen illis Gigantem superauit, sed quinque lapidibus de torrente electis, & funda. Hoc totum generis humani figura fuit, cui cum diabolus exprobraret, neque quisquam cum eo pugnare auderet, verus Dauid Iesus Christus è cælo cum hoc Gigante pugnaturus aduenit, qui quamuis Saulis arma induit, hoc est, legis ceremonias cum nimirum circuncidio octauo die, & quadragesimo in templo præsentari voluerit; 2
non tamē diabolum his armis, licèt infiniti meriti voluit superare: sed quinque illis lapidibus è sanctissimæ suæ passionis Torrente selectis, qui fuerunt sacra eius vulnera & preciosissima mors: ita vt quamuis nos potuisset circuncisione redimere, quia meriti fuit infiniti; maluit tamen hoc ipsi passioni mortique tribuere. Quod cùm ita sit cur circuncidi voluit, qui redempturus nos circuncisione non erat? Respondetur hominem factum esse, non modo vt diabolum superaret, verum etiam vt mundum debellaret & carnem, & vnà etiam dux noster esset & præceptor,
Isa. 55. vt per Isaiam æternus Pater promiserat, dicens: Ecce dedi eum ducem ac præceptorem gentibus: priùs ducem futurum esse ait, mox præceptorem, quia dux præire solet, & primus omnium hostium incursus excipere. O cælestis Dux & magister Iesu Chri 3
ste, qui sanguinem prius effundis, quàm precepta tradas; imò antequàm loqui posses, vt scilicet, prælatos doceres, prius exemplo quam verbis docendum esse.

Sed peto cur Ducem aduenisse dicimus, vt bellum inferret, cum Angeli in eius ortu cecinerint, & in terra pax hominibus? Dico hoc rectissimè dici, quia pacem bonæ voluntatis hominibus attulit: Dæmoni verò & eius sectatoribus bellum; pacem dixi bonæ voluntatis, quia ita hæc verba intelligenda sunt, vt non
B. Cypria. ad homines, sed ad pacem referantur, vt adnotauit Beatus Cyprianus sermone de Natiuitate Dñi, qui vt amphibologia tolleretur, transtulit, pax bonæ voluntatis datur hominibus, vt hæc

pax

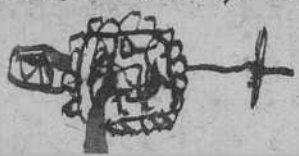
4 pax à mundi pace distingueretur, quę à bona voluntate non nascitur. Diabolus potentissimus hominum hostis tres militum ordines habet, qui quidem illi sunt de quibus Diuus Ioannes dixit: Omne quod est in mundo concupiscentia carnis est, & concupiscentia oculorum, & superbia vitæ: hos etiam ordines tres illi dentium ordines significabant, de quibus Daniel. Ecce (inquit) bestia alia similis vrso, & tres ordines erant in ore eius & in dentibus eius, & sic dicebant ei: Surge comede carnes plurimas: hæc bestia diabolus est, cuius cibus sunt homines carnales, quos in hac vita tribus his dentibus mandit, scilicet, superbia, auaritia, & luxuria: sed cauete ne vos aliquando deglutiat, quia si semel vos in inferni stomachũ immittit, nullum postea salutis vestræ remedium erit. Nunc enim in hac vita peccatores qui in peccato 5 versantur, sunt tanquam cibus qui dentibus manditur qui facilè expui potest: & hinc intelligetis, cur Episcopis baculum in cõsecratione tradunt qui dentiscalpij figuram habet, quo significatur eius munus esse diaboli dentes scalpere, & ex ijs doctrina & exemplo peccatores extrahere. Quæ cum ita sint conueniens fuit, vt Dei filius qui hos Sathanæ ordines superare debebat, rebus se contrarijs armaret, paupertate, scilicet, quæ est auaritię cõtraria, humilitate superbię inimica, labore & dolore quę turpitudini sensuali repugnant: & ita statim ac mundum ingressus est, pugnam aggreditur: quod prædixit Propheta Isaias, dicens: Ecce Dominus ascendet super nubem leuem, & ingredietur Ægyptum, & mouebuntur simulachra Ægypti à facie eius: vbi vt Diuus Hieronymus notat: si literæ tantum sententiam spectare- 6 mus hoc verum nõ esset, sed per nubem sanctissima significatur humanitas leuis, quia nullo fuit onerata peccato; hac verbum diuinum contectum mundum ingressus est, & statim omnia sunt Idola concussa. Diuitum Idolum auaritia est, superbi ambitio, sensualis voluptas, quæ omnia Idola sunt verbo diuino in Ægyptum, id est, mundum ingrediente prostrata, quia, scilicet, plurimi hæc vitia contemnere, & abijcere eius imitatione cœperunt. Hac enim de causa statim suæ vitæ initio tantam sibi paupertatem in stabulo nascens elegit; tantum se demisit & humiliauit, circuncidi se sinens, quod erat originalis peccati remedium & corpus suum delicatissimum vulnerari, & tot affligi pœnis voluit, vt paupertatem, humilitatem, & corporis labore

1. *Ioan. 2.*

Dan. 7.

Isa. 17.

D. Hiero.

suo

Iud.7. ſuo doceret exemplo. Iuſsit Deus, vt aduerſus Madianitas dux Gedeon illos tantum eligeret, quos in fluminis tranſitu aquam manibus potare vidiſſet; eos autem reijceret qui flexo poplite biberent: eos quos elegiſſet lucernas vacuis lagenis incluſas manibus tenere præcepit. Quod cum ita factum eſſet, & ad pugnam omnes eſſent parati, Gedeon autem omnes monuiſſet, vt quod ſe facere viderent, omnes identidem facerent, confregit dux hydriam & eius imitatione milites quoque confregerunt ſuas, & ita fractis hydrijs, & accenſis lucernis inimicorum copias ſuperarunt. Hoc ipſum cæleſtis hic dux Ieſus Chriſtus præſtauit, qui eos tantũ ſibi milites elegit, qui bonorũ temporaliũ aquas manibus tantum bibunt, nõ qui ſe in eas toto corpore demittũt, id eſt, qui ex ijs neceſſaria tantum deſumunt: hos autem lagenas manibus ſuis tenere iubet, hoc eſt, corporum ſuorum & affectuum dominos eſſe: his lucernas habere incluſas, id eſt, animas gratia & amore incenſas, & quemadmodum lagenam ſuam confregit cũ corpus ſuum ſanctiſsimum hodierna die in circunciſione vulnerari, & poſtea tot pœnarum & tormentorum generibus lacerari permiſit, & prorſus in cruce confringi. Idem etiam nos præſtare vult, dicens: Quod me facere videritis, hoc facite, vt ſcilicet, tentationis tempore, quod pugnæ tempus eſt, noſtra corpora ieiunijs, cilicijs, & verberibus frangamus, vt fractis corporibus emicent animæ charitate accenſæ, quibus inimicorũ oculos perſtringentes eos eius imitatione vincamus. 7 8

Fuiſſe autem illam Gedeonis victoriam huius Domini victoriæ typum Propheta Iſaias ſatis apertè manifeſtat, vbi cùm de *Iſai.9.* gloriæ rege Ieſu Chriſto ad literam loquens, dixiſſet: Lætabuntur coram te ſicut qui lætantur in meſſe, ſicut exultant victores capta præda, quando diuidunt ſpolia. Subdidit ſtatim: Sceptrum exactoris eius ſuperaſti ſicut in die Madian; quaſi diceret: O Rex Meſsia domus Iſrael Dux, cuinam tuas victorias, tua trophæa, & res præclariſsimè geſtas comparem neſcio, niſi victoriæ illi quam Gedeon de Madian reportauit, quandoquidem ſanctiſsimi tui corporis hydriam confringens hoſtes tuos ſuperaſti. Diſcant igitur hinc prælati & principes eorum munus eſſe ſubditis ſuis exemplo præire, vt eos cæteri ſua excitati imitatione ſequã- 9
4. Reg.13 tur. Cùm Ioas Rex Iſrael ab hoſtibus ſe ſuis videret obſeſſum, Eliſeum morientem adijt, & plorans clamare cœpit: Pater mi,

Pater

10 Pater mi, currus Israel & auriga eius. Quasi diceret, tua nos sancti
tate gubernabas, & tuis meritis coram Deo munibas: plus enim
sanctus ille vir ad regni præsidium, quam omnes currus & equi-
tes, omnesque armatorum hominum phalanges conferebat: &
ait illi Eliseus: Affer arcum & sagittas, & cum attulisset, dixit ad
Regem Israel: Pone manum tuam super arcum, & cũ posuisset,
superposuit Eliseus manus suas manibus Regis, & ita sagittam
iecit. Canere autem Propheta cœpit: Sagitta salutis Domini, &
sagitta salutis contra Syriam; quo significatur, quòd si prælati
principes & patres manus suas inferiorum suorum manibus su-
perimponerent, ea priùs præstando quæ iubent, maiorem habe-
rent vim ictus aduersus diaboli tentationes; sed illorum plurimi
præcipere tantum volunt, manus autem superimponere eorum
11 quæ iubent exercitatione recusant: & ita subditi pigri & lenti in
virtute sunt, qui vtinam quandoquidem bona in ijs exempla nõ
vident, saltem non viderent mala. Sed quo feruore & spiritu ad
virtutem animabitur subditus. Si eum qui præest propriam tan-
tum vtilitatem spectare videt, & argenti viui instar esse, quod ap
pellamus [*Azogue.*] Cuius ea est proprietas, vt quicquid in illo
deijciatur quamuis ferrum sit & plumbum, in eo natet præter au
rum quod in fundum deprimitur: ita etiam malus Princeps &
prælatus tanquam argentum viuũm nunquã quiescit, & in eius
corde omnia natant, nihil intus penetrat præter aurum, non fide
litas quam suo debet officio, non amor quem subditis debet, non
veritas, non suæ salutis solicitudo, quia nihil horum ex corde &
animo facit, solum aurum & lucrum cor penetrat, quia hoc solũ
12 spectat & amat. Et ita vbi Deus Hebræis per Isaiam minatur, di
cens: Effœminati dominabuntur eis, septuaginta interpretes & *Isai. 3.*
Theodoretus transtulerunt, illusores dominabuntur eis: quo si- *Theod.*
gnificatur sæpè in peccatorum nostrorum pœnam homines no-
bis dominari sensuales, qui munus suum non serio, sed tanquam
per iocum exercent.

Has miserias sua etiam ætate deplorabat Apostolus, qui aie-
bat: Neminem habeo tam vnanimem, qui syncera affectione *Philip. 2.*
pro vobis solicitus sit: omnes enim quæ sua sunt, quærunt; non
quæ Iesu Christi: quod si hoc Diui Pauli tempore erat, quid de
nostris hisce temporibus dicendum erit? Cauete igitur obsecro
vos fratres charissimi, ne illis qui vestro subijciuntur imperio,

vestro exemplo peccandi præbeatis occasionem; æternis enim
2. Mach. 6. supplicijs pœnas aliquando dabitis. De Eleazaro legitur, qui 13
vnus erat de primoribus Scribarum vir ætate prouectus, quòd
cùm porcinam carnem comedere mortis pœna proposita com-
pelleretur, mori maluit quam comedere, & cum eius amici ini-
qua miseratione commoti carnes quasdam afferri iussissent, quæ
porcinæ carnis similitudinem habebant, vt ita Regem falleret, &
mortis periculo liberaretur, respondit, præmitti se velle in infer-
num: non enim (dixit) ætati nostræ dignum est fingere, vt multi
adolescentes arbitrantes Eleazarum, nonaginta annorum tran-
sisse ad vitam alienigenarum, & ipsi propter meam simulatio-
nem, & propter modicum corruptibilis vitæ tempus decipian-
tur, & per hoc maculam atque execrationem meæ senectuti con
quiram: nam & si in præsenti tempore supplicijs hominum eri- 14
piar, manum Omnipotentis neque viuus, neque defunctus effu
giam. O venerabilis senex! cui tantam Deus fortitudinem &
prudentiam præbuit, vt non modo quod prohibebatur, sed quod
eius habebat similitudinem præstare recusares. Pudeat nos qui
in gratiæ lege viuimus audientes quàm seueri essent eorum tem
porum senes, vt in omnibus virtutis & integritatis exemplum
iuuentuti imitandum relinquerent, nos verò nõ modo virtutum
exempla præbere, sed vitiorum etiam nos sæpè duces efficimus.

Voluit præterea Christus Redemptor noster, vitæ suæ initio
sanguinem effundere tanquam mercator, qui mercatus initio
mercium, quas empturus est arrham relinquere solet, & peracto
iam mercatu omnia simul soluere, & ita cum Dei filius ad huius
vitæ mercatum animas empturus veniisset, voluit statim tanquã 15
arrham & pretij initium circũcisionis sanguinem dare, quem po-
stea totum in cruce effusurus erat redemptionis pretium æterno
Patri persoluens, & id omne quod Adæ peccato amiserat: amise
rat autem vniuersos homines, & ita vitam suam & sanguinem
sibi ipsi dedit, qui etiam vt homo cæteris omnibus hominibus
præstabat. Ex quo colligere possum⁹, quòd cùm hæc vita merca
tus quidam sit, & nos omnes qui viuimus negotiatores, qui ad
hunc mercatum conuenimus, mercatores imitemur, qui anno
peracto suas rationes colligunt, vt quid lucri, quid dãni sit appa-
reat, & mox noui anni initio nouum sibi librum conficiunt: ita
& nobis faciendum est, conscientiæ libereuoluendus, & num

lucrum

16 lucrum damno ſit maius videndum; vereor enim ne ſi hoc facias
maius eſſe damnum comperias, ita vt meritò plorare & dicere
poſsis. Me miſerum, quàm male mihi in hoc mercatu ſucceſsit
ſuperiori anno malus; hoc verò deterior, ſuperiori anno carnalis,
nunc concubinarius, ſuperiori anno luſor, nũc luſor, periurus, &
detractor: heu quid faciam? alium & alium annum tranſiens tan-
quam Noriæ rota in eodem ſemper loco hæreo aquam aſsiduè
exhauriens, ne concupiſcentia carnalis areſcat. Hoc ſanctus Hie-
remias deplorabat, dicens Dei nomine: Confortati ſunt in terra *Hiere. 9.*
quia de malo ad malum egreſsi ſunt, & me non cognouerunt, di-
cit Dominus: quibus verbis ſignificatur peccandi aſsiduitatem
peccatores fortes efficere. Et ideò fratres quandoquidem hodier
nus dies anni eſt initium librum vobis nouum conficite, ſit poſt
17 hac vita noua, ſint noui mores, omnia tandem renouentur: iam
enim tempus eſt, vt ſalutis veſtræ opus ſerio aggrediamini. Au-
dite quid Sanctus Hieremias Dei nomine dicat: Nunquid, qui *Hiere. 8.*
cadit, non reſurget; & qui auerſus, non reuertetur? Quare ergo
auerſus eſt populus iſte auerſione contentioſa? O mirabilis exag
geratio: videtur enim Deus tantæ perfidiæ & obſtinationis cau-
ſam quærere, vt nimirum tu quoque eius magnitudinem admi-
rans infœliciſsimum hoc peccandi filum, quo per tot annos pec-
cata euoluta texuntur, præcidas.

Et vocatum eſt nomen eius Ieſus. Nobiles & primariæ fœminæ ro- *Simile.*
ſaria quædam habere ſolent ex precioſa aliqua materia artificio-
ſe confecta, è quibus ſolet ſancti alicuius imago ſuſpenſa pendé-
re, & hoc ad ſuorum corporum ornamentum. Quod ſi interroga-
18 tis cuiuſnam ſit imago, reſpondebunt nomen eſſe in titulo appo
ſitum, & præterea quæ vnaquæque imago geſtat inſignia,
hoc declarare poſſe. Nam ſi claues manibus geſtat Diui Pe-
tri imago eſt, ſi enſem Diui Pauli, ſi ſagittis confixa eſt Diui
Sebaſtiani: voluit æternus Pater animas noſtras precioſiſsi-
mo decorare roſario ex Redemptoris noſtri laboribus confe-
cto, quorum quiſque granum eſt benedictum, quo mille ani-
marum millia purgatorij pœnis liberari poſſunt: huius ve-
tò roſarij gemma eſt ipſemet Chriſtus Redemptor noſter, qui
ex ſuis laboribus & afflictionibus ſuſpenſus tanquam roſa-
rio gemma pendebat: & vt patris imago quæ in hac gemma
erat, titulo aut ſigno dignoſci poſſet, hodierna die ſignũ circun-

ciſione & titulus nomine Ieſu apponitur, & ita circunciſione ve- 19
rus homo, nomine vero verus fuiſſe Deus, & mundi Saluator co-
gnoſcitur.

Hoc ſanctiſsimum nomen Ieſus omnia Dei nomina includit, quæ Deus antiquis patribus reuelauerat: ſed omnia parum omnino infinitas Dei excellentias ſignificabant, & ita dixit
Exod. 6. Moyſi: Ego Dominus, qui apparui Abraham, Iſaac, & Iacob, & nomen meum Adonai, non indicaui eis. Quaſi diceret, qui plus me cognoſcebant, diuerſis me nominibus appellabant, ſed nomen meum vnicum ſingulare & eſſentiale nemo
Simile. vnquam ſciuit. Verum quemadmodum diuerſa ex ære & argento vaſa vna quæque per ſe exiguum ſonum edunt, omnia vero ſimul fuſa campanam conficiunt quæ maximum edit ſonum; ita etiam in puriſsimo ſanctiſsimæ Virginis ventre, 20
diuini amoris igne omnia illa nomina fuſa quodammodo ſunt & liquefacta, ex quibus omnibus ſacratiſsimum hoc nomen Ieſus conflatum eſt. Promiſerat hoc Deus per Zachariam, dicens:
Zacha. 14. In die illa erit nomen Domini vnum, quo omnes Dei excellentiæ incluſæ ſignificabuntur: nam quemadmodum cum noſtri Regis potentiam ſignificare volumus eum varijs regnorum titulis appellare ſolemus, vt Rex Leonis, Rex Caſtellæ, Rex Aragoniæ, Rex Nauarræ, Rex Murciæ, &c. Et vltimo loco dicimus Rex Hiſpaniæ, quo cætera omnia comprehendimus; ita etiam antiqua illa Dei nomina aliquas Dei perfectiones ſignificabant; hoc verò nomen Ieſus omnes comprehendit, quia (vt ait grauiſsimus quidam Doctor, & magnus Hiſpaniæ Prælatus in libro, quem de diuino hoc nomine ſcripſit) ſi- 21
cut nomen, tetragammaton, id eſt, nomen yhuh, ſignificabat diuinam eſſentiam & tres diuinas perſonas abſolutè & abſque effectu aliquo, ita idem hoc nomen Ieſus ſignificat, & præterea ſignificat Chriſtum quatenus Deus & homo, & quatenus Saluator. Huic altiſsimo nomini ait
Philip. 2. Diuus Paulus: Omne genu flectatur cæleſtium, terreſtrium, & infernorum.

Quod ſi interrogatis, cur cum Dei filius vocetur, vt ait Iſaias?
Iſai. 9. Admirabilis Deus fortis, pater futuri ſæculi, princeps pacis, hoc tantum nomen nos venerari iubeat, & non alia? Reſpondetur, ea quæ magna cum difficultate & labore acquiruntur, pluris

æſtimari

22 æstimari solere, quam ea quæ nullo labore parâtur: & hac de cau
sa sæpè videmus accidere, vt quis opulentissimam maiorazgui
alicuius hereditatem adiens vno tantum die plus insumat, quàm
eius pater, qui maiorazgum instituit, decennio insumebat, quia
quæ paruo labore acquisiuit, parui æstimat: ita dicimus hos titu-
los, de quibus loquitur Isaias hæreditario iure ab æterno habuis-
se à patre sine vllo labore, & quamuis eos infinitè æstimat, quia
infiniti sunt valoris; tamen quia hoc Saluatoris nomen, tot tan-
tisque laboribus per triginta trium annorũ spatium toleratis, &
crudelissima crucis morte acquisiuit, ideò illud particulari affici
honore voluit. Hac de causa pluris faciebant Romani nomina il-
la & titulos, qui illis ex re aliqua præclarè gesta imponebantur,
quàm ea quę à maioribus suis acceperant. De hoc sanctissimo no
23 mine ait sponsa: Oleum effusum nomen tuum, quia eius pro- *Cant. 1.*
prietas est corda emollire. Nullus est liquor oleo liberalior, cu-
ius vel vna tantum gutta si in vestem decidat, diffunditur, & di-
latatur: ita etiam deuotionis gutta ex cælesti hoc nomine ema-
nans cor adeò liberale efficit, vt Diuus Paulus de se ipso dixerit:
Factus sum omnia omnibus, quia nimirum sacrum hoc nomen *1. Cor. 9.*
in corde suo gerebat impressum. Oleum in maris vndas effusum
eas sedat & æquat, ita etiam hoc nomen tentationum vndas com
pescit, & vires vt eis resistere possim, suppeditat. Et ita ait Iere-
mias: Nomen tuum magnum in fortitudine. Oleum res obscu- *Ierem. 10.*
ras clarificat, & ita cum homines res in pelagi fundo demersas in-
uestigant, oleum ore gerunt, vt cum se in fundum, demiserint
aquas clariores eo efficere possint: ita hoc nomen Iesus in animæ
24 ore positum quod affectio est, & deuotè pronunciatum intelle-
ctum, obscurarum rerum & ignorantiæ tenebris expulsis, veritā-
tis luce illustrat. His omnibus de causis sponsa dixit: Oleum effu
sum nomen tuum. Effusum vocat, quia eius virtus per cælos, per
terram, per infernum, & tandem per omnia diffunditur: & præ-
terea: quia datum est tanta cum liberalitate, ac si res esset parui
pretij; quemadmodum liquor vilis effunditur, quo infinita Dei
liberalitas significatur. Subdit statim: Ideò adolescentulæ dilexe
runt te. Adolescentulæ sunt animæ quæ recenter ad Deum con-
uersæ sunt adhuc in amore nouitiæ, quæ quamuis culpæ vulne-
ribus liberæ sint; vulnerum tamen cicatrices habent, id est, pra-
uas illas inclinationes quæ post peccata remanere solent: & vt

tollantur diuinum hoc oleum plurimum prodeſt, quo tanquam 25
cæleſti vnguento praui habitus tolluntur ex anima: ideò adoleſcentulæ dilexerunt te, quia hæ animæ plus hoc remedio egent.
Monere tamen vos dilectiſsimi volo, exiſtimandum non eſſe quod in ſolis literis nominis Ieſu, vel in ipſa dictione prolata ſine interiori verbo quod repræſentat ea quæ ſignificat, huiuſmo-
Rom.10. di virtus ineſt. Nam cum D. Paulus ait: Omnis qui inuocauerit nomen Domini ſaluus erit; non intelligendum eſt in literis hãc eſſe virtutem, ſed in eo etiam quod nomẽ ipſum ſignificat, quaſi diceret: Dei bonitas & potẽtia corde cognita & ore prolata, hoc quod eſt nomen Ieſus auxiliatur & prodeſt: & hoc modo omnia ſacræ Scripturæ loca quæ de Dei nomine loquũtur, intelligenda
Pſal. 153. ſunt: quod vt ſignificaret Dauid, cùm dixiſſet, Deus in nomine tuo ſaluum me fac, ſubdidit: Et in virtute tua libera me: vt priorẽ 26
partẽ declararet, quaſi diceret: Deus in nomine tuo, id eſt, in virtute tua, potẽtia & bonitate tua ſaluum me fac & libera me. Eodem modo quomodo intelligẽda eſſent verba illa Redemptoris
Ioan. 6. noſtri: Ego ſum panis viuus qui de cælo deſcendi, ſi quis mãduca
1. Cor. 11. uerit ex hoc pane viuet in æternũ, declarauit D. Paulus dicens: Probet autem ſeipſum homo, & ſic de pane illo edat, & de calice bibat, &c. Ne quis exiſtimaret ex Redemptoris verbis ſatis eſſe ad vitam æternã, cæleſtem hunc panẽ quocunq; modo manducare, ideò diſpoſitionẽ neceſſariã eſſe monuit. Iudicium enim (inquit) ſibi mãducat & bibit, nõ dijudicãs corpus Dñi, id eſt, nullã conſtituens differentiã inter diuinũ hunc cibũ, & cæteros cõmunes. Ita etiã verba illa Ioãnis: Amen Amen dico vobis, ſi quid pe-
Ioan. 15. tieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis: quomodo intelligẽ- 27
1. Cor. 12. da ſint idem D. Paulus declarat, dicẽs: Nemo poteſt dicere Dñs Ieſus niſi in Spiritu ſancto: quæ verba exponens doctiſsimus ille Doctor & Præſul paulò antè citatus: Videtur (inquit) D. Paulus ſentire quod cùm quis hoc nomen Ieſus pro re aliqua impetranda profert quæ vires naturæ excedat, probare ſeipſum antea debeat, hoc eſt, probabiliter credere ſe eſſe in gratia, & tunc implebuntur quæ dicta ſunt à Dño, ſi quid petieritis patrem in nomine meo dabit vobis, id eſt, in nomine Ieſu. Poſſunt etiã ea Dui Pauli verba ita intelligi, vt nemo poſsit dicere, Dominus Ieſus dignè & meritoriè cum reuerentia & amore debito niſi in ſpiritu Sancto, quia ſi lingua tantum hoc nomen proferimus, nihil proderit;

28 proderit; quia aues etiam nonnullæ hoc nomen Iesus proferre docentur. Legitur exorciſtas quoſdam, cum Diuum Paulum viderent Dæmones huius ſanctiſsimi nominis virtute eijcere, idem præſtare voluiſſe, dicentes: A diuro vos per Iesum quem Paulus prædicat; quibus Dæmon reſpondit: Iesum noui & Paulum ſcio, vos autem qui eſtis? Quaſi diceret; ſi Paulo obtemperamus, eſt; quia non tantum ore, ſed inflammato cordis affectu Iesum nominat; vobis autem qui illum lingua tantum nominatis, cur obtemperare debemus? Nolite igitur fratres hos exorciſtas imitari, ſed ſanctiſsimum hoc nomen non ſolum ore, ſed etiam corde pronunciate: quod cum Spiritus ſancti donum eſſe Diuus Paulus affirmet, magna cum efficacia à diuino hoc Spiritu petite, vt hoc vobis donũ communicet, vt quandoquidem Iesus eſt 29 idem quod Saluator, & hoc illi nomen impoſitum eſt: quia vt Angelus dixit: Ipſe ſaluum faciet populum ſuum à peccatis eorum, Deo ob tanti beneficij magnitudinem grati dicere poſsitis: benedictum ſit hoc nomen, benedicta ſit hæc ſalus, benedictus ſit hic dies, qui tam lætos nuncios hominibus attulit: cæteri omnes ſaluatores, quos Deus meus hucuſque miſerat, corporis tantum & carnis ſaluatores erant, qui domos, vineas, facultates ſaluabant, animas verò in diaboli poteſtate relinquebant. Ideò Iacob morti proximus dixit: Expectabo ſalutare tuum Domine: ſuper quæ verba interpres Chaldeus ait: Salutem tuam expectabo Domine: quaſi diceret, non Gedeonis ſalutem filij Ioas expectabo quæ temporalis eſt, neque ſalutem Sanſonis filij Manuæ, quia ſalus tranſitoria eſt, ſed 30 redemptionem vncti filij Dauid quam anima mea expectat: ita ea verba interpretatur Chaldæus interpres natione Hebræus & magnæ inter Hebræos authoritatis, qui antè Saluatoris aduentum ſcripſit: ex quo patet quantoperè errarint Hebræi exiſtimantes ſalutem, quam Meſsias daturus erat, temporalem & corporalem futuram eſſe: nam quandoquidem Patriarcha dum moreretur ſe expectare adhuc dixit Salutare Domini; manifeſtè ſequitur, non temporalem, ſed æternam expectaſſe ſalutem.

Act. 19.

Gene. 49.

Dicamus igitur oẽs cũ Dauid: Defecit in ſalutare tuũ anima mea: deficit anima mea ſalutẽ expectans quæ Redemptoris mei meritis ventura eſt. Ex hoc infertur quam abominabilis ſit no-

Pſal. 118.

strorum temporum consuetudo, quibus sanctissimum hoc no- 31
men passim omnium ore sine vllo honore proferri audimus, &
leuissimis de causis ab ipsis & pueris in iuramentis adhiberi: sci-
D. Thom. tote fratres quod iurare secundum Beatum Thomam, est Deum
2.2.q.99. in testem adducere seu implorare: & ideò quod alio modo proba
ri potest, iuramento confirmandum non est. Et ita Diuus Pau-
Hebr.6. lus dixit: Homines enim per maiorem sui iurant, & omnis con-
trouersiæ eorum finis ad confirmationem est iuramẽtum: quam
ob causam ius ea de re plus inquiri vetat, quæ iam est approbata
iuramento, quia omnis quæ mox fieret inquisitio in iuramenti
contemptum redundaret. Si igitur de leui aliqua re altercantes
cum vxore, puta num rectè sit mensa apposita, num benè cœna
condita & cocta, & de alijs huiusmodi rebus leuissimis Regem
accersseretis, vt litis illius esset testis: nonne meritò fustibus vos 32
contundi iuberet, eò quod Regiam maiestatem quodãmodo elu
dere videremini? At quid obsecro est in Regia maiestate cum di-
uina comparandum, quam tamen passim in ineptiarum tuarum
testem inuocas? Per reuerentiam quæ sanctissimo huic nomini
debetur, refrenate obsecro vestrarum linguarum temeritatem,
& nunquam nisi necessitas postulet, iurare velitis: tunc enim lau
Psal.62. dabile iuramentum est, & vt ait Dauid: Laudabuntur omnes qui
iurant in eo. Quid dicam de iuramentis quæ non ad res leues &
vanas, sed falsas confirmandas adhibentur? quid de blasphemijs,
quibus sanctissimo huic nomini nefariè maledici solet? Impius
ille Rex Nabuchodonosor cùm tres pueros flammarum periculo
ereptos Dei fauore vidisset, rei nouitate deterritus, ne quis nomẽ
Dei Israel blasphemare auderet, publico imperauit edicto. Quid 33
igitur Christiani Principes facere deberent, vt nephariæ blasphe
miæ seueriss imis supplicijs punirentur? Vtinam ita fiat, & hanc
doctrinam Spiritus sanctus in cordibus vestris imprimat,
vt in ea vos exercentes, diuinam gratiam assequami-
ni, qua acquiritur gloria: ad quam nos per-
ducat Iesus Mariæ Filius,
Amen.

IN

In eadem die Circunciſionis Domini

CONCIO QVARTA.

Poſtquam conſummati ſunt dies octo, vt circũcideretur puer, Lucæ. 2.

HOdierna dies noui anni exordiũ eſt, & ideò æquũ eſt, vt humiliter à Deo petamus, quòd Dauid à Deo petebat his verbis: benedices coronæ anni benignitatis tuæ & campi tui replebuntur vbertate, pingueſcent ſpecioſa deſerti & colles exultatione accingentur. Induti ſunt arietes ouium & valles abundabunt frumento, clamabunt, etenim hymnum dicent: non petit hoc loco Dauid Dei benedictionem anni tantum initio, ſed coronæ anni ideſt, totius anni orbi: ait autẽ anni benignitatis tuæ quia ſingularis eſt Dei benignitas & miſericordia annum & tempus nobis, vt mereri poſsimus concedere: ita Diuus Paulus benignitas (inquit) Dei patientia & longanimitas ad pœnitentiam nos adducunt, hoc eſt, nos vt boni & gratiſimus inuitant: hac benedictione (inquit Dauid) campi tui replebuntur vbertate vbi metaphoricè loquitur per reſiſtas materiales diuerſa hominum genera intelligens: quod manifeſtè apparet, quia cùm dixiſſet campi, valles, colles, & oues, vltimo loco dixit, clamabunt, & hymnum dicent: quare per campos homines ſeculares ſignificat, per ſpecioſa deſerti homines Deo dicatos, per valles & colles populares & nobiles: & his benedictionibus induti ſunt arietes ouium hoc eſt homines fiunt pacifici, manſueti, patientes, & Reipublicæ vtiles. Annum ſuum ſancta mater eccleſia à Domini circunciſione orditur, quia ea renouationis noſtræ & ſpiritualis circunciſionis ſignificatur initium: pro quo notandum eſt quod cum Deus Abrahæ vt circunc ideretur iuſsit dixit, ſtatuam pactum meum inter me & te, & inter ſemen tuum poſt te vt ſim Deus tuus & ſeminis tui poſt te: admiratione enim

Pſal. 64.

Roman. 2.

Geneſ. 17.

enim videtur dignum cur pro re tam parui momenti vt eſt exi- 4
guam corporis pellem pręcidere præmium Deus pro mittat tam
D. Aug. ſingulare: quia hoc Dei nomẽ vt Diuus Auguſtinus ait naturã
quandam omnibus bonis refertam, & vndique perfectam ſig-
nificat: quare cùm eius ſe Deum futurum eſſe pollicebatur, hoc
erat polliceri quicquid in ſe erat, ad Abrahæ & ad eius deſ-
cendentium vtilitatem polliceri: vt promiſsi magnitudinem
intelligatis, cum ait Deus, Deus tuus ero, ideò Dauid toties
in Pſalmis plurimum admiratur quòd Deus ſe huius promiſ-
ſi oblitum quodammodo oſtenderet, hinc ait, quia tu es Deus
Pſal. 42. fortitudo mea quare me repuliſti, & quare triſtis incedo? Ita
ne Dauid Deum tui oblitum eſſe admiraris? Quia nimirum
Deus meus eſt, & ſe Deum noſtrum appellans, ad opem no-
bis in noſtris neceſsitatibus ferendam quodam modo obliga- 5
uit & nobis vt eam audacter petere ab eo poſsimus tanquam
rem propriam & nobis iure debitam, audaciam præbuit: quam
Pſal. 45. obrem in Pſalmo, qui incipit. Deus noſter refugium & vir-
tus adiutor in tribulationibus, verba illa refugium, virtus, &
adiutor in tribulationibus appoſita eſſe videntur ad illius par-
ticulæ declarationem Deus noſter: idem enim ſignificat Deus
noſter, quod Deus refugium noſtrum, noſtra virtus & ſalus:
D. Bernar. & hac de cauſa Diuus Bernardus verba illa declarans. Dicet
Pſalm. 9. Domino ſuſceptor meus es tu, in Creatione, in Redemptio-
ne & in pluribus beneficijs Deum appellari Deum noſtrum,
quia quantum in eo eſt, eius bona in omnes diffunduntur, &
ideò Deus noſter: at verò in proprijs vniuſcuiuſque neceſsi- 6
tatibus eum quiſque appellare poteſt Deus meus proprius,
quia ita illi opem fert ac ſi eius tantum non aliorum Deus eſ-
ſet. Ex quo incredibilis quædam oriri deberet lætitia eò quòd
qui terræ vermes ſumus tantæ maieſtatis Deum tam proprium
Lucæ. 1. habeamus, & hoc ſanctiſsima virgo verbis illis ſignificare vo-
luiſſe videtur, exultauit ſpiritus meus in Deo ſalutari meo, hoc
eſt, gauiſus eſt ſpiritus meus & prę gaudio exiluit recordatus ta
lem habere Deum & Dominum. O quã verè ferrei ſunt illi qui
tali conſideratione non molliores redduntur: quæro igitur cur
promiſit Deus rem tantam pro re tam exigua vt eſt circunciſio.
Deut. 30. Declaraſſe hoc videtur Moyſes cum dixit: Deum in Circunci-
ſione petere vt animæ potius quam corporis ſuperfluitates cir-

cunci-

7 cuncidatur: & ita cum Hebræorum captiuitates prædixisset, quas propter eorum peccata passuri erant, & posteà eos Dominũ magna esse cum benignitate liberaturum dixisset eò quod eius legem seruaturi essent, prima lex, quam eos seruaturos ait, est lex circuncisionis, quam ita declarat: circuncidet Dominus cor tuum & cor seminis tui vt diligas Dñm Deum tuum ex toto corde tuo & in tota anima tua vt possis viuere: illis qui hoc præstant pollicetur Dñs suũ Deũ futurũ esse & hoc potissimum ab Hebræis exteriori circuncisione petebat: & hæc circũcisio spiritualis nobis quoq; cõmunis est cũ illis iubebat Deus, vt si quis mulierẽ aliquã pulchrã in bello cepisset, si eã vxorẽ ducere vellet priùs vestem in qua capta erat deponeret, cęsariẽ raderet, & vngues circũcideret, & domi per vnius mẽsis spatiũ sedẽs parẽtes suos defleret: quę 8 quidẽ oĩa significabãt satis nõ esse à cęlesti duce Iesu Chro in passionis & mortis suę pugna captos esse vt anima nostra eius spõsa fiat, sed vestẽ deponedã esse vngues & crines secãdos quod peccatorũ omniũ mortaliũ separationẽ & verũ illorũ dolorẽ & pœnitẽtiã significat. Hinc intelligetis mysteriũ cur corporis circũcisionẽ fieri Deus iusserit Iosue nõ gladio ferreo sed lapideo qui Iesu Chri quę vera est petra figura erat à quo spũalis circũcisio fieri debebat: & ita discipulos suos circũcidit dicẽs, beati pauperes spũ, & beati mũdo corde. Hęc vna ex causis est cur corporaliter circũcidi voluerit, vt nos spiritualẽ circũcisionẽ doceret: mos est vena aliqua auri comperta, statim cum aurum erutum est an verum sit aurũ explorare, ita Redemptor noster ex purissimo matris suæ vtero egressus explorari hodierna die voluit, an eius corpus sanctis- 9 simum verum esset corpus & humanis doloribus obnoxium: desiderauimus enim eum virum dolorum & scientem infirmitatẽ: ait Isaias vt patiens non solum nos redimeret sed patienter nos pati doceret: voluit æternus pater vt statim ac vnigenitus eius filius natus est pro nobis pati inciperet: & ita Diuus Paulus ille (inquit) qui non nouerat peccatum pro nobis peccatum fecit vt nos efficeremur iustitia Dei in ipso: quæ verba D. Hieronymus, declarans ait, pro nobis peccatum fecit, quasi diceret, ac si esset ipsum peccatum: peccatum non cognouisse ait quia nunquam peccauit, qui quidem vsitatus est loquendi modus, dicimus enim de inquieto, quiescere nescit, & de eo qui nũquã sedet, sedere nescit, de eo qui nemini nocet, nocere nescit, quia nimirũ quod nũquam

Deut. 21.

Iosue. 5.

Matth. 5.

simile.

Isai. 53.

2. Cor. 5.

D. Hiero. lib. 2. contra Iouini.

quam facimus ignorare videmur: pro nobis autem ipſummet pecto
catum factum eſſe ait exaggerationis cauſa, vt eum qui candi-
diſsimus eſt: candorem ipſum eſſe dicimus: & vt hoc intelliga-
tis fingite ex omnibus mundi peccatoribus quot ſunt quot fue-
runt & erunt vnum tantum peccatorem eſſe conflatum, hunc ip
ſummet peccatum appellaremus: hoc idem de Chriſto Redemp
tore noſtro dicitur, qui pro omnibus peccatoribus ſoluit ac ſi ipſe
Iſai. 5. vnus omnium peccata haberet. Hoc Iſaias declarauit dicens: om-
nes nos quaſi oues errauimus, vnuſquiſque in viam ſuam declina
uit & poſuit Dominus in eo iniquitates omnium noſtrorū: vt ſci
licet, pro omnibus ſoluens nos in eo non ſolum iuſtos, ſed etiam
ipſammet iuſtitiam efficeret, quod etiã exaggerationis cauſa di-
citur, vt quam iuſti Redemptoris noſtri meritis efficiamur ſigni-
ficetur: itaq; ſecundum D. Paulum Chriſtus Dei filius maximus 11
eſt peccator nõ in ſe ipſo ſed in nobis, nos verò iuſtiſsimi, non in
nobis ſed in eo & per eum.

Quo igitur amore dignus eſt, qui vt nobis benefaceret tot ma
la perferre voluit? O infœlices illos qui ex animo tanti beneficij
memoriam deponent: hac de cauſa hodierna die ei hoc nomen
Ieſus imponi voluit quo cauſam cur paſſus eſt ſignificaturvt nos
de hoc beneficio aſsidua recordatione moneret. Cùm quis ſup-
Simile. plicio afficitur prẽire ſolet prẽco ſupplicij cauſam declarans: ho-
dierna die quid aliud fit quam Dei filiũ circunciſionis pœna affi-
ci? & vt intelligeremus hãc non ſuorũ peccatorũ pœnã eſſe à prẽ
cone ſupplicij cauſam palã dici iubet, quia nimirũ mũdi Saluator
eſt, ideò enim ſanctus Euãgeliſta tanquã præco cũ circunciſum
eſſe dixiſſet, pœnæ huius cauſam declarat dicẽs: *Vocatum eſt nomen* 12
eius Ieſus. Magnũ fuit beneficiũ Deũ filio ſuo nomen imponere
quod nobis declararet quis eſſet: quid enim proſunt in officina
medicamẽtorũ phialæ niſi ſuus vnicuiq; titulus apponatur? hoc
igitur nomẽ ſanctiſsimo huic puero hodierna die imponi, nihil
aliud fuit, quàm phialæ huic cœleſti titulũ apponere, ne quæ in
ſe cõtinet remedia ignoraremus. Loquẽs de Deo Plato ait: Eius
Plato in Timeo. maieſtas nec mente cõprehẽdi, nec lingua exprimi poteſt: quarè
nunquã homines Deo nomẽ imponere potuerũt ſed vt ſibi ipſe
imponeret neceſſe fuit: ſed quẽadmodũ noluit Deus omnẽ ſimul
de ſe ipſo cognitionẽ hominibus dare, ita etiã neq; nomina, ſed
paulatim alia alijs tẽporibus manifeſtauit, & ita cùm quoddã my

ſterium

13 sterium reuelaret Danieli dixit: tu autem Daniel claude sermones & signa librũ vsque ad tempus statutum, causam addit dicẽs plurimi pertransibunt & multiplex erit scientia: quemadmodum si cum quisnam esset scire cuperem & cum à te quererem responderes te Italum esse, & plures post dies nobilẽ te esse ex tali familia diceres, totidem post dies vxorem habere, diuitem esse & alias huiusmodi qualitates narrares, progressu temporis magnam tui cognitionem haberem: idem prorsus præstitit Deus, Abrahæ enim dixit: Egredere de terra tua faciam te in gentem magnam, quasi diceret, vt confideret se enim potentem esse & magnis prę mijs remunerare posse: plus dixit Patriarchę Iacob cùm vidit scalam & Dominum innixum scalæ dicentem sibi, Ego sum Dominus Deus Abraham patris tui. Plus reuelauit Moysi cui
14 reuelasse se dixit, quod superioribus Patriarchis non indicauerat: nomẽ (inquit) meum Adonai non indicaui eis. Plus se deinde manifestauit Dauid, qui ideò dixit, incerta & occulta sapiẽtiæ tuæ manifestasti mihi: & tandẽ in gratiæ lege ita se Deus manifestauit: vt discipulis suis dixerit: vos autem dixi amicos quia omnia quæ audiui à patre meo nota feci vobis. Et quoniam antè hanc gratiæ legem tam clara Dei cognitio non habebatur, ita nulla erant à Deo data nomina, quæ simul omnes Dei excellentias & admirabilem humani generis Redemptionem significarent: in hac autem gratiæ lege Deus se nobis hominem factum vna cũ nomine dedit: quod & quid Deus sit, & quid pro nostra salute præstiterit significat, & hoc est sanctissimum nomen hoc Iesus.

Dani. 12. *Gene. 12.* *Gene. 28.* *Exod. 6.* *Psal. 50.* *Ioan. 15.* *Isai. 9.*

Posteà quam Propheta Isaias de incarnationis mysterio egerat dicens: paruulus natus est nobis & filius datus est nobis
15 subdidit, & vocabitur nomen eius admirabilis, consiliarius, Deus fortis, pater futuri sæculi, princeps pacis. Quæ omnia nomina huius nominis Iesus Glosse merito appellari possũt: hoc enim nomẽ est admirabile quod Saluatorẽ significat, quid enim est admirabilius quam Deum vt homines saluet in cruce mori? nomen est etiã cõsilij inaudit: omnia enim hominũ cõsilia vtilitatẽ propositã habẽt eorũ qui à nobis cõsiliũ petunt, his enim cũ nos consulũt, respõdere solemus, hoc vel illud tua vtilitas postulat: hac de causa Reges tot habere solẽt cõsilia [*Como de guerra, de hazienda, de ordenes*] vt scilicet, quæ ab illis decernuntur in vtilitatem ipsorum mei Regum redundent. At verò Deus, qui vt ait Dauid terribi-

Pſal.65. terribilis eſt in conſilijs ſuper filios hominum, cum ſe ipſum de 16
hominis Redemptione conſuluit, non propriam, ſed hominis
vtilitatem ſpectauit vt ſcilicet, eius vnigenitus filius pro humano genere moreretur: & ita Ieſus dicitur conſiliarius, quia verbum diuinum vnà cum patre & ſpiritu ſancto ab æterno incarnationis myſterium decreuerunt vt ſcilicet, verbum homo factum veritatem prædicaret, & ſi opus eſſet pro eius defenſione morere tur. Præterea Deus fortis huius nominis Ieſus interpretatio eſt, quia admirabilis fortitudo fuit Dæmones lachrymis & ſanguine ſuperare, homines vero redimere: Sanſonis vires Deus in crinibus qui infirmiſsima ſunt corporis pars collocauit, quod fortiſsimi huius Sanſonis Ieſu Chriſti figura fuit, qui rebus iam infirmis vt ſunt lachrymæ, verbera, ſpinæ & dolores Dęmonũ exercitus profligauit & ita cũ angeli interrogabãt: quis eſt iſte quivenit de 17
Edõ tinctis veſtibus de Boſra, reſpondit ipſemet Dñs, ego propugnator ſum ad ſaluandũ ideſt, Dux fortiſsimus ſum ad victoriam conſequendam. Pater futuri ſeculi eſt etiam huius nominis interpretatio quia ille alterius nobis ſeculi nuntios attulit, ille cæleſtes illas glorię Indias detexit, ille ad beatiſsimum illud ſeculũ iter & aditum patefecit, & ideò vocatur Ieſus, hoc eſt pater futuri ſeculi quandoquidem nobis illud morte acquiſiuit. Tandem idem eſt quod princeps pacis, quia vt ait Diuus Paulus ipſe eſt
Epheſ. 2. noſtra pax qui fecit vtraque vnum & ideo moriuus eſt vt nos cũ patre reconciliaret.

Ex his omnibus quantum illi debeamus colligi poteſt quod
1. Cor. 6. idem Apoſtolus his verbis exaggerat nõ eſtis veſtri, empti enim eſtis pretio magno, glorificate & portate Deum incorpore veſtro. O verba efficaciſsima: poſt tot accepta beneficia veſtri inquit nõ eſtis, ſed illius qui vos tam ſublimi pretio redemit, & ideò eum non ſolum in ſpiritu ſed etiam in corpore veſtro gerere debetis ita vt exterius etiam in operibus eius vos eſſe ſeruos appareat: quod glorioſiſsimum Apoſtolum feciſſe ipſemet affirmat
Galat. 6. dicens: ego ſtigmata Domini Ieſu in corpore meo porto. Quaſi dicat Ieſu Chriſti ferro impreſſus ſum, & Ieſu Chriſti ſeruus per ſtigmata vbique dignoſcor: vbi elegantiſsimè à ſeruis metaphoram deſumpſit quos Domini ſuo ſolent ferro notare vt cuius ſerui ſint dignoſcantur: ita ſe ſeruum Ieſu Chriſti eſſe gloriatur Apoſtolus cuius ſtigmata & notę ſunt, benefacere & malum pro

animarum

19 animarum salute perferre: eodem modo omnes hoc ferre notari
debemus quandoquidē nostri non sumus: & cum sanctissimum
hoc nomē proferri audiemus harum obligationum recordemur
quæ omnes in eo includūtur: & ita qui in veteri testamento hoc
nomē Iesus habuerunt hæc omnia Domini beneficia in suis ope
ribus & rebus gestis repræsentarunt. Primus qui appellatus est *Eccles.46*
Iesus, fuit Iosue, qui appellatur Iesus Naue & in libris Machabeo *1. Mach.2*
rū vocatur Iesus: ex quo patet idē nomē esse Iesum & Iosue: huic *Iesue.10.*
Deus paruisse dicitur eò quòd vt Diuus Chrysostomus ait, Deus *D. Chryso.*
sanctissimū hoc nomē in eo veneratus sit, & ideò miraculū illud *homil. su-*
tam singulare per eum operari voluit vt sol eius voce per vnius *per. hunc*
diei spatium constiterit: neque hoc solū sed per eundē Hebræos *locum.*
in promissionis terram introducere voluit, vt significaret verum
20 Iesum ducem nobis futurum esse ad gloriam. Secundus qui hoc
nomine appellat⁹ est fuit Iesus filius Iosedech sacerdos magnus,
de quo Zacharias, & hic veri huius sacerdotis figura fuit, qui seip- *Zacha. 3.*
sum in sacrificium pro humano genere obtulit. Tertius fuit Iesus *Eccles.19.*
filius Sidrach, & hic etiam veri huius Iesus in doctrina & sapiē-
tia figura fuit. Videtis igitur quam diu anteà hoc nomen diuina
beneficia hominibus repræsentauit, vt ea omnia in hoc vno no-
mine inclusa perpetuò habeamus ob oculos. Magnum autem
solatium nobis esse debet scire quo nam nomine cum appella-
re debeamus quod optimè Diuus Paulus notauit cùm dixit: fra- *Ephes.2.*
tres iam non estis hospites & aduenę, sed estis ciues sanctorum &
domestici Dei: nam cùm quis hospes est cum eius loci homines
ignoti illi sint, quo quisque nomine & titulo sit appellandus ig-
21 norat quod si eius loci ciuis est aut in Regis domo educatus op-
timè nouit vniuscuiusque nomen & dignitatem: hoc ipsum ait
Apostolus, fratres iam non estis hospites: eia Christiani gaude-
te, agere enim cum Deo debetis non tanquam hospites sed tan-
quam domestici, iam eius nomen scitis, scitis quonam hono-
re affici debeat: qualis autem hic honor sit, idem declarauit
Apostolus in nomine Iesu omne genuflectatur cœlestium, *Philip.2.*
terrestrium, & infernorum. Quasi dicat, quandoquidem fideles
omnes qui in cœlo glorificati sunt aut in terra iustificati aut in
purgatorio purificati sanctissimi huius nominis beneficio salu-
tem consequuntur, æquum est, vt illud magna cum humilitate
adorent & venerentur. Neque verò verba illa Diui Pauli, non

1. Petri. 2. eſtis hoſpites D. Petro repugnant, qui fratres (inquit) obſecro vos tanquam aduenas & peregrinos abſtinere vos à carnalibus deſiderijs: nam D. Petrus hoſpites nos ait eſſe & aduenas in hoc ſæculo ne ſcilicet, humana amemus, ſed per ea velociſsimè tranſeamus ne nos cõtaminare poſsint, ad cœleſtia properantes quia militant, vt ibi ait aduerſus animam: at D. Paulus hoſpites nos eſſe ait, & domeſticos in domo Dei & tanquã cœlicolas quo nam honore diuinum hoc nomen afficiendum ſit noſſe debere. Hinc quanta ſit eorum impudentia patet qui illud paſsim in iuramentis magna eius iniuria vſurpant.

Lex erat apud Romanos vt qui per Deum Ianũ iuraret, morte puniretur, niſi hoc ſenatu permittente, vel ſacerdotibus adſtãtibus feciſſet ne ſcilicet, niſi in rebus grauiſsimis iuramenta adhiberentur, ſecus enim nemo hoc à ſenatu poſtulare auſus eſſet: iurari autem coram ſacerdotibus iubebant, vt iuramentum magna cum veneratione fieret. O Chriſte fili Dei qui homines tanto affeciſti honore & ignominia ab illis pro dato honore afficeris: quomodo oculos in cœlum tollere audemus videntes maiorem à gentilibus Dijs ſuis honorem præſtari ſolitum quam à Chriſtianis vero Deo præſtatur! O cœlum, o terra, o inſenſibiles creaturæ, ob tantam irreuerentiam obſtupeſcite, qua ſupremus ille rerum omnium creator ab ijs contemnitur quos cæteris omnibus orbis terrarum gentibus nobiliores effecit. Expellite obſecro à vobis dilectiſsimi teterrimam hanc iuramentorum peſtem, quæ nunquam niſi maxima neceſsitas poſtulet & debitis circunſtantijs, adhibeantur, tunc enim non ſolum nõ eſt malum, ſed etiam meritorium: ita Diuus Paulus iurabat, qui teſtis (inquit) mihi Deus eſt cui ſeruio in ſpiritu meo, & in Roman. 1. eadem epiſtola, veritatem dico in Chriſto Ieſu non mentior; teſtimonium mihi perhibente conſcientia mea in ſpiritu ſancto. Quod ſi quæritis quæ nam circunſtantiæ ſint, ſanctus Hieremias eas enumerat dicens & iurabis viuit Dominus in veritate & in iudicio & in iuſtitia & benedicent eum gentes ipſumque laudabunt. Prima conditio eſt in veritate, aliter enim mortaliter peccatur. Secunda eſt in iudicio hoc eſt cum iudicio & prudentia nõ temere nulla rei & neceſsitatis habita ratione. Tertia eſt in iuſtitia hoc eſt vt quod iuramẽto cõfirmatur iuſtum ſit, cũ enim ad res iniuſtas adhibetur iuramentum, vt ſi eleemoſynam te daturum

Hiere. 4.

non

25 non esse iures, aut illatam aliquam iniuriam vlturum, mortaliter peccas.

Et vt intelligatis quam odiosa Deo sint iuramenta nisi his cõditionibus fiãt, audite quid per Zachariam dicat. Veniet, inquit, (scilicet ira mea) ad domũ iurantis in nomine meo mẽdaciter, & cõmorabitur in medio domus eius, & cõsumet eam, & ligna eius & lapides eius. O suppliciũ horribile quo non solum periuros, sed eorum etiam domos punire vult, vt quantopere hoc scelus detestetur ostendat: non hoc metuunt sanctissimi Dei nominis cõtẽptores? Timete obsecro dilectissimi & memores hospites iam non esse & aduenas, sed ciues sanctorũ & domesticos Dei, Regis vestri nomen eo qui illi debetur honore afficite: recordamini, ꝙ cùm hoc nomen illi impositum est, sanguinẽ eo die effudit, quia 26 cũ omne redẽptionis pretiũ trigesimotertio ætatis suæ anno persoluturus esset, Saluator antea appellari noluit sine pretij arrha quæ hodie nobis in circuncisione datur. Qua in re docere voluit nomen sine operibus inutile esse & inane: fidelis nomen habes, opera autem & verba infidelis, non bene hæc duo cõueniunt: nobilis nomẽ habes, at quid est esse nobilem? num à tributis immunem esse? Nõ in hoc consistit nobilitas: verũ quidem est nobiles hac immunitate frui, sed hoc illis concessum est, vt tanquã nobiles, non vt tyrãni crudeles & superbi viuant: viuere autem vt nobiles decet, est pauperibus fauere, viduas defendere, orphanorũ esse patrem, sanctitatis in republica exemplum esse, sanctissimi Dei nominis gloriæ zelatorem esse: his rebus homo ostẽdere debet meritò fidelis & nobilis nomen habere, & ita dignus erit, vt 27 Deus melius illi nomen imponat. Dixit Deus ad Abraham, non vltra vocabitur nomen tuum Abram, sed appellaberis Abrahã, quia patrem multarum gentium cõstitui te. Abram significabat pater excelsus, & quia sanctus ille vir huic nomini respondit operibus, quia in pietate, fide, obedientia, & in omni fuit virtute sublimis: ideò hoc illi nomen commutauit in melius, & patrem multarum gentium appellari voluit, vt omnes qui eius fidem & virtutẽ habent eius filij vocentur, & ipse omniũ, cuiuscunq; sint gentis, pater. Ex quo patet quãtopere errent Hebræi, qui se solos Abrahæ filios esse existimant, cùm dicat eo loco Dominus eum se multarum gentium patrem efficere. Vtinam nostra etiam opera cùm nominibus consentiant, ita enim suo tẽpore nobis quoq;

Zacha. 5.

Gene. 17.

Apoc. 3 aliud dabitur nomẽ, vt Deus pollicitus est dicẽs. Qui vicerit scri- 28
bam super eum nomen meum nouum: ita igitur hic gratia viue-
re studeamus vt hoc tandem præstetur in gloria. Ad quam nos
perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

In die Epiphaniæ Domini

CONCIO PRIMA.

Cum natus esset Iesus in Bethlehem Iudæ in diebus He-
rodis Regis, &c. Matthæi. 2

MAgnus, solennis, & glorioſus est hodiernus dies di- 1
lectiſsimi tribus magnis miraculis illuſtratus: hodie enim in Iordane fuit à Diuo Ioãne baptizatus, hodie aquam in vinum in Galileæ nuptijs commutauit, hodie à tribus Orientis Regibus stella duce in præsepio est adoratus: hæc omnia eodem die accidisse dico, sed diuersis annis: & quamuis omnia sint admiratione digniſsima, nihilominus tamen sancta Ecclesia Regum adorationem maiori lætitia & solennitate celebrat, quia hæc fuit Gentium conuersionis initium: & vt hoc mysterium recte intelligatur, notandum est ante Christi redẽptoris nostri incarnationem de tribus regnis mentionem in sacra scriptura fieri. Primum est cælorum 2
regnum, cuius quãuis plures sint sine vlla cõparatione, quã vni-
Dionyſi. c. 9. de cæl. hier. uersi terrarum orbis habitatores, (nam vt ait Beatus Dionysius. Multi sunt supernarum mentium beati exercitus, infimam atq; constrictam excedentes nostrorum naturalium numerorum cõmensurationem) veruntamẽ vnum tantum est regnum & tot angelorum millia vni tantum Deo obediunt. Quòd si inter homines etiam seruaretur vnum tantum esset inter eos regnum, sed cùm homines diuersas haberent leges & Reges, ideo diuersa quoque erant regna: & ita Dauid dixit, Regna terræ cantate Deo psallite Domino. Quasi diceret. Quamuis regna sint ex legum diuersitate diuisa, saltem in hoc conueniant, vt omnia pariter

Deo

3 Deo laudes, & hymnos decantent. Et quia duæ erant leges inter homines ſanctæ, vna quidem ſcripta, ſub qua Hebræi tantum viuebant naturalis, altera quæ ad Gentiles etiam pertinebat: ideò vniuerſaliter loquendo duo erant tantum in orbe terrarum regna. Hebræorum vnum, Gētilium alterum. Itaque tria (vt dixi) erant regna, vnum cæleſtium ſpirituū in cælo, duo hominum in terra.

Ad horum omnium regnorum pacem & vtilitatem maximè conferebat, vt vnus omnium Rex eſſet, quia ipſemet Ariſtoteles naturali ratione ductus dixit. Entia nolunt malè diſponi, pluralitas autem principatuum mala. Verùm cùm vniuerſalis Rex, qui Deus eſt, purus ſit ſpiritus, & Angeli ſpiritus quoque ſint: ideo in hominibus tantum maioris amoris & obe-
4 dientiæ cauſa futurum erat ſi Deus homo fieret, & humanum corpus, vt illi aſſumeret, vt quemadmodum Angeli, qui ſpiritus ſunt Deum habebant Regem qui ſpiritus eſt: ita & homines Deum hominem factum pro Rege haberent. Sed quoniam contendere inter ſe homines potuiſſent, ex quo nam genere oriri Deus deberet, num ex Gentilibus, qui erant plures, num ex Hebræis, qui erant ſanctiores, voluit Deus vtriſque ſatisfacere, & ex vtroque genere naſci: & ita viri ex quibus deſcendit, omnes Hebræi fuerunt, at inter mulieres nonnullæ Gentiles quarum prima fuit Thamar, ex qua & Iuda natus eſt Phares. Secunda fuit Raab, ex qua & Salomon natus eſt Booz. Ruth tertia fuit, quæ regis Dauid pro auia fuit, ex ea enim & Booz natus eſt. Obeth, qui fuit auus Dauid. Quare Rex cæli & terræ vni-
5 uerſalis ex Iudæis & Gentibus ortus eſt: & vt Angelorum, Hebræorum & Gentium Regi, ſtatim ac natus eſt in ſtabulo Bethlehē tria hæc regna ad obedientiam humiliter præſtandam conuenerunt: nam & Angeli à cælo delapſi laudes illi, & hymnos obtulerunt dicentes, Gloria in excelſis Deo, mox paſtores tanquam Hebræorum primitiæ eum adorauerunt, & tandem hodie tres hi glorioſiſsimi Reges ab vltimis orbis terrarum partibus Gentilitatis nomine, tanquam Regem ſuum naturalem agnoſcunt, & venerantur. Quare vbi nos legimus. Antequam ſciat puer vocare patrem ſuum, & matrem ſuam, auferetur fortitudo Damaſci ſeptuaginta interpretes tranſtulerunt, accipiet fortitudinem ſeu virtutem Damaſci: ita legit Diuus Chryſoſtomus.

Ariſto. 12. Metaphyſ.

Iſai. 8.

Chryſ. opere imperf. ſuper Matthæum.

Et Damasci fortitudine beatos hos reges intelligi ait, quos redē- 6
ptor noster, vitæ suæ initio cum pueri parentes suos vocare nesciunt (ipse enim si voluisset sciebat) ex diaboli potestate eripuit: eos autem fortitudinem appellare (ait) quia sapientes, quales ipsi erant sunt regni, & cuiuscunque reipublicæ fortitudo: quæ sine sapientibus est tanquam corpus ossibus & neruis destitutum: ita vt ad sua munera exercenda vires non habeat. Eu igitur causa cur hodie Dñs hos reges ad stabulum stella duce adduxerit.

Præterea hoc fecisse dicimus vt ostenderet nō ideo pauperem nasci, quia plus præstare nō posset. Cùm in aula Regis pro principis alicuius ortu publica spectacula fiunt solent aulæ principes & nobiles in publicum prodire preciosissimis vestibus auro, gēmis, & alijs huiusmodi rebus quàm maximè possunt ornati: sunt tamen inter eos nonnulli qui vt se omnia illa ornamenta contem 7
nere ostendant, tunc rudes & viles vestes induere solent, sed ne alij hoc necessitate compulsos fecisse se dicāt, preciosis illis vestibus non vt cæteri nobiles se ipsos, sed seruos suos ornant, & ita illud propria voluntate, non necessitate, præstare declarant. Eodē modo Dei filius qui in hunc mundum vilibus pannis inuolutus ingressus est, ne quis cogitaret hoc necessitate, nō propria electio ne fecisse, seruos suos cælestis claritatis radijs vestitos ostēdit, Angelorum, scilicet, exercitus diuina luce fulgentes: & ita cùm de eo qui pastoribus apparuit D. Lucas loqueretur, ait claritas Dei circunfulsit illos: & paulò inferiùs addit, facta est cum Angelo multitudo militię cælestis laudantium Deum: hodie vero potentissimos hos Reges ab oriente auro, & alijs muneribus oneratos adducit ad stabulum, qui in vrbe Hierusalem eius se esse seruos 8
publice profitentur dicentes: venimus cum muneribus adorare eum: vt homines cognoscant eum, qui huiusmodi seruos habet potentem esse, & diuitem, sed pauperem sponte nasci, quia scilicet, ita nasci voluit vt homines humanarum rerum contemptum doceret.

Simile.

Ait igitur sanctum Euangelium. *Cùm natus esset Iesus in diebus Herodis Regis.* O ineffabilis Dei bonitas qui crudelissimi huius tyranni tempore singulare hoc beneficium conferre voluit: quæquidem consuetudo eius est vetustissima tunc cum maximè eius indigemus auxilio accurrere, quod cum intelligeret Dauid aiebat. Tu exurgens Domine misereberis Sion, quia tempus

a Psal. 101

mise-

9 miſerendi eius quia venit tempus. Quod nam tempus aduenit? quoniam placuerunt ſeruis tuis lapides eius: quaſi diceret, Nunc cùm in maiori neceſsitate verſamur, nunc tempus eſt cum tu Domine, tuis opem ferre ſoles: nunc cum lapides illi, qui ſeruis tuis tantopere placere ſolebant, (virtutes ſcilicet, quas iuſti tanti æſtimabant) humi iacent proſtrati, & ab omnibus contempti, nunc miſerendi tempus eſt. Hoc ipſo tempore. *Ecce Magi ab Oriente venerunt.* Tunc cum tyrannus iſte regnabat, tunc cùm vitia maxime florebant, tũc cum virtutes iacebant, eccè Magi ab oriente venerunt verum regẽ humiliter adoraturi. Quo docemur, tũc cum cęteri ſunt in malo feruentiores, nos etiam maiori amoris affectu Deo ſeruire debere: ita faciebat Dauid vt ipſemet fatetur, dicens. Tempus faciendi Domine: nunc tempus eſt vt plus in vi- *Pſal.* 118
10 tute exerceamur quam ob cauſam? nimirum, quia vt ipſemet addit diſsipauerunt legem tuam: & ideo quia mali legis tuæ præcepta frangere maxime ſtudent: ideò dilexi mandata tua ſuper aurum & topazion, propterea ad omnia mandata tua dirigebar, omnem viam iniquã odio habui: vbi particula illa, ideò, magna eſt põderatione digna, qua denotatur peccatorum ſcelera ſancto prophetę ſtimulos ad virtutẽ & incitamẽta fuiſſe. O beatos illos qui illius veſtigia imitabũtur: idẽ vos dilectiſsimi præſtare vehementer obſecro. Dicat vnuſquiſq; ſecũ ipſe, quia illi periuri ſunt & ſanctiſsimo tuo nomini maledicunt, ideo gratias tibi Domine agere & benedicere volo: quia illi libidinum ſe cœno fœdant, ideò caſtum me & purũ conſeruabo. Recordamini nũc maxime Dei eccleſia veſtra virtute & ſanctitate egere, nũc cùm mores cor-
11 ruptiſsimi ſunt, accurrite, & opẽ in tanta neceſsitate, tanquã filij parenti afferte: & ita benedictionẽ ab æterno patre recipere, vt pij & optimi filij digni aliquando eritis.

Ecce Magi ab Oriente venerunt. Quaſi dicat, diligẽter attẽdite, parentũ veſtrorũ diligentiã, ab oriente fideliũ primitię venerũt ad pigritiæ & negligẽtiæ veſtræ cõfuſionẽ. Magos autẽ eos ſemper ſanctus euangeliſta appellat, quos nos reges vocare ſolemus, quia nimirũ in ijs ſapientia quæ vera eſt laus, laudare voluit, non humanam potentiam, quam ſæpe indignis tribui ſolere videmus. Quare pluris eos facit eò quòd ſapiẽtes, quam quod reges eſſent. Prætereà ſapientes eos appellat, id in eis laudans quod Dei inueſtigandi occaſio fuit, ſcilicet, ſapientiam: & quia hæc homines

Tullius in Paradoxis. dominos efficit, & potentes, nam vt ipsemet Tullius affirmat, so- 12
lus sapiens est Dominus & liber, malus autem seruus: nos verò
Reges eos appellamus nõ sapientes id illis tribuentes, quod plus
nobis ipsis optamus, malumus enim Reges esse quã sapientes.

Ecce Magi ab oriente venerunt. Hi sunt vere sapientes, vera enim
sapientia est Deũ quærere, & qui hoc ignorat, ignarus est & ideo
Hiere. 9. Deus Hieremia, non glorietur (inquit) sapiens in sapientia sua,
sed in hoc glorietur qui gloriatur scire & nosse me. At sapientia
sua quia alia est Dei sapientia, alia sapientia nostra. Iactat se theo
logus se tot annos theologiam publicè interpretari, sed quò plus
in doctrina proficit eò minus virtutis habet, & maiori superbia
inflatur, hæc sua sapientia est, quia non Dei honorem, sed ipsum
tantum scire tanquam finem sibi propositum habet. Alter Iuris-
consultus venit in hanc vrbem pauperrimus: breuissimo tempo- 13
ris spatio magnas sibi opes suis legibus comparauit: & ita eum
omnes sapientem vocant: sed hæc sapientia sua est, nec se de ea
iactet, quia in eodem temporis momento, in quo Deus humanã
carnem assumpsit, hæc humana sapientia stultitia, & insania fa-
1. Cor. 1. cta est. Quia vt ait D. Paulus. Stultam fecit Deus sapientiã huius
mundi: pauper enim in stabulo nascens, & in tanta rerum omniũ
inopia viuens, magnam esse stultitiam ostendit homines sibi sua
sapiẽtia res humanas tãta cum anxietate parare: de his ait eo loco
D. Paulus scriptũ esse, perdam sapientiã sapientiũ, & prudẽ-
tiam prudẽtium reprobabo. O magnam nostrorum temporum
infœlicitatem, prisci illi sapientes omnes erant paupertatis ama-
tores: ita vt Seneca ad sapientiam necessariam esse paupertatem
Seneca. dicat. Plurimi vero nostrorum temporum sapientes quãuis Chri 14
stiani sint, in cõgerendis diuitijs occupãtur, & quia sapiẽtes sunt
res sibi omnes possidere debere videntur. Plutarchus vt sapientẽ
Plutar. laudat Photionem Athenarum Philosophum, qui quãuis Athe
nis in magna omniũ æstimatione esset, pauper tamẽ erat non coa
ctus, sed sponte: quod ex illo satis aperte probatum est, nam cum
Alexander de Persis triũphauit ex opulentissima præda magnã
auri quantitatem misit ad Photionem, qui muneris pretiũ admi-
ratus nuntios interrogauit, cur illa sibi potius ab Alexandro quã
cæteris Athenarum Philosophis mitterentur, qui cùm id feciſſe
Alexandrum respondissent, eo quòd illum cæterorum omnium
optimum existimaret, si ita (inquit) est Regi vestro dicite vt ta

lem

15 lem me esse sinat, qualem me esse existimat, aurum verò suum alijs det nè in me citò alium ab eo, quem ipse cogitabat, inueniat: & ita aurum nullo modo recipere voluit, quamuis Alexandrum indignaturum esse dicerent. Hinc inter Athenarum sapiẽtes orta quæstio est, vter esset maior Alexãder nè an Photio, qui eum & eius dona cõtemperat. De Anaxagora quoq; legitur plurimas contempsisse diuitias & tandẽ in Athenarum carcere mortuum esse eò quòd solem Deum esse negaret.

Præstabant profectò huiusmodi sapiẽtes plurimis nostrorum temporum, qui non diuitias sapientiæ amore, sed sapiẽtiam diuitiarum amore contemnunt. O tempora infelicissima! in quibus qui humanarum rerum auidiores sunt illi sapientiores existimãtur. Hæc igitur hominum sapiẽtia est, & ideò dixit, Spiritus san-
16 ctus, non glorietur sapiens in sapientia sua, sed in hoc glorietur, qui gloriatur scire & nosse me. Væ animæ illi, quæ Deum ignorat, hoc enim malorũ omnium fundamẽtum est. Nuntiant Moyses & Aaron Dei nomine Pharaoni vt dimittat populum: ille verò diuinæ voluntati repugnat: punitur grauissimis à Deo supplicijs: at ille obstinatus obdurat. Vnde hoc malum ortum est? quia nimirum cum illi dicerent, hæc dicit Dñs Deus Israel. Dimitte populum meum vt sacrificet mihi in deserto, respondit Pharao quis est Dñs, vt audiam vocem eius, & dimittam Israel? Nescio Dominum, & Israel nõ dimittam. Et obstinationis fons Dei, scilicet, ignoratio, sed notandũ est duo hũc cognitionis genera apponi scire & nosse, quia satis non est speculatiuã Dei cognitionem habere, sed practica etiã necessaria est: miles peritus in militiæ ar-
17 te vocatur, qui plures vitæ suæ annos & ætatis florem in varia & diuersa bella insumpsit & fortiter pro Regis sui gloria & honore pugnauit. Vis igitur ò Christiane practicã Christianæ militię cognitionẽ habere, meliores vitæ tuę annos sub hoc duce milita, & fortiter aduersus carnem, & diabolũ pro Dei gloria & honore pugna, hoc enim est scire, & nosse Deum, de quo Sapiens gloriari debet: vt Dauid qui ideò, de seipso ait, super senes intelle- *Psal.* 118
xi. Cur? num quia plures libros euoluisti? Num quia Salmanticæ, aut Parisijs literis operam dedisti? Minime, sed quia mandata tua exquisiui hoc homines sapientes coram Deo efficiuntur. Idem verba illa significant. Cor sapientis in dextera eius, & cor *Eccles.* 10.
stulti in sinistra illius: nam in sacra scriptura per manus opera

Augusti. de serm. Dñi in monte. c. 24 intelligũtur (vt D. Augustin. ait) & ita intelligitur illud Prouerbio 18
Prouer. 31 rũ. Date ei de fructu manuũ suarũ. Manus autẽ dexteræ nomine bona opera intelligũtur, quæ in gratia fiũt, sinistræ verò nomine mala: ait igitur verũ esse sapientẽ, qui cor suũ & amorẽ in bonorũ operũ exercitatione collocatũ habet, & è contra stultũ esse illũ qui quãuis in humanis sciẽtijs maxime versatus sit cor tamẽ suũ inclinatũ habet ad vitia, & ea sectatur & amat: de huiusmodi ho-
Rom. 1. minibus dixit D. Paulus. Obscuratum est insipiens cor eorum, quia in magna ignorantiæ nocte versantur.

Ecce Magi ab Oriente venerunt. Ab oriente fidei nostræ parentes venire Deus voluit, oderat enim orientis terrã in qua prima illa culpa nata est, & quæ posteà fuit Abel sanguine fœdata, & tandem ex qua idololatria originẽ duxit, & hac de causa fidem quo que gentilium primum ibi nasci voluit, significãs culpam se iam 19
tollere velle, quæ ibi tam fortes radices egerat. Hac etiam de causa redemptorem nostrum in cruce positum orienti terga vertisse Damascenus ait, vt culpæ oblitum se esse significaret, quæ suum ibi principiũ habuerat. Hinc etiam intelligetis causam cur cùm Hebræi versus occidentẽ adorent, Mauri vero & infideles versus meridiem, Christiani versus orientem adorant, quia inde fidei nostræ primitiæ venerunt. Ait *cum natus esset Iesus, ecce Magi ab oriente venerunt*, quia non tantum Iudęis, sed etiam Gentilibus nasciturum esse redemptorem per prophetas prædictum
Aug. in lib. de ciuit. Dei. erat: (vt D. Augustinus probat) vbi plurimas refert mulierum prophetias, quæ Sibyllæ appellabantur, vt scilicet, ostenderet Deus non solum se Hebræos, vt ipsi existimabãt, sed etiam Gentiles redẽpturũ esse. Inter has gẽtium prophetias celebris est illa 20
Num. 24 prophetæ Balaã, cuius hæc verba sunt. Videbo eum sed nõ modo, intuebor illum sed non prope: orietur stella ex Iacob, & consurget virga de Israel, & percutiet duces Moab. Videbo eum, scilicet, per meos successores, sed non modò & non prope, quia ab eo ad Christum, ex Bibliæ contextu mille & quingenti anni numerantur: per stellam sanctissima virgo significatur: per virgam autẽ Dei filius cuius figura fuit virga illa Moysi quæ in terrã pro
Exo. 4. & 7 iecta mutata est in serpẽtem: ita vt fugeret Moyses, Magorũ serpẽtes deuorasse dicitur: ita etiã virtutis Dei virga quę est verbũ dĩ uinũ in virginaliũ Mariæ viscerum terrã cadẽs se hominem fecit & quasi serpens triginta annorum spatium per tot miseriarum

& pœnarum

21 & pœnarum terram ſerpens Moyſem, ideſt, eius legem, fugauit, & diaboli aſtutias & artificia ſuperauit. Poteſt etiam per virgam eiuſdem filij Dei doctrina & correctio intelligi: de qua virga Dauid cum ipſomet Redemptore loquens dixit virgam virtutis tuæ emittet Dominus (ſcilicet, pater) ex Sion, quia inde exijt doctrina Euangelica per Apoſtolos Spiritu Sancto plenos: dominare in medio inimicorum tuorum quia ante quam prædicaretur Euangelium erat quidem Deus inimicorum ſuorum, ideſt, peccatorum Dominus, (ſummum enim in eos habebat imperium, vt de ijs quicquid vellet præſtare poſſet) verum non in medio eorum dominabatur, ſcilicet, in corde quandoquidem eius voluntati non obtemperabant: quarè hac virga quam miſit in mundum hominum voluntates & corda ad eius
22 amorē allexit. Et quoniam à Chriſto & eius euangelica doctrina dæmonum eſt profligata potentia ideò addit Balaam, & percutiet duces Moab. Hac de cauſa tres iſtos reges ab oriente veniſſe Diuus Chryſoſtomus hoc loco ait, quia qui ex genere Balaã deſcendebant vt illi tempus illud quod his verbis eorum prophetæ prædixerat, expectabant. *Pſalm. 109.* *D. Chryſoſt.*

Nocte autem illa fœliciſsima Natiuitatis Domini apparuit illis in aere ſtella fulgentiſsima in qua pueri figuram fuiſſe aliquos dixiſſe Diuus Chryſoſtomus refert: quam cum Magi adorare vellent ab Angelo admonitos fuiſſe, Diuus Auguſt. ait, ne eam adorarent ſed ad regem natum adorandū, cuius illa erat imago, proficiſcerentur: & ita magna cum pompa ad vrbem Hieruſalem, ſtella duce, venerunt, vbi quærere cœperūt *Vbi eſt qui natus eſt*
23 *rex Iudæorum?* Attendite myſterium, dicunt enim qui natus eſt rex: cæteri reges in tanta ignorantia & miſeria naſcuntur, vt neque alijs imperare, neque illis imperari poſsit: at verò puer hic ſanctiſsimus natus eſt rex & è præſepio hos ipſos reges regebat, regebat Angelos & paſtores & ad ſe ipſum attrahebat. Aiunt præterea, vidimus ſtellam eius in oriente & venimus adorare eum. Ex eo quod non dicant ſtellam hanc ſatis apertè oſtenditur antè quàm Hieruſalem ingrederentur ſtellam illis occultatam eſſe. O Deus incommutabilis tunc ne cum plus duce indigebant, duce deſtituuntur? Reſpondeo hoc factum eſſe, quia quemadmodum cum vir aliquis magnæ authoritatis loquitur cæteri ſilent vt ſolus ille qui dignitate & au- *D. Auguſt.*

thoritate præſtat loquatur, ita etiam quia in vrbe Hieruſalem 24
prophetia loquutura erat quæ maioris eſt authoritatis & clarius
Redemptoris ortum declarat quã ſtella: ideò illa tanquam vr-
bana & modeſta ſilet & diuina prouidentia occultatur; & vt in-
2. Petri. 1. telligatis quantæ ſit authoritatis prophetia, notate hæc Diui Pe
tri verba qui cum Redemptoris noſtri teſtimonium dediſſet his
verbis, non enim indoctas fabulas ſequuti notam facimus vobis
Domini noſtri Ieſu Chriſti virtutem & præſcientiam, ſed ſpecu
latores facti illius magnitudinis accipiẽs enim à Deo patre hono
rem & gloriam voce dilapſa ad eum huiuſcemodi à magnifica
gloria, hic eſt filius meus dilectus in quo mihi bene complacui
ipſum audite, & hanc vocem nos audiuimus de cælo allatam cũ
eſſemus cum ipſo in mõte ſancto: cum hęc (inquam) dixiſſet ſub
didit, & habemus firmiorem propheticum ſermonẽ. O ſummæ 25
bonitatis Deus quid nam Sancte Apoſtole dicis? dico eum me
vidiſſe glorioſum & patris vocem audiuiſſe & tamen quamuis
etiam Moyſes ibi & Elias adeſſent quibus filij Dei diuinitas ſa-
tis probari poterat, nihilominus prophetarum & ſacræ ſcriptu-
ræ teſtimonium firmius fuiſſe dico: ſi hæc Diui Petri verba ad
Euangelium quod ipſe & eius ſocij prædicabant, referantur col-
ligitur quidem prophetiam cum eo comparatã firmiorem fuiſ-
ſe, ſed non veriorem, neque clariorem, neque maioris authorita
tis: firmior autem fuiſſe dicitur relatiue Iudæorum habita ratio-
ne, apud quos prophetarum ſcriptura multo antè tempore con-
firmata erat: Euangelium verò quod tunc prædicari cœptum
erat in eorum mentibus non ita firmiter hærebat. Quare aliud
eſt prophetiam in ſe firmiorem eſſe, hoc enim modo falſum 26
eſſet, quia Euangelium Redemptoris noſtri ore prædicatum
hanc ſupra cęteras omnes ſcripturas dignitatem habet vt quam
uis omnes firmæ eodem modo ſint Euangelium tamen maio-
rem habeat authoritatem: vel poteſt dici firmior, quia apud gen-
tiles omniũ firmiſsimum argumentum fuit prophetarũ teſtimo
nium, qui tã clarè & apertè Redemptoris noſtri aduentum tan-
tò antè prædixerant: quam authoritatem neque apud gentiles
neque apud Hebræos Euangelium ab Apoſtolis prædicatum
habere poterat, quia propria malitia moti dicere potuiſſent ea
de Chriſto prædicaſſe eò quod eius amici & diſcipuli eſſent,
quod de antiquiſsimis prophetijs dicere non potuiſſent. Quod

ſi hæc

27 si hæc Diui Petri verba ad visionem illam, quam in monte viderat, referamus, dici potest eius respectu prophetiam fuisse firmiorem, quia dubitare homines potuissent diaboli fraude deceptos an id quod audierant aurium & oculorum fuisset illusio: at verò de ijs, quæ prophetæ diuersis temporibus & locis tanta cum consensione prædixerãt, dubitandi causa non erat, & ideò ait Diuus Petrus, habemus firmiorem propheticũ sermonem, & cũ ita diuinam scripturam extulisset addidit, cui benefacitis attendentes quasi lucernæ lucenti in caliginoso loco donec dies illucescat. O singulare consilium! versamur in hac vita tanquam in tenebris, verbum autem diuinum est quasi lux ne prolabamur in vitia: sed quemadmodum in religiosorum dormitorijs communis solet esse lucerna ex qua vnusquisque
28 suas sibi candelas accendere possit; ita etiam prædicatio & sanctorum librorum lectio est tanquam lucerna communis ex qua vnusquisque quod sibi necessarium est debet assumere vt & intellectum illustret & voluntatem diuino amore accendat.

Audiens autem Herodes turbatus est. O regem infœlicem, Deus te per hos reges vocat, tu verò turbaris? illos per stellam vocauit & statim suis regnis relictis longissimum & difficillimum iter aggressi ad te veniunt vt scilicet, natum regem eorum incitatus exemplo inuestigares vt ipsi, tu verò regni amittendi timore turbaris: nescis infœlix quod diuinus hic rex non eripit mortalia sed regna dat cælestia. Vt cæteros reges regnare doceat rex iste regnabit, cæteri enim reges sunt regnorum suo-
29 rum onus & eorum plurimi grauissimum, ita vt plurima regna vix vnius tantum regis onera ferre aliquandò possint, sed diuinus hic rex omnia subditorum onera vnus ipse suscepit, & ideò de eo Esaias dixit, factus est principatus super humerum eius. Ex quo reges, iudices, & cæteri omnes qui præsunt discere debent, vt inferiores suos oneribus quam maximè possunt alleuare conentur. De hoc ipso rege idem propheta æterni patris nomine dixit, dedi spiritum meum super eum iudicium gentibus proferet, non clamabit, neq; accipiet personam, neque audietur vox eius foris, calamum quassatum non conteret & lignum fumigans non extinguet, in veritate educet iudicium. Hæc omnia de cælesti rege intelligi vt Diuus Matthæus citauit fidei est

Esai.9.

Esai.42.

Matth.12.

cre-

credere: & eius imitatione ea cæteri reges & iudices humani habe 30
re debent: primũ ait eum non clamare neq; crimina exaggerare
vt nonnulli faciunt qui sæpè reorum animos ita deterrent vt di-
uinæ misericordiæ spem videãtur adimere: ait præterea nõ acci
piet personam, quia princeps ad neutram partẽ inclinare debet:
omnis enim respublica errabit, si publica priuatis affectibus fle-
ctitur & eo ipso publica persona esse desinit, cum priuatis adhæ
ret. Nõ audietur (inquit) vox eius foras, hoc est secretos hominũ
erroresnon publicabit, neminem afficiet infamia, sed culpas nisi
Heirem. 23. aliud necessitas postulet honore seruato corriget. Hieremias
etiam ait, suscitabo Dauid germẽ iustum, regna bit rex, & sapiẽs
erit: quæ verba ipsimet Hebrei de Christo filio Dauid & illi pro
misso intelligunt & ita nomen Dauid vt ex hebreo cõstat datiuus
eo loco est, ideſt, orietur Dauidi filius iustus, & regnabit rex, quia 31
nonnulli regnant, qui reges non sunt sed tyranni, & quãuis vobis
iudices ex vestris Iustinianis, foris & legibus iudicandum sit quę
principes vobis dederunt, tamen censuram & moderationẽ quæ
in legibus seruanda est ab hoc regum rege Iesu Christo & eius
Euãgelio discere debetis, non enim iudices tantum, sed Christia
ni iudices estis. Hac de causa dixit eo loco Esaias, calamũ quas-
Eccles. 7. satum non confringet, & alibi dicitur: noli esse nimis iustus: non
quod in propria virtute vlla debeat esse moderatio, sed de publi-
ca iustitia loquitur quia non semper summa est iuris seueritate iu
dicandum: nam si medici Hipocratis regulas magna cum prudẽ
tia temperare in vsu & exercitatione solent, æquum etiam erit
vt iurisconsultus regum & imperatorum decreta Euangelij sua
uitate temperet. O cælestis Angelorum & hominum rex Iesu 32
Christe, tu qui tua vita & doctrina omnes quomodo nos regere
& gubernare debeamus docuisti, da nobis etiam spiritum & gra
tiam vt ea quæ docuisti præstare possimus.

Et quoniam hæc Herodis turbatio per mille & quingentos & octoginta annos in Dei Ecclesia iure reprehenditur & admiratione eius artificia pariunt quæ vt sanctissimum puerum neca ret excogitauit, plus nos ipsos reprehẽdere & admirari debemus quia hoc Herodes regni amittendi timore præstauit, nos verò sæ pè Redemptorem nostrum quantum in nobis est occidimus non regni vnius causa-sed rerum quæ ita pueriles sunt & vi-les vt dici sine pudore non possint. O hominum cæcitas &

infæ-

33 infœlicitas qui non intelligunt quo maior est in peccatis diuinæ maiestatis contemptus, eò maiorem esse malitiam: in ijs autem maior est Dei contemptus in quibus minor inest vtilitas aut voluptas quæ nos ad peccandum incitare possit. Considera igitur cùm Deum offendis, qua de causa offendas cur in diebus festis sæpè accidit vt leuissima de causa sanctissimo missæ sacrificio non ades? cur in rebus nullius momenti praua tantum consuetudine iuras? quænam voluptas allicit? quod lucrum? quæ te mouet vtilitas? In huiusmodi rebus magnam dico Deo fieri iniuriã quia manifestè apparet Dei contemptus, vbi autẽ maior est contemptus, maius est peccatum. Hoc significauit Spiritus Sanctus per Hieremiam dicens: sicut cisterna frigidã facit aquã *Hiere. 6.*
sic isti frigidam faciunt iniquitatem. O metaphoram admirabi-
34 lem, aqua quæ ex sua natura frigida est in cisterna posita, & conseruata frigidior fit: ita genus est hominum quoddam qui natura lem peccati malitiam faciunt sua peruersitate & peccandi facilitate maiorem, mortaliter enim peccant non voluptate & vtilitate incitati, sed quacunque occasione oblata, ita facile & sine vllo timore ac si verè Deus non esset quia nimirum quod faciunt Dei iniuriam esse nihili æstimant. Herodis igitur crudelitatem qui regni timore peccauit admiramini, vestram autem malitiam cũ nulla de causa peccatis, non admiramini.

Cùm ab vrbe Hierusalẽ Magi discessissent, *Eccè Stella quã viderant in oriente antecedebat eos, vsq; dum veniens staret supra vbi erat puer.*
D. Maximus ait, stellã supra stabulũ nouis radijs emicuisse quasi quod latebat indicaret, & diceret: eccè agnus Dei, eccè qui tollit *D. Maximus*
35 peccata mũdi. Vt sensit sanctissima virgo aduẽtãtis multitudinis strepitũ, & seruorum turbã, camelorũ greges, equitumq; turmas vidit, ne puero nocere vellent, timuit, & ita deterrita eum fœno in præsepio occultauit. Sed cum aduentus causam audisset eum regibus remoto fœno ostendit. Quemadmodum eos quos itineris labore defatigatos hospitio excipere & cibis statim appositis vt se reficiant, inuitare soletis, ita etiam virgo sanctissima nobiles illos viros puerum suum in manibus tenens inuitabat his verbis, reficite vos & recreate à longi itineris labore, en mei ventris fructus, sed fructus est recens, nondum enim æstas aduenit: & quia nondum erat maturus, ideò eum in fœno posueram, sed tamen vitæ laboribus & doloribus matureſcet, & tandem *Simile.*

in

in crucis mensa maturus apponetur, quia quo plura hominum 36
causa patietur, plus amorem suum ostendet & salutis nostræ desiderium. *Et procidentes adorauerunt eum.* Cuius lingua spiritualis lætitia posset explicari quam tres illi reges ex gratissimo tam pueri quam matris aspectu ceperunt. Dominus ille qui ab his inueniri se infinita sua misericordia voluit, à nobis etiam se inueniri concedat, hîc gratia & posteà gloria. Ad quam nos perducat idem Iesus Mariæ filius. Amen.

In eadem die in Epiphania Domini

CONCIO SECVNDA.

Cùm natus esset Iesus in Bethlehem in diebus Herodis regis &c. Matth. 2.

TEmpli Salomonis ædificium ex pluribus & precio
3. Reg. 4. sissimis lapidibus constructũ fuisse legitur, qui ex
3. Reg. 3. Iudææ lapicidinis excidebãtur. Ligna verò ex mõte Libano adducebantur, qui in gentilium terra positus erat ad cuius radices Damasci ciuitas iacebat. Hoc Ecclesiæ sanctæ typus & figura fuit, quam verus Salomon Iesus Christus ex Iudææ lapidibus & gentilium lignis, hoc est 2
ex Iudæis & Gentilibus ædificauit: & ita à pastoribus tanquam Hebræorum primitijs, & à regibus gentilibus, tanquam gẽtilitatis primitijs adorari voluit. Hoc Esaias prædixerat propter Sion
Esai. 62. non tacebo, & propter Hierusalem non quiescam, donec egrediatur, vt splẽdor iustus eius, & Saluator eius vt lãpas accẽdatur, & videbunt gentes iustum tuum, & cuncti reges inclytum tuum. Propter Sion (inquit) & propter Hierusalem, hoc est, ob Ecclesiæ tam militantis quam triumphantis bonum: Sion enim quod speculationem significat, Hierusalem verò pacis visionem, quorum primum militanti, alterũ verò triumphanti Ecclesiæ optimè conuenit. Non tacebo (inquit) donec egrediatur: hoc omnium

3 nium prophetarum & iuſtorum nomine dicit, qui vſque ad verbi diuini incarnationem extiterunt: hi enim aſsiduis clamoribus redemptionis beneficium à Deo petebant. Iuſtus (inquit) & Meſsias vt lampas accendetur, quo Redemptoris conceptionem ſignificat; nam quemadmodum fax flatu ipſo & ſpiritu ſine externo aliquo igne accendi aliquando ſolet, ita Dei filius in vtero virginali, non carnalis concupiſcentiæ calore, ſed Spiritus Sancti operatione conceptus eſt. Egredietur autem tanquam ſplendor, cùm ſcilicet, ex vtero egreſſus eſt, tanquã ſplendor qui per vitrum ſine vlla eius læſione tranſmittitur, niſi quod vitri colorem ſolet accipere: ita etiam Dei filius humanum colorem accepit, verus homo factus, in ſanctiſsima virgine, ſed eam integram reliquit & puram ſine vllo eius virginitatis detrimento naſcens:
4 & tunc viderunt gentes iuſtum ſuum, & cuncti reges inclytum ſuum, vt hodierna die adimpletum eſt. Videtis igitur quàm apertè hoc myſterium eo loco propheta prædixerit. Sed res eſt ponderatione digna, cur cùm ſe tam Iudæis quàm gentilibus reuelare voluerit, ex illis paſtores, ex his reges elegerit. Cuius rei cauſa, vt intelligatur ſciendum eſt, ad diuinorum myſteriorum reuelationem aliquam in homine diſpoſitionem neceſſariam eſſe. Hoc apertè docet Eccleſiaſticus his verbis: volatilia ad ſibi *Eccleſ. 27.* ſimilia conueniunt, & veritas ad eos qui operantur in illa. Metaphoram eo loco deſumit [*Del reclamo*] ait enim, aues ad auium ſibi ſimilium cantum conuenire, nam ſi perdicis cantus eſt, perdices, non corui, conueniunt, & è contra, ita (inquit) veritas ſpeculatiua ad practicæ veritatis cantum conueni-
5 re ſolet, hoc eſt morum & vitæ veritatem allicere tanquam cantu doctrinæ veritatem; quia ſi bene moraliter viuimus Deus nos ſua bonitate & miſericordia illuminat, & ſui nobis cognitionem dat. Et ita nonnulli verba illa declarant: Audientes autem gentes (ſcilicet, Apoſtolos prædicantes) gauiſæ ſunt, & *Actor. 13.* crediderunt quot quot erant præordinati ad vitam æternã, hoc eſt, illi qui rectum aliquem viuendi ordinem habebant; quæ quædam erat ad fidem diſpoſitio. Hoc etiam monet Diuus *Ephe. 5.* Paulus dicens: ſurge qui dormis, & exurge à mortuis, & illuminabit te Chriſtus. Priùs ſopitum, mox mortuum appellat peccatorem: quid enim aliud peccator eſt, quàm ſepulchrum viuum, in quo anima rationalis mortua & ſepulta eſt, quando qui-

doquidem in eo non hominis ratio, ſed belluæ ſenſus viuit, 6
huic profundiſsimo hoc ſomno ſopito & in anima mortuo ait
Apoſtolus, ſurge, hoc eſt diſpone te & ita te Chriſtus, qui vera
eſt lux & vita, illuminabit, & ſeipſum tibi manifeſtabit. Hinc
cauſam intelligetis cur aliqui frigidi, alij diuino amore arden-
tes à prædicatione diſcedant, quia nimirum ſcintillæ è ſilice
excuſſæ non humidam eſcam, ſed aridam & optimè ad ignem
concipiendum diſpoſitam apprehendunt, petra autem eſt Chri
ſtus, ex qua fulgentiſsimæ veritatis & doctrinæ ſcintillæ prę-
dicatorum lingua excuſſæ exiliunt: ſed carnales & ſenſuales
homines innumeris vitijs humidos non apprehendunt, ſed eos
tantum qui aliquam in ſeipſis diſpoſitionem habent, & quia
Hiere.5. maiores Hebræorum & optimates perditiſsimi erant vt Hiere-
mias affirmat dicens: ibo ad optimates & loquar eis & ecce magis 7
Amos.6. hi ſimul confregerunt iugum, ruperunt vincula: & Amos, væ vo
bis (inquit) qui opulenti eſtis in Sion optimates, capita populo-
rum ingredientes pompaticè domũ Iſrael: non ait, væ vobis qui
pauperes eſtis & infimi in Sion: gentilium autem maiores erant
philoſophi ſapientiæ & virtutis amatores, infimi autem omnes
ferè corruptis & deprauatis moribus erant, ideò gentilium maio
res, Hebræorum verò infimiores elegit, in quibus maiorem inue
nit diſpoſitionem.

Ait igitur Sanctum Euangelium: *Cùm natus eſſet Ieſus in Bethlẽ, ecce Magi ab oriente venerunt.* O magna noſtrorum temporum con
fuſio; regẽ gloriæ tam propinquũ habemus, ita vt eũ paruo labo-
re adorare poſsimus, nunquam tamen nos ad hoc iter faciendum
expedimus. Quo modo ex Arabia in Iudæam ad ſummum hoc 8
bonum inueſtigandũ, vt tres iſti beatiſsimi reges profecti eſsent,
qui vix è domo ad Eccleſiam proficiſcuntur? Quomodo theſau
ros ſuos obtuliſſent, qui nec duo quidẽ minuta pauperi eius amo
re dare volũt? meritò Sanctus Euãgeliſta hos viros Magos, ideſt,
ſapientes appellat, quandoquidem ſtatim ac ſtellam viderunt &
animarum medicum natum eſſe cognouerunt, ſtatim regnis
ſuis relictis ab oriente venerunt, non ſumptus magnitudine,
non vitæ periculo, non itineris difficultate deterriti; & quo-
niam fidei noſtræ magiſtri fuerunt eos imitemur, illius præce-
Eccleſ 32. pti memores: in hora ſurgendi non tetrices: vnaquæque hora,
hora eſt è peccato ſurgendi: cur igitur nos magis ac magis quo-
tidie

9 tidie irretimus? vt quis cadat, & vel in capite, vel in brachio, vel in alia corporis parte lædatur mirum non est, at vt post vulnus acceptum à chirurgo curari nolit, & se cubiculo aliquo serpentibus & venenosis animalibus pleno includat; hoc est admiratione, & miseratione dignum. Sed maior est sine vlla comparatione, stultitia, vt quis peccatorum vulneribus plenus Iesu Christi remedium recusetaccipere. Si rex literas ad te mitteret eius nomine subscriptas, vt quam primum ad se venires, velle enim se magnam tibi aliquam dignitatem dare; quòd si eo maturè non peruenires triremibus te statim esse condemnandum, quid nam obsecro hoc tibi iter impediret? quanam diligentia properares? cur igitur non eadem diligentia ad regem tuum Iesum Christum festinas, qui tot literis suo no- 10 mine suscriptio te quotidie vt summis te beneficijs ornet, accersit, ea pœna proposita, vt nisi dum tempus est peruenias in perpetuam gehennæ triremem damnandus sis? Sed dices si literas pater à Deo acciperem nulla interponeretur mora. Mali Christiani hæc responsio est, quia certum est te quotidie plurimas Dei literas accipere, quas statim ac legisti scindis aut eijcis, vt eas quibus nolumus respondere, nuntius autem qui eas attulit redit delusus: hæ literæ diuinæ sunt inspirationes, ab Angelis allatas, in quibus hæc ad te Deus secretò scribit. Recordare te Christianum esse; recordare quonam te pretio redemerim, recordare me crudelissimam crucis mortem subijsse, recordare regnum me tibi habere paratum, recordare me inferni & pœnarum Dominum esse, recordare 11 tandem omnia ista quæ te ditinent caduca esse & transitoria. O munde vt transis, ô inferne vt expectas, ô mors vt aduenis improuisa. Vides igitur frater quoties huiusmodi literas accipias, quibus nihil vt dixi respondes; & quod in eis Deus petit, (scilicet vitæ tuæ emendationem) de die in diem impudentissimè differs. O impudentem ergà Deum & Angelos qui ad Deum reuertũtur inanes quonam supplicio magna hæc punietur iniuria, qua vniuersalem rerum omnium Dominum afficis. Cũ descẽdisset Moyses cum tabulis, quas Dei digito scriptas habebat, eas ad radicem montis confregit, eò quòd populum vitulum adorare videret, & eum Dei literis indignum existimaret. Eodem modo Angelus ille, qui tibi à Deo custos est

Simile.

Exod. 32.

datus, in cælo (tanquam in monte Moyses) à Deo petit, vt ad te 12
literas scribat, hoc est, sanctas & pias inspirationes, quas secum è
cælo descendens adducens, timeo ne cùm te talem videat, illis
indignum existimet, & eas, tanquam Moyses, confringat; quæ
magna erit pœna: sed illa es & alia etiam maiori dignus. Quæ
cùm ita sint, obsecro vos Dei nomine fratres charissimi, ne salu-
tis vestræ remedium longiùs prorogetis; sed vna cum his regibus
iter aggrediamini.

Ecce Magi ab oriente venerunt. Veniunt quia Deus per stellam
Psalm. 126. eos vocauit aliter enim non venissent, & hoc est quod ait Dauid:
vanum est vobis ante lucem surgere; surgite postquam sederitis,
qui manducatis panẽ doloris. Antè quàm cælestis lux nos illumi
net nemo surgere potest, & vires omnes quas adhibebit inanes
sunt. Cur igitur si surgere nõ possũt, ait propheta; vt surgãt? quia 13
nimirũ impossibile est, vt Dei auxiliũ deficiat: quare cũ inspira
tiones, sermones, aduersitates, beneficia Dei sint, lux quę vos illu
minat surgite qui mãducatis panẽ doloris, scitote omnia ista pec
cata, quæ ad mundi mẽsam sedentes mãducatis, si homines estis
optimi rerũ ęstimatores, panẽ doloris futura aliquãdo esse. Si cui
sedẽti mẽsa aliqua suauissimis cibis instructa esset appositа: alius
autẽ euaginatũ teneret gladium, vt eũ statim ac cœnasset occide
ret; quã nã voluptatem infœlix ille ex ciborũ suauitate percipe-
ret? panem profecto doloris mãducaret. Heu si scires carnalis, aua
re, superbe quis nam sit cibus peccatum, quod vix consensu man
ducasti, cũ statim æternis gehennæ flãmis damnatus remanes, vt
illud doloris panẽ vocares? ò homo, stulte, & miser qui quod cor
pore breui tẽporis momento comedis, corpus vna & anima æter 14
nis pœnis persoluet. Expuite obsecro dilectissimi malos hos ci-
bos, & ad Iesu Christi mensam properate, ad prę̃sepium, ad san
ctissimæ virginis sinum, vbi vitę panem inuenietis.

Venerunt Hierosolymam dicentes vbi est qui natus est rex Iudæorũ. Mi-
ra profectò res: nascitur rex, & in stabulo nascitur, & pro thro-
no habet præsepium: huius autem rei causa est, quia vt vulgò di-
cere soletis [*Las penas que se dan por las culpas son para la camara del rey*]
quod verè adimpletum est in diuini huius regis cubiculo, quod
ex pœnis factum est originalis peccati, quæ sunt fames, fri-
gus, paupertas, nuditas, ac labores: quia nimirum voluit ipse
eas nostra causa susci pere, & in ijs nasci: vbi est qui natus est

rex?

15 rex? Statim Angelorum & hominum rex natus est, & adimple-
tum est quod Dauid tanto cum affectu petierat: da imperium *Psalm.* 85.
tuum puero tuo. Cur ô propheta imperium puero? Nonne
grandi alicui & forti dari melius erat qui nos ab hostium nostro
rum tueretur iniurijs? Noli (inquit) Domine imperium tuum su
perbis & inflatis dare, qui eos, qui illi seruiunt nulla alia re remu-
nerare solēt, quàm vna hac voce [*Tengolo en seruicio*] sed puero qui
quicquid ab eo petitur liberaliter dat, & qualibet re illi seruias
contentus est: ideò Domine peto à te, vt regem nobis des puerū:
nostra enim paupertas exigua illi munera offerre potest, eius au-
tē liberalitas quicquid ab eo petemus elargietur. En igitur puer
rex quem petebat Dauid, qui vel vna tantum lachryma & su-
spirio, nisi plura dare potest contentus erit. Magnam etiam so-
16 latij causam nobis hæc verba afferre debēt: quia si nascitur rex, &
noster est frater suas nobiscum diuitias communicare tenetur:
hoc significare voluit Diuus Paulus cū dixit: scimus autē quo-
niam diligentibus Deū omnia cooperantur in bonum; ijs qui se *Roma.* 8.
cundū propositū vocati sunt sancti: nā quos præsciuit & præde-
stinauit conformes fieri imaginis filij sui, vt sit ipse primogeni-
tus in multis fratribus. Tāta inquit Apostolus, ornauit Deus dig
nitate eos à quibus se diligi nouit & qui æterna sua misericor-
dia diuinæ voluntatis decreto vocati sunt sancti; hoc est voca-
ti sunt ad sanctitatem, vt omnia illis & prospera & aduersa,
& virtutes, & peccata ex Dei ordinatione cooperentur in bonū;
eò quod eos ante tempora secularia (quia eos prædestinauit)
præsciuit & definiuit futuros esse, & in hac vita & in gloria con-
17 formes filio suo; qui est imago eius inuisibilis, vt sit ipse pri-
mogenitus in multis fratribus. Et quamuis diuino huic primoge
nito, vt homini multa sint concessa priuilegia, scilicet vt sanctis-
sima eius anima, in suæ creationis instanti antè omnes glorioſa
esset, vt primus omniū sine peccato conciperetur, primus qui ad
immortalitatem resurgeret, primus qui ad cælos ascenderet ni-
hilominus tamen nos qui eius fratres sumus, quandam cum eo
similitudinem habere eius virtutum imitatione debemus; sed
vt illis similes fiamus; ille vt primogenitus opem nobis fer-
re debet, vt fratribus; quandoquidem æternus pater præsciuit
& definiuit nos conformes fieri imaginis filij eius. Hoc autem
omne ait D. Paulus à diuino prędestinatione, procedere secundū

propositum diuinæ voluntatis, ait enim quos præsciuit, & præ 18
destinauit, vbi illa dictio, &, non est copulatiua, sed causalis;
hoc est, quos præsciuit, quia prædestinauit. Esse autem prædesti-
nationem bonorum omnium fontem, paulò pòst magis declarat
his verbis, quos autem prædestinauit, hos & vocauit, & quos vo-
cauit, hos & iustificauit, quos autem iustificauit illos & magnifi-
cauit: non solùm in cælesti gloria, sed in hac etiã vita: ex quibus
diuinæ prædestinationis effectibus sequitur quòd nemo vnquã
Dei amicos cœlestis gloriæ corona priuare poterit: & ideò addit;
si Deus pro nobis, quis contra nos? & cum alia prædestina-
torum beneficia retulisset concludit, quis ergo nos separabit
à charitate Christi? ideſt, cùm tantum Deo debeamus, quid
nos ad peccandum incitare poterit, certus (inquit) sum quod
nulla creatura poterit nos separare à charitate Christi, quæ est 19
in Christo Iesu, ideſt, quam nobis meruit Christus Iesus. Di-
D. Hiero. ad Gelasium. q. 9. uus Hieronymus vbi nos legimus certus sum, vertit confido
quod optimè quadrat, nam dese & de cæteris Apostolis loquens
Apostolus, potuit quidem dicere certus sum, at verò de alijs
Christianis satis est si dicat confido. Intellexistis fratres quo-
modo diuinus hic rex est primogenitus in multis fratribus, quòd
si eius fratribus omnia cooperantur in bonum, quia ex ipsis-
met peccatis maioris humilitatis & curæ occasionem desu-
munt, quantò maiora bona ex hoc beneficio colligent regem
habere Iesum Christum, qui eorum frater est primogenitus, &
ideò eos tanquam primogenitus alere & rebus omnibus neces-
Esai. 9. sarijs instruere debet? & ita dixit Esaias, factus est principa-
tus super humerum eius: reges plurimi & principes sua regna 20
& principatus infra pedes habent vt eos premant & nouis quo-
Simile. tidie tributis & oneribus conculcent. Porca filios suos ab omniũ
belluarum iniurijs, quamuis feræ & crudeles sint, defendit, ita vt
lupis & vrsis se pro eorũ defensione opponat, sed postea ipsamet
eos discerpit & vorat, ita etiam nonnulli sunt principes, qui sub
ditos suos ab externis hostibus defendũt, sed ipsimet eos lacerãt
& vorant; crudelius autẽ est à propria matre, quã ab alia bestia ex
Esai. 1. tranea lacerari. De his conquerebatur Deus dicens: principes tui
infideles, socij furũ, omnes diligunt munera, sequũtur retributio
nes. At verò cęlestis hic rex non est huiusmodi, sed principatus
eius super humerũ eius, vt nos scilicet; extollat. Nãcũ quis rẽ ali-

quam

21 quam in sublimi loco positam videre, aut assequi optat, neque perse hoc potest eò quòd pusillo sit corpore, alius suos illi humeros supponit, vt ita quod optat videre & assequi possit. Optabãt homines altissimi maiestatẽ videre, & cælestis gloriæ diuitias assequi, sed tam exiguis eorũ meritis perse ipsi non poterant, & ita eos cæli rex Iesus Christus humeris suis imposuit, idest, meritis virtutis & potentiæ suæ; & ita eã quã optabãt gloriã assequũtur. Benedictus & glorificatus sit talis rex: beatus ille, qui ei se ex toto corde subijcit. Hic erat rex quem genus humanũ optabat & eius nomine Esaias petebat dicens: emitte agnum Domine dominatorem terræ: da nobis Domine regem & principem qui non sit lupus, & nos, vt aliqui terræ principes deuoret, sed agnus vt nostrum sit sacrificium, & nos suo sanguine redimat. *simile.1.* *Esai.16.*

22 *Audiens autem Herodes rex turbatus est.* Turbato rege turbatur Hierosolyma: hæc est subditorum consuetudo, vt principes suos tam in bono quam in malo imitentur, & ideo qui alijs imperant plurimũ cauere debent, ne eos suo deprauent exẽplo. Res est animaduersione digna quod cũ scriberet Moyses mũdi creationẽ & in ea nõnulla quę tanti momenti esse videbãtur, vt est Angelorũ creatio, tamen nullã de ea mẽtionem fecit: quòd non temerè, sed diuina prouidentia factum est, ne malorum Angelorum lapsus scriberetur, ex quo homines ad malum proni dicere potuissent; quid mirum nos qui ex infirma carne constamus peccare, si angeli qui spirituales sunt ita peccarunt. O quanta hîc deplorãdi daretur materia, si vero & perfecto amore Deum prosequeremur, & proximos cùm à principibus & optimatibus tot libidinum, ludo-

23 rum dissensionum & aliorum scelerum subditis exẽpla præberi videamus. Iusit Deus Moysi fac tibi duas tubas argẽteas ductiles, quibus conuocare possis multitudinẽ quando mouenda sunt castra: si semel clanxeris venient ad te principes & capita multitudinis Israel: hoc etiam fieri hodie vult Deus, & quod tunc figura ostendebatur adimpleri nam cum Christiani exercitus tubæ, quæ sunt diuini verbi prædicatores cælestis suæ doctrinæ sono cecinerint, optimates & capita populorum priùs conuenire iubet, vt cætera populi multitudo eos sequatur duces. Sed heu dolor in vitijs eos præire video, in virtute verò vltimos esse, de Magis Pharaonis legitur omnes eorum vires in eo positas fuisse vt pœnarum mala quæ Moyses Dei virtute faciebat augere *Nume.10.* *Exod.8.*

quidem posſent, tollere autem non posſent: plures ranas & plus sanguinis faciebant, tollere autem minimè poterant: ita & plurimi nunc sunt ex magnatibus, qui prauo suo exemplo ad culpę mala facienda adiumento esse posſunt, vires autem non habent, vt ea tollant; quia effæminati sunt, & infirmi ad bonum. 24

Sed quæro ô Christe vera lux & vere animarum magister quandoquidem tres istos reges docuisti vt te natum quærerent, non ne melius fuisset eos in Bethlehem recta via deducere quam stellam illis occultare vt necessario ad vrbem Hierusalem veniendum esset: hoc modo enim neque se mortis periculo exposuissent, non turbatus esset Herodes, non occisi pueri, non tu in Ægyptum vna cum matre fugisses. O admirabilia Dei artificia, quæ, vt iusti labores & persequutiones patiantur excogitat, vt maiores assequantur coronas. Eunti in Bethlehem, quæ domum panis significat & beatitudinis typus est vbi beati Deo satiantur, per labores & pericula Hierusalem transeundum est. 25

Esai. 1.

Prædicens Esaias Hebræorum persequutiones, visio (inquit) Esaiæ si quam vidit super Iudam & Hierusalem vbi septuaginta interpretes transtulerunt, visio Esaiæ, quam vidit contra Iudam & Hierusalem, quo significatur quod persequutiones illæ quas quis impatienter fert, & quibus durior & deterior efficitur, dicuntur venire super eum; quia ijs se opprimi sinit & hæ tantum persequutiones contra illum esse, qui eas patitur dici posſunt: illæ enim quas patienter quis tolerat non cadunt supra illum, imo ille superior remanet: persequutiones autem pedibus subiectæ tanquam scalæ illi sunt, per quas ad maiora merita & maiorem gloriæ coronam ascendit, & ideò hæ contra illum esse dici non posſunt, sed in eius potius vtilitatem; & quia Hebræi Dei flagellis deteriores facti sunt, ideò nostra translatio ait, visio Esaiæ quam vidit super Iudam, septuaginta verum interpretum translatio, contra Iudam. Hac de causa voluit Dominus, vt sancti hi viri per Hierusalem transirent, ex quo plurimæ persequutiones, & illis & alijs Dei seruis sunt consequutæ. 26

Turbatus igitur rex est, & statim sanctissimo puero mortẽ machinari cœpit, timens ne cum grandior factus esset sibi regnũ adimeret, quare, *Congregans omnes principes sacerdotum & scribas populi sciscitabatur ab eis vbi Christus nasceretur.* Ponderat hoc loco D. Ber-

Bernardus.

nar-

27 nardus simile huic tyrãnidẽ contingere solere in nonnullis cõgre-
gationibus, quãuis ex iustis & sanctis cõstent in quibus nõnulli
ita tyrãnicè vsurpant imperiũ, vt cęteros quos virtute preditos vi
dent ad nullũ dignitatis gradũ sinant ascendere, ne eos corrigere
possint & quod indignè possidẽt adimere. Hac de causa Pharao *Exod. 1.*
iussisse legitur, vt Hebręorũ masculos interficerent, fęminis autẽ
parcerent, quia illos ne sibi regnũ grandiores facti adimerent, me
tuebat, à fæminis autẽ nullum esse metuendum periculũ sciebat:
ita etiam tyrãni & ambitiosi perfectos in virtute viros viuere nõ
sinunt, ne suæ voluntati aucti dignitate repugnent, effæminatis
tantum & infirmis fauent quia eos nihil metuunt.

At illi dixerũt ei in Bethlehem Iudæ, sic enim scriptum est per prophetã:
& tu Bethlehẽ terra Iuda, nequaquam minima es in principibus Iuda, ex te
28 *enim exiet, qui regat populũ meũ Israel.* Hæc verba sunt prophetæ Mi *Mich. 5.*
chææ. Sed attendite sacerdotũ & scribarum malitia qui prophe-
tiã detruncarũt, & ea tantũ dixerunt quæ regi grata esse futura in
telligebant: nam immediatè ait de hoc cælesti duce propheta: &
egressus est ab initio à diebus æternitatis. Hæc malitiosè tacue-
rũt: vbi manifestè Messiã verũ & æternũ Deum futurum esse af-
firmat, fortè enim visum est maiorẽ hoc esse posse turbationis cau
sam. Idem prorsus his temporibus plurimi regum & principum
consiliarij prestare solent, qui ea tantũ dicunt, quæ principis au-
ribus non ingrata futura esse putant: quapropter consulo vos di-
lectissimi, vt nunquam eos rerum vestrarũ consiliarios adhibeatis,
qui vobis indigent: nam necessitas efficiet, vt non quæ conue
niunt, sed quę vobis grata sunt dicant. Hoc earũ auium exemplo
29 probari potest quos ficedulas appellamus, illæ enim dum pro-
pria manu alimus breui temporis spatio quæcumque volu-
mus verba cãtu exprimere discunt: & Iesus & sancta Maria opti
mè & expeditè cùm volumus pronunciant: quod si eas libe-
ras emittitis neque vt anteà alitis, dum per tecta volant profe-
ctò nec Iesus dicunt nec Sancta Maria. Huiusmodi sunt consi
liarij quos alimus, nam tanquam aues illæ, ea tantum verba quæ
vobis grata esse didicerunt loquuntur: homo verò liber qui te
non indiget si etiam virtute præditus sit, liberè, quod verum
esse sentit exponit. Magna igitur horum est malitia, qui si ea
quæ sequuntur dixissent forsitan infœlici huic tyrãno profuis-
sent, aut saltem quod illi debebant præstitissent. Per Malachiam *Mal. 2.*

ait Deus; labia sacerdotis custodiũt scientiam, & legem requirẽt 30
ex ore eius, quia Angelus Domini exercituum est: sed cũ isti nõ
Domini, sed Sathanæ Angeli essent, non omnem quam sciebãt
veritatem exposuerunt. O iuris periti quantũ hac in re peccatis,
qui si litis initio, veritatẽ quã sentitis libere diceretis neq; litigan
tes tantum in lites insumerent, neq; vos animas vestras condem-
naretis. Sed cùm vestrum aliqui diuitias tantum accumulare fi-
nem sibi propositũ habeant, nihil de veritate curãt quã maximo
cum scelere occultatis legibus vos regi dictitantes, sed si legum
normã sequeremini, profectò eas ad eũ quem vultis sensum non
ita detorqueretis, ex ijsdem verbis contrarios sensus eliciẽtes, vt
ex eadem campana diuersi eliciuntur soni, vnus quidem pro vi-
Sapi. 1. uis, alter pro mortuis. Quòd si Sapiens dicit; os quod mentitur
occidit animam; quid faciet ille, qui res loquitur, quæ tanto sunt 31
proximis detrimento, vt scribæ & sacerdotes, qui causa fuerunt
vt ex ea scriptura, quam illi citarunt moueretur Herodes ad
innocentes pueros occidendos: ita etiam interdum iuris pe-
riti causa sunt (legis alicuius textu male adducto) vt quis pro-
ximo suo innocenti vitam adimat, bona quibus ille alebatur eri-
piens. Huc humana malitia deuenit, vt legibus tam diuinis, quã
humanis ad suas iniustitias comprobandas abutantur. Hoc mo-
1. Reg. 24. do serui Dauid ei, vt Saul in antro occideret persuadebant, Dei
vtentes testimonio his verbis: eccè dies, de qua loquutus est Do-
minus ad te, ego tradam tibi inimicum tuum, vt facias ei sicut pla
cuerit. Quæ verba melius Dauid intellexit, quem posteà vestem
tantum secasse pœnitebat.

Tunc Herodes clàm vocatis Magis dixit: ite & interrogate diligen- 32
ter de puero. Noluit puerum regem appellare, vt illi appellaue-
rant: eos enim quos odio prosequimur, nullo appellare solemus
honore. Sed hominis admiror stultitiam: partem enim prophe
tiæ, in qua nasciturum esse in Bethlehẽ dicebatur, credidit, aliam
verò partẽ ab eo, scilicet, populũ Israel regi debere non credidit.
Fidẽ ei præstitit quod sibi prodesse videbat, ei verò quod ei noce
re poterat nullã habuit fidẽ: difficile enim omnino est ea quæ cu
piditati & appetitui repugnant, credere & ita si quis vos de mor-
tis incertitudine monet, & posse vos in ipso ætatis flore facillimè
mori, hoc quod appetitui vestro repugnat, persuaderi vobis mi-
nime potest. Admirationẽ etiam hoc loco parit cur scribæ illi &

sacer-

33 sacerdotes, cùm parum Bethlehem distaret vna cum Regibus eò profecti non sint, cum præsertim de stella illa admirabili audissent. Quã verè in eorũ vituperationẽ, & Magorum laudẽ dictũ est. Populus quẽ non cognoui seruiuit mihi, in auditu auris obediuit mihi: filij alieni mẽtiti sunt mihi, filij alieni inueterati sunt, & claudicauerũt à semitis suis. O filij alieni dæmonis filij, qui ea qua præditi estis scientia abutimini. Optãs Dauid aquã ex cisterna Bethlehẽ bibere, & pro ea suspirãs dixit. O si quis mihi daret potũ, de cisterna quę est in Bethlehẽ. Sed cũ aquã illi ex ea cisterna adductã præberẽt, bibere noluit, sed statim effudit. Ita etiã Iudæi filij Dei aduentũ optauerũt, & pro eo sæpissime suspirarũt, sed venientẽ recipere noluerũt. Imò preciosissimũ eius sanguinẽ crudelissime effuderũt. O cæcitas diabolica, neminẽ in vrbe Hie
34 rusalẽ extitisse qui miraculi nouitatẽ à Regibus audiẽs, num hoc verũ esset, scire voluerit, cũ præcipuè vt dixi Bethlehẽ non lõgè distaret, & hunc Regẽ quem natũ iam esse audiebãt per tot annos expectassent. Ex hoc profecto intelligere potestis, quò demẽtiæ populus ille dęmonis arte deuenisset, & quã deprauata esset ciuitas illa quæ olim tanta sanctitate floruerat. Merito de ea cõquerebatur Isaias dicẽs. Quomodo facta est meretrix ciuitas fidelis plena iudicij? Iustitia habitauit in ea, nunc autẽ homicidæ: argentũ tuũ versum est in scoriã. Vbi nos legimus iustitia habitauit in ea, D. Hieronymus transtulit, iustitia requieuit in ea: & septuaginta interpretes: iustitia dormiuit in ea: hæc enim omnia vox Hebręa significat, scilicet, quã fortes in ea ciuitate egerat radices, virtus & sanctitas, in qua ita quiescebat & dormiebat iustitia, vt nihil de
35 discessione cogitaret: & tamen eam Hebræorũ peruersitas, vt ex hoc loco patet deiecit. Hoc etiã Hieremias, Dei nomine cõminatur dicẽs. Omnis lagũcula implebitur vino, & magis se declarans addit: ecce ego implebo omnes habitatores terræ huius, & Reges, & Sacerdotes & Prophetas, & omnes habitatores Hierusalem ebrietate. O verba horrore plena, si diligenter expendũntur, inter maiora diuinæ iustitiæ supplicia, hoc esse solet, omnes vnius regni, vel ciuitatis homines vniuersali quadam ignorantia excæcare, vt omnes peccent, neque vitæ & morum suorum deprauationẽ, quadã quasi ebrietate impediti cognoscant. O Deus maiestatis infinitæ hanc obsecro à nobis ebrietatẽ auerte: omnes enim fere hodie tam ebrios, & tam erroris sui ignaros animaduer

Psal. 17.

2. Reg. 23.

Isai. 1.

D. Hieron.

Hiere. 13.

to, vt magna animi cõmiseratione, motus facere nõ possim quin 36
ad te clamem. Quod si qui sunt dilectissimi qui ad hanc ebrietatẽ
& insaniam nondũ deuenerunt caute viuant, & diuini auxilij fa-
uorem humiliter petant, ne se in eam, vt cæteri prolabi sinat. Qui
Ioel. 1. vero ebrij iam sunt audiant Dei voces per prophetam Ioel cla-
mantis, expergiscimini ebrij, & flete & vlulate.

Qui cùm audissent Regem abierunt: & cùm rursus stella apparuisset
ea duce peruenerunt Bethlehẽ, vbi *inuenerunt puerum cũ Maria ma-*
tre eius. Quo nam stupore eorum animos perculsos esse existima
tis, cùm Deum ipsum in stabulo natum viderunt? Audite quid
Psal. 47. hac de re dixerit Dauid. Reges (inquit) terræ congregati sunt, cõ-
uenerunt in vnum: quia simul venerunt, & ad eundẽ finem: ideò
ait, conuenerunt in vnum. Addit, ipsi videntes sic admirati sunt,
conturbati sunt, cõmoti sunt, tremor apprehendit eos. *Et procidẽ-* 37
tes adorauerũt eum, & apertis thesauris suis, &c. Ex ijs rebus quæ plu
ris in suis regnis æstimabantur adduxerant dona, quæ supremo
Gene. 43. Regi offerrent: ita dixit Iacob filijs suis sumite de optimis terræ
frugibus in vasis vestris, & deferte viro munera. Ipsis etiam ho-
minibus meliora offerre solemus, quanto æquius est hoc cũ Deo
præstari? Sed tanta hominum malitia est, vt Deo semper deterio-
ra offerant, vitæ quidem senectutẽ, diei horas inutiles, & tempo-
ralibus negocijs non impeditas, vestium eas quæ vetustate vel
longo vsu detritæ prodesse non possunt, panum duriores, filio-
rum quos vel ob ingenij tarditatem, vel ob malam corporis habi
Mala. 1. tudinem mundus reijcit, hos dicatis Ecclesiæ. Attẽdite quid per
Malachiam dicat Deus. Maledictus dolosus, qui habet in grege
suo masculum, & votum faciens immolat debile Domino, quia 38
Rex magnus ego, dicit Dominus exercituũ, & nomen meũ hor
ribile in gentibus. Nõne auditis eos maledictos appellari, qui de
teriora offerunt, cùm ille cui offeruntur Deus sit, Rex magnus &
potens. Cùm igitur aliquid Deo offerre vultis, horum verborum
recordamini, Rex magnus ego, dicit Dominus, & nomen meum
horribile, vt meliora puro cordis affectu illi offerentes, eius
hic gratiam consequamini, qua acquiritur gloria.

Ad quam nos perducat Iesus Mariæ
filius. Amen.

In

In eadem die Epiphaniæ Domini

CONCIO TERTIA.

Cum natus esset Iesus in Bethlehem Iudæ in diebus Herodis Regis, &c. Matthæi. 2

1 2 MAgna cumlætitia sacrũ hunc diem nostra mater Ecclesia celebrat, quia in eo admirabilis Dei humanati manifestatio facta est: quod singulare fuit erga nos beneficium. Quid enim thesaurus absconditus tibi prodesset, si quonam lateat loco ignoras? Et ita ait Ecclesiasticus. Sapientia absconsa, & thesaurus inuisus: quæ vti litas in vtrisque? Parum Deum hominem fieri profuisset, quamuis preciosissimus sit thesaurus si ignotus fuisset. Cõficit sibi mulier aliqua stromata reticulata, hoc est, [*Paños de pared de red*,] in quibus aues quam plurimas, animalia diuersa, diuersas arbores acu artificiosè pingit. Sed si nudo parieti apponantur artificium, quod in ijs est vix apparet, quod si purpuræ super imponatur, nihil erit, quod optime dignosci non possit. Ita etiam dicere possumus misericordiam, benignitatem, clementiam, & iustitiam Dei, esse quidem ex se infinitæ perfectionis, sed ab hominibus in operibus creationis non ita exacte cognoscebantur, donec hæc ipsa diuina attributa infinitæ verbi essentiæ consubstantialia, vnà cum ea in hac sanctissimæ humanitatis purpura posita sunt, quam verbum diuinum hypostatica, & personali vnione recepit: & ita homo factum, & in stabulo Bethlehem natum, se statim manifestare voluit, & tunc vt Diuus Paulus ait, Apparuit benignitas, & humanitas Saluatoris nostri. Primum se manifestauit pastoribus, hodie vero Gentilibus. Pastoribus se Hebræorum manifestauit, non optimatibus, & potentibus: significans singulare hoc redemptionis beneficium infimis tantum Hebræorum vtile futurum esse, cæteros autem in peccatorum suorum pœnam esse

Eccles. 20. *simile.* 3 *ad Titum. 3.*

in

Rom. 9 in misera illa infidelitate remansuros. Hoc D. Paulus affirmat 4
Isaiam citans his verbis. Isaias autem clamat pro Israel, si fuerit
numerus filiorum Israel tanquam arena maris, reliquiæ saluæ
fient, verbum enim consummans, & abbreuians in æquitate,
quia verbum breuiatum faciet Dominus super terram. Reli-
quiæ eo in loco ait, metaphora à mensa aliqua desumpta, om-
ni ciborum referta genere, ex quibus quæ supersunt, reliquias
certum est minoris esse quantitatis, quàm ipsos cibos qui erant
appositi. His igitur reliquijs comparantur eo loco filij Israel, qui
saluari debent, & cæteris omnibus cibis eos qui damnandi sunt,
quos innumerabiles esse ait tanquam arenas maris: quare quem-
admodum posteà quam inuitati cœnarunt colligit quis hinc in-
de micas, quæ exigui valoris esse videntur: ita etiam Deus qui
animarum salutem tanquam cibum expedit hinc vnum inde 5
alium colliget, cæteros vero omnes dæmonum esca fient. Ait au
tem hic D. Paulus eos Deum esse conuersurum per verbum Euã
gelicum, quod vocatur verbũ consummans, hoc est, hominẽ per
ducens ad perfectionem, & abbreuiãs, quia sacrum Euangelium
est veteris legis summa & breuiarium. Addit in æquitate, quia
quicquid in eo iubetur æquum est, iustum & rationi maxime cõ
ueniens. Magnas hic laudes Euãgelio Spiritus sanctus tribuit, ex
quo magnum quoddam mysterium intelligetis. Nam Isaias ca-
Isai 9. pite nono, vbi Christi redẽptoris nostri, nomina referuntur his
verbis. Vocabitur nomen eius admirabilis, consiliarius, Deus for
tis, pater futuri sæculi, & princeps pacis. Septuaginta interpretes
horum omniũ nominum loco transtulerunt, vocabitur nomen
eius magni consilij nuntius, tanquam significantes, quòd qui ta- 6
lem legẽ & tale Euangelium hominibus dedit erat Deus, Deus
fortis, Princeps pacis, & pater futuri sæculi. Ex Gẽtilibus autem
sapientes & potentes, vt se manifestaret elegit: vt significaret
quod optima & præcipua populi Gentilis pars diuini huius my
Iudi. 6 sterij fidem receptura erat. Nunciauit Deus Gedeoni per Ange-
lum, Madianitas eum esse superaturum, qui hoc ab eo sibi dari
victoriæ signum postulauit, vt lanę vellus quod in area poneret,
cælesti aqua ita irroraret, vt terra circunstans sicca remaneret.
Concesit ei Deus quod postulauerat, & cùm ita factum esset
expressit Gedeon vellus, & iterum Deum ne sibi irascereturro-
gauit, vt aliud sibi signũ daret, se vellus in eodem loco positurum
esse

7 esse: & si mane siccum esset vellus, terra vero omnis rore made-
ret certum se de victoria futurum esse: & ita, vt petijt factum est.
Magnum hic latet mysterium, non enim credendum est Gedeo
nem fidem Angelo nõ præstitisse, neque Deum tentare his peti
tionibus voluisse, qui præceperat, Nõ tentabis Dominum Deũ *Deut. 6*
tuum: & Diuus Paulus. Gedeonem inter sanctos veteris testa- *Hebr. 11.*
menti enumerat. Quin etiam si Deum tentare voluisset, ea à Deo
non impetrasset, aliquod igitur mysterium latere dicendum est.
Hoc igitur Hebræi populi reprobationem præfiguratam esse di
co, & Gentilis receptionem, vellus enim Hebræus est populus,
qui primum diuina gratiæ aqua irroratus fuit, & pluribus alijs cę
lestibus donis, sed hoc vellus ingratitudine maiori ex parte ex-
aruit, & Gentilium terra rore fuit aspersa, & hoc trium horum
8 Regum significauit aduentus, qui cælestia dona à diuina manu
hodierna die receperunt. Neque solum in hoc benignitatem
suam, & misericordiam, verum etiam suam omnipotentiam
ostendit. Optat Rex aliquis aut Princeps publicum aliquem *Simile.*
mercatum libere nulla personæ suæ, & dignitatis habita ratio-
ne spectare: libere omnes alloqui, & quicquid in eo fit diligen-
ter aspicere: sed quia hoc Regijs vestibus, regio comitatu, & pom
pa præstari non posset, pretiosis illis vestibus rudes & pastora-
les superimponit, faciem quoque ne agnosci possit contegit,
& ita libere quocunque vult ignotus perambulat. Sed tamen
si attente manus inspicitis non rustici, & pastoris, sed Princi-
pis manus esse videbitis, candidæ enim sunt, & delicatæ: si ver-
ba etiam attenditis, aulam & palatium redolere videbuntur:
quin etiam interdum aurum aut sericum aliqua apparere in-
9 ter rudes vestes videbitis, & huiusmodi alia signa dari, ex qui-
bus personæ dignitas agnosci possit. Eodem modo Dei filius
Princeps pacis, cum per hunc mundi mercatum deambulare
vellet, & electorum suorum animas emere, quia diuinæ maie-
stati derogari aliquo modo videbatur, cum peccatoribus con-
uersari, cum Publicanis publice manducare, quin etiam seip-
sum illis offerre, vt cum Zachæo fecisse legitur: ideo diuinita-
tem suam rudi & vili naturæ nostræ veste contexit, habitu in-
uentus vt homo: ita vt in præsepio positus ploraus, circunciso-
nem recipiens, in Ægyptũ fugiens, purus homo videretur: quod
si manus quæ sunt admirabilia eius opera spectasses, ab Angelis
laudari

laudari hymnis & canticis, à Regibus orientis adorari, mortuos 10
resuscitare, hæ manus principis erant, non rustici, Dei, non hominis, opera: hominum cogitationes cognoscere, populos suspensos tenere in verbis gratiæ eius quæ procedebãt de ore eius, sublimem doctrinam prædicare, nullo humanæ disciplinæ auxilio, ventis, morbis, Dæmonibus imperare & morti, non humana hæc erat lingua, sed diuina, & immortalis: in transfiguratione autem inter viles humanitatis nostræ vestes animæ gloria quæ ex diuinitatis visione procedebat in corpore vbi latebat emicuit.

Ait igitur Sanctum Euangelium. *Cùm natus esset Iesus, ecce Magi ab Oriente venerunt Hierosolymam dicentes, Vbi est qui natus est Rex Iudæorum?* O viri prudentissimi, cur non alium ibi esse Regem consideratis, qui si alium vos Iudæorum Regem nominare au- 11
diet præter se occidi vos imperabit? O fortitudinem admirabilem quantum in anima potes Dei impulsu & motu, vt nihil timeas, vt nullo periculo deterreris: tales debent esse iusti, Christum enim Dei filium secretò & publice, ore, corde, & operibus confiteri debent, & se mortis periculo, si necesse est, exponere. Plurimi hoc iter incipiunt, sed regnare Herodem audientes, antequam eius aspectum videant, reuertuntur: si timidos se appellari audiant, & illatam sibi iniuriam timore ignoscere, vel in sumptibus ob auaritiam non humilitatem parcos esse, statim ab incepta virtutis via reuocantur. O effœminati, & timidi, quid si corpori nudatos enses obijcerent, vt peccatum aliquod committeretis, quàm facile assentiremini qui tam leui de causa Deo terga vertitis? Similes isti sunt illis de quibus Di- 12
Ioan.12 uus Ioannes ait. Veruntamen ex Principibus multi crediderunt in eum, sed propter Pharisæos non confitebantur, vt de Synagoga non eijcerentur: dilexerũt enim gloriam hominum, magis quàm gloriam Dei. Nolite obsecro dilectissimi ex eorum numero esse, sed per omnia quamuis vitæ ipsius periculo fiat horum Regum imitatione quod semel incepistis ad exitum animose perducite. Deo seruire, humiles esse, non iurare, non superfluos sumptus facere, in his omnibus verum honorem consistere existimate, & vt hæc præstare possitis à Deo humiliter petite, vt vos cæsti moueat impulsu, vt hos Reges mouit. Frigebat aliquando feruentissimus ille Hieremiæ spiritus,

& à

13 & à populo derisus nolle se amplius Dei nomine prædicare *Hier.20*
aiebat, factus sum (inquit) in derisum tota die, omnes subsannabant me, quia iam olim loquor vociferans iniquitatem, & vastitatem clamito, & factus est mihi sermo Domini in opprobrium, & in derisum tota die, & dixi, non recordabor eius, neque loquar vltra in nomine illius. Sed audite vt frigus illud, & torpor diuino sit igne sublatus: subdit enim, & factus est in corde meo quasi ignis æstuans, claususque in ossibus meis, & defeci, ferre non sustinens. O vtinam corda vestra hic idem ignis exureret, statim enim omni timore depositio animi qui nunc iacent abiecti excitarentur, & nihil est tam difficile, & periculosum quod non magna cum alacritate susciperent, vt sancto Prophetæ contigit, qui statim ait, audiui contumelias
14 multorum, & terrorem in circuitu, qui dicebant: persequamur eum, & prævaleamus aduersus eum, & consequamur vltionem ex eo: sed num huiusmodi minis deterrebatur? Minime, imò lætus dicebat: Dominus mecum est tanquam bellator fortis, & tali munitus auxilio cur timebo? Idem venerabiles hos viros dixisse credo: & ideo audacter interrogabant, *Vbi est qui natus est Rex Iudæorum?* Mirum est Reges sapientissimos de Christo saluatore in tyranni aula, & palatio interrogare, de Deo in Regis palatio interrogatis? Si noua vestium genera vanitatis causa excogitata videre vultis, si murmurationes, adulationes, irrisiones, & alia huiusmodi audire quam plurimos ibi inuenietis magistros, de Deo vero, nihil ibi agitur, neque quis ille sit scitur. O quam vere de ijs dicere possumus, quod Eccle- *Eccles.29*
15 siasticus dixit. Quamuis dere diuersa: domus protegens turpitudinem.

Audiens autem Herodes Rex turbatus est. Malus quem mala conscientia torquet quacumque re turbatur: & ita minatus est Moyses Dei nomine illis qui datam legem fregerunt, his verbis: ter- *Leui.26*
rebit eos sonitus folij volantis, & ita fugient quasi gladium. O quanta exaggeratio, folij volantis sonitu peccatores ita inquit deterrebit, acsi imminentem capiti gladium viderent: idem etiam sanctus Iob plurimum exaggerat dicens: sonitus terroris sem- *Iob.11.*
per in auribus impij, & cũ pax sit, ille semper insidias suspicatur, vt impio huic Herodi contingit, qui cælesti pace perturbatur, nam quãuis Angeli pacem in terra hominibus cecinerunt, tamẽ addi-

addiderunt bonæ voluntatis, quia his tantum redemptoris ortus 16
pacem attulit, malæ vero volũtatis hominibus eorum culpa ma-
ioris fuit inquietudinis, & perturbationis occasio: iusti enim quã
Psal. 118 uis semper dicere possint illud Psalmistæ. Ambulabam in latitu
dine, quia mandata tua exquisiui: hoc est ex mãdatis tuis magna
est mihi in aduersitatibus magnanimitas consequuta: ita vt nul-
lum sit infortunium, quod animus meus capere non possit, quã-
uis inquam hoc iusti omni tempore dicere possint, in maiorũ ta-
men festiuitatum celebratione maiorem in se pacem & quietem
sentire solent: mali verò plus perturbantur vt experientia vide-
mus: tam enim inquieti sunt sacris his diebus, vt nunquam in eo
dem voluptatis genere quiescere possint, sed noua semper die &
Psal. 100 nocte oblectamenta quærant: ita vt de illis illud dici possit: tur-
bati sunt & moti sunt sicut ebrius: & omnis sapientia eorum de- 17
uorata est.

Turbatus est igitur Herodes: & ex turbatione puerum occidendi desiderium natum est. Idem à vobis quærere vellem, vbi est qui natus est rex Iudæorum? quomodo vos quoque turbaremini, & ex turbatione non occidendi puerum desiderium nasceretur, sed illi omni studio, & diligentia seruiendi. Dicite igitur, vbi est qui natus est rex Iudæorum? Profectò hæc interrogatio magnum no bis timorem deberet incutere, cùm nullum in cordibus nostris ve stigium appareat ex quo Regẽ nostrum natũ ibi esse dignosci pos
Iob. 28. sit. Interrogat Iob. Sapiẽtia vbi inuenitur? & inter alia in quibus eo loco respondit, non inueniri, ait in terra suauiter viuentium: aby ssus dicit, non est in me, & mare loquitur, non est mecum: quod magnæ nobis tristitiæ causa esse debet, quandoquidẽ non 18
inuenitur Deus in vita voluptatibus, & lasciuijs plena, neque in Aby sso, ideſt, malitioso qui cor habet profundum, neque in mari tempestatibus agitato, ideſt, in homine ira, odio, impatien-
tia, & vltionis cupiditate æstuãte. Ex quo sequitur in pluribus no strũ hunc regẽ natũ non esse, cùm fere omnis inter eos de quibus Propheta hic loquitur enumerari possimus: cur igitur non turba mur cum quæri audimus, Vbi est qui natus est rex Iudæorum?

Neque vero Herodem tantum turbatum esse sanctus Euange lista ait, verum etiam omnem Hierosolymam cum illo. O infœ-
lices Hebræi cur tam lætis nũtijs perturbamini? cùm gratias Deo agere deberetis, qui ab his regibus eos vobis afferri voluit.

Prædi-

19 Prædicens Isaias diuinum hoc mysterium, cùm dixisset, ambulabunt gentes in lumine tuo & Reges in splendore ortus tui subdidit: leua in circuitu oculos tuos & vide, omnes isti congregati sunt, venerunt tibi: quasi diceret, lętare, nam in tuam vtilitatem hi Reges venerunt noli turbari. Ait prætereà: dilatabitur cor tuum quando fortitudo gentium venerit tibi inundatio camelorum operiet te, dromedarij Madian & Epha. Fortitudinem gentium vocat hos Reges, quia regni alicuius aut Reipublicæ vires, & nerui sunt sapientes, dilatabitur (inquit) cor tuum, quin ad te venire videtis, quasi tacitè eam reprehenderet, eò quòd tunc cum lætari deberet turbaretur. Sed quæ nam vtilitas ex hoc Regum aduentu nasci Hebræis poterat? Magna profecto, quandoquidem quod tantopere diu optauerant adimpletum esse nunciarunt, & eos suo exemplo incitabant, vt vnà etiam natum Regem quærerent, quem ipsi tanto labore, & periculo procul à patria quærerent. Meritò igitur ait Spiritus sanctus, venerunt tibi, magnæ enim vtilitatis esse solent huiusmodi exemplа illustria & præclara, in libro Iosue dicitur, quod cùm per Iordanis aquas admirabili Dei potentia iter patefactum est, festinauit populus, & transijt. Qui tamen cùm Pharaonem fugeret insequentem in maris rubri ingressu, quod Moyses in duodecim semitas virga diuiserat, constitisse, & præ timore ingredi recusasse dicitur donec tribus Iuda ingressa est, quæ cæteris omnibus animum & audaciam præbuit: hic verò ad Iordanem cùm nullum esset hostium à tergo periculum, tamen nihil immoratur, sed apertas aquas, nulla interposita mora secare festinat, quæ nam huius rei causa fuit? nimirum quia tunc non præibant sacerdotes, qui primum amnem ingressi eos animarent, & ideo quamuis magno hostium periculo in littore constiterunt, verum hoc loco præibant sacerdotes quorum exemplo vniuersus populus commotus festinauit & transijt. Quod si Hebræi nullam ex hoc præclarissimo trium Regum exemplo vtilitatem perceperunt, saltem nobis dilectissimi inutile non sit, sed pudeat his temporibus Christianam legem profitentes à gentilibus, qui nondum fidei lumine illustrati erant superari. Hanc enim vnam esse causam inter cæteras intelligite cur sacra hæc festiuitas celebratur, vt scilicet, sancta quadam æmulatione incitemur: quãdoquidem nulla alia re mouemur, in quo

Isai. 40.

Iosue. 4.

Deus matrem mihi aliquam imitatus esse videtur, quæ cùm 22
filium nihil delicijs & pomis moueri videt, & quicquid ei dat
fastidire & contemnere, serui filium ad se vocat, ei blanditur &
pomum, vel simile quidquam dat, vt hac saltem æmulatione fi
lius pluris quod ei datur æstimet. Hoc ipsum hodierna die con-
tingit, Deus enim noster est pater, sancta verò, ecclesia mater,
superioribus diebus cœlestem illum puerum recèter natum no-
bis magno cum amore dederunt, vt eum accipiamus & in cordi-
bus nostris deuoto amoris affectu & pia imitatione ponamus.
Sed cùm magnum hoc donum recipere voluerimus nihilo facti
eius humilitate, & paupertate meliores, vocat ad se pia mater ec-
clesia seruum ideſt, populum gentilem horum Regum aduentũ
hodierna die repræsentãs, vt quos non pueri Iesus paupertas mo
uit, non S. Stephani lapides, non Diui Ioannis contemplatio, nõ 23
Innocentium mors non Redemptoris sanguinis in circuncisio-
ne effusio, hi saltem Reges quadam quasi æmulatione cõmoueãt.
Veniunt ò Christiane serui vt nobis dato munere fruantur, si nõ
amore moueris, saltem mouearis inuidia, sancta enim & pia erit
inuidia quæ amori dabit ingressum. O pudor, ô ignominia, vt
aurum quærant Christiani ad Indos nauigant, vt ecclesiasticas di
gnitates assequantur Romam proficiscuntur, scientiarum acqui
rendarum causa ad varias se conferunt Academias quę omnia hu
mani desiderij sitim explere nulla ratione possunt, vt verò
Deum inueniant qui in spirituali puræ conscientiæ quiete in-
uenitur, nec minimum quidem laborem suscipere volunt. Ille
cui tanta iniuria fit tanti erroris tenebra à fidelium suorum men-
tibus nulla meritorum nostrorum habita ratione discutiat. Et 24
congregans omnes principes sacerdotum, &c. vsque vt ego
veniens adorem eum. Hoc est hominum artificium qui cum ma
li sint boni videri volunt: cogitabat Herodes puerum occidere,
& adorare se velle affirmat: quæ quidem simulatio magnam
Exod. 8. veræ virtuti authoritatem detrahit. Hac de causa cor Pharaonis
obduratum esse legimus neque Moysi fidem præstitisse, eo quod
signa quæ faciebat à Magis quoque fieri videret: quamuis diffe
rentiam, quæ inter Moysem & Magos erat, considerare infœlix
debuisset quandoquidem illi defecerunt in tertio signo, Moy ses
verò maiora quotidie præstabat. Eodem modo magnam bono-
rum virtuti fidem & authoritatem detrahi, dico, quia plurimos

sæpè

25 sæpè videmus hypocritas, qui eiusdem vel etiam maioris virtutis
specie nos fallunt, vitia autẽ & scelera quæ intus occultantur ig-
noramus: quamuis si diligenter hoc & nulla animi perturbatio-
ne, attendere volumus, optimè dignoscemus hypocritas qui vt
Magi Pharaonis deficiunt & defatigantur, nam vt dixit Arist. ne *Arist.*
mo potest diu fictam ducere personam, vt in Herode patuit qui
diu desiderium suum simulare non potuit, sed paulò post vt pue
rum occideret innocentes iussit occidi: at verò qui verè sunt iusti
inceptum virtutis iter prosequuntur & maiora indies vt Moyses
operantur. *Qui cùm audissent Regem abierunt, & ecce stella quam*
viderant in Oriente antecedebat eos. Occultauerat se stella in
Hierusalem quia stellæ oriente sole non apparent: sol erat sa-
cra scriptura quæ in vrbe Hierusalẽ seruabatur & tanquã sol ful-
26 gentissimus quo nam loco Messias esset nasciturus, eius munus
& diuinæ suæ essentiæ æternitatẽ declarabat, quare solis huius
præsentia stella illa nõ apparebat donec ex vrbe Hierusalẽ egres
si sunt.

Et videntes eam gauisi sunt gaudio magno valde. Tantum ne o san-
cte Euangelista hoc Regum gaudium exaggeras? Quid nam di-
ces cùm Regem quem quærunt, videbunt? Quia nimirũ hoc gau
diũ verbis quidẽ exaggerari potest, illud verò nõ potest, quare si
lentio prętereũdũ est, & ita dixit eo loco Euãgelista: *intrãtes domũ*
inuenerũt puerũ cũ Maria matre eius. Nulla ibi fuit interrogãdi neces-
sitas, vbi est qui natus est Rex Iudęorũ, quia gemma illa cælestis
auro humanitatis inclusa eorũ intellectus ita splendoris sui radijs
illustrauit, vt statim eum esse quem quærebant agnouerint. Sed
27 quam ab eo, quem cogitabãt, diuersum inuenerũt: in magna ali-
qua vrbe in magnificentissima domo in pretiosissimo aliquo le-
ctulo inuenturos se eum esse existimabant, sed in stabulo, in præ
sepio reclinatum vilibus pannis inuolutum inueniunt. O filij
Adam quonammodo vestrum vobis Deum finxistis? vbi eum
inuenire existimatis? Respondete superbi, ambitiosi, carnales: vi
dete quid dicat Dauid, in tenebris posuit latibulum suũ: fames, si *Psal. 17.*
tis, paupertas, & cætera omnia quas mundus pompæ & vanita-
tis amator contẽnit, tenebræ sunt in quibus Deus inuenitur. Per
syluã quis transiens cedros, vlmos, & sublimes alias arbores spe- *simile.*
ctat attentus, neq; se pedibus herbas salutiferas & medicinales cõ
terere, animaduertit. O filij hominũ qui obedientiã humilitatẽ,

paupertatem, & alias huiusmodi herbas salutiferas conculca- 28
tis, quia oculos ad sublimes arbores, ideſt, ad mundi honores &
dignitates extollitis. At in tenebris posuit latibulum suum, in
his virtutibus quærendus est, quæ tenebræ appellantur, non
quia splendore in se careant, sed quia obscuræ & tenebrosæ sen-
sualitati videntur.

Inuenerunt puerum. Quærunt Regem, & inueniunt puerum.
Qui Deum Regem quærunt, ideſt, qui eum, vt par est, veneran-
tur & timent, eum puerum ideſt, mansuetum, liberalem, non as-
perum non iracundum inueniunt. Qui verò eum puerum quæ
runt, qui scilicet, eum contemnunt, nec debito honore afficiunt,
hi eum Regem suorum criminum iudicem & vltorem inuenient.
Inuenerunt puerum cum Maria matre eius. O beatum laborem qui ta
le assequutus est præmium: attendite laborum finem qui pro- 29
Roman. 6. Deo suscipiuntur. O infœlices illos qui Dæmoni, mundo, &
carni seruiendo laborant: hos Diuus Paulus interrogabat: quem
fructum habuistis in ijs in quibus nunc erubescitis? Quot hîcade
stis qui maiores fortasse labores mundi causa pertulistis, quàm
sanctorum aliqui, qui nunc Deo fruuntur, pertulerunt vt vitam
consequerentur æternam? vos verò quam nam ex his laboribus
Isai. 50. vtilitatẽ percepistis? O stulti quare appẽditis argentũ non in pa-
nibus, & laborẽ vestrũ non in saturitate? ait Isaias. Siquis duos tã
tũ haberet argenteos, quibus se alere posset, & ijs plumam sibi ad
pileum exornandum vel aliquid huiusmodi compararet, non ne
eum stultum existimaretis? quid igitur agis ô stulte, qui vitã &
tempus quo cœlum tibi emere deberes in res leuissimas, & nul-
lius vtilitatis imo plurimi damni insumis? Nolite obsecro fra- 30
tres ita insanire, sed vt addit eo loco propheta, audite audientes
me & comedite bonum, & delectabitur in crassitudine anima ve
stra: comedite agnum hũc suauissimum quem vobis dat sanctis-
sima virgo, & magna lętitia anima vestra perfundetur, quis enim
animæ lætitiam explicare posset quæ Deum possidet? Eam igi-
tur vt assequamur vitam & tempus debemus insumere. Et proci
Isai. 11. dentes adorauerunt eum. Adimpletum hoc loco est quod Isaias
prædixerat dicens: habitabit lupus cum agno, & puer paruu-
lus minabit eos, quandoquidem hos Reges qui tanquam lupi
feroces in sua infidelitate & tyrannide versabantur, puer paruu-
lus Iesus Christus ad sui cognitionem & amorẽ adducit & trahit

31 & tanta clementia eos & affabilitate recipit, quanta agnos ideſt, pauperes illos paſtores receperat. Quis igitur ad diuinæ maieſtatis thronum nõ audebit accedere quandoquidem lupos & agnos eodem amore recipit.

Notandum autem maximè eſt, quòd quamuis hi reges magna cum ſeruorum camelorum & dromedariorum pompa & comitatu venirent, non ideò tamen à Deo reiecti ſunt: vt intelligant reges & principes, non ideò ſe eos eſſe reiecturũ cò quod ad eccleſiam veniat, ea pompa & comitatu, qui principes decet, dummodo abſit ſuperbia quæ hominẽ Deo odioſum reddit. Iuſsit Deus vt in templo ad orientalem partem porta quędam eſſet, quæ nũquam niſi cum Rex ingredi in templum vellet aperiretur, quia æquum eſt vt Rex multis in rebus particulari afficiatur honore. *Ezec. 46.*

32 Pedeſter in hac vita Redemptor noſter incedebat & tamen non reijcit equitantes, pauper vixit & tamen recipit diuites. O magnum amoris & clementiæ argumentum. Non tamen paupertas impedimento fuit quo minus hi reges eum humiliter adorarent quia fides non externo tantum cortice contẽta penetrat interiora. Videbat latro hunc ipſum Saluatorem cruci affixum deriſum vulneratum & quo ad externam ſpeciem peccatori ſimilem & tamen clamauit, Domine memento mei dum veneris in regnum tuum. O fœlix latro quid in hoc homine vides ex quo Regem eum eſſe cognoſcas: corona ſpinea eſt, ſerui ſunt tortores, ſolium regale eſt crux, cur igitur eum Regem appellas quia nimirum fides ex terna nõ ſpectat ſed regiam maieſtatem eſſe ibi credit occultam, o admirabilis latronis fides, ſed nõ minus admirabilis ho-

33 rum Regum fides, qui ſub paupertate illa latere crediderunt diuinitatem. Nos quoque dilectiſsimi eiuſdem fidei lumine illuſtrati, non externa tantum ſpectemus, ſed interiora ſcrutemur & ita quamuis vitia delectationis, virtutes verò laboris ſpeciem habeant, interius tamen contrarium omnino eſſe apparebit, ex quo vitij odium virtutis verò amor conſequetur, vt ita diuinæ gratiæ muniti præſidio cœleſtem gloriam aſſequi mereamur. Ad quam nos perducat Ieſus Mariæ filius, Amen.

In Epiphania Domini

CONCIO QVARTA.

Cum natus esset Iesus in Bethlehem Iudæ in diebus Herodis Regis, &c. Matth. 2.

REX solet esse difficilis, & laborioſa ruſticum qui ſemper in agris verſatur vrbanis & aulicis moribus erudire, & ſi eos nouit, ſuo loco & tempore vti 2
neſcit, neque perſonarum rationem habet, ſæpè enim reueretur indignos, & medicum aut tonſorem Regis aut principum titulis appellat, Regem verò aut principem ita alloquitur acſi paſtorem aliquem alloqueretur. Mundum iſtum villæ & ruri comparare ſoleo, mundani enim tanquam ruſtici honore & reuerentia indignos afficiunt, dignos verò contemnunt: colunt & honorant pecuniam, voluptatem, gulam & alia huiuſmodi nullo honore digna, virtutes verò tanquam res viles deſpiciunt. In Syria magnam adhibent curam vt camelos genua flectere doceant, quia onera tergo excipere alia ratione non poſſunt ob corporis altitudinem: hæc diaboli cura eſt, curare vt ſe homines tanquam cameli proſternant vt rerum humanarum onus excipiant: huiuſmodi enim 3
res quæ animæ ſunt pondus grauiſsimum, tanti homines faciunt vt proſtrati eas venerentur vt Deum ita vt verè dici poſſit illud Hieremiæ: Seruietis dijs qui non dabunt vobis requiem die ac nocte. Nepharia hæc eſt idololatria, quia vt ait Diuus Thomas, idololatria eſt cultum Deo debitum tribuere alicui creaturæ. Magna Regem afficit ignominia qui eo viuente in eodem Regno alium eligit Regem, at quantò maiori afficit Deum qui ei debitum honorem creaturæ tribuit & eam Deum ſibi facit: quia vt ait Diuus Auguſtinus ſuper epiſtolam ad Galatas, hoc quiſque Deum facit quod ſupra Deum diligit, & ita Diuus Paulus de nonnullis aiebat:

Hiere. 16.

D. Thom. 2. 2. q. 94. articul. 1.

D. Aug.

4bat: quorum Deus venter est: cui vt optimè ait Hugo de Sancto Victore libro de claustro animæ, in mensa tanquam in altari sacrificant cuius lintea si sordida vident seruis suis iascuntur, altaris verò lintea si Galiciæ cauponæ linteis sordidiora vident, nihil curant quia nimirum maiori cum mundicia ventri, quàm Deo sacrificare volunt, quid de huius altaris ministris dicam? coqui, cellarij, pocillatores, architriclini, & tot seruorum ministrantium greges vt vix eos gulosi domus capere possit. Alij diuitias suum sibi Deum faciunt vt de Ephraim dixit Oseas: his verbis, & dixit Ephraim, verumtamen diues effectus sum, inueni idolum mihi: vbi glossa, sicut inquit gulosis Deus venter est, ita auaris Deus est pecunia, quod probatur, quia fidem, spem, amorem & obedientiam, quam Deo debent, ibi positam habent, & illud plus amari dicitur cuius causa plures labores perferuntur. Si sacerdos aliquis in peccatorum vestrorum pœnitentiam iuberet vt mare quis vestrum traijceret, nonne imprudens vobis & nimis seuerus videretur & alium qui leuiori vos pœna absolueret quæreretis? At pecuniæ causa ad Indos traijcitis & nauigandi laborem benè collatum esse existimatis. O cæcitas, o peruersitas quo vos vestrorum affectuum vis rapit. Rustici vt dicebamini estis qui creaturas tanto honore afficientes Deum qui eo dignus est contemnitis. Hæc igitur inter cæteras causa fuit cur Dei filius homo factus venit in mundum vt homines cœlestem vrbanitatem doceret, vt à creaturarum honore desisterent & eũ soli Deo tribuerent. Quamobrem vitæ suæ initio in ipsomet stabulo in quo natus est tam ab Hebræis quam à gentilibus adorari
6 voluit. Et ita glorioſi hi reges venimus (inquiũt) adorare eum: & vt sciatis quomodo adorandus sit æquum est vt prius quid sit adoratio intelligatis: ea autẽ à D. Thoma definitur, exhibitio reuerẽtiæ alicui personæ ratione dignitatis & excellentiæ in ea habitæ. Quid autẽ reuerentia sit, explicat Scotus dicens: reuerẽtiã exhibere est bona propria æstimare parua in cõparatione illius cuius bona reputas magna, tunc enim alicui reuerentiam exhibemus cùm nos ipsos in eius comparationẽ, parui facimus, & eo inferiores & viliores nos esse æstimamus. Hæc autem æstimatio duobus modis fit, vel intellectu quo aliquid maioris esse valoris quam aliud iudicamus, & tunc cum intellectus illud pluris æstimat,

philip. 3.
Hugo. de S. Victore.
Oſe. 12.
D. Thom. 2.2. q. 84. arti. 1. & q. 103. articul. 1.
Scot. in. 3. Sent. diſt. 9. q. vnica litera. A.

reueretur. Vel voluntate; cùm voluntas pluris hoc æſtimat quã 7
illud, & tunc pluris æſtimare eſt plus amare. Exemplo hoc facilius intelligetis: fingite duo hîc eſſe lintea, vnum quidem ſerico eleganter & artificioſè elaboratum, aliud verò auro, ſed non tanto artificio elaboratum: ſi vobis daretur electio, intellectu quidem aureum linteum maioris voloris & pretij iudicaretis, nihilominus tamen ſericum plurimi eligerent, quia illud non intellectu ſed voluntate pluris æſtimant. Hinc intelligetis bonorum & malorum differentiam: Chriſtiani enim omnes per fidem & rerum diuinarum cognitionem quam habent, intellectu credunt & æſtimant Deum infiniti eſſe valoris, & gloriæ bona humanis & caducis præſtantiora eſſe, & ita intellectu omnes Deum adorant & reuerentur. Mali verò quamuis intellectu Deum & cœleſtia bona pluris æſtimant quam humana, vo- 8
luntate tamen plures æſtimant humana, hæc quærunt, hæc amant, hæc eligunt Dei obliti & ita veram & perfectam reuerentiam Deo non exhibent: in qua tam intellectus quam voluntatis æſtimatio requiritur fides ſcilicet, & charitas: quia vt ait
D. Augu. in Enchirid. cap. 4 Diuus Auguſtinus verus Dei cultus fide inchoatur, ſpe tenetur charitate perficitur. Cùm Deum vos creaſſe creditis, redemiſſe, & alia plurima in vos contuliſſe beneficia, ſtatim in anima ſpes quædam firma & certa naſcitur ipſummet Deum aſſequendi; qua fide & ſpe anima diuino amore incenditur, magnum peccatorum ſuorum dolorem concipit, nunquam poſteà peccare ſtatuit, & hac diſpoſitione diuina illi gratia & charitas communicatur. Hinc patet quàm pauci verè & perfectè Deum adorent: peccatores enim omnes qui humanas 9
res pluris quam Deum voluntate æſtimant verè illum non adorant. O miſeriam deteſtandam fœdas carnis voluptates Deo antè ferre. Quid agis infœlix? quid eligis? quid relinquis? quid in pretio habes? quid contemnis ac deſpicis? O quàm verè ſub nomine Chanaan de improborum peruerſitate Propheta Oſeas dicit: Chanaan in manu eius ſtatera
Oſe. 12. doloſa: hic enim velut in altera ſtateræ parte Deus, & hæreditas æterna, in altera verò terrenum lucrum, aut popularis aura, aut carnis voluptas proponitur, & in tam diſpari rerum conditione, homo adeò deſipit, & inſanit, vt in ſtatera cordis fœdiſsimam brutorum voluntatem Deo anteferat &

10 te ferat, & plus apum illud vile lucrum, cum ipsa vita perituram, quàm cæli hæreditas nunquam interitura valeat. Quis igitur hoc non miretur? quis non obstupescat? Quia verò homines tanta rei indignitate non commouentur. Ideò Dominus per Hieremiam cælum inuocat his verbis: Obstupescite cæli super hoc, & portæ eius desolamini vehementer. Cur ita Domine, quę tanti stuporis causa? quia duo (inquit) mala fecit populus meus, me dereliquerunt fontem aquæ viuæ, & fecerunt sibi cisternas dissipatas quæ continere non valent aquas, hoc est, fœlicitatis siti laborantes fontem aquæ viuæ, qua plenissimè satiari poterãt, deseruerunt, & ad ea bona confugerunt quæ non sitim extinguere, sed acuere magis & excitare solent, ad honores, scilicet, fugitiuos, perituras diuitias, & pecorum voluptates, quibus fœda car- 11 nis prurigo non extinguitur, sed irritatur. Humana omnia, sunt cisternæ dissipatæ. Suspirat virgo aliqua nuptias, nupsit, nacta est maritum, qui ludo dotẽ & omnia bona profundit. Quid hoc est? cur lætitiæ aqua tam breui temporis spatio effusa est, quia nimirum cisterna est dissipata, quæ aquas continere non potest. Optas filium in quo tuum nomen & familia propagetur, cisternam quæris lætitiæ aqua refertam, nascitur filius, sed quem tibi & familiæ magni futurum esse honoris existimabas, perpetuate & posteros afficit ignominia: cur ita? cisterna erat dissipata, quæ aquam continere non potest, & tamen huiusmodi cisternas malumus, quam infinitæ lætitiæ, & æterni gaudij fontem, qui est Deus. Tanta hæc confusio est, vt si diligenter cõsideraretur, ipsamet sola quibusdam quasi stimulis nos torqueret, vt nostram 12 agnosceremus insaniam: & ita vbi nos legimus in Isai. Agnitio vultus eorum respondebit eis, septuaginta interpretes verterũt, confusio vultus eorum restitit eis: quo significatur peccatorum scelera tantæ esse confusionis & ignominiæ, vt hæc ipsa ignominia eos assiduè ad pœnitentiam stimulet, nisi ita deprauati sunt, vt nihil iam peccare pudeat. Intelligite igitur dilectissimi, quanta hac in re Deo fiat iniuria, & eum posthac non intellectu solum, sed etiam voluntate pluris quam cætera omnia estimate, & ita perfectè præceptum illud seruabitis: Dominum Deum tuum adorabis. *Hiere. 2.* *Isa. 3.*

Præter hanc interiorem adorationem, alia est adoratio exterior quæ corpore fit, quia vt Damascenus ait: quia ex duplici na- *Damasce.*

lib. 4. orthod. fidei cap. 13 in princ. *D. Thom. 2. 2. q. 84 art. 2.*

tura compositi sumus, intellectuali, scilicet, & sensibili, dupli- 13
cem adorationem Deo offerre debemus: exterior autem adora-
tio ex his corporis motibus constat, cùm, scilicet, demittimus cor
pus genua flectimus, Deum tanquam Regem nostrum veneran
tes: cùm pectus tundimus errasse nos confitentes, & alijs huius-
modi ceremonijs vtimur, quibus cæteros ad deuotionem prouo-
camus: interior enim adoratio per exteriorem tantum cognosci
potest: ijs etiam in nobis ipsis deuotionis excitatur affectus: &
quemadmodum & animam, & corpus à Deo accepimus, ita etiã
æquum est vtroque illi seruire. Quamuis autem hæc adoratio, so
li Deo tanquam infinitè bono debeatur: nihilominus tamẽ non-
nullis creaturis aliquod adorationis & reuerentiæ genus debe-
mus ob perfectiones quas Deus illis cõmunicauit, vt sanctis qui-
bus bonitatem suam & puritatem cõmunicauit, parentibus quia 14
vniuersalis omnium parentis fœcunditatem repræsentant, præ-
ceptoribus, quia æternam sapientiam repræsentant, prælatis &
dominis, quia Dei dominium & imperium repræsentant. Ve-
rum tamẽ est inter has creaturarum dignitates gradus esse, & ita
quo maior est dignitas quam repræsentant eo maior illi reueren-
tia debetur, maior parenti quam præceptori, maior Papæ quam
Regi, & sic de singulis. Ex quo patet inuste reges à nonnullis ac-
cusari eò quod se tanquam Deos adorari faciant: meritò enim à
subditis hic ei honor præstatur, & meritò sibi ille præstari per-
Exo. 18. mittit. In Exod. legitur, quod cum Iethro Moysis socer eum vi-
seret, Moyses egressus in occursum illius adorauit eum tanquam
3. Reg. 1. patrem, quia iustus vxoris suę parentem parẽtis loco habere de-
bet. De Nathan Propheta legitur, quod cum introisset in conspe 15
ctu Regis, & adorasset eum pronus in terram dixit, &c. Videtis,
vt quamuis esset Propheta & antea Dauid reprehendisset, eum
tamen adorauit pronus in terram. Quare æquum est, vt vnus-
quisque eo afficiatur honore qui eius statui debetur, non quod
ex se illi debeatur, sed propter id quod repræsentat: habet quis
hidalguiæ priuilegium, vel annui alicuius redditus quem Rex
illi quotannis persolui iussit, maxima cum diligentia hoc pri-
uilegium seruat, & clauibus accuratè custodit. Cur illud tanti
æstimat? num quia charta est pergamena? num quia optimè
sunt literarum characteres formati? minimè; sed quia tantum
regio sigillo & nomine signatum est. Ita etiam Papam &

Regem

16 Regem adoratis & veneramini, ob Regium ſigillum quod in ijs Deus impreſsit, & ob dignitates, quibus diuinam repræſentant. Quod reprehendi poteſt, & debet illud eſt quod inferiores ſe ſuperioribus æquari velint, & priuati homines, tanquam Reges adorari velint. Cùm tamen cæteros illi deſpiciant, & aſperè omnes & ſuperbè alloquantur; qua de cauſa odioſi fiunt: quia vt ait Eccleſiaſticus: Verbum dulce multiplicat amicos. Vbi Vatablus legit, & lingua diſerta plurimas conſequitur ſalutationes: quare ſuauiter & modeſtè dilectiſsimi proximos veſtros, quamuis inferiores ſint alloquamini, neque ijs verborum ſuperbia iræ & indignationis occaſionem præbeatis. Hæc omnia de adoratione diximus, eò quod hodierna die adorationis feſtiuitas celebretur. Et in ſancto Euangelio à tribus
17 his beatis Regibus quomodo facienda ſit, docemur: de qua latiſsimè ſancti Doctores.

Eccle. 5.

D. Auguſtinus lib. 10. de Ciuita. Dei, D. Thom. lib. 3. contra gẽtes. cap. 119. doct. in 3. d. 19. Pater Caſtro de hæreſ. Verbo adoratio. Valden. lib. de ſacramentalibus, tit. 13. Pſal. 18. 2. Tim. 4. Iſai. 60.

Cum igitur natus eſſet Ieſus, ecce Magi ab Oriente venerunt. Cùm dixiſſet Dauid: Tanquã ſponſus procedẽs de thalamo ſuo, de ortu huius ſanctiſsimi pueri loquens; ſubdidit: Exultauit vt Gigas ad currendã viam: ſignificans, quãto cum ardore & ſtudio animarũ remediũ eſſet ſuſcepturus: quod etiã hodierna die apparuit, quia cùm natus eſſet in Bethlehem Reges ab Oriente ad ſui cognitionem ſtatim adduxit: hinc ſancti res quæ ad Dei ſeruitium & animarũ remediũ pertinẽt magna cũ cura & diligẽtia præſtare didicerũt. Ideò D. Paulus de ſe ipſo dixit: Curſum conſummaui. Et Iſaias de iuſtis ait: Qui ſunt iſti qui vt nubes volãt, & quaſi colũbæ ad feneſtras ſuas. Quãta enim cũ velocitate iuſti ad virtutũ ex
18 ercitationem feſtinant, per quas tanquam per feneſtras ad perfectionem, & ad intimam Dei conuerſationem ingrediuntur, & ſe ab infernalis vulturis vnguibus, tanquam columbæ ſurripiunt. Hoc etiam verbo Magi, optima illorum temporum gubernatio denotatur, in quibus ſapientes & Magi regnabant. Nam vt ait Seneca: Fœlix illa ætas quando non poterat eſſe maior, niſi melior, eò quod nemo maior in dominio eſſe poſſet, niſi prius eſſet in virtute maior, neq; cæteris imperare qui ſibi & ſuis affectibus nõ imperaret: neq; tantum virtutẽ in ſuis Regibus, ſed etiam ſapientiam requirebãt: nunc etiã qui in gratiæ lege viuimus ſapientiæ amatores eſſe debemus, non vt per eam aſſequamur imperia, ſed vt melius Deo ſeruiamus, & quia plurimi ob ſapientiam

Seneca.

damnati

damnati sunt, eò quod ea abusi sint, æquum est, vt cum diuino 19
Psal. 118. Psalte dicamus: Da mihi intellectum & scrutabor legem tuam. Sed non hic consistere debemus, sed finis esse debet, vt custodiã illam in toto corde meo. Nam qui hunc sibi finem propositum
Hiere. 4. non habebunt, vt ait Hieremias: Sapientes sunt vt faciant malum, bene autem facere nescierunt: & de hac scientia ait Diuus
1. *Cor.* 1. Paulus: Scientia inflat, nam quemadmodum stomachus natura-
Simile. li calore destitutus cibos concoquere minimè potest, sed quo plus cibi datur eò magis oppilatur, & in maiori vitæ periculo versatur: ita qui in diuino amore friget quò maiorem scientiam acquirit, eò magis superbit, & est condemnationi propinquior. Vtimini igitur sapientia, vt ea plus Deum ametis; nolite Tantalum illum imitari, quem Poetæ aiunt, cum aquis septus sit, eas non gustare, sed perpetua siti laborare: res est miseratione digna, 20 quòd cùm intellectus tanta sit sapientiam præditus, eius ne minimam quidem guttam voluntas bibat. Ex hoc etiam sequitur, à Deo petendum esse, vt prælatos nobis & superiores det, qui verè sint sapientes, ita vt & sapientia, & sancto animarum zelo præditi subditorum curent remedium. Hebræis enim in peccatorum suorum pœnam Propheta Isaias minatur Dei nomine, dicens:
Isa. 3. Ecce Dñs exercituũ auferet à Hierusalẽ & à Iuda prudentẽ eloquij mystici, & Theodocion, vt refert D. Hierony. super hunc lo-
D. Hiero. cũ vertit, prudentẽ incantatorẽ, quia prudentes & sapientes artificiosa sua oratione peccatores, qui sunt tanquam serpentes venenosi, quodammodo incantãt, ita vt veneno suo non noceant, sed peccatis mortui remaneant: quare magnum est Dei supplicium huiusmodi sapientes incantatores de Republica tollere, & per- 21
mittere vt homines præsint insipientes, crudeles, cupidi, & tyrãni; quales erant illi quibus Propheta Michæas Dei nomine dixit:
Mich. 3. Audite principes Iacob, & duces domus Israel: nunquid non vestrum est scire iudicium, qui odio habetis bonum, & diligitis malum? qui violenter tollitis pelles eorum de super eis, & carnem eorum desuper ossibus eorum qui comederunt carnem populi mei, & pellem eorum desuper excoriauerunt, & ossa eorum confregerunt & conciderunt sicut in lebete, & quasi carnem in medio ollæ. O hominum crudelitatem, quonam humana malitia deuenit, vt ita inferiores suos affligat, vt in desperationem inducat, hoc enim significat & ossa eorum confregerunt. Nam, qui

piè

22 piè vt ſubditi tantum emendentur, caſtigant; vt pater & præceptor, maximam habent curam ne oſſa confringant; & ideò eas partes verberare ſolent quæ carne munitæ oſſa tueri, ab ictibus poſſint, at verò qui crudeliter & iracundè vulnerant, nullam oſsium rationem habent: & hæc eadem differentia eſt inter flagella, quibus Deus filios ſuos tanquam pater punire ſolet, ab ijs quæ à Dæmone & eius miniſtris infligi permittit; ita enim Deus flagellat, vt oſſa quæ ſunt virtutes non frangantur; ideò Dauid: Dominus (inquit) cuſtodit omnia oſſa eorum, vnum ex ijs non conteretur. *Pſal. 33.* Et Diuus Paulus: Fidelis Deus, qui non patietur vos tentari ſupra id quod poteſtis, ſed faciet etiam cum tentatione prouentum, vt poſsitis ſuſtinere. *1. Cor. 10.* Diabolus verò & eius miniſtri curant, vt eius flagella oſſa comminuant, vt, ſcilicet, vir-
23 tutes qui ab ijs puniuntur, amittant. Sed tãti ſceleris miniſtri audiant quid eo loco Propheta dicat: Tunc clamabunt ad Dominũ. & non exaudiet eos, & abſcondet faciem ſuam ab eis in tempore illo, ſicut nequiter egerunt in adinuentionibus ſuis. Ponderate autem quod paulò inferius ait, de huiuſmodi tyrannis, quòd nimirum ſi quis eorum voluntati non obtemperabat, ſanctificabant ſuper eum prælium, hoc eſt, nullum illis crimen videbatur eos perſequi, imò res eſſe ſancta & iuſta.

Ait igitur ſanctum Euangelium, quod iſti Magi Hieroſolymam venerunt, dicentes: *Vbi eſt qui natus eſt Rex Iudæorum?* Diuina prouidentia decretum eſt, vt quamuis ſtellam ducem haberent, nihilominus tamen legis ſapientes, qui Hieroſolymæ verſabantur, conuenirent; & ab ijs quod optabant, quærerent: vt intelliga
24 tis Deum conſilij eſſe amicum, & quamuis ſtellam vobis habere videamini, & cæleſti luce illuminari, tamen humiliter ſapientes conſulatis, ne decipiamini. Hoc exaggerat plurimum Doctor ille grauiſsimus Gerſon Eremitæ cuiuſdam verba adducens, qui *Gerſon.* dicere ſolebat: Si aliquem adoleſcentem videbis cælum perſe ſolum ſine vllo doctore & magiſtro ingredi velle, quamuis alterũ pedem in ipſo cæli limine poſitum habeat, manu alterum arripe & deturba, quia eo modo nunquam eo ingredi poterit: quin etiã Spiritus ſanctus ait: Scientia ſapientis tanquam inundatio abundabit, & conſilium illius, ſicut fons vitæ permanet. *Eccle. 21.* Quæ verba mirè prudentis conſilij vtilitatem oſtendunt: ideò ſuſpirans Dauid dicebat: Quandiu ponam conſilia in anima mea; quia hanc *Pſal. 12.*

vtilitatem

vtilitatem; quæ ex ſanctis conſilijs percipitur, intelligebat. 25
Ponderate autem nomina, quæ Spiritus ſanctus ſcientiæ ſapientis imponit, cùm eam inundationem appellat abundantem, & fontem vitæ permanentem: nam quemadmodum fluminis inundatio agros fertiles & fœcundos reddit, ita animam ſapientis conſilium fœcundat, & vt plus etiam efficere ſignificet conſilium in anima, quàm inundationem in agris, quæ diu non durat; ideò conſilium fonti, qui permanet, comparauit.

Admoniti igitur Reges conſilio ſibi Hieroſolymæ dato abierunt, neque vnquam conſtiterunt, donec ad locum in quo ſummum illud bonum, quod quærebant, verſabatur, peruenirent: nullo labore, nullo mortis periculo reuocari ab incepto potuerunt; ſed magna animi conſtantia perſeuerarunt. 26
Quodquidem magna nobis eſſe deberet confuſionis occaſio, qui minima quoque aduerſitate ab incepta virtutis via deſiſtimus; tanquam pueri, quibus ſi pomum aliquod, aut aliud huiuſmodi è manibus aufers, omnia magna cum rabie & ira proijciunt. O miſeros & infœlices, qui ſi Deus vobis filios, aut diuitias, aut aliud quid temporale abſtulit, ſtatim ſanctum virtutum exercitium tanquam Deo irati deijcitis. At non ita ſanctus ille Iob, qui cum ſe tot laborum pelago immerſum vide-
Iob.27. ret, aiebat: Donec deficiam nunquam recedam ab innocentia mea. Pater quidam doctiſsimus ordinis Prædicatorum refert, quod cùm quidam latro inimicos ſuos ſe inſequentes videret, & eorum manus effugere iam non poſſet, brachia in modum crucis magno peccatorum ſuorum dolore & contritio- 27
ne expandens, ad eos ſe forti & conſtanti animo conuertit, & mortem (dixit) qua me vultis afficere, merui; quandoquidem toties Creatorem meum, & Redemptorem offendi, en membra quibus Ieſum Chriſtum in ſuis membris ſum perſequutus, vos nunc ei à me illatas iniurias vlciſcemini: & cùm hæc diceret occiſus eſt: non longè ab eo loco viuebat Eremita, cui reuelatum fuit ab Angelis eius latronis animam in cælum fuiſſe tranſlatam: ſed qui proximi ſui bono gaudere debebat indignatus eſt, dicens: quid hic ago infœlix? cur non me carnis voluptatibus trado? cùm moriendum erit, tunc dabitur, vt huic latroni, pœnitentiæ locus; cùmque eam vi-

tam

28 tam, quam per plurimos annos agebat, deſerere decreuiſſet; iam vt in vrbem rediret, iter erat aggreſſus. Sed ô diuinæ prouidentiæ iuſtitia! cum per pontem quendam anguſtiſsimum in itinere tranſiret, in amnem infœlix decidit, & ita à diabolis ad gehennæ flammas arreptus, pœnas ſuæ inconſtantię dedit: vt intelligatis dilectiſsimi quanti momenti ſit perſeuerare: neque vlla re à virtute vos reuocari ſinatis, vt de vobis dici poſsit, quod de Dauid dicitur: Semper ibat proficiens, & creſcēs, & erat ſe ipſo robuſtior. 2. Reg. 3.

Et procidentes adorauerunt eum. Ipſemet Dominus qui ad ſe eos attraxerat deuotam hanc, & humilem docuit adorationem. Diſcite ab his fratres, in eccleſijs humi magna cum humilitate proſtratos, ſacro Miſſæ ſacrificio adeſſe; vos debe-
29 re, non rectos & ſtantes, vt facitis, nulla cum deuotione & reuerentia, ita vt niſi cum ſacerdos conſecrare vult, nemo ſe ferè inclinet, & tunc altero genu flexo. O ſacrilegi, num Deus tanto vobis indignus honore videtur, vt duobus genibus eum adorare nolitis? Non obſcurum hoc argumentum eſt dimidiam vos tantum Chriſtianæ religionis partem habere, ſiquidem vno tantum genu eum adoratis: integra enim & perfecta Chriſtianorum religio eſt, fidem habere, quam charitas & opera comitentur. Vos, vos lapides & marmora templorum iniuriam quæ creatori veſtro fit, ſentite; quandoquidem homines eam tanquam ſenſu carentes, non ſentiunt. Obſecro vos dilectiſsimi, vniuſcuiuſque genibus obuolutus, vt nemo veſtrū hoc impudentiæ genere vti velit, ſed vtriſque genibus humiliter
30 flexis; vtinam quiſque dicat: ô Domine mille haberem genua, vt omnibus maieſtatem tuam adorare poſſem. Sacerdoti ſtare ad altare permiſſum eſt dum ſacra facit, quia tunc cum Deo de ſalutis noſtræ negotijs agit, & à diuina liberalitate tam ſpiritualia, quam corporalia dona ad animarū noſtrarum remedium tanquā mediator implorat: populus verò æquum eſt, vt poſt mediatorē ſuū humiliter proſtratus culpā ſuā agnoſcat, & quod petit, exaudiri deuotè poſtulet. Prædicens ſanctus Dauid honorem, qui Re demptori noſtro præſtandus erat, dixit: Coram illo procident Æthiopes, & inimici eius terram lingent. Ait, terrā lingent, quia in Æthiopia terram oſculari, eſt reuerentiæ & adorationis ſignū. Quòd ſi hoc inimici faciunt, qui ſe conuertunt: cur vos, qui Pſal. 71.

eius

eius vos esse amicos profitemini recti, tanquam stipites, sta- 31
re vultis?

Et apertis thesauris suis obtulerunt ei aurum, thus, & myrrham. Plurimi hic in Ecclesia adorant, sed ne vnum quidem obolum offerunt; at verò hi reges adorauerunt & obtulerunt, vt animal in lege veteri mundum esset, hæc duo habere debebat. Primum, vt ruminaret. Secundum, vt vnguem haberet diuisum: plurimos inuenietis qui ruminant, contemplantur, & orant: sed vngulam habent integram: eleemosynam dare ne iubeas, alij liberales sunt, sed contemplationis & orationis inimici sunt. Quiquidem vt sues diuisam quidem habent vngulam, sed non ruminant. Vt igitur animalia munda simus & Deo grata, hæc duo habere debemus. Plurimum autem hoc loco notandum est, Hierosolymæ nullam de his muneribus eos fe- 32
cisse mentionem; sed tantum dixisse, venimus adorare eum;
Gene. 18. quia iusti plus præstant quàm dicunt: vt Patriarcha Abraham cum peregrinos illos hospitio excepit, fecisse dicitur: nam cucurrit in occursum eorum, & adorauit in terram, & dixit: Domine si inueni gratiam in oculis tuis, ne transeas seruum tuum, sed afferam pauxillum aquæ, & lauentur pedes vestri; ponamque buccellam panis, & confortetur cor vestrum, postea transibitis. Ponderate singula sanctissimi senis verba, & quanto eos cum affectu domi suæ detinere & excipere studeret: nullis enim verbis nostrorum temporum crudelitas erga pauperes exaggerari potest, vix ad cordis ianuam diabolus aliqua tentatione pulsauit, cùm statim consensu admittitur; ad pauperum verò voces surdos vos fingitis. Si in- 33
ueni (inquit) sanctus ille vir, gratiam eò quòd intelligeret, eum qui pauperi benefacit maius accipere beneficium, quàm dare: quia pauperi datur cibus; ille verò qui eleemosynam dat necessaria dispositione centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit: & ideò diuites rogare deberent, pauperes vt suas eleemosynas reciperent. Sed quod ad rem nostram facit; est, vt verbis quod facturus erat, diminuat: nam cùm dicat: Afferam pauxillum aquæ, & ponam buccellam panis, mensam varijs ciborum generibus instructam apposuit; quia nimirum amor causa est, vt iusto quicquid in Dei seruitium præstat, parum esse videatur; & præterea qui corde humilis

est,

34 est, in verbis etiam humilitatem ostendit.

Hos sanctos Reges qui se ipsos vnà cum auro obtulerunt imitantur religiosi, qui se ipsos Deo offerunt, & sua omnia quæ possident bona: qui verò Ecclesiasticus fit, vt tria vel quatuor aureorum millia annui redditus consequatur, quæ si alia ratione assequi posset, ecclesiasticus non fieret; hic non eos imitatur, quia ideò se ipsum Deo offert, vt Deus suum illi aurum det: in quo Sichem & eius socios imitantur; qui Hebræorum ritum & circunciſionem receperunt, vt ipsorum Hebræorum bona possiderent, & ita dixerunt: Si circuncidimus masculos nostros, ritum gentis imitantes, substantia eorum, & pecora, & cuncta quæ possident, nostra erunt. *Gen. 34.* His muneribus adorationis suæ finem ostenderunt: thure quidem, quod à theos, id est, Deus, dicitur,

35 diuinitatem significarunt: myrrha, sanctissimam eius mortem qua nos redempturus erat: auro verò, eius imperium: ei igitur debetur adoratio tanquam Deo summè bono, tanquam rerum omnium Regi & gubernatori, & tandem tanquam hominum Redemptori: & quamuis has omnes ob causas Deo adoratio debetur; potissimum tamen quia Deus est, verum, summum, & infinitum bonum, & ita eum fide & amore (vt par est) adorantes diuinum eius fauorem, & gratiam consequemur, vt eum cum beatis perpetuo adorare possimus in gloria: ad quam nos perducat Iesus Mariæ Filius,

Amen.

DOMINICA PRIma post Epiphaniam

CONCIO PRIMA.

Cùm factus esset Iesus annorum duodecim, ascendentibus illis Hierosolymam secundum consuetudinem diei festi, &c. Lucæ. 2.

QVÆSTIO est scitu dignissima; vtrùm diuinæ legis obseruatio sit facilis, an difficilis. Nam ad facile omnes inclinantur: difficile autem omnes effugiunt; videmusque diuinam legem in sacris literis modo facilè, modo difficilem nuncupari. Quando Dominus dixit: Si quis vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me. Et cùm dixit: Arcta est via, quæ ducit ad vitam, & pauci sunt, qui ambulant per eam. In his verbis, alijsque huiuscemodi, quæ sunt in sacra Scriptura, significauit Dominus suæ diuinæ legis obseruantiam esse difficilem. Contra verò dicens: Tollite iugum meum super vos, iugum meum suaue est, & onus meum leue, ipsius legis obseruantiam facilem esse significauit. Idem Baruch prophe ta declarauit, dicens: Si in via Dei ambulasses, habitasses vtique in pace super terram. Et in Prouerbijs dicitur: Gaudium est iusto, facere iustitiam. Et Dauid de se ipso dicebat: In via testimoniorum tuorum delectatus sum, sicut in omnibus diuitijs. At, quæret quispiam, quomodo vna eademq; via facilis esse potest, atque difficilis? Ad hoc vtrunque verum esse respondeo, si ad diuersa respiciamus. Etenim naturæ nostræ corruptæ per se consideratæ nõ est dubium, quin diuina lex difficilis videatur. Sin autem huic deprauatæ naturæ diuinum auxilium, charitas atque æterni præmij addatur spes, omnia ei facilia, & suauia videbuntur. Ideoque dixit Dauid: Viam mandatorum tuorum cucurri, cum dilatasti cor meum. Cordis amplitudo, suauissimiq; gustus, quibus

Matt. 16.

Matt. 7.

Matth. 11

Baruch. 3.

Prou. 21.

Psal. 118.

Ibidem.

4 quibus Deus ſeruos ſuos perfundit, efficiunt, vt per diuinæ legis obſeruãtiam facilè currant. Seruos (inquã) ſuos, non enim Deus hæc in impios beneficia conferre conſueſcit. Vnde pro eo, quod nos legimus: Spectabo nomen tuum, quoniam bonũ eſt in conſpectu ſanctorum tuorum, Beatus Auguſt. legit: Quoniam iucũdum eſt in conſpectu ſanctorũ tuorum. Cæteri quippè cùm non diſponantur, quinã ſint hi guſtus nequeunt intelligere: quando autem ſe ſe diſpoſuerint, illoſq; guſtarint, tũc quales ſint, cognoſcent. Si homini, qui nunquã gallinã vidit, dicerem: ô quàm ſuauis eſt gallina, & ille me interrogaret: quid ſapit gallina; licet ei plurima dicerem, varijſq; modis eius ſaporem explicarẽ, nunquã tamen me intelligeret, quouſq; illam guſtaſſet. Quid ſapit bubula? quid arietinæ carnes? Incaſſum vtiq; ei dicerẽ: bubula ſapit bu- 5 bulam, &c. Niſi enim iſte viderit atq; guſtauerit, non me intelliget. Si quis quærat; quid ſapit deus? reſpõdebo, ſapit Deum, neq; enim amplius quicquã reſpõderi poteſt. Quemadmodum nunquã quis bubulæ, aut gallinæ ſaporẽ cognoſcet, quouſq; illã guſtet, ſic nunquã Dei ſaporem intelliget, quouſq; eum guſtet. Et ſic nos ſanctus Propheta Dauid ad huius diuini boni experientiã inuitat, dicẽs: Guſtate, & videte quoniã ſuauis eſt Dñs: quaſi dicat: Tunc videbitis, quoniã ſuauis eſt Dñs, ſi guſtaueritis. Verum ad hoc neceſſe eſt conſcientiã mundare, ac purificare. Dicit igitur Dauid: Iucundũ eſt nomen tuũ in conſpectu ſanctorũ tuorum, ſed nõ in conſpectu impiorũ. Hiſq; Deum guſtantibus diuina ipſius lex eſt ſuauis, ſimulq; ad Chriſtianæ legis obſeruantiã facilem reddendã plurimum conducit nos ei diu aſſuefieri: nã 6 diuturna conſuetudo difficillima quæq; facilia reddit: cõtra verò non aſſuefactis facilia etiã difficillima videtur. Cùm Dauid certa mẽ cũ Philiſtæo eſſet aggreſſurus, induit eũ Saul veſtimentis ſuis, & impoſuit galeã æreã ſuper caput eius, & veſtiuit eũ lorica. Accinctuſq; Dauid gladio eius, cœpit tentare ſi armatus poſſet incedere: nõ enim habebat cõſuetudinẽ; illiſq; magnoperè grauatus, neq; arma ſuſtinere valẽs, dixit Sauli: Non poſſum ſic incedere, quia nõ vſum habeo, & depoſuit ea. Mirabile quidẽ: arma, quib⁹ Saul facilè præliabatur, adeò grauia, moleſtaque erãt Dauidi, vt ea mouere minimè poſſet. Hui⁹ rei cauſa erat, quia Saul eis aſſuefactus erat. Dauid autem non. Arma contra diabolũ ſunt orationes, ieiunia, eleemoſynæ, totiuſque Chriſtianæ legis obſeruatio:

ſimile.

Pſal. 53.

Pſal. 33.

1. Reg. 17

ijſq; armis, qui aſſuefacti ſunt, facillimè præliãtur. Alijs autẽ grauiſsima ſunt, atq; amaritudinẽ gignũt; quia nunquã illa exercuerũt. Hoc apertè dixit D. Paulus, his verbis: Omnis autẽ diſciplina in præſenti quidẽ videtur nõ eſſe gaudij, ſed mœroris: poſtea autẽ fructum pacatiſsimũ exercitatis per eam reddet iuſtitia: in præſenti, id eſt, in principio cùm quis incipit operari quicquã in virtute videtur eſſe mœroris. Poſtea exercitatis reddit fructum pacatiſsimum: propter quod (inquit Beatus Apoſtolus) remiſſas manus, & ſoluta genua erigite, greſſus rectos facite pedibus veſtris. Ecce quomodo nos hortatur, vt bonis operibus aſſuefiamus, ſperantes longa exercitatione omnia nobis facilia eſſe reddenda. Nonnulli ſunt equi adeò pauidi, vt crucis vmbra terreantur, quæ nullum eis poteſt afferre detrimentum: imò potiùs equitantes in eis viam docent, ne errent. Sic etiam corpora noſtra quaſi equi pauidi pœnitentia deterrentur, quæ eſt vmbra crucis Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti, quæ animam in corpore quaſi in equo equitantem ad æternam vitam deducit. Quapropter, quemadmodum bonus eques equum compellit, & calcaribus ſtimulat, quouſq; eum ad crucem facit accedere, atque ſæpenumerò per vmbram illam eum præterire cogit, quoadu ſque ei timor adimatur: ſic hæc corpora, quæ facilè deterrentur, diuini amoris, ac timoris calcaribus per pœnalia opera ſæpiſsimè præterire, compellere debemus; facientes, vt ieiunijs, cilicijs, totiuſq; ſanctæ legis obſeruantiæ aſſuefiant: nam ſi ſæpenumerò per hæc pœnalia exercitia præterierint, illiſque aſſuefacta fuerint, poſtea illa ſuauiſsimè operabuntur.

Hebr. 12. 7

Simile. 8

Hæc omnia fratres chariſsimi, vobis dixi occaſionem ſumens ex eo, quod nobis in hodierna ſancti Euãgelij lectione refertur, ſcilicet, ſacratiſsimam Virginem Mariam Dominam noſtram, & ſanctiſsimum Ioſeph eius ſponſum quotannis ijs diebus, quibus lex præcipiebat, Hieroſolymam ad templum aſcẽdere conſueuiſſe. Ad eorum igitur exemplum, atque imitationem nos etiam diſcamus, ijs, quæ nobis diuina lege præcipiuntur, longa conſuetudine, atque diuturno habitu aſſuefieri, ſiquidem vt ex ſuperioribus perſpeximus tanta hinc dimanat vtilitas. 9

Ex hac etiam cæleſti doctrina infertur, quemadmodum ex ſanctarum exercitationum continuatione, ac conſuetudine boni

10 ni gignuntur habitus, quibus virtutes operatu faciles redduntur: sic etiam ex assidua, diuturnaque peccandi consuetudine malos habitus generari, per quos in tantã deprauationẽ animꝰ deuenit, vt nullã in peccatis sentiat esse molestiam. In Zacharia in iniqui tate plumbi talentum fuisse positum, dicitur. Vt significetur quã graue atque onerosum sit peccatum. Iuxta quod quot peccatis infecta est anima, tot plumbea talenta humeris sustinet. Et tamẽ præ diuturna peccandi consuetudine in eum statũ anima deuenit, vt hæc peccata non sentiat: atq; tam pacificè viuat, ac si Deũ nunquam offendisset. Sanctus etiam Isaias dicit: Formido, & fouea & laqueus super te, qui habitator es terræ. Vbi loquitur de peccatore, qui est habitator terræ: quia in ea cum corpore, anima, affectione, atque omni denique code suo habitat: nam quicquid 11 cogitat, quicquid cupit, quicquid loquitur, ac denique quicquid operatur, est terrestre. Etenim iustus in hoc sensu habitator terræ propriè non potest appellari: sed habitator potius cæli dicendus est. Licèt enim corpore sit in terra; spiritu tamen in cælestibus commoratur: quoniam, vt Diuus Augustinus, alijque sancti Doctores aiunt: Anima plus est vbi amat, quàm vbi animat. Et ratio est, quia anima in re dilecta est secundum meliorem portionem, & puriùs, atque perfectiùs spiritualem, scilicet, secundum intellectum, memoriam, atque voluntatem: id enim, quod amat, excogitat, illiusque recordatur: vbi verò animat, secundum minorem operationem suam manet, scilicet, viuificando, & vegetando. Peccatorique habitatori terræ dicitur hic: super te formido. Et tamen si est peccator longo ex tempore 12 sceleribus assuefactus, iam ferè plus timoris non habet, quàm si esset animal rationis expers. Non solum autem tantum hoc malum, sed aliud etiam pessimum, atque pernicioſissimum, sequitur incommodum ex assidua peccati continuatione, inueterataque peccandi consuetudine, quæ est conscientiæ duritas, & obstinatio. Dicit Dauid: In circuitu impij ambulant. Sumit hîc Propheta metaphoram à iumento molam volutante, quod nunquam ex vno circulo exit, & in vno, eodemque gyro semper incedit: sicque terram, quam toties conculcat, duriorem reddit. Sic peccator quod hodie, idem cras, plurimisque diebus facit, quod anno præterito fecit: idem hoc anno committit, anno præterito fuit turpis, ac libidinosus, hoc anno etiam: anno præ-

Zacha. 5.

Isai. 24.

Psal. 11.

terito Iusor, murmurator, alienæque famæ obtrectator, hoc etiã anno in eisdem vitijs perseuerat. Semper in eadem via incedit cor suum his peccatis conculcans, sicque illud in dies durius efficit. Quàm vilis facta es iterãs vias tuas, dicebat Hieremias Propheta. Nam quantò crebriùs hæ iniquitatis viæ cursantur, tanto vilior, atque corruptior remanet anima, duriorque efficitur, & magis disponitur, vt illam Deus è manu sua dimittat. Pro quo scienda est regula Beati Augustini in sermone de inductione Pharaonis ad diuinam misericordiam, iustitiamque manifestandam, scilicet, Nunquam Deus deserit hominem, nisi prius Deus ab homine deseratur. Cumque hæc sit grauissima huius seculi pœna (quam vt talem timebat Dauid, qui dicebat: Ne proijcias me à facie tua) sequitur illam nunquam nisi ob maxima, atque creberrima peccata imponi. Ne homo in tantam deueniat infidelitatem, valde necessarium est, principijs diligentissimè obuiari. Saluberrimum nobis Spiritus sanctus consilium præbet, dicens: Noli facere mala, & non te apprehendent; dicens: Noli facere mala, & noli facere malum, nobis significat peccatum sæpius iteratum hominem apprehendere atque deuincire, vt in malo statu permaneat. Et quemadmodum accipiter compedibus in custodia, id est, [*En la alcandara*] vinctus oculis capitio coopertis & si aliquando, quia tumultum audit, aut præaucupandi cupiditate aduolare cupit, paululum tantum alas concutit, atque in custodiam redit: sic homo à peccatis suis apprehensus, libidinosus, ambitiosus, siue quiuis alius peccator, si quando aut reprehensione, ac commonitione perterritus, aut quia est quadragesima ad agendam pœnitentiam volare vult: cum adeò deinctus peccatis sit, nihil aliud facit, quàm alas concutere, atque iterum ad pristina reuertitur desideria. Nihil (inquam) aliud facit, nisi alas concutere, quia tantummodo mente considerauit bonum esse se ab illo malo statu exire; quod tepidè propositum non progreditur vlterius: quia ipsi peccatorum compedes illum deuinciunt, & apprehendunt. Quam ob rem noli facere mala, & non te apprehendent. Et inferiùs etiam dicit: Ne alliges duplicia peccata, neque enim in vno eris immunis. O admirabilem sententiam, saluberrimumque consilium! fœlix, qui illud obseruarit. Nonnulli priusquam vnum peccatum admittant,

Hiere. 2.

Augusti.

Psal. 50.

Eccle. 7.

Simile.

13

14

15

16 mittant, ſibi reſiſtunt; at illo perpetrato ianua facilis aperitur, per quam alia complura introeunt. Et hoc ſignificat quod dixit Diuus Paulus his verbis: Peccatum operatum eſt mihi mortem, vt fiat ſupra modum peccans, id eſt, peccatum ſemel admiſſum operatum eſt tantum malum, vt fiat, ſcilicet, homo, ſupra modum peccans: quouſque ad cordis duritiem, impœnitentiamque deueniat. Ideò frater diligentiſsimè caue, ne peccare incipias: quod ſi fortè peccaueris, ne alliges duplicia peccata, ne te Deum relinquentem Deus iure optimo deſerat, ſicut illic dicit Diuus Auguſtinus, quæ (vt diximus) eſt grauiſsima huius ſæculi pœna: ſcilicet, Deum animam peculiariſsimis auxilijs priuare, quæ magnam in cordibus impreſsionem facere ſolent. Etenim ex fide tenemus auxilia neceſſaria ad hominis ſalutem, 17 quantumuis homo ſceleribus grauatus exiſtat, à Deo nunquam auferri. Quis igitur tam ferreus eſt, vt hæc audiens non expaueſcat? quis tam amens, vt non ea omni ratione ſtudeat deuitare? ſi hæc ipſa apud vos nihil efficiunt, quid agam? quo me vertam? quidue remedij ſuſcipiam? quid denique vltra dicam? vtinam liceret mihi per vias publicas progredientem pedibus me cunctorum hominum proſternere, ſupplicique ab omnibus voce depoſcere, vt ſibi quiſque conſulat, ſibi, dum tempus eſt, prouideat, ſuique ipſius miſereatur antequam ad tantum malum perueniat. Si vos non religio, non timor Domini, non Chriſti crux, non claui, non alapæ ad hoc mouent; moueat vos ſaltem amor veſtri, æternæque condemnationis timor, quò ſaltem hoc modo intelligere incipiatis in quanto periculo verſamini, veſtriſque 18 malis remedium curetis adhibere, veramque ex animo pœnitentiam faciatis.

Aſcendentibus illis Hieroſolymam ſecundum conſuetudinem dieiſeſti: Præcipiebatur tribus temporibus anni, apparebit omne maſculinum tuum in conſpectu omnipotentis Domini Dei Iſrael: in quibus verbis duo vel maximè notanda ſunt. Primum eſt, quia licet Deus in omni loco ſit, peculiariter tamen in templo exiſtere dicitur, & ingredi in templum eſt in conſpectu eius apparere. Ex quo colligi poteſt, quanta cùm reuerentia, timore, atque tremore in ſanctas eccleſias ingredi debeamus, præcipuè nunc in eccleſias legis gratiæ, ſiquidem non ſolum Deus in eis eſt peculiari illo modo, quo in templo Hieroſo- *Rom. 7.* *Exod. 34.*

lymæ esse consueuerat: sed per alium singularissimum modum 19
Valerius Maxi. in ineffabili sacramento altaris existit. Valerius Maximus dicit, quando Alexander Magnus Tyrum cepit, adeò furibundum ingressum fuisse, vt sex millia satellitum iugularit, aliaque duo millia iuxta mare crucifixerit: nihilominus tamen ijs omnibus pepercisse refert, quos inclusos in templo reperit, extra quos omnes occidi, atque vri iussit. Vt sciatis quantæ reuerentiæ Ethnicus ille tyrannus Idolorum templa habuerit, siquidem ad illud ei templum accedenti totus furor quo excandescebat, mitigatus est. Nunc autem Christiani in veri Dei templo quacunque occasione furore inflammamur, & propter negligentem oculorum custodiam plurimi igni turpitudinis sensualis inflammãtur, quod quidem visu, atque auditu horrendum est.

Alterum notabile est, quòd hoc præceptum de viris tan- 20
tum, non autem de fœminis meminit, vnde fœminæ immunes erant ab eo: attamen nonnullæ propter pium affectum, ac deuotionem in illis festis in templum ascendebant, sicut hic apparet de sanctissima Virgine Maria Domina nostra, quæ cum suo sancto sponso ascendere solebat. Voluit vtique Spiritus sanctus, vt sanctissima Virgo in hoc nuptas mulieres doceret, ne vnquam à viris suis recederent: nam vbi primum ab eis recedunt, maximis periculis exponuntur. Et sic vbi nos legimus: Faciamus ei adiutorium simile sibi. Alia
Gene. 2. translatio habet: Faciamus ei adiutorium, quod sit coram eo. Donotans in hoc, quòd quantum fieri poterit, vxor nunquam debet à viro procul abesse. Si prima mulier coram viro suo stetisset, nec ab eo recessisset, vt cum Dæmone loque- 21
retur, proculdubiò, quod effecit, nunquam fecisset. Ecce quantum ex sermone fœminæ cum eo, qui non erat vir suus, vniuerso mundo aduenerit detrimentum. Hoc vtique singulare consilium est: nam vir plurimos ludos, plurimas turpitudines, plurima denique peccata vitabit, si cum vxore sua perstiterit, vxorque plurimas effugiet miserias, si cum viro suo fuerit conuersata. Vnde legitimus sensus horum verborum, quod sit coram eo: est, vt assiduo vterque inuicem conuersentur. Et hoc si-
Cant. 7. gnificat etiam quod dicit sponsa: Ego dilecto meo, & ad me conuersio eius; quasi dicat: hoc est subsidium meum, hic est custos meus, ab eo nunquam recedam, nec ipse à me aberit. Deus

Moysem

22 Moyſem ad negotia maximè neceſſaria peragenda mittebat, dicitur tamen: tulit ergò Moyſes vxorem ſuam, & reuerſus eſt in Ægyptum. Animaduertite vtrum vir ſanctus intelligeret quam neceſſarium eſſet, ſe oculos ab vxore ſua non remouere. In hoc etiam aſcenſu ad Hieruſalem nos hæc ſacratiſsima præceptrix docuit nos non debere eſſe contentos, eo quòd ea quæ nobis Deus præcipit tantummodo faciamus: ſed plura etiam facere curare debere. Dixit Dominus: quicunque te angariauerit mille paſſus, vade cum illo & alia duo. O mirificam doctrinam! In his verbis docet diuinus magiſter quod ſi diuinam legem facilè obſeruare deſideras, curare debes plura etiam, quàm tibi in ea præcipiuntur, efficere: & ſic quod de præcepto eſt, tibi facile erit. Hoc ſignificatur 23 memorabilibus illis verbis, quæ habentur apud Eccleſiaſticum, vbi dicitur: qui diligunt Deum replebuntur lege ipſius: qui aliquid ſecundum menſuram largiuntur, parce id dare, & hoſtorium nimium calcare, & aduerſus alterum potiùs quàm aduerſus ſe facere ſolent. Cùm verò quicquam amico ſuo metiuntur, menſuram replere gaudent, eamque refertam ei donant, & contra ſe potius, quàm contra illum faciunt: menſuramque amici ei præbent. Qui Deum imperfectè tepidèque diligunt, legis ipſius obſeruantiam parcè, illiberaliterque ei præſtant, hoſtoriumque nimis comprimunt, & potius aduerſus Deum, quàm aduerſus ſe faciunt. Hoc (aiunt) mihi præcipit Deus ſub mortali, hoc ergo faciam, & non plus qui autem intimi, ſingulareſque Dei amici ſunt, 24 legem eius abundanter adimplent, & plura quidem ei faciunt, quàm lege præcipitur. Hoc eſt amici menſuram illi præbere quia & potius contra ſe quàm contra Deum agunt. Ideoque non dicit Spiritus ſanctus: implebuntur, ſed replebuntur lege ipſius. Plurimique hoc diuino amore, & charitate commoti non ſolum plura faciunt, quàm ſibi lege præcipitur: ſed ad illorum etiam obſeruantiam voto aſtringuntur, quod Diuinæ Maieſtati gratiſsimum eſt. Et hæc eſt vna ex expoſitionibus, quibus verba illa declarantur, quæ ſuperna cœlorum imperatrix dixit: Magnificat anima mea Dominum. Non dicit Deum, ſed Dominum. Quandò veſtro

Exod. 4.

Matth. 5.

Eccleſi. 2.

Luc. 1.

pio exemplo quenquam, qui prius Sathanæ membrum erat, 25
ad Dei ministerium conuertitis, tunc Deum ampliorem Do-
Lucæ. 1. minum quodammodo facitis, & quò plures conuertitis, eo
maiorem eum Dominum efficitis, quo pluribus bonis in eius
ministerio faciendis vos astringitis, eò maiorem vestri domi-
Psalm. 53 nationem ei præbetis, & ita dicit Dauid: accedet homo ad cor
altum, & exaltabitur Deus. Alti, sublimisque cordis est
omnia sæcularia relinquere confidendo nobis necessaria non
esse defutura. Filij huius sæculi infimum, atque abiectum
habent cor, ideoque omnia seruant arbitrantes sibi cuncta es-
se defutura. Hi de Deo diffidentes eum paruificant (vt ita
dicam) sicut illi in Deo confidentes eum magnificant. Quan-
do igitur quisquam in religionem ingreditur cum sublimi cor-
de, tunc Deus in maius dominium super eum ascendit, & 26
hoc est magnificare Dominum. Dicet aliquis: & si me Deo
per votum ipsius ministerio astringere, Deo gratissimum est
tamen si votum hoc violauero, inde condemnationem elici-
am, vbi prius nulla erat. Et verum quidem dicit, sed si
quod semel Deo promissum est, diligenter impleatur, opera
illa multò maioris sunt meriti: & hinc intelligetis verba
Roman. 5. illa Beati Pauli dicentis: vbi abundauit delictum, superabun-
dauit & gratia. Ad quorum intelligentiam, notate quod di-
1. Tim. 1. cit Beatus Paulus, finis (inquit) præcepti est charitas quasi di-
cat. Si Deus nos præceptis obligat, atque deuincit, hæc
omnia facit propter suam ineffabilem in nos charitatem, vt
plura mereamur. Plus enim homo meretur operibus, quæ
ex obligatione, quam ijs, quæ voluntarie facit. Vnde qui
orat, aut eleemosynam dat, aut aliquod aliud opus facit, quia 27
illud sibi confessarius præcepit, multò plus meretur, quàm
si idem vltrò faceret. Notandum est etiam nonnullos fuisse
Romæ tempore Diui Pauli, qui de Deo conquerebantur,
quia tot sibi præcepta imposuerat, ideo enim commissa sunt
plura, & maiora peccata: quibus vt Sanctus Apostolus sa-
tisfaceret, scripsit dicens: vsque ad legem peccatum quidem
erat in mundo: peccatum autem non imputabatur ideſt, Priu-
quàm Deus legem Moysi daret, & si qui naturalem legem
non custodiebant, peccabant: at propter nimiam legis obli-

uionem

28 quionem non cernebantur tam apertè peccata in hominibus. Lex autem ſubintrauit, vt abundaret delictum: ſed vbi abundauit delictum ſuperabundauit & gratia. Hoc eſt, non inficior, eò quòd tam perſpicuam Dominus legis ſuæ cognitionem, vobis præbuit, peccata veſtra grauiora extitiſſe, quæ contra legem illam, qua tenebamini, commiſiſtis. Non autem conqueri debetis: nam quum Deus legem illam ſcriptam, iſtamque nunc Euangelicam hominibus daret, non præcipuè intendit, nos ad peccata obligare, ſed vt in nobis gratia ſuperabundaret. Quemadmodum enim Chriſtianorum peccata grauiora ſunt propter ingratitudinem, qua vtuntur ob diuinam legem, & beneficia, quæ perceperunt: ſic etiam opera, quæ fecerint, maioris gratiæ digna erunt. Idemque de vo-
29 tis dicere poſſumus, quòd vbi ea violando ſuper abundauit delictum: illa obſeruando ſuperabundauit & gratia.

Deferebat ſecum in templum ſacratiſsima Virgo Maria ſanctiſsimum puerum Ieſum. Sanctiſsima enim Virgo Maria, & ſanctus Ioſeph eius ſponſus maxima cum diligentia dies feſtos obſeruabant & templum inuiſebant, omni timore tyrannorum poſtpoſito, qui tunc temporis puerum Ieſum perdere nitebantur. In quo ſatis horrendum quoddam, nimiumque in orbe vſitatum malum reprehenditur: quæ eſt obliuio, atque negligentia, qua vtuntur parentes in liberos, non curantes, vt eccleſias, diuina officia concioneſque audituri conueniant: relinquenteſque illos per vias mille inſultationes perpetrantes, filiaſque ſuas domi in ancillarum malæ conſcien-
30 tiæ ſocietate deſerentes, quæ quatuor dracmis earum virginitatem proſtituent. Quod ſi confeſſarius matrem obiurgat, quia filias ſuas ſecum in templum non defert, reſpondet: Pater hoc in hac regione non eſt vſitatum. Attendite Chriſtianæ fœminæ reſponſionem: non eſt vſitatum filias in templũ deferre: cùm tamen ad videndos tauros, ad ludos publicos atq; adludicros congreſſus deduci conſueſcant, vbi videãtur, cupiãtur, atq; etiam ad turpitudines perpetrandas aſsiduò prouocentur. O fratres, ſororeſq; meæ ſcitote quãdò Deus pollicitus eſt Abrahæ ſe illi filium eſſe daturũ, his verbis locutum fuiſſe: & benedicam ei, ſcilicet Sarę: & ex illa dabo tibi filiũ, cui benedicturꝰ ſum. Et in li-

bro

bro Geneſis ſæpiſsimè filiorum generatio diuina eſſe bene- 31
dictio dicitur: ſicque illam vocat Spiritus Sanctus: vna
verò ex præcipuis rationibus, quare Deum vobis liberos
concedere, diuina eſt ipſius benedictio, hæc eſt, quia
vobis merendi materiam tribuit, quæ eſt liberos iſtos
docere, vt ſerui Dei ſint. At, credite mihi, ſi huius obliti
fueritis, benedictio in maledictionem vobis conuertetur. Nec
ſolum contenti eſſe debetis omnem poſsibilem adhibere dili-
gentiam, quo liberi veſtri Deum diligant, atque vereantur,
ſed vos etiam oportet à diuina maieſtate inſtanter expoſcere,
vt eos bonos efficiat, diciteque: Domine quid diligentia mea
ſine tuo auxilio proderit? tu Deus meus dextræ tuæ virtu-
te efficito, ne res vlla mea te offendat. In eodem capite di-
Ibidem. xit Abraham alloquens Deum: vtinam Iſmael viuat coram 32
te ideſt, ad nutum, beneplacitumque tuum, in tui mini-
ſterio, obedientia, atque dilectione perſiſtat. O eximiam
orationem. Ne arbitremini ſanctum Patriarcham vitam tan-
tummodo Iſmaeli poſtulaſſe, præcipuè enim vitam ſanctam
precabatur: ideoque non contentus eſt dicere: vtinam Iſ-
*Geneſ.*13. mael viuat, ſed addidit etiam dicens: coram te. Hoc etiam
Deus ab ipſo Abraham popoſcit dicens: ambula coram me,
& eſto perfectus: quaſi diceret: vt ſis perfectus, ambula co-
ram me. O mirificam ſententiam Dei pectore prolatam!
Nullis verbis huius ſententiæ fœcunditas, ac prægnities ex-
plicari poteſt: ſcilicet, ambula coram me: nam illius obſer-
uatione vir interiùs, exteriuſque in cogitationibus, deſide- 33
rijs, viſu, auditu, verbis, actionibuſque componitur, dili-
genterque curat, ne quid in eo interius, exteriuſue reperia-
tur, quod oculos Dei ſui offendat, quem coram ſe gerit, ſe-
*Pſal.*17. que ab eo vndique circunſpici non dubitat. Et ſic dicebat
Dauid, & ero immaculatus cum eo, & obſeruabo me ab ini-
quitate mea. Et retribuet mihi Dominus ſecundum iuſti-
tiam meam, & ſecundum puritatem manuum mearum in
conſpectu oculorum eius. Cum eo ideſt, coram eo: ecce
quot bona eliciebat Dauid ambulans coram Domino: O
immenſam Dei probitatem! nunquid Domine vniuerſi cœli
ciues non tibi miniſtrant? vt quid in diuinis oculis tuis vi-
liſsimum

34 liſsimum terræ vermiculum vis habere? quare dixiſti Abrahæ: ambula coram me? non ob ſuam quidem, ſed propter Abrahæ vtilitatem hoc ei præcipit, multum enim ad eius perfectionem conducit ambulare coram Deo. Cumque Abraham cognoſceret hoc valdè neceſſarium eſſe, neque ſine diuino auxilio fieri poſſe, hoc etiam beneficium filio ſuo deposcebat dicens: vtinam Iſmael viuat coram te. Cui Dominus reſpondit dicens: ſuper Iſmael quoque exaudiui te. Ex quo colligi poteſt Iſmaelem in ſua perſona fuiſſe ſaluatam, etſi per eum mali ſignificantur, ſicut Beatus Paulus aſsignat: nullum autem de illo malum legitur, ſicut de *Geneſ.25.*
Eſau: vnde nonnulli tenent illum ſaluum fuiſſe. De illo namque dicitur etiam mortuus eſt, & appoſitus ad populum ſuum:
35 quæ verba paulò anteà ſacer textus de patre ipſius Abraham dixerat, vt ſcias quantum bonorum patrum orationes meritaque proficiant. Quocirca fratres dilectiſsimi per viſcera miſericordiæ Dei noſtri vos rogo, vt liberorum veſtrorum miſereamini, verbiſque, pijs exemplis, ſupplicijs atque orationibus, omnibus denique modis ſpiritalem eorum ſalutem curetis.

Conſummatiſque diebus, cùm redirent, remanſit puer Ieſus in Hieruſalem, & non cognouerunt parentes eius exiſtimantes autem illum eſſe in comitatu. Tunc enim fœminæ per vnam, viri autem per alteram viam ibant, quæ ſancta quædam conſuetudo erat: infanteſque teneræ ætatis cum alterutris ire poterant. Hanc-
36 que ſanctam conſuetudinem obſeruarunt celebres illi prædicatores Beatus Auguſtinus, Beatus Ambroſius, Beatus Ildefonſus in eccleſijs, quibus præerant. Qui in templis peculiaria loca fœminis, aliaque ſeparata viris ſtatuerant, velumque in medio eorum apponi iuſſerant, ne ſe inuicem viderent, nunc autem (quæ noſtra eſt miſeria) omnia ſunt confuſa: atque idcircò fortaſſe plurimæ fucantur, nimiſque componuntur, quia in templis videndæ, atque etiam tractandæ, & prouo- *Geneſ.23.*
candæ ſunt. Multum conducit ad bene operandum mali occaſiones adimere: ſepeliuit Abraham Saram vxorem ſuam in ſpelunca agri duplici. Dicuntque nonnulli ſuper hunc locum illam ſpeluncam in duplicem locum fuiſſe diuiſam, vt in vno viri, atque in altero fœminæ conderentur. Nam etiam poſt

mortem

mortem non indecorè videntur viri à fœminis ſeparati: quantò
Geneſ. 3. magis viui. Oſtendit mater noſtra Eua, quam mala ſit occa- 37
ſio, quamque potens vt nos in peccatum prolabi faciat. Quam
cum Dæmon interrogaret: cur præcepit vobis Deus, vt non
comederetis ex omni ligno paradiſi? reſpondit ei mulier: De
fructu ligni, quod eſt in medio paradiſi præcepit nobis Deus
ne comederemus, & ne tangeremus illud, nè fortè moria-
mur. Notate quæſo, Deum ſolummodo dixiſſe: de ligno ſcien
tiæ boni, & mali nè comedas: non autem dixiſſe, ne tangas
Geneſ. 2. illud: vt patet. At intellexit Eua, & optimè quidem Deum
ipſo facto, quo eis eſum prohibuit, tactum etiam vetuiſſe:
nam tangentes arboris illius fructum periculo maximo ex-
ponebantur edendi illum. Sic fratres mei ratio, atque expe-
rientia nos docet, ſi quidem nobis ex vetito iſto fructu co- 38
medere non licet, illum etiam tangere nobis non licere: ne
verò illum tangamus, valdè neceſſarium eſt eum non videre.
Nè quod edere, aut tangere tibi non licet, aſpicias: ibi enim
te paſsio tua ſuperabit, vt diuinam maieſtatem grauiter offen-
das. Et ſic ſacra hiſtoria inferius dicit: vidit mulier quod pul-
chrum eſſet lignum ad veſcendum, & pulchrum oculis, aſpe-
Geneſ. 6. ctuque delectabile, & tulit de fructu illius, & comedit. Et infe-
rius dicitur: videntes filij Dei filias hominum, quod eſſent pul-
chræ, acceperunt ſibi vxores ex omnibus, quas elegerant. Quam
vniuerſalis diluuij cauſam fuiſſe aſsignat. Quod quia homines
fœminarum pulchritudine perſpecta, eas adamarunt, atque à vi-
ris ſuis abſtractis eis tanquam proprijs vxoribus vtebantur. Ec-
ce quantũ malum ex illa viſione dimanauit. Qua propter fratres, 39
mei oculos aperite & quicquid vobis libuerit, intuemini: nam
hic erit condemnationis veſtræ fons, & initium. Timete fratres
Pſal. 118. mei Deum illumque cõfidenter rogate, quod Dauid precabatur
dicens: Auerte oculos meos, ne videant vanitatem.

Et remanſit puer Ieſus in Hieruſalem. Eum quippè qui bona in-
dole natus eſt ſatis eſt, vt primum virtutis elementum doceas: ipſe
enim velut equus in curſu poſitus à recto tramite non diſcedet,
Hoc idem in puero Ieſu apparet qui etiam trãſactis ſolennitatis
diebus ibidem remanſit in quo nullus parentes negligentiæ ar-
guet. Cùmque duæ viæ eſſent, arbitrata eſt ſacratiſsima virgo
Maria ſanctiſsimum filium ſuum per virorum viam cum ſancto

Ioſeph

40 Ioseph fuisse reuersum, sanctus autem Ioseph existimauit
eum cùm sacratissima genitrice sua in via fœminarum venis-
se. Et sic illum Hierosolymę remansisse nescierũt. Super quo no
tandum est, quemadmodum cœlestis hæc virgo vnigenitum Dei
filium concepit, peperitque propter vtilitatem nostram: sic pro-
pter nostrum commodũ eũ amisisse, atq; reperisse. Amisit eum
absque culpa sua cùm rediret à Hierusalem. In quo significa-
tum est vnum ex malorum nostrorum fundamentis, propter quę
culpa nostra Deum perdimus, esse, quia à Hierusalem, hoc est ab
interiori quiete, ac trãquillitate eximus, & quia nos nimia solicitu
dine perturbamur hæc sęcularia perquirentes. Manasses cum ma
gna cordis sui afflictione Deum sic allocutus est. Incurvatus (in- 2. Par. 36.
quit) sum multo vinculo ferri: & non est respiratio mihi. O quot
hodie idem dicere possunt! qui tot curis, atque negotijs op-
41 primuntur, vt vix valeãt respirare, & dicere: Benedictus Deus:
hoc autem peius est, quòd tantis oneribus oppressi illa onera es-
se non ducunt, sed qua die negotijs non sunt submersi vsque ad
oculos, nesciunt quid faciãt, & præ mœrore cõficiũtur. Ephraim
vitula docta diligere trituram: dicit Oseas Propheta. Idemque
de Ephraim hoc est, de hoc populo Christiano tot Dei beneficijs, Ose. 10.
locupletato, sicut diuinis sacramentis, euangelicaq; doctrina, dice
re possumus, cuius maior pars ex his omnibus fructum percipere
nescit. Plurimi namq; Christiani sunt quasi vitula iugi subiectio-
ni assuefacta, & hanc amant, huic intendunt, hancque fœlici-
tatem suam esse ducunt quasi plus fidei, quàm Ethnici non habe-
rent. Videns Pharao ingentem Israeliticæ plebis propaginem & Exod. 1.
42 quod præter opinionẽ in dies numerus eorum crescebat, & mul-
tiplicabatur, timensque rebellionem deprimere eos conatur qua
re ait ad populum suum. Eccè populus filiorum Israel multus &
fortior nobis est, venite sapienter opprimamus eũ, nè fortè mul-
tiplicetur: proposuitque eis magistros operum, vt affligerent eos
oneribus. Quia quiete, ac trãquillitate illos tantopere multiplica
ri cognouit, iussit, vt in extruendis vrbibus magnopere occuparẽ-
tur. Super quo dicit Origenes eandem esse diaboli inuentionem, Origenes.
qui videns Christianos spiritali quiete, ac trãquillitate virtutibus,
accrescere, meritisq; placere, humanis eos negotijs curat occupa-
re, lutoque, quo inficiantur, detinere: hortatur eos domos con-
struere, vineas plantare, aliaque inutilia negotia peragere:
quò sic

quò sic inquieti, & conturbati, vix quicquam boni in Dei mini- 43
sterio perficere norint: sicq; non solum in meritis, ac virtutibus
non multiplicentur, sed à malis etiam in deteriora prolabantur.
Et hoc est Deum amittere, quia homo ab Hierosolyma recedet.
Relinquite fratres solicitudinem istam, nec tam serio ludicra ista
suscipiatis, quiescite, animis vestris, tranquillitatem quærite, in
qua quantum diuinæ maiestati debeatis, consideretis: & quid
facere vos oporteat, contemplemini, vt his acceptis beneficijs,
tantæque obligationi quodammodo respondeatis. Diuus Pau-
Hebræ. 4. lus sæpenumerò nomen hoc, requies, repetit, & quomodo Deus
dixit de malis: si introibunt in requiem meam loquens de ter-
ra promissionis. Nec verò arbitremini terram illam requiem
fuisse vocatam, eo quòd in ea vestes, aut calceos, consutos
essent reperturi, siue quod panem, aut vinum inculta latu- 44
ra esset: hæc enim omnia, sicut & nunc labore acquirenda
erant. Sed dicebatur requies eò quòd cessaturum erat desi-
derium illud, solicitudo, atque anxietas, qua iam in certo
loco, & non in solitudine persistere cupiebant. Sic quando
vos hortamur, vt quietem quæratis, nolumus vos monere,
vt ea tractare desinatis, quæ ad conditionem vestram spectant,
sed, vt ita illa geratis, quòd animus vester nimia solicitudi-
ne captiuus non maneat, sed ad se Deo tradendum liber existat,
diuinamque ipsius gratiam possit exquirere, qua cœlestis glo-
riæ beatitudo comparatur. Ad quam nos perducat Iesus
Mariæ filius, qui cum patre, & spiritu sancto viuit,
& regnat in sæcula sæculorum.
Amen. 45

In eadem

In eadem Dominica. I. post Epihanam.

CONCIO SECVNDA.

Cum factus esset Iesus annorum duodecim, ascendentibus illis Hierosolymam, &c. Lucæ. 2.

IN hodierna sancti Euangelij lectione fratres charissimi dicitur sanctus Ioseph cum sacratissima virgitie Maria sponsa sua Hierosolymam ascendisse, sicu *Exo.34.* in diebus, quibus lex præcipiebat, facere consueuerant. Nam præcipiebat Deus: tribus temporibus anni apparebit omne masculinum tuum in conspectu omnipotentis Domini Dei Israel. Estque hoc magnæ admirationis dignũ, quòd præceperit Deus omnibus viris totius Israel, vt ter quotannis derelictis domibus, possessionibusque suis Hierosolymam ascenderent. Quæro, quis interea domos fundosque illorum custodiebat, nè gentes confines in eos inuaderent nam propè illos Moabitides, Amonitides, Idumæi, Philisthæi quoque', & Madianitæ habitabant, qui cuncti Iudæorum capitales hostes erãt, quomodò ergo vniuersi hi Ethnici tantam occasionem prætermittebant? quomodò Hebræorum bona non deperdebant, eorumque agros non depopulabantur? Ad hoc respondeo ipsum legislatorẽ singulari quadã promissione remediũ addidisse immediate dicentẽ. Cùm dilatauero terminos tuos, nullus insidiabitur terræ tuæ ascendẽte te, & apparẽte in cõspectu Dñi Dei tui ter in anno. Itaq; ipse Deus legẽ sanciẽs statim sub protectione sua populũ suscepit, dicẽs se eo tẽpore, quo lex erat adimplẽda illorum *Isai.31.* possessiones esse protecturũ, neq; enim ab alio, quã ab ipso Deo melius poterat custodiri, quod idem Dñs admirabili quadã simi litudine declarauit dicẽs. Quomodo si rugiat leo, & catulus leonis super prædã suam, cùm occurrerit ei multitudo pastorum, à voce eorum non formidabit, & à multitudine eorum non pauebit, sic descendet Dominus exercituum, vt prælietur super montem

Sion, & super collẽ eius, sicut aues volantes, sic proteget Dominus exercituum Hierusalem, protegens, & liberans, transiens, & 4
saluãs. Ecce quot verbis exaggerat hic Dominus sedulam curam quam de seruis suis gerit super quo valde pensandum est, hunc clementissimum patrem, in modo, quem in suis defendendis obseruat, duabus dissimillimis rebus sese contulisse, scilicet, famelicis leonibus, & auibus volentibus nidos suos protegere, quorũ alteros naturales vires sulciunt, vt vniuersos timores contemnãt: alteras vero intimus pullorum amor compellit, ne vlla pericula pertimescant. Leo famelicus nulla pastorum cohorte nec canum latratibus deterretur, vt prædãdentibus dimittat. Auisque quantunuis imbellica sit, vt pullos suos tueatur, nullum timet periculum, amor enim eorum eas illi vires addit, quæ sibi à natura denegantur. Quibus similitudinibus voluit Dominus demonstra- 5
re quàm securi sint serui sui, siquidem ad defensionem suam tam supernum amorem, atque potentiã qualis est Dei, habent. Ideoque in eodem capite paulo superius quosdam acerrimè comminatur, qui huius protectionis obliti ad Regem Ægypti auxilium petituri confugerunt, dicens. Væ qui descendunt in Ægyptum ad auxilium in equis sperantes, & habentes fiduciam super quadrigis, quia multæ sunt, & super equitibus, quia prævalidi nimis, & non sunt confisi super sanctum Israel, & Dominum non requisierunt. Ægyptus homo, & non Deus, & equi eorum caro, & non spiritus, & Dominus inclinauit manum suam, & corruet auxiliator, & cadet cui præstatur auxilium, simulque omnes consumentur. Animaduertite quomodo vult Deus, vt homines præcipue in suo auxilio confidant, & hoc maximi æsti- 6
ment: & quantam sibi iniuriam ducit inferri, cum homines ipso derelicto, fiduciam suam in alijs hominibus constituunt: siquidem tantum ob hanc culpam de his supplicium sumpsit. Itaque noster optimus Deus cum quicquam iubet ex cuius implemento, & executione aliqua inconuenientia sequi videntur, omnia statim solet adimere. Sic cum legẽ illam sanxit, vt septimo anno terra sabbathum perageret, & quicquid illo anno terra proferret, pauperibus erogaretur: quia ipsi dicere possent: quid igitur nos interea comedemus? Huic obiectioni statim Dominus respondet, dicens. Dabo vobis benedictionem meam anno sexto, & faciet fructus trium annorũ seretisque anno octauo, & comedetis

Leuit. 25.

veteres

7 veteres fruges vſque ad nonũ annum, donec noua naſcantur, ede tis vetera. Ex his duabus legibus duo notabilia elicimus: alterum ꝙ quando ex diuinæ legis obedientia, atq; obſeruãtia aliquot inconuenientia ſequentur, aliquaq; nobis aduenerint detrimenta, deterreri nõ debemus, ſed certiſsime credere nos à Deo eſſe iuuandos, atq; ab illis incõuenientibus eſſe liberandos: aut ſaltem eum alijs præſentibus, ſiue futuris bonis illa eſſe nobis reſarturũ. Itaq; ſi iudex, teſtis, aut aduocatus, eo ꝙ fideliter munere ſuo fungitur acerrimas ſimultates, grãdia q; incõmoda tẽporalia ſibi aduẽtura pertimeſcit: oculos perfidẽ, viuãq; confidentiã in cælũ eleuet, atque ad patrẽ miſericordiarũ, cui ſeruire conatur, & ob cuius amorẽ illis incõueniẽtibus obijcitur, eos dirigat, firmiterq; credat eũ in his anguſtijs ſibi nõ eſſe defuturũ. Idẽ dico de confeſſario, ſi eo
8 ꝙ quando oportet, abſolutionẽ negat, & de cõcionatore, qui quãdo neceſſe eſt reprehendit, & de prelato ſi eo ꝙ munere ſuo recte fungitur, labores aliquot fuerint perpeſsi gaudere debẽt, ſic enim inter Dñi prophetas, atq; apoſtolos eos collocari oportet, ſic confortauit Dñs diſcipulos ſuos dicẽs. Cũ maledixerint vobis homi *Matth. 5.* nes, &c. Gaudete & exultate, quoniam merces veſtra copioſa eſt in cælis: ſic enim perſecuti ſunt prophetas, qui fuerũt ante vos.

Alterũ, quod hinc elicitur eſt, ꝙ his legibus voluit Dñs homines diſponere, vt ſibi credere atq; in ipſo ſperare aſſuefierẽt, neq; omnem fiduciam in ſua ipſorũ diligentia conſtituerẽt, ſicut dicit Moyſes afflixit te penuria, & dedit tibi cibum manna, quod ig- *Deute. 8.* norauerunt patres tui, vt oſtenderet tibi, quod non in ſolo pane viuit homo, ſed in omni verbo quod egreditur de ore Domini
9 hoc eſt, vt diſcas Deo confidere, qui qualibet re tibi ſubuenire poteſt. Cum enim toties in anno tam longum facerent iter, Hieroſolymæq; octo ſaltem dies morarẽtur, videntes tandiu tot tamq; crudeles hoſtes ſuos à Dño contineri, quiq; tam propinqui erant eis, quominus vel minimũ quenq; de gregibus eorũ hœdũ acciperent, neq; ſatis ſuis dãnum aliquod inferrent, duriores equidẽ marmoribus eſſent, niſi hæc videtes firmiſsimã quãdam concipe rẽt ſpem, qua tanto tamq; bono Deo cõfiderẽt, qui ſic eos protegebat, & niſi feruẽtiſsimo eius inflãmarentur amore. Nos quoq;, qui hęc omnia fide, quam habemus, credimus, multoq; maiora ab hoc ſuperno ęternoq; Deo beneficia percepimus, ſciamus nos multò maiorẽ, firmioremq; confidentiã, atq; ardẽtiorem amorẽ ei

præstare debere. Si ergo illi nihil sibi defuturũ esse credebant, etsi tam longũ conficerẽt iter: quare vos, cũ Christiani sitis, adeo diffidẽtes estis, vt arbitremini, si quotidie vnã saltẽ horam cõsumere tis in præsentãdo vos diuinę maiestati, beneficijsq; à diuina ipsius liberalitate acceptis considerãdis, & scrutãdo vtrũ legẽ vobis ab ipso datã obseruetis necne, atq; in æternis tormentis, quibus eius trãsgressores contorquẽdi sunt, cælestibusq; præmijs, quæ ipsius obseruatores accipere debẽt, in memoriã reuocãdis, omnino vos esse perituros, corporalẽq; alimoniã vobis esse defuturã? ò incredduli diuinæ prouidẽtiæ! qui quia in re tanti momẽti diffiditis in magno condẽnationis periculo viuitis. Attẽdite quid propheta dicat. Nisi quod lex tua meditatio mea est, tũ forte perissem in humilitate mea: tũ, idest, iam pridẽ. D. Ambrosius per hãc humilitatẽ, atq; abiectionẽ tentationũ pericula intelligit, cuius præcipuũ remediũ in assidua diuinæ legis cõsideratione, atq; horũ, quæ superius dixi, & his similiũ meditatione sitũ est. Vnde de impio bis dicitur. Nõ est Deus in cõspectu eius, siue vt alij verterũt, nõ est Deus in vllis cogitationibus eius: & ex hoc sequitur, q̃ inquinatę sunt viæ illius in omni tẽpore. Attendite quã aperte dicit hic spiritus sanctus homines ob piæ considerationis defectũ peruerti, atque in peccatis diu permanere: vt intelligatis quã stulte respondent, qui de hoc admoniti dicũt. O pater hoc munus est religiosorũ, quasi ipsi animã non haberent, neq; Deum diligere tenerẽtur, neq; illo in cęlesti beatitudine sę fruituros sperarẽt. Nunquid bonũ remediũ inuenisse diceretis eum, qui cũ furibũda tẽpestate cõcussus iam iã maris fluctibus mergeretur malos abscinderet, vela q; in mare proijceret, gubernaculũ frãgeret, omniaq; instrumẽta, quibus nauis gubernatur, dissolueret? an qui hoc facerẽt, stultos esse non diceretis? Tales equidẽ estis vos, & peiores etiã: nam cũ sæculares sitis, maioribusq; periculis quã religiosi viri, sitis expositi putatis vobis licere remedijs, quæ diuina prouidẽtia cõtra ista pericula præbuit, minus vti, quę sunt assidua cælestis meditationis exercitia, crebraque orationis, diuinorũque sacramentorũ assiduitas. Et profectò vna ex rationibus, & causis, vnde hoc procedit, modica confidentia, qua Deo fiditis esse videtur, nam arbitramini (vt supra dixi) res humano victui necessarias vobis esse defuturas, si quam temporis partem in his sanctis exercitationibus consumeretis: quæ diabolica fraus est, quòd omnem fiduciam

Psal. 118 *Ambrosi.* *Psal.* 9

13 ciam veſtram in diligentia veſtra, in Deo autem modicam, aut nullam conſtituatis. Præcepit hic pater miſericordiarū Moyſi di- *Exo. 25.*
cens. Ponesſuper menſam panes propoſitionis in cōſpectu meo ſemper. Hoc præcipiebat Dominus, vt homines intelligerent ſicut panes illi ſemper in ipſius conſpectu erāt (ideoque propoſitionis vocabantur, quia ſemper debebāt proponi) ſic ipſum ſemper oculos intēdere in ea quæ ipſi geſturi ſunt. Sicuti mater plu- *Simile.*
rimos habens filios, qui aſsiduo ab ea panem petunt, plurima panis fragmenta coram ſe ponit, vt paſsim eis alimenta ſuppeditet. O benedictus talis Deus, ò glorificatus talis pater, qui tam diligenter creaturas ſuas rebus neceſſarijs alit. Vt autem ſolicitam cæleſtis huius patris prouidentiam magis admiremini, animaduertite, notabilia illa verba, quæ Iſaias Propheta Dei no- *Iſai. 46.*
mine dicit. Vbi Babylonis deos irridens, qui cum à iumentis, at
14 que ab hominibus in humeris aſsportarentur, ipſi tamen eos in nihilo adiuuabant, dicit, confractus eſt Bel, contritus eſt Nabo, facta ſunt ſimulacra eorum beſtijs, & iumentis. Onera veſtra graui pondere vſque ad laſsitudinem contabuerunt, & contrita ſunt ſimul, non potuerunt ſaluare portantem, & anima eorum in captiuitatē ibit. Statimque addit Deus ipſe dicens. Audite me domus Iacob, & omne reſiduum domus Iſrael, qui portamini à meo vtero, qui geſtamini à mea vulua vſq; ad ſenectam ego ipſe, & vſq; ad canos ego portabo, ego feci, & ego feram, ego portabo, & ſaluabo. O dulciſsima & ſuauiſsima verba? ò homines adamātibus duriores, quomodo illa audientes, teneritudine nō deficitis? quo modo hæc audiētes quæ ineffabilis Deus, atq; infallibilis veritas
15 dicit firmiſsimam non concipitis confidentiam? falſi illi Dei cū labore maximo à ſuis cultoribus portabantur: hic autem verus Deus non ſolū in manibus, ſed in viſceribus etiam cultores ſuos tanquam pia mater aſportat. Et quid eſt quod ait, vſq; ad ſenectā ego ipſe, & vſq; ad canos ego portabo? nunquid (vt ait Iob) ſicut dies hominis dies eius, aut anni eius ſicut humana ſunt tēpora: vt quid ergo dicit, à iuuentute ſua, vſq; ad ſenū, & canos ſe ſuis diligenter eſſe fauturū? Minime quidem: ſed hoc dicēdi modo perpetuam, aſsiduamq; quam de ſuis curam gerit, ſignificare voluit. Ideo dicit D. Paulus. Semper gaudete, ſine iterniſsione orate, in *1. Theſ. 5.*
omnibus gratias agite, ideſt in aduerſis, ac proſperis ſemper grati eſtote, quia ipſi ſemper cura eſt de vobis.

Ascendẽtes igitur sacratissima virgo Maria, sanctusq; eius spõ- 16
sus Ioseph cum sanctissimo puero Iesu Hierosolymã ad festi-
celebrationẽ consummatis diebus cũ redirẽt, inscij eum Hieroſoly-
mis reliquerũt. Et hoc est quod dicit sacer textus: remansit puer
Iesus in Hierusalẽ quod nõ casu quidẽ, neq; ipsius ignorãtia con-
tigit, cùm ex instanti sacratissimæ conceptionis eius sacratissima
ipsius anima totã habuerit sapientiam, qua in perpetuum prædi-
ta erit. Verùm quæret quispiã: si tota hac sapientia prẽditus erat,
Origẽ. quomodo dicit hîc sanctũ Euangelium, *Proficiebat sapientia?* Ori-
genes mirifica quadam elucidatione verba hæc exponens dicit:
Simile. hoc incrementum nihil aliud fuisse, quam eum magis, ac magis
excellentiam, sapientiamq; tuam indies manifestare. Ingredimi-
ni in bibliothecam, reperitisque librum vetustissimum nudis ta-
bulis vmbilicatum, idest, [*Enquadernado.*] quem cum aperiatis le- 17
gere incipitis magnaque in eo arcana, & mysteria comperitis, di-
citisque ò quam excellens liber! hic dignus est, qui aureis tabulis
vmbilicetur, non autem ligneis, nudisque tabulis circundetur,
quia tot tamque sublimia in eo mysteria insunt: voluitis alterum
folium, aliudque mysterium inuenitis, voluitis aliud, & aliud re-
peritis: sicq; vsq; ad finẽ, & sic alia indies plura & maiora myste-
ria reperitis. Itaq; magis, ac magis libri excellẽtia detegitur. O sa-
cratissime puer Iesu quam excellens liber es! liber antiquus, liber
æternus ęternaliter genitus, & in tẽpore vmbilicatus humanitatis
nostræ tabulis. Hic est liber, quo Deus Hebræis seuerissimè cõ-
Isai. 29 minatus est per Isaiã prophetã dicẽs. Obstupescite, & admirami-
ni, fluctuate, & vacillate, inebriamini, & nõ à vino, mouemini, &
non in ebrietate. O Deus! quid ex tanta prægnitie debet exire? 18
quid hîc Dominus dicere vult, cùm à tã terribili principio exor-
diatur? quoniã (inquit) miscuit vobis Dñs spiritum soporis: clau-
sit oculos vestros, prophetas, & principes vestros, qui vidẽt visio-
nes operiet: & erit vobis visio omniũ sicut verba libri signati, quẽ
cum dederint sciẽti literas dicent: lege istũ, & respõdebit: nõ pos-
sum: signatus est enim, & dabitur liber nescienti literas dicturq;
ei: lege, & respondebit, nescio literas. Et dixit Dñs: eo quod ap-
propinquat populus iste ore suo, & labijs suis glorificat me: cor
autẽ eius longe est à me: ideo ecce ego addã, vt admirationẽ faciã
populo huic miraculo grãdi, & stupẽdo. O puer Iesu æterni Dei
filius, tu es visio prophetarũ, de quibus tantus hic Dñs supplicium
sumpsit.

19 ſumpſit. Erit viſio prophetarũ, ideſt, filius Dei incarnatus quaſi liber clauſus, atq; ſignatus, quẽ nec ſapiẽtes, quia ſignatus eſt, nec imperiti, quia literas neſciũt legẽt, hoc eſt manifeſtabitur verbũ diuinũ, & nõ cognoſcetur ab eis: oſtendam eis (inquit æternus pater) filiũ meum, & in medio illorũ orietur in Bethlehẽ terra Iuda, & cum eis conuerſabitur, atque inter manus eum habebunt, nec tamen ipſum cognoſcent, nec eo fruentur, nec ex illo fructũ percipient, quãdo de filio tuo, qui te lęſit, cupis vlciſci, accipis pomũ *Simile.* in manu, & oſtendis ei dicens: ecce pomum, ſed illud nõ capies. Oſtendit Deus Iudæis vnigenitum filium ſuum, at illum non cognouerunt. O Iudæi videte illum natũ in Bethlehẽ, at illum non edetis. Ecce quẽ Magi Reges adorant, vos blaſphemijs inſectami
20 ni: ecce illũ in cruce, ſed non deferetis eum, non illo fruemini, ſiquidem præ malitia veſtra illum non cognouiſtis. Profecto iure optimo dicit Dñs. Ecce ego addam, vt admirationẽ faciã populo huic miraculo grandi, & ſtupendo: nã miraculũ magis obſtupendum, quod nullo vnquam tempore in mundo extitit, fuit hoc, quòd cum Deus homo factus in terram deſcenderit, & coram hominibus tam præſtantia miracula fuerit operatus, in eum tamen ipſi non crediderint, neque ex illo fructum perceperint. Hanc autem tantam maledictionem, quare Deus in eos effudit? ſcilicet, quia illi eum labijs honorabant, cum tamen eorum corda ab eo procul abeſſent. Heu, heu, heu, quomodo hoc dicã? O Deus infinitæ maieſtatis, per ineffabilem clementiam tuam te deprecor, vt hoc terribile ſupplicium nos facias intelligere, quod de his infœlicibus ſumpſiſti: quo maxime vereamur, ſiquidẽ aliqui for
21 ſitan peiores ſumus. Nam ſi illis hãc, ò Dñe maledictionẽ inijcis, quia cor ſuum tecũ non habebant, quid facies illis, qui nec labijs, nec corde tibi miniſtrãt? Animaduerte, ò homo peccator, cũ quo labia tua habes? de quibus die, noctuq; loqueris? Attẽde quot turpitudines, quot mẽdacia, quot blaſphemias, quot deniq; dolos paſsim labijs tuis loqueris. Quid igitur ſperamus, niſi eãdem maledictionem ſuper nos ad maiorem cõdemnationem noſtrã eſſe caſuram? Dicite fratres, vnde prouenit, quod cũ Dominus Ieſus Chriſtus in ſacroſancto altaris ſacramẽto exiſtat, noſq; ita realiter & vere credamus, tãto ex beneficio tã parũ fructus percipiamus? Nõnullos videbitis adeò huius diuini cibi cupidos, vt ad ſanctam cõmunionẽ frequẽtiſsime, ſtudioſiſsimeq; accedãt hocq; cæleſti

mysterio crebro fruantur: quibus profecto liber iste apertus exi- 22
stit illūq; legere norunt, & ex infinita ipsius excellentia aliquid
intelligunt. Alij autē sic eum deserunt quasi non esset Deus, nec
eum reuerenter honorant, neque in ipsius conspectu cū debita re
uerētia, modestiaq; sistunt, neq; ex eius virtutibus atq; effectibus
fructū percipiunt, ac si in eum nō crederent. O quāta maledictio
est talem librum habere, neq; eum legere scire, quod tam sapien
tibus superbis, quā malignis insipiētibus accidit. Hęc vtiq; maxi
ma est Dei maledictio, in pœnā peccatorū vestrorū. Idēq;, q̄ de
sanctissimo sacramēto dico, de tota innocētissima diuini saluato-
ris nostri vita dico: quā pauciss imi tā ex Ecclesiasticis, quā ex sæ
cularibus legere norūt: sin minus dicite quot horas in toto vitæ
vestræ tēpore in hoc libro legēdo cōsumpsistis? fortasse nōnulli
hīc adestis, qui vere dicere posletis vos toto vitæ vestrę tēpore ne 23
vnā quidē integram horā in sacratissima Iesu Christi vita legēda
cōsumpsisse: quomodo ergo pudore nō cōfundimini sciētes quot
horas inutilibus rebus agēdis cōteritis, quæ ad condēnationē ani
marū vestrarū præparātur, nec tamen vnā in salute vestra exqui
renda consumitis? dico vos hunc librū legere nolle, eumq; vobis
adeò obsignatū esse, grauissimū peccatorum vestrorū esse suppli
ciū. Vnū ex ijs, quæ nobis sanctus Isaias Dei nomine maxime
cōmendat, est: discite benefacere, quasi dicat. Nemo scit Theolo
giā, nisi qui eam discit: nemo scit vllā ex humanis sciētijs, nisi qui
diu ei diligentissimā operā dederit. Si ergo vultis scire quomodo
Deo seruiendū, quomodo passionibus vestris resistendū, quomo
do corda vestra mollefaciēda sint, vt proximorū misereātur, opor 24
tet vos hæc discere, hisq; diligenter operā dare: liber autē in quo
diuina hæc scientia cōtinetur, est verbū humanatū, cuius literatu
ra sunt perfectissima ipsius opera. Huic igitur cælesti libro diligē
tissime vos oportet incūbere: sin minus quantūuis humanarū li-
terarū discatis, semper tamen in diuino cōspectu insipiētes eritis,
Rom. 1. sicut illi, de quibus dicit B. Paulus, dicentes se esse sapientes stulti
facti sunt, adeò, vt mutauerint gloriā incorruptibilis Dei in simi-
litudinem imaginis corruptibilis hominis, & volucrum, & qua-
drupedū, & serpentiū. Ecqua maior stultitia esse poterat, quàm
gloriam Deo debitam serpentibus tanquā dijs præberi.

Hic igitur liber, qui in huius mundi bibliotheca nudis tabulis
umbilicatus pauper in præsepi collocatus apparuit per mirabilia

opera

25 opera, quæ fecit cœpit aperiri, quem paſtores, reges, atque etiam latro pendens in cruce perlegit, & qualis eſſet, agnouit: & centurio item dicens: vere filius Dei erat iſte. Et denique ſicut qui in illo ſupra dicto libro aſsiduò myſteria legeret, in dies pluris, ac pluris eum æſtimaret, ſic Ieſus Chriſtus filius Dei magis ac magis indies reuelabatur, ideoque de illo dicit Sanctus Euangeliſta: *Proficiebat ſapientia.* Beatus Gregorius hæc verba per ſolis ſimilitudinem exponit. Sol exit mane, & *Simile.* per noſtrum aſcendit hemiſphærium, dicimuſque: ſol accreſcit: certum eſt ſolem in circuitu ſuo non creſcere: nam idem eiuſdemque magnitudinis eſt hodie, cuius erat in principio, quandò creatus eſt. Dicimus autem ſolem accreſcere, quia radios ſuos clariùs manifeſtat, maiorem mundo lucem
26 emittit, ardentiorem denique calorem operatur. O ſacratiſsime puer Ieſus, qui ſicut ſol ſplendere cœpiſti in ſanctiſsimo natali tuo: & inde paſtoribus, regibuſque illuxiſti, poſteaque indies proficiebas: ab effectu (ait D. Gregorius) quia Sapientiam tuam magis, ac magis indies reuelabas: & ſic quò plures animas illuminabas, tuique amore inflammabas. eò magis proficiebas, atque creſcebas. Beatus Bonauentura dicit: proficiebat ſapientia *Bonauent.* experimentaliter. Peritiſsimus quidam medicus ſpeculatiuè plurimas herbarum proprietates nouit: quem tamen ſi interroges: hanc nè herbam aliquandò guſtaſti? reſpondet: non: ſed optimè noui eam huius eſſe proprietatis. Herbamque deguſtans experientia comperit, quod anteà ſpeculatiuè tantum modo ſciebat. Et de hac experimentali ſcientia loquitur Diuus Paulus dicens: *Hebræ. 5.*
27 & quidem cùm eſſet filius Dei, didicit ex ijs, quæ paſſus eſt, obedientiam. Eximius vtique diſcendæ obedientiæ modus eſt, obedire, quò plures, maioreſque labores Dominus Ieſus propter ſui æterni patris obedientiam tolerabat, eò maiorem habebat experientiam earum rerum, quæ in conceptionis ſuæ inſtanti intellectu cognouit. Per prouerbium dicere ſoletis: Non eſt talis chirurgus, ſicut, qui pluribus vulneribus eſt percuſſus. Hoc eſt: qui arte chirurgus eſt, & poſtea plurima ei vulnera infliguntur, bonus chirurgus eſt, quia terebenthinæ ardorem eſt expertus, & quàm clementer, atque humaniter vulneribus oporteat mederi cognoſcit. O Chriſte vitæ reparator, vereque vulnerum noſtrorũ Chirurge: priuſquàm erumnas noſtras eſſes expertus adeò aſpe

rè illis medebare, vt propter vnum lethalem reatum mag- 28
nas hominum strages ederes. Homo autem factus, famem expertus, frigore, defatigationeque concussus, verberibus cæsus cruci affixus, tanquam expertus chirurgus peccatorum nostrorum vulneribus suauius mederis. De qua experientia dicit seraphicus hic doctor intelligi posse verba hæc: proficiebat sapientia.

Cùm igitur verum sit, eum summa esse sapientia præditum, certissimum est, siquidem Hierosolymæ tanquam perditus mansit, hoc non casu quidem neque ex ignorantia euenisse, sed admirabili prouidentia factum fuisse. Ad literam dixit
Psalm. 30. Dauid ipsius nomine factus sum, tanquam vas perditum. Si reperitis vas nouum, & sanum obseruatis illud, quia vobis placet, & quoad plurimum illo ad bibendum vtimini: si verò vas 29
confractum inuenitis, ad plurima vobis deseruiet, etenim in illud aquam, atramentum, terram, domusque vestræ immunditias potestis immittere ad omnia vobis deseruit. Ideò filius Dei se vasi perdito confert, quia ad plurima nobis profuit, fuit nobis Magister, fuit socius, fuit cibus, fuit dux, & in hoc denique nobis deseruijt, quod scelerum nostrorum immunditias in se recepit. Pro illis æterno patri quæ nos debebamus exoluens. O dulcissimam considerationem animæ in domus suæ angulo consternatæ, & cum hoc cælesti Domino conuersanti, atque loquenti vbi nunc eũ amicũ, nunc patrem, nunc sponsum, nunc denique iudicem illum appellat. Factus sum tanquam vas perditum, quod ad plurima prodest: ego autem ad omnia hominibus necessaria prosum. Ideò seraphicus pater no- 30
ster Diuus Franciscus cum hoc clementissimo Domino loquens ei dicebat: Deus meus, & omnia &, præ diuini Saluatoris nostri consideratione bonitatis, atque liberalitatis totus lacrymis perfusus hæc verba sæpenumerò repetebat. Huius (inquam) Saluatoris nostri largitatem considerans, qui se nascens dedit socium, conuescens in edulium, se moriens in pretium, se regnans dat in præmiũ. O fœlix anima, quæ merito dicere potest: Deus meus, & omnia. Nam licèt verum sit eum esse diuitias, saturitatem honorem, voluptatem, amicum, ac patrem denique nostrum: attamen nos solo illo non sumus contenti, sed sæcularem etiam honorem, diuitias, saturitatem, voluptates deniq;

31 que volumus adipiſci. Ideoque ille iure optimo dicit: Deus meus, & omnia, qui ſolo eo contentus eſt, ſæculariumque rerum illa tantummodo vult habere, ſine quibus nullatenus viuere poteſt. Vt autem nobis magiſter exiſtens famem friguſq; nos pati doceret.

Hieroſolymæ voluit remanere, vbi ſanctiſsimæ genitricis ſuæ refugium, atque auxilium, & fauor ſibi deeſſet. Vnde Beatus Bernardus in quodam ſermone & Diuus Baſilius, alijque doctores tenent Bonum Ieſum in illo triduo oſtiatim eleemoſynas ad veſcendum mendicaſſe. Et ita vbi nos legimus propter nos egenus factus eſt, in Græco contextu habetur: propter nos mendicus factus eſt. Et ſic legit Beatus Baſilius. O ineffabilem Dei probitatem quantopere ſe voluit humiliare, at- *D. Bern. D. Baſilius.* *2. Cor. 8.*

32 que abijcere, vt ſuperbiam, elationemque noſtram poſterneret, atque vt nos doceret non ſolum labores æquo animo tolerare, ſed nos etiam abijcere, atque humiliare. Maximum vtique ô diuine Saluator myſterium fuit, te, qui tandiu in orbe deſideratus, totque ac tantis lacrymis & ſuſpirijs accerſitus, & in ſanctæ Eccleſiæ repreſentatione heri natus, atque à regibus adoratus fuiſti, iam hodie ab ipſa ſancta Eccleſia perditum repreſentari, deq; te dici: *Remanſit puer Ieſus in Hieruſalem.* Dicite fratres, ſi expectato *Simile.* rege grandes in hac vrbe ſumptus fierent, atque in ea exornanda, vijſque præparandis plurima aureorum millia conſumerentur: his autem omnibus præparatis rex per vnum oſtium ingreſſus per aliud protinus egrederetur, non nè magnopere miraremini? ſic vtique. Quarè igitur tu ô diuine Saluator, cùm iu-

33 ſti tot tantoſque ſuſpiriorum, ac lachrymarum ſumptus fecerint, vt te dignè reciperent, cùm heri veneris hodie diſpares, & Hieroſolymæ perditus remanes? ad hoc reſpondeo, illum non perdi, ſed peccatores potiùs eſſe perditos. Quia vero, vt vulgo dicitur, perditus eſt, qui poſt perditos ambulat, perditus eſt bonus Ieſus (ſi ita dici poteſt) vt peccatores perditos reperiret quorum, ſuiq; ipſius nomine dicebat Dauid. Erraui ſicut ouis, quæ *Pſalm. 118* perijt, quære ſeruũ tuũ. Confertur peccator oui perditæ, quę ideò perdi ſolet, quia viridi herba veſcens manet. O miſeri filij Adę, ſi ea, quorum cauſa perdimini, attentis animi oculis conſideraretis, quàm perſpicuè cerneretis, omnia illa nihil aliud eſſe, quàm virides herbas, quæ cito marceſcunt. Ecquid ſunt voluptates? ec-

quid

quid honores? Ecquid deniq; omnia ſæcularia niſi quid incon- 34
ſiſtens, quod manè vireſcens veſperi areſcit? adeo autem inſani
ſunt homines, vt propter hanc herbulam à cæleſti paſtore ſuo re
cedant, & tanquam oues peccatorum vepribus inuoluantur. Et
ſic vt perdita oue paſtor in montibus & collibus aberrat, atq;
deperditur, vt eam inueniat, ſic perditis hominibus vnigenitus
Dei filius perditur, vt eos inueniat, honorem contumelijs, re-
quiem ſudoribus, atq; defatigatione, pulchritudinis ſuæ flo-
rem, ſolis calore, frigoris, atque ventorum concuſsibus, ſangui-
nem innumeris verberibus, plagiſque, vitam deniq; in cruce de
perdens. Legitur Sanctus Ioſeph patris ſui iuſſu fratres ſuos quæ
Gene. 37. rens in agro aberraſſe, & perditus fuiſſe. Et inuenit eum (ait ſacer
textus) vir errantem in agro: & interrogauit, quid quæreret: at il-
le reſpondit: fratres meos quæro. O ſuperne Ioſeph Ieſu Chri- 35
ſte fili Dei quid quæris Domine oſtiatim panis fragmenta mẽ-
dicãs? quid quæris quadraginta dies in aſpera ſolitudine ieiunãs?
quid queris defeſſus, ſudoribuſq; perfuſus per vias de ciuitate in
ciuitatẽ ſacroſanctum prædicans Euangeliũ? quid quæris in hor
to Gethſemani ſanguineis ſudoribus inſudans? quid quæris co-
lumnæ aſtrictus verberũq; diluuio coopertus? quid quæris per
vias Hieroſolymæ grauiſsimam humeris baiulans crucem? quid
in caluariæ montis cacumine crucifixus exquiris? quid quæris
errans in agro? quid in tam crudeli morte perquiris? fratres (in-
quit), meos quæro. O benedictus, & glorificatus talis frater, qui
tot tantaque patitur, vt fratres ſuos quærat, atque à culpæ perdi-
tione ſubtrahat. O beati? qui tantum amorem, tamque ſingulare
beneficium cognoſcentes debitas pro eo gratias agere norunt. 36

Cùm ſanctiſsima virgo, & Beatus Ioſeph diuerſis vijs profi-
ciſcerentur ſanctiſsimum puerum Ieſum Hieroſolymis manere
non nouerunt. Quouſque vnius diei itinere confecto pariter cõ-
uenerunt, & cæli terræque theſaurum ſe amiſiſſe cognouerunt,
quæ nam lingua poterit explicare quàm acuto doloris gladio te
nerrimum pijſsimæ matris cor fuerit percuſſum quando tantum
ſibi incommodum aduenisſe perſpexit? quidque hac crudeliſsi-
ma ſagitta vulnerata patrarit, non eſt difficile perſcrutatu quid
aliud factura eſſet, niſi ad illum communem iuſtorum labo-
Pſalm. 31. rantium portum confugeret? ad hunc confugit Dauid cum dixit: tu
es refugium meum à tribulatione, quę circundedit me. Exultatio

mea

37 mea erũe me à circundantibus me. Attendite verborum teneritu-
dinẽ, qua Beatus Propheta in ſancta oratione vtitur. Et alibi di- *Pſalm.81.*
xit: Deus, quis ſimilis erit tibi? quaſi dicat: ecquis Domine reme-
dium à ſe poſtulantibus auxiliabitur, ſicut tu tuis fauere conſue-
ſcis? Ideoque ne taceas, neque compeſcaris Deus. Et alij ex He-
bræo verterunt, ne taceas, neque quieſcas Deus. Quoniam ecce
inimici tui ſonuerunt, ecce quàm inſtanter ſe aduerſus inimicos
ſuos petit adiuuari, quorum ſtrepitus iam in auribus ſibi reſona-
bat, qui eum iam iam deſtruere properabant. Ideo dicit: ne quie-
ſcas Deus, quod eſt eximium exaggerationis genus, quo ſolicitu
do ſignificatur, qua Deus ſeruis ſuis auxiliatur. Et ſanctus Ionas *Ionæ.2.*
in ventre ceti in magna ſe afflictione perſpiciens ad hoc etiam re
fugium acclamauit dicens cùm anguſtiaretur in me anima mea,
38 Domini recordatus ſum, vt veniat ad te oratio mea. Idemq; fa-
ciebat Hieremias propheta dicens: nõ ſis mihi tu formidini ſpes *Hiere.17.*
mea in die afflictionis. Ad hunc igitur portum Benedicta virgo
confugit, & lachrymis perfuſa diceret, credo, ô æterne pater quẽ
admodum priſtinis quondam temporibus ſtellã miſiſti, quæ feli
ciſſimos illos Magos ab oriente ad filium tuum adorandum in
præſepe deduceret: ſic nunc lucem tuam, quæſo, emitte, quæ me
recta via deducat, quò vſque vbi dulciſſimus filius, ac redemptor
meus commoratur, accedam. O dilecte à viſceribus meis fili cor-
dis mei, quid in me vidiſti, quia ſic me afflictam, ac mærore cru-
ciatam relinquere voluiſti? optimè noſti Domine reuerentiam,
& amorem, quo hæc humilis mater, & ancilla tua tibi deſeruijt, à
die, qua te in ſtabulo Bethlehem peperit, vſque in præſentem
39 diem, & quòd priùſquam te dulci lacte ablactarem, teq; rudibus
pãnis inuoluerem, humi proſtrata omni, qua poterã reuerentia
te Deum, dominumq; meum adorabam. In his ſanctis, alijſque
ſimilibus meditationibus totam illam (credo) noctem ſanctiſſi-
ma virgo traduxit. Cumque ſequentem diem totum in ſanctiſſi
mo puero inter notos, & cognatos quærendo conſumpſiſſent,
non inuenientes eum regreſsi ſunt in Hieruſalem quærentes eũ.
Et per viam omnes, quos reperiebant, interrogabat Beatiſsima
virgo, nunquid vidiſtis puerum duodecim annorum inconſutili
veſte [*Entre pardilla y morada*] indutum, longis Nazaræorum in-
ſtar, flauiſq; crinibus, candidum, ac rubicundum ſuper omnes fi-
lios hominum ſpecioſum? Hæcq; ſigna, quæ ſacratiſsima virgo

red-

reddebat,erant,tanquã culter acutiſsimus, quo virginalia ipſius 40
viſcera transfigebãtur:eiuſq; oculi in lachrymarum fontes vberrimos vertebantur. Domina(dicerent viatores) ſummopere gauderemus talem puerum perſpexiſſe, vt fœlices tibi de illo nuncios redderemus:nãq; ſi puer eſt ſimilis matri abſque dubio nullus talis in orbe puer exiſtit. Vlteriuſq; ſacratiſsima virgo procedens diceret cùm rubum aliquẽ videret: ô vtinam in hoc rubo diuinus mihi Saluator meus appareret, ſicuti Moyſi in ſolitudine apparuit:non opus eſſet iubere me excalciari, cum nudis gradiar pedibus,tantaq; afflictione concuſſa. Videnſq; iuniperum diceret:ô æterne Deus,qui defeſſum Eliam ad iuniperi vmbrã conſolatus es,ſi nunc me afflictam, atq; defeſſam conſolareris paracletum meum mihi offerens,Accedente igitur illa Hieroſolymam per ſingulas vias illum inueſtigans omnes interrogabat vtrùm 41
puerum cuius ſigna rẽddebat, perſpexiſſent:cui alij reſponderẽt:domina puer iſte,quem dicis heri ad hoc oſtium peruenit panis fragmentum Dei amore petiturus,quo accepto,nunquam vltra illum vidimus. Alij dicerẽt:domina puer iſte hac tranſijt quę rẽs vbi eſſet hoſpitale, in quo reciperetur. Tunc ſanctiſsima virgo ex hoſpitali in hoſpitale abire inciperet, quouſq; in aliquo ei dicerẽt:domina puer iſte hìc dormijt hac nocte,cui⁹ pulchritudinẽ, modeſtiã, atq; pietatẽ oẽs valde mirati ſumus:in illo angulo ſuppoſito capiti lapide in nuda humo recubuit, neq; enim aliud lectũ voluit. Hìc contẽplari poteſtis quid pijſsima mater ſentiret hæc omnia audiẽs, & quàm acutæ ſagittæ eſſent hæ, quibus tenerrima ipſius viſcera transfigerentur. Et quanuis clementiſsima virgo(vt valde credibile eſt)ſæpenumerò in templum illum 42
quæ ſitura,ęternumq; patrẽ pro illius inuẽtione oratura, fuerit ingreſſa,diuina tamen prouidẽtia ad maiorẽ ipſius coronam,ac gloriam eum non reperiebat. Quouſque tranſacto triduo illum in medio doctorum ſedentem inuenerunt. Quantam cœleſtis regina ex theſauri,quem amiſerat,lętitiam inuentione perceperit,ſi quidem nulla prorſus lingua valet explicari, veſtris pijs cordibus ruminandum,aſsiduoque conſiderandum relinquo vt Deũ lachrymis inueſtigare diſcatis, quo ipſum cum exultatione reperiatis, & in hoc ſæculo per gratiam in futuro per gloriam illo perfrui valeatis. Ad quam nos perducat idem Ieſus Mariæ filius. Amen.

In

In eadem Dominica Prima post Epiphaniam

CONCIO TERTIA.

Cùm factus esset Iesus annorum duodecim &c. Luc. 2.

PRæcipiebat Deus omne masculinum tribus anni tem *Exod.* 35.
poribus in conspectu suo apparere. Hæc autem tria tẽ
pora erant: Pascha Pentecostes, & templi dedicatio.
In quo se Deus habebat tanquam pater, cuius filij in *Simile.*
2 distanti Academia literis operam dant, quibus ille præcipit, vt
in Paschis sese ad eum conferat, vt quantum in literarum studijs
proficiãt, cognoscat. Idemq; nũc à vobis oportet obseruari, quip
pè cùm in templum die festo venitis, considerare debetis vos ac-
cedere, vt cælesti patri vestro prouẽtus spiritalis illius hebdoma
dæ rationem reddatis. O quàm sancta, atque vtilis est hæc consi-
deratio! Dauid vitæ suæ puritatem, confidentiamque, qua se cæ- *Psalm.* 17.
lestia dona, præmiaq; percepturum sperabat, explicuit dicens:
retribuet mihi Dñs secundũ iustitiã meam, & secundum purita-
tẽ manuũ mearũ retribuet mihi. Attendite quomodo bis repetit
verbũ, retribuet, vt significet quàm securam hanc retributionem
fore sperabat. Cuius causam addit dicens: quia custodiui vias Do
mini, neque impie gessi à Deo meo: quoniam omnia iudicia eius
3 in conspectu meo, & ero immaculatus cũ eo, & obseruabo me ab
iniquitate mea. Super quæ verba animaduertite verã iustitiam
duos oculos, duosq; respect⁹ habere debere, alterũ scilicet ad præ
terita, alterũ vero ad futura debere respicere. Ideoque hic Sãctus
Propheta dicit: quia custodiui vias Dñi, ad pręterita respiciẽs: &,
ero immaculatus cũ eo ad futura prospiciens. In medio autẽ ho-
rũ omniũ verborum dicit: quoniam omnia iudicia eius in con-
spectu meo. Qui ahic forsitan fuit fons, ex quo hæc bona, hæc vi
tæ puritas, atque integritas dimanarunt. O quot malis libera
remur, quotque virtutes operaremur, si terribilia Dei iudi-
cia semper ante oculos deferremus. Videns vnus ex illis ve
nerabilibus eremi senibus iuuenem ridentem, in eum quasi

leo

leo acerrimus inuasit, ac dixit: reddituri sumus rationem Deo, & rides? O sententiam grauissimam & consideratu dignissimam! 4
Nam mirabile profecto est, homines ista credentes posse ridere, nec immenso lachrymarum mari plerunque perfundi: huius autem amentiæ causa est, quia hæc sicut oportet, non cõsideramus. Atque hinc prouenit, quòd non solum ridemus, sed etiam adeò peruertimur, ac profanamur, quasi nihil eorũ crederemus, quæ à diuina lege docemur. De his autem, qui ita viuunt intelliguntur
Roma. 2. verba Diui Pauli dicentis: qui sine lege peccauerunt, sine lege
Ambr. peribunt. Beatus Ambrosius super illa verba eiusdem sancti
Roma. 7. Apostoli, Ego autẽ viuebam sine lege aliquando. Dicit: viuere sine lege est peccare sine lege, & viuere sine timore Dei tanquam si Deus non iudicaturus esset actus humanos: quod est propriũ eorum, qui ex consuetudine peccant. Hoc etiam habetur in mille loquio eiusdem sancti & de his, qui sic viuunt, quasi lex nõ esset lex, & quasi vitia non essent vitia, dicit Diuus Paulus: sine lege peribunt. Hoc est lex in nulla re illos excusabit, imo in omnibus eos accusabit, siquidem in omnibus illam violarunt. Nam eos, qui sic mali non sunt, etsi in eo, in quo deliquerunt lex accusat, in ijs tamen, quæ obseruarunt, eos excusat. Ecce perditionẽ, ac peruersitatem, in quam deueniunt homines, eo quòd à reddẽdæ Deo rationis consideratione diuertuntur.

Ideoq; suspicor vnum ex ijs, quæ diabolus magnopere expetit, esse hanc nouissimæ rationis obliuionem. Sicque ego intelli-
Eccles. 12. go verba illa. Nõ credas inimico tuo in æternum sicut enim æramentum æruginat nequitia illius. Et inferiùs dicit: & in nouissimo cognoscas verba mea & in sermonibus meis stimuleris: in 6
quibus nos docet spiritus diuinus, vt ab hac Sathanę persuasione caueamus, ne animi nostri eius malitia penetrentur, & postea à diuina lege torqueamur, atque accusemur, etenim damnati semper diuinam legem ante oculos habebunt, deique præcepta continua mentis consideratione ruminabunt, & quia cùm tam facilia sint, illa non obseruarint, eis semper atrocissimum inferent bellum. Itaq; diuinæ legis facilitas, quam ante oculos habebunt, eorum cruciatus magnopere augebunt. Ideoq; hîc dicit Spiritus Sanctus: fac quod tibi dico nè te à diabolo decipi patiaris, qui nunc tibi suadet: vt sermonum meorum obliuiscaris, & rationis arctissimæ, quam Deo redditurus es, non recorderis: nè in nouissimo

7 simo cognoscas verba mea & in sermonibus meis stimuleris. Et cum tanta fuerit fratres mei miseria vestra, vt hæc semper ante oculos non feratis. Saltem quando die festo in templum estis profecturi, prius domi vestræ profundè cogitate quomodo accediti in templum rationem Deo reddituri, quomodo in illa hebdomada vixistis. Quòd si vos sanctam ipsius legem obseruasse reperitis, plurimas ei gratias agite, quia vobis ad eius obseruantiam diuinum auxilium præstitit: humiliter ab ipso sanctam perseuerantiam postulantes. Quòd si in aliquo vos deliquisse cognoscitis, ante diuinæ maiestatis oculos cum efficacissima contritione prosternimini, veniã precantes, firmissimeq; emendã proponentes, etsi prudentius, tutiusq; esset, si vos mortaliter deliquisse perspicitis, ad sacrum pœnitẽtiæ sacramentũ accedere. Et sic alte-
8 rutro modo perfectam pœnitentiã agentes ab æterna condemnatione liberabimini. Nã vt ait Nahũ, ppheta nõ consurget duplex tribulatio. Et septuaginta interpretes hunc locum clarius transtulerunt dicentes: non iudicabit Deus bis in idipsum & sic intelligetis verba illa prophetæ. Nõ intres in iudicium cum seruo tuo Domine, quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens. Maximæ vtiq; temeritatis esse videtur, cõtra illud petere, quod infallibiliter futurũ esse reuelatũ est, sicut affirmat D. Paulus dicẽs: omnes enim stabimus ante tribunal Christi. Et paulò inferi: vnusquisq; (inquit) nostrũ pro se rationẽ reddet Deo. Quæ cũ ita sint, quomodo ausus est dicere Dauid: nõ intres in iudiciũ cũ seruo tuo Dñe, siquidẽ petebat rem Dei decreto contrariam? dico non solũ Dauid, verũm, & omnes etiã iustos hoc petere, atq; im-
9 petrare: nam accepta perveram pœnitẽtiam peccatorũ venia, nõ intrat Deus cum illis in iudicium condemnationis, etsi intrat in iudicium discussionis. Ideò dicit, Beatus vir, cui non imputauit Dominus peccatum, hoc est, quanuis peccauit, non tamen imputatur ei peccatum, quia iam remissum est.

Nahum 1. *Psalm. 142.* *Roma. 14.* *Psalm. 31.*

Dicit igitur Sanctum Euangelium. *Cum factus esset Iesus annorum duodecim. &c.* Animaduertite quomodò conferens se sacratissima virgo Maria cum Beato Ioseph sponso suo Hierosolymã ad festi celebrationem pretiosissimum puerum Iesum duodecim iam annorũ secum deferebat. Quando pueri sunt paruuli nõ afferri debent in templũ: ad nihil enim aliud prosunt, nisi ad eos, qui in templo sunt perturbãdos, atq; impediendos. Eos autẽ, qui

iã ratione vtuntur iã ad tẽplũ afferre tenemini, prius eos domi do 10
cẽtes qua reuerẽtia, & tranquillitate in tẽplo debeãt cõmorari, vt
in eo Christiani esse discãt. Vos autẽ ò fæminæ quoad fieri pote-
rit, diligẽter cauete, ne filias vestras domi relinquatis, sed eas vo-
Exod.32. biscũ in templũ afferte: recordamini dũ Moyses cũ Deo loquere
tur, legemq; ab eo acciperet, populũ in idololatriã incidisse, vitu-
lũq; adorasse, vt dicitur. Animaduertite quale tẽpus expectauer-
it dæmon vt pessimã hãc telã ordiretur, quando scilicet illius po
puli dux, atq; gubernator cũ Deo loqueretur, resq; grauissimas
perageret. In hoc tẽpore replet diabolus manicas suas. Expectat
quippè, vt vos in tẽplũ ad Deũ alloquendũ cõferatis: tũcq; filios
vestros peruertit, quò plurima insulta cõmittant. Ne, quæso, fra
tres tãti mali occasioni sitis: animaduertite vos arctissimã anima-
rũ eorum rationem esse reddituros. Quòd si tanquã boni parẽtes 11
curatis vt filij vestri Deum timeant, Deus abundãtem vobis pro
Gene. 18. pterea referet mercedẽ. Volens Dñs turpissimas illas vrbes So-
domæ, atq; Gomorrhæ destruere dixit: nũ celare potero Abrahã
quæ gesturus sum, cũ futurus sit in gẽtẽ magnã, ac robustissimã?
Diligenter perpẽdite quãti Deus amicos suos æstimat, videtur
quippe nõ posse aliter facere, quã eis cordis arcana reuelare, sicut
hîc apparet, siquidẽ dicit: num celare potero Abrahã quæ gestu
rus sum? O benedict⁹, & glorificatus talis Deus, qui vilissimos ter
ræ vermiculos tanti æstimat. O quantopere nos confundi opor-
tet cõsiderãtes, quàm parui nos altissimã ipsius facimus maiesta
tem. Et malumus res nostras alijs hominibus perditissimis, atque
nequissimis sicuti nobis reuelare, quã ei illas in oratione cõmuni-
care. Animaduertite etiã vnã ex rationibus, ob quas dicit Dñs se 12
nõ posse cõsilium suum Abrahæ occultare esse, quia multarũ gẽ
tiũ pater futurus erat, vt illa diuina iudicia posteris recenseret, sic
q; illi scientes quã seuerũ Deus de illis turpissimis ciuitatibus sup
pliciũ sumpserit, Deũ timere discerent, sensualesq; turpitudines
effugerẽt. Altera fuit: scio enim, quod præcepturus sit filijs suis, &
domui suæ post se, vt custodiãt viam Dñi, vt sciatis quanti æsti-
mat Deus, quòd parentes liberos suos doceãt, vt eũ timeant, & fa
sciãt iudiciũ, & iustitiam. Ex his etiam verbis infertur Deũ non
solũ factas iam virtutes, sed futuras etiã iustorum persoluere, cũ
dicat se hoc beneficium in Abrahã velle cõferre propter egregiã,
sanctãq; doctrinã, quã in posterũ filijs suis erat eruditurus. Siqui

dem

13 dē igitur fratres mei scitis quā pretiosum hoc sit corā Dño, quan
toq; iure hoc facere teneamini: ego vos Dei nomine adiuro, vt di
ligētissimè id facere amodo incipiatis: quod nisi feceritis, vos ad
arctissimā Deo rationē reddendā accersio. Cōsummatisq; dieb⁹
cū redirent, remānsit puer Iesus in Hierusalē. Mirabile fuit sacra
tissimā virginē à dulcissimo filio suo sic oculos remouere potuis
se, vt illū amitteret. Dico eū hoc fecisse, quia cū in tēplo diuinis
adesset officijs, ad ea tota corporis, atq; animi intentione voluit
aduertere: nam ad corporali filij sui visione fruēdum satis super-
erat tēporis. Discite igitur fratres mei ex hac sacratissima magi-
stra: & siquidem à re tanti ponderis, ac momenti oculos voluit
diuertere, vos cum missæ, alijsque diuinis interestis officijs, to-
to corporis, mentisque affectu ea consideretis, nec ad viros, aut fę
14minas perpolitas curetis aspicere. Sic enim diuerti poteritis, vt
præcepto de audiendo sacro non satisfaciatis, & mortaliter
peccetis. Atque etiā quia visus diffusio, & ad isthæc applicatio
plurimorum est fons malorum: qua propter nullibi fieri hoc
debet, quantò minus in templo. Vt autem hoc, sicut opor-
tet, faciatis, instanter à Deo postulate, sicuti postulabat Dauid *Psalm. 118.*
dicens: auerte oculos meos ne videant vanitatem. Quarè tu ô
vir sancte illos non auertis? quia nequeo (inquit) ideoque depre
cor ô Domine, auerte oculos meos: nā nisi tu illos auertas, ego per
me ipsum solum nequeo hoc facere. Ex quo apparet quàm parū
possit homo perse solum, siquidē ne oculos quidē à vanitatibus
valet auertere: nec solū vero cū sacrū auditis, sed quotiēscūq; etiā
Deum aliquid oratis, curare debetis attentissimè hoc facere, ad
15 quod præstandū animaduertite consiliū D. Bonauēturę dicētis:
quū diuinū officiū, siue aliā quā libet recitabis orationē, te ipsum
sedato, tranquillūq; esse cura terrestriū rerum omnium obliui-
scens, quò ea deuotione, affectu, reuerentia, timore, atque lætitia
orationes recites, acsi in medio Angelorum in diuinæ maiestatis
conspectu constitutus præsentialiter cū eis laudes Dño offerres.
Vt autē hanc materiam clariùs intelligatis, sciendum vobis est
ad orationem actualem, vel virtualem attentionē requiri. Atten
tio virtualis est causa, ex qua procedit oratio, quę est præparatio,
qua se bonus Ecclesiasticus munit, quando diuinum officium
soluturus est, & quam facit quiuis alius Dei seruus, quando
orare intendit. Nam quemadmodum musicus antequam musi- *simile.*

cam edat, instrumenti, quod pulsare conatur, chordas tentat, vt 16
sciat, vtrũ optimè consonẽt, quòd si non consonãt, alias astringit,
alias verò relaxat, quousq; instrumentum temperat: sic orantem
oportet prius instrumentum, ideſt, animam tẽperare curando vt
chordę, ideſt, potentiæ, memoria, scilicet, intellectus, atq; volun-
tas in debita proportione cõsistant. Intellectus imaginationibus
vacuus, voluntas pia affectione repleta, memoria vero tota occu-
petur in cõsiderãdo, quantũ Deus meretur, & quantũ ei debet. Et
in virtute huius præparationis, atque attentionis, quia quis orare
incipit, est oratio diuinæ maiestati iucunda, dummodo ex puro
læthalique culpa carente corde profluat; quanuis in ea propter
humanã fragilitatem aliquando diuertatur, neque actualem ha-
Psalm.9. beat attentionem. Et hoc est, quod dicit Dauid loquens de
iustis cum Deo: præparationem (inquit) cordis eorum audi- 17
Scotus.in.4. d.3. uit auris tua. De actuali autem attentione dicit Scotus, absolu-
tè non esse necessariam: nam Deus non nos ad impossibilia,
neque ad nimium quidem difficilia obligat. Cumque impos-
sibile, aut saltem difficillimum sit hominem semper orationibus
satis attendere, neque diuerti, sequitur hoc non esse necessarium
ad satisfaciendum voto, atque ad gratiam, & gloriam promeren
dam: nam hæc omnia virtuali attentione merentur, etsi actualis
attentio necessaria est ad sapidũ animi gustum, atq; delectatio-
nem: nam hæc non accipitur, nisi in actuali attentione. Oratio-
Psalm.16. nem autem, quæ vtraque harum attentionum caret, dicit Dauid
in labijs dolosis fieri, auribus (inquit) percipe orationem meam
non in labijs dolosis, ideſt, quã fundo non in labijs dolosis. In
quo significauit, tunc orationem fieri in labijs dolosis, cùm alte- 18
rum lingua profertur, alterum verò culpabiliter corde cogitatur.
Cùm labijs profers: pater noster qui es in cælis, & aduertenter
mille nequitias cogitas, oculosque huc, illucque diuertis, hæc
est oratio in labijs dolosis, qua potius Deum offendis, quàm
ei seruis, siquidem eum tam irreuerenter alloqueris.

Dignissimum est etiam notatu super hæc verba: *Remansit puer Iesus in Hierusalem*, quod, vt diuinus Redemptor ea perfi-
ceret, quę sibi pater æternus commendarat, sanctissimam genitri
cem suam insciam remansionis suæ reliquit. In quo nos docuit
ad mũdum relinquendum, atque ea, quæ ad salutem nostram
pertinent, operanda, angulum in sancta religione quærendo,

vbi.

19 vbi tranquilliùs, atq; securiùs Deo seruitur, non opus esse à patri
bus licẽtiam petere, sicut tractat Beatus Hieronymus dicẽs: si su- *Hieronym.*
per limina domus pater, & mater iaceant, vt egressum prohibeãt, *epist. 1. ere-*
per calcatos perge parentes, & ad vexillum crucis aduola: sum- *mi. ad Helio.*
mum enim genus pietatis est in his esse crudelem. Nã istud, quod *& epist. ad*
crudele videtur, pijssimum misericordiæ est opus, quod animæ *Nepotianũ.*
tuæ confert, nec non & parentum tuorum. Summa namq; veri-
tas dixit Matthæi. 19. omnis, qui reliquerit patrẽ, aut matrẽ pro *Matth. 19.*
pter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam æternam possi
debit. Vnde loquens Moyses cum Deo, & certum quoddam ho *Deut. 33.*
minum genus laudans dixit: qui dixit patri suo, & matri suæ ne-
scio vos: & fratribus suis, ignoro illos, & nescierunt filios suos, hi
custodierunt eloquium tuum, quando Iacob ex domo Laban
20 fugit, persequebatur eum Laban, & triplicem ei querelam obij *Gene. 31.*
ciebat: primam: cur (inquit) ignorante me fugere voluisti, neque
indicasti mihi, vt prosequerer te cũ gaudio, & canticis, & tym-pa
nis, & citharis? secundam: non es passus (ait) vt osculer filios
meos, & filias. Tertiam: cur furatus es Deos meos? Has querelas
habet mundus aduersus hõmines ipsum fugientes. Ipse enim pri
mum volebat, ne homines clam eum fugerent, vt esset, qui eis fu-
gam impediret, dicens: attendete esse debilem hîcque optimè
posse saluari sine tot laboribus, vt quid nunc in afflictionem
istã te immittere vis? secundo vellet mundus singulos in egressu
osculari, vt prius ipsius voluptatibus, ac turpitudinib⁹ fruerẽtur:
nam quemadmodum oscula, & amplexus in memoria nostra
magnopere illos imprimunt, à quibus discedimus: sic vellet etiã
21 mundus, vt qui ab eo recedunt, voluptatum, ac turpitudinum ip-
sius prorsus nõ obliuiscerẽtur: vt semper illa exoptarẽt. Idcircò
vir prudens neque egressum suum à mundo manifestare cui-
quam, neque eius amplexibus antea frui vult, nè posteà illos gu
stasse sibi officiat.

Tertiò conqueritur mundus, quia qui religionem ingreditur idola sibi subtrahit. Idola mundi sunt honores, vltiones, atq; diui tiæ. Atq; ille hæc ei subtrahit, qui ea contẽnit. Ex quo prouenit, vt alij etiam illa negligant, neq; adorare velint, & hoc est ei idola surripere. Idcirco sapiẽtes viri neq; mũdo neq; fratribus, neq; pa rẽtibus suas sanctas intẽtiones patefaciunt, nec eas carni, aut san guini manifestãt: quia in his omnibus impedimentũ potiùs, quã

1.Reg.4. auxiliũm se reperturos esse cognoscũt. Dicitur Deo excitãte pue- 22
rum Samuelẽ in tẽplo dormientẽ senẽ cęcũ Heli ei dixisse: reuer-
tere fili, & dormi. Hoc quotidie nũc ad literã agitur: excitat quip
pe Deus filiũ tuũ in tẽplo dormientẽ, hoc est qui cũ Christianus
sit, negligẽs est in Dei ministerio: tu verò ò miser cũ pater eius sis,
quia passione cęc⁹ existis, & nimia illius affectione caligas, dicis
ei, reuertere fili, fruere his diuitijs quas tibi cõparaui. O crudelis
homo, qui filiũ tuũ à tanto bono separas. O fratres mei ij, qui ex-
pediti estis, nullã eis fidẽ habeatis, sed cõfundimini, quoniã peni
tus iã ab eis non separamini, atq; à propinquis, familiaribusq; ve
stris non prorsus abscedi tis, vt eũ maiori spiritus libertate creato
Matth.10. ri vestro seruire valeatis: cũ ipse vos docuerit inimici hominis do
mestici eius de relinquite illos, quãdoquidẽ salus vestra inter eos
adeo periclitatur. Qui in mũdo versantur, in media arena incedũt 23
magnoq; expositi sunt periculo in tauri cornua incidendi, atque
pereũdi: religiosus autẽ vir in sancta religione quasi in sublimi, se
curoq; loco, ideſt, [*En talanquera*] cõmoratur, & tanquã homo ex
sublimi monte maris procellas prospiciens. Suspirabat sanctus
Hiere.9. Hieremias dicens: quis dabit me in solitudinẽ diuersorium viato
rum, & derelinquam populum meum, & recedam ab eis, quia
omnes adulteri sunt, & cœtus prævaricatorum. Deũ deprecami
nifratres charissimi, vt vobis oculos adaperiat, sicut huic sancto
viro aperuit, vt idem, quod ipse cupiatis, & omni diligentia id cu
retis adipisci: nam (vt vera loquar) sicut dicit Beatus Bernardus,
homo in religionis solitudine persistens cum maiori conscientię
puritate viuit, rariùs cadit, è culpa citiùs surgit, diligẽtiùs vigilat,
cautiùs viuit, crebrius laboribus suis remediũ, atq; auxilium essa 24
gitat, maiorem agit pœnitentiam, cõfidentiùs moritur, & deniq;
maiori gloriæ abundãtia afficitur. Et profectò talis est sanctæ re
ligionis status, vt Deum assiduo rogare deberetis ij, qui in eam in
gredi non cupitis, vt vobis hoc faciendi ardentissimũ concederet
Iacob.1. desiderium: nam, vt Diuus Iacobus dixit: omne datum optimũ
Esai.26. desursum est descendens à patre luminũ. Et vbi nos legimus, Do
mine dabis pacem nobis omnia enim opera nostra operatus es
nobis, Septuaginta interpretes transtulerunt: Domine Deus no
ster pacẽ da nobis: omnia enim reddidisti nobis. In quib⁹ verbis
ostenditur nos non solum bona opera diuino auxilio perficere,
sed vniuersa etiã sancta desideria nobis à Domino dimanare.

Quo-

25 quocirca ab eō omnia nos oportet expoſcerē. Vt autem hi, qui his ſanctis deſiderijs flagratis, quid apprehendere conamini cognoſcatis, & quem ſtatum ſuſcipere vultis, apertiùs noueritis, atque ij, qui iam ſacroſanctum religionis ſtatum accepiſtis, quales vos eſſe oporteat, intelligatis, audite Beatum Ioannem Climachū diffiniētem quid ſit monachus his verbis Monachus eſt ordo, & ſtatus angelicus in ſordido, & materiali corpore conſummatus, hoc eſt, qui in mortali corpore viuens Angelicam vitam ducere curat. Alteramque ſecundam diffinitionē addit dicens: Monachus eſt qui ad Deum ſolum acie mentis ſemper intentus ipſum orat omni tempore, loco, & re. Et hoc eſt eum quodammodo Angelo vbique Deum videnti ſimilem eſſe. Quod ſiquis quærat quomodo mortalis homo hoc poſsit efficere, ſiqui 26 dem compluribus corporis neceſsitatibus debet occurrere? Ad hoc reſpondet idem ſanctus aliam tertiam diffinitionem ſubiungens, & dicens: Monachus eſt perpetua naturæ violentia, ſenſuūque vigilantiſsima, & indefeſſa cuſtodia: hoc enim requiritur ad Angelicam puritatem, & perfectionem contemplationis habendam, quæ ſunt prædictæ res in ſuperioribus diffinitionibus collocatæ. Quid autem mirum, ſi eos Angelos vocem, cùm in ſacris literis dij deificati diuina imitatione vocentur? Nam ſicut cum in mundo ſpeculo ſolis radij reuerberāt, adeò ſplendidū efficitur ſpeculū, vt quodāmodo alter ſol eſſe videatur: ſic anima omni peccati macula purificata, omnique ſuperflua cura expurgata ad diuinum ſolem per excelſam cæleſtium rerum contemplationem conuerſa, ſic illuſtratur, & clarificatur, vt ſol potius, & 27 Deus, quàm anima eſſe videatur. O vtinam diuina maieſtas nobis permitteret, vt animam hoc ſplēdore illuſtratam videremus: quam attonitis animis præ illius viſione maneremus; & quam libenter eum ſtatum eligeremus, vbi tanta eſt opportunitas his ſplendoribus, atque illuſtrationibus recipiendis: qualis eſt ſancta religio. Conſiderandum eſt etiam quomodo prouidentia diuina diſpoſuit, vt cæleſtis regina vnigenitum filium ſuum in illis feſtiuitatibus perderet, quod fuit prognoſticum prænuncians in tantam malitiam, & corruptionem plurimos Chriſtianos eſſe deuenturos, vt diuinæ feſtiuitates occaſio Dei amittendi eis futuræ eſſent. Explicuit Dominus quomodo feſta debeant obſeruari dicens: memento, vt diem Sabbathi

Ioannes Climaco.

simile.

Exod. 20.

sanctifices: sex diebus operaberis, & facies omnia opera tua: septi- 28
mo autem die Sabbathi Domini Dei tui non facies omne opus
tu, & filius tuus, & filia tua, & seruus tuus, & ancilla tua, iumentū
tuum, & aduena, qui est intra portas tuas. Super hęc verba primò
vobis notandum est in lege veteri Sabbatum obseruari soluisse:
ob honorem beneficij creationis mundi, quia illo die requieuit
Gene. 1. Deus ab omni opere, quod patrarat. Post hanc autē obligationē,
& debitū alio maiori beneficio sumus astricti, videlicet beneficio
reparationis. Nā quid prodesset Deū nos creasse si animi nostri
extinctā oblitamq; imaginem Deus sanguinis sui rubicūdo colo
re non reformasset, & reuiuificasset? Cumq; Christus Redēptor
noster vna Sabbathorū, id est die dominico resurrexit, celebratio
Sabbathi ad illū trāslata est. De lege naturali est, aliquod oporte-
re statutū tēpus esse, in quo homo se Deo cōmendet pro innume- 29
ris, quæ ab eo accepit beneficijs, ei gratias agens, eumque verum
Deum, ac Dñm suum esse cognoscēs, & miserias suas intelligēs,
atq; ab ipso remedium illis efflagitans: hoc autē tempus diē Do-
minicā esse debere sancta mater Ecclesia decreuit. Die Dominica
mūdus cœpit existere, in ea Angeli sunt creati, in eadē boni præ
mio affecti: mali autē in tartarū sunt deiecti: die Dñica exierunt
Osor. filij Israel de Ægypto. Et secundū Osorij sententiā die Dñica de
Orig. dit Dñs Moysi legem in tabulis scriptam &: iuxta Origenem die
Dominica cœpit manna pluere in deserto eademq; die ortus est
Christus Iesus Saluator mundi, eadē circuncisus est, eadēq; resur
rexit: & deniq; Dominica die Spiritū Sāctū in Sāctos Apostolos
effudit. Et propter hæc nouissima, & altissima mysteria, quę De⁹
in hac die operatus est, idcirco sancta mater Ecclesia hanc diē fe- 30
stiuitatis nostræ esse decreuit. Secūdò super hæc verba exodi no-
tandū est quòd ad festū sanctificandū dicit Dñs in eo nō prorsus
seruile opus esse faciendū: animaduertēdumq; est Deū nō corpo
ralem nobis laborē prohibere, eo quod malus sit, sed quia intētio
nē eius impedit, quę est, vt homo se ipsius ministerio totū tradat:
quò vniuersis reb⁹ expeditus liberi⁹ diuinis mysterijs, atq; seruí
tuti incūbat. Tā facilis est Deus placitu, vt quāuis iuxta maximā
obligationem nostram ei toto vitæ nostræ tempore seruire, sem-
perque diuinis ipsius laudibus intendere deberemus, solum-
modo à nobis festa postulet, quæ sancta Ecclesia ipsius no-
mine nobis præcepit obseruare, quod ad hunc finem facit.

Ita-

31 Itaque cæteri omnes dies nobis ad ministerium nostri concedun
tur: dies autē festi, vt in illis Domino seruiamus. At mali omnia
vice versa faciunt, nam in die festo Deo minus seruiunt, eumque
magis offendunt: nam in illum diem omnes dissolutiones, ac tur
pitudines differunt, cum tota hebdomada artibus suis occupētur
vt quatuor dragmas acquirant, atque vix peccare meminerint.
Alij vbi primum dies festus obrepit diluculo surgunt, & libris ra
tionum suarū onerati ad aliud oppidum se cōferunt, deq; alijs ad
alia migrantes septem oppida die festo percurrūt adeo inquieti,
ac perturbati, vt nec missam, neque concionem, nec diuinū quic
quam audire meminerint, arbitranturque se à peccato excusari
dicendo agricolas in diebus hebdomadæ domi non reperiri sicut
die festo quiescunt. O Deus bonitatis infinitæ quam lamentabi
32 le hoc est. Per Amos prophetam dicebat Deus Hebræis, Odiui, *Amos. 5*
& proieci festiuitates vestras, & non accipiam odorem cœtuum
vestrorum: vestras ait, & non meas: siquidem eas in carnis ve-
stræ, non autem in mei ministerio consumitis, in eisque oblecta
mini, & me offenditis. Magnopere timeo, & merito quidem ne
Deus idem de festiuitatibus nostris dicat, siquidem in eis diui-
nam ipsius maiestatem tantopere offendimus, suspicorque si-
cut sanctus propheta Hieremias lamentans dicebat. Viderunt *Threno. 1*
eam hostes, & deriserūt sabbatha eius, sic etiam, & maiori etiam
ratione inimicos nostros diabolos festiuitates nostras irridere, si-
quidem illas tot abominationibus inficimus, atque profanamus.
O Deus infinitæ maiestatis per clementiā tuam te deprecor, vt
tantis his malis remedium adhibeas: hisq; fratribus meis sensum,
33 atque prudentiā præbeas, quo sciāt ad celebrem & perfectā festi
sanctificationē nō sufficere vnā missam simpliciter audire, atque
aquā benedictā assumere, & valde contētos domos suas redire. O
miserā hominum cæcitatē, qui tam parū facientes plurima, quæ
Deo debēt, se persoluere putant. Viri Christiani veritatē scitote,
audite quid dicat Deus Hieremiæ prophetæ. Sta (inquit) in por *Hiere. 7*
ta domus Domini, & prædica verbum istud, & dic. Bonas facite
vias vestras, & studia vestra, & habitabo vobiscum in loco isto:
nolite confidere in verbis mendacij dicentes, Templum Domi-
ni, templum Domini est. Etenim arbitrabantur eo quòd templū
illud habebant, & in illud aliquando ingrediebantur, nullum id-
circo incommodum eis euenire posse.

Idem igitur vobis ipse dico, piè, sanctèq; viuere curate, bonaq; 34
opera facientes diuinam legem obseruate: ne in aquæ benedictæ
sumptione, atq; in vna missa simpliciter audienda solum modo
confidatis, hæc enim per se non sufficiunt ad salutem: nam quan
uis hoc optimũ necessariumq; sit, cum eo tamen Deus vitæ san-
ctitatem, morumq; integritatẽ postulat. Tota hebdomada menti
mini, murmuratis, iuratis, aliaque quam plurima scelera perpetra
tis: & solummodo quia in templum ingredimini omnibus iam
remedium adhibitum esse putatis. Longe quidem fratres opinio
ne fallimini: satis ad literam hoc statim inferius Dominus dixit
Hebræis his verbis. Ecce vos confiditis vobis in sermonibus mẽ-
dacij, qui non proderunt vobis, furari, occidere, adulterari,
iurare mendaciter, libare Baalim, & ire post Deos alienos, 35
quos ignoratis, & venistis, & stetistis coram me in domo hac,
in qua inuocatum est nomen meum, & dixistis, liberati sumus,
eo quod fecerimus omnes abominationes istas, hoc est, quia in
hoc templum sumus ingressi: eo quod, idest, etiam si fecerimus
omnes abominationes istas. Nonne illorum amentium homi-
num væcordiam admiramini, quia tam stulte semetipsos illis fal
lacibus verbis decipiebant? quare igitur vosmetipsos non mi-
ramini, siquidem in ipsomet errore versamini? Attendite quod
ei amplius dicit: nunquid ergo spelunca latronum facta est do-
mus ista, in qua inuocatum est nomen meum in oculis vestris?
quasi dicat: non vtique, vt arbitremini solum eo quod in eam
ingrediamini rapinis, iniquitatibusque vestris remedium es-
se adhibitum. Idem vobis ego ipsiusmet Dei nomine dico,
vosque semel, ac millies deprecor, vt idem faciatis, quod Do- 36
minus illis paulò antea præcipit, dicens. Bonas facite vias vestras
& studia vestra, & habitabo vobiscum in loco isto. Sicque vo-
bis maxime proderit, Ecclesiam adire, & rem sacram audire.
Necnon vos instantissime rogo, vt non contenti sitis diebus fe-
stis priuatam missam audire, sed summa cum reuerentia solen-
ni, cantataque missæ, & concioni adsitis: magnæ enim confu-
sionis est, iam nullum virum primarium missam maiorem pau-
cosque concionem audire, sed contentos esse priuatæ eique bre
uissime recitatæ missæ interesse, adeò fastidiosæ illis sunt res di-
uinæ. Ego vos deprecor per ineffabilem illam charitatem, qua
noster altissimus reparator, se nobis in hoc sacrosancto altaris

sacramento

37 ſacramento reliquit, quod in diuino miſſæ miniſterio conſecra-
tur, vt non ſic faciatis, ſed vos adinuicem ad conciones audien-
das inuitetis, nec male conſumptam ducatis vnam horam, quam
in maiori miſſa audienda conſumetis, quãdoquidem hoc ad Dei
gloriam, proximorumque veſtrorum ædificationem piumque
ſanctitatis ſit exemplum, atque ad maius meritum gratiæque
cæleſtis augmentum, & æternæ beatitudinis incrementum val-
de conducet. Ad quam nos perducat Ieſus Mariæ filius, qui cum
patre, & Spiritu ſancto viuit, & regnat in ſæcula ſæculorum.
Amen.

1 # In eadem Dominica. I. poſt Epiphaniam

CONCIO QVARTA.

*Cum factus eſſet Ieſus annorum duodecim, aſcendenti-
bus illis Hieroſolymam, &c.* Lucæ. 2.

IEſus quens Chriſtus redẽptor noſter de malis eos hœ-
dos nuncupauit, dicens, quòd cùm ad iudicandũ ve- *Matth.25.*
nerit, ſtatuet hœdos à ſiniſtris, loquenſq; cum diſci-
pulis ſuis, illos agnos appellauit dicens. Ego mitto *Lucæ. 10*
2 vos ſicut agnos inter lupos. Committenſque Di-
uo Petro ſummum pontificium ei dixit, Paſce agnos meos, ſi- *Ioan.21.*
gnificans in hoc non quales ſunt Chriſtiani, ſed quales omnes
eſſe deberent. Malos autem idcirco hœdis comparauit, quia
hœdus ſemper è malis in deteriora progreditur: quò magis ac-
creſcit, eò durior, eſuque redditur difficilior? quando verò iam
in perfecta ætate conſiſtit, non poteſt comedi, valde nam-
que officit. Talis eſt peccator: nam licet in initio aliquam cor-
dis habebat teneritudinem, & miſſam, aut concionem audiens
aliquantulum compungebatur, præ nimia tamen peccatorum
aſsiduitate indies durior, ac peior efficitur. Sicut maledictus ille
Balaam, qui apparenti ſibi Angelo dixit. Peccaui neſciens, quòd *Num.23.*

tu

tu stares contra me: & nunc si displicet tibi, vt vadam, reuertar. 3
Concedenteque illi Angelo facultatem, vt vlterius progrederetur, vbi primum Israelis castra perspexit, teneritudine correptus dixit. Moriatur anima mea morte iustorum, & fiant nouissima mea horum similia. Veruntamen statim sese auaritiæ, ac sceleribus tradidit, maledictumque hostibus consilium præbuit, quo Hebræos ad Deum offendendum concitarent. Peccatori cuidam
Isai.22. dixit Isaias propheta Dei nomine. Quasi pilam mittet te in terram, & quanquam sanctus Propheta illic ad literam de longissimo quodam exilio loquitur, quo peccator ille mulctandus erat in pœnam scelerum suorum: at singulis reprobis hæc eadem aptissime dici possunt, videlicet, quòd Deus permittet, vt quemadmodum lusores pilam nunquam quiescere patiuntur, sic ipsi à dæmone, atque à suis pessimis propensionibus de alijs 4
ad alia mala circunferantur, nulliusque vitij voluptate contenti alias indies delicias perquirant. Et hoc est etiam quod dicit
Psal.82. Dauid, non in orationis, sed in prophetiæ modo. Deus Deus meus pone illos vt rotam, ideſt, permittes eos esse instabiles, quasi rotam se volutantem, & sicut stipulam ante faciem venti, qui scilicet eam in vno loco non patitur requiescere. Et hoc
Eccle.33. etiam significat quod dicitur. Præcordia stulti quasi rota carri, & axis versatilis cogitatus illius, ideſt, nunquam in vno vitio sistit, sed ex vno semper in aliud volutatur, & ex vna mala cogitatione in aliam peiorem progreditur: & de Cain dicitur.
Gene.4 Egressus à facie Domini habitauit profugus: & in Hebræo est 5
nod: quod proprie instabilem, & inconstantem significat. Tales enim sunt, qui se à Domino separant: iusti autem agnis comparantur, quia sicut agnus quo magis accrescit, melior est, & cum iam aries efficitur, tunc optimus existit: sic iustus semper de virtute in virtutem perseueranter accrescit. Maximum est atque optimum homines feruentissimo spiritus affectu Deo seruire incipere: nam semper ille primus feruor animum ad maiora excitat, neque eum ab incepto deficere patitur.

Idcirco Romanis denuò conuersis dicebat Diuus Paulus in
Rom.12. ea, quam ad eos scripsit. Spiritu feruentes, Domino seruientes, si quis enim tepide incipit, mirum erit eum ad perfectionem peruenire: quando fundamenta sunt lutea, angusta, pa-
Simile. rumque profunda signum est ædificationem nō fore sublimem:

si autem

6 si autem fundamentum profundum, amplum, & firmis lapidibus, ac calce iaciatur magnum, atque excelsum fore ædificium potest sperari. Pater noster Diuus Franciscus in conuersione sua à sæculo cum maximo quodam spiritus feruore cœpit omnia penitus sæcularia derelinquens, labijs suis leprosorum vlcera tangens, corpus suum asperrime tractans, noctes, dieſque suspirijs extollendis, lachrymisque effundendis consumens, dolensque tempus quod vanè consumpserat: & cum hoc profundum fundamentum iecisset, ad altissimum perfectionis gradum, arctissimamque Dei amicitiam breuissimè conscendit. Cum initio olla feruere incipit, tunc ei multum ignis applicatur, & sic intensissime feruet: postea vero non est necesse illi tot ligna iniungi: nam calore, quem in principio concepit, postea caro co- *simile.*
7 quitur, & ad debitam dispositionem, perfectionemque peruenit. Sic etiam Dominus plurima ligna applicare, plurimisque fauoribus hominibus ad amorem sui denuò conuersis solet indulgere, vt calorem percipiant, & in bono perseuerent, & licet eis hæ postea indulgentiæ desint, pari tamen spiritus feruore vlterius progrediantur: quòd si non faciunt de illis Deus maxime & merito quidem conqueritur. Et sic dicit Diuus Ioannes An- *Apoc. 2.*
gelo, ideſt prælato Ecclesiæ Ephesi: habeo aduersum te pauca, quòd charitatem tuam primam reliquisti: memor esto itaque vnde excideris, & age pœnitentiam, & prima opera fac. Idem ego ipsius nomine Domini ijs dico, qui cum spiritus ardenti affectu, atque feruore, ei seruire cœpistis, & postea in relaxationem deueniſtis: mementote scilicet vnde cecidistis: & isti pri-
8 mi feruores vobis erunt stimuli, quibus erubescentes ad pristina opera magna cum solicitudine redeatis.

In hac sancti Euangelij lectione dicitur sacratissima virgo Maria cum sponso suo sancto Ioseph pretiosissimum puerum Iesum secum deferens ad cuiusdam festi celebrationem Hierosolymam ascendisse, qua finita iterum reuersi sunt Nazareth. Et ego certissime credo: etsi festiuitates finitæ sunt, huius tamen cælestis dominæ admirabilem spiritus affectum, ac deuotionem non fuisse finitam. Nam ipsa est singularis illa fœmina, de qua Diuus Ioannes dicit. Signum magnum apparuit in cælo mulier amicta Sole, & Luna sub pedibus eius. In eo quod *Apoc. 12*
Sole amicta est, feruentissima ipsius charitas denotatur, in eo

autem

autem, quòd lunam sub pedibus habebat, significatur illam to- 9
tam mutabilitatem superasse, semperque in omni virtute, de-
uotione, sanctitateque perseuerantissimam extitisse. Sicque fi-
nitis festiuitatibus non solum ei deuotio non finiebatur, sed cum
maiori etiam illius plenitudine, atque abundantia remanebat.
Nostrum autem miserorum nonnullis finiuntur festiuitates,
dies, menses, & anni, atque etiam tota vita, nec tamen plus-
quam durissimi lapides deuotionis habemus. Cuius ærumnæ
testes sunt vestræ metipsorum conscientiæ: ipsæ quid sentiant,
dicant. Videamus nunc quid ex omnibus his festiuitatibus
vobis remansit? Quid ex sanctissimi pueri Iesu lachrymis ele-
gistis? Quid ex Circunciſione? Quid ex stabuli paupertate?
Quid ex præsepis duritate? Quid ex Regum aduentu? Hoc
vtique maximam affert admirationem homini profunde illud 10
considerare volenti: videlicet, quòd cum isthæc omnia vestri
causa perfecta fuisse credatis, cum tanta siccitate, tamque ari-
di maneatis, quasi ista minime crederetis. Alij vero etsi in ip-
so die festo aliquid spiritus, ac deuotionis habuistis, festo ta-
men finito, spiritus etiam, & deuotio arefacta est. Idemque
quotidie in sermonibus audiendis agitur: nam si qui vestrum
illos audientes timorem aliquem, compunctionem, seu deuo-
tionem concipitis, finita concione vtrumque finitur. Vnum ex
maximis bonis, quæ Christus redemptor noster discipulis suis
Ioan. 15 promisit, fuit quod dixit. 15. cap. Ioannis. Posui vos, vt eatis, &
fructum afferatis, & fructus vester maneat. Hoc interest, in-
ter nostram, & sacrorum Apostolorum prædicationem: quòd
nos diuino auxilio sæpenumero tam in nobis, quam in alijs 11
fructum facimus: & sancta desideria ministerialiter gignimus:
at fructus noster plerumque non manet. Fructus autem san-
ctorum Apostolorum quandiu permanserit, aperte perspici-
tur, & quandiu sit permansurus fide tenacissima creditur.
In supplicium peccatorum Iuda, & Hierusalem dixit Isaias
Isai. 3. propheta, Dei nomine. Ecce Dominus exercituum auferet ab
Hierusalem, & ab Iuda prudentem eloquij mystici: & septua-
ginta interpretes hunc locum ita verterunt. Auferet Dominus
exercituum ab Hierusalem, & Iuda prudentem auditorem.
Et sic credo ego pœnam esse peccatorum vix vnum pruden-
tem auditorem verbi diuini existere, qui quam audit doctri-

nam

12 nam prudenter conſeruet, vt eam opere exequatur. Magnæ quippè imprudentiæ eſt in concione colligere gemmas, quibus animus locupletari, atque exornari poteſt: peracta vero concione omnes diſperdere, quaſi nunquam fuiſſent auditæ illarum obliuiſcendo. O imprudentes homines! quare tantam inſaniam admittitis? ſtultum diceretis eum, qui gemmam decem aureis æſtimatam diſperderet, nec vero animaduertitis ſtultitiam, in quam inciditis pretioſiſsimas margaritas contemnentes, quibus cæleſtis beatitudo comparatur? Cauete fratres ne propterea in alia grauiora mala prolabamini, quod Diuus Paulus ſignificauit dicens. Propterea abundantius oportet nos obſeruare ea, quæ audiuimus, ne forte pereffluamus: pereffluere eſt ſuperfluere. Vult igitur dicere Beatus Paulus, vt timea- *Hebræ. 2*
13 mus, ne in tantæ ingratitudinis pœnam, poſtquam gratia, & charitas nobis defluxerit, fides etiam ſupereffluat, omniſque cæleſti dono vacui maneamus. Diuus Ioannes Damaſcenus di- *Ioannes Damaſcenus.*
cit hominis cor eſſe quaſi vas poroſum, quod vndique aquam diffundit. Quòd ſi vacuum eſſe nolis paſsim ei liquorem debes infundere: ſic ſemper cor ſanctis conſiderationibus refici debet: Miſſam concioneſque audiendo, ſanctos libros legendo, aliiſque ſanctis exercitationibus intendendo, quibus vacare conſueſcunt, qui Deo placere deſiderant. Sicque etſi feſto finis imponatur, non tamen deuotio finietur, & non erimus tanquam hœdi, qui cum ſint teneri, duri capri efficiuntur, ſed agnos imitabimur, qui ex bonis ad meliora gradiuntur.

Dicit igitur ſanctum Euangelium. *Conſummatis diebus cum*
14 *redirent remanſit puer Ieſus in Hieruſalem.* Poſtea vero cum à ſacratiſsima virgine genitrice ſua, eiuſque ſponſo Ioſeph repertus eſt, dixit eis. Neſciebatis quia in his, quæ patris mei ſunt oportet me eſſe? In hoc nos diuinus magiſter erudiuit, quando duo pariterſeſe obtulerint, quorum alterum ex naturali affectione dimanat, alterũ autem ad publicum hominis munus ſpectat, prius id, quod eſt de munere publico, quã, quod naturali affectioni quadrat, eſſe faciendum. Et hæc eſt cauſa, quare pendens Chriſtus ſaluator noſter in cruce prius pro peccatoribus locutus eſt, dicens. Pater ignoſce illis: atque etiam prius allocutus eſt latronem illique pepercit dicens. Hodie mecum eris in paradiſo, quàm cum ſacratiſsima virgine Maria matre ſua loquere-

tur

tur, eiq́ue diceret, Mulier ecce filius tuus. O Chriſte vere mun- 15
di magiſter, ſiquidem Domine tantopere nobis commenda-
ſti parentes noſtros honorare, conſolari, eorumq́ue neceſsita-
tibus ſubuenire, quare Domine tam ſero ſanctiſsimam, aman-
tiſsimamq́ue tui matrem allocutus es? Aliud vtiq́ue tempus re-
manebat, in quo cum latrone loqui, æternumq́ue patrem pro
atrociſsimis iſtis carnificibus poſſes exorare. O immaculate
agne quare velociter non ſubuenis oui manſuetiſsimæ doloro-
ſis ſuſpirijs iuxta crucem balanti, tuoq́ue ſacratiſsimo ſangui-
ne perfuſæ? Ad hoc reſpondetur, cum eius munus eſſet pec-
catores ſaluos facere, & ad hoc in mundum veniſſet, prius mu-
nere ſuo fungi, publicæq́ue peccatorum ſaluti occurrere voluiſ-
ſe, quàm priuato amori, quo chariſsimam genitricem ſuam
proſequebatur. Prius redemptoris, poſtea vero filij munus 16
exercuit. Sic etiam hîc etſi filialis amor eum inuitabat, vt in
ſancta genitricis ſocietate diſcederet: illud tamen, ad quod miſ-
ſus fuerat in mundum, & quod ad æterni Patris honorem ſpe-
ctabat, eum commouit, vt Hieroſolymæ remaneret. Hoc au-
tem ſacratiſsimæ virgini non reuelauit, non quidem ob ipſius
contemptum, ſed vt nos erudiret diuinas res non carni, ac ſan-
guini eſſe reuelandas. At vos, qui adeſtis, interrogo, ſi in il-
lo triduo, quo ſacratiſsimus hic puer Ieſus Hieroſolymis re
manſit, ſolus abſque ſanctiſsima matre ſua, illic vos commora-
remini cæleſti fide, qua nunc eſtis illuſtrati, illumq́ue oſtiatim
eleemoſynas mendicari videretis, quo amore, ac reuerentia eum
ad oſtium veſtrum accedentem reciperetis? quam humaniter
eum tractaretis? quomodo tanto hoſpite lætaremini? quanta 17
viſcerum teneritudine illi diceretis? O dulciſsime Ieſu! omnes
cæleſtes hierarchiæ altiſsimam maieſtatem tuam laudent, &
pro me tibi gratias agant: ego namq́ue rudis, & ineptus eas ti-
bi digne agere neſcio, pro tanto, tamq́ue ſingulari beneficio,
quod apud me manens mihi feciſti, nullus (credo) veſtrum
hoc omnibus viribus ſuis totoq́ue conatu non faceret. Nun-
quid igitur, ô fratres non creditis, quod hæc ſumma veritas af-
Matth. 25 firmat dicens. Amen dico vobis quandiu feciſtis vni de fratri-
bus meis iſtis minimis, mihi feciſtis? Si ergo hoc creditis, quo-
modo pauperculos iſtos non recipitis, qui ad oſtium veſtrum
accedunt, & quomodo recipientes eos vos Ieſum Chriſtum

recipere

18 recipere non putatis? Profectò hæc modica pietas, qua hodie in pauperes vtimur, aut ex fidei, aut ex amoris, ac considerationis defectu proficiscitur. Animaduertite quæso, animaduertite Dominum vobis dicere, vt quicquid ministerij vni de his fratribus suis minimis exhibueritis, illud sibi exhibere putetis. O ineffabilem Dei probitatem! adeò pauperculos vulneratos, ac nudos diligit, tantique illos æstimat, vt eos fratres suos appellet. O si hoc attente consideraretis, quam suauiter hos Domini fratres reciperetis. Nondum Patriarcha Abraham hæc verba audierat, & tamen de illo dicitur. Abraham plantauit nemus in Bethsabee: & quanuis terra illa aridissima est, ibi tamen ei Dominus fontem ostendit, vt in eodem capite 19 patet. *Gene.21.*

Dicitque Nicolaus de Lira eum illic viretum amœnissimum, omnique arborum genere refertum seruisse, vt peregrinos illac transeuntes reficeret. Et hoc vocat hîc diuina scriptura nemus: & vlterius addit: & inuocauit ibi nomen Domini Dei æterni: in quo significatur, eum non viretum solùm ad peregrinos pauperes consolandos, & recipiendos, sed sacellum etiam ibidem habuisse, in quod peregrini post prandium Deo gratias acturi conueniebant, & antea dicitur, quòd vbi primùm cognouit Abraham ciuitates illas Sodomam & Gomorrham fuisse combustas, profectus est inde (scilicet, de conualle Mambre) in terram australem. Cuius causam assignant Hebræi dicentes illum regiones quæsijsse, in quibus melius cum pere- 20 grinis hospitalitatis munus exerceret. Cùmque vsque illud tempus præcipuæ, atque illustres ciuitates essent illæ Sodoma, & Gomorrha, magna peregrinorum frequentia per vallem Mambre Sodomam euntium, & ex illa venientium præteribat: vt autem vrbes illæ cælitus combustæ sunt, peregrinatio cessauit, sicque non erat Abrahæ occasio, sicut anteà, illius charitatis exercendæ: atque ideo in aliam regionem profectus est, vbi maiorem reperiret opportunitatem. Eo quòd sanctus hic Patriarcha tanta charitate floruerit, eamque consanguineum suum Loth erudierit, eos in exemplum attulit Diuus Paulus hanc nobis virtutem commendãs his verbis, Hospitalitatem nolite obliuisci, per hanc enim placuerunt quidam Angelis hospitio re- *Gene.20.*

 ceptis *Hebr.13.*

ceptis, qui quidem fuerunt hi duo sancti viri, & super illa ver- 21
Gene. 19. ba Geneſis. Reſpiciens vxor, ſcilicet Loth, poſt ſe verſa eſt in ſtatuam ſalis, dicunt Doctores Hebræi, hanc mulierem in ſalem potiùs, quàm in aliam ſtatuam marmoream fuiſſe conuerſam, quia nocte proxima, cum vir eius domum ſuam peregrinos, qui erant Angeli hoſpitio recipiendos deduxit, opus illud mulier ægre tulit, neque illorum hoſpitio gauiſa, imo potius contriſtata eſt, neque eis ſponte ſeruiuit, & ſic cœnam, quam eſturi erant, noluit ſale condire in cuius crudelitatis, & inhumanitatis ſupplicium verſa eſt in ſalis ſtatuam: vt omnibus innoteſceret, quomodo Deus inhumanos punit.

Vbi primum ſanctiſsima Virgo ſe chariſsimum filium ſuum amiſiſſe perſpexit, ſtatim illum intimo cordis dolore quærere cœpit, ſicut apparet ex illis verbis, quæ poſtquam eum inuenit, 22
ei dixit: ſcilicet, *Dolentes quærebamus te.* Et ſi ſine culpa ſua illum perdiderat, cum lachrymis tamen, ac dolore perquirit: & anxia per vicos, & plateas omni modeſtia & honeſtate diſcurrit quærens, quẽ diligit anima eius. Tu vero infelix peccator, qui Deum tuis ſceleribus amiſiſti, ne vnam quidem lachrymam effundere noſti, nec magis eum perditum doles, quàm ſi calcei corrigiam amiſiſſes. Confundere igitur, ò frater, & amodo ſummum hoc bonũ
Eccleſi. 5. quærere incipe, quod tua culpa perdidiſti. Attende quid tibi conſulat Spiritus ſanctus, dicens. Non tardes conuerti ad Dominum & ne differas de die in diem. Subito enim veniet ira illius, & in tempore vindictæ diſperdet te. Si cum aliqui per mare nauigant rimam in naui perſpiciunt, qua ingrediatur aqua, ò quam celeriter commouentur, nauimque reſarcire curant: alij 23
abſtrahendæ aquæ intendunt, alij tabulas ad reficiendum foramen afferunt, alij picem, ac ſtupas præparant: deniq; omnes cęteris poſtpoſitis huic ſoli diligẽtiſsimè inſeruiunt. Bone Deus quare ſic acceleratis? nunquid hoc lenter facere non poteſtis? Profecto in eum qui hoc eis diceret ſtomacharentur: & reſponderent, Quid! Videns in quanto periculo verſamur, cui niſi velociter occurrerimus, omnes in profundum demergemur, dicis hoc nobis? O quanto maiori diligentia animi noſtri ſtrages, ac deprauationes curare deberemus: vbi primum peccatum aliquod lethale in nobis perſpexerimus, omnem nos di-

ligen

24 ligentiam adhibere oportet, vt ab illo exeamus. Mirifice hoc exaggerat Propheta dicens. Conuertantur peccatores in infernum, & alibi dicit. Conuertantur, & erubescant valde velociter. Infernum vocat hîc Spiritus sanctus, statum hominis in lethali culpa commorantis: vt sciatis quid sit peccatum, & quid oporteat sentire animam in eo existentem, quandoquidem illud infernum appellat. Valde etiam pensate quoties verbum hoc, conuertantur, repetit, & quomodo non est contentus dicere, velociter, sed addidit etiam, Valde velociter. *Psal.6.*

Tu autem, ò peccator etsi te in peccato, atque in condemnationis statu esse cognoscis, & si nunc te incautum mors occuparet, in profundum inferni demergendum esse credis, attamen securus existis, & facis sicut gallus, qui vngubus ter- *simile.*
25 ram fodit, & retrorsum emittit. Sic tu hæc iterum, atque iterum cogitas, & post terga demittis eorum obliuiscens, quasi parui, aut nihili tua interessent. Non sit ita, te deprecor, per illam infinitam misericordiam, qua Deus te hucusque expectauit, & te nunc expectat, si ex ea fructum percipere velis, quod si dicis. O pater sic aridum, tepidum, ac sine dolore me experior, vt ne vnam quidem lachrymam effundere possim. Non miror hoc frater, imo potius admiror te aridiorem, algidioremque non esse, siquidem rationes aliquas, ac remedia, quibus mollefias, ac tener efficiaris, perquirere nescis. Etsi Niniuitæ Ethnici erant, neque magistrum, aut prædicatorem habebant, vt primum eos Ionas, corporali morte comminatus est, *Ionæ.3*
prædicauerunt ieiunium, & vestiti sunt saccis à maiore vsque
26 ad minorem. Præcepitque Rex, vt non homines tantum, verum, & pueri, ac iumenta ipsa rationis expertia ieiunarent, boues que, & pecora non gustarent quicquam, neque biberent.

Animaduertite Ethnicorum prudentiam: statuerunt quippe, vt neque infantes lac sugerent, neque iumenta comederent, vt pueri præ fame plorarent, pecoraque ruderent, atque mugirent, & sic illis vlulatibus, & mugitibus ipsi teneri redderentur, atque ad peccata sua lamentanda mouerentur. Tu vero, ò Christiane doctrina eruditus euangelica, æternaque morte ac condemnatione perterritus si quando tibi aliqua aduenit tristitia, eo quod in peccato commoraris, statim domo exis, & ad

ridentes, atque ludentes te confers, vt tristitia illa ex corde tuo 27
discedat. O me miserum, me miserum, quam mala via est
ista ad cordis dolorem, tristitiamque impetrandam. Erubescite fratres, quod vobis Ethnici excellant, modos aliquos exquirite, quibus ad plorandum, & non ad ridendum concitemini. Cùm Deus per Iohelem prophetam dixisset. Conuertimini ad me in toto corde vestro, in ieiunio, & fletu, & planctu, addidit, & scindite corda vestra. In quo ostendit, quem modum obseruare debeant qui conuerti ad Deum, suaque peccata lamentari voluerint, scilicet, ostendit eos corda sua in plurimas partes diuidere debere: alia est, recordatio infinitæ Dei probitatis, & quomodo nos ad veniam inuitat: alia crebra acceptorum beneficiorum memoria: alia magnæ ingratitudinis nostræ cogitatio, quia cùm Deus talis sit, nosque ei tanto be- 28
neficiorum numero simus astricti, eum tamen grauiter offendimus: alia denique assidua æternorum suppliciorum, quibus deuincti sumus, animi contemplatio. Diuisumque cor in omnes has partes in teneritudinem, conuersionem, ac planctum maximum deuenit. Ad hoc autem recollectio, & solitudo, non verò profanorum hilariumque hominum familiaritas requiritur. Vt in Genesi dicitur. Anam filius Sebeon inuenit aquas calidas in solitudine, cùm pasceret asinas Sebeon patris sui. Idem vobis spiritualiter eueniret, si sensuum vestrorum asinos sanctis considerationibus, ieiunijs, ac cilicijs, sanctorum quoque librorum lectione in solitudine pasceretis: nam calidas aquas hoc est, lachrymas deuotas, atque ex contrito corde perfluentes inueniretis, quibus scelera vestra lauaretis, ficque Deum 29
reperiretis.

Ioel. 2.

Gene. 36.

Cùm sanctissima Virgo magno cum dolore sacratissimum puerum quæsijsset, post triduum tandem in templo in medio doctorum illum inuenit: & dixit ad illum, *Fili quid fecisti nobis sic, ecce pater tuus, & ego dolentes quærebamus te.* O admirabilem doctrinam humilitatis, & obedientiæ huius sapientissimæ magistræ sanctæ Ecclesiæ. Discite hinc nuptæ matronæ, & quæ nupturæ estis, quomodo viros vestros tractare debeatis. Animaduertite quomodo cælorum Imperatrix, & superni Dei genitrix pauperem honorat fabrum, cui desponsata erat, dicens.

Pater

30 Pater tuus, & ego. Etsi vxor egregia, atque illustris, vir autem non tam nobilis sit, semper tamen eum super caput collocare debet. Sic admonet Diuus Paulus dicens. Mulieres viris suis *Ephe. 5* subditæ sint, sicut Domino. Diligenter pensate verbum hoc, sicut Domino. Mirabile namque est vxori præcipi viro suo tanquam Domino obedire, statimq; rationem subdit sanctus Apostolus dicens, quoniam vir caput est mulieris, sicut Christus caput est Ecclesiæ: ipse saluator corporis eius, sed sicut Ecclesia subdita est Christo, ita & mulieres viris suis in omnibus. O mirifica verba! & omnia, ac singula quæque pensatu dignissima, in quibus satis apertè declaratur obedientia, quam vxores viris suis præstare debent. Ideoque communiter dicitur Deus fœminam ex recurua, atque reflexa costa, non autem ex
31 directo osse formasse, videlicet, vt hanc humiliationem, subiectionemque denotaret. Sancta Sara, tanto honori, atque reuerentiæ virum suum Abraham habebat, vt non eum virum sed Dominum appellaret, & sic dixit. Postquam consenui, & *Gene. 18.* Dominus meus vetulus est, voluptati operam dabo. At credo neque Saram, neque vniuersas mundi vxores tantum viris suis honoris exhibuisse, quantum hæc sacratissima virgo sponso suo Ioseph præstitit.

Concluditque sanctum Euangelium dicens, Quòd postquam bonus Iesus ab eis est inuentus, descendit cum eis, & venit Nazareth, *Et erat subditus illis.* In nullo alio sancti Euangelij loco verbum hoc, nisi hìc reperietis. Propter labores, quos in eo quærendo passi sunt, vult vnigenitus Dei filius de se dici, quòd
32 duobus pauperculis subditus erat. Singularis vtique via est ad magnas à Deo indulgentias, ac fauores impetrandos propter eum labores, atque angustias æquo animo tolerare. Ecquis deinceps alteri homini obedire dedignabitur, collumque ac ceruicem suam obedientiæ iugo non libentissime inclinabit, cùm potentissimum Deum, rerumque omnium creatorem hominibus subditum esse perspiciat? Vnum autem in hac materia valde necessarium à vobis vellem adnotari: videlicet quod loquens Dauid, huius diuini saluatoris nomine dicit. Sacrificium, & *Psal. 39.* oblationem noluisti, aures autem perfecisti mihi, idest, eas promptas, atque perfectas ad obediendum tibi reddidisti. Cui sensui faciet etiam interpretatio, qua Diuus Paulus, hæc verba ex-

plicuit, dicens. Corpus autem adaptaſti mihi, ideſt, aptum ad 33
tibi in rebus omnibus obediendum perfeciſti. Hæc verba dicit Chriſtus quatenus homo æterno patri ſuo, in quibus fatetur, quemadmodum ab eo cuncta, ſic etiam obedientiæ donum ſe accepiſſe. Ex quo elicimus, quantopere nos oporteat diuinam maieſtatem inſtanter orare, vt nos ad bene obediendum diſponat, & (quæ ſua eſt miſericordia) nobis hoc ſingulare obedientiæ donum communicet: quò in illa ſuperno magiſtro, quo nos donauit, conformes ſimus. Vellem etiam à vo-
Pſal. 72 bis attente conſiderari verba Prophetæ dicentis. Vt iumentum factus ſum apud te, & ego ſemper tecum. Non dicit, vt homo factus ſum apud te: nam homo ſeipſum onerare conſueſcit, onuſque ad libitum, & quando vult ſibi imponit: iumentum autem alter onerat quando ei libet, & quo ponderelibet, ipſum- 34
que patienter, & ſine querelis, aut calcibus ſuſcipit onus. Sic verus obediens non debet ſe ijs, quibus vult, onerare, ſed pati debet, vt alter ſecundum prælati voluntatem ſibi onus imponat: ipſeque tanquam iumentum tacere, æquoque animo illud debet aſportare. Sicque diuinum magiſtrum noſtrum imitantes gratiam hîc recipiemus, qua cæleſtis beatitudinis gloria comparatur, Ad quam nos perducat Ieſus Mariæ filius,

qui cum patre & Spiritu ſancto viuit, & regnat,
in ſæcula ſæculorum.
Amen.

DO-

1 # DOMINICA. II. post Epiphaniam.

CONCIO PRIMA.

Nuptiæ factæ sunt in Chana Galilææ, &c.
Ioannis. 2.

2 IN Hodierna sancti Euangelij lectione, fratres charissimi celebre illud miraculum refertur, quod Dominus ad nuptias inuitatus in Chana Galilææ operatus est aquam in vinum conuertens. Et valde notandum est hoc miraculum, Magorumque aduentum, & adorationem sacrumque Domini in Iordane baptisma vno & eodem die, licet diuersis annis fuisse operata: quæ tamen sancta mater Ecclesia sigillatim commemorat, diuersisque diebus celebrat. Etenim die Epiphaniæ Regum aduentum, atque adorationem, in die octaua sacrosanctum Domini baptisma & quæ in eo gesta fuerunt, mysteria celebrauit: hodie vero de miraculo in nuptijs facto meminit. In quo nos docet
3 diuina mysteria non oportere à nobis coniunctim, atque confuse considerari, sed lentissime, prolixaque mentis contemplatione ruminari, sicut animal, quod in veteri lege mundum habebatur coniunctim alimoniam recipit: postea vero paulatim illam dentibus ruminat, vt ei in nutrimentum conuertatur. Circa quod notandum est vnum ex ijs, quæ Christiano viro magis necessaria sunt, esse sacratissimæ saluatoris nostri vitæ contemplationem, assiduamque aliorum cælestium mysteriorum considerationem. Atque hæc est causa, quare cum Dominus tantas Samsoni vires concesserit, in capillis eius illas sitas esse voluit: quæ crinibus cum fortitudine similitudo est? Nunquid non sufficeret si brachia, siue alia corporis membra

Leui. 11.

Hiero. super Isai. tanta fortitudine roboraret? Hoc vtique admirabili prouidentia Dominus effecit. Nam vt ait D. Hieronymus super illud Isaiæ *Isai.3.* dicentis. Et erit pro crispanti crine caluitium, per crines cogitationes designantur. 4

Vt igitur Dominus significaret maximam animi fortitudinẽ *Iudi.16.* in sanctis cogitationibus sitam esse, in crinibus Samsonis vires constituit. Vultis fratres vos à diabolo non superari? Sanctis quidem meditationibus intendite, cogitationesque vestras in Deum *Mar.14.* erigite: & ideo dixit Dominus discipulis suis. Vigilate & orate, vt non intretis in tentationem. Hoc est, ne tentatione superemini. Quod si animæ vestræ his crinibus caruerint, facile dia- *Iudi.16* bolus vobis faciet, quod Philistæi Samsoni fecerunt. Attendite quam crudeliter illum afflixerunt, ei oculos euellentes, molæque tanquam iumentum applicantes, vt illum derriderent. 5 O quis tanta dicendi efficacia, atque eloquutione polleret, vt hoc sicuti se habet filijs huius sæculi penitus persuaderet. Vnde vobis prouenire arbitramini quòd cæci, & quasi ludibrium Sathanæ tanquam iumenta effrænatæ cupiditatis funibus voluptatis molæ deuincti sitis, nisi ex eo quòd sanctarum considerationum crinibus caretis? O quanto spiritus affectu hoc la- *Hiere.12.* mentabatur Hieremias propheta dicens. Desolatione desolata est omnis terra: quia non est qui recogitet corde. Aduertite quomodo verba conduplicat, dicens. Desolatione desolata est, videlicet, vt quanta inter filios Adæ strages existat, amplius exaggeraret, nec verò contentus est dicere. Desolata est terra: sed dicit etiam, omnis terra, vt quam vniuersale sit hoc malum significaret: quia non est qui recogitet corde. Non dicit, qui co- 6 gitet: nam quantumcunque homo sit malus aliquando tamen ei aliqua bona cogitatio aduenit: veruntamen non recogitat corde, idest, non iterum, atque iterum profunde considerat. Si ergo mundus propter considerationis defectum peruersus, atque dissipatus est: si vobis remedium vultis adhibere à sancta consideratione debetis exordiri. Ex ea quippe Dei ardentissimum concipietis amorem, veramque peccatorum pœnitentiam agetis.

Hanc suspicor esse causam, ob quam anima iusta toties in libro Canticorum sponsa vocatur. Nam quemadmodùm sponsa pulcherrimum, atque amantissimũ habens sponsum cùm adhuc

in

7 in amore sit tenera, & recēs, cumq; amor in eius pectore in initijs maximè ferueat, laborans, loquens, ac deniq; comedens semper illum consideratione recogitat, sibiq; illum adesse credit: vixque ab eo cogitationem semouere potest. Sic anima iusta spōsa dilectissima Christi Iesu omnem cogitationem suam in eo constituit: & illum semper in oculis ferens quasi sui ipsius immemor eum assidua animi contemplatione meditatur. O quàm sui ipsius sæcularium q; rerum immemor esset ille, qui Deum tām ardenter amaret. Quemadmodum poma sacaro cocta totum *Simile.* proprium saporem amittunt, totumque illud sacarum esse videtur: sic anima feruentissimo Dei amore capta nihil carnale in mente iam tenere videtur. Cum igitur ita sit quòd sancta consideratio animarum nostrarum saluti nimium necessaria est,
8 quomodo hanc sanctam considerationem, meditationemque fieri oporteat, nos sancta mater Ecclesia docet, mysteria, quæ vno, eodemque die facta sunt, diuidens, atque disiunctim celebrans: quo nos non hæc solùm sed alia etiam sacrosancta mysteria, quæ Deus propter nos operatus est, atque nunc etiam operatur, animi consideratione diuidere, ac discernere nouerimus, vt sic maiorem in animis nostris operationem faciant. Dixit Deus Mosi: sume tibi aromata æqualis ponde- *Exod. 30.* ris, & cùm in tenuissimum puluerem contuderis, pone ex eo in tabernaculo fœderis. In quo significauit, quidnam à nobis fieri vellet: etenim aromata sunt superna opera, quæ diuinus Redemptor noster pro nobis operatus est: lachrymæ, quas effudit, suspiria, quæ protulit: sanguis, quo peccata nostra di-
6 luit, corpus, quod passum est, charitas denique ardentissima, qua mortem acerbissimam tolerauit, hæc (inquam) omnia pretiosissimus storax odorifetumque incensum, atque aromata fuerunt, quæ æterno patri suo suffijt (idest thurificauit) illumque placauit. Super hæc verba Exodi, quæ supra recensui *Orig.* mus, dicit Origenes, quod quemadmodum storax cæteraque aromata nisi conterantur, atque in ignem mittantur, nullum ex se odorem emittunt: sic nisi reparationis nostræ mysteria lentissimè ruminentur, atque assidua consideratione confringantur, parum ex illis fructus, atque consolationis elicietur. Cùm ea, quæ filius Dei pro nobis operatus est, quæq; tā verbo,

quã exẽplo nos docuit, sint tot, tamq; pretiosa aromata, quomodo tu ô vir Christiane illa simul gustare, coniunctimque contemplari conaris? Non sic vtique, non sic, sed prius ea conteri oportet in pilo cordis tui, posteaque in affectionis ignem immitti vt animam tuam amore inflãment, gratumque Deo sacrificium offeratur. Quæ postquam dentibus sæpenumerò sunt attrita in stomachum emittuntur, maximè proficiunt: quæ verò integra, & sine confractione deuorantur, officiunt, sicuti quotidiana experientia comperimus. Et sic dicitur: substantia festi nata minuetur: quæ autem paulatim crescit, augebitur. Homo prudens, ac sobrius non vult sibi coniunctos cibos aponi, sed vbi primùm vnus catinus aufertur, alterum iubet afferri: sic oportet facere illum qui in diuinæ sapientiæ mensa manducat, vt ei omnia prosint, scilicet postquam vnum mysterium considerationis dentibus contriuerit, illoque in Dei amorem fuerit excitatus, alterum incipiat ruminare, neque ea simul deuorare velit.

Simile.

Prouer.13.

10

11

De hoc miraculo nuptiarum dicit Diuus Ioannes: *Hoc fecit initium signorum Iesus in Chana Galilææ, & manifestauit gloriam suam.* Hucusque æterno patri curæ fuit filij sui dilectissimi gloriam manifestare Angelos, qui in sacratissimo eius natali concinerent, pastores, ac reges, qui eum adorarent, immittens: sanctum, ac venerabilem Simeonem, laudabilemque Annam mouens, vt eum prædicarent, atque laudarent, glorioſum Baptistam erudiens, vt eum digito demonstraret: atque spiritum sanctum immittens, qui ei super Iordanem appareret, iubensque cælos aperiri, vocemque suam emittens, cum diceret: hic est filius meus dilectus. Nec verò his omnibus contentus verus animarum Magister, mundique Redemptor proprijs operibus gloriam suam voluit demonstrare. Mirabile vtiq; Christiano viro exemplum: etenim non solum contentum eum esse oportet testimonio, quod de illo in sacrosancto Baptismate perhibetur, vbi filius Dei adoptiuus instituitur: sed simul operibus suis de se testimonium reddere debet, vt suum cælestem Redemptorem imitetur. Hoc optimè adimplebat Diuus Paulus, siquidem cùm dixisset: reposita est mihi corona iustitiæ, quam reddet mihi Dominus in illa die iustus iudex. Tamen dicit, castigo corpus meum,

12

1.Timo.4.
1.Cor.9.

&in

13 & in ſeruitutem redigo: nè cùm alijs prædicauerim, ipſe reprobus efficiar. In quibus verbis nos docuit etſi nos prædeſtinatos eſſe certò ſciremus, nihilominus tamen quantum eſt ex nobis nos laborare oportere, quaſi hoc penitus neſciremus. Nam etſi prædeſtinatio non cadit ſub merito: eius tamen effectus meritis comparatur, quæ quidem eſt gloria, quam nullo vnquam tempore Deus nobis adultis concedet, niſi in eius ſeruitio laborauerimus, diuinamque ipſius legem ſicut oportet obſeruauerimus. O quàm bonũ pietatis exemplum Sanctus Abraham Ethnicis, cum quibus morabatur, perhibebat, ſiquidẽ de illo dicitur quòd cùm vxori ſuæ Saræ ſepulchrum emere vellet, ei reſponderunt Ethnici: audi Domine princeps Dei es inter nos. Attendite quã- *Gene. 23.*
to illum honore afficiebant, cùm eum Dominum ac Dei princi-
14 pem nuncuparent. Quod perinde eſt, ac ſi dicerent: adeò purè, atque ſyncerè inter nos vixiſti, tamq; irreprehenſibilem te præbuiſti, vt non dubitemus, quin ſis vnus ex præcipuis Dei amicis princeps Dei, ideſt, præcipuus, ac princeps in diuino conſpectu. Vt cognoſcatis quomodo nos inter proximos noſtros viuere, qualeq; de nobis teſtimoniũ illis perhibere debeamus. Quẽadmo *Simile.*
dũ malũ granatũ decoris repletũ granis ardẽtiſsimis in illud ſolis reuerberantibus radijs mediũ aperitur illaq; rubicunda grana demonſtrat: ſic iuſtus ardentiſsimo Dei amore radiatus viſcera ſua aperit, exterioribuſque operibus interiores virtutes, inflammatiſsimãq; charitatẽ aperte manifeſtat. Etenim ſicut inter omnes fructus malũ granatũ corona inſignitũ eſt, ſic vtiq; illa coronabitur, qui interiori, atq; exteriori ſanctitate fulgebit. Vnde de ani- *Prou. 31.*
15 ma ſancta dicitur: quæ fuit lanã, & linum, & operata eſt conſilio manuũ ſuarũ. Lineis interius, laneis autẽ veſtibus exteriùs operimur. Et ſic ſignificat hîc diuinus ſpiritus, animam ſanctã non interioribus quidẽ virtutibus eſſe cõtentã, ſed exterioribus etiã occupari, atq; illis extrinſecus exornari. De iuſto etiã dicitur ſuper *Pſalm. 131.*
ipſum autem efflorebit ſanctificatio mea hoc eſt ſuper eum tanquam flores ſanctitates, atque virtutes efflorebunt.

Miraculũ, quod Dominus operatus eſt, quoq; gloriam ſuam oſtendit, fuit aquam in vinum conuertere. Et ſufficit Beatum Ioannem illum ſcripſiſſe, atque dixiſſe: hoc fecit initium ſignorum Ieſus, & manifeſtauit gloriã ſuam: quò infallibiliter credatur

datur hoc opus esse, quo Iesu Christi honor comprobatur &c. 16
quod eum naturalem Dei filium esse manifestat. Etenim non minus potentiæ requiritur ad vinum ex aqua efficiendum, quàm ad vinum ex nihilo creandum. Patet hoc exemplo. Si tu iubes
Simile. sartori vestem efficere, neque ei das pannum, ex qua eam conficiat, ipse ex nihilo (inquiet) nihil facere possum. Quod si dicas: ecce lapidem, ex quo vestem efficias: pariter respondebit: tam impossibile mihi est de lapide, quàm de nihilo vestem conficere: sic etiam eadem potentia requiritur ad vinum ex aqua, quæ ad vinum ex nihilo faciendum. Siquidem igitur Dominus hoc fecit, gloriam suam, seque verum Deum esse demonstrauit. Et sic semetipsum celebri illo miraculo confirmans suam sanctissimam doctrinam illius autoritate comprobauit, illamque tanquam irrefragabili sigillo obsigna- 17
uit. Miserabile est homines hæreticis credere, quorum doctrina nulli alij signo, neque securitati innititur, nisi quòd carnali consonat appetitui. Et hoc solum sufficit illam in filiorum perditionis animos inducere. Quæ miracula operati sunt hæretici, quibus suam pernicioſam, atque pestiferam doctrinam confirmarent: nisi quòd carnales sunt, libertatemque amore pœnitentiam autem odio maximo prosequuntur? Quantò magis, quanquàm miracula ab eis fieri videremus, adeo constantes in catholica sacrosanctæ Ecclesiæ fide persistere nos oportet, vt nulla possimus tentatione, aut controuersia remoueri? Tunc firmiter lapis parieti situs esse dicitur,
Simile. cùm ipsi artifices eisdem instrumentis, quibus eum illic statuerunt, illum de pariete nequeunt amouere. Miracula fuerunt 18
instrumenta, quibus lapides, hoc est credentes in hoc sanctæ Matris Ecclesiæ ædificio collocati sunt, Apostoliique fuerunt operarij, & artifices Dei, qui hoc ædificium construxerunt. Quòd si per impossibile, ipsi nunc venirent, nosque ab hac veritate remouere, aliudque nouum illi contrarium prædicare vellent, licèt miracula facerent, illos repudiare, nec eorum dictis assentiri deberemus. Hoc dicit Apostolus his verbis: licèt nos, aut
Gala. 1. Angelus de cælo Euangelizet vobis præter quàm quod Euangelizauimus vobis: anathema sit, sicut prædiximus, & nunc iterum dico, siquis vobis Euangelizauerit præter id, quod accepistis,

19 ſtis, anathema ſit. Ex quibus omnibus apparet quã cæci hi miſeri extiterint, cùm ſe tam facilè decipi paſsi fuerint. Quæ omnia aliorum ingentium peccatorum, quibus inquinati erant, ſupplicia fuerunt. Illis enim anima diſponitur, vt erroribus poſteà credat. Et ſic dicit Diuus Paulus. Hoc præceptum commendo tibi fili Timothee, vt milites bonam militiam conſcientiam habens bonam, quam quidam repellentes circa fidem naufragauerunt. Ecce quomodo Sanctus Apoſtolus dicit, eo quod nonnulli homines bonam à ſe conſcientiam expulerunt, fidei naufragium fuiſſe perpeſſos quapropter fratres cauete ne tanto vos periculo offeratis, bonam conſcientiam habere curate, ſicut hîc Diuus Paulus admonet. Etenim hoc eſt præſtantiſsimum conſeruandæ fidei remedium, ſicut etiam Da- *Pſalm.* 110.
20 uid affirmat dicens: intellectus bonus omnibus facientibus eum. Quaſi diceret ecquis purum intellectum erroriſque expertem in lege Domini habebit? qui eam cuſtodierit. Qui verè, & ex animo Deo ſeruiunt, hi bonum, ſanumque intellectum habebunt. Fides quippe hinc illuc ſalire videtur. Vultis fratres nè fides è regione veſtra diſcedat? Manibus eam tenete, bonis illam operibus conſeruate, eſtote pudici, mites pacifici, manſueti, miſericordes, & iniuriarum dimittentes. His quippe manibus fides Euangelica retinetur. O quis ſatis dignè verbis explicare poſſet, quanti hoc noſtra in his calamitoſiſsimis temporibus referat, cum iam infidelitatem regnis noſtris tam propinquam eſſe videamus, & quaſi aditum quærentem, quo in illa introeat, fidemque ab eis expellat, ſicut ab
21 alijs infæliciſsimis regnis eam relegauit, perſpiciamus. O Deus æterne, atque incomprehenſibilis pietatis, ecquid Domine prodeſt, quod iſthæc ego dicam, niſi tu verbis meis efficaciam conferas, atque illa in horum fratrum meorum cordibus imprimas? Per tuam ineffabilem clementiam te deprecor Domine, vt hæc mea, licet rudis, atque imperita lingua inſtrumentum ſit tuum, quo iſtos fratres meos ad hæc, quæ eos tuo nomine exhortor, facienda commoueas.

In his nuptijs, quæ in Chana Galilææ celebratæ ſunt, dicit Sanctum Euangelium, ſacratiſsimam virginem Mariam dominam noſtram extitiſſe. Ex quo, qui bene ſentiunt, inferunt

ferunt quòd siquidem cum tam pudica, atque modesta virgo 22
sanctissima esset, illic aderat, absq; dubio nuptiæ illæ aliqua ex
parte ad eam pertinebant. Et ita communiter habẽtur fuisse san-
cti Ioannis Euangelistæ, ex quibus eũ sanctissimus Saluator mũ
di vocauit. Nã vt ille erat Aquila, voluit eum cito docere quomo
dò ei volandum esset. Primusq; ipsius volatus fuit ex coniungali
thalamo ad Euãgelicæ perfectionis sectationẽ. O quàm admira-
bilis volatus: ô quã optimũ initium, etsi difficillimum! Nõ enim
sunt modici, nec debiles compedes ad homines detinendos, eorũ
sponsæ, nec nimium fragile vinculum est homini vinciendo car-
Gene. 2. nalis matrimonij voluptas. Dixit Deus: quamobrẽ relinquet ho
mo patrem suum, & matrẽ suam, & adhærebit vxori suæ. Nunc
autem homines, vlterius progressi sunt: nam pro vxoribus suis
viri non solum patrem & matrẽ, sed etiam Deũ ipsum relinquũt. 23
Idcircò qui eas prorsus reliquit, vehemẽter volauit. Maximus vo
latus est fugere quod omnes diligunt: illudque sequi, quod om-
nes effugiunt, quæ est aultera, religiosaque vita. Maximum mi-
raculum fecit rex gloriæ in illis nuptijs aquam in vinum conuer
tens: sed præstantissimum etiam, nimumq; mirabile opus effe-
cit, sponsum sine cordis dolore, atque amaritudine virginem à
Simile. coniugali thalamo subtrahens. Optimus esset molarum euulsor,
qui absque carnis eradicatione, absque dolore, & ferri manus
ve tactu, sed solo verbo molã euelleret. Qui sine dolore spõsum
ab sponsæ consortio seperauit, suam admirabilem potentiam sa-
tis apertè demonstrauit, seque à terrestribus huius sæculi rebus
corda euellere nosse comprobauit. Voluit autẽ Dominus Diuũ
Ioannem purum, ac virginem à mundo eripere, quia sacratissi- 24
mæ virginis Mariæ Matris suæ minister & capellanus futurus
erat. Atque etiam vt plus in eo dispositionis existeret ad reuela-
tiones, quas se ei demonstraturum esse decreuerat: & vt maiores
Prou. 22. in eo amoris sui effectus imprimeret. Scriptum est enim qui di-
ligit cordis munditiam propter gloriam labiorum suorum habe-
bit amicum regem.

Cùmque glorioſus hic vir virgo, mundusque cordis ex-
titerit eius opera, & verba cælesti regi Iesu Christo gratis-
sima fuerunt, & propter illam cordis puritatem peculiari eum
amore dilexit. Non solum autem eius verba Deo gratissi-

ma

25 ma fuerunt, ſed vniuerſæ etiam Eccleſiæ vtiliſsima extiterunt. De quibus merito dici poteſt, quod, etſi ad aliud propoſitum dixit Dauid: ſagittæ potentis acutæ. Eius enim verba *Pſalm. 119.* ſagittæ quædam acutiſsimæ fuerunt aduerſus hæreticos, atque hæreſes quæ in hoc ſæculo ſurrexerunt: ſagittam quippè primam emiſit dicens: in principio erat verbum: qua illos proſtra- *Ioan. 1.* uit, atque deſtruxit, qui filium Dei in tempore incepiſſe, principiumque habuiſſe dixerunt. Aliamque ſagittam immiſit dicens: & verbum erat apud Deum. Hoc eſt filius non eſt pater, ſed eſt in patre: atque illa Sabinum hęreticum diſsipauit, qui nullam in diuinis perſonis diſtinctionem, neque differentiam eſſe dicebat. Aliam ſagittam coniecit dicens: & Deus erat verbum, qua Arrium conſtrauit, dicentem, filium patre eſſe minorem, ne
26 que Deum eſſe. Aliam ſagittam proiecit dicens: omnia per ipſum facta ſunt, qua Manichæum euertit, affirmantem res viſibiles à Deo non fuiſſe creatas. Aliam deniq; ſagittam emiſit dicens: & verbum caro factum eſt, Apollinarium q; hæreticum deſtruxit, qui aſſeuerauit corpus Chriſti eſſe Deitati conſubſtantiale, hac etiam ſagitta Valentinum hæreticum diſperdidit, qui dixit Chriſti carnem fuiſſe de cælo. Admirabiles ſagittæ fuerunt hæ ad ſacroſanctam Dei Eccleſiam protegendam. De his poſſumus dicere quod dixit Dauid, Beatus vir, qui impleuit de- *Pſalm. 126.* ſiderium ſuum ex ipſis: non confundetur, cum loquetur inimicis ſuis in porta. Et in Hebræo contextu habetur: beatus vir, qui impleuit pharetram ſuam ex ipſis. Per pharetram mẽs, & intellectus ſignificatur, quem qui his diuinis verbis huius ſacri Euange
27 liſtæ plenum habuerit, quique excorde illas dilexerit, ab hoſtibus ſuis hæreticis non ſuperabitur, neque confundetur, quando cum eis in porta Eccleſiæ, quæ eſt fides, diſputauerit.

Vocatus eſt autem Ieſus, & diſcipuli eius ad nuptias. O fælices nuptias, quibus Ieſus Chriſtus filius Dei, eiuſque ſanctiſsima mater adeſt. In nuptijs autem huius miſeræ tempeſtatis plerumque ſcurræ, garrulatores, perditiq; homines reperiuntur. Florebit amygdalus, impinguabitur locuſta, & diſsipabitur *Eccleſ. 12.* capparis. Amygdalus inſipiens eſt dominus quidam huius ſæculi, qui vanitatum ſæculariſque gloriæ flores producit, plurimas veſtium inuentiones proferens, conuiuiaque

omni-

omnibus epulis refertissima celebrans. Locusta verò nullius vti- 28
litatis, maximique detrimenti animal, quod omnia dissipat nec in vno loco diu persistit, sed hinc illuc semper insultat, est scurra, atque adulator. Et hæc est locusta, quæ amygdali floribus impingueſcit. Vt autem hi pingueant, & vanis suis pompis, ac vanitatibus floreat capparis dissipatur, per quam infimi, atque abiecti agricolæ, ac subditi significantur, quos magnates destruunt, eorumque bona diripiunt, vt suis immoderatis sumptibus satisfaciant. Nunc autem plus est deplorandum circa hos nimios nuptiarum sumptus, quàm pristinis olim temporibus: cùm quia nunquam tam immodici extiterunt, tùm etiam quia quondam principes, atque potentes tantummodo his con-
Eccles. 10. uiuiorum sumptibus vtebantur. Vnde Salomon lamentabatur dicens: vę tibi terra, cuius principes manè comedunt. Quid? anne 29
tantum malum est manè comedere? non credo illum tam de hac comestione loqui, quàm de altera pernicioſiori vult dicere: væ terræ cuius principes statim in initio diei vitę suæ patrimonia sua ludendo, atque edendo consumunt, vbi primum primogenituram hæreditant, adeò luderefestinant, & postquam fatigantur, tam immodicos faciunt sumptus, vt omni vitæ suæ tempore pauperes, ac perditi maneant. Et sic necessitate oppressi plurimas subditis suis iniurias inferunt, & vix opera misericordiæ possunt exercere. Ecce quomodo Salomon solos principes, terramque vbi habitant, lamentabatur.

Nunc autem non solum dicere possumus: væ tibi terra, cuius principes manè comedunt, sed etiam, væ tibi terra, cuius omnes habitatores manè comedunt: siquidem hæc est adeò vni- 30
uersalis ærumna: ducit adolescens artifex vxorem, & trecenti aurei illi dote donantur, quorum centum in sponsa induenda, centum in se exornando, & reliqua centum in nuptijs præparandis consumit, & ita nisi vterque illo anno moriatur, aut eleemosynas mendicaturi sunt, aut miser adolescens tot illicitas conuentiones, vsurarioſque contractus inituruseſt, vt Deum offendat, ac demum in carcere summa cum paupertate moriatur. Væ tibi miseræ terræ, cuius omnes habitatores in initio cum statutam viuendi rationem suscipiunt, ad complura peccata perpetranda disponuntur, in horum vtique nuptiis

non

31 non credo Deum esse conuiuam, sed Dæmonem potiùs, qui eos ad tot, tantosque sumptus, ac profanitates faciendas stimulat. Fratres in Christo Iesu ego vos deprecor, vt attendatis vos Christianos esse, arctissimamque istorum omnium Deo rationem esse reddituros: in omnibus, quæ feceritis sacri Euangelij legibus gubernamini, sicut oportet. Et sic semper vnigenitus Dei filius hospes, atque conuiua vester erit, quem si habueritis pater etiam, ac Spiritus sanctus vobis aderit sicut ipse Dominus promisit, dicens: Ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus. Etenim omnes istæ vanitates excelatissima superbia dimanant, quæ Diuinæ Maiestati infert iniuriam. Et sic vbi nos legimus Audiuimus superbiam Moab, superbus est valdè superbia eius, & arrogantia eius, & indignatio eius plus quam fortitudo eius. Quæ verba illis vndique quadrant, qui præ nimia animi elatione ampliores sumptus facere volunt, quàm eorum substantiæ, atque diuitiæ patiuntur. Hic transtulerunt septuaginta interpretes: Audiuimus iniuriam Moab, contumeliosus est valdè. In quo manifestè ostenditur, superbiam per Antonomasiam Dei iniuriam nunc cupari: & superbus valdè contumeliosus appellatur. Et credite mihi, nisi vos in meliorem frugem receperitis, quando minus existimabitis Deus de vobis supplicium sumet.

Ioan. 14.

Isai. 16.

32

Nec verò supernus hic Saluator nuptijs adest, quæ cum debita animi intentione non fiunt. Quod vt melius intelligatis, oportet vos animaduertere obstupendum casum, quem diuinæ literæ referunt. Dicitur Sara filia Raguelis septem viris in matri-
33 monium, tradita fuisse, omnesque illos interijsse, quia Dæmonium occidit eos. Admonensque Angelus Raphael Tobiam iuuiorem, vt eam in vxorem duceret, ne à Diabolo sicut & alij occideretur, dixit ei: Audi me, & ostendam tibi qui sunt quibus prævalere potest Dæmonium: hi namque qui coniugium ita suscipiunt, vt Deum à se, & à sua mente excutiant, & suę libidini ita vacēt, sicut equus, & mulus, quibus non est intellectus, habet potestatem Dæmonium super eos. Ne igitur & sanctus iuuenis illam ducens à Diabolo necaretur, illum admonuit, vt sanctas quasdam diligentias prius adhiberet, & posteà (inquit) accipies virginē cum timore Domini, amore filiorum magis, quàm libidinis ductus, vt in semine Abrahæ be-

Tob. 6.

Aduen. Sſ nedi-

nedictionem in filijs cõsequaris. Animaduertite istheç fratres nõ enim sunt fabulæ, sed textus sacræ scripturæ infallibilis veritatis: atque hinc discite quo animo vxores ducere debeatis, quique iam vxores habetis, quomodo vobis coniugalibus voluptatibus vtẽdum sit. O Deus quanta circa hoc in sancta Dei ecclesia versatur abominatio. Etenim maior pars iuuenum plus attentionis, ac cõsiderationis nõ habent, quàm brutaanimãtia, nihilq; aliud quàm pulchritudinem, voluptatem, vtilitatemq; considerant: si cui dicis, Domine duc illam fœminam in vxorem, quia illi deuinctus es: statim respondet, ô pater est informis, & pauper. O infœlix iuuenis nunquid non est maius inconueniens te Deum offendere, atque in infernum detrudi, quàm informem, pauperemq; ducere vxorem? maximè verò cùm eam defloraueris? Non vtique hæc filij perditionis intelligũt. Neque verò eorum parentes quic 35
quam aliud considerant nisi vbi diuites reperient, quibus liberos suos matrimonio coniungant. Vult quispiam filiam suam viro tradere, eumque perquirit, qui locupletissimus, non autem qui optimus sit, dummodo repletã nummis habeat crumenam, perditissimum, ac flagitiosissimum quemque in generum suscipiet. Ideo quippe destructus, sceleribusque oppressus est mundus: nam quales liberos gignet hic lusor, ac populorum euersor? Dignum vtique est, quod sanguineis lachrymis deploretur: quod ad equas vestras fœtãdas optimũ & prestãtis generis equũ, quid aũt dicã ad equas? imo ad canes etiã, vt ex illis optimi catuli venatorij oriãtur, oẽs, quos potestis, modos exquiritis: liberis aũt vestris non optimum quidem, sed locupletissimum quemq; suscipitis.

Aliter quidẽ fecit patriarcha Abrahã qui cũ filio suo Isaac vxo- 36
rẽ traditurus esset, dixit seruo seniori domus suę. Pone manũ tuã, subter fœmur meũ, vt adiurẽ te per Dñm Deũ cœli & terræ vt
Genes. 24 non accipias vxorẽ filio meo de filiabus Chananęorũ: sed ad terrã, & cognationẽ meã, p ficiscaris, & inde accipias vxorẽ filio meo Isaac. Plurima hic nobis notãda occurrũt: primũ sanctũ Abrahã vxoris filij sui electionẽ nõ insano quidẽ iuueni, sed maturo iãseni Deũq; timẽti cõmẽdasse: nũc aũt adolescẽtes stulti cõiugia moliũtur, qui quãti põderis, ac momẽti rẽ tractãt, penitus ignorant: atq; etiã sępenumerò lenonibus interpositis cõiugia sua negotiãtur. Secũdò animaduertẽdũ est, seruũ diligẽter admonitũ fuisse, nèquaquã filio suo Chananęã traderet vxorẽ. Oẽs enim erãt ma-

ledictæ

37 ledictę plurimiſq; abominationibus plenę. Necverò ei iuſsit, vt de
coram, diuitemve fœminã eligeret, ſed ſolũmodo curet, vt quã
filio ſuo accepturus erat vxorẽ, eſſet virtute prædita. Tertiò attẽ-
dite patris ſolicitudinem in quærẽda filio ſuo vxore: neq; enim
filius eam quærebat, ſed illam accepit, quam ſibi pater tradidit.
Pergit igitur ſeruus in Meſopotamiã ad vrbem Nachor, quò vt
acceſsit, ſicut ſeruus Dei Dominum exorauit dicens: Dñe Deus
Domini mei Abraham occurre obſecro mihi hodie, & fac miſe-
ricordiam cum Domino meo Abraham. O ſi coniugia veſtra fer
uenti ſpiritus affectu Deo commendaretis, quàm diſparem habe-
rent exitum, atque habent. Verùm adeo horũ omnium obliuiſci-
mini, ac ſi Ethnici eſſetis, neque Deum in patrem haberetis. Fa-
cta oratione conuenit cum Deo prudẽs ſeruus, & dicit: Puella,
38 cui dixero: inclina hydriã tuã, vt bibam: & illa reſponderit: Bibe
quin & camelis tuis dabo potum: ipſa eſt quam præparaſti ſer-
uo tuo Iſaac. Et per hoc intelligam quòd feceris miſericordiam
cum Domino meo. Eccè quàm conformis erat famulus volunta
ti Abrahæ: et enim non dicit: quam pulchriorẽ, ditiorem ve per
ſpexero, ſed quę maiori in me, ſeruoſq; meos vſa fuerit charitate,
hanc intelligã eſſe, quam tu præparaſti Domino meo. Vt autẽ ad
bonũ reſpexit, eã non ſolũ virtute, verũ & pulchritudine etiã, ac
venuſtate prædità reperit. Etenim ſic ſolet accidere, quòd quan-
do deuotã, honeſtã, miſericordẽ in pauperes, virtutiſq; ſtudio-
ſam vxorẽ quæritis ad ſeruiendũ meliùs Deo: Diuina ipſius ma
ieſtas ſic res diſponit, vt vtrũq; reperiatis. Quãdo aũt ad corpora-
39 lia tãtũ reſpicitis, Deus permittit, vt neutrũ inueniatis, ſed quã ſi
cut ſtellas pulcherrimã eſſe ducebatis, poſt triduũ informis tan-
quã phãtaſma efficiatur. Per reuerẽtiã Dei vos deprecor dilectiſ-
ſimi fratres vt in hoc coerceamini, ꝙ per magni veſtra intereſt, lõ
gè quippè à via verę virtutis aberratis: nec verba illa obliuioni tra
datis quę angelus dixit Tobiæ; quę valde notabilia ſunt, maxime
q; illa poſteriora, videlicet: accipies virginẽ cũ timore Dei amo-
re filiorũ magis quàm libidinis ductus: vt in ſemine Abrahę bene
dictionem in filijs conſequaris. Hoc eſt, vt tales filios habeatis,
quos quicunque virtutis ſtudioſiſsimos eſſe perſpexerit, di-
cat: Benedictus pater, qui eos genuit: & benedicta mater,
quæ illos peperit. Hoc eſt benedictionem in filijs conſequi:
Hoc valdè admiror, quòd cùm in vna quaque Republica

sint singularum artium, officiorumque examinatores, alius enim
tonsores, alius sartores, alius sutores examinat, nullusque ante- 40
quam examinis literas habeat officinam possit instituere, eo-
rum qui vxorem ducturi sunt, nullus adsit examinator. Nun-
quid arbitramini vxorem habere non esse officium? Est uti-
que maximum, atque grauissimum. Quare igitur viri ante-
quam matrimonium contrahant, non examinantur, vtrum
ea norit, quæ ad vxorem habendam, ad familiam conseruan-
dam, atque erudiendam, ad rem domesticam moderandam, ad
liberos educandos, diuinumque timorem erudiendos spectant?
Siquidem autem præpositi reipublicæ nullam harum rerum cu-
ram gerunt, vos patres familias filios vestros erudite tenemi-
ni quo animo vxores ducere debent: & reliqua, quæ eos fa-
cere oportet præcipuèque fidem, quam vxoribus suis serua- 41
re, amoremque, quo illas diligere debent. Diciteque illis:
Attende fili quòd cùm Deus vellet Adæ vxorem tradere, non
eam ex pedibus, aut ex capite abstraxit, sed ex costa ipsius:
nam vxorem sociam, non autem ancillam, neque dominam
esse oportet. Filiabus autem dicite: Animaduerte filia pri-
mam mulierem ex osse fuisse formatam, vt significaretur mu-
lierem, pudicam, & castam esse debere. Illud autem os erat
costa recurua, debet enim fœmina humilis esse, & modesta,
non autem dissoluta, neque elata: ex interiori parte fabricata
est, quia mulierem clausura, atque pudicitia oportet oblecta-
ri, omnes quippè virtutes in impudica fœmina millies peri-
clitantur. O quot malis obuiaretur, & quot bona fierent: si
parentes liberos suos isthæc accuratè docerent. Sic enim eo- 42
rum matrimonia, & nuptiæ à diuino conspectu adiuuaren-
tur, cœlestique ipsius gratia replerentur, qua æternæ
gloriæ Beatitudo comparatur. Ad quam nos per-
ducat Iesus Mariæ filius,
Amen.

In eadem

In eadem Dominica Secunda post Epiphaniam

CONCIO SECVNDA.

Nuptiæ factæ sunt in Chana Galilææ, &c.
Ioannis 2.

GLorioſus Apoſtolus Paulus Virginitatem maximè cõmendat, eiuſq; vtilitatis rationem reddit dicens: Mulier innupta, & virgo cogitat quæ Dñi ſunt, vt ſit ſancta corpore, & ſpiritu: quæ autem nupta eſt, cogitat quæ ſunt mũdi, quomodo placeat viro. Maximum equidem bonum eſt ſancta conſideratio ſiquidẽ ſanctus Apoſtolus virginitatem laudat, quia qui ea floret, plus habet tẽporis, ac diſpoſitionis vt ſe diuinarum rerum contemplationi tradat: qua interiorem, exterioremq; ſanctitatẽ comparari dicit. Vt ſit (inquit) ſancta corpore, & ſpiritu. Nam etſi honor atque opinio ſæpenumero efficit, vt curemus boni exteriùs apparere: interior tamen ſplẽdor, animæq; ſynceritas aſsidua diuinarũ rerũ conſideratione adquiritur. Quemadmodum enim cera fulua ſæpius ſoli expoſita paulatim albeſcit, & quantò diutiusſolis radijs illuſtratur, tantò candidior efficitur: ſic anima diuino præſentata conſpectui per ſpiritus eleuationem, purior, atq; candidior indies redditur. Et ita dicit Eccleſiaſticus. Qui timent Deũ præparabũt corda ſua & in conſpectu eius animas ſuas ſanctificabũt. Quid clarius dici poterat, aut quæ maior laus in ſanctam meditationem conferri poterat? Ideò iure optimo dicit Dauid, Beati qui ſcrutantur teſtimonia eius: in toto corde exquirunt eum, & ſi Felicianus Epiſcopus cogitationes prunis accenſis confert, quæ ſi breui tempore manu apprehendantur, parum in ea impreſsionis efficiunt: ſi verò diutiùs teneantur, comburunt. Quamobrem vnum ex ijs, quæ Chriſtianis viris crebrius prædicari oportet, eſt, vt quantum vniuſcuiuſque ſtatui poſsibile fuerit, ſanctis ſemper cogitationibus intendant, & in cœleſtium rerum conſidera-

1. Cor. 7.

Simile.

Eccleſ. 2.

Pſal. 118.

tione, eas persentire, ac gustare curent. Atque hoc est vnum ex 4
argumentis, quibus quanti hoc nostra interest, comprobatur,
scilicet, quòd cum pœnitentialia opera multò difficiliora, & labo
riosiora sint, quàm sanctæ orationis exercitatio: multò tamẽ ma-
iorem repugnantiam sanctę orationis exercitia habent, quàm pę
nitẽtialia opera. Vnde facilius reperientur viri acerrimæ pœnitẽ
tiæ deditissimi, quàm qui assidue diuinarum rerũ considerationi
crebræq; orationi incumbant. Ex quo apparet: Dæmoniũ hæc
opera magis, quàm illa timere, atq; ita diligentiùs ea tanquã in-
tentioni suæ magis contraria propter maximos, atq; vberrimos
fructus, quos ex illis Christiani elicere possunt, diligentius impe
dire. In sanctorum Patrum historijs legitur, monachum: quen-
dam maximè in cubiculo suo contristari, eiusque solitudinem il-
ligrauissimam esse consueuisse. Cuius causam à longæuo quodã 5
patre interroganti ille respondit dicens: Huius causa est fili, quia
corporum resurrectionem nunquam perspexisti, neq; tormenta
quibus damnati in inferno cruciantur, vidisti: quæ si vidisses, etsi
cubiculum tuum plenum esset vermibus, qui corpus tuum vndi
que lacerarent, nèpedem quidem ab ea velles subtrahere. In his
verbis significauit venerabilis ille senex, monachum illum iuue-
nem non esse considerationi, diuinarumque rerum contempla-
tioni deditum. Et enim hæc, quæ ille dicebat, certum est in hac
vita non posse videri: verumtamen assidua animi consideratione
spiritui possunt proponi, vt id, quod in nobis operarentur, si ea
nostris met oculis cerneremus, idem in nobis illa profundè consi
derantibus operentur.

Harũ autem aliarum q; similium rerũ considerationẽ in piorũ 6
hominũ cordibus nimiũ operari, patet ex illis verbis, quæ Iosue
Iesue. 14. de filijs Israel dicũtur: seruiuit Israel Domino cunctis diebus Io-
sue, & seniorum, qui longo vixerant tempore post Iosue & qui
nouerant omnia opera Domini: quæ fecerat in Israel: & posteà
Iudic. 2. sequitur. Omnis autem illa generatio congregata est ad patres
suos. Et resurrexerunt alij, qui non nouerant Dominum & ope-
ra, quæ fecerat cum Israel. Fecerunt q; filij Israel malum in con-
spectu Domini, & seruierunt Baalim, & dimiserunt Domi-
num. Per ineffabilem Dei charitatem vos deprecor fratres, vt ad
hæc animaduertatis, etenim quandiu filij Israel diuina Dei
beneficia memoria tenuerunt, Deo seruierunt: vbi primum

vero

7 verò illorum consideratio defuit, cum dereliquerunt, seque ad idola contulerunt. Vt quanti nostra interfit sancta consideratio cognoscatis: dicitur Angelus sancto Esdræ dixisse: Vade pondera mihi ignis pondus, aut mensura mihi flatum venti, aut revoca mihi diem, qui præterijt. Et quamuis hæc materialiter sumpta impossibilia sint, omnia tamen quodammodo considerationc complentur: illa enim efficit, vt præterita beneficia homini præsentia videantur: illa ventum, quæ est vitę brevitas demetitur: illa denique gehennalis ignis terrorem, grauitatemq; perpendit. Quæ tria necessario maximam in humano corde operationē facere debent. Vt autem hæc consideratio fit vtilior, nos sancta mater ecclesia diuina mysteria celebrādi modum erudit, & quomodo nos in eis habere debeamus instituit. 4. Esd. 4.

8 Nam hoc miraculum, quod sancti Euangelij lectio hodierna recensct; in ipso Epiphaniæ die factum est. Illud illinc segregans, hodie nobis in memoriam reuocandum seruauit. In quo nos docet quàm peculiariter, quàm minutim, quàm que diuisim, ac lenter singula quæque diuina mysteria debent pensari. Idcirco alia ab alijs tantopere separauit. Verùm proh dolor quàm lentæ obscœnarum, ac turpium huius sæculi rerum considerationi homines intendunt: & quàm velociter, & quasi per transennam saluationis suæ negotia contemplantur, quasi illa permagni: ist hæc autem parui, aut nihili eorum interessent. Ideò Ecclesiasticus dixit: In ore fatuorum cor illorum significans, quemadmodum nihil in homine magis publicum est, quàm os, sic in fatuis, atque insensatis hominibus nihil patentius, atque apertius corde reperiri. Vineam custodiunt, thecam septem clauibus occludunt, crumenam duos habētem obolos viginti nodis implicant, miserū tantū cor in eis apertum remanet vt quicunq; quidlibet ferens quauis hora quod voluerit confecturus introeat. O stulti rem tam pretiosam sicut cor in tam periculoso loco, sicut ore collocatis? cumq; maximè cu retis ne domos vestras suspicionus quisquam damnum aliquod vobis illaturus ingrediatur, in corda vestra turpes, atque iniquas cogitationes ingredi, & in eis quandiu voluerint, demorari sinitis, cum animabus vestris tam pernicioſæ sint? Deus vos illuminet, quò tantum malum cognoscatis, eique remedium adhibeatis. Inter sex vitia, quæ Salomon Eccles. 23. Prou. 6.

nimis odibilia Deo esse dicit, vnum est, cor machinans cogitatio-
nes pessimas, & sic vitium hoc seuerè à Deo puniri consueuit.
Atque ita vbi nos legimus visitabo super fructum magnifici cor
Isai. 10. dis Regis Assur. Septuaginta interpretes verterunt: visitabo fen
sum, & mentem magnam Regis Assur. Hoc est vanas, superbas-
que Regis Assur cogitationes puniam. Quod si Deus & meritò
quidem hoc in Ethnico rege castigat, quantò dignius de Chri-
stianis viris, quibus tantum sui splendorem communicauit, pro-
pter elatas ipsorum cogitationes supplicium sumet? Fratres di-
lectissimi per viscera misericordię Dei nostri vos deprecor, vt cor
da vestra omni malę cogitationi claudatis: quod si per negligen-
tiam aliqua introiuerit, eam statim procul expellatis. Solis au-
tem sanctis cogitationibus, diuinarumque rerum considera-
tionibus corda patefacite, illasque in eis finite lentissimè com-
morari.

Postquam glorioſus Euangelista hoc miraculum commemo-
rauit, dicit. *Hoc fecit initium signorum Iesus, & manifestauit gloriam
suam.* Vniuersa opera, quæ Deus quotidie facit, mirabilia sunt:
omnesque creaturæ non solum ad diuinæ ipsius Maiestatis cog-
nitionem, sed ad singularem etiam ipsius amorem nos perduce-
Augusſt. re deberent. Et ita dicit Diuus Augustinus: cœlum, terra, &
quæ in eis sunt, omnia mihi dicunt, vt diligam te Deus meus.
Omnes hæ creaturæ sunt linguæ quædam, quæ nos voci-
D. Augu. homi. sup. Ioann. 6. bus suis ad conditoris sui laudem exhortantur. Etsi, vt ipse
Beatus Doctor Augustinus ait, miracula Dei, quibus totum
mundum regit, vniuersamque creaturam gubernat, assidui-
tate viluerunt. Atque etiam, quia hominibus peccatorum ne-
bula super mentis oculos est impositа, qua impediuntur, quomi-
nus Deum in creaturis inspiciant. Auarus omnes creaturas in
thesauro suo adaugendo vellet occupare. Homo libidinosus om
nia sibi ad turpidines suas committendas ministrare cupit. Qũ-
do ante oculos rubrum vitrũ proponitis, omnia vobis rubicunda
videntur, quod si vitrum sit viridis, aut fului coloris omnia vobis
eiusdẽ specici repræsentãtur. Sic proposito ante animũ peccandi
affectu, omnia vitij colorem videntur assumere: musicã, suauem-
q; cõcentũ, quẽ audis, pecunias, quas habes, cibos, quos comedis,
hæc oĩa te ad carnales voluptates inuitare existimas. Ob id etiam
quotidiana Dei opera admirabilisq; creaturarũ cõpositio mentẽ

nostram

13 noſtram ad diuinum ſpiritum non eleuant: atque ideò neceſſe fuit Deum aliqua opera extra communem naturæ curſum efficere, quæ nos ad infinitam ipſius magnitudinem atque potentiam cognoſcendam, diligendamque commoueant. Quod hoc exemplo cognoſcetis. Alit pater filium omniaque illi neceſſaria ſuppeditat, puer autē omnia illi ſibi iure deberi putat: ſi autē pater ei dragmam ad ludendum porrigit, illa magis exultat, ardentiuſque ad patrem diligendum, atque illi obediendū, quam cōmunibus alimoniæ ſumptibus concitatur. Sic ſumus homines, etenim maius eſt vniuerſum mundum pane, ac vino ali, quàm parum aquæ in vinum conuerti. Hoc tamen, quod extraordinarium eſt, nos ad Dei cognitionem atque amorem efficacius excitat. O ineffabilem Dei probitatem! quot modos exquirit, quibus 14 nos ad ſe alliciat. Hæc conſiderans Beatus Auguſt. dicebat: Dñe quid tibi ſum, quia iubes me diligere te? Quis (inquit) ſum ego, aut quid tibi ex me prouenire poteſt, quia tot modos, ac rationes exquiris, vt me ad tui amorē adducas? quid hoc tua intereſt Deus meus? perſpicuum eſt vtique tua nihili, mea autem maximi intereſſe. Ex quo tuus in me amor ardentiſsimus, ſalutiſque meæ deſiderium maximum manifeſtè perſpicitur.

Simile.

Auguſti.

Dicit igitur ſanctum Euangelium: *Nuptiæ factæ ſunt in Chana Galilææ. Vocatus eſt autem Ieſus, & diſcipuli eius ad nuptias.* O Chriſte lachrymarum amator, vereque voluptatum contemptor, ac ſuperne pœnitentiæ prædicator, quomodo te in nuptias confers? Regiæ perſonæ tuę grauitatem dedecere videtur hiſce rebus adeſſe. Dico Dominum hoc diuina prouidentia feciſſe, videlicet, vt ma 15 lignantium hominum tolleret offendicula, quò licet in ſimilibus locis ſanctos, ſpiritaleſque viros eſſe perſpiciant, de illis malè nō iudicent: imò illic cernūtur quales ſint ſpiritales viri. Etenim in concione, aut in miſſa lachrymari, ſpirituſque affectum habere bonum eſt: verum in rebus ſpiritalibus ſpiritum haberi non eſt mirum. In nuptijs autem, atque conuiuijs quenquam ſe ſpiritalem præbere, hoc eſt maximi æſtimandum, in plateis, & conuerſationibus Chriſtianam grauitatem oſtendere, hoc eſt laude digniſsimum. Quapropter cùm in talibus locis viros iuſtos videritis, conſiderate illos eò ſe contuliſſe, vt alios ad Deum laudandum, eique ſeruiendum inflamment. Et ſic verba illa, quæ ſapiētia de ſe ipſa dicit. In plateis ſicut cynnamomum, & balſamū aro *Eccli. 24.*

matizans odorem dedi, ad literam intelligenda sunt, quòd hæc operatur sapientia in eis, in quibus verè habitat: vnde legitimus sensus horum verborum est, quòd iusti, qui à sapientia gubernantur, in prophanioribus locis, atque vbi plures sunt peccati occasiones, illic suauissimum præbent boni exempli, ac pietatis odorem. Ideò ne scandalizemini cùm iustum in foro, siue in conuiuio videritis: ibi enim quasi balsamum redolet, atque est medicina quædam præseruatiua, vt illi, qui ibi sunt Deum non offendant. Atque etiam voluit Dominus his nuptijs interesse, illasq; autoritate sua comprobare, primum in eis miraculum faciens, vt spem coniugalibus viris præberet, quòd si matrimonio bene vsi fuerint, nō solum in hoc sæculo per gratiam illum socium, hospitemq; habebunt, verum eius etiam consortes in cælestibus manfionibus efficientur. Dicit B. Paulus: Saluabitur mulier per filiorum generationem, si permanserit in fide, & dilectione, & sanctitate cum sobrietate. O quàm cælestis ac necessaria doctrina, quò nuptæ mulieres nouerint quid eas facere oporteat ad cælestem beatitudinem consequendam. Valdè autem notandum est sanctum Apostolum, non dicere mulieres esse saluandas propter liberorum educationē, aut quia eos in diuino timore instruxerunt, quò melius Deo seruirent: sed per filiorum generationem; vt intelligatis ex ijs etiam, quę vobis obscœna, atque inhonesta vidētur meritum, spiritalemque salutē elici posse. Maxima profectò est hæc sancti Apostoli ponderatio, maximamque coniugibus affert consolationem. Nam si ex coniugalibus voluptatibus meritū potestis elicere, quāto maius ex matrimonij oneribus æquo animo toleratis, atque ex assidua diligentia in familia vestra diuinum timorem, amoremque erudienda præmium percipietis? Verum animaduertendum est sanctum Apostolum postquam dixit: Saluabitur mulier per filiorum generationem; addidisse dicentem: Si permāserit in fide. In fide (inquam) non solum Deo, sed etiam viro suo debita: de qua summa veritas dixit: Erunt duo in carne vna. Sin autē fuerit inter eos diuisio, adimplebitur quod D. Matthæus dixit: Duo erunt in lecto, & vnus assumetur, & alius relinquetur: hoc est, quia sunt duo, quia sunt diuisi, quia nō sunt vna caro. Dicet quippè Deus vni; hic est meus: diabolus autem dicet: alter est meus, ego illum mecum deducam. Quam ob rem Deo, virisq; vestris fidem obseruate: & dilectione, inquit:

1. Tim. 2.

Matt. 19.

Matt. 24.

Etenim

19 Etenim non ſolum in Dei charitate, ſed in proximorum etiam, maximèque in virorum veſtrorum dilectione perſeuerare debetis. Atq; etiam in ſanctificatione. D. Chryſoſtomus ſuper hũc locum nuptis fœminis conſulit, vt ſi per totum vitæ ſuæ tempus viros ſuos in ſui dilectione velint cõſeruare, eos ſanctitate, honeſtate, atque virtute ad ſe curent allicere. Nã ſi vir tuus te propter honeſtatem, atque virtutem amore complectitur, etſi ſeneſcas, pulchritudinem q; amittas; ſemper tamen in tui amore permanebit. Sin autem illum fucis, ac ficta pulchritudine hoc facere conaris, quãuis te quandiu es adoleſcentula decora, varijſq; veſtibus exornata, diligat; poſtquã tamẽ iſthæc amiſeris, ilicò te oderit. Ideoq; dicit ſanctus Apoſtolus: Si permanſerit in dilectione & ſanctificatione. Poſtea verò addit cum ſobrietate. Hanc autem ſobrietatem obſeruare debet nimis modeſtam, atq; coarctatam ſe coram viro ſuo præbens, nõ autem diſſolutam quaſi meretricem. Cùm ſancta Rebecca ad nubẽdum Iſaac veniret, illum q; à longinquo in occurſum ſuum venientem perſpiceret, tollens citò pallium operuit ſe. Mirabile vtiq; non propter ſeruum ſenem, propter virum autem ſuum iuuenẽ operitur. Hîc maximè exaggeratur cõpoſitio, pudicitia, atque honeſtas, quã mulier nupta corã ſuo viro iuuene habere debet: adeò vt vir eius vultum videre deſideret. Dicit ſponſus ſponſę: Oſtẽde mihi faciẽ tuã, ſonet vox tua in auribus meis. Tã pudicã, ac perinde mutã oportet eſſe adoleſcentulã, vt opus ſit viro eius hæc illi verba dicere. At, quanquam modo nõnullæ nõ ſunt tã modeſtæ, neq; pudicæ, neceſſe tñ eſt earũ viris eis dicere: Oſtende mihi faciẽ tuã. Nã vix vnquã naturalẽ eis
21 faciem oſtendũt: etenim ſemper ſuperimpoſitis coloribus, ac medicaminibus illam inſculptam, atque fucatam gerunt. O quàm miſerabile eſt viſu quod hodie circa hoc agitur in orbe terrarum. Dixit Dñs: Nõ potes (ſcilicet tu ô homo) vnũ capillũ album facere, aut nigrũ. Et alibi dixit: Quis autẽ veſtrũ cogitãs poteſt adijcere ad ſtaturã ſuã cubitũ vnũ? Hęc autẽ, quæ humanæ potentiæ impoſsibilia ſunt, colorũ, criſpationũ, ſublimiũq; calciatuũ artificijs, atq; fictionibus mulieres poſsibilia reddere conãtur: quę omnia parũ ſpiritꝰ, parũ humilitatis, ac parũ ſãctitatis in eis exiſtere apertè demonſtrãt. Etiã in ſobrietate intelligitur de moderatiõe quę ornatibꝰ, veſtibuſq; ſibi tantũ neceſſarijs vti debet, quod idẽ Apoſtolus paulo antea explicuerat, dicẽs: Mulieres in habitu ornato

Chryſoſt.

Gene. 24.

Cant. 2.

Matth. 5.

Matth. 6.

nato cũ verecũdia & sobrietate ornãtes se, non in tortis crinibus, 22
aut auro, aut margaritis, vel veste pretiosa, sed quod decet mulieres promittentes pietatem per opera bona. Quid vobis videtur? quomodo vestium, ornamentorumque vestrorum vanitas, atque superfluitas cum his sancti Apostoli monitis conuenit. O maximam Christianæ gentis confusionẽ: etenim Mauri, atque Ethnici maiorem in hoc sobrietatem seruant.

Vt autem quantum sit hoc malum apertiùs cognoscatis, scito te duas priores conciones, quas sanctus Propheta Isaias prędicauit, aduersus iudices, gubernatores, & præsides fuisse directas tãquã quod permagni intererat: nã ex illis regnorum vtilitas, aut detrimenta dimanant. Tertiam autẽ prædicationem contra prophanas, nimiumque polita mulierum ornamenta feciſſe. In cuius culpæ pœnam captiuitatem, Hierosolymæque euersionem 23
assignat: ex pœna, videlicet, culpæ grauitatem, ac magnitudinẽ
Isa.3. manifestans. Et sic dicit: Pro eo, quod eleuatæ sunt filiæ Sion, & ambulauerunt in extenso collo, & nutibus oculorum ibant, & pedibus suis composito gradu incedebant, decaluabit Dominus verticem filiarum Sion, & Dominus crinem earum nudabit. In die illa auferet Dominus ornamentum calceamentorum, & torques, & monilia, & mitras, & inaures, & annulos ac gemmas in fronte pendentes, & mutatoria, & palliola, & erit pro suaui odore fœtor, & pro zona funiculus, & pro crispante crine caluitium, & pro fascia pectorali cilicium. Pulcherrimique viri tui gladio cadent, & fortes tui in prælio, & mœrebunt, atque lugebunt portæ eius, & desolata in terra sedebit. O quàm metuenda sunt audi tu hæc omnia, præcipuè nobis Hispanis, qui hæc quæ dicit hic 24
sanctus Propheta in mulieribus Hispaniæ nostræ perspicimus. Et quia tam curiosè adornantur, gaudent in templo discoopertis capitibus commorari, vt ab omnibus videantur, quod satis magni mali occasioni est hominibus. Etenim idcircò Diuus Paulus
1.Cor.11. præcipiebat, dicens: Mulier propter virum creata est, ideò debet velamẽ habere super caput suũ: & propter Angelos, hoc est, propter viros Ecclesiasticos. Attendite quàm eximiam rationẽ reddit Diuus Paulus: Si quidem inquit, mulier ad hominis bonum creata fuit, ne illi mali occasioni sit, neue ei offendiculum afferat: sed caput suum operiat, compositionemque suam, ac pulchritudinem tegat; & antea dixerat: Omnis mulier orans, aut prophetans

25 tans non velato capite deturpat caput suum: quòd si noluerit operiri, videte quid dicat: si non velatur, tondeatur: si verò turpe est mulieri tõderi, aut decaluari, velet caput suum. O si essent homines pleni spiritu, diuinoque timore, qui hæc sancti Apostoli præcepta complerent, vxoresque suas comminarentur, dicentes: Attendite quòd nisi operiamini, atque modestissimæ sitis, tondebimini, quod si hoc ignominiosum esse ducitis, operite capita: sic vtique plurimis peccatis obuiaretur.

Vellem etiam alia verba eiusdem Apostoli à vobis diligenter aduerti: dicit enim: Mulier in silentio discat cum omni subiectione. Hoc quippè valdè necessarium est paci in matrimonio conseruandæ. Vna enim ex causis, ob quas inter coniuges rixæ, ac dissensiones plerunque esse consuescunt: hæc est, scilicet, quia 26 coniuges furiosis virorum sermonibus nimium, atque impudicè respondent, nec linguas suas silentij fræno coercent, ne quod verbum aduersus viri sui dicta pronuncient. Si hæc omnia obseruauerit, saluabitur mulier per generationem filiorum. Quid pater? nihil de viris dicis? Solę mulieres per generationem filiorum saluandæ sunt? De illis etiam loquitur Diuus Petrus. Nam postquam dixit, mulieres subditæ sint viris suis, sicut Sara obediuit Abrahæ, Dominum eum vocans, addidit, dicens: Viri similiter cohabitantes secundum scientiam, quasi infirmiori vasculo muliebri impertientes honorem tanquam cohæredibus gratiæ vitæ, vt non impediantur orationes vestræ. Ecce quomodo hîc fatetur Beatus Petrus, si tam vir, quàm vxor in officio perstiterint, coniugalibusque voluptatibus, sicut oportet vsi fuerint cæ- 27 lestis vtrunque beatitudinis fore cohæredem. Vnum autem ex ijs, quæ princeps Apostolorum hîc maximè commendat, hoc est, videlicet, vt viri magno honori habeant vxores. Liber Canticorum plenus est honore, quo sponsus sponsam afficit. Etsi illa dicebat: Nigra sum: ille tamen dicebat: Sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias: &, Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te. Iterumque illi ait: Soror mea, amica mea, columba mea, immaculata mea. In his omnibus docet Spiritus sanctus quomodo vir vxorem suam tractare debeat, quantoque illam honore afficere teneatur. Scitote fratres, quantum honoris vir vxori suæ præstiterit, tantum ipsam ab alijs extraneis esse percepturam. Qualis fuerit vxor tua in oculis, atque in ore tuo, talis.

1. Tim. 2.

1. Petr. 3.

talis erit in oculis, & in ore famulorum, vicinorumq; tuorum. Et 28
animaduertite sanctum Apostolum dicere: Cohabitantes secun
dum scientiam. Necesse est enim diu discere, vt quis vxoris suæ
ingenium perferre possit, ne confringatur: ideoque addit, dicens:
Quasi infirmiori vasculo muliebri impartientes honorē. Pl⁹ vtiq;
vitreo, quàm argenteo vasi honoris perhibetur. Etenim vitreum
vas maxima cum cautione pertingitis, ne frangatur: argenteū ve
rò manibus obtrectatis, nec tata illo animaduersione vtimini: sic
non tot præmunitionibus, & cautionibus opus est ad hominē al-
loquendum, & cum illo conuersandum, quot requirūtur ad mu-
lierem tractandam. Est quippè vas vitreū, & ideò semper illi ho-
norem, atque indulgentias debetis exhibere, ne perfringatur. Cu
ius rationem reddit S. Petrus illis verbis: Tāquam cohæredibus
vitæ æternæ, vt non impediantur orationes vestræ: quod perin- 29
de est, ac si diceret: Non est mirum si eas bene tractetis, quia vo-
biscum sanguine sacratissimo, diuinaq; Iesu Christi gratia, atq;
sacramentis, & tandem æternæ cælestis gloriæ beatitudine frui-
turæ sunt, æquales sunt vobis in participatione gratiarum Dei:
atque etiam, quia domesticæ iræ, atque simultates magno sunt
impedimento orationis fructui consequendo.

Sequitur in textu. *Et deficiente vino, dicit mater Iesu: Vinum non ha-*
bent. Hic nos docet hęc sacratissima Magistra, & Domina nostra
quomodo hæc tē poralia postulare debeam⁹. D. Gregorius in ho
milia quadā dicit: Ecce alius in oratione petit vxorē, alius villā,
Grego. alius vestē, alius sibi dari deprecatur alimentū: & quidē cùm hæc
desunt, ab omnipotente sunt petenda. Neq; ea petere est errare,
sed tamen non nimiū petantur. Considerate quomodo sanctissi 30
ma Virgo ab vnigenito filio suo remediū in illa tēporali necessi-
tate tanta cū modestia deprecata est. Etenim necessitatē tantum
modo, defectumq; manifestauit, dicens: *Vinum non habent.* Et iux
ta hoc intelligi oportet alia memorabilia verba Diui Augustini in
Augusti. quadam homilia dicentis: Qui verè Christianus est, non ista tem
poralia petere debet, sed totū pōdus orationis, & intentionis suæ
ad expetendā æternam beatitudinē debet impendere. Ista enim
tēporalia & quando Deus dat, & quando tollit, gratiæ sibi agan-
tur: quādo enim voluerit, illa tribuet, & quādo voluerit, illa tol-
let: tantum est vt seipsum nobis nō auferat. Vbi verba illa: Non
ista temporalia petere debet: intelligenda sunt, quod non nimis

illa

31 illa petere debet. Aliquando cõcedit Deus hominibus bona tem
poralia, quæ à se instanter efflagitãt, vt quæ pro peccatis suis me-
rentur, exoluant. Rogitas amicum tuum, vt equum suũ tibi accõ *simile.*
modet, at ille dicit: Equus meus est indomitus, & si in eũ ascen-
deris, prosternet te. Cui tu, non prosternet (inquis) nam ego ei fir
miter adhærebo, neque me deijcere poterit. Ille igitur rogationi
bus tuis molestus, equum tibi accommodat: in quem vbi primũ
ascendis, te humi proijcit, pedibusque conculcat: ita, vt ad portas
mortis appropinques. Honores, diuitiæ, cæteraq; bona tempora
lia sunt equus indomitus, quæ summa cũ cautione tractari opor-
tet. Deus ea tibi concedit, quia tu eum assiduis rogationibus exo-
rasti: quando autẽ minus arbitraris, occasioni sunt tibi maximæ
ruinæ, grauissimorumq; peccatorũ. Hæ vtiq; ruinæ sunt suppli-
32 cia aliorũ scelerum quæ antea perpetraueras. Quæ cum ita sint
fratres charissimi, ne Dei manus vinciatis eum rogitãtes, vt ea fa-
ciat, quæ appetitui vestro conformiora sunt. Sed diuinam Maie-
statem exorate, vt circa postulationes vestras ea faciat, quæ sibi
gratiora videbuntur: sic faciebat Dauid qui dicebat: Effundo in *psal.* 141
conspectu eius orationem meam. Qui aquam effundit, non di-
cit, huc, aut illuc peruenit: sed, peruenìat quocunque peruene-
rit; sic orans nõ debet dicere: Domine hoc necessario illuc vsque
peruenìat, sed quousque tu Dñe volueris: atque idcircò statim
sanctus Propheta subdidit, dicens: Et tribulationem meam ante
ipsum pronuntio, quasi diceret: quando me laboribus oppres-
sum experior, ad Deum confugio, eosque in sinum ipsius ef-
fundo, quò tanquam pater misericordiarum, & Deus totius
33 consolationis omnia disponat, sicuti potiùs animæ meæ vide-
rit conuenire. Ne sitis fratres tanquam pueri, qui plerunque
deplorantes ea, quæ sibi nocumento sunt, petunt: quousque
illorum eiulatu, atque singultibus mater molesta eis petita,
quanuis nociua concedit, dicens: Accipe iam, desine me,
non tibi proficiat. Deum rogitas, vt tibi liberos concedat,
at Deus dicit: sint tibi liberi, ne me pluries rogitationibus istis
molestes: illi tales erunt, qui tibi officiant. Concedit tibi Deus
filios, quos satius tibi esset non habere. Sicuti Beniamin ma- *Gene.* 35.
trem suam occidit: etenim vt eum pareret, mortua est. Quo-
circa ipsa egrediente iam anima præ dolore, & imminente
iam morte vocauit nomen filij sui Benoni, id est, filius
doloris

doloris mei. Etiam Rebeccæ liberos habere magnoperè desi-
deranti labor maximus accidit: postquam enim se concepisse per- 34
spexit, adeò grauata, in tantoque periculo constituta est, præ in-
Gene. 25. fantum rixa, quam in ventre gerebant, vt dixerit: Si sic mihi futurum erat, quid necesse fuit concipere? O quot ob liberos adipiscendos lachrymas effuderunt, quos postquam adepti sunt, meritò suspicari potuerunt illos sibi propter peccata sua fuisse concessos: cùm se illorũ causa maximis afflictionibus oppressos esse perspiciant.

Num. 11. Vulgus promiscuum, quod ascenderat cum eis flagrauit desiderio sedens, & flens iunctis sibi pariter filijs Israel, & ait: Quis dabit nobis ad vescendum carnes? A deoque Deo assiduis rogationibus molesti fuerunt, vt ad ipsorum supplicium eorum desiderio satisfecerit, mittens eis innumeras coturnices, quas come- 35
dere, atque saturari cœperunt. At, attendite quæ protinus subsequuntur: adhuc carnes erant in dentibus eorum, & ecce furor Domini concitatus in populum, percussit eum plaga magna nimis. O quot hominibus sicut his bona temporalia ad maiorem ipsorum confusionem concedit. Quapropter fratres in Christo Iesu in necessitatibus vestris ad infinitum misericordiæ pelagus confugite, sicut sacratissima Virgo confugit, dicens: *Vinum non habẽt.* Necessitatem quippè manifestauit, reliqua verò prætermisit, vnigenitique filij sui beneplacito reliquit, vt ipse secundum nominis sui gloriam faceret. In hoc etiam cælestis hæc Regina, materque misericordiæ nos docet, eum, qui charitate inflammatus est, alienas necessitates, vt suas sentire, illarumque remediũ tan-
Isai. 57. quam suarum exquirere. Ideò Spiritus sanctus per Isaiam Pro- 36
phetam viros charitate, clementiaque præditos viros misericordiæ vocat: significans misericordiam ipsis dominari, eosque tanquam ipsius mãcipia in eius ministerio semper occupari, vt proximis suis benefaciant. Verùm ô fœlix talis seruitus! Nam sicut
Matt. 5. ait Dominus: Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur. Et sic vbi nos legimus: Beatus qui intelligit super
Psal. 40. egenum & pauperem, in die mala liberabit eum Dominus. Dominus conseruet eum, & viuificet eum, & beatum faciat eum; & non tradat eum in animam inimicorum eius. Hæc omnia, quæ in translatione nostra in optandi modo sunt: Beatus Hiero-
Hiero. nymus transtulit ex Hebræo in futuro dicens: Dominus custodiet

eum,

37 eum, & viuificabit eum, & beatus erit in terra, & non tradet eum in animam inimicorũ ſuorum, Dominus confortabit eum in lecto infirmitatis, totum ſtratum eius vertiſti in ægrotatione ſua. O mirificas Dei pollicitationes: ecquis fratres adeò durus exiſtit hæc audiens, vt non mollefiat, atque amodo egenorum remediũ ſtatuat exquirere eadem diligentia, qua neceſsitatibus ſuis illud exoptat? Cum tantæ curæ ſit Deo pietatis opera munerandi, vt non contentus ſit, propterea æternam beatitudinem illorũ executoribus concedere: verum in hoc etiam ſęculo ſpiritalia dona, corporaliaq; auxilia largitur: ſiquidem dicit ſe illorum infirmarium eſſe futurum, & ſicut matrem pijſsimam ipſorum culcitras eſſe molliturum: quæ eſt admirabilis quædam exaggeratio. Ipſe nos diuina luce ſua clarificet, quò omnes ad hæc pia opera exercen-
38 da confortemur, atque hæc auxilia, diuinamque gratiam comparemus, qua intercedente cæleſtis beatitudo conceditur: ad quam nos perducat Ieſus Mariæ filius, Amen.

In eadem Dominica ſecunda Poſt Epiphaniam.

CONCIO TERTIA.

Nuptiæ factæ ſunt in Chana Galilææ, &c. Ioan. 2.

MIRABILE eſt viſu quã accuratè nobis Deus commendat, vt in neceſsitatibus noſtris in eo ſperemus: & quàm ſeuerè de illis per omnes ferè Prophetas cõqueritur, eoſq; accuſat, qui ipſius diffidẽtes auxilio humanos fauores exquirunt. O quàm terribilia verba ſanctus Propheta Hieremias ad hoc propoſitum dixit: Maledictus (inquit) homo, qui confidit in homine, & ponit carnem brachium ſuum, & à Domino recedit cor eius: erit enim quaſi mirycæ in deſerto, & non videbit, cum venerit bonum: ſed habitabit in ſiccitate in deſerto in terra ſalſuginis, & inhabitabili. Attendite quot verbis, atque metaphoris hîc ſanctus Propheta comminatur eum, qui poſthabito Dei auxilio ſpem, fortitudinem q; ſuã (etenim hoc ſignificat hîc brachium) in carne conſtituit, hoc eſt, in homine mortali: hic enim ſicut arbor in ſte-

1 *Hiere. 17.*

rili solitudine, vbi vix in toto anno pluit, plantata, debilis, ac sine fortitudine remanebit. Humanũ autem auxiliũ vocatur hîc siccitas, & terra salsuginis, & inhabitabilis. Et potissima ratio, quare Deus aduersus Hebræos maximè iratus est, quia Regẽ petierũt, 1. Reg. 8. & dixit: Non te spreuerũt, sed me, fuit quia existimarũt se Regis fauore tutiùs quàm fide, ac spe in Deo habita esse protegendos: quod satis apertè significarunt, cùm Samueli admonenti eos, vt considerarẽt quid facerent, dixerunt: Nequaquã Rex enim erit nos, & erimus nos quoq; sicut omnes gẽtes, & iudicabit nos Rex noster, & egredietur ante nos, & pugnabit bella nostra pro nobis. In quib⁹ verbis apertè dixerũt se instar Ethnicorũ malle Regis sui auxilio, atq; iudicio adiuuari, quàm solo Dei fauore, atq; sentẽtia gubernari: quæ quidẽ maxima fuit abominatio. Et sicut Deus hanc à nobis confidentiã vehementer exposcit, perinde ad nobis fauendũ manet astrictus. Sic ipse Dñs per Isaiã Prophetã Isai. 1. affirmat, dicens: Quærite iudiciũ, & subuenite oppresso, iudicate pupillo, & defendite viduã, & venite, & arguite me. O quã miri ficã vim habet hoc verbũ: Arguite me, quod perinde est, ac si dicat: si vobis hæc faciẽtibus ego non succurrero, me tanquã mendacẽ Deũ accusate. O diuinam exaggerationem! mirificæ cuiusdam cõfidentię in Christiano pectore caussatricẽ, qua anima tam Psal. 4. secura manet, vt cum Dauide dicere possit: In pace in id ipsum dormiam, & requiescam. Vel vt alij verterunt: in pace simul accubabo, & dormiã: hoc est, vbi primũ accubuero, somnũ capiam. Nulla humana solicitudine conturbabor, nec vani timores efficient, vt noctem insomnem ducam. Et sanctus Propheta Hiere- Hiere. 17 mias viri iusti securitatẽ, & quàm expers humani timoris viuit, declarat dicens: Benedictus vir, qui confidit in Dño, & erit Dñs fiducia eius, & erit quasi lignum, quod transplãtatur super aquas quod ad humorem mittit radices suas, & non timebit, cùm venerit æstus, & erit folium eius viride, & in tempore siccitatis non erit sollicitum, neque aliquando desinet facere fructum. O quot verbis exprimit hic sanctus Propheta securitatem illius, qui spẽ suam in Deo sitam habet. Omnibus his verbis manifestè indicat pium hominem virtutis huius firmitate munitum nihil prorsus metuere, licet varijs periculis circundatus teneatur. Quærens quantam gloriam Deo, & homini pariat: breui oratione Beatus Bernar. Bernardus complexus est, dicens: Nihil est, quod omnipotentiã

verbi

5 verbi clariorē reddat, quam quòd omnipotentes facit ſperantes in ſe. Quam ſententiam ſumma veritas confirmauit cùm hominem quendam fulciens, vt in ipſo crederet, ac ſperaret, dixit: Omnia poſsibilia ſunt credenti. O admirabilem dignitatem, atque honorem, in quem Dei ſerui efferuntur. Attamen hoc vnum in hac materia notabile, maximeque neceſſarium vellem vos intelligere, videlicet, iuſtos non adeò diuinæ miſericordiæ confidere, neque in ea requieſcere, eo quod ſperant, res ſemper eis ad ipſorum libitum eſſe euenturas: ſed quia ſciunt, ſi Deus velit, eum ſibi poſſe ſuccurrere. Atque hoc ſufficit efficere, vt quibuſcunque ſucceſsibus acquieſcant. Cùm enim infinitam Dei probitatem, atque potentiam firmiter credant, quidcunque illis eueniat, cum ſpiritus tranquillitate ſupportant, credentes hoc
6 ſibi potiùs expedire. Quando Nabuchodonoſor iuſsit tres pueros in fornacem ignis immitti, illi reſponderunt: Ecce Deus noſter quem colimus, poteſt nos eripere de camino ignis ardentis, & de manibus tuis ô rex liberare: quòd ſi noluerit, notum ſit tibi Rex, quòd Deos tuos non colimus, & ſtatuam auream, quam erexiſti, nō adoramus. Maximè notate hos tres iuuenes, non ideò ſtabiles in fide perſtitiſſe, neq; ſtatuā adorare renuiſſe, quia ſcirēt ſe à Deo eſſe liberandos, ſed quia firmiter credebant ſe à Deo ex igne poſſe liberari, ſi Deus vellet, qui ſi nollet, glorioſiſsimū ducerēt, pro Deo infinitæ potētiæ, atq; probitatis tormēta tolerare. Sic igitur fidē ac ſpē noſtrā perfectā eſſe oportet: vt cùm fortè aliquando perſpexerimus res non ſecundū voluntatem noſtrā euenire, nō ideò fiduciā amittamus, cū vtrùm illud nobis potiùs conueniat, ignoremus. Hoc optimè intelligebat D. Auguſtinus, qui
7 in quodam ſoliloquio maximas Deo gratias agit propter aliqua, quæ illi aliquibus temporibus acciderunt, quæ maxima ſibi infortunia eſſe, maximumque detrimentum allatura videbantur, poſtea verò nimium ſibi vtilitatis attuliſſe perſpexit. Quando ſanctus Ioſeph in Ægyptum venditus, plorans, atque à Deo remedium poſtulans, ducebatur; quod tamen Deus illi diſtulit: ecquis labores illos ad ipſius honorē, ac gloriā eſſe iudicaret? hac autē via Deus illū in tā excelſum dignitatis gradū erexit, ſicut omnibus compertum eſt. Quam ob rem in neceſsitatibus veſtris ad Deum ita confidenter vos oportet accedere, ſcilicet, quòd ſi vobis, quę petitis, viderit cōuenire, libentiſsimè cōcedet, ſin minus,

Marc. 9.

Dan. 3.

Auguſt. in ſoliloq.

Gene. 41.

vobis ad labores æquo animo perferẽdos patientiá, fortitudinẽq; 8
Psal. 95. donabit. Hoc docet Spiritus sanctus: nã pro eo quod nos legim⁹, sanctimonia, & magnificẽtia in sanctificatione eius. Beatus Hie-
Hiero. ro. vertit: Fortitudo, & exultatio in sanctuario ei⁹. Hoc est, ex sanctuario Dei, etsi quod petitur, nõ impetretur: cõparatur tñ fortitudo, & exultatio, ad necessitates, atq; labores suauiter perferẽdos.

Vt nos hanc fiduciã in sua diuina probitate habere Dñs erudiret, plurima in mũdi discursu mirabilia extra naturæ limites, quę miracula vocamus, operatus est, vt se supero mnẽ naturã potentiã habere demõstraret: quò cũ nos aliqua tribulatione circunseptos viderimus, in qua nobis naturale remediũ penitus deficiat, ad eũ cõfugiamus: cuius infinita potẽtia nõ naturæ quidẽ legib⁹,
Exod. 14. ac terminis septa tenetur. Contra vniuersum naturæ cursum fecit Hebræos per medias aquas pertransire cùm tanta necessitate 9
premerẽtur, vt Ægyptij iam propè illos occupare viderentur. In
Dan. 6. medio famelicorũ leonum Danielẽ custodiuit. Viduæ iam penè
3. Reg. 17 deficienti parũ tamẽ farinæ, oleiq; habenti misit Dñs Eliam Prophetã, qui adeò farinam, oleũq; multiplicaret, vt illis quæ sufficerent comedẽtibus nunquã cibi fuerint exhausti. Hęc & alia complura mirabilia operatus est Deus, sicut in vtroq; veteri, scilicet, atq; nouo testamento apparet, & in sanctorum monumentis cõperitur: vt nos doceret diuinæ ipsius probitati confidere. Ipse enim affirmat hoc esse quoddam sacrificij genus sibi gratissimũ.
Psal. 49. Non in sacrificijs (inquit) arguam te, holocausta autem tua in conspectu meo sunt semper. Quasi diceret: Non est ô populemi, quare de tuis exterioribus sacrificijs conquerar: nam satis multum animalium sanguinem effunditis, & multa mihi bru- 10
torum offertis sacrificia: vnum autem ex gratioribus mihi sacrificijs tibi manifestare volo. Inuoca (inquit) me in die tribulationis eruam te, & honorificabis me. Honorificabis me, dicit, quia glorioſum Deus sibi ducit, quòd in necessitatibus nostris ad se, non autem ad mundum, neque ad Dæmonem curantes ex illis, illicitis rationibus euadere, confugiamus. Etenim plurimi quotidie peccatores, vt à suis corporalibus necessitatibus liberentur plurima, atque horrẽda peccata committunt. O quot latrocinia, quot fraudes, quotque sensuales turpitudines quotidie in orbe perpetrantur, vt fames, nuditas, atque ignominia fugiatur. Ne sic fratres charissimi Deum vituperetis: sed illum honorate ad

eum

11 eum tanquam ad clementissimum patrem in necessitatibus confugientes, cum ipse dicat hoc sibi glorioſum esse, vt vobis animũ atque audaciã augeat, qua ad ipsius fores confidenter accedatis.

Atque inter alia miracula, quæ Dominus ob hãc causam operatus est, vnum fuit, quod fecit in nuptijs in Chana Galilææ, de quo hodierna sancti Euangelij lectio meminit. Quæ sic exorditur. *Nuptiæ factæ sunt in Chana Galilææ, &c. Et vocatus est Iesus ad eas.* Fœlix matrimonium, quod à Deo exorditur: infœlix autem illud, in quo primus conuiuator est diabolus. In matrimonio, quod propter carnalem tantum voluptatem, humanamque vtilitatem contrahitur, probabiliter conijci potest primus conuiua esse diabolus. Vna ex causis, quas diuinæ literæ vniuersalis iudicij reddiderunt, est: quòd videntes filij Dei filias hominum quòd essent *Gene. 6.*
12 pulchræ, acceperunt sibi vxores ex omnibus, quas elegerant. Et secundum B. Chryſostomum super hunc locum per filios Dei *Chryſost.*, filij Seth significantur, qui à patre suo diuinum Dei cultum, amorem, & cognitionem fuerant eruditi. Filiæ autẽ hominum filias Cain designant: quæ vanæ, dissolutæque erant. Præceperat autẽ Seth liberis suis, ne illas ducerent in vxores: at illi carnali appetitu, ac libidine concitati contra parentis sui præceptum eas acceperunt; solummodo, quia pulchras perspexerunt, non autem, vt filios benedictionis gignerent. Quocirca Deus ira concitatus est, dixitq;: Non permanebit spiritus meus in homine, quia caro est, id est, carnalis. Et secundum nonnullorũ sententiam hæc est vna ex rationibus, quare Deus diluuium super terram immisit. Quapropter fratres aduertite, quo animo vxores ducitis: attẽdite vos
13 esse Christianos, cæleſtis doctrinę lumine illustratos, neque tanquam Ethnicos matrimonia contrahere debere: sic dixit Tobias vxori suæ: Filij quippè sanctorum sumus, & non possumus ita *Tob. 8.* coniungi, sicut gentes, quæ ignorant Deum. Simulque cum pia intentione rem hanc efficacissimè Deo commendare debetis, vt vobis vxorem concedat, quæ vos ad ipsi seruiendum, non autem ad eum offendendum adiuuet. Scriptum est enim: Domus & di- *Prou. 19.*
uitiæ dantur à parentibus, à Dño autem propriè vxor prudens. Quid clarius dici potest, donum Dei esse bonam, prudentemq; vxorem inueniri? atq; idcircò à diuina maiestate id oportet expoſci: & quanquã hoc Deo debetis cõmendare: non tamen ideò minorem diligentiam debetis adhibere in ea quærẽda, quæ optima

sit, atque optimis orta parentibus. Idemque oportet patres attendere, cùm filias suas viris tradere volunt. Quando Eliezer coniugium cum patribus Rebeccæ sancto Isaac contrahebat, dixit eis: Dominus benedixit Dño meo valdè, & magnificatus est, & dedit ei oues, & boues, argentum & aurũ. Attendite quomodo etsi argentum, diuitiasq; Dñm suum plurimas habere recensuit, hoc tamen prius dixit, pluriſq; æstimauit, scilicet, eum esse Dei amicum: hoc enim maximum thesaurum omnium iusti in hoc sæculo esse ducunt. Et iure quidem optimo, & forsitan hęc dicens, scilicet, eum esse Dei amicũ, existimauit se illos efficaciùs commoturos esse, vt Dño suo filiam suã traderent. Nunc autem magnoperè curatis filiam vestram Regis amico tradere, quanuis autem amicus Dei sit, non magni hoc æstimatis. Ideòq; coniugia vestra plerunque molestijs, atque laboribus condiuntur, infœliciqueq; exitu finiuntur.

Gene. 24. 14 15

2. Paralipo. 21. Rex Ioram vbi primum pater eius Iosaphat mortuus fuit, vt regni gubernaculũ in manu sua perspexit, fratres suos omnes occidit gladio, & quosdam etiam de principibus Iuda interemit. Adeòq; eius malitia accreuit, vt sicut & Ieroboam Idola coluerit: volensq; sancta Scriptura aliquã perditionis eius causam assignare dicit: Filia quippè Acab erat vxor eius, & fecit malũ in conspectu Dñi; quasi diceret: Vxorem habebat Athaliam filiam Regis Acab, & Iezabel: cùmq; tam iniquã comitem haberet, ne admiremini eum tot scelera perpetrasse: vt videatis quãtum ex eo incommodũ proficiscatur, quòd quisquam peruersorũ parẽtum filias ducat vxores. Diuinæ etiã literæ manifestant quantũ malum iniqua vxor viro suo afferat. Postquã sacra Scriptura ingẽtia Regis Acab mala recensuit, tandem ait: Igitur non fuit alter talis sicut Acab, qui venundatus est, vt faceret malũ in conspectu Domini: & post hanc maximam exaggerationem statim tot abominationum causam reddit, dicens: Concitauit enim eum Iezabel vxor sua, & abominabilis factus est in tantum, vt sequeretur Idola, quæ fecerãt Amorrhæi. Liberet vos Deus à mala vxore, nimis enim potens est ad virum peruertẽdum. Et quanquã (vt ibidem dicitur) Rex hic propter Eliæ prædicationem pœnitẽtiam egit, Deusq; eius peccata quantũ ad culpam secundum nonnullorum sententiã dimisit. (Etenim de pœna satis expressè declarat illic sacratus textus:) Post trienniũ tamen iterum Deũ denuò offendit:

3. Reg. 21. 16

3. Reg. 22

Et

17 Et B. Ambrosius modicæ illius perseuerantiæ in seruitio Dei, ra tionẽ reddens, dicit: Quia habuit vxorẽ Iezabel, cuius inflámaba tur arbitrio, quæ conuertit cor eius. Itaq; propria eius vxor illum in peccata prolabi, atq; reincidere fecit. Aduersus hoc malũ salu berrimũ consiliũ præbet Spiritus sanctus, dicens: Non des mulie ri potestatẽ animæ tuæ, ne ingrediatur in virtute tua, & cõfunda ris. Virũ fœminæ sententia gubernari, via est, per quã in confu sionẽ deueniat. Est enim tanquã si quis absque nauta per medios fluctus nauim nemine gubernãte nauiget: ideòque dicit: Nõ des mulieri potestatẽ animæ tuæ. Indecorũ est hominẽ, qui vniuer sum mundũ consilio suo gubernare præsumit: & quod peius est, literis illustratũ ita mulieris volũtati subiacere, vt nihil aliud no rit efficere, nisi quod ipsa præcipit. O homo ne adeò insanus sis, vt
18 mulieri animę tuæ potestatẽ des, ne ingrediatur in virtute tua. O eximiam exaggerationem! in qua significatur, totã hominis vim debilitari, eiusque virtutem eneruari, postquam in eam mulier eius dominatura ingreditur. Hîc etiam mulieris superbia, atque elatio denotatur: nihil enim ei placet quousq; se hominis domi nari perspiciat, ita vt quasi fræno illum huc, atque illuc ad appe tituum suorum executionem deducat.

Quia verò rationi dissentaneũ est, quod totũ malũ mulieribus inesse dicamus, etiã in sancta Scriptura Deus de viris conqueri tur: etenim nõnulli tã iniqui sunt, vt vxores suas peruertãt. Hie re. 44. c. dicũtur mulieres, quæ in Ægypto morabãtur, Idola ado rasse, quas cũ sanctus Propheta Idololatriæ reprehẽderet, illę re spõderũt, etiã viros suos idẽ facere: quasi dicentes se ab eis Idola
19 venerari, didicisse. Ideòq; illos cõminatur, dicens: Vos, & vxores *Hiere. 44*
vestræ locuti estis ore vestro, & manibus vestris implestis, dicen tes: Faciamus vota nostra, quæ vouimus, & sacrificemus Reginæ cæli: & libemus ei libamina. Ecce ego vigilabo super vos in malum & non in bonum, & consumentur omnes viri Iuda, qui sunt in terra Ægypti gladio, & fame, donec penitus con sumantur: viros solos dicit esse consumendos, quia ipsi præci puam culpæ partem habebant, eo quod vxoribus suis malũ præ buerant exemplum, cum illud eis bonũ perhibere tenerentur. O quot vxores virtute præditæ essent, si viros haberent, qui eas non peruerterent: multò autem magis si eas vniuersum vir tutis, ac pietatis opus erudirent. Eia fratres amodo saluationis

Ambros. lib. de Na bu. c. 17.

Eccli. 9.

vestræ negotium susc ipite, spiritalemque vxorum vestrarum sa- 20
lutem pari diligentia curate perficere. O quis verbis explicare
posset, quod circa hoc sentio. O Deus infinitæ maiestatis, ecquid
prodest quòd hæc hisce fratribus meis ego recensea m, nisi tu ver
bis meis efficaciam concedas, eaque in eorum cordibus impri-
mas, vt te metuant, atque à via sua mala resipiscant, nec super eos
ira tua decidat, sicut decidit super eos, quos tuo nomine sanctus
Hieremias comminatus est? Ex his omnibus, quæ vobis hîc di-
xi fratres charissimi, oportet vos intellexisse quanti vestra in-
terest bonas vxores inuenire, & cum eis matrimonia contrahe-
re, quas virtute prędit as esse perspicitis, quantique vestra referat:
hæc omnia, quæ vobis hic præbui consilia custodire, quò matri-
monium animarum vestrarum remedium existat, non autem ad
condemnationem propter scelera vestra cõtrahatur, præcipuèq; 21
nuncin lege gratiæ, in qua maximè sanctificatum est. Et sic dicit
August. Diuus Augustinus titu. 9. in Ioannem post initium: Dominũ his
nuptijs interesse voluisse, vt coniugalium statum autoritate sua
comprobaret. Nec verò contentus est, sua diuina præsentia ma-
trimonium confirmare, sed postea illud sacramentum instituit,
gratieq; ac sanctificationis instrumentũ esse voluit. Quã ob rem
multo sanctiori intentione illud susc ipi oportet: non solum autẽ
hæc necessaria sunt modò, verum sub nouo mortali peccato ille,
qui hoc sacrosanctum sacramentum recepturus est, cum tali pre-
paratione, atq; dispositione tenetur accedere, vt se in gratia exi-
stere probabiliter credat. Quapropter operępretiũ erit priùs pec
cata cõfiteri, sanctissimũq; sacramentũ altaris accipere. Ex eo au
tẽ quod matrimoniũ in remediũ peccati, vniuersaliq; Eccleſiæ 22
sacramentũ fuerit institutũ: sequitur, omnes seruos, atq; ancillas
liberè posse cõtrahere matrimonium, sicuti cætera omnia sacra-
menta, quæ in peccati remediũ, humanæq; fragilitatis munimẽ
instituta fuerunt, susc ipere possunt. Iniustum enim esset seruos
Christianos pretiosissimo Iesu Christi sanguine redẽptos à medi
cinis, atq; beneficijs, quib⁹ corruptã atq; subuersam naturã adiu-
uari, ac refici oportet esse defraudatos: sic vt eis tremendũ Eucha
ristiæ, Baptismatis, & Confirmationis, Extremæque vnctionis
sacramentum recipere licet: solum modo sacris ordinibus recipiẽ
dis sunt inhabiles, quia dominis suis debita ministratio pror-
sus defraudaretur. Quocirca quemadmodũ mortaliter peccaret,

qui

23 qui eos impediret quominus baptizarentur, confirmarentur, aut ad ſanctiſsimum altaris ſacramentum accederent, ſic etiam peccaret, qui eis impedimento eſſet quominus matrimonium contraherent: & in eum culpa cõferretur omnium peccatorum, quæ tales committerent eo quòd matrimonium eis fuit impeditum. Verùm proh dolor quot homines parùm timẽtes Deum ancillis ſuis impedimento ſunt, quominus nubant, eaſque aliorum concubinas eſſe patiuntur, quô tãquam vaccæ quòtannis ſibi fœtus producant. Quod ſiquis dicat durũ eſſe cũ tanto pretio mãcipiũ emerit, ei nõ poſſe matrimoniũ impedire: huiꝰ rei cauſã Deo attribuat qui omniũ vniuerſalis eſt Dñs: voluitque legẽ iſtam in emendis mancipijs obſeruari vt integra illis libertas remaneret ad ſpiritalia medicamenta ſuſcipienda. Quod ſi vobis durum vi-
24 detur, durius vtique fuit quot Deus præcepit, ſcilicet ſeruũ Hebræum poſt ſeptennium liberum dimitti. Quia verò populus tempore Sedechiæ regis præceptum hoc non cuſtodiuit, miſit Deus Hieremiam Prophetam, qui eis nunciaret mala, quæ propter hanc inobedientiam euentura erãt, adeòque peccatum hoc Deꝰ exaggerauit, vt dicat illis: & reuerſi eſtis, & cõmaculaſtis nomen meum, & reduxiſtis vnuſquiſque ſeruũ ſuum, & vnuſquiſque ancillam ſuam, quos dimiſeratis, vt eſſent liberi, & ſubiugaſtis eos, vt ſint vobis ſerui, & ancillæ. Quantò igitur maiori ratione Deus de vobis conqueretur, ſi ſeruos veſtros à tam ſalubri medicina, ſicut eſt ſanctiſsimum ſacramentum matrimonij defraudaueritis, cùm ex hoc non tantum vobis detrimẽtum proueniat, quàm ſi eos liberos dimitteretis? Per charitatem Dei vos rogo,
35 vt ad hæc attendatis: valdè enim vobis neceſſaria ſunt.

Et deficiente vino dicit Mater Ieſu ad eum: Vinum non habent. Cui reſpondit optimus Ieſus dicens: *Nondum venit hora mea.* O Chriſte vniuerſarum rerum potentiſsime Domine quomodo dicis Domine horam tuam nondum acceſsiſſe? nunquid ſuperomnia tempora poteſtatem non habes? Nũquid Dauid de te nõ dixit: Tuus eſt dies, & tua eſt nox, tu fabricatus es auroram, & ſolẽ? O ineffabilem Dei probitatem! Etenim & ſi omnia tempora, atque horæ ſuæ ſunt illam tamen peculiarius horam ſuam appellat, in qua nobis vtilius eſt aliquod beneficium, quod in nos conferre conatur. Sic horam ſuam horam mortis ſuæ vocauit, quia nobis futura erat vtiliſsima. Quia verò miraculum, quod facere

Exod. 21.

Hiere. 34

Pſal. 73.

decreuerat, vtilius futurum erat hominibus postquam sibi vi- 26
num deesse cognoscerent, horam suam nondum venisse dicit, quia nondum accesserat hora maioris illorum vtilitatis: quæ erat quando miraculi cognoscendi, & per illud eum, qui hoc fecerat, verum Deum esse credendi, maior esset occasio. In hoc verbo firmissimam nobis Dominus fiduciam addit, vt cùm ad eum in necessitatibus nostris confugimus, nec nobis statim subuenit, consideremus eum nobis dicere. Nondum venit hora mea: hoc est. Nondum tempus accessit, quum hoc, quod à me petis ad maiorem Spiritus tui vtilitatem te oportet accipere. Ego enim optime scio quid tibi sit vtile, & quo tempore tibi conueniat beneficium istud accipere. O benedictus talis Deus, & talis amor! qui ad maiorem confugientium ad se vtilitatem cuncta disponit. Hæc 27
est ratio, quare clementissimus Deus multarum pollicitationum, quas fecerat, executionem distulit, vt tunc eas adimpleret, quando hominibus, qui eas accepturi erant, vtiliores
1. Reg. 16. essent. Dicitur Deus Dauidem in regem elegisse cùm adhuc puer esset, sed prius quàm illud impleretur multum temporis præterijt, plurimosque labores Dauid perpessus fuit, quibus exactis possessionem regni suscepit. Etiam Archangelus Gabriel dixit sacratissimæ Virgini Mariæ dominæ nostræ:
Luca. 1. loquens de vnigenito filio eius: Dabit illi Dominus sedem Dauid patris eius, & regnabit in domo Iacob in æternum. Ecquis (nisi spiritus sancti gratia plenus existeret) cum Iesum Christum bonum nostrum triginta annos in tanta humilitate, ac paupertate videret, postea verò tres illos annos, quibus mundo sese manifestauit, tanto cum opprobio, ac persecutione, & denique illum tanquam scelestissimum ac flagitiosissimum homicidam inter duos latrones mori perspiceret, promissiones istas adimplendas esse cogitaret? At promissiones iam diu factæ tunc adimpletæ sunt, cùm hominibus commodiores erant. Ipse nouit quãdo diuinæ maiestatis suæ maior est gloria promissa complere, eius autem gloria est tũc promissis stare, cum nobis vtiliora sunt.
Isaiæ. 28. Idcirco in orationibus nostris illis verbis Isaiæ Prophetæ nos muniri oportet dicentis: qui crediderit, non festinet. Hoc est, cum lõganimitate expectet. Longanimitatem Diuus Paulus in sancto
Hebræ. 6. Patriarcha Abraham maximè commendat dicens: Abrahæ nãquo

29 que promittens Deus: quoniam neminem habuit, per quem iuraret maiorem, iurauit per semetipsum dicens, nisi benedicens benedicam te, & multiplicans multiplicabo te, & sic longanimiter ferēs adeptus est repromissionem. In his verbis significat sanctus Apostolus, etsi Deus firmissimo iuramento promissiones illas Abrahæ fecerat tamen patientiam, & longanimitatem qua illarum dilationem pertulit dispositionem fuisse, vt illas Deus adimpleret. Idcirco etiam sæpenumerò etsi viri sancti cùm iræ, inuidiæ, luxuriæq; passionibus quatiantur, & obscœnis, ac turpibus carnis motibus torqueantur à Deo instantissimè se ex illis eripi deprecantur, Deus eorum precibus fordescere videtur, quò cùm se liberos animaduerterint, beneficium hoc Deo, nō autem sibi attribuāt. Videntes se tot exercitationibus, atq; diligen- *Psal. 117.*
30 tijs hoc per se consequi nequijsse: & sic ex toto corde suo dicant cum Dauid, dextera Domini fecit virtutē, dextera Domini exaltauit me, dextera Dñi fecit virtutē. O quoties idem repetit, quasi non satiaretur Deum laudare, quia propter suam infinitā misericordiam eum à tot periculis liberauerat.

Itaq; ob maiorem postulantium vtilitatem respondet Dominus dicens: *nondum venit hora mea*: maximè quando sic perspicit conuenire. Qua propter oportet nos viuam quandam spem semper in cordibus nostris cōseruare. Nam qui à Domino beneficiū aliquod expetentes, nec illud assequentes patientiam, ac spem statim deperdunt, cum magno saluationis suæ periculo viuunt. Vnum tātum vobis dicam, quod vos obstupefaciet, ex quo quātum malum sit confidentiam amittere cognoscetis: scilicet quod *Isai. 18.*
31 loquens Isaias Propheta deperditissimis quibusdā hominibus dicit: Ite Angeli veloces ad gentem conuulsam, & dilaceratam, ad populum terribilem. Vel vt Beatus Hieronymus vertit, *D. Hiero.* ad populum horribilem, post quem non est alius, ad gentem expectantem, & conculcatam: vel vt Beatus Hieronymus vertit, ad gentem expectantem expectantem, & conculcatam. Hic (vt ait D. Hieronymus) loquitur sanctus Propheta per Ironiā quasi diceret: Festinēt prædicatores genti euulsæ à Deo, terribili, atq; horribili prędicare, ideſt, durę ac malę famę, quę omnē spē suā in terra constituit. Vt autem spem hanc exaggeret, verbum expectantē, expectantem, duplicat: festinent igitur prædicatores his hominibus concionari, parum quippè illis profuturum est. Hāc literā sic

verterunt

verterunt septuaginta interpretes: Ibunt nuncij leues ad gen- 32
tem excelsam, & peregrinum populum & pessimũ, qui est trãs
eum, gens absq; spe, & conculcata. Notate quanta sit hæc exage-
ratio postquam enim tot mala de populo illo dixerat, adhuc aliũ
peiorem esse dicit: videlicet, qui spem in Deo non habet. In hoc
maximas abominationes videtur includere. Liberet vos Deus fra
tres ne in tantũ malũ deueniatis. Viã autẽ, qua huc peruenitur, vi
detur innuere Isaias, siquidem dicit post populũ illũ auulsum à
Deo durũ atque infamem, cuius vniuersa spes in terra sita est, aliã
gentem esse sine spe, significans in hoc, per hæc mala, quæ supe-
rius recensuit, homines in diffidentiam deuenire.

Perueniente hora, scilicet vini inopia perspecta, iussit Dñs vi
num ex hydrijs hauriri, quas ipse aqua iusserat adimpleri, quam
sua admirabili potentia in vinum conuerterat, dicens: *Haurite nũc* 33
& afferte Architriclino. Nõ vtique cõtentus est Dñs creaturarum
Dominũ se ostendere, cũ illas in quicquid voluerit, transforma-
re possit, ipsęq; illi obtemperent, sed vult etiã vt Architriclinus
degustet miraculũ, quod fuerat operatus. Vultq; altissimus Dñs
opera sua ab hominib⁹ examinari, quò, perspiciatur quã perfecta
sunt omnia, quæ in hominũ ministerio operatur. Atq; ipse etiam
Deus postquã creaturas omnes creauerat, illas examinauit, vidit
Genes. 1. Deus cuncta, quę fecerat, & erãt valde bona. Certũ erat, cũ Deus
per se cũcta creasset, illa optima esse futura, & tñ vult illa exami-
nare, atq; hic vult etiã vinum suũ in examẽ adduci, quia sunt res,
quas hominis seruituti disposuit, cui placere, honoremq; exhibe
re conatur. O maximã cõfusionẽ miseris Adæ filijs, quàm parũ
curãt operibus suis infinitæ Dei Maiestati cõplacere. Ideoq; ope- 34
ra, quæ in ipsius ministerio faciũt, non examinant. Opera, quæ
homines in aliorum ministerio faciunt sæpe numerò examinãt,
quia eis placere desiderant. Quæ autem Deo faciũt qualiacunq;
sint, sufficere arbitrantur. O infernalẽ ingratitudinẽ, atq; irreue-
rentiam! quòd hæc Deo de illis tam bene merito persoluãt! Con
siderate o homines preces, quas funditis, missas, & cõciones, quas
auditis, eleemosynas, quas erogatis, ieiunia, quę facitis, qua perfe
ctione, studio, & charitate conficitis, vt hac consideratione cõfun
Exod. 12. damini. Dicitur agnus, qui decima quarta luna immolãdus erat,
decima luna domum adduci consueuisse, qui examinabatur
vtrum defectum, aut maculam aliquam haberet, ob quam il-

lum

35 lum Deo non oportet offerri. Sic igitur nos faciamus, & sanctis operibus nostris diligens præcedat examen, atque ab eis omnem imperfectionis maculam quò meliùs poterimus auferamus, sicq; diligẽter examinata illa Domino offeramus, dicit spiritus sanctus: Fili in mãsuetudine opera tua perfice. Quasi dicat: Opera bona quæ facis tibi sunt, atq; ad vtilitatem tuam facis, nulliq; hominũ tantum, quantũ tibi debes. Æquũ est ergo vt siquidẽ ea tibi operaris, cũ mansuetudine, ac tranquillitate perficias. Quęcunq; homo facit, nisi cùm spiritalem salutẽ suã operatur, non sibi facit, sed aliena sunt opera: ideòq; dicit; opera tua perfice in mãsuetudine. Ieiunium fiat sicut oportet: inimicis ex toto corde dimittatur, &c. *Eccles. 3.*

Verùm nos sumus tanquã artifices, qui omnẽ perfectionẽ in venalibus operibus constituunt, ea verò, quæ sibimet ipsis operã
36 tur, etsi imperfecta sint, nihili sibi interesse ducunt. Videbitis in sartorum officinis vestes miro quodam artificio perpolitas, si verò eas consideretis, quas ipsi gerunt, adeò rudes atq; ineptæ sunt, vt ab eisdem factæ non fuisse videantur. Tales sunt filij huius sæculi. Etenim humana negotia maximo artificio perficiunt, domus constructionem, vineæ plantationem, hæc, quæ aliena sunt opera, siquidem vniuersa in hoc sæculo relinquẽda sunt, quò melius possunt perficere satagunt. Opera verò saluationis ipsorum, quę suamet sunt (nam quia sunt eorum, illa Deus acceptat, ministeriaq; sua vocat quasi illis indigeret) hæc tam imperfecta relinquunt, vt horribilia sint visu. O fratres dilectissimi per illam infinitam misericordiam, ac probitatem qua æternus Deus, ac Dñs noster se inclinauit ad tot, tãq; pręstãtia pro nobis opera faciẽda,
37 vos deprecor, vt vos à modò talia propter eum faciatis, propter quæ diuinam in hoc sęculo gratiam, & in futuro cœlestẽ gloriam comparetis. Ad quam nos perducat Iesus Marię filius Amen. *simile.*

In eadem Dominica Secunda post Epiphaniam

CONCIO QVARTA.

Nuptiæ factæ sunt in Chana Galilææ, &c. Ioannis. 2.

Huc

HUC vsque sancta mater Ecclesia dilectissimi fratres operibus, quibus illum æternus Pater comprobauit Christum verum Deum esse demonstrauit. Hodie vero ipse Christus verus Deus, & verus homo primitias diuinitatis suæ charissimæ sponsæ Ecclesiæ dare incipit. Et ita dicit hic Beatus Ioannes. *Hoc fecit initiũ signorum Iesus, & manifestauit gloriam suam.* Apostoli & si præstantia miracula effecerunt, illis tamen gloriam suam non manifestarunt. Etenim illis non se Deos esse declarabant: nam in miraculis non tam opus, quàm finem, ob quem fit, oportet attendi. Miracula verò quæ sancti Apostoli faciebant, non erant ad probandũ eos Deos esse, sed Iesu Christi veri Dei Apostolos, atque discipulos esse. Miracula autem, quæ ipse Dominus faciebat, propter hunc finem operabatur, vt se verum Deum esse comprobaret. *Ioann. 10.* Et sic cùm dixisset, Ego & pater vnum sumus: paulò inferiùs addidit: opera, quæ ego facio in nomine patris mei, hæc testimonium perhibent de me: Dicereque nunc sanctum Euangelistam: Manifestauit gloriam suam, perinde est, ac si diceret: *Isai. 7.* manifestauit diuinitatem suam. Et ita, quando Isaias Propheta Dei nomine dixit. Pete tibi signum à Domino Deo tuo: vbi nos legimus regem respondisse dicentem: Non petam, & non tentabo Dominum: septuaginta interpretes verterunt: Non glorificabo Dominum: sciebat enim si peteret, se accepturum esse signum & per cõsequens Dominũ esse glorificandũ per illud miraculũ, Dñs non solum gloriam suam manifestauit, vt homines in eum crederẽt, sed vt in eũ credentes ipsi obtẽperarent, æternãque beatitudinẽ impetrarent. Sola enim fides non sufficit ad hunc glorio sum finem consequendum.

Gala. 3. Quod si quis dicat: D. Paulus probat hominem per fidem iu- *Genes. 15.* stificari: citatque illud Geneseos. credidit Abraham Deo, & reputatum est illi ad iustitiam quomodo ergo tu dicis, solam fidem in Iesum Christum ad æternam beatitudinem non sufficere? Ad huius dubij solutionem notandum est plurimos huius loci geneseos expositores dicere, per illum actum fidei, quẽ illic refert sancta scriptura, cõsequutũ fuisse Abrahã omniũ peccatorũ suorũ remissionẽ. Et D. Anselmus super hũc locũ B. Pauli dicit Abrahãper *Anselm.* hũc actũ fidei originalis peccati, cæterorũq; reatuũ actualiũ veniã impetrasse: eo q illic difficillimã quandã rẽ crediderit, sicut ipse

Beatus

4 Beatus Apostolus exaggerat. Quòd si expositorũ illorũ sententia vera est, necessariò cõcedẽdũ est, ꝙ Abrahã ante illũ actũ fidei immortali culpa existebat: ꝙ durissimũ dictu, durius aũt creditu esse videtur. Nã ille ante hũc actũ fidei fidelis erat, atq; in vnũ Deũ credebat, virq; spiritalis erat, & sacerdoti Melchisedech decimas exoluit, & nõnullę diuinę reuelationes legũtur, quas ipse cœlit⁹ acceperat ibidemque Deo altaria erexisse illicque pacificas, atque iucundas hostias dicitur obtulisse. Si ergo tot in eo virtutes inesse dicuntur, quomodo centesimo ętatis suæ anno iustificatus est, fidesque reputata fuit illi ad iustitiam? Quamobrem locum illum aliter exponendũ esse arbitror: videlicet Abrahã multò ante illũ actũ fidei iustũ fuisse: at quia inter oẽs actus fidei illius hic illustrior extitit: quia credidit cõtra spẽ in spẽ, quòd cũ esset iã cẽtũ annorũ, vxorq; eius nonagenaria filiũ cõceptura esset, atq; ex ipsi⁹ progenie Saluatorẽ mũdi esse nasciturũ & quã uis trigint a ferè anni inter priorẽ promissionẽ, quæ facta fuit & eius executionẽ interpositi sunt, de diuina promissione, nullo vn quã tẽpore dubitauit. Quã fidẽ vt sancta scriptura sublimaret, dixit: Credidit Abrahã Deo, & reputatũ est illi ad iustitiã. Quasi diceret: Et si iã iustificatus erat, ille tñ actus fidei sufficeret illũ ad primã gratiã cõsequẽdã disponere, nisi illã iã haberet. Atquia illã iã habebat, reputata est illi fides eius ad iustitiã. Id est, ad iustitiæ augmẽtũ, quę est iustificatio secũda. Quẽadmodũ sacramẽtũ pœnitẽtię primã dispositis gratiã infundit: sed si per cõtritionẽ iam eam habent, gratiæ augmentum illis conceditur. *Genes. 12. 13 & 14.* *Genes. 17.* *Genes. 12*

5

6 Mirabile est autem quòd idem exemplum, quod sanctus Paulus adducit ad probandum Abraham non per opera quidem legis, sed per fidem iustificatũ fuisse, adducit etiam Diuus Iacobus in sua canonica, vt probet fidem sine operibus mortuam esse. Nã affirmans hic sanctus Apostolus fidem per se non sufficere ad salutem, dicensq;: Tu credis quia vnus est Deus? benefacis, & Dæmones credunt, & contremiscunt: addit statim: Vis autem scire ô homo inanis quia fides sine operibus mortua est? Abraham pater noster nõnè ex operibus iustificatus est offerens Isaac filium suũ super altare? Quid est hoc? quomodo hic vnus alteri vno eodẽq; exẽplo Apostolus cõtradicit? Huic dubio respõdet D. Augustinus dicens, eorum facilem esse concordiam: non enim vnus & idem Spirit⁹ diuinus diuersis instrumẽtis sibi inuicẽ cõtradicit. *Iacob. 2.* *August.*

Etenim

Etenim Beatus Paulus non opera, nec Diuus Iacobus fidem ex 7
cludit. Beatus Paulus aſſerit hominem iuſtificari per fidem, quæ
per dilectionem operatur, quam vocamus formatam. Infor-
mem autem fidem reijcit Diuus Iacobus, qui per opera homi-
nem iuſtificari dicit: cooperante autem fide. Et ita addidit di-
cens: Vides quomodò fides cooperatur operibus illius, & ex ope
ribus fides conſummata eſt? Et ſic nullam in eis eſſe diſcordiam,
ſed maximam quandam fidei, tanquam totius boni fundamenti
Simile. confeſsionem apertè demonſtratur. Verùm quemadmodũ ædi-
ficij fundamentum hominem protegere non ſufficit, niſi tota do
mus conſtruatur, ſic etiam fides ſine operibus hominem ſaluare
Roma. 8. non ſufficit. Hoc etiam ſanctus Paulus confirmauit dicens: Ni-
hil ergo nunc damnationis eſt ijs, qui ſunt in Chriſto Ieſu: qui
non ſecundum carnem ambulant: lex enim ſpiritus vitæ in Chri 8
ſto Ieſu liberauit me à lege peccati, & mortis. Eccè quomodò
dicit quòd non ſolum quia fidei lumine illuſtrati ſunt, nihil dam
nationis habent, qui ſunt in Chriſto Ieſu, ſed etiam, quia non ſe-
Galat. 5. cũdũ carnẽ ambulãt. Ambulare ſecundũ carnẽ eſt opera carnis
exercere. Et vt idẽ Beatus Apoſtolus ait, manifeſta ſunt opera car
nis, quæ ſunt fornicatio, immunditia, impudicitia, luxuria, &c.
Et quia lex Spiritus vitæ nõ ſolum liberauit eos à lege veteri, ſed
exercita in illis liberat eos ab ęterna damnatione.

Dicitur igitur ſanctum Euangelium. ¶ *Nuptiæ factæ ſunt, & vocatus eſt Ieſus ad nuptias.* Maximam affert admirationem, Ma-
giſtrum pœnitentiæ, totiuſque ſanctitatis, atque virtutis con-
Eccleſ. 7. uiuium acceptare voluiſſe, ſeſeque ad nuptias contuliſſe.
Spiritus Sanctus dicit: Melius eſt ire ad domum luctus, quàm
ad domum conuiuij. In illa enim finis cunctorum admone-
tur hominum, & viuens cogitat quid futurum ſit. Et inferiùs ait:
Cor ſapientium vbi triſtitia eſt, & cor ſtultorum vbi lætitia. Hoc
quotidie experientia comperimus, quòd etiã perditiſsimi quiq;
acflagitioſiſsimi audientes luctum, qui in domo defuncti ſit, de
terreri & à vitijs reſipiſcere cõſueſcunt: multò autem magis cum
Simile. ipſum cadauer aſpiciũt, in quo eis repręſentatur qualis exiſtat a-
nima in peccato. Nã quemadmodũ liberi parentibus ſimile eſſe,
ipſorũq; indolem, atq; ingenia hæreditare conſueſcunt, ſic mors
peccati filia (nam vt Diuus Paulus dixit) per vnũ hominẽ pecca-
tum in hunc mundum intrauit, & per peccatũ mors: ſatis apertè

peccati

10 peccati effigiẽ manifestat: qualisq; anima post peccatum manet, ostendit. Sicq; cùm peccator perse peccati deformitatẽ nõ norit, per mortẽ quę est eius filia in illius cognitionem deuenit. Ideoq; dicit hîc Ecclesiastes, quòd videns homo alterius finẽ, cõtemplatur quomodo vniuersa finienda sunt: & quid post mortẽ de se faciendũ sit, mente cõsiderat. Sicut sancta Ecclesia singulorũ peccatorũ nomine decantat dicens: quid sum miser tunc dicturus? quẽ patronũ rogaturus, cũ vix iustus sit securus? iustus planè erat B. Cyprianus cumq; ob Iesu Christi fidẽ vinctus in carcere tenere
11 tur, non tã sibi prominentem mortẽ, quã diuinum iudicium formidabat: & orabat dicens: væ peccatis meis: cui monti dicturus sum Dñe vt cadat super me? si tã sanctus hic vir: qui quodammodo iterum sanguine suo baptyzãdus, glorioso q; martyrio abluẽdus, imo & consecrandus erat, tanto huius diuini iudicij metu cõcutiebatur, quomodo flagitiosus homo, qui tam multorũ sibi crimĩ cõscius est, non timebit? In domo autẽ conuiuij homo prę lætitia mortis, ac sui metipsius obliuiscitur: nimia q; ciborũ abundãtia est quoddã vitiorum seminariũ: ideoq; melius est ire in domũ luctus, quã in domũ conuiuij. Solinus duos fontes esse testatur, ex quorũ altero qui bibit, adeo ridet, vt ridens tandẽ moriatur: si verò alterius aquã bibat, cessat à risu & mortẽ euadit. Prior horum fontium est mortis obliuio, posterior autem est ipsius recordatio. Etenim cum in obliuionis fonte potamus, absq; prudẽtia, & animaduersione ridem⁹, atq; delectamur sęcularibus rebus, appetitibusque noſtris deuincti post eos laxis habenis decurrimus, quousq; in æternum interitũ deuenimus. Si autẽ opportu-
12 nè ex alterius fontis aqua bibimus, quæ est mortis recordatio, in nos metipsos reuertimur, & à vanis risibus, & voluptatibus resipiscimus, easq; in amaritudinis lachrymas conuertimus. Nullis verbis satis dignè exaggerari potest quantum humanæ voluptates homines peruertunt. Quando Nabuchodonosor fecit statuã auream, illamq; iussit adorari, præcepit adorationem fieri, cùm tubæ, citharæ, tympana, aliaq; musica instrumenta personarent. Optimè nãq; rex idololatra cognouit, cũ homines musicę suauitate distracti, & quasi cõcentu illo soporati essent, facilius peruerti posse, vt antè statuã prosternerẽtur, eãq; adorarent. Ex quibus omnibus infertur quã necessariũ sit seruis Dei vanas huius sęculi voluptates effugere, modosque perquirere, quibus ad mortẽ sæ-

Solinus.

Daniel. 3.

Hiero. epist. ad Pauli de scrip.eccl.

penumerò contemplandam inuitentur. Vt enim dicit. B. Hiero 13
ny mus facilè contemnit omnia, qui se semper cogitat esse moriturũ. Cũ igitur hęc ita sint ô Christe summe mũdi Magister, quo modo te ad nuptias, & conuiuia cõfers? Ad hoc nobis responderi potest, nullũ esse tam licitũ conuiuium, quàm quod in nuptijs ad honorem coniugalis status celebratur: & nisi diabolus tantopere conuiuia profanasset, nõ turpe esset viris Ecclesiasticis eis interesse, sicut in illo tẽpore Iesus Christus spiritalis vitæ reformator cũ suis Sanctis Apostolis in illo cõuiuio non male visi sunt, neque illis nuptijs interesse eis indecorum fuit, in illo (inquam) tempore, quo in nuptijs non fiebant dissolutiones, quæ modò fiunt.

Voluit autẽ Dñs his nuptijs adesse, vt homines doceret, quòd ad nuptias, & conuiuia sua viros spiritales, virtuteq; prẽditos propter sancti sacramẽti matrimonij honorẽ semper inuitent. Atq; 14
vt intelligerẽt Christianos viros dedecere sanctissima sacramẽta leuibus hominibus, rebusq; lasciuis, atq; inhonestis profanare: quę omnia grauiũ, sanctorũq; hominũ præsentia remouẽtur prę-

Deut. 14.

cepit Deus Hebræis nè in festiuitatibus suis leuitarũ obliuiscerẽtur. Comedes (inquit) corã Dño Deo tuo, & epulaberis tu, & domus tua, & leuita, qui intra portas tuas est: caue nè derelinquas eũ Semper sæcularẽ hominẽ in festiuitatibus, gaudij sq; suis aliquos Ecclesiasticos viros secũ habere oportebat, qui eũ docerent, & de Dño Deo loquerentur, illiq; tanquã frænũ essent, ne dissoluerẽtur, aut malũ aliquod faceret. Pręcipiebat etiã Deus idẽ Hebrẽis,

Deut. 16.

vt rẽ hanc ampliùs exaggeraret dicẽs: epulaberis corã Dño Deo tuo tu, & filius tuus, & leuites, qui est intra portas tuas, & aduena, & pupillus, & vidua, qui morantur vobiscũ. Animaduertite Do- 15
minũ non solũ eis præcepisse, vt viros probos, sed pauperes etiã, in eorum oppidis commorantes, atq; peregrinos illuc concurrentes inuitarẽt. Nunc autẽ cũ conuiuia non corã Dño fiant, nõ pauperes nec seruos Dei ad illa inuitatis, sed alios diuites, ac perditos sicut & vos accersitis. Quod si quos pauperes inuitatis, hoc facitis quia sunt scurræ garrulatores, quò dissolutionib⁹, vaniloquioq; suo vobis asserãt voluptatẽ, quod quidẽ parũ vobis, aut nihil vir-

Psalm. 67.

tutis inesse demonstrat. De iustis enim dicitur, iusti epulẽtur, & exultẽt in conspectu Dei, & delectentur in lætitia. Nõ prohibet Spirit⁹ Sãctus iustos epulari, atq; delectari, sed prẽcipit, vt ita voluptatibus vtãtur, sicut decet eos, qui in diuino Dei cõspectu cõmoran-

16morãtur. Et ſic cũ Iethro ad viſendũ generũ ſuũm Moyſen acceſ- *Exod. 18.*
ſit, Aaron, ſenioreſque Iſrael cõueniſſe dicuntur, vt comederent
panẽ cum eo corã Domino. Nõ vult dicere ſacra ſcriptura (vt no
tat D. Auguſtinus ſuper hunc locum) eos coram tabernaculo Dei *Aug.*
ad veſcendũ cõſediſſe: nõdũ enim tabernaculũ fuerat inſtructũ:
ſed quanquã cũ hoſpite comeſturi cõuenerunt, vt lætitiã, quã ex
eius aduentu perceperãt, demonſtrarẽt, illũq; eo cõuiuio celebra
rẽt, tantã fuiſſe illorũ cõpoſitionem, atq; religionẽ, acſi corã Deo
epularentur, quem, vt arbitror, ipſi ſemper ante oculos ferebant.
Quia hoc nunc deeſt, nihil eſt vobis odibilius, quàm conuiuijs,
gaudijſque veſtris ſpiritales viros adeſſe, cùm enim illi adſunt,
detrahendi, ludendi, atque ridendi libertatem vobis deeſſe iudi-
catis. Ex eo vel maximè horum hominum pietas conijci poteſt,
17quòd Dominum ad nuptias ſuas inuitarunt.

Vt autẽ nuptijs, matrimonijſq; veſtris Ieſus Chriſtꝰ ſpiritaliter
adſit, ſicut & illis corporaliter interfuit, ſanctis quibuſdã admoni
tionibꝰ vos inſtruere volo. Vt autẽ quã neceſſarię ſint, meliꝰ cog
noſcatis, notate priùs, quod dicitur: Adã non inueniebatur adiu- *Gene. 2.*
tor ſimilis illi: noluit Deus, vt Adã adiutorem, aut comitem inue
niret: volebat enim ipſemet illã ei dare: quò illũ hoc beneficio ar
ctiùs deuinciret. Et pẽſandũ vobis eſt, Deũ paulo anteà illi dixiſ-
ſe: non eſt bonũ hominẽ eſſe ſolũ. Videlicet vt cognoſceret Adã
quãtopere ſocietatis indigeret, & ſic eã maximè cõcupiſceret. Et
ſic fecit, vt eã inter vniuerſa animãtia quæreret. Dicit enim ſacra
tus textus, quòd formatis cũctis animantibus adduxit ea ad Adã.
Et paulo inferius dicit: Adãverò nõ inueniebatur adiutor ſimilis
18eius. Vnde apparet Adã inter omnia animalia ſocietatẽ quęſijſ-
ſe, nec eã inuenire potuiſſe. Hæc omnia fecit Deus, vt cũ ipſe illã
ei cõcederet, eã pluris ęſtimaret, atq; ardẽtius amaret. Maximũq;
fuit Dei artificiũ, vt homo naturaliter vxorẽ diligeret illã ex ip-
ſiuſmet coſta ſubtrahere: quò ſicut homo naturaliter corpus ſuũ
diligit ſic etiã naturali, nõ autẽ adiectiuo amore vxorẽ diligeret,
eò quòd ſit caro ex carne eius, & os ex oſsibus eius. Et quẽadmo
dum propter carnẽ ſuã patrẽ, ac matrẽ relinquit, ſic etiã propter
vxorẽ ſuã eos demittat, illiq; adhæreat. Et quãuis Deus his omni
bus artificijs vſus eſt, ſunt tamẽ homines adeò crudeles, atq; inhu
mani, vt vxores ſuas odio habeant, & affligant. Hinc elicere meri
tò poteſtis, quòd ſi mulier illa, quã Dñs dedit Adę, vt eſſet adiu-

D. Ambro. lib. de operi. paradisi.

trix eius(hoc enim significatū est, sicut perpēdit D. Ambrosius in eo, quòd quādo Deꝰ creauit Adā nō addidit dicens: vidit Deꝰ quod esset bonū, sicut in cæteris operibus dixit: postquā autē virū, ac mulierē formarat, dicit sancta scriptura: vidit Deus cuncta, quæ fecerat, & erant valdè bona. In quibus verbis illos etiā cōprehendit: quod ita factum fuit, vt magnā perfectionis viri partē ex bona mulieris societate pendere cognoscamus, etsi à Deo illi data fuit cum hac intentione vt eū adiuuaret, & tamen illum destruxit, quid igitur faciet vxor viro, quā nō Deus quidē, sed diabolus illi coniunxit? O quā metuendum est dictu, atq; auditu nōnullos esse viros, quos non Deus quidē sed diabolus potiùs vxoribus sociauit. Etenim illi, quibꝰ diabolus persuasit, vt propter pulchritudinē tantū, quā in fœminis perspexerūt, vt in eis suis turpibꝰ appetitibus satisfacerēt, quodāmodo dici possunt à diabolo vxores accepisse: siquidē eis persuasit, vt cum eis matrimoniū contraherent ad maiorē ipsorū cōdemnationem Deo in pœnā aliorū peccatorū, quæ forte præcesserant, permittēte. Fratres dilectissimi nè fœminarū pulchritudine decipiamini, nè sit cōdēnationis vestrę laqueus. Sanctā Sarā dicit sacra scriptura adeò pulchrā esse, vt cū pluriū esset septuaginta annorū vir eius ei dixerit, noui quòd pulchra sis mulier. Et vnū ex maioribus periculis, quibus expositus fuit Abraham, fuit propter illius speciē, siquidem propter illam corporalem vitam se amissurum esse credidit: at, secundū nonnullorum doctorū sententiā spirituali vita priuatus est, quod longe peius fuit, nā secundū illos, mortaliter peccauit, quia quantū ex se erat mortis timore perculsus vxoris pudicitiā prostituebat, cū ei dixerit: cùm viderint te Ægyptij, dicturi sunt, vxor illius est, & interficient me, & te reseruabunt. Dic ergò obsecro te, quòd soror mea sis, vt benè sit mihi propter te: cùm tamen omnia ab eo post poni oporteret, nè Deum offenderet. Qua propter ad virtutem, quæ vobis ad saluandas animas fauere potest, non autem ad pulchritudinē respiciatis, quæ magni mali vobis occasioni esse potest. Nec verò inficiendum censeo prudentis viri esse illā deligere vxorem, quæ tā speciosa non sit, vt ab omnibus cupiatur, nec tā informis, vt ab omnibus negligatur, illiq; alicuius dissolutionis occasioni sit. Itaq; vt in hac re rectū sicut oportet faciatis, necessariū vobis est, omniū coniugiorum vestrorum fundamentum esse Dei ministeriū, finemque, quem diuina ipsius maie-

Gene. 12.

19

20

21

stas

22 ſtas matrimonij eſſe conſtituit, ad quod ſanctis meditationibus,
aſsiduiſq; orationibus vti debetis. Sãctus Iſaac quadrageſimũ iã
attingebat annum, nec verò vxorẽ quærebat, nec patri ſuo dice-
bat, vt eã exquireret. Tãta puritate iuuenes illius tempeſtatis ni-
tebant, ſicq; appetitus ſuos coercere diſcebãt. Quãdò autẽ ſenex
ille ſpõſam ei ex Meſopotamia deferebat, attẽdite vbi repertus Gen. 24.
fuerit: dicit quippè ſacratus textus & egreſſus fuerat ad medi-
tandũ in agro inclinata iam nocte. Nõ vtiq; ludis intendebat, nec ad
nuptias, vanitates inanes exquirebat: ſed in agro, & ſolitudine
perſiſtebat: dicitq; illic diuina ſcriptura: accepit eam vxorẽ, & in
tantũ dilexit eã, vt dolorẽ, qui ex morte matris eius acciderat, tẽ-
peraret. Cõſiderate filij pietatẽ: etenim plus quã triennium erat,
ex quo mater eius obierat, & adhuc eius obitũ deplorabat. Et quã
23 quã vxorẽ duxit, prę vxoris amore non dolorem penitus amiſit,
ſed exultatio hæc eius mærorem aliquantulũ temperauit. O quã
to amore, atque reuerentia matri ſuæ viuæ ſeruiebat, qui eius obi
tum tantopere ſentiebat! Nunc autẽ vbi primũ liberi vxores du-
cunt, ſtatim viuorũ etiã, quantò magis defunctorũ parentũ obli-
uiſcuntur. O quãta eſt hæc confuſio, & quã parũ tam graue malũ
ſentimus! Ex hoc igitur ſancto viro fratres chariſsimi diſcite, qui
ſiquidẽ in lege naturæ tanta perfectione pollebat, quantò magis
nũc in lege gratiæ illa vos oportet excellere? ſicq; matrimonio co
pulati id, quod Deꝰ inſtituit, cuſtodire curate. Etenim vbi primũ Gene. 2.
hominẽ creauit ei pręceptũ impoſuit dicens: ex omni ligno para
diſi comede, de ligno autẽ ſcięntiæ boni, & mali ne comedas. Hoc
illi præcepit prius quã mulier formaretur. O Deus infinitæ ſapiẽ
24 tię vt quid Dñe mulierẽ priùs non formas, & poſteà vtriq; prę-
ceptum iſtud impones, quò audiens illud mulier ex tuo diuino ore
maiori illud habeat reuerẽtię? O admirabilẽ Dei prouidentiã! vo
luit vtiq; Dñs, vt vxor ex viro, quę eſſet Dei volũtas addiſceret, il
lumq; haberet in magiſtrũ. Ideo B. Paulus ait, mulieres, ſi diſcere 1. Cor. 14.
volunt, domi viros ſuos interrogent. Hinc etiam apparet viros di
uinas res ſcire debere, vt eas vxores ſuas doceãt. Verùm proh do-
lor quàm pauci huiuſcemodi reperiuntur.

Penſate etiã quomodo Eua ex Adæ doctrina cognouit præce
ptũ viro ſuo impoſitũ à Deo, vt ipſam doceret, etiã ſibi datũ fuiſ-
ſe, ſeq; ad illius obſeruantiã teneri: & ſi Deus peculiariter dixit:
Adæ: ne comedas: in quocunq; enim die comederis ex eo, morte

Gene. 2. morieris. Siquidē ipsa dixit serpenti: de fructu ligni, quod est in 25
medio paradisi, præcepit nobis Deus nè comederemus. Non dicit: præcepit viro meo, sed præcepit nobis. Aliud etiā mysteriū circa hoc adnotate, scilicet illū hominē à Deo ad ipsius imaginē factū fuisse: dixit enim Deus: faciamus hominē ad imaginem, & similitudinē nostrā: postea vero mulierē viro similē formauit, siquidē dixit, faciamus ei adiutorium simile sibi, & per consequēs factum fuit ad similitudinem Dei. Verum attendite diuinum artificiū. Et enim quia mulier Deo similis faciēda erat, voluit Deus vt hanc similitudinē haberet, eo quod viro similis erat, voluit vt eius similitudo cū ipso per conformitatē cū homine fieret. Vt ex hoc vxor intelligeret, ad cōformandū se diuinæ voluntati valde necessariū esse in bonis viri sui arbitrio adhærere: sciretq; si volū tati viri sui repugnat, Deo etiam se fore discordem quæ si vos ô 26
coniuges omnia obseruabitis maximam, atq; latissimam aperietis ianuam, per quā Dominus ad nuptias vestras libēter introeat. Et deficiente vino, dicit mater Iesu ad eum: *Vinum non habent.*

Videamus nūc, tā intēperantes erant cōuiuæ illi, aut tā improuidi, atq; negligentes erant coniuges vt medio cōuiuio prēcipuū quod est vinū illis defuturū esset? Dico illam fuisse diuinā dispositionē, videlicet, vt illic clementissimæ genitricis pietas, vnigenitique filij eius omnipotentia ostenderetur. O virgo sacratissima quā fortunati sunt cliētes tui, qui sese tibi affectuosē cōmendāt, si quidē cū adhuc rogata non sis ipsa tete offers, rēque nō nimis necessariā sicut vinū, sine quo mediocriter cōuiuiū finiri poterat, ex poscis: quid facies cū assiduis supplicantiū precib⁹ rogiteris in rebus præcipuè ad animarū salutē spectātibus? Vsitatū est à sancta 27
Ecclesia cælestē hanc Dominā verbis illis Ecclesiastici, glorificare, dicētis: trāsite ad me omnes, qui cōcupiscitis me, & à generatio- Eccles. 24.
nibus meis adimplemini, in quibus significatur, illā nos ad sui deuotionē, atq; ad patrociniū suū inuitare: nā si eius cliētes, ac deuoti fuerim⁹ oēs eius generationes pro nobis habebimus. Ipsa enim Saluatoris nostri Iesu Christi naturalis est mater, spiritalisq; sanctorū omniū genitrix: à quibus cūctis credibile est eos omnes esse iuuandos, qui fideles ipsius serui fuerint, atq; deuoti. Notandū est etiā sanctissimā hāc pietatis matrē nō expectasse, vt vinū omnino deficeret: dicit enim Sāctus Euāgelista: *Deficiēte vino*, ne illi sui deuoti, atq; amici verecūdiā paterētur. O quā meritò debetis

crus

28 erubeſcere, pudoreq; cõfundi ij, qui non ſolũ proximorũ veſtrorũ calamitatibus remediũ non exquiritis, ſed ſæpenumerò etiã illas in lucem profertis, vt fratribus veſtris illudatis, & cauillationibus deturpetis. O pectora totius charitatis expertia, ô impia viſcera, quo vultu, aut quibus oculis à Domino miſericordiam petere audebitis, ſiquidẽ vos in pauperes, qui in ipſius loco ſunt, miſericordia non vti mini.

Dicit ei Ieſus: quid mihi, & tibi mulier? Nõdũ venit hora mea. Sãctiſſimã virginẽ mulieris, non autẽ matris nomine nõ ꝓpter amoris, & reuẽtię defectũ diuinus. Redẽptor appellauit. Neq; hoc puriſſimæ ipſius virginitati derogauit: nã Eua virgo erat, quando eam Deus ab Adæ coſta ſubtraxit, virgoque fuit quandiu in paradiſo voluptatis habitauit, eã tamen Adam coram Deo mulierẽ nuncu *Gene.3.*

29 pauit dicens: mulier, quam dediſti mihi ſociam dedit mihi de ligno, & comedi. Et ipſam Spiritus Sãctus mulierẽ vocat dicens: & ædificauit Deus coſtã, quã tulerat de Adã in mulierẽ. Sed eã hoc *Gene.2.* nomine appellauit, vt vna ex admirabilibus illius excellẽtijs deſignaret. Nã mulier idẽ eſt quod molliens herũ. Hoc eſt mollefaciens Dñm vnde apparet nullã purã creaturã hoc nomẽ mulieris tã dignè fuiſſe promeritã, quã beatiſsimam hanc cælorũ imperatricẽ, ſiquidem nulla vnquã Dei furorẽ ſicut ipſa placauit. Vult igitur Dominus dicere, O mollefaciens, & placans Deũ optimè noſti noſtrum non eſſe vini defectum ſupplere, ſed coniugũ potius ſaluationi cõſulere. Ad iſtud autẽ, quod me facere deſideras nondum venit hora: nondum enim inopia vini cognita fuit: & ſi nunc miraculum iſtud efficerem non tam ab omnibus cog-

30 noſceretur: quamobrẽ illud in alliud tẽpus differamus, cũ maius conuiuis emolumentum ex eo ſubſequuturum ſit. In hoc ſignificauit Dñs quãdo præceptũ occurrit, quod in certa hora obligat, illud nõ oportere in aliud tẽpus differri. Verbi gratia die feſto rẽ ſacrã audire, aut in vigilia ieiunare tenemini: non poteſtis iſthęc in alium diem differre, quamuis arbitremini, alio in tẽpore aptiorem ad hoc faciendum diſpoſitionem vobis eſſe futuram. Quando autẽ opus nõ eſt de neceſsitate præcepti, bene poteſt in aliud tempus differri, quãdo vobis opportuniùs fieri poſſe, aut maius ex eo emolumentũ ſubſequendũ eſſe videbitur. Poſſetis vtique vni hodie, & alteri cras eleemoſynã pauperi erogare, ſed dicit vobis auditor pœnitentiarius, vt ſi in his eleemoſynis diſiunctim

erogãdis cẽtum aureos, aut aliquã notabilem pecuniæ quãtitatẽ 31
cõſumpturi eſtis, illam congregetis ad virginẽ viro tradendã, aut
ad captiuũ redimendum: bonum eſt ad perfectius opus faciendũ
pecuniã illã differri. Filius Dei nõ cõtentus erat bona opera face
re: ſed in omni perfectionis genere illa lõgè præſtantiſsima facie
bat. Nõ contentus eſt ieiuniũ qualecunq; ieiunare, ſed perfectiſsi
mũ ieiuniorũ, quæ in orbe fuerũt, ieiuniũ ieiunauit. Nõ cõtentus
eſt eſſe pauper, ſed pauperrimus omniũ extitit. Idẽq; in patiẽtia,
caſtitate, cęteriſq; omnibus virtutibus obſeruauit. Ideoq; aptiorẽ
cõiũctionẽ, opportunitatẽq; expectauit, vt miraculũ illud effice
ret. O quã miſerabile eſt viſu quomodo tẽporũ opportunitates
homines ad ſua negotia cõficienda expectãt. Si centũ aureos ha-
bes, quibus aliquid emere vis, eã tẽporis occaſionẽ expectas, cũ vi
lius rẽ illã emere poſsis, quod ſiquid vendere conaris, illud tẽpus, 32
& locũ obſeruas, in quo id carius vendas. In ſpiritalibus autẽ mer
cimonijs nihil expectamus tanquã homines, qui nulla ſpiritalia
lucra deſideramus. Etiam ad peccata perpetranda homines tẽpo-
ra, modos, atq; artificia exquirũt, quib⁹ peccata corã diuina maie
Gene.6. ſtate grauiora redduntur. Videns Deus quòd multa malitia ho-
minum eſſet in terra, & cuncta cogitatio cordis intenta eſſet ad
malum quod de hominibus huius miſeræ tempeſtatis dici etiam
poſſe ſuſpicor. Quemadmodum inter artifices nõnulli ſunt adeò
perfecti, periti, atque exacti, vt artificioſiſsima quæque ſemper
excogitent, ſic etiam malitia hominum nouos ſemper peccan-
di modos inueſtigat. Atque ita in orbe terrarum mala in dies ac-
Simile. creſcunt. Videbitis ſuperbum, qui de hoſte ſuo vlciſci conatur,
excogitantẽ quomodo iniuria, quæ illi illaturus eſt, grauior, & cõ 33
tumelioſior fieri poſsit: ad quod tẽporis, & loci occaſionẽ exqui-
rit, curatq; iniuriam die, in foro, coram frequenti hominũ multi-
tudine illi inferre, arundineq; potius quã ligno illũ percutere de-
cernit, aut ligno potiùs quàm gladio eum cædere conatur. Idẽq;
de reliquis omnibus peccatorũ generibus dici poteſt: iã enim om
nia ferè magno artificio perpetrantur, quo perfectiſsima, nimiũ-
que conſu[illegible]mata committantur. Opera autem virtutis adeò im-
perfectè à nobis fiunt, vt illa Deo odibilia eſſe exiſtimem. Et-
enim nonnulli die feſto vndecima hora ſine attentione, deuotio-
ne, atque reuerentia rem ſacram audiunt. Præceptum confeſsio-
nis Sabbatho ſancto, aut etiam poſt Paſcha adimplent: quod

ſi pro-

si propter morbum eis præcipitur, vt confiteantur, id tempus
34 expectant, cùm iam rationis expertes existũt. Alienæ pecuniæ restitutionem in testamentum differunt. Cùm ieiunant, adeò no ctu reficiuntur, vt cœnare potius, quàm collationem facere dici possint. Omnes eorum eleemosynæ in modicum panis fragmẽtum, aut in obolum resoluuntur, quem etiam tanquam inuiti, plurimisque pauperum clamoribus compulsi largiuntur. Deniq; vix quisquam tempora, modos, aut artificia exquirit, quibus opera sua coram Deo præstantiora sint: plurimi autem hæc excogitant, vt peccata sua grauius Deum offendant. Cuius miseriæ vnã causam esse suspicor, quia opera bona propter Deum, mala vero propter nos efficimus: cumque nosmetipsos plusquã Deum diligamus, hinc est quòd ea, quæ nostri causa facimus,
35 efficacius, quam ea, quæ propter Deum facimus, operemur. O maximam filiorum Adæ peruersitatem! nulla quippè sunt verba, quibus satis dignè valeat explicari. O lux beatissima quã do nos illuminabis, vt ab his erroribus exeamus? O Sol iustitiæ quando nos cælestibus radijs inflammabis, hasque tam algentes animas in ardentissimas prunas conuertes? O ignis infinitæ actiuitatis quando hæc corda nostra combures, fæcesque istas, quibus pleni sumus, consumes, quo sic tuo diuino amore inflammati, rationes, artesque quæramus, quibus tibi gratius seruiamus? Quò diuina gratia referti te in cælesti sempiternaque beatitudine fruituri ad ætherea regna conscendere valeamus? Amen.

DOMINICA. III. post Epiphaniam

CONCIO PRIMA.

Cum descendisset Iesus de monte secutæ sunt eum turbæ multæ, &c. Matthæi. 8.

IN Excelsi mõtis cacumine diuinus magister cum discipulis suis cõmoratus fuit, illicq; quo modo orãdum, amandũ, ignoscendum, atque 2
etiam quomodo docendum sit, homines erudiuit: illic quippe dixit, Vos estis sal terræ, & vos estis lux mundi: cumque tam sublimibus, atque necessarijs exercitationibus intenderet, non tamen eorum oblitus est, qui eum in conuallibus expectabant: erant etenim ibi plurimi languidi, varijsq; morbis laborantes. Tamq; arduis negotijs relictis quia egenorum, languentũq; necessitas ex inferiori clamabat, de mõte illos curaturus descendit. O mirificum exemplum ijs, qui in Dei ministerio sapienter se gerere cupiunt: quòd cum proximi necessitas poposcerit, filium sanctarum exercitationum infringant, eique subueniant, præsertim si sunt prælati. Sæpenumero vobis prædicauimus exteriora opera quantuncunque bona sint, interiorum exercitationum 3
spiritualiumque operũ societate indigere. Sicque eos, qui misericordiæ operibus intenditis, admonuimus, vt aliquam diei partem in cordibus vestis ad Deum eleuandis consumere curetis, quod etiam in corporalibus exercitationibus vobis magnopere curandum consuluimus. Ecclesiasticus enim ait. Beatus vir, qui in sapientia morabitur, & qui in iustitia sua meditabitur, & qui in sensu suo cogitabit circunspectionem Dei. Singula hæc verba diligenter pensate, dignissima sunt enim animaduersione. In priori enim parte beatũ illum dicit, qui conscientiæ suæ puritate sanctarũque rerũ meditatione sapidâ quãdam Dei scientiã curat adipisci, omnibusque viribus, ac toto conatu cõseruare intendit.

Eccle. 14.

In

4 In ſecũdo loco illũ beatificat, qui cũ cõſideratione meditationeq; id, quod tenetur, efficit, & hoc ſecũdum ſtatus ſui conditionem. Itaque antequam eleemoſynam tribuat, ſiue aliquod aliud pietatis opus efficiat, intra ſe cogitat quomodo id perfectius operetur. Et hoc ſignificat qui in iuſtitia ſua meditabitur. In fine tandem beatum eum appellat, qui ſe à Deo paſsim cogitat aſpici. O quis in tantam perfectionem perueniret, quàm circũſpectus, compoſitus, diuinoq; timore plenus incederet. O quantũ ex his ſpiritualibus exercitationibus theſaurũ eliceret, qui eis diligẽter incũberet. Ecquis peccaret, ſi ſemper ſe à Deo perſpici cogitaret.

Idcirco Iſaias propheta diſſolutiones noſtras obiurgans earũ cauſam huius conſiderationis defectũ eſſe affirmat dicens: quare dicis Iacob, & loqueris Iſrael, abſcondita eſt vita mea à Domino, *Iſai. 40.*
5 & à Deo meo iudicium meum tranſiuit? Nunquid neſcis, aut nõ audiſti, Deus ſempiternus Dominus, qui creauit terminos terræ, & non deficiet, neque laborabit, neque eſt inueſtigatio ſapientię eius? O quot ſunt hodie, qui licet idem ore non proferant, corde tamẽ ſibi nõ penitus perſuadent, Deũ illis ſemper adeſſe, neque ſibi iudiciũ futurũ exiſtimant, ſicut ſtulti illi Iſrael, quibus cũ hîc Iſaias loquitur. Vna ex cauſis perditionis Cain fuit, q exiſtimauit, Deum nõ videre quod in hoc orbe fit, ſicq; ſibi perſuaſit, eum nõ vidiſſe necem, quã fratri ſuo intulerat. Ideo interrogãti eum Dño vbi eſt Abel frater tuus? ille reſpõdit, neſcio: nũquid cuſtos *Gene. 4.*
fratris mei ſum ego? O ſceleſtiſſime in hũc errorẽ incidiſti? nunquid qui plãtauit aurẽ non audiet, aut qui finxit oculũ non conſiderat? dicebat Dauid. Maximæ eſſet ſtultitiæ arbitrari, eum, qui *Pſal. 93.*
6 omnibus viſum tribuit, ęcũ eſſe futurũ Pręcepit Deus Moyſi di *Exo. 25*
cẽs. Facies lucernas ſeptẽ, & pones eas ſuper cãdelabrũ, vt luceãt ex aduerſo. Vt quid Domine domi tuæ candelabrum ſeptẽ candelas accenſas habentẽ vis? ſcilicet vt tu ò homo tibi perſuaderes, in domo Dei, qui eſt vniuerſus orbis, nihil tam abſconditum, atque obſcurum eſſe poſſe, quod ipſe non aperte perſpiciat Dauid Dei nomine dixit. Forſitan tenebræ conculcabunt me, & nox *Pſal. 128.*
illuminatio mea in delicijs meis? Reſpondetque dicens. Tenebrę non obſcurabuntur à te, & nox ſicut dies illuminabitur, ſicut tenebræ eius, ita & lumen eius. Tam aperte videt Deus nocte, quã die, vnde luminaria illa noctu, dieq; lucebant. Quæ cum ita ſint impij, quomodo coram diuinę maieſtatis oculis peccare audetis?

Vnus

Vnus vtique ex fontibus, vnde tanta audacia dimanat, est consi- 7
derationis defectus. Ideoque dicit Spiritus sanctus. Beatus vir,
qui in sensu suo recogitabit circunspectionẽ Dei. Non dicit, cogi
tabit, sed recogitabit. Sæpe namq; nos considerare oportet, nos à
Deo vndiq; conspici, hoc enim significat circunspectionẽ Dei.
Quẽadmodum igitur eos, qui corporalibus exercitationibus in-
tendũt, tanquam rem longe maximè necessariã quotidie exhor-
tamur, vt his etiã spiritualibus occupationibus vacent: sic etiam
nunc eos admonemus, qui cælestiũ rerum contẽplatione delectã
tur, spiritualibusq; plerumq; operibus occupantur, vt exterior-
bus etiãpietatis actibus se tradere curent, norintq; non omne illo
Exo. 32. rum studiũ interiores actus esse oportere. Cùm Moyses in mõtis
fastigio legẽ à Deo populo suo tradendã acciperet, in medio dul 8
cissimi illius, cælestisq; colloquij ei dixit Deus. Vade, & descen-
de, peccauit populus tuus, quem eduxisti de terra Ægypti. Quid
Dñe? nunquid Mosi dulcius nõ est tecum istic conuersari? Sic vti
que: verũ cum eius proximi necessitate premãtur, rationi consen
taneũ est, vt quãuis Deum cũ verbo (vt aiunt) in ore derelinquat,
eis remediũ adhibiturus descẽdat, præcipueq; cum necessitas spi
ritalis sit. Quoties Christus redẽptor noster in horto Gethsemani
ab oratione cessauit, etsi oratio illa magis necessaria, atque vtilis
erat omnibus orationibus, quæ in orbe factæ sunt, neque vllo vn
quã tempore fient: vt discipulis suis occurreret? Discite igitur fra
tres dilectissimi ab hoc diuino magistro, proximorũq; vestrorũ
Habacuc. 2 necessitatibus cũ charitate succurrite. Habacuc propheta dicit. Iu-
stus in fide sua viuit, idest, iustus suã viuendi rationem secundũ fi 9
dei suæ præcepta dirigit, atq; gubernat. Ecquid enim fax accen-
sa prodest, nisi ea illumineris? Fides est fax accensa, qua homo vi
Simile. tam suã gubernare debet. Si Rex tibi literas mitteret, in quibus te
aliquid in sui ministerio facere iuberet, maximæ esset impuden
tiæ factũ, si literis intellectis, regiaq; volũtate perspecta, contẽtus
esses illas tantum modo legisse, nec quicquã amplius faceres, sed
magnũ regi ministeriũ à te exhibitum fuisse iudicares, quia illius
epistolã legisti. Scitote fratres vniuersa, quæ à catholica fide doce
mur, literas esse à Deo missas: cũq; oratis, atq; illa animo contẽpla
mini, tunc literas istas legitis, fideiq; documẽta ruminatis (atque
hinc intelligetis, hominibus absq; diuinarũ rerum cõsideratione
fidẽ esse tanquã epistolam obsignatã, sigilloq; munitã, in qua li-

ces

10 cet maximę lætitiæ, aut mœroris nũcij referantur, tamẽ quia obſignatã epiſtolam præ manibus habent, neq; eam aperuerunt, atque legerunt, quaſi illã non accepiſſent, ad neutrũ iſtorum cõmouẽtur. Nihil poteſt maioris eſſe terroris, atq; lætitiæ, quã ea, quæ nobis à catholica fide prædicãtur. At, quia mali epiſtolã hanc nũquam adaperiunt, vt quid in ea referatur, aſpiciãt, hoc eſt, quia diuina ſacroſanctę fidei noſtrę myſteria nunquã, aut rariſsime certe conſiderãt, nec metuẽdis inferni cõminationibus deterrẽtur, nec ſuauiſsimis cæleſtis beatitudinis promiſsionib⁹ delectãtur: quod quidẽ grauiſsimũ quoddã malũ eſt. Cùm igitur ſanctiſsimę fidei diuineq; legis, quam ipſa nos credere docet, myſteria ſint literæ à Deo miſſæ, vna ex cauſis, quare illas legere, ac ruminare debetis, eſt, vt quæ vobis Deus in eis imperat, cõpleatis. Ex quo intelli-
11 getis, quam ſtultum ſit, homines eſſe contentos, hanc epiſtolam ſolummodo legere, ſoliq́ue cæleſtium rerum contemplationi ſe tradere, atque hoc tantummodo facientes arbitrari ſe iam Deo ſatisfeciſſe, longe opinione fallimini fratres.

Animaduertite, q̃ iuſtus in fide ſua viuit: vitãq; ſuam iuxta fidei documẽta moderatur: ſiquidẽ autẽ fides vos docet Deũ vobis præcipere, vt proximorũ veſtrorũ neceſsitatibus ſuccurrere curetis ſecundũ vires veſtras, ſumma animi contẽtione iſta Dei præcepta adimplere curate. Hoc ſignificatũ, atq; inſculptũ eſt in libro Canticorũ, vbi ſponſa dicit. Ego dormio, & cor meũ vigilat, hoc *Canti. 5.* eſt, ego ſęcularibus rebus dormio, cor autẽ meũ in ſpiritali exercitatione peruigilat. Et contingere poteſt, animã ita ſe contẽplationi tradere, actioniq; ianuas claudere, vt Deus in hac contẽplatio-
12 ne non inueniatur, ſed foris exiſtat. Vnde ſtatim ſubdit ſpõſa dicens. Vox dilecti mei pulſantis, aperi mihi ſoror mea, quia caput meũ plenum eſt rore, & cincinni mei guttis noctiũ. Sponſus ille, qui ſuorũ neceſsitatibus ſe ſolet induere, illaſq; proprias facere, ſi quidẽ dicit. Quandiu feciſtis vni de his fratribus meis minimis, *Matth. 25.* mihi feciſtis: ille (inquam) eſt, qui in pauperibus ſuis ad fores pulſat, neceſsitatibuſq; ſuis remediũ expoſcit acclamans. Contẽplatiuus autẽ vir ex intus reſpõdet, ſpoliaui me tunica mea, quomodo induar illa? laui pedes meos, quomodo inquinabo illos? pulſat pauper ad oſtiũ madidus & frigore contremiſcẽs, atq; neceſsitati ſuæ in nomine Ieſu Chriſti remediũ efflagitat, contẽplatiuus autẽ reſpõdet, iam me ab omniũ temporaliũ rerũ conſortio, & actio-

ne

ne seperaui totum me contẽplationi tradidi. Videns autem hoc 13
sponsus manũ suã misit per foramen Deus enim aliquando pro-
pria necessitate illũ tangere cõsuescit, qui proximi sui miserię suc
currere se excusat. Et ita necessarium est sponsæ exurgere, sicut
ibidẽ ipsa fatetur dicens: surrexi, vt aperirẽ dilecto meo, manus
meę distilauerunt mirrhã, quãdo vir contẽplationi deditus exur
git ad proximorũ suorum necessitatibus occurrendum, tunc eius
manus odoriferã distillant mirrhã, quod diuinę maiestati gratisi
Chroni. ordi. mino. 2. par. c. 46. mũ est. In chronicis nostri Seraphici ordinis dicitur. Fratri A cur
sio in oratorio infirmorũ conuẽtu B. Frãcisci Florentino orãti sa
cratissima virgo Maria Domina nostra apparuisse, eiusque san-
ctissima verba audiens cuiusdam infirmi gemitum auribus perce
pit, pietateque cõmotus dulcissimo illo colloquio derelicto ad ei
subueniendum se contulit, quem postquã consolatus est, ad ora- 14
tionem redijt, cui iterum clemẽtissima pietatis mater apparuisse
dicitur, & de pio illo opere facto gratias retulisse.

Dicit igitur sanctũ Euangeliũ. *Cum descendisset Iesus de monte, &c. Et ecce leprosus veniens adorabat eũ.* Diligẽter hãc sancti Euangelistę exaggerationẽ pensate, dicit enim. Ecce leprosus veniens. O ver bum dulcius melle, ac ditius cælo, eadẽ exaggeratione, qua regũ aduentũ recensuit, dicẽs. Ecce Magi ab oriẽte venerũt, nunc pau peris leprosi aduentũ exaggerat. Hęc est diuini ingenij generosi tas, arq; amplitudo, tanti nãq; pauperũ, quã regũ ministeria æsti mat: non quippe hominis qualitatẽ, sed eius potius animũ, atque affectũ attẽdit. Minus donũ erat duo minuta pauperis viduæ, vi- lioráq; personę qualitas, quã potentes, ac diuites Hierosolymorũ: 15
& tamen illud pluris, quã pinguia alienũ munera Dñs æstimauit dicẽs. Vere dico vobis, quia vidua hęc pauper plusquã omnes mi sit, cuius ratio est, quia qualitates, & circunstãtiæ, quibus ministe ria Deo grata sunt, sunt gratia, spiritus & feruor amoris ardẽtissi- mus: quibus omnibus fieri potest, ꝙ pauper magis, quã diues abũ det. O benedictus talis Deus! ò glorificatus sit tã clemẽs Dñs? Eia pauper exulta, si ad Deũ tuum adorandũ velis accedere: nã tanti tuum quãti præpotentis Imperatoris, & pluris etiã, si cum maio-
Isai. 11 ri spiritus affectu accedas, aduentũ æstimat. Vnde loquens Isaias propheta ad literam de superno mundi saluatore dicit. Nõ secun dum visionẽ oculorum iudicabit. Et septuaginta interpretes trã stulerunt, Non secundum gloriã iudicabit, Dñs enim non ad põ

pam

16 pam, gloriã atque autoritatẽ ad ſe accedẽtiũ, ſed vt ſupradiximus
ad eorum affectũ, & deuotionẽ reſpicit. Satis autẽ huius leproſi
diſpoſitio apparet, ſiquidẽ dicit ſanctũ Euangeliũ. *Ecce leproſus ve-*
niens adorabat eũ. Et B. Lucas eandẽ hiſtoriã referẽs dicit, Et proci- *Luc. 5.*
dens in faciẽ ſuã gratiſsimum eſt Deo, ꝙ eum ſpiritu, & corpore
atq; omnibus, quæ ipſe nobis dedit, adoremus. Miſerabile eſt vi-
ſu quã irreuerẽter homines hodie Deũ alloquũtur. Vix enim cũ
ab eo miſericordiã poſtulant, genua in terra proſternere norunt.
Si vos ò fratres mei Manichæi eſſetis, qui ſolã animã ſe à Deo ac
cepiſſe credebãt, non eſſet mirũ ſi cum illa tantũmodo eum cole-
retis. Siquidẽ autẽ Chriſtiani eſtis, vobiſq; tam corpus, quã ani-
mã à diuinæ eius manu data fuiſſe creditis, vtroq; vos illum opor
tet adorare, ſpiritũ ſcilicet ad eum in cælũ eleuantes, corpus autẽ
17 in diuino eiuscõſpectu in terrã humiliter proſternentes. Moyſes *Num. 16*
atque Aarõ dicuntur in faciẽ proni cecidiſſe, atq; dixiſſe. Fortiſsi
me Deus ſpirituũ vniuerſę carnis, num vno peccãte cõtra omnes
ira tua deſæuiet? Perpẽdite quã reuerẽter orabãt. Orabat Dauid *2. Reg. 12.*
pro paruulo, & iacuit ſuper terram. Qui nos inuitat dicẽs. Venite *Pſal. 94.*
adoremus, & procidamus ante Deũ: & de Chriſto redẽptore no-
ſtro dicitur, & progreſſus puſillum procidit in faciẽ ſuã orans, & *Matth. 26.*
dicens. Pater mi ſi poſsibile eſt, &c. & vna ex rationibus, ob quas
quicquid petijt, impetrauit, fuit maxima reuerentia, quam ſuo
æterno patri quatenus homo præſtitit. Et ita nõ dicit Diuus Pau *Hebræ 5.*
lus, eum propter ieiunium, aut prædicationẽ fuiſſe exauditum,
ſed dicit, Exauditus eſt pro ſua reuerẽtia. Nõ ſolũ intelligatis pro
ſua reuerentia, paſsiue, hoc eſt quia filius Dei erat, ideſt quod Hi
18 ſpane dicimus, *Por ſer quien era*, ſicut viro religioſo dicere conſueſ
citis, Ego hoc faciã pro tua reuerentia, quod ſi alter mihi iuberet,
minime facerẽ, ſed etiã verba hæc intelligẽda ſunt actiuè, hoc eſt,
quia Deum maxime reuerebatur: omnẽq; famulatum, & adora-
tionem patri præſtabat. Ideò non contentus eſt B. Paulus dicere. *Phili. 2.*
Cum metu veſtrã ſalutem operamini, ſed poſt verbũ, metu addi
dit, & tremore. Nam metus reſpectu animæ, tremor autem reſpe
ctu corporis dicitur. Et enim corpus tremore, atque humiliatio-
ne animam debet adiuuare ſaluationem ſuam operari.

Conſternatus leproſus ante dominum dixit ei. *Domine ſi vis po-*
tes me mundare. Eius omnipotentiã cõfitendo omnia in ipſius vo
luntate relinquit. In quibus verbis dicit D. Lucas eum remediũ,

ſalutem

salutem q; suam postulasse. Et sane multo efficacior erat huiusce 19
modi tacita postulatio, quã si dixisset: Dñe quia potes, mũda me.
Nam tacita illa precatio, & maiorẽ præ se ferebat modestiã, ac hu
militatẽ, & submissionẽ quandã totius negotij sub volũtate Dñi
exprimebat, nec dixit: si vis, quasi de eius benignitate dubita-
ret: quia ex ijsdẽ omnino didicerat quãta esset, ex quibus didice
rat potentiæ ipsius magnitudinẽ: sed quòd eius voluntati mode-
ste submitteret negotium, quẽ solum sciebat nosse quid maxime
expediret, facere. Tam substantialis, & efficax est hæc oratio, vt
Christus saluator noster ea apud æternũ patrem suũ vsus fuerit
Mar. 14. dicens in horto. Abba pater omnia tibi possibilia sunt, & alibi, si
vis transfer calicẽ istum à me. Dicit vtiq; *Si vis potes.* Nam diuina
Luc. 22. voluntas nõ semper cum Dei potentia pari lance rependitur. Si
Deus vellet omnia, quæ potest, quid esset tibi, ò infœlix pecca- 20
tor? Est ne hîc aliquis concubinarius? aliquis homicida? aliquis,
qui proximo suo diuitias, aut famã subtraxerit? Dic infœlix, si-
quidẽ Deus facere potest, vt terra aperiatur, teque viuum deglu-
tiat, quid tibi esset, si sicut potest, vellet? vult autẽ te ad pœniten-
tiã expectare. O quã insensibilis es, si hæc non sentis, Deiq; om-
nipotentiã considerans toto corpore contremiscis! Si vniuersam
Psal. 148. hanc mundi molẽ Deus solo verbo cõstruxit: ipse dixit & facta
sunt: resq; facilius labefactantur, quam fiunt, tãque facile ist hæc
omnia, quæ oculis perspicimus, Deus effecit, quã difficilè arbitra
ris illum hæc omnia in momẽto posse destruere? quã difficile au
tem erit ei te in instãti occidere, atq; in profundũ auerni præcipita
re? O ineffabilẽ Dei misericordiã! Etenim cum in hoc instãti de
te suppliciũ sumere posset, te ad pœnitẽtiam expectat, nec solũ te 21
nõ punit, verum plurima etiã in te beneficia confert, ex quibus
quãto te amore prosequatur, agnoscas. Postquã Isaias propheta
Isai. 63 plurima Hebræi populi demerita recensuit, propter quæ destruc-
tione dignissimus esset, dicit, circũspexi, & non erat auxiliator:
quæsiui, & nõ fuit qui adiuuaret, & saluauit mihi brachiũ meum
& indignatio mea ipsa auxiliata est mihi. Videns Deus scelestis
simum illum populum omni ope, atque auxilio destitutum, po-
tentiáque, quod est ipsius brachiũ, quo eum adiuuit, dicit Domi
nus sibi metipsi fauisse: significans in hoc se adeo gaudere populo
illi auxilium ferre, quasi ipsemet illo auxilio iuuaretur. Dicitque
ipsam indignationẽ sibi auxiliatã fuisse, vt bonũ illud efficeret,

vt

22 vt cognoscamus, si Deus ex sceleribus nostris nos adiuuãdi occasionẽ sumit quid faceret, si ei seruiremus. ¶ At, anima duerte òpec cator, nisi ex his Dei auxilijs fructũ percipias, vniuersa tibi in malũ esse cõuertẽda. Hoc est quod ad literam affirmat B. Paulus, me Roma. 2. tuẽdis quibusdam verbis, dicens. An diuitias bonitatis eius, & patiẽtię, & lõganimitatis contẽnis? Ignoras quoniã benignitas Dei ad pœnitẽtiam te adducit? Secundũ autẽ duritiã tuã, & impœnitens cor thesaurizas tibi irã in diẽ iræ, & reuelationis iusti iudicij Dei, qui reddit vnicuiq; secũdũ opera eius. Diuitię bonitatis Dei sunt vitę productio, vindictę dilatio, interior & exterior vocatio, pia receptio, amicabilis remissio, tot preces, promissiones, & deniq; cõminationes, atq; ad pœnitentiã diuturna expectatio, hæc omnia sunt diuitię bonitatis Dei. Magna vtiq; est D. Pauli põde
23 ratio dicẽtis. An diuitias bonitatis Dei cõtẽnis? Interrogatiue loquitur, ac si diceret. Nũquid fieri potest ꝙ talis in te ingratitudo cadat? quo modo fieri potest, ꝙ tantũ bonũ contẽnas? nõ videbatur possibile esse ꝙ homo in tantũ malũ incideret, ideoq; sub dubio rẽ hanc cõstituit, vt eã amplius exaggeret, atq; hoc interrogatio ista significat: an diuitias contẽnis? nã incredibile videtur tot, tãtaq; bona per tantũ concessa largitorẽ ad tã excelsum finẽ, atq; vt te à tãto malo eripiat tibi præsertim adeò indigno, à te negligi posse. Quia vero nõ solũ ex his diuitijs fructũ nõ percipis, imo ea Orige. contẽnis, dicit S. Apost. Te thesaurizare tibi irã. Origenes super hũc locũ dicit. Thesaurũ appellari multarũ diuitiarũ, pretiosissimorũq; moniliũ, rerũq; magni valoris aceruũ cõgregatũ, atq; cõseruatũ: etenim obolorũ, aut minutorũ non dicitur thesaurus. Sic
24 in spiritualibus rebus thesaurus in bonã, & in malã partẽ accipitur. In bonã, vt dicit Dñs. Thesaurizate vobis thesauros in cælo, Matth. 5. idest, diuersa meritorũ genera cõgregate. In malã autẽ partẽ accipitur hîc, quẽadmodũ enim in terra thesaurizãs plurimas diuitias resq; pretiosas accumulat, qui vero in cęlo thesaurizat, plurimas, atq; heroicas virtutes operatur: sic homo duri cordis plurima, & grauissima peccata coaceruat. Et sicut qui thesaurizat anxius semper incedit, sic peccator, quotidie, atq; etiã singulis horis tãta cũ solicitudine peccat, quasi in eo ipsi? salus cõsisteret, quapropter grauissima supplicia indies promeretur, quæ per irã significantur, vt idẽ D. Paulus ait. Nũquid iniquus est Deus qui infert irã? hoc est Roma. 3. pœnã, & vltionẽ? absit. Rationẽq; reddẽs dicit, quia iniquitas no-

Mich. 7 stra iustitiã Dei cõmẽdat. Et Michæas, Irã Dñi portabo, quoniã peccaui ei, ideſt, vltionẽ: vocatq; hic S. Apoſtolus diẽ iudicij diẽ iræ Dei, ideſt, vltionis, & reuelationis, quia ibi reuelabũtur abſcõdita tenebrarũ omniaq; manifeſte patebũt: aperteq; perſpicietur quã iuſtè iniqui à Dño puniũtur. Ecce peccator, quẽ finẽ duritas tua, patiẽtiẽq; diuinæ contẽptus habiturus eſt, cũ quis pretioſum liquorẽ in vas conatur infundere, illud ſemel emũdat, quod tũ ad huc remanet obſcęnũ: illevero iterũ, atq; iterũ illud abluit, ſed vas nihilomin⁹ manet immũdũ: quod cũ ille perſpiciat iã abluẽdo fatigatus vas in terrã deijcit, illudq; cõfringit. O quã ad literã hoc inter Deũ, & te peccator quotidie agitur. Etenim vt in te pretioſum gratiæ liquorẽ infundat: te quaſivas immundũ reprehẽſionibus, ac laborib⁹ perfricat, tu vero indies immũdior redderis, & obſcęnior: animaduerte, & caue ne tuis turpitudinib⁹ moleſtatus idẽ tibi faciat, q̃ alijs fecit: etenim te per mortẽ in terrã proijciet, illinc q̃ue in perpetuos inferni cruciatus detrudet, ſicut vas cõfractũ, & immũdũ in ſterquiliniũ defertur. *O ſancta Maria ſeñora!* talia profectò ſunt hæc, quæ ſi aſsidua mẽtis cogitatione pẽſaremus, penituſq; intelligeremus, corda noſtra confringere, noſq; in ſpeluncã includere ſufficerẽt: ſicuti B. Athanaſius ſe incluſit, vt huius ſęculi malitiã euitaret. ¶ *Dñe ſi vis potes me mũdare.* In diuitibus, atq; potẽtibus huius ſæculi plerũq; poteſtas, atq; volũtas circa res peſsimas pariter decurrunt. Fere quippè cuncta quæ poſſunt, volunt.

3. Reg. 21 Achab regi placuit vinea Naboth: poteſt illã vſurpare? vtiq;. Accipit igitur eam cõtra iuſtitiã, Dñoq̃ue eius morte illata. Dicunt Dñi huius ſęculi: poſſumus inferioribus noſtris noua pedagia, & tributa imponere, ſiquidẽ nõ eſt qui nobis reſiſtat? ergo volum⁹.

Nulluſque plerũque Dñs tyrãnus exiſtit, qui ſtatim iuriſcõſultũ nõ reperiat, qui hoc ſibi licere affirmet. De radice colubri egredie

Iſai. 14. tur regulus, & ſemẽ eius abſorbẽs volucrẽ, dicit Iſaias. O recurue coluber iuriſperite iniquæ cõſciẽtiæ, qui legũ ſenſus reflectis, vt iniquitati faueas. Atq; hinc oritur baſiliſcus: nã cautelis iuriſperiti male cõſcientiæ deſæuit tyrãnus, & tanquã baſiliſcus efficitur erga inferiores ſuos. Semen autẽ quod ex vtroq; procedit, pauperculos debiles deuorat. Atipſi iſthæc aliquãdo perſoluent: ſiquidẽ vita breuis eſt, & cito finiẽda: tunc autẽ omniũ harũ immanitatũ rationẽ arctiſsimã reddent. Loquens Dauid de hac materia dicit.

Pſal. 36. Adhuc puſillũ & non erit peccator: & quæres locũ illius, & non inuenies.

28 inuenies: & paulo poſt. Obſeruabit peccator iuſtũ, & ſtridebit ſu-
per eum dẽtibus ſuis. Dñs autẽ irridebit eum: quoniã proſpicit,
ꝙ veniet dies eius. Attendite quã manifeſtè dicit hîc Dauid, quo
tẽpore peccator tyrãnides ſuas exercet Deum illũ deridere, quo-
niã proſpicit quã cito eius vita finiẽda eſt, vniuerſaq; ſcelera, atq;
iniquitates æternis tormẽtis ſoluturus eſt. Et hoc ſignificat: quo
niã proſpicit, ꝙ veniet dies eius. Idẽq; mirifice exaggerat dicens. *Pſal. 9.*
Vides quoniã tu laborẽ, & dolorem conſideras: ſcilicet, quẽ tyrã
ni pauperibus afferunt. Vt quid autẽ illum conſiderat? vt tradas
eos in manus tuas. Statimq; rationem aſsignans dicit. Tibi dereli
ctus eſt pauper, orfano tu eris adiutor. Itaq; cõſiderat Deus con-
tumelioſa verba, quæ pauperi locutus es, & afflictionẽ, qua eum
perſecutus es mercedẽ, quam ei non perſoluiſti, tributũ, deniq;
29 quod ei iniuſte impoſuiſti. Hoc autẽ vt tradat te in manus ſuas,
liberet nos Deus ab ipſius manib⁹: ſunt enim grauiſsimæ, de qui
bus dicit B. Paulus. Horrendũ eſt incidere in manus Dei viuẽtis. *Hebræ. 10.*
Attẽdite quomodo nouit Deus ab Ægyptijs Hebræos opprimẽ
tibus vindictã ſumere, quibus paleas auferebant, & laterũ confi-
ciendorum numerũ adaugebant. Deus autẽ aquas eorum in ſan-
guinẽ vertit: eoſque alijs plurimis verberibus cõtorſit: quouſque
tandẽ in mari demerſi remanſerunt. Quomodo etiã crudeliſsimũ *Heſter. 7.*
Aman puniuit propter crudelitatẽ, atque tyrannidẽ, qua in capti
uos Hebræos vſus eſt: vno enim eodẽque die in regia menſa con
ſedit, atq; in furca pepẽdit. Nemo eo ꝙ potens ſit, ſeruis Dei in-
iuriam inferat, nam illã in ſeptuplũ perſoluet. Dixit ſanctus pro
pheta Samuel Agagregi Amalech. Sicut fecit abſque liberis mu- *1. Reg. 15.*
30 heres gladius tuus, ſic abſque liberis erit inter mulieris mater tua,
& in fruſta concidit eum Samuel coram Domino in Galgalis.
Vt autem intelligatis quàm præſentia ſunt Deo hæc mala, atque
iniuriæ ſeruis ſuis illatæ, vt de eis ſupplicium ſumat, animaduer
tite quod dicunt diuinæ literæ. Quando iuſsit Deus peccatũ Ieza- *4. Reg. 9.*
bel, & Achab aduerſus Naboth, puniri, dicitur enim ibi, Iehu
dixiſſe, ꝙ Dominus onus hoc leuauerit ſuper eum dicens, ſi non
pro ſanguine Naboth, & pro ſanguine filiorum eius, quem vidi
heri, ait Dominus, reddam tibi in agro iſto, dicit Dominus. Dili-
genter penſate Deum dicere ſe crudelitatẽ illam heri perſpexiſſe,
etſi plurimi fuerãt dies, ex quo cõmiſſa fuerat, dicit tamen illam
heri à ſe fuiſſe perſpectã, quia in diuino ipſius conſpectu ad eam

Psal. 89. vlciscendā recens erat. Vt enim dicit Dauid. Mille anni ante oculos tuos tā quā dies hesterna, quę prēterijt. Ob hāc causam regna, atq; imperia ab aliquibus auferre, alioq; trāsferre cōsueuit. Assyriorū, Medorū, Chaldæorū, Romanorū deniq; imperia propter iniquitates eorū de manu in manum trāslata sunt. Et de Hebræis dicit Dauid. Propter iniustitias enim suas humiliati sunt. Et q̄ peius est, propter hoc peccatū peculiariter dicit sancta scriptura Deum peccatores è manu sua dimittere solere, vt in grauissima quæq; peccata prolabātur, sicut apparet. De illa enim maledicta Babylone dicitur. Et lux lucernæ nō lucebit in te ampliùs: & vox sponsi, & sponsæ nō audietur adhuc in te, quia mercatores tui erāt principes terrę: quia in veneficijs tuis errauerunt omnes gētes: & in ea sanguis prophetarū, & sanctorū inuentus est, & omniū, qui interfecti sunt in terra. O terribilem cōminationem! Ecquod est quantuncūq; durum cor, quod illā audiens nō trepidet? Lucerna est sanctissima Christi humanitas, intra quā lucet verbū diuinū: & splendor huius lucernæ est doctrina Euāgelica. Hic autē splēdor iam in se in plurimis orbis partibus, vbi vehemēter illucescere cōsueuerat, omnino cessauit. Nouū enim Euangeliū, quod filij Sathanæ in Germania, alijsque regionibus, prædicant, non est Euangeliū, sed abominatio. Nec in illis regionib⁹ spōsi aut spōsę vox auditur: iam enim illic nec Iesu Christo, neque eius Ecclesię obeditur. Peccata verò, quorū causa hæc omnia cessarūt, dicit B. Ioānes tria esse, scilicet, auaritiā, luxuriā, atq; tyrannidē. De auaritia dicit, quia mercatores tui erāt principes terræ. Eo q̄ sæculares principes pecuniarū cupidissimi erāt, errori crediderūt, sanctissimęq; Ecclesiæ vectigalia sustulerūt, quibus peruersis plebei homines facile peruersi sunt. De luxuria dicit, quia in veneficijs tuis errauerunt omnes gentes. In veneficijs tuis (inquit) quia luxuria quos tangit, veneficijs deuouet, atque peruertit, hoc est, *Los enhechiza*. De tyrannide autē dicit, Et in ea sanguis prophetarū, & sanctorum inuentus est. Qui pauperi subtrahit alimoniam, hic eius sanguinē effundit, qui subditū suū destruit, modicasq; quas possidet diuitias distrahit, eumq; in carcerē detrudit, propter debita, quę soluere nō potest, meritò sanguinis sanctorū vocatur effusor. Eos quippe, qui æquo animo has iniurias, atq; tyrannides perferunt, sacra pagina sanctos appellat: & ita vbi nos legimus. Super hoc laudabit te populus fortis, ciuitas gētiū robustarū timebit te, (ideſt,

Apo. 8

Isai. 25

34 (ideſt, gens prędita virtute, ac ſanctitate timebit te) ſeptuaginta interpretes trāſtulerūt: propterea benedicet tibi populus pauperū, & ciuitates hominū iniquitatē ſuſtinentiū benedicēt tibi. Vnde idē eſſe apparet: gens fortis, & robuſta, q̄ populus pauperū iniquitatē ſuſtinens. Quod ſi propter hæc peccata, & tyrānides illi fidē, ſanctęq; eccleſiæ obedientiā amiſerunt: quomodo nos nō timemus, nè in eadē damna incidamus, ſiquidē eiſdē culpis ſumus inquinati? O fratres in Chriſto Ieſu per reuerentiā Dei vos rogo vt hæc profunde cōſideretis, hęcq; terribilia Dei ſupplicia timeatis potentiamque, quam à diuina ipſius manu accepiſtis, non in eo quidem offendendo, ſed in ei ſeruiendo conſumatis.

Dñe ſi vis potes me mundare. Quādo tēporalia bona cū hoc leproſo à Deo popoſcerimus, oportet nos dicere, Dñe ſi vis. Quādo au
35 tem ſpiritualia dona petierimus, nō eſt neceſſe dicere, ſi vis, nam Deus cū ſit ſummū bonum, ſummā habet propenſionē ſuā diuinā gratiā cōmunicandi. Ex parte autē noſtri eis recipiēdis diſpoſitio deeſt. Et hoc eſt q̄ B. Paulus dicit. Deus fidelis permanet, ne *2. Timo. 2.* gare ſeipſum nō poteſt, valde penſandū eſt verbū illud, ſeipſum. Alia etenim extra ſeipſum poteſt negare, ſicut ſępenumero negare cōſueſcit, quia ſic ipſius clemētiæ, aut iuſtitiæ cōuenit. Quāob rē hoc vnum deeſt, vt ex nobis diſponamur ad ea recipiēda, quæ Deus negare nōpoteſt, quę niſi receperimus, hoc ex culpa noſtra proueniet, & ſic dixit Dauid. Tu autē Salomon fili mi ſcito Deū *1. Para. 28* patris tui, & ſerui ei corde perfecto & animo voluntario. Omnia enim corda ſcrutatur Dñs & vniuerſas mentiū cogitationes intelligit, ſi quęſieris eū, inuenies, ſi autē dereliqueris eum, proijciet te
36 in æternū. O quā ſanctū conſiliū! quaſi à tali patre prolatū! vbi maxime pēſandum eſt illū dicere, ſemper ex noſtra parte prouenire, q̄ Deum nō inueniamus. Ideò dixit frater Ægidius vir ſanctus ordinis noſtri gratiæ, quā homo accepit, & illius, quā non accepit, in diuino iudicio rationē eſſe reddituram. Gratiæ quā accepit, rationē reddet, quomodo ea vſus fuit: illius autē, quā nō accepit, quia ſe ad illā recipiendā non diſpoſuit, Deus enim illi concedendæ paratiſsimus erat. Quod cū ita ſit fratres chariſsimi, nō eſt opus dicere, Dñe ſi vis cōfer mihi tuā gratiā: ſed corda noſtra purificare, ſanctiſq; deſiderijs, & cōſiderationibus nos oportet ampliare, cōfidenterque eum exorare dicentes. Dñe confer hîc mihi tuam gratiam, & in futuro gloriam ſempiternam, Amen.

In eadem Dominica. III. post Epiphaniam

CONCIO SECVNDA.

Cum descendisset Iesus de monte secutæ sunt eum turbæ multæ, &c. Matthæi. 8.

Eccle. 3

OMnia tempus habent, & suis spacijs transeunt vniuersa sub cælo. Tempus nascẽdi, & tempus morien di: tempus plantandi, & tẽpus euellendi quod plan 2
tatum est, &c. Hoc voluit Spiritus sanctus scribi, quò homo ratione sua, atque iudicio tẽpora discernere, rebusque faciendi opportunitatem quærere sciat. Vnde per

Hiere. 8.

Hieremiam prophetam homines obiurgat bruta animantia eis obijciens, & dicens. Miluus in cælo cognouit tẽpus suum, & turtur, & hirundo, & ciconia: populus autem meus non cognouit iu dicium Domini, hoc est, cælestibus auibus hanc legem natura sanciuit, vt ad specierum suarum conseruationem certis anni tempo ribus fœtus suos producerent, quam ne puncto quidẽ prætergre diuntur. Populus autẽ meus (ait Dñs) nõ vult meis legibus guber nari. Hæ temporũ diuisiones, quas hîc Salomon assignat, sunt re spectu dispositionis hominũ in humanis actionibus, & conuersa tionibus. At negotia vero cũ Deo agenda omnia tempora cõmo 3

Psal. 54.

da, atque opportuna, sunt & ita dixit Dauid. Vespere, & mane, & meridie narrabo, & annunciabo, & exaudiet vocem meam. Agri cola vno anno fundum finit esse otiosum sperans se in futurum annum pinguiores in duplum fructus ex illo esse percepturum: nam si eum continua cultura fatigaret modicos, aut nullos ferret fructus. Hominem autem non annum, nec diem, nec si fieri posset, horam oportet esse otiosum: statim enim deperdetur. Idcirco semper, & vbique cum Deo animarũ nostrarum salutem agere debemus, semper quippe opportuna ad eam negotiandam dispositio esse potest. Nec vero in omni solum tempore, sed in omni etiam loco id fieri potest. In templo etenim adultera misericordiam

4 diam impetrauit: in ſterquilinio ſanctus Iob cum Deo loquebatur, in ciuitate Centurio ſerui ſui valetudinem negotiatus eſt. In via Chananæa mulier ſibi filiæque ſuæ miſericordiam eſt adepta. In ſolitudine acceſsit hic leproſus ad Dominum, ibique corporalem, ſpiritualemque valetudinem comparauit. Ex quo apparet nullum eſſe locum, vbi homo ad Deum alloquendum occaſionem nequeat inuenire.

Ecce leproſus veniens. Leproſi ſecundum legis conſuetudinem, atque præceptum in ſolitudine morabantur: ideoque hic leproſus *Leuit. 13.* in campo ad Dominum acceſsit: hoc autē præcipiebatur, ne alios inficerent. O vtinam in rebus publicis Chriſtianis idem circa res maioris ponderis ſeruaretur: ſiquidem in medijs ciuitatibus homines grauiori morbo, quam lepra laborantes habitare perſpicimus, qui quidē ſuo deprauato exemplo vicos, in quibus habitāt, inficiunt, atque coinquināt. Hi autem ſpiritales morbi, non tan- *Simile.* quam corporales ſentiuntur, ſi es iuxta ægrum & ipſe gemit, bene illum audis, ſi vero procul ab eo diſtas, quamuis vociferetur, eum non audis. Cum corpus per proprium amorem tam coniunctum nobis ſit, eius querelas audimus, ipſiuſq; neceſsitatibus ſubuenimus. Cùm autē tam procul ab ſpiritu exiſtamus propter parum amoris, & affectionis, qua eum amamus, eius miſerias nō ſentimus, neq; illis remediū adhibere curamus. Ideoq; de ſpiritalibus leproſis, tā parum curatur, qui cum mundū fœtore ſuo inficiant, nobis tamē male nō olent. Hoc deplorabat Iſaias propheta dicēs. *Iſai. 5* Facta ſunt morticinia eorū quaſi ſtercus in medio platearū, quod ſi quis hic Iſaiam de cadaueribus loqui dicat, ſcilicet quādo Baby-
6 lonici Hebræos oppugnarunt, dico illū multo triſtius ſpiritualia cadauera deploraſſe, quæ quidē corporalium neciū cauſa fuerūt. O quā miſerabilis eſt viſu ſedula diligētia, qua gubernatores ciuitatum vias publicas mūdari præcipiūt, ne immūditiarum fœtor incolas inficiat, & ob hanc cauſam ſtatuunt vt carnificia in eo vrbis loco ſemper inſtruantur, vnde canalis, per quem animalium occiſorum defluit cruor extra ciuitatem facile poſsit erumpere: cum tamen in ciuitatibus conſtitutas ludorum domos, publicaſque tabulas vbi principes, atque optimates populi ad ludendum conueniunt, in quibus innumeræ iugulantur animæ, pingueſque diſsipantur ſubſtantiæ, aliaſque meretricum publicas domos, vbi plurimæ turpitudines committuntur eſſe cognoſcant,

nec tamen tot, tantisq; malis obsistant. Hæc vtique omnia ex eo 7
proueniunt, q̃ pluris corpora, quã animos æstimãt, modicusque
Leui. 26. aut nullus Dei timor, neq; amor eorũ pectoribus inest. Cõminatus est Deus Hebræos dicẽs. Si nõ volueritis recipere disciplinã, sed ambulaueritis ex aduerso mihi, ego cõtra vos incedã, & mittã pestilentias in medio vestri: sic vtiq; credo Deum in pœnã scelerum nostrorũ permittere, vt alia inter nos periculosior atque nociuior pestis quã corporalis grassetur, quæ est publica corruptio, morũq; pestifera deprauatio, atq; nociua malorũ hominum exẽpla, nec tamẽ est virtus, neq; virilis animi robur ijs, quorũ ex munere interest, isthæc ex ciuitatibus relegandi. Væ terræ cymbalo
Isai. 18. alarum: ait. S. Isaias. Cymbalum alarũ est homo inanis diuiniq; amoris vacuus, qui alicui reipublicæ muneri præest. Væ autem terræ, quæ ab huiusce modi homine gubernatur. Væ terræ cuius 8
gubernatio cymbalo, hoc est insipiẽti, diuiniq̃ue honoris zelum non habẽti homini committitur: nam propter huiusmodi negligentiam respublica deprauatur, bonorumq̃ue hominum mores corrumpuntur. Hunc autẽ ipsum locum septuaginta interpretes sic transtulerunt. Væ terræ nauium alarum. Naues plurium alarum, hoc est velorum capacissimæ sunt plurimis rebus recipiendis. Etenim vix vna totius oppidi spolijs potest adimpleri. Ideoq̃ue hæc metaphora cupidis gubernatoribus aptissime quadrat: qui nihil aliud curant, nisi se temporalibus bonis adimplere. Væ autem reipublicæ, cui huiusmodi iudices præsunt. Etenim quem admodum præpotens nauis ex vno in alterũ oppidum alia mercimonia affert, & illinc alia defert: sic etiam hi cupiditate sua ciuitates diuitijs spoliatas, vitijsq; refertas relinquunt. O Dñi mei, & 9
quicunq; rebus publicis præfecti estis ego vos deprecor per viscera misericordiæ Dei nostri, in quibus visitauit nos oriẽs ex alto, vt christiano pectore tot, tantorũq; scelerũ remediũ curetis, ne vene nosa hæc, atq; pestifera lepra vniuersum populũ inficiat. Vos autem leprosi peccatorũ lepra referti Deũ timete, nec vestro deprauato exemplo mundum coinquinetis: est enim hoc maximum quoddã crudelitatis genus. Quãdo duæ illæ tribus, & dimidium
Num. 31. petierunt se citra Iordanem relinqui: neque enim eum transire volebant, ad promissionis terram expugnandam. Moyses illas acerrime reprehendisse perhibetur. Nunquid (ait) fratres vestri ibunt ad pugnam, & vos hîc sedebitis? Cur subuertitis mentes

filiorum

10 filiorum Israel, ne transire audeant in locũ, quem eis daturus est Dominus? Non ne ita egerunt patres vestri quando missi sunt ad explorandam terram? iratusque Dominus aduersus Israel circunduxit eum per desertum quadraginta annis, donec cõsumerentur vniuersa generatio, quę fecerat malum in cõspectu eius. Et ecce, inquit, vos surrexistis pro fratribus vestris incremẽta, & alumni hominum peccatorum: vt augeretis furorem Dñi cõtra Israel. Quia si nolueritis sequi eũ in solitudine, populũ derelinquet, & vos causa eritis necis omnium. O quã efficax argumentum ac testimonium hinc elicitur, quo quãtum malum exẽplum alijs officiat, apertè demonstratur. Pensate, quæso, Sanctum Moysem eis dicere: illos paucos deficere, illicque remanere velle, causam esse futuram, vt alij etiam deficerent, atque in iram Dei inciderent: il-
11 ludque grauius peccatum, quã exploratorũ scelus esse affirmat: qui quidẽ terræ promissionis detraxerũt, populumque ad despe rãdum, atque in Ægyptum redeundũ induxerunt: populumque vniuersum à Dño percutiendum, quarũ necium causam illos futuros asseuerat. In quo significatur vnum tantum in virtutis via deficere, neq; vlterius progredi velle, maximã esse occasionem, vt alij etiã relaxentur, atque in peccata prolabantur. Quid igitur erit illis, qui nõ solum in virtute deficiunt, sed plurima etiam scelera committunt, hæcque (quod peius est) publicè, atque in omnium conspectu facientes alios ad peccandũ tã verbis, quàm per suasionibus inducunt? ô infælices vos quàm merito dicere possumus: vos causa eritis necis omnium. Et ita alij suorum tantummodo: vos autem vestrorum, alienorumque criminum pœnas dabi-
12 tis. O Deus infinitæ maiestatis vtinam eam his meis verbis efficaciam conferres, quam illis Sancti Moysi sermonibus contulisti, quo talem in his fratribus meis operationem facerent, qualem illi in tribub⁹ Israelis operati sunt: quæ illis minis perterriti dixerunt: nos ipsi armati pergemus ad prælium ante filios Israel donec introducamus illos ad loca sua. Eia fratres in Christo Iesu idem vos cum firmissimo quodam proposito dicite, scilicet à modo non solum scandalum fratribus nostris esse nolumus: verum adeo veram ex animo pœnitentiam agere volumus, vt eis simus in hoc spirituali conflictu ductores præstantissimi, quo vsque omnes æternam beatitudinem consequamur.

Ecce leprosus veniens adorabat eum dicens: Domine si vis potes me

mundare. O quàm insignem magistrum nobis hîc diuinus spiri- 13
tus proponit, ex quo quæ ad nos pertinent addiscamus. Quan-
dò frater mi te scelerum tuorum lepra coopertum perspexe-
ris, ad hunc diuinum medicum, ad quem hic leprosus confu-
git, eadem confidentia, animique submisione te confer. Quod
si peccata tua tibi magna esse videbuntur, siquidem infini-
tam ipsius potentiam tibi parcere posse non dubitas: de incon-
prehensibili eius misericordia, qua tibi volet ignoscere, du-
bitare non debes. Ipse namque te saluum fieri maximè cupit.
Psalm.50. Considera humilitatem, qua Dauid accessit, cùm se lepro-
sum animaduerteret, dicens Miserere mei Deus secundum
magnam misericordiam tuam. Non dicit: miserere Dauid, sicut
Psalm. 111. iterum dixit, memento Domine Dauid. Quod propter humili-
tatem fecit: nam cùm diuinam gratiam amisisset proprio se vo- 14
cabulo erubuit nuncupare. Nec vero ausus est dicere: misere-
Psalm.62. re mei Deus meus: sicuti dixit cum in gratia persisteret Deus
Psalm.17. Deus meus ad te de luce vigilo. Et alibi Deus meus adiutor
meus. Quia peccans eum perdidit, diabolumque sequens ab
ipsius obedientia alienatus est. Accede igitur ô frater cum hac
humilitate, eademque verba recensens: Miserere mei Deus.
Luc.19. Tu Domine dixisti, venit filius hominis quærere, & saluum
facere quod perierat. Tuum est Domine verbum hoc, tu il-
lud tuo diuino ore protulisti: ego autem sum vnus ex perdi-
tis, qui saluari volo: hoc in me verbum adimple. Tu Domine
Cant.2. dixisti ego sum flos campi, & lilium conuallium: vt significa-
res te non esse clausum sicut flores vireti, & horti concluſi, sed
in agro, & valle esse plantatum, omnibusque expositum, 15
qui ad te colligendum voluerint accedere: siquidem autem
omnes te sicuti re communi vti possunt, sim, quæso, vnus
ex illis. Nec vero hoc in me beneficium secundum magnam
miseriam meam, sed secundum magnam misericordiam tuam
conferatur, exposco. Si Alexander princeps Ethnicus vile quic
quam à se petentem pauperem ciuitate donauit dicens? quan-
tus te talia petere non oporteat, meam tamen liberalitatem talia
donare decet: nolo enim humilitatem, vilitatemque tuam, sed
largitatem potius, atque magnitudinem meam animaduertere.
O princeps regum terræ, superneq; cælestium Hierarchiarum
imperator Iesu Christe fili Dei, fac mecum Domine misericor-
diam

16 diam non ſecundum miſeram vilitatem meam, ſed ſecundum
maximã clementiam tuam. O ineffabilem probitatem Dei mei!
in miniſterijs tibi ab hominibus exhibitis non tuam quidem
magnitudinem, excellentiamque, ſed eorum potiùs paruita-
tem conſideras: in beneficijs autem, quæ illis confers, non
ad eorum vilitatem, ſed ad munificentiam, liberalitatemq; tuam
reſpicis. Ideòque ſicut parua munera ab eis acceptas, ſic tan-
quam Deus præſtantia in eos beneficia confers. De miſericor-
dia noſtra dicit Oſeas Propheta miſericordia veſtra tanquam *Oſeæ.6.*
nubes matutina, & quaſi ros manè pertranſiens. Quemad-
modum enim ros minimo quoque ventorum flatu areſcit: ſic
humana miſericordia minima quaque occaſione conſumi-
tur. Miſericordia verò tua Domine cùm ſit infinita, nulla
17 prorſus occaſione poteſt exhauriri. De te Domine decan-
tat Eccleſia: Deus, cui proprium eſt miſereri ſemper, & par-
cere. Magiſque proprium tibi eſt ignoſcere, quàm ignicom-
burere: nam aliquando ignis actiuitatis ſuæ oblitus non com-
buſsit, vt apparet cùm tres pueros in fornacem ignis arden-
tis immiſſos non combuſsit: tu autem Domine nunquam *Danie.3.*
oblitus es facere miſericordiam: quia apud te propitiatio eſt *Pſalm.129.*
dicit Pſalmographus. Quaſi dicat: Dñe apud te, & non apud
me, in te, non in me cauſam, cur mei miſerearis habes. Quod ſi
ego ſcelus admiſi, cuius cauſa me inferno damnare potes: tu il
lud non amiſiſti, quo peccatores ad te conuerſos ſaluare conſue-
ſcis, ſcilicet naturalem, infinitamque probitatem, atque cle-
mentiam. Et Regalis propheta dicit, ſperent in te qui noue- *Pſalm.9.*
18 runt nomen tuum, quoniam non derelinquis quærentes te Do
mine qui nouerunt nomen tuum, ideſt, qui longa te atque diu-
turna clementiam tuam experientia compererunt. De hac ete-
nim hîc cognitione loquitur, quæ maximam petendi ſpem, atq;
animum addit. O Domine quàm diuturnã infinitam miſericor-
diam tuam comperimus experientia: ſcimus enim te cum non-
nullis, quia te rogauerunt, ſicut hic leproſus, miſericordiam fe-
ciſſe, & cum alijs propter aliorum preces, ſicuti cum filia
Chananææ, ſeruoque centurionis, miſericordia vſum fuiſ-
ſe: aliorum autem preces non expectaſſe, verum eos ad benefi-
cia capienda inuitaſſe: ſicuti Samaritanam, & paralyticum in pi-
ſcina commorantem. Hoc autem maximè admirandum eſt,

quòd

quòd alijs misericordiam feciſti ipſiſmet contra dicentibus, ſicu- 19
ti cum in cruce ab æterno patre ijs miſericordiam, veniamque
deprecatus es, qui te cruci affigebant, morteque crudeliſsima af-
ficiebant. Et Paulum gratiæ contradicentem conuertiſti. Ecquis
igitur cùm tam longa experientia infinitam clementiam tuam
norit, adveniam expoſcendam dubitanter accedet?

Et extendens manum Ieſus tetigit eum dicens: Volo, mundare. O ineffabilem Dei pietatem! animaduertite quanta cum benignitate clementiſsimus Ieſus manum ſuam ei porrigit, illumque ſolo verbo emundat. Conſideateque illum manus tactum quoddam indulgentiæ fuiſſe genus: quaſi diceret: ne arbitreris ô paupercu le quod quia ſic lepra coopertus es, te exhorreo. Penſanda eſt etiam liberalitas, qua dicit: volo. In quo quanta benefaciendo, ac hominibus beneficia conferendo voluptate afficiatur, apertè 20
Hierem. 32. demonſtrauit: ſicut antea per Hieremiam Prophetam his memorabilibus verbis prædixerat: lætabor (inquit) ſuper eis, cũ eis benefecero, & plantabo eos in terra iſta in veritate & in toto corde meo, & in tota anima mea. O dulciſsima verba. Ecquod eſt adeò durum marmor, quod hæc audiens amore non liqueat? ex huius diuinæ probitatis conſideratione, atque ex cæleſtis gratiæ participatione iuſtis etiam prouenit, quod hilari vultu, dili-
Prouer. 21. gentique animo proximis ſuis benefaciunt. Vnde dicitur: gaudium eſt iuſto facere iuſtitiam. Quando frater mi ô dives pauper ad te acceſſerit dicens: Domine ſi vis potes me adiuuare, cùm verum ſit te poſſe, cum hilari animi promptitudine dicito ſicut dixit Dominus, volo. Ne crumenam tuam conſulas hæc enim dicet tibi, vt diuitias obſerues, ne forte tibi deficiant. Sed 21
Prouer. 3. crede Spiritui Sancto tibi conſulenti, atque dicenti: Honora pauperem de tua ſubſtãtia, & de primitijs omnium frugum tuarum
Eccle. 9. da pauperibus, & implebuntur horrea tua ſaturitate, & vino torcularia tua redundabunt. Hoc etiam Eccleſiaſtes commendat dicens: omni tempore ſint veſtimenta tua candida, & oleum de capite tuo non deficiat. Valde notabilia ſunt hæc verba, difficiliſque in eis contradictio videtur ineſſe: nam quomodò veſtimenta candida eſſe poſſunt, ſi nunquam oleum ex capite deficit, ſed ſemper ex eo decurrit: quo veſtes infici conſueſcunt? Dico Spiritum Sanctum hic non de materiali quidem oleo loqui, ſed de miſericordia, quæ opera bona illuſtrare, ac candidiora

redde-

22 reddere ſolet. Hoc autem oleum vult Deus ne vnquam à corde tuo deficiat: ſed ex eo ſemper miſericordia tanquam aqua ex perenni fonte dimanet. Depingens Zacharias Propheta duos viros Deo coniunctiſsimos, atq; amiciſsimos(quos nonnulli Eliam, & Enoch, alij verò Eliam, & Moyſen eſſe volunt) vt Angelus, qui cum eo loquebatur, illos altiùs ſublimaret, dixit ei: iſti ſunt duo filij olei ſplendoris, qui aſsiſtunt dominatori vniuerſæ terræ. Quaſi diceret: hi ſunt duo viri valdè miſericordes: nam ſecundum Hebraicam proprietatem qui in aliqua re excellens exiſtit, illius rei filius dicitur. Mirabilis eſt conſideratu promptitudo, qua veteres illi quondam patres ante Euangelicam, atque etiam ante ſcriptam legem pauperibus eleemoſynas erogabant, atque opera miſericordiæ exercebant. Atten- *Zach.4.*

23 dite Rebeccæ Ethnici cuiuſdam filiæ promptitudinem, quæ petenti famulo Abrahæ aquam ad bibendum reſpondit, Bibe Domine mi, celeriterque depoſuit hydriam ſuper vlnam ſuam, & dedit ei potum. Cùmque ille bibiſſet, adiecit, quin & camelis tuis hauriam aquam, donec cuncti bibant. Effundenſque hydriam in canalibus recurrit ad puteum, vt hauriret aquam, & hauſtam omnibus camelis dedit. O quàm ſedula ad vtrunque diligẽtia, celeriter(inquit) & recurrit. Virgo tenella decem camelis(tot enim erant, vt ibidem dicitur) aquam ex profundo quodam puteo atque ad alios, qui cum eo venirent, mira cum charitate hauſit. Nec verò his omnibus contenta eſt, verum illum etiam inuitauit, vt in domum patris ſui diuerteret dicens: paleárum quoque & fœni plurimum eſt apud nos & locus ſpacioſus

24 eſt ad manendum. O maximã Chriſtianorum hominum confuſionem! quomodo pudore non confundimur animaduertentes quàm inhumaniter nunc peregrinos, ac pauperes tractamus: præſertim poſtquam nobis ſumma veritas dixit, Beati miſericordes, quoniam ipſi miſericordiam conſequentur. Intelligebat (credo) Rebecca parentes ſuos gauiſuros eſſe peregrinos illos in domum ſuam excipere, ſiquidem eos tanta cum benignitate inuitabat. Nõ arbitror nunc filios veſtros idem facere auſuros fuiſſe, non enim hanc liberalitatem, atque humanitatem vobis ineſſe cognoſcunt. *Gene.24.* *Matth.5.*

Tangente autem illum Domino ſua diuina manu, atque dicente: *Mundare.* Mundata eſt lepra eius. Super quo notãdum eſt, etſi

Leui.13. etsi Deus præcepit, nequis leprosum attingeret, hoc fuisse ne 25
contaminaretur: at siquis leprosum tangens non modo non in-
Nume.19. quinaretur, sed illi etiam salutem conferret, hunc non esse le-
3.Reg.17. gis transgressorem. Nam etiam cautum erat nequis cadauera per
4.Reg.4. tingeret: Elias autem & Eliseus cùm mortuos suscitarunt, super
eos incubuerunt, conferens verus humilitatis amator atq; Magi-
ster egregius huic leproso salutẽ dixit ei: vide nemini dixeris. In
quo nos docuit, ne opera nostra bona ideo faciamus, vt ab homi-
Ezech.1. nibus videamur, eaq; facientes illis, sed Deo soli placeamus. De il
lis quatuor mysteriosis animalibꝰ, quę vidit Ezechiel Propheta
qui dicit: & pennas per quatuor partes habebant. Et duabus vo
labant, seque inuicem attingebant: duabus vero corpora tege-
bant. Duæ (inquit) pennæ singulorũ iungebantur: & duæ tege-
bant corpora eorum. In quo docemur quòd etsi nos oportet ex- 26
tendi ad bona opera proximis nostris facienda (etenim hoc est
extensis alis proximorum corpora tangere) illis tamen vni Deo
placere cupientes quo melius poterimus ea tegere debemus.

Simulque Dominus dixit leproso: *Vade, & ostende te sacerdoti.* Quid Domine? lepra eũ liberas nec verò à debita sacerdoti subie ctione, atq; ostẽsione reddis immunẽ? Nõ vtiq; eum ab ista obli gatione vẽdicat, quia legem, ministrosq; suos autoritate donare vult, illisq; sæculares omnes subijci præcipit. Quòd si in lege, quę vmbra fuit, hoc obseruauit, in lege, quę est spiritus multò melius obseruari volet. Immẽsus Deus, qui tãta presbyteros autoritate stabiliuit, vt eorum prolatam in terra sententiam ad eam in cælo confirmandam expectet, nunquid non eos ab vniuerso mundo maximæ reuerentiæ, atque honori haberi volet? Mirabiliter hoc 27
Actor.10. apparuit in illa sindone, quam Diuus Petrus è cælo descenden-
tem in spiritu perspexit immundorum animalium plenam, dixitque Dominus illi: Petre occide, & manduca. Cui ille re-
spondit: absit Domine, quia nunquam manducaui omne com
mune, & immũdum. Comede hoc Sancte Apostole: quod enim tu comederis, atque comprobaueris, hoc Deus bonum esse du-
cet: quod autem respueris ac repudiaueris, hoc Deus malum esse iudicabit. Volo dicere: quodcunq; ligaueris super terram, erit li-
gatum & in cælis: & quodcunq; solueris super terram, erit solutũ & in cælis. Quantum igitur honoris huic, quem Dñs adeo hone-
stauit, perhiberi debet? Apud omnes totius orbis nationes maxi

mo

28mo ſemper honori ſacerdotes Idolorũ habiti ſunt, quẽ honorem tã populares, quàm principes, ac reges illis exhibebant quia eos qui dijs ſuis coniunctiores erant alijs omnibus præferẽdos eſſe iudicabãt. Hãc rationẽ Gregorius Papa Mauritio imperatori obiecit vt eũ confunderet: eò quòd Chriſtianus cùm eſſet ſacerdotes Ieſu Chriſti maximo non haberet honori. Vt habetur vndecima. q. 1. c. Sacerdotibus. Quam etiam Theodoretus refert. Et concilio Mathiſconenſe ſecundum dicit: ſtatuimus quòd ſiquis laicus ſacerdoti obuius fuerit, vſque ad humiliorem venerationis gradum ſeſe illi humiliet: ſiquidem talis ſacerdos tam venerabilem in Chriſtiana religione dignitatem promeritus eſt. Quod ſi laicus equitãs ſacerdoti equiti obuius fuerit, laicus caput ſuum detegat debitam ſacerdoti exhibens reuerentiam: ſi vero laicus

29 equitans ſacerdoti pediti obuius fuerit, cum primum ad eum acceſſerit, ab equo deſcendat, illiq́ue honorabilem, atque charitatiuum præbeat honorem, quem ei ſacerdotalis dignitatis ratione perhibere bebet. O quis verba, & efficaciam haberet, qua quantus hodie defectus circa hoc in mundo verſatur, digne ſatis exaggeraret. Suſpicor autem hoc vel maxime ex modica charitate, atq́ue reuerentia, quæ Deo habetur, & ex modica ſublimium, diuinorumq́ue ipſius ſacramentorum æſtimatione hanc modicam miniſtrorum ipſius æſtimationem, atque reuerentiam proficiſci. Diuus Antoninus refert quòd cũ glorioſus epiſcopus Beatus Martinus cum Maximo imperatore pranderet, illiq́ue priùs quàm imperatori potera, ſeu pocu lum porrigeretur (hoc quippe infallibiliter fieri cõſueuerat) poſt

30 quam bibit, illud capellano ſuo, qui etiam menſæ conſederat, porrexiſſe. Ideoque prudentiſsimæ animaduerſionis ab omnibus circunſtantibus ſatis fuiſſe commendatum, eò quòd ſacerdotalem imperatoriæ prætulerit maieſtatem. O infœlicem tempeſtatem noſtram, in qua omnia ferè vice verſa geruntur nec ſimplices ſacerdotes, qui Eccleſiaſticis redditibus carent, pluris quaſi, quàm plebæi homines æſtimantur.

Dicit ei vlterius: *Et offer munus, quod præcepit Moyſes in teſtimoniũ illis.* Beatus Hieronymus, quem ſequitur Caietanus, ſic intelligit hæc verba: in teſtimonium illis, ideſt, vt hæc tua oblatio pro emundatione tui mean illis poteſtatem teſtetur, vt aut credant, aut ſint prorſus inexcuſabiles. Et ſic illud: in teſtimonium

11. q. 1. c. Sacerdotibus. *Theodoret. lib. in Gene. c. 106. Concil. Mathiſconenſe. 2.*

Diuus Antoninus. 2. par. c. 10.

D. Hieronym. Caietanus.

nium illis: non cum verbo præcepit, sed cum verbo: offer: coniun 31
gendum est. Verum hæc omnia, aliaque ineffabilia miracula
non solum eis non profuerunt: sed ex illis etiã occasionem acce-
perunt contra tantorum mirabilium perfectorem diriùs sæuien
Simile. di: tanta vtique eorum cæcitas, atque malitia erat. Quemadmo-
dum cum cuiusdam natura morbo prostrata, atque diuturna
consuetudine dissipatæ sæpenumero medicamina, quæ illi ap-
ponuntur, grauiorem illam reddunt, atque in venenum conuer-
tuntur, eique magis officiunt: sic etiam illis infœlicibus con-
tigit. Fratres dilectissimi diuinam Maiestatem suppliciter exo-
remus, ne vnquam in tam miserum statum nos deuenire pa-
tiatur, vt ex diuinis ipsius beneficijs deteriores nos efficiendi oc-
Esai. 64. casionẽ sumamus. Sãctus Propheta Esaias Deũ efficaciter preca
batur dicens: vtinã dirũperes cælũ, & descenderes, à facie tua mõ 32
tes fluerent, aquæ arderent igni. Hoc Sancti Prophetæ desideriũ
tunc adimpletũ est, quandò verbũ caro factum est: & tamen mõ-
tes integri, aquæq; frigidæ remanserunt: siquidẽ omnes illi sacer
dotes, ac pharisęi, neq; defluxerunt, neq; igni exarserunt. Itaque
diuinus Domini conspectus ipsorũ culpa maiorẽ eorũ condẽna-
tionẽ operatus est. Quod enim Sanctus Propheta prædixit, intel
ligitur, quòd ex Dñi parte talia opera facienda erãt, quæ grauisi
mos, atq; durisimos quosque peccatores conuertere possent, nisi
ipsi malitia sua eis impedimento essent. Et tamen tanta fuit eorũ
malitia, vt nullã in illis operationem fecerit. Eia fratres nunquid
hîc adest mons aliquis per superbiam, aut aqua per luxuriam?
ego vos Dei nomine adiuro, vt diligenter aduertatis nos hæc
miracula in testimonium vobis prædicare. Quò defluatis, & 33
igni ardeatis: sin minus omnia vobis in æternam condemna-
tionem esse conuertenda.

Præcipit etiam Dominus huic homini, vt offerat munus,
quod præcepit Moyses: quo illud ingratitudinis signum in-
templo offerens Deo pro accepto beneficio gratias ageret.
Hoc enim est vnum ex gratioribus, ac iucundioribus diuinæ
Canti. 4. Maiestati. Ideo sponsus sponsam laudans postquam genericè
dixerat: quàm pulchra es amica mea, quã pulchra es: volẽs par-
tes in quibus pulchritudo refulgebat, peculiariter recẽsere, priùs
oculorum eius pulchritudinem cõmendauit dicens: oculi tui co-
Simile. lumbarum. In quo eam gratitudinis admotauit. Columba cùm

34 singula grana roſtro deglutit, roſtrum, atque oculos in altum extollit accipit vnum, & oculos in altum eleuat, accipit alterum, & iterum oculos erigit, & denique ſic facit, cum ſingula grana deglutit. O beatam animam, quæ pro ſingulis beneficijs oculos in cœlum erigit! Deoque gratias agit quotidie, & ſemper Deus in nos beneficia pluit: ſic etiam ſemper nos Deo gratiarum actiones referre deberemus. Hoc enim efficit animam ſpecioſiſsimã in diuino conſpectu, eamque columbarum oculos habere facit. Et hoc præſertim Spiritus ſanctus in iuſtis commendat dicens: *Pſal. 117.* Vox exultationis & ſalutis in tabernaculis iuſtorum. Hoc eſt, nunquam ceſſant Deum laudare. Vix in domibus, atque in oribus iuſtorum aliud auditur: niſi laudetur Dominus. Et hoc vocat Spiritus Sanctus vocem exultationis, & ſalutis.

35 Exultationis (inquit) quia ex gratitudine tam ſingulare iuſtis gaudium oritur, quod illos exultare facit, quod eſt interiorem cordis lætitiam exterioribus ſignis demonſtrare. Et ſalutis (ait) quia gratiarum actio non ſolum animam in gratia perſeuerare facit, ſed etiam ad plura, atque ampliora beneficia comparanda diſponit. Tam excellens eſt gratitudo, vt non contentus fuerit Dauid pro acceptis beneficijs gratias agere, ſed pro ijs etiam, quæ ſe percepturum ſperabat, gratiarum referret actiones: & ſic dicebat. Laudans inuocabo Dominum, & ab inimicis meis ſaluus ero. *Pſal. 17.* Atque ex hoc cognoſcetis quantum malum ſit non ſolum pro acceptis beneficijs Deo gratias non agere: ſed ex illis anſam aſſumere ad ſupernum eorum largitorem offendendum. Si rex quotannis mil- *Simile.*

36 le aureos tibi dari iuberet, tu verò illos omnes in emendo veneno ad eum occidendum, armiſque ad ei bellum inferendum emendis conſumeres, nonne maximam iniquitatem te admiſiſſe, grauiſsimumq; ſupplicium meruiſſe iudicares? dicitur Deus *Exod. 11.* Ægyptios auro, rebuſque pretioſis ſpoliaſſe: illaſque Hebræis tradidiſſe, diuites ex eorum ſeruitute euaderent. Eodemq; auro, quod eis Dominus dedit fecerunt vitulum in Horeb. *Exod. 32.* Nunquid fratres mei tam execrabilem ingratitudinem non miramini? ab omnibus vtiq; vobis illam abominari, atq; condẽnari credo. Quare igitur ingratitudinem, in quam quotidie inciditis, non potius admiramini? Etenim pulchritudine, valetudine, ſcientia, honore, diuitijs deniq; vobis à Deo conceſsis ipſimet Deo bellum

infertis: & quãtũ est ex vobis eũ quotidie crucifigitis. O cœlũ, ô terra, ô maria, ô lapides, ô insensibiles creaturæ super tã execrabili iniquitate obstupescite, siquidẽ homines rationis participes in tãtã insensibilitatẽ deuenerũt, vt vix eã sentiãt. O quãta cũ exaggeratione Deus de hoc cõquerebatur admirabili quadã metapho ra regis, qui maxima in virginẽ quãdã beneficia cõtulit: quę post quã potẽs regina facta est, magna atq; execrabilia adulteria illi fecit. Et post quã beneficia plurima, quę in eã cõtulit, recẽsuerat, dicit: Perfecta eras in decore meo, quẽ posuerã super te, & habẽs fiduciã in pulchritudine tua fornicata es in nomine tuo. Exposuisti fornicationẽ tuã omni trãseũti, vt eius fieres: & tulisti vasa decoris tui de auro meo, & argẽto meo, quę dedi tibi & fecisti tibi imagines masculinas, & fornicata es in eis. Et tulisti filios tuos, & filias tuas quas generasti mihi, & immolasti eis ad deuorandũ. Nũquid parua est fornicatio tua? Immolasti filios meos, & dedisti illos cõsecrãs eis: & post oẽs abominatiões tuas, & fornicationes tuas nõ es recordata dierũ adolescẽtię tuę, quãdo eras nuda, & cõfusione plena. Væ vę tibi, ait Dñs Deus. O terribilia verba exaggerãtia quã tũ quãq; graue sit ingratitudinis malũ. Cõstituat vnusquisq; vestrũ fratres mei oculos in suã viuẽ dirationẽ, & cognoscetis vos ea dẽmet culpa esse submersos. Et enim etsi illas Ethnicorũ statuas nõ adorastis (quod hic Dñs fornicationũ nomine intelligit) alia tñ plurima Idola, honorẽ scilicet, voluptatẽ saturitatem atq; alia quãplurima vitia coluistis, eisq; cũ omnibus ijs, quę vobis à Dño data sunt, libẽtissimè seruijstis. Cũ oĩavos ad Deũ amãdũ, atq; laudãdũ inuitare deberẽt, ex omnibus peccãdi occasionẽ sumitis. Liberis ad vltiones vtimini, diuitias vero in voluptatibus, ac vanitatibus cõsumitis: nec vero meministis vos è terrę puluere, ad sublimẽ statũ, in quo persistis, fuisse à Dño sublimatos. Væ, vę vobis: ait Dñs Deus. Terribiles erũt pœnę vestræ, siquidem culpę sunt adeò horribiles. Et si Seneca Ethnicus erat, tñ loquẽs de gratitudine dixit: Nõ videmus quidẽ talibus hominib⁹ à lege pœnã aliquã constitui, q⁹ scilicet propter sceleris immanitatẽ relicta sit Deo discernẽda humana vtiq; iustitia de latronibus, homicidis, alijsq; delinquẽtibus suppliciũ sumit: nec verò ingratos homines punit (ait hic Ethnicus) quia tantam iniquitatem rigorotæ, atq; seueræ Dei iustitiæ remittit, vt videatis quid de ingratis hominibus Seneca sentiret. Quę cùm ita sint fratres charissimi, Deũ timete, deque

Ezech. 16 37

38

39

Sene. lib. 3 de benefic. c. 1. & 6.

4 oque præteritis ingratitudinibus pœnitentiam agite, & amodo gratiſsimi eſſe curate vt diuinæ maieſtati placentes, cœleſtique ipſius gratia exornati ipſius gloria fruituri ad cœleſtia regna tranſire mereatis, Amen.

DE HAC Dominica duas cõciones in feria quinta poſt cineres in quadrageſimali volumine ſuper poſteriorẽ huius Euangelij partem, in qua agitur de Centurione, reperies.

In Cõuerſione B. Pauli Apoſtoli CONCIO PRIMA.

Saulus adhuc ſpirans minarum & cædis in diſcipulos
1 *Domini, &c.* Actu. 9.

IN ſancta hodiernę epiſtolę lectione fratres chariſsimi admirabilis quædã aduocatio recenſetur, qua Deus Opt. Max. animã ſatis lõgè à via veritatis errãtẽ ad ſe potẽter allexit. Qui fuit vnus ex mirabilibus infinitę miſericordię ipſius effectibus. Dulciſsimũ vtiq;, atq; ſuauiſsimũ eſt de diuina miſericordia loqui. Quomodo Deus ab ęterno miſericordias, quas nũc in tẽpore percipimus, nobiſcũ facere decreuit. Meritò quidẽ hoc Iſaias ꝓpheta Iudaico populo exaggerabat dicẽs. Ad pũctũ in modico dereliqui te, & in miſerationib⁹ magnis cõgregabo te: in momẽto indignationis abſcõdi faciẽ meã parũper à te, & in miſericordia ſempiterna miſertus ſum tui, dixit Re- 2 dẽptor tuus Dñs. Iſrael (ait Dñs) ne cõtriſteris, nã et ſi ad modicũ tẽpus ira cõcitatũ me prębeo erga te, ne tñ ſuſpicioſũ meũ arbitreris amorẽ: ſiquidẽ mea in te miſericordia ſẽpiterna eſt. Maxima nobis ineſt in hac cõſideratione doctrina. Vtinã in ea Dñs diuinũ nobis ſpũm ſuũ largiatur. Æterna cognitione, volũtate, ac miſericordia De⁹ pater noſter ſcelera noſtra reſpexit, miſerijſq; noſtris remediũ adhibere, ac paupertatẽ noſtrã locupletare decreuit. Ab ęterno gloriæ ſuæ filios nos voluit adoptare: ab æterno cõſtituit, vt quũ nos naſceremur, ſacramenta cœleſti gratia ꝓfluentia, diuinaq; ſanctificatione repleta ꝓparata inuenirem⁹. Ecquis iſta cõſiderãs in admirabilẽ hui⁹ clementiſsimi patris nõ rapietur amorem? Etenim quadraginta, ſiue quinquaginta anni ſunt, ex quo *Iſai. 54.*

ego esse cœpi, quorum plurimos cognitionis expers fui, alios verò in Deo offendendo consumpsi: ipse autem ab æterno mecum misericordiam fecit. O quam suauis est quæstio inter ardentissimos amatores disceptare, vter alter vtrum prius amarit? Hoc nos docet diuinæ literæ dicentes nos prius à Deo fuisse dilectos, siquidem ipse nos ab æterno dilexit. Et ita dicit D. Paulus, quis prior dedit, & retribuetur ei? quoniam ex ipso est, & per ipsum, & in ipso sunt omnia, ipsi honor, & gloria in sæcula sæculorum Amẽ. 4

Roma. 11.

Vnum nobis valdè desiderabile esse oportet, videlicet vitam æternam. Cuius præcipuus finis esse debet, vt siquidem nos Deus vna æternitate ante quàm essemus, aut illum cognoscemus, charitate superauit: saltem postquam in fortunato illo æternæ beatitudinis statu collocabimur, in posterum amor noster æternitatis respectu illius amori compar existat. Ex hac æterna misericordia tam glorioſi prodeunt effectus, quales sunt peccatorum conuersiones. Et sic dixit Deus per Hieremiam Prophetam: in charitate perpetua dilexi te: ideo attraxi te miserans, scilicet te, vbi valdè pensandum est verbum illud: attraxi: quod quandam denotat violentiam. Tot namque sunt Dei vocationes, inspirationes, atque artificia, quæ ad peccatorem ad se conuertendum exquirit, vt quodammodo illũ cogere videatur: vel saltem rationi consentaneum sit, quod peccator eis adeò se se deuinctũ experiatur, vt nihil aliud se facere posse, nisi ad Deum conuerti, sibi videatur. Et quanquam in omnibus peccatorum conuersionibus Deus suam infinitam misericordiam apertè manifestat, multo tamẽ clariùs illam ostẽdit, quãdo eos actualiter peccãtes cõuertit. In ecclesiasticis historijs dicitur Iudæus quidã Christiani hominis domũ in Syria emisse, in qua Christianus oblitus crucifixi imaginẽ eliquerat, cũq; plurimi Iudæi domũ visuri cõuenirẽt, imaginẽ repererũt, inqua plurimas ac maximas immanitates exercuerũt: quodã aũt lãcea latus ei⁹ perforãte, adeo abũdãter sanguis pfluere cœpit, vt per terrã decurreret. Quitã nouũ miraculũ admiratioẽs, vniuersaq; ciuitas ad Iesu Christi fidẽ conuersi sunt, & baptizati deinceps fideles, ac boni Christiani extiterũt. O immẽsam Dei misericordiã! quid Dñe te glorioſum in cœlo regnantem hi crudelissimi in terra iterum crucifigunt, non solum autem eos non confundis, sed sacratissimum sanguinem tuum eis tribuisti, quo vulnera spirituum suorum 5 6

7 suorum curent, seque abluant, atque tuam diuinam gratiam cõsequantur? Ex hoc vtique infinita Dei misericordia, & bonitas perspici potest. O quàm crebro hoc ad literam fit. Etenim cum tu actualiter pecces, illic te Deus vocibus, ac conscientiæ morsibus ad se accersit, quò his clementissimis admonitionibus culpam tuam cognoscas, veramque illius facias pœnitentiam.

De hac materia satis apertè sacra historia, quæ in missæ epistola decantata est, loquitur. Et ita dicit Diuus Augustinus, Apostolus Paulus, quem certè inuenimus sine vllis meritis bonis, imo cum multis meritis malis Dei gratiam consecutum reddentis bona pro malis. Hoc idem sanctus Apostolus exaggeras dicens. Fidelis sermo, & omni acceptatione dignus, quia Christus Iesus venit in hunc mundum peccatores saluos facere: quorum primus 8 ego sum: sed ideo misericordiam consecutus sum, vt in me primo ostenderet Christus Iesus omnem patiẽtiam ad informationem eorum, qui crediturí sunt illi in vitam æternam. Omnem patientiam ideſt, perfectissimam patientiã. Singula hæc verba fratres charissimi valdé perpendite: singula enim sunt ardentissimæ prunæ ad corda nostra diuino amore inflammanda. Quia autem tantopere diuinam misericordiam, probitatemque ostendunt, postquam ea sanctus Apostolus protulit, singulari quadã gratiarum actione prorupit dicens: Regi autem sæculorum immortali, & inuisibili soli Deo honor, & gloria in sæcula sæculorum Amen. O quàm optimo iure dixit hic sanctus Apostolus. Omnia enim vestra sunt, siue Paulus, siue Apollo, siue Cefas, siue mundus, siue vita, siue mors. Et posset etiam addere dicẽs: mea peccata ve- 6 stra sunt. Hoc est ad vtilitatem vestram: siquidem cùm ego tam grauis peccator essem, tanta Dominus misericordia vsus est mecum, quò vos eius probitati fidatis, qui sine meis meritis misertus est mei, mihique remedium adhibuit.

D. Aug. lib. de libe. arbi. c. 6.

1. Timo. 1.

1. Cor. 3.

Ecce qualia erant eius merita siquidem de illo dicit hic Diuus Lucas. *Saulus adhuc spirans.* Pallia lapidantium Beatũ Stephanum seruarat cogitans se solũ parum esse profuturũ, si vero omniũ illorum vestimenta reseruaret, fieri posse, vt cuncti eum atrociùs lapidarent. Et adhuc spirans. Nõdũ illic perstitit, Ananias enim dixit Dño: *Audiui à multis de viro hoc quanta mala sanctis tuis fecerit in Hierusalem.* Et adhuc spirans. Seruos Iesu Christi morsibus cõficiẽdi maximè cupiebat: & hac rabie exagitatus accesit ad prin

cipẽ sacerdotũ, & petijt ab eo epistolas in Damascũ. Erat tãquam 10
folles, quibus fornax insufflatur, & accẽditur. Sic ille principes sa
cerdotũ in irã aduersus Christianos inflãmabat. In hoc verbo spi
rãs significatur quãto cũ feruore, & efficacia peccatores pasiones
Prouer. 1. suas exequũtur, peccatisq; suis deseruiũt. Ita dicitur. Pedes im-
Hiere. 8. piorũ ad malũ currũt. Et Hieremias. Omnes cõuersi sunt ad curs
sum suũ quasi equus impetu vadẽs ad prælium. Tã festinãter acce
lerãt mali peccata perpetrare, quasi præmiũ aliquod diligẽtiori-
bus esset præparatũ. Isaias Propheta dicit exercitũ assyriorũ, quã
Isai. 5. do Hierosolymã destruere conabatur, velocissimè fuisse cõflatũ,
neq; laboribus fatigatũ dicẽs: Ecce festinus velociter veniet, scili
cet exercitus Assyriorũ, & nõ est deficiẽs, neque laborãs in eo, nõ
dormitabit, neque dormiet, neque soluet cingulũ renũ eius, neq;
rumpetur corrigia calciamentorum eius, Sagittæ eius acutæ, & 11
omnes arcus eius extensi, arma omnia in promptu, vngulæ equo
rum eius, vt silex ideſt, nullius equi cuulsa est solea, neque vllus
eorum claudicauit. In his omnibus significat sanctus Propheta
quàm velociter mali ad malum operãdum cõueniũt, quãq; inde
fatigabiles sunt, & quàm prosperum eis redditur iter ad tyranni-
des, atque iniustitias suas exercendas. Cõtra verò quam lachry-
mabilis est visu tepiditas, ac negligentia, quia virtutis opera exer
cemus. ¶ Cùm igitur Saulus Damascum cum literis, ac man-
datis, p ficisceretur, vt sacratissimum saluatoris nostri Iesu Christi
nomẽ penitus ab orbe deleretur, cùmque tã crudelibus negotijs
intẽderet, ei Deus obuiã exit suã cum illo misericordiã facturus.
O benedictus, & glorificatus talis Deus! Hæc fratres mei attentis
animis considerate, atque cõfundimini, cum enim aliqua vobis 12
iniuria fuit illata, & vos quisquam Dei nomine veniam deprecatur,
respõdere cõsueritis: Adhuc recẽtissimo reseſt. Animaduer
tite quàm recẽs erat iniuria cœlorum Dño illata, qui cum in cru-
ce suo met cruore cõsperſus pẽderet, sanctissimumque eius corp⁹
crudelissimis vndique vulneribus esset cõfossum, quãtum est ex
se illis ignoscit, suumque æternum Patrẽ instanter exorat dicens:
Pater ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt. Sic prædixerat
Isaias. 53. Isaias Propheta de illo ad literam loquẽs. Et p transgressoribus,
rogauit. O Christe vitæ reparator, dulcissime animarum nostra-
rum amor quomodo Dñe in cruce loqueris, interrogatos autẽ à
præside cõtice scis? ficvtique. Nam quia in cruce de vita nostra agi

tur,

13 tur quanuis nō interroget ur loquitur: in domo aūt Pilati quia de
sua ipsius vita agitur, interrogatus ob mutescit: videlicet vt suū in
nos amorē ardētissimū demōstraret. ¶ Attēdite etiā quāto furore
insaniēs Saul⁹ bellū ei illaturus in Damascū pperabat, ipse aūt de
cœlo descendit, vt eū ad veniam, & misericordiam inuitaret, &
vos cum dicitis: Dimitte nobis debita nostra sicut & nos dimitti- *Matth. 6.*
mus debitoribus nostris nōne ipsamet die, qua Deum offenditis,
vobis ignoscī velletis? quomodo nō veremini ne De⁹ ex suo diui
no cōsistorio vobis respōdeat. Vide scelestissime quòd in ista ora
tione te cōdemnari, atque in infernum detrudi deprecaris. Nam
dicis: Dñe ne mihi ignoscas: ego enim offensoribus meis nō par-
co: ꝙ siquis mihi dicit, vt eis ignoscam respōdeo iniuriam adhuc
esse recentem. Præterea siquis vos aureis tegulis lapidaret, etsi il-
lis aliqua vobis vulnera infligeret, nōne illa ꝙuo animo patere-
14 mini, tegulasque illas colligeretis? sique ille, qui vos lapidauit, vos
veniā precaretur, facilè illi parceretis cōsiderātes vtilitatē, quāvo
bis lapidādo vos, attulit. Quātū autē vtilitatis, atque prouētus in-
iuriæ æquo animo toleratæ animæ afferant ignoratis? Hæc est
ratio, ob quam D. Paulus nos admonet, ne inimicos nostros ti-
meamus paruo enim labore nostro nos ditāt. Et ita dicit: In nul-
lo terreamini ab aduersarijs, quæ est illis causa perditionis vobis *Philipp. 3.*
aūt salutis. Verùm attēdite illū vlterius dicere: & hoc à Deo quia
vobis donatū est pro Christo nō solū vt in eū credatis, sed vt etiā
pro illo patiamini idem certamē habētes quale & videtis in me:
& nūc audistis de me. In quib⁹ verbis ostēdit B. Apostol⁹ Deū nos
pati sinere, patiētiā ꝙ, nobis in laborib⁹ prestare, vtrūꝙ; ipsius Dei
esse donū, hocꝙ; per merita Iesu Chri Saluatoris nostri cōcedere.
15 Quapropter instātissimè nos hoc oportet expoſcere, magnopere
ꝙ; gaudeam⁹ videtes nos per illā viā à Deo deduci perquā & san
ctissimi eius apostoli ducti sunt. Nā hac etiā exhortatione fulcie-
bat hic sanct⁹ Apostolus Philippēses dicēs donū esse Dei eos idē
certamē habere, quale in se ipso perspexerāt, deꝙ; illo audierāt:
& hęc verba: vidistis, & audistis significāt certamina, quæ sanct⁹
Paul⁹ Philippis in eorū cōspectu, atque alibi toleraverat. Ecce
quāto iure aduersarijs vestris debetis ignoscere, siquidē quot vo-
bis mala faciūt, tot gēmas in animā vestra relinquūt. Hoc optimè
intellexit Dauid cùm dicēte illi Semei, egredere, egredere vir san
guinū vir Belial, dixit, seruo suo volēti iniuriā illā vlcisci, vt patet *2. Reg. 16.*

Dimitte eum, vt maledicat iuxta præceptum Domini: si forte 16
respiciat Dominus afflictionem meam, & reddat mihi Dominus
bonum pro maledictione hac hodierna. Et sicut dixit, ita fuit, nã
pro illa patientia eum Dominus consolatus est, atque ab illa per
secutione liberauit. Aduertite vtrùm satis recens esset vulnus si-
quidem Semei actualiter lapidibus simul & iniurijs illũ infectã-
te sanctissima hæc verba, & patientia plena Dauid protulit. Pro-
fectò nondum Iesus Christus æternũ Patrẽ suũ pro persecutori-
bus exorauerat, neq; Euãgelicã legẽ cõmẽdauerat: nos aũt post tã
præstãtia exẽpla, totq; accepta beneficia, adeo duri atq; pterui
remanemus ac si nihil vnquam tale crederemus. Et subito circũ-
fulsit eũ lux de cælo, & cadẽs in terrã audiuit vocẽ dicẽtẽ sibi: Sau-
Plinius. le, Saule. Quid me persequeris? Plinius refert Aquilam etsi altis-
simè peruolet, nimiũq; à nido recedat nũquam tñ ab eo neque à- 17
pullis suis oculos remouere: quod siquis ad nidũ damnũ aliquod
eis illaturus ascẽdit, statim velocissimẽ ad eos protegẽdũ descẽde-
Deut.32. re. O diuine mũdi Saluator! tu es aquila regia: de te quippe dixit
Moses sicut aquila prouocans ad volãdũ pullos suos, & super eos
volitãs expãdit alas suas. Hęc igitur diuina Aquila etsi in admira
bili Ascẽsione sua ad cœlũ cõscẽdit: nõ ideo à nido suo, quę est san
cta ipsius ecclesia oculos semouit, neq; pullos suos penitus dereli
quit: sed semper in eos oculis intẽdit. Vidẽsq; à dextera Dei Pa-
tris Saulũ tanquã rugiẽtẽ leonẽ in eos impetũ facere conari, vt si
quos inueniret huius vię viros, ac mulieres, vinctos perduceret in
Hierusalẽ. Quãdo aũt se iã oĩa feciſſe putarat, cœlestis aquila ma
gno impetu è cœlo descendit, illumq; occupat ex equo in terram
prosternens, & dicens: Saule, Saule quid me persequeris? Nun- 18
quid horum Christianorum nullum arbitraris esse patronum?
Animaduerte illos meos filios esse, meque nunquam ab eis
oculos semouere. O benedictus talis protector, & fœlices
Eccle.34. qui alarum eius refugium quærunt. De illo enim dicitur. Ocu-
li Domini super timentes eum protector potentiæ, firmamentũ
virtutis, tegumentum ardoris, vmbraculũ meridiani. Nemo de
diuina pietate, ac protectione diffidat, quanuis se persecutioni-
bus afflictum videat.

Considera frater mi te à Deo aspici, & quando tibi potiùs
conuenire perspexerit, eum tanquam Aquilam esse descen-
surum, vt te sua admirabili potentia liberet, siquidem verè perse-

cutiones

19 cut'ones tuas, ſuas eſſe ducit. Aduerte quid dicat Saulo, querens: Cur me perſequeris? O Chriſte verè hominum amator, quãdiu in hoc orb' terrarum paſsibilis atque mortalis tot laboribus fatigatus vixiſti, non es conqueſtus: & ſic dicit de te Dauid: Sicut mutus non aperiens os ſuum: nec quando ſanctiſsima facies tua tanquam ſterquilinium conſputa fuit, nec quando ſacratiſsimæ maxillæ tuæ alapis cædebantur, nec quãdo columnæ deuinctus verberũ diluuio coopertus es, nec quando ſacroſanctum caput tuum ſpinea corona redimitum fuit, nec quando membris omnibus diſſolutus, cruci duriſsimæ ſuffixus es verbũ aliquod querelæ ore protuliſti. O cæleſtis lingua, quæ tot mutis vocem reddidiſti, quomodo in laborum, atque opprobriorum abyſſo non quereris: nunc autem, cum ad dexterã Dei Patris glorioſus cor-
20 pore, atque anima ſedes cõquereris, quia inimici tui te perſequũtur? Ad hoc reſpõdet Dominus, dicens: Scitote illos tunc corpus meum tetigiſſe, nunc autem animam meã. Anima etenim mea eſt Eccleſia mea, electíque mei: quando ego in cruce æterno Patri dixi: In manus tuas commendo ſpiritum meum, ſpiritus, quẽ ego tunc æterno Patri meo commendaui, eſt Eccleſia mea, ſpiritus meus, cor meum, & anima mea: hanc autem hic Saulus inſequitur: Magiſque ſentio hanc animam, ſpiritumque meum tangi, atque affligi, quàm meum propriũ corpus verberibus, varijſq; tormentis fuiſſe concuſſum. Hunc amorem, quo Deus ſuos complectitur, multò antea Zacharias Propheta prædixerat his verbis: Qui tetigerit vos, tãgit pupillam oculi mei. Nunquid tu Do- *Zacha. 2.*
mine, oculos, aures, aut manus habes? quomodo ergo dicis: Qui
21 tetigerit vos, tangit pupillam oculi mei? Hoc vtique dicit, vt ſingularem ſuum erga nos amorem ſignificet: nihil eſt enim tenerius, & in quo magis ictum ſentiamus, quam pupilla oculi. Ecquod eſt adeò marmoreum cor, quod tam ſuauibus verbis non mollefiat? Huius rei conſideratio nos ardentiſsimi amoris igne accendere ſufficeret, ſi ei profundiſsimè vacaremus.

Vnde inferri poteſt fratres chariſsimi, ſi Deus tam grauiter conqueritur, quia ſanctorum ſuorum corpora tanguntur, & cum hoc martyres efficiuntur: quanto magis de illis queretur, qui eorum animabus officiunt, eoſque peruertũt, quo ſicut diaboli efficiantur. O quam duriſsimum eſt, tam immaniter ſpiritum Domini compungere. Cum Iudæa grauiter peccaſſet, atque ad co-

lenda Idola se transtulisset, grauissimis supplicijs Samariam Do- 22
minus per Micheam Prophetam comminatur eo quod Samaria
Hierosolymã: Hierosolyma verò vniuersam Iudæã hæc peccata
Mich. 1. docuerit. Et ita dicit Michæas: Quod scelus Iacob? Nonne Sama
ria, & quæ excelsa Iudæ? nonne Hierusalẽ? & ponam Samariam
quasi aceruum lapidum in agro cum plãtatur vinea, & detraham
in vallem lapides eius, & fundamẽta eius reuelabo, & omnia scul
ptilia eius concidentur. Tam Idololatras, quàm Idola Dominus
hîc se destructurum esse comminatur: eo quòd non contenti fue-
rint mali esse, sed alios etiam peruerterint. Idemque vobis faciet
fratres: etenim substantias vestras, quę sunt Idola vestra simul &
vos destruet, eo quod mala proximis vestris exempla perhibe-
tis. Nec verò vestra tantum, sed illa etiam omnia quæ vestra cul
pa commissa sunt, peccata soluetis, reique eritis pro omnibus bo- 23
nis, quæ illi facerent, nisi à vobis fuissent peruersi. Vbi nos legi-
Gene. 4. mus: Vox sanguinis fratris tui Abel clamat ad me. In Hebræo
est: Vox sanguinum fratris tui, in plurali numero. In quo signifi
catur Cain non solum vnius sanguinis, id est, in vna vita Abelis,
sed etiam in plurimis sanguinibus, id est, in pluribus vitis libero-
rum, qui ex eo oriri poterant, nisi ab eo fuisset interemptus, reum
esse condemnatum. Hoc insitum est initio alicuius boni, aut ali-
cuius mali. Etenim qui boni fuit initium, particeps efficitur om-
nium bonorum, quæ inde procedunt: qui verò mali fuit inuen-
tor omnia dãna, quæ ex eo proficiscuntur, participat. Quomodo
ergo ij, qui verè cognoscitis vos proximos vestros peruertisse,
hæc audientes non contremiscitis? & forte fortuna nonnulli pro-
pter ea peccata, quę vestra causa commiserunt, perpetuis iam in- 24
ferni cruciatibus contorquentur. O Deus infinitæ Maiestatis!
Quid hîc facio Domine? vt quid in hac solitudine vociferor, vbi
homines tam terribilia hæc audientes, non ea plus quàm si duris-
simi lapides essent, sentiunt. Domine per infinitam clementiam
tuam te deprecor, vt eorum corda mollefacias, quò tantum malũ
verè cognoscant, & ex animo illius pœnitentiã faciant. Vos au-
tem eos, qui adhuc horum persecutorum Iesu Christi telis non
dum estis transfixi: deprecor, Deiq; nomine maximè commen-
do, vt quoad poteritis ab eorũ consortio recedatis: contemplami-
ni Dominum efficaciss ima quædam vobis verba dicentem quæ
per Zachariam Prophetam Hebræis inter quosdam Idololatras

commo-

25 commorantibus, ſic dixit exclamãs: O, ô, ô, fugite de terra aquilonis, dicit Dominus. O Sion fuge, quæ habitas apud filiam Babylonis. Quam ob rem ſiquidem vos etiã inter filias Babylonis commiſti, ab eis diligenter recedite: maximi namque veſtra intereſt, ne cum eis in perpetuum pereatis. *Zacha. 2.*

Iacens Saulus ſic in terra has querelas audiens, dixit: *Quis es Domine?* At ille, *Ego ſum* (inquit) *Ieſus Nazarenus, quem tu perſequeris. Durum eſt tibi contra ſtimulum calcitrare.* Equus aduerſus ſtimulum calcitrãs ſibi metipſi officit. Talis eſt qui aduerſus inſpirationes, & ſupplicia Dei facit. Et tremẽs, ac ſtupens dixit: Domine quid me vis facere? Ecce quid lux cæleſtis operatur: hic enim dicit ſacratus textus, illũ cæleſti luce circunſeptum in terram protinus corruiſſe, ſtatimq; diuinæ voluntati ſe ſubmiſiſſe dicẽtem: Dñe
26 quid me vis facere? Vnũ ex clarioribus argumẽtis, ex quibus cõijci poteſt gratiam animę adueniſſe, eſt illam proſtratã, humiliatamq; videri. Nam diuina gratia homini, cui aduenit, viuã quandam ſui ipſius, perſpicuamque vilitatis ſuæ cognitionem affert. Poſtquam autẽ ſe cognouerit, quomodo perſiſtere poterit, quin diuino Dei beneplacito ſubigatur? O ſi cæleſtis hæc lux nos illuminaret, illaque irradiati mentis oculos aperiremus, vt vilitatem noſtram perſpiceremus quam profundè ex elato æſtimationis noſtrę throno laberemur: humiliatique ſtatim obediremus, diuinamq; voluntatẽ adimplere cuperemus. Humilitas quippè obedientiam parit. Et ita dicit D. Paulus: Humiliauit ſemetipſum factus obediens vſque ad mortem. Animaduertendum eſt autẽ aliam eſſe intellectus, aliã verò voluntatis humilitatem, hoc eſt *Philip. 2.*
27 veritatis, & amoris. Humilitas intellectus eſt cùm ego cogito id, quod ſum: verbi gratia, cogito me eſſe peccatorem, ingratũ, atq; viliſsimum, qualis re vera ſum. Nec idcirco ego vlteriùs in humilitate progredior, vt me minoris æſtimem. Altera eſt humilitas voluntatis, & amoris: & quia amoris eſt triumphare, illi autem qui triumphant, ante ſe hoſtes ſuos cathenis deuinctos ducunt. Ideò quando volũtas huius humilitatis amore capta eſt, huiuſce virtutis amore animam, & corpus deuincit, atque proſternit, quò vtrunque negligat, & nihili pendat.

Atque ex hac humilitate, vt ſupra diximus, oritur obedientia: animus enim humilis, atque ſubmiſſus in nulla re indicio ſuo gubernari vult, ſed cum eximia promptitudine dicit: *Domine*

quid

quid me vis facere? Circa quod hoc maximè necessarium à vobis 28
animaduerti vellem, scilicet, Christianorum nonnullos per viam
factam, alios verò per viam rectam ambulare. Videbitis virum
religiosum orationibus, ieiunijs, atque vigilijs assuefactum, quæ
omnia plurimos annos facit: quapropter ab alijs sanctus existi-
matur, multi autem ad hoc illi deest, quod experiemini: si quid-
quam ei eius prælatus iusserit eorum, quæ facere non solet, sta-
tim enim grunniet, & queretur: nescit vtiq; per aliam viam, nisi
per factam, & diu consuetam ambulare. Attamẽ hæc non est via
recta: nam via recta, quæ ducit ad cælum, est obedientia, in qua
propria voluntas abnegatur. Iustus nullam viam voluntati suæ
conformem factam habet: quà enim ire illi iubetur illac rendit.
Nunquamque illi vna viuendi ratio, aut exercitatio, vel cœno-
bium adeò placet, quod si derelinqui ei iubeatur, id libentissimè 29
Gene. 12. non faciat: & quocunque præcipit obedientia, pergat. Septua-
ginta quinque annorum erat Abraham, cum egrederetur de A-
ran, quando ei Dominus dixit: Egredere de terra tua, & de cogna
tione tua, & de domo patris tui. (O Admirabilem viri sancti obe
dientiam:) etsi iam senex erat, noluit excusari, neque dicere: quid
Domine nunc senio confectus cùm sim, me domum meam re-
linquere, & extraneas regiones peragrari iubes? sed submisso
capite simpliciter obediuit, deque patris sui domo, & cognatio-
ne sua exiuit: & sic statim sacratus textus addit: Egressus est ita-
que Abraham sicut præceperat ei Dominus, & iuit cũ eo Loth:
nam boni viri semper de cognatis suis orphanis rationem, curam
que gerunt, ac si proprij eorum filij essent. Tamq; prompta fuit
eius obedientia, vt neque ipsum dominum voluerit percontari, 30
in quam regionem esset abiturus, sperans se à Domino esse du-
cendum, quo diuinum ipsius beneplacitum decreuisset. Hoc au-
Hebr. 11. tem valdè Beatus Paulus exaggerat, dicens: Fide qui vocatur
Abraham obediuit, & exijt nesciens quò iret. Primum bonum,
quod de Beato Paulo legitur, est hoc, videlicet, quid me vis face-
re? in quo diligenter curare debemus, vt eum imitemur. Conster
ne te frater in diuino conspectu, consideransque quomodo Chri
stus Iesus te redemit sanguine suo, atque postquam eum millies
offendisti, te ad veniam clementer inuitat, dic illi: Domine siqui
dem tot rationibus, atque nominibus tuus sum, tuque Dominus
Creator, Redemptor, Rex, atque liberator es meus. Hic me tibi

in

31 in mancipium offero, quò tu iuxta voluntatem tuam quicquid libet de me disponas: si vis vt viuam, aut moriar, vt valeam, aut infirmer, vt diter, aut indigeam, vt nobilis, aut ignobilis sim, ad quæcunque voles me tibi offero, tuisque sacratissimis manibus resigno, vt quod tuum est iure, voluntate etiam mea possideas. O beatam animam, quæ hoc ex toto corde perfecerit. Verum scitote fratres mei, Beatum Paulum Spiritus sancti dona recensentem, inter illa hoc etiam annumerare dicentem: Domino seruientes, quod perinde est, ac si dicat: Donum Dei est, quod simus Domino seruientes: scire Deo secundum ipsius voluntatem seruire, atque obedire, donum eius est: ideòque instanter nos ab eo illud oportet expoſcere. *Rom. 12.*

Et Dominus ad eum: surge, & ingredere ciuitatẽ, & dicetur tibi, quid
32 *te oporteat facere.* O Christe vere Magister, ac Doctor animarum, quare Domine illi voluntatẽ tuam ilicò non reuelas: sed eum ad illam ex alio addiscendam mittis? Ad hoc respondet Beatus Bernardus, dicens: Ne quis alius inde occasionem acciperet aliorum hominum consilium spernendi diuinas expetens reuelationes: & ne quis alium hominem, id quod dubitat, percontari; se seque illi humiliare erubeat. Hoc autem non ad idiotas solum, sed peritos etiam, doctosque homines expectat: quãdo enim in propria causa scrupulum habent, aut quicquam dubitant alios interroga re tenentur. Ne innitaris prudentiæ tuæ, ait Salomon. Et paulò inferiùs: Ne sis sapiens apud te ipsum. Et Ecclesiasticus dicit: Fili mi sine consilio nihil facias, & post factum non pœnitebis. Circa quod vobis consulo, vt semper optimum quemque virtuteq; 33 præditum consulere curetis, & sanctioris potiùs, quàm doctioris consilio ducamini, dũmodo ille sufficienti literarum peritia polleat. Maiorem fax, quàm parua lucerna lucem emittit: sæpe verò cum magnati epistola legẽda traditur, dicit puero suo: tolle hinc facem, & affer lucernam: quid? nunquid facis non est maior splendor quam lucerne? vtique. Verùm cùm fax magnum de se fumũ immittat, ipse fumus lucem impedit, eamque aliquantulum caliginosam reddit: lucerna verò cùm non fumigat, etsi parua est, clariorem tamen, & commodiorem lucem mittit. Sunt hic duo viri scientiarũ periti, quorum alter est doctior altero: sed in mortali peccato cõmoratur: alter verò licet non tã doctior, vir probus, Deiq; seruus est. Habes tu rem ad conscientiam tuam spectãtem *Prou. 3.* *Eccli. 32.* *Simile.*

circa

circa quam vtrum eorum conſulere conaris. Conſulo tibi, vt ſer- 34
uum Dei potiùs, quàm alium licet doctiorem, iniquum tamẽ, &
peccatorem conſulas. Ratio eſt, quia hic vir nimium peritus, li-
cet magnam habeat literarum lucem; tamen cum malæ vitæ, de-
prauatorumque morum caligine ſit obſcuratus, non tam rectè,
quàm alter, licet tam peritus non ſit, conſcientiæ tuæ neceſsitatẽ
cognoſcet: nam amicus Dei cum ipſius gratia, & fauore iuuetur,
clariorem habet mentem; nec illa effrænatarum paſsionum ca-
ligine, fumoque obſcuratam: ſicque melius, quid tibi conueniat,
dignoſcet.

Ad manus autem illum trahentes, introduxerunt Damaſcum, & erat ibi tribus diebus non videns. In quibus, ſiue in quorum fine ipſius ani
2. *Cor.* 12. ma in cælum rapta fuit; de quo raptu ipſe loquitur, dicens: Scio
hominem in Chriſto ante annos quatuordecim, ſiue in corpore, 35
ſiue extra corpus neſcio, Deus ſcit: raptum huiuſmodi vſque ad
tertium cælum: & ſcio huiuſmodi hominem, ſiue in corpore, ſiue
extra corpus. Quoniam raptus eſt in paradiſum, & audiuit arca-
na verba, quæ non licet homini loqui. Raptus eſt vtiq;, vt per illã
ſupernam ciuitatem, eiuſq; vicos deambularet, atq; vt vrbanita-
tem cæleſtium illorum ciuiũ experiretur, eamq; homines in hoc
orbe doceret. Raptus eſt ad illud diuinum tribunal, in quo quan
ta cum ſedulitate, animique contentione vniuerſi beatorum ſpi-
Hebr. 1. ritus ſalutem noſtram negotiantur, aſpexit. Vnde dixit: Omnes
ſunt adminiſtratorij ſpiritus miſsi propter eos, qui hæreditatem
capiunt ſalutis. Raptus eſt, vt in diuinos theſauros manus immit-
teret, quantaſque diuitias Dominus diligentibus ſe præparauer-
it, intueretur. Et pretioſiſsimam rem in mentis manibus habuit, 36
quæ fuit eſſentia diuina, quam intellectu cognouit, & voluntate
fruitus eſt, & quando minus arbitratus eſt, ab eius manibus exci-
dit, illamque amiſit. Raptus eſt ad cæleſte conuiuium, in quo
cito buccellam accepit, quæ illi adeò dulcis, atque ſuauis viſa eſt,
vt omnes huius ſeculi labores, atque amaritudines ſuauis eſſe du
xerit, quò iterum tanto illo conuiuio frueretur, quo ſe aliquando
tandem fruiturum minimè dubitabat. Raptus eſt in diuinam
cellam vinariam, vbi hauſtum cæleſtis illius vini percepit, ex
quo beati bibunt. Poſtea verò triginta quinque annos labia re-
linxit. [*Y por aquel trago, trago mil tragos de muerte.*] Vt per vniuer-
ſum orbem vinum illud quod libauerat, præconio declararet.

O infi-

37 O infinitam Dei liberalitatem! ſtatim quippè in initio conuerſionis huius peccatoris diuina Maieſtas tam ſupremum in eum beneficium conferre voluit, vt eum fortius in ipſius amore roboraret. Qui optimi vini cuppam venalem habet, dicitque præconi, vt eam præconio manifeſtet, præco omnibus vinum deguſtandum gratis tradit: qui verò illud gratis libauerunt, ſi poſtea illud bibere velint, nummis ſuis emere debent. Illi primi hauſtus gratis donantur, vt homines vinum cupiant, & quod bibituri ſunt, emant. Sic facit Deus hominibus ad amorem ſui denuo conuerſis: gratis namque illos ſpiritalibus guſtibus, ac ſuauitatibus afficit. Poſtea verò ipſi eas ſanctis exercitationibus, diuturnaque perſeuerantia emere debent. Dicit ſponſa loquens de ſponſo ſuo: En ipſe ſtat 38 poſt parietem noſtrum, reſpiciens per feneſtras, & proſpiciens per cancellos. Hic interpres noſter vertit ſimpliciter hoc quod in Hebræo eſt poſitum tranſlatè, & eleganter. Nam verbum Hebræum, quod illic eſt, dicitur propriè de roſis, & floribus: quando incipiunt erumpere, cum ſupremus tantum eorum vertex apparet, & ſic transfertur ſimilitudo ad ſponſum, qui profert caput ſuum per feneſtram. Flores enim cum incipiunt erumpere pulchriores, iucundiores, & nitidiores ſunt, quàm poſtquam omnia folia proferuntur, & ille roſæ, aut floris circuitus efficitur. Et ſic [*En eſtos aſſomos del eſpeſo, como aſſomos de roſas.*] Noui guſtus, atque delectationes ſignificantur, quas Spiritus ſanctus animabus denuò conuerſis communicat, vt eas ad ſui miniſterium ſuauiter alliciat, non ad 39 earum quidem merita, ſed ad infinitam ipſius pietatem, atque clementiam reſpiciens. Atque hinc intelligetis, quare plurimis accidit, quòd cum ad Deum accedere incipiunt, affectum, ſpiritalemque conſolationem ſentiunt, poſt paucos autem dies ſicci, tepidique reperiuntur, quod ſæpenumero propter diſpoſitionis eorum defectũ ſolet accidere. Vult enim Deus, vt præteritis illis prioribus guſtibus, atque ſuauitatibus gratiæ, quas ipſe largitur, aliqua cõgruitate quę poſtea eis dona datur⁹ eſt, homines mereãtur: quia verò ſe ſe non diſponũt, neq; hoc faciũt, ea denegare conſueſcit. Huic autẽ glorioſo Apoſtolo nõ ſic cõtigit, ſiquidẽ dicebat: Benedictus Deus, & pater Domini noſtri Ieſu Chriſti, pater miſericordiarum, & Deus totius conſolationis, qui

Simile.

Cant. 2.

2. *Cor. 1.*

qui conſolatur nos in omni tribulatione noſtra, vt poſsimus & 40
ipſi conſolari eos, qui in omni preſſura ſunt. Quoniã ſicut abundant paſsiones Chriſti in nobis, ita & per Chriſtũ abundat conſolatio noſtra. Etiam nos hic ipſe Dominus conſolabitur, ſi huic ſanctiſsimo virgo nos conformabimus, & poſtquam hîc diuina ipſius gratia fruiti fuerimus, nos ad cæleſtis beatitudinis ſuæ gaudia in æternum duratura perducet, Amen.

In eadem Conuerſione ſancti Pauli

CONCIO SECVNDA.

Saulus adhuc ſpirans minarum, & cædis in diſcipulos Domini, &c. Act. 9.

Exod. 33. CVM Moſes à Deo peteret, dicens: Reſpice populum tuum, gentem hanc, atq; rogaret, vt ipſe Deus tam ſe, quàm populum comitaretur; dixit Dñs ad Moyſen: Et verbum iſtud, quod locutus es, faciam; ſtatimq; rationem, ob quam eũ tam cito audiuit, & petita conceſsit, adiunxit, dicens: Inueniſti enim gratiam coram me. Vt autem Moyſes Deum benignum, atque affabilem perſpexit, amplius petijt, dicens: Oſtende mihi gloriam tuam. Statimque ei reſpõdit Dominus, dicens: Ego oſtendam omne bonũ tibi. Omniaq; hæc beneficia in eo nitebantur, quòd ſicut hic Dominus dicit, Moyſes coram ipſo gratiam inuenerat. Nec verò nimis mirandum eſt Moyſem diuinã gratiam reperiſſe, ſiquidem illam tanta animi contentione quæſiuit, ſicut in ijs omnibus appareat, quæ ſanctus hic vir in Domini ſeruitute perfecit. Hodie autẽ aliam rem prodigioſiorem, quæque plus affert admirationis, habemus, videlicet, hominem cum neque gratiam, neque gloriam quæreret, imò actualiter res illi contrarias faceret, vtramque tamen inueniſſe: qui eſt glorioſus Apoſtolus Paulus, de quo ſacra hæc hiſtoria, quam præ manibus habemus, loquitur. O rem admirabilem, quòd cum Ieſum Chriſtum perſecuturus properaret, ipſius gratiam, ac miſericordiam reperit. Vt ſanctus Propheta

Dauid

3 Dauid tyrannorum hominum immanitatem execraretur, dixit: Qui oderunt iustum, delinquent. Quid in hoc vis dicere sancte Propheta? An qui iustum odio habent, hoc odio non actualiter delinquunt? quomodo igitur tu dicis in futuro, delinquent? Vult dicere, in pœnam huius actualis culpæ, quam iustum odio prosequentes admittunt, illos à Domino esse relinquendos, diuinaque ipsius manu dimittendos, quò in alia horrenda peccata prolabantur: hodie verò hæc omnia vice versa perspicimus. Etenim cùm Saulus iustum iustorum Iesum Christum filium Dei odio haberet, actualiterque ad eum in seruis eius persequendum pergeret: non solum Deus eum in alia peccata corruere non est passus: sed etiam illũ sua diuina misericordia præuenit, ne id, quod in animo se facturum proposuerat, exequeretur; eumque ex per
4 secutore fidelissimum defensorem effecit. Tanta est vnius lethalis culpæ malitia, vt Deus eam dimittere gloriosissimũ sibi esse ducat. Præporens quidam Rex non de paruis rebus, sed de maximis gloriatur. Illudque est efficax argumentum, ex quo illius rei magnitudo conijci potest, quod Rex de illa gloriatur. Quãto igitur melius dicere possumus Deum infinitæ Maiestatis non nisi de maximis rebus esse gloriandum. Et siquidem per Isaiam Prophetã, quasi de hoc maximè se glorians, dicit: Ego sum, ego sum ipse, qui deleo iniquitates tuas propter me: sequitur ergo ex his maximum malum esse peccatum. *Psal.33.* *Isai.43.*

Vnde quando Deus se se Moysi manifestauit: Cœpit eum Moyses laudare, & inter alias eius commẽdationes vna fuit, qui aufers iniquitatem, & scelera, atque peccata. Hic est vnus ex ineffabili-
5 bus Dei titulis: cùmque tam graue malum sit vnum peccatum, & Deus peccatorem quærat, totque modos, atque artificia excogitet; quibus peccator ad tantum beneficium percipiendum disponatur. In hoc etiam infinita Dei probitas, & misericordia, maximaq; hominis miseria, atque vilitas clariùs demõstratur, quòd necesse est eum quodammodo quasi inuitum ad hoc tantum bonum percipiendum attrahi, quod bonum, vt Dauid significaret, plurima verba repetijt, dicens: Beati quorum remissę sunt iniquitates, & quorum tecta sunt peccata. Beatus vir, cui nõ imputauit Dominus peccatum. Quando sacra Scriptura quicquam exaggerare vult, illud bis repetit: Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram, id est, simillimum in superlatiuo gradu. *Exod.34.* *Gene.1.*

Psal.8. Et in Psalmis: Domine Dominus noster, id est, valdè Dominus noster. Hìc autem non contentus est Dauid hanc beatitudinem duplicare, sed illam ter repetijt, vt eos, qui peccatorum suorũ veniam consequuntur, beatissimos esse demonstraret. Et tamen adeò viles, miseri, atque insipientes sunt homines, vt ad eos inuitandos, vt hanc veniam accipiãt maximis, atque exquisitissimis queisque artibus Deus vtatur, quas Dauid diuinitus depingit, di- 6

Psal.17. cens: Intonuit de cælo Dominus, & altissimus dedit vocem suã, hoc est, magna animi contẽtione, maximisque vociferationibus Deus peccatores accersit, vt à sceleribus suis exeant. Explicansque quàm præpotens sit vox Dei dicit: Grando, & carbones ignis. An ne quis vnquam tale perspexit? dicit quippè sanctus Propheta Dei vocem grandinem, atque carbones esse succensos. Ad cuius intelligentiam animaduertendum est duplex esse genus hominum peccatorum, atque à Deo recedentium. Nonnulli etenim plerunque diuina præcepta custodiunt, neque crebro peccare consuescunt: veruntamen propter imbecillitatem aliquando delinquunt. Alij autem sunt dissoluti, atque corrupti creberrimisq; sceleribus assuefacti. Prioribus mittit Deus vocem suam tanquam carbones ignis, hoc est, illos ad præteritam necessitudinem amore inuitat inspirationes ardentissima charitate inflammatas eis mittit, ad eorũ corda sic loquens: Considera quanta pro te feci, animaduerte me cælestem tibi beatitudinem præparasse, hisque interioribus verbis eos mollefacit, atque ad sui obedientiam redigit. Proteruis autem, & malè moratis vocẽ grandinis immittit: nam morbis, atque laboribus illos lapidans, ad sui amorẽ eos curat allicere. Intelligensq; Dñs adhuc non esse futurum, vt hæc sufficerent, alia remedia adhibuit: & ita dicit vlterius sanctus Propheta: Misit sagittas suas, & dissipauit eos. Hæc sunt diuina verba terribilibus cõminationibus plena, quę tanquã penetrãtes sagittę peccatores à sceleribus suis dissipãt, atq; diuertũt. Quia verò non hoc quidem profuit plurimis, vt ad Deum conuerterentur: idcircò fulgura multiplicauit, & conturbauit eos. 7 8

Hæc sunt splẽdidissima miracula, quę diuinus Saluator mũdi in hoc orbe operatus est. Et apparuerunt fontes aquarũ, quia tot, tantisq; artificijs plurimi peccatores cõuersi sunt, & facti sunt lachrymarũ fontes, & reuelata sunt fundamẽta orbis terrarũ. O glorioſe Paule, quã firmũ, ac stabile fundamentũ Ecclesiæ fuisti. O

Beate

9 Beate Petre, ô beati Apostoli quàm meritò vos totius orbis fundamenta vocam⁹. Sic vos nominat Spiritus sanctus Christianos consolans, quia sunt superæ dificati supra fundamentũ Apostolorũ, & Prophetarum ipso summo angulari lapide Christo Iesu: qui quidem omniũ fundamentũ est. Hæc autẽ fundamenta terra cooperta erant, terrenis affectibus, atq; passionibus plena erant: sed admirabilibus artificijs, vocibus, & cõminationibus, promissionibus, atq; miraculis superni Saluatoris nostri Iesu Christi reuelata sunt fundamenta orbis terrarũ, relictisq; terrestribus passionibus, ac spirituales penitus effecti; hanc sanctissimã Ecclesiã instruxerũt. O vtinã verba, quæ vobis hodie dicturus sum, acutissimæ essent sagittæ, quæ corda vestra transfigerent, consiliaq; & admonitiões essent tonitrua & fulgura, quæ viscera vestra cõ-
10 turbarent: atq; hinc lachrymarũ fontes effecti proficiscemini: ita, vt meritò dicere possemus: Et apparuerũt fontes aquarũ, quibus lachrymis peccatorũ vestrorũ maculas lauaretis. Vniuersa Oceani aqua vnũ veniale peccatũ abluere, neq; vnã purgatorij prunã sufficit extinguere. Vna autẽ affectuosa, & qualificata lachryma ex occulis diffluẽs, totũ cor abluit, gehẽnalesq; flãmas extinguit. Non solũ verò in his Dei artificijs eius infinita charitas, ac misericordia splẽdet, sed infinita etiã ipsius sapiẽtia, atq; potẽtia illucescit. Ex nouo panno splendidã vestẽ effici, nõ est mirũ: *simile.* vestẽ autem attritã, atq; discissam ita resarciri, vt noua, & melior etiã, quàm noua videatur, hoc ingẽtis, atq; mirabilis est artis. Deũ innocentẽ puerũ, qui post baptismatis gratiã vix peccatũ mortale cognouit, ad cælorũ regna perducere: parũ affert admirationis:
11 quòd autem hominẽ moribus dissolutum, plurimisq; sceleribus abscissum Deus ita resarciat, atque iustificet, vt alijs qui nunquã sic peccauere, splẽdidior maneat, & glorioſior in hoc infinita Dei potẽtia, & sapiẽtia clariùs innotescit. Et ita D. Paulus de hac materia loquens, postquam dixerat: Tam Iudæos, quàm Gẽtes in- *Rom. 11.* credulitate peccauisse; subdidit, dicens: Conclusit enim Deus omnia in incredulitate, vt omniũ misereatur: statimq; tam supernæ pietatis opus admirãs, exclamauit, & dixit: O altitudo diuitiarũ sapiẽtię & sciẽtię Dei, quã incõprehensibilia sunt iudicia eius, & inuestigabiles viæ eius. Hic, verbum conclusit, significat, quod quemadmodum ex præmissis conclusio elicitur, sic conclusit Deus, id est, conuicit, atq; coarguit, eos omnes in incredulitate

commorari, vt omniũ misereretur. Nõ eos Deus in incredulitate 12
cõstituit, imò ab omnibus fidẽ postulabat, verum per occultũ, &
valdè iustum iudicium illos in suo libero arbitrio relinquens eos
in infidelitatem permisit incidere: & illinc ad glorioſum hũc ef-
fectum faciendum occasionem sumpsit, qualis fuit omnium mi-
sereri: in eis simul infinitam sapientiam suam ostendens.

His omnibus artificijs vsus est Deus ad B. Paulum conuertẽ-
dum, suamq́; in eo misericordiã, atq; sapientiam ostendendam:
sua quippè diuina prædicatione illum accersiuit, suorũ cæleſtiũ
verborũ sagittas ei immittẽs, quæ ex D. Stephani ore percepit,
& incredibile est illum aliorum etiã Apostolorum concionibus
affuisse, qui Hierosolymæ prędicarũt, plurimaq́ue ex miraculis,
quæ ipsimet Hierosolymæ operati sunt, oculis perspexisse: nã de
his omnibus intelliguntur ad literã verba illa, quæ Dñs dixit ei: 13
Durum est tibi contra stimulum calcitrare. Cum autem nihil horum
profuerit, ipse Dominus descendit, vt eum sua admirabili poten
tia conuerteret: & sic dicit sacratus textus. ¶ Saulus adhuc spirãs
minarum, & cædis in discipulos Domini. Diligenter pensate
verbum hoc, adhuc spirans: in quo agon, & animi contentio, qua
malus appetituum suorum satisfactionem exquirit, ostenditur.
Isa. 5. Hoc etiam Isaias Propheta significauit, dicens: Væ qui consur-
gitis manè ad ebrietatem sectandam, & potandum vsque ad ve-
sperã, vt vino æstuetis. Si homines tam cito, diligenterq́ue ad
Dei ministerium consurgerent, & in eo vsque ad vesperam per-
seuerarent, quàm diluculo ad se humanis, terrestribusq́ue vo-
luptatibus inebriandos, atque in hoc totum vitæ suæ tempus
consumendum consurgunt (etenim hoc significat: surgere ma- 14
nè vsque ad vesperam, ex quo ratione vtuntur, vsque ad se-
nectutem, atque etiam vsque ad mortem in his rebus occupa-
ri.) Sancti quidem essent: verum ad res virtutis, ac bona ope-
ra facienda, vix est qui robur habeat: quod siqui aliquando
incipiunt, statim deficiunt, quodcunq́ue minimum offendicu-
lum eos retro cedere facit: solum modo ad mala facienda sunt vi-
res, ac perseuerãtia. Ideòq́; paulò inferius idẽ Propheta subdidit,
dicẽs: Væ qui potentes estis ad bibẽdum vinum, & viri fortes ad
miscendam ebrietatem. Vbi vini nomine hæc temporalia, hono
res, scilicet, diuitiæ, voluptates, vltiones denique intelliguntur,
propter quæ homines spiritaliter labefactantur.

Vt

15 Vt autem rabiem, indefessamque animi contentionem, qua hic homo has immanitates exercebat, intelligatis animaduertite, quod de illo dicitur: Saulus autem deuastabat Ecclesiam per domos intrans, & trahens viros, ac mulieres tradebat in custodiam. *Actu. 8.* Nec verò contentus est malis, quæ fecerat Hierosolymis: *Sed adhuc spirans, &c. Accessit ad Principem sacerdotum, & petijt ab eo epistolas in Damascum.* O Deus, quanta hæc hominis erat immanitas, ac rabies leonina. O quàm meritò dicit Isaias Propheta: Cor impij *Isa. 57.* quasi mare feruens, quod quiescere non potest. O quam tumidæ procellæ fluctuant in miseri peccatoris corde, quot iræ, quot inuidiæ, quot denique ambitionis fluctus illum vndique concutiũt: quantam autem, quàmque admirabilem tranquillitatem homo ad Deum conuersus in corde persentit. Tanta vtique est, vt ipse
16 homo se ipsum admiretur, secumque loquens, atque admirans idem iure optimo dicere possit, quod dixit Dauid cum mari loquens: Quid est tibi mare, quod fugisti? O cor meum, quod tan- *Psal. 113.* quam mare fluctuabas, irarumque inuidiarũ, cupiditatum, aliorum denique turpium desideriorum fluctibus æstuabas, quo modo nunc pacatum, tranquillumque existis? ô tumentes æquorei cordis procellæ quò recessistis? Hoc Dei mirabili facto, quod in humano corde operatur, obstupefactus Dauid exclamat, dicens: Venite, & videte opera Dei, terribilis in cõsilijs super filios *Psal. 45.* hominum, qui conuertit mare in aridam, in flumine pertransibunt pede: ibi lætabimur in ipso. Quomodo non lætabuntur in Deo, qui tam mirabile perspiciunt opus infinita ipsius misericordia, admirabilique potentia factum? cùm tempestuosum mare
17 in homine in firmissimam terram conuersum videãt? fluuiumq; præ passionibus, effrænatisque cupiditatibus, atque impatientia extra alueum exeuntem postea tam mitem, atque pacificum cernant, vt ab omnibus se conculcari patiatur? O glorioſe Paule, quis te vidit adeò spirantem, atque in Damascum iter facientem, tanquam mare furiarum tempestatibus tumescentem, & post triduum in angulo amarissimè lachrymantem, atque à Deo misericordiam implorantem perspexit: quis tale cernens spectaculum diuinam Maiestatem non glorificabit? Notandum est etiam super hunc locum sanctum Apostolum hanc festinationem, atque furorem, blasphemiam postea nuncupasse. Agonem autem, & inuidiam, qua Pharisæi Dominum Iesum, & sanctam ipsius Ec-

cleſiam perſecuti ſunt, ignorãtiam & æmulationem appellaſſe. 18
Ex quo vna ex iuſtorũ excellentijs demõſtratur, videlicet, quòd
aliorum peccata minuunt, & quomodo poſſunt, excuſant; ſua ve
Rom.10. rò grauiſsima eſſe ducunt. Vnde ipſe Apoſtolus dixit, loquẽs de
Phariſæis, & Principibus ſacerdotum: Offenderunt enim in lapi
dem offenſionis: poſteaque addidit: Teſtimonium enim perhi-
beo illis, quòd æmulationem quidem Dei habent, non ſecũdum
ſcientiam: ignorantes enim iuſtitiam Dei, & ſuam quærentes ſta
tuere iuſtitiæ Dei non ſunt ſubiecti. Ecce quomodo contradictio
1.Tim. 1. nem ab Hebræis Domino factam ignorantiã zelum vocat. Cùm
verò de ſe ipſo loqueretur, dixit: Qui primus blaſphemus fui, &
perſecutor, & contumelioſus. Cum vnum, idemq́, ſuum, & Pha-
riſæorum peccatum extiterit, ſuũ aggrauans blaſphemiam, alio
rum autem peccatum, æmulationẽ illud aliquo modo excuſans 19
appellauit. O quam vice verſa nos facimus. Etenim cũ quis pec-
catum, quod ipſemet admiſit, in alio perſpicit, in ſe vix id pecca
tum, in alijs autem ſcelus maximum eſſe ducit. Hoc vtíque ex
proprio amore proficiſcitur. Grauiſsimum homicidium, atque
adulterium cõmiſerat Dauid, grauiſsimum (inquam) quia Rex
erat, cuius ex munere referebat illa delicta punire: in quibus etiã
furtum mente admiſſum interuenit, ſiquidem filium alieno pa-
trii imponere conatus eſt, vnde ſubſequebatur, quod eius, qui pa-
ter ſuus non erat, bona hæreditaret, homicidiumque non fortui-
tum quidem, ſed ex conſulto factum, ducíque ſuo Ioab reuela-
tum. Præterea non ſolum obijt Vrias in periculoſo illo confli-
ctu; ſed, vt homicidium celaretur, alij plurimi eidem periculo
expoſiti ſunt, cum hac ſola intentione, vt innocens moreretur, 20
quò Regis luxuriæ locus cederetur. Etenim vix vnquam magnũ
aliquod peccatum ſolum committitur, ſed ſicut catena ex plurimis annulis confecta alia plurima peccata ſecum affert, ſicut hîc contigit. Quod cùm ita eſſet quando Nathan Propheta acceſsit
1.Reg. 12 ad Dauid, illumque caſum diuitis, qui pauperi nullam aliam habenti ouem ſuſtulerat, propoſuit: iratus indignatione Dauid aduerſus hominem illum nimis, dixit ad Nathan: Viuit Dominus, quoniã filius mortis eſt vir, qui fecit hoc. Conſiderate quot verbis hîc ſancta Scriptura exaggerat indignationem, quam Rex hic concepit aduerſus hominem, qui furtum illud admiſerat: ſiquidem dicit: Iratus indignatione nimis, quæ omnia maximam

quandam

21 quandam indignationem significant: nec verò ſua grauiſsima peccata animaduertebat.

Et cùm iter faceret, contigit, vt appropinquaret Damaſco: & ſubito circumfulſit eum lux de cælo. O infinitam Dei clementiam! qui tunc temporis cùm terræ iuſſurus eſſe videretur, vt operiretur, eumque viuum deglutiret, illum tam admirabili apparitione præuenit. Verè enim illic ei ſupernus mundi Saluator apparuit, ſicut poſtea Ananias declarauit, dicens: *Dominus Ieſus miſit me, qui apparuit tibi in via, qua veniebas.* Hac tam ineffabili miſericordia, qua Dominus cum Diuo Paulo vſus eſt, Iſraelitarum poſtea conuerſionem ipſe probauit, dicens: Nunquid Deus repulit populum ſuum? Abſit; nam & ego Iſraelita ſum ex ſemine Abraham de tribu Beniamin, non repulit Deus plebem ſuam, quam præſciuit. Dicit vtique Iudæos non reprobari, quia nulli denegat Deus auxilia neceſſaria, quibus conuertatur, & quia non eſt facta lex de negando auxilio ſpeciali, & efficaci Iudæis, quia indies conuertuntur ad fidem, ergo non ſunt reprobati, quod ſanctus Apoſtolus inde confirmat: nam & ego (inquit) Iſraelita ſum, quaſi diceret: Si quis à Deo reprobandus erat, ego eſſem: ego verò cùm tam vrgens ſanctæ Eccleſiæ ſuæ perſecutor exiſterem tanta mecum vſus eſt miſericordia, vt, non quidem reprobus, ſed electus ſim, Poſſet vtiq; alios Iudæos conuerſos in exemplum adducere, nõ autem niſi ſe ipſum affert, vt cum ſe omnium peſsimum eſſe ducat, rẽ amplius exaggeret. O admirabilem viri ſancti cognitionẽ atq; humilitatẽ. Hæc verba D. Pauli maximam conferunt quibuſdam Beati Hieronymi verbis autoritatẽ, quæ dicit in Epiſtola de ijs, quæ in ſcriptura Deo attribuuntur. Super illa verba, quę Deus dixit Moyſi: Ego (inquit) indurabo cor eius, ſcilicet, Pharaonis, & multiplicabo ſigna, & oſtenta mea in terra Ægypti, & non audiet vos, ſcilicet, quòd etſi alij Doctores dicunt Deum aliquando conſueſcere peccatoribus ob maxima ipſorum peccata non neceſſaria quidem ad eorum conuerſionem, ſed alias diuerſas, atque extraordinarias rationes, & media denegare, quibus Deꝰ animas ad ſe cõuertere ſolet: & hoc eſt homines è manu ſua dimittere propter eorũ rebellionẽ, atq; duritiẽ. Hic autẽ glorioſus Doctor dicit Deũ nõ ſolũ nunquam peccatorũ corda indurare, illa ad duritiem commouentem (etenim hoc aſſertum

Rom. 11.

D. Hiero. tomo. 2. & tom. 7. c. 7. in Eccleſ. Exod. 4.

esset hæreticum) verum ne vllo vnquam tempore Deum pecca- 24
tores obdurare, non illos vocando, sed cum hac sententia quo-
modo compatiuntur tot sacræ paginæ loci, in quibus Deus
se duritie peccatores puniturum esse comminatur? Respon-
det Diuus Hieronymus, dicens: Scitote nunquam id, quod
Deus facit, nec id, quod non facit, animam obdurare. Quan-
do autem Deus secundum magnam misericordiam suam ani-
mam sæpenumero vocat, animaque ei non respondere con-
suescit, verecundiam amittit, consuetudinemque acquirit, ita,
vt nihili iam æstimet se tanta quotidie inurbanitate vti, vt
Deum absque responsione dimittat, atque ita ex assiduis vo-
cationibus peccatoris malitia occasionem assumit, se se obdu-
randi. Hoc declarari potest illis verbis, quę dixit Dominus Moy
si: Indurabo cor eius: quomodo dicis Domine, te Pharaonis ani- 25
mum indurare velle, cùm tot coram illo signa fieri iubeas, tamq;
præstãtia vt ex se durissimum quemq; peccatorẽ sufficiant mol-
lefacere, atque etiam saxa ipsa possint conterere? Hoc est (ait D.
Hieronymus) quia signis illis durior effectus est Pharao: in dies
quippè magis ac magis verecundiam amittebat, illaq; mirabilia
opera, quæ omnia diuinæ Dei erant vocationes in dies contem-
nebat. Verũ quomodocunq; res sit, væ illi, cuius scelera eo disso
lutionis perueniunt, vt clementissimis Dei vocationibus verecũ
diam sic penitus amittat, vt eas audire sit prorsus indignus.

Prostrato in terra B. Paulo, dicẽtiq;: *Domine quid me vis facere?*
præcepit Dñs in ciuitatem ingredi, vt ibi quid sibi faciendũ esset
erudiretur. In quo nos docuit nos non oportere omnia à Dei ore
discere velle: verùm si rectè facere velimus, alios homines humi 26
litatis causa in magistros nos habere debere, singulareq; Dei be-
neficium iudicare nos oportere, cùm eos repererimus magistros,
qui nos cælestia doceant, quod ex contrario manifestè patet. Nã
vnum ex præcipuis supplicijs, quibus Deus sacerdotem Eli pro-
1. Reg. 2. pter ipsius peccatum comminatus est, fuit ei dicere: Et non erit
senex in domo tua omnibus diebus. Quid Dñe? nũ quid istud est
suppliciũ, & pœna? Imò tranquillitas, & requies mihi ista vide-
tur, propter molestias, quas secum senes afferre consuescunt: sin
minus, interrogate nurus adolescentulas, quàm molesti eis sunt
domi soceri senes. O inhumanitatẽ maximã. Etenim mittit vo-
bis Dominus hospitale, vt domi vestræ quò opera misericordiæ

exercere

27 exercere posſitis, nec verò vos tam opportuna occasione vt timini.
Ergo Deus meus quod nãgenus hoc eſt ſupplicij? Maximum vtique: ſenes quippè non ad laborandum quidem, ſed ad saluberrima consilia alijs præſtanda propter experientiam, qua pollent, maximè pro sunt. Hoc autem de sacerdote Heli propter grauiſſimum eius peccatum ſupplicium ſumit. Non erit (inquiens) ſenex in domo tua. Non erit, qui tibi ſanctum conſilium præbeat, nec qui te mali, quod feceris, reprehendat, nec quæ ad animæ tuæ ſalutem ſpectant, erudiat. Vt igitur hoc maximum eſt Dei ſupplicium, ſic è contra ſapientes, ſanctoſque magiſtros reperire, donum eſt excelſi.

Mittenſque Dominus diſcipulum ſuum, qui erat Damaſci, nomine Ananiam, qui ad Diuum Paulum baptizandum ſe cõ
28 fert, cùm ille ſe excuſaret dicens illum eſſe tyrannum Eccleſiæque acerrimum perſecutorem, dixit ad eum Dominus: *Vade quoniam vas electionis eſt mihi iſte.* Vnum ex ijs, quæ difficilius in terra hominibus perſuadentur, hoc eſt, Deum ex lapſis plurimos liberare, bonoſque efficere. Etenim cum primum virum, ſiue fœminam in peccatum aliquod prolapſos perſpicimus, ſtatim eos ſicut Angelos, nunquam iterum ſurrecturos cecidiſſe iudicamus: ac ſi Deus illos ſuſcitare, atque in inſtanti in alios commutare, hoc eſt de malis bonos nequiret efficere. Hoc voluit Deus Hieremiam Prophetam docere cùm ei diceret: ſurge, & deſcende in *Hiere. 18.*
domum figuli, & ibi audies verba mea. In domum figuli deſcendi, ait ſanctus Propheta, & eccè ipſe faciebat opus ſuper rotã, & diſſipatũ eſt vas, q̃ ipſe faciebat è luto manibus ſuis cõuerſuſq̃; fe
29 cit illud vas alterũ, ſicut placuerat in oculis eius, vt faceret. Quarè Dñe planè huic Prophetæ quid velis nõ indicas? quare illũ in domũ figuli inducis, vt videat quomodò vas ex artificis manib⁹ excidit, & ex illo cõfracto aliud ſicut voluit, fecit? Videlicet vt in illo luto, atq̃; in illius artificis manibus quid ego facere poſsim, perſpiciat, intelligatq̃; me ex hominibus, qui ex manibus meis excidunt, nouos viros efficere ſolere. Et ita dixit ei Dominus: Nunquid ſicut figulus iſte non potero vobis facere domus Iſrael? Ecce ſicut lutum in manu figuli, ſic vos domus Iſrael in manu mea. Sicut diuina Dei manus poteſt efficere nè homo iniquorum hominum viam ſequatur, ſic potens eſt eum in hac via ambulantem ab ea reuocare. Et ſic vbi nos legimus ſicut forti manu eru-

Isai.8. diuit me, nè irem in viam populi huius: septuaginta interpretes transtulerunt. Forti manu recesserunt ab itinere populi huius. Vnde colligitur, eandem manum, quæ hominem à culpa præseruat, illum post lapsum ab ea subleuare. Quodque vna translatio in singulari numero dicit alia in plurali numero habet. Vt significetur Deus tam potens esse ad multos, quàm ad vnum è lethali reatu liberandum. Etiam verba illa, fecit illud vas alterum, sicut placuerat in oculis eius vt faceret: sunt pensatu dignissima. In quibus significatur, si Deus hominem conuertit, eumque ex iræ vase in misericordiæ vas reddit, hoc non propter hominis merita fieri, sed quia sic diuinæ maiestati complacuit. 30

Ex hoc verbo, quod Dominus hic dixit: *Vas electionis mihi est iste*, occasionem sumpsit. B. Chrysostomus in quibusdã homilijs, quas fecit de laudibus Pauli, dicendi hoc vas gemmis, pretiosisq; margaritis, ideſt, omnibus aliorum sanctorum virtutibus fuisse exornatũ, omnium (inquam) sanctorũ, qui ex Adamo, ad ipsum vsq; miro virtutum splẽdore floruerunt: fuit hic vir tãquã Mappa mũdi, in quo vniuersæ mundi virtutes recopilatæ sunt. Vt portet nomen meum, addidit Dominus, coram gentibus, & regibus. 31

Iudic.14. De leone, quem Samson in via necauit, dicitur in eius ore postea mellis fauum fuisse repertum. Pergentem Diuũ Paulum tãquam sæuientem leonem per viam Damasci occidit diuinus Samson Iesus Christus filius Dei, illum (inquam) mundo, & peccato occidit. In cuius ore postea dulcissimus ille fauus repertus fuit, qui est sacratissimum nomen Iesus. Quod nunquam ab eius ore excidit: & quemadmodum vas quãdo tegmen ab eo subtrahitur, hoc est, 32

Simile. [*quando le quitan la sobrecopa*] quæ interius latent manifestat, sic quando huius glorioſi Apostoli caput amputatum est, sicuti vasis tegmine sublato, quod intus habebat, foris ostendit, dicẽs ter. Iesus, Iesus, Iesus.

Postquam ingressus est Ananias domũ, vbi vir sanctus erat, imponens ei manus dixit: *Saule frater, Dominus Iesus misit me. &c. Vt videas, & implearis spiritu sancto.* Attendite quanta cum mansuetudine, ac suauitate illi Dei seruus loquitur, etsi eum accerrimum iustorum persecutorem fuisse cognorat. Quandò accipiter

Simile. aucupem fugit, plurimis ad eum vocibus acclamat, illiq; cibum, qui dicitur [*señuelo*] manu tenens sæpe demonstrat, vt eum ad se reducat:

33 reducat: & postquam redit, non eum dilaniat, nec ad parietem collidit: quin potius eum permulcet, suauissimisque carnibus cibat, vt cùm iterum discesserit, indulgentijs allectus facile reuertatur. Sic Deus plurimis peccatorem inspirationibus, atque artificijs accersit, qui postquam ad se redit, varijs indulgentijs, spiritualibusque suauitatibus eum permulcet atque ab eius oculis lachrymas abstergit, quò illum in sui amorem ardentius inflammet. Vnde non solum indulsit Dominus Diuo Paulo mittens ad eum sanctum illum Ananiam, qui ei tanta cum mansuetudine, ac dulcedine loqueretur, sed, vt communiter habetur, in hoc triduo, aut in eius fine diuinam illi reuelationem demonstrauit, quando raptus fuit vsque ad paradisum Dei, quapropter eum postea efficaciùs secutus est. Canis venatorius dupliciter ad *Simile.*
34 insectandam prædam allici solet, primo modo venationem suis met oculis perspiciendo, posteriori modo, illam odoratu percipiendo: at efficaciùs, certiusq; quando eam videt, quam quando eius odorem naribus percipit, attrahitur. Quando eam solo odoratu insectatur, huc atq; illuc inscius diuagatur, & sæpenumero illam amittit: quàdò autem illam oculis intuetur, absq; ambitibus decurrit quousq; eam apprehendit. Præda, quam omnes nos sequi oportet, quousque illam apprehendamus, est Christus IESVS dulcissimus animarum nostrarum amor, quòd autem hoc non facimus, ipse conqueritur dicens: Perijt fuga à me, & non est qui requirat animam meam. Hoc *Psal. 141.*
est, non fugio, sed expecto, nec vero est qui me velit exquirere. Huius diuinæ prædæ odoratus est eximium,
35 quod sacratissimæ vitæ suæ reliquit exemplum: cœlestis ipsius doctrina: sanctissimum Euangelium: diuinæ denique eius promissiones: hæc omnia sunt odor quidam respectu eorum quæ in cœlesti beatitudine sunt: & hoc est, quod nunc Christianos commouet. Diuo autem Paulo prædam ipsam ostendit, vidit, & fruitus est illa, ideoque maiori impetu, & velocitate diuini Saluatoris nostri vestigia secutus est, maiori (inquam) impetu, & instantius quàm nos, qui passim detinemur, & in hac sectatione deficimus. Nam quanuis odor Iesu Christi filij Dei efficacissimus sit, nos tamen ob culpam nostram satis parùm eo commouemur.

monemur. O glorioſe Apoſtole per hæc ſingularia beneficia, 3 6
quæ ex diuina manu percepiſti: te quæſumus, nobis perpetuus
adſis interceſſor, quò mirabilis potentia, quæ te à tot malis euul-
ſit, atque ad tot bona ſuſtulit, mirabiliter etiam in nobis opere-
tur: vt per veram pœnitentiam relictis ſceleribus diuinaque
exornati gratia te te imitemur, quouſque tecum cœleſti bea-
titudine fruituri ad paradiſi regna peruenire mereamur. Ad quæ
nos perducat Ieſus Mariæ filius Amen.

DOMINICA. IIII. poſt Epiphaniam

CONCIO PRIMA.

Aſcendente Ieſu in nauiculam ſecuti ſunt eum diſcipuli eius, &c. Matth.8.

Matth.5. HIC IPSE glorioſus Euangeliſta dixerat: Videns Ieſus turbas aſcendit in mon-
tem, & cùm ſediſſet, acceſſerunt ad eum diſcipuli eius. Ex quo apparet, ſolos di- 2
ſcipulos in montis aſcenſione illum fuiſſe ſecutos. Nunc etiam in maris ingreſſu dicit ſolos diſcipulos ipſum fuiſſe comitatos. Et enim illi eum per aſperas, & per planas vias, per mare, atque per terram ſequebantur. Nonnulli ſunt, qui Dominum non ſequuntur niſi per planam, firmamque terram: non niſi in eis, quæ ſibi placent, eum imitantur. Hoc autem ex proprio amore proficiſcitur. Vnum ex maioribus malis, quæ nobis ex peccato proceſſerunt, eſt nos noſtri metipſorum nimio amore captari. Vbi primum primus homo peccauit, ſtatim exquiſiuit frondes, quibus ſe operiret, nuditatique ſuæ

reme-

remedium adhiberet. Et cum audiſſet vocem Domini deam- *Geneſ. 3.*
3 bulantis in paradiſo, abſcondit ſe à facie Domini Dei in medio ligni paradiſi. Vocantique eum Domino dixit. Vocem tuam audiui in paradiſo, & timui, eò quòd nudus eſſem, & abſcondi me. Non dixit, quia te offendi, ſed, eo quòd nudus eſſem. Quid Adam? nunquid ſatius non eſſet te prius in aliam peiorem, turpioremque nuditatem, quæ erat gratiæ amiſsio in quam per culpam incurriſti, oculos conieciſſe, teque maximè doluiſſe, eò quòd tam bonum Deum offenderis? In iſtam ſolummodo corporalem nuditatem oculos conijcis? O terribilem cæcitatem! Culpa eſt offenſio Dei, & contra Deum: pœna verò eſt offenſio propria, & contra ipſummet hominem: priuſque homo quod eſt contra ſe, quàm
4 quod eſt contra Deum reſpicit. Hominem quippè priùs quæ ſua ſunt, quàm quæ Dei, quærere, peccati eſt effectus: ſeipſum polum, & finem, centrumque in quem omnia dirigantur, efficere, eſt proprius amor, & proprium intereſſe. Ideò dixit Ariſtoteles: Amicabilia, quæ ſunt ad alterum ex *Ariſt. 9.* amicabilibus, quæ ſunt ad ſe. Atque hinc prouenit, quòd *Ethic. c. 1.* vnum plus, quàm alterum diligam videlicet, quia me amo: quia ille mihi placet, plus, quàm alter. In omnibus, quæ diligit, & efficit homo, prius ad ſeipſum reſpicit, vnde plus ſibi vtilitatis adueniet. Etſi Iſaac ſanctus erat, cùm duos haberet liberos, alterum Iacob iuſtum, alterum Eſau peccato- *Geneſ. 25.*
rem, dicit tamen ſacra ſcriptura Iſaac amabat Eſau, eo quòd de venationibus illius veſceretur. Hoc non eſt diligere Eſau,
5 ſed ſeipſum amare, amabat enim eum, quia de auibus, & feris, quas venabatur, illum cibabat.

Vſque etiam & Deum diligit homo propter ſeipſum. Et ſic dicebat Dauid inclinaui cor meum ad faciendas iuſtifica- *Pſal. 118.*
tiones tuas propter retributionem, quaſi diceret: O Domine tanta eſt cordis mei ruſticitas, atque durities, vt niſi me metipſum mihi ante oculos meos proponam, ad nihil prorſus boni faciendum valeam commoueri. Idcirco mecum egomet fœdus pepigi dicens mihi: ſaltem vtilitate commotus Deo ſerui. Et ita dicebat Diuus Auguſtinus: Vix quæritur Ie- *Auguſt.*
ſus propter Ieſum. Quid ampliùs vultis niſi quod dicunt diuinæ literæ quòd Sanctus Iacob vouit votum dicens: ſi fuerit

Dominus

Genes.28. Dominus mecum,& custodierit me in via,per quam ego ambulo,& dederit mihi panem ad vescendum,& vestimentum ad induendum,reuersusque fuero prosperè ad domum patris mei,erit mihi Dñs in Deũ. Et ex hoc proprio amore dimanat,quòd homo nõvult Deo seruire,nisi in ijs,quę sibi grata,suauiaq; sunt,& in ijs, in quibus parùm aut nihil difficultatis inest. Singulari quodã stylo hoc Spiritus sanctus exaggerat dicẽs: Dicit piger:leo est fortis *Prou.22.* in medio platearũ occidendus sum. Quasi dicat:facillima quæq; sibi nocitura existimat:etenim si vnã horã in oratiõe perseuerat, hoc sibi capitis dolorem allaturum existimat. Vnumque ieiunium vnus leo illi esse videtur, qui eum interficiat. Denique quodcunque pœnale virtutis opus, quod est via planissima, atq; tutissima, per quam facillimè præterire posset, leonem sæuissimum esse putat, à quo interficiendus sit. Contra verò quæcunque in Sathanæ ministerio facit, facillima esse ducit: etsi ex se laboriosissima sunt omnia eius opera. Sicut sacra pagina plurimis in locis perpendit: maximèque Isaias Dei nomine quan*Isaias.14.* dam malorum hominum congregationem comminatur dicens: Ponã eã in possessionẽ hericij. Hericij sicci sunt opera mala,quæ peccatores faciunt,vt ex illis aliquam humanam voluptatem eliciant:sicuti pueri hericiorum spinis compunguntur, sanguineque digitos perfundunt,vt ex illis castaneas auferant,& ita prius quàm eas comedant, illisque fruantur,nimium laboris patiuntur O quot labores patiũtur auari!vt nummos suos accumulẽt. Quot labores perferunt superbi, vt ab eis, à quibus affecti sunt iniurijs, vlciscantur: quot laboribus anguntur ambitiosi, vt dignitates consequantur: quot angustijs, atque molestijs affliguntur libidinosi, vt turpibus appetitibus satisfaciant. O quàm acutis, atque crudelibus spinis hi omnes cõpũgũtur, prius quàm castaneis perfruantur. Ideo Spiritus sanctus malorum opera, & negotia hericios aptissimè vocat. Et quanquam hæc adeo compungunt, atque contorquent, obstupenda est visu diligentia, qua illa peccatores amplectuntur. Hoc etiam exag*Psal.37.* gerauit Dauid dicens: Iniquitates meæ sicut onus graue grauatæ sunt super me. Peccatores autem hæc non onera esse ducunt: quia diabolus eos illa comportare adinuat. Tempus autem aduenit, quando totum onus eorum humeris imponet, quod fiet in inferno. Et tunc dicent quod dicũt damnati in inferno,

6

7

8

9 no, Ambulauimus vias difficiles, lassati sumus in via iniquitatis: quousque in inferno se se demersos perspexerunt, illas difficiles vias esse non cognouerunt, neq; maximã defatigationem, ac laborem afferre intellexerunt. Lignum innatans in flumine quantumcunque graue sit, facilè huc atque illuc potest dimoueri, aqua enim maximè adiuat: at verò cùm ad littus accedit, tunc eius grauitas persentitur. In hoc sæculi mari, etsi peccatum ex se grauissimum est, voluptatis tamen, passionis, & affectionis aqua illud adiuuant comportare: ne eius grauitas tantopere sentiatur. *Sapient. 5.* *Simil.*

Postquam autem anima peccatum lethale baiulans ad mortis littus accesserit, cùm illic voluptatum, passionum, affectionumque aqua finienda sit, tunc eius grauitatem sentiet. O cæci nunc,
10 nunc, quandiu tempus habetis, oculos aperite, istisque tam grauibus oneribus vos exonerate, summaque animi contentione Iesum Christum terra mariq; sequimini: ne creatori vestro idem faciatis, quod falsi, atq; dolosi amici faciũt alijs hominibus, quos Spiritus sanctus obiurgat dicens: est amicus secundum tempus non permanebit tempore tribulationis. Quod si cum hominibus hac perfidia vti reprehensibile est, quantò reprehensibilius erit, illa erga Deum vti? In hanc infidelitatem inciderũt Hebræi, qui cum hostes suos mari demersos perspexerunt, Deum collaudarunt, dicentes: Cantemus Domino glorioſè enim magnificatus est. Cùm autem ipsis post paucos dies deesset alimonia, dicit sacratus contextus, & murmurauit omnis cõgregatio filiorum Israel contra Moysen, & Aaron in solicitudine, dixeruntq; filij Is-
11 rael ad eos: Vtinam mortui essemus per manũ Domini in terra Ægypti, quãdo sedebamus super ollas carniũ, & comedebamus, panẽ in saturitate, cur induxistis nos in desertum istud, vt occideretis omnẽ multitudinẽ fame? Vniuersa vtiq; hæc murmuratio erat cõtra Deum, qui eos de terra Ægypti educi iussit. Vt horum hominũ iniquitatẽ perspiciatis: Deũ enim tantũmodo in prosperitate colebant. O quot sunt hodie horum Hebræorum imitatores, qui Deum tantummodo in plana terra sequuntur eumq; malunt amittere, quàm vel minimũ quodq; voluptatum suarum pũctum prætermittere. Etiam hi Genesareis illis comparari optimè possunt, qui cùm Dominus facultatem Dæmonibus concederet, vt in porcos introirent, eosque in mari demergerent dicit *Ecclesi. 6.* *Exod. 15.* *Exod. 16.*

Diuus

Matth. 8. Diuus Matthæus. Tota ciuitas exijt obuiam Iesu, & viso eo ro- 12
gabant eum, vt transiret à finibus eorum. O infœlices homines, qui cum porcorum suorum incommodo Domini societatem nolebant. Infœliciores autem sunt Christiani, qui cum fidei lumine sint illustrati, Deum malunt amittere, quàm corpora, turpissimosque sensus suos mortificare. O fratres charissimi per ineffabilem Dei charitatem vos deprecor, ne tantam perfidiam amittatis. Animaduertite diuinum spiritum hominem fidelem alterius amicum laudare dicentem: Omni tempore diligit qui amicus est & frater in angustijs comprobatur. Multò igitur maiori laude dignior erit, qui fidelitatem hanc erga Dominum obseruauerit: nec verò solum dignus, atque probatus verus Iesu Christi frater, sed etiam æternis præmijs coronabitur. Maxima vtique est hominum stultitia arbitrantium se tam su- 13
2. Reg. vltimo. blimi, atque excelsum cœlorum regnum sine meritis suis esse consecuturos. Dicitur Dauid solenne Deo sacrificium offerre voluisse, ad quod offerendum aream ab Areuna Iebuseo petijt: qui respondit ei dicens: Accipiat, & offerat Dominus meus rex, sicut placet ei habes boues in holocaustum, & plaustrum, & iuga boum in vsum lignorum. Omnia dedit Areuna regi: cui respondit rex: nequaquam vt vis: sed emam pretio à te, & non offeram Domino Deo meo holocausta gratuita: emit igitur Dauid aream, & boues. Attendite sancti regis deuotionem, piumque affectum, nolebat enim Deo quod sibi nihili staret, offerre. O si eum in hoc imitari vellemus pretiosaque & chara Deo sacrificia offerremus, quæ plurimis lachrymis, defatigatione, ac laboribus emeremus: siquidem in fallibilis veritas est quam 14
1. Cor. 3. dicit Beatus Paulus quod vnusquisque propriam mercedem accipiet secundum suum laborem. Ideò ipse Apostolus singulare
Philipp. 1. Dei donum esse dicit propter ipsum labores perpeti dicens: Vobis donatum est pro Christo non solum, vt in eum credatis: sed vt etiam pro illo patiamini. Igitur fratres mei æternum Patrem suppliciter exorate, vt per merita vnigeniti filij sui vobis robur concedat, quo plurimos labores in gloriosæ ipsius vitæ sectatione patiamini, sicuti sacri eius discipuli eum terra marique sequentes libentissimè pertulerunt.

Ingrediẽte igitur bono Iesu cũ sanctis discipulis suis in mare,

Ecce

15 *ecce motus magnus factus est in mari, ita vt nauicula operiretur fluctibus.*
Hoc autem non casu accidit, sed diuina prouidentia constitutum
fuit: de qua dicitur: qui educit ventos de thesauris suis (id est, de-
potentia sua) qui conturbat profundum maris. Hoc vtique fecit *Psalm. 134.*
Dominus vt Sanctos Apostolos humiliaret, atq; vt suã modicã
fidem agnoscerent, nec de se quicquã præsumerẽt. Etenim vana
præsumptio est quædam animi pestis. De qua dicitur ô præsum *Eccles. 37.*
ptio nequissima vnde creata es, cooperire aridam malitia, & dolo
sitate illius? hìc explicat Spiritus Sanctus quàm extẽsum existat
hoc malum, quamque vniuersale sit, & quantum officiat. Vni-
uersam terram dicit Spiritus Sanctus nequissima quadam præ-
sumptione esse coopertam. Pensate quomodò præsumptio-
nem nequissimam in superlatiuo gradu esse dicit, tanquam com
16 plurium malorum venesicum sontem. Ideo Spiritus Sanctus *Eccles. 6.*
vnumquenque nostrùm admonet dicens: ne extollaris in cogi-
tatione tua velut taurus, ne forte elidatur virtus tua per stultitiã
& folia tua comedat, & fructus tuos perdat, & relinquaris velut
lignum aridum in eremo. O quàm pernicioſa est præsumptio,
siquidem tot damna homini affert: illum enim foliorum, fru-
ctus, acdeniq; virtutis relinquit immunem. Etenim in his tri-
bus interior gratia, bonum exemplum bonaque opera exteriora
significantur. Quę omnia dicit ab hoc vitio deperdi: est enim tan
quam immanis bellua, quæ omnia radicitus carpit. Sæpenume-
ro cum in communia vitia non incidamus, arbitramur, nos si-
cuti debemus, existere: aduenìente autem tẽtatione, siue occasio-
ne hæc nostra falsa opinio detegitur. Quemadmodum aliquan- *Simile.*
17 do sub cinere tam absconditus latet ignis, vt nihil illic tale inesse
videatur, cum autem paulisper acceditur, & ignis insufflatus deli
tescens ignis apparet. Ideò permisit Dominus Beatum Petrum
à pontificis ancilla sæpius molestari, atque ab alijs ministris
iniquitatis fraudulenter interrogari dicentibus: Nunquid & tu *Ioan. 18.*
ex discipulis eius es? vt de illa vana præsumptione decideret, im-
becillitatemque suam agnosceret: arbitrabatur enim in alijs im-
becillitatem, in se vero esse non posse, sicut manifestauit cùm di-
xit, etsi omnes scandalizati fuerint, sed non ego. Sic etiam He- *Marc. 14.*
bræos tentauit, quando præcepit Moysi, vt virga rupem per-
cuteret, & ex illa aquam eliceret sicut per prophetam Dauid
affirmauit dicens: probaui te apud aquam contradictionis. *Psalm. 80.*

Nam quia populus ille tot Dei perspexerat in Ægypto, atque 18
in eius profectione mirabilia sese iam firmissimum in fide iudicabat. Vt igitur filij Israel suam modicam stabilitatem agnoscerent, atque humiliarentur, eos aquæ defectu tentauit, statimque illam ostenderunt, siquidem illic de diuina prouidentia, atque potentia deffiderunt. Ob eandem causam hanc procellam suis sanctis discipulis accidere voluit. Quod siquis dicat: Beatus Iacobus dicit: nemo cùm tentatur, dicat, quoniam à Deo tentatur. Deus enim intentator malorum est? Ad hoc respondeo, Deum non sicut Sathanam tentare, vt hominem destruat, atq; prosternat: & hoc est quod dicit Beatus Iacobus. Solet autem Deus tentare, vt homines ad maximam puritatem, ex celsamque sanctitatem attollat. Et ita intelligitur illud Genesis. Tentauit Deus Abraham & ita dixit Sanctus Tobias quia acceptus eras Deo, necesse fuit, vt tentatio probaret te. Vt autem horũ discipulorum grauior esset tentatio, tempestatis tẽpore ipse dormiebat super quo mysterium hoc notare debetis: hunc somnum quem Christus Saluator noster dormiuit procellæ tempore, etsi admaiorem discipulorum tentationem fuit, ad eruditionem etiam nostram fuisse, vt quid in futurorum temporum discursu cum seruis suis esset facturus, nos erudiret: etenim sæpenumero illos mari laborumq; e procellis obsidet, seque alto sopore dormire simulat, ne illi ipsum vocando dormitent. Quemadmodum mater se habet cum filio suo charissimo sic se Deus cum seruis suis gerit. Scit parens filium suum esurire, & edere velle, ipsa verò se dormientem fingit, quò infans quod vult, ab ea postulet. Accedit igitur infans, cumque illam dormientem putet, eam curat excitare, manus, ac velamen eius apprehendit: ipsa nihilominus se dormire simulat, cor autem eius interiori gaudio exultat, quia modos, quos puer ad eam excitandam exquirit, aduertit. Ille clamat: ipsa vero tacet, cum tamen ei ardentiùs cupiat subuenire, quàm infans famem sibi exoptet extingui: sed illũ sic afflictum perspicere gaudet. Videns autem puer illam à se excitari non posse, sese angere, ac lamentari incipit considerans nullum alium sibi superesse remedium. Quem cùm mater sic aduertat afflictum, nec ampliùs dissimulare possit, exurgit, illumque clementer amplectitur, suauissimisque verbis affatur dicens: tace fili mi, tace, accipe amor

Iacobi. 1.

Gene. 22.

Tob. 12.

19

Simile.

20

mi

mi quod vis, tace ne plores. O Deus meus, & infinita misericordiæ pater, tu dormis, vt ego te excitem, te in necessitatibus meis dormientem simulas, quia gaudes me ad te excitandum artificia atque modos exquirentem perspicere. O benedictus talis Deus te Domine cælestium spirituum Hierarchiæ glorificent, quia hos vilissimos terræ vermiculos tam ardenti amore complecteris, nostramque spiritalem salutem, atque vtilitatem tam instanter exoptas,

Fratres mei nonnunquam vos morbis, aut liberorum multitudine, quam alere non potestis, siue grauissimis tentationibus, siue tyrannorum persecutionibus afflictos experiemini. Deus autem vobis conticescit, seseque dormientem simulat, sperans vt vos eum excitetis. Delectatur quippe Deus diligentias vestras perspiciens cùm vos nunc ieiunantes, nunc orantes, nunc plorantes, nunc alios rogantes, vt pro vobis deprecetur, nunc ciliciis vos opertos, nunc denique corpora vestra verberibus affligentes cernit: ipse autem tacet, ac dormire se fingit: cum tamen vobis remedium adhibere magis exoptet, quam vosmetipsi cupiatis: & adhuc magis dormit, vt deploretis, ac suspiretis cum Dauide dicentes. Exurge quare obdormis Domine? Exurge, & ne repellas in finem, quare faciem tuam auertis: obliuisceris inopiæ nostræ, & tribulationis nostræ? Exurge Domine adiuua nos, & redime nos propter nomen tuum. Tunc illa infinitæ misericordiæ viscera dirumpuntur, tam diuturnum silentium infringitur, suis vos diuinis brachijs suscipit, vestra denique afflicta corda consolatur. Accipite (inquiens) filioli mei quod à me petitis, ego volo, vt ab istis laboribus exeatis. Quod si quæ petitis vobis incommodum allatura cognoscit, alijs spiritalibus consolationibus vobis laborem, quem patimini ad æternam salutem necessarium esse significat. Hoc ingenuè fatetur Dauid dicens: cùm inuocarem exaudiuit me Deus iustitiæ meæ in tribulatione dilatasti mihi. Hoc est cordis amplitudinem mihi dedisti, quæ est interior consolatio, quæ tribulationem patienti, atque hilari animo valeam tolerare. Dilatasti mihi, scilicet præcordia, & spiritum meum. Etenim quemadmodum cor tristitia, atque mœrore perstringitur, sic lætitia ipsum cor, & spiritus amplissimè dilatatur. Et iuxta hunc locum alios similes oportet

Psalm. 43.

Psalm. 4.

Psalm.17. intelligi, vt ille: eduxit me in latitudinem &, ambulabam in lati- 24
Psalm.118. tudine: & ibidem. Viam mandatorum tuorum cucurri, cùm dilatasti cor meum. Itaque fratres mei Deus in laboribus nostris
Hiere.14. dormit, vt nos vigilemus. Quod cum intelligeret Hieremias Propheta Deumque tanquam dormientem in laboribus Israel perspiceret, Deum efficacissima quadam oratione rogauit omnes rationes, quas ad eum excitandum reperire quiuit, adducens, & dicens, si iniquitates nostræ responderint nobis Domine, tu fac propter nomem tuum, quoniam multæ sunt auersiones nostræ: quasi diceret: etsi scelera nostra in tuo diuino conspectu nos accusant, tu Domine nihil aliud, nisi infinitam misericordiam, & probitatem tuam consideres. Et addit vlterius dicens: Tibi peccauimus expectatio Israel, Saluator noster in tempo- 25
re tribulationis & paulo inferius tu, autẽ (inquit) in nobis es Domine, & nomen sanctum tuum inuocatum est super nos, ne derelinquas nos. O quàm dulcia verba, quamque efficaces rationes hîc propheta sanctus adducit, vt Deum leniat. Et inferiùs dicit: cognouimus Domine impietates nostras, iniquitates patrum nostrorum, quia peccauimus tibi. Deinde Dei honorem, autoritatemque adducit: postea verò pactum, quod cum eis fecit, obijcit, dicens: ne des nos in opprobrium propter nomen tuum, neque facias nobis contumeliam folij gloriæ tuæ. Recordare ne irritum facias fœdus tuum nobiscum. O efficacissima verba vnumquodque horum, quæso, perperdite, atque hic feruentissimas orationes facere discite: hæ namque diuinam iram maxime placant.

Et accesserunt discipuli eius, & suscitauerunt eum dicentes: Domine sal- 26
ua nos perimus. Et dicit eis, quid timidi estis modicæ fidei? O Christe mitissime agne quare illos Dñe tanta cum acrimonia reprehendis? qui ad te necessitatis tẽpore cõfugiunt, ideo eos modicæ fidei vo-
Roma.5. cas? numquid Diuus Paulus non dicit: ad Deũ habemus accessum
Psalm.4 per fidem? & tu etiam non quereris Domine per prophetam de hominibus, qui in necessitatibus suis aliũde subsidiũ quærunt, dicens: filij hominum vsq; quo graui corde, vt quid diligitis vanita-
Hieron 9. tem, & quæritis mendaciũ? vbi Beatus Hieronymus ex Hebræo transfert hoc modo: filij viri vsque quò inclyti mei ignominiose diligitis vanitatem quærentes mendacium? est enim vox Dei, quæ homini nobilitatem suam proponit, deque ipsius abiectione

ne

27 ne conqueritur. Filij viri, ideſt, ex rationali creatura nobiliſsima progeniti. Et Fœlix ſic transfert: filij viri vſquequo gloria mea opprobrio, ſupple, erit, vt fiet à vobis? acſi dicat: quandiu gloriam meã vertitis in opprobrium, & ignominiã caducarum perituraruṁque rerum (in quibus nulla quies, nec vera conſolatio vobis manet, ſiquidem omnia vanitas) amorem amori meo iniuſte præferentes? Acſi dicat: ſi Deus non præſto eſſet confugientibus ad ſe in tribulatione, non ita mirum eſſet, quod filij viri diligerent vanitatẽ. In Hebræo cõtextu eſt dictio, Iſch, quæ ſignificat virum nobilẽ, & illuſtrem, & quaſi cæleſtẽ. Et nõ nulli dicũt Dñm hominibus Abrahã, aut Iacob obieciſſe in his verbis. Hæc omnia ſignificant, cùm talẽ tantumq; Deum habeamus, qui nos in tribulatione recreat, ſi ad eũ confugiamus: maxi- 28 mam eſſe abominationem, nos ad creaturas recurrere, creatore relicto, maximè cũ talis parentis liberi ſimus. Et ſubdidit dicẽs: ſcitote quoniam mirificauit Dominus ſanctũ ſuum: vbi Fœlix, & Beatus Hieronymus verterunt: ſcitote quoniam mirabilem reddidit, aut ſegregauit Dominus ſanctum ſuum, ideſt, Chriſtum acſi dicat Spiritus Sanctus: nolite vana quærere: ſed conſiderate vos talẽ apud ęternũ patrẽ interceſſorẽ, patronũq; habere, propter quẽ ipſe vniuerſis neceſsitatibus veſtris remediũ ſit adhibiturus. Illud autẽ, quod ſtatim Dauid addit dicẽs: Dñs exaudiet me, cũ clamauero ad eũ, ſic intelligendũ eſt: Deus exaudiet nos, cùm clamauerimus ad eum. Quia ſic habet vſus: vt cum dico: ſi benefecero, reddet mihi Deus mercedem bonam: ſi malè fecero puniet me, hoc ſingulari dicendi modo vniuerſalem iuſti- 29 tiam, quam Deus cum omnibus obſeruat, ſignificem: ſtatimque nos docet quomodo ad Deũ accedere debeamus dicens: Iraſcimini, & nolite peccare: quę dicitis in cordibus veſtris, & in cubilibus veſtris cõpungimini. Sacrificate ſacrificiũ iuſtitiæ, & ſperate in Domino. Vbi fœlix vertit: contremiſcite, & nolite peccare, hoc eſt cum ſancto timore, ac reuerentia accedite. Et aduerſus vanitates, ſceleraque veſtra debetis iraſci, & ſic contriti diuinoq; iuſtitię ſacrificio in confeſsione celebrato, in confeſsione (inquam) in re, vel in voto ſuo tempore facienda, confidenter in Domino ſperate. Et pro ſacrificate ſacrificium iuſtitiæ habet Chaldaica Paraphraſis, domate concupiſcentiam veſtram, & reputabitur vobis ſicut ſacrificium iuſtitiæ, & ſperate in Domino.

Felix.

Quod cũ ita sit clementissime Iesu quare hos sanctos discipu- 30
los tuos tam vehementer obiurgas, quia in hac vrgentissima necessitate à te remediũ deprecantur? Ad hoc respõderi potest illos à Dño modicæ fidei fuisse reprehẽsos, quia suscitauerũt eũ, quasi eis dormiens remediũ non posset adhibere. Et animaduertendũ est quia Dñs Sãctos Apostolos suos reprehensurus erat, ideo eos solos in nauim induxisse, nec alios prẽter eos in illã cõscẽdere voluisse: videlicet vt prẽlatos doceret, eos nõ oportere subditos suos corã sæcularibus hominibus reprehẽdere: ne cũ subditi se deturpatos viderint, confundantur, atque ad impatientiã moueantur. Singularis quidẽ, nimiumq; necessaria est reprehẽsio vnde post
Esai. 5. quam Deus dixerat: quid est quod debui vltra facere vineæ meę, & nõ feci? An quod expectaui, vt faceret vuas, & fecit labruscas? quasi maximam comminationem diceret, addidit: ostendam vo 31
bis quid ego faciam vineæ meæ: auferam sepem eius, & erit in direptionem. Diruam maceriam eius, & erit in conculcationem: quasi diceret: in supplicium grauissimorum scelerum vestrorum vos absq; correptione dimittã, vt prælati delicta vestra dissimulent, cumque non corripiamini, in infernum descẽdatis. Dicitque vlterius: non putabitur, & non fodietur, & ascendent super eam vepres, & spinæ, & nubibus mandabo, ne pluant super eam imbrem. Terribile Dei suppliciũ est, vos reprehensionibus, atq; admonitionibus sanctisq; inspirationibus nõ coli, vt sic vsq; ad oculos (vt aiunt) vitijs repleamini: quòd si tanta est pœna, & supplicium correptionis ademptio, manifestè sequitur correptionem maximum, valdeque necessarium esse beneficium. Necessarium est autem illam prudenter fieri, vt non officiat, 32
sed proficiat. Ideoq; Dñs discipulos suos secreto voluit reprehẽdere. Atque etiam, vt nos doceret sacerdotum delicta quantum fieri posset, esse tegẽda, ne populo scandalum afferant. Vnde Nicolaus Papa Ludouico imperatori ait, in scripturis narratur Constãtinũ imperatorẽ dixisse, verè si proprijs oculis vidisẽ sacerdo
Capi. 11. scripturis. d. 96. tẽ Dei, aut aliquẽ eorũ, qui monachali habitu amicti sunt, peccãtẽ, chlamydẽ meã spoliarẽ, & cooperirẽ eũ, nè ab aliquo videret. Hoc intelligitur quãdò peccata sunt secreta: nã si sunt manifesta, publicè seuerius ea puniri oportet. O quantæ confusioni est hæc huius pij imperatoris sententia hominibus huius sæculi, qui sic de Ecclesiasticis detrahunt, illosque diffamant, acsi animarum

suarum

33 ſuarum ſalutem in hac murmuratione lucrarentur: defectuſque, in quos eos incidiſſe norunt, cum maximo animarum ſuarum detrimento diuulgāt, maximumque populis incommodū inferentes, ſacratiſsimumq; ſacerdotalē ſtatum maximè vituperantes. Beatus Paulus probat miniſtros legis gratię maiori honori eſſe habendos quàm miniſtros veteris legis, etſi illi maximè colebantur, & ita dicit: quòd ſi miniſtratio mortis literis deformata in lapidibus fuit in gloria: ita vt nō poſſent intendere filij Iſrael 2. Cor. 3.
in faciem Moſis propter gloriam vultus eius, quæ euacuatur, quomodo non magis miniſtratio ſpiritus erit in gloria? Nam ſi miniſtratio damnationis in gloria eſt, multò magis abundat miniſterium iuſtitiæ in gloria, ideſt, ſi Moyſes eo quod legis etſi bonæ, ſed tamen miniſtrationis mortis, miniſter, & prædicator eſſet, tā
34 to afficiebatur honore, lex (inquam) vetus erat adminiſtratio mortis: quia illius trangreſſores, ſicuti blaſphemi, & adulteri corporali morte mulctabantur. Etiam mortis miniſtratio erat, ideſt, mortalis quia præ ſexcentorū præceptorum multitudine grauiſsima erat. Ideoque miniſtratio mortis, & damnationis appellatur. Erat enim obſeruatu difficillima. Quantò igitur magis rationi conſentaneum eſt, quòd miniſtri legis gratiæ, qui iuſtificationis miniſterium exercent, quique ſuauitatis, & amoris munere funguntur, à populis honorentur. O admirabilem exaggerationem! Etenim dicit glorioſus Apoſtolus ſacerdotē Euāgelicum maiori gloria, atque honore dignum eſſe, quàm Moyſem fulgenti facie coruſcantem, & hoc propter excelſum miniſterium, quod exercet. Vt autē hoc vobis clarius innoteſcat, animaduertite Spi Eccleſ. 7.
35 ritū Sanctū dicere: in tota anima tua time Dñm, & ſacerdotes illius ſanctifica: in omni virtute tua dilige eum, qui te fecit: & miniſtros eius ne derelinquas: honora Deum ex tota anima tua, & honorifica ſacerdotes. Vbi perpendendum eſt Spiritum Sanctū poſtquam debitum Deo amorē, honorem, atq; timorē hominibus cōmendauit, tanquam rem maximè neceſſariā immediate præcipere, vt eius miniſtri honore afficiantur, diligantur, & ſanctificentur. Quod ſi Spiritus Sanctus illius temporis ſacerdotibus præſtari commendabat, quid huius tempeſtatis miniſtris fieri volet, quorum manus ſunt excelſus maieſtatis ipſius thronus? quid ad hoc reſpondetis ii, qui potiorem conuerſationum veſtrarum partem in Eccleſiaſticis viris infamandis con-

sumitis? O infœlices vos, quàm manifestè in hoc quàm parũ vo- 36
bis diuini amoris, atq; timoris, insit, ostenditis! per illam ineffa-
bilem charitatẽ vos deprecor fratres mei, qua diuinus ille Domi
nus hoc sacrum instituit ministerium ad vtilitatem animarum
vestrarum, vt ad hæc attentis animis aduertatis, atque à vobis
hoc pestiferum vitium relegetis. *Tunc surgens imperauit ventis, &*
mari, & facta est tranquillitas magna. O admirabilem vniuer
salis Domini potentiam, quæ sic hanc mundi molem disposuit,
vt nulla insensibiliũ, atq; irrationalium rerum ei resisteret, neq; à
diuino ipsi⁹ beneplacito discẽtiret. Sola rationalis creatura, quia
eam Dñs libertate ditauit, passim ei audet inobedire. Quomodo
fratres hãc nostrã ærumnam, atq; infœlicitatẽ sanguineis lachry-
mis non lamentamur quod ventos, & maria nobis in diuina obe
dientia præstare permittamus? de hoc grauissimè Deus queritur 37
Hierem. 5. per Hieremiã Prophetã dicens: audi populestulte, qui nõ habes
cor, qui habentes oculos non videtis, & aures, nõ auditis. Me ergò
non timebitis, ait Dñs, & à facie mea non dolebitis? qui posui are
nam terminum mari præceptũ sempiternum, quod non præteri
bit: & cõmouebuntur, & non poterunt. Et intumescent fluctus
eius, & nõ trãsibunt illud: populo autẽ huic factũ est cor incredu
lũ, & exasperans. O seueriſsimã reprehensionẽ, Dominus nobis
det mẽtes, quibus illam sentiamus. Vnum ex ijs, quę hominis in
obedientiã, atq; duritiem magis condemnant, est ille promptissi
mus insensibilium creaturarũ respectus, atque obedientia erga
Deum: in arenę carcerem (ait Dominus) tumulenti maris furo-
rem, & furibundos fluctus inclusi, illasque elatissimas vndas are
næ compedibus alligaui, ibique tantopere me reuerentur, vt cũ 38
ita feruenti impetu desęuiunt, atque superbiunt, vt aridam absor
bere velle videantur, illam solummodo comminentur, statim-
que decidant, & arenæ vinculis submittantur, nec carcerem,
quem eis statui dirumpant. Solus homo ratione præditus, & cõ-
silio obedientiæ meæ vincula dirũpit, & post passionũ suarũ in-
domitos impetus decurrit. Erubesce frater quia res tam impetuo
sa, atque furibunda, sicut mare, cuius fremitu vniuersa fere arida
contremiscit, quando ad sublimiorem elationis sue gradum per
uenit, se humiliter prosternit, paruulęque arenæ vinculis conti-
netur, tu verò Deo tuo submitti recusas. Submitte te frater quan
do furiosę passionũ tuarum alæ te arripuerint, atque sustulerint,

deijce

39 deijce te ad pedes Deitui quasi mare, ne te à diuina eius lege absoluas, diuinæ ipsius voluntati te subijce. Nam cum hac captiuitate gratiæ libertas, postea verò gloriæ imperium comparatur. Ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

In eadem Dominica Quarta post Epiphaniam

CONCIO SCVNDA.

1 *Ascendente Iesu in nauiculam secuti sunt eum discipuli eius, &c.* Matthæi. 8.

VAlde notandum est sponsam quotiescunque sponsum suum quæsiuit, in custodū manus incidisse, nul libi vero custodes ei fauisse, aut spōsum conquisijsse dicuntur. Nam dicit sponsa, inuenerunt me vigiles, *Canti. 3.* qui custodiunt ciuitatem. Num quem diligit anima mea, vidistis? qui ne verbum quidem ei responderunt. Et paulum cum pertransisset eos (vt ibidem dicitur) inuenit quem diligebat anima eius. Et alibi dicit. Vigiles non solum sibi non sa- *Canti. 5*
2 uisse, sed etiam ipsam percussisse, palliumque sibi arripuisse dicuntur. Inuenerunt (inquit) me custodes qui circuierunt ciuitatem, & percusserunt me, & vulnerauerunt me, tulerunt pallium meum custodes murorum. Nunquid credi, aut dici possunt ministri iustitiæ seruis Dei nō solum nō prodesse, verùm etiā obesse? Vere litera sacra hoc significat, neq; ab hoc mysterium dissonat. Et profecto quemadmodum recti gubernatores, atque prælati reipublicæ maxime prosunt, multumque cōducunt, quo animæ Deum reperiant. Ita etiam qui publicum munus suscipiunt, vt sibi tantummodo consulant, vt se honorent, aut locupletent, pernicioſsimi sunt, & potius Dei ministerio resistunt, quā fauent: & de his propriè hi Canticorum loci loquuntur. Ideoque dicit *Canti. 3* Spiritus sanctus. En lectulum Salomonis sexaginta fortes am-

biunt ex fortiſsimis Iſrael omnes tenentes gladios, & ad bella doctiſsimi. Vbi per hos fortes boni præſides Eccleſiaſtici proprijſsime ſignificantur, qui robore, virtute, ſciẽtia, pioq; exẽplo ſuo ſanctam Eccleſiã protegũt, quæ eſt lectulus veri Salomonis Ieſu Chriſti: & animaduertendũ eſt, non incaſſum bis repetitum fuiſſe: fortes, ex fortibus Iſrael. Nam plurimi ſunt fortes ad mille labores in ſuis ambitionibus perferendos, qui vbi primũ, quod expetunt, conſequuntur, omnia in profanitatibus conſumunt. Hi vtique fortes ſunt, non autem ex fortibus Iſrael non eſt eorum virtus, atque fortitudo ſimilis Iſraelis qui ſoceri ſui oues depaſcens virili animi robore frigora, calores, plurimoſq; labores paſſus eſt. Et ſic eos plureſque atque maiores etiã patiuntur, qui ſunt ex fortibus Iſrael, vt Dei oues cuſtodiãt, nec vero contentus eſt dicere, illos fortes eſſe, ſed addidit illos gladios manibus tenere, quibus pugnarent, dicens. Omnes tenentes gladios: ſinguli ſingulos gladios præ manibus habebant. Vnuſquiſque horum enſium eſt, de quo dicit diuus Paulus. Aſſumite gladium ſpiritus, quod eſt verbum Dei. In Hebræo autem contextu verbum paſsiuum pro actiuo collocatur: in quo ſignificatur, illos non ſolum gladium tenere, ſed ipſos ab eiſdem gladijs teneri debere, gladijs (inquam) potentiæ, ſapientiæ, & muneris, ideſt, illos non debere poteſtatem, ac officium in vtilitatem ſuam conuertere: ſed ipſos potius dignitati, ac muneri ſeruire opottere. Etiam Centurio etſi Gentilis hoc intellexit, & ita dixit. Ego homo ſum ſub poteſtate conſtitutus. Attendite quomodo poteſtatem onus ſibi dicit impoſitum: & tanquam hoc intelligens tam prudenter, atque benigne ſuos gubernabat: ex hoc quippe promptiſsima eorum obedientia dimanabat: & ſic addidit. Dico huic, vade, & vadit, & illi: fac hoc, & facit. Ecce quomodo ex mira gubernatoris prudentia, eximia ſubditorum proficiſcitur obedientia: qui autem tales non ſunt, hi ſanctam Dei Eccleſiam perturbant. Videbitis domum vietam, atque recuruam: quòd ſi huius deformitatis cauſam quæſieritis, reſpondebitur vobis: in illa ædificatione virides, & extra maturum tempus exciſas trabes fuiſſe collocatas, & præ nimio pondere fuiſſe reflexas, quibus reflexis, vniuerſum ædificium incuruatum eſt. Quæ enim mature exciduntur, ventiſque & imbribus obduratæ collocantur ſemper in ſua rectitudine perſe

Ephe. 6

Matthæi. 8

Simile.

ue-

6 uerant. Sic in sanctæ Ecclesiæ ædificatione sunt nonnullæ trabes vitiatæ, atque reflexæ quæ illam reflecti, & incuruari faciunt in plurimis eius membris: hæ autem trabes sunt imperfecti præsides, qui cum sint passionibus virides, nec virtutibus, atque oratione macerati spiritali perdita rectitudine in causa sunt, vt alij quàm plurimi eam amittant. Vt Christus saluator noster hæc damna, quæ iniquorum prælatorum causa mundo aduenient, significaret, sua admirabili prouidentia decreuit, vt se dormiente mare desæuiret, quod fuit prognosticum quoddam, in quo significabatur plurimas ex procellis, quæ in huius sæculi mari aduersus sanctę Ecclesiæ nauim insurrecturæ erant, ex maiorum atque gubernatorum negligentia esse prouenturas.

Et ita dicit sanctum Euangelium. *Ascendente Iesu in naviculam*
7 *ecce ventus magnus factus est in mari: ipse vero dormiebat.* Ideo loquens Beatus Paulus de probis superioribus non contentus est *Hebræ. 13.*
dicere, vigilant, sed dixit: ipsi verò peruigilant quasi rationem pro animabus reddituri. O Domini mei qui tantum, tamque graue onus, sicut animarum regimen humeris vestris imposuistis, oculos aperite, nec dormiatis. Multum conducit ouium vtilitari præsentia pastoris sui. In cuius rei testimonium legitur Beatum Apostolum Petrum plurimos ægros vmbra sua sa- *Actor. 5*
nasse, quod de nullo alio Apostolorum dicitur. Quod ideò factum est, vt ex hoc intelligeremus pastoris vmbram, eiusque præsentiam, atque autoritatem plurimis spiritalibus infirmis mederi, compluribusque animi morbis obuiare. Vnde quasi magnum beneficium pollicebatur Deus Hebræis per Isaiam pro-
8 phetam, dicens. Principes in iudicio præerunt: & de hac præsidentia maiorum plurima bona prouentura testatur, quæ statim singulariter annumerat dicēs. Et erit vir sicut qui absconditur à vento, & celat se a tempestate, sicut riui aquarum in siti, & vmbra petræ prominentis in terra deserta. Ecce quàm eximijs metaphoris explicat hîc Spiritus sanctus huius præsidentiæ commoda: quam dicit homines à ventis, tempestatibus, siti, atque calore, hoc est, à furoribus, contentionibus, ex cupiditatis siti, & à calore luxuriæ esse liberaturam. Luna multô minor est stellis, & tamen multo efficacior est ad hęc terrestria commouenda, quàm cunctæ stellæ, cuius rei causa est quia propinquior est terræ. Sic prælatus, pater, ac Dominus quãtò propinquior est subditis suis,

tanto

tantò melius eos gubernat. Et quãuis prælatus præsens indoctior 9
sit altero absente, sua tamen præsentia plus, quàm ille conficiet.
At si præsens pigritia, & negligentia dormit, parum eius præsen
tia proderit: tuto namque lupi eius oues rapere poterunt.

Valde etiam notandum est, ventum ante quam Dominus in
nauiculam ascenderet, non flasse, vbi primum autem in eam in-
gressus est, statim ita furibunde flare cœpisse, vt discipuli se iam
iam perire putarẽt. Et hoc etiam quodammodo prognosticum
fuit illius, quod quotidie accidit: videlicet plurimos pœniten-
tes vbi primum sese conuertunt, pœnitentiãque agere incipiũt,
Gregorius. statim vanitatis vento inflari: & hoc dicit B. Gregorius signifi-
Num. 6. casse illud, quod dicitur in Numeris, Nazarœos non abscidisse cri
nes, sed illos crescere desijsse, quousque ad pedes vsque descende
bant. Erant hi homines Deo dicati, abstinentes, qui communi- 10
bus cibis, nec potibus vtebantur, & in tam sancta viuendi ratio-
ne crines procreare, significabat, ipso facto quo quis toto animo,
totoque conatu virtutis operibus intendit, ei longissimos crines
esse nascituros, quæ sunt vanæ cogitationes, & satisfactio sui ip-
sius. Vnde cùm Deus accederet, vt loqueretur Adæ, in animum
que illi induceret, vt peccati sui pœnitentiam ageret, dicit sacra
Gene. 3. pagina, illum venisse ad auram post meridiem. Quid opus erat
Spiritum sanctum explicuisse, quando Deus venit, aërem flasse?
Respondeo, hoc ita dictum fuisse, vt significaretur, vbi primum
diuina inspiratio in animum tuum ingreditur, quæ te ad bonum
faciendum impellit, statim etiam vanitatis auram, atque miseriã
simul introire. Quid ergo remedij erit, vt hæc vanitatis aura bo-
na opera non destruat? Remedium vtique est quòd siquidem hę 11
vanæ cogitationes excusari non possunt, eis aurem non præbea-
Simile. mus. Quemadmodum cum quis nobis vult loqui, vt quid velit
sciamus, finimus eum loqui, & vbi primum dicere incipit, eiuſ-
que animum intelligimus, statim si eius oratio nobis non placet,
dicimus, tolle, tolle ist hæc hinc, ne talia dicas: sic etiam vbi pri-
mum vanæ cogitationes obrepserint, ne eis aures præstetis, sed
dicite illis. Abite, abite, malæ cogitationes, displicet mihi postu-
latio vestra: simulque Deum feruidissimis orationibus deprecã-
mini, vt vobis aduersus eas victoriam largiatur. Idcirco laudans
Cant. 4. spõsus sponsam ei dicit: sicut vitta coccinea labia tua crines, qui
sparsi fœminam deturpãt, compositi, vittaque deuincti, pulchrã
reddunt,

12 reddunt, nec ei visum impediunt. Sic vanę cogitationes orationis robore alligatæ non solum animam nõ deturpant, sed illam etiã condecorant. Et hoc significat, sicut vitta coccinea labia tua, hoc est tua feruida oratio vocalis vanas cogitationes, sicuti vitta corporales crines deuincit. *Simile.*

Et accesserunt discipuli, & suscitauerunt eum dicentes, Salua nos perimus. Et dicit eis. Quid timidi estis modicæ fidei? Vbi alij verterũt, quid timidi estis exigua prædíti fiducia? Illos tam aspere diffidentiæ reprehendit, quia cùm tot diuinitatis suæ mirabilia in terra perspexissent, in mari timebant. Tales sunt hodie plurimi, quibus cum Deus in præteritis laboribus subuenerit, non cõfidunt se ab eodẽ Deo in alijs esse iuuandos. Ita Hebræi quibus dicit Dauid. Et male locuti sunt de Deo, & dixerunt. Nunquid poterit Deus *Psal. 77.*
13 parare mensam in deserto, quia percussit petram, & fluxerunt aquæ, & torrentes inundauerunt? Nunquid & panem poterit dare, aut parare mensam populo suo? O inauditam hominũ amentiam? Etenim vnde spei, maximęque, ac firmissimæ confidentię occasionem sumere deberent, inde diffidentiæ ansam accipiunt. Attendite qualem dubitationis rationem assignent: sicut (inquiunt) eduxit aquam de petra, nunquid & panem poteris dare? & quare non, siquidem par requiritur ad vtrunque potentia? O stulti nisi tãta cæcitate teneremini, aliter quidẽ illaturi essetis, scilicet, percussit petram, & fluxerunt aquæ, ergo panem poterit nobis dare? Et sciendum est Deum hac diffidentia adeò indignatum fuisse, vt maximum quoddam ad ipsorum incõmodum miraculum fuerit operatus, dicitur enim inferius. Ideò audiuit Do-
14 minus, & distulit, & ignis accensus est in Iacob, & ira ascendit in Israel. Ista secunda pars, scilicet ira ascendit in Israel est declaratio prioris, scilicet, ignis accẽsus est in Iacob. Et quare hoc? quia non crediderunt in Deum, neque sperauerunt in salutari eius. Et supplicium fuit, quia pluit super eos sicut puluerem carnes: & adhuc escæ eorum erant in ore ipsorum, & ira Dei ascendit super eos: & ita comedentes in pœnã diffidentiæ suæ mortui sunt. O quot hodie in eandem incidunt culpam, quia ex præteritis beneficijs, quæ à Deo acceperũt, ad futuros successus confidentiam non cõcipiunt. Dicitur cùm Assyrij in montibus cum filijs Israel bellum gererent, superatos fuisse Assyrios, ipsi vero non Israeli- *3. Reg. 20*
tis quidem, sed montium dijs victoriam attribuerunt. Ideoque

sequenti

sequenti anno cum eis in plano decertare decreuerunt arbitran- 15
tes Deos illos illic eis fauere non posse. Et ita dicitur ibi: serui regis Syriæ dixerunt ei: Dij montium sunt Dij eorum, ideo superauerunt nos: melius est vt pugnemus contra eos in campestribus, & obtinebimus eos. O amentissimam fraudem! Deus vtique, qui in montibus subuenit, in campestribus etiam succurrit, & qui in terra adiuuat, etiam in mari auxiliatur, quique in vno labore hominem iuuat, in altero etiam illi subuenire potest, siquidem infinita potentia pollet.

Tanta, tamque excellens est hæc confidentiæ virtus, vt ad eam in hominum cordibus imprimendam plurima Deus mira-
Exod. 14 bilia fuerit operatus, plurimisque artificijs vsus. Dixit Deus Mosi. Loquere filijs Israel. Reuersi castrametentur è regione Phiairoth, quæ est inter Magdalum & mare. Quandò Hebræi dili- 16
gentissimè properabant Pharaonis copias fugere: tunc eis præcipit Deus reuerti, & in monte iuxta mare castra construere: qui quidem locus periculosus erat, & in conspectu Pharaonis, vt ibidem dicitur, vbi eum ad iracundiam ardentius concitabant, cum tutius eos posset occupare videns illos iuxta mare, nec habentes cymbas aut remedium aliquod, quo illud pertransirent. Et ita dicit sacratus textus: in conspectu eius, scilicet, Pharaonis, castra ponetis super mare: dicturus est Pharao super filijs Israel, coarctati sunt in terra, concluſit eos desertum. Vt quid autem Deus hos Hebræos in tantis angustijs collocauit, vt se vndique obsessos, hinc scilicet mari, illinc autem hostibus circundatos cernerent, ita vt nequaquam fugere possent? Statim illic rationem addit dicens. Persequetur vos, & glorificabor in 17
Pharaone, & in omni exercitu eius, scientque Ægyptij, quia ego sum Dominus. Omnia hæc artificia exquisiuit Dominus, quò Hebræi acceptum beneficium pluris æstimarent, eoque magis victoria delectarentur: quò maiores perspessi fuerant tribulationes, atque labores. Vt inde discerent in infinita Dei potentia, & misericordia sperare, quando se alijs periculis, atque laboribus quantumcunque grauibus afflictos aduerterent.
Propter hanc etiam rationem, quando eis manna pluit, præ-
Exo. 16 cepit, colligat vnusquisque ex eo quantum sufficit ad vescendum gomor per singula capita. Vnumquodque horum verborum valde perpendite, valde namque notabilia sunt.

Primum

18 ¶Primum illud, colligat vnuſquiſque ex eo. Non dicit, colligant diuites, & poſtea vendant illud pauperibus: ſed colligat vnus quiſque tam pauper, quàm diues. Non vtique ſic modo fit: ſed plerunque communibus ciuitatum, atque oppidorum bonis plus diuites, quam pauperes perfruuntur, cùm tamen vice verſa eſſe deberet. ¶Dicit ſecundo, quantum ſufficit. Non dicit, colligat ad ſuperfluitatem. Iam tunc volebat Dominus ab eis obſeruari, quod poſtea Beatus Paulus ad Timotheum dixit. Habentes alimenta, & quibus tegamur, ijs contenti ſumus. 2.Timo.6 ¶Dicit tertiò. Gomor per ſingula capita. Hoc fuit maximum miraculum, quod cum vnus homo voracior, procerioriſque eſſet ſtaturæ, quàm alter, vnicuique tamen manna ad vnum gomor in ſingulos dies ſufficeret. Dixitque Moy-
19 ſes ad eos. Nullus relinquat ex eo in mane, qui non audierunt eum, ſed dimiſerunt quidam ex eis vſque mane, & ſcatere cœpit vermibus, atque computruit.

At, dicet aliquis: quare eis ſemel in totum annum, aut menſem, aut ſaltem in totam hebdomadam manna non dedit, ne illis quotidie id colligere neceſſum eſſet? Dico Deum hoc ſua mirabili prouidentia decreuiſſe, quo illi diſcerent diuinæ ipſius liberalitati confidere, vt crederent, ſicut eis hodie manna concedebat, ſic cras, & alijs diebus eſſe daturum. Hoc etiam fecit, vt eos ſui amore, ac timore coerceret: vt cognoſcentes ſe diuino ipſius auxilio quotidie indigere, tam facile non peccarent: quod ſi peccarent citius conuerterentur.

O fratres mei ſi aſsiduò vos diuino ſemper auxilio indigere,
2 attente conſideraretis, quam efficax frænum eſſet hæc conſideratio, quo in diuino Dei timore, atque amore contineremini. Omnia hæc, & alia plurima artificia, atque inuentiones, quas Deus exquiſiuit vt in illorum hominum ſui metipſius confidentiam induceret, non ſuffecerunt hoc in eis operari. Vnde Beatus Paulus compluribus in locis eos filios diffidentiæ vocat, vt patet ad Epheſios 2. & inferius. Et ad ad Coloſſenſes, quod in Hebraica phraſi homines diffidentiſsimos ſignificat. Non vtique talis erat Sanctus Moyſes: ſed infallibili Dei verbo fretus ad mare populum deducebat, cùm nec naues haberet, nec apertam viam, qua præterire poſſet: quamuis Pharaonem cum *Epheſ.2. & 5.* *Exo.14*

eius

eius copijs furentem prospiciebat accedere qui eos iam propè 21
occupare videbatur, nec arma ad se protegendos haberent, cumque vniuersa Israelitarum multitudo proclamaret, collachrymansque diceret: forsitan non erant sepulchra in Ægypto? ideò tulisti nos, vt moreremur in solitudine, vt quid hoc facere voluisti, vt educeres nos de Ægypto? nihilominus tamen tam firmiter sanctus Moyses diuino Dei verbo nitebatur, vt eis diceret, Nolite timere: state, & videte magnalia Domini, quæ facturus est hodie: Ægyptios enim, quos nunc videtis, nequaquam vltra videbitis vsque in sempiternum. O admirabilem viri sancti fiduciam qui in medio tot, tamque contrariarum rerum, quibus ad diffidentiam poterat prouocari, tam firmiter Dei solo verbo confidit, atque in eo indubitanti corde sperauit, quod merito quidem fecit, quandoquidem verbum hoc est infallibilis ve- 22
ritatis. Eadem confidentia adeo refertus erat sanctus Dauid, vt
Psal. 26. diceret. Dominus illuminatio mea, & salus mea, quem timebo? Postquàm autem ad hoc propositum plurimas adduxerat exaggerationes, hoc, quod maximam affert admirationem, addidit dicens. Si exurgat aduersum me prælium, in hoc ego sperabo. Illud, hoc, dubium gignit, videlicet vtrum de prælio, an de Deo sermo habeatur, hoc est, vtrum Dauid se in prælio, an in Deo speraturum esse dicat. Hoc autem dubium in latina solummodo translatione est: in Græco namque, & in Hebræo contextu nulla est occasio ambigendi. Clare enim patet illic Dauid aduersariorum arma demonstrare, in quibus se salutis suæ spem constituere dicit: vt diuinæ potentiæ ma- 23
gnitudo clarius illuscescat. Etenim qui Deum perfecte diligunt, eam vim in corde recipiunt, vt in maioribus (humano videri) laboribus, atque aduersitatibus non solum non frangantur metu, verum etiam ista hæc omnia, quæ sibi contraria videntur, pro se stare, ipsosque maxime iudicent adiuuare

Nam dupliciter Deus suos adiuuare consuescit: vno modo mala diuertens, ne ad eos accedant: altero modo illos iam in laboribus persistentes mirabiliter liberans: hic autem posterior modus est vtilior, & in quo Dei omnipotentia clarius splen-
Isai. 63. det. Et ita dicit Sanctus Isaias, loquens de Hebræis. Factus est eis saluator in omni tribulatione eorum non est tribulatus. Ideoque sperabat sanctus Dauid, quantumuis durum esset prælium,

quod

24 quod aduersus se exurgeret, in bonum sibi esse conuertendum. Quapropter fratres mei siquidem ipsum Deum in patrem, adiutoremque, quem Dauid habebat, habemus in omnibus laboribus, atque aduersitatibus nostris totam in eo spem nostram constituamus. Maxime nos hoc consolari debet, quòd Deum nostrum potentissimum esse credimus, vt nos tam hilares, & consolatos in paupertate, laboribus, atque infortunijs reddat, quàm alij in imperijs, ac prosperitatibus constituti exultant: & ita Beatus Chrysostomus verba illa psalmi octogesimi declarat, dicentis. De petra melle saturauit eos. Nam si necessitas rerum saporem sic adauget, vt frigidam aquam mel dulcissimum sapere faciat quid infinita Dei potentia facere non poterit, Dei (inquam) qui labores nostros diligentiùs, quàm nos 25 ipsi, appendit? *chrysost. homi. 2. ad populum Antioche.*

Hac consideratione sanctus Isaias propheta sanctam hanc Ecclesiam consolatur: postquam enim de mũdi reparatione, deque Spiritus sancti super credentes aduentu fuerat locutus addidit, dicens. Et creauit Dominus super omnem locum montis Sion, & vbi inuocatus est, nubem per diem, & splendorem ignis flammantis in nocte. Super omnem enim gloriam protectio, & tabernaculum erit in vmbraculum diei ab æstu, & in securitatem & absconsionem, à turbine, & à pluuia. O dulcissima verba! Ecquis hæc audiens huius clementissimi Dei amore non capitur? singula hæc fratres mei peculiariter pensate. Præsertim vero quomodo dicit: protectio eius est super omnem gloriam. Ecqua enim humana gloria par est illi, quam iustus habet, qui Dei 26 auxilio, ac protectione in omnibus calamitatibus adiuuatur? Alludit hîc sanctus Propheta ad admirabilem curam, quam Deus illius rebellis populi gessit, cum eum ex Ægypto per inuiam solitudinem deduxit. Etenim nubem in vmbraculum diei, columnam vero igneam in splendorem noctis illis immittebat. Et per hanc periphrasin denotare vult quantam de Ecclesia sua deque singulis fidelibus suis curam gerit. *Isai. 4*

Hac igitur sancta confidentia plenos ad hunc clementissimum Patrem nos oportet accedere, non autem absolute petentes, vt nos à laboribus, quibus affligimur, liberet, siquidem quid nobis potius expediat, ignoramus. Et hunc arbitror esse legitimum sensum illorum verborum psalmi centesimi decimi *psal. 118*

octaui, dicentis. Aspice in me, & miserere mei secundum iu- 27
dicium diligentium nomen tuum. Respicere in aliquem in san
cta scriptura est curare res illius, & cum in necessitatibus ad-
iuuare. Et ita dicit hic Dauid. Domine non à te peto: vt sicut ego
arbitror me tractes, nec mecum ijs misericordijs vtaris, quas
ego misericordias esse puto: sed ijs misericordijs, quæ secun-
dum iudicium diligentium te veræ misericordiæ sunt. Etenim
qui diligunt te, misericordiam tuam esse ducunt, quicquid eis
occasioni est te ardentius diligendi vniuersa, quæ eis occasio-
ni sunt recordandi tui, maxima beneficia esse ducunt. Atque
ex nobismetipsis addiscamus animaduertentes quanta animi
contentione ad Deum confugimus deprecantes, vt nos à ma-
lis pœnæ liberet, & multo maiori diligentia recurramus submis-
sis animis supplicantes, vt nos à malis culpæ eruat. 28

Cùm ij sancti discipuli sese procellæ fluctibus iam pene
demersos perspicerent, omni humano auxilio diffidentes ad
Dominum confugerunt: in quo bene nos illos imitamur, in
malis videlicet pœnæ: non autem quando nos malis culpæ
concussos aduertimus, nam adeò cæci sumus, vt vix illa senti-
mus, aut æstimemus: quasi nihil mali nobis acciderit, ideoque
Thren.5. illorum remedium tepidissime exquirimus, cùm tamen vice ver
sa esse deberet. Non sic vtique Hieremias Propheta faciebat,
qui postquam magna pœnæ mala recensuerat, addidit dicens.
Væ nobis, quia peccauimus: propterea in æstum factum est
in dolore cor nostrum: ideo contenebrati sunt oculi nostri.
O admirabilem sensum ac Spiritum sancti Prophetæ! dixe-
rat quippe antea. Hæreditas nostra versa est ad alienos: pupil- 29
li facti sumus absque patre: matres nostræ quasi viduæ, aquam
nostram pecunia bibimus: cernicibus nostris minabamur: las-
sis non dabatur requies, serui dominati sunt nobis: non fuit,
qui redimeret de manu eorum, pellis nostra quasi clybanus exu-
sta est à facie tempestatum famis: propter nullum autem ho-
rum laborum dixit: Væ nobis, nisi ad, peccauimus. Non di-
cit, væ nobis, quia hæreditas nostra versa est ad alienos, nec
væ nobis quia captiui ducti sumus, nec væ nobis quia fame,
sitique oppressi sumus, quasi nihil horum laboriosum esse du-
cens. Solummodo dicit. Væ nobis quia peccauimus, propte-
rea mæstum factum est cor nostrum: non contristati sumus pro-

pter

30 pter temporalia detrimenta: sed quia mala culpæ commisimus: quia Deum offendimus. O Christe dulcissime animarum nostrarum amor, & lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, illumina Domine mentes nostras, quò cognoscamus, nisi malum culpæ habuerimus, sed in tua semper gratia perstiterimus, nullum nobis pœnæ malum esse nociturum. O quam perspicue hoc intellexit sanctus Habacuc, cum dixit. Ficus enim non florebit, & non erit germen in vineis: mentietur opus oliuæ, & arua non afferent cibum: abscindetur de ouili pecus, & non erit armentum in præsepibus. Ego autem in Domino gaudebo, & exultabo in Deo Iesu meo. Deus Dominus fortitudo mea, & ponet pedes meos quasi ceruorum, & super excelsa mea deducet me victor in Psal 31 mis canentem. Eum nobis Deus spiritum concedat, quo ex toto corde nostro hæc verba dicere, & simul animo percipere, valeamus: in quibus hic sanctus propheta fatetur se licet sibi vniuersa temporalia desint, dummodo Deum in anima sua habeat spiritalem lætitiam, & consolationem non esse amissurum sed ex his omnibus laboribus victorem euasurum, & propter victoriam Deum esse laudaturum. *Habac. 3.*

Ex hac cælesti doctrina infertur quàm necessarium nobis sit ad Deum confugere cùm sanctæ Ecclesiæ nauim varijs peccatorum, atque hæresum ictibus agitatam perspiciamus. De hoc mundo dixit Regius, ac diuinus Psaltes Dauid. Hoc mare magnum, & spatiosum manibus, illic reptilia, quorum non est numerus: animalia pusilla cum magnis. Hic in huius 32 sæculi mari pisces magni deuorant paruulos, & quemadmodum in mari (inquit sanctus Thomas,) quando cete comedere vult, os aperit, magnumque ex illo emittit odorem in flatu ex visceribus exeunti, vbi habet electrum, piscesque illo odore allecti in os eius ingrediuntur, & ita eos deuorat. Sic magnates huius sæculi dulcibus sermonibus, fallacibusque promissionibus paruulos, simplices, agrestesque homines decipiunt, eosque viuos deglutiunt eorum substantias deuorantes. In hoc mari vanitatum spumas perspicietis: hoc mare mortuos à se reijcit, neque enim illos sustinere potest: viuos autem deuorat, atque sustentat iustos peccatis mortuos non potest mundus tolerare: viuos au- *Psal. 103* *Simile. D. Tho. super Ioan.*

tem malitiæ hos libentissime sustinet. In hoc mari syrenem reperietis, quæ cantus sui fallaci suauitate nautas soporat, neque vero eam sentiunt, quousque in profundum pelagi demerguntur. Hoc est vitium carnis, ò quam dulce illud tibi diabolus depingit, quàm amarum autem est postquam deuoratur. Momentaneum enim est quod delectat, & æternum quod cruciat. 35

In hoc mari vna tantum nauis incedit, quæ ad salutis portum perducit: hæc autem est sancta Ecclesia catholica. Hanc nauim [*assegurò,*] diuinus mercator Iesus Christus in nocte suæ sanctissimæ passionis dicens nautæ, qui est Beatus Petrus. Ego autem rogaui pro te, vt non deficiat fides tua: & tu aliquando conuersus confirma fratres tuos, hoc est, ne timeas, ò Petre ne nauis tua demergatur: maximis quippe, atque tumentibus hæreticorum fluctibus quatietur, varijsque vitiorum ictibus oppugnabitur: non tamen submergetur: ego enim sum eius protector, atque patronus. *Luca.22.* 24

O quam meritò nunc dicere possumus. *Ecce motus magnus factus est in mari, ita vt nauicula operiretur fluctibus.* Hæc magna tempestas est diuersarum hæresum, & errorum pullulatio quæ in hac misera tempestate consurrexit, magis, quàm in alijs temporibus. Quodam tempore in tantam dissolutionem, & corruptionem Hebræi deuenerunt, vt eis Dominus per Hieremiam Prophetam dixerit. Secundum numerum ciuitatum tuarum erant Dij tui Iuda. In singulis vrbibus singula Idola colebantur: non quippè omnes vnum, & idem idolum adorabant. In hanc varietatem deuenerunt infœlices homines, qui ex orthodoxæ fidei vnitate exierunt, cum enim in hac nauigatione verum polum amiserint, nec cæli ductore gubernentur, singuli singulas vias tenentes per vitiorum mare imprudenter aberrant: nec, vero solum singulæ ciuitates, sed singuli etiam hæretici singulos, atque diuersos sequuntur errores. Quid autem dicemus de contradictionibus, quę in ipsa sanctæ Ecclesiæ naui versantur? Siquidem exteriores tempestates illam tam acriter impugnant, ipsi tamen, qui intus sunt inter se sępenumero dissidēt. Si ij, qui in vna sunt naui secum ipsi decertarent; periculosa nimis esset nauigatio. O sancta Dei Ecclesia nō solum te ab hæreticis oppugnari video, sed intra te tantam *Hiere.2.* 35 *Simile.*

ia

36 in ipſis Chriſtianis contradictionem, tot contẽtiones, lites, atque ſimultates eſſe perſpicio, vt dictu, quantò magis viſu, ſit miſerabile. Fratres in Chriſto Ieſu per reuerentiã huius altiſsimi Domini ante ſingulorum pedes conſternatus vos rogo, vt ad ſanctę Eccleſiæ neceſsitatem reſpiciatis, neque eam diſſenſionibus veſtris cõturbetis: ſed adinuicem omnibus poſsibilibus ratiõnibus vos adiuuare curetis. Quando in mari magna tempeſtas excitatur, vniuerſi in naui commorantes ſeſe adinuicem adiuuant, vt aduerſus tempeſtatem præualeant: valde quidem reprehenſibilis eſſet qui tunc otioſus eſſe vellet: quantò igitur reprenſibilior, qui alios vellet impedire? multo autem diligentius nos hoc facere oportet, qui in ſacroſanctæ Eccleſiæ naui commoramur cum proximis noſtris nimium pacifici, atque cõcordes eſſe curantes.

37 Circa quod hoc ſaluberrimũ vobis conſiliũ præbere volo, ſcilicet, quòd cùm conſanguineus tuus iniuria affectus à te auxilium ad vlciſcendam iniuriam petiturus acceſſerit, ei dicas. Domine tu es conſanguineus meus: Deus autem eſt pater, ac Dominus, & illi potius, quàm tibi teneor obedire. Hoc autem tui cauſa faciam, quòd ad omnia, quæ vir Theologus timens Deum me facere poſſe dixerit, me deuinciam, dũmodo hoc ſine peccato faciam. Cæterum nec ego facere debeo, neque te hoc à me petere fas eſt. Simulque vos moneo fratres, vt pro hoc tam præſtanti beneficio, quod Deus in nos confert in fide, vnitate, atque obedientia ſacroſanctæ Eccleſiæ nos conſeruans, ei gratias ſemper agamus. Etenim peculiare omnipotẽtis eius manus eſt donum. Vnde loquens Iſaias de hac ſancta Eccleſia vbi nos legimus. Ve *Iſai. 26.*

38 tus error abijt, alij trãſtulerunt error, noſter ablatus eſt, ſiue cogitatio noſtra firmata eſt. In quibus verbis ſignificatur errores, quos in omnibus hæreticis perſpicimus, Deum à nobis ſua miſericordia ſuſtuliſſe cùm nos in illos incidere non permitteret, ſed nobis fauens, vt firmi in orthodoxa fide perſiſteremus. Et ita dicere debemus: error noſter ablatus eſt: noſter enim eſſet, niſi nos ab eo diuina miſericordia cuſtodiret, & cogitatio noſtra firmata eſt, vt non circunferamur omni vento falſæ doctrinæ.

Tunc ſurgens imperauit ventis, & mari, & facta eſt tranquillitas magna. Voluit Dominus in hoc naufragio diſcipulos ſuos morte liberare, quia ipſi miraculorum ipſius prædicatores futuri

Simile. erant. Iustumque erat, vt ipsi ea prius experirentur. Est quæ- 39
dam hominum congregatio Medicum laudans: prodit autem
quispiam, quem ipse à lethali morbo liberauit, efficacissimeque
ac feruentissime dicit. Ecce adsum, qui eius scientiam, atque
peritiam satis superque expertus sum, ipse enim me ab omni-
bus desperatum, atque depositum morte liberauit. Eo quòd me
dici peritiam fuerit expertus, feruentius quàm alij locutus est.
Ob hanc causam voluit Christus redemptor noster, vt sancti
Apostoli, qui vniuerso mundo mirabilia sua prædicaturi erant,
priùs illa gustarent, & potentissima ipsius manu ab acerrimo
necis periculo liberarentur, quo illa efficacius prædicarent. O
si diuinis nos rebus occupare, illasque exercere curaremus, ma-
xime vero prædicatores, quam efficaciter de illis ageremus. Be-
Psal.65 ne illas expertus fuerat sanctus Dauid, siquidem maximo spiri- 40
ritus feruore dicebat. Audite, & narrabo omnes, qui timetis
Deum quanta fecit animæ meæ. Non solum autem prædica-
tores, sed omnes etiam si diuinarum rerum exercitationibus in-
tenderemus, Dei præcones essemus alijque alios cum spiritali
prouentu, & gratia animaremus: qua locupletati ad cælestem
gloriam conscenderemus. Ad quam nos perducat Iesus Mariæ
filius. Amen.

In Quadragesimali volumine Sabbatho post Cineres, duas Conciones inuenies, quæ conuenientissime huic quartæ Dominicæ post Epiphaniam adaptari possunt.

DOMINICA V. post Epiphaniam

CONCIO PRIMA.

Simile factum est regnum cælorum homini, qui seminauit bonum semen in agro suo, &c. Matthæi. 13.

1 STA verba sic exponenda sunt: sic contingit in regno Dei, quæ isthæc sancta Dei Ecclesia militans: quemadmodum si quisquam bonum semen in agro suo sereret. Et sic exponatur tota parabola vsque ibi, *Triticum autem congregate in horreum meum.* Dicit sanctus hic Euangelista, quòd dimissis turbis, quibus hanc parabolam Dominus prædicauit, venit in domum, & accesserunt ad eum discipuli eius dicentes. E dissere nobis parabolam zizaniorum agri. In quo quid inter prædestinatos, & præscitos intersit, ostenditur. Etenim præsciti vana discere cupiunt, non autem necessaria scire student, prædestinati autem non vana quidem, sed necessaria intelligere desiderant. Dixit Domi-
3 nus de prædestinatis. Scriptum est in Prophetis, erunt omnes *Ioan. 6* docibiles Dei, hoc est, erunt omnes apti diuinæ doctrinæ recipiendæ, auidique intelligendi eam. Et hoc sancto desiderio inflammati ea scire student, quæ ad spiritalem ipsorum salutem necessaria sunt, quæque ad spiritale proximorum bonum conducunt. Consiliumque obseruant Spiritus sancti, dicentis. Ne *Eccles. 7.* plus sapias, quam necesse est, ne obstupescas, quemadmodum enim si cultro ferrum, aut saxa, siue alia dura frangantur, hebes manet ijsque frägendis inhabilis, ad quæ factus est, sic intellectus impertinentibus, curiosis, vanisque rebus intelligendis intentus, inhabilis efficitur ad ea intelligenda, quæ voluntatem diuino

Simile. amore inflammant. Ideo nos facere oportet sicut venatores, 4
qui canes huc, atque illuc diuagari non patiuntur, vt olfactum
purum in illud tempus obseruent, quando venationem opor-
tet indagari. Ideoque illos catenis vinctos deducunt, si enim quò
libet diuagarentur, eorum olfactus facile corrumperentur. Sic
intellectum oportet deuinciri, ne vana, ac curiosa perquirat:
postea enim ad necessaria percipienda inhabilis remanet. Hoc
Rom. 11. etiam Beatus Paulus docuit, dicens. Noli altum sapere, sed ti-
Hieron. me. Et si Beatus Hieronymus in Commentarijs super hanc
Epistolam verba hæc ad voluntatem refert, dicitque illa perin-
Augusti. in de esse, ac si diceret: noli superbire. At, Beatus Augustinus
6. annota. ad illa ad intellectum refert, ac si diceret Diuus Apostolus: cura
uersus Pela- tibi necessaria nosse, sublimia vero Dei arcana, quæ ipsi sibi
gianos. reseruauit, scire, ac perscrutari nolito. Si igitur in diuinis rebus 5
intellectum oportet infrænari, quare etiam in alijs vanis, & niul
tò magis in lasciuis fræno retineri non debebit? Plinius dicit
Plinius. quandam esse regionem, in qua mel venenosum, atque pesti-
ferum est, cuius ratio est, quia apes ex venenosis floribus, qui
illic sunt illud conficiunt. Dulce quidem illud est, attamen oc-
cidit. Sic vanorum, atque lasciuorum scriptura librorum, et-
si corrupto sensui suauis existat, attamen spiritum necat: est
enim mel ex venenosis floribus conflatum, quales sunt turpi-
tudines, prophanitates, mendacia, errores, atque alia huius ge-
neris, quos libros fratres charissimi vobis maxime commendo,
vt propter Deum in sacrificium comburatis. Sic in primitiua
Actor. 19 Ecclesia fieri consueuerat, vt Diuus Lucas refert dicens. Multi
autem ex ijs, qui fuerant curiosa sectati, contulerunt libros, & 6
combusserunt eos coram omnibus, & computatis pretijs illo-
rum inuenerunt pecuniam denariorum quinquaginta millium.
Cùm illo feruenti spiritu arderent, nihil aliud audire, aut le-
gere volebant, nisi quòd eos ad spiritalem affectum, & deuo-
tionem feruentius concitaret. Ecce quomodo se docibiles Dei
esse demonstrabant. O vtinam diuinus hic spiritus in cordi-
bus vestris dominaretur, quò eosdem illorum effectus operare-
mini. Verum, proh dolor, in quam modicis hominibus has af-
fectiones, & desideria cognoscendi ea, quæ ad ipsorum salu-
tem spectant, perspicimus: & quam pauci ea exquirunt, in-

terrogant,

7 terrogant, aut in sanctis voluminibus lectitant. Contra verò plurimi ijs legendis, interrogandis atque sciendis intendunt, quibus tanquam alis ad impiorum sedes aduolant. Aduertite quid nunc dicat sanctum Euangelium, scilicet cùm Dominus hanc parabolam frequenti hominum multitudini prædicaret, omnes quasi eius intelligentia parui, aut nihili interesset, tanquam banausios abijsse, neque illius expositionem quæsijsse: quod fuit satis manifestum reprobationis illorum signum. Soli sancti discipuli pio salutis suæ & proximorum desiderio Dominum rogauerunt, vt eam sibi explicaret.

Qui respondens ait illis: *Qui seminat bonum semen est filius hominis.* O dulcissimum, ac suauissimum verbũ! Attendite, quo se plerũq; altissimus Dei filius vocabulo nũcupabat. Filius (inquit) ho-
8 minis. Beatus Dionysius dicit, præcipuum nomen, quo se Deus in sacris literis nominat esse bonitatem, quæ omnia alia sub se comprehendit. Cùm enim proprium sit bonarum rerum munus sese communicare, hoc est vocabulum, quod Domino aptissimè quadrat; cuius quidem munus est assidua in nos influere beneficia: cæteraque omnia nomina sunt tanquã expositio, & commentaria huius. Etenim si creator appellatur, est quia se creando, communicat, dicitur vita, quia vitam nobis tribuit, dicitur sapientia, quia nobis sapientiam communicat, nosque sapientissimè moderatur, & si formaliter & essentialiter vita atque sapientia sit. Itaque omnia nomina, quibus infinitæ Dei excellentiæ significantur, simul infinitam ipsius explicant bonitatem. Vnde vocabulum hoc, quo Deus
9 humanatus sese voluit nũcupare, filium se hominis vocans, infinitam eius bonitatem magnoperè manifestat. Et quantum ei se nobis comminicare placuerit, satis ostendit: quandò non contentus est homo fieri, sed totum etiam se hominis ministerio tradidit: hoc quippe significat filius hominis, ideſt, hominis ministerio deditissimus. O si hoc verbum adeo cordibus nostris afferremus infixum, vt nunquam ab eis excideret, quàm acuta esset sagitta, quæ in voluntatibus nostris diuini amoris vulnera infligeret. Postquam regius Propheta Dauid in spiritu cum vnigenito filio Dei loquens dixerat: accingere gladio tuo super fæmur tuum potentissime, & postquam statim explicuerat quis

Dionysius de diuinis nomin. c. 2.

nã esset hic gladius dicẽs: specie tua, & pulchritudine tua intende 10
prosperè, procede, & regna, hoc est tuis pulcherrimis, ac præstan
tissimis operibus, prosperè hominũ dominaberis: illicò subdidit
dicens: sagitæ tuæ acutæ (populi sub te cadent) in corda inimico
rum regis. Hoc est, dulcissima verba tua acutissimę erunt sagittę,
quæ cum inimicorum tuorum non corpora quidem, sed corda
penetrarint, populi tuæ diuinæ obedientiæ subditi sub te cadẽt.
Vnum igitur ex suauioribus verbis, quæ cælestis hic rex gloriæ
locutus est, fuit, se hominis filium nuncupare, in quo nobis ma-
nifestauit se totum seruituti nostræ incubuisse. Vnde celeberri-
ma est sacræ paginæ regula, quòd vniuersa beneficia, quæ Deus
in homines confert, maximè verò illa, quæ ad culpæ remis-
sionem, gratiæque collationem, & gloriæ deniq́ue commu-
Ioan. 1. nicationem spectant, per Iesu Christi Saluatoris nostri merita 11
confert, de culpæ remissione dicitur: gratia, & veritas per Iesum
Christum facta est, ideſt, remissio culpæ, quæ per gratiam con-
fertur. De collatione gratiæ, deque communicatione gloriæ di-
citur etiam ibidem. De plenitudine, scilicet meritorum eius, omn-
es accepimus gratiam pro gratia, hoc est, pro gratia iustificatio-
nis gratiam glorificationis. Et Beatus Paulus vniuersa hæc be-
Ephe. 2. neficia comprehendit dicens: Deus autem, qui dives est in mise
ricordia propter nimiam charitatem suam, qua dilexit nos, cùm
essemus mortui peccatis, conuiuificauit nos in Christo, cuius
gratia estis saluati, & conresuscitauit, & consedere fecit in cæ-
lestibus in Christo Iesu. O benedictus hic filius hominis, qui tan
ta animi contentione nobis ministrauit, totque ac tanta dona
in æterni patris conspectu nobis promeruit, si tamen nos ex eius 12
beneficijs fructum percipere velimus ea facientes, quæ iure te-
nemur.

Hic igitur *Filius hominis est qui seminat bonum semen. Ager autem est mundus. Bonum verò semen hi sunt filij regni.* Iusti vocantur hic filij regni scilicet, cœlestis. In phrasi autem Hebræa quemadmodum filius hominis significat, qui hominis ministerio deditissimus est: ita filij regni sunt, qui cælestia maxime diligunt, ijsque operi bus diligentissimè intendunt, quibus beatissimum illud regnum comparatur: quorumque tota cogitatio est quomodo rationes, atque artificia exquirent, quibus Deo magis placeãt. Sicuti vice

versa

13 versa filij huius sæculi dicũtur, qui mundi seruituti diligẽter incumbunt: quorumque vniuersæ curæ, atque inuentiones sunt terrestres. Et sic loquens sacra scriptura de filijs huius sæculi, de filijs Cain dicit illos musicæ instrumenta reperisse, quibus oblectarentur in terra: armaq; inuenisse, quibus proximos suos lædrent, atq; necarent: artemque terrestriũ rerum cumulandarum, quibus ditarentur, exquisijsse: in fine autem capitis dicit de Seth benedicto filio Adæ: cui natus est filius, quem vocauit Enos: iste cœpit inuocare nomen Domini: eccè quid interest inter filios huius sæculi, & filios Dei, illi quippe modos exquirunt, qui bus hilares contenti, liberi, ac denique diuites in hoc sæculo viuant: isti autem rationes excogitant, quibus Deum inuocent, laudent, atque glorificent. Hi sunt semen, quod Chri- *Gene. 4.*
14 stus filius Dei in mundo serit. Nam sunt quidem iusti propter ipsius doctrinam, exempla, & merita. Et ita dicit Beatus Ia- *Iaco. 1.*
cobus in sua canonica, voluntariè enim genuit nos verbo veri- *1. Cor. 1.*
tatis. Atque etiam Beatus Paulus, vos estis in Christo Iesu, qui factus est vobis sapientia, & iustitia, & sanctificatio, & redemptio: vt quemadmodum scriptum est, qui gloriatur, in Domino glorietur. O mirificum verbum! animaduertite fratres diuinum artificium, quo Sanctus Apostolus loquitur. In primo vtique loco sapientiam collocat: prius enim nobis supernus Dei filius sapientia fuit, homines erudiens, postea verò illos iustificauit: nam nisi prius ab eo edocti fuissent, nequaquam iustificationis, sanctificationis, neque redemptionis ipsius participes fierent. Ideòque prius nos erudiuit, & posteà redemit:
15 quia sapientia, quam nobis communicauit, est via ad alia beneficia impetranda.

Prædicatores etiam Euangelici diuini verbi administratores huius diuini agricolæ nomine sapientiam istã prædicant, atque communicant. Sic affirmat Beatus Paulus dicens: pro Chri *2. Cor. 5.*
sto legatione fungimur tanquam Deo exhortante per nos. Finis autem huius ministerij est peccatores conuerti, quò filij regni, non autem filij sint huius sæculi. Nam vt ipse Bea- *Hebr. 4.*
tus Paulus dicit: viuus est sermo Dei, & penetrabilior omni gladio ancipiti. Videlicet, vt omnem effrænatam terrenarum rerum concupiscentiam abscindat. Ideòque prædicatores valde

dè curare oportet, vt ipsorum sermo sit viuus omnique spiri- 16
simile. tali virtute diuinaque efficacia plenus, hîc enim cor vul-
nerat, & in eo impressionem facit. Si cuiquam à te distanti epistolam immittere conaris, illuc peruenire nequit, leuis enim est, nec pedes ad ambulandum habet: si tamen ei intus pondus aliquod colloces, eamque immiseris, quò cupis, adue-
3. Reg. 19. niet. Tale est verbum Dei diuino ipsius spiritu, & virtute repletum. Dixit Deus Heliæ Prophetæ: vade & vnges Hasael regem super Syriam, & Iehu vnges super Israel: Eliseum autem vnges Prophetam pro te, & erit quicunque fugerit gladium Hazael, occidet eum Iehu, & quicunque fugerit gladium Iehu, interficiet eum Eliseus. Mirabile quidem, erant hi duo fortissimi, ac crudelissimi, & tamen fortiorem Elisei gladium fore dicit. O Deus infinitæ clementiæ prophetas, 17
qui tibi sacrificia offerebant, totiusque mansuetudinis exempla futuri erant, tam acutos gladios habere decebat, vt maiorem in hominibus quàm crudeles reges stragem ederent? O diuinam exaggerationem! hoc vtique dixit Dominus, vt diuinum verbum omni materiali gladio penetrabilius esse significaret. O si nunc plurimos Deus in mundum mitteret Eliseos, qui sic acutissimis gladijs homines interficerent, eosque, qui mundo viuunt, peccatis occiderent, vnique Deo
Isai. 27. viuos illos relinquerent. Hoc profectò beneficium Deus mundo promiserat per Esaiam, & ita vbi nos legimus: in die illa visitabit Dominus in gladio suo duro, & grandi, & forti super leuia than serpentem vectem, & super leuiathan serpentem tortuosum, & occidet cetũ, qui in mari est, septuaginta nterpretes ver- 18
terunt, in die illa inducet Deus gladium sanctum, & magnum, & fortem super draconem colubrum fugientem, & tortuosum, & occidet draconem, qui in mari est. Hinc gladius fortis & sanctus est diuinus sermo, quo peccator venenosus draco mundo mortuus est, qui non contentus fuit esse malus, sed vectis quidam est cæli ianuas occludens, illis, quos suis malis exemplis peruertit, & in peccatorum mari submersus moratur: hic igitur, mundo moritur, atque disponitur, vt gratiæ diuinoque amori reuiuiscat. O Christe vere huius sancti seminis sator suppliciter te deprecor, vt hoc verbum meum, quod hîc

tuo

tuo nomine prædico in acutum gladium conuertas, quo dra-
cones & serpentes istos, qui adsunt, occidam. Eia dracones, eia
serpentes, istud iam venenum deponite, peccata ista euomite
per veram confessionem antequam super vos ira Dei descen-
dat. Et ita de vobis dicetur: vos estis in Christo, qui factus est
vobis sapientia, & sanctificatio, & redemptio, eritisque filij regni, & bonum semen. Diligenter aduertite fratres Diuum Pau-
lum concluisse dicentem: vt qui gloriatur, in Domino glorie-
tur: significando nos de hac generis nobilitate gloriari oporte-
re: eo quod filij simus Dei rerum omnium imperatoris: qui re- *Tit.3.*
generauit nos per lauacrum regenerationis, & renouationis Spi
ritus Sancti, quem effudit in nos abundè per Iesum Christum
Saluatorem nostrum, vt iustificati gratia ipsius hæredes simus
secundum spem vitæ æternæ. Vbi notandum est Diuum Pau-
lum, cùm dixisset hæc verba, protinus addidisse: fidelis sermo
est. Magnoperè enim oportet homines tàm fœlices nuncios au-
dientes consolari, deque illis maximè gloriari. De hoc quippè *Psalm.21.*
gloriabatur Propheta cùm diceret: apud te laus mea in Ecclesia
magna. Hoc est, quia tuus sum maiori laude dignus sum quàm
quia rex sum: neotàm de vniuersis mundi titulis, atque nomini-
bus, quàm de hoc, quòd tuus sum, gloriari possum. His autem
laudibus non in hoc sæculo volo commendari, vbi ipsæmet ab
humilitatis virtute, quam à tua diuina Maiestate acceptam refe-
ro tibique pro illa gratias ago, spoliare me possunt. Sed in futu-
rum sæculum, & in Ecclesiam magnam illas differo, vbi tutiùs
illis frui potero. Vnum ex ijs, de quibus homines inaniùs glo-
riari consueuerunt, est carnalis generis nobilitas: hæc enim inanis
gloria nullum habet fundamentum. Si in hominibus idem es-
set, quod in plantis, in brutis, in leguminibus, inter quæ in vno
eodemque genere magnum est discrimen, atque varietas, sicu-
ti in pomis, pyris, malis cotoneis: etenim licèt omnia sint poma,
pyra, siue mala cotonea, satis apertè perspicitur quantum in odo
re, atque sapore alia alijs excellant, quantumque inter illa inter-
sit. Idem est in brutis, in equis, quãtum inter equum bellicum, &
Gallaicum caballum interest? in canibus autem quãtum molos-
sus caniculo præcellit? meritò quidem equus gloriari posset se
caballo speciei suæ nobiliorem, præstantiorem que esse, idem-
que canis cum altero cane facere posset, habent enim in sua-
met

met natura de quo glorientur. Homo verò de quo gloriari po- 21
test, cùm humana natura vna, & eadem, ac simplicissima sit? Nũ
quid inter homines nobiles, & ignobiles est discrimen quod in-
ter præstantem, bellicumque equum, & vilem caballum? Dicite
quæso, in quo nobiles ignobilibus excellunt? nunquid non in-
firmantur? non esuriunt? non sitiunt? non algent? non defeciscun
tur? non vtrique pariter moriuntur? an fortè nobilitatis causa pro
ceriores, fortiores, pulchriores, saniores denique sunt alijs? anne
subtiliori ingenij acumine, quàm cæteri pollent? non vtique, si-
quidem complures plebeios in omnibus illustres viros excelle-
re cernimus. Et licèt in humanis corporibus tanta esset differ-
entia, quantum inter canes, atque inter equos interesse di-
ximus, non tamen de quo glorientur haberent, cùm præcipua
hominis pars in animo consistat, corpus autem quasi nihilum re 23
putetur. Quæ cùm ita sint, vndè ô miser homo tanta tibi vanitas
proficiscitur? O maximam filiorum Adæ cæcitatem, in quot er-
rores eos induxit! Propter hoc arbitror naturam humanam
adeò vnam à Deo fuisse fabricatam, vt in ea species, sicut in An-
gelis multiplicare voluisset. Videlicet quia hominum nouerat
arrogantiam, nequid vnus homo plus insitum haberet à na-
tura, quàm alter, de quo gloriari posset. O incommuta-
bilis Deus, ecquis hominum arrogantiam perferre posset,
si inter eos in ipsorum natura tantum quantum inter Ange-
los interest, interesset? cùm nos æquales natura produxerit,
hominem alterum negligere perspicimus acsi bellua esset, ec-
quid faceret, si sic aliter compositum, dissimilisque, ac præstan-
tioris speciei perspiceret, quàm alterum? Tollite, tollite fra- 24
tres mei vanam istam elationem è cordibus vestris, & de illa
Ioan. 1. noua regeneratione gloriamini, de qua dicit Beatus Ioannes, de-
dit eis potestatem filios Dei fieri, qui non ex sanguinibus,
neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed ex
Deo nati sunt. Hic est honor, decusque nostrum, super hoc con
tendamus quisnam maiores pro hoc beneficio gratiarum Deo
referet actiones. Nec verò inficiendum censeo liberos plurimas
à parentibus propensiones accipere: nã sicut liberi à patribus suis
morbos, colorem, vultus speciem, atque alia huiusce modi ducũt,
sic excholericis, ac furiosis progenitoribꝰ furiosos filios, à mitibꝰ,
mites, ab ingeniosis ingeniosos, à rusticis denique rusticos perspici

25 mus proficiſci. Itaq; ſi parentum cauſa aliquo honore afficiendi ſumus, futurum hoc eſt, non quia diuites, ac potentes fuerunt, ſed quia optima indole, moribus, ac virtutibus floruerũt. Quod (quę noſtra eſt miſeria) parui nunc æſtimari videmus.

De hoc bono ſemine dicit ſanctus Eſaias omnes, qui viderint eos, cognoſcent eos, quia iſti ſunt ſemen, cui benedixit Dominus. O metuendam ſententiam. Animaduertite fratres Spiritum Sanctum hîc dicere: iuſtos ita viuere, vt exteriùs iuſti eſſe cognoſcantur. Etenim hoc ſignificat: omnes, qui viderint eos, cognoſcent eos. Iuſti quippe non interioribus operibus contenti ſunt, ſed adeò exterius ſanctis exercitationibus componuntur, vt interiùs, & exterius eorum iuſtitia illuceſcat. Beatus Auguſtinus verſum illum exponens: Beati im- *Eſa. 61.* *Aug. ſup. Pſalm. 118.*

26 maculati in via, qui ambulant in lege Domini dicit: ô homo ſcio quid quæris? quæris beatitudinem? ſi ergo vis eſſe beatus, eſto immaculatus. Vita autem illius immaculata dicitur, qui exteriùs, atque interiùs bonus exiſtit. Hoc maximè deſiderabat Diuus Paulus in omnibus Chriſtianis videre. Et ſic poſtquam fidelibus magnoperè commendarat, vt orationes facerent, dicens: obſecro igitur primum omnium fieri obſecrationes, orationes poſtulationes, gratiarum actiones pro omnibus, vnum ex ijs, ob quæ illos obſecrari rogat, hoc eſt, vt vitam agamus in omni caſtitate. Quid? nunquid plures ſunt vna caſtitates? vtique. Eſt etenim in corde, oculis, manibus, pedibus, verbis, ac in omni denique exteriori apparentia caſtitas. Veruſque caſtus in omnibus eſt caſtus, ita vt om-

27 nes, qui viderint eum cognoſcant eum. Hoc etiam ſignificauit idem Paulus dicens: veritatem dico in Chriſto, Ieſu non mentior: & Beatus Hieronymus ait: quod autem dicit in Chriſto ſe dicere veritatem, oſtendit hominem baptizatum, qui per communionem corporis, & ſanguinis Chriſti in ipſo manet, & ipſe in illo, quicquid vel facit, vel loquitur in Chriſto eum loqui, vel agere, cuius eſt membrum. O rem mirabilem, quam ſanctus hic doctor Diui Pauli verbo innitens dicit: ſcilicet, vt tu ô Chriſtiane animaduertas os tuum, manus, pedes, atq; oculos tuos, os, manus, pedes, ac deniq; oculos eſſe Ieſu Chriſti, totũq; corpus tuũ corpus eſſe Ieſu Chriſti. Quapropter omnibus membris tuis opera Ieſu Chriſti te loqui, atque perficere *Roma. 9.* *Hieronymus ſup. epiſtolã ad Roma. 9.*

opor-

oportet. Si hæc fratres charissimi consideraretis, quomodo Iesu 28
Christi linguæ mentiri auderetis? quomodo Iesu Christi manibus proximis vestris officeretis? quomodo Iesu Christi pedibus gressus turpes, atque illicitos faceretis? Impossibile esse deberet, quòd vobis tantum sacrilegium admittere persuaderetis. Verum proh dolor! quantus hodie in orbe terrarum huius piæ apparentiæ exterioris defectus existit, quod satis manifestum est modicæ virtutis interiùs delitescentis signum. Lamentabatur
Thren. 4. Hieremias Propheta dicens: candidiores Nazaræi eius niue, nitidiores lacte, rubicundiores ebore antiquo Sapphyro pulchriores: denigrata est super carbones facies eorum, & non sunt cogniti in plateis. Hoc etiam nunc de plurimis Christianis viris possumus lamentari, qui ita prophanè, ac dissolutè viuunt, vt vix Christiani esse videantur. Plurimæ quondam ni- 29
miumque disimiles philosophorum hæreses Athenis extiterunt. Alij namque Sthoici, Academici alij, Peripatetici, Pythagorici alij, alij denique Epicurei fuerunt, quorum singuli secundum susceptam scholam, atque doctrinam viuebant. Non opus erat interrogari qualem scholam, doctrinam vè sequerentur, sed vbi primum vnumquenque illorum videretis, statim illum in habitu, aspectu, fastuque dignosceretis. Si Stoicum reperiretis, hominem grauissimum, honestissimum, maximè sobrium, immobilem quasi lapidem videretis: quales erant Xenocrates, & Zeno, si vero Epicureum inueniretis, hominem dissolutum, garrulatorem, leuem, ac scurram cerneretis: quales erant Aristippus, Hysippus, atque alij. Denique vnusquisque doctri- 30
nam, scholamque, quam sequebatur, sua viuendi ratione demonstrabat. O maximam Christianorum hominum confusionem, quomodo non erubescimus videntes, cùm Euangelicam doctrinam profiteamur, nosque Iesu Christi filij Dei discipulos esse dicamus, totque lectiones, atque documenta in sanctæ Ecclesiæ gymnasio audierimus, hæc omnia non opere, aut certe verbo demonstrari? Fratres mei per ineffabilem Dei charitatem vos rogo, vt de hac cælesti Philosophia gloriemini, vt quicunque vos viderit vos Dei seruos, semenque, cui benedixit Dominus, esse cognoscat.

Esai. 1. *Vae genti autem filij sunt nequam.* Sic etiam illos Esaias Propheta nuncupauit dicens: væ genti peccatrici, populo graui iniquitate,

tate, ſemini nequam. Eſt autem valde notandũ, illos, qui Diaboli artificio, atq; induſtria mali ſunt (etenim ideò dicit Dominus, inimicus autem, qui ſeminauit ea, eſt Diabolus) etſi malitia accreuerunt, non tamen efficere potuiſſe, quin triticum, accreſceret matureſceret, atque ad fortunatam meſſem perueniret. In quo ſignificatur: etſi plurimi ſint mali in orbe terrarum, non ideo bonos in meritis, ac virtute deficere. Nam malorum iniquitates, ac perſecutiones omnes iniuſtorum hominum bona conuertuntur. Vt enim ait Diuus Paulus diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum. Balaam regi Balac inuitãti eum, vt Hebræos male dictione perfunderet dixit, quomodo maledicã cui nõ maledixit Deus? illoſq; plurimis benedictionibus repleuit. In quo ſignificatũ eſt vniuerſas maledictiones, quę dicũtur, atq; perſecutiones, 3 aquę iuſtis fiũt, in ipſorũ bonũ cõuerti. Hoc intelligẽs diuin⁹ Pſal tes aiebat Maledicẽt, & tu benedices. Sicq; ipſe Balaã dixit inferius: Dñs Deus ei⁹ cum eo. Ibiq; hui⁹ rationẽ aſsignãs, de ſummis (inquit) filicibus videbo eũ. Quaſi diceret: Deus huic populo tanto perè auxiliatur, aſsiduãq; de illo curã gerit, propter ſanctos patres, à quibus originẽ ducunt. Vnde infertur, plurima quæ Deus hodie in Chriſtianos beneficia confert, ne illis iniquorũ hominũ aſtutiæ inſidiæque officiant, eſſe propter ſanctorũ patrũ, qui illis præceſſerunt, merita. Dicenſque ibidẽ, non eſt Deus quaſi homo vt mentiatur, denotat omnipotentiam, quam Deus ad eas labefactandas, atque diſſoluendas habet, quaque illos protegere poteſt. Sicuti per Zachariam Prophetam promittit dicens: Ero murus igneus in circuitu eorum. Inferiuſque aliam adducit ratio 3 3nem, ob quam ſuper eos malorum hominum maledictio non cadet dicens: Non eſt Idolum in Iacob. Hoc eſt, non ſunt idololatræ: vnum quippe Deum venerantur. Beati qui propter creaturarum affectionem Deum non derelinquunt: in his enim meritò dici pòteſt non eſſe idolum. His vtique labores in bonũ conuertuntur. Et ſic vbi nos legimus in Iſaia, egredietur Dominus de loco ſuo, vt viſitet iniquitatem habitatoris terræ: ſeptuaginta interpretes tranſtulerunt: Eccè enim Dominus de ſancto inducet iram ſuper habitatores terræ. Vbi per habitatores terræ peccatores ſignificantur. Nam iuſti quãuis corporaliter in terra cõmorẽtur, cœli tamẽ habitatores eſſe dicũtur. Illic enim corde ac deſiderio habitãt. Ira aũt Dñi ſuper hos cadere dicitur: quia ſupplicijs

Roma. 8. *Num. 23.* *Pſal. 98.* *Zachar. 2.* *Iſai. 26.*

affecti magis cõfundũtur, multoq; peiores efficiũtur. Labores aũt iustorũ nõ super eos quidẽ, sed subter illos cadunt, vt eos ad maiorẽ perfectionẽ, ad maius meritum, ad sublimiorem deniq; gloriã efferant. Ad quã nos perducat Iesus mariæ filius, Amen. 34

In eadem Dominica Quinta post Epiphaniam CONCIO SECVNDA.

Simile factum est regnum cælorum homini, qui seminauit bonum semen in agro suo. Matth. 13.

Aristot. 2. de anima. c. 34. Simile.

PHilosophorum Aristoteles Princeps semen esse affirmat, ad generationem perpetuò conseruandam. Sic iusti sunt semen Dei, vt iustorum generatio in perpetuum in orbe conseruetur. Nam quemadmodum ex vno tritici grano sato, & mortificato plurima grana producuntur: sic vnius iusti mortificatio, spiritalisque prouentus, efficacissima occasio esse solet, vt alij eius exemplo, atque doctrina ad Dominum conuertantur, atque ipso iustificentur. Ideòque semen appellantur, semenque Dei, & à Deo satum esse dicuntur. Deus namque illos seritfidem, spem, gratiam, & charitatẽ suã in eis infundens. Quò nunquam in hoc sæculo iusti desint, sed alijs mortuis alij succedant. Et sic Deus dixit Iosue: Hodie incipiam exaltare te coram omni Israel, vt sciant, quòd sicut cũ Moyse fui: ita & tecum sim. Videlicet vt mundus manum meam, nõ abbreuiatam esse cognoscat. Sicut enim vnum Moysem facere potui, sic alterum Iosue, facere potero. Idcircò in cõspectu totius Israel: te nunc extollere volo. Quando quisquã sanctitate insignis è vita discedit, statim in eo cuncta finiri putamus, nunquãque ei similem alterum venturum esse opinamur, ac si infinita Dei omnipotentia prorsus exhauriretur. Non autem sic est, sed vt ait Dauid pro patribus tuis nati sunt tibi filij. Et sic hæc sacrosancta Dei generatio vsque ad mundi consummationem perseuerabit. Super quo mysteriũ maximũ vos oportet aduertere, videlicet aliter Deum Angelis, atque aliter hominibus dona sua cõmunicasse. 1

Iosue. 3. 2

Psal. 44.

3 ſe. Doctrina quippe eſt Diui Dionyſij & Magiſtri ſententiarũ, quam ſequitur Beatus Thomas, Deũ iuxta naturę qualitatẽ, qua Angeloscreauit, eiſdẽ gratiã cõtuliſſe. Itaq; ſpiritib⁹ perfectioris, præſtãtioriſque naturæ maiorẽ cõmunicauit gratiã. Vnde quia excellentioris Archangelũ, quàm Angelum naturę creauit, plus Archãgelo gratiæ dedit. Principatibus autẽ pluſquã Archãgelis, & ſic per cœleſtes Hierarchias aſcẽdẽdo vſq; ad ardentiſsimos Seraphim, quos quia excellẽtiore quã Cherubim natura donauit, illis etiã plus quã omnib⁹ gratię cõtulit. Homini aũt nõ ſic: etenim non ei Dñs ſecundum eius indolem, atque naturam gratiã largitur. Ariſtoteli, cuius tam acutum, atque ſublime fuit ingeniũ, vt à Beato Hieronymo prodigiũ naturæ fuerit nuncupatus: Platonique, qui ob intellectus acerrimum que ingenij acumẽ diuinus appellatus eſt: alijſque huiuscemodi Deus gratiam charitatemque

Dionyſius. lib. de Diuinis nominibus. Magiſt. 2. Sent. d. 3. para. 2. D. Tho. 1. p. q. 62. articul. 6. Hieron.

4 ſuam non communicauit, ſed vt Beatus Auguſtinus ait, perpetuis inferni cruciatibus contorquentur. Reperietis autem paſtorem, & fratrem laicum in ſancta religione, qui vix dominicam orationem recitare norunt, quibus Deus ardentiſsimam charitatem, ſingularemque communicat gratiam. Cuius diſcriminis ratio hæc aſsignatur, quia in illis nullam, in his verò maximam, aptiſsimamque Deus diſpoſitionem inuenit.

Auguſt.

Quę cùm ita ſint fratres dilectiſsimi, efficaciſsimè nos diſponere curemus, vilitatem noſtram verè & ex animo cognoſcentes, profundè humiliati, peccata noſtra intimo, intentiſsimoq; cordis dolore plangentes, noſque amplius non peccaturos vitiaque tãquã execrabiliora vniuerſis mũdi damnis euitaturos propter vnũ

5 Deũ eſſe proponẽtes: quò ſic diuinã ipſius gratiã recipiamus. Et enim propter huius diſpoſitionis defectum plurimi in miſero cõdemnationis ſtata inſcij, ac nihil tale cogitantes remanent. Hoc admirabili quadam ſimilitudine Oſeas propheta dicit: Ephraim factus eſt ſubcinericius panis, qui non reuerſatur, comederũt alieni robur eius, & ipſe neſciuit: ſed & cani effuſi ſunt in eo, & ipſe ignorauit. Panis, qui ſub prunis, ac cinere coquitur, niſi ſæpe, ac ſæpius volutetur, hinc comburitur, & inde non coquitur, & ſic inutilis, & incomeſtibilis manet. Tales ſunt, qui nunquam verè, & ex animo ſe ad Deum conuertere norũt, ſed ſemper ſuis deprauatis moribus deuincti perſtiterunt, nec vnquã à malis ſuis penitus receſſerũt. Hoc admirabatur Deus per Hieremiã pphe-

Oſe. 7. Hiere. 8.

tam dicens: Nunquid qui auersus est, nõ reuertetur? Populus aũt 6
hic auersus est à me auersione contentiosa, apprehenderunt men
dacium, & noluerunt reuerti. Quorum obstinationem inferius
explicat Oseas dicens: comederunt alieni robur eius, & ipse nes-
ciuit. Dęmones latrones omne gratiæ, meritiq; robur ei surripue-
runt, & ipse neſciuit. Sed ſecurum ſe eſſe arbitratur. Quomodo
autem incognito malo remedium poterit adhiberi? Atq; hoc am
plificat, cùm dicit: ſed & cani effuſi ſunt in eo, & ipſe ignorauit.
Hoc eſt, ne tunc quidem in iſta ætate quando canis opertus eſt,
cùm appetitus remiſsiores, atq; imbecilliores eſſe conſueſcunt,
penitus à malo recedit: & ipſe ignorauit. Et hoc eſt, quod dicit
Pſal. 37. Dauid, putruerunt, & corruptæ ſunt cicatrices meæ, à facie inſi-
pientiæ meæ. Liberet nos Deus à tam pernicioſa ignorantia. Id-
Eccleſi. 5. circò, dicit ſpiritus ſanctus: de propiciato peccato noli eſſe ſine 7
metu. Vult ſpiritus diuinus nos etiã poſt quã omnes diligẽtias ad
hibuerimus, ſemper de præteritis peccatis vereri, & quãdo in me
Simile. moriã noſtrã redierint, quaſi adhuc vigerẽt, illa timere. Qui in va
ſe aliquo venenũ inſcius bibit, etiã poſt recuperatã valetudinem
videns illud toto corpore cõtremiſcit. Digladiatus es cũ viro forti
qui te plurimis vulneribus percuſsit, poſt aliquot tandem annos
obijt, atq; in eius tumulo ipſius ſimulachrũ, clypeũ, gladiũq; ma-
nu tenẽs depictũ eſt, quotieſcũq; illac præteris illudq; cernis, ani-
mo conturbaris, recordans vulnerum, quæ tibi inflixit. Peccati
penitus dimiſsi nihil aliud niſi ſimulachrum, & ſtatua manet,
quæ eſt recordatio ipſius, illud enim iam mortuum eſt: verùm
cum adeo crudeliter peccatorem tractauerit, rationi conſentaneũ
eſt, vt eius ſtatua, quæ eſt ipſius memoria, eum faciat trepidare. 8
Quantò magis cùm nullus norit, vtrùm peccatum ſuum mor-
tuum, hoc eſt, dimiſſum fuerit. Ideoq; oportet quòd de propicia-
Vatablus. to peccato non ſis ſine metu. Vatablus hic legit: ſuper data ve-
nia ne ſis ſecurus, vt peccata peccatis ampliùs accumules. Hæc
omnia fratres mei vobis dixi, quò magna cũ vigilantia magis, ac
magis in dies diſponamini, vt Deus ſuam diuinam gratiam vobis
infundat, atque vt ſitis ſemen bonum ab eoque inſtantiſsimè ad
hoc faciendum auxilium poſtuletis: ſiquidem Deus iuxta maio-
rem, aut minorem animarum noſtrarum diſpoſitionem plus, aut
minus gratiæ communicat.

¶ *Cùm autem dormirent homines, venit inimicus eius*

& ſuper

9 *& superseminauit zizaniam in medio tritici, & abijt.* O quam multa hodie ſummus mundi magiſter nobis hic detegit! hic inimicus homo eſt. Diabolus (ait ipſa veritas) & ſic dixerat Dauid, exurge Dñe, nõ cõfortetur homo. Dicitur Diabolus homo, eo quod hominẽ ſuperarit. In veteribus libris victores à victis nomen acceperunt. Scipio dictus eſt Africanus, quia Africã ſuperauit, quia igitur Diabolus hominẽ deuicit (vt enim Ioãnes dicit ille homicida erat ab initio, quia hominẽ interemit) ideò hominis cognomẽ accepit, atq; homo dicitur. Et hic maledict⁹ homo ſuper ſeminauit zizaniã: zizania Græca dictio eſt, & deriuatur à verbo danizo, quod eſt officio, ſeu damnum affero. Et ſic dicit Beatus Ambroſius in Exameron quamcunque malam herbam inter triticum ortam, quæ illi officit, zizaniam appella-
10 ori. Vnde vniuerſis peccatoribus in toto genere lethalis culpæ hoc nomen zizania quadrat. Quantum enim eſt ex ſe triticum, ideſt, iuſtos malis exemplis inficiunt illiſq; perſecutionibus ſuis, quibus eos ad impatientiam prouocant, maximè nocent. Cùm filij Iſrael ad terram promiſsionis pergerent, in Edõ nuncios miſiſſe dicũtur, qui dicerent ei: Obſecramus vt nobis tranſire liceat per terrãtuam, nõ ibimus per agros, neq; per vineas, nõ bibemus aquas de ciſternis tuis, ſed gradiemur via publica, nec ad dexterã, neq; ad ſiniſtram declinantes donec tranſeamus terminos tuos. Cui reſpondit Edõ: Non tranſibis per me: alioquin armatus occurram tibi, ſtatimq; (dicitur inferius) egreſſus eſt obuius cum infinita multitudine, & manu forti, vt contradiceret tranſitum per fines ſuos. O quàm ad literã hoc inter iuſtos, & peccatores agitur.
11 Iuſti nihil ſeculare volunt, ſed per medium malorum cito decurrunt oculis in cœlum defixis, & tamen ſæpe illis mali cõtradicũt quibuſcũq; modis poſſunt officientes. Illis etiã magnoperè ſuis malis exẽplis nocẽt, nec nõ & perſuaſionibus, quibus ad malum eos cõmouere ſtudẽt. Hoc ſignificauit diuinus ſpirit⁹ vbi loquẽs ſpõſus ſpõſę dicit: ſicut lilium inter ſpinas, ſic amica mea inter filias. Quid aũt illic ſpõſus per ſpinas intellexerit, explicat B. Bernardus ſuper hũc locũ dicẽs: ſpina culpa eſt: ſpina pœna eſt: ſpina falſus frater: ſpina vicinus eſt malus. O candẽs liliũ, ô tener, & delicate flos, increduli, & ſubuerſores ſunt tecũ, vide quomodo cautè ambulas inter ſpinas. Plenus eſt mundus ſpinis: in terra ſunt: in aere ſunt: in carne tua ſunt. Verſari in his, & minimè lædi di-

Pſalm. 9.

Ioan. 8.

Ambroſ.

Num. 20

Cant. 2.

Bernard.

uinæ potentiæ est, non virtutis tuæ. In his verbis explicat 12
Diuus Bernardus contradictiones acerrimas, quibus iusti in
hoc sæculo oppugnantur, quæ in hodierna sancti Euangelij le-
ctione zizania, in canticis autem spinæ acutissimæ nuncupan-
tur. Attamen oportet iustos, non deficere, cùm Deus eorum au-
Isai. 54. xiliator sit. Vnde Isaias cum sancta ecclesia loquens dicit: Pau-
percula tempestate conuulsa, absque vlla consolatione: Eccè
ego sternam per ordinem lapides tuos & fundabo te in Sapphi
ris, & ponam Iaspidem propugnacula tua & portas tuas in la-
pides sculptos, & omnes terminos tuos in lapides desidera-
biles. O Sancta Ecclesia varijs inimicorum persecutionibus
tribulata, ne mærore conficiaris, neque tot tribulationibus af-
fligaris, ego te Sapphiris ornabo, qui sunt cœlestis coloris ideſt,
contemplatiuos viros tibi dabo, qui cœlestes potiùs, quàm ter- 13
restres esse videantur. Gemmisque te circunsepiam, ideſt, iu-
stis varijs virtutibus exornatos, plurimisque laboribus, ac perse-
cutionibus insculptos. Iaspis est species quædam gemmæ, va-
rijs coloribus illustrata: vt autem splendida sit plurimis malleorũ
ictibus concuti debet. Sic vt eximia iustorum virtus clarius illu-
ceret, conueniens fuit, quòd plurimis laboribus quaterentur: qua
propter vos in hoc mũdo non tribulari, neq; laboribus affligi, fœ
Isai. 26. licissimum esse non ducatis. Sicque dicit Isaias cum Domino lo
quens: Indulsisti genti Domine, indulsisti genti, nũquid glorifi-
catus es? quasi diceret: Nunquid quia imperfectos homines non
punisti, ideo ab eis magis glorificatus fuisti? & septuaginta inter-
pretes hunc locũ ita verterũt: Adde eis mala Dñe, adde mala glo-
riosis terræ. In quibus verbis significat spiritus diuinus, ex eo, 14
quòd Deus de malis in hoc sæculo suppliciũ nõ sumit, illos ad plu
ra peccata perpetrãda occasionẽ accipere. O si hoc penitus intelli
geremus, quantas diuinæ maiestati gratias ageremus, quãdo nos
laboribus, ac cõtradictionibus circũseptos perspicimus, hoc enim
est suaue quoddã purgatorij genus, salubriq; nostri simperfectio
Num. 21. nib⁹ medicina. In libro Numerorũ dicitur, quòd miſit Dñs in po
pulũ ignitos serpẽtes. Cùm aũt Hebræi propter peccata sua se à
serpẽtibus morsos perspexissent, ad Moysen cõfugerũt, vt pro ip
sis Dñm precaretur: cui, p eis orãti dixit Deus: Fac serpẽtẽ æneũ,
& pone eũ pro signo, qui percussus aspexerit eũ, viuet. O diuinũ
artificiũ eodẽ quippe instrumẽto, quo illos percussit, postea sana
uit,

15 uit. Serpente illos percuſsit, & ſerpente illos ſanauit. In quo ſigni
ficatum eſt, ipſos labores, quibus nos percutit, atque compungit
inſtrumenta eſſe, quibus ſpiritus noſtri vulneribus mederi cona-
tur. Etiam quando Philiſtæi arcam captiuam duxerunt pluri- 1. Reg. 6.
mis ſupplicijs à Deo percuſsi fuiſſe dicuntur: quorum vnum fuit
quòd plurimi mures exorti ſunt, quibus vniuerſa terra diſsi-
pata eſt: ad placandum autem Deum aureos mures conflarunt,
eosq; illi obtulerunt. Naturali quodã lumine illos cõſecutos fuiſ-
ſe videtur, plurimum apud Deum valere illud ei patienter offer-
re quo nos affligit. Quod quidẽ veriſsimũ eſt. Gratiſsimũ nãque
diuinæ maieſtati eſt te ei dicere. Domine, hanc proximi mei per
ſecutionem: hanc neceſsitatem, in quam me induxit: hunc ho-
norem, quem à me detraxit, hæc denique vulnera, quæ mihi in-
16 flixit, tibi ex toto corde offero ad iram tuam mitigandam: hæc et
enim omnia peccatis meis promerui: ſicque zizania, quæ quan-
tum eſt ex ſe tritico nocet, bona induſtria, diuinæque gratiæ pa-
trocinio in maximi ſpiritalis prouentus occaſionem, materiamq;
conuertitur.

Dicitur aũt Diabolus hanc zizaniã ſerere, quia eius induſtria,
atq; opera homines peccãt, maliq; efficiũtur. Vt Iacob oues con- Geneſ. 30.
cipere faceret ſecundũ deſideriũ ſuũ virgas populeas virides: &
amygdalinas, & ex platanis partim decorticatas, partim aũt viri
des, & integras in canalibus, in quibus effundebatur aqua, poſuit,
vt cum venirent greges ad bibendũ ante oculos haberẽt virgas, &
in aſpectu earũ cõciperent. Hoc facit Diabolus in phãtaſijs, & in
ſenſibus, ad quos intellectus bibiturus accedit, vana, atq; infructi-
17 fera tãquã populeas, caducaq;, ac trãſitoria ſicut amygdalinas vir
gas collocãs. Aliaq; excoriata, aliaverò cortice cooperta cõſtituit:
nã alia manifeſtè mala: alia autẽ non tam apertè offert. Cùmque
voluntas ex intellectus cogitatione concipiat, mala, diuerſaque
deſideria in ſe recipit, quæ poſteà opere complens parit, atque
producit.

Dicenſque Dominus: *cum autem dormirent homines, venit inimicus homo, & ſuperſeminauit zizania in medio tritici*: denotat Diabo-
lum ad facienda mala, quæ facit, ex negligentia noſtra occaſio-
nem accipere. Iſraelitæ de tribu Dan vidiſſe dicuntur populum Iudic. 18.
habitantem in quadam regione abſq; vllo timore ſecurũ, & quie-
tũ, alijſque eiuſdẽ tribus dixiſſe: vidimus terrã valdè opulentam,

eamus, & possideamus eam nullus erit labor: intrabimus ad se- 18
curos. Ex eo vtique, quòd regionis illius incolas securos, &
absque vllo hostium timore viderunt, animum, atque auda-
ciam illius possidendæ acceperũt. Sic credo Dæmones alios alijs
inuicem dicere: Homines (inquiũt) persequamur: facillimè nam
que eos destruemus: quia ad securos intrabimus. Hæc negligen
tia nostra diabolis occasionem præbet, vt nobis tantum malum
afferant. Vnde reprehendens Beatus Petrus Ananiam pecca- *Act. 5.*
ti, quod admiserat, dixit ei: cur tentauit Sathanas cor tuum, men
tiri te Spiritui sancto, & fraudare de pretio agri. O admirabile
mysterium, non vtique illi dicit vir sanctus: quomodo te à Sa-
thana superari passus es? sed, cur tentauit Sathanas cor tuum? hoc
est, quare illi ansam præbuisti, vt te, tentaret, atque ita prosterne-
ret? Quasi diceret: nisi tu ei ansam præbuisses, fortasse ille te 19
tentare non auderet. O quot à nobis Sathanas victorias repor-
tat, quia nosmetipsi ei occasionem præbemus! Hieremiæ præ-
cepit Deus, vt populo Israel annunciaret, si ab hostibus erat
euertendus, ipsum eis ad hoc occasionem præbuisse, dicens: tu *Hiere. 13.*
enim docuisti eos aduersum te, & erudisti in caput tuũ. Nunquid
nõ dolores apprehẽdent te quasi mulierẽ parturientẽ? Idẽ vobis
fratres dicere possumus: vos enim metipsi Diabolũ docetis qua-
nã vos sit aggressurus, quia somnolẽti, negligentesq; estis. O fra-
tres in Christo Iesu ne vestri metipsorũ tã inimici sitis, sed oppor
tunũ vobis remedium adhibete: attendite namque quòd posteà
dolores apprehendent vos quasi mulierem parturientem, nec ta-
men quicquã vobis proderit, qua propter aperite nunc oculos,
& summa cum vigilantia viuite. Ne vos Sathanas incautos repe- 20
Ezech. 1. riat. In Ezechiele dicitur de quatuor illis mysteriosis animalib⁹,
quòd totum corpus oculis plenum in circuitu ipsorum quatuor
erat. In quo maxima vigilantia significatur, quam ad nos à Sa-
thanæ calliditatibus, laqueisque, quos nobis vbique parat, li-
berare possimus, nos oportet habere. Et quanquam hæc vigilan-
tia singulis quibusq; necessaria sit, multò tamen necessarior est
prælatis, ijsque qui in sublimi dignitatis gradu constituti sunt:
quorum somnus multò grauius subditis affert incommodum,
Vnde nomen hoc prælatus, & rex non solum dignitatem,
sed munus etiam, atque diligentem vigilantiam præ se fert.
Quod etsi Antigonus Macedoniæ rex Ethnicus erat, optimè

tamen

21 tamen intellexit, qui cuidam filio suo dixit: Scito regnum nostrum esse splendidam seruitutem. O admirabilem veramque sententiam: in qua docemur, principem atque prælatum pari studio, ac vigilantia populo ministrare teneri, qua populus ei obedire, atque seruire tenetur: at princeps atque prælatus seruitutem hanc cum dignitate exercet. Maximæ vtique Christianis principibus & prelatis confusioni erit hoc, quod Ethnicus intellexit, ignorare subditorum suorum obliuiscentes, quasi eorum curę nõ incumberent. Aduersus hos exclamat Ezechiel Propheta, dicens: O Pastor, ô Idolum. Et peior quidem est malus prælatus Idolo, ac statua: nam statua si non graditur, neque videt, saltem non comedit, neq; bibit, nec Domini sui diuitias consumit: quando non prodest, saltem non obest. At qui subditorum substan- *Ezech.34*
22 tias comedit, cum illis prouidere teneatur, nec tamen hoc facit, sumptum sine commodo secum affert.

Et quod dicitur ampliùs in Euangelio inimicum zizanijs superseminatis abijsse, significat diabolum quàm maximè potest, studere, vt lateat. Sathanas vehementer exoptat, ne tentationes suæ, tentationes esse videantur, quò illas homines non caueant, cumque securiores sint, in illas excidant. Posuisti (ait egregius Psaltes) Firmamentum eius formidinem. Sic possumus dicere, *Psal.88.* vbi homines firmamentum, securitatem que maximam esse arbitrantur, ibi rationem esse timendi. Vas aureum ferebat maledicta Babylon mater iniquitatum in manu sua. Intus autem abominationes portabat confidens omnes esse bibituros, cùm aurei vasis poculum securissimum esse ducerent. Hæc omnia signifi- *Apoc.17*
23 cant verba illa: *Superseminauit zizania, & abijt.* Quapropter millies nos quodcunque nobis offertur, et si aurũ esse videatur, oportet considerare: nam sub auro isto latet abominatio, qua nos Sathanas peruertere conatur. Hæc autem zizania, quam diabolus serit, non statim in principio dignoscitur: plurimi namque per aliquod temporis spatium malitiam suam dissimulant: verum inferendo fructum quod sit triticum, & que zizania dignoscitur. Et sic dixit Dominus: Ex fructibus eorum cognoscetis eos. *Matt.7.* Cùm sata viridia sunt, totum triticum esse videtur: verùm non sufficit hæc bona apparentia, sed bonorum operum fructum ferri oportet. Ideò enim semen seritur. Et ita dicit Isaias Propheta: Nunquid tota die arabit arans, vt serat, & proscindet, & farriet *Isai.28.*

humum ſuam? quaſi dicat: non hoc ſolum expetit agricola, ſed 24
optimum ex ea fructum percipere. Quem locum ſeptuaginta
interpretes ita verterunt. Nunquid tota die arabit arans, aut ſe-
mentem præparabit, ante quam præparet terram? In quibus ver
bis clarius etiam hoc myſterium explicatur. Nam ſicut agricola
non eſt contentus agrum optimè præparare, ſed præ maximi fru
ctus percipiendi deſiderio ſemen etiam accuratiſsimè ſeligit: ſic
non ſolum non contentus eſt Deus animam ſuis diuinis inſpira-
tionibus diſponere, eamque cœleſti luce commouere, ac illumina
re: verum etiam ſuam diuinam gratiam in eam infundit: hæc au-
tem omnia facit, vt amoris & gratitudinis fructū ferat, ſuamque
diuinam legem obſeruet: & qui hoc faciunt, triticum ſunt: qui ve
rò contra faciunt, ſe zizaniam eſſe manifeſtè demonſtrant.

Cognita per iuſtos zizania dixerunt Patrifamiliâs: *Vis imus,* 25
& colligimus ea? In his verbis ſeruorum Dei zelus detegitur, po-
tiſsimumque miniſtrorum iuſtitiæ, quorum viſcera propter zi-
zaniæ detrimentum contorquentur: ſicuti cruciabatur Dauid cū
Pſal.118. dicebat: Vidi præuaricantes, & tabeſcebam: quia eloquia tua nō
cuſtodierunt. Et cum ſancto zelo, cùm eos à ſceleribus non reſi-
piſcere perſpiciunt, mortem eis deſiderare fas eſt, niſi ſe ſe ad me-
liorem frugem recepturi ſint: ne ſibimetipſis, proximiſque ſuis
ſuo malo exemplo magis officiāt. Cum hoc zelo dicebat Diuus
Gala.5. Paulus: Qui conturbat vos, portabit iudicium, quicunq; eſt ille,
& paulò inferiùs: Vtinam (inquit) abſcindantur qui vos contur-
1.Cor.5. bant. Et alibi: Non contentus eſt zelum hunc verbis manifeſta-
re, ſed opere etiam demonſtrauit, docens in hoc quantum publi-
cus peccator officiat, quamque neceſſarium ſit illum puniri, atq; 26
à bonorum conſortio ſeparare: & ſic dicit: Omnino auditur inter
vos fornicatio, & talis fornicatio, qualis nec inter gentes, ita, vt
vxorem patris ſui aliquis habeat: & vos inflati eſtis, & non ma-
gis luctum habuiſtis, vt tollatur de medio veſtrùm qui fecit hoc
opus. Ego quidem abſens corpore, præſens autem ſpiritu iam iu-
dicaui vt præſens eum, qui ſic operatus eſt, in nomine Domini
noſtri Ieſu Chriſti congregatis vobis, & meo ſpiritu cum virtu-
te Domini Ieſu tradere huiuſcemodi hominem Sathanæ in inte-
ritum carnis, vt ſpiritus ſaluus ſit in die Domini noſtri Ieſu Chri
ſti. Non eſt bona gloriatio veſtra. Neſcitis, quia modicum fer-
mentum totam maſſam corrumpit? expurgate vetus fermen-
tum.

27 tum. O admirabilia verba, atque admirabilem ſancti Apoſtoli zelum. Et valdè notandum eſt, quomodo Chriſtiani hominis peccatũ exaggerat, qui id audet admittere, quod inter Ethnicos nec agitur, nec auditur: dicit namque: Auditur inter vos fornicatio, & talis fornicatio, qualis neque inter gentes, ſcilicet, auditur. Vt autem peccatorem acriùs compungat, non dicit: Admiſit peccatum cum nouerca ſua: ſed cum vxore patris ſui; dicenſque: Et vos inflati eſtis, & non magis luctum habuiſtis, vt tollatur de medio veſtrúm, qui hoc opus fecit: ſignificat illum forſitan notabilem eſſe virum; de quo Corinthij gloriabantur, vt inter eos commoraretur. Quod ex ijs etiam, quæ inferiùs dicit, ſe in virtute Domini noſtri Ieſu Chriſti diabolo facultatem conceſsiſſe, quò illum adeò torqueret, quouſque occideret, vt illis tormentis
28 cruciatus ad Dominum conuerteretur, infertur. O ſi nunc eſſet vnus Diuus Paulus in mundo, qui homines contorquendi propter peccata ſua, & propter ſcandala, quæ proximis afferunt, facultatem diabolo concedere poſſet, quot peccatores paſsim contorqueri videremus: verum niſi ſe ſe in meliorem frugem recipiant, quamuis in hoc mundo non torqueantur, in altero tamen in perpetuum patientur.

In his etiam verbis: *Vis imus, & colligimus ea*ſ Manifeſtantur ij, qui in lethali culpa commorãtur, nõ ſolum in futuro infernum, ſed in præſenti etiam ſæculo interitum promereri. Quod clariùs Diuus Paulus dixit, vbi hoc conficit argumentum: Irritam quis faciens legem Moyſi ſine vlla miſeratione duobus vel tribus teſtibus moritur: quanto magis putatis deteriora mereri ſuppli- *Hebr.* 10.
29 cia, qui filium Dei conculcauerit, & ſanguinem teſtamenti pollutum duxerit, in quo ſanctificatus eſt, & ſpiritui gratiæ contumeliam fecerit? Per charitatem Dei vos rogo, vt aduertatis qualibus verbis hîc ſanctus Apoſtolus hominis Chriſtiani lethalem nominat culpam, quomodo reuera quando illam admittit, hæc omnia facit: ſcilicet, filium Dei conculcat: ſanguinem teſtamenti pollutum ducit: & ſpiritui gratiæ contumeliam facit. Ecquis igitur hæc adeò obſtupenda audiens lethalem culpam ſuper omnia mundi odibilia non execratur? O Deus infinitæ pietatis, tu nos Domine nunc illumina, quò ex tot tantiſq; comminationibus fructum percipere noſſerimus. Si enim tam ſeuera mors Moſaycæ legis tranſgreſſoribus

infe-

inferebatur: quæ nunc supplicia nos promerebimur, cũ tot, tamque ineffabilia beneficia ex tua diuina manu receperimus: si tamen diuinam hanc inæstimabilis gratiæ legem violauerimus? Vltimo vos verbum illud dulcissimum Patrifamiliâs vellem animaduertere: in quo nobis animus, ac confidentia additur, vt ad Deum possimus accedere, siquidem ipse dicitur, atque est pater huius familiæ, in qua viuimus, quæ est sacrosancta Ecclesia vniuersalis. Vnde Beatus Paulus dicit: Omnes enim filij Dei estis per fidem, quæ est in Christo Iesu. Siquidem igitur pater noster est, illum intrinseco cordis amore diligamus, latria, animi adoratione veneremur, eique tanquam Patri, tali (inquam) Patri diligentissimè seruiamus: sic enim ipse nobiscum se tanquam Pater gerer, suamque nobis hîc gratiam concedet, postea verò nos ad cælestis gloriæ hæreditatem perducet: quod facere dignetur, qui viuit & regnat Deus in sæcula sæculorum, Amen.

Gala. 3.

30

31

In eadem Dominica Quinta post Epiphaniam

CONCIO TERTIA.

Simile factum est regnum cælorum homini, qui seminat bonum semen in agro suo, &c. Matth. 13.

Gene. 3.

SERPENS erat calidior cunctis animantibus terræ, quæ fecerat Dominus Deus, qui dixit ad mulierẽ: Cur præcepit vobis Deus, vt non comederetis ex omni ligno paradisi? Dignum vtique consideratu est, cur cùm diabolus hominem tentare vellet, aliud pulchrius animal, aut aliam formam, non tam horribilẽ qualis est forma serpentis, in instrumentum assumpserit. Ad hoc respondetur hoc nõ ita diaboli electione factum, sed diuina prouidentia fuisse dispositum, quę quidem aliter fieri non permisit, vt homo tam turpi, atque obscæno animali plusquam Deo fidẽ adhibere dedignaretur: atque vt post lapsum maiorem confusionis, atque pudoris haberet occasionem, quia contra infallibile

1

Dei

2 Dei verbum tam vili animali crediderit. Ob eandem cauſam nõ permiſit Deus, vt cùm Hebræi Deos petierunt, aurumq; in fornacem liquefaciendum immiſerunt, pulchra aliqua, ac decora figura conflaretur, ſed taurus animal ferum, nimiumque irrationale prodiret, quo ipſa eos figura deterreret, atque à tanta abomination reuocaret. Neutris autẽ hæ Dei ſolicitudines ac diligentiæ profuerunt, ſicuti nec nos peccati horribilis turpitudo deterret, quæ nobis ſua fœditate diſſuadet, ne illud admittamus. Non ſolũ autem ſerpentis figura primam mulierem deterreve deberet, verum ipſa etiam verba, quæ illi dixit eam admonere deberent, ne tale perpetraret. Dæmon enim tentans eam, Dominicum præceptum in ipſius memoriam reuocauit, dicens: Cur præcepit vobis Dñs? quę omnia eius peccatum grauius reddiderunt. Atque hinc *Exod. 32.*

3 verba illa, quæ filius prodigus patri ſuo dixit, intelligetis: Pater (inquit) peccaui in cælũ, & coram te. Omnia peccata coram Deo fiunt, vbique enim Deus eſt; & ita dicitur: Corrupta eſt terra coram Deo: attamen illa peccata peculiariter coram Deo fieri dicũtur, quæ Dei recordans, teque conſcientia morſibus ſtimulante cõmittis: ſæpe enim cùm peccamus, Dei non recordamur, & hęc peccata non tam coram Deo, quam altera, facta dicuntur; & dicere: Peccaui coram te, idem eſt quod dicere, peccaui conſiderans quid facerem: hæc ſunt peccata Deo odibilia. Concedens Deus remedium ad expianda peccata ijs, qui per ignorantiam, atque ijs: qui per imbecillitatem delinquunt, ſacrificium deſignauit: at, peccatis, quę ex pura malitia committuntur, expiandis nullũ ſacrificij genus aſsignauit, non quidem quod ſint irremediabilia, *Luc. 15.* *Gene. 6.* *Leuit. 4.*

4 aut irremiſsibilia, ſed ad maiorem grauitatis ipſorum exaggerationem: atque etiam vt ſignificaret, ſperandum nõ eſſe, quòd homines rationis participes, atq; conſilij contra tam bonum, tamq; clementem Patrem ex malitia peccarent. Vnde per Hieremiam Prophetam hoc peccatorum genus peculiariter comminatur, dicens: Iudicate manè iudicium, ne fortè aggrediatur, vt ignis indignatio mea, & ſuccendatur, & non ſit qui extinguat propter malitiam ſtudiorum veſtrorum. *Hiere. 22.*

In hac ſancti Euangelij parabola dicit Dominus: *Cùm dormirent homines, venit inimicus eius, & ſuper ſeminauit zizania.* Quòd ſi hominibus vitio vertitur, quia ipſis dormientibus diabolus ſuperſeminet zizania, vigilare enim diligentiſsimè tenebantur: quanto

quanto grauiori culpæ illis imputabitur, quòd ipsis vigilantibus atque videntibus hæc damna diabolus afferat? O execrabilem filiorum Adæ abominationem, quia tam libenter Sathanam in eis tot mala ferere patiuntur: quam excusationem ô miseri dissolutionis, corruptionisque vestræ reddetis? siquidem vt vestris effrænatis appetitibus satisfaciatis conscientiæ morsibus infernalis timoris comminationibus, diuinis denique promissionibus inuitantibus obsurdescitis? O quàm meritò de vobis dicere possumus, quod Zacharias Propheta de alijs vestrúm similibus dixit: Noluerunt (inquit) attendere, & auerterunt scapulas recedentes, & aures suas aggrauauerunt, ne audirent, & cor suum posuerunt vt adamantem, ne audirêt legem, & verba, quæ misit Dominus exercituum in spiritu suo per manum Prophetarum. Appositissimè etiam quadrat vobis similitudo illa Hieremiæ Prophetę, dicentis: Onager assuetus in solitudine in desiderio animæ suæ attraxit ventum amoris sui, nullus auertet eam, in mẽstruis suis inuenient eã, id est, quemadmodũ asinus syluester, quo anni tẽpore libidine excãdescit, fœminæ desiderio æstuat, quã vbi primũ rudentẽ audit, tãto illã impetu insequitur, vt insectantiũ venabula, aut præparatas insidias nihil æstimet, neque ad eas attendat: quapropter à venatoribus facilè cõprehenditur.

Zacha. 7. 5

Hiere. 2. 6

Tales estis vos ô corruptissimi, quos nullius rei timor, neque consideratio ab effrænatorum appetituum vestrorum sectatione sufficit reuocare. At quæret quispiam, si plurimi apertis oculis, ac vigilantes seà diabolo superari patiuntur, quomodo communis illa sententia intelligitur, quæ dicit: omnis peccans est ignorans? Ad hoc respondeo hanc sententiam non dicere, omnia peccata ex ignorantia dimanare: sed dicitur peccator ignorans, quia quãta sit Dei, quem offendit, probitas, & quot, quantisque supplicijs dignus sit, atque in quæ mala prolabatur, ignorat. Vnde cuiusdam doctoris Theologi opinio fuit, Spiritum sanctum omnes peccati circunstantias, mala & damna solum sanctis Apostolis manifestando illos in gratia confirmasse. Adeò quippè grauе malum est lethale peccatum. Et quanquam verè non est hæc causa, quare sancti Apostoli in gratia confirmati fuerunt, attamẽ inficiari non possumus, cognitionem malorum, atque damnorum, quæ peccatum secum affert maximum, vehementissimũque esse frenum, quo quis cohiberi potest, ne corruat in peccatũ.

7

Orta

8 Orta zizania, perque Dei seruos cognita dicunt ei: Vis imus, & colligimus ea? & ait: non, ne forte colligentes zizania eradicetis simul & triticum. O ineffabilem Dei patientiam, quomodo malos suffert, cum ipsi statim vt peccant, à terra euelli, ac destrui mereantur. Et ita D. Paulus de malis, bonisq; loquens dicit: Terra enim sepe venientem super se bibens imbrem, & germinans herbam opportunam illis, à quibus colitur, accipit benedictionem à Deo: proferens autē spinas, ac tribulos reproba est, & maledicto proxima. Animaduertite quomodo sanctus Apostolus dicit terram bonam, quæ bonum affert fructum, statim à Deo benedici: per quam viri iusti signi ficantur: terram autem spinas, ac vepres ferentem, quæ impios, malosque significat; non dicit statim maledici, sicuti bonam terram statim benedici dixerat: sed male-
9 dicto (inquit) proxima est. Vt immensa Dei misericordia clariùs innotescat, qui nō statim vt peccatores delinquūt, illos destruit; sed ineffabili patientia illos ad pœnitentiam expectat. Notandum est autem vnam ex rationibus, quare illos suffert, esse propter iustos. Hoc exaggerat Beatus Paulus, dicens: Deus sustinuit in multa patientia vasa iræ apta in interitum, vt ostenderet diuitias gloriæ suæ in vasa misericordiæ, quæ præparauit in gloriam. In eo quod Deus iustorum causa tandiu peccatores sustinuit, dicit hic sanctus Apostolus ardentissimum Dei erga iustos amorem illuxisse. Hoc etiam manifestatum est, vbi dicitur: Cum Deus Sodomam incendio subuertere conaretur, petenti Loth ne vrbs quædam iuxta montem sita destrueretur, & si eius incolę turpissimi, flagitiosissimique erant, Angelus re-
10 spondisse: Ecce etiam in hoc suscepi preces tuas, vt non subuertam vrbem, pro qua locutus es. Festina, & saluare ibi, quia non potero facere quicquam donec ingrediaris illuc. O benedictus & glorificatus sit talis Deus: ô fæliciſsimos, qui tam bono Domino seruiunt. Quid vobis fratres videtur respectus, quē Deus amicis suis obseruat? etenim propter vnū turpissimæ cuidā ciuitati ignoscit: cùmq; omnipotens sit: dicit tamē Angelus, qui eius loco erat, quandiu Loth Sodomis esset, se illam euertere, neque ei nocere posse. Et Beatus Clemens dicit se à Beato Petro audiisse, nisi Patriarcha Abraham intercederet quando Deus Sodomam succendit, vniuersum etiam mundum igne fuisse succensurum, quemadmodum pristinis quondā temporibus illum

Hebr. 6.

Rom. 9.

Gene. 19.

D. Clemēs lib. 1. itinerarij.

diluuio

diluuio subuertit: tam malus, turpisque tunc temporis vniuersus orbis existebat. Ex his omnibus infertur quantum viri iusti obitum nos persentire oportet, propter commune reipublicæ detrimentũ. Idcircò Rex Ioas cum sciret Elisæum Prophetam ægrotare, iamque propè obitum esse ad eius lectum in quo iacebat, se contulit, & flebat coram eo, dicebatque: Pater mi, Pater mi, currus Israel, & auriga eius. Aurigam eum vocat, quia ipse suo sancto pietatis exemplo, atque doctrina vniuersum Israelis regnũ regebat: currum autem illum appellat, quia virtute sua, crebrisq; orationibus Israel sustinebat, ne Deus illos propter ipsorum peccata destrueret. 11

4. Reg. 13

Simile. Sic se Deus habet quasi paterfamiliâs, qui cùm eius famuli scelera aliqua perpetrarint, supplicioque digni sint, si quis fortè vir nobilis, cui reuerentia debeat ob seruari, tunc adest, non eos punit, sed dicit eis: gratias habete circunstãtibus; at ego vos solos cõprehendam, vbi patronos non habeatis, tuncque mihi pœnas dabitis. Mundus nunc patronos habet, qui sunt iusti: verum cauete vobis; etenim nisi à sceleribus vos cohibueritis, tempus aduenier, in quo non erunt patroni. Et hoc est quod dicit Dauid: Pro hac (scilicet iniquitate) orabit ad te omnis sanctus in tempore oportuno: veruntamen in diluuio aquarum multarum ad eum nõ approximabunt. Vnusquisque profectò peccatorum à semetipso rationem deberet exigere, vt confunderetur, diceretque: vt quid Deus me plurimos annos viuere permittit? nisi me in meliorem frugem recipiã, hoc vtique ad grauius malum mihi erit. O quantoperè te hoc timere oportet ô peccator. Nam Diuus Paulus dicit: Mali homines proficient in peius. Nonne Deum maximum tecum miraculum facere iudicas: siquidem cum tandiu super te misericordias pluat, tu tamẽ peccata peccatis semper addis? quomodo tantam probitatem non miraris? quomodo ò peccator tãta pietas saxeum cor tuum nõ mollefacit? Maximũ quidem miraculum est, Deũ tãdiu te peruersissimam, pessimamq; creaturã ferre. Hoc autem miraculo non conuerteris, imò potiùs peior efficeris, siquidem ex hac ineffabili Dei clementia occasionem assumis plura peccata cõmittendi, & pertinacior existendi. O immense Deus! quia tu es bonus, ideò peccator te non timens peccare audit: si enim sciret, se vbi primum peccatum lethale committeret, statim sicuti Dathan, & Abiron à terra viuum esse deuorã-

Psal. 21.

2. Tim. 3.

dum,

14 dum, non vtique ſic faceret. O miſerum te, qui ad diabolico munere (licet diſsimiliter) viuis: diſsimiliter (inquam) quia Dæmones in hoc mundo nobiſcum occultè colluctantur, noſque inuiſibiliter perſecuntur. Mali autem ſunt hoſtes viſibiles, qui nos inſectantur, non ſolum corporaliter nobis officiẽtes, ſed ſuis etiam malis exemplis, crebriſque ſuaſionibus, quæ maximè homines cõmouere ſolent, ſpiritibus nocentes. Tentationibus autem, atq; occaſionibus à peruerſis hominibus oblatis difficilius quodammodo, quàm ijs, quas Dæmones afferũt, reſiſtitur. Ideò affectuoſè dicebat Dauid: Eripe me Domine ab homine malo, à viro iniquo eripe me. Non vtiq; dicit: Eripe me Domine à diabolo, ſed eripe me ab homine malo. Magis homines iniquos, quàm diabolos pertimeſcere videbatur: rationemque reddens, dicit: Qui co- *Pſal. 139.*

15 gitauerunt iniquitates in corde, tota die conſtituebãt prælia; acuerũt linguas ſuas ſicut ſerpẽtes: venenũ aſpidũ, ſub labijs eorũ. Venenũ aſpidũ hominẽ ſoporat, ſicq; illud nõ ſentiens moritur. Talia ſunt verba malorũ, quibus boni ſoporantur, vixq; hoc ſentiẽtes ſpiritaliter moriũtur. Verùm nõ ideò iuſtos deficere oportet: oẽs enim hæ cõtradictiones permittũtur, vt ipſi maiorẽ pulchritudinis coronæ conſequẽdę occaſionẽ habeant: nec credãt, etſi diabolus, eiuſque miniſtri potentiſsimi ſunt, plus eos facere poſſe, quã ſibi à Deo fuerit cõceſſum: quod vt ſanctus Iob ſignificaret, poſt quam maximam Sathanæ potentiam, ardentiſsimumque, quo nos deſtruendi deſiderio flagrat, recenſuerat, dicens: Ecce abſorbebit fluuium, & non mirabitur, & habet fiduciam, quod influat Iordanis in os eius: ſtatim addit, dicens: In oculis ſuis quaſi hamo *Iob. 40.*

16 capiet eum, & in ſudibus perforabit nares eius; quaſi dicat: Ne arbitremini, eum totum quod voluerit damnum vobis illaturum: Deus enim illum potentiæ ſuæ fræno coercet. Hoc etiam apertè patet, Hebræi à diabolo inſtigati Moyſen lapidare voluerunt. Tunc confugit vir ſanctus ad Deum ab eo auxilium petens, ac dicens: Quid faciam populo huic? Adhuc paululum, & lapidabit me. Et ait Dominus ad Moyſen: Antecede populum: quaſi diceret: Munere tuo fungere, nec eos pertimeſcas: mali namque atq; diaboli omnes potentiam ſuam voluntate mea terminatam habent. Ecce quomodo vniuerſi illi Hebræi parati erant Moyſen lapidare: in eum autem lapidem mittere auſus eſt nemo: non enim eis Deus facultatem conceſsit. *Exod. 17.*

Estque notandum ex eo, quòd in parabola Paterfamiliâs zi- 17
zania eradicari vetat, præcipitque, vt sinantur vtraque crescere,
dicens: *Sinite vtraque crescere ad messem*, his verbis non prohiberi
peculiarem huiꝰ, vel illius peccatoris extirpationem, sed omniũ
simul malorum in genere: quod nihil aliud est, quàm non studen
dum, vt omnes simul mali à bonorum consortio separentur. Vn-
de iure optimo quotidie per ministros iustitiæ plurimi mali à
mundo euelluntur. Quod iustissimè fit, vt alij terreantur, atque ti
more perculsi à sceleribus resipiscant, cauẽtes ne simile, aut gra-
uius de ipsis supplicium aliquando sumatur. Sicuti summa veri-
Luc. 13. tas significat, vbi dicitur: Aderant autem quidam ipso in tempo-
re nunciantes de Galilæis, quorum sanguinem Pilatus miscuit
cum sacrificijs eorum. Hoc communiter declaratur de quodã Iu-
Act. 5. da Galileo, de quo fit mentio in Actis, qui suos docebat Deo pro 18
Romano Imperatore non esse sacrificiũ offerendum, quod ægrè
ferens Pilatus illos super ipsorum sacrificia iussit occidi, & ita eo-
rum sanguinem sacrificiorum cruori commiscuit. Respondit que
Dominus hæc nunciantibus: Putatis quòd hi Galilæi præ omni-
bus Galilæis peccatores fuerint, quia talia passi sunt? Nõ, dico vo
bis, sed nisi pœnitentiam habueritis, omnes similiter peribitis:
sicut illi decem, & octo, supra quos cecidit turris in Siloe, & occi-
dit eos. Putatis quòd ipsi debitores fuerint præter omnes homi-
nes habitantes in Hierusalem? non dico vobis, sed si nõ pœniten
tiam habueritis, omnes similiter peribitis. Ex ijs verbis apparet
hos Galilæos iustè fuisse punitos, quia Deus propter ipsorum
peccata illos Romanorum potestati subiecerat: & vt ait D. Pau-
Rom. 13. lus: Non est potestas nisi à Deo. Nec Dominus hîc Pilati suppli- 19
cium damnat, imò potiùs cõprobat. Israel voto se Domino obli-
Num. 21. gans, ait: Si tradideris populum istum in manu mea, delebo vr-
bes eius. Audiuitque Dominus preces Israel, & tradidit Chana-
næum, quem ille interfecit subuersis vrbibus eius: videlicet, vt
quantum Deo malorum supplicium placeat, cognoscatis.

In his etiam Domini verbis ostenditur supplicium, quod hu-
mana, diuinaque iustitia de aliquibus peccatoribus sumit, esse ad
aliorum correptionem, sin minus, omnes (inquit) similiter peri-
bitis. O terribilem comminationem! ecquis adeò rationis est ex
pers, qui eam audiẽs toto corpore non cõtremiscat? Virga Moy-
si in humum coram Pharaone, domoque eius proiecta non in

leonem

leonem quidem, neque in tigrin conuertebatur, qui eos dilaniarent, ſed in colubrum, qui eos comminaretur. Cùm autem hoc non profuiſſet, apertum eſt mare, illoſque viuos deglutiuit. Attendite peccatores ad hoc Dei comminationes, ſuppliciaque de quibuſdam peccatoribus ſumpta prodeſſe, videlicet, vt alijs alij terreantur, ſin minus ſimiliter peribunt. Scitote quoniam peccatum veſtrum apprehendet vos. Quantumuis abſcondamini, veſtrummet peccatum vos reperiet, atque comprehendet, diuinæque vos iuſtitiæ tradet: idcircò pœnitentiam facite. Notandumque vobis eſt, Dominum contentum non fuiſſe dicere: Niſi pœnitentiam egeritis: ſed dicit; niſi pœnitentiam habueritis: plurimi namque eam agunt, nec tamen eam tenent, ſed ſtatim ab eis recedit: non in ea perſeuerant, ſed ad priſtina peccata reuertuntur: ideoque nos admonet, vt eam perſeueranter habeamus, alioquin enim ſimiliter peribimus. *Exod. 7.* *Num. 32.*

Dicenſque Dominus: *Ne fortè colligentes zizania eradicetis ſimul & triticum.* Significat ex malis, qui tunc exiſtebant, atque ex ijs etiam, qui nunc in orbe commorantur, plurimos bonos eſſe naſcituros, qui ſi mali ab hoc ſæculo tollerentur, ab eis boni minimè naſcerentur: nam ex Iudæis, ac gentibus plurimi iuſti ſunt orti, alijque in poſterum orientur, quapropter Deus eos non euellit. Tempore autem meſsis dicam meſſoribus: Colligite primum zizania, & ligate ea in faſciculos ad comburendum: triticum autem congregate in horreum meum. Explicanſque ipſe Dominus parabolam dicit: Meſſores Angeli ſunt: quemadmodum qui nunc patronus atque interpellator eſt noſter Ieſus Chriſtus Saluator noſter, tunc in iudicem ſeueriſsimum conuertetur: ſic ſancti Angeli, qui nunc pro nobis intercedunt, tunc noſtri punitores erunt. Malis quippè omnia conuertentur in malum: ſic loquens Ezechiel Propheta de vltione per Angelos facta dicit: Vnuſquiſque vas interfectionis habet in manu ſua. O ſtupendum ſupplicium! delinquētem à miniſtro iuſtitiæ puniri, vſitatū eſt: at eum à ſuomet parente puniri, atque occidi, terribile quidem eſt. Sic etiam malos in inferno à Diabolis contorqueri, non eſt mirandum: illos autem à ſuiſmet patronis, pædagogis, atque cuſtodibus in gehennales ignes detrudi, hoc eſt mirabile, *Ezech. 9.*

quodque diuinum furorem, atque iustitiam valdè manifestat: 23.
atque in hoc etiam apertè declaratur, peccatorem dignissimum
esse, cui in tormentum acerbissimum omnia conuertantur. Hoc
Deus Angelis meritò iubebit: ipsi enim noctu, dieque malorum
nostrorum testes affuerunt. In hoc sensu exponit Beatus Hiero-
Hiero. super Isa. 1. nymus illud Isaiæ, dicentis: Audite cæli, &c. dicitque: Angelos
testes vocat nostræ præuaricationis. Et sicut testes dicent: siquidem consilijs nostris gubernari noluistis, illaque despexistis, nec cælestis patriæ nobiscum ciues esse voluistis: nunc cum diabolis in infernum perpetuò comburēdi properate, illicque mala, quæ nos vos perpetrare perspeximus, æternis cruciatibus soluite.

Non solum autem eis præcipit, vt illos in infernum detrudāt, sed etiam vt in fasciculos ad comburendum deuinciant: significans vtique illos, qui vnius culpæ comparticipes fuerunt, vnius 24
etiam pœnę fore consortes. In vnum fasciculum alligabunt vsurarium, eiusque vxorem, liberos ac famulos, nec non & confessarium, qui eos immeritò absoluebat, siquidem omnes vnius erant culpę consortes: in alium fasciculum iniquum iudicem, fallacem scribam, iurisperitum fraudulentum, relatorem, ac denique testes mendaces alligabunt: quandoquidem vnam, eandemque culpam cuncti admiserunt. In alium fasciculum medicum, chirurgum, & pharmacopolam deuincient, quia omnes in vnum culpæ genus concurrere solent: in alio fasciculo libidinosos homines, lenonesque locabunt: sicque in cæteris omnibus scelerum generibus se habebunt. Super hunc literalem sensum aliqui morales sensus optimè considebunt. Contemplamini in hac vrbe diuinum quoddam semen seri tanta 25
doctrina cælestibusque præceptis, quæ tam in cathedris, quàm in
pulpitis admonemur. Credibileq; est huic semini pluuiam non
Isai. 30. deesse. Isaias enim dicit, Dei nomine: Et dabitur pluuia semini
tuo, vbicunque seminaueris in terra, & panis frugum terræ erit
vberrim⁹: pascetur in possessione tua agnus spatiosè, & tauri tui,
& pulli asinorū, qui operāturterrā. In quibus verbis significatur
omnibus tā incipientibus, quā perfectis; tā imperitis, quā doctis
cælestem doctrinā, necessariamq; gratiam quantum est ex Deo
esse affuturam, dummodo ex parte hominum ad eam recipiendam dispositio non deficiat. Ex hoc semine cælesti, quod in hac vrbe seritur, prouenit; quod tot pij iuuenes in sanctas religiones

26 ligiones ingrediuntur, qui postea proximorum animabus maximè prosunt. Verum proh dolor! cũ cathedræ occasio se se offert, aut Ecclesiasticis beneficijs opponimini, venit inimicus homo, & superseminat zizania & prece, vel pretio, fauore, vel amore, seu timore sub specie iustitiæ vos facit à iustitia deuiare. Vnde vobis meritò dici potest, quod Beatus Paulus dixit: Timeo, ne sicut serpens seduxit Euam astutia sua, ita corrumpãtur sensus vestri, & excidant à simplicitate, quæ est in Christo Iesu. 2. Cor. 11.

Domine nonne bonum semen seminasti? Vnde ergo habet Zizaniam? inimicus homo hoc fecit. Vir primarius, monachus, Domina, monialis, omnes deniq; qui passionũ vinculis detinẽtur, sunt hic inimicus homo: siquidem dęmonis munere funguntur, dęmones sunt. Nũ principatus, & potestates dæmoniorum cum satellitibus suis te-
27 ste Paulo: Non euacuantur vsque ad diem iudicij, cum euacuauerit omnem principatum, potestatem, & virtutem, subiecta erunt illi omnia: interim si Sathanas trasfigurat se in Angelum lucis, quid mirum si ministri eius transformentur, vt ipse Beatus Apostolus ait, vnde per hos dæmon zizaniam serit. De Absalon dicitur, quòd non erat pulchrior eo in Israel, suauibusque verbis omnes & beneficiorũ pollicitationibus corrupit, & ita breui tempore tot ei suffragati sunt, vt eorum suffragio regni cathedram comparârit, illud à patre suo subtrahẽs: Et solicitabat corda filiorum Israel. At, aduertite qualem hæ corruptiones finem habuerint. Absalon quippè, atq; Achitophel, qui eius fuit cõsiliarius vterq; infœlici interitu perierunt: quorum alter è quercu pendens tripli ci cõfixus est hasta: alter verò ipsemet se laqueo suspẽdit. Væ vo-
28 bis subornatoribus, & væ vobis qui ab eis vos decipi finitis, de vtrisq; nanq; meritò dici possunt verba illa, quæ S. Iudas Thadæus in sua Canonica terribiliter dixit: Væ (inquit) illis, qui in via Cain abierunt, scilicet, cupiditate sua cæci, & in errore Balaã mercede effusi sunt, & in cõtradictione Core perierũt: hi sunt in epulis suis maculę cõuiuantes sine timore semetipsos pascentes, nubes sine aqua (multa enim promittunt, & modica faciunt) quibus procella tenebrarum seruatur in æternum. Quis igitur hæc audiens vlla vnquam vtilitate commotus, in tot tantaque mala volet incidere? Crebro etiam bonorum operum semen seritur in hac sancta Ecclesia militanti: sicuti sanctus Oseas Dei nomine admonet, dicens: Seminate in iustitia, & metite in ore misericor- 1. Cor. 15. 2. Reg. 15. Iudæ. Osc. 10.

diæ: in iustitia, id est, ad iustitiam. Est quippè Hebręa Phrasis, vt 29
Rom. 1: illud Pauli: Tradidit illos Deus in desideria cordis eorum, id est,
Origenes. ad desideria. Origenes hunc locum sic legit: Facite bona opera, & mores vestros emendate, & emite, pro verbo, metetis, id est, rã certus erit fructus, quasi iam illum præ manibus haberetis. Ita Isa-
Isai. 55. ias: Audite (inquit) gentes, & comedite bonum, pro comedetis bonum. Nec verò solum tam certus erit fructus, ac si iam illũ domi haberetis: sed hic etiam fructus vberrimus erit, & in ore misericordiæ: os enim pro mensura', siue pro voluntate ponitur: vbi
Gene. 24. nos legimus; Vocemus puellam, & quæramus ipsius volũtatem. In Græco contextu est: Vocemus puellam, & quæramus ipsius
Isa. 30. os. Et Isaias: Os meum non interrogastis? perinde est, ac si diceret: voluntatem meam nõ interrogastis: vbi nos legimus: Alebat
Gene. 47. eos præbens cibaria singulis. In Hebræo habetur præbens cibaria ad os paruuli, hoc est, [*Apedir de boca.*] Ad mensuram desiderij: hoc igitur est in ore misericordiæ, in abundantia iuxta oris ve- 30
stri petitionem metetis.

Animaduertendum est autem sanctum Hieremiam de qui-
Hiere. 12. busdam loquentem dicere: Seminauerunt triticum, & messuerũt spinas. Quod Nicolaus de Lyra explicat de plurimis, qui in hac vita multa bona opera faciunt, arbitrãtes se in futuro sæculo eorũ fructũ esse percepturos, nec quicquã tamen inueniũt præter spinas, quibus compunguntur, & concremãtur: & hoc accidit, quia inimicus superseminauit zizania. Diabolus in eorum cordibus inter opera bona, quæ faciebant superbiam, vanitatemq; superseruit: & ita ex illis non emolumentum quidem, sed condemnationem potiùs abstraxerunt. Quæ cum ita sint dilectissimi fra- 31
tres, per viscera misericordiæ Dei nostri vos deprecor, ne tam alto sopore dormiatis, sed bonorum operum segetem operemini, & negligentia spiritalique somno vestro ne diabolo occasionem præbeatis, vt vos superbia, vanitateq; repleat: sic enim postquã abundantem in hoc sęculo gratiam receperitis, ad alterum super abundantem gloriam messuri migrabitis: quod nobis præstare dignetur Iesus Mariæ filius, Amen.

DOMI-

DOMINICA SEXta poſt Epiphaniam

CONCIO PRIMA.

Simile eſt regnum cælorũ grano ſinapis, quod accipiens homo ſeminauit in agro ſuo, &c. Matth. 13.

POSTQVAM ſanctus Euãgeliſta has parabolas retulit, dicit: Hæc omnia locutus eſt Ieſus in parabolis ad turbas, & ſine parabolis non loquebatur eis. Ob varias cauſas ſummus mũdi Magiſter Ieſus Chriſtus filius Dei in parabolis loquebatur: quarũ vna eſt, vt cæleſtis doctrina firmius hominum mentibus infixa maneret. Habes pretioſiſsimum adamantem, ne verò illum ſi ſolutus ſit, amittas auro, aut argento iubes cælari, quò filo poſsit appendi, ſic vnigenitus Dei filius, ne ipſius verba deſiderabilia ſuper aurum, & lapidem pretioſum multum ab hominum memoria exciderent parabolis, ac ſimilitudinibus illa cælauit. Alia ratio eſt, vt cæleſtis eius doctrina maiori reuerentiæ haberetur. Ideò quippè ſacroſanctæ diuorum reliquiæ in capſis includuntur, pretioſiſque velis operiuntur, vt maiori cum reuerentia atque affectu colantur. Cum autem pretioſiſsimæ reliquiæ omniũ, quæ nullo vnquam tempore fuerũt, aut futurę ſunt, ſit ſanctiſsimum corpus Dñi noſtri Ieſu Chriſti, benedictaq; verba, quæ ex ſanctiſsimo ipſius pectore proruperunt, vt homines hæc ſummo cũ reſpectu ac reuerẽtia tractarẽt, voluit vt ſanctiſsimũ corpus ſuũ in pannis accidẽtibus, verba autẽ ſua ſub ſimilitudinibus, atque parabolis delitescerent. Si Principem nudum gladiũ manu geſtare videretis, illum furibundum homines occidere velle crederetis: ſicque ne homines terreat vagina illum gerit incluſum. Gladius Ieſu Chriſti, veri Principis Regum terræ, eſt cæleſte ipſius verbum: ſic illud appellauit Diuus

Simile.

Pſal. 18.

Simile.

Ephes. 5. Paulus, dicens: Assumite gladium spiritus, quod est verbũ Dei. 4
Vt igitur homines ineffabilem ipsius mansuetudinem intelligerent, neq; ad eum tanquam ad amicum fidelissimum accedere verentur, gladium hunc vagina inclusit, hoc est, in parabolis, ac similitudinibus locutus est. Tertia ratio est, vt hominib⁹ occasionem piæ exercitationis præberet, eosque ad diuinas literas per-
Simile. scrutandas excitaret. Quando epistola obsignata vobis datur, sta tim illam aperire, eiusq; subscriptionem scire cupitis, quidque in ea scriptum sit, nosse optatis: quod si aperta est, illam legere non desideratis. Ideò Deus mysteria sua parabolis operuit, vt illa intelligere cuperemus: & in ijs, quæ sub parabolis latent scrutandis pie nos exerceremus, illaq; super nos benedictio caderet, quam
Psal. 118. Dauid adhibet, dicens: Beati qui scrutantur testimonia eius, in to to corde exquirunt eum. 5

Hîc ostenditur quo animo diuinæ literæ legi, concionesque oportet audiri: scilicet, desiderando sic Deum inuenire. Vnumq; vos magnoperè notare velim quod Beat⁹ Matthæus in hoc ipso capite dicit, quod Diuus Chrysostomus valdè perpendit: videlicet, quòd accedentes discipuli dixerunt ei: Quare in Parabolis lo
Chrysost. queris eis? super quo dicit Diuus Chrysostomus: Videte beneuolentiam virorum, videte misericordes discipulos benigni Magistri. Si domestici familiaresq; regum, ac principum indole, nobilitateq; sua vti vellent, ô Iesu, Iesu, quàm pulcher esset in terra paradisus. Hi sacri discipuli prius diuini magistri sui ingenio vsi sunt: prius domus suas dominica clementia repleuerunt: & sic omnes ex cælesti ipsius doctrina fructum percipere cupiebant. Ideòq; etsi magnoperè parabolam, quam Dñs prædicarat, intel- 6
ligere optabant: prius tamen quasi compassione perfusi interrogare voluerunt, quare alijs etiam parabolam non exposuerit: dolebant enim illos absque illius intelligentia fructus expertes tãquam banausios abijsse, quibus Dominus respondit, dicens: *Vobis datum est nosse mysterium regni cælorum: illis autem non est datum.* Ex qua responsione apparet: Etsi Dominus ad prædestinatorũ prouẽtum in parabolis loquebatur propter superius adhibitas rationes, ad præscitos tamẽ in pœnã scelerũ ipsorum fuisse locutum, vt tam stulti sicut antea remanerent. Et ita dicit Diuus Paulus:
2. Cor. 4. Quia si opertum est Euangelium nostrum, in ijs, qui pereunt, opertum est, in quibus Deus huius seculi excæcauit mentes

7 tes infidelium, vt non fulgeat illuminatio Euangelij gloriæ Chri
sti. Euangeliũ gloriæ Christi illud Beatus Paulus appellat, quia
ad animarum vtilitatem fuit institutum, Deus enim nobis bene-
ficia facere sibi glorioſissimum ducit. Hic infidelium nomine ob
durati etiam peccatores intelliguntur. Et ſi Theophilactus dicit, *Theophi.*
Dominum præſcitis in parabolis fuiſſe locutum ne grauius pec-
catum admitterent, ſi cum cœleſtem ipſius doctrinam intellige-
rent, illam non operarentur.

Ex hac diſcipulorum quæſtione colligitur hos miſeros abſ-
que parabolarum, quas Dominus prædicauit, intellectu fuiſ-
ſe reuerſos, nec eas intelligere ſtuduiſſe, ſiquidem de earum ſi-
gnificatione Dominum percontati non ſunt. O quot hodie
ad conciones audiendas conueniunt, & ſicut hi domos ſuas re-
8 uertuntur, nec intelligunt, neque intelligere deſiderant myſte-
ria, quæ illis prædicantur. Solum verò prædicatorem loquen-
tem audiendo delectantur. De his conqueritur Deus per Eze- *Ezech. 33*
chielem Prophetam dicens: filij populi tui audiũt ſermones tuos
& non faciunt eos: quia in Canticum oris ſui vertũt illos, & es eis
quaſi carmen muſicum, quod ſuaui dulcique ſono canitur. O
quam propria ſimilitudo! ſicuti qui ſuauiſsimum audit muſicæ
cõcentũ inſtrumẽto ſolũmodo, ac voce delectatur, facta vero illu
ſtriũ virorũ, qui in litera cõcinũtur, nõ intendit imitari: ſic pluri-
mi cõciones audiunt, qui prædicatoris ſtylo, dicẽdiq; modo dele
ctantur, nec vero ad doctrinã, quã prædicãt, attendũt, illam enim
imitari non intendunt. In alijs autem etſi attenti ſunt cõcioni, &
9 quod prædicatur, intelligunt, nullam tamen cœleſtis doctrina fa
cit operationem: nam vt hæc operatio fiat, requiruntur diſpoſiti,
beneque affecti auditores: quemadmodum enim fax madida li- *simil.*
cet igni applicetur, lumen tamen non vult accipere: ſic etiam, qui
paſſionibus pleni, ſenſualibusq; turpitudinibus ſunt repleti, &
humidi cœleſtem doctrinam reſpuunt, neq; illa inflammari vo-
lunt. Vnde dicens Dauid, ignitum eloquium tuum vehementer, *Pſal. 118*
ſtatim ſubdidit dicens: & ſeruus tuus dilexit illud. Seruus vtique
Dei, non autem Sathanæ mancipium diuino eloquio inflamma-
tur. Ecce rationes, ob quas potiſsima hominum pars ſic ex cõcio-
nibus exeunt, vt plurimi ex illis exierunt, qui dominum diuina
hæc verba prædicantem audierunt.

Valde etiam hic notandum eſt eccleſiam militantem regnum

cælorum à Dño nuncupari: sacrę nãq; scripturę phrasis est, homi- o
nes rerum, quas diligũt, nominibus appellare, amatores enim ter
Hiere. 22. ræ terrã vocat: & sic dicit Hieremias Propheta, terra, terra, terra
audi verbũ Dei. Quasi diceret: O terrestris peccator, cuius omnia
desideria sunt terra, omnes sermones terra, omnia opera terra: Dei
verbo obtẽpera, & desines esse terra. Amatores sæculi vocat mũ-
dum: & ita dicit Ioãnes, & mundus eũ non cognouit. Hoc est ho
Ioann. 1. mines mũdani; amatores carnis carnẽ nominat, vnde Dominus di
xit: Non permanebit spiritus meus in homine quia caro est. Cœ-
Genes. 6. lestiũ autẽ rerũ amatores cælos nuncupat: & ita dicit Dauid cõfi
Psal. 88. tebuntur cœli mirabilia tua Dñe: etenim veritatẽ tuã in ecclesia
sanctorũ. Cœli ideſt, iusti, quia cœlestibus, non autẽ terrestribus
delectãtur. Hæc expetunt, exoptãt, & expectãt: sicut admonet
Coloss. 3. B. Paulus dicẽs: quæ sursum sunt sapite nõ quæ super terrã. Hoc 1
est, cœlestibus oblectamini, terrestribus autẽ contristamini, ho-
rum autem cœlorum munus est Dei mirabilia confiteri, eiusque
veritatem in promissionibus collaudare. Hoc optimè sanctus
Exod. 15. Moyses adimpleuit, qui cùm Pharaonẽ mari rubro submersum
cerneret cecinit cum filijs Israel carmen hoc Domino, & dixerũt:
Cantemus Domino: glorioſẽ enim magnificatus est, & in He-
bræo habetur: Cantabo Domino: vnumquenq; enim sigillatim
Deũ pro se, ac pro omnibus oportet laudare: diciturq; Moysestã
quã bonus pastor, ac princeps, qui ad bonũ plebẽ suã excitat, lau
des illas exorsus fuisse. Tũc cecinit. Dictio, tũc, magnã habet em
phasin, & mysteriũ. Tũc ideſt, post acceptũ beneficiũ illud enim
tẽpus gratijs agendis est aptũ vt autẽ iusti cognoscũt, nullũ esse
momentum, in quo Deus super homines beneficia non pluat, sic 1
optime intelligũt ipsum semper laudari debere. Dicitq; vlterius
Dauid hanc cõfessionem esse in ecclesia sanctorũ. Aduertite quo
vocabulo hanc fidelium cõgregationem appellat. Et ita dicebat
Philipp. 2. Diuus Paulus vt sitis sine querela, & simplices filij Dei sine re-
prehensione in medio nationis praue, inter quos lucetis sicut lu-
minaria mundi. Deumque hoc nomine suam sanctam ecclesiam
nuncupare & singulos fideles cœlum appellare, est dicere nobis
non quidem quod plurimi nostrum sumus, sed quod nos omnes
esse oportet.

Etiam regnum cœlorum idem est quod regnũ cœleste: sæpe
namque in diuinis literis genitiuus casus pro adiectiuo nomine
collocatur

13 collocatur. Trãſtulit in regnũ filij dilectionis ſuæ, ideſt, filij dilecti ſui. Et Dauid ſpeciei domus diuidere ſpolia ideſt, domus ſpecioſa. Et Diuus Paulus, infœlix homo quis me liberabit de corpore mortis huius? ideſt, de hoc mortali corpore. Sic etiã hic regnũ cœlorũ, ideſt, cœleſte. Dicitur autẽ ſancta eccleſia regnum cœleſte, quia cœleſtibus legibus gubernatur. Atq; etiã quia hęc eccleſia militãs eſt vicus quidã illius triumphantis ciuitatis, vici autem ſemper à ciuitate nomẽ accipiunt. Vnde ſi quis in vico Salmanticæ habitat, & ſe ſe Toletum, aut Hiſpalim cõferret, ibiq; cuius eſſet rogatus ſe Salmanticẽſem eſſe reſpõderet, verum equidẽ diceret. Ideoque eccleſia militans regnum cęleſte nuncupatur, & tanquam vicus cœli cœleſtibus donis reficitur. *Coloſſ. 1. Pſal. 67. Roman. 7.*

Comparansq; Dñs ſuã ſanctã eccleſiã grano ſinapis non ſolũ
14 ſignificare voluit inops, & humile initiũ, quo in orbe exorſa eſt, ex quo in tantũ deuenit augmentũ: ſi enim hoc ſolum ſignificare vellet, potius per aliam ſimilitudinem declararetur: ſicuti per nucem, ex qua ſata arbor quædam ampliſsima, altiſsimaq; proficiſcitur, ita vt nubes attingere videatur. At, voluit etiã ſignificare, quemadmodum granum ſinapis præcipuam virtutem, caloremque interiùs habet, ſic præcipuum ſanctæ eccleſiæ iuſtorum que bonum in interiori cõſiſtere, & exinde exteriora virtutem pretiumque percipere. Ad cuius intelligentiam animaduertendum eſt Diuum Paulum dicere: Deus pacis ſanctificet vos per omnia, vt integer ſpiritus veſter, & anima, & corpus in aduentu Domini noſtri Ieſu Chriſti ſeruetur. In quibus verbis multum inter hæc tria intereſſe ſignificat, quæ differentia per ignem ad
15 rem comburendam applicitum optimè declaratur: prius enim in ea radicari, illamque comburere nititur, quod poſtquam effecit, vires ſuas colligit, vt ſurſum puriùs aduolet, ſicut apparet in flamma, quæ ad ſphęram ſuam aſcendit. Sic anima corpus animat, illudque viuificans ei communicatur: & in hac communicatione aliquantulum terreſtris videtur exiſtere: at, quando ſurſum quaſi flamma tanquam corpus ſuperans extollitur, tunc ſpiritus eſſe dicitur. Itaque quod animat, eſt anima, & quod animatur eſt corpus, & quandiu hæc anima corpori excellens in diuinarum rerum contemplationem, deſiderium que erigitur, eſt ſpiritus: deprecaturque Beatus Paulus, vt hæc tria in ſanctitate, ac virtute perſeuerẽt: vndique enim Dei ſeruum bonũ eſſe oportet: *Theſſal. 5.*

ideo

ideo namque in diuinis literis iustus appellatur. Et sic intelligi- 16
Daniel. 9. tur quod dixit Angelus Danieli. Vir desideriorū es. Hebræa lingua adiectiuis nominibus caret, loco autē illorū genitiuis vtitur casibus, & hic genitiuus desideriorū loco adiectiui, desiderabilis, ponitur. Itaq; vir desideriorum idē est quod vir desiderabilis, talem oportet esse iustum, vt nihil in eo, quod bonum non sit, reperiatur, sed totus sit bonus, totus desiderabilis, cuius nec cogitatio, neque desiderium, neq; verbum, nec opus malum sit.

Peccator autem totus est malus, in cogitationibus, desiderijs, verbis, & operibus: corpore denique & anima est improbus, & ita de illo loquēs Iob dicit. Ossa eius implebūtur vitijs adolescen-
Iob. 20. tiæ suæ, & cum eo in puluere dormient. Denotans in hoc malum in omnibus esse malum, iniquitatemque in ossibus inclusam habere. Hoc est malitiam altas in eo radices egisse. Et 17
Diuus Petrus, loquens etiam de malis dicit: oculos habentes ple-
2. Petr. 2. nos adulterijs, & incessabilis delicti. Significans in hoc peccatores interiùs, & exteriùs malos esse, & omnia, quæ vident, desiderare. Sicut igitur malus in omnib⁹ vult esse malus, sic iustus in omnibus curare debet esse iustus. Quando Dñs dixit: capilli capitis
Lucæ. 12. vestri omnes numerati sunt, significauit, nihil esse in iusto, quod Deus permagni non æstimet: non solū corpus, & animam, sed vngues etiā, & capillos magni facit, & vestes eorum plurimi æstimat: ideoq; in omnibus eius sanctitatē oportet illucescere. Præcipiebat Deus Nazaræorū capillos in sacrificiū offerri, quod etiam
Num. 6. fecit, vt significaret, omnia quæ sunt in iusto, talia esse oportere, quæ Deo possint offerri.

Cum igitur hoc ita sit, quòd corpore anima, & spiritu homo 18
sanctus esse debet: quomodò dicit B. Paulus testis mihi est Deus, cui seruio in spiritu meo? In quo significare videbatur se nō corpo-
Roman. 1. re quidem, sed spiritu Deo seruire. Ad hoc respondeo, quòd quia præcipua pars est spiritus: iustusque ex eo, quòd spiritum ad Deum per fidē, spem, & charitatē assiduò eleuat, venit, vt corpus suū cū sobrietate sustineat sanctisq; exercitationibus exteriùs occupetur: quia igitur hæc omnia ex spiritu proficiscūtur, illūq; sequūtur, ideo dicit sanctus Apostolus se spiritu Deo seruire, etsi corpore etiā, atq; anima simul & spiritu ei seruiat. Sic etiā intelli-
Roman. 6. gitur quod dixit: Nō secūdū carnē ambulamus, sed secundū spiritū, idest, nō caro quidē sed spiritus cæteras post se potentias trahit.

19hit. Ideoque nos admonet dicens: ſpiritu ambulate, & deſideria carnis non perficietis quaſi diceret ſpiritus enim carnem poſt ſe attrahet. Ecce quomodo etſi Chriſtiana vita in exterioribus, interioribuſque virtutis operibus conſiſtit, præcipua tamen eius ratio in interiori conſiſtit, qui eſt ſpiritus, vnde & exterior ſanctitas procedit. Et ſic poſtquam ſpiritus ſanctus dixit, omnis gloria eius filiæ regis ab intus, ſtatim addidit dicens: In fimbrijs aureis circum amicta varietatibus: ſignificans ex interiori virtute procedere quòd iuſtus cum fimbrijs aureis, diuerſiſque coloribus veſtes habeat exornatas: per quas diuerſarum virtutũ exercitationes intelliguntur. Et quemadmodum ad grani ſinapis virtutem experiendam conteri illud oportet, alioquin enim non cognoſcetur: ſic etiam niſi homo diuina ſanctæ eccleſiæ myſteria crebra animi contemplatione ruminarit, illa ſicut oportet, nõ æſtimabit, nec eorum eſſentiam ſentiet, neque in diuino amore inflammabitur: cum tamẽ hic ſit præcipuus finis, propter quẽ inſtituta fuerunt: cùmque ad hoc etiam faciendum Deus hominẽ plaſmauerit. Põt vtiq; coquus byſſino, i deſt, lineo tenuiſſimo ſartagines, ollaſq; fricare: byſſinũ autem non ad tam vile miniſterium fuit confectum. Sic poteſt etiam homo animam ſuam in terreſtribus contemplandis occupare, vnde prouenit, quòd eorum amore capiatur: illa vero adtã vilẽ, atq; abiectã exercitationẽ creata nõ fuit. Quẽadmodũ ſagitta ab arcu demiſſa nõ in aere quidẽ ſiſtit, ſed vſq; ad methodũ, atq; ſignaculũ, ad qđ directa eſt pergit: ſic etiã cogitationes ab intellectu ꝓdeũtes nõ in terreſtribus rebus, quę ſunt aer, ſiſtere debẽt: in eis aũt ſiſtere, eſt in aere ſiſtere. Sed ad Deũ vſq; illas tẽdere oportet: ipſe enim finis eſt, in quẽ oẽs actiones, cogitationesque noſtras dirigere debemus. Ipſe namque dicit: pone me vt ſignaculum ſupra cor tuum.

Galat. 5.

Pſal. 44.

2 o

Simile.

Simile.

21

Cant. 8.

Ex aſsidua Dei, diuinorũq; miſteriorũ ruminatione guſtus quidã eius, terreſtriũque rerũ tædiũ, atq; execratio homini dimanat. Idcirco dicit Dauid: guſtate, & videte, quoniã ſuauis eſt Dñs: Beatus vir, qui ſperat in eo. Quaſi diceret: omnẽ ſpẽ veſtrã in Deo locabitis, ſi in effabilẽ ipſius ſuauitatẽ guſtauerit is, omniaq; ſæcularia vobis odibilia videbũtur. Cùm ſanctus Ezechiel dixiſſet: ſpũs eleuauit me, & aſſumpſit me: ſtatim addidit: & abij amarus, in indignatione ſpũs mei: manus enim Dñi erat mecũ cõfortãs me. In quibus verbis ſignificauit, ſe cùm ſpũs ſuus ad diuinarũ rerũ cõtẽplationem

Ezech. 3.

plationem fuisset eleuatus, illasque gustasset: statim ea, quę ipsis prius dulcia videbantur, super fel amarissima iudicasse. Post- 2
quam Moyses parentis suæ lac gustauit, nunquam postea alia-
rum mulierum vbera suxit. Et Salmones marini postquam dul-
cem aquam gustant, illic vsque ad mortem permanent. O fra-
tres mei si hæc, quæ vobis dico, experiri velletis, quàm ex ani-
mo vestram viuendi rationem in melius mutaretis. Complura re-
Philipp. 3. fert Diuus Paulus, quæ ad Deum conuersus obliuioni tradide-
rat: quæque penitus neglexerat dicens: Ego circuncisus octaua
die ex genere Israel de tribu Beniamin Hebræus ex Hebræis se-
cundum legem, Pharisæus secundum æmulationem persequens
ecclesiam Dei (propter quæ maximo ab Hebræis honore affici
posset, eo quòd conditionis suæ zelator esset acerrimus) secun-
dum iustitiam, quæ in lege est, conuersatus sine querela. Sed 3
quæ mihi fuerunt lucra, hæc arbitratus sum propter Christum
detrimenta. Veruntamen existimaui omnia detrimentum es-
se propter eminentem scientiam Iesu Christi Domini mei: pro-
pter quem omnia detrimentum feci, & arbitror, vt stercora, vt
Christum lucrifaciam. Et paulò inferiùs: vnum autem (inquit)
quasi dicat: In hoc sermonem resumere volo: quæ retro sunt,
obliuiscens: ad ea vero, quæ sunt priora extendens me ipsum ad
destinatum persequor, ad brauium supernæ vocationis Dei in
Christo Iesu. Ecce quomodo fatetur Diuus Paulus, se eò quod
diuina mysteria, quæ in sancto Euangelio docemur, ante oculos
proposuerit, consanguineos, honores, celebremque in Synago-
ga opinionem contempsisse, omniaque vt stercora reputasse.
Posteàque nos admonet dicens: imitatores mei estote fratres, & 24
obseruate eos, qui ita ambulant, sicut habetis formam nostram
Idcirco hæc Beatus Paulus recensebat, vt homines ad illorum
imitationem animaret. Nuncque ideo illa prædicamus, vt qua-
les sumus considerantes confundamur: atque in plurimos, qui ea
dem nunc faciunt, oculos conijciamus, quique nobis huius sæcu-
li despectu crebraq; diuinarum rerum consideratione sublimi-
que contemplatione mirificum præbent pietatis exemplum: cu-
iuscemodi viri nunquam in sancta ecclesia defuerunt, neque vl-
Exod. 32. lo vnquam tempore deerunt. Descendens Moyses de monte
lapideas præ manibus tabulas ferens, vidit vitulum, & choros:
iratusque valdè proiecit de manu tabulas, & confregit eas ad ra-

dicem

25 dicem montis: nec verò à Deo propter tabularum fractionem vſquam legitur reprehenſus: magnum enim in ea latebat myſteriũ præceptum eſt autem ei ad montis faſtigium iterum aſcendere, aliaſque adaptare tabulas, in quibus Deus proprio digito ſuam diuinam legem ſcriberet. O Deus infinitæ maieſtatis, quarè Domine tu poſteriores illi tabulas non præbes, ſicut & priores ipſi dediſti? Quarè nunc eum tanto labore præcipis fatigari! quia ad myſterium, quod hic ineſt ſignificandum ſic conuenit. Ideo volo (ait Dominus) vt tu o Moyſes tabulas conficias, & ego in illis ſcribam. Itaque primò homo nihil adhibuit: poſtremò verò tabulas poſuit, in quibus Deus ſcripſit. In quo ſignificatum eſt bis hominibus legem datam fuiſſe: primò in mõte Sinai, poſtremò in mõte Siõ, & in hac poſterioris legis acceptione homines cordiũ
26 ſuorũ lapides eſſe paraturos, in quibus diuinus digitus, qui eſt ſpũs paracletus eſſet ſcripturus, vel (vt clarius loquar) in lege ſcripturę Deus non tã hominũ cordibus dominabatur, quàm in lege gratię dominatur. Etenim nũc crebrius homines corda ſua Deo cõmittũt, atq; magis ſpirituales ſunt, quàm tẽpore veteris legis: huiuſce modi aũt homines vſq; ad ſæculi conſummationẽ nũquã deerũt. Quod ſignificauit Deus præcipiens ſecundas illas tabulas fœdere ſempiterno in tabernaculo collocari. Dicite enim mihi: tabulæ illæ vbi nunc ſunt? Iam non extant. Quomodo igitur adimpletur hoc verbum, fœdere ſempiterno? Dico vmbram, atque figuram in veritate compleri, qui ſunt iuſti ad vniuerſalem vſque mundi conſummationem in Sancta Eccleſia duraturi. De his dicit Deus per Iſaiam Prophetam. Populus meus, lex mea in *Iſai. 51.*
27 corde eorum.

Hæc eſt (iudicio meo) vna ex rationibus, ob quas Chriſtus Dominus eccleſiam ſuam grano ſinapis comparauit, ſcilicet, vt nos erudiret quam diligẽter nos myſteria, quæ à ſancta fide docemur oporteat ruminare, aſsiduæque contemplationis dentibus conterere: vt ſic in virtute proficiamus, atq; diuinis miſericordijs recipiẽdis diſponamur. Sic diſpoſitus erat Dauid quãdo eas à Dño poſtulabat, & ita dicebat. Veniãt mihi miſerationes tuæ, & viuã quia lex tua meditatio mea eſt. In quib⁹ verbis docet Dauid diuina myſteria crebra animi cõtẽplatiõe meditãti Dei miſericordias aduenire, quò ſic in ꝑpetuũ viuat. His ſactis exercitationib⁹ dipoſiti ſunt credẽtes, totq; diuina auxilia perceperũt, vt ſacta eccleſia *Pſal. 118.*

maximè

maximè creuerit, arborque cuius rami per vniuersum terrarũ or- 28
bem dispersi sunt, fuerit effecta. Miserabile autẽ est visu quomo-
do paucis abhinc annis fidelium numerus coarctatus est: Deus
que terras, & regna nobis sustulit, eaq; ab Ethnicis possideri per
misit: nos autẽ adeo insensibiles existimus, vt vix hæc omnia sen
tiamus. Hoc quondã Hebræis accidit: quod Dñs nouo quodã in-
Ezech. 24 solitoq; modo per Ezechielẽ Prophetã significauit dicens ei. Fili
hominis eccè ego tollo à te desiderabile oculorũ tuorũ in plagã,
& nõ plãges, neq; plorabis, neq; fluẽt lachrymę tuę, in gemisce sta
cẽs: mortuorũ luctum nõ facies: corona tua circũligata sit tibi, nec
cibos lugentiũ comedes. Locutus sum ergo ad populum mane, &
mortua est vxor mea vesperi. Feciq; mane sicut præceperat mihi,
& dixit ad me populus: quare non indicas nobis quid ista signifi
cent, quæ tu facis, & dixi ad eos: sermo Domini factus est ad me 29
dicens: loquere domui Israel, hæc dicit Dominus Deus: Eccè
ego polluam sanctuarium meum, superbiã imperij vestri, & de
siderabile oculorũ vestrorũ, & facietis sicut feci, ora amictu non
velabitis, & cibos lugẽtiũ nõ comedetis, coronas habebitis in ca-
pitibus vestris: non plãgetis, neq; flebitis, eritq; Ezechiel vobis in
portentũ iuxta omnia, quę fecit facietis, cùm venerit istud, & scie
tis quia ego Dñs Deus. O quàm stupendũ est hoc, quòd cum ho
mines tot, tantaq; flagella, tamq; insignis templi euersionem, ac
tam præstantis ingentisq; vrbis desolationẽ perspicerent, nemi-
nimã quidẽ lachrymã effunderent, nequevllo dolore angerẽtur.
Vnde illis insensibilitas tanta dimanauit? Ex peccato quidẽ, hoc
quippe illos subuertit, atq; inebriauit, vt sic quasi insensati rema-
nerẽt. O quis nũc spiritu polleret, sanguineisq; lachrymis lamẽta 30
ri posset id, quod modò nostris met oculis perspicimus, illis enim
Matt. 16. Hebræis insensibiliores sumus. Videmus enim in to tantasq; an
gustias sanctã Ecclesiã esse redactã, vt nisi summa veritas dixisset:
Portæ inferi nõ præualebũt aduersus eã: nũc merito timere pos-
semus ne penitus laberetur, petulãtibusq; hostiũ furijs subiaceret:
& tamẽ adeò læti, hilaresq; incedimus, ac si quotidie mille natio
nes ad orthodoxã Iesu Christi fidẽ, atq; obedientiã cõuerti audire
mus. Sin minus, dicite quęso, quis plorat? quis se se in angulũ reci
pit? quis cilicio operit? quis vel minimã adhibet diligẽtiã ad Dei
irã, quę tã crebro super nos effũditur, mitigãdã? O stupendã insen
sibilitatẽ, quæ vix humanis verbis valet explicari! Hebræis dixit

Isaias.

31 Esaias obstupescite, & admiramini, quoniam miscuit vobis Dñs spiritũ soporis: & septuaginta interpretes transtulerunt: quoniã miscuit vobis Dñs compunctionẽ. Et Theodociõ transtulit: miscuit vobis Dñs mentis excessum. Et Aquila vertit: miscuit vobis Dñs grauẽ somnũ. Hæc omnia (quæ nostra est miseria) meritò nũc vobis dicere possumus, adeo enim sceleribus intenditis, peruersiq́ue estis, quasi homines quorũ spiritus est infixus malitię, hæc est enim compunctio: & sicut ebrij qui vix vnquam dormire cessant, nec sibi illata damna persentiunt. *Esai. 29.*

Eia eia fratres expergiscimini, hancq́; sanctæ matris Ecclesiæ destructionẽ, cladẽq́; miserandã lamentamini, oculosq́; aperite, nec sicut infœlices Germani, Franci, atq; Vngari decipi patiamini. Attendite D. Paulum vobis dicere: doctrinis varijs, & peregri
32 nis nolite abduci: optimum est enim gratia stabilire cor. Vna, & singularis est Euangelica doctrina cũ lumine illustrationis, & intelligentiæ, qua eã sancta Mater Ecclesia illucidat, & exponit: cęteræ omnes sunt peregrinæ: quibus abduci nolite. Græciq́ue doctores adnotãt verbũ illud, abduci, propriè significare hinc illuc circũferri, quousq́; homo prolabitur. Et sic vult dicere D. Paul⁹, ne vos peruerti, & hinc illuc circunduci patiamini, sed Sancto Iesu Christi Euangelio adhærete: vnicũ autẽ, ac singulare remediũ esse dicit: cor diuina gratia stabiliri: illã per veram peccatorũ pœnitentiã adipisci curãdo. Et cũ hac stabili perseuerantia diuina in hoc sęculo gratia fulti, cęlestem in futuro gloriam consequemur ad quã nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen. *Hebræ. 13.*

In eadem Dominica Sexta post Epiphaniam

CONCIO SECVNDA.

Simile est regnum cælorũ grano sinapis, quod accipiẽs homo seminauit in agro suo. &c. Matthæi. 13.

VT Sãctus Propheta Esaias pacis abundantiã, quę in aduẽtu Dñi nostri Iesu Christi in mundo futura erat, exaggeraret, dixit: & cõflabunt gladios suos in vomeres. Hoc est, tanta pacis vigebit abundantia, vt cum *Esai. 2.*

non opus sit gladijs, illos in vomeres, atque ligones ad agros exco 2
lendos cõuertãt. Simulq; hîc Spiritus Sãctus modũ significauit,
quo humana corda excoli debent, vt bonorum operũ fructum fe
rant. Nã per gladiũ limata, & subtilia verba intelliguntur, per vo
meres autẽ plana significãtur: quæ plusquã perpoliti, ac subtiles
sermones ædificãt. Ideoq; gladios in vomeres cõuerti oportet si-
1. Cor. 2. cut faciebat B. Paulus, quod ipse affirmat dicens: sermo meus, &
prædicatio mea nõ in persuasibilibus humanæ sapientiæ verbis,
sed in ostensione spiritus, & virtutis vt fides vestra non sit in sa-
Simile. pientia hominum, sed in virtute Dei. Et quemadmodum siquis
gladio agrum vellet arare, minimum quidem efficeret sulcũ, ni-
hilq; prodesset, non enim terra bene rupta, & disposita ad fructũ
ferendum maneret, quia nõ nisi vomere, aut ligone bene colitur:
sic subtilis, perpolitisque verbis referta prędicatio, satis parũ emo 3
lumenti afferre consuescit: humilis autem planisque verbis expo
sita concio vtilior esse solet, cordaque melius dissecat, atque di-
rumpit. Hunc docendi modum nos summus prædicatorũ Magi
ster Iesus Christus filius Dei erudiuit per parabolas, ac similitu-
dines clarissimas, & ab his rebus ductas, quas passim manibus cõ
trectamus, verbisq; simplicissimis, ac omni inani rhetorica denu
datis explicitas prædicans: quod in hodierna Sancti Euangelij
lectione, atque in toto sanctissimæ prædicationis eius discursu
apparet. Hoc autem faciebat, vt suam cælestem doctrinam in
hominum cordibus magis imprimeret: & etiam, quia ea, quæ
prædicabat, infallibilis veritatis erant: veritas autem quomodo
cunque dicatur, sufficit. Ideòque Ethnici philosophi, atque
rhetores exquisitissimis, subtilissimisque sermonibus vteban- 4
tur, vt ea, quæ dicere volebant, hominibus persuaderent: erant
enim mendacia, quibus vti fides adhibeatur subtilibus verbis
oportet exornari: quibus non indiget veritas. Mulier deformis,
Simile. vt deformitatem suam operiat, fucis se curat exornare: quæ ve-
ro pulchra, candida, & rubicunda est, maximam pulchritu-
dini suæ inferret iniuriam, si his artificijs vteretur. Quia ve-
rò Euangelica doctrina ex se pulcherrima est, artificijs, va-
nisque rhetoricæ elocutionibus non indiget, iniuriamque San-
cto Euãgelio infert qui illud vanis elocutionibus, subtilibusque
phrasibus, quibus inanes homines suas profanas, atque inho-
nestas scripturas componere consuescunt, exornare conatur. O

quan-

5 quantum est in his infælicibus temporibus circa hoc lachryman
dum, cũ plerique concionatores in concionibus suis nõ tam diui
nam virtutem, quàm sermonis sui eloquentiam conantur oſten-
dere cupiẽtes eloquentes, acutisimiq; sermonis homines ęstima
ri. Et sic homines modici spiritus dementatos, & quasi veneficijs
deuinctos post se ferunt: ij enim ad eorum conciones tanquam
ad inanem aliquam comœdiam audiendam humanę tantum vo
luptatis, atque oblectationis causa se conferunt. O pernicioſiſ-
simam pestem, quæ sanctæ Dei Ecclesiæ tantũ officis. Si hostes *simile.*
ad hanc vrbem expugnandam accederent: ij autem quibus illius
protegẽdæ cura incũbit, cum fortissima, & grauissima tela in eos
immittere deberent, flores ex mœnibus inijcerent, quomodo ad
uersarijs aditũ impedirent? O atroces reipublicæ vestræ subuer-
6 sores: qui sic hostes illã desolaturos ingredi sinitis. O quã ad lite-
rã hoc plurimi prædicatores faciunt, quorũ munus est sanctissi-
mis, efficacissimis, feruentissimoque spiritu repletis verbis, seue-
ris reprehensionibus, suauibusque promissionibus, quasi ardenti
bus fistulis æneisque iaculis à republica vitia relegare: quæ cum
ex munere facere teneantur, flores emittunt, quæ sunt limata,
nimiumque composita verba, quibus peccatores non percutiun
tur, nec vel minimo timore deterrentur. De hoc acerrime con-
queritur Deus per Hieremiã dicens: date florẽ Moab, quia flo- *Hiere. 48.*
rẽs egreditur. Hoc ironicè dicit: quasi dicat. Sic, sic, immittite flo-
res Moab, satis nãq; bonũ ei remediũ adhibebitis, decorèq; flore-
bit. Et statim addit: Maledictus qui facit opus Dñi fraudulenter,
& maledictus qui prohibet gladium suum à sanguine. O terribi
7 lia verba, miseros illos, quos cõprehenderint. Opus Dñi per An
tonomasiã est animarum salus, & maledictus qui facit hoc opus
Domini fraudulẽter, sicuti re vera facit inanis prædicator, qui ni
hil aliud præter plebis applausum expetit: ideòque prohibet gla
dium suum à sanguine: hoc est verbum reprehensionis à pecca-
tis, O patres mei per clementissima Dei viscera vos deprecor, vt
diligentissimè caueatis, ne in has maledictiones incidatis, hocq;
sanctissimæ prædicationis ministeriũ verè & ex animo fidelissi
mè tractandũ suscipiatis, siquidẽ, & vestra permagni interest, &
ad sanctę Ecclesiæ reformationem plurimum conducit.

Dicit igitur Dñs. *Simile est regnum cælorum grano sinapis.* Regnũ
cælorũ hanc militantem Ecclesiam vocat significans quales om-

1. Cor. 15. nes Christianos esse oporteat. Quod vt clariùs intelligatis, aduer 8
tite D. Paulum dicere: primus homo de terra terrenus: secundus homo de cęlo cæleſtis. Qualis terrenus, tales & terreni, qualis cæleſtis tales & cæleſtes. Igitur ſicut portauimus imaginẽ terreni, portemus imaginẽ cæleſtis. Satis aperte perſpicitis quomodo B. Paulus diſcrimẽ inter veros iuſtos Ieſu Chriſti veri ducis, & capitis ſui ſectatores, & inter peccatores inobediẽtes terreniq; A dę ſequaces cõſtituit. Etenim iuſti cęleſtes, peccatores autem terreni
Gene. 15. ſunt. Et hoc eſt myſteriũ, quare loquẽs Deus Abrahæ dixit ei: ſu
Gene. 13. ſpice cælum, & numera ſtellas, ſi potes, ſic erit ſemen tuũ. Anteaque ei dixerat: Faciam ſemen tuum ſicut puluerem terræ. Mirabile quidem, primò quippe Dominus filios ei ſe daturũ ſicut puluerẽ terræ, poſtremò autẽ ſicut ſtellas cæli pollicetur. Quid hoc eſt? Dico Dominũ in hoc ſignificare voluiſſe ex Abrahã bonos, & malos liberos eſſe naſcituros: maloſq; terrę pulueri cõfert, quia 9
terreſtres futuri erãt: bonos autẽ cęleſtib⁹ ſtellis cõparat, quia cæ
Simile. leſtes futuri erant. Terreſtria corpora nõ mouentur, niſi propter propriã vtilitatẽ, vt deſideratũ quidpiã acquirãt, cęleſtiũ autẽ corporum vniuerſi motus ſunt propter horum inferiorum vtilitatem: ſic homines terreni nunquam niſi propria vtilitate commoti mouentur: vix quiſquam illorũ propter proximi ſui cõmodũ cõmoueri vult, niſi aliquam ex eo ſperet vtilitatẽ. Dequibus
Philip. 2. dixit Beatus Paulus, omnes quæ ſua ſunt quærunt, nõ quæ Ieſu Chriſti. Iuſti autem quaſi cæleſtia corpora propter proximorũ
2. Tim. 2. vtilitatem commouentur. Et ita dicebat Diuus Paulus. Omnia ſuſtineo propter electos, vt & ipſi ſalutem conſequantur. Imitans ſcilicet in hoc diuinum caput ſuum Ieſum Chriſtum, qui 10
tantum laborauit, inſudauit, atque operatus eſt propter animarum ſalutem. Etiam cælis iuſti comparantur propter ordinem quem in motibus ſuis obſeruant. Eodem ordine, atque tenore quo cæli in vere gubernantur, eodem in hyeme reguntur. Dicit ſponſa loquens de ſponſo ſuo: manus eius tornatiles,
Cant. 5. hoc eſt, [*Hechas a torno*] ſignificans in hoc omnia opera manibus ſpõſi ſui cõfecta eſſe torno perfectiſsima: in quo etiã diuinus hic ſponſus vult, vt ſui eum imitentur omniaque eorũ opera torno, & non ad oculũ (vt aiunt) perficiãtur. Etenim opera, quæ ad oculum fiunt, diſparia, & modo parua, modo grandia prodeunt:
Simile. quæ autem torno perficiuntur, ſemper æqualia ſunt. Videbitis

non

11 nonnullos quasi riuulos, qui tempore pluuiæ adeò accrescunt, vt ab alueo exeant. Vbi primũ autẽ tranquillitas fit, minuuntur: & in æstate penitus arefiunt. Sic nonnulli cum cælestis excidit pluuia, & ab Spiritu sancto cęlestes accipiunt rores, atq; voluptates, tam feruidi sunt, vt ab alueo exeũtes, superflua faciant, & in rebus pœnitentiæ, atq; orationis modũ excedãt. At vero vbi primũ cælestes illæ pluuię, atq; diluuia cessant, statim in incepto bono relaxantur, aliamq; viuendi suscipiunt rationem: atque ex hoc paulatim omnia relinquũt. Non enim diu stabilis in aliqua exercitatione perseuerare potest, qui appetituum suorum motibus gubernatur. Ideo fidelis Iesu Christi sectator in hoc cæteris omnibus debet antecellere, quòd opera sua non ad oculum quidem sed torno perficiat. Volo dicere, fidelẽ Dei seruũ oportere sta- 12 tuere illa, quę facturus est in Dei ministerio omniq; possibilitate sua curare ne sanctarum exercitationum suarum filum, & continuationem infringat. Opera enim torno perfecta semper paria, ac similia prodeunt, & hoc est esse similes cælo, quòd modo vigeat tribulationum frigus, modo floridum indulgentiarum sit ver, semper vno, eodemque ordine ac methodo gubernantur. Nã, credite mihi, magis accrescit arbor quotidiano aquæ vase ir- *simile.* rigata, quàm illa, cui modo vrna, modo quatuor vrnæ, triduo autem nulla effunditur. Sic magis proficit anima quotidie vnam horam sanctis exercitationibus intendens, quam hodie multum, cras autem nihil in eis temporis consumens. Ecce cur iusti cæli vocantur, & cur Dominus Ecclesiam suam regnum cælorum appellat, significans non quales sumus sed quales nos es- 13 se oportet.

Dicitque: *Simile est regnum cælorum grano sinapis, quod minimum est omnibus seminibus: cum autem creuerit, maius est omnibus oleribus, & fit arbor ita vt volucres cæli veniant: & habitent in ramis eius.* O quot in his diuinis verbis mysteria includuntur. Dominus mentes nostras illuminet, quò ea intelligamus, atque explicemus, illamque ex illis vtilitatem hauriamus, quam diuina ipsius Maiestas à nobis optat hauriri. Sanctam Ecclesiam propter humile, atque inops ipsius initium grano sinapis comparat. Et ita dicit Beatus 1. *Cor.* 1. Paulus, videte vocationem vestram fratres, quia non multi sapientes secundum carnem, non multi potentes, non multi nobiles, sed quæ stulta sunt mundi elegit Deus, vt confun-

dat sapientes, vt nõ glorietur omnis caro in conspectu eius. Hoc 14
est, vt apertè cognosceretur multiplicatio, atque augmentum Sã
ctæ Ecclesiæ in suis credentibus opus esse Dei, neque homines
suum opus esse gloriarentur. Si Dauid horribilem illum Gi-
gantem Saulis armis superaret, eis victoria posset attribui: vt
autem victoria diuinum opus esse perspiceretur, disposuit Deus
ne Dauidi Saulis arma confiderent, nec eis commoueri pos-
1. Reg. 17. set. Et ita ipse Giganti dixit: tu venis ad me cum gladio, & ha-
sta, & clypeo, ego autem venio ad te in nomine Domini exer-
cituum, & dabit te Dominus in manu mea. Si Sancti Apostoli
antequam à Domino ad prædicationis officium eligerentur, rhe
tores, eloquentes, atque humanarum scientiarum eruditi essent,
aliquis quodãmodo aditus pateret, quo malignãtes homines mũ
di conuersionẽ Dei opus non esse suspicarentur: ideoq; homines 15
elegit, qui Saulis armis muniti non essent eloquentes, non Philo
sophos, neq; sapientes, sine terrestri auxilio, neque gratia: vt tan-
torum Gigantum conuersionem Dei opus esse vniuerso mundo
innotescat: sciãtque homines Dei potentiam, non autem homi
num vires tantarum, tamque innumerabiliũ gentium sensualita
tem, atque peccatũ dissipasse: hoc autem per manus pauperum
hominũ, qui ne primis quidem labris Hebraicas literas degusta-
rant. O ineffabilis Dei potentia quantopere in hoc altissimo ope
re manifestata es! Hinc fratres mei nos virtutẽ, atq; confidentiã
maximã debemus elicere, ad nostrã viuendi rationẽ reformandam, atq; ad perfectionẽ perueniendum. Et siquidẽ Dei manus
tã potentes sunt, in eis nos constituamus, quantũuis enim viles
simus, ipse tamen nos perficere poterit, atq; efficere, vt instrumẽ 16
ta salutis plurimorũ simus. Et enim nihil est tam inutile, cui diui-
na coniuncta gratia, illud vtilissimum non efficiat. Quid inuti-
lius puluere, quo viatores excæcari solent? & tamen vt dicit
Ioan. 9. Beatus Ioannes commiscens eum Dominus saliuæ suæ salu-
berrimum confecit vnguentum, quo cæco à natiuitate visum
præbuit. O peccator ne deficias, neque diffidas, licèt enim pul-
uis sis, & tanquam puluis plurimos spiritaliter excæcas, pro-
ximosque tuos peruertis si bonus Iesus in te saliuam gratiæ suæ
collocarit, ex peccatore, ac peruersore te iustum reddet, effi-
cietque, vt sis lux, quæ tuo sancto, pioque exemplo cæcos illu-
Iob. 7. mines. De hac diuinæ ipsius gratiæ saliua dicebat Iob vsquequo

non

17 non pàrcis mihi, nec dimittis me, vt glutiam ſaliuam meam? Quemadmodum quandiu ſaliua in ore perſiſtit, in periculo eſt prorumpendi, & vt foras emittatur: poſtquam autem in ſtomachum mittitur, iam ſecura eſt, ne euomatur: ſic gratia quandiu in hoc ſæculo viuimus in magno periculo verſatur, ne foras immittatur, atque perdatur: poſt mortem autem manet quaſi ſaliua deglutita, & firmior quidem, quia remanet confirmata. Dicit igitur Iob: quare Domine me iam ex hoc mundo non tollis, vt gratia, qua me donaſti, maneat confirmata? Ora igitur ô frater hunc diuinum artificem, vt ſiquidem ſaliua gratiæ ſuę tam admirabile medicamentum, quo mundi cæcitatem ſanauit, ex tam vili puluere, qui erant Apoſtoli ſui, confecit: illam etiam in animam tuam infundat, tibique ita medeatur, vt aliorum etiam ſalu-
18 tis ſis inſtrumentum. *Simile.*

Arbor, quæ ex grano ſinapis proceſsit, eſt hæc vniuerſalis Eccleſia: rami autẽ ſunt diuerſi eius ſtatus: ſcilicet monachorũ, clericorũ, coniugaliũ, continentiũ denique ſtatus. Ita vt volucres cæli veniãt, & habitẽt in ramis eius. Hæ aues ſunt iuſti, qui propriè in ſancta Dei Eccleſia dicũtur habitare. Eorum enim affectiones in ſanctiſsimis ipſius legibus, ſacramentis, ac ceremonijs ſitæ ſunt. Etenim peccatores etſi per habitum fidei in ſancta Eccleſia ſunt, non tamẽ in ea ſic habitant, non enim eius res, aque diuina ipſius myſteria diligunt. Vt autem intelligatis quàm meritò iuſti volucres cæli vocantur, aduertite in Geneſi dici ex vno eodemque ele- *Gene. 1.*
mẽto volucres, ac piſces fuiſſe formatos. Illic enim dicitur Deus dixiſſe: producãt aquę reptile animę viuẽtis, & volatile ſuper ter-
19 rã ſub firmamẽto cæli: piſceſq; in ſuo met elemẽto remanſerunt: aues autem ſuper naturam ſuã ad aera eleuatę ſunt. Sic eſt equidẽ in hominibus: omnes quippe vnius ſumus naturę, omnes ex vno terræ elemento formati ſumus. Et ita dicit Iob, eccè me ſicut & te *Iob. 33.*
fecit Deus, & de eodẽ luto ego quoq; formatus ſum. Valde tamẽ diſpares moribus ſumus. Etenim alij tanquã aues ad aera volatu ri eriguntur: alij autem corruptam propenſionem ſuam ſequuntur, quæ eſt prona ad malum ab adoleſcentia ſua. Et tanquam piſces in huius ſæculi aquis, in turpitudinibus, ambitionibus, ac denique cupiditatibus ſubmerguntur, acſi bruta eſſent animantia, totiuſque rationis expertia. De quibus merito dicere poſſumus, quod etſi ad aliud propoſitum Habacuc prophe- *Habac. 1.*

tã dixit: Facies homines quasi pisces maris, & quasi reptilia non habentia ducem. Deus enim hos à diabolo tanquã pisces tractari permittit. Quemadmodũ enim piscator, qui grandem piscem hamo suo apprehẽdit, illum vsq; ad littus suauiter deceptum attrahit, quò vt peruenit, in sicco remanet: sic diabolus peccatorem, quem in peccato deuinctum tenet, voluptatibus permulcet, quo usque illum ad littus, hoc est, ad mortẽ protrahit, vbi in sicco remanet, eiusq; deliciæ finiuntur. O quoties pisces in siccum deueniens in arena volutatur, neq; vllum calamitati suæ remediũ reperit. O infœlix peccator, qui nunc in deliciarum aquis innatas, quã miserè in hora mortis huc, atq; illuc volutaberis, cũ in aridũ deueneris. O quot afflictionibus, atq; amaritudinib⁹ angeris quasi piscis sese in arena volutans, neq; in re aliqua dolorũ tuorũ solatium reperies. O in quanta te confusione perspicies, quando irã Dei super te corruere videris. Tunc vtiq; cognosces quantũ malũ fuerit te à iustorũ via recedere. Maximis supplicijs comminatus est Deus Hebræos, qui à iustorum viuendi ratione receſſerũt, vn de Sanctus Esaias Propheta de hac materia loquens, vbi nos legimus. Declinauerunt frustra à iusto propter hoc hæc dicit Dominus ad domũ Iacob, qui redemit Abrahã, septuaginta interpretes transtulerũt. Declinauerũt frustra à iusto: propterea hæc dicit Dñs: supra domum Iacob, quã separauit ex Abraham. Hoc est, quã permisit separari à sequentibus virtutẽ Abrahã. Vbi no tandũ est, supplicia, quæ illic Sãctus Propheta recenset, vt ibidẽ dicitur, super eos vẽtura esse, significans in hoc illos propter ipsorũ deprauationẽ ex his supplicijs fructum non esse percepturos, sed ad maiorẽ eorum condemnationẽ illa esse passuros. Vt enim fæpenumerò diximus, diuina supplicia nõ super iustos quidem, sed subter iustos cadere solent: quo ad maiorẽ perfectionẽ erigantur. Et quanuis illic Sãctus Esaias loquitur de magna cõfusione, atq; pudore, quo hi in hoc sæculo affici solent, hęc tamen omnia modica sunt, si cum ijs conferantur, quæ sentient quando sicut pisces per mortẽ extra hui⁹ sęculi mare fuerint abstracti: iusti autẽ cum eiusdem malorum sint naturæ, magis tamen quàm aues à piscibus, ab eis differunt: qui etsi natura sunt homines: viuendi tamen ratione non homines quidem, sed Angeli sunt. O heroicum atque præclarissimum factum hominem suæmet naturæ præcellere. Qualis autem sit horum spiritalium, atque Angeli-

Similc.

Esai. 29.

20

21

22

23 gelicorumvirorum vita, ex eo vel maxime intelligi potest, quod Dauid dicit de se loquens (& si Rex erat, & tempore legis scripturæ, quam longe maxime Euangelica lex excellentia *Psal. 76.* superat.) Renuit consolari anima mea videlicet in his aquis humanarum voluptatum, quibus mali perfunduntur, & dicunt. *Sapi 2* Nullum sit pratum, quod non pertranseat luxuria nostra. Ego autem (ait sanctus Rex) memor fui Dei, & delectatus sum, & exercitatus sum, & defecit spiritus meus, anticipauerunt vigilias oculi mei, turbatus sum, & non sum locutus: cogitaui dies antiquos, & annos æternos in mente habui. Et meditatus sum nocte cum corde meo, & exercitabar, & scopebam spiritum meum. O quam mirifice, & pulchrè hîc sanctus Propheta Spiritualium virorum vitam, mores, atque exercitia in semetipso declarauit.

24 Qui enim Deum gustat, non his sæcularibus nænijs oblectatur, sed omnis eius consolatio in Dei recordatione sita est. Defecit spiritus meus, (dicit,) quia diuino spiritu plenus erat. Omnis superbia, omnis cupiditas: omnis inuidia, omnis deniq; turpitudo deficit: & arescit in iusto. Et hoc est, defecit spiritus meus, quia spiritus Dñi in eum flauit. Exercitatus sum. Quibus autē exercitationibus intendebas vir sancte? Anticipauerunt vigilias oculi mei, in diuinis vtique laudibus occupabar, quæ est vna ex sublimioribus exercitationibus quæ in terra fiunt. Et sic vbi nos legimus. *Isai. 25.* Exaltabo te, cōfitebor nomini tuo: septuaginta interpretes verterunt: glorificabo te, laudabo nomen tuum. In quibus verbis ostenditur Deum laudari esse Deum magnificari, glorificari, atque extolli, ò admirabilem exaggerationem, in qua significatur,

25 quòd si honor, & gloria Dei augmentum posset accipere, iustorum laudibus, & confessionibus illud reciperet. Dicit vlterius. Turbatus sum, scilicet, à confusione peccatorum, & præ nimia confusione non sum locutus: quasi diceret. Cum me coram Deo tot sceleribus circunseptum, penitusque inexcusabilem reperirem, obmutui, & cogitaui dies antiquos, scilicet, in illis vigilijs totam vitam meam trāsactam in memoriam reuocaui, diuina beneficia, quæ in toto illius discursu à Deo accepi, modicaque ministeria, quæ illi exhibui, sceleraque, quæ aduersus eum perpetraui, considerans, vt illa omnia lamentarer, eorumq; veniam postularem, & annos æternos in mente habui, hoc est, præmium illud etiam æternum, gloriamque perpetuo duraturam atque mentis

meæ oculos proposui, vt cor meum rebelle hoc saltem modo, ad 26
faciendas iustificationes tuas in æternum inclinarem. Et meditatus sum nocte cum corde meo, idest, his alijsque similibus meditationibus cor meum nocte occupabam, quando à regni negotijs ac perturbationibus quiescebat. Hęc enim est aptior, & opportunior hora huic sanctæ exercitationi, vbi spiritus præ tranquillitate maiores capit vires. Et sic vbi nos legimus. Anima mea desiderauit te in nocte, Beatus Hieronymus vertit. Anima mea desiderauit, desiderauit te in nocte. In qua verbi repetitione denotantur vehementissima desideria, quæ anima in noctis tranquillitate, ac requie cõcipit. Et septuaginta interpretes transtulerunt. De nocte consurgit spiritus meus ad te Deus, quæ translatio rem hanc clarius explicat: qua nocturna diuinarum rerum contemplatio spiritum efficacius excitat, vt ad Deum sublimius 27
efferatur. Dicit vlterius sanctus propheta. Exercitabar, & scopebam spiritum meum, quasi dicat. Quò altiores erant considerationes meæ, eò diligentius spiritum, & cor meum ab omni vanitatis, & reliquæ immunditiæ puluere pœnitentiæ scopa continuis illud lachrymis irrigans, mundare curabam. Quod si Rex in medio tot negotiorum, ac perturbationum, quot tanti regni gubernatio secum afferebat, eo præsertim tempore, quo imperfectissimi erant homines, his sanctissimis exercitationibus intendebat: quid credibile est nunc in lege gratiæ plurimos Euangelicos viros tot sacramentis, diuinisq; auxilijs adiutos esse facturos? Hi autem in omnibus sanctæ Ecclesiæ statibus habitant. Ideoque aptissimè iusti volucres cæli esse dicuntur.

Hierony.

Vnde infertur quam meritò Christianos, qui hoc non faciunt 28
cum tanta eis hoc faciẽdi adsit opportunitas, iureque id facere teneantur, confundi oportet. Dicensque Dominus. *Volucres cæli veniunt, & habitant in ramis eius*, denotat duo inter alia. Alterum recollectionem, ac tranquillitatem, qua serui Dei viuunt. Quemadmodum enim apis per prata, atq; vireta ad colligendos flores aduolat, quibus collectis intra aluear fabricatum mella se recipit: sic animus iusti Spiritus sancti flatibus aduolans ad illa prata, & suauissima gloriæ vireta extollitur, ibique sanctarum cogitationum, ac desideriorum colligit flores ex quibus intra cubiculum suum dulcissimos spiritualium gustuum fauos producit, quos quidem minime produceret, nisi sicut apes sese in cubicu-

Simile.

29 li sui aluear recepissent. Alterum vero perseuerantiam, & longanimitatem in virtute, quod propriùs verbum illud, habitant, significat: & est vnum ex præcipuis, quæ Deus à nobis sperat. Et ita Diuus Paulus dicit. Hoc scientes, quia vetus homo noster simul crucifixus est, scilicet cum Christo, vt destruatur corpus peccati, vt vltra non seruiamus peccato. Ad horum verborum intelligentiam nos scire oportet quid sit vetus homo, & quid corpus peccati: & quid seruire peccato. Vetus quippe homo non est illius Adæ substantia, sed corruptæ naturæ effectus. Vnde nō vult dicere B. Apostolus Adam, aut alterum hominē simul cum Christo fuisse crucifixum: sed veterem hominem, id est, omnium malarum propensionum atque habituum congregationem, vniuersalemque morum deprauationem. De quibus omnibus intelli- *Roma. 6.*

30 gitur, quod Diuus Paulus ait. Spoliantes vos veterem hominem, cum actibus suis. Vbi inter veterem hominem, eiusque actus discrimen constituit: sicut inter generantem, & generata: omnium namque malorum radix est fomes peccati, & concupiscentia, quæ cum Christo redemptore nostro confixa sunt cruci: non quidē penitus extincta, sed attenuata, atq; eneruata: ad quæ superanda ex sacratissima illa morte vires eliciuntur. Corpus peccati iuxta Originem est congregatio iniquorum hominū, sicut enim iusti vnū corpus Christi: ita mali vnū corpus peccati esse dicuntur. Tuncque peccati corpus destruitur, cùm mali conuertuntur, & Christi corpus efficiuntur. Et sic dicebat Dauid. Iucundum sit ei eloquium meum: ego vero delectabor in Domino. Cuius rei rationem reddit, dicens. Deficiant peccatores à ter- *Colo. 3.* *Origin. super Epist. ad Ro. cap. 6.* *Psal. 103*

31 ra, id est ab operibus terrenis, & iniqui ita vt non sint, ideſt, vt desinant esse iniqui, propter hoc delectabor in Domino. Seruire peccato plus est quam peccare: dicitur enim homo seruire peccato, cum per inueteratum peccandi habitum peccati seruus efficitur, cumq; peccatū altas iam in peccatoris corde radices egerit, illius cū atroce tyrannide dominatur. Vt igitur hæc omnia morerētur, summa veraq; vita Iesu Christus filius Dei mortuus est. Additque inferius Diuus Paulus dicens. Scientes quòd Christus resurgens ex mortuis iam non moritur: mors illi vltra non dominabitur. Sic nos ad gratiæ vitam resurgentes, miseramque atque tyrannicam diaboli seruitutem relinquentes. Oportet iterum morti, quod est peccatum aditum non patefacere, sed

semper

semper in hac diuina gratia persistere, quousque ad cælestem 32
gloriam peruenire mereamur. Ad quam nos perducat Iesus Ma
riæ filius. Amen.

In eadem Dominica. VI.
post Epiphaniam
CONCIO TERTIA.

Simile est regnum cælorum grano sinapis, quod accipiens homo seminauit in agro suo. &c. Matth. 13. 1

QVanto sacratissima saluatoris nostri Iesu Christi anima mortales amore dilexerit, nulla potest orationis vi explicari. Sicque ipsa merito dicere potuit illud Canticorũ. Introduxit me Rex in cellam *Canti.2* vinariam: ordinauit in me charitatẽ. Pro quo alia translatio habet: posuit supra me vexillum amoris, hoc est, principem, ducem, & absolutissimum amoris exẽplum cælestis pater me posuit in Ecclesia. In prælio milites semper in vexillum intentos habent oculos, vt quod debent facere norint. Sic qui Deum, proximosque suos diligere volet in Christum supernũ mundi saluatorem oculos conijcere debet, hocque vexillum sequens non errabit. Ideò quando diuinus hic Magister hominibus præceptum de proximorum amore commendauit dixit. 3
Ioan.15. Hoc est præceptum meum, vt diligatis inuicem sicut dilexi vos. Cùmque hic amor, quem nos diuinus hic Magister erudiuit, sit vna ex præcipuis rebus, quæ à nobis petit, ideò suam sanctam Ecclesiam non granis quidem, sed grano sinapis comparauit. Licet enim plurimi in Ecclesia sint Christiani, omnes tamen vnum cum Deo, & secum ipsis in amoris, & charitatis vnitate illos esse oportet. Tales erant primitiuæ Ecclesiæ credentes: etsi nunc in hac misera tempestate in paucis quidem hæc vnitas reperitur. Et *Psal.132* sic explicãs quidem doctissimus vir verba illa psalmi. Ecce quã bonum, & quam iucundum habitare fratres in vnum. Sicut vnguentum

3 guentum in capite, quod descendit in oram vestimẽti. Sanctam Ecclesiam subuculæ comparat, quæ in collo, & initio coniunctissimos habet sinus, ideſt, [*Los pliegues.*] Et quanto inferius descendit, tanto magis sinus explicantur: ita vt in ora nullus iam sit. Sic in huius sanctæ Ecclesiæ initio tanta erat credentium vnitas, vt de illis dicatur. Erat illis cor vnum, & anima vna. Paulatim vero hæc charitas alsit: alijque ab alijs præ pasionibus, odijsque adeò disiuncti, diuisique sunt, vt iam fere in sanctæ Ecclesiæ ora simus: pauciſsimi etenim sunt, in quibus hæc charitas, & amor reperiatur. O miseros nos, quia tale perspicientes ne minimam quidem ab oculis lachrymam effundere nouimus, quomodo dolore non conficimur videntes plurimos Christianos, qui tanquã canes alij alios sese inuicem mordent, atque dilaniãt, cum 4 hoc grauissima sit diuinæ maiestatis offensio? Adeòque grauis, vt plurimis in locis diuinæ literæ significent Deum quodammodo iniurias, quæ proximis inferuntur magis, quam quæ sibi fiunt, persentire. Præcipueque ad hoc propositum in Amos propheta verba hoc magnopere manifestantia reperientur: vbi dicitur, super tribus sceleribus Edom, & super quatuor non conuertam eum: eo quod persecutus sit in gladio fratrem suum, & violauerit misericordiam eius: & tenuerit vltra furorem suum, & indignationem suam seruauerit vsque in finẽ mittam ignem in Theman, & deuorabit ædes Bosræ. O quàm aspera verba, & quam seueræ comminationes! Hoc autem maiorem hîc affert admirationem, quòd cùm hi filij Esau Idololatræ essent, non tamen eis dicit Dominus. Hæc mala venient vobis eo quod Ido- 5 lolatræ, atque blasphemi estis, sed eo quod persecutus sit in gladio fratrem suum. Quomodo non contremiscitis hæc audientes qui cum cælesti fidei lumine illustrati sitis, tam crudeles estis in fratres vestros, quam hi idololatræ? O cæci nunquid terribilem Dei iram magis quam illi vos fugituros arbitramini, nisi forte in meliorem frugem vos receperitis? Quod cùm ita sit fratres chariſsimi, ego vos deprecor, & per infinitam Dei clementiam adiuro, vt diligentiſsime curetis, vos inuicem diligere, atque adiuuare, quod vt facere sciatis, mirabile quoddam percipite documentum, quod tradit Beatus Paulus, qui postquam dixerat: Benedicite persequentibus vos: benedicite, & nolite maledicere, gaudere cum gaudentibus, flere cum flentibus, scilicet oportet

Acto. 4.

Amos. 1.

Rom. 12.

tet vos. Vera namque charitas efficit, vt proximorum bona, & 6
mala nostra esse ducamus, atque vt nostra sentiamus: statim subdidit dicens. Idipsum inuicem sentientes non alta sapientes, sed humilibus consentientes: nolite esse prudentes apud vosmetipsos. In his verbis dicit sanctus Apostolus duas inter nos concordias esse oportere, alteram intellectuum, voluntatum alteram, & vtramque nos habere admonet. Priorem cum dicit: idipsum sentientes non alta sapientes: nolite esse prudentes apud vosmetipsos: alteram verò cum dicit. Humilibus consentientes tam in fide, quàm in moribus.

Animaduertite autem quàm ordinate procedit: prius enim animorum vnitatem in actibus interioribus petit: quia ex ea exteriorum operum vnitas, & concordia proficiscitur. Impossibile quippe est vbi superbia, vanaque elatio, atque inanis sui 7
ipsius viget æstimatio, veram pacem, atque amorem splendere. Hoc etiam à vobis aduerti volo: quod in ipso capite paulò superius Spiritus sancti dona recensens vnum ex ijs esse dicit. Charitatem fraternitatis inuicem diligentes, diuinoque artificio statim addidit: honore inuicem præuenientes. Vbi etiã inter diuina dona hoc alijs alios cum honore præuenire numerauit, hocque donum statim post alterum posuit, vt significaret ad amorem, nisi sit, generandum, atque ad ipsum genitum conseruandum mirificum esse medium nos inuicem honorare, atque honores alijs offerre. Quæ siquidem Spiritus sancti sunt dona, instantissime nos ab eo oportet expoſcere, omnem ad ea impetranda, quam possumus, diligentiam adhibentes, nosque in eis sæpenu 8
mero exercentes.

Etiam valde notandum est Dominum in hac parabola dicere, in ramis arboris, quæ ex sinapis grano processit, qui sunt varij sanctæ Ecclesiæ status, quæ quidem ex paupere illo, atque humili defluxit initio (de quo in superiore Concione sermonem fecimus) cæli volucres habitare. In quo significauit quàm cæleſtes, spirituales, atque à terrestribus rebus eleuatos oportet esse Christianos, qui in sancta Ecclesia commorantur. Et ita dicit
Rom. 8. Beatus Paulus de illis loquens. Nihil nunc damnationis est his, qui sunt in Christo Iesu, qui non secundum carnem ambulant, idest, tam excellens, ac præstans res est hominem cum Christo Iesu tanquam, cum suo diuino capite esse coniunctum, vt nihil

con-

9 condemnationis habeat. Esse in Christo Iesu, vt hîc intelligit diuinus Apostolus, est hominem per voluntatis conformitatem ei esse vnitum: ita vt vna sit vtriusque voluntas. Hoc rogabat diuinus mundi Saluator æternum Patrem suum, cùm iam morti propinquus existeret, dicens. Rogo vt omnes vnum sint, sicut tu pater in me, & ego in te, vt & ipsi in nobis vnum sint, hoc est, vt eadem velint, & nolint nobiscum. Hæc præterea vnio, modusque efficacius existendi per seraphicum quendam, & heroicum amorem efficitur, quo amator in rem dilectã transformatur, sicut ferrum in ignem, qui illud penetrat transformatur. Hunc etiam existendi modum Dominus comparat modo, quo palmites sunt in vite dicens. Ego sum vitis, & vos palmites, si quis in me non manserit, mittetur foras sicut palmes, 10 & arescet, & colligent eum, & in ignem mittent, & ardet. O miserum illum, qui in hac diuina vite non permanet, de hoc enim dicitur. Arescit, valdeque metuendum est hoc, quod hîc sanctus Apostolus dicit. Quod nihil damnationis nunc est his, qui sunt in Christo Iesu. In his enim verbis significat eis, qui extra diuinam hanc vitem sunt, aliquid damnationis inesse in hoc sæculo etiam priusquam penitus æternis ignibus condemnentur. Pro quo est notandum cum sanctus Paulus dicat. Nihil damnationis, in hoc significare se non de condemnatione quidem quæ per peccatum sit, loqui, in hac enim nihil est magis, aut minus, & contra nihil est aliquid. Et quanuis qui plurima peccata commisit, quantum ad præsentem iustitiam grauioribus supplicijs condemnatur: veruntamen tam condemna- 11 tus manet, qui vnicum lethale peccatum, quam qui plura cõmisit. Vnde alter nec dici potest magis, nec alter minus condemnationis habere: quapropter dicendum est hîc condemnationis nomine similitudinem intelligi, quam peccatores in hoc sæculo cum damnatis alterius sæculi habent. In hac enim magis est, & minus, & gradus in peccatoribus.

Ioan. 17

Ioan. 15

Primus gradus est intelligẽtiæ spiritalis amissio in præsenti, cum Christianus ratione, fideque sit præditus, hoc est potentias, habitusque habeat, quibus ad supernaturalium rerum considerationem poteſt eleuari: quæ sunt, gratia, gloria, pœna, & supplicium peccatorum: & non solum his non vtitur, verum instar bruti ad terrena conuertitur, nihilque de futuro sæculo cogitat.

Hic

Hic iam aliquid damnationis habet, quoddam enim similitu- 12
Augusti. in milleloqui. fo 538 dinis genus cum damnatis habet. Nam B. Augustinus dicit. Tan tam pœnæ sustinebunt reprobi angustiam, vt vix aliquid cogitare valeant, præter pœnam: sed illuc dirigunt vim cogitationis, & impetum, vbi sentiunt vim doloris. Ibique meminit de discipulo quodam vita functo, qui magistro suo apparuit, qui cùm eum damnatum cognouisset, eum interrogauit, vtrum in impiorum sedibus quæstiones aliquæ à damnatis tractarentur: qui respondit. Apud inferos solum quæritur quid non sit
Eccles. 9. pœna: & ita dicit Ecclesiastes. Quodcunque facere potest manus tua, instanter operare: quia neque opus, neque ratio, neque sapientia, neque scientia erunt apud inferos, quò tu properas. Hi verò miseri iam in hoc sæculo quodammodo tanquam damnati sine intelligentia, sine scientia, tanquam immanes belluæ 13 totius rationis expertes terrenarum rerum cogitationibus vinciuntur.

Secundus gradus est quando anima propter ipsius demerita dæmonum potestati quodammodo derelinquitur, quò illam ab
Ambrosi. in milleloqui. fo. 689 alijs in alia mala commoueant, atque exagitent. In hoc sensu explicat Beatus Ambrosius illud Matthæi, quandò Dominus diabolis facultatem concessit, vt in porcos introirent: qui ingressi eos ita agitarunt, vt in profundum maris demergerētur. Sic
Matth. 8 dicit hic sanctus doctor Deum facultatem diabolis concedere, vt peccatores in pœnam scelerum suorum exagitent: additque dicens. Nisi quis porci more vixisset, nunquam accepisset in eum diabolus potestatem, vt tanquam porcus infernalibus furijs agitatus in tot peccatorum pelago demergatur. Et in hoc sensu di- 14
Ioan. 3 *Luc. 22.* xit Diuus Ioannes de misero Iuda. Cùm diabolus misisset in
2. Tim. 2. cor, vt Iudas traderet eum. Et Diuus Lucas. Intrauit Sathanas in Iudam. Et Diuus Paulus de quibusdam dicit. A laqueis diaboli captiui tenentur ad ipsius voluntatem. Et Beatus Augustinus dicit. Diabolus mouet tales tanquam organa propria: vt anima membra sui corporis. Hic autem est alius peior damnationis gradus, quo hi miseri peccatores damnatis assimilantur, quos dæmones ab alijs ad alia tormenta commouent, atque exagitant. Tertius gradus est cordis obstinatio, & duritas, quo etiam damnatis aliquo modo similes sunt: etsi illi iam penitus obdurati, atque obstinati sunt, neque vllo vnquam tempore mollescieri,

aut

15 aut ad Deum conuerti poſſunt. Hi autem ſi voluerint, mollefieri, ac pœnitentiam agere, peccatorumque ſuorum veniam impetrare queunt, ſiquidem ſufficiens illis ad hoc Dei auxilium non deficit. Et de his gradibus dicit Diuus Paulus. Nihil damnationis nunc eſt ijs, qui ſunt in Chriſto Ieſu, quia vero exiſtendi in Chriſto duplex eſt modus: alter per fidem, alter vero per fidem, charitatem, & gratiam, explicuit ſanctus Apoſtolus vtri horum ſint, quibus nihil damnationis eſt dicens: qui non ſecundum carnem ambulant. Cum homo ex ſpiritu conſtet, & carne, atque harum vtraque partium ſuas habeat propenſiones, & appetitus: qui Dei charitate prædíti, exornatique ſunt, ſpiritus partes ſequuntur: qui vero hac charitate carent, poſt effrænatos carnis appetitus abeunt. Vnde Beatus Au
16 guſtinus, illud Beati Pauli. Vos non eſtis in carne, ſed in ſpiritu, exponens ait. Non eſtis in carne, quia non facitis opera carnis concupiſcentiæ carnis conſentiendo: ſed eſtis in ſpiritu, quia ſecundum interiorem hominem condelectamini legi Dei. *Auguſti. de verb. apoſto. ſerm. 6. Rom. 8.*

Eia fratres oculos aperite, & conſiderate vtram harum partium ſequamini: ex hoc namque conijcere poteſtis vtrum quicquam vobis condemnationis inſit: aut ſi eſtis volucres cæli, an beſtiæ terræ. Pater luminum à quo omne datum optimum procedit, vos illuminet, quò hæc, quæ vobis hîc docui intelligatis: quibus intellectis, aliquoque in vobis damnationis reperto opportunum vobis remedium curetis adhiberi. In hac etiam parabola oſtenditur vna ex differentijs, quæ ſunt inter Dei, & mundi opera. Etenim ſæcularia ab illuſtribus exordiri principijs:
17 exitus autem infœlices habere conſueſcunt: quam admirabile fuit initium Babylonicæ turris: finis autem quanta confuſione perturbatus extitit. Perſarumque, Græcorum, atque Medorum monarchiæ quanto cum faſtu, atque authoritate cæperunt: poſtea vero quam miſeros exitus habuerunt. Res autem Dei non ſic: quemadmodum ipſe dicit per Iſaiam prophetam. Non ſunt (inquit) viæ meæ ſicut viæ veſtræ: quia ſicut exaltantur cæli à terra, ſic exaltatæ ſunt viæ meæ à vijs veſtris. Animaduertite quomodo hæc ſancta Eccleſia ab homine tanquam delinquente crucifixo, cum tamen ipſe ſumma eſſet innocentia, di manauit, qui pauperes, ignaroſque ſcientiarum homines in coadiutores elegit, ex hoc autem principio, quod humano videri vi- *Gene. 11. Iſai. 55.*

le, atque humile videbatur, ecce quot, quamque glorioſi at- 18
que abundantes prodierint fructus in tanta iuſtorum, ſanctorumque multitudine, qui in toto ſanctæ Eccleſiæ diſcurſu floruerunt. Hanc differentiam ſignificauit Gamaliel in illis verbis, quæ in Pontificum, & Phariſæorum concilio dixit. Quo-
Acto. 5 niam ſi ex hominibus conſilium hoc, aut opus, diſſoluetur: ſi vero ex Deo eſt, non poteritis diſſoluere: ne forte, & Deo repugnare videamini. Quaſi diceret, hoc intereſt inter Dei, atque hominum opera, quod Dei opera indies magis, ac magis, excellentiam ſuam, opera autem mundi vilitatem, atque malitiam manifeſtant. Quæ cùm ita ſint dilectiſsimi fratres, ne vos ſæcularibus decipi patiamini, nec diuinarum rerum labores formidetis, ſed diſpares vtrarumque fines conſiderate: animaduertentes confuſionem, qua omnia ſæcularia finienda ſunt, fru- 19
Eccle. 7 ctumque vberrimum, quem ex Dei rebus percipietis. Ita vt in Hebræo legitur: melior eſt finis alicuius rei, quam principium: ideſt melius eſt aſpicere finem alicuius rei, quam principium.

Aliam parabolam loquutus eſt eis. *Simile eſt regnum cælorum fermento, quod acceptum mulier abſcondit in farinæ ſatis tribus, donec fermentatum eſt totum.* Hoc nobis primum in hac parabola valde notandum occurrit: videlicet Dominum in ſimilitudine iuxta materiam, de qua loquebatur proprietatem obſeruaſſe. Etenim cùm anteà de ſemine loqueretur, dixit. *Simile factum eſt regnum cælorum grano ſinapis, quod accipiens homo ſeminauit in agro ſuo.* Nunc autem de piſtura ſermonem faciens dicit. *Simile factum eſt regnum cælorum fermento, quod acceptum mulier abſcondit.* Incongruum namque eſt dicere, hominem pinſere, & mulierem ſerere. 20
Nam ſerere hominum, pinſere autem mulierum eſt proprium munus. In his igitur verbis oſtendit Dominus, in bene rectéque ordinata familia virum virilia opera, fœminamque fœminea fa-
Prouer. 31. cere oportere. Et ſic de illa ſancta muliere dicitur. Conſiderauit ſemitas domus ſuæ, & panem otioſa non comedit. Vbi valde penſanda ſunt verba hæc: conſiderauit ſemitas domus ſuæ. Fœmina enim ijs debet intendere, quæ domus ſuæ oſtio continentur: vir autem illa, quæ foris ſunt negotiari debet. Atque etiam Diuus Paulus de fœminis loquens dicit. Vt ſint domus
Tit. 2. curam habentes. Magnæ confuſionis eſt, ac perturbationis, quòd vir otioſus domi ſuæ cõmoretur, mulier autem ea foris agat, quæ

ad

21 ad virum proprie pertinebant, Dixit Deus. Germinet terra lignum pomiferum faciens fructum iuxta genus suum: ita vt malus mala, pyrus, pyra, amygdalus deniq́ue amygdala ferret. Quem ordinem vult ab hominibus etiam obseruari: ita vt vnusquisque opera sibi decentia faciat. Atque in similitudine illa, quam Dauid adhibuit dicens. Sicut oculi seruorum in manibus dominorum suorum, sicut oculi ancillæ in manibus dominæ suæ: ita oculi nostri ad Dominum Deum nostrum: etiam docuit quomodo in bene dispositа domo munera diuidi oportet. Etenim Dominus seruorum, domina vero ancillarum curam gerere debet. Non vtiq́ue dicit sanctus Propheta. Oculi ancillæ in manibus Domini sui, neq́ue oculi seruorum in manibus dominarum suarum. Dominas enim cum seruis, dominosq́ue cum
22 ancillis assiduo agere dedecet. Sciendum est etiam res non idem semper in diuinis literis significare, vt adnotat Beatus Augustinus. Et sicut leo in sacra pagina aliquando in bonam, aliquando in malam partem accipitur: aliquando enim significat Christum redemptorem nostrum. Vicit Leo de tribu Iuda. Aliquando autem per leonem intelligitur Sathanas, vt, Liberatus sum de ore leonis. Et sic fermentum in bonam, atque in malam partem accipitur. In malam, vt, cauete à fermento Pharisæorum, quod est hypocrisis, hîc autem in bonam partem accipitur. Quatenus fermentum corrumpit totam massam, accipitur in malam partem: quatenus autem insipidæ massæ saporem tribuit, illamq́ue condit, iusti virtutem, piumq́ue exemplum significat. Posuitq́; Dominus tria sata quæ est vox Syriaca, & tria
23 sata idem est, quod tres modij, aut tres mensurę. Posuitq́; hos tres modios, quos plerunq́ue mulier in bene dispositа familia pinsere fortasse cõsueuerat. Et in huius mulieris officio suorum fidelium seruorum efficaciam Dominus significat. Etenim vnumquenq́; virtutis suæ boniq́ue exẽpli fermento curare oportet, vt peccatores Deo ingratissimi, atq; insipidissimi cõuertantur, & ex insipidis sapidissimi reddãtur, diuinæq́; maiestati gratissimi sint.

Gen. 1.

Psal. 122

Aug. li. 3. de doctr. christ. cap. 24.

Apoc. 5.

2. Tim. 4

Lucæ. 12.

Dicit autẽ, *Donec fermentatum est totum*, vt doceat hominẽ denuo conuersum non oportere esse contentum vna, aut duabus virtutibus, sed totum penitus bonum esse debere. Arbitratur homo vitiosus, quia quotidie rei sacręinteresse, se iam Deo satisfeciisse, nec aduertit quando ad eam audiendam accedit, vnde venit, & quot

antea turpitudines commisit, aut quot noctis horas ludendo con-24
sumpsit, neque quò postea pergit, vt mille conuentiones illici-
tas faciat. O cæce nunquid hac vna boni specie vniuersas iniqui
tates tuas à te operiri arbitraris? Longe profectò opinione fal-
Iudi. 17. leris. Hebræus quidam nomine Michas idola domi suæ, quæ
adorabat, habuit, puerumque Leuitici generis, qui domi suæ con
tra vniuersa Dei præcepta sacrificia immolaret, conduxit, adeo-
que solummodo, quia leuiten domi habebat, contentus reman
sit, vt dixerit. Nunc scio, quòd benefaciet mihi Deus haben-
ti Leuitici generis sacerdotem. Perpendite idololatræ cæcita-
tem, qui illa virtutis specie vniuersas idololatrias, atque pecca-
ta sua operiri putabat. O quot sunt hodie in orbe huiusce modi,
qui propter vnam eleemosynam, aut propter vnum ieiunium
vniuersa mala sua dimitti existimant. Ideo dicit hic Dominus, 25
donec fermentetur totum. In omnibus namque te iustum, at-
que omnibus numeris absolutum esse oportet: idemque face-
Psal. 118 re, quod Dauid, qui dicebat. Ad omnia mandata tua dirigebar,
omnem viam iniquam odio habui, quid enim tibi prodest plu-
rimas vrbis portas claudere, si tamen vnam relinquis apertam,
siquidem illac ingredietur, qui tibi mortem inferat? Quando
Matth. 11. Dominus suam diuinam legem commendauit, non dixit. Tol-
lite iugum meum super ceruicem, aut super humeros vestros:
sed super vos: omnes enim hominis partes tam interiores, quàm
exteriores huic cælesti iugo submitti oportet. Vos autem seru-
ui Dei, qui piæ mulieris viscеribus huic massæ quodāmodo con
diendæ debetis intendere, ne defeciscamini, donec fermentetur 26
totum. Sicque vtrique diuina repleti gratia cælesti gloria
fruituri ad ætherea regna conscendetis. Ad quæ
nos perducat Iesus Mariæ filius.

Amen.

In

In festo Purificationis beatissimæ virginis Mariæ

CONCIO PRIMA.

Postquam impleti sunt dies purgationis Mariæ secundum legem Moysi. &c. Lucæ. 2

1

2 VNus ex fontibus, è quibus simultates exoriri solent, est quemquam aliena diripere, te proximo tuo famam, diuitias ve detrahere, causa est, ex qua inter vtrumque simultas oritur. Et quemadmodum cuiquam sua diripi causa est inimicitiæ, sic etiam ipsi dona offerri bene uolentiam, atq; amicitiam gignit. Si quis confractam amicitiam resarcire vult, singulare ad hoc remedium est, dona offerre. Sic affirmat spiritus diuinus dicens. Munus absconditum extinguit iras, & donum in sinu indignationem maximã. Maxima quondam inter Deum, & homines inimicitia fuit. Etenim illi Deo debitam obedientiam, reuerentiam, atq; amorem subtrahebant: Deusque illos suis peculiaribus priuabat auxilijs, & sic dicit Dauid. Ipsi autem exacerbauerunt eum in consi- *Pſal. 105*

3 lio suo: & humiliati sunt in iniquitatibus suis. Irritauerunt eum in adinuentionibus suis: & multiplicata est in eis ruina, hoc est Deum suis prauis consilijs prouocarunt, suisque idololatrijs ab ipsius obedientia, atque amore recesserunt: Deus autem complura in eis supplicia multiplicauit. Ad has igitur inimicitias dissoluendas opus fuit Deum nobis dare, quid sibi offerremus, quo eum placare possemus. Vnde Dauid dicebat. Dominus dabit benignitatẽ, & terra nostra dabit fructum suum. Hic fructus *Pſal. 84*

est Christus Iesus summum bonum nostrum, hoc est, optimum donum omnium, quæ vnquam in orbe fuerunt, aut futura sunt. Ad hoc æterno Patri offerendum, vt ipsius iram mitiget sacratissima virgo Maria domina nostra sese hodie in templũ confert.

Cum sanctus Patriarcha Iacob ex Mesopotamia, licet pinguis, locupleſque rediret, timebat tamen fratrem suum Esau, eò ꝙ ei benedictionem surripuerat: vt autē eum leniret, munera illi misit dicens. Placabo illum muneribus forsitan propiciabitur mihi. Gene. 32. Posteaque vniuersam substantiam suam in tres turmas diuisit, atque in vltimo tandem loco decoram Rachelem cum sancto puero Ioseph posuit, forte considerans (& prudenter) quod quanuis Esau ad munera non respiceret, sed ea negligeret, saltem admirabilem Rachelis speciem puerique decorem perspiciens non posset non mitigari. Sic etiam genus humanum intelligens quanto Deus in se furore indignatus existeret, plurima ei dona offerre curauit. Statim in mundi primordio multa ei in lege naturæ offerens sacrificia, posteaque in lege scripturæ illa offerre non cessans. Hæc autem omnia non suffecerunt Deum placare: quousque in vltimo tandem loco, hoc est in fine temporis illarum legum, naturæ scilicet, & scripturæ ei pulcherrimam Rachelē cum sancto Ioseph obtulit, quæ est speciosissima virgo Maria pretiosissimū infantē Iesum brachijs baiulās, hoc est munus, quod ei infinitè placuit, illumque mitigare suffecit. Ille namq; actus, quo bonus Iesus in tēplo voluit offerri infiniti fuit valoris. Nolo dicere hunc diuinum saluatorem hoc vno actu mundū redemisse: eius enim redemptionē eò differebat, vt sua sacratissima morte perficeret, vt suam ineffabilē charitatem clarius demonstraret: quia pro ipsismet sibi mortem inferētibus moriebatur, cùm homines eò cæcitatis deuenerūt, vt maximū insultum omnium, quæ in orbe fuerunt, admitterent. Et sic Beatus Paulus magnopere perpendit tempus, in quo Dominus infinita hac misericordia cum hominibus vsus est, videlicet quando ipsi ea indigniores erant. Rom. 5. Vnde dicit. Cōmendat autem charitatem suam Deus in nobis, quoniam cum adhuc peccatores essemus, secundum tempus Christus pro nobis mortuus est. Vbi illud secundum tempus (vt dicit Beatus Hieronymus super hunc locum,) verbis illis iungendum est: pro nobis mortuus est, vt ostendat commodissimum tempus mortis Christi Iesu, iuxta eximiam ipsius misericordiam. In hoc etiam ostendit quam liberalis sit in eos, à quibus diligitur, cum tam munificum se præbuerit erga eos à quibus odio habebatur. Hieron.

4 5 6

Cùm Noe & omnis eius familia in arca essent, venit ad eum columba

7 columba ad vesperam portans ramum oliuæ virentibus foliis in ore suo. Et intellexit Noë quòd cessassent aquæ super terram. O quàm singularem lætitiam columbæ ingressus eorum animis afferret cùm per diluuij aquas nauigarent: ac si diceret. Iam terra patet, iam Deus pacis signa demonstat. Hodie mitissima columba oliuæ ramum ferens in templum ingreditur. O quanta est hæc lætitia hominibus, qui per immensum peccatorum diluuium, atque profundum diuini furoris pelagus nauigabant. Iam igitur terra detegitur: iam amicitiæ inter Deum & homines restaurantur, siquidem speciosa columba ramum oliuæ, qui est Iesus Christus in brachijs affert. Hodie nobis singularis via detegitur ad remedium nostris necessitatibus consequendum, qui sunt pauperes, & simul infirmi, maximis an- 8 gustijs conturbari, atque affligi consuescunt. Nam qui pauper est, si tamen valet, labore suo victum acquirit, aut si ægrotat, necessariamque habet alimoniam, aliquo consolationis genere permulcetur. Quenquam autem pauperem esse, atque infirmari, est duplici morbo laborare: qui igitur huiuscemodi sunt, hoc refugio vti consueuerunt, quòd in præcipuis anni festiuitatibus ad templorum ostia se conferunt, à potentibus viris eleemosynam petituri. Illic eos vulnera detegẽtes, ærumnasque suas ore promentes cernetis: nec non eis remedium implorantes audietis. Omnes nos sumus pauperes, & ægroti, quòd pauperes simus D. Paulus, admirabili quadam exaggeratione affirmat di- 2. Cor. 3.
cens. Non sumus sufficientes cogitare aliquid à nobis tanquã ex nobis: nullis equidem alijs verbis paupertas nostra amplius exag- 9 gerari posse videtur, nisi dicendo nos ne vnã quidem bonam cogitationem habere posse, sed sufficientiam nostram ex Deo esse. Nos autem infirmos esse ipse Apostolus fatetur dicens. Infirmi 2. Cor. 13
sumus in illo. Propter peccatũ enim cæcitas in intellectu nostro remansit, malitiaq; voluntas infecta est, & deniq; vniuersali quodam morbo potentiæ interiores, atq; exteriores debilitatę sunt. Quis igitur nobis in tãta necessitate subueniet? Scitote fratres hodie cęlestis regni imperatricẽ in templũ ditissimã introire totum namq; cæli thesaurũ, atq; diuitias præ manibus fert. Accedamus igitur cum consideratione nostra ad templi ianuam tanquã pauperes vulnera nostra illi pandẽtes atque ab illa remedium mendicantes: siquidẽ tam laute atq; abundãter nobis auxiliari potest.

D. Bernard. Sermo. 12. in Apoca. Sic nos admonet Beatus Bernardus, dicens. Amplectamur Ma- 10
riæ vestigia fratres mei, & deuotissima supplicatione beatis illius pedibus prouoluamur. Teneamus eam, nec dimittamus donec benedixerit nobis: potens est enim. O fœlices illos, qui tam bona opportunitate vti norunt.

Valde autem super hanc sancti Euangelij lectionem notandum est, quænam fuerit causa, ob quam sanctissima Dei mater hanc legem, quæ tamen eam non obligabat, voluerit adimple-
Leui. 12 re? dicebat enim lex. Mulier si susceperit semine pepererit masculum, immunda erit septem diebus, &c. Nec ingredietur in sanctuarium donec impleantur dies Purificationis suæ. Et alibi præ-
Exo. 13 cipiebatur, quòd omne masculum adaperiens vuluam sanctificaretur Domino. Non adhibuit sancta scriptura particularitates has eo quòd solitum est in natura fœminas absque viri ac- 11
cessu concipere, ac sine corruptione parere. Illas autem posuit, vt significaret vnam absque corruptione, ac viri accessu esse pa-
Canti. 4. rituram. Hæc autem est purissima Regina, ac Domina cælorum, & terræ virgo Maria mater Dei. Hanc admirabilem prærogatiuam significauit Spiritus sanctus, dicens. Duo vbera tua sicut duo hinnuli capræ gemelli, qui pascuntur in liilijs donec aspiret dies, & inclinentur vmbræ, vt quid ò diuine spiritus nobis vbera numeras dicens: duo vbera tua? Satis vtique compertum nobis est illa duo esse. Præterea quid similitudinis habere poterunt hinnuli ex vnico nati partu cum virginis vberibus? Præterea quomodo dicis lilia esse illorum pastum, cum vix sit viua creatura, quę liilijs depascatur? Quomodo igitur illa hinnuli edere poterunt? O profunda mysteria præstantissima ab Spiri- 12
tu sancto depicta metaphora. O sponsa charissima, (ait ille) duo vbera tua, quibus me oblectasti sunt immaculata virginitas, & chara maternitas: hasque duas prærogatiuas, quibus mihi tantopere seruijsti, hinnulis confero, qui ab vberibus lac sugũt, vt significẽ ista hæc duo, quibus mihi magnopere placuisti, duo fuisse præclarissima beneficia, quæ à me accepisti. Itaq; dare tuũ fuit accipere. Ideoq; dico illos esse sylvestres hinnulos: quia quandã esse matrẽ, & virginẽ simul nõ est res domestica, nõ est res cõmunis, neq; huius sæculi, sed hęc duo priuilegia ex supernis cælorũ mõtibus descenderunt: vt hæ duæ excellentiæ in simul reperirentur in vno. Fœminam matrẽ solùm, aut virginẽ solùm esse, facile quidem

13 dē in mundo reperitur: at vtranq; harū excellentiarū in simul in vno subiecto reperiri: hoc quidē nulli vnquā, nisi tibi cōtigit. Dicensq; Spiritus Sanctus hæc duo vbera inter lilia pasci, nobis significauit virginitatis sanctissimæ Dei genitricis mysteriū inter Sanctos Apostolos sanctosq; discipulos tanquā inter pulcherrima lilia fuisse celatū, ibiq; depastū, atq; cōseruatū fuisse, quousque dies sacratissimæ vitæ Christi Redēptoris nostri finitus est, & sancta Ecclesia ignorationis tenebras ab orbe cæpit expellere: omnes videlicet credentes mysteriū hoc admirabile cū reliquis ineffabilibus fidei nostræ sacramētis erudiens. Quæ cùm ita sint, quare ò purissima virgo purificari vis: si quidē hāc legē obseruās quodāmodo honori, virginitatiq; tuę detrahis, arbitrabūtur nāque homines te sicut & reliquas esse genetrices? Ecquis autē opti
14 mè factum fuisse dubitat, quod cælestis hæc regina diuino spiritu plena, & ab ipso edocta perfecit? Duo hīc aderant, alterum scādalum euitare, ne legem transgredi videretur, & hoc poterat ipsa facere: alterum, honorem atque pudicitiam suam propugnare: quod quidem ipsa facere non posset, licet enim se virginem esse affirmaret, nulla tamen ei fides haberetur. Ideoque vt scandalum euitaret, quod potuit, facere voluit, quod autem nequiuit, in Dei manibus dereliquit. In quo nos docuit quod quando sese nobis duo obtulerint, quorum alterum possumus, alterum autem nequimus efficere: id, quod possumus faciamus: alterum verò Dei manibus dimittamus, vt ipse faciat, sicuti cum sanctissima genitrice sua fecit sancti senis Simeonis testimonio ipsius honorem, ac pudicitiam commendans. Illata est tibi
15 iniuria: quam si dimiseris, te pusillanimem iudicandum esse suspicaris, honorem tuum amittendum arbitraris, fac quod debes, tolle scandalum, quod non ignoscendo præbes, nec vero arbitreris te honorem amittere: Deus enim te dedecore affici non patietur. Vbi nos legimus, erit Dominus exercituum corona gloriæ, & sertum exultationis: septuaginta interpretes transtulerunt: erit Dominus Sabaoth corona spei. In quo docet Spiritus Sanctus eis, qui honorem suum parui faciunt, vt quod debēt, perficiant, sperantes se à Deo esse protegendos, atque ad pristinum honorem restituendos, Deum gloriæ coronam esse futurū: & sic quibus est corona spei erit corona gloriæ. *Esai. 28.*

Dicit vlteriùs Sanctum Euangelium: *Tulerūt Iesum in Hierusalē*

vt sisterent eum Domino. Quod si quis quærat: siquidē sacratissimus 16
hic infans absq; genitricis suę corruptione natus est, ideòq; lege
hac minime tenebatur: quare in tē, lo voluit offerri, atq; huic se
legi submittere? ad hoc respondeo Dñm hoc ita fieri voluisse, vt
munus suū in ciperet ex equi. Sanctus Simeon illum hodie lumē
ad reuelationem gentiū appellauit. Hoc lumen accensum est, si-
cuti lumen in solitudine solet accendi. In oppido plerunq; alter
vicinus alteri lumen præstat: si lumen vultis accendere, in domū
vicini vestri vos confertis, & ille vobis lumen suū cōmunicat. In
solitudine autem lumen instrumentis solet accendi, percussa vi-
delicet silice annulo ferreo erūpit igniculus, & in escam ingredi-
tur, sicq; lumen accenditur. In cęlesti Hierusalem beatissima ciui
tate spiritus beati lumen sibi inuicem cōmunicāt tanquā vicini:
Deus nāq; Seraphim mysteria sua reuelat, Seraphim illa Cheru
bim, illi autē cæteris minoribus spiritibus manifestant: & sic my- 17
steria diuina de ore ad os procedunt quousq; ad minimos Ange-
Dionysius de Cæl. Hierar. los perueniūt. Vnde B. Dionysius dicit: Angeli maiores illumi-
nant minores, scilicet tanquā vicini in vna ciuitate commorātes.
In hoc autem sæculo cum simus in solitudine vt lumen, quod no
bis illucesceret, haberemus, necessum fuit annulum ferreū silicē
2. Reg. 22. attingere. Silex Deus est: ita dicitur in secundo regum volumine
Dñs petra mea. Vnde volēs ipse Deus quam grauia Hierosoly-
mę peccata essent, ostendere, vt cōtra diuinā maiestatē suā illa cō
Ezech. 24. missa fuisse demonstraret, dicit per Ezechielē prophetā, sanguis
enim eius in medio ei⁹ est: super limpidissimā petrā effudit illū,
non effudit illū super terrā, vt posset operiri puluere. Annulus au
tē ferreus ideſt, [*Elesdabon*] quā plurimis exactus virtutibus fuit sa 18
cratissima virgo Maria, qui hanc silicē supernā fidei humilitatis,
Luc. 1. & obedientię tactibus tetigit dicens, eccè ancilla Dñi fiat mihi se
cundū verbū tuū. Statim q; scintilla, quod est verbū diuinū ex si-
lice, qui est pater, procedens virginaliū eius viscerū escā apprehē
dit: quæ sic vt esca ab omni malo, carnaliq; cōcupiscentia libera
& sicca erant: ibiq; homo factus est, & inde prodijt tanquā lumē,
vt mundo intenebris sedēti illucesceret, frigentēque diuini amo-
ris igni inflāmaret. Statimq; in præsepi nos illuminare cæpit, hu
militatem, atque paupertatē nos erudiens. Hodieque nos etiam
illuminauit se legi submittens, cum tamen ipse legis esset Domi
nus, & quatenus homo ab illa immunis, siquidem in ortu suo pu

risi-

19 rissimam genitricem suam integram, incorruptamque reliquit.
In qua submissione nos docuit tam humanis maiorum nostrorum, quàm diuinis legibus nos parere oportere. Quam in vobis furibundus leo stragem ederet, si in libertate dimitteretur? ideoque ferreis vinculis deuincitur. Equus autem effrænatus Dominum suum humi deijceret, pedibusque conculcaret. Quid igitur aliud est homo in sua libertate constitutus nisi immanis leo, atque effrænatus equus? id circo vult Deus, vt hic homo diuinis humanisque legibus vinciatur, quibus nisi teneretur, quę mala non faceret? ideo dicitur: vincula illius alligatura salutis. Et admonet vnumquenque dicens: sta in testamento tuo, & in illo colloquere, & in opere mandatorum tuorum veterasce. Non est bonus filius, qui parentis sui testamentum non complet. Dei testa-
20 mentum dicitur diuina ipsius lex, sanctumque eius Euangelium.

Simile. *Eccles. 6.* *Eccle. 11.*

In hoc testamento filijs suis legitimis bona sua gloriæ legauit: hic præstantissima illa legata perscripsit dicens: beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cælorum. Beati mundo corde: quoniam ipsi Deum videbunt. O fælicissimos homines, quibus tam fortunata contigit sors. In hoc testamento suam vltimam explicuit voluntatem dicens: qui perseuerauerit vsq; in finẽ hic saluus erit. In hoc igitur testamento tibi consulit sapiẽs, vt sis tanquam bonus filiũs. In illo permane, passim illud euolue clausulas illas, & legata, quibus te in cælo donandum promittit, assidua animi cogitatione considera: in illo colloquere. Animaduerte conditiones, quas testator expostulat, quæ est suo-
21 rũ præceptorũ obseruatio, quam exequi debes. Loquens Moyses de diuinis præceptis Dei nemine dicit: erunt quę verba hæc quæ ego præcipio tibi hodie, in corde tuo, & mouebuntur ante oculos tuos. Quasi diceret, erũt quasi conspicilia super oculos tuos. O mirificã exaggerationem! attendite quales nos Deus in præceptorũ suorũ obseruãtia esse vult. Siquidem tãquam conspicilia semper ante oculos nostros illa geri præcipit. Qui conspicilia gerit quæcunque videt, mediantibus illis videt, taliaque res quam videt, ei apparet, qualia, seu qualis coloris sunt conspicilia: sic vult Deus ne quid optandum siue faciendum perspiciamus, quin prius ante considerationis oculos diuina ipsius præcepta proponamus, taliaque desideremus, ac faciamus, qualia ipsa nobis

Matth. 8. *Deut. 9.*

repræ-

repræsentarint. Illaque vt bona sequamur, quæ ipsa nobis bona esse mõstrarint. Cũ enim tu ò homo tam tenui sis oculorũ acie, nisi his conspicilijs vsus fueris lapidem lignum esse putabis, & è contra bonum pro malo, malumque pro bono habebis: si autem hæc diuina conspicilia ante oculos proposueris, omnia rectè facies. Nam propheta dicit præceptum Domini lucidum illuminans oculos & alibi dicit: tunc non confundar cùm perspexero in omnibus mandatis tuis. Subijciens se Dominus huic legi etiam nos docuit, non solum inferiores, sed ipsos etiam legisla tores legibus, quas sanciunt, obligari. Et quanuis iuris periti dicunt legislatores suis legibus non teneri, intelligendum est hoc in foro exteriori, quod nullus potest eos ad earum obseruantiam obligare, nisi ipsi illas velint obseruare: coram Deo autem mortaliter peccant: bonum enim piumque exemplum præstare tenentur.

Psalm. 18. *Psalm.* 118. *Lege digna vox. C. de legibus.*

22 23

Luc. 11. Quos dã autem, qui hoc non faciebant, cõminatus est Christus summa veritas dicens: væ vobis legisperitis quia oneratis homines onerib⁹, quę portare nõ possunt. Et ipsi vno digito vestro nõ tãgitis sarcinas. Quod, væ, peccatũ mortale significat. Miserabile est visu quã difficilè magnates, ac principes vel minimo quidè digito ea pertingunt, quæ subditis suis imponũt. Hoc maximo cũ affectu, atq; dolore dixit Sãctus Propheta Esdras qui labores, atq; diligentiã, qua filij Israel Hierosolymã denuò ædificarũt, recẽsens addidit dicens: optimates autẽ eorũ non posuerunt colla sua in opere Domini Dei sui. Optimates tantum, ac principes labores oderunt: quod (quæ nostra est miseria) nunc etiam experientia cõperimus. Etenim Euangeliũ, quadragesima, & deniq; conciones non illis quidem instituta fuisse videntur. Cum tamẽ ipsi alijs optimũ præbere pietatis exemplũ sanctiq; legibus stare potiori iure teneantur. Vnde maiorum peccata semper apud Deum execrabiliora, magisque exaggerata fuere. Idẽ namque Esdras maximã quandam abominationem recensens, quam filij Israel admisere: quasi magnã exaggerationẽ faciens dicit: manus etiã principum, & magistratuũ fuit in trãsgressione hac prima. Qua propter ad hæc statim: cumq; audissem sermonem istum scidi pallium meum, & tunicam, & euelli capillos capitis mei, & barbæ, & sedi mœrens. O beatum virum, qui peccata aduersus Deum tantopere sentiebat: præcipuè verò ea, quæ ab ijs facta

2. *Esdr.* 3.

1. *Esdr.* 9.

24

fuerant,

25 fuerant, qui meliores esse sanctiusq; alijs exemplũ præstare tene
bantur propter damnũ, quod scandalo suo minoribus inferebãt.
Nulla quippe lingua poterit explicari quantum hoc reipublicæ
incommodum afferat. Quod Esaias Propheta exaggerauit di- *Esai.21.*
cens: visio dura annunciata est mihi, & quæ fuit hæc visio San-
cte Propheta, qui (inquit) incredulus est, infideliter agit & qui
depopulator est vastat. Et septuaginta interpretes hunc locum
ita trãstulerũt: visio dura nunciata est mihi: præuaricator prę uari
catur, & iniquus iniquè agit, vbi apertè docet spiritus diuinus prę
uaricatorẽ, & iniquũ esse Deo infidelem, proximisque suis perfi
dum, atque reipublicæ depopulatorem ac deuastatorem.

Et vt darent hostiam secundum quod dictũ est in lege Domini par turtu-
rũ, aut duos pullos columbarũ. Lege præcipiebatur, quòd quæ posset,
26 agnũ offerret, & si nõ inuenerit manus eius, nec potuerit offerre
agnũ, sumet duos turtures, vel duos pullos columbarũ. Sacratissi
ma vero cælorũ imperatrix pauperis quidẽ non autẽ diuitis obtu
lit munus, quia etsi sancti magi auri copiã ei obtulerãt, credibile
est, ipsam illud iã in pauperes diuisisse. O admirabile Christianis
omnibus, maximèq; Ecclesiæ sticis viris exẽplum qui de redditi-
bus suis maiori iure pauperibus partem aliquã tenentur erogare,
siquidẽ omnia, quæ possident, sunt munera, quæ Christo Saluato-
ri nostro oblata sunt, sicuti quæ magi obtulerunt. Dicit Diuus *Colo.3.*
Paul⁹: induite vos sicut electi Dei & dilecti viscera misericordię.
Nõ contentus est hîc Sanctus Apostolus quacũq; sicca, & fameli
ca misericordia, sed viscera misericordię postulat, quod est multò
plus, illãq; à nobis indui petit. In quo significat se desiderare, vt
27 omnes nos misericordia simus operti quẽadmodũ corp⁹ vestib⁹
operitur, idest, vt verba, cogitationes, desideria, & denique opera
nostra omnia sint misericordia cooperta. Quòd si ab omnibus
Christianis vniuersaliter petitur, quid Ecclesiasticos viros facere
oportet, siquidẽ meliores esse tenẽtur, & sicut talib⁹ Ecclesiastica
vectigalia, quę habẽt, eis cõmẽdata sunt? Habet princeps filium, *simile.*
quẽ nutrix educat: & princeps optimos ei cibos præcipit dari, vt
infanti bonũ, atq; abundãs præbeat lac: puer autẽ semper fameli
cus, ac macillẽtus est quod admirãs princeps perscrutãs, vnde id
prouenire possit, reperit nutricẽ illã alios habere liberos, qui eius
lac fugunt secretò. [*Aenhora buena*] (ait princeps) ideò ego admira
bar quòd filiũ meũ adeò macillentũ videbã. Nunquid nutrix il-
la acerri-

la acerrima reprehensione digna vobis non videtur? sic vti- 28
que. O pauperes filij Dei, ipse Ecclesiasticis viris præbuit vectigalia, quibus vos alant, vos autem semper esuritis, varijsque necessitatibus opprimimini: nec verò mirandum est siquidem Ecclesiastici viri, etsi non habeant liberos, multi tamen eorum habent consaguineos, qui omnia, quæ pauperibus daturi erant, eis sugunt. Quod magnum quoddam crudelitatis est genus. In cuius supplicium arbitror Deum permittere vt reges tot necessitatibus opprimantur, vt modos quærere compellantur, quibus de Ecclesiasticis etiam bonis partem sibi vendicent. Ecclesia est refugium, atque protectio delinquentibus, quandiu delinquens in loco sacro moratur, ministri iustitiæ illum non apprehendunt caueat autem ne à sacris liminibus discedat: statim enim à iustitia comprehendetur. Bona 29
Gerson in li. de vita contemplatiua. Ecclesiastica, vt ait Gerson sunt bona peccatorum, atque delinquentium, quæ pro peccatis suis ad Deum mitigandum obtulerunt: hinc beneficiorum, canonicatuum, episcopatuum denique redditus surrexere. Verùm ô Domini Ecclesiastici animaduertite quomodò redditus istos consumitis: si enim illos extra Ecclesiasticos terminos abstrahitis, eos prophanitatibus, voracitatibus, aut leuitatibus consumendo, secularis iustitia illos apprehendet, quia eos extra sacrum locum reperiet. Quando Ecclesiastici redditus in honesto, moderatoque victu consumuntur, pauperibusque subueniendo, atque alijs pijs operibus faciendis expenduntur: tunc delinquentes in loco sacro commorantur, nec permittet Deus, vt temporales Domini eis indigeant, ne necessitatibus coacti eos apprehendant: si vero extra Ecclesiam, & eius terminos exierint, ne miremini, si à vo- 30
bis ablati fuerint. O patres, ac Domini mei discite quæso ab hac sacratissima præceptrice, quæ tam meritò mater misericordiæ dicitur: ad ipsius imitationem thesauros istos in pauperes distribuite, quò Dominus sua ineffabilia dona vobis impertiatur.

Notandum est etiam circa hoc, quòd præcipiens Deus, vt qui agnum non posset, turturum, aut columbarum par offerret nos docere voluit, vt cum propter animorum inopiam & peccata iam commissa nos immaculatos agnos offerre non potuerimus. Saltem turtures, aut pullos columbarum per pœnitentiam effectos nos offeramus. Turtures gemunt, pulli autem colũ

barum

31 barũ vlulant, & ſic per has aues ſignificantur gemitus, & plãctus, lachrymę, atq; ſuſpiria, quæ, ex vera cordis pœnitentia prodeũt. Habes pretioſum. illuſtrẽq; equũ, quẽ latro furatur, & facit lapides, atq; arenã aſportare: poſteà illum varijs plagis inſitũ reperis, ita vt iam ei ſellam imponere nequeas. Tunc eius oculos velamine operis ad rotam q; deuincis atq; ad hortum irrigandum aquã ex anthla, ideſt, [*Noria*] facis haurire. Animus innocẽs, purus, gratiæque ſplendore illuſtratus eſt pretioſus quidam equus Dei, in quem diuina ipſius maieſtas aſcendens tanquam eques deambulat, vnde dicitur. Anima iuſti ſedes eſt ſapientiæ. Perditur hic equus, diabolus hanc animam furatur, illamque tanquam iumentum lapides, quæ ſunt peccata lapidibus duriora, facit aſportare, terramque humeris eius imponit, quia illam terre-
32 ſtribus rebus facit occupari. Quærit Deus hunc equum, ideſt, hanc animam, quam ſic corruptam, vulneribus inſitam, ſplendore, ac pulchritudine amiſſa reperit, & ſiquidem innocentis munus exequi non poteſt, facit eam eſſe pœnitentem. Ad obedientiæ rotam illam deuincit, prudentiæque oculos ei operit, prudentiæ (inquam) humanæ, atq; carnalis, & oculorum fiſtulis eam ex viſcerum ſuorum anthla lachrymarum aquam facit haurire ad conſcientiæ ſuæ viretum irrigandum, vt bonorum deſideriorum flores, & optimorum operum proferat fructum. Turtures, atque columbarum pullos offerebat Dauid Deo, cùm poſtquã peccarat, diceret. Secundũ multitudinẽ miſerationũ tuarũ dele iniquitatẽ meã. Amplius laua me ab iniquitate mea. Miſericordia ſolum ſignificat alienarum calamitatum compaſsio-
33 nem. Miſeratio verò præter hoc operum etiam ſubſidium erga miſerum, atque afflictum deſignat. Ideòque non contentus eſt Dauid dicere: miſerere mei Deus ſecundum magnam miſericordiam tuam. Sed addidit etiam: & ſecundum multitudinem miſerationum tuarum. Et quia ea, quę abraduntur, aliquod ſui veſtigium, ea verò, quæ lauãtur, nullum prorſus relinquunt, ſed penitus munda manẽt, ne quod in anima ſua peccati veſtigiũ remaneret, non eſt etiam contẽtus dicere: dele iniquitatem meam: ſed ſubdidit dicens: Amplius laua me ab iniquitate mea, hoc eſt, iterum, atque iterum me ablue, ne quod in me peccati veſtigium, ſignum ue remaneat. O peccatores, qui tot maculis eſtis infecti, quot peccata commiſiſtis, ne à viuentium libro deleamini,

Similc.

Sap. 7.

Pſalm. 50.

mini, efficaciſsima Deum oratione deprecamini, vt ipſæ priùs à vobis abradantur. & cũ Dauid Dñm rogate, vt vobis cordis lachrymas cõcedat, quib⁹ à diuina ipſius maieſtate laueminii ita vt nullũ in vobis veſtigiũ peccati remaneat. Leæna dicitur, ſi cum alio, niſi cũ leone ſocio ſuo cõmiſcetur, nõ audere corã eo apparere, niſi priùs abluatur. Idẽq; ciconia facit. Cygnus adeò mũditia delectatur, vt ſi cũ ſocia ſua cõmiſcetur, prius quã comedat, abluatur. Elephaſque dicitur, ſi ad ſociam ſuam acceſsit, alijs Elephantibus ſe non coniungere donec lauetur. Quæ cum ita ſint ô peccator, ex his brutis animantibus diſce, nec eos tibi præcellere patiaris, ſi aliqua te culpa maculaſti ne cum hominibus audeas conuerſari, nec ad menſam tuã conſidere quanto minus coram Deo apparere, donec ſacroſancto pœnitentiæ lauacro abluaris, vt illa te diſponente diuinam gratiam conſequaris: qua poſtea cæleſti gloria fruiturus ad æterea regna conſcendere merearis. Ad quæ nos perducat Ieſus Mariæ filius. Amen. 34 35

In eodem feſto Purificationis Beatiſsimæ Virginis Mariæ CONCIO SECVNDA.

Poſt quam impleti ſunt dies purgationis Mariæ ſecundum legem Moyſi. Luc. 2.

DVo grandia myſteria celebrat hodie ſancta mater Eccleſia in hac ſacra ſolennitate: alterum, quomodo ſacratiſsimus infans Ieſus in templo præſentatus eſt: alterũ verò quomodo purior cælis ſanctiſsima virgo Maria domina noſtra purificata eſt. Hæc duo diſtinctis præceptis Deus iuſſerat Hebræis: præcepit ſibi primogenita & hominũ, & brutorũ offerri in memoriã videli cet illius beneficij, quòd Deus in eorũ maiores cõtulit, cũ ipſorũ cauſa primogenitos Ægypti occidit. Qua plaga percuſsi Ægyptij eos cõpulerunt, vt ab Ægypto exirent. Eſt autem valde notandum, quòd cùm Deus in lege dicat: quicquid habueris maſculini ſexus, conſecrabis Domino: addidit dicens: primogenitum 1

Exod. 13.

2 nitū asini mutabis oue, q̄ si nō redemeris, interficies. Itaq; alia primogenita volebat Deꝰ sibi offerri nō aūt primogenitū asini. In quo significauit, eos, qui diuinę ipsius maiestatis ministerio peculiariter offerēdi, & cōsecrādi sunt, nō asinos quidē, neq; insipiētes, sed sapiētes, atq; disertos esse oportere: quāto igitur magis diuinꝰ hic Dñs eos, qui ecclesiæ suę p̄sunt, insipiētes, atq; asinos esse nollet? Subtus illā decorā, sublimē q̄; atq; procerā arborē, quā vidit Nabuchodonosor, in qua habitabāt animalia & bestię, & in ramis eiꝰ cōuersabātur volucres cęli, atq; vt ipse sanctꝰ Daniel interpretatus est, per arborē illā imperiū, & monarchia Nabuchodonosor significabatur: vbi aliquis etiā ordo esse videbatur: si quidē aues superius, bestię vero inferius morabātur. ¶ Quod cū ita sit, quomodo ferēdū esset, q̄ in sacratissimo Dñi nr̄i Iesu Chr̄i imperio, atq; 3 monarchia, quę est vniuersalis ecclesia, tāta esset mōstruositas, atq; p̄turbatio, vt bestię, atq; asini per aera volarēt & in ramis, quæ sunt præeminētes dignitates, cōsiderēt, aues aūt ad volādū à Deo creatæ in inferiori loco opprimerentur? liberet nos Deus ab tanta abominatione. ¶ Inter lamētabilia, de quibus querebatur Hieremias p̄pheta vnū erat: serui dominati sunt nr̄i nō fuit qui redimeret de manu eorū. Hoc etiā magnopere mirabatur sapiēs dicēs: est malū, q̄ vidi sub sole positū stultū in dignitate sublimi & diuites sedere deorsum: vidi seruos in equis, & principes ambulātes super terrā, quasi seruos. In his omnibus significat spūs sanctus vnā ex maximis huius sæculi abominationibus, & malis esse, quòd stulti ac vitiorū serui sapiētes virtutū diuites, passionūque suarū dominos gubernēt, eorūq; dominētur. Valde etiā animaduertēdū est, 4 quòd vbi primū Moyses Dei nomine legē hanc de primogenitis cōsecrādis indixit, statim addidit: Cumq; interrogauerit te filius tuus cras dicēs: quid est hoc? respōdebis ei: In manu forti eduxit nos Dñs de terra Ægypti, de domo seruitutis. Ex quo apparet Deū velle et ipsius beneficia viua animi recordatione teneamus: eorū quippe recordatio animū in diuino inflāmat amore. Iosue dixit populo Israel: sanctificamini: cras enim faciet Dñs inter vos mirabilia: nōnulli dicūt hāc sanctificationē fuisse faciēdā ab stinēdo ab amplexibus maritalibus: alij verò Hebręi, & melius, dicūt illos ad miraculi magnitudinē animaduertēdā, cōmouere voluisse quasi diceret eis: Attētis animis aduertite quę cras visuri estis, diligēter ea cōsiderate, hoc enim ad vos sanctificādos sufficit. O si

Daniel. 4.

Thren. 5.

Eccles. 10

Iosue. 3.

Christiani magnalia quæ Deus eorũ causa perfecit, atq́ta animi cõsideratione perpẽderẽt, hoc multũ ad ipsorũ sanctificationẽ cõ 5
duceret: atq; inde singularis eis cõfidẽtia oriretur, qua in huius sęculi calamitatib⁹ securi si mã vitã degerẽt. Ideòq; ipse Iosue ibidẽ populo suo dicebat: In hoc scietis, quia Dñs Deus viuẽs in medio vestri est, & dispẽdet in cõspectu vestro Chananęũ. In hoc scilicet, opere excellẽti trãsitus Iordanis cognoscetis quãto opere vos in Deo sperare oporteat, & quã merito cõfidere vos ab eo plurima esse beneficia percepturos. Si amic⁹ tuus, ꝓpter te vitã, aut honorẽ suũ in discrimẽ adducit, opus illud certo te scire facit, eũ etiã diuitias suas tibi esse prębiturũ, si quidẽ quãtũ est ex se pretiosius
Roma. 8. ꝙ habuit sibi dedit. Hoc efficacissimũ argumẽtũ cõflat D. Paul⁹ dicẽs: qui etiã, ꝓprio filio suo nõ pepercit, sed, ꝓ nobis tradidit illũ: quomodo nõ etiã cum illo oĩa nobis donabit? Intelligẽs Dñs 6
quàm efficax sit hęc beneficiorũ recordatio, statim illic pręcepit Sãcto Iosue, vt duodecim lapides abstraheret à Iordane illoq; collocaret in loco castrorũ, vbi fixerũt tẽtoria, vt per eos eorũ recordarẽtur, quæ Dñs illic eorũ causa perfecit. Hic aũt primogenita iussit offerri, & quãdo ineffabile sacramẽtũ altaris instituit, dixit: Hęc quotiẽscũq; feceritis, in mei memoriã facietis. O benedict⁹, & glorificatus talis Deus! Quid Dñe? tã modico cõtẽtus es? Satis apertè pauperib⁹ vẽdere videris, si quidẽ te tã paruo pretio vẽdis.
Roma. 12. Dico Dñm hoc petere, quia nouit hoc modo homines, nisi fortè sint lapides aut Dæmones, sui amore esse inflãmãdos. D. Paulus, dicit: si esurierit inimic⁹ tu⁹, ciba illũ: si sitit, potũ da illi: hoc enim faciẽs carbones ignis cõgeres super caput ei⁹. Si ergo vnius homi nis beneficia in alterius hominis corde amoris ignẽ sufficiũt inflã 7
mare, quãtũcũq; ille sit alteri infestus: quãtò efficaciùs hoc innumerabilia, atq; ineffabilia Dei beneficia idẽ in nobis efficiẽt? ô eximiũ, atq; efficacissimũ argumẽtũ! quomodo fieri põt, ꝙcùm nos Deo infestos esse nõ credamus, eius amore nõ capiamur, & quasi ardẽtissimi carbones inflãmatissimo amore excãdescẽtes illũ nõ diligamus, cũ nos tot ab eo beneficia percepisse nouerimus? secũ-
Eccle. 28. dũ enim ligna siluarũ, sic ignis exardescit: ait Ecclesiasticus.

Si ergo vnum quodq; beneficium est vnum lignum accẽsum: quomodo in medio tot igniũ nos sic algemus? Hoc vtiq; est vnũ ex magis obstupendis, quæ in sæculo aguntur, illud autem multò maiorem affert admirationem, quòd ex ipsismet Dei benefi-

cijs plu-

8 cijs plurimi occasionē accipiūt maiora mala cōmittendi. De quo querit Deus per Hieremiā dicēs: saturaui eos, & mœchati sunt, & in domo meretricis luxuriabātur. De iustis aūt dicit Dauid, edēt pauperes, & saturabūtur: laudabūt Dñm, qui requirunt eum. Hi comedebant ad Deū laudādū: illi aūt saturabātur, ad magis peccādū. O summā filiorū Adæ peruersitatē beneficia in maleficia cōuertētiū. Dauid nūcios misit ad regē Amō insignū gratię, ac benevolētiæ, vt eū de afflictione quadā qua premebatur, cōsolarētur: ipse verò rex Amō adeo ingratus fuit, vt nūcios, & perinde mittētē regē iniurijs affecerit. Omnia Dei beneficia nūcij eius sunt, siquidē ob cōmodū tuū ea facit, quę te ad gratitudinē, amoremq; inuitāt. At verò tāta est malitia tua ò infœlix homo, vt eis iniuriā inferas diuitijs, valetudine, pulchritudine, & scientia deniq; abu-
9 tēs. Quid igitur ô miser expectas pro tāta iniuria, quā Dño ea tibi mittenti infers, nisi quòd acerrimū de te ꝓpterea supplicium sumat? O per viscera misericordiæ Dei nostri te rogo fratermi, vt tui ipsius miserearis, teq; in meliorē frugē recipias, atq; huic summo benefactori tuo gratissimus esse cœperis? fac sicut Dauid, qui de se ipso fatetur dicens: Inclinaui cor meum ad faciendas iustificationes tuas in æternum propter retributionem. Hoc est, vt gratus sim, vt ex plurimis quæ debeo aliqua saltem ex parte Domino satisfaciam. Et hæc mihi videtur vera huius loci intelligentia: Propter retributionem. Scilicet ne referatur ad sperata præmia, sed ad accepta beneficia. In quo manifestat Sanctus Propheta adeo efficacem esse acceptorum beneficiorum recordationem, vt
10 cor ad diuinæ legis obseruantiam non per quinquaginta, aut centum annos inclinet, sed in æternum, si tandiu hominis vita duraret. Has leges voluit hodie cœlorum imperatrix adimplere quamuis eis minime teneretur. Noluit taxim apud Deum habere dicens: satisfaciam legibus, quæ mecū loquuntur, & non pluribus. Filij Adæ cum Deo taxim constituere gaudent, semel (inquiunt) in anno ad confessionem, & nō pluries accedam, etsi plura habeam peccata, quam Iudas, dummodo alia præcisa necessitas non offeratur. Quando mihi bona redundarint, eleemosynam faciam, rei sacræ festis tantum diebus interero: non alloquar proximum meum, [*Porque el me quite la habla.*] Denique dicit infœlix homo: ea tantū adimplebo præcepta, quæ me sub mortali culpa obligāt. O ingrate non cōsideras quomodo se Deus tecum

Hierem. 5

Psal. 21.

2. Reg. 16.

Psal. 118.

habuerit, cum enim alijs medijs te redimere potuisset propter te homo fieri voluit: cumq; homo factus vna sanguinis guttate posset redimere, vniuersũq; orbẽ à Diaboli seruitute liberare, tui causa totũ effundere, & demũ ꝓ te mori voluit? nullã tecũ beneficiorũ cõstituit taxim: tu verò ministeriorũ, quæ illi exhibitur⁹ es, taxis esse vis? Hæc oĩa ex amoris defectu ꝓcedũt. Nõ sic vtiq; viri iusti faciũt. Illi tres fideles famuli Dauid vbi primũ Dñm suum aquã de cisterna Bethlhẽ desiderare cognouerũt, nõ expectarũt, vt ipse eis illã portare iuberet: sed statim irruperũt castra Philistinorũ, & hauserũt aquã de cisterna Bethlẽ, & attulerũt ad Dauid sic fidelissimi Dei serui faciũt: etenim nõ expectãt quousq; De⁹ res eis præcipiat facere: sed ipsimet vltro multa bona opera faciũt, quia ea diuinæ volũtati cõformia esse cognoscũt. Sãctus dux Iosue nõ solum duodecim illos lapides è Iordane subtraxit, quos ei Dñs auferre præceperat, sed alios (inquit sacratus textus) duodecim lapides posuit in medio Iordanis alueo, vbi steterũt sacerdotes, qui portabãt arcã fœderis Dñi, & sunt ibi vsq; in præsentem diẽ. Et de his lapidibus dicitur cõmuniter à Doctoribus teste Lira quod B. Ioãnes baptizãs in Iordane dixit: potẽs est Deus ex lapidibus istis suscitare filios Abrahæ, illos magis quã alios, qui extra fluuiũ erãt deputãs: significãs Deũ in lapides illos, qui supererogationis ọpus fuerũt, semper aspicere. ¶ Cùm igitur supererogationis opera tam grata sint diuinæ maiestati, diligentissimè, quæso, fratres charissimi ea facere curate. ¶ *Et vt darent hostiam secundum quid dictũ est in lege Dñi par turturum, aut duos pullos columbarum.* Hic vana quædã, ninisiũq; vsitata præsumptio cõfunditur: quod nemo pauper videri vult: Videbitis hominẽ, qui vix habet dragmã, ne aũt pauper appareat, mulã habet, & famulos vestesque ac maximũ familiæ fastũ, ad quã vanitatẽ sustẽtãdã viscera diffecatur, modicãq;, quã habet sub stãtia distrahit, ꝙ nisi facere vellet bonis suis mediocriter aleretur. Ne accipias faciẽ aduersus faciem tuã dicit Ecclesiast. hoc est, pauper cùm sis noli videri diues, stultũ est enim, plurimorũq; hoc tibi futurũ est causa laborũ, nec non occasio cõplurium peccatorum. Quare fratres mei nos pauperes esse pudebit, siquidem Angelorum regina ne agnum quidem, quem in purificatione sua offerret habuit, & sic obtulit par turturum, aut duos pullos columbarum? O ineffabilẽ Dei probitatẽ! Et enim non solũ pauper pro nobis ipse fieri voluit, vt inopia ipsius

11

2. *Reg.* 23.

2

Iosue. 4.

Matth. 3.

13

Eccles. 4.

omnes

omnes diuites eſſemus, ſed omnia etiam indigentia voluit eligere, matrē pauperē, familiā inopē, pauperes egenoſq; voluit habere diſcipulos. Adeo vt vnus ex illis dixerit. Cùm eſſem apud vos, & egerē, nulli oneroſus fui. Quibus indigebas o Beate Paule? ne ceſſarijs vtiq; rebus, veſtibus, cibis, domoq;: quod inferiùs ſignifi cauit dicens ſe vixiſſe in fame, & ſiti, infrigore, & nuditate. 2. Cor. 11.

Adeòq; clementiſsimus hic Dñs paupertatē diligit, vt ſe propter pauperes præcipuè in mundum veniſſe fateatur. Et ſic vbi noſtra trāſlatio habet: Ad annunciandū manſuetis miſit me: ſeptuaginta interpretes tranſtulerunt: Euāgelizare pauperibus miſit me: quam tranſlationē ſecutus eſt D. Lucas, Pauperibus Euāgelizare eſt euāgelicæ gratiæ participes potiſsimū facere. Quis igitur hæc audiens paupertatē nō diliget, ſiquidē à Dño adeò vehementer amatur: tātāq; in animabus operationē facit, vtmā ſuetudinis virtutē illas adiuuet adipiſci, vt hic apparet: cùm quos vna trāſlatio mites, ac manſuetos, altera pauperes appellet: præcipuè verò cupiditatē vitiorum omnium ianuam, atque radicem eſſe cognoſcens? Sic etenimillam appellauit Diuus Paulus dicens: radix omnium malorū eſt cupiditas. Quapropter affectuoſè rogabat Dauid dicens: Inclina cor meum in teſtimonia tua, & non in auaritiam. Vbi notandum eſt ſanctum regem totam legem, diuinaq; præcepta vniuerſo peccatorū generi opponere quæ omnia auaritię nomine complectitur, cū dicit: & nō in auaritiā ideſt, & nō in omnē iniquitatē: ipſa enim os eſt, & oſtiū totius iniquitatis. O diuites auari huius ſæculi quomodo hæc audiētes nō trepidatis, remediūq; opportunū nūc, cū poteſtis vobis curatis adhibere? Vult quis profundū præterire vadū, cui dicitur: Nec iſthac trāſeas, nuper enim ibi demerſus eſt homo: at ille protin' dicit: ſi ſic eſt, aliud iter aſſumā, licet quatuor aut quinq; millia paſſuū ambiam, ne per tā periculoſum locū prętereā. Siquidē igitur o frater auare meritò tibi dicere poſſumus in iſto itinere non ſolū diuitē epulonē, ſed alios etiam complures fuiſſe demerſos: quare aliā viā licèt aliquātò difficiliorē nō ſuſcipis, ne perpetuò gehennalibus ignibus cōburaris? quid enim demētius? quid inſanius quàm propter modicū lucrum temporale æternū ſupplicium ſubire velle? Hoc cęlū, hoc terra, hoc muta elemēta, hoc ſaxa ipſa, atq; ipſa mamora (ſi id quidē fieri potuiſſet) lamētarētur, & obſtupeſcerent. Dicit amplius ſanctū euāgeliū: *Et ecce homo erat in Hieruſalē, cui no-*

Iſai. 61.

Luc. 7.

1. Tim. 6.

Pſal. 118.

Simil.

mẽ Simeõ, & homo iste iustus, & timorat⁹, qui quidẽ sanctissimũ infan- 17
tẽ in vlnas suas accepit. In quo docemur ꝙ ad hũc diuinũ dñm si-
cut oportet, recipiẽdũ, curare debem⁹ tales esse qualis sanctus hic
Simeõ. Super quo notãdũ est prius quã sanctus euãgelista eũ iu-
stũ appellaret, illũ hominẽ nũcupasse. Adhoc enim ꝙ aliquis ho
mo iust⁹ sit, hominẽ eũ esse oportet qui ratione nõ verò passione
simile. ducatur: qui enim passione, & non ratione vtitur bellua potiùs
quàm homo dicendus est. Nonnulla sunt officia, quæ vt optimè, perfectissimeque fiant alia prius addisci necessum est. Ad
hoc, vt quis scriba sit, prius illum scire legere oportet: ad hoc, vt
sit bonus aurifex, prius bonus insculptor esse debet: vt sit bo-
nus excusor, bonum priùs architectum illum esse oportet. Sic
etiã ad hoc quòd quis iustus sit, prius illũ esse hominẽ necesse est.
Vnũ ex ijs, ad quę Deus homo factus est, fuit, vt nos homines es- 18
se doceret quãdo quis illatã sibi iniuriã vlciscitur, tuq; illi dicis eũ
sicut hominẽ feciſſe, mẽtiris: nõ enim sicut homo, sed sicut iumẽ-
tũ cõtra percutientẽ se calcitrãs fecit. Quẽquã enim esse hominẽ in
hoc sensu, de quo loquimur, est eũ ratione, mãsuetudine, humili-
Matt. 11. tate, patiẽtia, deniq; vti ad imitationẽ cœlestis illius hominis, qui
nobis dicit: discite à me, quia mitis sum, & humilis corde. Vt quis
in aliqua arte perfectus euadat, necesse est eũ diu in illa se se exer
cere: vsus enim facit magistrũ: ideòq; si homines esse volum⁹, plu
rimũ ratione vti debem⁹, causa enim, quare tã pauci in mũdo sunt
homines, est quia nõ ratione quidẽ, sed passione ducũtur. Qui ve
ro est homo rationeq; ac conformitate cũ Iesu Chro filij Dei vti
tur, hic merito dici põt iustus: Iustus nãq; dicitur ille, qui secũdũ
3. Reg. 17 mẽsurã diuinę volũtatis viuit siue in modico siue in magno. San- 19
ct⁹ Elias aquã à vidua Sareptana petijt. Cùmq; illa (inquit sanct⁹
text⁹) pergeret, vt afferret, clamauit post tergũ ei⁹ dicẽs: Affer mi
hi obsecro, & buccellã panis in manu tua: ipsa verò excusari cępit
dicẽs se modicũ tãtũ habere farinæ. Quod parũ valebat, facilè da
bat ꝙ aũt cari ęstimabat, difficile datu iudicabat. Cui dixit Elias:
Vade & mihi primũ fac de ista farinula subcinericiũ panẽ par-
uulũ, & affer ad me: tibi aũt, & filio tuo facies posteà. Si ꝙ nobis
Deus prȩcipit, appetitui nostro cõsonat, facilè facimus: si verò ali
quid ei laboris inest, difficillimè operamur. Qui aũt verus est iu-
stus in modico, & in magno diuinæ voluntati conformari curat.

Et homo iste iustus: nõ solũ dicit iustus quia famulis suis mercedem
exoluebat: sed quia iustitia præditus erat, quæ apud Theologos

20 vniuersalis est virt⁹, ille quippè in rigore dicitur iustus, qui est humilis, castus, pius, patiẽs atq; misericors. Sacerdos, qui in altari deuotus existit, cùm aũt ab eo discedit, dissolutus est, nõ dicitur iustus: religiosus, qui in choro orat: & in dormitorio garrulatur, non est iustus. Vestis dicitur iusta quãdo secũdũ oĩa quadrat: siverò in aliquo deficit, aut redũdat, iã nõ est iusta. O quàm modicos iustos secũdũ hoc arbitror esse in orbe terrarũ. Naamã princeps militiæ regis Syriæ erat vir magnus apud Dñm suũ, & honoratus: per illũ enim dedit Dñs salutẽ Syriæ: erat aũt vir fortis, & diues, sed leprosus. Animaduertite quot excellẽtijs sancta scriptura virũ hũc extulit, in fine tñ dixit eũ esse leprosum. Quod vltimũ cętera priora maculauit. O de quot hominibus dicere possumus eos plurimis virtutibus esse ornatos, quas tãdẽ aliqua lethali culpa inficiũt. Di- 4 Reg. 5.

21 citis quippè: ille est humilis, clemẽs, mitis, at est leprosus, est carnalis: de alio dicitis: est castus, misericors deuotus, sed est leprosus est inanis gloriæ cupidus: de alio dicitis, est humilis castus, orationi deditus, at, est leprosus, est auarus, qui nè obolũ quidẽ Dei causa dare nouit. Pleriq; hominibus nõ deest rima, qua oleũ effũditur. Nullus horũ iustus est: nullus enim iuxta Dei volũtatẽ viuit. Nõ equidẽ ex his erat Simeõ, ideòq; sancta scriptura illũ iustũ appellat. Simulq; erat timoratus. Quùm dña plurimis pretiosisque gẽmis, atq; sapphyris, aureisq; monilib⁹ exornata est, quãto ptiosiori ornata est apparatu, tãto magis timet, nequis ad se accedat, qui aliquid eorũ sibi subtrahat. Sic iustus quò plurib⁹ splẽdet virtutibus, eò cautius viuit, atq; se custodit, ne illas amittat. A deò ex- Simile.

22 cellẽs, ac necessarius est timor Dei, vt dicatur: Deũ time & mãdata eius custodi, & hoc est oĩs homo ideſt, perfect⁹ homo phrasis nã q; est sanctę scripturę aliquibus in locis hoc nomine: oĩs, perfectũ significare. Vt omnẽ escã abominata est anima eorũ ideſt, perfectã escã. Quãdò Patriarcha Abrahã se se excusauit, rationẽ reddens quia vxorẽ suã sororẽ quidẽ, & nõ vxorẽ esse simularat: vbi nos legim⁹: cogitaui mecũ dicẽs: forsitã nõ est timor Dei in loco isto, & interficient me, ꝓpter vxorẽ meã. Septuaginta interpretes verterũt: si nõ est in loco isto veneratio Dei. Ex quo apparet timorẽ Dei, venerationẽq; Dei vnũ & idẽ esse Deũq; à timẽtib⁹ se magnopere venerari: Hominesq; illũ nõ timere signũ est modicę cognitionis, amorisq;, quo diuinã maiestatẽ diligũt. De cęlestib⁹ po- Eccles. vlt. Psal. 106. Gene. 20.

testatib⁹ canit ecclesia: Tremũt potestates, quia eũ optimè cognos-

ardẽtiſsimè diligũt, amoroſo quodã, reuerẽtialiq; tremore coram illo aſsiſtentes tremunt. ¶ Dicitq; ſanctũ Euangelium ſanctum hunc virũ eſſe prætereà expectantẽ. Hæ duæ virtutes, timor ſcilicet, atq; ſpes ſunt tãquã duæ molæ, quibus animus noſter purificatur. Quẽadmodũ granũ frumẽti inter duplicẽ molã colloca tusà ſe corticẽ expellit. pulchraq; ac cãdida remanet farina, ſic animus noſter in medio ſpei, atq; timoris cõſtitutus oẽs imperfectiones à ſe expellit, candidaq; atq; decora remanet farina: diſponiturq; vt Dei ſit cibus. Mola inferior eſt ſpes, quæ animũ detinet, ne per diffidentiã excidat, ne Dæmonũ panis efficiatur. Timor verò eſt mola ſuperior, quæ animã cõprimit, ne per ſuperbiã nimis efferatur. Præcipiebat Deus dicens: Non accipies loco pignoris inferiorẽ, & ſuperiorẽ molã, quia animã ſuã appoſuit tibi, hoc eſt, quia pignus, quod tibi offert, valde ſibi neceſſariũ eſt victui, ideò ne illud tollas. Siquidem igitur hæ binæ virtutes magis neceſſariæ ſunt animæ tuæ, quàm illæ molæ homini Hebræo cauè illas ei adimas. His optimè munitus erat ſanctus Iob: de timore quippe dicebat ſẽper quaſi tumẽtes ſuper me fluctꝰ timui Deũ: & põdus eius ferre nõ potui. O incõmutabilis Deus quanta eſt hęc exaggeratio. Singula hęc verba fratres chariſsimi diligẽti animi cõſideratione perpẽdite: ſunt enim pẽſatu digniſsima, vt quẽ timorẽ animas veſtras oporteat cõcipere cognoſcatis. Quo timore perculſi ſunt qui in medio mari in naui cõmorantes hinc atrociſsimis piratis, illinc tumẽtibus maris fluctibꝰ ſe circũſeptos animaduertũt, ita vt paſsim ſe ab illis abſorbẽdos exiſtimẽt: præterea nauim rimoſam fluctibuſque patẽtẽ videtes fractũ gubernaculũ, vela diſrupta cernentes: nauiganteſq; *Al arbol ſeco* (vt Hiſpanè aiũt) ꝙ nauigationis genus periculoſiſsimũ eſt, timẽteſq; in ꝓximas rupes deuenire vbi cõfracta naui in ꝓfundũ pelagus demergãtur? O quàm metuẽdũ eſt hoc dictu etiã, atque auditu. Dicite queſo, qui tot tãtiſq; periculis expoſiti eſsẽt, nũquid ſuperbię, aut cupiditatis cogitationes haberẽt, aut ſenſualibus voluptatibus indulgerent? non equidem imo diuitias ſuas celerrime in mare proijcerent, vt viui ex tempeſtate euaderent, nec ederent, neque dormirent propter procellę inuerſionem. Nũquid igitur ignoratis in maiori, ac tumidiori procella ſpiritalem animorũ vitã verſari, nos q; ab infernalibꝰ piratis eſſe circũſeptos, qui adeo perditionẽ interitumque noſtrum exoptant, vt de vnoquoque illorum dicat

Simile. *Deut. 24.* *Iob. 31.* *Simile.*

23 24 25

Beatus

26 Beatus Petrus: Tanquam leo rugiens circuit quærens quem de- 1. *Petr.* 5.
uoret? mare tumulentum est hoc sæculum, in quo corporum nostrorum naues corruptis, deprauatisque moribus rimosę, apertęque sunt, malaque tanquam aqua per sensus introeunt, prudentiæ gubernaculum amisimus. Vela quæ sunt Dei, proximorumque amor disrupta sunt. Sicca arbore nauigamus, hoc est, fidem sine operibus habemus. Furibundi assiduarum tentationum venti vndique conflant, & in maximo periculo passim versamur in infernales rupes incidendi, ibique in æternum pereundi: quis ergo in tot periculis constitutus non timeat? quomodo tam alto sopore requiescimus? quomodo cum tot plorandi, atque timendi occasiones habeamus, tam hilari vultu ridemus? quomodo ludimus? quomodo tanto gustu, ac voluptate delectamur? quomodo
27 his temporalibus bonis derelictis singuli singulas foueas, in quibus pœnitentiam agamus, non exquirimus? O cæcos nos, qui inter tot pericula tam securi, ac sine timore viuimus. O sancte Iob quàm meritò dicis: Semper quasi tumentes super me fluctus timui Deum, non vnam quidem horam, nec vnum diem, siue vnã hebdomadam, sed semper.

De spe autem vir sanctus postquam dixerat: Credo quod Re *Iob.* 19.
dẽptor meus viuit, & in nouissimo die de terra surrecturus sum, & in carne mea videbo Deũ Saluatorem meũ: addidit, dicẽs: Reposita est hęc spes mea in sinu meo. Sinus animæ est charitas, bona autem spes in animi sinu debet includi, vt feruida sit, & viua: frigida namque ac mortua est equidem spes, quæ charitati, diuinoque amori non nititur. Hac feruidissima, vigentissimaque spe
28 præditus erat Dius Petrus, eiusque socij, quapropter Deo gratias agebat, dicens: Benedictus Deus, & pater Domini nostri Iesu 1. *Petr.* 1.
Christi, qui regenerauit nos in spem viuam. Curemus nos etiam fratres charissimi, vt spes nostra optimæ, probatissimæque vitæ innitatur, ne sit vana præsumptio, atque vt in charitatis sinu sit inclusa, & semper feruida sit: ne autem ab hoc sinu erumpat, firmo quodam proposito illam astringamus, fortitudinisque corrigia firmiter vinciamus.

Est etiam valdè notandum Spiritum sanctum non fuisse contentum dicere, venerabilem senem non solum sibi esse expectãtem, sed etiã dicere: *Erat expectans consolationem Israel.* Liberet nos Deus ab hominibus, qui suam tantum consolationem, voluptatem,

tem, honorem, ac denique vtilitatem expectant, atque per- 29
quirunt. His enim plurimis scelèribus admittendis latissima
patet ianua: illum autem qui est iustus, Deiqúe timens sicut
Simeon, ipsa iustitia, charitas, sanctusque timor eum commo-
uet, vt spiritale omnium bonum, ac consolationem exoptet. Hic
vir erat senex, & sanctus: nunc autem (quæ nostra est miseria)
nonnullos senes non sanctos quidem, sed maximos peccatores
cũ magno vniuersæ Reipublicæ scandalo esse perspicimus, cùm
tamen ipsi sanctiores esse, meliusque iunioribus exemplum præ
stare teneantur. Muri, qui ciuitatem custodiunt, dicuntur His-
pano sermone [*Barbacanas.*] Quare autem arbitramini hanc meta-
phoram sumptam esse à longæuis, qui canos habent in barbis?
Profectò quia ij virtute, sanctitateq; sua Reipublicæ murus esse
consuescunt: atque inde prouenit, quòd muri ciuitatum barbæ 30
canæ dicantur. Animaduertite autem non maiores quidem,
sed minores muros, qui exteriores sunt; & maiores muros, ci-
uitatesque muniunt, barbas canas dici. Murus, quo Deus nos
vallauit, est diuina ipsius lex, sanctusque timor: senes verò sunt
Isai. 1. barbæ canæ, quæ hanc legem, sanctumque timorem faciunt ob
seruari. Et sic dicit Isaias Propheta: Nisi Dominus exercituũ reli
quisset nobis semen, quasi Sodoma fuissemus, & quasi Gomor-
rha similes essemus. Super quo dicit glossa: Semen, id est, super-
stites, qui sunt senes atq; longæui. Si ergo hi, qui hoc facere tenẽ-
tur, optimum non præbent pietatis exemplum, quid in vniuersa
Republica erit, nisi quædam dissoluta corruptio. O patres, ac do-
mini mei, qui iam ad vltimum vitæ terminum propinquatis: per
reuerentiam Dei vos rogo, vt animaduertatis, vos hodie, aut cras, 31
tremendo ipsius iudicio esse præsentandos, & non vestrorũ mo-
do peccatorum, sed eorum etiam, quæ vestra causa cõmissa sunt,
rationem arctissimam esse reddituros: similes Simeoni esse opor
tet eos, qui Deum susceperi sunt.

Hic dicitur accepisse eum in vlnas suas: nõ dicit, in vlnam; sed
in vlnas. In quo significatur, non sufficere nos Deum vna manu
accipere, sed binis manibus debere suscipere. Duæ animi manus
sunt intellectus, atque voluntas: illiqúe illum vnica manu susci-
piunt, quorum intellectus est fidei plenus: voluntas autem reple
simile. ta malitia. Nonnulli sunt famuli adeò negligentes, quibus si
gallinam iubetis assare, versus ignem eam ex altero latere tandiu

fistere

32 ſiſtere ſinunt, vt partim cruda, partim verò combuſta remaneat, eo quod famulus illam vtrinque nõ verſarit: bina animi latera ſunt intellectus, atque voluntas, plurimique intellectum maximè torrere, & comburere curant multa diſcentes, atque ſcientes: voluntatem autem frigidam, & crudam, ſine amore, ac charitate relinquunt. Iuſti autem diligentiſsimè vtrinq; verſantur, quò il luminato intellectu voluntas amoris igne inflãmetur. Et hoc eſt Deum vtraq; manu ſuſcipere, quem ſi ſic receperimus, ſuam nobis hîc gratiam, in futuro autem cæleſtem beatitudinem largietur: Ad quam nos perducat Ieſus Mariæ filius, Amen.

In eadem feſtiuitate Purificationis Beatiſsimæ Virginis Mariæ

1

CONCIO TERTIA.

Poſtquam impleti ſunt dies Purificationis Mariæ ſecũdum legem Moyſi, &c. Lucæ. 2.

ADEO inanes erãt olim homines, vt pro minimo quoq; honoris puncto mundum euerterent, atq; illius impetrandi cauſa grauiſsimis ſe ſe mortis periculis offerrẽt, plurimaſq; miſerias tolerarẽt. Vnde

2 ſcribens D. Cyprianus in principis palatio educatum, illiuſq; miſerias perferre ſolitũ, dicit ei, ſe penitus ignorare quomodo iungi poſsit, quòd honorũ cupiditas homines tot iniurias, atq; ignominias faciat perpeti; & cordiũ ſuorũ elatio tot humilitatibus, ac ſubiectionibus illos ſubmitti cogat, quot quidem ij omnes ſubmittuntur, qui aliquid ſæcularium honorum conantur adipiſci. Inter omnia verò, quæ illic dicit, hęc notabilia ipſius verba vellem à vobis diligẽter aduerti: ſcilicet, quibus homo ſordibus emit, vt fulgeat? quod ita profectò verũ eſt. Et B. Auguſtinus verba illa Eccleſiaſt. interpretãs, dicẽtis: Vanitas vanitatũ, & omnia vanitas. Dicit ſanctã Scripturam res humanas vanitatem appellare, quia homines propter amorem, atque æſtimationem

Cypria. libro. 2. epiſto. ad longæuũ quẽdã virũ.

Auguſti. libro. 1. de moribus Eccleſ. ca. 21.

earum

earum rerum captiui, seruiq; efficiuntur, quarum per contemptũ 3
poterãt dominari, quod magnum quoddam vanitatis est genus:
quòd tam excellens creatura, sicut homo ad tam miseram seruitutem redigatur, vt parum inanis gloriæ, atque honoris, qui nulla stabilitate nititur, cõsequatur. Nunc autem in his temporibus iam non sic agitur: enim verò quõdam pro modico honore diuitias, vitamque ipsam homines periculis exponebãt: nunc autem honorem, ac vitam pro diuitijs obijciũt, adeò illarum auidi sunt.
Matt. 20. Et sic in illa parabola vineæ, quam Dominus attulit, optimè hominum huius miseræ tempestatis ingenia mihi repræsentari videntur. Nam operarij illi non murmurabant, eo quòd Dominus alios eis prætulisset, sed quia eos pari præmio donabat: vellent enim ipsi in præmio alijs anteponi: in quo maior acciditas, quàm vanitas repræsentatur. Quantum autem malum sit hæc bonorũ 4
Sap. 4. temporalium auiditas, Sapiens satis apertè manifestat: Fascinatio nugacitatis obscurat bona, & inconstantia concupiscentiæ transuertit sensum sine malitia. Singulorum verborũ fratres mei pondus attentè perpendite. Fascinatio est corruptio aduenies teneris infantibus ex hominibus, aut fœminis malæ, venenosæque complexionis. Et ita hîc fascinatio nugacitatis significat corruptionem, quam homines in cordibus recipiunt ex terrenarum rerum amore, atque affectione, quæ res nugacitas appellantur, quia illam tantum exteriorem habent speciem, cum tam breuiter prætereant, & consumantur: qua specie homines tanquã pueros rationis expertes decipiunt: & hæc est causa, ob quam cælestium bonorum pulchritudinem, splendoremque non dignoscunt. Ideòque dicit: Fascinatio nugacitatis obscurat bona: fiqui 5
dem efficit, ne virtutes, resque cælestes æstimentur, sed tanquam obscuræ, ac sine splendore negligantur. Et inconstantia concupiscentię transuertit sensum sine malitia. Inconstãtia (inquit) concupiscentiæ, quia cupiditas hominem commouet, vt vbi primũ, quod expetebat consecutus est, illud non æstimet, pluraque desideret, quibus comparatis plura etiam, & plura concupiscat, atq; expetat. Et hæc est incõstantia concupiscẽtiæ, quæ homines fatigat, atque perturbat, arbitrãtes se maiorem in possidendis, quàm in possessis rebus voluptatem esse reperturos, ipsaq; illorum etiã sensus peruertit, qui neque peccato, neque malitia sunt infecti.

Vt autem quomodo hæc cupiditas sensum transuertit, cognoscatis?

6 ſcatis: notate quod dicit facta pagina de maledicto illo Ieroboam, qui cupiditate commotus idololatra factus eſt, regnumq; ſuum idololatrare fecit: ad quem obiurgandum cum Prophera quidam Dei nomine accederet, exclamauit contra altare in quo ipſe Ieroboam idolis offerebat incenſum, ſtatimque altare marmoreum diſſecatum eſt medium, id eſt, ſciſſum eſt in duas partes, extendentiſque maledicti Regis manus aduerſus ſanctũ Prophetam arefacta eſt, roganteque Rege, vt pro ſe Deum precaretur, orauit vir Dei faciem Domini, & reuerſa eſt manus Regis ad eum, & facta eſt ſicut prius fuerat. Ecce triplex miraculũ tam breui tempore operatum coram maledicto illo Rege, quę omnia nõ ſuffecerunt illum ad Dominum conuertere. Adeò fuerat à diabolo excæcatus, atque à ſua cupiditate tranſuerſus. O quò vnius hominis durities, atque obſtinatio peruenit; quomodo hæc audientes non deterremur, & quomodo tantum hoc malum non pertimeſcimus, quod in fœlicibus his temporibus tam tyrannicè dominari videmus? ex his, quæ modo vobis dicam, cognoſcetis quantum hodie cupiditas dominatur. Omnibus compertum eſt poſt quam hæc noua mundi pars patefacta eſt, quæ ſunt Indiæ Orientales, atque Occidentales quàm innumera hominum multitudo terra marique perierit: ita, vt paucisſimi fuerint, qui proſperè in patrias ſuas reuerſi ſunt. Omnes autem qui ad illuc eundum cõmouentur, non in eos quidem, qui illic perierunt, ſed in paucos qui huc reuerſi ſunt, oculos conijciunt, & ſic decipiuntur ſibi perſuadentes ſe non illic eſſe morituros, ſed ex illis eſſe futuros, qui in ſuas patrias redierunt. Tanta eſt cupiditatis vis, ſicque hominem excęcat, vt quaſi pueri ſe decipi patiantur. Ideoque dicit Spiritus ſanctus: Faſcinatio nugacitatis obſcurat bona, & inconſtantia concupiſcentię tranſuertit ſenſum ſine malitia, vt propter incerta certiſſimis periculis exponantur: quæque etſi reuera conſequantur, cras tamen finiẽda ſunt. Ideirco exclamat Beatus Auguſtinus, dicens: cur per multa vagaris homuncio quærendo bona animæ, & corporis tui? quære vnum bonum, in quo ſunt omnia bona, & ſufficit, ibi enim eſt quicquid amas, quicquid deſideras. 3. Reg. 13. 7 8 *Auguſti. lib. media.*

Maximè nos commouere debet ad hanc veneficam, poſtemq; quæ eſt temporalium auiditas bonorum, è cordibus noſtris euellendam ſumma paupertas, qua ſublimis Rex gloriæ in hoc mũ-

do

do viuere dignatus est: & qua sacratissimã etiam genitricẽ suã de gere voluit: quæ quidẽ tanta fuit, vt in suo virginali partu domus ei defuerit, & sic in stabulo fuerit paritura: nec in purificatione sua offerẽdũ habuerit agnũ, & sic par turturũ, aut duos pullos columbarũ fuerit oblatura: sicut ait sanctum Euãgelium, quæ oblatio erat pauperum mulierum iuxta legis cõsuetudinem. Ecquis igitur hæc considerans ardentissimè paupertatem ab altissimo Dei filio consecratam, atq; à purissima ipsius genitrice susceptã non amplectatur? Dignũ autem est consideratu, cur in columbarum genere non columbas quidẽ, sed duos pullos masculos colũbarum Dñs offerri iusserit: in genere autem turturũ turtures, nõ verò pullos turturum postularit? Ad quod respondetur pullos columbarum teneriores, ac sapidiores esse columbis: turturũ verò meliores turtures magnos, quã pullos. In quo significauit Deus se velle vt sibi meliora semper offerantur. Vult Deus vt sui ministerio pullus teneræ te offeras, non autem cum iam es senex, & sceleribus obduratus, etsi tunc nõ displiceat. Miseri autem filij Adæ longè aliter faciunt: finis prandium, & tanquam in successiuis perditisq; horis diuinum officium persoluis; principium autem diei, & totum manè temporalibus negotijs consumis: quasi semper meliorem vitæ, temporisque partem mundo, peius autem Deo offerre cõsueuisti. Habes binos liberos alterum habilem atque ingeniosum, alterum verò ineptum, atque inhabilem, & dicis: hunc inhabilem, & fatuum Deo offeramus, sit clericus: hic verò ingeniosus in mundo remaneat, sæcularibusque rebus intendat. O Christe spiritalis vitæ reparator, ac fidelissimè hominum amator: tu in solitudine prius præcipuam, potioremque panum piscium; partẽ turbis diuisisti: tibi autẽ Dñe infinitæ Maiestatis, tuisq; sanctis discipulis fragmẽta colligi iussisti: nos autẽ vice versa facimus, fragmẽta quippè, atq; ea, quæ neglecta relinquimus, tibi in pauperibus tuis damus: melius autẽ quasi ingrati nobis obseruamus: nõ sic fratres, non quæso, sic fiat, sed amodo meliorem diuitiarũ, vitæque vestræ partem Deo immolate. Qui in mari navigant, statim in nauigationis initio, nauiũ vela extendunt. Stultũ enim esset expectare, vt illa extenderẽt, quãdo iã peruenitur ad portũ, atq; anchoras iaci oportet. Insanius equidem est expectare in littore mortis vela tendere, & pœnitentiam agere. O terribilem insaniam! in initio nauigationis, id est, vitæ vela tendere debuisses:

9.

11

Simile.

12 debuiſſes: tu verò illud tempus expectas, cum iam propè mortẽ
fueris iam penè rationis expers, cum quid facias vix noris?

Præcipiebat etiam Dominus turtures, non autem pullos turturum ſibi offerri: quando vir eſt inquietus, aut tumultuoſus, ſiue cum fœmina eſt ſtulta, ac vana, dicere conſueſcitis, eſt turtulus, aut eſt turtula: aliquid igitur ineſt turtulis ſiquidẽ vanos, atq; demẽtes illis cõparamus. Vult igitur Deꝰ pullos columbarũ, nõ verò turtulos, vt ſignificet homines inſanos, vanos, atque inquietos, nõ eſſe ſuo diuino miniſterio idoneos. Et ſic vbi nos legimꝰ: Ad quẽ aſpiciam, niſi ad pauperculum, & contritum ſpiritu, alia tranſlatio habet: ſuper quẽ requieſcet ſpiritus meus, niſi ſuper humilẽ, & quietũ? Quapropter vobis magnoperè cõmendo fratres chariſsimi, vt quoad fieri poterit, quieſcere curetis: nã maxi-
13 mis quibuſdã peccatoribus dixit ipſe Propheta Iſaias Dei nomine: Si reuertamini, & quieſcatis, ſalui eritis in ſilẽtio, & in ſpe erit fortitudo veſtra. Cũ hac oblatione, ac munere ingreſſa eſt hodie in tẽplũ ſuperna cælorũ imperatrix ſacratiſsimũ infantẽ Ieſum in brachijs baiulãs, vt eũ æterno Patri offerret. Nã quia Deus primogenitos Ægypti occiderat, hãc oblationẽ ab Hebræis petebat vt in illius beneficij gratitudinem ſibi primogenitos offerrẽt. Ex qua lege optimè intelligi poteſt quẽ animũ, atq; gratitudinẽ Dñs à nobis expoſcat, ſiquidẽ vt nos à crudeliſsimo Sathanicę ſeruitutis iugo liberaret, non inimicorũ quidẽ noſtrorũ, ſicut Ægyptiorũ primogenitos interemit, vt Hebræos à Pharaonis captiuitate ſubtraheret, ſed ſuũmet primogenitũ filiũ atrociſsimæ tradidit morti. Vnde B. Paul. infert quantũ Deo debeamus, dicẽs: Chari-
14 tas Chriſti vrget nos æſtimãtes hoc, quoniã ſi vnus pro omnibus mortuꝰ eſt, ergo oẽs mortui ſunt, & pro omnibꝰ mortuꝰ eſt Chriſtus, vt & qui viuũt, iã non ſibi viuãt, ſed ei, qui pro ipſis mortuꝰ eſt. O mirabilia verba, & quãtæ cõfuſioni nobis eſſe deberet nos nõ facere quod nobis in eis S. Apoſtolus cõmẽdat: ſuper omnia autẽ verbũ illud: Vrget nos, perpẽdite queſo, quod ſignificat nos aliter facere poſſe non debere deuinctos tãto beneficio. Et credo præterea per oẽs illos primogenitos, quos Hebræi offerebãt, hũc ſupernũ primogenitũ puriſsimę Virginis ſignificari, atq; ideò cęteros etiã poſtulaſſe. Sicut Herodes propter ingẽs, ac deteſtabile odium, quo cęleſtem hunc regem proſequebatur, omnes pueros Bethlehem, & confinium eius iuſsit occidi, quò inter illos hunc

Isai. 66.

Isai. 3.

Exo. 13.

2. Cor. 5.

vnum

vnum, quem maximè oderat, interimeret. Sic vice versa Pater æternus propter summum amorem, quo Iesum Christum filiũ suum complectebatur omnes sibi primogenitos præcepit offerri, vt hic vnus inter omnes sibi gratissimus offerretur. Quapropter fratres mei hoc saluberrimum percipite consilium; si vultis corda, munera, oblationes, orationesque vestras Deo gratas esse, semper hunc diuinum primogenitum vobiscum deferte, vt ab æterno Patre amoroso, atque benenolis oculis recipiamini. Sicut *simile.* principum nutrices eos regibus parentibus suis offerre consuescunt, cum irati sunt, vt præ visu filij gaudio mitigentur, & petita concedant. In hoc supernæ cælorum imperatricis ingressu adimpleta est celebris illa Prophetia Aggæi Prophetæ dicẽtis: *Aggæ. 2* Magna erit gloria domus istius nouissimæ plusquã primæ: dicit Dominus exercituum: Et in loco isto dabo pacem, dicit Dominus exercituum. Ad quorum verborum intelligẽtiam sciendum est ea à sancto Propheta dicta fuisse, cum Hebræi templum reædificare incipiebãt post Chaldæorum euersionem. Etenim nonnulli tunc aderant senes, qui magnificentiæ ac sumptuositatis templi Salomonis meminerant, & desperãtes hoc posterius templũ fieri prius esse futurum, amare lamentabantur, nec illud reædificare gaudebant propter impossibilitatem quæ eis in hoc esse videbatur. Tunc surrexit hic vir sanctus diuino spiritu repletus, illosque consolatus est, dicens: Magna erit gloria domus istius nouissimæ plusquam primæ. Quomodo ô vir sancte hoc dicis, siquidem tam pauperem ædificationem perspicis, & tanta post templum constructum futura est inopia victimarum? Maior equidẽ prioris gloria fuisse videtur, in quo erat illa fertilis arca sub qua gloria Dominidefendebat, vbi tanta, tamque locupletia immolabantur sacrificia. In eodem capite rationem reddit huius maioris excellentiæ secundi templi: etenim non futurum erat glorioſius, quia pluribus diuitijs esset abundaturum, nec maior ministrorum sanctitas esset futura: sed quia adhuc (inquit) vnum modicum est, & ego commouebo cælum & terram, & veniet desideratus cunctis gentibus, & implebo domum istã gloria, dicit Dominus exercituum. Hoc est vnum ex efficacissimis argumentis, quibus iam Christus Iesus filius Dei in mundum venisse comprobatur: quia iam hoc secundum templum penitus euersum est: siquidem autem sanctus Propheta illum in illud se-

cundum

18 cundum templũ venturũ esse prędixit: illud autẽ iam non extat,
neq; in eo remansit lapis super lapidẽ: quid ergo cęci Iudæi expe
ctant, si quidã Aggęus Propheta Christum in illud secundum tẽ
plum, quod ipsi reædificabant, vẽturum esse prophetauit: atque
etiã hîc illud templum vltimum esse, nec post illud aliud futurũ
esse prædixit, his verbis: Magna erit gloria domus istius nouissi-
mæ: quomodo igitur infœlices adhuc in templum illud desidera
tum gentibus venturum sperant, siquidem iam penitus fuit euer
sum atque disipatum? Hæc igitur erat gloria huic secundo tem-
plo promissa, quòd in illud verbum incarnatum erat venturum,
sicut & venit, & in eo prædicauit, ac complura mirabilia fuit ope
ratum. Hodie autem primum in illud ingressum est in brachijs
sanctissimæ Virginis Mariæ matris suæ, quam credibile est mil-
19 lia milliũ Angelorũ fuisse comitatos, & cũ tãta gloria, atq; maie
state, vt dicat B. Augustin[9]: Nisi fides credat, sermo nõ explicat. *Augusti.*

Et ecce homo erat in Hierusalem, cui nomen Simeon: & homo iste iustus & timoratus. O quis adeò fortunatus esset, vt de eo hæc omnia meritò dici possent. Iustitia in Hebræo sermone vniuersas virtutes amplectitur. Iustus etiam dicitur, qui gratia iustificante præditus est, licèt omnes virtutes non fuerit adeptus: sed quas nõ habet, curat acquirere, & quas acquisiuit, intensiores facere, ac perfectiores intendit. Et hoc est, quod crebrius in diuinis literis iusti nomine intelligitur. Vnde sponsus, cùm priùs sponsæ oculos laudasset, dicens: Oculi tui columbarum, vt sponsa in dies in virtuti *Cant. 5.*
bus accrescere, magnosq; progressus facere perspiceretur, dixit
ei: Auerte oculos tuos à me, quia ipsi me euolare fecerunt: quæ
20 fuit eximia quædã exaggeratio, quasi diceret: auerte hinc oculos
tuos, quia me occidis, neque enim illos valeo tolerare: ô ineffabi-
lem Dei probitatẽ. Etenim cũ infinitæ sit potentiæ, se ab vnius
animæ dilectæ sibi perfectione superari fatetur. In eo autẽ, quod
hic dicit translatio nostra septuaginta interpretes sequens He-
bræus textus habet verbum, quod significat: superare me fece-
runt, quod modo poetico ponitur pro, me superauerunt. Vbi cla
rius dicit, ac fatetur Deus se ab illis oculis esse deuictum. Et alij
transtulerũt: auerte oculos tuos à me, quia me superbire fecerũt.
O benedicant te cælestes Hierarchiæ seculorum omnium Impe
rator, quia talia verba tuo nomine dici voluisti. Ecquis non ob-
stupescit audiens Deum magnificari, extolli, atque superbire,

quia animã sanctam habet in suam? Hæc singularis exaggeratio 21
significat quod si Deus efferri, ac superbire posset, vnius perfectæ animæ sanctitas ei elationis, atque superbiæ esset occasio. Ex quo apparet, quot in virtute progressus facere solet anima iusti, quæ prius oculos habebat columbæ, siquidem in tantam perfectionẽ, ac virtutis pulchritudinem peruenire possunt, vt Deus de illis has exaggerationes dicat.

Dicit vlterius sanctũ Euangeliũ: *Et timoratus.* Iustus adeò iustã habet conscientiã, vt minima quæq; res illi timorem gignãt.

Simile. Videbitis hominẽ perpolitũ, qui adeò iustũ se calciat calceũ, vt si fortè calculus quantũcunq; minimus sit, in eum ingreditur, illũ nequeat tolerare: videbitis autẽ rusticum adeò ineptos, ac dissolutos gerentem calceos, vt quamuis in eos lapides, atq; arena includatur, nulla molestia afficiatur. Hoc interest inter iustorum, 22
atq; peccatorũ conscientiã. Etenim conscientia iusti, quia minimũ quodq; otiosum verbũ dixit, vix quiescere potest. Peccatoris autẽ animus adeò amplus, ac dissolutus est, vt nihilo molestetur, ne mortalia quidẽ peccata pertimescat: quòd si iusti venialia peccata timent, quãto magis verebũtur, ne in mortalia prolabãtur: sciẽtes alios sanctiores se in ea infœliciter incidisse? Ad eũ sanctitatis gradũ peruenerat Dauid, vt cũ bis capitalẽ hostẽ suũ Saulẽ in manu sua haberet, qui actualiter ipsũ occidere conabatur, nollet eũ interficere: postea verò in tantã infœlicitatẽ deuenit, vt fidelissimũ amicũ suũ Vriã occidi iusserit? Ecquis de sancto hoc viro tale cogitaret? Ecquis eũ, qui crudelissimis hostibus ignoscebat, fidelissimũ amicũ occisurũ esse putaret? O quã meritò dixit Apos-

Simile. tolus: Qui stat, videat ne cadat. Nemo dicat, ex hac aqua non bibã: 23
sed vnusquisq; in perpetuo timore viuere curet, nouerit q́ue iustitiã esse tanquã thesaurũ in arca conscientiæ inclusum, arcãq; istã diuino timore tãquã claui occludi, ne iustitia interius inclusa perdatur: & esse sicut põd' nauis, quod eã securã pergere facit. Et sic

Eccl. 27. dicitur: Si nõ in timore Dñi tenueris te instãter, citò subuerteretur domus tua. Perpẽdite verbũ illud: instanter, in quo nos docet Spiritus sanctus, quã continuũ in nobis esse oportet hunc diuinũ

Simile. timorẽ, & quã diligenter illũ debemus inquirere. Est enim timor quasi vermis semper nos interiùs rodens: semper nobis pericula, in quibus versamur, leges, quibus tenemur, rationẽ arctissimam, quã Deo reddituri sumus, hostes deniq; qui nobiscũ atrocissimũ bellum

24 bellũ gerũt, ante mentis noſtræ oculos proponẽs. Satis apertè demõſtrauit ſanctus Propheta Habacuc ſanctũ Dei timorẽ omnes has operationes in anima ſua efficere, cùm dixerit: Super cuſtodiã meã ſtabo, & figã gradũ ſuper munitionẽ, & contẽplabor, vt videã quid dicitur mihi, & quid reſpõdebo ad arguentem me, id eſt, vniuerſis vanis curis poſt terga relictis huic vni intendã, ſcilicet, vt cuſtodiã me. Quapropter ſtabo ſuper cuſtodiã meam, non edormiã quaſi piger, ſed erecto animo vigilabo ſuper munitionẽ meã aduerſus omnia hoſtiũ tela, ac ſtratagemata. Et diligẽter aduertã quod mihi Deꝰ in lege ſua dicit: Quomodo me inferni ignibus cõminatur: & quã libẽter mihi gloriã pollicetur: & quid reſpõdebo quãdo arctiſsimã à me exegerit rationẽ. O beatũ virũ, qui ſic viuit, atq; huius curæ excitatorẽ habet timorẽ. Recenſens *Habac. 2.*

25 Dauid mali peccata, & dicẽs: Quid gloriaris in malitia, qui potẽs es in iniquitate, &c. Statim annumerat ſupplicia, quibus ille punietur, dicẽs: Propterea Deus deſtruet te in finẽ: ſtatimq; ſubdit dicens, Videbũt iuſti, & timebunt. Experiẽtia comperimus animalia habẽtia cornua, vngues, ac vires, quibus ſe tueãtur, abſq; timore eſſe ſecura. Cætera verò animãtia, quæ hoc armorũ genere carent, ſicuti lepores, capræ, cerui, atque alia huiuſcemodi hæc metu ac timore perculſa fugiũt, vitãq; ſuã tuẽtur: & ſic eis timor arma miniſtrat. Siquidẽ igitur homo per peccatũ fortiſsima illa gratiæ, iuſtitiæq; originalis arma deperdidit, hoc timore quaſi armis ab ſpiritalibus cõtradictionibꝰ ſe ſe defendere debet. His omnibus exornatꝰ erat ſanctꝰ ille ſenex Simeõ, & cũ ſenectute, atq; labore expectabat breui tẽporis ſpatio Ieſum Chriſtũ Saluatorẽ *Iſai. 51.*

26 mũdi in terra videre, quanto diligentius nos elaborare debemus, vt in cæleſtibus ipſum in æternum videamus, illoq; fruamur. *Simile.*

Et reſponſum acceperat à Spiritu ſancto, nõ viſurũ ſe mortẽ, niſi prius videret Chriſtũ Dñi. Diligẽter pẽſate verbũ hoc: nõ viſurũ ſe mortẽ. In eo nãq; ſignificãtur iuſti quãdo moriũtur, mortẽ videre: qa ex lõginquo ſe ad illã præparãt. Malꝰ autẽ oculis clauſis nõ vidẽs mortẽ ad interitũ properat. B. Ambroſ. dicit: Si baſiliſcus hominẽ videt, priuſquã ab eo perſpiciatur, illũ occidere: ſi verò homo prius baſiliſcum cernit: baſiliſcũ ab homine interfici: hoc ſatis in morte verum eſſe comprobatur. Nam ſi mors hominem incautũ, & nõ præparatum, ſed in lethali culpa commorantem perſpicit, eum æternaliter occidit: quia cum primum moritur in infernum detruditur. Si autem homo conſiderationis oculis mortem præui- *Ambroſ. ſer. 10. in pſal. 118.*

det, & cum hac consideratione se diligentissimè præparat, nõ sic 27
à morte necatur: siquidem in æternum victurus moritur: imò ve
rò ipse illã occidit, quia mors ei iam eneruata, & mortua occurrit.

Et venit in spiritu in templum. Ideò nunc non diuina auxilia in templo percipimus, quia nõ sicut Simeon ad illud in spiritu, sed in carne venimus. Cauete fratres per reuerentiam Dei ne in hũc sanctum locum in vanitatis spiritu veniatis, sicut illi, quos com-
Amos. 6. minabatur Amos Propheta, dicens: Væ vobis, qui opulenti estis in Sion optimates capita populorum ingrediẽtes pompaticè domum Israel. Ecquis pompaticè ingrederetur ad Regem ab eo ve niam petiturus de crimine læsæ maiestatis? siquidem igitur quotidie diuinam lædimus maiestatem, & in templum veniam ab eo petituri venimus, tanquam rei cum profunda humilitate veniamus. Nec verò à carne commoti veniatis, sicuti plurimi ad tẽ- 28
plum vt videant, & videantur, accedunt, atque vt cupiant, & ab alijs cupiantur: nec in curiositatis spiritu veniatis, sicuti nonnulli veniũt ad loquendũ, atq; ab alijs nũcios audiendũ: maximè verò fœminæ, quæ tota hebdomada domi suę commorãtur, diebus au tẽ festiuis omnia, quæ in toto terrarũ orbe gesta sunt, in illo anno inuicẽ aliæ alijs nunciant: nec veniatis in spiritu hypocrisis sicut plurimi veniũt, qui oculos in cælũ tollũt, cor autem, & cogitatio nes in terra defigunt: neq; in spiritu pigritiæ, sicut nõnulli, qui in medio missæ accedunt, & in concione dormitãt: hi filium Dei in tẽplo nõ reperiũt, siquidẽ eius gratiã nõ inueniũt: cũ non diuino quidem sic vt sanctus Simeon, spiritu, sed diabolica persuasione commoti in templũ veniunt. O Rex gloriæ Christe vere Deus, quã pauci te hodie in ineffabili altaris sacramento nos expectan 29
tem, vt quam plurima in nos beneficia conferas, reperiunt: quæ quidem dispositionis nostræ defectu non accipimus. Per ineffabilẽ clementiam tuã te deprecor, vt oculos nobis aperias, quibus tãtũ hoc malũ cognoscam⁹, eiq; opportunũ remediũ adhibeam⁹.

Et cùm inducerent puerum Iesum, &c. Ipse accepit eum in vlnas suas. O ineffabilẽ Dei liberalitatẽ! & quã firmiter stat promissis, ac mul tò quidẽ maiora largitur, quã pollicitus est. Regi Ezechię Dei no
4. Reg. 19 mine dictũ fuit: Hęc dicit Dñs de Rege Assyriorũ: Nõ ingredietur vrbẽ hãc, nec mittet in eã sagittã: & multo quidẽ maiora com pleuit Dominus: nam ipsamet nocte venit Angelus Domini, & percussit in castris Assyriorũ centũ octoginta quinq; millia.

Et

30 Et Isaias dicit: Omnes sitientes, venite ad aquas. Ad solam vtiq; aquam inuitat, postea verò non potum tantum, sed cibum etiam præbet: & sic addidit: Comedite bonum, & delectabitur in crassitudine anima vestra. Sic fecit sancto Simeoni: promisit enim se illi mundi Saluatorem esse ostensurum, & non solum eum illi ostendit, sed etiam eo illum oblectauit in ipsius manibus Christum collocans. *Et benedixit Deum, & dixit: Nunc dimittis seruum tuũ Domine secundum verbum tuum in pace.* Hic sanctus ad hoc solum vita frui volebat, vt viuens veram vitam Iesum Christum perspiceret: qua visa nolebat amplius viuere. O quot sunt hodie (quorũ fortasse multi adsunt) qui ad bonis tantum temporalibus perfruẽdum vitam desiderant: ideòque summoperè mortem execrantur. Credite mihi fratres, pessimum signum est vitam tantoperè
31 diligere: mortem autem adeò odisse. Carnem ab osse facilè separari signum est illam iam esse coctam, siue tostam: quæ enim cruda est difficilè ab osse disiungitur: vt in cælũ conscendamus, oportet nos charitate coctos, tostosque esse. Signũ autem ex quo nos tales esse colligimur, est nos à terrestribus rebus esse separatos, iamque dissolui, & ab hoc sæculo exire desiderare: nos autẽ mortem tantoperè odisse, signum est, quod adhuc crudi, ac sine charitate persistimus. Aduersus malos est mors armata, ideòque illam maximè pertimescunt: arma verò, quibus munita est, ipsi ei præbent: nam (vt dicit D. Paulus:) Stimulus autem mortis peccatum est. Tollite fratres mei hos mortis stimulos, & deinceps illam non timebitis. Ideò illam iusti non timent, quia ad eos venit inermis: sicut eam non timebat sanctus Simeon, sed eam cupie-
32 bat, atque petebat in initio huius cælestis cantici. Multum inter Cygnum, & marinam Syrenem interesse comperitur: nam Cygnus cum ad mortem appropinquat, dulcissimè canit. Syrene autem cum se obire sentit, amarè lamentatur: vt enim ait Philosophus in suis problematibus, in morte accedit sanguis ad cor: sanguis autẽ Cygni est nimium generosus, sanguis verò Syrenæ est pessimus, & ille venenosus sanguis ad eius cor accedẽs, amarissimos gemitus illã proferre cogit: bonus autẽ sanguis Cygnũ cane refacit: sic peccatores malus scelerũ sanguis ad eorũ cor accedens, in morte mœrere facit: iustos autem quasi cygnos virtutes, vt hilari animo moriãtur, inuitant. Et hoc est quod dicitur: In malitia sua expellitur impius: iustus autem sperat in morte sua. O singu-

Isai. 55.

Simile.

1. Cor. 15.

Prou. 14.

larē ſententiā! in qua Spiritus ſanctus oſtendit aſsiduā mortis re- 33
cordationem, peccatoribus quidem nimium exoſam, quia propter ipſorum malitiā in ea perpetuis inferni cruciatibus condemnandi ſunt, iuſtum maximè conſolari: omnes namque præſentis vitæ labores citò finiendos eſſe ſperat, & poſtquam propter eorum tolerantiam in hac vita gratiam receperit, ſempiterna cæleſtis beatitudinis gloria fruiturum, ſe ad æterea regna eſſe migraturum confidit: ad quæ nos perducat Ieſus Mariæ filius, Amen.

In eadem feſtiuitate Purificationis Beatiſsimæ Virginis Mariæ

CONCIO QVARTA. 1

Poſtquam impleti ſunt dies purgationis Mariæ ſecundum legem Moyſi, &c. Lucæ. 2.

HÆC lex quam hîc refert ſanctum Euangelium, quæ habetur in Leuitico, magnam volenti illam attente cōſiderare admirationē affert. Dicit enim: Mulier ſi concepto ſemine pepererit maſculum, immunda erit ſeptem diebus, &c. Sin autem pepererit fœminam, immunda erit duabus hebdomadibus. Ecquis hanc legem non admirabitur, quod non ſufficiant fœminæ doloris partus, ſed, tot etiam diebus immūda remaneat? quodque pœna hæc in partu filiæ duplicetur, cùm tamen non ſit in manu genitricis maſculum, aut fœminam parere? Huius rei conſideratio primum Origenem, deinde alios ſanctos patres cōmouit, vt hac eſſent ſentētia, manifeſtèq; docerēt, antiquas leges prēter literalem ſenſum, quem verba contextus in ſe habent; alios myſticos, atq; latentes ſenſus, & intelligentias habere: ad quas recurri oportet, vt diuinæ legis iuſtitia, & maieſtas clariùs innoteſcat, quæ in ſenſu exteriori non tam manifeſtè perſpicitur. Ad cuius rei confirmationem vnicā ex plurimis legibus, quas Deus in veteri Teſtamento ſanciuit, vobis referam; quæ in tantam vos admirationem, quàm præterita, inducet. Præcipiebat Deus, vt vitulæ cineres in mundo loco reponerentur, & ad hominum purificationem

Leuit. 12. 2

Num. 19.

3 nem custodirẽtur: simulq; vt sacerdos, qui vitulam illam immolaret, vestes suas ablueret, immundus q; esset vsque ad vesperam: idem q; illã comburenti, cinereq; obseruãti præcepit, videlicet, vt omnes immũdi essent. Quę erat ratio (vt ait Flauianus) quare illud, quod alios immundos tergebat, atq; mundabat, mũdum sacerdotem, & ministros inficeret; ita vt vsq; ad vesperam essent immundi? quomodo fieri potest, vt quod immundos purgat, mũdos suo tactu inficiat? In hoc vtiq; manifestatur alia maiora mysteria, quę sub hoc cortice delitescunt, Deum significare voluisse. Ideò dicebat Dauid: Beati qui scrutantur testimonia eius: hoc est, qui literæ superficie nõ contenti interiora eius mysteria perscrutantur. Et sic illi, qui leges has scrutati sunt, dicunt illã priorẽ Leuitici legẽ significasse animã producentẽ fructũ quantũcunq; 4 bonus sit, in sui reputatione immundã se existimare, & vereri debere, an fortè fructus ille Deo placebit: sicuti faciebat Iob, qui dicebat: Verebar omnia opera mea, sciens, quia non parceres delinquẽti. Et quanquã de omnibus bonis operibus vereri debet: multò tamẽ magis de exterioribus, & corporalibus, quę sunt filiæ respectu interiorũ, ac spiritaliũ operũ, quę per filios masculos significãtur, in quibus plerũq; nõ est tãta periculi occasio. Lex autem vitulæ secundũ illorũ doctorũ sententiã significat aliter Deũ de mũdis, bonisq; hominibus, aliterq; ipsos de semetipsis esse iudicaturos. Nã licet homo sit verè mũdus, Deusq; eum talẽ esse iudicet, illũ tamẽ mundũ se præsumptuosè arbitrari, sufficeret veram ab ipso munditiã, puritatẽq; subtrahere: sicut accidit illi Pharisæo, qui tũc cœpit esse iniustus, cũ se iustũ esse reputauit. Idcircò 5 iusti causas exquirũt, quibus se contẽnant, malosq; iudicẽt, sicuti faciebat humillimus Iob, qui dicebat: Si lotus fuero quasi aquis niuis, & fulserint sicut mũdissimæ manus meę, in sordibus intinges me, hoc est, oculi tamẽ tui in me sordes inuenient: cùmq; vestimẽta mea sordidũ, atq; immundũ me perspexerint, dicẽt mihi: Recede, abi à nobis. Abominabuntur (inquit) me vestimenta mea. Hoc dicebat, quia meminerat se diuino inspirãte spiritu dixisse. Nunquid oculi carnei tibi sunt, aut sicut videt homo, & tu vides? Et sæpenumerò, vt summa Veritas ait: quod hominibus altum est, abominatio est ante Deum: sicut apparuit in illo, cui Dominus dixit: Dicis quòd dives sum, & locupletatus & nullius egeo, & nescis quia tu es miser, & miserabilis

Flauianus in Leuit.

Psal. 118.

Iob. 9.

Ibidem.

Luc. 16.

Apoc. 3.

& pauper, & cæcus, & nudus. Idcircò quãtumcunq; iustus quis 6
sit, tota tamen huius vitæ hebdomada iniustũ se se reputare debet, & immundum: quòd si oportet facere animam parientẽ masculum, id est, heroica opera facientem, quid facere debet anima pariens fœminam, id est, remissa, & tepida faciens opera? hanc oportet timere ne duabus hebdomadibus pœna afficiatur, scilicet, in hoc sæculo, & in purgatorio. Idcò iure optimo admonet Diuus Paulus singulos fideles, vt vnusquisque consideret quid super fundamentum, qui est Iesus Christus, & eius fides ędificet:
1. Cor. 3. Alius enim (inquit) ædificat aurum, & lapides pretiosos: alius ligna fœnũ, & stipulas, & vniuscuiusq; opus quale sit, ignis probabit: quod si de anima remissa opera faciente hoc futurum est, quę tamen parit, fructumque affert, quid fiet animæ, non solum fructum non afferenti, sed plurimis etiam se malis operibus ac scele 7
ribus maculãti? magnoperè nos pœnitentia purificari oportet fratres mei, antequam nos immundos mors occupet: neq; enim nos immundos esse inficiari possumus, cùm ad ea, quæ animam coinquinant proximè accedamus.

Triplex est modus rerum purissima quæq; inficientium, si ad eas accedant: videlicet, fumus, puluis, & res liquidæ. De fumo experientia comperitis, quantumcunque enim dealbata, & speciosa sit domus: si tamen in eam fumus ingreditur, breui eam ita denigrat, vt visu sit miserabilis. Puluis etiã inficit, & conturbat: si aqua quantũuis clara ad puluerẽ peruenit, & cum eo cõmiscetur, statim lutum efficitur, pannusque quantumcunque exactus si ad eum puluis accedat, inficitur: res liquefactę etiam maculãt, sicuti pix, oleum, & alia huiuscemodi. Hæc triatriplex malorũ 8
genus, quibus plenus est orbis, repræsentant: de quibus dixit B.
1. Ioa. 2. Ioannes: Omne quod est in mundo, aut est concupiscentia oculorum, aut concupiscentia carnis, aut superbia vitæ. Auaritiam oculorum concupiscentiam nominauit, quia infœlix auarus vix omnibus quæ possidet, nisi oculis fruitur, famem namque ac nuditatem patitur, ne bona consumat, solũ contentus est oculis illa videre. Et hæc cupiditas est puluis animas nostras inficiẽs: fumus est superbia vitæ. Nam sicut fumus nunquam cessat ascendere quousq; euanescit, & consumitur, sic superbia humana corda effert, vt nihilo contenta sint, sed ad vnam elata dignitatem ad aliã sublimiorem eleuari concupiscant: & cùm hac imperandi, ac

præua-

9 prævalendi anxietate vsque ad vitæ terminum perseuerant. Est autem peccatum hoc adeo iniuriosum diuinæ maiestati, vt idem sit in diuinis literis dicere superbiam, atque dicere Dei iniuriam, & sic vbi nos legimus, vę coronę superbię ebrijs Ephraim septuaginta interpretes transtulerunt: Væ coronæ iniuriæ mercenarij Ephraim. In his vtriusque translationis verbis significatur etiam superbiam esse quandam animi ebrietatem, superbosq; esse mercenarios: quæcumque enim alijs faciunt beneficia, ideo faciunt, vt eos adiuuẽt conscendere, ac cæteris prævalere. Pix liquefacta est carnis concupiscentia, quæ magis quam pix homini adhęret, illumque coinquinat. Et sic dicit Ecclesiasticus, qui tetigerit picem, coinquinabitur ab ea. Idcirco nobis præcipit spiritus sanctus, vt huius vitij occasiones diligẽtissimè fugiamus. Vnde post- *Isai. 28.* *Eccles. 13.*

10 quam dixerat: fauus stillans labia meretricis, nouissima autem illius amara quasi absynthium, ad inferos gressus eius penetrant, statim addit: lõge fac ab ea viam tuam, & ne appropinques foribus domus eius. Et Ecclesiasticus dicit: Auerte faciem tuam à muliere compta, & ne circunspexeris speciem alienam. Statimque causam assignat dicens: Propter speciem enim mulieris multi perierunt: & ex hoc concupiscentia quasi ignis ardescit. O quàm sanctum necessariumque consilium. Diuina maiestas nobis vires, efficaciamque ad illud obseruandum cõcedat: simulque vt quod dicit sanctus Iob custodiamus. In fame (inquit) & siti bestiæ terræ pacificæ erunt tibi. Et multò magis pacifici erunt bestiales corporum nostrorũ motus, si hæc eis medicina applicetur. Ecce fratres mei tria, quæ nos frequentiùs inquinant. Siquidem igitur

11 adeò immundi sumus, rationi consentaneum erit, vt purificari curemus. *Prouer. 5.* *Eccles. 9.* *Iob. 23.*

Ad quod faciendum vt nos sancta mater ecclesia commoueat, verba illa Malachiæ prophetæ cantat dicentis: Ipse enim quasi ignis conflans, & quasi herba fullonum, & sedebit conflans, & mundans argentum, & purgabit filios Leui. Aurum, & argentum fœcibus admistum nequaquam purificari potest, nisi igne liquefiat. Et cymbalum confractum minimè resarciri potest, nisi igni confletur, denuoque ad formam redeat. Singuli peccatores sunt quasi cymbalum confractum. De quibus dicitur: corfatui quasi vas confractum, & sicuti cymbalum fractum malesonat, sic peccator turpibus verbis, malisque operibus dissonat, nullumque *Malach. 5* *Eccles. 23.*

aliud habet remedium nisi in contritionis lachrymas diuini amo- 12
ris igni liquefieri. atq; ad pristinã formã, quæ est exactissimal esu
Christi Saluatoris nostri vita, redire. Et hæc spiritalis purificatio
significatur in illa purificatione, quã Deus in lege leuitici fieri prę
cipiebat, quam hodie sacratissima Virgo compleuit.

Itaq; festũ purificationis ipsius puritatis, & redẽptionis, qua
diuinus mundi Redemptor redẽptus fuit, hodie ab alma Ecclesia
celebratur. Cumq; ad hãc purificationẽ, oblationẽq; faciẽdã in tẽ
plum sacratissima virgo veniret, accepit venerabilis quidã senex
Simeõ nomine in vlnas suas diuinũ infantẽ Iesum. De quo qui-
dem sene dicit sanctum Euangelium, quòd *erat homo iustus, & ti-*
moratus. Quæ duæ virtutes in hoc sæculo plerũq; cõiũctæ esse cõ
sueuerunt. In medio maiorũ gustuum, diuinarumq; consolationũ
cum magno timore sunt iusti. Quod adnotauit spiritus sanctus, 13
Cantic. 2. vbi sponso sponsæ indulgenti suauissimoq; sermone loquenti, at
que dicenti. Ostende mihi faciem tuam, sonet vox tua in auribus
meis vox enim tua dulcis, & facies tua decora: ipsa importunè
respondit: capite nobis vulpes paruulas, quę demoliũtur vineas:
nã vinea nostra floruit. In hoc significat spiritus sanctus quid oẽs
facere oportet, quod quãtò diuinis muneribus locupletiores fue
rint, tanto maiori instantia hoc à Deo petere debent. Et quemad-
modum cum Diabolus manifestè tentat, vocatur leo rugiẽs, sicut,
1. Petri. 5. illum appellauit D. Petrus, sic quando alias cautelas, ac decipiẽ-
di modos exquirit, dicitur vulpes. Cũq; iustos iam turpissimis re
bus nõ audeat inuitare, per ambages minimis rebus, quas parui
faciunt, illos tentat, vt ex illis leuissimis eos ad maiora peccata de
ducat. Ideoq; sponsa minima hæc peccata vulpeculas vocat, quæ 14
florentes perdunt vineas ne maturos afferant fructus. Cum igitur
animus in maiori orationis feruore, spiritalique gustu perstiterit,
Deum debet deprecari dicẽs: O Domine his Sathanę astutijs, &
calliditatibus libera me, quia magnopere me curat euertere. Hoc
Philipp. 2. etiã nos admonet D. Paulus dicẽs: cũ metu, & tremore vestrã salu
tem operamini scilicet, ne vos Diabolus incautos, negligẽtesque
reperiat. Et ad hoc ꝙ quis est iustus, & timoratus additur: & spũs
sanctus erat in eo. Nã rationi cõsentaneũ erat, eũ, qui talibus prę-
Simile. ditus erat virtutibus sancti spũs esse domiciliũ. Quẽadmodũ vbi
primũ corpꝰ suis naturalibus mẽbris in matrice organizatur, atq;
disponitur, statim Deus in illud animã infundit, Sic vbi primum

anima

15 anima cœlesti auxilio diuinis est ornata virtutibus, statim ad eã tota sanctissima Trinitas descẽdit. Hoc Dominus affirmauit di- Ioa. 14.
cẽs: si quis diligit me, sermonẽ meũ seruabit, & pater meus diliget eũ, & ad eũ veniemus, & mãsionẽ apud eũ faciemus. Et dicẽs hic D. Lucas: spiritus sanctus erat in eo, significat quàm lẽter atq; trãquille in eo morabatur, nõ etenim per eũ quasi viator celerrimè præterib at. Princeps qui celerrimè viam facit, ideſt, [*que va por la posta*] non domestica supellectilia neq; vasa aurea, neq; apparatũ secũ defert. Cùm verò quietus alicubi cõmoratur, hæc omnia in eius domicilio collocantur. Quando spiritus sanctus per aliquẽ velociter præterit neq; in eo requiescit, quia per eius cogitationẽ tantummodo transit, animum suis cœlestibus donis ornatum nõ relinquit, quando verò in eo requiescit, illum quasi tanti domini 16 domicilium cœlitus adornat. Simile.

Et responsum acceperat à Spiritu sancto. &c. Beatus hic vir mundi mala perspiciens Deum crebro precabatur, vt eis mederetur. Sic enim admonebat Isaias Propheta dicens: qui reminiscimini dominum, ne taceatis, & ne detis silentium ei, donec stabiliat, & ponat Hierusalẽ laudem in terra. Et à diuina misericordia ex audito illi promissum fuit cœlitus, eũ mortem non esse visurum, donec priùs diuina vita frueretur. *Et venit in Spiritu in templum.* O quanto gaudio, atq; lætitia eius cor interius propulsabat. Cõsiderate quid vos sentiretis, si Dei nomine vobis diceretur, vt iretis in templum quia ibi regem gloriæ Iesum Christum in forma visibili intuituri eratis. Illoq; in templo existente, ecce cœlorum imperatrix cũ verbo incarnato in brachijs suis ingressa est. Isai. 61.

17 *Et accepit eũ Simeon in vlnas suas.* Et cũ ineffabili iubilo illum non cessabat in sanctis pannis inuolutum osculari, totusq; lachrymis perfusus dixit: *Nunc dimittis seruum tuum Domine secundũ verbũ tuũ in pace.* O beate vir quid nunc petis? nunc cum longã vitã petiturus esses, vt hac sancta luce fruereris, vt te in pace dimittat, exposcis? In hoc vtiq; satis manifestè ostendit se iustum esse, ac spiritum diuinum in ipso commorari. Nam iusti magis commune proximorum bonum, quàm vtilitatem suã expetunt. Peculiare ipsius bonũ erat Iesum Christũ verũ animarũ cõsolatorẽ videre, illoq; diu perfrui: bonum autẽ commune erat bonos nuncios sanctis patribus, qui in sinu Abrahę morabãtur, deferre: quia vero cõmune bonũ proprio preferebat ideò Deũ rogabat, vt se in pace dimitteret.

Cùm

Genes.46. Cùm Patriarcha Iacob filium suum Ioseph viuum perspexit,tã- 18
tumque in Ægypto dominum illum esse cognouit,postquã eum
mortuum diu fuerat lamentatus in eius collum se seimmisisse,&
deosculans eum dixisse:Iam lętus moriar,quia vidi faciem tuam
& te superstitem relinquo. Sic etiam sanctus hic senex, qui Sal-
uatorem mundi ardẽtius diligebat, quàm Iacob filium suum Io-
seph videns eum dicit: *Nunc dimittis seruum tuum Domine,&c.* Vs-
que ibi, *quod parasti ante faciem omnium populorum.* Sicuti pater lon-
gæuus videns filiam suam optimo viro traditam dicit:nũc in pa-
ce moriar,siquidem filiam meam optimè locatam relinquo. Lo-
Isai.61. quens Isaias Propheta de fructibus aduentus Dei in carne ad mũ
dum humanam alloquitur naturam dicens: non vocaberis vltra
derelicta,& terra tua non vocabitur amplius desolata:sed vocabe
ris voluntas mea:idest,amor meus, & terra tua inhabitata (& in 19
Hebræo habetur:& terra tua maritata) quia complacuit Domi-
no in te. O dulcissima,& suauissima verba! Ecquod est vel mar-
moreum cor,quod eorum efficacia non mollefiat? Iam Deus fa-
ctus est maritus humanæ naturæ,vidensque illam sanctus Simeõ
cum tam singulari remedio,in pace se se moriturum esse dicit.

Vlteriùsque explicans emolumenta, quæ filius Dei mundo
erat allaturus dicit: *Lumen ad reuelationem gentium & gloriam plebis
tuæ Israel.* In quo vnam ex diuinis Dei conditionibus, atque in-
genijs manifestauit,scilicet quòd quando quempiam recipit, eũ
in boni,quod habet possessione conseruat,illudque ei perficit, &
quòd deest adimplet. Illi duo populi Gentilis, atque Iudæus ha
bebant singuli aliquid,at,aliquid vtrique deerat. Populus Gen-
tilicus gloriam, & honorem habebat, Gentilitas enim totius do- 20
minabatur orbis in Romana monarchia: hanc tamen humanam
gloriam habenti lux deerat, quia absque Dei cognitione persiste
bat. Populus autem Hebræus diuinarum scripturarum luce ful-
gebat,earumque fidem habebat:at ei gloria deficiebat, quia Ro-
manis subditus erat. Venienque filius Dei in mundum Genti-
les in pristinæ gloriç,melioris tamẽ effectæ possessione reliquit,
lucemque quæ illis deerat,scilicet catholicam fidem veriq; Dei
cognitionem,altissimorumq; ipsius mysteriorum eis addidit, &
ita eorum gloria,atq; honor melior effectus est:illos enim docuit
veram gloriam,atq; honorem nõ in alijs quidem hominibus,sed
in se ipsis,passionibusq; suis superandis diuinę se obedientiæ sub

ijciendo

21 ijciendo consistere. Iudæis autem lucem, quam habebant clariorem, ac lucidiorem reliquit, veritatem per legis vmbram significatam eos erudiens, & gloriam, quæ illis deerat, super addidit, quod fecit eos præcipua, qua premebantur seruitute liberans, quæ erat seruitus peccati, sicut predixerat Isaias Propheta dicens diuino mundi Saluatori: Iugum enim oneris eius, & virgam humeri eius, & sceptrum exactoris eius superasti. Et septuaginta interpretes hoc clarius explicuerunt transferentes: Ablatum est iugum, quod supra ipsos erat, & virga de collo eorum: virga enim exactorum dissipata est. Et dicentes: exactorum, significarunt, Hebræos, qui ad fidem Domini nostri Iesu Christi veri Dei, & hominis conuersi sunt, non solum culpæ seruitute, verùm corporali etiam ca-
22 ptiuitate liberos remansisse. Nam Romani Imperatores ad sanctissimam fidem conuersi vniuersum populum Christianum, qui ex Iudæis, & gentibus erat constitutus, liberum, atque immunem esse voluerunt. Ideoque dicit Sanctus Simeon Christum Saluatorem nostrum esse lumen ad reuelationem gentium, & gloriam plebis suæ Israel. Quod reuera significat verbum diuinum ideo se se hominem fecisse, hominumque manibus tradidisse, vt illorum defectibus mederetur. *Isai 9.*

In illo tempore quo Sanctus Simeon hæc dicebat, venerabilis quædam matrona plurimis referta annis, virtutibusque plenior Prophetis filia Phanuelis diuino commota spiritu ad sacratissimum puerum Iesum accessit, totumque templum lau-
23 dibus replebat, omnes accersiens. Venite (aiebat) Pontifices, venite Sacerdotes, venite vniuersi populi, procidite ante hunc diuinum infantem. Etenim hic est Messias in lege promissus: hic est Iesus, & Saluator mundi multò anteà à Deo per Prophetas promissus, atque à maioribus, sanctisque patribus exoptatus credite mihi quia hic est. Et cum hoc feruore, spiritu, ac reuerentia ad sanctissimum puerum accessit, cum magna omnium admiratione. Et quia illam vt prophetidem habebant eius verbis fidem adhibebant. Cuius prophetiæ genitricis species, atque eximia pulchritudo respondebat, cœlestisque pueri admirabilis elegantia consonabat. Et sic maxima in templo excitata est perturbatio, & inde ex templi ostio vsque ad alta-

altare solennis quædam processio celebrata est: quam duo ve- 24
nerabiles viri Ioseph, ac Simeon præcedebant, quos subse-
quebantur sacratissima Virgo Maria, & Sancta vidua Anna.
Quam processionem hodie per vniuersum terrarum orbem sa-
crosancta Ecclesia celebrat. Vt primum igitur ad altare per-
uentum est, sanctissima Virgo humi consternata diuino amo-
re excandescens dulcissimis verbis dilectissimum filium suum
Iesum æterno Patri obtulit dicens: suscipe sancte Pater om-
nipotens æterne Deus hãc immaculatam hostiam, ac sacrificium
matutinum de manibus meis, quod aliquando tandem vt ve-
spertinum suscipies sacrificium ex brachijs crucis illumque sic
Sacerdotis manibus offerens, statim quinque siclis eum rede-
mit. O Rex gloriæ cœlorum primogenite quomodo iam no-
ster effectus remanes: amor quippè te seruum hominum ef- 25
fecit. Æternus Pater tuus te nobis dedit: & sacratissima geni-
trix tua te nobis redemit. Qui cùm noster sis, merita, lachry-
mæ, sudores, vita, mors, omnia denique tua nostra, atque ad
vtilitatem nostram sunt. Ecce fratres charissimi sacratissimum
festum, quod hodie celebramus. Venite, venite omnes cupi-
di ad has pretiosas nundinas, hodiè Saluator mundi venalis ef-
ficitur. Attendite ad sacerdotem habentem diuinum infantem
præ manibus suis in gradibus altaris, vt eum volenti emere ven-
dat: Accelerate, & emite, non enim nimis caro pretio venditur,
quinque siclis hodiè salus, ac vita venit, quos non ex crumena qui
dem, sed ex corde deposcit. O peccator cedo quinque siclos, &
Deum accipies: cedo pro peccatis intimum animi dolorem, pro
beneficijs gratias age, pro mysterijs laudes reddito: pro exemplo 26
imitationem præsta, deniq; pro amore amorem persolue, Deum
que perpetuam hæreditatem tuam habebis. Accede igitur o ho-
mo, ne vereare, accede, & ne tantum bonum prætermittas. Etiam
hic pensandum est, quomodo filius Dei magis, ac magis in dies
humiliatur, atque descendit propter eruditionem nostram. In
die sanctissimi natalis sui cum Deus esset, inter homines homo fa
ctus apparuit: in die Circuncisionis existens homo se in specie
peccatoris ostendit, peccati signo cauteriatum, atque signatum.
Hodie vero apparet homo in similitudine peccatoris ac serui vẽ-
diti, & empti iuxta altare: in monte autem Caluariæ apparebit
tanquã homo peccator, seruus, & iniquus inter duos latrones cru-
cifixus.

27 cifixus. Nos ergo fratres dilectiſsimi ad imitationem huius diuini magiſtri humiliemur: quò cœleſtis ipſius gratiæ participes effecti ad cœleſtem beatitudinem illo in perpetuum fruituri cõſcẽdere valeamus. Ad quã nos perducat Ieſus Mariæ filius, Amen.

In feſto Sanctæ Agathæ Virginis, & Martyris

CONCIO VNICA.

Acceſſerunt ad Ieſum Phariſæi tentantes eum &c.
Matthæi. 19.

1 VNum ex vitijs, quæ longius animam à Deo ſeiungũt, eſt turpitudo ſenſualis. Vnde B. Paulus dicit: qui adhęret meretrici vnum corpus efficitur. Qui autem adhæret Domino, vnus ſpiritus eſt, ſcilicet, cum eo. Statimque addit dicens: fugite fornicationẽ. Quaſi diceret: ſi in hac Dei vnitate perſeuerare vultis, hoc vitiũ diligenter effugite: ideoque carnis ſanctificationẽ poſtulabat dicens: Obſecro vos fratres per miſericordiam Dei, vt exhibeatis corpora veſtra hoſtiã viuẽtem, ſanctã, Deo placentem, vt probetis quæ ſit voluntas Dei bona. Hoc eſt, ſi in vna cum Deo voluntate perſiſtere vultis, carnẽ veſtram ieiunijs cilicijs, diſciplinisq; vos ſacrificare oportet. Quod vitium quia Deo magnopere execrabile eſt, etiam in hoc ſæculo acerrime puniri conſueſcit. Et ſic vbi nos legimus non permanebit ſpiritus meus in homine, quia caro eſt: alia tranſlatio habet: nõ litigabit ſpiritus meus cum homine, quia caro eſt, ideſt. Nõ reprehendã (ait Dominus) deinceps homines verbis, ſiquidẽ eos carnales, ac ſenſuales factos fuiſſe perſpicio. Sed eos operibus puniam. Delebo (inquit) hominẽ, quẽ creaui à facie terræ ab homine vſq; ad animantia, à reptili vſque ad volucres cœli. Piſces ſolummodo ex omnibus, quæ extra arcam remanſerunt, à diluuio euaſerunt. Quia piſces non ſunt tam libidinoſi, quàm cætera terræ animantia: eoquod venis, ac ſanguine carent. Vnde de ſan-

Roma. 12.

2 *Geneſ. 6.*

1. Cor. 6.

Genes. 9. de de Sancto Noe vixit post diluuium trecentis, quinqua- 3
ginta annis, & mortuus est: nec verò meminit sacra scriptura
illum alios liberos post diluuium genuisse: vnde creditur
continentiam obseruasse toto tempore, quo post dilu-
uium vixit: tanto enim timore perculsus est propter crude-
le supplicium, quod Deum de sensualitate sumpsisse perspe-
xerat, vt nulli deliciarum generi se se tradere ausus fuerit.
Quod si vinum bibit, atque inebriatus est, hoc fecit, quia vi-
ni proprietatem ignorauit. Tam seuerum autem se se Deus in
turpes, & carnales ostendit, vt cùm Sodomitas puniret, eos,
qui à Sodomis exibant nè retro quidem respicere permiserit, ne
cùm tam grauibus tormentis turpissimos illos contorqueri vide
rent, eorum misererentur. Et est valdè notandum Diuum
S. Bonifa. in c. sigens Anglorũ dist. 56. Bonifacium Martyrem Archiepiscopum Maguntinum adre- 4
gem Angliæ quandam epistolam scripsisse dicentem, Siqui-
dem in isto tuo regno tantopere abominatio nephanda præ-
ualuit, nè pessimæ istius gentis supplicium dissimules: nec ti-
meas militares tibi copias esse defuturas, si delinquentes oc-
cideris: nam ex maledictis his hominibus quæ virtus, aut quæ
victoria poterit sperari? Sicut in Hispanis hominibus, com-
pertum est, quí quia inhonestissimi, ac libidinosissimi sunt,
adeò iratus est Deus in eos, vt in pœnam peccatorum ipso-
rum Mauros, ac Turcas ad illos miserit, qui illorum terras
vsurparent, illisque mortem inferrent. Animaduertite quo-
modo sanctus hic vir Hispaniæ euersionem, quæ paulò an-
tè præcesserat, attulit in exemplum. Nam epistola hæc scri-
pta est anno incarnationis Dominicæ septingentesimo quin- 5
quagesimo quinto: Hispaniæ autem euersio facta est anno
septingentesimo decimo quarto. Quid autem mirum si hæc
Augusti. lib. de ciui. Dei. c. 10. tam execrabilia sint infinitæ Dei puritati, siquidem Beatus
Augustinus dicit Dæmones oculos claudere, ne tot carnales
immunditias, quot homines in dies excogitant, perspiciant?
O terribilem exaggerationem! quomodo non trepidamus hæc
audientes, & quæ in hac misera tempestate gerantur aspi-
cientes? Magnæ vtique insensibilitatis, atque duritiæ est sig-
num.

His igitur quæ vera sunt, suppositis sciẽdũ vobis est vnũ ex vi
tijs carnalib⁹, quę De⁹ maximè semper execrat⁹ est, esse adulteriũ

Adeò

6 Adeò vt aduersus illud seuerissimam zelotypiæ legem statuerit, eamque miraculo confirmarit, vt habetur in Numeris. Etenim obstupendum est quod Deus illic dicit in huius peccati detestationem. Aulus Gellius refert: cùm Alexander Magnus se Iouis filium esse iactaret, eius matrem Olympiadem eum per literas reprehendisse: eò quòd dicens se Iouis esse filium significaret genitricem suam cum Deo fuisse adulteram, quod valdè ignominiosum sibi esse ducebat, etsi esset cum Ioue, qui ab Ethnicis tanquam Deus maximus colebatur. Tanto etiam gentes adulterium odio prosequebantur. Hoc etiam apparet ex ijs, quæ Abraham dixit Sarai vxori suæ, cùm essent propè, vt ingrederentur Ægyptum. Noui quod pulchra sis mulier, & quòd cùm viderint te Ægyptij, dicturi sunt: vxor illius est, 7 & interficient me, & te reseruabunt. Super quo dicit Lira Abraham nosse Ægyptios nephandum scelus adulterium habuisse: leuiusque peccatum iudicasse virum interficere, quàm eo viuente vxorem ipsius deturpare. Idem sentiebat Abimelech, vndè reprehendens Abraham propter aliam dissimulationem, qua vsus fuerat dixit ei. Quid fecisti nobis? quid peccauimus in te? quia induxisti super me, & super regnum meum peccatum grande? quæ non debuisti facere fecisti nobis. Eccè quo vocabulo Ethnicus adulterium appellat: peccatum (inquit) grande. Idemque dixit rex Palesthinæ Patriarchæ Isaac propter aliam simulationẽ similẽ, quare (inquit) imposuisti nobis? poterat coire quispiam de populo cum vxore tua, & induxeras super nos grande peccatum. O quàm asperæ reprehensiones sunt hæ 8 Christianis hominibus: qui tam parui ęstimant peccatum, quod gentes naturali tantum lumine ductæ tam execrabile esse ducebant.

Num.5. *Aulus Gel. lib.13.c.4.* *Gene.12.* *Gene.20.* *Gene.26.*

De hoc enormi peccato loquitur Dominus in hodierna Sancti Euangelij lectione quæstioni cuidam à Pharisæis sibi propositæ respondens. Dicit quippè Sanctum Euangelium, quòd *Accesserunt ad Iesum Pharisæi tentantes eum.* Horrendum vtique est de hominibus idem dici, quod de Sathana dicitur. De Sathana dixit ipse Beatus Matthæus, accedens tentator, & de his hominibus nunc dicitur: Accesserunt, vt tentarent eum. Non nulli homines quasi dæmones & peiores quodammodo esse vi-

Matth.4.

dentur: nam dæmon suasit Domino dicens: si filius Dei es mitte te deorsum: ipse autem non est ausus eum præcipitare. Nazareni verò duxerunt eum, vsque supercilium montis, vt præ
Ibidem. cipitarent eum. Diabolus facultatem à Deo petijt, vt Sanctum
Iob.1. Iob tangeret, eiusque diuitias, ac valetudinem perderet, qua impetrata eam executus est. Atque ad ingrediendum in porcos
Matth.8. dixerunt diaboli, vt ait Diuus Matthæus, mitte nos in gregem porcorum. Homo autem adeò malignus est, vt contra Dei voluntatem omnia, quæ potest proximis suis incommoda inferat. Sathanas contentus erat hac probatione, quòd Iesus Christus erat verus filius Dei, videlicet, si lapides in panes conuerteret. Pharisæi autem non contenti fuerunt aquam in vinum cõuersam videntes, nec cæcum à natiuitate oculos iam habere, nec mortuos ad vitam reductos, nec mortem in vitam conuersam aspicientes. O duritiam inauditam! liberet nos Deus, ne malitiæ locum demus, vt cordibus nostris dominetur: & peiores quodãmodo diabolis maneamus.

Accesserunt ergo hi tentantes eum, & dicentes: *Si licet homini dimittere vxorem suam quacunq; ex causa.* Cui quæstioni respondens Dñs negatiuè eis declarauit virum propter adulteriũ ab vxore sua posse recedere. Hoc autẽ intelligitur quoad thorũ, non autẽ
Prou.18. quo ad vinculũ. Et quod dicit Spiritus Sanctus qui tenet adulteram, stultus est, & insipiens: intelligendũ est illa in malo perseuerante: si autẽ voluerit emendari, non est stultũ illã tenere, sed potius opus misericordiæ ad eã in bono proposito cõseruãdam. At, circa hoc volo vos diligenter aduertere miserum casum, qui cu-
Iudi.19. iusdam leuitæ vxori accidit, de qua fit mentio in Iudicũ volumine, quò vxores delinquentes timore perculsæ sese in meliorem frugem recipiant. Refert illic sacratus textus, quod quidam vir leuites accepit vxorem de Bethlehẽ Iuda, quæ reliquit eum, & reuersa est in domum patris sui: & quanquam in nostro contextu non assignatur causa, ob quam mulier hæc à viro suo recesserit, in Hebræo tamen legitur hoc modo: & fornicata est apud eũ, & abijt ab eo: quia fortassè reprehensiones, quibus eam pro-
Leuit.20. pter hoc vir suus obiurgabat, ægre ferebat. Ille autẽ nè penitus perderetur, eam requisiuit. At illa, quæ per legem morte digna erat, nec vnã propterea reprehensionẽ ferre volebat, etsi hominum

12 num ſupplicium euaſit, Dei tamen manus non effugit. Qui qui dem illam crudeliſsima, & turpiſsima quadam morte permiſit obire: vt ibidem videre eſt.

Audientes Sãcti Apoſtoli quàm forte, ac indiſſolubile ſit vinculũ matrimonij dixerunt: *Si ita eſt cauſa hominis cũ vxore non expedit nubere.* Profectò ſi matrimoniũ non Chriſtianis oculis aſpiciatur, eſt vna ex grauiſsimis crucibus totius orbis: iã fratris quidẽ crux aliquomodo poteſt immutari: nã mutato graui, atq; oneroſo, & charitatis experte prælato religioſi crux immutatur, & clericus, ſi prælatum ſuum malè in ſe affectum ſentiat, ad aliam diœceſim proficiſcens crucem mutat, crux autem matrimonij neceſſariò vſq; ad alterius coniugis obitũ toleranda eſt. Valerius Maximus refert quoſdã latrones in eos quos deprædabantur maxima quadam crudelitate vti conſueuiſſe: ſcilicet quòd alijs mortuis alios 13 viuos ſinebant: at viuos, ac mortuos vinciebant, & mortuorum manus & ora, viuorum manibus, atque oribus componebant, & ſic illos relinquebant, quouſque mortuorum fætor, atque corruptio viuos occidebat. Nunquid maior in orbe crudelitas eſt audita? aut miſerabilior in hoc ſæculo vita poterat reperiri, quàm qua miſeri illi homines mortuis alligati viuebant? huic comparari ſolet vnio animæ cum corpore poſt peccatum: nam anima immortalis corruptibili corpori admiſcetur, & ei os ad os, manus ad manum, & pes ad pedem eſt coniuncta: nam eſt tota in toto, & tota in qualibet parte. Cùmque corpus per originalis iuſtitiæ carentiam tam male propenſum remanſerit, magnas in anima ſtrages operatur. Et ita dicitur: corpus, quod corrumpitur, ag- *Sapi. 9.*
14 grauat animam: & terrena cogitatio deprimit ſenſum multa cogitantem. Nec ſolum tormentum hoc vnioni animæ cum corpore comparari poteſt: verum etiam vnioni viri cum fœmina quodammodo conferri poteſt, quando accidit quòd prudentia, atque ingenio ſint diſpares, ac diſiugales. Et tamen etiam antequam matrimonium eſſet ſacramentum erat bonum, & ſtatus conueniens, in quo homines ſaluarentur, ſicut in eo innumeri Dei ſerui ſaluati ſunt.

Valerius Max. lib. 9. de crudelitate.

Volenſq; Dñs duos viros viuos in mundo ad ſingulare quoddã miniſteriũ, quod ante vniuerſale iudicium executuri ſunt Heliam elegit, & Enoc: quorum Helias fuit caſtus, nec fœminã vllo

vnquã tempore cognouit: Enoc verò fuit coniugatus. Et de hoc 15
dicitur, Enoc placuit Deo, & trãslatus est in paradisum, vt det gẽ
Eccles. 44. tibus sapiẽtiã. Alterũ ex matrimonij, alterũ verò ex castitatis sta
tu Dñs elegit: quasi diceret: vterq; mihi status deseruit, ac placet.
Et si religiosus in religione sua potest saluari, etiam cõiuges in
suo statu, quãuis nõ tã perfecte ęternã beatitudinẽ promereri va
lẽt. Et si antequã esset sacramentum erat bonus status, viaque ad
animarũ salutẽ: nunc postquam illud summa probitas autoritate
sua cõprobauit: bonũq; esse declarauit sacramentũ illud efficiẽs,
gratiæq; cælestis instrumẽtũ esse volẽs, maiori iure laudari, atq;
ab omnibus æstimari debet. Ideo ne infidelibus illud oculis cõsi
deretis, seueriſsima nãq;, atque duriſsima crux vobis esse videbi-
tur: sed Christianis oculis aspicite, & ardenti spiritus affectu Deũ
laudate, qui tantum, tamque salubre lasciuiæ vestræ remedium 16
præbuit. Scitoteque aliquibus quanuis causa hominis ita fit cũ
vxore expedire nubere. Qua propter qui Christiana prudentia
1. Cor. 7. intelligitis melius esse nubere, quàm vri, vt ait Diuus Paulus de
quibusdam bonam virtuteque præditam vxorem diligenter ex
Prouer. 18. quirite. Nam dicitur: qui inuenit mulierem bonam, inuenit bo-
num, & hauriet iucunditatem à Domino. O admirabilem diuini
spiritus exaggerationem. Animaduertite quæso quomodo hîc
dicit Spiritus Sanctus hunc non vnũ quidẽ, aut duo, sed vniuer-
sa bona reperisse. Sed dicens hominem ea inuenisse, significauit,
priùs exquisijsse. Verùm proh dolor quàm pauci in bonis vxori
bus quærendis diligentiam adhibent. Sed vniuersam curam suã,
quasi Ethnici essent, in eis locupletibus, atque decoris perquiren
dis constituunt: probitatis vero modicam curam gerunt. Nec 17
etiam mulieres optimæ esse curant, non enim probitatis, sed pul-
chritudinis, at pecuniæ causa se nupturas esse sperant. Etenim si
secundum Lacedæmonum legem nupturæ essent, absque dubio
optimæ esse curarent. Illius regni lex erat nequis pater filiæ suę
dotem relinquere post mortem, aut viuens dare posset, sed
eius dos esset ipsius virtus: sicque vt nuberent, omnes honestæ,
ac virtute præditæ esse curabant. Vt sciatis quos modos exqui-
sierint Ethnici, vt filias suas ad virtutẽ amplectendã inducerent.
Profecto nescio quomodò Christiani hæc audientes pudore nõ
confundimur. Ne permittatis fratres, vt gentes naturali tantum

lumi-

lumine ductæ vobis excedant, ſed ſemper in virtutem oculos
conijcite. Et animaduertite quod cùm Deus primam mulierem
formauerit, dicit ſacratus textus quòd adduxit eam ad Adam.
Ex quo infertur rationi conſentaneum eſſe, quod vir vxo- *Gene. 2.*
rem, quam ducit, & fœmina virum, cui nubet, aſpiciat,
vtrum ſibi inuicem placeant, non enim eſt hic contractus poſt
biduum reſcindendus. Et quia ex hoc plurima inconuenientia
exoriri conſueſcunt, matrimonia per abſentes contrahenda non
eſſe ſentio.

Contracto igitur matrimonio nè ex illo fel peccatorum, atque amaritudo procedat, coniuges inuicem intrinſecus vos diligenter amate. Ideò namq; vtitur ſancta mater Eccleſia ceremonia illa, quæ præcipit, vt ſpõſus annulum in quarto ſponſæ digito collocet, naturales enim philophi dicunt, venam ex corde procedere, quæ ad hũc digitum peruenit. In quo ſignificat Sancta Eccleſia vxorem viro ſuo intimum cordis amorẽ reddere debere, ita vt inter vtrunque vna ſit par, & æqua voluntas. Quemad- *Simile.*
modum oculi cum ſint duo, diuerſiſque locis diſpoſiti, in actu tamen videndi vnum ſunt, vterque enim in re viſa conueniunt, ſimulque vnam, & eandem videndi operationem conſtituunt: ſic coniuges licet ingenio, natione, ac genere ſint diuerſi, vnum tamen in voluntate, & corde eſſe, ſuauemque pacem, ac perpetuam beneuolentiam conſeruare debent. Ita vt vna eademque voluntas bina corda gubernet. Quàm ſine contradictione aſpicit vnus oculus idem, quod alter intuetur, tales oportet eſſe bonos coniuges. Attendite qualem primi parentes noſtri pacem obſeruarint. Etenim etſi Adam propter vxoris ſuæ perſuaſionem ſe nudum, gratiæque ſtatu deturbatum perſpexit, non dicit ſacra ſcriptura eum cum illa fuiſſe rixatum, nec ligno percuſsiſſe dicentem: tu me perdidiſti: imò ſtatim ſe ſe ſub arborem receperunt, & quo melius potuerunt, nuditatem ſuam frõdibus operuerunt. Si fortè alterius coniugis cauſa infortunium aliquod aut detrimentum accidit, nullum impatientia remedium ei adhibere poteſt, ſed potiùs magis augetur incommodum: ergo ad inuicem vos cum charitate ſupportate. Ad hanc etiam pacem magnopere vos oportet intelligere vnam ex cauſis, quare, vt dicitur, ædificauit Dominus Deus co- *Gene. 2.*

stam, quam tulerat de Adam in mulierem, quod ideo fecit, vt 21
significaret quemadmodum costa cordis est operimentum, sic
vxorem ex viri costa formatam tegumen, conseruatricem, at
que custodiam cordis, atque arcanorum viri sui esse debere.
Cuius rei defectus plurima gignit mala. Illam etiam ex co-
sta perficiens significauit Dominus vxorem quasi sociam, non
Genes. 17. autem quasi dominam esse diligendam. Vnde Deus Saræ
quæ prius Sarai vocabatur, hoc est, domina mea, nomen im-
mutauit, illamque Saram, idest, Dominam, iussit appellari: deno
tans in hoc consentaneum esse vxorem domum suam tanquam
dominam gubernare, prudenterque illi dominari, viri autem sui
dominam esse non decere: hoc enim magnę confusionis est cau-
1. Cor. 7. sa. Simulq; cum hoc oportet vos scire quod dicit Beatus Paulus
de modestia, & sobrietate, qua carnalibus voluptatibus vos frui 22
oportet: qui postquam temporis breuitatem proposuit dicens:
tempus breue est, addidit dicens: reliquum est, vt qui habent
vxores tanquam non habentes sint: non vult consulere, vt omni-
no viuant abstinentes, sed in his verbis sobrietatem, temperan-
Aristot. tiamque commendat. Etiam Ethnicus Aristoteles in œcono-
micis dixit virum ea sobrietate cum vxore sua vti oportere, vt
cum ab ea absit ei graue non sit se se continere, casteque viuere.
Exemplumque Vlyssis adducit, qui cum diu ab vxore sua Pene-
lope abesset, à Circe filia Athlæ rogitatus est, vt ad eam acce de-
ret, quæ & immortalitatem ei pollicebatur, & quanuis ipse cre-
debat illam, si vellet, immortalitatem sibi posse largiri, satius du-
xit Vxori suæ Penelope fidelis existere mortalis manẽs quam
immortalis effectus adulterium perpetrare. O Deus infinitæ 23
maiestatis, & gloriæ, quid Domine deplurimis huius tem-
poris Christianis dicam si eos Ethnicis illis comparare veli-
mus? quid vobis fratres de illa gente videtur, quæ tamen gehen
nalibus nunc ignibus contorquetur? vos autem turpissimi qua-
si iumenta saluari speratis? Per clementissima Dei viscera vos
rogo fratres mei, vt ad hæc aduertatis, vitamque vestram mo
derari curetis secundum Euangelicam legem, quam professi
estis: præcipuè vero ij, qui seniores estis, sanctius in hoc, & in om
nibus pietatis exẽplum cæteris præstare tenemini. Vbi nos legi-
Genes. 21. mus Saram cum se peperisse perspexit, dixisse: Risum
fecit mihi Deus, & quicunque audierit, conridebit mihi: alij

transtule-

24 tranſtulerunt, Dominus fecit me in riſum, quicunque audierit, irridebit me. Nempe, quia cum eſſem ſenio confecta, voluptatibus tamen indulſi, iuxta quod valde hîc notatur non ſolũ Saræ honeſtas, ſed hominum etiã illius tempeſtatis mira ſobrietas, qui longæuam mulierem prægnantem videntes irridebant. Ideoque de beata Eliſabeth dicit D. Lucas. Sentiens ſe prægnantem occultabat ſe menſibus quinque, etſi accepto beneficio gaudebat, ſe tamen adeò grandæuã prægnari erubeſcebat, quaſi mulier honeſtiſsima, qui enim ſenes iam ſunt oportet iam ab his voluptatibus ſeſe cohibere, vt impenſius ſe Deo tradere, atque in diem mortis diligentius valeant præparare. *Lucæ. 1.*

Cùm ſancti diſcipuli dixiſſent, *Si ita eſt cauſa hominis cum vxore non expedit nubere. Reſpondit eis Dominus, Non omnes capiũt verbum iſtud ſed quibus datum eſt.* In quibus verbis ſumma veritas manifeſtauit aliquibus magis matrimonij quã continẽtiæ ſtatũ propter laſciuiam complexionũ ſuarum conuenire. Et quenquã caſtum eſſe velle, atque in perpetua continẽtia viuere donũ Dei eſſe ſignificauit. Hi autẽ illud habent, quibus datũ eſt: & de his ſic abſpiritu diuino adiutis, atque deductis dicit paulò inferius. *Sunt Eunuchi, qui ſe ipſos caſtrauerunt propter regnum cælorum.* Hoc eſt, qui ſe voto ad generandum inhabiles reddiderunt. Nam vt Diuus Paulus dicit. Qui ſine vxore eſt ſolicitus eſt quæ ſunt Domini, quomodo placeat Deo: qui autem cum vxore eſt, ſolicitus eſt quæ ſunt mũdi, & diuiſus eſt. Et mulier innupta & virgo cogitat quę Domini ſunt, quæ autẽ nupta eſt, cogitat quæ ſunt mundi. Quo modo placeat viro: vt autẽ Dñs ſe hoc laudare oſtenderet, dixit, *1. Cor. 7.*

26 *Qui poteſt capere, capiat.* Hoc eſt, qui huius capax eſſe poterit, ſit. Quod explicuit Beatus Hieronymus dicens. Qui victor euadere poterit victor euadat, qui poterit pugnare pugnet, qui poterit triumphare, triumphet. Et profecto ego ſuſpicor minus laborioſum eſſe homini, qui ad hoc ſe diſpoſitum, aptumque fuerit expertus, ſemper ſe caſtum fore ſtatuere, quam vxorem (qualiſcunque ſibi contigerit) ſtultam, aut ſapientẽ, fidelem aut adulteram toto vitæ ſuæ tempore tolerare. Idemque de vxore erga virum dici poteſt ſi ipſa hoc penitus intelligeret. *Hieron.*

At vna ex maledictionibus, in quas per peccatum incidit, eſt, eam nimiũ viro eſſe propenſam. Et ſic referens ſacra pagina ma-

ledictiones, quas ei Deus iniecit, secundum septuaginta interpretum translationem, vna est: ad ipsum erit conuersio tua, scilicet, 27
ad virum. Et ista cõuersio est effrænatus amor, quo illum diligit.
Dicensque Dñs, *Sunt eunuchi, qui se ipsos castrauerunt.* Significat hãc
Lyra super Iudi. 11 virtutem iam pristinis olim tẽporibus fuisse exercitam: sicut af-
firmat Lyra: dicit enim in tempore legis veteris fuisse laudabi-
2. Mach. 14. lem virginitatem, siquidẽ Helias & Razias, de quo dicitur, Hic
multis temporibus continentiæ propositum tenuit in Iudaismo.
Et glorioſus Ioannes Baptista, & sacratissima virgo Maria Do-
mina nostra, & filia Iephte, & Diuus Paulus in perpetua virgi-
nitate perstiterunt. De filia Iephte dicitur, vt videre est apud Ly
ram, quod propter votum, quod pater ipsius Deo vouerat in vir
ginitate permansit: & propter hanc obedientiam, quam parenti
suo præstitit, Hebrææ virgines festum solenne quotannis age- 28
bant: quo tantæ obedientiæ, quam hæc filia patri suo exhibuit,
memoria in perpetuum remaneret: siquidem primum patris sui
manibus se commisit, vt ratione voti, quod vouerat, ipsam si vel
let, occideret: postea verò cum sapientes statuissent, eum non
oportere ipsam corporaliter interficere, sed sufficere illam Deo
dicare, vt in perpetua virginitate perseueraret, sicut pater vo-
luit, sic obediens filia fecit. Vt autem noueritis quanto cum ri
gore votum hoc, aut aliud, quod Domino voueritis, adimple-
re tenemini, vellem vos intelligere, quod dicunt doctores cir-
Gene. 28. ca votum, quod vouit sanctus Patriarcha Iacob, quando fra-
trem suum Esau fugiebat, videlicet, si fuerit Dominus mecum,
& custodierit me in via hac per quam ambulo, erit mihi Do-
minus in Deum, & lapis iste, quem erexi in titulum, vocabi- 29
tur domus Dei. Cuius voti executionem adimpleta conditione,
qua illud sanctus Patriarcha vouit: postea distulit: propter quam
dilationem, & negligentiam maximi ei labores acciderunt: et-
enim Ethnicus quidam filiam eius Dinam defloravit, filij eius Si
meon, & Leui immani in habitatores Sichẽ crudelitate sunt vsi:
dilecta illius coniux Rachel ex partu obijt: filius eius Ruben in-
cestum admisit, patrisque stratum maculauit. Deniqueipsius fi-
lius Ioseph in Ægyptum venditus, ibique inhumaniter tracta-
tus est. Hos omnes labores aiunt doctores fuisse verba, quibus
Deus afflixit Iacob, eò quòd in voti executione tardus extiterit,
quod

30 quod si tam seuerum de hoc fidelissimo amico suo Dñs suppliciũ sumpsit, quid vobis faciet fratres mei, nisi sibi factis promissis steteritis? Per huius altissimi Dei reuerentiã vos rogo fratres mei, vt diligentissime curetis ei præstitam seruare fidem verbumque promissum adimplere, nec tam supernæ maiestati perfidi sitis.

Qui potest capere, capiat, ait Dominus. Non vtique ad tantã perfectionem vos obligat, sed si conflictum hunc aggredi vultis sul cimini, atq; ad victoriam reportandam constantes estote: vitium nãq; sensuale fortissimus est hostis. Rhinoceros, vt naturales philosophi dicũt adeò ferus est, vt nũquã domari possit, quò homini bus sit tractabilis: cum tamen verum sit cætera omnia animantia beneficijs affecta domari. De hoc animali dicit Iob. Nunquid *Iob.39* alligabis Rhinocerota ad arandum in loco tuo? Quod de hoc fero
31 cissimo animali dicimus: idem de immani carnis concupiscentia dicere possumus. Etenim alios malos naturæ motus, atque impetus diuturna virtutis exercitatio, aut suffocat, atque exprimit, aut penitus extinguit: hæc autem pestis vix vnquam prorsus aboletur, neque domatur, reperiuntur quippe complures Dei serui, qui cum quadragesimum, aut quinquagesimum annum agant, neque opere, nec desiderio castitatem amiserunt, nihilominus tamen, etsi tam diuturna virtutis huius exercitatione percallent, sensualitatis tamen stimulos, ac rebelliones quotidie sentiunt: & in senectute etiam illis opus est cum carne præliari. Et sic de sancto quodam viro ordinis Fratrum Minorum cuius causa plurima Deus miracula faciebat, qui Frater Antonius de Ripa vocabatur, legitur, quod cum decrepitæ iam esset ætatis, &
32 in maximis asperitatibus, atque abstinentijs adhuc perseueraret, grauissimas carnis tentationes patiebatur: & aliquando elatis vocibus in dormitorio dicebat. O fratres cauete cauete, nam si vir senio confectus, qui vix sustinendæ naturæ necessaria panis, & aquæ sumit alimenta, tam grauia carnis certamina sustinet, quid accidet iuueni vino, & carne stomachum adimplenti? Non sine causa dicit Spiritus sanctus. Vigilia honestatis tabefaciet *Eccles.31.* carnes, & cogitatus illius auferet somnum. At, dicet aliquis, quid facis pater? vt quid hanc virtutem nobis tam difficilem repræsentas? Imo potius vt illius amore caperemur nobis dicturus esses spiritus tranquillitatem, qua castus in orbe viuit.

Non

simile. Non in hoc erro fratres: sic namque fieri oportet, qui certamen 33
aggressuri sunt, hostium suorum vires nosse desiderant, vt sese
aptiùs præparent. Sic nos oportet scire quanta sit repugnantia
ex parte sensualitatis nostræ ad hanc victoriam consequendam.
Hocque nos valde consolari debet, quòd quantò maior inest in
aliqua virtute difficultas, tanto præstantius propter illam præ-
mium comparatur. Simulque hoc nos fulciri oportet, ad hanc at
que alias virtutes apprehendēdas, quod in maioribus illarū diffi
cultatibus solet Spiritus sanctus suos mirificos gustus, spiritalesque
suauitates cōmunicare, quò fideles ipsius serui in suis sanctis
prætensionibus non deficiant, atque omnia sæcularia detesten-
Psal.21 tur. Sic affirmat Dauid, dicens. Manducauerunt, & adorauerunt
eum omnes pingues terræ: in conspectu eius cadent omnes, qui
descendunt in terram. Quem locum quidam interpres sic expo 34
nit. Manducauerunt, & cùm gustassent spiritalia Domini dona,
supplices facti sunt potentissimi quique eorum, qui terram ha-
bitant, & in venerationem illius genua flectent. Nam spiritali sua
Gene.30. uitate gustata facile carnalis voluptas respuitur. Ruben filius Lię
& Iacob reperit mandragoras (siue lilia candida) quas matri suæ
Liæ detulit. Cùmque decorę Racheli redolerēt, adeò earum odo
re delectata est, vt coniugalem illius noctis voluptatem, qua cum
viro suo frui posset, pro mandragorarum odore commutarit. Vn
de dixit Liæ. Dormiat tecū, (scilicet Iacob vir meus) hac nocte
pro mandragoris filij tui. O quot honestis iuuenibus, atque iu-
uenculis hoc quotidie accidit, qui diuina Dei suauitate rapti car
nales voluptates, quibus coniugati frui possent libentissime re-
spuerunt, atque in perpetua virginitate viuere voluerunt: atque 35
humanas voluptates pro illius lilij conuallium Iesu Christi gustu
atque odore mirifico cōmutarunt. O quam decorū, odoriferum,
atque suaue lilium est corpus & sanguis Iesu Christi saluatoris
nostri: quod vt plurimi gustent terrestrium rerum gustus contē
nunt. O fratres mei ego vos deprecor, vt huic cælesti lilio gustan
do, eiusque odori percipiendo intendatis, & videbitis quam faci
le sæculares has nenias respuetis. O Christe dulcissime anima-
rum nostrarum amor inęstimabilis pulchritudinis, fragrantiæ, ac
suauitatis lilium per viscera infinitæ misericordiæ tuæ te depre-
cor, vt horum fratrum meorum interiores excites sensus, quo di-

uini

36 uini odoris tui efficaciam ſentientes omnibus poſt habitis te vnũ ſequantur, ſicut fecit hæc glorioſa virgo beata Agatha, cuius feſtum hodie ſancta mater Eccleſia celebrat, quæ crudeliſsima propter te tormenta perpeſſa eſt, ne ſingularem theſaurum virginitatis amitteret: ad quæ omnia perferenda tu ſingulare illi auxilium præſtitiſti, ſicut ipſa quam plurimos perpeſſa cruciatus in carcere exiſtens expanſis ad te manibus maximas tibi propterea gratias agens fatebatur dicens. Domine, qui me feciſti, creaſti, & cuſtoditi ab infantia mea, & feciſti me in iuuentute mea viriliter agere: qui tuliſti à me amorem ſæculi, qui corpus meum à pollutione ſeparaſti: qui feciſti me vincere tormenta carnificum, ferrum, ignem, & vincula, qui mihi inter tormenta virtutem patientiæ contuliſti: te deprecor, vt accipias modo ſpiritũ mecum.

37 Tempus enim eſt Dñe, vt me iubeas ſæculum iſtud derelinquere: & ad tuam miſericordiam peruenire, quibus verbis ſuum tibi ſpiritum commendauit. Per ineffabilem amorem, quo ei auxiliatus es, te quęſumus, nobis etiam faueas, vt illam imitantes hîc te per gratiam, & in futuro ſæculo per gloriam conſequamur.

Amen.

LAVS DEO.

SALMANTICÆ
Excudebat Ioannes Ferdinandus.
M. D. LXXXIII.

FORTIORES ET DECEPTORES. CONSILIO ET VIRTVTE CHIMÆRAM SVPERARE ID EST
I C

INDEX OMNIVM CONcionum, quæ in hoc opere continentur.

Dominica prima aduẽtus, Erunt signa in Sole, Luna, & stellis. Lucæ. 21. pag. 1. & pa. 12. & pag. 24. & 36.

In festo sancti Andreæ, Ambulans Iesus iuxta mare, &c. Matth. 4. p. 48. & pa. 58. & pag. 69. & pa. 79.

Dominica. 2. Aduẽtus, Cum audijsset Ioannes in vinculis &c. Matthęi. 11. pa. 89. & pag. 100. & pag. 112. & pag. 123.

In festo Immaculatæ Conceptionis Beatissimæ V. Mariæ. Liber generationis Iesu Christi, Math. 1. pag. 134. & pag. 145. & pag. 155. & pag. 168.

Dominica. 3. Aduentus. Miserũt Iudæi ab Hyerosolymis. Ioã. 1. pag. 180. & p. 191. & p. 201. & pa. 211.

Dominica. 4. Aduẽtus. Anno quintodecimo Imperij Tiberij Cæsaris. Lucæ. 3. pag. 222. & pagi. 234. & pag. 245. & pag. 256.

In festo Expectationis Beatissi. V. Mariæ. Missus est Angelus Gabriel. Lucæ. 1. pag. 266. & pa. 278.

In festo sancti Thomæ Apost. Thomas vnus ex duodecim, &c. Ioã. 20. pa. 287. & pa. 296. & pa. 305. & pag. 314.

In die Natiuitatis. D. N. I. Christi. Exijt edictum à Cæsare August. &c. Luc. 2. pa. 321. & pag. 333.

In eadem die. Reclinauit eũ in præsepio &c. Luc. 2. pag. 344.

In eadem diè. In principio erat verbum, &c. Ioan. 1. pag. 354.

In festo sancti Stephani. Dicebat Iesus turbis Iudæorum Matth. 23. pagina. 365. & pag. 377.

In festo S. Ioan. Euangelistæ. Dixit Iesus Petro sequere me, &c. Ioan. 21. pa. 388. & pa. 400. & pa. 412. & pag. 423.

In festo SS. Innocentium. Angelus Domini apparuit in somnijs Ioseph. Matth. 2, pag. 432. & pagin. 444. & pagi. 454.

Dominica infra octa. Natiuitatis. Erant Ioseph, & Maria mater Iesu mirantes, &c. Luc. 2. pag. 464. & pag. 476.

In die Circuncisionis D. N. I. Christi post quã cõsummati sunt dies octo, &c. Luc. 2. pag. 487. & pag. 497. & pag. 509. & pag. 521.

In Epiphania Domini. Cum natus esset Iesus, &c. Matt. 2. pa. 530. & pa. 542. & pa. 555. & pa. 566.

Dominica. 1. post Epipha. Cum factus esset Iesus annorũ duodecim Luc. 2. pa. 578. & pag. 593. & pag. 607. & pag. 619.

Dominica 2. post epiph. Nuptiæ factę sunt in Chana Galilęę &c. Io.

21.pa.631.& pag.345.& pag.657. & pagina.669.

Dominica.3.post Epipha.Cum descendisset Iesus de mõte &c.Matthę.8.pag.682.& pa.694.

In Conuersione sancti Pauli Apost. Saulus adhuc spirans &c.Act.9. pa.707.& pag.720.

Dominica.4.post epipha. Ascendẽte Iesu in nauiculam,&c. Matth. 8.pag.732.& pag.745.

Dominica.5.post Epipha.Simile factũ est reg.cœl.homini qui seminauit, &c.Matth.13.pag.759.& pa.770.& pa.780.

Dominica.6.post Epipha. Simile est reg.cœl.grano sinapis,&c. Matthæi.13.pagin.791.& pagin.801. & pag.812.

In festo Purificationis beatissimæ Virginis Mariæ. Postquàm impleti sunt dies purgationis Marię &c Lucæ.2.pagin.821.& pagin. 832.& pag.854.

In festo Sanctæ Agathæ Virginis & Martyris. Accesserũt ad Iesum Pharisæi tentantes eum &c.pag. 863. Poteris videre Conciones Dominicæ.2.post Epiphamã, in quibus de nuptijs agitur, quę etiã ad hoc festum inseruient pagina, 631.& pagina.345.& pagin.657. &pag.669.

INDEX AVTHO-

ritatum ſacræ Scripturæ, quæ ſparſim in hoc opere ab auctore explicãtur ſecundum ordinem libro- rum veteris, ac noui teſtamenti.

Ex Geneſi.

1

PIRITVS Domini ferebatur ſuper aquas pag.449.num. 28.

2 *Hoc nunc os de oſſibus meis, & caro de carne mea pagin.360.numero.18.*

Requieuit Deus die ſeptimo ab vniuerſo opere quod patrarat pag.469.numero.12.

2 *Faciamus ei adiutorium ſimile ſibi, pagina.584.num.20.*

De omni ligno paradiſi comedes, de ligno autem ſcientiæ boni, & mali ne comedas, pagin.501.nu.12.

3 *Et cum audiſſent vocem Domini Dei deambulantis in paradiſo ad auram poſt meridiem, pagina.36.numero 2.*

Inimicitias ponam inter te & mulierem pag.365.num.1.

Serpens erat callidior cunctis animantibus terræ, pagina.780.numero.1.

4 *Vox ſanguinis fratris tui clamat ad me de terra, pagina.461.numero.21. & pagina.714. numero.23.*

5 *Iſte conſolabitur nos ab operibus, &c. in terra cui maledixit Dominus, pagin.345.num.5.*

6 *Non permanebit ſpiritus meus in homine, quia caro eſt pagina.405. numero.16. & pagina.863.numero.2.*

11 *Habitet Iaphet in habitaculis ſẽ pa.*

numer.7.
17 *Statuam pactum meum, &c. Vt sim Deus tuus, & seminis tui post te.p.521. numer.3.*
Non vltra vocabitur nomẽ tuũ Abrã, sed appellaberis Abrahã.pa. 529. nu.27.
18 *Si inueni gratiã in oculis tuis afferam pauxillũ aquæ,pag.576.nu.32.*
20 *Forsitan non est timor Dei in loco isto, pag.839. num. 22.*
21 *Abraham plantauit nemus in Bethsabee.pa. 625.nu.18.*
24 *Pone manũ tuã &c. & inde accipias vxorẽ filio meo Isaac.p.642.nu.36.*
27 *Sume arma tua pharetrã, & arcũ.pag. 442.numer.28.*
32 *Sepeliuit Abrahã Sarã vxorẽ suã in spelunca duplici.pa.589.num. 39.*
49 *Isachar asinus fortis accubans inter medios terminos.&c.pag.16.n.15.*

ExExodo.

4 *Ego indurabo cor Pharaonis&c.p.727. numer.23.*
5 *En famuli tui flagellis cædimur,pa.474 numer.31.*
15 *Cãtemus dño glorioſe.pa.794. nu.11.*
16 *Colligat vnuſquiſq; ex eo quantũ ſufficit ad veſcẽdũ gomor.pag.750.nu.17.*
Sume vas vnum, & mitte tibi manna &c. pag.392.numer.13.
20 *Ego ſum Dominus Deus tuus,fortis,Zelotes &c.pagin.256. num. 1.*
Memẽto vt die Sabbati ſanctifices, pagin. 615.num.27.
25 *Pones ſuper mẽſam panes propoſitionis, in cõſpectu meo ſemper,pa.597.nu.13.*
30 *Sume tibi aromata æqualis põderis&c. in tabernaculo fœderis,p.633.nu.8.*

Ex Leuitico.

6 *Ignis in altari ſemper ardebit,&c.pag. 392.num.12.*
10 *Sanctificabor in his &c. appropinquãt mihi.pa.444.nu.2.*
12 *Mulier ſi cõcepto ſemine pepererit maſculum &c.pag.854. nu.1.*
26 *Terrebit eos ſonitus folij volãtis, & ita fugiẽt quaſi gladiũ.pagi. 559.num.15.*

Ex Numeris.

21 *Fac ſerpẽtẽ Æneũ &c.qui percuſſus aſpexerit eũ viuet pagi. 774 numer.14.*
23 *Quomodo maledicã cui non maledixit Deus? pag.769.numer. 31.*
24 *Videbo eũ ſed nõ modo, intuebor illum ſed nõ propè,orietur ſtella ex Iacob,pag. 536.numer.20.*

Ex Deuteronomio.

20 *Qui eſt homo qui ædificat domũ nouam &c.Vadat,& reuertatur in domũ ſuã pag.160.numer.12.*

Ex Ioſue.

4 *Feſtinauit populꝰ,& trãſijt p.561.n.20*

Ex Libro Iudicum.

6 *Gedeõ expreſſo vellere Cõchã rore implenit,dixit q; rurſus &c.pa.556. num.6.*

Ex.1.Regum.

2 *Filij Heli filij Belial,neſcientes onus,&c. pa.197.num. 21.*
24 *Dauid quærit malũ aduerſum teꝰ p.210 numer.26.*

Ex. 2. Regum.

23 *O siquis mihi daret potum aquæ de cisterna quæ est in Bethlehẽ pagin. 348. numer. 15.*

24 *Non offeram Dño Deo meo holocausta gratuita. pag. 736. numer. 13.*

Ex. 3. Regum.

1 *Eritque cum dormierit &c. erimus ego, & filius meus peccatores, pa. 280. n. 7.*

18 *Vsq; quo claudicatis in duas partes, &c. pag. 193. num. 8.*

19 *Quicumq; fugerit gladium Iehu interficiet eum Eliseus. pag. 764. numer. 16.*

Ex. 4. Regum.

9 *Si non pro sanguine Nabuth. & pro sanguine filiorum eius, quem vidi heri &c. pagin. 691. num. 30.*

Ex Iob.

7 *Nec aspiciat me visus hominis, pagi. 2. numer. 5.*

19 *Reposita est hæc spes mea in sinu meo, pag. 842. num. 27.*

26 *Columnæ cœli tremunt, & contremiscunt ad nutum eius, pag. 16. num. 14.*

Gigantes gemunt sub aquis. pagina. 166. num. 17.

28 *Sapientia vbi inuenitur? abyssus dicit, non est in me pag. 560. num. 17.*

Ex Psalmis.

1 *Beatus vir qui non abijt in consilio impiorum &c. pag. 110. num. 30.*

Nõ resurgent impij in iudicio. pa. 30. n. 20.

4 *Cum inuocarẽ exaudiuit me Deus, &c. Sacrificate sacrificium iustitiæ. pa. 739. nu. 23. Vsq; pag. 741. num. 29.*

Filij hominum vsque quo graui corde. pa. 52. numer. 12.

8 *Omnia subiecisti sub pedibus eius, p. 195. numer. 13.*

9 *Non est Deus in conspectu eius, pa. 596. numer. 11.*

Sperent in te qui nouerunt nomen tuum. pag. 699. numer. 18.

11 *In circuitu impij ambulant. pagi. 581. numer. 12.*

17 *Retribuet mihi Dominus secundum iustitiam meam, & secundum puritatem manuum mearum. pagin. 607. numero. 2.*

Intonuit de cœlo Dominus, & altissimus dedit vocem suam. &c. pagi. 722. numero. 6.

21 *Mandducauerunt & adorauerunt omnes pingues terræ, in conspectu eius cadent omnes, qui descendunt in terram pag. 874. num. 34*

23 *Quis ascendet in montem Domini? Innocẽs manibus, &c. pag. 457. num. 11.*

24 *Eleuamini portæ æternales, & introibit rex gloriæ. pag. 458. numer. 13.*

30 *Factus sum tanquam vas perditum, pa. 602. num. 28*

36 *Obseruabit peccator iustũ, &c. p. 691. numer. 28.*

37 *Dereliquit me virtus mea, & lumen oculorum meorum non est mecum. pag. 391. numer. 20.*

39 *Sacrificiũ & oblationem noluisti aures*

& perfeciſti mihi pag.629. num.32

40 *In hoc cognoui quoniã voluiſti me & c. & confirmaſti me in conſpectu tuo in æternum.pag.177.nu.30.*

41 *Abyſſus abyſſum inuocat,pagina.312. numer.22.*

42 *Iudicame Deus & diſcerne cauſã meã de gente non ſancta. & c.pagina.19. numer.21.*

Quia tu es Deus fortitudo mea,quare me repuliſti.pag.522. numer.4.

44 *Omnis gloria eius filiæ Regis ab intus in fimbrijs aureis.pag.797.nu.19.*

48 *Cur timebo in die mala,pagina.8.numero.22.*

Iniquitas calcanei circundabit me.Ibidem.

Audite hæc omnes gentes,auribus percipite omnes qui habitatis orbem.pagi.13. numer.5.

Vocauerũt nomina ſua in terris ſuis,p.505. numer.23.

53 *Accedet homo ad cor altũ.p.586.n.25*

Spectabo nomen tuum quoniam bonũ eſt in cõſpectu ſanctorum tuorum, p.579. numer.4.

59 *Dediſti metuentibus te ſignificationem vt fugiant à facie arcus,pagina.37. numero.3.*

61 *Pretium meum cogitauerunt repellere cucurri in ſiti.pag.426.num.11.*

64 *Benedices coronæ anni benignitatis tuæ pa.521.num.2.*

71 *Deus iudicium tuum regi da. & c. & honorabile nomen eorum coram illo,pa. 54.nu.17.*

Inimici eius terram lingent, pagina.575. numer.30.

74 *Calix in manu Domini vini, meri plenus mixto.pag.423.num.3.*

Deus docuiſti me à iuuentute mea & vſq; nunc pronuntiabo,& c.pagi.465.numero.6.

76 *Cogitaui dies antiquos,annos æternos in mente habui.pagina.468.numer.4.*

Renuit conſolari anima mea. & c.pagina 809.num.23.

85 *Da imperium tuum puero tuo, pagina 547.num.15.*

86 *Fundamenta eius in montibus ſanctis diligit Dominus portas Sion ſuper omnia tabernacula Iacob,& c.pagin.134. numer.2.*

96 *Montes ſicut cera fluxerunt à facie Domini,pag.3.num.8.*

101 *Quia tempus miſerendi eius,quia venit tempus,pagina.532.num.8.*

102 *Benedic anima mea Domino,& noli obliuiſci omnes retributiones eius,pagina.506.num.26.*

108 *Conſtitue ſuper eum peccatorem, & diabolus ſtet à dextris eius pagin.452. numer.24.*

109 *Virgam virtutis tuæ emittet Dominus ex Sion, pag.537. num.12.*

117 *Vox exultationis,& ſalutis in tabernaculis iuſtorum,pagina.705. numero.34.*

118 *Confige timore tuo carnes meas,pag. 25.numer.5.*

Anima mea in manibus meis ſemper, pagina.95.num.20.

Niſi quod lex tua meditatio mea eſt,pagina.596.num.11.

Erraui ſicut ouis quæ periit pagin.603. numero.33.

Aſpice in me & miſerere mei, ſecundum iudicium diligentium nomen tuum, pagina.754.num.27.

Inclina cor meum Deus in teſtimonia tua, & non in auaritiam, pagina.837.numero.15.

124 *Non relinquet Dominus Virgam peccatorum ſuper ſortem iuſtorum vt non extendant, &c. pagina.474.numero.31.*

125 *In conuertendo Dominus captiuitatem Sion facti ſumus ſicut conſolati, pagina.478.num.6.*

126 *Niſi Dominus ædificauerit domum, pag.392.num.12.*

Sicut ſagittæ in manu potentis ita filij excuſſorum pag.493.num.19.

Surgite poſtquam ſederitis qui manducatis panem doloris, pagina.546.numero.12.

129 *Apud te propitiatio eſt, pagin.699. numero.17.*

142 *Non intres in iudicium cum ſeruo tuo Domine, pagina.609.numero.8.*

143 *Libera me de filijs alienorum, &c. dextera eorum dextera iniquitatis, pagina.206.num.16.*

Quid eſt homo quia innotuiſti ei, pag.467. numer.12.

Ex Prouerbijs.

5 *Lætare cum muliere adoleſcentiæ tuæ cerua chariſſima, &c. In amore eius delectare iugiter, pagina.86.numero.22.*

17 *Stultus plaudet manibus, cum ſpoponderit pro amico ſuo, pagina.166.numero.17.*

21 *Sicut diuiſiones aquarum ita cor regis in manu Domini, pagina.448.numero.14.*

26 *Leo eſt in via, & Læna in itineribus, pag.84.num.17.*

30 *Leo fortiſſimus beſtiarum, ad nullius pauebit occurſum, pagina 292.numero.13.*

Ex Eccleſiaſte.

1 *Vanitas vanitatum, & omnia vanitas pag.843.num.2.*

Ipſe creauit illam in Spiritu ſancto, &c. & præbet illam diligentibus ſe, pagin.346.numer.7.

9 *Omni tempore ſint veſtimenta tua candida, & oleum de capite tuo nõ deficiat pag.700.numer.21.*

10 *Cor ſapientis in dextera eius, & cor ſtulti in ſiniſtra illius, pagina.535.numero.17.*

Vidi ſeruos in equis, & principes ambulantes. &c. pag.833.num.3.

12 *Memento creatoris tui in diebus iuuentutis tuæ, &c. antequam conteratur hydria, & confringatur rota ſuper ciſternam, pagina.41.numero.27.*

14 *Beatus vir qui in ſapientia morabitur, &c. Circunſpectionem Dei & c. pagina.682.num.3.*

Ex Canticis.

1 *Nigra ſum ſed formoſa, ſicut tabernacula Cedar, ſicut pelles Salomonis, pagina.132.num.29.*

Equitatui meo assimilaui te amica mea. pag.165,num.31.

Si ignoras te pulcherrima inter mulieres egredere.&c.pag.204.num.10.

Exultabimus & lætabimur in te memores vberum tuorum,pagina. 458. numero.12.

Oleum effusum nomen tuum, pagi. 517. numer.13.

2 *Dilectus meus qui pascitur inter Lilia donec aspiret dies.& inclinentur vmbræ. pag.130.num.23.*

Ego flos campi.pagi.107. num.20.

Capite nobis vulpes &c.nã vinea nostra floruit pag. 858.numer.13.

Ecce iste venit saliens in montibus, transiliens colles,pag.349.num.15.

Sicut lilium inter spinas sic amica mea inter filias,pag.773.num.11,

Dicite dilecto meo quia amore langueo.pa. 405.num.14.

Fasciculus Myrrhæ dilectus meus mihi pa. 447.num.11.

Ecce ipse stat post parietem nostrum.p.719. num.38.

Ego flos campi,& lilium conuallium pag. 698.num.14.

3 *Ecce lectulum Salomonis sexaginta fortes ambiunt ex fortissimis Israel,omnes tenentes gladios,&c.pag.89.nu.3.& pag.746.num.2.*

Inuenerunt me vigiles,qui custodiunt ciuitatem,pag.745.numer.1

Dilectus meus mihi,& ego illi. pag.390. numer.6.

4 *Dentes tui sicut greges tonsarum quæ ascenderunt de lauacro.pagina.369. numer.14.*

Vulnerasti cor meum soror mea sponsa in vno oculorum tuorum,& in vno crine colli tui.pag.419.num.23.

Oculi tui columbarum.pag.704.num.33. & pag.849 num.20.

5 *Venter meus intremuit ad tactum eius, pag.77.nu.26.*

7 *Venter tuus sicut aceruus tritici vallatus liliis.266.numer.2.*

Comæ capitis tui sicut purpura regis p.304 numer.26.

8 *Pone me,vt signaculum supra cor tuum, pag.348.num.13*

Ego murus & vbera mea sicut turris.&c. pag.268,num.8.

Fortis est vt mors dilectio. pagina. 405. numer.14.

Ex Libro Sapientiæ.

4 *Fascinatio nugacitatis obscurat bona,& inconstantia concupiscentiæ transuertit sensum sine malitia.pagina. 844. numer.4,*

24 *Creaturæ Dei factæ sunt in tentationem animæ hominum, & in muscipulam pedibus insipientium,pagina.85. numer.20.*

Ex Ecclesiastico.

2 *Qui diligunt Deum replebuntur lege ipsius,pag.585.num.23.*

5 *Non tardes conuerti ad Dominum& ne differas de die in diem,&c.pagi.626. numer.22.*

Verbum dulce multiplicat amicos,p.571. numer.16.

7 *Noli facere mala, & non te apprehendent. pag. 582. nu. 14*

9 *Quodcunque potest manus tua instanter operare, &c. pag. 503. nu. 19*

12 *Florebit amygdalus, impinguabitur locusta, & dissipabitur capparis. pag. 639. nu. 27*

27 *Volatilia ad sibi similia conueniunt, & veritas ad eos qui operantur in illa. pag. 543. nu. 4*

Ex Esaia.

1 *Si fuerint peccata vestra vt coccinum, &c. pag. 39. nu. 10*

Iustitia habitauit in ea, nunc autem homicidæ. pag. 553. nu. 34

Erubescetis super hortis quos elegeratis. pagi 493. nu. 20

3 *Auferet à Hierusalem, & à Iuda iudicem & prophetam. pag. 380. nu. 10*

Et erit ibi semita, &c. Ita vt stulti non errent per eam. pag. 402. nu. 6

Ecce Virgo concipiet, &c. Butyrum, & mel comedet. pag. 445. nu. 4

Agnitio vultus eorum respondebit eis. pagi 569. nu. 12

Quomodo si rugiat leo, & catulus leonis, &c. pag. 593. nu. 3

Effœminati dominabuntur eis. pag. 513. nu. 12

7 *Noli timere à duabus caudis titionum fumigantium istorum. pag. 435. nu. 9.*

8 *Antequam sciat puer vocare patrem suum, & matrem, auferet fortitudinẽ Damasci. pag. 531. nu. 5*

Dominus exercituum ipse pauor vester, & terror vester. pag. 470. nu. 19

9 *Factus est principatus super humerum eius. pag. 548. nu. 20*

Omnis violenta prædatio cũ tumultu, &c. pag. 332. nu. 33

Sceptrum exactoris eius superasti, sicut in die Madian. pag. 512. num. 9. & pag. 861. num. 21

Vocabitur nomen eius admirabilis, consiliarius, Deus fortis, &c. pag. 525. num. 15. & pag. 556. nu. 4

Primo tempore alleuiata est terra Zabulõ, & terra Nephtali, & nouissimè aggrauata est via maris, &c. pag. 157. nu. 9

Dominus miscuit in medio eius spiritũ vertiginis: & errare fecit Ægyptum. pagi. 449. nu. 17

10 *Si fuerit numerus filiorum Israel tanquam arena maris reliquiæ saluæ fient. pag. 556. nu. 4*

Consummatio abbreuiata inundabit iustitiam, &c. pag. 497. nu. 1

14 *Ponam eam in possessionem hericij. pagi. 734. nu 7*

De radice colubri egredietur regulus. pag. 690. nu. 27

18 *Væ terræ cymbalo alarum. pag. 696. num. 7*

21 *Visio dura nuntiata est mihi, &c. tenebræ stupefecerunt me. pag. 1. nu. 2. & pag. 829. nu. 25.*

24 *Formido fouea & laqueus super te qui habitator es terræ pag. 581. nu. 10*

26 *Nomen tuum, & memoriale tuum, in desiderio animæ tuæ. pag. 506. nu. 28.*

28 *Væ coronæ superbiæ pag. 857. nu. 9*

29 *Obstupescite, & admiramini quoniã miscuit vobis Dominus spiritum soporis. pag. 802. nu. 31*

Væ Ariel, Ariel ciuitas quam expugnauit Dauid, &c. pag. 379. nu. 8
Erit vobis Visio omnium sicut verba libri signati. pag. 598. nu. 17
33 Qui obturat aures suas ne audiat sanguinem, &c. munimenta saxorum sublimitas eius. pag. 117. nu. 16
Sicut pullus hirundinis sic clamabo meditabor vt columba. pag. 437. nu. 14
40 Dilatabitur cor tuum quando fortitudo gentium venerit tibi. pag. 561. numero. 19
41 Vnusquisq; proximo suo auxiliabitur. pag. 300 nu 23
42 Dedi spiritum meum super eum iudicium gentibus proferet. pagina. 539 numero. 29
54 Ecce ego sternam per ordinem lapides tuos, &c. & portas tuas in lapides sculptos. pag. 774. nu. 12
56 Et nō dicat eunuchus, ecce ego lignum aridum pag. 419. nu. 22
62 Propter Sion non tacebo, & propter Hierusalem non quiescam pag. 542. numero. 2
63 Quis est iste qui venit de Edom tinctis vestibus de Bosra? pagina. 409. numero. 27
65 Expandi manus meas ad populum incredulum qui graditur in via non bona post cogitationes suas. pagina. 401. numero. 3

Ex Ieremia.

1 Sicut cisterna frigidam facit aquam, sic isti frigidam faciunt iniquitatem. pag. 541. nu. 33
2 Foderunt sibi cisternas dissipatas. pag. 569. nu. 10
3 In diebus illis non dicetur Vltra arca testamenti. pag. 467. nu. 10
8 Miluus in cælo cognouit tempus suum. pag. 694. nu. 2
9 Vt iniquè agerent laborauerunt. pagina 233. nu. 36
18 Surge, & descende in domum figuli. pag. 729. nu. 28

Ex Ezechiele.

1 Facies aquilæ desuper ipsorum quatuor. pag. 411. nu. 32
Facies eorum, & pennæ eorum extentæ erant desuper. pag. 468. nu. 15. & pagina. 702. nu. 25
16 Radix tua, & generatio tua de terra Chanaan. pag. 29 nu. 8
21 Ego plaudam manu ad manum, & implebo indignationem meam. pag. 2. nu. 8
23 In via sororis tuæ ambulasti, & dabo calicem eius in manu tua. pagina. 10. numero. 30
33 Audiunt sermones meos, & non faciunt eos, in canticum, &c. pag. 793. numero. 8

Ex Osea.

6 Misericordia vestra sicut ros manè pertransiens. pag. 699. nu. 16
8 Proiectus est vitulus Samariæ. pag. 453. numero. 24
10 Ephraim vitula docta diligere triturā. pag. 591. nu. 41

Seminate in iustitia, & metite in ore misericordiæ. pag. 798. nu. 28

12 *Chanaan in manu eius statera dolosa. pag. 437. nu. 27. & pag. 568. nu. 9*

Dines factus sum, inueni Idolum mihi. pag. 567. nu. 4

14 *Ero quasi ros, & Israel germinabit sicut lilium. pag. 620. nu. 8*

Ex Ioele.

1 *Quia defecit de domo Dei vestri sacrificium & libatio. pag. 14. nu. 9*

Ex Iona.

1 *Hebræus ego sum, & Dominum cæli timeo. pag. 486. nu. 31*

Ex Michæa.

3 *Ossa eorum confregerunt, & comederũt sicut in lebete. pag. 572. nu. 21*

Ex Naum.

1 *Non consurget duplex tribulatio. pag. 609. nu. 8*

Ex Habacuc.

2 *Iustus in fide sua viuit. pag. 684. nu. 9*

3 *Sol, & Luna steterunt in habitaculo suo, &c. pag. 178. nu. 31*

Ex Zacharia.

2 *Qui tetigerit vos tangit pupillum oculi mei. pag. 713. nu. 20*

4 *Isti sunt duo filij olei splendoris. pagina 701. nu. 22*

5 *Ecce talentum plumbi portabatur. pag. 581. nu. 10*

Ex Malachia.

3 *Testis velox apparebit, &c. nec timuerunt me. pag. 10. nu. 30*

Ex Matthæo.

1 *Quod enim in ea natum est, de Spiritu sancto est. pag. 433. nu. 1*

18 *Nisi conuersi fueritis, & efficiamini sicut paruuli, &c. pag. 460. nu. 19*

20 *Cur nobis pares illos fecisti? pag. 844. numero. 5.*

25 *Quod vni ex minimis fecistis, &c. pagi. 20. nu. 26. & pag. 624. nu. 17*

Ite maledicti. pag. 21. nu. 30

Statuet hœdos à sinistris. pag. 619. nu. 1

Non licet nobis legium ducere. cap. 19. L. 351. ff.

Ex Marco.

13 *Nemo bonus, nisi solus Deus. pag. 6. numero. 6*

Ex Luca.

1 *Quia respexit humilitatem ancillæ suæ. pag. 69. nu. 2*

Magnificat anima mea Dominum. pagina 585. nu. 24.

Benedicta tu in mulieribus, &c. pag. 165. num. 32

3 *Iam securis ad radicem, &c. pag. 121. numero. 29*

13 *Nisi pœnitentiam habueritis omnes simul peribitis. pag.786.nu.17*
15 *Pater, peccaui in cælum & coram te. pag.781.nu.3*
18 *Nemo bonus, nisi solus Deus. pag.6.nume.16*
21 *Attendite autem vobis, ne fortè grauentur corda vestra in crapula, &c. pagi.15.nu.12.*

Ex Ioanne.

8 *Abraham pater vester exultauit, vt videret diem meum, &c. pag.447.nume.9.*
21 *Pasce agnos meos. pag.619.nu.2*

Ex Actibus Apostolorum.

3 *Pœnitemini igitur, &c. tempora refrigerij. pag.7.nu.21*
5 *Cur tentauit Sathanas cor tuum? &c. pag.776.nu.18*
13 *Crediderunt quotquot erant præordinati ad vitam æternam. pag.543.nu.52.*

Ex Epistola ad Romanos.

1 *Inuisibilia enim ipsius à creatura mundi, &c. pag.58.nu.2*
Cum Deum cognouissent, non sicut Deum glorificauerunt, &c. pag.459.nu.16
Testis est mihi Deus cui seruio in spiritu. pagi.796.nu.18
2 *Qui secundum patientiam boni operis gloriam, &c. pag.229.nu.23*
An diuitias bonitatis, &c. contemnitis? pag.689.nu.22
3 *Nunquid iniquus est Deus qui infert iram? pag.699.nu.24*
5 *Iustificati ergo ex fide pacem habeamus ad Deum, &c. pag.146.nu.4*
5 *Commendat autem charitatem suam Deus, &c. Christus pro nobis mortuus est. pag.822.nu.6*
Regnauit mors ab Adam vsque ad Moysen, &c. pag.108.nu.25.
6 *Qui enim mortuus est, iustificatus est à peccato. &c. pag.131.nu.25*
Humanum dico propter infirmitatem carnis vestræ. pag.29.nu.17
Hoc scientes, quia vetus homo, &c. non seruiamus peccato. pag.811.nu.29
Non secundum carnem ambulamus sed secundum spiritum. pag.796.nu.18
17 *Ego autem carnalis sum venundatus sub peccato. pag.175.nu.22*
Peccatum operatum est mihi mortem, vt fiat supra modum peccans. pag.583.nume.16
Ego autem viuebam sine lege. pag. 608. num.4
8 *Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonũ, &c. nam quos præscisit, &c. pag.547.nu.16. & pag.769.nu.31*
Vos non estis in carne sed spiritu. pag.817. num.16
9 *Sustinuit vasa iræ apta in interitum, vt ostenderet diuitias gloriæ suæ in vasa misericordiæ. pag.479.nu.11*
Veritatem dico in Christo Iesu, non mentior. pag.767.nu.27
11 *Si aliquis ex ramis fracti sunt, tu autem cum oleaster esses, &c. pag.202.nu.3*
Noli altum sapere, sed time. pag.760.nume.4.

13 *Optabam ipse anathema esse à Christo. pag.71.nu.7*

Ex Epist.1.ad Corinth.

1 *Nam quia in Dei sapientia, &c. saluos facere credentes.pag.212.nu.3*
4 *Tanquam purgamenta huius mundi facti sumus omnium peripsema,&c.pagi.388.nu.3*
5 *Pro Christo legatione fungimur. pagina 378.nu.4*
7 *Mulier innupta, & virgo cogitat quæ Domini sunt.pag.645.nu.2*
12 *Nemo potest dicere, Dominus Iesus nisi in Spiritu sancto.pag.518.nu.27*
13 *Videmus nunc per speculũ, in ænigmate,&c.pag.6.nu.17*
14 *Mulieres si discere volunt, domi viros suos interrogent.pag.677.nu.24*
15 *Omnes quidem resurgemus, sed nõ omnes immutabimur.pag.30.nu.20*
16 *Per epistolas ad vos mittam perferre gratiam vestram.pag.21.nu.28*

Ex Epist.2.ad Corinth.

3 *Nos verò omnes reuelata facie gloriam Domini speculantes, &c.pag.262.nu.17.& pag.468.nu.14*
Quod si ministratio mortis, &c.quomodo non magis ministratio spiritus erit in gloria?pag.743.nu.33
5 *Qui peccatum non nouerat pro nobis,peccatum fecit.pag.523.nu.9*

Ex Epist.ad Galatas.

2 *Viuo autem, iam non ego, viuit verò in me Christus.pag.122.nu.33*
3 *Credidit Abraham Deo,& reputatum est illi ad iustitiam.pag.670.nu.3*
4 *Vbi venit plenitudo temporis, &c. Vt adoptionem filiorum reciperemus.pag.336.nu.12*
Vellem esse apud vos,& mutarem vocem. pag.378.nu.6
5 *Manifesta sunt opera carnis, &c.regnũ Dei non consequentur. pag.251.nu.19.*
Vtinam abscindantur qui vos conturbant. pag.778.nu.25
6 *Stigmata Iesu in corpore meo porto. pagi.526.nu.18*

Ex Epist.ad Ephes.

1 *Adimpleo ea quæ desunt passionũ Christi.pag.296.nu.1*
2 *Iam non estis hospites & aduenæ, &c. pag.527.nu.20*
3 *Flecto genua mea, &c. Vt det vobis secundum diuitias gloriæ suæ.pag.402.num.5*
4 *Ipse dedit quosdam quidem Apostolos, &c.pag.377.nu.2*

Ex Epist.ad Philippen.

2 *Hoc enim sentite in vobis,&c.pag.200 nu.28.*
Habitu inuentus vt homo.pag.499.nu.5
In nomine Iesu omne genu flectatur, &c. pag.527.nu.20
5 *Surge qui dormis, &c. & illuminabit te Christus.pag.453.nu.5*

Ex Epist.ad Colossen.

2 *In ipso habitat omnis plenitudo diuinitatis,*

tis, &c. pag. 498. nu. 4

Ex Epist. ad Thessalonicen.

2 *Facti sumus paruuli in medio vestrum, &c. pag. 368. nu. 10*

Ex Epist. ad Timoth. 1.

1 *Qui primus blasphemus fui, & persecutor, & contumelios⁹. pag. 726. nu. 18*

2 *Saluabitur mulier per filiorum generationem, &c. pag. 650. nu. 17*

4 *Cauteriatam conscientiam habentes. pagi. 373. nu. 24*

Ex Episto. ad Titum.

2 *Apparuit gratia Dei, &c. pag. 322. numero. 3*

Ex Episto. ad Hebræos.

10 *Iam non relinquitur pro peccatis hostia, &c. & ignis æmulatio. pag. 2. numero. 6*

Horrendum est incidere in manus Dei viuentis. pag. 28. nu. 12

Irritam quis faciens, &c. pollutum duxerit. pag. 217. nu. 17

Ingrediens in mundum dicit, hostiam & oblationem noluisti, &c. pagina 433. numero. 2

11 *Fides est sperandarum substantia verũ. pag. 482. nu. 29*

Fide Moyses grandis factus, &c. Imperium Christi. pag. 261. nu. 14

Fide Abraham demoratus est in terra promissionis tanquam in aliena. pag. 494. numero. 2

Ex Epist. D. Petri. 1.

2 *Ministrate in fide vestra virtutem, in virtute autẽ scientiam, &c. pag. 482. numero. 18*

3 *Viri similiter cohabitãtes secundũ scientiam, &c. pag. 653. nu. 26*

Ex Episto. D. Petri. 2.

1 *Habemus firmiorem propheticum sermonem, &c. pag. 538. nu. 24*

Ex Episto. D. Ioan. 2.

1 *Omne quod est in mundo aut est concupiscentia oculorum, aut cõcupiscentia carnis, aut superbia vitæ. pag. 856. nu. 8*

Ex Apocalypsi.

3 *Ego sto ad ostium & pulso, &c pagina 303. nu. 23*

5 *Vicit leo de tribu Iuda, radix Dauid. pagi. 150. nu. 16*

8 *Lux lucernæ non lucebit in te amplius, &c. pag. 692. nu. 31*

14 *Si quis adorauerit bestiam, &c. pag. 100. nu. 2*

15 *Solus pius es, &c. & adorabunt in conspectu tuo. pag. 440. nu. 23*

19 *Vidi cælum apertum, & ecce equus albus, &c. pag. 1. nu. 3*

20 *Vidi thronum magnum, &c. secundũ opera eorum. pag. 31. nu. 23*

Apprehendit diabolũ, & ligauit eum per annos mille. pag. 374. nu. 29

FINIS.

INDEX RERVM ET SENTENTIA-rum memorabilium, quæ in hoc opere continentur, iuxta ordinem Alphabeticum conscriptus.

A

BRAHAM iusti ficatus ex fide dicitur, quia iustificationis & gratiæ augmentũ accepit. pagina.671.numero.4

Abraham solertissimus & obedientissim⁹ erat in his quæ à Deo præcipiebantur.pag.716.nu.29

Abraham in omni virtute fuit sublimis.pag.529.nu.27

Abrahę humilitas & hospitalitas cõmendatur.pag.66.nu.25

Acceptio personarum non est apud Deum.pag.686.nu.15

Adam omnibus rebus nomina imposuit.pag.59.nu.4

Admiratio ex duplici capite oriri potest.pag.477.nu.3

Adoptionem filiorum Dei recipimus post quã Deus factus est homo.pag.338.nu.16

Adorationis definitio.pag.567.nu.6

Adoratio duplex, interior & exterior.pag.569.nu.12

Aduentum Domini qualiter pręuenire debemus.pag.255.nu.32

Aduersitas nulla debet nos à virtute deterrere.pag.95.nu.19

Ambitiosus omnes congregationes perturbat.pag.52.nu.11

Amici huius mundi in aduersitate ab amicitia deficere solent. pagi. 109.nu.26

Amor nescit fallere.pag.12.num.3

Amor circa proximum qualis. pag. 123.nu.2

Amor inæqualitatem ferre non potest.pag.124.nu.3

Amor est circulus bonitatis à bono in bonum perpetuo reuolutus. pag.285.nu.23

Amor Christi eximius quo in hunc mundum venit, expenditur. pag. 349.nu.15

Amor proprius effectus peccati dicitur.pag.732.nu 2

Amor inter alia quatuor sortitur nomina.pag.404.nu.11

Amor animam liquefacit.pag.404 num.12.

Amor diuinus omnium bonorum est causa.pag.415.nu.11

Amor verus tria requirit.pagi.423. num 2

Amor inter Deum & homines (contra Aristotelem) esse potest. pag. 423.nu.2

Amor æqualitatẽ inter Deum & hominem fecit.pag.424.nu.5

Anathema quid Græcè significet.pagi.72.nu.6
Angeli canunt Deo homini, non Angelo facto, quia inuidia in eis cadere nequit.pag.342.nu.24
Angelis iuxta naturæ qualitatẽ gratia confertur.pag.771.nu.3
Angeli inferiores à superioribus illuminantur.pag.826.nu.27
Angeli virtutes cælorum vocantur. pag.16.nu.14
Angeli plurima mysteria Christi à Diuo Ioanne Euangelista didicerunt.pag.409.nu.27
Anima iusti in die iudicij corpus, vt ab ea informetur magna cum lætitia inuitat, mali verò è contra. pag.9.nu.27
Anima Dei est sedes.pag.39.nu.10
Animam suam vnusquisque inhabitare debet.pag.74.nu.16
Animus noster timore & spe purificatur. pag.840
Animi affectus Deus non tollit, sed perficit.ibidem.nu.17
Animæ sanctæ laudes. pag.84.numero.18
Animam in manibus ponere quid? pag.95.nu.70
Anima intemeratæ Virginis Mariæ, quomodo fuit prædestinata. pag.135.nu.6
Animæ præstantiam aliqualiter dignoscere possum⁹.pag.204.nu.10
Anima quare plus esse vbi amat, quàm vbi animat,dicat. pag.581. nu.11
Annus quare à Circunciſione Domini exorditur.pag.521.nu.3
Antigoni Macedoniæ Regis sententia.pag.777.nu.21
Antiqui patres quadruplicem querelã de Deo habebant. pag.344. nu.1
Appetitus sensitiui motus reprimẽdi.pag.401.nu.3
Aquilæ mira proprietas. pagin.712. nu.17
Aranea multiplices peccatorũ conditiones repræsentat. pag.51.numero.11
Arbitrium liberum non tollit Deus. pag.77.nu.25
Aristoteles quid esset charitas ignorauit.pag.124.nu.3
Aristotelis sententia. pag.733.nu.4
Auaritia omnium malorum fons & origo.pag.837.nu.15
Auaritia rerumque temporalium cupiditas transuertit sensum. pagina.844.nu.4
Auarus animam suam venalem habet.pag.55.nu.8
Auiditas rerum temporalium quantum mali afferat.pag.844.nu.4
Augustus Cæsar quid de curiositate vestium senserit. pag.132.numero.28
Aulici quot ignominias propter parum honoris perferant. pag.843. nu.2
Auxilium Dei semper est sperandum.pag.320.nu.18
Auxilium nobis suppeditat Deus ad omnes tentationes superãdas. pag.374.n.27.&pag.402.n.5

Auxilium sufficiens præbet Deus omnibus vt saluari possint. pagi. 404.nu.6
Auxilium diuinum ad bene operãdum necessariũ.pag.479.nu.10
Auxilium diuinum ad resipiscendum à peccato necessarium.pagi. 546.nu.12
Auxilium opemque diuinam in calamitatibus imploremus. pagina 604.nu.36
Auxilijs diuinis non bene vtẽtibus omnia in malum conuertentur. pag.689.nu.22
Auxilia necessaria vt quisque conuertatur, nulli denegat Deus. pa. 727.nu.22
Auxiliatur nobis Deus tanto citius, quanto in grauiori periculo constituti sumus.pag.532.nu.8

B

BAPTISMVS Ioannis ad Christi baptismum præparabat.pag.120.nu.27
Basilij magni sententia. pag. 5.numero.13
Beatitudo ex quo procedat.pag.56. numero.26
Bello inutiles separantur. pagi.260. numero.12
Belphegor Idolum.pag.93.nu.13
Benedicere quid.pag.33.nu.28
Benedicere in sacris literis quot modis sumatur.pag.469.nu.17
Beneficium omnium maximum largitus est Deus, cum nimis abũdabat malitia.pag.223.nu.5
Beneficia nobis à Deo collata die iudicij in memoriam reuocabũtur. pag.3.nu.9
Beneficia à Deo accepta proximis cõmunicare debem⁹.pa.300.n.13
Beneficia diuina semper ante oculos habenda.pag.392.nu.12.& pagina.413.nu.5
Beneficia maxima humano generi sunt collata per merita Christi. pag.762.nu.10
Beneficiorũ diuinorũ memoria maximę est efficacię. pag.506.nu.26
Bernardi deuotissimi celebris sentẽtia.pag.773.nu.11
Boni à malis quo nomine compellẽtur.pag.17.nu.16
Boni libentissimè legi Dei se subijciunt.ibidem
Boni cælestia expetunt. pagin.804. numero.9
Boni vt sint, & videantur homines Deo placent.pag.270.nu.14
Boni aliorum peccata minuunt,propria verò grauissima esse ducunt. pag.726.nu.28
Boni tantum de alia vita cogitãt, mali verò huius vitæ solum rationẽ habent.pag.455.nu.4.
Boni in sacra Scriptura cæli,mali autem terra nuncupantur.pag.794 numero.10
Bonis etiam malorum iniquitates, & persecutiones conuertuntur in bonum.pag.769.nu.31
Bonorum sanctitas interius & exterius illucescit.pag.767.nu.25

Bona temporalia sunt merces peccatorum. pag. 148. nu. 10
Bona temporalia sub conditione à Deo petenda, non verò spiritualia. pag. 693. nu. 35
Bonitas præcipuũ nomẽ à quo Deꝰ denominatur. pag. 761. nu. 8

C

CARO post Christi aduentũ fœno assimilatur, quia pluri mi continentes & virgines steterunt. pag 339. nu. 19
Carcere inclusos misereri debemus. pag. 109. nu. 28
Castitas vera in quo consistat. pag. 767. nu 26
Causæ quibus Deus opt. max. diligendus sit. pag. 12. nu. 2
Charitas quid efficiat. pagina. 55. numero. 21
Charitas maximè cõmendanda est. pag. 124. nu. 4
Charitas inter Christianos istis temporibus refrigescit. pag. 813. nu. 3
Charitas forma est fidei. pagin. 483. numero. 22
Charitas, Christi discipulos nos facit. pag. 483. nu. 27
Charitatis præceptũ non potest in hac vita perfectè adimpleri. pag. 405. nu. 16
Christus futurꝰ iudex bonis magnã præbet fiduciam. pag. 19. nu. 22
Christus in Euangelio quæstiones quas in iudicio propositurus est nobis antea declarat. pa. 20. nu. 25
Christus quare iudicium finale præ dixit. pagina. 26. num. 7
Christus quare in secundo aduentu cum potestate veniet, cum in maxima humilitate venerit in primo. pag. 45. nu. 29
Christus vt Deus nõ dicitur factus. pag. 199. nu. 25
Christus verus animarum cibus dicitur. pag. 331. nu. 30
Christus nascitur vbi præter ipsum nihil est in quo oculos distrahamus pag. 349. nu. 14
Christus è præsepio nos docet. pagi. 361. nu. 20. vsq; ad pag. 363
Christus sua passione sanctissimi nominis sui exaltationem meruit. pag. 408. nu. 24
Christus inter omnes status & ordines sanctorum Primatum habet. pag. 408. nu. 25
Christus in instanti suæ conceptionis perfectissimum habuit rationis vsum. pag. 433. nu. 1
Christi humilitas in circũcisione maximè enituit. pag. 488. nu. 4
Christi diuinitas in circũcisione fuit maximè abscondita. pag. 499. n. 5
Christus quare inter duos latrones voluit crucifigi. pag. 499. nu. 7
Christi dolorum & martyrum differentia. pag. 67. nu. 29
Christus principum & prælatorum exemplar. pag. 547. nu. 15
Christus libro signato comparatur pag. 598. nu. 16
Christus quomodo proficiebat sapientia, ætate, & gratia. pag. 598. numero. 16

Christus ostiatim mendicauit, pagina.603.num.31.
Christum perditum fuisse quomodo intelligatur.pag.603.num.32.
Christus nuptijs interesse voluit vt coniugalem statum comprobaret pagina.664.numero.21.
Christus nuptijs interesse voluit ne sacris ꝓfana in eius,præsentia miscerentur,pag.674.numer.14.
Christus bonitatem suam ostendit, filium hominis se nominans, pagina.761.numer.9.
Christianorũ membra omnia, Iesu Christi sunt mẽbra, pa.767.n.27
Christiani in charitatis vnitate in vnum cum Deo & secum cõcurrere debent.pag.812.numero.3.
Circũcisio quare gladio lapideo, & non ferreo exequebatur,pag.523 numero.8.
Clamat Deus, & queritur vt emendemus nos.pag.209.nu.25
Clamat Deus pro peccatum Adæ. pag.216.nu.14
Clausura virginibus peculiariter cõmendatur.pag.274.nu.24.& pa.315.nu.3
Clemẽtis B.Petri discipuli mirabile dictum à sancto Apostolo sibi reuelatum.pag.783.nu.10
Cælum bello acquiritur, sed pugna à nobis debet incipere. pagi.259. numero.5
Confidentia virtus commendatur. pag.750.nu.15.vsque ad pag.752. numero.23
Confidere in Deo debemus, quod nobis auxiliabitur in necessitatibus.pag.595.nu.9
Cogitationes hominum sunt quasi vulpes.pag.11.nu.32
Cognitio Dei practica qualiter habeatur.pag.535.nu.17
Cognitio altissima qualis sit.pagin. 59.nu.4
Columbæ quo ad frequentationem columbarij alliciantur. pa.79.n.2
Conceptionis Virginis Mariæ contradictio,quid in eius laudibus effecerit.pag.143.nu.28
Conceptionem Virginis Mariæ sine peccato originali quibus in locis Diuus Thomas affirmet. pag. 143.nu.29
Cõceptio immaculatę Virginis Mariæ absque peccato originali per quatuor integras conciones suadetur.pag.134.nu.1
Concionatores priuatim consulendi sunt.pag.242.nu.25
Cõcionatores præcipuè oportet cũ Deo cõmunicare. pag.262.nu.18
Concionatoris ministerijũ est peccatores conuertere.pag.763.nu.15
Coniuges carnalibus voluptatibus sobriè frui oportet. pa.870.nu.22
Considerationis defectu mũdus corruit.pag.632.nu.5
Cõsideratio pœnę & glorię magnũ affert emolumentũ. pa.34.nu.31
Consiliarij sæpe non ea quæ conueniunt, sed quæ ipsis principibus grata esse norunt, consulunt.pa.551.nu.28
Consulere viros sapientes debemus.

pagina.573.numero.23
Consilium bonum exquirẽdum & complectendum.pag.717.nu.32
Consortium bonorum perutile. pa. 308.nu.27
Consuetudo bona faciliorem reddit & procliuiorem virtutis viam quamuis ardua sit. pagi.580.numero.7
Consuetudo mala quanta incommoda pariat.pag 581.nu.10
Contemplatio res temporales postponere facit.pag.85.nu.21
Contemplationis studio necessaria solitudo.pag.226.num.15.& pag. 237.nu.9
Contemplatio rerum diuinarũ vtilissima.pag.645.num.2.vsque ad pag.648.nu.11
Contemplatio rerum diuinarũ quare somnus appellatur. pagi.457. numero.9
Contemplatio hominem reddit spiritualem.pag.468.nu.14
Contemplatio rerũ diuinarũ admirationem parit.pag.464.nu.2
Contemplatio diuinarum rerũ gustus ipsarum, & rerũ terrenarum tœdium generat. pag.797.nu.20
Continentiam seruare Dei est donum.pag.871.nu.25
Conuersio ad Deũ, non est differenda in senectutẽ pag 4.nu.17
Conuiuijs & nuptijs viros Apostolicos interesse decẽtissimum est. pag.649.nu.15
Cor impij mare mille peccatorũ fluctibus tumens.pag.725.nu.15
Creaturarum commotio ad quid in die iudicij deseruit. pag.27 nu.10
Creaturæ sunt quasi speculum.pag. 6.numero.17
Creaturæ ad quid sunt creatæ.pagi. 85.numero.20
Creaturis quomodo immoratur Deus.pag.136.nu.9
Crœsus Rex quomodo è mortis periculo liberatus sit.pag.52.nu.13
Crucis signum in die iudicij appare bit in cælo.pag.18.nu.20
Crux post Christi mortem omnib⁹ suauis effecta est.pag.67.nu.18
Curæ maximæ sumus Deo. pa.593 nu.3.& pag.597.nu.13

D

DAMNATORVM pœna vsquequo terminabitur. pa. 8.nu.24
Dãnatorũ maior pœna est odibiles Deo se esse cognoscere. pagi.279. numero.5
Damnationis gradus.pag.815.nu.11
Dauid memoratur in Christi genealogia primus,quia pœnitẽtes De⁹ honore afficit.pag.273.nu.22
Delicię carnis, vna ex Ecclesiæ persecutionibus.pag.249.nu.15
Desertum animi auditorum dicitur. pag.218.nu.21
Desiderium patrũ de Christi aduentu maximum.pag.286.nu.27
Deuotè rem sacram audire & attente orationi vacare debemus. pag. 611.nu.13
Deus qua ratione amandus est. pag. 12.nu.

12.num.2.& pag.13.num.4.
Deus quare nō commisit angelis vt exigerent in die iudicij rationem ab hominibus.pag.18.nu.19
Deus qualiter à malis discedere dicatur.pag.32.nu.26
Deus antequā puniat, minatur. pagina.36.nu.1
Deus ante mundi creationē vbi morabatur.pag.139.nu.8
Deus ex malo sępè bonum elicit. pagina.278.nu.1
Deus suos etiam in maximis periculis nunquā destituit. pag.306.n.2
Dei filius diligenter inspectus antequam datus, quia donum eximiū erat.pag.346.nu.8
Deum esse naturali lumine notum est.pag.355.nu.3
Deum esse trinum philosophi non cognouerunt.pag.355.nu.4
Deū esse vbiq; & omnia intueri præ oculis habendum.pag.683.nu.4
Dei beneficia animi recordatione tenere debemus.pag.833.nu.4
Deus plura dat quam promittit.pa. 852.nu.29
Deo gloriosissimum est peccata vel grauissima dimittere. pa.721.n.4
Deus vt peccatorem ad se conuertat exquisitissimis artibus vtitur. pagina.722.nu.6
Dei vox cur grandini & ignitis carbonibus comparatur.ibidem.
Deus non tentat homines vt eos destruat, quia Sathanicum hoc est. pag.738.nu.18
Deus dormientem simulat, vt adiutum clamemus, & nobis succurrat.pag.738.nu.19. vsque ad pag. 740.nu.25
Deus aliter Angelis, aliter verò hominibus dona sua communicat. pag.771.nu.3
Dei ineffabilis clementia in ferendis peccatoribus ostenditur. pag. 783.nu.8
Dei filius venit in mundum vt euerteret peccatum. pag.481.nu.16
Dei filius venit vt nos Deo,& inuicem reconciliaret. pag.224.nu.7
Dei filius humanitati assumptæ omnes perfectiones diuinas communicauit.pag.498.nu.4
Dei filiꝰ in incarnatione qualiter abbreuiatus dicatur.pag.407.nu.1
Deus nō solum ore, sed etiam corde inuocandus.pag.518.nu.25
Deus cum se esse Deum aliquorum promittebat quidquid in se erat, pollicebatur.pag.522.nu.4
Dei nomen naturam vndiq; perfectam significat.pag.522.nu.2
Deus non omnem sui cognitionem dedit hominibus, sed paulatim se ipsis manifestauit.pagin. 524.numero.12
Deus aquilæ comparatur. pag.712. nu.17
Dei filius quare carnem non solum ex Iudæis, sed etiam ex gentibus assumpsit.pag.531.nu.4
Deus in necessitatibus accurrit. pa. 532.nu.8
Deo meliora offerre debemus. pag. 554.nu.37.& pag.846.nu.10

Dei filium in assumpta humanitate se manifestare oportuit. pag.555. numero.2
Dei filius diuinitatem humanitate cõtexit, ne ab hominibus agnoscceretur.pag.557.nu.8
Deus hominẽ non deserit, nisi prius ab homine deseratur. pag.582.numero.3
Diabolus homines distrahit, ne nouissima cogitent. pag.4.nu.10
Diaboli diligentia in exequenda iudicis sententia quãta erit. pag.11. numero.31
Diabolus ad peccandum prothoparentes allexit, incarnationis opus impedire nitens. pagina. 268.numero.6
Diabolus, homo dicitur in Euangelio, quia ipsum hominem superauit.pag.773.nu.9
Diabolus occasionẽ sumpsit ex nostra negligentia ad inferendũ nobis mala.pag.775.nu.17
Diabolus cur hominem deceptur' serpentis figuram sumpsit. pagi. 780.nu.1
Diabolus cur præceptum dominicũ in mentem homini reuocauit. pa. 781.nu.2
Diabolus finalis iudicij cõsiderationem nobis euellere conatur. pag. 618.nu.5
Dies iudicij qui dicantur. pag.15.numero.12
Diffidentia multorum taxatur. pa. 749.numero.12
Dilectio inimicorum commendatur.pagina.224.nu.8
Diluuium Deus immisit super terrã propter libidinẽ qua viri vxores ducebant.pag.661.nu.12
Dispositio ad gratiam recipiendam docetur.pag.771.nu.5
Diuites si gloriam lucrari volunt, fiant pauperum tributarij.pagin. 17.numero.17
Diuites qua in re peccent magis quã pauperes.pag.82.nu.11
Diuites plerumq; omnia quæ possunt quamuis illicita exequũtur, sic quod in illis potestas & voluntas pariter decurrunt.pa.690.numero.26
Doctrina Christi non curiosè audiẽda, sed ruminãda est.pag.169.n.4
Domini familiæ suæ curam gerere tenentur.pag.104.nu.12
Dominica dies qualiter à nobis obseruanda sit.pag.615. nu.27. vsq; ad pag.619.nu.1
Donec in scriptura pro quo sæpius accipiatur.pag.40.nu.13
Dona amicitiam conciliant. pagina 821.numero.2

E

ECCLESIA quare diẽ iudicij prima Dñica aduentus ante oculos ponat.pag.5.nu.15
Ecclesia Dei varijs hæresibus & cõtradictionibus oppugnatur. pag. 756.nu.34.
Ecclesia militans quare regnum cęlorum nuncupatur.pag.793.nu.9

Ecclesia Dei grano sinapis comparatur, & quare. pag. 795. nu. 14
Ecclesiam varijs persecutionib⁹ agitatam consolatur Deus iustos ei promittens. pag. 774. nu. 12
Ecclesiastici aliqui verbū Dei contemnere solent. pag. 254. num. 30
Ecclesiasticis & Christi ministris honor exhibendus. pagi. 270. nu. 12
Ecclesiastici si delinquūt difficiliter & sero sapiunt. pag. 301. nu. 16
Ecclesiasticorū occulta peccata non publicè sed priuatim arguenda. pag. 742. nu. 32
Ecclesiastici quos debēt habere chariores. pag. 21. nu. 29
Ædificare domū in scriptura, quid? pag. 392. nu. 14
Electio ad dignitates ex digniorib⁹ fieri debet. pag. 160. nu. 16
Eleemosynam denegare, est fraudē pauperibus facere. pag. 83. nu. 14
Eleemosynæ fructus. pa. 241. nu. 22
Eleemosyna commendatur. pagina 700. nu. 20
Elementa alia sunt alijs puriora. pa. 139. num. 18
Euangelium omnibus est commune. pag. 138. nu. 13
Euangelium Christi legis veteris est summa. pag. 556. nu. 5
Excusatio in die iudicij nulla admittetur. pag. 23. nu. 34
Exemplum cuiusdam vsurarij. pag. 57. nu. 28
Exemplum bonum proximis præbere debemus. pag. 271. nu. 15
Exempla sanctorum patrum imitāda pagina. 297. numero. 5
Exercitio virtutū intellectus fit clarior, & voluntas amore feruentior. pag. 354. nu. 30
Existimari velle quod non est pessimum vitium. pag. 166. nu. 16

F

FAMILIARITAS nimia hominum fugienda est. pagi. 86. numero. 24.
Fauor mundi quandiu durat? pagin. 92. num. 11
Feruor iustorum & assiduus in virtute progressus ostenditur. pagi. 621. nu 16. vsque ad pagi. 623. numero. 13
Festa qualiter obseruanda. pag. 615. nu. 27. vsq; ad pag. 619
Fides visionem debet præcedere. pagina. 311. nu. 18
Fides ne prolabatur, manibus, nempe operibus est tenenda. pa. 637. numero. 20
Fides sine operibus nō iustificat. pa. 670. nu. 3
Fidem à maioribus accepimus. pagi. 105. nu. 15
Fides omnium virtutum est fundamentum. pag. 482. nu. 19
Fides solida esse debet. ibidē. nu. 20
Fidei ratio naturalis non repugnat. pag. 483. nu. 21
Fides ex operibus cognoscitur. ibidem. nu. 22
Fides fax accensa dicitur, qua homo vitam suam gubernare debet. pa. 684. numero. 9

Fides nos benè operari docet. ibidē. & pag.685 nu 11
Fiduciam nunquam amittere debemus.pag.667.nu.30
Filij dū pueri sunt, à parentibus corrigendi sunt.pag.128.nu.16
Filij à pueritia in virtute à parentib⁹ instruendi.pag.493.nu.18.& pa. 588.nu.32.& pag.129.nu.18
Filij cum necessitas expostulet corrigendi sunt.pag.106.nu.17
Filiorum educatio commendatur. pag.630.nu.10
Fortitudo ab omnibus amplectēda est.pag.90.nu.6
Franciscus Seraphicus pater, quænā verba sæpe in ore gestare solebat. pag.602.nu.30

G

GEDEONIS victoria Christi victoriæ typum gerit.pag. 612.num.7
Gedeonis vellus Hebræi populi reprobationē, & Gentilis receptionem præfigurauit. pag.557.nu.7
Geminatio verborum in sacra Scriptura loco superlatiui deseruit.pagi.721.nu.15
Genealogiam absque virtute cum iactantia recensere vani est hominis.pag.149.nu.2
Generis nobilitas cum virtute quid efficiat.pag.150.nu.15
Gentilium & Hebræorum in Christi natiuitate mentio fit, quia vtrūque populum saluum facere veniebat.pag.258.nu.5
Gloria beatorū non adipiscitur sine labore.pag.426.nu.10
Gloria huius mundi citò transit.pa. 187.nu.21
Gloriari non debemus de nobilitate parentum.pag.765.nu.21
Gratia aliquando pro eleemosyna accipitur.pag.21.nu.8
Gratia prima non cadit sub merito. pag.63.nu.16
Gratia præstantior est iustitia originali.pag.177.nu.28
Gratia & iustitia originalis quomodo se habeant.ibidem.
Gratiæ diuinæ augmentum.pagina 187.nu.22
Gratia maximum Dei donum.pag. 279.nu.5.&.9
Gratia plena multipliciter domina nostra dicitur.pag.280.nu.9
Gratia sine conditione est à Deo petenda, qui paratissimus est si per nos non steterit ad conferendum. pag.693.nu.35.
Grati ob beneficia à Deo accepta, afficiuntur maximo præmio.pa, 392.nu.14
Gratitudo Deo maximè placet. pa. 505.nu.24.& pag.704.nu.33
Gratitudo commendatur propositis brutorum exemplis. pag.704. num.33
Gratos nos ob beneficia à Deo accepta maximè oportet. pa. 392. nu. 12.& pag.413.nu.5
Gubernatores quid curare debeant. pag.81.nu.8

Gustus diuinarum rerũ omnia suauissima & facillima reddit. pag. 579.nu.4
Gustus rerum diuinarum ex ipsarũ contemplatione prouenit. pag. 797.nu.21

H

HÆRESIS tinea est quæ viro erudito & optimo panno tenaciter hæret.pag.293.nu.17
Hæreses quare à Deo permittũtur. pag.143.nu.29
Hebræi Messiæ aduentum desiderãtes ipsum venientem respuerũt. pag.553.nu.33
Hebræi exaggerationis alicuius rei causa quo loquendi modo vti solent.pag.189.nu.27
Homo denuò ad Deum conuersus quantumcunq; bonus sibi videatur timere debet.pag.855.nu.4
Homo denuo conuersus vnica pollere virtute ne sit contentus.pag. 819.nu.23
Homo vnde proueniat.pag.59.n.5
Homo quid Hebraicè significet. pa. 61.nu.10
Homo est finis rerum corporalium. pag.151.nu.19
Homo iure optimo quis dicendus. pag.206.nu.14
Homines multi cum ad aliquam accedunt dignitatem eorum qui inferiores remanent obliuiscuntur. pag.388.nu.2
Homines aliqui in malis & non in bonis socios habere desiderant.pagina.390.nu.6
Homini mos est quæ sua sunt, prius quam quæ Dei quærere.pag.733. numero.4
Homini gratia confertur,non secundum naturam eius, sed secundum animæ dispositionem. pagi.771. numero.3
Homines licet vnius eiusdemq; sint naturæ,morib⁹ verò alij alijs sunt dispares.pag.807.nu.19
Homo ratione & non passione duci debet.pag.838.nu.17
Honorem Dei tueri debemus.pagi. 53.num.14
Honor Virginis Mariæ vsquequo extolli potest.pag.142.nu.25
Honorem oblatum recusare magnę est virtutis.pag.186.nu.17
Honor diuinus ab omnibus zelandus.pag.192.nu.4
Honorem Deo debitũ creaturis impendere maximum est malũ. pa. 193.nu.7.& pag.566.nu.3
Honorem Deo eripit qui se iactat de bonis operibus.pag.204.nu.9
Honor verus seruorum Dei est.pag. 215.num.11
Honor seruorum Dei & mundanorum diuersus.pag.288.nu.2
Honoris cupiditas homines magnos labores & iniurias facit tolerare. pag.843.num.2
Hœdis mali comparantur, quia hœdus è malis in deteriora progreditur.pag.619.num.2.vsque ad pag. 623.num.13

Horam suam Christus appellabat in qua peculiare beneficium nobis collatum erat, pa. 665. nu. 23.
Hospitalitas & misericordia in pauperes cõmendatur, p. 625. nu. 18.
Hospitium Christo nascenti qualiter parandum, pag. 328. num. 20.
Humanitati Christi oēs perfectiones diuinæ sunt à Deo communicatæ, pagina. 498. numero. 4.
Humilitas variè in scriptura sumitur, pagina. 69. numero. 2.
Humilitas nimis tenera & delicata cur dicatur, pagin. 284. numer. 20
Humilitas valde commendatur, pagina. 200. numero. 28.
Humilitas Christi est eximia, & hominum superbia detestanda, pagina. 341. numero. 26.
Humilitas virtus à priscis Philosophis ignota, pagina. 489. num. 7.
Humilitas qualiter diffinitione care re dicatur, ibidem: numero. 8.
Humilitas proprium non videtur habere nomẽ in lingua latina ibidẽ
Humilitas obedientiam parit. pagina. 715. num. 26.
Humilitatis duplex modus. Ibidem.
Humiles & corde & verbis esse debemus, pag. 97. num. 27.

I

IActare se nemo debet, pagi. 202. num. 2.
Idololatria res est nepharia, pa. 566. numero. 3.
Iesus suauissimum Christi nomen propriissimè ipsi conuenit, pagina. 495. numero. 24.
Iesus nomen & nomen tetragrãmaton idem. Ibidem numero. 26. & pag. 516. num. 21.
Iesus dulcissimum Christi nomen omnia nomina, quæ Deus patribus antiquis reuelauit, includit, pagin. 516. nu. 19. & p. 525. num. 15.
Iesus sanctissimum Christi nomen oleo comparatur, p. 517. num. 13.
Iesus non solum ore sed etiam corde inuocãdus. pag. 518. num. 28.
Iesus aliqui in veteri lege appellati sunt, pagina. 527. numero. 19.
Iesus dulcissima animarũ nostrarũ præda sectanda. pa. 731. num. 34.
Idola Ægypti in exitu filiorũ Israel ceciderunt, pagina. 14. numer. 8.
Ignis qui iudicium præcedet bonis, erit loco purgatorij, pag. 9. nu. 27.
Ignorãtes exhortari & docere debemus, pagina. 300. numero. 14.
Impulsus Dei ad animam conuertẽdam concionatoris verbis efficacior, pagina. 302. numero. 21.
Impulsus Dei non satis est ad cõuersionem animæ nisi peccator operam præstet, pag. 303. numer. 23.
Incarnationis verbi historia ab angelo exorditur, vt ab angelo lapsus inceperat, pag. 267. numer. 5.
Incarnatio verbi diuini gratia dicitur, pagin. 322. numero. 3.
Incarnationis filij Dei conuenientia, pagina. 491. numero. 13.
Incarnationis mysterium ignis & ferri exẽplo egregiè declaratur, pagi-

pagina.498.numero.2.
Indurare Deum cor peccatoris qualiter D. Hieronymus intelligat, pag.727.numer.23.
Inconsideratio errandi est occasio, pag.212.num.2.
Inferni timor quid efficiat, pag.26. numer.6.
Inferni & tormentorum eius descriptio, pagina.306.numero.4.
Infirmi spiritu vt se curent admonēdi sunt, pag.291.numero.12.
Infirmitas animæ non sentitur sicuti corporis, pagina.695. numer.5.
Infirmitates ac tribulationes quare mittantur à Deo pag.33.nume.2.
Ingrati sumus diuinis beneficijs, pagina.705.numer.36.
Ingratitudo non videtur habere diffinitā pœnā quòd vix vlla possit statui satis digna tanto sceleri, pagina.706.numer.39.
Iniurias illatas non vindicare debemus, pagina.460.num.19.&pag. 55.numer.20.
Iniuriā iusto factā grauissime vlciscitur Deus, pag.383.numer.20.& pagin.691.num.28.
Iniurias illatas, Christi exemplo, cōdonare & inimicos diligere debemus, pag.710.numer.11.
Innocentia in quibus rebus cōsistat, pagina.457.numer.11.
Inimicis benefacere docemur, pagina.247.numer.9.
Inimicitiæ perpetuæ inter filios serpentis & mulieris quæ sint, pagina.365.nu.1.&pa.366.nu.1.
Inspirationes diuinæ fouendæ sunt pag.259.num.7.
Inspirationibus diuinis non resistēdum, pag.545.numer.9.
Inspirationes diuinæ, sunt literę nobis à Deo missæ, Ibidem.
Inspirationes sanctas actualiter peccantibus aliquando mittit Deus, pagina.708.numero.5.
Intellectus ita sciētijs illuminetur vt volūtas amoris igne inflāmetur, pag. 843.numero.32.
Intellectus damnatorū ligatus est, pagin.22. numero.31.
Intellectus & volūtas duæ sunt animæ manus, pag.842.numero.31.
Intellectus rebus vanis & curiosis, intentus ad cœlestia intelligenda redditur inhabilis, pagina. 759. numero.3.
Intelligendi seu cognoscendi modus alius in Deo alius in nobis reperitur, pagina.135.numero.6.
Inuidia omnino est fugienda, pagina.119.numer.23.
Ioannes Baptista non vidit Christū ante Baptismū. pagin. 181. nu.4.
Ioannes Baptista quod non est videri recusat, pagina.166.numer.16.
Ioannes Baptista Christi imago. pagina.202.numero.2.
Ioannes Euangelista martyr fuit, pagina.416.nu.3.& pag.411.nu.34
Ioannes Euangelista, plurima Christi mysteria docuit, pa.409.n.27.
Ioannes Euangelista primatum inter alios euangelistas tenuit, pag. 411.numer.32.

Ioannes Euangelista Beatæ Virgini sacrificium missæ celebrabat. pag.418.nu. 8
Ioanni Euãgelistæ sanctissima Virgo fuit commendata ob singularem ipsius castitatem. ibidem numero.20
Ioannis Euangelistæ laudes. pagina 638.nu.22
Ioseph filius Iacob, filij Dei figura fuit.pag.500.nu.8.
Isaac Patriarchæ puritas, & in matrem pietas cõmendatur. pa.677. numero.22
Ismael secundum aliquos saluatus fuit.pag.589.nu.34
Iudices malos è ciuitatibus eijcere debent ne bonos coinquinent. pagina.695.nu.6
Iudicij finalis die nullus erit misericordiæ locus.pag.2.nu.4
Iudicij finalis meditatio viros perfectissimos terret.pag.3.nu.8
Iudicium sæpe à concionatoribus in memoriam reuocandum. pag. 25. nu.3
Iudicium finale cur ab omnibus ferè Prophetis fuerit prophetatum. pag.38.nu.7
Iudicium finale consideratione sæpè voluamus & multum proficiemus.pag.607.nu.3
Iudicium proprium sequi perniciosissimum est.pag.292.nu.13
Iurandum non est. pag.496.nu.26. & pag.508.nu.33
Iuramento confirmandum non est quod alijs modis potest probari. pag.520.nu.31
Iuramenti conditiones,pag.528.numero.28.
Iuris periti sensum legis detorquere non debent,pag.553. num.30 & pag.690.num.27.
Iustitia Dei in quo potissimum cõsistat,pag.40.num.14.
Iustitia quid? Ibidem.
Iustitia originalis describitur; pagina.174.num.19.
Iustitia,vniuersalis est virtus, pagina.839.num.20.
Iustus etiam in aduersis voluptatem capit,pa.7.nu.20.
Iustus in quantum iustus venialiter peccare potest,non tamen mortaliter,pag.157.num.8.
Iustus quis dicatur,pagina.838. numero.18.
Iustos mittit Deus in mundum vt peccatoribus medeantur, pagina 377.num.2.
Iustis à malis affligi vtilissimum,pagina.366.num.4.
Iusti anima sedes Dei est pagi.831. numer.31.
Iustitiæ nomine omnes virtutes cõprehenduntur, pag.839.num.20.
Iusti sæpè beneficiorum Dei mentionem faciunt.pag.413.nu.5
Iusti Reges in scriptura appellãtur. pag.448.nu.14
Iusti diuinę voluntati sunt maximè conformes.pag.448.nu.13
Iusti ex omnibus rebus occasionem sumunt laudandi Deũ. pag.470. numero.19

Iusti semen Dei dicuntur, ex quo iustorum generatio propagatur. pa. 770. nu. 1
Iusti continuo in timore versantur. pag. 858. nu. 12
Iusti non sunt contenti obligationis, sed etiam opera supererogationis facere. pag. 836. nu. 11
Iustorum generatio vsque ad finem sæculi perdurabit. pag. 770. nu. 2
Iustorum obitum præsentiendum valdè propter commune Reipub. detrimentum. pag. 784. nu. 11
Iustificatio peccatorum quę à Diuo Paulo vocetur. pag. 41. nu. 15
Iustificationis tria signa. pag. 131. numero. 25

L

LABORES ęquo animo pessi ad impetrãda à Deo beneficia via sunt. pag. 629. nu. 32
Lætari qualiter in Christi natiuitate debeamus. pag. 363. nu. 28
Lapsus in peccatis omnipotẽs Deus releuare potest. pag. 729. nu. 28
Latronis cuiusdam exemplum. pagina. 574. nu. 26
Laudare homines dum viuunt an liceat. pag. 122. nu. 32
Lauit nos Christus sanguine suo pretiosissimo. pag. 198. nu. 24
Legis diuinæ obseruatio quibus facilis, quibus verò difficilis sit dicenda. pag. 578. nu. 2
Legem Euangelicã quare rudes homines non eloquentes prædicarunt. pag. 80. nu. 6
Lex Euangelica maioris est amoris & charitatis quam vetus. pag. 54. numero. 19
Lex vetus quare tonitruis & fulgoribus lata fuit. pag. 25. nu. 3
Lex Dei viua & mortua secundum Philonem dicitur. pag. 369. nu. 13
Lex Dei suauis & facilis. pagi. 402. numero. 6
Lex vetus multa continet præcepta. pag. 425. num. 8.
Lex antiqua præter literalem sensum plurima in se mysteria continet. pagin. 854. num. 2
Legislatores subiacent etiam legibus, pag. 828. numer. 23.
Leo diuersa in scriptura significat, pag. 819. num. 22.
Liberalissimus Deus plus impartiri solet quam sit pollicitus, pag. 348 numer. 13.
Libri prophani & lasciui venenum sunt animæ, pag. 760. num. 5.
Lingua Hebræa adiectiuis caret, loco illorum vtitur genitiuis casibus pag. 796. numer. 16. & pag. 794. num. 12.
Loca ad benefaciendum opportuna quærenda sunt, pag. 240. numero. 18.
Luxuria & carnis delectatio homines excæcat, pagina. 93. numero. 13.
Luxuria mundus perijt, Ibidem.
Luxuria & sensualis turpitudo lõgius à Deo nos separat, pagin. 863 numero. 1.

Luxuriæ vitium nunquam prorsus domatur, pag. 873. num. 30.

M.

Magistri & præceptores audiendi sunt, pag. 728. num. 26.
Mali bonos viuere non sinunt, sed quantum possunt eos offendunt, pag. 773. numer. 11.
Maledicere quid pagina. 33. numero. 28.
Mali nec verbera nec verba Dei ferre possunt, pag. 24. numer. 2.
Mali bonorum hominum externa lædunt pag. 34. num. 30.
Mali terrestria inquirunt, pag. 804. numer. 9.
Malorum & bonorum discrimen, pag. 63. num. 22. & pag. 850. numero. 22.
Malos punire tanti honoris est Deo, quanti & bonos præmiare, pag. 444. numer. 1.
Mali etiam ex rebus bonis occasionem sumunt peccandi, pag. 470. numero. 19. & pagina. 480. numero. 12.
Mali ex quacunque reminima turbantur, pagina. 559. numer, 15.
Mali maximo feruore, & efficacia passiones proprias exequuntur, pag. 710. numer. 10.
Mali à bonis separandi sunt ne illos coinquinent, pagina. 695. numero. 5.
Mali maxime bonos lædunt, pagina. 785. num. 14.
Mali nō possunt amplius bonis officere quam sibi à Deo fuerit concessum, Ibidem. num. 15.
Malos comminatur Deus vt à peccatis resipiscant pagina. 786. numero. 19.
Malis omnia in malum conuertuntur, pa. 787. num. 22.
Malus in omnibus est malus pagin. 796. num. 16.
Malitia cum potentia coniuncta maxime nocent. pag. 435. num. 8.
Margaritæ ex quo generentur, pagina. 56. num. 24.
Maria virgo sanctissima omnes excellit perfectione, pagina. 135. numero. 4.
Mariæ Virginis dignitas, pag. 141. num. 24.
Maria Virgo est angelorum omniū purissima, pagina. 141. numero. 24.
Maria Virgo non habuit originalis peccati sequelas, pagina. 154. numero. 27.
Maria Virgo vt mater est Dei quādam habet infinitatem, pagi. 160. numer. 16.
Maria beatissima absque peccato originali fuit concepta, pagi. 134. num. 1. & sequentibus.
Maria Virgo scutum populorum dicitur. pag. 269. num. 10.
Maria Virgo gratia plena, & omni virtutis genere insignita, pa. 274. num. 26.
Maria Virgo Lilio comparatur, pagina. 336. num. 12.

Maria Virgo semper integra & inte merata permansit, pagin. 337, numero. 13

Maria Virgo cisterna Bethlehemitica dicitur, pag. 348. num. 15.

Maria Virgo Dei voluntatis conscia in præsepio filium suum reclinauit, pag. 349. numer. 17.

Mariæ Virginis certum patrociniũ erga clientes & sibi deuotos, pagina. 678. num. 26.

Maria Virgo sanctissima maximo dolore affecta est cum quærebat puerum Iesum, pagina. 605. numero. 38.

Maritus qua de causa potest vxorẽ dimittere, pag. 866. num. 10,

Martyres vnde habeant in martyrio consolationes, pag. 67. num. 29.

Matrimonij finis qualis esse debeat, pag. 641. num. 33.

Matrimonium qualiter sit contrahẽdum. pag. 642. num. 34.

Matrimonium pia & sancta intentione contrahi debet, pagin. 661. num. 11.

Matrimonium contrahentes prius confiteantur. pag. 664. num. 21.

Matrimonium contrahere etiã seruis & ancillis libere licet quia in peccati remedium sacramẽtũ hoc est institutũ. pag. 664. numer. 21.

Matrimonium crux dicitur. pa. 864 numero. 12.

Matrimonij vinculum non nisi morte dissoluitur Ibidem.

Ministri sacramẽtorum indigni arguuntur. pa. 197. numer. 20.

Miracula Christi diuinitatis eius demonstratiua, pag. 633. num. 16.

Miracula extra naturæ ordinẽ Deus edit vt ad illum diligendum amplius excitemur, pa. 649. num. 13

Miracula quibus mũdum Deus gubernat, & alit viluerunt, pa. 648. numer. 11.

Miracula sanctorum non manifestant eorum gloriam sed Dei, pagina. 670. num. 2.

Missæ sanctissimo sacrificio magna reuerentia adesse oportet. p. 575. numer. 28.

Misericordiæ opportunitas nõ prætermittenda, pag. 41. num. 16.

Misericordia defunctorum est comes, pa 46. num. 30.

Misericordiæ operibus vt vacemus, sæpe orationi supersedendum, pag. 231. num. 29.

Misericordia Dei Abyssus dicitur, pag. 312. num. 22.

Misericordia Dei erga nos maxima est. pag. 707. num. 1. & pagi. 699. numer. 16.

Misericordia Dei in cõuersione peccatoris maximè ostenditur. pagi. 708. numer. 5.

Misericordia propriissimè Deo cõuenit, pag. 699. num. 17.

Misericordes erga proximos esse debemus pag. 700. num. 20.

Monachi diffinitio. pag. 615. nu. 25.

Monast. ca vita in societate ducta ratior est quam solitaria, pagi. 309. num. 11.

Mortificare carnem ieiunijs, &c.

non ſolum peccatoribus verum etiam iuſtis perutile pag.249. numero.13.
Mortuos ſequentur & protegent opera.pagina.46.numero.31.
Mors animæ,& corporis qualis ſit, pag.173.num.16.
Mortis memoria præ oculis habenda,pag.672.num.9.
Mors iuſtorum valde ſentienda propter Reipublicæ detrimentum, pag.784.num.11.
Mors malis armata videtur,pa.853. numer.32.
Mors à iuſtis videri quarè dicatur, pag.862.num.26.
Mores aliorum inquirere cuius ſit, pag.185.num.16.
Moyſes cur pro populi Iſraelitici euerſione euitanda tanta cum vehementia orabat & non ita Noe pro totius mundi,pag.150.numero.17.
Moyſi fides inſignis,pagin.261.numero.14.
Moyſes mundi creationem deſcribens quare creationem angelorum reticuit,pagina.549.numero.22.
Mulier in viri negotijs,necvir in mulieris intromittere debet, pa.434. num.4.& pag.818.num.20.
Mulierum conuerſatio fugienda, pag.589.num.36.
Mulierem viro ſimilē cur Deus formauit,pag.678.num.25.
Mulier dicitur quaſi mollefaciens herum.pag.679.num.26.
Multi ob aliorum dicta à virtutis incepta via reuocantur,pagin.558. num.11.
Mundus ruri & mundani ruſticis cõparantur,pag.566.num.2
Mundus mari aſsimilatur,pagi.755. numer.31.
Mundus hiſce temporibus peruerſo ordine gubernatur,pagi.833.numero.2.
Munus proprium nemo deſerere debet & intromittere ſe alieno,pagina.73.num.13.
Muſica ex quibus conſtat,pag.171. numer.11.
Myſteria diuina non confuſe ſed diuiſim, & prolixe contemplari debent,pag.631.num.3.

N.

NAtiuitas Chriſti myſterijs vndique plena.pag.323.numero.7.
Natiuitas Chriſti corporis & aīæ iubilo celebratur quia magnum pietatis ſacramentum eſt,pa.333. numer.2.
Natiuitas Chriſti à pluribus laboribus nos eripuit,pagi.345.numero.5.
Natiuitas Chriſti gaudium attulit mundo,pag.346.num.6.
Natura ſine gratia imbecilliseſt & infirma cum ipſa vero fortis p.297. numer.4.
Natura humana quare non habet diuerſas ſpecies ſicut angelica pagina.766.

na.766.num.23.
Nobilitas animæ præpollet nobilitati corporis,pagin.766.numero.24.
Nobilitas generis cum virtute quid efficiat,pag.150.num.15.
Nobilitatem parentum iactare insolenter quam sit inane, pagina.765.num.21.& pagina.149.numero.2.
Nomen Deus naturam vndiq; perfectam dicit.pa.522.nu.4.& pag.12.numer.2.
Nomē Anathema quare rebus Deo dicatis sit impositum, pagi.444.numer.2.
Nomina aliquando rebus nō accōmodantur,pagina.495.numero.24.
Nomini Iesu maxima reuerentia debetur.pag.508.nu.32.
Numerus eorum qui saluantur paruus est respectu eorum qui cōdēnātur,pag.556.num.4.
Nupta mulier quibus virtutibus pollere debet,pagina.651.numero.19.
Nuptiarum immodici sumptus taxantur,pagina.640.numero.24.

O.

O, EXCLAMATIO mundi suspiria & Christi aduentus desideria explicat.pagin.276.numer.30.
O sapientia,&reliquę antiphonę declarantur.pag.276.num.31.
Obedientia prima fuit virtus hominis in statu Innocentiæ tradita,pagina.501.nu.12.
Obedientia propriæ voluntatis est in omnibus abnegatiopa.502.numer.14.& pag.716.numer.28.
Obedire nonnulli solent, tamen in his quę palato eorū arridēt,p.716 numer.28.
Obstinatio in malo ex praua peccādi consuetudine prouenit,p.581.numer.12.
Obediūt cuncta creatori prēter hominē rebellē pag.744.nume.36.
Occasio peccandi fugienda pa.441 numer.25.& pagina.859.numero.10.
Occasionem Dæmoni præbemus vt nos tentare audeat,pa.776.numero.18.
Oculi Dei vim habent efficacissimā pagin.62.num.13,& pagi.70.numero.3.
Ordo & rerum concentus maximè Deo placet,dęmoni vero confusio.pag.171.nu.11.
Ordinis sæcularis & ecclesiastici in Christi natiuitate mentio fit.pagina.222.num.1.
Omne,perfectionem sæpe denotat, pag.209.num.23.
Omnis peccans est ignorans qualiter intelligatur,pagi.782.numero.7.
Opera nostra tanquam cribro in iudicio discutiētur pa.16.nu.13.
Opera Christi quomodo fiebāt,pagina.97.numer.27.

Operum fructus vt sint maiores vel minores tria requiruntur, pa. 147 num. 8.
Operibus bonis desistere graue malum, pag. 108. num. 25.
Operibus proprijs testimonium de nobis perhibere debemus, pagin. 634. numer. 12.
Opera sua vult Deus ab hominibus examinari, pagina. 668. numero. 33.
Opera propria examinare debemus, pag. 668. nu. 34.
Opera Dei & hominū in quo differant, pagina. 817. numero. 17.
Operari male ex natura nostra possumus, pag. 479. num. 10
Opportunitatem expectant homines ad sua negotia non autem ad Dei conficienda, pagina. 680. numero. 31.
Optimates nullis se legibus subiacere putant, pagina. 828. numero. 23.
Orationi attente & deuote vacare debemus, pa. 611. num. 13.
Oratio attentionem saltem virtualem requirit, pagina. 611. numero. 15.
Orationi conuenientissima nox. pagin. 810. num. 26.
Orare debemus pro regibus, pa. 139. num. 16.
Origenis egregia expositio illius loci, proficiebat Iesus sapientia, &c. pag. 598. num. 16.
Ornamenta muliebria prophana taxantur, pag. 651. num. 21.
Os aliquando pro voluntate accipitur in sacris literis, pagin. 790. numero. 29.
Otiositas fugienda, pa. 461. nu. 13.

P.

PArabolis quare tam sæpe Christus vteretur. pag. 791. nu. 2.
Parentes à pueritia filios erudire tenentur, pag. 493. nu. 18. & pagin. 588. num. 32. & pag. 128. num. 16. & pag. 129. num. 18.
Pastoribus angelus annuntiat vt expeditioribus ad pergendum in Bethlehem. pagina. 350. numero. 19
Patientiam in iniurijs tolerandis habere debemus, pagina. 711. numero. 14.
Patientia iustorum duobus potissimum elucet, pa. 101. numer. 3.
Pauli Apostoli cor pri⁹ mare nimis fluctuans, denique placatum & tranquillum, pagina. 725. numero. 17.
Pauli furor in ecclesiā blasphemia ab ipso nuncupatus, pagina. 725. numer. 17.
Paulus Apostolus electionis vas & virtutibus insignitus, pag. 730. numero. 31.
Paulus contra gratiam & gloriam renitens ea inuenit, pagina. 720. numero. 2.
Paulus contra stimulum calcitrabat dum miracula videbat & non cō uertebatur. pa. 724. num. 12.

Pauli Apoſtoli zelus admirabilis, pag.778.numer.25.
Paupertas maxima ſecum cõmoda affert.pag.436.num.10.
Paupertatem maximè dilexit Chriſtus,pag.837.num.14.
Paupertas Chriſti noſtras deliciascõdemnat.pag.329.num.25
Paupertas diligenda eſt,pagin.837. numer.14.
Pauperi quod erogatur Dño erogatur.pag.20.num.26
Pauperum neceſsitatibus qualiter fauendum.pag.656,num.36.
Peccator operibus ſuis Deum à ſe repellit.pa.216.nu.24.
Peccator beſtijs aſsimilatur,pa.298. num.7.
Peccator in maximo animæ & gehennæ periculo verſatur,&huius periculi magnitudo,pag.306.numero.4.vſque ad paginã.308.
Peccator peccati cęcitate in magnos errores prolabitur, pagina.449. numer.16.
Peccator qualiter ad Deum miſericordiam conſequuturus debeat accedere, pagina.698.numero. 13.
Peccator,quibus ſupplicijs amplius in alia vita punietur.pagina.22. numer.32.
Peccator in lethali crimine quid facere teneatur. pagina.30. numero.18.
Peccator quæ damna incurrat, pagina.815.num.11.
Peccatoribus ob ſua peccata in infidelitatis malum ſæpe Deus prolabi permittit, pagina.372.numero.23.
Peccatores ſuauiſsimis verbis & impulſibus Deus vocat.pa.731.n.33.
Peccatores facilem & planam viam ſequuntur,arduam vero omittũt, pag.732.num.2.& pagin.734.numero.6.
Peccantes mortaliter deo aliquomodo male optant,pagi.427.numero.13.
Peccare coram Deo quomodo intelligatur pag.781.num.3.
Peccati etiam minutiſsimi in die iudicij reddenda eſt ratio, pag.8.numero.22.
Peccati grauitas quando apparebit, Pagina.23.numer.35
Peccatum quid pag.39.num.10.
Peccatum cauſa eſt peccati,pag.94. numer.17.
Peccatum regna magna euertit, pagina.139.nu.16.
Peccatum originale eſt omniũ malorum fons,& origo pag.157.numero.9.& pag.175.num.24.
Peccatum originale quando contrahitur.pag.173.num.18.
Peccatum originale quid ſit formaliter,pag.174.num.21.
Peccatũ qua ratione pœna æterna puniatur cũ ſit entitatiuè finitũ & tẽporale.pa.34.n.32.& p.35.n.35
Peccatum quãdo ſit remiſsibile quã dovero non,pag.41.num.16
Peccatum adulterium maxime execratur Deus,pag.864.numero.5.

Peccatum quanto odio prosequatur Deus, pag. 43. num. 22.
Peccatum facile vitabimus si quantum malum est consideremus, pagina. 64. num. 19.
Peccati granitas in quo consistat, pagina. 179. numer. 36.
Peccatum est mortis calcaneum pagina. 14. num. 7.
Peccati via est molesta & ardua, pagina. 233. num. 36.
Peccatis ignoscere Deo placet, pag. 135. num. 5
Peccatum maxima omnium est infelicitas, quia Deo odibile, p. 279 numer. 5.
Peccatum nomen plures calamitates comprehendit, pagin. 280. numero. 7.
Peccatum quod in Dei fit contemptum maximam habet malitiam pag. 545. num. 33
Peccare aliquãdo solent grauius qui potiora beneficia à Deo receperunt pag. 289. num. 6.
Peccare cur sanctos aliquando permittat Deus, pagina. 299. numero. 10.
Pœna damni omnium maxima est pag. 21. num. 30.
Pœna damni nõ est omnibus æqualis, Ibidem.
Pœna sensus in quo consistat, p. 22. numer. 31.
Pœnæ temporales à Deo missæ quẽ finem expectent. pa. 37. nu. 3.
Pœnitentia non est vsq; ad mortis articulum differenda pa. 4. nu. 17. & pagina. 14. nu. 7. & pagina. 29. num. 16.
Pœnitentia in articulo mortis non semper est vera. pa. 28. num. 14.
Pœnitentiam Beatus Ioannes Hebræis prædicauit cum gentiles tyrannidem in eos exercebant. pagina. 257. num. 2.
Pœnitentiam B. Ioannes prædicat, illa non indigens vt quam sit nobis necessaria intelligamus, p. 264 num. 23.
Pœnitẽtia quotidie prædicãda quia quotidie delinquimus, pagi. 264. numero. 24.
Pœnitentia vera lachrymas ex corde producit, pagin. 831. num. 31.
Pœnitentes mox in principio vanitas tentare solet, pag. 748. n. 9.
Perfectiones Dei nulla lingua explicari possunt, pag. 12. num. 2.
Peregrinos in hac vita esse oportet, pag. 454. num. 2.
Persecutores iustorum grauissime punientur, pag. 452. num. 24.
Persecutiones patienter tolerandæ pag. 550. numer. 24.
Persecutiones iustorum nõ ipsis detrimentum sunt sed persecutoribus, pagin. 90. nume. 5.
Perseuerantia in virtute Dei est donum singulare, pagin. 130. numero, 22.
Perseuerantia signum est iustificationis. pagin. 131. numer. 29.
Perseuerantia in virtute commendatur, pag. 574. num. 25. & pa. 228. numer. 20.

Perseuerare diu quis non possit, pagina.805.num.11.
Petere à Deo tẽporalia qualiter debeamus, pag.654.num.29. vsque ad pag.656.
Phœnicis auis mira proprietas. pagina.505.num.24.
Philippus Magni Alexandri pater singularem quandam habuit consuetudinem.pag.61.nu.10.
Pietas filiorum in parẽtes Isaac exẽplo commendatur, pagina. 677. numero.22.
Pietatis operibus vt vacemus orationi sæpe supersedendum, pagina.682.nu.2.vsque ad pag.683.numero.13.
Pisces quare non sint tam libidinosi quam cætera animantia.pag.863. num.2.
Potentia quælibet suum habet particulare obiectum.pagin. 136.numer.8.
Præceptum differre non licet quando certo tempore obligat, pa.679 numer.30.
Præcepta diuina adimplenda & aliquid amplius erogandum, pa.585 numer.22.
Prædestinationis diuinæ effectus, pag.547.num.16.
Prædestinatio diuina omniũ bonorum nostrorum fons & origo.pagina.548.num.18.
Prædestinatio non cadit sub merito bene tñ eius effectus, p.634.n.13.
Prædestinati & pręsciti in quo differunt pag.456.num.7.
Prædestinati non vana sed necessaria scire desiderant, è contra vero reprobi.pa.759.nu.2
Prædicatio verbis perpolitis referta parum affert emolumenti, p.802 num.3.
Prædicator virili animo peccatores publicos reprehendere debet, pagina.190.num.29.
Prædicator austeram vitam agere debet, pagina. 238. numero. 14.
Prædicator vt prędicet mitti debet, pag.239.num.15.
Prædicatorem quibus virtutibus vigere oportet, pag.239.nu.16.
Prælati quales se gerere debeant erga subditos, pag.183.num.8.
Prælati optimi præsentia malis est odiosa.pag.184.num.11.
Prælati ne difficilia subditis statim præcipiant, pag.254.num.28.
Prælati mansueti & pij erga subditos esse debent.pag.386.num.29.
Prælati rigore & seueritate cũ proteruis & inobediẽtibus vti debẽt pag.387.nu.32.
Prælatus malus subditis est causa ruinæ pag.438.num.16.& p.759. num.2.
Prælati sapientes à Deo postulandi sunt, pag.572.nu.19.
Prælati subditis sub exemplo debẽt præire. vt & ipsi sequantur, p.512 num.9.
Prælati subditorum onera alleuare debent, pagi.539.nu.29.
Prælatorum munus est semper vigi

lare & ecclesiã protegere. pa. 746. numer. 3.
Prælati mali & negligentes dormire dicuntur. pag. 747. num. 7.
Prælatorum præsentia subditis per utilis, Ibidem.
Prælati & regis nomen non solum dignitatem, sed etiam vigilantiam denotat. pagina. 776. numero. 20.
Præsumptio vana animæ pestis, pagina. 737. nu. 15.
Prætores & gubernatores quid præcipue curare debeant. pagina. 53. numer. 16.
Procidere corpore & spiritu coram Deo debemus, pagina. 687. numero. 16.
Promissiones Deus adimplet, cum sunt cõmodiores hominibus, pagina. 606. num. 26.
Prophetia quantæ sit autoritatis, pagina. 538. num. 24.
Propositiones vniuersales, non semper vniuersaliter sunt accipiendæ. p. 142. numer. 26.
Prouerbium quid sit, pag. 127. numero 14.
Publico muneri prius subueniẽdũ quã priuato. pag. 623. numer. 14.
Puerorum conditiones quas nos in moribus imitari debemus, pagina. 460. num. 18.

Q.

QVærere Deũ, ptinus debem' postquam amisimus, pag. 626. numer. 22.
Quid in sacris literis crebri' Iusti nomine intelligatur, pa. 849. nu. 19.
Quinam homines quodammodo dæmonibus peiores dicantur. pagi. 869. num. 8.
Quies vera in solo Deo inuenitur. pag. 430. nu. 24.
Quietem animæ pluris Deus æstimat, pag. 227. num. 16.
Quæ purissima quæq; inficiũt quot & quales sint, pagina. 856. numero. 7.

R.

REdditus ecclesiastici nõ in vsus prophanos dispendi debent, pag. 83. numer. 15.
Redditus ecclesiasticorum pauperibus distribui debent, pagina. 829. num. 27.
Redditus ecclesiastici cuius sint, pagina. 30. num. 29.
Redemptionis genera duo sunt, pagina. 162. num. 24
Regibus ferè nullus verum audet dicere pag 91. num. 8
Reges omnia sibi licere putant, pagina. 116. num. 13.
Reges & magnates meliores tenentur esse quam plebei, pagina. 139. numer. 17.
Reges & principes iustissimè sunt honorandi, pag. 570. num. 14.
Regnum cœlorum quare militans ecclesia appellatur, pagina. 793. numer. 9.

Regnum cælorum quòd dicatur pa. 803.nu.7
Religiones quare ordines appellentur.pag.171.nu.12
Religionis ſolitudo petenda. pagina 252.nu.22
Religionem ingredientes mundum inſalutatum relinquere debent. pag.616.nu.19
Religio locus excelſus & tutus.pag. 614.nu.23
Reprehẽſio delinquentibus perquã vtilis & neceſſaria. pag.742.numero.30
Reprehendere ſecreto cur ſuos Dominus voluit.pag.742.nu.20
Reprehendere vix eſt qui audeat.pagina.93.nu.14
Reprehenſiones fere ſemper odium pariunt.pag.61.nu.9
Reprobationis ſignum eſt in hac vita impunitos peccatores relinqui.pag.325.nu.12 & 13. & 14.
Res humanæ nullam habent firmitatem.pag.115.nu.10
Res ſacræ à peccatoribus qui iuſtorum partes habent minus reuerenter tractantur quam ab his qui omnino mali ſunt. pagin.317.numero.10
Res diuinæ cum incomprehenſibiles ſint plus admiratione quam verbis laudantur & declarantur. pagina. 465.num.4. & pag.478. numero.6
Reuelatio diuina aliquam in eo cui fit,diſpoſitionem exigit. pa.543. numero.4
Reuerentiæ definitio.pagin.567.numero.6
Reuerentiam Deo exhibere debemus, non ſolum intellectu, ſed etiam voluntate.pag.568.nu.7
Rhetorici quare vtuntur verborum elegantia. pagina. 802. numero.4
Rhinoceros quid. pagina. 873. numero.30
Roma glorioſior effecta eſt Euangẽlio quam fuerat imperio. pagina 860.nu.20

S

SACERDOTES cæteris omnibus candidiores eſſe debent.pag.370.nu.15
Sacerdotes & Eccleſiæ miniſtri maxima veneratione ſunt digni. pagina. 377. numero. 3. & pagina 702. numero.26. & pagina.270. numero.12
Sacerdotes,Dei nũtij & legati ſunt. pag.378.nu.4
Sacerdotes reuerenter tractandi exemplo ſanctorũ Gregorij,& Martini.pag.703.nu. 28
Sacerdotes & miniſtri legis gratiæ maiori honore ſunt habendi quã miniſtri legis antiquæ. pag.743. numero.33
Salus noſtra Dei dicitur, qui legi ſe ſubijcit.pag.357.nu.15.
Saluator etſi omnibus natus, humilibus peculiariter. pag.347.numero.11

Sancti in iudicio finali ex interceſſoribus fient reprobis accuſatores. pag.28.nu.12
Sanctorum peccata interdum nobis proponuntur, vt ad pœnitentiam excitemur.pag.288.nu.1
Sapientes in Republica oculorum munere funguntur. pag.380.numero.10
Sapientes antiqui paupertatis fuere valdè amatores.pag 534.nu.13
Sapientia eſt quærere Deum. pagi. 534.nu.12
Sapientia & potentia Dei in iuſtificatione peccatoris maximè relucet.pag.723.nu.10
Scientia vt otioſi idiotæ, autumant non eſt contemnenda, ſed maximi habenda. pag.262.nu.18
Saræ maxima honeſtas. pagin.871. numero.24
Scipio Africanus cognominatus, quia Africam ſuperauit. pa.773. num.9
Scriptura ſacra fundamentũ eſt prędicationis.pag.60.nu.6
Scriptura diuina propellit daboli ſagittas.pag.152.nu.23
Semen (ſecũdum Philoſophum)ad generationem perpetuò conſeruandam deſeruit.pag.770.nu.1
Sæcularibus negotijs nimis implicari valdè nocet. pag.314.nu.2.vſq; ad pag.316
Senes Reſpub.gubernare debẽt. pa. 380.nu.12
Senes exemplum bonum iunioribus præſtare debẽt. pa.842.n.29
Senes ad id ſeruiunt in Repub. ad quod antemurale in ciuitate.pag. 842.nu.10
Senecę egregia ſententia.pag.63.numero.23
Sententia quædam celebris in templo Delphico ſcripta. pa. 56.nu.5
Sequi Chriſtum quomodo debeamus.pag.75.nu.20
Seruire continuò Deo debemus.pa. 30.num.18
Seruire Deo plurimi intereſt. ibidẽ numero.19
Seruire Deo incipientes ſuauitatibus ſpiritualibꝰ afficit ipſe Deꝰ. pag.719.nu.37
Signũ quod Deus Cain impoſuit, quale.pag.36.nu.2
Simultas ex quibus potiſsimum oritur.pag.821.nu.2
Societas bonorum quærenda, malorum autem fugienda eſt.pag.225. nu.11.& pag.310.nu.14.& pagi. 419.nu.21
Socratis egregia reſponſio. pag.806. numero.24
Solitudo petenda vt orationi & contemplationi vacetur. pag.226.numero.14
Solicitudo nimia tẽporalium Deũ facit amittere.pag.591.nu.40
Somnijs qualiter ſit fides præſtanda. pag.434.nu.6
Spes virtus eſt animæ maximè neceſſaria.pag.840.nu.23.
Spem noſtram in Deo collocare debemus.pag.657.num.1.vſque ad pag.660.nu.10

Spiritus sanctus animam in altitudinem perfectionis eleuat. pag.107 num.22
Spiritus sanctus quamuis imago patris sit, non tamen est filius, quia non repręsentat per modum imaginis.pag.356.nu.6
Spiritualis exercitij auxilio exteriora opera egent.pag.682.nu.3
Subornantes vituperantur. pagina 789.nu.27
Subditi sequuntur prælatorum exempla.pag.549.nu.22
Surgere à peccato nemo potest sine auxilio Dei speciali. pag.546.numero.12
Superbia hominum corda effert.pa. 856.nu.8
Synderesis vbi, & quid sit.pagi.40. numero.12

T

TEMPLA diuina magnare uerentia colere debemus. pa. 583.nu.28 &.pag.852.nu.27
Tempus quodcunq; in hac vita ad negociandum cum Deo, aptum. pag.694.nu.2
Temporalia qualiter à Deo petenda.pag.654.nu.29
Tentationes permittit Deus secundum subiecti qualitatem. pa.381. numero.15
Tentat Deus homines, nõ vt eos perdat, sed vt præsumptionem tollat. pag.738.nu.18
Tentat Dæmon occultè, & quare, pagina.777.numero.22
Thesaurus quid.pag.689.nu.24
Thesaurizandum est, & vbi.pag.20. numero.25
Thesaurizare in sacra Scriptura, in bonam & in malam partem accipitur.pag.689.nu.24
Timor Dei excellẽs & necessarius. pag.839 nu.22
Timor & spes sunt tanquam duæ molæ quibus animus purificatur. pag.840.nu.23
Timoris duo sunt genera.pa.25.numero.5
Timor Dei est inquirendus.pa.850. numero.23
Tonitrua ex quo proueniant. pagi. 26.nu.8
Tribulationes patienter sunt tolerandæ.pag.446.nu.6
Tribulatio nomen à quo dicatur. ibidem.nu.7
Tribulationes ad maiorem vtilitatẽ ordinantur.pag.473.nume.30.& pag.33.nu.29
Tribulationes patiẽter tolerare Dei est donum.pag.486.nu.31
Tribulatio quæuis non debet nos à bono incepto reuocare. pagi.120. numero.25
Tribulationes suaue quoddam martyrij, & purgatorij genꝰ iustis est. pag.774.nu.14.

V

VANITAS est relicto creatore ad creaturas confugere. pag.741.nu.22

Venter ſacratiſsimus Virginis Mariæ gaudium attulit mundo. pag. 267.nu.3
Verbum Dei animæ eſt eſca. pagina 209.nu.23
Verbum caro factum eſt in hoc ſe nimium exinaniuit. pag.335.nu.7
Verbum diuinum eſt notitia totius eſſentiæ patris declaratiua. pagi. 356.nu.5
Verbum diuinum eſt mentale, vocale & ſcriptum. pag.348.nu.11
Verbum Dei audientes & non proficientes maximè punientur. pa. 379.nu.8
Derbum Dei quam ſit efficax & penetrabile. pag.763.nu.15
Verbum Dei gladius acutiſsimus. pag.764.nu.16
Verbum Dei audiunt multi, ſed nõ cum zelo proficiendi. pagin.793. numero.8
Verbum Dei non curioſè audiendũ ſed ruminandum. pag.169.nu.4. & pag.218.nu.22
Veritas ferè omnibus inuiſa. pa.91. numero.8
Veſtium ſuperfluitas, Chriſti paupertate vileſcit. pag.340.nu.24
Vias legis arduas Chriſtus æquauit. pag.233.nu.34
Vigilantibus nobis etiam inimicus inſidiatur. pag.782.nu.5
Victores quondam à victis nomina ducebant. 773.nu.9
Virginitatis fructus eſt rerum diuinarum contemplatio. pa.645.n.2
Virginitas virtus eſt antiquiſsima. pagina. 872.numero.27
Vir non debet vxoris conſilio duci. pag.663.nu.17
Viri non debent vxoris pulchritudinem, ſed virtutes attendere. pagi. 676.nu.20
Viri magno honore vxores habere debent. pag.653.nu.27
Virum vxor magiſtrum vt habeat Deo placet. pag.677.nu.24
Virtus non aduerſatur alteri virtuti. pag.96.nu.23
Virtus occultari non poteſt. pa.191. numero.2
Virtutis vis, & potentia admirabilis oſtenditur. pag.212.nu.2
Virtutes maximè inter ſe connectũtur. pag.482.nu.18
Viſio Dei quid in hominibus efficiat. pag.55.nu.22
Virtus caſtitatis ſeruatur difficillimè. pag.873.nu.32
Viſum à mulieribus cohibere debemus. pag.102.nu.5
Vita Chriſtiana qualis eſſe debeat. pag.169.nu.6
Vita ad quid eſt expetenda. pa.853. numero.30
Vitium maius minoris frenum eſſe ſolet. pag.214.nu.8
Vnitur Deus animæ multipliciter. pag.281.nu.12
Vocationis diuinæ efficacia. pa.77. numero.26
Vocationi diuinæ ſtatim reſpondere debemus. pag.84.nu.17. & pa. 252.nu.22
Voluntas hominũ idololatra. pagina

pa.193.numero.7
Voluntas diuina nõ ſemper exquiritur.pag.688.nu.30
Voluntas diuina propriæ anteponẽda.pag.231.nu.29
Voluntas damnatorum maximè eſt ligata.pag.22.nu.32
Voluntas damnatorum ſemper exti tit peruerſa.pag.35.nu.34
Voluntas poſt peccatum infirma remanſit.pag.175.nu.22
Voluntas plus amare, quam intellectus intelligere poteſt. pagi.405. numero.15
Votum de re iuſta Deo gratiſsimũ. pag.585.nu.25. & pag.872.nu.28
Vrbanitates humanæ à diuinis maximè differunt.pag.394.nu.19
Vxor bona non diues inquirenda eſt.pag.868.nu.16
Vxor qua de cauſa,& quando ſit dimittenda.pag 866.nu.10
Vxor à viro procul abeſſe non debet.pag.584.nu.20
Vxor qualis viro, & è cõtra eligi debeant. pagi.662.nu.14. vſque ad 664.nu.20
Vxor mala peruertit virum, & vir iniquus vxorem. pag.662.nu.15. & pagina.663.numero.18
Vxorem vir diligere debet, quia os & caro eius eſt.pag.675.nu.18
Vxor viri ſecretum ſeruare debet. pag.870.nu.21
Vſurarij cuiuſdam exemplum. pa. 57.nu.28

X

XERXES imperium & alij potentiſsimi reges ſpiritus illos & animos in iudicio deponẽt. pag.31.nu.21

Z

ZABVLVM quid.pagina. 158.nu.10
Zelus ſeruorum Dei in exequendis ſupplicijs in malos.pa.778.nu.25
Zelus erga Dei offenſores ſit nobis feruentiſsimus.pag.53.nu.14
Zizania dictio Græca, à verbo danizo deriuata. pag.733.nu.9
Zizania peccatores dicuntur, quia alijs officiunt.pag.773.nu.10
Zizania ſpinis comparatur.pa.774. numero.12

FINIS.

BIBLIOTECA PROVINCIAL DE LA UNIVERSIDAD INTERNACIONAL

REGISTRO DE LA PROPIEDAD INTELECTUAL
BIBLIOTECA PUBLICA - PALENCIA

1.163